BIBLIOTHECA
LATINA
MEDIÆ ET INFIMÆ ÆTATIS.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

JO. ALBERTI FABRICII
LIPSIENSIS
S. THEOLOGIÆ INTER SUOS D. ET PROF. PUBL.

BIBLIOTHECA LATINA
MEDIÆ ET INFIMÆ ÆTATIS
CUM SUPPLEMENTO

CHRISTIANI SCHOETTGENII
EDITIO PRIMA ITALICA

A P. JOANNE DOMINICO MANSI
CLERICO REGULARI CONGR. MATRIS DEI LUCENSI

E MSS. editiſque Codicibus correcta, illuſtrata, aucta.

Accedunt in ſine vetera plura monumenta tum a Fabricio olim tradita, cum hic primo adjecta.

TOMUS I.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

PATAVII, Ex Typographia Seminarii. MDCCLIV.
Apud Joannem Manfrè.
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Digitized by Google

Digitized by Google

EXCELLENTISS. JUVENI OPTIMO, ATQUE EXIMIO

CAROLO SPINELLIO
EX PRINCIPIBUS CARIATI

BIBLIOTEC. NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

JOANNES DOMINICUS MANSI
S. P. D.

QUæ me ratio perſuaſerit cur ad te potiſſimum Carole, Juvenum Optime, atque Doctiſſime, Opus iſtud alterius quidem Scriptoris induſtria elaboratum, meis tamen vigiliis, atque ſtudio expolitum direxerim, etſi tu fortaſſe ignoras, quem unum eximiæ animi tui dotes, ac decora fugiunt; viros tamen ſcientia, & probitate ſummos pleroſque agnituros, meumque hoc Conſilium magno conſenſu approbaturos arbitror. Quantæ doctrinæ, atque eruditionis vir fuerit Joannnes Albertus Fabricius, cui Opus iſtud acceptum referimus, nemo in literaria Hiſtoria hoſpes eſt adeo, ut nec ipſe experimento id ſuo, aliorumve relatione non intellexerit. Sive enim de recudendo Authore aliquo latino ſubeat cogitatio, ſive caſu latini alicujus Scriptoris liber venerit in manus, continuo Fabricius, nec fruſtra, conſulitur; eoque doctore quæ prima fuerit ejus editio, quæ poſtrema, cujas author ille extiterit, qua vixerit ætate, quos produxerit ingenii ſui fœtus adjicitur. Eam rem cum Sæculorum præcedentium Scriptores ignoraverint quam miſerabili errore decepti ſint,

vel

Digitized by Google

vel hoc uno exemplo, quod mihi hæc ſcribenti primum ſuccurrit, demonſtro. Benzonis Albenſis Epiſcopi panegyricam Henrici III. Imperatoris Hiſtoriam ſe primum evulgaſſe Ludevvigius in ſuarum Reliquiarum Volumine IX. opinatus eſt. Tamen ante annos ultra decem lucem aſpexiſſe in Collectione Germanicorum Hiſtoricorum Cl. Menchenii opera evulgata, & reipſa conſtat, & Fabricio indicante cernimus. Qui vero de re latina literaria bene meruit Fabricius, in re literaria Græca ſe præbuit egregium. Si enim Græcam ejus Bibliothecam totius Helladis Muſæum, in quo pictas, & per Sæculorum ordinem Orientalis Imperii ſcriptorum imagines ſpectare licet, appellarim, Te in primis approbatorem, atque opinionis hujus meæ vindicem nanciſcar. En tibi, Carole Spinelle, juvenis doctiſſime, paucis hiſce omnia conſilii mei abdira recluſa. Græcis dives, & latinis mercibus onuſtus Fabricius in Italiam mea invitatione inducendus ad te potiſſimum dirigendus fuerat; qui & græca amas, & ad latina tibi comparanda ſub Fabro tuo Præceptore, atque incentore optimo tanto anhelas deſiderio. Quanquam enim multa poſſides, erit fortaſſe tamen aliquid novi, quod ab illo accipias in literatura præſertim latina Medii Ævi, quam ætate nondum provecta juvenes, qui ad optima formare ſe ſtudent, qualem te novimus, vel parum adhuc, vel nihil penitus attigerunt. In cœno hujus latinitatis multæ occultantur gemmæ, ſedulo, ac diligenter, nec ſine tuo fructu colligendæ, illigatiſque illis aureo ſermoni tuo ad Ciceronis, Livii, Salluſtii, ac Cæſaris lectionem comparato, ſplendidiorem, ac multiplici ornamento variatam orationem efficies. Sed nec deerunt in tanta Scriptorum multitudine a Fabricio digeſta aliqui, quos vel purioris eloquii cultor nequaquam faſtidiat. Lactantius, Cicero ille Chriſtianus palatum utcunque delicatum mellea illa ſua, ac lactea eloquentia jucunde afficit, ac delectat; Hieronymi Epiſtolæ, & Opuſcula latinis auribus dulce ſonant; nec Sedulii carmina iis diſplicent, quibus nihil niſi probata placent. Severi Sulpicii Hiſto-

ſtoriam Eccleſiaſticam digniſſimam judicavit Sigonius, latinitatis cultor ſuperſtitioſus, ut commentario ſuo illuſtraret. Quin nec in ipſa Sæculorum barbarie barbare omnes ſcripſerunt. Exemplo tibi ſit Lambertus Schapnaburgenſis, hiſtoricus optimi ſaporis, & pro ætate ad miraculum cultiſſimus. Prætereo renaſcentium literarum latinarum Patres Pium II. Pontificem Maximum, alias Æneam Sylvium, Joannem Antonium Campanum, Franciſcum Philelphum, Guarinum Veronenſem, Joannem Albertum Pium, Joannem Antonium Flaminium, quorum in ſcriptis non quidem raras, non multo in luto diſperſas gemmas ſcruteris, ſed inter confertas gemmas luti reſiduum detergeas. Hæc tibi plenis ſcyphis Fabricius propinat, nec alteri offerenda erant cum a me proferrentur: etſi enim comperi aliquot eſſe in Italia Juvenes tui non diſſimiles optime ad ſtudia literarum diſpoſitos, tu ſemper tamen mihi menti obſervatus es ex tunc, cum Venetiis agens ab Excellentiſſimo Avunculo Apoſtolico ad Rempublicam illam ampliſſimam Nuncio (quanto viro!) ut de profectu ſtudiorum tuorum tibi ſpecimen exhibituro judex cum viris aliquot ſelectis, & doctiſſimis aſſiſterem, juſſus ſum. Admirati tunc ſumus omnes latini ſermonis in prolatis a te ſcriptis puritatem, & elegantiam, carminum pangendorum felicitatem, & harmoniam, ac ſuper omnia in explicandis græcis Homeri Carminibus, quæ ego caſu deſignavi, eorumque ſyntaxi facilitatem. Concepta tunc de te opinio alte inhæſit menti, ut toto hoc intercurrente biennio cum de Juvene docto cogito, tu ante omnes, & ex omnibus ſuccurras. Quæ cum ita ſe habeant, optime conſultum de Mecænate Fabriciano huic operi cenſeo; ſimul vero & mea res acta eſt egregie. Cum etenim Bibliothecæ eidem illuſtrandæ, perficiendæ, elimandæ vigilias, & meditamenta contuliſſem, providendum mihi erat de Patrono, qui authoritate ſua me regeret, & favore gratiam compararet. Hæc vero omnia in te uno nactum me eſſe confido. Avita enim nobilitas tua, quam vetuſtas, & gloria Majorum commendat, & auget, cum

mo-

Digitized by Google

morum ſuavitate & doctrina tua præſenti magna, atque futurorum expectatione majori conjuncta, ſummam tibi Authoritatem, & benevolentiam apud omnes jam nunc conciliat. Accedit Avunculi tui maximi ſane momenti patrocinium, qui cum te ea qua par eſt Nepotem ex Sorore adeo optime moratum dilectione depereat, in clientelam tuam adſcito homini favere non dedignabitur. Avunculum hunc tuum cum appello, probitatem ipſam, prudentiam, benignitatem, & totum quidquid eſt optimum, tum in moribus, tum in virtute, tum in arduis omnibus prudenter, feliciterque tractandis appellare me arbitror. Id ego partim ex fama, quæ de illo mira prædicat, partim ex meo ipſo experimento didici. Moram enim agentem me Venetiis per dies aliquot, quali non officio proſecutus eſt? Hoſpitium obtulit, recuſantemque coegit, ut ſaltem conviva pro meo arbitrio ſemper venirem; me familiari alloquio ad horas detinuit, me apud ſuos, me apud externos celebravit. Ea occaſione te novi, juvenis optime, ac vix agnitum amavi. Amori huic tribuas, ſi quid eſt in hoc meo conſilio audaciæ, te nempe, atque Avunculum tuum tantæ dignitatis virum, rebus meis implicando, cogendoque, ut vos ambo veſtra omnia mihi impenderetis. Eſt virtutis, eſt dignitatis inferiorum commodis inſervire; quod dum præſtiteris, juvenis eximie, id tunc ages, ut conceptam de te expectationem præcoci, ac felici acceleratione adimpleas. Vale.

Hæc olim ſcripſeram dum Excell. Innicus Caracciolus Nuncium Apoſtolicum ad Venetos agebat; nunc vero triſte nuncium ad nos devenit virum iſtum clariſſimum cum Hiſpanicam legationem pro Sede Apoſtolica fungeretur, acerbo nimis & luctuoſo caſu interiiſſe, quod me & omnes quotquot ejus virtutem meritumque norant mœrore ſummo affecit.

N O

NOBILISS. AMPLISS. ATQUE CONSULTISS. VIRO

NICOLAO STAMPEEL

J. U. D.

ET REIPUBL. HAMBURGENSIS SENATORI.

S. D.

JO. ALBERTUS FABRICIUS.

NE, rogo, invitus feras, VIR AMPLISSIME, Nomen Tuum cultum ac nobile exſtare in proaulio hominum Latinobarbarorum, & qui guſtatu delicato ſapis per ſcriptorum meliorum familiaritatem, indigneris latus Tibi claudere viros, quos tempora quibus vixerunt, non potuere ab agreſti verborum, atque interdum a ſentiendi fortaſſe ruditate vindicare.

Etiam in his, Te ipſo judice, cum propius illos inſpicere dignatus es, Dii ſunt, & non ignota eruditioni Tuæ magna ingenia, facile latura omne punctum, ſi melioribus ætatibus contigiſſent. Præclare quoque meriti de majorum noſtrorum memoria, animum Tuum advertent Anſcharii, Adami, Alberti Crantzii, aliique. Neque ita rupices atque hirti ſermone plerique eorum, neque tam inficeta ſunt quæ miſerunt in litteras, ut animum legentis non afficiant amœnitate ſententiarum, dignitate, acumine & pondere.

Præcipue autem neceſſarios conſtat eſſe illos, nomenclatores temporum ſuorum quibus vixerunt: & hiſtoria ab iis ſcripta utcunque, tamen oppido delectat nos ac docet de rebus maximis, non minus ac quum ſuperſtitionibus ſuæ ætatis litantes garriunt de re-

Digitized by Google

bus medioxumis minimiſque, quæ non curæ valde ſolent eſſe Hippoclidi, nec mentis bene ſanæ lectoribus.

Quos porro & quantos ex illis detur fructus colligere ad omnem mille & trecentorum amplius annorum memoriam, de rebus uſque quaque per grande illud ſpatium in Republica, in Eccleſia, in litterario Orbe geſtis, cui magis perſpectum eſſe poteſt quam Tibi, qui Archivo ſ. Tabulario patrio primus præfectus A. 1710. *eoque munere per multos annos perfunctus ſummo cum plauſu Ampliſſimi Ordinis, caliginem temporum ſuperiorum ex ejus ævi ſcriptoribus disjeciſti libenter, atque ad hocce inſtitutum quovis illos non Crantore ſolum ac Chryſippo, ſed Liviis omnibus ac Tacitis aptiores eſſe cognoviſti coram atque expertus es?*

Adſcriptum vero Te exinde ab A. 1721. *Nobiliſſimo Patrum Ordini, non minus oblectant adhuc illa ſtudia quibus jucundum Tibi eſt, ubi fert occaſio, perinde ut ſollerti juris peritia, ut fide conſtanti & integritate, prudentique dexteritate ac vigilantia bene ſemper de Patria promereri. Quod ut quam diutiſſime ac quam feliciſſime facias ſoſpes ac lætus, lætis Tuis omnibus, ac Republica florente & incolumi, ex animo DEUM precor, & precantur mecum omnes, qui ſuæ, qui hujus Civitatis Saluti bene cupiunt.*

Quam igitur jam pridem circumſpexi occaſionem teſtandæ publice meæ in Te obſervantiæ, eam in his ratus me reperiſſe mediæ ætatis ſcriptoribus, amplexuſque libenter, notitiam illorum horis ſubſecivis in ſtudiorum uſus a me digeſtam Ampliſſimo Tuo conſecro Nomini, & benevolentiæ Tuæ me commendatum eſſe cupio.

Hamburg. X. *Cal. Maji. A.* C. 1734.

A D

AD LECTOREM.

POſſit videri improbum fortaſſe, mihi ſexageſimum jam ſextum agenti annum ætatis, venire potuiſſe in mentem, ut ſcriptorum mediæ & infimæ Latinitatis notitiam tradere, & quod CANGIUS in præclaro ſuo Nomenclatore ſcriptorum mediæ atque infimæ ætatis fieri ab aliquo optabat, quodammodo perficere aggrederer. Sed cum vellem eam navare operam ſtudioſis, atque hanc veluti mantiſſam Bibliothecæ Latinæ, ante duodequadraginta annos in hac Urbe a me editæ adjungere, *mantiſſam*, quæ, ut ait Lucilius, *obſonium*, ferculi mole facile *vincat*: vidi multa me habere in mundo, per tantum temporis obſervata mihi, quæ perire nollem, & quibus poſſit forſan aperiri via ad noſcendos ſcriptores annorum mille amplius quamplurimos, de quibus in pleriſque Bibliothecarum ſcriptoribus vel nulla vel hiulca aut minus accurata notio habetur. De utilitate hujus cognitionis & de uſu ſcriptorum, quibus pernoſcendis hic labor deſtinatus eſt, nihil dicere eſt animus, quoniam *ἴσασιν οἱ μεμυημένοι*: cæteros quibus cura nulla harum rerum eſt, incaſſum monuero. Præcipuam hiſtoricis impendi operam, atque id dedi mihi negotii, ut VOSSIUM ſuppleturus, quam breviſſime notarem, quæ certa potui comperire de ætate cujuſque, de conditione, de argumentis operum, ubi quodque incipiat, ubi deſinat, & de editis ubi & quando lucem viderint, in qua collectione veterum ſcriptorum, quæ exſtant quamplurimæ, alibi recenſendæ, ſingula reperiantur. De quibuſdam volui tractare paullo diligentius, ut de Alano Inſulenſi, Anſelmo, de Aventino, Beda, Bernardo, Berengario, Bertramo, Campano, Carolo Magno, Clemange, Cuſano &c. ſæpe etiam ut in Alcuino ſimul remittere ad alios ſcriptores, quia actum agere, & deſcribere bene ab aliis tradita nolui. Ordinem ſecutus ſum alphabeticum potius quam chronologicum, quem Indici ſervavi: Alius ſupplementis etiam recipiendis opportunus erit. Non paucos omiſſos, multa prætermiſſa eſſe a me, quanquam conato addere aliquid priorum induſtriæ, minime dubito, ob innumerabilem ſcriptorum multitudinem, & fugientem oculos multorum obſcuritatem: verum ut ait in Topicis Cicero, *non eſt vitioſum in re infinita prætermittere aliquid*; addam ego, *& peccare atque offendere*, *præſertim in tam obſcuris*. Itaque ab humanitate æquorum lectorum non timeo, candidiorem etiam in ſuperioribus Bibliothecis meis calculum eorum expertus: & ſpero illud me attuliſſe ſtudium, eos conſuluiſſe fontes ac ſcriptores, ut minus difficile jam futurum ſit prætermiſſa admiſſaque vel ſupplere vel emendare. In Ordine alphabetico ſervando hæſitavi ſubinde, quem locum ſcriptori tribuerem, duplici appellatione vel triplici ſolito laudari. Interdum nomina unius ſcriptoris tam varia ſunt & tam diverſis modis efferuntur, ut neceſſe

Digitized by Google

eſſet non modo tribus, vel quatuor, ſed nonnullos ſcriptores locis ſex vel ſeptem collocari: itaque donec huic defectui index, ut confido medebitur, loco quem putavi promtiorem ad inveniendum poſui: interdum, altero ſub nomine ad alterum, ubi de ſcriptore tractatur, lectorem remittere duxi ſatius. Alia hinc inde etiam inſeria Lector reperiet parvæ digreſſionis loco, ut elenchum itinerariorum mediæ ætatis & ſcriptorum recentium qui itinera ſua vel aliorum verſibus deſcripſere. Tabularum Aſtronomicarum notitiam. Breviariorum. De computo Eccleſiaſtico. De Muſica Eccleſiaſtica mediæ ætatis ſcriptores. De Benedictinis eruditis. De Ciſtercienſibus. De Epiſtolis Pontificum & Bullariis. De Concordantiis Biblicis. De Poetis extemporali facultate carmina fundendi pollentibus &c. Denique brevia quædam paſſim inſerta fragmenta vel apoſpaſmatia, ut Alberti de Eyb. Amalarii Chorepiſcopi Lugdunenſis. Berengarii tres palinodiæ. Verſus Bernardi Carnotenſis. Thomæ Bradvvardini ſententiæ. Ex Pœnitentiario aſini. Lini Coluti Salutati Epiſtola ad Innocentium VII. Joannis Burgundionis Epitaphium & Ægidii Carlerii. Argumenta Capitum Philobibli Richardi de Bury. Apocryphus libellus Pſeudo-Cæcilii. Caroli Bovilli Epiſtola. CAROLI Magni Carmina. Epitaphium S. Germani ſcriptum a CHILPERICO. Cadoaldi Regis Saxonum a Criſpo Archi-Epiſcopo Mediolanenſi. Joannis Cuſpiniani. Petri Comeſtoris Decaſtichon in laudem Beatæ Mariæ. Joannis Mariæ Catanæi deſcriptio bombardæ majoris. Epiſtola Cornelii Papæ ad Cyprianum & Cypriani ad Plebem Carthaginenſ. quæ Epiſtolæ in editionibus prioribus S. Martyris, excepta Baluziana deſiderantur. Poſtremo adjunxi Wipponis Presbyteri Proverbia, qui Conradi II. Salici, & hinc filii ejus atque A. 1039. in Imperio ſucceſſoris Henrici III. ſacellanus proverbia hæc ad Henricum miſit. Idem hic Wippo, qui vitam Conradi a Piſtorio editam & panegyricum carmen ad Henricum a Caniſio vulgatum compoſuit.

Plura præfari ad primum præſens Bibliothecæ hujus Volumen, minus eſſe neceſſarium exiſtimo: Numine Optimo autem vitam & vires, quod hactenus benigniſſime fecit, firmante mihi ac producente, animus eſt ad reliquos Tomos abſolvendos non minus ſtudii afferre, ut quam propoſitam habeo telam, ſine dilatione exequar & abſolvam.

JO-

JOANNES DOMINICUS MANSI

IN HANC EDITIONEM

PRÆFATIO.

JOannis Alberti Fabricii Lipſienſis in hiſtoriam literariam magna ſunt merita; melius tamen de Græca quam de Latina literatura promeruiſſe illum & docti omnes norunt, & res ipſa demonſtrat. Græca enim quatuordecim non exiguæ molis & formæ voluminibus vix tandem complexus eſt; Latina vero omnia tum felicioris cum ſequioris ævi intra octo tantummodo volumina minoris formæ contraxit. Cum tamen in Græcis diligenter laboraſſe illum ſcripſi; haud ita tamen emaculatum opus illud velim credant Lectores, quin interdum & ſæpe erraſſe arbitrentur. Unum alterumve exemplum obiter indicabo. Cum ſcribit Libanii epiſtolas e Græco iterum verſas a Joanne Sommerfelt Cracoviæ editas, in libros diſtingui tres, in eo equidem bono dormitanti Homero obreptum conſtat; ibi enim librorum partitio nulla eſt, ſed epiſtolæ omnes in unam ſeriem ad finem uſque continuantur. Sunt inſuper epiſtolæ omnes numero 446. non 447. ut Fabricius ſupputavit. Inter Lexica Græco-Latina recentiorum locum priorem aſſerit Vocabuliſtæ Joannis Graſtoni Carmelitæ Placentini, quem ait, editum Regii Lepidi A. 1497. in 8. tum recuſum a Bono Accurſio Piſano dicatumque Joanni Franciſco Turriano ducali quæſtori Mutinæ an. 1499. Vera ſunt hæc omnia; ſed & addendum erat præter hoc Græco-latinum Craſtoni Lexicon extare & aliud Latino-Græcum ejuſdem Authoris ab eodem Bono Accurſio Piſano productum. Dicatumque Antonio Bravello *Juriſconſulto primario & ducali* (Mediolanenſi) Senatori. Hujus Operis tres habeo codices diverſis typis ſed antiquis, abſque loco & anno excuſos in 8. majori; quamquam tertium paulo recentioris eſt ætatis & formæ minoris. Longius fortaſſe quam inſtitutum meum poſtulat, hæc diducta videri cuiquam poſſent; niſi quod ſimul tempore menda nonnulla Bibliothecæ Græcanicæ detegunt, emendando pariter huic ipſi Fabricii operi V. *Joannes Gaſtonus* valerent. His tamen nequicquam obſtantibus, Græca Fabricii Bibliotheca opus eſt inſigne, digniſſimum plane quod Italicis typis recuſum manibus Italorum familiarius redderetur.

Poſt Græcam ſecundo gradu conſiſtit Bibliotheca Latina ſemel, iterum & tertio ab Authore limata atque expolita. Quanquam & illud opus eſt dignum authore ſuo, eique nominis famam illam inſignem tuetur, quam ſibi inter doctos rei literariæ viros promeruit; adhuc tamen multis paraſangis a perfectione diſtat. Id demum illi ſentiunt & agnoſcunt, qui authoris cujuſ-

piam

Digitized by Google

piam Latini novam editionem ſuſcipiunt. Cum enim in præfatione hiſtoriam præcedentium editionum contexunt, deſeri ſe in via a Fabricio non ſemel experiuntur. Multa ſunt tamen in eo opere præclara, ſcitu jucunda, & fruſtra alibi quærenda.

Declinantem authoris ſui ætatem ſentit Bibliotheca *mediæ, & infimæ Latinitatis*, cujus recudendæ conſilium modo inivi. Ab authore ſuo per partes concinnata eſt; tantum enim per ſingulas vices dabat, quantum typi properantes quotidie expoſcerent. Operi nondum perfecto immortuus eſt; nec niſi annis aliquot ab ejus obitu Chriſtiani Schoettegenii opera integro adjecto volumine, totius Bibliothecæ ſexto: abſolutum eſt. Multa in eo erudite ſcripta, multaque viciſſim imperite; obreptum eſt interdum viro bono; ſæpe immeditata ſcribenti excidit quod ſecundis curis, ſi vitam longiorem dediſſet ſors, deleviſſet. In eo ſcribendi tumultu unus idemque Scriptor bis; ac viciſſim multi ne ſemel quidem venerunt ad calamum. Quis anachroniſmos ferat intolerabiles? Quis libros geminos in unum male confuſos, vel ex uno diſſectos in geminos? Hæc tamen quæcumque fuerit Bibliotheca, placuit eruditis tantoque ſtudio conquiſita eſt, ut jam tandem venalis raro proſtet apud Bibliopolas. Nec immerito id quidem; vel ſic enim multa docet alioquin ignota; non pauca e media antiquitatis caligine, qua obſita delituerant, in apertam lucem proferuntur. Prodeſt Bibliotheca hæc novas Scriptorum veterum editiones molientibus, priores operis illius evulgationes indicando: quæ addi, quæ detrahi, unde nova accipi commode poſſent ſuggerendo. Cautos etiam eruditos efficit ab ea deceptione, quam nominum ſimilitudo perſæpe inducit. Ætatem, profeſſionem, cauſamque ſcribendi ſingulorum authorum definit, quod commodum & perjucundum, immo & neceſſarium quandoque legentibus accidere ſolet.

Id ego peræque cum aliis rei literariæ ſtudioſis intelligens amore quodam & voluptate trahi me in hunc librum ſenſi, dolenſque tot tantique pretii gemmas luto quodam infici, colligendas ſeu potius detergendas illas primo quidem ad privatum commodum meum ſuſcepi. Tunc, rem mihi ſuccedere pro voto expertus, cogitare ſerius de communicando labore meo cum eruditis cœpi. Continuo manus ad opus admovi; iiſque uſus adjumentis, de quibus inferius diſſeram, id demum perfeci ut Bibliotheca hæc novo ornata paludamento in Italiam noſtram majori gratia atque doctorum virorum favore procederet.

In his igitur adornandis quam mihi præſtituerim rationem nunc paucis exponendum eſt. Quanquam Scriptorum turbam plane ingentem in opere hoc ſuo Fabricius inſtruxit; longe tamen multo plures prætermiſſi ſunt, quos ſive ex vetuſtis editionibus, ſive ex MSS. Codicibus adſciſcere mihi pronum fuiſſet. Ab iis tamen fere omnibus abſtinere ſatius duxi, utpote cui nulla ſatis idonea ratio ſuccurrebat, quare aliis admiſſis alios repudiarem; indiſcriminatim vero omnes invehens pro eo quod moderato additamento Bibliothecam Fabricianam ornaſſem, nimietate gravi illam potius oppreſſiſſem; neque tunc ad

Fa-

Fabricii Bibliothecam acceſſiones meas, ſed ad meam potius Fabricianas dediſſem. Eo igitur conſilio augendæ ſcriptorum familiæ in præſens omiſſo (niſi quod uni vel alteri id gratiæ datum eſt idonea aliqua ratione ſuadente) rejectoque eo additamento ad ſupplementum, quod ad tempus aptius reſervo; me totum intra hos fines contraxi, ut catalogum librorum a ſingulis Scriptoribus editorum, ſi quem forte mancum apud Fabricium nactus ſum, (nactus autem ſum non infrequenter) quam accuratiſſime perficerem atque ſupplerem. Certum tempus quo ſcriptores illi floruerunt definirem; diſtinguerem nomina & libros ibi confuſos; menda corrigerem, quæ utique menda ſi brevibus indigebant vel in ipſo textu vel addita ad marginem brevi nota correxi; quæ vero ſe latius proferebant adnotatione ut reliqua omnia emendavi.

In primis vero rationem habendam judicavi de loco quo recudenda erat, & de authore qui ſibi eam provinciam Bibliothecæ hujus expoliendæ aſſumpſerat; de meipſo ſcilicet ac de Italia. Heterodoxorum ſacris addicto Fabricio nonnulla exciderunt in Eccleſiam Catholicam, in ſacros homines, atque in Summos Romanæ Eccleſiæ hierarchas iniqua & injurioſa; hæc ſi unico verbo expediebantur, Authori heterodoxo indulgenda cenſui. Potuiſſem hæc in ipſo opere expungere, utpote quæ ad rei ſummam minime pertinerent; religioni tamen duxi ne quid hujuſmodi molirer, invidiæ apud heterodoxos declinandæ gratia; ne mihi apud illos doli mali ſuſpicionem crearem. Cæterum velim credant eruditi me illa omnia petulantius in res noſtras dicta ex corde deteſtari. Quin & in Opere jam tandem Italico, & ab homine Catholico curato aliter hæc accipi volo; ac olim in opere Scriptoris heterodoxi Hamburgenſibus typis exprompto ſonabant. *Papalis tyrannis*, in ore Proteſtantis, nunc perinde valere jubeo ac juxta & moderata Eccleſiæ gubernatio; *Catholicorum ſuperſtitio* ſit ſacrorum rituum Apoſtolorum & veteris eccleſiæ auctoritate probatorum religioſum & conſtans obſequium. Si forte tamen interdum non verbis tantummodo ſed rationibus nobiſcum agendum Fabricius cenſuit; tunc in adnotationibus meis rationes rationibus oppoſui; exultantemque adverſarium Scriptorem coercui. Fatendum eſt tamen moderata conſilia Fabricium plerumque ſequi; qui vero Bibliothecam ejus abſolvit Schoettegenius in nos licentius excurrit: eadem de illo ac de Fabricio habita ratio eſt. Hæc de me additamentiſque meis ad Fabricii Bibliothecam Lectores docendos curavi.

Nunc de fontibus unde mea hauſi, quædam præmonenda ſunt. Præter veteres editiones, quas in Bibliothecis inſignioribus rimatus ſum; præter Catalogos MSS. Codicum typis evulgatos non incurioſe a me inſpectos, Bibliothecarum etiam pluteos inviſi, unde plura extraxi quæ gratiſſima eruditis fore, non vane, ut ſpero, mihi aſſentatus blandior. Horum ope rimas quaſdam editorum voluminum, inſertione eorum quæ deerant, ſanavi. Ita in ordine Romano Joannis Gaitani, a Mabillonio jam edito, ex meo MS. Codice lacunas opplevi. Variantes maximi pretii inde deprompſi; teſtibus variantibus illis in Carmine Henrici Septimellenſis ex codice olim D. Marii Florentini nunc Franciſci Mariæ ejus filii, Lucenſis patritii, extractis. Hinc librorum quorum-

rumdam tituli aucti ſunt. In eam rem maxime profuit uſus mihi liberaliſſime conceſſus Bibliothecæ dudum Felini Sandæi Lucenſis epiſcopi, inter ſcriptores juris canonici ætate ſua facile principis; nunc vero ejuſdem Felini largitione Canonicorum Majoris eccleſiæ Lucenſis. Theſaurus hæc eſt librarius e MSS. plerumque codicibus, admixtis pauculis excuſis vetuſtæ editionis voluminibus, refertus. Grandia hic nactus ſum clariſſimorum infimæ ætatis Juriſconſultorum volumina, Baldi, Bartoli, Accurſii, Jaſonis, Panormitani, Felini, Bellameræ, Barbaciæ, Pauli de Caſtro velut numiſmata majoris moduli; minora hic pariter opera ſepoſita ſunt, Durandi, Joannis de Lignano, Calderinorum, Bertachini ceu mediæ magnitudinis numiſmata; minima etiam non abſunt; Cataldini, Corſetti, Lancelloti, Cumani, Tancredi, Hoſtienſis, quæ theſauri hujus æra minora merito dixeris. Augent codicum illorum pretium Juriſconſultorum quorumdam opera ipſa eorum manu vel ſcripta vel ſubſcriptione probata, cujuſmodi Ancharani & Franciſci Zabarellæ ſunt quædam; Felini vero pleraque. Alia Felinus crebris doctiſque adnotationibus ſuis ornavit. Sunt & alii aliarum diſciplinarum MSS. Codices, quos ſibi deſcribendos Felinus curavit, velut Aretini, Campani, Cyriaci Anconitani aliorumque epiſtolas, Æneæ Sylvii opuſcula nonnulla, Ottonis Friſingenſis, Anaſtaſii Bibliothecarii, Antonii Panormitæ ſcripta hiſtorica. Speciminis gratia hæc pauca ex multis adnotavi. His ergo omnibus uſus Fabricii Bibliothecam Latinam Mediæ & Infimæ ætatis ornavi, ſupplevi, emendavi, ac pro viribus illuſtravi. Fave Lector huic meo molimini, & plaude.

B I-

BIBLIOTHECA
MEDIÆ ET INFIMÆ
LATINITATIS.

P*Etrus Abailardus*. Vide *Petrus*.

Petrus de Abano, vide *Aponenſis*.

Petri de Abario Genealogia Regum & Comitum Angleriæ, MS. memoratur a Labbeo, pag. 217. Bibl. MSS.

Joannes Abbævillanus, ſive *Jo. Algrinus* de *Abbatiſvilla*, ex Deeano Ambianenſi, Arehiep. Biſuntinus & R. E. Cardinalis, ſcriptor ſermonum, & Commentarii in Cantica, defunctus A. C. 1257. Vide Henricum Gandavenſem cap. 38. Trithemium de S. E. eap. 441. * Præter opera hic enunciata ſcripſit etiam *ſermones in Evangelia*, & *Epiſtolas*, quæ duo extant in MS. Codice Regio Pariſienſi, ut eſt apud Montfaucon Biblioth. MSS. pag. 747. & 1180. In Bibliotheca Sangermanenſi extat *Summa* ejuſdem. Ibid. pag. 1135.

Abbas Panormitanus. infra, *Nicolaus de Tudeſcis*.

Abbas Urſpergenſis. infra, *Conradus a Lichtenau*.

Abbaudus Abbas circa A. C. 1130. *de fractione Corporis Chriſti*, contra Petrum Abailardum brevis tractatus editus a Mabillonio Tom. 3. Analect. pag. 442. & edit. novæ in ſol. pag. 52.

Abbertus Gemblacenſis. Vide *Albertus*.

Abbo Canonicus *Antiſſiodorenſis* in Burgundia, Alani Epiſeopi Clericus: apud Labbeum Tom. 1. Bibl. MSS. pag. 465. Ejus Teſtamentum A. C. 1191. Nihil ibi de Abbone. Vide Cangium in *Madrinus* & Continuation des memoires de litterature & d' Hiſtoire Tom. 8. pag. 423. 429.

Abbo Jac. Philippo Bergomati, Trithemio, Buſæo aliiſque perperam *Albo*, *Abbas Floriacenſis*, cui Hiſtoriam Francorum *Aimoinus* dedicavit, qui & vitam ejus ſcripſit. Interfectum conſtat a Waſconibus A. C. 1004. 13. Novembr. unde *Martyris* nomine venire ſolet. Vide Epiſtolam encyclicam monachorum Floriacenſium de cæde Abbonis apud Baluzium I. Miſcellan. pag. 441. Vitam ſcriptam ab Aimoino, in qua etiam cap. 13. *verſus hexametri ad*

Othonem Imp. pleni artificii quale in carminibus Porphyrii Optatiani, & quibuſdam Bedæ carminibus obſervare licet. Eoſdem exhibet Polycarpus Leyſerus ὁ μακαρίτης in hiſtoria poetarum Latinorum medii ævi pag. 302. unde repetii etiam in Bibliotheca Latina IV. 1. §. 12. Epitomen *de Vitis Pontificum Romanorum* XCI. a Petro uſque ad Gregorium II. ex Anaſtaſio Bibl. excerptam edidit cum Luitprando Jo. Buſæus Moguntiæ 1602. 4. *Apologeticus* integer ad Hugonem Francorum Regem pro immunitatibus Monaſterii Floriacenſis prodiit ad calcem Codicis Canonum Eccleſiæ Romanæ, e Bibl. Pithœi, Pariſ. 1687. fol. pag. 395. & *Epiſtolæ XIV.* ad Gregorium V. & alios pag. 402. ſeq. *Præfatio* ad commentarium in *Victoris Canonem Paſchalem* edita ab Edm. Martene Tom. 1. anecdot. pag. 118. ſeq. *Liber Canonum*, capitibus LII. ad Francorum Regem Hugonem, filiumque Robertum, in Analectis Mabillonii Tom. 2. pag. 248. & edit. in fol. pag. 133. qui etiam de hoc Abbone videndus ſeculo ſexto annalium Benedictinor. & Cæſar Egaſſius Boulæus Tom. 1. Academiæ Pariſ. pag. 543. Jo. a Boſco in Bibliotheca Floriacenſi &c. De cæteris Abbonis ſcriptis nihil habeo, quod præſtantiſſimorum Virorum, Cavei induſtriæ Oudinique adjungam.

Abbo, Cernuus five humilis * patria Neuſtrius, *Monachus* Pariſienſis, *S. Germani de Pratis*, Ord. Benedictini clarus circa A. C. 892. & cum Floriacenſi Abbate male confuſus a quibuſdam. Scripſit carmine, *obſidionem*, cui ipſe interfuit, *Pariſiorum a Normanis Daniſque* A. C. 886. 887. factam, *libris duobus*, in P. Pithœi XII. ſcriptoribus Francorum pag. 435. in Ducheſnii Tom. 2. pag. 499. in Normannicis ejuſdem pag. 35. & ad calcem Aimoini recenſente Jacobo Breulio, Pariſ. 1603. fol. pag. 400. & in Johannis de Bouchet Originibus primæ & ſecundæ ſtirpis Regum Francorum Pariſ. 1642. fol. *Liber tertius*, *ad Clericos*, quia nihil hiſtorici continet, a Pithœo omiſſus fuit. *Sermones V.* editi a Luca Dacherio Tom. IX. Spicilegii pag. 79. & Tom. I. editionis novæ pag. 336.

Abdias ſuppoſititius ſcriptor librorum X. *Hiſtoriæ Apoſtolicæ*, de quo abunde dixi in Codice Apocrypho Novi Teſtamenti, ubi eoſdem notis illuſtratos exhibui. Hamburgi 1703. 1719. 8. Eruditam ejus cenſuram vide, ſi placet, in Blondelli libro de Papiſſa Johanna pag. 118. ſeq. Ad initia ſæculi decimi refertur ab Oudino Tom. 2. commentariorum de S. E. pag. 418. ſeq. Laudat Vincentius Bellovac. ſpeculi Hiſtor. VIII. 4. 5. IX. 12. Antoninus Archiepiſcopus Florentinus Parte I. ſummæ hiſtorialis &c. Poſſe Abdiam ex Philalethe (de quo infra) aliquoties, ſi tanti, emaculari, notavit Chriſtianus Daumius Epiſtola ad Nicolaum Heinſium Tom. 5. ſylloges Burmannianæ pag. 254.

Abedoc Clerici vetus Canonum collectio ſcripta, *Haelhucaro* Abbate Hiberno diſpenſante. MS. in Bibliotheca S. Germani de Pratis Cod. 572. teſte Cangio. Ex Hiberna hac veteri Canonum collectione, quæ ſæculo octavo libris LXV. digeſta fuit, capitula ſelecta vulgavit Lucas Dacherius Tom. 9. ſpicilegii Patrum p. 232. (edit. novæ Tom. 1. pag. 492.) Nonnulla a Dacherio, uſo duobus Codicibus MSS. Sangermanenſi & Corbejenſi omiſſa ſupplevit ex MSto Bigotiano Edmundus Martene Tom. 4. theſauri anecdotorum ſub initium.

Joannes Abgilli inter ſcriptores Friſiæ, qui Caroli M. ætate vixere celebratur a Suffrido Petri Dec. V. cap. 9. traditurque ſcripſiſſe de expeditione Caroli Francorum Regis in Terram Sanctam, atque alia, ſed tanquam commentum explodit Voſſius lib. 2. de Hiſt. Latinis pag. 299. ſeq.

Ablavius ſive *Ablabius* deſcriptor Gotho-

* Adde Barthium Adverſar. XXXIII. 14. XXXVI. 19.

thorum gentis egregius, laudatus a Jornande de rebus Geticis cap. 4. 14. 23. Vide Voſſium de Hiſt. Lat. Nullum ex ſcriptis hujus Ablabii ad nos pervenit.

Abſalon ex Canonico S. Victoris Pariſienſi Abbas Ord. Canonicor. regularium S. Auguſtini Spinchirbacenſis, ſive potius Springkirchbacenſis (Cæſario Sprekirisbach) in diœceſi Trevirenſi circa A. C. 1120. vel 1210. ut rectius, ni fallor, Caveus & Oudinus ex Cæſario Heiſterbacenſi. Abſalonis *homilias* LI. feſtivales vulgavit Daniel Schillingius, Colon. 1534. fol. e quibus recudi nonnullos fecit Petrus de Alva & Aſtorga in ſuo Mariali. Extat & editio Mediolanenſis anni 1605. in 4. a Baſilio Sorenio curata. Vide Oudinum.

Abſolon, qui *vitam Guthlaci* ſcripſit. vide infra, *Felix* Monachus, & Epiſtolam Cambdeni CCLXXXV.

Laurentius Abſtemius, Maceratenſis, clarus circa A. C. 1500. de cujus *hecatomythio* ſive CXCIX. fabulis, poſt edit. Argentinenſem 1522. 8. ſæpius recuſis dixi in Bibliotheca Latina. Ejuſdem *Annotationes* quorundam locorum obſcurorum in priſcis auctoribus, ad Principem ſuum Guidum Ubaldum, repetitæ in Gruteri Lampade artium Tom. 1. pag. 878. 893. *Præfatio in Aurelium Victorem* de Cæſaribus. Argent. 1505. Baſil. 1530. 8. * Scriptor iſte fabularum longe antequam hic indicatur a Fabritio opellas ſuas vulgaverat. Nam in editione Hecatomythi ſecundi, quæ prodiit an. 1505. ut ex præfatione ejuſdem ad Angelum Griſonem diſco, intelligimus ante illos annos produxiſſe priorem Hecatomythum. Prior hæc editio nondum a me detecta eſt, ſicut nec ſecundi Hecatomythi priorem editionem vidi. Habeo ſecundi Hecatomythi editionem Venetam anni 1520. in 8. Habeo & priorem eodem pariter anno excuſam ibidem, in cujus fine eſt libellus ejuſdem Abſtemii *de verbis communibus, quæ nunc male appellantur deponentia*; quem libellum dicavit Sigiſmundo Secretario Apoſtolico; illi ſcilicet Sigiſmundo Fulginatenſi, de quo ſuo loco agemus. In præfatione pariter adnotat ſe jam ſcripſiſſe vitam Epaminondæ, quæ an prodierit, nullibi adnotatum ſcio. Eſt pariter ejus libellus in 4. ſine adſcriptione loci, & temporis impreſſionis *De locis obſcuris*.

Abulenſis. Vide *Alphonſus Toſtatus*.

Abundius Comenſis Epiſcopus, S. Leonis ad Theodoſium Imp. legatus, ad quem Theodoriti Epiſtola ſcripta A. C. 450. vide auctarium Theodoreti Garnerianum pag. 106. De Abundio iſto Acta Sanctorum 2. Aprilis.

S. Abundius Diaconus & Martyr ſub Diocletiano. De illo hiſtoria edita Romæ 1620. 4. ab Africano Ghirardello Fidardenſe.

Acardus. vide infra *Achardus*.

S. Acca Haguſtaldenſis in Anglia Epiſcopus, cui Beda libros IV. in principium Geneſeos inſcripſit, editos ab Edmundo Martene Tom. V. anecdotor. pag. 115. Obiit Beda A. C. 735, Acca 740. Epiſcopatus 24. teſte Lelando cap. 76. Accæ *Epiſtola ad Bedam*, qua eum ad illuſtrandas ſacras litteras hortatus eſt, occurrit inter Bedæ opera ante commentarios in Lucam Tom. V. pag. 213. Alia Accæ legit Cangius in Codice 141. Bibliothecæ S. Germani de Pratis. Ex iis & quæ Baleus I. 90. Pitſeuſque memorant, nihil lucem vidit, memorant autem *de vitis & paſſionibus Sanctorum, quorum reliquiæ in Eccleſia ſua recondebantur. De Eccleſiaſticis ſui Chori officiis. Carmina varia. Epiſtolas ad diverſos*.

Angelus Acciajolus, Epiſcopus & Cardinalis, qui A. 1407. Piſis diem obiit. Scripſit *Apologeticum de Urbani VI. electione*. Vide Ludovici a S. Carolo Bibliothecam Pontificiam pag. 257.

Donatus Acciajolus ſive *Accievolus* Florentinus eloquentiæ laude clarus, obiit Mediolani in legatione A. C. 1473. Vide Voſſium de Hiſtoricis Latinis, ubi de ſcriptis ejus aliis & de *vita Caroli*

roli M. ab A. 1470. cum Plutarchi vitis ſæpius edita, & recuſa in Hagiologio Georgii Wicelii & in Freheri Corpore Hiſtoriæ Francicæ. *In Cod. MS. bibliothecæ Canonicorum Majoris Eccleſiæ Lucenſis extat *Donati Acciajoli Florentini oratio habita coram Sixto IV.* obedientiam præſtiturus nomine Reipublicæ ſuæ habita die 3. octobris an. 1471. Incipit: *cum omnes Reipublicæ, principes, nationeſque*. Additur & epiſtola ejuſdem ad Pandolphum de Pandolphinis conſolatoria de funere patris. Incipit: *neminem eſſe arbitror*. Data eſt die 23. novembris 1456. Vertit etiam e Græco vitas Annibalis & Scipionis, quas verſiones in MS. Codice Riccardiano extare ſcribit Lamius in Catalogo Biblioth. Riccard. ex quo epiſtolam ejuſdem Acciajoli ad Petrum Medicem profert.

Additur ibi oratio ad Xyſtum IV. Papam habita Romæ 1471. cum nomine Populi Florentini religioſum obſequium Pontifici præſtaret.

Nicolai Acciajoli vitam ſcripſit Matthæus Palmerius editam Tom. XIII. Muratorii. Italice verſa a Donato Acciajolo prodierat Florentiæ 1588. 4.

De *Zenobio Acciajolo* Ord. Præd. qui A. 1520. ex vita diſceſſit, clarus egregiis ingenii monumentis & bonorum ſcriptorum Græcorum verſionibus Latinis, nihil habeo, quod addam Jacobi Echardi induſtriæ Tom. 2. de ſcriptoribus Dominicanis pag. 45. ſeq. Multa etiam de eo Jacobus Gaddius de ſcriptoribus non Eccleſiaſticis. * Præter indicata ab Eccardo Scriptoris hujus opera Codex MS. Bibliothecæ Riccardianæ conſervat epigramma ejus ad Amicum. Vide Catalogum MSS. Codd. ejuſdem Bibliothecæ pag. 5.

Accoldus Florentinus Ord. Præd. vide infra *Ricoldus*, qui defunctus traditur A. C. 1309.

Benedictus Accoltus Aretinus diem obiit Florentiæ 1466. ætat. 51. cujus Vita præmittitur ejus Dialogo *de præſtantia Virorum ſui ævi*, qui ex Bibliotheca illuſtris Magliabechii editus eſt Parmæ 1689. & deinde Auguſtæ Vindel. 1691. 8. Idem eſt Accoltus, cujus exſtant libri quatuor de *bello contra barbaros geſto* pro Palæſtina recuperanda, qui noviſſime recuſi ſunt ex recenſione Henrici Hoſsnideri, Groningæ 1731. 8. De aliis editionibus dixi in libro de propagatione Evangelii pag. 534. De hoc Accolto & de aliis hujus nominis juvabit conſulere diarium eruditorum Italiæ Tom. XI. pag. 329. ſeq. Ariſii Cremonam literatam Tom. 2. pag. 63. ſeq.

Franciſcus de *Accoltis*, Benedicti Frater, JCtus, qui ſubtilitatum princeps quibuſdam eſt viſus apud Guid. Pancirollum libri 2. de vitis JCtorum cap. 103. Obiit A. 1470.* Hujus viri extant typis edita commentaria ſup. *tit. de accuſat. Inquiſit. & denunt. in 5. lib. Decretal.* Impreſſa ſunt Piſciæ, quæ Urbs eſt Florentinorum in finibus Lucenſis ditionis, abſque annotatione anni. Extant etiam *Conſilia cum repertorio eorumdem* ibidem pariter impreſſa an. 1482. necnon ſcriptum *in lib. 2. Decretal.* impreſſum Bononiæ an. 1481. in fol.

Jacobus Acconenſis. vide infra, *Jacobus*.

Franciſcus Accurſius Florentinus, diſcipulus Azonis, JCtus, gloſſator Juris Civilis univerſi celeberrimus, diem obiit Bononiæ A. C. 1259. * ætatis 78.

Franciſcus Accurſius, Franciſci, de quo jam dixi, filius, JCtus & ipſe & gloſſularum in Leges civiles auctor, quem ad A. C. 1300. perveniſſe ſcribit Trithemius de Scriptoribus Eccleſ. cap. 529. Vide de eo Seldenum diſſert. ad Fletam cap. 8. Tom. 2. Operum pag. 1097. ſeq.

Cervetus Accurſius, Franciſci junioris frater, præcoci ingenio JCtus & ipſe, & auctor gloſſularum, quæ ab ipſo *Cervettinæ* appellantur.

Acer-

* Male excuſum 1229. in Taiſandi Vitis JCtorum Gallice editis & in Ephemeridibus eruditorum Pariſienſibus A. 1722. Jan. pag. 91. edit. Amſtel.

Acerbus Morena. Vide infra, *Morena*.

Achardus Monachus Ciſtercienſis in Cœnobio Claraevallenſi director Noviciorum ſub S. Bernardo circa A. C. 1140. Scripſit *Vitam S. Goſſelini* eremitæ ab Arnoldo Raiſio editam Duaci 1626. 12. *Sermones* ejus *breves*, ad Novitios, nondum editi quod ſciam. De hoc *Achardo* ſive *Acardo* vide Herbertum lib. 1. de miraculis Ciſtercienſium Monachorum cap. 5. in Bernardo Mabillonii Tom. 2. pag. 1140. Pariſ. 1719. fol. & Carolum de Viſch in limine Bibliothecæ Ciſtercienſis. Sermones hujus duo indicantur a P. Montfaucon Bibl. MSS. pag. 1299. Horum unus eſt *De ſeptem Deſertis*, in illud *Ductus eſt Jeſus in deſertum*. Alius eſt *de omnibus Sanctis*. Incipit: *magnorum*, & *ſpiritualium virorum*.

Achardus Pitſeo *Acardus*, Arnoldo Wioni *Archardus*, Bridlingtonenſis, Anglus, Canonicus Regularis S. Auguſtini ex Abbate ab A. 1155. S. Victoris Pariſ. factus A. 1162. Epiſcopus Abrincenſis. De *opuſculis* ejus *Theologicis* & *ſermonibus* MSS. conſulendus Oudinus, ex quo conſtat falli Cangium qui Abbatem S. Victoris a Bridlingtonenſi diſtinguit: nec minus Voſſium qui Pitſeum ſecutus Epiſcopo Abrincenſi tribuit Vitam Goſſelini, ſive ut alii ſcribunt, Geſeleni, Gezelini aut Getſelini.

Achedunus, vide infra, *Actonus*.

Achelnotus qui eſt Baleo II. 46. Pitſeo Cangioque, ſive *Egelnotus*, Cantuarienſis Archiepiſcopus ſanctis adſcriptus: Joanni Lelando c. 94. aliiſque Anglis ſcriptoribus, verius eſt *Æthelnotus*, ſive *Ethelnothus*. * Diem obiit A. C. 1038. Vide H. Warthoni Angliam ſacram Tom. I. pag. 5. & 106. Acta Sanctorum Tom. II. April. pag. 642. Baleus ejus librum de D. Mariæ laudibus, & alium ad Leofricum de Auguſtino, & Epiſtolas ad diverſos commemorat.

Acholius, ſive *Acolius* Magiſter admiſſionum *Valeriani Imp.* fuit, cujus ſcripſit *Acta*, ex quorum libro nono quædam affert Vopiſcus in Aureliano cap. 13. nec non *Alexandri Severi vitam* teſte Lampridio, tribus locis quæ jam attulit Voſſius II. 4. de Hiſtoricis Latinis. Sed nihil ejus ſcriptoris ad nos pervenit, nec aliam hic ob cauſam a me memoratur, quam quod Cangius eum inter ſcriptores mediæ Latinitatis nominavit.

Joannes Actonus Anglus, Canonicus Lincolnienſis clarus circa A. C. 1290. gloſſator in Conſtitutiones Legatinas, ſive Legatorum Pontificis Romani in Anglia, de cujus variis ſcriptis adhuc ineditis vide Oudinum Tom. 3. p. 647. ſeq. ſed & p. 1170. ubi quædam ejus perperam refert ad juniorem Actonum.

Actonus, ſive *Archedunus* Anglus, Ord. Præd. circa A. C. 1400. contra ſchiſma ſcripſit *de pace Eccleſiæ reſtituenda*, ut conciones, lectioneſque Pitſeo memoratas omittam. Vide Lelandum cap. 492.

Libri Medicinarum *Placidi Actoris* ex animalibus, pecoribus beſtiiſque & avibus MS. apud Londinum inter libros Henrici Worſeley in hoſpitio Lincolnienſi, num. 49.

Acutheis de geſtis Spalatinorum, *ſive Spalatenſium in Dalmatia* uſque ad A. C. 1452. quo tempore auctor vixit. Prodiit in Joannis Lucii Dalmatæ opere de regno Dalmatiæ & Croatiæ, quod in ſex libros diſtributum, vidit lucem Amſtelodami 1666. fol.

Adalardus ſive *Adelhardus* Abbas Corbejenſis, defunctus eſt A. C. 825. Scripſit *ſtatuta Corbejenſis Eccleſiæ* edita a Dacherio Tom. IV. ſpicileg. p. 1. & Tom. I. edit. novæ p. 586. Ex ejus *libello de ordine palatii* profert quædam Hincmarus Remenſis Tom. 2. pag. 206. ſeq. Plura vide ſis apud Pagium A. C. 826. num. 22. & Carolum le Cointe Tom. 7. annal.

Adalbero qui & *Aſcelinus*, Epiſcopus Lau-

* Similia nomina Æthelredus, Æthelſtanus, Æthelvvoldus, Æthelvvardus, Æthelvvulfus &c.

Laudunenſis (*Laon* in Picardia Galliæ) ab A. C. 977. Ejus carmen ad Robertum II. Regem Francorum editum ab Hadriano Valeſio Pariſ. 1663. 8. cum notis, & Anonymi veteris Panegyrico in Berengarium. Regnavit Robertus ab A. 988. ad 1017.

Adalbero ſive *Adelberus*, a Dilingen, duodecimus Abbas *Elvvangenſis* ſive *Elephantiaci* Ord. Bened. in Svevia, & poſtea ab A. 887. Epiſcopus Auguſtanus A. 909. 28. April. obiit ut notatur in antiquis Catalogis Epiſcoporum Auguſtanorum: ſcriptor *vitæ S. Heriolphi*, primi A. 754. Abbatis Elvvangenſis, & Lingonenſis (in Gallia, *Langres*) Epiſcopi. Vide Pantaleonem Tomo 2. Voſſium de Hiſtor. Lat. Et de Hariolfo Martinum Cruſium in Annalibus Svevicis, Sammarthanos &c. Ejus vitam & miracula ante Adalberonem ſcripſit etiam Ermenricus. de quo infra. Vide Molanum addit. ad Uſuardum 13. Auguſti.

Adalbero Friſius, vide infra, *Adelbodus*.

Adalberoni Treverenſi Epiſcopo Chronicon ſuum dedicavit Regino Prumienſis.

Adalbertus Levita ſive monachus & ſacerdos ſcripſit *flores ex moralibus B. Gregorii Papæ in Jobum*, eoſque dedicavit Herimanno presbytero. *Prologum ad Herimannum* edidit Edmundus Martene T. I. Anecdotorum pag. 84. teſtatur depromtum ex Codice annorum circiter 600. Pitſeus notat monachum Benedictinum fuiſſe congregationis Cluniacenſis in cœnobio Angliæ *Spaldingenſi* circa A. C. 1160. *Speculumque ſtatus hominis*, & *homilias* ejus memorat: Patet hinc Adalbertum Spaldingenſem non eſſe diſtinguendum ab Adalberto Diacono auctore Speculi ex moralibus S. Gregorii.

De *Adalberto Auguſtano*, de *Floriacenſi*, de *Pragenſi* aliiſque hoc nomine, infra in *Adelbertus*.

Adaldagus, infra, *Adelagus*.

Adalgiſus, Monachus Benedictinus Cœnobii S. Theodorici montis Or apud Remos in Gallia: ſcripſit circa A. C. 1150. ad Patres ejuſdem Cœnobii *de miraculis S. Theodorici Abbatis Remenſis* defuncti A. 523. quorum partem edidit Mabillonius in Actis Tom. I. ſæculi Benedictini p. 622. Vitam hujus Theodorici, Anonymo ſcriptore habent Surius & Acta Sanctorum 1. Jul. Acta Ord. Benedict. Tom. I. p. 614. & Tom. I. Annal. Benedictin. pag. 681.

Adamanus, ſive *Adamnanus* Benedictinus Abbas in inſula (Hu, ſive Hey) Hyenſi vicina Scotiæ, octogenario propior defunctus A. C. 704. IX. Cal. Octobr. Ejus *libri III. de vita S. Columbæ* cum notis Franciſci Baertii exſtant in Actis Sanctorum 9. Junii Tom. II. pag. 197. ſeq. ut Caniſii, Surii, Mabillonii Sec. I. Benedict. Stephani Vici in triade Sanctorum Hiberniæ, Thomæ Meſſingani in florilegio Hiberniæ Sanctorum, Benedicti Gononi in Vitis Patrum Occidentis, Lugduni 1625. fol. pag. 420. aliaſque editiones omittam. Prologum & epilogum ad Columbæ vitam vulgavit Uſſerius in Epiſtolarum Hibernicarum ſylloge pag. 42. una cum adjuratione ad librarios. Prologum ad *libros III. de locis terræ ſanctæ* ex ore dictantis Arculfi Epiſcopi, gente Galli ex Palæſtina reducis acceptos edidit Labbeus Tom. I. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 667. libros ipſos poſt Jacobum Gretſerum * Ingolſtad. 1619. 4. Joannes Mabillonius Sec. III. Benedict. Parte 2. pag. 502. Laudat Beda V. 16. de geſtis Anglorum & in Marci XV. 46. & ad calcem libelli de locis ſanctis Tom. 3. pag. 371. ubi Arculfi & Adamani veſtigia legiſſe ſe non diffitetur. *De legitimo Paſchatis tempore* num ſcripſerit aliquid, & *Canones* in litteras miſerit, ex Bedæ V. 16. de geſtis Anglorum non adeo firmiter colligitur, nec ex loco Matthæi Monaſterienſis ad A. C. 701. quam adduxit Voſſius pag. 272. de Hiſtoricis Latinis. Tertiam ſyllabam in

* Non Serarium, ut Caveus.

in nomine Adamani corripit Alcuinus in his verſibus, qui pag. 1756. ejus operum leguntur:

Patricius, *Cheranus*, *Scotorum gloria gentis*,
Atque Columbanus, *Congallus*, Adamnanus, *atque*
Præclari Patres, *morum vitæque magiſtri*.
Hic pietas precibus horum nos adjuvet omnes.

Adamus Alderſpacenſis in Bavaria Monachus circa A. C. 1250. cujus *Theologiam moralem verſibus deſcriptam hexametris* laudat Joannes Caramuel in Epiſtola dedicatoria primæ partis Theologiæ ſuæ Regularis, editæ Francof. 1646.

Adamus Anglicus, vide infra, *Wodheamenſis*.

Adamus Barchingenſis, Shirbornenſis ſive Clarofontanus in Anglia Monachus Ordin. Benedict. qui circa A. C. 1217. vixit, *rhythmos* & *carmina* a Pitſeo traditur ſcripſiſſe. Ejus *commentarios in IV. Evangelia* ad Joannem Canonicum Severianum, libellumque *de Natura Divina & humana*, alterumque *de ſerie ſex ætatum*, carmine rhythmico, Lelandus c. 208. commemorat. *Poſtillæ breves ſuper Vetus & Novum Teſtamentum* MStæ Cantabrigiæ in Collegio S. Benedicti.

Adamus de Baſſeja, Canonicus Inſulenſis, cujus ludum rhythmice compoſitum ſuper Mag. Alani de Inſulis Anti-Claudianum laudat Sanderus in Bibliotheca Belgica MSta pag. 138. Anti-Claudiani auctor diem obiit A. C. 1294.

Adamus Berchingenſis, vide ſupra *Barchingenſis*.

Adamus de Bockfeld, Lelando *Buccenfeldus*, Anglus, Ordinis Minorum Philoſophus, Sec. XIV. cujus Commentarios in Ariſtotelis Topica, libros de Cœlo & Mundo, de generatione & corruptione, nec non Meteororum MStos ſe habere teſtatus eſt Waddingus. Ejuſdem in Philoſophi Metaphyſicam MSti Oxonii in Collegio Balliotenſi, teſte Pitſeo.

Adamus, qui ex Miſnia, (*a*) ut videtur, cum Adalberto Bremam venit, *Bremenſis* inde ab A. C. 1067. Canonicus, poſt defunctum A. 1072. Archiepiſcopum Hamburgenſem Adalbertum, ſucceſſori ejus Liemaro dedicavit *Hiſtoriam Eccleſiaſticam* libris quatuor digeſtam de Religionis Chriſtianæ propagatæ geſtis a Caroli Magni temporibus ab Anno 755. uſque ad 1076. ſubjuncto appendicis in vicem *libro de ſitu Daniæ & reliquarum trans Daniam regionum natura*, qui obvius in reliquis, in prima Hafnienſi editione deſideratur. Parachroniſmis ſcatere hunc Adamum notavit *Lambecius* Tomo II. Rerum Hamburgenſium pag. 577. ſeq. 345. 502. &c. Idem in eo ipſo opere pluribus Adami locis non inficiandam lucem attulit, quemadmodum *Nicolaus Staphorſtius* quoque noſter ὁ μακαρίτης in Hiſtoria Eccleſiaſtica Hamburgenſi, quam Germanice vulgatam ab eo habemus, in cujus Tomo primo pag. 358. ſeq. quoque exſtant quædam non contemnendæ notæ *Friderici Lindenbrogii*. Habeo præterea Clariſſimi Viri *Arnæ Magnæi* caſtigationes quaſdam, comperique Hafniæ ſervari commentarium MS. *Othonis Sperlingii*, (*b*) quem proferri in lucem optabunt mecum harum litterarum ſtudioſi. Edita primum Adami Hiſtoria Eccleſiaſtica eſt ab *Andrea Severino Velleo* Hafniæ, 1579. 4. ex MS. Cœnobii Sorenſis, additis capitum argumentis, ſcholiiſque, & nonnullis etiam ex eodem Codice MS. depromtis annotationibus. Poſtea emendatiorem integrioremque multis locis & libro de ſitu Daniæ auctum vulgavit *Erpoldus Lindenbrogius* ex Codice MS. illuſtriſſimi Proceris Cimbrici Henrici Ranzovii, Lugduni Batavorum 1695. 4. Hæc editio repetita eſt in Scriptorum Septentrionalium ſylloge, eodem Erpoldo curante data typis Franco-

(*a*) Vide Meibomium Tom. III. ſcriptorum Germaniæ pag. 37.

(*b*) Memoires de Trevoux A. 1717. pag. 834.

coſurtenſibus An. 1609. & repetita An. 1630. fol. Ab eo tempore non ſine auctario veterum monumentorum, Adami Hiſtoriam librumque de Daniæ ſitu recudenda dedit *Joachimus Johannes Maderus*, Helmſtadii 1670. 4. Hanc editionem tanquam meliorem ſequi malui, cum ſcriptores ſeptentrionales Erpoldi Lindenbrogii curarem recudi Hamb. 1706. fol. quibus Lambecii Origines Hamburgenſes & alia quædam aliorum adjunxi. Si ſcriptores illos, quod brevi ſperare licet futurum, iterum prælis ſubjicere mihi contingat, dare operam eſt animus ſedulo, ut in illa nova editione longe melior Adamus lectori offeratur. Non omittendum denique *Svecicam* (a) ejus verſionem adornatam eſſe a viro antiquitatum ſeptentrionalium peritiſſimo *Johanne Friderico Peringskioldio*, editamque Holmiæ 1719. 4. Helmoldus, Albertus Stadenſis & alii juniores libenter Adami auctoritate utuntur, Albertus præcipue Krantzius eum ſecutus eſt in ſua Metropoli: & Lambecius, ubi Adamus deſiit, ibidem & ipſe præclaris libris ſuis de rebus Hamburgenſibus voluit finem imponere, cum non videret, quem deficiente Adamo tam bonum ducem ad telam pertexendam ſibi poſſet proponere.

Adamus Bucfeldus, Anglus, Mathematicus, quo jure apud Cangium ab *Adamo de Bocfeld*, de quo jam memoravi, tanquam diverſus laudetur, non poſſum dicere.

Adamus Bavarus idem cum Monacho *Alderſpacenſi* in Bavaria, Ordinis Ciſterc. circa A. C. 1250. cujus, ut dixi, *Theologiam Moralem verſibus hexametris* adhuc ineditam legit in Bibliotheca Alderſpacenſi, laudatque Joannes Caramuel in dedicatione partis primæ Theologiæ Regularis, ſive commentariorum in regulas SS. Benedicti, Auguſtini & Franciſci.

Adamus Burlæus, Anglus, vide *Burlæus*.

Adamus Caroli loci Abbas, vide mox *Adamus de Chamilli*.

Adamus Carthuſianus, Anglus Theologus circa A. C. 1340. cui a Pitſeo tribuuntur Scala cœli, de patientia tribulationum & de ſumtione S. Euchariſtiæ. De *vita S. Hugonis*, quæ ad eum tanquam auctorem refertur, videndus Voſſius II. 65. de Hiſtor. Lat. de Hugone Baronius ad Martyrolog. Rom. 17. Nov.

Adamus Cathaneſiæ in Scotia Epiſcopus, Ord. Ciſterc. quod decimas acerbius exigeret, a ſuis crematus A. C. 1222. de quo Thormodus Torfæus rerum Orcadenſium lib. I. pag. 155. Buchananus VII. rerum Scoticarum pag. 128. A Dempſtero, quem Joannes Hallervordus ſuſpicatur talia interdum fingere, traditur ſcripſiſſe Chronicon, Hiſtoriæ Scotiæ libros tres, Inſularum deſcriptionem, excerpta Bibliæ, Epiſtolas &c. Vide Caroli de Viſch Bibliothecam Ciſtercienſem.

Adamus de Chamilli, Ord. Ciſterc. ex Abbate Caroli loci Epiſcopus in Gallia Silvanectenſis ab A. C. 1230. ad 1250. Ejus opus inſigne *Sermonum* vidiſſe ſe MStum teſtatur Oudinus Tom. III. pag. 156. quod incipit: *Mitte panem tuum ſuper tranſeuntes aquas*. Carolus de Viſch in Bibliotheca Ciſtercienſi *Lecturas Evangelicas* appellat, ſcriptas videlicet in Evangelia, quæ per annum in Eccleſia leguntur.

Adamus Claroſontanus Monachus, ſupra in *Barchingenſi*.

Adamus, *Clericus Claromontani Epiſcopi*, ſcripſit *Chronicon* adhuc ineditum, ab An. C. 1218. ad 1270. MS. in Bibliotheca Carmelitarum Claromontana. *Flores Hiſtoriarum* ex ſpeculo Hiſtoriali Vincentii Bellovacenſis, ad Gregorium X. vide Jacobum Echardum de ſcriptoribus Dominicanis Tom. II. pag. 240.* Si recte ad notavit P. Montfaucon in Biblioth. MSS. pag. 1013. in Codice 5416. Chronicon Adami hujus, & Flores Hiſtoriarum uſ-

que

(a) Acta Litteraria Sveciæ A. 1720. pag. 25.

Digitized by Google

que ad Gregorium X. unum, idemque ſunt opus; nam in eodem Codice Biblioth. Reg. Pariſ. contineri ſcribit *Adami Clerici Claromontenſis* Chronicon ab initio mundi uſque ad Gregorium X.

Adamus de *Corlandon*, ſive *Corlandonenſis*, B. Mariæ Laudunenſis Decanus, Ord. Ciſterc. circa A. C. 1190. qui ſcripſit: *Ordinarium Eccleſiæ*, ſive, *Ordinem Divini Officii in Eccleſia Laudunenſi*, editum cum prolixis commentariis Antonii Belloti, Pariſiis 1662. fol. 2. Volum. Vide Oudinum, ubi etiam de ineditis ejus *quæſtionum in Sacram Scripturam ſolutionibus* ad Michaelem de Corbolio, Senonenſem Archiepiſcopum.

Adamus de Domersham, cujus *hiſtoriam de rebus geſtis Glaſtonienſibus* ab A. C. 1126. ubi Wilhelmus Malmesburienſis deſinit, ad 1290. edidit Thomas Hearne ex MS. Codice Cantabrigenſi Collegii SS. Trinit. Oxon. e Theatro Sheldoniano 1726. 8. vide ſis Acta Eruditorum 1729. pag. 183. Journal des Sav. 1728. Maj. pag. 133. *Hiſtoriam Controverſiæ inter Epiſcopos Bathonienſes & Monachos Glaſtonienſes* ediderat Henricus Warthonus Tom. I. Angliæ ſacræ pag. 578. 583. Scripta eſt poſt A. 1290. quo Abbatem Glaſtonienſem Joannem tradit Domershami diem ſupremum obiiſſe.

Adamus Dorenſis, in Anglia, Cœnobii Ord. Ciſterc. Monachus & Abbas circa A. C. 1200. Scripſit carmen acerbum adverſus *Sylveſtrum Giraldum* Cambrenſem, qui in ſpeculo ſuo Eccleſiæ Ciſtercienſes perſtrinxerat. Vide Baleum III. 40. & Johannem Prince in Devonienſibus illuſtribus, ubi *Giraldi* in hunc Adamum invectivæ, quarum ſpecimina habes etiam in Actis Eruditorum An. 1702. pag. 283. Hujus Adami rudimenta Muſices Carolus de Viſch e Pitſeo memorat.

Adamus Elienſis Epiſcopus. infra, *Adamus de Mariſco*.

Adamus Eoveshamenſis, in Anglia Cœnobii Abbas Ord. Benedict. medio Sæc. XII. Ejus exhortationem ad ſacras Virgines Godeſtovenſis (alias Glauſtonenſis, vel Goſtovenſis) Cœnobii, & Epiſtolas & de Miraculo Euchariſtiæ ad Rainaldum in Eoveshamenſi Bibliotheca vidit Lelandus, ut refert c. 193.

Adamus Eſthonus, Londinenſis & Herefordenſis in Anglia Epiſcopus circa A. C. 1390. quem Hebraice ac Græce peritum plura ſcripſiſſe, & Vetus Teſtam. ex Hebraico vertiſſe: Ariſtotelis quoque meteorologica ex Græco, ſcripſiſſeque librum de diverſitate translationum Sacri Codicis, Poſtillam Hebraicam, aliaque multa refert Pitſeus, quæ apud eum pag. 549. videantur.

Adamus Eveshamenſis, Anglus, circa A. C. 1160. vide *Eoveshamenſis*.

Adamus Goddamus, circa A. C. 1320. vide infra *Adamus Wodheamenſis*.

Adamus Hemelendunus, ſive *Hemlingtonus*, Anglus, Norfolcienſis Carmelita, Theologus. Ejus *Conciones Sacras* & *Quæſtionum ordinariarum* librum Lelandus cap. 494. memorat, Pitſeus etiam librum *de*, neſcio quo, *Actu Pariſienſi*. Diem obiiſſe Norvici A. C. 1420. præter alios tradit etiam M. Antonius Alegre de Caſanate in paradiſo Carmelitici decoris pag. 332.

Adamus Hibernicus, Ord. Minorum Theologus, circa A. C. 1320. cujus *Quæſtiones Quodlibetales* & *Commentarios in libros ſententiarum*, Gregorio Arimimenſi ſæpe laudatos refert Waddingus.

Adamus Inſulenſis, vide ſupra, *Adamus de Baſſeja*.

Adamus Laudunenſis Decanus. Vide ſupra *Corlandonenſis*.

Adamus Loci regii in Anglia non procul Oxonio Abbas, Ord. Ciſterc. circa A. C. 1368. ſcripſit *contra Wicleſiſtas* ad Simonem Langhamum Archiepiſcopum Cantuarienſem, & *Soliloquium pro animæ inſtitutione*, nec non *Deſenſorium exemtorum*, & *pro Ordine Monaſtico*, atque *Epiſtolas* &c. Vide Pitſeum pag. 501.

Adamus de Mariſco, Anglus, Elienſis

ſis Epiſcopus, circa A. C. 1257. Alius hoc nomine Rogeri Baconi amicus, Franciſcanus circa A. 1308. qui Oxonii docuit, & cujus *Elucidarium*, ſive, *Commentarii in ſacras litteras* a Lelando cap. 248. memorantur: plura a Waddingo, ut *Epiſtolæ ad Robertum Capitonem*, Epiſcopum Lincolnienſem: *Paraphraſes in Dionyſium Areopag. Commentarii in Magiſtrum ſententiarum*, *Quæſtiones* Theologicæ, *Lectiones* ordinariæ &c. Sed illa ad priorem referri a Pitſeo pag. 335. ſeq. video.

Adamus de Montaldo, ſcripſit Paſſionem Chriſti, heroico carmine, quod MS. ſervatur Lipſiæ in Bibliotheca Paulina, teſte B. Fellero pag. 297. num. 23.

Adamus Muremuthenſis, aliis *Merimuth*, *Myrimuth*, &c. Ord. Ciſterc. Londinenſis Eccleſiæ S. Pauli Canonicus, de quo Caveum ad An. 1342. conſulere juvabit. Scripſit *Chronicon*, ſive *Hiſtoriam ſui temporis*, ſive, ut Carolus de Viſch vocat, *Tomos duos annalium rerum Anglicanarum*, ab A. C. 1302. * ad 1336. continuatum deinde, ut Viri doctiſſimi notarunt, ab alio auctore ad An. 1380. Edidit primum *Antonius Hallius*, Oxonii e Theatro Sheldoniano 1722. 8. una cum Anonymo Nicolao Triveti annalium continuatore, aliiſque. Vide Acta Eruditorum Tom. IX. Supplementi pag. 181.

Adamus Nizardus, ſive *Nutzarde*, Anglus, Magiſter Oxonienſis, Grammaticus, circa A. C. 1340. cui præter librum de Verborum ſignificatis a Baleo V. 63. & Pitſeo pag. 447. in Codicibus quibuſdam tribuitur *Carmen de ſpeciebus lapidum*, quod ad Marbodeum communiter referunt, quodque incipit: *Evax Rex Arabum legitur ſcripſiſſe Neroni*. Deinde aliud *Carmen Neutrale* cujus initium: *Aſpirans precibus veſtris perſæpe* &c.

Adamus Odohamus, infra, *Wodheamenſis*.

Adam Orientalis, ſive Abbas Monachorum Orientis, cujus ſcriptum de Conciliatione fidei Orientalium cum fide Eccleſiæ Romanæ edidit Bzovius ad An. C. 1330. num. XXV. ſeq.

Adamus Parvus, aliis *Pontuajus*, Alexandri Neccami diſcipulus, medio Seculo XIII. cujus librum ſuper dictionibus Bibliorum & tractatum Logices, Pitſeus memorat.

Adamus ex *Prædicatorum* Ordine, cujus Commentarii in Magiſtrum Sententiarum circa A. C. 1355. compoſiti.

Adamus Abbas *Perſeniæ*, ſive *de Perſenia*, non Benedictinus, ut viſum Trithemio cap. 343. de S. E. & II. 79. illuſtr. Benedictin. ſed Ord. Ciſtercienſis in Epiſcopatu Cenomanenſi, circa A. C. 1190. de quo adeundus Oudinus. Ejus *Epiſtolæ V.* ad Oſmundum Monachum mortui maris in Normannia, apud Baluz. Tom. I. Miſcell. pag. 423. Aliæ *Epiſtolæ XXIII.* in anecdotis Edmundi Martene Tom. I. pag. 669. Adæ Abbatis Perſeniæ Mariale, ſive *Sermones de B. Virgine* cum notis editi ab Hippolyto Marraccio. Romæ 1652. 8. Alia ejus memorat Carolus de Viſch in Biblioth. Ciſterc. pag. 4.* In Bibliotheca S. Victoris Claravallenſis extant codices duo ad hunc Adam pertinentes, quorum alter exhibet *Sermones*, & *Epiſtolas Domni Adam* Abbatis de Perſenia; alter vero ejuſdem Abbatis *Epiſtolas alias* numero 35. Vide P. Montfaucon Biblioth. MSS. pag. 1368.

Adamus de Pomeran a V. C. Thoma Hearne edendus promittitur in Diario nobili, Bibliotheque Angloiſe Tom. XIV. pag. 282. Sed legendum *Adamus de Domeran*, de quo ſupra.

Adamus Pontigniacenſis, Monachus Ciſterc. ſcripſit Conciones & Meditationes plures, quas prælo digniſſimas vocat Carolus de Viſch.

Adamus Præmonſtratenſis, vide mox *Adamus Scotus*.

Adamus Sayliſhamus, Anglus, Carmelita Theologus, circa A. C, 1350. cu-

* Ita recte Carolus de Viſch in Bibliotheca Ciſterc. pag. 4. nam apud Lelandum cap. 439. perperam excuſum ab Anno 1320. & apud Oudinum Tom. III. pag. 945. ab Anno 1393.

cujus *Diſputationes* Theologicas & Philoſophicas, *Sermonumque* ſive Concionum librum memorant.

Adamus Scotus, Canonicus Regularis ex *Præmonſtratenſi* Ordine, defunctus in Gallia A. C. 1180. Vide Georgium Mackenzieum in vitis ſcriptorum Scotorum Anglice editis Tom. I. pag. 141. ſeqq. Ejus tractatus *de triplici tabernaculo Moſis*, Liber *de triplici genere contemplationis*, & *ſermones XIV.* de ordine & habitu Præmonſtrantium, viderunt lucem Pariſiis 1518. fol. Hiſce *ſermones alii XXXIII.* & *commentarius in Regulam D. Auguſtini* acceſſerunt in editione opuſculorum Adami Antvverpienſi, quam curavit Godfridus Ghiſelbertus 1659. fol. Denique *Soliloquiorum* de inſtructione animæ pro Religioſis, ſive Monachis *libros duos* vulgavit Bernardus Pez Tom. I. anecdotorum Parte II. pag. 336. De aliis Oudinum, ſi placet, conſule, Tom. II. pag. 1544. ſeqq.

Adami Senioris itidem Killoſenſis in Scotia Monachi *Strenæ*, ſive *Conciones Capitulares* e MSto vulgatæ, Pariſiis 1558. 4.

Adamus Shirbornenſis. vide ſupra, *Adamus Barchingenſis*.

Adamus de Chamilli, Epiſcopus in Gallia *Silvanectenſis*. Vide ſupra, *Adamus de Chamilli*.

Magiſter *Adamus de S. Sulpitio*, cujus commentarium in librum Jobi MS. memorat Sanderus Parte II. Bibliothecæ Belgicæ MS. pag. 171.

Adamus Victorinus, ſive *de S. Victore*, Canonicus Regularis S. Victoris Pariſ. defunctus A. C. 1177. 8. Julii. Ex ejus *Dialogo de inſtructione diſcipuli*, ad Canonicos Eccleſiæ Archiepiſcopalis S. Andreæ in Scotia, nonnulla affert Joannes Picardus ad lib. I. Epiſt. 29. Anſelmi Cantuar. ubi & S. Bernardo poſitum ab eo *Epitaphium* teſtatur. Dialogum illum & *Conſequentias*, ſeu *Proſas* quaſdam hujus Adami MSS. ſervat Bibliotheca S. Victoris Pariſ. ut ab Oudino annotatum.

Adamus Goddamus, ſive *Wodheamenſis*, Anglicus, Gvil. Occami diſcipulus, Ordinis Minorum, Theologus Oxonienſis, defunctus A. C. 1358. Præter Commentarios in librum Canticorum, aliaque Baleo V. 98. memorata ſcripſit librum contra Richardum Wetherſetum, & Commentarios in Magiſtrum ſententiarum editos Pariſiis 1512. Apud Pitſeum, Cangiumque tanquam duo diſtincti recenſentur Goddamus & Wodheamenſis, quod præter rem fieri exiſtimo, ſicut etiam Typographi errorem non dubito eſſe, quod Wodheamenſis traditur obiiſſe A. 1338. pro 1358. Similiter idem cum Wodheamenſi eſt *Adamus Odohamus* apud Lelandum cap. 248. & 424.

Adelagus, ſive *Adeldagus*, *Adaldagus*, Bremenſis, ab A. 936. ad 988. Archiepiſcopus, cujus *Epiſtola ad Flodoardum*, hujus quatuor libris Hiſtoriæ Remenſis Eccleſiæ præmittitur Tom. XVII. Bibl. Patrum edit. Lugd. pag. 503.

Adelardus, ſive *Athelardus*, Anglus, Ord. S. Benedicti Monachus Badunenſis, ſive Bathonienſis, cujus præfationem ad *Dialogum de rerum*, ſive *naturalium compoſitorum cauſis* inter ipſum & nepotem ſuum, ad Richardum Bajocenſem Epiſcopum edidit Edmundus Martene Tomo I. anecdotorum pag. 292. Richardus ille Bajocenſi Eccleſiæ præfuit ab An. C. 1098. ad 1133. Plura hujus Adelardi memorat Pitſeus, Librum *de ſeptem artibus*, alium *de ſic & non ſic*, alium *de aſtrolabio*, & librum *problematum*, ſive *Naturalium Quæſtionum LXXVI.* quod opus dignum Philoſopho Joannes Lelandus c. 171. appellat. Etiam ſcripſit librum *de doctrina abaci:* & libros *Euclidis* de Geometria ex Arabico in Latinum tranſtulit, aliumque, neſcio cujus auctoris, *de ſeptem Planetis*, fortaſſe *Japharis* Mathematici, cujus iſagogen minorem in Aſtronomiam ad Adelardo verſam ex Arabico memorant. Vide Oudinum Tom. II. pag. 1017. ſeq. Ægyptum &

Digitized by Google

Arabiam peragraſſe narrat Baleus II. *69.**In Bibliotheca MSS. P. Montfaucon occurrit Adelardi Commentarius in ſex priores libros Euclidis, eoſque ſervari in Bibliotheca Florentina ibidem legimus; id vero ſiquidem veritati cohæreat, longe aliud eſt opus quam pura verſio libri Euclidis de Geometria ex Arabico in latinum.

Adelbertus, ſive *Adilbertus*, Ord. S. Benedicti, Prior *Auguſtanus*, cujus libellum *de vita & miraculis S. Simperti*, Epiſcopi duodecimi Auguſtani a Carolo M. conſtituti, edidit Bernardus Pez Tom. II. theſauri anecdotorum Parte III. pag. 355. Adelbertus ille vixit circa An. C. 1240. Vide Pezii Diſſertationem Iſagogicam p. LXI.

Adelbertus Abbas *Heidenheimenſis*, qui ſub Eugenio III. circa An. C. 1150. vixit, ſcripſitque *vitam S. Willibaldi* editam a Jacobo Gretſero ad calcem Philippi Eyſtetenſis, Ingolſtad. 1617. 4. pag. 318.

Adelbertus, ſive *Adalbertus*, Epiſcopus Pragenſis, cujus homilia de S. Alexio Confeſſore Tom. IV. Act. Sanctor. Julii 17. pag. 257. ſeq.

Adelboldus ex Duce exercitus Canonicus Laubienſis, ſive Lobienſis in Hannonia, & ab Anno 1008. Epiſcopus Ultrajectinus, defunctus A. 1027. Huic in Codicibus quibuſdam & a Sigeberto Gemblacenſi cap. 138. tribuuntur libri duo *de vita S. Imperatoris Henrici II.* quem conſtat obiiſſe 14. Julii A. 1024. Vita illa obvia apud Surium & in Actis Sanctorum 14. Julii, Tom. III. pag. 744. Caniſium Tom. VI. pag. 383. & Tom. III. Parte II. edit. novæ pag. 25. Gretſerum in Sanctis Bambergenſibus, Ingolſtad. 1611. 4. & illuſtrem Leibnitium Tom. I. Scriptorum Brunſvicenſium, pag. 430. Joannem Petrum Ludevvig Tomo I. Scriptorum Bambergenſium pag. 790. Libellum *de ratione inveniendi craſſitudinem ſphæræ, ad Silveſtrum II. Papam*, vulgavit Bernardus Pez Tom. III. theſauri anecdotorum Parte II. pag. 86. *Vita S. Walburgis* in Actis Sanctorum 25. Febr. Tom. III. pag. 542. Alia ejus memorat Trithemius de S. E. c. 312. & illuſtr. Benedictin. II. *64*.

Adelerius. vide infra in *Adrevaldo*.

Adelgerus. infra, *Algerus*.

Adelgorii, ſive *Adalgoti*, Archiepiſcopi Magdeburgenſis, *Epiſtola* A. C. 1110. *pro auxilio* adverſus Paganos (Slavos) Tomo I. monumentorum Edmundi Martene pag. *625*.

Adelhardus Abbas Corbejenſis, defunctus An. C. 825. Ejus *Capitula LII. admonitionum in congregatione*, vulgata a Mabillonio, Sæculo IV. Benedictin. ad calcem Partis I. De hoc Adelhardo Carolus le Cointe Tom. VII. annalium Francorum pag. *767*. ſeqq.

Adelhelmus & *Adelmus*, vide *Aldhelmus*.

Adelherus. infra, *Algerus*.

Adelinus De Virginitate laudatur ab Alberico Monacho trium fontium pag. *66*. 107. &c. vide *Aldhelmus*.

Adelmannus, ſive, ut Sigeberto c. 153. *Almannus*, Berengario per jocum *Aulus Mannus*, Grammaticus, ex Scholaſtico Leodienſi Epiſcopus Brixienſis ab A. C. 1048. defunctus non ante A. 1061. ut probat Ughellus Tomo IV. Italiæ Sacræ pag. 540. Ejus *rhythmos de viris illuſtribus ſui temporis* edidit Mabillonius Tom. I. Analect. pag. 420. & edit. novæ pag. 382. *Epiſtola de Veritate Corporis Chriſti* ad *Petrum* Primicerium Metenſem, Adelmanno ipſi & Sigeberto memorata, nondum lucem vidit, quod ſciam: altera *ad Berengarium* (ſuum quondam ſub Fulberto condiſcipulum) ſed extrema parte mutila prodiit primum Lovanii 1551. atque 1561. 8. cum Lanfranci & aliorum auctorum vetuſtorum de eodem argumento, & in Bibliothecis Patrum: Lipſiæ etiam 1710. 4. in Urbani Gothofredi Siberi ſchediaſmate de illuſtribus Alemannis: noviſſime emendatior & cum notis præclari viri Pauli Galeardi, qui etiam *rhythmos* ſupra memoratos ex Mabillonio adjunxit, ad calcem ſermonum S. Gau-

Gaudentii, Patav. 1720. 4. Berengarii purgatoriam Epiſtolam contra Alemannum vulgavit Edmundus Martene Tomo IV. anecdotorum pag. 109.

Adelmus, ſive *Adelhelmus Sagienſis* (Seez in Normannia Galliæ) Epiſcopus circa A. C. 880. Vide *Aldelmus*.

Adelmus Anglus, & alius Gallus, vide *Aldelmus*, & mox *Ademarus*.

Adelphius Epiſcopus in Africa, qui cum S. Cypriano A. C. 254. Epiſtolam ſcripſit, in edit. Pamelii & Baluzii 68. Joannis Felli 67.

Vita *S. Adelphii*, Confeſſoris, Abbatis Montis S. Romarici, edita a Labbeo Tomo I. Bibliothecæ novæ MSS. p. 683.

Adelphus Abbas Ord. Benedictin. circa A. C. 1180. de quo Trithemius cap. 383. de S. E. & illuſtr. Benedictin. II. 16. ubi *ſermones* ejus ad fratres, & librum *contra Saracenos* memorat.

Ademarus, (*Adhemarus* aliis, vel *Autmarus*) Monachus Benedictinus Caroli Magni ætate, (*a*) cui Aimoinus in extremo libri IV. ait in acceptis ſe referre, *quæ ſcripſerit uſque ad tempora Imperii Francorum*. Huic igitur Petrus Pithœus & Marquardus Freherus (Papirius Maſſonus & alii *Adelmum* vocant, ſive *Adelinum*) tribuunt *Annales Carolinos* ab A. C. 741. ad 829. qui aliquibus dicuntur etiam Annales *Laureshamenſes*. (*b*) Hos cum Eginhardo de vita Caroli M. primum vulgavit, ſed ſine auctoris nomine Hermannus Comes Nuenarius, Colon. 1521. 4. Deinde Juſtus Reuberus inter Veteres Scriptores pag. 15. ſeqq. addita appendice uſque ad A. 842. ex *Nithardo* repetita, tributos *cuidam ejus ætatis Aſtronomo Ludovici Regis domeſtico*. Petrus Pithœus autem in ſcriptoribus coætaneis, Francofurti 1594. 8. & Freherus Tomo II. ſcriptorum de rebus Francicis pag. 381. adſcriptos, ut dixi, Ademaro, ſive Adelmo. Denique Andreas du Cheſne Tomo II. ſcriptorum Hiſtor. Francorum pag. 233. ſub nomine *Eginhardi*, qui apud Odilonem citatur nomine *Agenardi*, *cognomine Sapientis*. Du Cheſnii exemplum ſecuti ſunt Johannes Michael Heineccius, ac Johannes Georgius Leuckfeld in ſcriptoribus rerum Germanicarum, Francofurti 1707. fol. & Gallicæ verſionis auctor Ludovicus Couſinus, Pariſiis 1683. 12. Etiam Caroli M. vitæ ab Eginhardo ſcriptæ junguntur in MS. Codice, qui ſervatur in Bibliotheca Cæſarea, unde Lambecius Tom. II. pag. 401. auctorem illum eſſe horum Annalium nihil dubitat. Viciſſim tamen in nonnullis hos annales a vita Caroli Eginhardiana diſſidere notavit Carolus le Cointe ad Annum 774. num. 128. ſeqq. Præcipue vero contra du Cheſnii ſententiam facit, quod in his annalibus ad An. 827. Eginhardus *ſui temporis prudentiſſimus virorum* appellatur. Confer Pagium ad Annum 826. num. XI. & XII.

Ademarus, ex nobili familia *Chabannenſi* Monachus in *S. Eparchii* Cœnobio, *Engoliſmenſis*, auctor *Chronici Aquitani*, a principio Monarchiæ Francorum ad Annum, quo ſcripſit 1029. Ex hoc fragmentum *de S. Adalberto & de S. Brunone* ejus Coapoſtolo, temporibus Ottonis III. Imperatoris, poſt An. 1000. quod vulgaverat Caniſius Tomo III. antiqu. lect. pag. 45. (edit. novæ Tom. III. pag. 66.) Locum *de Concilio Aquiſgranenſi* An. 816. Sirmondus Tomo IV. Operum pag. 647. ex ineditis Ademari Collectaneis Hiſtoricis. Alia ex hoc Chronico edita a Pithœo, du Cheſnio, ſed præcipuam partem

(*a*) Vide Voſſium lib. II. de Hiſtoricis Latinis cap. 31. & Jacobum le Long Bibliotheca Hiſtoricorum Galliæ pag. 331.

(*b*) Ad Annum 774. *in monaſterio noſtro Laureshamenſi*. Sed fortaſſe Karoli hæc verba ſunt, non auctoris, quamquam du Cheſnio Eginhardus *ſuum* videtur appellare, in quod magna ejus erant beneficia ac merita. Aliud plane Chronicon Laurishamenſe, cujus fragmentum ab Anno 764. ad 895. exhibet du Cheſnius Tom. III. pag. 490. atque integrum uſque ad Annum 1179. ediderat Freherus Tomo primo Scriptorum Germanor. & Burchardus Gotthelf Struvius in nova Freheri editione etiam notis illuſtravit.

tem ab Anno 829. ad 1029. dedit Labbeus Tom. II. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 151. ſeqq. De cæteris vide Voſſium III. de Hiſtor. Latin. pag. 773. & Jacobum le Long pag. 777. & pag. 341. ubi etiam de epitome Petri a S. Romualdo. Fragmentum ex *Hiſtoria de geſtis Pontificum & Comitum Engoliſmenſium* edidit du Cheſne in Normannicis pag. 19. ſed illa in MSS. *Hugoni* Engoliſmenſi tribuitur, e qua etiam loca produci a Johanne Beſlyo in Hiſtoria Comitum Pictavienſium pag. 391. 417. 442. 460. 475. 476. notavit Jacobus le Long pag. 157. Ejuſdem Ademari *Commemoratio XIII. Abbatum Lemovicenſium Baſilicæ S. Martialis Apoſtoli* ab Anno 848. quorum ultimus ille *Hugo* eſt, vulgata ab eodem Labbeo Tom. II. pag. 271. Neque audiendus Vir laudatus, Jacobus le Long, qui p. 249. hunc Ademarum a ſuperiore diſtinguit, & An. 1110. ſcribit vixiſſe. *Epiſtola* poſt Concilium Lemovicenſe A. 1029. habitum ſcripta *de Apoſtolatu Martialis Lemovicenſis*, apud Baluzium una cum ſermonibus ejuſdem argumenti in illo Concilio habitis, quos eidem Ademaro Baluzius tribuit. Vide Dupinium Bibl. Eccleſ. Sec. XI. Tomo VIII. edit. Amſt. pag. 108. Ejus *acroſtichon* ad Rohonem, Epiſcopum Ecoliſinenſem, ſive Engoliſmenſem, (Angouleſme in Aquitania) edidit Mabillonius Tomo I. Analect. pag. 418. (edit. novæ in fol. pag. 432.)

Adenulphus, ſive *Athenulphus*, ab A. C. 1008. per quinquaginta annos Archiepiſcopus Capuanus. *Sacrum S. Martyris Marci, Epiſcopi Atinenſis officium verſibus Leoninis complexus eſt: inventionem quoque ejuſdem hexametris & pentametris, vitamque ejuſdem ad Clerum Atinenſem conſcripſit, quæ MSS. exſtant apud me*. Hæc Ughellus Tomo VI. Italiæ Sacræ pag. 322. edit. novæ, qui Vitam illam S. Marci I. Altinenſis in Campania, ut ajunt, Epiſcopi, & ſub Domitiano Martyris, edidit pag. 407. obviam quoque in Actis Sanctorum 28. April. pag. 548.

Adeodatus ab A. C. 672. 14. Martii ad 18. Maji 677. Pontifex Romanus, cujus extat *Epiſtola ad univerſos Epiſcopos Galliæ* de privilegio conceſſo Abbati S. Martini Turonenſis, edita a Papyrio Maſſono in geſtis Pontificum Romanorum, Pariſiis 1586. 4. Baronio ad An. C. 676. Sirmondo Tomo I. Conciliorum Galliæ pag. 507. & in Conciliorum Tomis Binii Tomo II. pag. 542. Regia Tomo XV. pag. 493. Labbei Tom. VI. pag. 523. Harduini Tom. III. pag. 1007. & in noviſſima Coleti Veneta Tomo VII. Habetur etiam in Radulphi Monſnyerii juribus Eccleſiæ S. Martini Turonenſis propugnatis, Pariſiis 1663. 8.

Adilredus, *Ælredus*, *Æthelredus*, *Ailredus*, *Ealredus*, *Eleredus*, *Aluredus*, *Edilredus*, *Ethilredus*, educatus cum Henrico, Davidis Scotorum Regis filio, deinde Abbas ab Anno Chriſti 1150. Rievallenſis, ſive Rhienvallenſis (*Riedval*) in Angliæ diœceſi Eboracenſi, Ordinis Ciſtercienſis, defunctus A. 1166. de quo Carolus de Viſch pag. 9. ſeq. Bibliothecæ Ciſtercienſ. & Georgius Mackenzie Tomo I. Operis de vitis Scriptorum Scotorum, Anglice editi pag. 123. ſeqq. Acta Sanctorum 12. Januarii Tom. I. pag. 748. & qui diligentius de hoc Ælredo Oudinus Tomo II. pag. 1487. ſeqq. Edita hiſtorici argumenti ſunt, quæ in Rogeri Tvviſdeni decem Scriptoribus Anglis extant Londini 1652. fol. *De bello Standardii* A. C. 1138. tempore Stephani Regis, ſive de virtute *Gualteri Eſpec*, Scotos profligantis, p. 337. *Genealogia Regum Anglorum* pag. 347. & *Hiſtoria de vita & miraculis S. Eduardi*, Regis & Confeſſoris, (integrior quam apud Capgravium & Surium 5. Januarii) pag. 369. *Hiſtoria de Sanctimoniali de Watthun.* pag. 415. *Vitam S. Margarethæ*, Reginæ Scotiæ, ſed decurtatam habet Surius 10. Jun. integriorem Acta Sanctorum ad illam diem. Fragmentum ex opere *de rebus Angliæ* ad Ducem Nor-

Digitized by Google

Normannorum Henricum II. poſtea Regem, continens Eadgari Regis Orationem ad Epiſcopos & Cœnobiorum Præfectos, in Nic. Harpsfildi cap. 3. Sæculi X. Hiſtoriæ Anglicanæ, & Tom. XXIII. Bibl. Patrum A. 1677. pag. 164. ſeq.

Inedita memorantur apud Johannem Lelandum cap. 199. Pitſeum pag. 229. Baleum II. 99. & alios, liber *de miraculis Haguſtaldenſis Eccleſiæ*: Vita *S. Niniani* Epiſcopi: Vita *S. Eduardi* ſcripta verſu elegiaco ad Laurentium Abbatem Weſtmonaſterienſem: De Vita *Davidis* Scotorum Regis libri II. ad Henricum II. Regem Angliæ: quorum poſterior perſtringit *vitas Regum Anglorum* ab Edelvvulfo, Alfredi magni patre ad Henricum II. *Chronicon* ab Adam ad Henricum I.

Quæ a Richardo Gibbono, S. I. edita Duaci 1631. & in Bibl. Ciſtercienſi Tom. V. & in Bibliotheca Patrum edit. Lugd. 1677. Tom. XXIII. recuſa moralis & aſcetici argumenti hæc ſunt: *Sermones XXXI. in Eſaiæ XIII. XIV. XV. XVI.* ad G. Lundonienſem Epiſcopum de onere Babylonis. Ex his ſermo primus *de Adventu Domini* Tom. II. Operum Bernardi pag. 568. Pariſiis 1719. fol. *Speculum Charitatis*, compendio primum, deinde libris III. uberius expoſitum. *De ſpiritali amicitia* libri III. ad quos componendos teſtatur Lælii Ciceroniani lectione ſe fuiſſe invitatum. *De JESU duodecenni* * ad Luc. II. 42. ubi quinque paginarum lacuna ſuppleta editionis Pariſienſis 1609. inter *Bernardi* opera, & in Davidis Camerarii III. 41. de Scotorum fortitudine. ibid. 1631. Homiliarum volumen ad Gilbertum Epiſcopum Londinenſem, ſive *XXV. Sermones* de tempore & de Sanctis, in Bibliotheca Patrum omiſſi, ſed obvii in Duacenſi edit. & in Bibliotheca Ciſtercienſi Bertrandi Tiſſierii, Bonofonte 1662. fol. Tom. V. pag. 162. *Regula ad incluſas Moniales* ad Sororem, in Holſtenii Codice Regularum Parte III. pag. 110. Romæ 1661. & Pariſiis 1663. 4. & in Appendice ad Tomum primum Operum S. Auguſtini Benedictinorum, edit. Amſtelod. pag. 640. ſub titulo: *De vita eremitica ad Sororem*. Pars etiam inter Anſelmi Cantuar. opera meditatione 15. 16. 17.

Memorantur præterea ex ineditis: *Sagitta Jonathæ*, *De tribus hominibus*, *De diverſis virtutibus*, *Super Cantica Canticorum*, *De vinculo perfectionis*, *Dialogus de natura & dotibus animæ libris II. De XII. abuſibus clauſtralium*, *De lectione Evangelica ad Ivonem*, *Dialogus inter hominem & rationem*, *Epiſtolæ* CCC. *Sententiarum flores*, *De Prælatorum moribus*, *De officiis Miniſtrorum*, *Centum ſermones ſynodales*, *De militia Chriſtiana*, *De virginitate Mariæ*, *De fundatione Monaſteriorum S. Mariæ Eboracenſis & de fontibus*. Apud Lelandum p. 200. & Baleum p. 209. *de oneribus Iſaac* male excuſum pro *de oneribus Iſaiæ*.

Admonius apud Ptolemæum Lucenſem & alios intelligitur *Aimonius* Floriacenſis.

Admontenſis Monaſterii in Stiria Codex Diplomaticus, vulgatus eſt a Bernardo Pez Tom. III. Theſauri Anecdotorum Parte III. pag. 659. 807. Diplomata CLVIII.

Ado Treverenſis, cui Martyrologium Lipomannus & Bellarminus tribuunt, nullus fuit, neque illud fas eſt abjudicare Adoni, de quo mox, Viennenſi, aut referre ad *Udonem* de Nellenburgo, qui Treverenſi Eccleſiæ præfuit ab A. C. 1067. ad 1078. vide Labbeum.

Ado Viennenſis, in Gallia Epiſcopus, ab A. C. 859. ad 874. 16. Decembr. Igitur quæ in *Chronico* ejus *de ſex Mundi ætatibus* poſtrema ab A. 874. ad 880. leguntur, ab alia manu addita fuiſſe oportet. Confeſſor vocatur in Martyrologio Rom. 16. Decembr. Sed præter rem notat Baronius Bedam hujus Adonis in Martyrologio ſuo meminiſſe, Be-

* Tom. II. Bernardi pag. 590.

Beda enim centum annis amplius Adonem ætate anteceſſit. *Martyrologium* Adonis ex quatuor Codicibus recenſitum a *Jacobo Moſandro*, Carthuſiano Colonienſi, lucem vidit in Tomo ſeptimo Surii, Colon. 1581. fol. deinde ab *Heriberto Roſſvveido* S. J. ex aliis tribus antiquioribus emendatum, illuſtratumque notis ad calcem Martyrologii veteris Romani, Antvverp. 1613. Pariſiis 1645. fol. & ex Roſvveidi editione in Tomo XVI. Bibliothecæ Patrum edit. Lugdun. 1677. ubi etiam pag. 823. ex Roſvveido: *libellus de feſtivitatibus Apoſtolorum ſucceſſorumque eorum*. Vide Labbeum, Carolum le Cointe Tom. IV. pag. 472. ſeq. Sammarthanos &c.

Chronicon prodiit cum Gregorio Turonenſi, Pariſiis 1512. 1522. 1567. Baſileæ 1568. & in Laurentii Barrii Hiſtoria Chriſtiana Veterum Patrum, Baſileæ 1583. fol. & in Bibliothecis Patrum, Pariſiis 1589. 1644. 1654. Tomo VII. Colon. 1618. Tomo IX. & Lugduni 1677. Tomo XVI.

S. Deſiderii, Viennenſis Epiſcopi, *Martyrium* in Caniſii antiquis Lectionibus Tomo VI. pag. 441. & Tomo II. editionis novæ Parte III. pag. 1. & apud Surium atque in Actis Sanctorum XI. Febr.

S. Theuderii Vita, Abbatis Viennenſis, apud Mabillonium in Actis Benedictinis Sec. I. pag. 678. Martyrologium Adonis poſt duplicem recenſionem Moſandri, & Roſvveidi novarum adhuc curarum indigum non ante multos hoſce annos reſumpſit in manus V. C. Dominicus Georgius Rhodiginus, & ad veteres tres Vaticanos codices antiquos comparavit, additis etiam ex vetuſtiſſimo Adonis Apographo Bibliothecæ Monachorum S. Mauri Sangermanenſis variantibus lectionibus; eaque omnia perpetuis notis ſuis illuſtravit. Adjecit appendicis loco Martyrologium Fuldenſe; Martyrologium Ottobonianum; Kalendarium Vaticanum, Kalendarium Palatino-Vaticanum, Kalendarium Ciſtercienſe, Kalendarium Mediolanenſe I. Kalendaria Mediolanenſia II. Prodiit opus Romæ an. 1745. Tom. 2. in fol. Conſilium viri hujus docti, mihique dum viveret amici, juviſſet Codex Lucenſis Bibliothecæ Canonicorum S. Martini ſæculo XII. ſcriptus, membranaceus, qui præter Martyrologium illud vetus, quod Florentinius ex illo acceptum vulgavit, Adonis Martyrologium continet. Conſuli illud cum edito Georgii, & in nonnullis brevius eſſe deprehendi, cum & ea omnia ferat refecta, quæ a probatiſſimis Adonis Codicibus abeſſe Georgius notavit; & alia etiam in aliis viſenda minime repræſentet. Unum vel alterum exemplum proferam.

Libellus *de feſtivitatibus Apoſtolorum* in Codice hoc titulum nullum præfert, & definit cum S. Agatha, cujus elogio abſoluto ſubditur: *Finit libellus I.* tum ſubjungitur: De *Nativitate S. Joannis Baptiſtæ, & de ejus decollatione, ſeu corporis inventione;* quæ ſane narratio abſolvitur in hæc verba: *ejuſdem Urbis epiſcopum completur;* reliqua, quæ his attexuntur in edito, non comparent. In Martyrologio ad III. non. Januarii in S. Antheri Papæ commemoratione legitur: „ Hic res geſtas Martyrum diligenter a Notariis exquiſivit, & in „ Eccleſia recondidit *propter quendam* „ *Maximum presbyterum*, *qui martyrio* „ *coronatus eſt* „. Verba hæc a me diſtincta in aliis codicibus non leguntur, quamvis ſunt in antiquis editionibus. Cætera in hunc modum vel reſecat interdum, vel adjungit.

Adrevaldus, Ordinis Benedictini Monachus Floriacenſis, quem Ludovici Pii temporibus vixiſſe probat Ruinartus in apologia miſſionis S. Mauri, Gallice edita pag. 52. ſeqq. *Hiſtoria translationis S. Benedicti & S. Scholaſticæ*, in Johannis a Boſco Bibliotheca Floriacenſi, Pariſ. 1605. 8. pag. 1. & in Actis Sanctorum 21. Martii, & in Mabillonii Sec. II. Actorum Benedictin. pag. 253. *Hiſtoriæ miraculorum S. Be-*

ne-

Digitized by Google

nedicti, librum *primum* hic *Adrevaldus*, appendicem ad eum *Adelerius*, Monachus itidem Floriacenſis, librum *ſecundum* & *tertium Aimoinus*, A. C. 1005. *quartum Anonymus* compoſuit, obviæ apud eundem Joannem a Boſco pag. 13. & in Actis Sanctorum, & apud Mabillonium pag. 80. & *369*. *Liber de corpore & ſanguine Domini*, *contra Joannem Scotum*, vulgatus a Dacherio Tomo XII. Spicilegii, & Tom. I. editionis novæ pag. 150. *Vita S. Aigulfi*, Abbatis Lerinenſis & martyris occiſi A. *675*. ſine nomine auctoris apud Surium 3. Septembr. & reſtituta auctori ſuo integriorque in Sec. II. Actorum Benedictinor. pag. *656*.

Adrianus. vide *Hadrianus*.

Adſo Dervenſis, in Partenſi Campaniæ pago, Cœnobii Monachus, diem obiit A. C. 992. Scripſit *Paſſionem S. Berchariì*, Abbatis Dervenſis, extincti ex vulnere A. 685. ſed adhuc inedita eſt ejus lucubratio memorata a Nicolao Camuſato in promtuario Antiquitatum Diœceſeos Tricaſſinæ. Quam enim habet Mabillonius Seculo II. SS. Ord. Benedicti pag. 831. ea non eſt Adſonis, ſed Anonymi, qui poſt annum milleſimum ſcripſit, obvia quoque apud Camuſatum pag. *63*. & Surium ad 2. Oct. Vide ſis Pagium ad Annum *685*. num. XIV. ſeq. Cætera Adſonis hujus ſunt, *Geſta S. Baſſoli* Confeſſoris, A. *567*. apud eundem Mabillonium Sec. II. pag. *67*. & translatio ejus ac miracula: Sec. IV. 2. pag. 137. *Vita S. Frodoberti*, Abbatis primi Cellenſis, prope Trecas, ſub Clotario III. id. Sec. II. pag. *626*. & translatio reliquiarum ejus Sec. IV. 2. pag. 243. His accedit *Vita S. Manſveti* Scoti, Britannorum Epiſcopi, qui A. 461. Concilio Turonenſi interfuit, vulgata a Franciſco Boſqueto Narbonenſi in Eccleſiæ Gallicanæ Hiſtoria, in Parte ſecunda, inter Acta & vetera monumenta pag. 23. Pariſiis 1636. 4. Ejuſdem *Manſveti miracula* in Tomo III. Theſauri Anecdotorum Edmundi Martene pag. 1013. *In Bibliotheca Sangermanenſi, teſte P. Montfauconio Biblioth. MSS. pag. 1209. extat Adſonis, ſive Aſſonis Monachi *liber ſeu epiſtola de Antichriſto ad Gerbergam Reginam Ludovici Transmarini conjugem*.

Adſo Hermiricus, ſive *Hemericus*, dubium an diverſus a ſuperiore, Abbas Luxovienſis in Burgundia, Sæculo decimo, ſcripſit *Compendium vitæ & miracula Waldeberti*, Abbatis Luxovienſis, defuncti A. *665*. obvia in Actis Sanctorum 2. Maji, & apud Mabillonium Sec. III. Benedictin. Parte II. pag. 455.

Adto, *Atto*, *Haito*, *Hetto*, Agnetis Imperatricis, Henrici III. Conjugis, Capellanus, circa An. C. 1070. dicitur ea, quæ Conſtantinus Africanus ex variis linguis utcunque tranſtulit, elegantiore, atque ut cap. 24. ait Petrus Diaconus, *cothurnato ſermone in Romanam linguam deſcripſiſſe*.

Adto Pacenſis Luſitanus, Abbas *Vallumbroſanus*, & deinde Epiſcopus ab A. 1133. *Piſtorienſis* in Hetruria. Vide Ughellum Tomo III. Italiæ Sacræ pag. 294. *Vita S. Johannis Gvalberti* extat in Actis Sanctorum 12. Julii Tom. III. pag. *365*. At *Vita S. Verdianæ* perperam ad hunc Adtonem An. 1151. defunctum refertur, cum Verdiana non ſit mortua ante An. 1220. Vide Diarium Eruditorum Mutinenſe, Giornale de' Letterati d' Italia An. *1692*. pag. 315. ubi refertur vita ejuſdem Verdianæ ſcripta Italice circa A. 1440. a Laurentio Jacomini, Dominicano, editaque cum notis & obſervationibus M. Badii, Florentiæ *1692*. 8.

Adto II. Epiſcopus *Vercellenſis*, A. C. 945. *doctiſſimus Theologus & Canoniſta præclarus*, *plura ſui ingenii doctrinæque monumenta reliquit*, *quæ continentur in antiquo Codice MS. in Vaticana Bibliotheca*, *ac Vercellenſi Archivio*. *Plures* ſermones *ab ipſo habitos pro opportunitate temporum ſcripſit*, *tum &* Epiſtolas: *librum item cui* Perpendiculum *titulum fecit*, *cum quo noxia redarguere & ho-*

honeſta ſancire decet : Canones *rurſus, ſtatutaque Vercellenſis Eccleſiæ eruta Conciliis Epiſtoliſque Decretalibus , quod opus in* centum capita *apte diſtinxit. Item de* preſſuris Eccleſiaſticis , *opus in tres partes diviſum , quarum prima eſt de judiciis Epiſcoporum , ſecunda de ordinationibus eorundem , tertia de facultatibus Eccleſiarum* . Hæc Ughellus Tomo IV. Italiæ Sacræ pag. 769. Ex illo Codice Vaticano deſcripſit Joannes Bona & communicavit cum Luca Dacherio , qui edidit Tomo octavo Spicilegii . (editionis novæ in folio Tom. I. pag. 402. ſeq.) *Capitulare , capita centum . Libellum de preſſuris Eccleſiaſticis* pag. 414. & *Epiſtolas* novem pag. 431. unamque *Gunzonis* , Levitæ Novarienſis pag. 437. & alteram *Ambroſii* Mediolanenſis Presbyteri ad Attonem .

Adventius Metenſis Epiſcopus, cujus *Epiſtolam ad Theutgandum* , Archiepiſcopum , & alias binas *ad Nicolaum Papam* exhibet Baronius ad An. C. 862. num. 60. & 863. num. 51. & 864. num. 6. qui de illo plura Tom. X. Annalium . Obiit Adventius A. 875. Vide Sammarthanos Tomo III. Galliæ Chriſtianæ p. 713.

Ædilvvulphus . vide *Ethelvv* .

Chronica *S. Ægidii* in Brunſvvig. infra inter Anonymos , *Piſtorianus* .

Ægidiorum CXLII. recentioris maximam partem ætatis, ſed in his etiam plerorumque, ex his quos jam percenſere inſtituo, notitiam promittit lectoribus , & offert Ægidius Hochmuth , Paſtor Muhlbacenſis , in ſchediaſmate hiſtorico-litterario de ritu ὀνομαθεσίας, ſive Nominum impoſitione & mutatione , Witebergæ 1725. 8. Sed levi nimis brachio & minus accurate illo labore defungitur , ut actum me non putem acturum .

Ægidius Abbas in Gallia Narbonenſi , cujus brevis libellus *pro privilegiis Eccleſiæ Arelatenſis* Symmacho Papæ A. C. 514. oblatus cum Symmachi reſponſo ad Cæſarium Arelatenſem exſtat in Sirmondi Conciliis Galliæ Tom. I. pag. 187. in Conciliis Labbei Tom. IV. pag. 1310. De hoc Ægidio Baronius ad Martyrolog. Rom. 1. Septembris .

Ægidius Aſſiſias , S. Franciſci Socius, defunctus A. C. 1262. de quo Acta Sanctorum 23. Aprilis , Tom. III. pag. 218. ſeq. Ejus *Collationes* & aliæ aſceticæ lucubrationes feruntur MStæ exſtare in Bibliothecis Belgii . *Aurea verba* collecta a diſcipulis , luci data Antvverp. 1534. 8.

Ægidius Athenienſis . infra , *Corbolienſis* .

Ægidius , *Aureæ Vallis Monachus* in Ducatu Luxemburgenſi , circa An. C. 1251. Scripſit continuandis Harigerii & Anſelmi lucubrationibus *geſta Pontificum Leodienſium* a Theoduino Waſonis ſucceſſore uſque ad Henricum ab A. C. 1048. ad 1251. in Tomo ſecundo ſylloges Joannis Chapeavillii pag. 1. 270. Leodii 1613. 4. Ex eiſdem petita *Vita & Martyrium S. Alberti* A. 1192. quæ edita a Miræo & aliis .

Ægidius Aurifaber , Carthuſianus , qui Anno 1466. diem obiit . Ejus *opus exemplorum* , liber *de laude Carthuſiana* , & *ſermones de tempore & de ſanctis* a Petro Sutore cap. 26. & ab aliis Carthuſianæ Bibliothecæ ſcriptoribus memorantur . Fuit Vicarius domus montis Sion apud Ziriz æam Zelandiæ opidum .

Ægidius Aurifaber Voſſio , aliis *Fabri* , Carmelitanus , Bruxellæ patriæ ſuæ multorum beneficiorum auctor ab Imperatore Maximiliano, apud quem gratia floruit, obiitque An. 1506. Præter *Commentarios in IV. libros Sententiarum* , *Commentarios in Ruth* , *Job* , *Evangelia & Pauli Epiſtolas* , *Sermones* , *Orationes* , *Quæſtiones* , *Collationes* & *Determinationes* varias , ſcripſit *Brabantiæ Hiſtoriam* & *Chronicon Ordinis Carmelitici* , nec non librum *de Origine Religionum* , atque alium *contra Proprietarios* , librum item *de Teſtamento Chriſti in Cruce* . Vide Alegrium in paradiſo Carmelitici decoris pag. 380. Valerii Andreæ & Franciſci Svveertii Bibliothecas Belgicas &c.

Ægi-

Digitized by Google

Ægidius de Bellamera , Doctor Decretorum ex Rotæ Romanæ Auditore præcipuo, Epiſcopus Avenionenſis, defunctus A. 1392. Ejus *Conſilia* , ſive *Reſponſa* , ac *Deciſiones* , nec non *in Decretum*, & *Decretales Epiſtolas*, *Commentaria* , ſive *Jus Pontificium* , ætate illa pro Delphici Apollinis oraculis æſtimata fuiſſe teſtis Marcus Mantua in Epitome de illuſtribus JCtis cap. 90. Vide Heindreichii Pandectas pag. 491. *Præter hos commentarios dedit & alterum *in clementinas*, qui MS. ſervatur in Bibliotheca Felini cod. 99. & 201. Itidem collegit *Deciſiones Rotæ Dominorum ſacri Palatii Apoſtolici cauſarum Auditorum de anno* 1374. *& citra de* 75. 76. 77. Impreſſa eſt collectio iſta Romæ an. 1474. Diem vero emortualem Doctoris hujus componens Fabricius cum anno 1392. profecto errat: nam inter cætera ejus conſilium extat 118. pro re quapiam , quæ anno 1402. contigit; quin & ex conſilio 135. deducimus ad annum uſque 1405. vitam ſuam prorogaſſe. Opera omnia ſeptem voluminibus in fol. comprehenſa prodierunt Lugduni an. 1548. & in Bibliotheca Huſiana commemoratur opuſculum ejus de permutatione Beneficiorum ſeorſum editum in 4. typis Gothicis , & incerto anno & loco impreſſum . Sed in ea collectione non omnia ejus conſilia comprehenduntur: Eſt enim in bibliotheca Felini duplex MS. codex omnium conſiliorum Bellameræ ; ſunt vero illa numero 138. inter quæ maxime ſpectanda ſe offerunt conſilia 97. & 99. quæſtiones reſolventia occaſione magni ſchiſmatis inter duos Pontifices exortas. Totus eſt pro Benedicto XIII. cujus jura defendit . Totidem numero conſilia in Codice Bibliothecæ Palatinæ Romæ reperiſſe Joannem de Novizanis teſtatur Jo. Baptiſta Ziletus Venetus in Indice Librorum Juris Pontificii , & Civilis pag. 56. Conſilia vero Ægidii edita numerum 48. non excedunt .

Ægidius de Fuſcariis, ſive Foſcherarius, *Bononienſis* , Doctor Decretorum a Joanne Bumaldo in Bibliotheca Bononienſi traditur claruiſſe , circa An. C. 1289. Ejus *librum de Judiciis* in quinque Partes diviſum Guido Pancirollus commemorat, non diverſum credo ab ejus *Ordine Judiciario in Foro Eccleſiaſtico*, quem in Bibliotheca Sangermannenſi MStum evolviſſe ſe teſtatus eſt Cangius , in aliis etiam Pariſienſibus Bibliothecis Oudinus. Præterea Trithemius cap. 428. etiam ejus *Quæſtiones Juris* varias , & librum *de Officio Tabellionis* memorat. *In cod. Mellicenſi, ut lego in deſcriptione ejuſdem Bibliothecæ edita Viennæ in Auſtria extat MS. ejuſdem authoris opus ſub hoc titulo: *Ordo judiciarius advocatorum, & notariorum ſecundum uſum Romanæ curiæ* , quod ſane ſcriptum haud diverſum judico ab eo hic indicato. Præcedit opus illud aliud opuſculum ejuſdem authoris cum titulo *Liber fugitivus* . Incipit: *Cum plures libelli*.

Ægidius Bredeyck, ex Canonicis Regularibus S. Auguſtini, Brabantus, fundator monaſterii ſeptem fontium, cui *Statuta* XIV. capitibus diſtincta præſcripſit , & tractatum *de quinque punctis*, ex dictis potiſſimum S. Chryſoſtomi.

Ægidius Albornotius de Carrino, Archiepiſcopus Toletanus & Cardinalis Sabinenſis, defunctus Viterbii An. 1377. 24. Auguſti . Auctor *Conſtitutionum* , quæ ab eo *Ægidianæ* appellantur, variorumque *Commentariorum in Jus Canonicum* . Vide Nicolaum Antonium Tom. II. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ pag. 112.

Ægidius Carlerius, Collegii Navarrei Pariſ. Socius, & ab An. C. 1431. Cameracenſis Eccleſiæ Patriæ Decanus , defunctus Anno 1473. 23. Novembr. de quo Joannes Launojus in Hiſtoria Gymnaſii Navarrei , Tomo quarto Operum, nuper Genevæ recuſa Part. III. lib. 1. cap. 4. ubi & ſcripta ejus inedita: *Commentarios in quatuor libros Sententiarum*, *Collationes* , *Sermoneſque* , & *Sportam* , *Sportulamque* fragmentorum va-

varii argumenti, auctiores *Conſultationibus Caſuum*, editis Bruxellæ 1478. fol. 2. Vol. Hanc editionem puto intelligi in libro: *Voyage literaire de deux Religieux Benedictins*, Tom. II. pag, 107. Ejus *Scutum Veritatis* exſtare MS. Lovanii in Valle maritima, teſtatur Miræus in auctario de ſcriptoribus Eccleſiaſticis pag. 86. *Narrationem de morte Juliani Cæſarini Cardinalis*, edidit Baluzius Tom. III. Miſcell. pag. 301. *Oratio* ejus contra Nicolaum Taboritam, habita in Concilio Baſileenſi Seſſ. XV. ad Articulum ſecundum Bohemorum *de corrigendis peccatis publicis*, exſtat apud Bzovium ad A. C. 1433. num. 194. pag. 184. ſeq. edita primum a Caniſio Tom. III. Lect. antiqu. pag. 289. & novæ editionis Baſnagianæ Tom. IV. pag. 566. Etiam inde recuſa in Tomis Conciliorum, ut Binii Tom. IV. p. 301. Labbei Tom. XII. p. 1159. Harduin. VIII. pag. 1759. &c.

Ægidius de Columna, Romanus, Diſcipulus Thomæ Aquinatis, ex Ordine Fratrum Eremitarum, primus cum Petro de Tarantaſia Pariſiis Doctor Theologiæ creatus, *Doctoris fundatiſſimi* titulo notus inter Scholaſticos, Epiſcopus ab Anno 1294. Bituricenſis, defunctus An. 1316. 22. Dec. De illo præter Sammarthanos Tom. I. pag. 179. ſeq. Galliæ Chriſtianæ, & Bulæum Tom. III. Acad. Pariſ. pag. 671. ſeq. Labbeus Tom. II. Biblioth. MSS. pag. 121. ſeq. Proſper Mandoſius in Bibliotheca Romana pag. 145. ſeq. Cornelius Curtius in Elogiis Auguſtinianorum pag. 61. Philippus Elſſius in Encomiaſtico Auguſtiniano pag. 15. & Caveus, qui diligenter etiam de ſcriptis ejus diſſeruit. Tantum addo *Orationem ad Regem* Galliæ *Philippum* Pulchrum exſtare apud Bulæum Latine Tom. III. pag. 475. & Gallice pag. 477. & libros III. *de Inſtitutione Principum* verſos etiam Hebraice, de quo Rev. noſter Wolfius Tom. III. Bibliothecæ Hebrææ p. 1206. Gallicam præterea verſionem MS. memorat Morlierius, qui hoc opus valde commendat, Eſſais de Litterature Tom. II. pag. 189. Liber *de Regimine Principum*, & *quomodo Civitates regendæ tempore belli*, MS. fuit Helmſtadii apud Polycarpum Leyſerum τὸν μακαρίτην.* Opus ejus *de regimine Principum* Hahnius in collectione Veter. Monum. Tom. I. in præf. quod editum a ſe fruſtra quæſitum fuerit, ſe daturum propoſuit in principio Monumentorum ſuorum; quod autem non totum opus daret, ſed ejus tantummodo partem poſtremam cauſam hanc affert, in parte ille operis haud mediocriter illuſtrari Antiquitates Majorum ſuorum, nempe Germanorum. Dedit autem illam ex MS. Codice membranaceo.

Capitula Fidei Chriſtianæ compoſita ab Ægidio *de conſenſu & mandato SS. P. D. Bonifacii Papæ VIII. tranſmiſſa ab ipſo D. Papa ad Tartarum Majorem volentem chriſtianam colere fidem*. Catal. Bibl. Ricardianæ pag. 7.

Ægidius Corbejenſis, ſive *Corbolienſis*, Pariſienſis Monachus Ord. Benedict., * idem quoniam Atheris per aliquod tempus verſatus eſt dictus *Athenienſis*, & Trithemio *natione Græcus*, idem Archiater ſub Philippo Auguſto, Rege Francorum. De hoc alter Ægidius Pariſienſis, qui circa An. C. 1198. ſcripſit in Carolino lib. V.

> *Nominis ille mei celeberrimus arte medendi,*
> *Cum ſit & hic* (Pariſiis) *ortus, cujus facundia grata eſt*
> *Et nunquam laudanda ſatis, nec in agmine vatum*
> *Nominis extremos ſortiri debet honores.*

Hexametris verſibus ſcriptus ejus liber *de Pulſibus*, & alter *de Urinis*, Gentiliſque de Fulgineo in eum commentaria poſt primam editionem Venetam 1494. 8. ſæpius lucem viderunt, ut notatum Polycarpo Leyſero τῷ μακαρίτῃ in Hiſtoria Poetarum medii ævi pag. 500. ſeq. Hic etiam primus e Codice Gudiano in Bibliotheca Guelpherbytana

* Trithemius cap. 241. de Scriptoribus Eccleſiaſticis & II. 2. illuſtrium Benedictinorum.

na vulgavit ejus *libros IV. de antidotis*, ſive *de compoſitione medicamentorum*, pag. 505. 538. 573. 626. ſimiliter ſcriptos carmine. Hujus Ægidii meminit Guilelmus Brito in extremo Philippidos. Vide Barthii notas pag. 755. Bulæum Tomo II. pag. 718. Naudæum de antiquitate ſcholæ Medicæ pag. 35. & quæ notavi in Bibliotheca Latina IV. 12. §. 12.

Ægidius de Dammis, Ord. Ciſterc. Monachus Dunenſis, defunctus eſt A. C. 1463. Scripſiſſe traditur verſibus: *Regulam Confeſſoris Monialium*, nec non *Vitam Chriſti*, & *Vitam S. Bernardi*. Præterea compoſuiſſe *Collectaneum Martyrologii Sanctorum*, cujus initium: *Pauper ego Monachus*, tum *Lecturas ſuper triplicem quinquagenam Pſalterii*, & ſuper *Pauli Epiſtolas*, tum *Malogranatum* & *Collectaneum Divinorum Eloquiorum*. *Directorium Originalium B. Hieronymi*, *Ambroſii*, *Gregorii*, *Bernardi*: & *Dialogum inter animam & hominem Religioſum*. Vide Carolum de Viſch in Bibliotheca Ciſtercienſi.

Ægidius Delphenſis, Clericus Pariſienſis, una cum Ægidio Corbolienſi laudatus tertio Ægidio Pariſienſi libro V. Carolini, apud du Cheſne Tom. V. pag. 323. Hic circa A. C. 1198. interpolavit ac ſupplevit auroram Petri de Riga, a quo totam fere Sacram Scripturam verſibus elegiacis redditam ſuo loco dicemus. Huic operi Ægidius præfatus ita de ſe ipſe:

Petrus & Ægidius me conſcripſere: ſed ille
Auctor, corrector ultimus iſte fuit.
Ille prior Rhemus, hic Pariſienſis alumnus,
Hic Levita gradu, presbyter ille manens.
Simplex Clericus hic, ſacri Ordinis ille Profeſſor,
Ambo graves annis, hic vir & ille ſenex &c.

Vide Barthium ad Britonem pag. 755. & Polycarpi Leyſeri Hiſtoriam Poetarum medii ævi pag. 736. ſeq. ubi etiam ex Codice MS. Helmſtadienſi *Præfatio* præmiſſa Novi Teſtamenti libris ab Ægidio ad Odonem Pariſienſem Epiſcopum, & pag. 739. *Epilogus* & *de numero librorum utriuſque Teſtamenti & de modo legendi*, nec non pag. 743. 747. Carmen *de pœnis apud Inferos* ſintne æternæ, quod in utramque partem diſceptatur, Matthæo Laudunenſi æternas eſſe negante, & contra affirmante Ægidio. Idem carmen ex Leyſero exhibuere etiam Auctores Diarii Theologici: *Fortgeſetzte Sammlung von Alten und Neuen*, Anno 1723. pag. 160. *Myſterium* autem *de Agno Paſchali* per Magiſtrum Ægidium, quod MS. ſervatur in Bibliotheca Bodlejana, Leyſerus excerptum quoddam ex Aurora eſſe exiſtimat, ſane enim Petrum de Riga quoque in illa ſua ſacrorum librorum Metaphraſi ſenſum non modo hiſtoricum, ſed allegoricum quoque breviter expreſſiſſe jam olim notavit Henricus Gandavenſis cap. 22. D. Lambecker in notis ad Bibliothecam antiquam Civicam Vindobonenſem tom. 1. pag. 63. monet in eadem Bibliotheca extare codicem membranaceum ſæculi, ut ipſe putat, XIII. in quo eſt Petri de Riga *Aurora*. Repræſentantur vero in hoc opere ſcripti carmine libri Veteris Teſtamenti uſque ad librum Ruth; Novi vero Evangelia tantummodo: ex quo inferendum ſibi cenſet, nec immerito, libros reliquos Veteris, novique Teſtamenti, qui in *Aurora* Petri de Riga aliis in codicibus recentioribus comparent, auctorem forte habere, non quidem Petrum de Riga, ſed Ægidium Delphenſem, quem conſtat in libris Petri de Riga operam ſuam impendiſſe. Vide illum ibidem pag. 63. ubi opportune monet Henricum Gandavenſem ſcriptorem ejuſdem ætatis ac Petrum de Riga in libro de Script. eccl. cap. 22. de hoc Petro ſcribere, laboraſſe illum in Heptateuchum, duos libros Regum, & Evangelia, quæ ſane huic MS. Codici congruunt.

Ægidius Delphus, Italus, Sorbonicus apud

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

apud Pariſios Theologus primarius clarus circa A. 1507. Cujus miram in pangendis carminibus facilitatem laudat Gyraldus de Poetis ſui temporis, & Eraſmus in Ciceroniano virum vocat eruditionis variæ, verſificatorem non malum, ſi facilitati nervos addidiſſet. Et lib. 2. Epiſt. 10. *Quis in jus vocat eximium Theologum, Ægidium Delphum, qui totum ferme Divinæ Scripturæ corpus carmine complexus eſt*. Ejus *metaphraſis Pſalmorum ſeptem pœnitentialium, Litaniarumque* præter editionem ſine loci nota & anni, recuſa Erfordiæ 1515. 4. Laudat idem Eraſmus reſponſione ad Albertum Pium Tom. IX. Operum pag. 910. edit. Baſil. Metaphraſis heroica *Epiſtolæ ad Romanos* prodiit Pariſ. 1507. & cum Gilberti Cognati commentario in hujus operibus, Baſil. 1562. fol. Tomo II. pag. 168. *Defenſio pro Cleri Flandriæ libertate*, quum Brugis peteretur ſubſidium, Pariſ. 1507. *Commentarius in Ovidium de remedio amoris*. Pariſ. 1495. 4.

Ægidius de Fœno, Philoſophus Anglus, circa A. C. 1350. Cujus librum *de vegetabilibus & plantis*, alterumque *contra flagellatores* Pitſeus pag. 568. commemorat.

Ægidius de Fuſcariis, ſupra *Bononienſis*.

Ægidius a Gandavo, Theologus ac Philoſophus, cujus *Quodlibeta* XXXIV. de variis Quæſtionibus Logicis, Phyſicis, Metaphyſicis ac Moralibus MSta Lovanii ad S. Martinum.

Ægidius Græcus, vide *Corbolienſis*.

Ægidius Gvilelmus Miſſalius, Aquitanus, Ord. Minor. abbreviator *Joannis Scoti*, cujus Opera in articulos ſecuit & contraxit. MS. in Bibliotheca Vaticana teſte Waddingo.

Ægidius Hiſpanus, Ord. Minor. cujus *Sermones Sanctorum* Waddingus laudat hoc initio: *Philoſophia eſt Divinarum rerum ſpeculatio*.

Joannes de S. Ægidio, Dominicanus, in arte peritus Medicinali, & in Theologia Lector, qui Roberto Lincolnienſi Epiſcopo An. 1253. morienti adfuit. Vide Bulæum Tom. III. Hiſtoriæ Academiæ Pariſienſis p. 260. 262. & quæ de hoc Ægidio viri doctiſſimi Jacobus Quetif & Jacobus Echardus de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. pag. 100. ſeq. qui inter ſcripta ejus referunt lecturas *de laude Sapientiæ Divinæ*, *de productione rerum*: nec non *experimenta*, & Tractat. *de formatione corporis*, *prognoſtica* & *practicas medicinales*. Joannes Lelandus pag. 230. etiam *homilias* & *morales Theologiæ interpretationes*. Idem memorat vidiſſe ſe Ægidii, *de cognitione & de menſura Angelorum*, *de eſſe & eſſentia*, *de formatione corporis humani*, *de Prædeſtinatione & Præſcientia DEI*, *de Paradiſo & Inferno*, *de Reſurrectione Mortuorum*, *de Materia Cœli*. Non dubium tamen eſt pleraque horum, ſicut etiam ſcriptum *de formatione corporis humani*, & *de peccato Originali*, & *breviloquium ſuper libros Sententiarum*, auctorem habere Ægidium de Columna. Vide B. noſtri Nicolai Staphorſti Hiſtoriam Eccleſiaſticam Hamburgenſem Tomo III. pag. 403.

Ægidius de Leodio. ſupra, *Aureæ Vallis*.

Ægidius de Lovanio, Canonicus Regularis S. Auguſtini, cujus *Sermones per annum* ſcriptos in membrana, Lovanii ad S. Martinum ſervari, Valerius Andreas retulit.

Ægidius de Lugnaco, ſive *Luniaco*, Ord. Minor. Doctor Parienſis, cujus Commentaria in primum Sententiarum a Waddingo memorantur.

Ægidius Luſcinus, Ordinis Præd. Theologus, aliis *de Laſcinis*, ſive *de Leſſinia*, Hannoniæ opido. Ejus *de Concordia temporum* liber cum *Chronico* a nato Chriſto uſque ad Annum 1304. MS. Pariſiis in Bibliotheca Sorbonica, quod luce dignum eſſe ait Jacobus Echardus Tom. I. pag. 372. Liber *de uſuris* inter Thomæ Aquinatis opera prodiit. Librum *de unitate formæ* abſolvit Ægidius Anno 1278. Omitto alia, quæ ab laudato Echardo memorantur.

Ægi-

Digitized by Google

Ægidius Magiſter, cujus verſus leonini *ad clauſtrales* MSti Lipſiæ in Bibliotheca Paulina teſte B. Joach. Fellero p. 166. Catalogi.

Ægidii Mucidi, Gallice *Muiſis*, (apud Sanderum pag. 128. Bibliothecæ Belgicæ MSS. *Li Muſſis*) Ord. S. Benedict. Abbatis S. Martini Tornacenſis *Chronicon* a nato Chriſto uſque ad Annum 1348. necdum editum Voſſius & Valerius Andreas memorant. Miræus laudat *Chronicon de geſtis Comitum Flandrenſium* ab Anno 972. ad 1343. Valerius Andreas etiam Tractatum: 1. *de his, quæ temporibus ſuis, ante & poſt promotionem ſuam in dicto Cœnobio Martiniano acciderunt*. 2. *de conſuetudinibus approbatis, antiquitus in eodem Cœnobio obſervari ſolitis*. 3. *de rebus geſtis ab A.* 1349. *ad* 1352. *ubi prolixa narratio de deſtructione Judæorum, de ſecta flagellantium* &c.

Ægidius Nettelet, Decanus Cameracenſis circa A. 1494. cujus libros IV. ex Epiſtolis S. Hieronymi congeſtos laudat Trithemius cap. 943.

Ægidius, Pariſienſis Diaconus a Corbolienſi & Delpho, quorum ipſe meminit, diverſus, verſibus hexametris ad Ludovicum, Philippi Auguſti, Francorum Regis, filium, ante An. C. 1223. ſcripſit *Karolinum* libris quinque, in primoribus quatuor celebrans Caroli Magni Prudentiam, Juſtitiam, Fortitudinem & Temperantiam, in quinto autem Ludovicum hortatus ad fugienda vitia virtutibus illis contraria, & Caroli exemplum ſtrenua induſtria imitandum. Fragmenta pauca ex libro quarto & quinto vulgavit Franciſcus du Cheſne Tom. V. pag. 323. 324. Vide & M. Antonium Dominicum in familia Ansberti rediviva pag. 273. Joannem Picardum ad S. Bernardi Epiſtolas pag. 2252. 2259. Labbeum Tom. II. Miſcellan. Integrum Karolinum edere promiſit idem Labbeus pag. 56. Bibliothecæ novæ MSS. Hunc proxime ſpero, luci daturus eſt V. C. Hermannus Sminke in nova, quam parat, Eginhardi editione, cum illo enim lubens communicavi Codicem MS. quem mihi redemeram ex ſectione Gudiana.

Ægidius Presleris, Ord. Ciſterc. Abbas Alnenſis Cœnobii in ditione Leodienſi, obiit A. C. 1484. Ejus memorantur Tomi tres Concionum ſuper Dominicas & feſta Sanctorum totius anni: nec non Oratio Romæ coram Pontifice Sixto IV. habita, qua mitræ uſum ſibi ſucceſſoribuſque ſuis obtinuit.

Ægidius Romanus, ſupra *de Columna*.

Ægidius Rotomagenſis, Archiepiſcopus, cujus Epiſtolam ad Ludovicum X. Francorum Regem, edidit Dacherius Tom. IV. Spicilegii pag. 270. (Tom. III. editionis novæ pag. 708.) In illa excuſat ſe Regi, quod vocatus, non poſſit intereſſe Concilio Sylvanectenſi, quod habitum fuit An. Chriſti 1315. Alius *Ægidius Rotomagenſis* non (*a*) Archiepiſcopus, ſed Archidiaconus, & poſtea Epiſcopus *Ebroicenſis* ab A. C. 1170. ad 1180. ad quem Epiſtola prima Arnulfi Lexovienſis.

Ægidius de Roya, ex Abbate B. Mariæ in Monte Regali Galliæ, Monachus in Flandria Dunenſis, Ord. Ciſterc. Auctor Chronici Dunenſis, ſive Annalium Belgicorum, quibus ab Anno 1292. Joannis Brandonis Chronodromum miſit in Compendium, & ab Anno 1414. per Bartholomæum de Beka ad 1431. continuatum produxit uſque ad Annum 1463. Adrianus vero de Budt, Monachus & ipſe Dunenſis, (*b*) qui in præfatione operi præmiſſa teſtatur, Ægidium hunc Magiſtrum ſuum An. 1478. obiiſſe, continuavit Chronicon hoc ab An. 1463. ad 1480. inde Judocus Badius Gandenſis. Eruit ex MS. Andreas Schottus, vulgavitque cum Joanne a Leidis & Reinero Snojo Franciſcus Svveertius, Francofurti 1620.

(*a*) Vide Sammarthanos Tom. I. pag. 580. & Tomo II. pag. 573.

(*b*) Adde Sandii Obſervationes ad Voſſium p. 224. & Caroli de Viſch Bibliothecam Ciſtercienſem pag. 8.

Digitized by Google

1620. fol. in Tomo primo Annalium rerum Belgicarum.

Ægidius Viterbienſis, ex Priore Generali Auguſtinianorum, Cardinalis, defunctus An. 1532. Vide Cornelii Curtii Elogia Auguſtinianorum pag. 93. ſeqq. Scripſit *Hiſtoriam XX. Sæculorum*, MS. Romæ in Bibliotheca Angelica Auguſtinianorum, ut refert Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Bibliotheca Pontificia pag. 242. ubi teſtatur in ea tractaſſe inter alia *de Romanis Pontificibus*. Alia ejus ſcripta refert Ciacconius, in eadem Bibliotheca ea vidiſſe ſe teſtatus, in vitis Cardinalium pag. 1423. *Librum I. Sententiarum uſque ad diſt. 17. ad mentem Platonis*. *Epiſtolarum* familiarium ad Gabrielem Venetum librum, & diverſarum ad diverſos, libros VI. *Eclogas Sacras* tres, *Dictionarium*, ſive librum radicum Hebr. & Latinam verſionem libri חגין. Philippus Elſſius in Encomiaſtico Auguſtiniano pag. 14. memorat præterea *Annotationes in tria primora capita Geneſeos*. *Commentaria in Pſalmos* ad Leonem X. & *Libellum de Eccleſiæ incremento*. Librum *Dialogorum* & *Orationem*, quam in principio Concilii Lateranenſis A. 1512. habuit. Hæc obvia in actis illius Concilii atque in Tomis Conciliorum, ut Tom. IX. edit. Harduini pag. 1576. *Epiſtolæ* ejus ſelectæ nuper prodiere in Tomo tertio collectionis novæ Edmundi Martene pag. 1234. ſeqq. in quibus videnda, quæ de vita ipſe ſua tradit, Epiſtola XI. ad Mannium Capenatem pag. 1249. ſeq. Libri *de ſæculorum diſpoſitione* mentio pag. 1268. quem non alium eſſe exiſtimo, quam Hiſtoriam illam XX. ſæculorum, ſupra a me memoratam. Idem eſt, a quo librum Zohar verſum fuiſſe & Eliam Levitam cum tota familia nutritum ſcribit Joſephus Scaliger Epiſtola 136.* Præter opuſcula hæc Ægidii addendum ſuccurrit illud, quod indicatur in epiſtola XX. ejuſdem ex collectione P. Martene. Scribit enim ſe juſſum a Cardinali Sanctorum Quatuor ea collegiſſe loca, quæ Sapientes Hebræorum de induſtria commutaverunt. Addit: *Scripſi ea, quæ non injuria abſcondita voluiſſe intelliges, quippe quæ omnia noſtri Salvatoris myſteria complectantur. Mitto ea ad te eo conſilio, ut vel legas, vel fido alicui tradas legenda*. In Bibliotheca Ægidii hujus, quæ tranſivit in Regiam hæc ſunt opuſcula alia Ægidii: *Informatio contra Lutheranam ſectam pro Sedis Apoſtolicæ auctoritate*. Ad quem librum authoris nomen haud præferentem hæc adnotat P. Montfaucon in Bibliotheca MSS. tom. 2. pag. 779. *puto eſſe opus Ægidii Cardinalis Viterbienſis*. Eſt ibi n. 37. *liber de revolutione XXIII. literarum Hebraicarum ſecundum viam theologicam in linguarum ſecundum viam theologicam in lingua Hebraica verſus per RR. Cardinalem Ægidium*. Item alius *Neconia ben-Achana verſus per RR. Cardinalem Ægidium*. Forte opus illud, quod ſupra commemoravi de locis ab Hebræis commutatis, idem illud eſt, quod in eadem Bibliotheca n. 53. inſcribitur *opus contra Hebræos de adventu Meſſiæ, & de nominibus Divinis contra eoſdem*.

Ægil, ſive *Eigil*, Benedictinus, Abbas Fuldenſis Monaſterii S. Salvatoris ab Anno C. 818. ad 822. quo defunctus Rabanum Maurum ſucceſſorem habuit. Scripſit, & Virgini Augildruth dicavit, fratribuſque, teſte Candido, ad menſam recitari præcepit *Vitam* ſui per XX. annos Præceptoris *Sturmii*, ſive *Sturmionis*, primi Abbatis & Fundatoris Fuldenſis Cœnobii, qui Anno 780. teſte Sigeberto, eſt defunctus. Apud *Surium* ad 17. Decembr. hanc vitam reperiri ſcribit Caveus: ſed incaſſum illam quæſiveris, niſi in poſtrema Sanctorum Surii editione Moguntina An. 1618. Primus e MS. Bambergenſi edidit *Chriſtophorus Browerus* inter ſidera illuſtrium & ſanctorum Virorum, Moguntiæ 1616. 4. Deinde *Joannes Mabillonius* Sæculo IV. Benedictin. Parte I. pag. 266. qui pag. 242. Ægi-

Ægilis quoque vitam a *Candido*, Monacho Fuldenſi, ſcriptam, poſt Brovverum adjunxit, nec non pag. 260. *Epitaphium*, quod Ægili condidit ſucceſſor *Rabanus*, obvium etiam inter Rabani poemata a Brovvero vulgata Moguntiæ 1617. 4. & Tom. 6. Operum Rabani pag. 229.

Ælfredus, Joanni Lelando cap. 183. *Alvredus Anglicus*, quo teſte, Rogerus Bacon, qui An. 1248. obiit, libro de utilitate linguarum, hunc numeravit inter linguarum politarum interpretes, qui infinita in Latinum converterunt, ut fuere Gerardus Cremonenſis, Michael Scottus, Alvredus Anglicus, Hermannus Alemannus. Scripſit libellum *de motu cordis*, quem vidi, inquit Lelandus, aliquando Londini in Bibliotheca Dominicanorum, & Gvantæ Girviorum in Bibliotheca Petrina. Erat & Duroverni (Cantuariæ) in Bibliotheca ſani Servatoris, Alvredi libellus *de educatione accipitrum*. Præterea *Ariſtotelis* Vegetabilia (*de plantis*) doctis illuſtravit commentariis.

Ælfredus, *Alphredus*, *Alvredus* Beverlacenſis, (*Beverley* non longe ab Eboraco) Sacerdos & Theſaurarius, a Baleo, Pitſeo & Voſſio traditur ſcripſiſſe: *Deflorationes Galfridi libris V. De geſtis Regum Britanniæ lib. I. Hiſtoriam ampliorem lib. I. & Vitam S. Johannis Beverlacenſis*, Archiepiſcopi (neutiquam Beverlacenſis, ut ſcribit Voſſius, nunquam enim ſedes Beverlacum Epiſcopi, aut Archi-Epiſcopi.) Cæterum omnia illa ſcripta reperiuntur in Ælfredi hujus *Annalibus*, ſive *Hiſtoria de geſtis Britanniæ*, ab adventu Bruti uſque ad A. C. 1129. libris IX. quam e Codice Thomæ Ravvlinſoni, Armigeri edidit Thomas Hearne. Oxon. 1716. 8. Vide Acta Eruditorum 1717. p. 388.

Ælfredus, *Alfredus*, *Alphredus*, *Ealfridus*, *Alvredus* Magnus, Æthelvvolphi Occidentalium Saxonum Regis quatuor filiorum natu minimus, ipſe ab A. C. 871. poſt tres fratres defunctos Rex, & An. 895. Conditor Academiæ Oxonienſis, * virtute atque eruditione admirabilis, diem obiit An. 900. Hoc loco a me non eſt prætereundus, quia multa ex Latinis vertit Saxonice *Boethium* de Conſolatione Philoſophiæ, editum a Chriſtophoro Ravvlinſon, Oxon. 1698. 4. *Bedæ* Hiſtoriam Eccleſiaſticam Anglicanam, quam vulgavit Abrahamus Whelocus, Cantabrig. 1644. fol. atque inedita adhuc *Oroſium*, *Gregorii M.* Paſtorale, de quibus vide Caveum, qui etiam *Hiſtoriam Regum Weſt-Saxoniæ*, ab Ælfrico ſcriptam commemorat Saxonice & Latine. Plura de hoc Ælfredo Lelandus cap. 115. qui res geſtas ejus ab *Aſſerio* Menevenſi familiari ejus accurate perſcriptas teſtatur. De Aſſerio hoc infra ſuo loco.

Ælfricus, *Elfricus*, ſive *Alfricus*, Dorobernicus, ſive *Cantuarienſis Archiepiſcopus*, defunctus An. 1006. male confunditur a multis cum *Ælfrico Grammatico*, Abbate Malmesburienſi, qui *Archiepiſcopus* deinde *Eboracenſis*, centenario propior obiit An. 1051. De utroque accurate Henricus Warthonus in diſſertatione de duobus Elfricis Tomo I. Angliæ Sacræ pag. 125. ſeqq. Bene etiam diſtinguendos viderat Uſſerius de ſucceſſione Eccleſiarum pag. 53. Grammaticum auctorem habet *Grammatica Latino-Saxonica*, quam cum gloſſario ejus edidit Gvil. Somnerus adjunctam Dictionario ſuo Saxonico Latino-Anglico. Oxon. 1659. fol. Præter *Sermones* quoſdam ſacros Latine ſcriptos, plurima idem Ælfricus ex Latino vertit Saxonice, ut *Donati* ac *Priſciani* nonnulla, & *Gregorii Magni* Dialogos, etiam ſuos & aliorum ſacros Sermones, Vitaſque Sanctorum, ut alia ejus ſcripta Saxonico idiomate elucubrata minime contemnenda omittam, de quibus præter Caveum conſulendi laudatus Warthonus in auctario ad Uſſerium de Scripturis & ſacris vernaculis pag. 377.

* Vide Bulæum Hiſtor. Academ. Pariſ. Tom. I. pag. 211. ſeqq. 228. Brianum Tvvynum in Apologia Antiquitatis Oxon. Thomam Cajum in Vindiciis Antiquitatis Academiæ Oxonienſ. &c.

Digitized by Google

377. ſeqq. & Humfredus Wanlejus in Catalogo Hiſtorico-Critico Librorum veterum ſeptentrionalium, qui exſtat in Tomo ſecundo Theſauri Litteraturæ ſeptentrionalis V. C. Georgii Hickeſii.

Ab his duobus Ælfricis diverſus *Ælfricus*, ſive *Alfricus*, Croylandiæ Monachus, qui circa An. C. 740. Vitam S. Guthlaci e Latino Felicis Monachi vertit Saxonice, ut infra in Felice dicetur.

Ælius Junius Cordus, Capitolino ſæpe laudatus, *Vitas* ſcripſerat *Imperatorum* quorundam, Clodii Albini aliorumque: de quo vide Voſſium II. 3. de Hiſtoricis Latinis.

Ælius Donatus, Grammaticus, S. Hieronymi Præceptor, de quo in Bibliotheca Latina.

Ælius Lampridius, Hiſtoriæ Auguſtæ Scriptor, de quo in eadem Bibliotheca.

Ælius Maurus laudatus a Spartiano in Vita Severi cap. 20.

Ælius Sabinus, qui citatur a Capitolino in Maximino juniore cap. 6.

Ælius Spartianus, Hiſtoriæ Auguſtæ Scriptor, de quo dictum in Bibliotheca Latina.

Ælnothus, Monachus, Cantici ſ. Cantii Anglorum Metropolitana Urbe editus, ſ. Cantuarienſis, deinde in Daciæ, ſive Daniæ partibus, quatuor quinquenniis & bis fere binis annis, ut ipſe refert, commoratus ſcripſit *de vita & paſſione S. Canuti*, Daniæ ab Anno 1080. Regis & An. 1086. Martyris, ad Regem ab Anno 1107. Nicolaum Canuti fratrem. Hanc vitam notis illuſtratam primus vulgavit Haraldus Huitfeld, Hafniæ 1602. 8. Deinde libris ſuis tribus Hiſtoriæ Danicæ ſubjecit Johannes Meurſius, addito etiam Anonymo veteri de paſſione S. Caroli, Comitis Flandriæ, S. Canuti Daniæ Regis F. Soræ 1631. & Hafniæ 1657. 4. Exſtat præterea in Actis Sanctorum 10. Julii Tom. III. pag. 127. cum notis Joannis Baptiſtæ Solerii S. J. Capite XVI. & XXII. hic Ælnothus verſibus Leoninus in occiſores Canuti invehitur, quem capite XI. *Protomartyrem* Danorum gentis appellat. Ex Ælnotho Italice, la Vita e Miracoli di S. Canuto Martire, Re della Dania, Rom. 1667. 4. per Andream Angelettum.

Ælredus, vide *Adilredus*. Hujus ſermo *de JESU puero duodecenni* locupletior in Bibliotheca Concionatoria Combefiſiana.

Æmilianus Parthenianus, cujus hiſtoricum opus de affectatoribus tyrannidis laudat Vulcatius Gallicanus in vita Avidii Caſſi cap. 5.

Q. Æmilianus Cimber, Comes Palatinus, cujus *Encomiaſtica quinque ad Fridericum Imperatorem & Maximilianum I.* Tom. II. Scriptorum Germanicorum Freheri p. 419. Primum incipit: *Aſteridos carmen tenui prælusimus orſu*.

Paulus Æmilius Veronenſis, Canonicus Eccleſiæ Pariſienſis, qui An. 1529. diem obiit, auctor nobilis Hiſtoriæ de rebus geſtis Francorum uſque ad An. C. 1488. libris X. quam deinde alii continuavere. Vide Jacobum le Long n. 7459. & Hendreichii Pandectas pag. 49.

Æneas ex Notario ſacri Palatii (*) *Pariſienſis* ab Anno 854. Epiſcopus, ſcripſit circa An. 868. librum *adverſus decem objectiones Græcorum* (Photii) Capitibus CCX. Edidit Lucas Dacherius Tom. VII. Spicilegii, Pariſiis 1666. 4. & Tom. I. editionis novæ in folio pag. 113. Præfatio obvia in Tomis Conciliorum Labbei VIII. pag. 476. & Harduini V. pag. 314. Coleti Tom. IX. &c. Inter formatarum veterum Epiſtolarum Canonicarum Exempla XI. quæ vulgavit Sirmondus Tom. II. Concil. Galliæ p. 665. ſeq. etiam pag. 670. & apud Labbeum Tomo VIII. pag. 1898. exſtat initium *Epiſtolæ Æneæ ad Hincmarum Remenſem*, ut ei Bernonem acolytum in parochia ſua retinere & ordinare liceat. De Æneæ hujus Ordinatione Lupus Ferrarien-

(*) Hincmarus Tom. I. Operum pag. 22.

rienſis Epiſt. 98. & 99. cujus etiam exſtat ad eum Epiſtola 119. *Privilegium* ab Ænea, Eccleſiæ *Foſſatenſi* An. 868. datum, edidere Sammarthani Tom. I. Galliæ Chriſtianæ p. 409. editionis primæ.

Æneas Sylvius, ab Anno 1450. (*a*) Epiſcopus Senenſis, & mox Cardinalis, inde inter Pontifices Romanos clarus ſub *Pii II.* nomine ab Anno 1458. Aug. 19. ad 1464. 14. Aug. quo diem obiit ſupremum. De illius ingenio & ſcriptis operæ pretium eſt adire Joannem Antonium Campanum libro & epiſtola prima. Eloquentiæ præcepta & exercitationem hauſit a Franciſco Philelfo, cujus itidem Epiſtolæ conſulendæ XXVI. 1. XXIII. 1. & XXVII. 24. Opera Æneæ Sylvii junctim edita Baſileæ (*b*) 1571. fol. diligenter recenſentur ab Henrico Warthono in Appendice ad Gvil. Cavei Hiſtoriam Litterariam. Idem & de aliis quibuſdam Pii II. lucubrationibus memorat, quæ in Operibus illis non leguntur. Ejus obſervatis pauca hæc habeo, quæ adjungam. *Hiſtoria rerum Friderici III. Imperatoris*, præmiſſaque ei *Auſtriæ ac Viennæ deſcriptio*: cum ſpecimine annotationum Joannis Henrici Bœcleri, lucem vidit curante Joanne Georgio Kulpiſio, Argentorati 1685. fol. ſubjunctis variis Diplomatibus & Documentis, integriſque aliorum Scriptis ad Hiſtoriam Germanicam facientibus. Vide Acta Eruditorum Tom. II. Supplementi pag. 73. 81. W. E. Tentzelii Dialogos menſtruos editos Germanice An. 1694. pag. 100. ſeqq. *Hiſtoriæ Auſtriacæ* opus imperfectum MS. duplex αὐτόγραφον, non mediocriter inter ſe diſcrepans ſervari in Bibliotheca Cæſarea teſtatur Lambecius Tom. II. pag. 972. Ex iiſdem Annalibus Auſtriacis locum profert pag. 473. *Orationem adverſus Auſtriales* An. 1452. habitam Mediolani, vulgavit Clariſſimus Muratorius Tom. II. Anecdotorum Latinorum pag. 121. 175. Mediolani 1698. 4. Idem alias decem Orationes memorat pag. 185. earumque argumenta & initia refert. *Pentalogum de rebus Eccleſiæ & Imperii*, in quo colloquuntur quinque, Fridericus III. nondum XXVIII. annos natus, Æneas, Caſpar Schlick Friderici Cancellarius, Sylveſter, & Nicodemus: dedit Bernardus Pez Tomo IV. Theſauri Anecdotorum Parte III. pag. 639. 744. Inter alia pag. 680. ſuadet Æneas, *ut ſemper Concilium inſtet aliquod, nec unum diſſolvatur, quin aliud ad quinquennium, vel decennium indicatur. Namque Concilium timentes Pontifices Romani magis cavebunt, & præſertim cum Concilia magna ex parte intra Germaniam fieri oporteat propter libertatem*. Noviſſime *Hiſtoriam Gothorum* ad Johannem de Carvagial, Cardinalem Diaconum, ſcriptam ab Ænea Senenſi Epiſcopo, & in temporibus Juſtiniani deſinentem edidit Joannes Carolus Nevvenus, Francofurti 1730. 4. Exſtat etiam editio Operum Æneæ Sylvii curata Helmſtadii, & duobus Voluminibus in Quarto An. 1699. 1700. in lucem data poſt Caſparis Corberi, præclari Viri & Profeſſoris Helmſtadienſis, obitum a D. Joanne Adamo Schmidio, qui etiam Præfationem de Æneæ vita ſcriptiſque (*c*) præmiſit. In illa Helmſtadienſi editione occurrunt: 1. *Coſmographia*, 2. *Hiſtoria Bohemica*, 3. *in Antoninum Panormitam de dictis & factis Alphonſi* Sapientis. 4. *de Statu Europæ ſub Friderico III.* uſque ad Annum 1458. ad Antoninum Cardinalem Ilerdenſem. 5. *Libri III. de Concilio Baſileenſi*. & 6. *Epitome Decadum Blondi*. Hæc omnia etiam obvia in editione Operum Æneæ Baſileenſi, præter librum de ſtatu Europæ ſub Friderico III. quem ediderat Freherus Tomo II. rerum Germanicarum, in quo etiam occurrit ejuſdem *Oratio gratulatoria ad Alphonſum, Regem Siciliæ, ſuper Connubio Friderici & Leonoræ* An. 1458. & al-

(*a*) Ughellus Tom. III. Italiæ Sacræ pag. 574.

(*b*) Hanc editionem tanquam emendatiorem ſequi ſe profitetur Launojus f. 356. Epiſt. & alibi.

(*c*) Journal des Sav. 1708. Octobr. pag. 35. ſeq.

altera *pro Coronatione Friderici III.* ad Nicolaum V. *cum petitione pro Concilio generali ;* tertiaque ad eundem Nicolaum, *ut Fridericum in Turcos paſſagium parantem adjuvare velit* . *Si in additamentis ad hiſtoriam litterariam Æneæ Sylvii longius excurrero quam pro modulo ſcriptionis hujuſce , veniam profecto dabunt æqui lectores, qui norint me jam inde ab aliquot annis collectionem orationum , atque opellarum quarundam Æneæ hujus ex editis pluribus collectionibus , & MSS. codicibus acceptam meditari . Ex hac igitur , quam jam prælo paratam ſervo , ea excerpam , quæ huc conferre judicavero. Pii II. orationes non illas omnes tantummodo , quarum indicem dedit Muratorius , atque hic a Fabricio indicantur , ſed & alias plures in meam collectionem invexi , additis e meo marte adnotationibus. En illarum catalogum .

1. *Coram Patribus Baſilienſibus pro eligendo loco futuri Concilii* . Laudat Muratorius , ſed hucuſque latuit manuſcripta ; ego primus eam vulgavi in volumine IV. Suppl. mei Conciliorum .

2. *Oratio in D. Ambroſii celebritate* . Latuit Muratorium ; ego dedi in Tom. V. meorum ſupplementorum .

3. *Oratio ad plebem de Haſpach* hucuſque inedita ; ſed pluribus nota .

4. *Pro reſtituenda Germanorum obedientia Pont. Eugenio IV.* ex edito Martenis Veter. Monum. Tom. VIII. p. 980.

5. *Ad Mediolanenſes* hucuſque inedita , & a Muratorio indicata .

6. *Ad Alphonſum de Connubio Friderici , & Eleonoræ* . Habet Freherus rerum Germanicarum Tom. II.

7. *Ad Nicolaum V. pro Cæſaris coronatione* . Datur ex MS. cod. Lucenſi , & ab ea plurimum diſcrepat , quam Freherus ex Vindobonenſi cod. protulit .

8. *Ad Nicolaum V. Pontificem* , quæ plus vice ſimplici excuſa eſt. Incipit: *Moyſes vir Dei* .

9. *Ad Auſtriales ;* hæc ipſa eſt oratio , quam Muratorius in Anecdotis dedit ; a me tamen variantes ex codice Lucenſi adduntur .

10. *Oratio in Ratiſponenſi conventu* ex MS. datur .

11. *De Conſtantinopolitana clade perorata in cœtu principum Francfordiæ* . Extat inter opera Pii II.

12. *In Conventu Viennenſi* , & altera *in conventu Novæ Civitatis ;* utraque ex MSS.

13. Calliſto III. in Pontificem aſſumpto Æneas nomine Ferdinandi obedientiam pollicetur , qua occaſione habita eſt oratio : *Solent plerique ;* & a me ex edito repræſentatur .

14. *De Bohemorum Compactatis* . Ex Anecdotis Muratorii iterum excudenda cum variantibus ex MS. codice .

15. *Pro pace civibus ſuis reddita* . Emendatior editur ex codice Lucenſi ; quamquam antea prodivit in Collectione operum Pii II. Baſilienſi anni 1551.

16. *Reſponſio I. Hungaris data* . Ex MS. Codice .

17. *Reſponſio II. Hungaris data* . Ex eodem .

18. *De Roſa aurea* ex MS. codice .

19. *Orationes in Mantuano Conventu dictæ IV.* Quarum tres ſunt in Collectione Conciliorum Labbeana ; ſed a me cum MS. Codice collatæ ſunt . Poſtremam ego dedi in Tom. V. Supplem. Conciliorum .

20. *Ad Cardinales de noviter promotis Cardinalibus* . Ex Raynaldo ad annum 1459. n. 28. cum variantibus ex MS. Codice .

21. *Reſponſum datum Bohemis pro Compactatis* . Edidit Leibnitius in Codice juris gentium ; datur a me ex MS. Codice .

22. *De pragmatica ſanctione ſublata* . Ex MS. Codice ; edita eſt tamen in catalogo MSS. Bibliothecæ Univerſitatis Taurinenſis , ex quo variantes dantur .

23. *De S. Catharina inter SS. adſcripta* , cujus fragmentum dederunt Bol-

Ian-

Digitized by Google

landiani ſocii in actis SS. ad vitam S. Catharinæ. Ego integram dabo ex MS.

24. *Ad caput S. Andreæ allocutio;* ex edito Gobelini cum variantibus ex MS. codice.

25. *Orationes II. ad Quirites;* quarum alteram tantummodo Cardinalis Papienſis in ſuo commentario dederat.

26. *Reſponſum datum Oratori Venetorum poſtulantium parci Sigiſmundo Malateſtæ* ex edito Gabelini, cum variantibus ex MS. codice.

27. *Reſponſum datum Oratoribus Regis Renati Senis.* Hæc cum ſequentibus e MS. codice dantur.

28. *Oratoribus Imperatoriæ Majeſtatis.*

29. *Oratoribus Caſtellæ Regis.*

30. *Oratoribus Regis Hungariæ.*

31. *Oratoribus Portugalliæ.*

32. *Oratoribus Aragonum, & Siciliæ Regis.*

33. *Oratoribus Francorum Regis.*

34. *Oratoribus Regis Britanniæ.*

35. *Oratoribus Ducis Burgundiæ.*

36. *Oratoribus D. Archiepiſcopi Trevirenſis.*

37. *Oratoribus Ducis Sabaudiæ.*

38. *Oratoribus Marchionis Montisferrati.*

39. *Oratoribus Bavariæ Ducis.*

40. *Oratoribus Ducis Sabaudiæ in Conventu Mantuano.*

41. *Ad eoſdem in eodem Conventu.*

42. *Ad Conventum Mantuanum.*

43. *Ad Oratores Imperiales in eodem Conventu.*

44. *Ad Oratores Venetos in eodem Conventu.*

45. *Ad Oratores Regis Caſtellæ.*

46. *Ad Albertum Marchionem Brandenburgenſem.*

Atque hic demum clauditur ejus Operis pars prima. In altera vero habetur opuſculum Æneæ Sylvii hiſtoricum nondum editum, *De Diæta Ratiſponenſi, quæ fuit A. D.* 1454. Opus hoc Æneas dicavit Joanni Varadinenſium præſuli, & Hungariæ Regni Cancellario. Additur ingens fragmentum Operis Æneæ in Laurentium Vallam *de Donatione Conſtantini*, quod pariter e MSS. primo producitur.

In meo Conciliorum Supplemento Tom. VI. pag. 598. Æneæ prolixam epiſtolam de rebus in Concilio Baſileenſi turbatis ad Patrum (De Noceto arbitror) ſcriptam e MS. Cod. Bibliothecæ Cæſareæ Vindo bonenſis evulgavi.

Æneæ Sylvii epiſtolam de actis per certos annos in Concilio Baſileenſi in Codice quodam Bibliothecæ Mellicenſis ſervari legimus in Hiſtoria ejuſdem Bibliothecæ pag. 50. vulgata Viennæ in Auſtria paucis ab hinc annis in 4.

In Bibliotheca Cæſarea Vindo bonenſi nactus ſum pariter epiſtolam alteram, quæ licet nomen in titulo nullum præfert, in indice tamen Codici illi præfixo, alterius quidem a toto Codice, ſed paulo recentioris manus, Æneæ Sylvio adſcribitur. Legi illam avidus, & exſcripſi; ſed diligentius illam per otium expendens, intellexi tandem alterius eſſe ab Ænea authoris. Scripta eſt enim e Concilio Baſileenſi, quo tempore e vivis ſubducto Eugenio Pontifice in ejus locum Nicolaus V. ſucceſſerat, quem addictus Concilii partibus ſcriptor Idolum vocat; quamvis ſe cogitare ſerio ait de deſerendis ejuſdem Concilii partibus, ut rebus ſuis, quibus alioqui male conſultum eſſet, provideret. Quis credat proficiſci hæc ab Ænea potuiſſe, qui author fuerat Germanis, ut concilio abjecto Eugenium agnoſcerent; & legationis ea de cauſa miſſæ caput extiterat, ac demum Eugenio Pontifici luculenta oratione ſuo & Germanorum nomine obſequium palam reſtituerat, ac juraverat?

Æneæ Sylvii carmen in Chriſti Paſſionem prodiit Viennæ in Auſtria in 4. an. 1516. una cum aliis aliorum poematibus, aliiſque ſacris opuſculis.

Ejuſdem carmen in S. Auguſtinum legitur in Sanctuario Papienſi Jacobi Gualle lib. 3. pag. 50.

Epiſtolæ ejus ſeptem ad Petrum de No-

Digitized by Google

Noceto, quarum duæ tantum ibidem vulgatæ ſunt, indicantur in Catalogo Bibliothecæ Riccardianæ cum Carmine ad B. Virginem, cujus etiam portio ibi legitur.

Æthicus, Coſmographus, de quo in Bibliotheca Latina.

Afflegemenſis, ſive *Affligenienſis*, Monaſterii S. Petri in Brabantia fundatio Anno 1083. & Hiſtoria Tom. X. Spicilegii Dacheriani, & Tomo II. editionis novæ pag. 769. 776.

Afflegemenſis Chronographus continuatus per Odonem Camberium ab Anno 1122. uſque ad Sæculum XVI. ibidem pag. 776. 779.

Agapetus I. Epiſcopus Romanus ab Anno Chriſti 535. 29. April. ad 536. 17. April. & *Agapetus II.* ab Anno 946. 2. Junii ad 956. 11. Januarii, quorum nihil exſtat præter *Epiſtolas*, *octo* quidem Agapeti primi, & ſecundi *Epiſtolas II.* in Tomis Conciliorum ſæpius editas, de quibus videri poteſt Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Bibliotheca Pontificia. Epiſtola Agapeti primi ad Anthimum Cpol. ſpuria viris doctis judicatur. Agapeti ſecundi *Epiſtolam tertiam* ad Gerardum, Lauriacenſis Eccleſiæ Archiepiſcopum, edidit Chriſtophorus Gevvoldus cum Chronico Reicherſpergenſi, Monachii 1611. 4. & Lambecius II. pag. 651.*Agapeti II. Epiſtolas tres ego in meo ſupplemento ad Concilia Vol. 1. pag. 1123. adjeci. Earum primam accepi ex Menkenio Rer. Germanicar. Tom. 1. pag. 585. qui illam ex MS. Bremenſi Chronico dedit; eaque Pontifex junctionem Eccleſiæ Bremenſis cum Hamburgenſi confirmat. Altera datur ex Gallia Chriſtiana Tom. IV. nov. ed. pag. 278. in qua Eccleſiæ Matiſconenſi privilegia quædam conceduntur. Tertiam denique ſuppeditavit Ughellius Ital. Sac. Tom. VIII. pag. 51. nov. edit. eademque in Eccleſiam Triventinam, & Tremolenſem intruſi epiſcopi quidam excommunicantur.

Agapitus, Epiſcopus Rhodiorum, cujus Epiſtola ad Leonem Imperatorem pro Concilio Chalcedonenſi Latine, ſed ex Græco verſa, exſtat in parte ultima Actorum Concilii Chalced. Tom. IV. Labbei pag. 940. Harduini Tom. II. pag. 736. &c.

S. Agatho, Epiſcopus Romanus ab Anno C. 679. 29. Maji ad 2. Decembr. 681. Cujus *Epiſtolæ III.* in Actis Concilii ſexti Cpol. An. 680. ſeq. ſæpe editæ, & apud Baron. ad An. 680. n. 6. 29. & An. 682. n. 50. *Concilia Romana* ſub eodem habita An. 679. & 680. *Cantus & Curſus Romanus* ab Agathone miſſus in Britanniam, vide Speelmanni Concilia Britannica Tom. I. pag. 175. ſeqq. qui Agathonis *Epiſtolam ad Æthelredum*, & alios pag. 163. affert Latine & Anglo-Saxonice. Et de Concilio Romano ad res ſpectante Britannicas diſſerit pag. 157. ſeq.* Concilia Romana duo ſub Agathone conveniſſe certum eſt; incertum vero, ad quod potiſſimum referatur Canon, quem ego ex MS. Cod. in meo Supplem. Vol. 1. pag. 511. vulgavi. Mandat in eo Pontifex, ut accuſatus a populo preſbyter ſeorſum ab Epiſcopo duobus, vel tribus teſtibus adhibitis corripiatur. Niſi reſipiſcat, ſuſpendatur ab officio.

Aggenus Urbicus inter Agrimenſorios ſcriptores, de quibus in Bibliotheca Latina.

Agnellus, Epiſcopus XXVII. Ravennatenſis, tempore Juſtiniani Imperatoris circa A. C. 553. De cujus vita, præter Hieronymum Rubeum libro tertio Hiſtoriæ Ravennatenſis, conſulendus Agnellus junior, (de quo mox) in Pontificali Ravennatenſi, Parte II. pag. 119. ſeqq. Ejus *Epiſtola ad Armenium* Arianis oppoſita *de ratione Fidei* in Johannis Sichardi antidoto adverſus hæreſes, Baſileæ 1528. fol. & in Joannis Heroldi hæreſiologia, ibidem 1556. fol. atque inde in Bibliothecis Patrum, & noviſſima Lugdunenſi Tom. VIII. pag. 666.

Agnellus, qui & *Andreas*, Abbas S. Mariæ ad Blachernas & S. Bartholomæi

mæi Ravennæ circa An. C. 842. Scripſit *Librum Pontificalem*, ſive *Vitas Epiſcoporum Ravennatium*, a S. Apollinari uſque ad Petronacium, & qui ei circa An. 836. ſucceſſit Georgium. Primus ex Codice Bibliothecæ Eſtenſis edidit, diſſertationibuſque, Obſervationibus & appendice monumentorum veterum illuſtravit Benedictus Bacchinus, Abbas S. Mariæ de Lacroma Ordinis Benedicti Congregationis Caſinenſis, Mutinæ 1708. 4. & Tomo ſecundo Scriptorum rerum Italicarum eruditiſſimi Muratorii. Mediolan. 1723. fol. Confer Journal des Sav. 1710. Novembr. pag. 563. *Neven Bucher - Saal* Tom. I. pag. 216. Acta Eruditorum Anno 1710. pag. 330. & An. 1724. pag. 49. &c. *Vitam S. Apollinaris* exhibent etiam Acta Sanctorum Tom. V. Julii p. 350.

Agnes Aſſiſias, Virgo, ſoror & diſcipula S. Claræ, quæ Anno Chriſti 1254. diem obiit. Ejus *Epiſtolas* ad eandem Claram & Collegium ſacrarum Virginum Lucas Waddingus edidit Tomo I. Annalium Ordinis Minorum. Vide ſis etiam Henrici Willoti Athenas ſodalitii Franciſcani.

Agnes Blanbekia, defuncta Viennæ Anno 1315. Ejus Vitam & revelationes ab Anonymo Ord. Minorum digeſtas vulgavit Bernhardus Pez, Viennæ 1731. 8. una cum Pothonis libro de Miraculis B. Mariæ Virginis, de quo infra.

Agnetis Virginis *Romanæ*, & ſub Licinio Martyris, S. Ambroſio, Hieronymo, aliiſque celebratæ paſſionem verſibus elegiacis deſcriptam Caſpar Barthius XXXI. 13. Adverſar. Francofurti 1624. fol. & Andreas Rivinus Lipſiæ 1637. 12. edidit ſub nomine *Hildeberti* Cenomanenſis, una cum hujus decem homiliis. Sed *Alexandri* Eſſebienſis eſſe videtur Chriſtiano Daumio in ſyllabo Poetarum Chriſtianorum num. 63. De illa Agnete vide Baronium & Acta Sanctorum 21. Januarii.

De Actis *Agnetis* in *Montepolitiano*, idem Baronius & Acta Sanctorum 20. April.

Agobardus, Epiſcopus ab An. C. 816. Lugdunenſis, defunctus A. 840. De quo egregio Viro diligenter in Hiſtoria Litteraria S. E. Caveus, cui jungi poſſunt Sammarthani Tom. I. Galliæ Sacræ pag. 301. ſeqq. Carolus le Cointe Tomo octavo Annalium Francorum, Theophylus Raynaudus indiculo Sanctorum Lugdunenſium Tom. VIII. Operum pag. 25. ſeq. 599. ſeq. Dominicus de Colonia Hiſtoriæ Litterariæ Lugdunenſ. quam Gallice nuper edidit, Tom. II. pag. 93. Acta Sanctorum Tom. I. Junii pag. 748. ſeq. ubi etiam diſquiritur, num Sancti nomine ſit afficiendus, qui tam diſerte ſcilicet imaginum cultum ac venerationem confutavit. Scripta Agobardi felici fortuna ſervata ſunt a Papyrio Maſſono. Cum enim Lugduni in vico mercium libros quæreret cum Stephano Verdiero, & apud compactorem librorum verſarentur ejus rei cauſa, illeque Agobardi Codicem in membranis perſcriptum veteribus notis, dilaniare paratus eſſet, cultrumque ad eam carnificinam manu teneret, vitam illi Papyrius redemit, Codicemque poſtea in Regiam Bibliothecam intulit Papyrii frater Joannes Baptiſta Maſſonus. Prodiit Agobardus Papyrio Maſſono curante Pariſiis 1605. 8. & deinde ex meliore editione Stephani Baluzii, 1666. 8. qui non modo Regium illum Codicem novo ſtudio contulit, & non pauca ex eo caſtigavit, ſed etiam addidit ineditum antea librum, quem Agobardus Amalarii libris quatuor de Divinis Officiis oppoſuit, & Baluzius expreſſit ex veteri Codice Petri Marnæſii, Senatoris Grationopolitani, collato etiam apographo, quod Petrus Franciſcus Chifletius cum eo communicavit. Maſſonii editio repetita in Bibliothecis Patrum Colonienſibus An. 1618. Tomo IX. ſed recognita ſecundum Indicem Hiſpanicum: tum Pariſienſibus 1644. 1654. T. IX. Editionem vero Baluzianam

Digitized by Google

nam exprimit Lugdunenſis A. 1677. Tom. XIV. Singula Agobardi Scripta, poſt Cavei & Dupinii induſtriam recenſere, eſſet actum agere. Tantum addo Goldaſtum in Monarchia Imperii, ſtatim in limine primi Tomi exhibere Agobardi *Epiſtolam de monarchia Imperii Francici & diviſione regnorum Italiæ, Galliæ, Germaniæ inter Ludovici Pii liberos;* quæ eſt etiam apud Freherum & Andream du Cheſne: Tomo ſecundo autem, ejuſdem ſcriptum: *de comparatione utriuſque regni, Eccleſiaſtici & Politici*, obvium quoque in Tomo ſecundo Bibliothecæ maximæ Pontificiæ, quam Romæ 1695. ad 1699. Volum. XXI. in fol. edidit Joannes Thomas de Rocaberti. Verſibus hexametris ſcriptum Epitaphium Caroli M. defuncti A. C. 814. & Carmen phalæcium de translatis Lugduni reliquiis SS. Martyrum Cypriani, Sperati & Pantaleonis edidit Andreas Rivinus cum Pſalmis & Hymnis Drepanii Flori & aliorum, Lipſiæ 1653. 8.

Agrippinus, Carthaginienſis ante S. Cyprianum Epiſcopus, ſub quo Concilium de rebaptizandis hæreticis habitum, Cypriano eandem ſententiam deinde tuenti prævivit, ut ipſe teſtatur in Epiſtola 73. ad Jubajanum. Etiam ipſum Agrippinum eo de argumento librum unum vel plures edidiſſe, licet pridem deperditos, ex Auguſtini Epiſtola 48. ad Vincentium (editionis novæ 93.) colligit Caveus. Meminere Agrippini idem Auguſtinus II. 7. de baptiſmo contra Donatum, Vincentius Lirinenſis in commonitorio cap. 9. & Facundus lib. X. cap. 3. Tom. II. Operum Sirmondi pag. 725. De controverſia illa adeundus Johannes Launojus lib. VIII. Epiſt. 15.

Agroetius medio ſæculo quinto Grammaticus, qui ad Eucherium Lugdunenſem ſcripſit de Orthographia, & Fl. Capri Orthographiam ſupplevit, de illo dixi in Bibliotheca Latina lib. IV. cap. 7.

Ahytho, aliis *Haito*, *Heito*, *Haido*, *Hatto*, *Oto*, Epiſcopus Baſileenſis, & ab Anno 806. Abbas Augiæ Cœnobii, circa A. C. 820. publicavit *Capitulare*, capitibus XXV. editum a Dacherio Tom. VI. Spicilegii pag. 691. & Tom. I. editionis novæ pag. 584. Ab eodem Ahythone *viſiones* Monachi Augienſis *Wetini* Anno 824. defuncti ſcriptas proſa, ſicut heroico metro a Walachfrido, teſtatur Hermannus Contractus. Caroli M. teſtamento ſubſcripſit An. 811.

Aidanus Avuinas, Northumbriorum, ſive Lindisfarnenſis Eccleſiæ in Anglia Epiſcopus primus, a Rege Northumbriorum Oſvvaldo conſtitutus, diem obiit An. 651. Hujus *Commentarios in Sacram Scripturam*, & *Homilias*, ſive *Conciones* memorat Joannes Baleus Centur. I. cap. 76. De hoc Aidano Beda III. 14. ſeqq. Eccleſ. Hiſtor. Anglor. & in vita Cuthberti & Martyrolog. Rom. 31. Auguſt.

Aigradus, Voſſio *Angradus*, Monachus in Normannia *Fontanellenſis*, Benedictinus, ſcripſit ad Hilbertum Abbatem ſuum, qui An. 700. obiit, *Vitam S. Ansberti*, Rothomagenſis Epiſcopi. defuncti A. 695. Extat illa apud Surium & in Actis Sanctorum 9. Februarii, & in Mabillonii Sæculo ſecundo Actorum Ordinis Benedictini, pag. 1048. Sed interpolatam vel junioris auctoris eſſe hanc vitam eruditi judicant, quoniam in illa mentio cladis, quam Provinciæ intulere Agareni A. 737.

Aileranus, aliis verius *Aireranus*, *Ereranus*, Scoto Hibernus cognomento Sapiens, Presbyter & Scholaſticus ſeu Ludimagiſter Scholæ Cluainerardenſis in Hibernia, Sæculo VIII. ut videtur, (poſt Columbam, Ultanum & Adamnanum,) ſcripſit *Geſta S. Patricii*, & quæ ſola ætatem tulit *interpretationem myſticam progenitorum Chriſti*, quæ cum Columbani ſcriptis edita a Patricio Flemmingo Ord. Minor. Lovanii 1667. & recuſa Tom. XII. Bibliothecæ Patrum edit. Lugdun. 1677. pag. 37.

Ail-

Ailmerus, ſive *Elmerus*, Monachus Cantuarienſis Ordinis Benedictini, defunctus An. 1130. quem Pitſeus pag. 201. præter *Homilias* & *Epiſtolas*, *librumque ſcientialem & Sacramentalem* MS. Cantabrigiæ, refert ſcripſiſſe *contra Mundi Miſerias*, & *Exercitia vitæ ſpiritalis: Recordationes beneficiorum DEI*, *de inquiſitione DEI*, *de abſentia vultus DEI*, & *de bono vitæ clauſtralis*.

Ailredus, vide *Ealredus*.

Aimarus de Roſſillon, Archiepiſcopus * ab A. 1275. ad 1283. Lugdunenſis. Ejus *Ordinatio*, ut more antiquo Archiepiſcopus Lugdunenſis, & Epiſcopus Eduenſis, alter alterius Sedem vacantem adminiſtret, edita a Dacherio Tom. VIII. Spicilegii pag. 253. & edit. novæ Tom. III. pag. 684.

Aimericus de Peiraco, Abbas Moiſſiacenſis, qui *de geſtis Caroli Magni* ſcripſit ad Joannem Ducem Bituricenſem. Uſus eſt Cangius ex Codice Regio Pariſ. 1344.

Aimericus Picaudus, ſive *Picardus*, cujus rhythmum, ſive verſus rhythmicos de S. Jacobo Apoſtolo legit idem Cangius in Bibliotheca Sancti Germani de Pratis Cod. 608.

Aimo, vide *Haymo*.

Aimoinus, ſive *Haimo*, patria Petricorius Aquitanus, a librariis modo in *Aumonium*, modo in *Aimonium*, *Amonium*, vel *Annonium*, transformatus, Monachus ab An. C. 970. Cœnobii *Floriacenſis*, ſive S. Benedicti (de Fleury) ad Ligerim. Hic An. C. 1005. Vitam & Miracula Abbatis ſui *Abbonis* † (quem priore anno Waſcones interfecerant) conſignavit ad Hervæum, ſive Heriveum Clericum Theſaurarium S. Martini. Vita exſtat in Joannis de Boſco Bibliotheca Floriacenſi, Lugduni 1605. 8. pag. 299. in Pithœi XII. Scriptoribus pag. 428. & Tom. VIII. Actorum Benedictin. pag. 682. Eidem Abboni dicavit *libros IV. Hiſtoriæ Francorum*, quam ad Pipini Regis inaugurationem ſive in An. C. 752. deducere voluit, ſed ſubſtitit in fundatione Monaſterii Floriacenſis circa A. C. 650. vel 660. Cætera igitur a libri quarti capite 42. in quo du Cheſnii editio deſinit, & liber quintus uſque ad Annum 1165. addita a Monacho quodam S. Germani Pariſ. aliiſque. Vide Labbei diatribam de Aimoino Tom. II. de S. E. pag. 829. Cointii Annales Francorum Tom. I. pag. 842. Tom. II. pag. 161. Tom. III. pag. 401. Tom. IV. pag. 117. &c. Launojum inquiſitione in chartam immunitatis pag. 77. ſeq. ejuſque inquiſitionis aſſertione pag. 620. ſeqq. quæ utraque ſcripta recuſa Tomo Launoji tertio Operum. Nicolai Hieronymi Gundlingii *Frag-Stucken*, XIV. Edita Aimoini Hiſtoria a Badio Pariſ. 1514. fol. ſub *Annonii* nomine, & reſtituta Aimoino, recenſitaque a Joanne Nicotio, Pariſ. apud Andream Wechelum 1567. 8. deinde a Jacobo Breulio ibid. 1603. fol. & in Joannis a Boſco Bibliotheca Floriacenſi, Lugduni 1605. 8. nec non in Scriptoribus Francicis Marquardi Freheri, Hanov. 1613. fol. denique in Tomo tertio Andreæ du Cheſne, Pariſ. 1641. fol. ubi etiam *Poema de prima fundatione Cœnobii Floriacenſis*, verſibus hexametris, itemque alterum *de translatione reliquiarum S. Benedicti in Galliam*, quod obvium quoque in Mabillonii Actis Sanctorum Ordinis Benedicti Sec. II. pag. 359. *Sermo in feſtivitatibus S. Benedicti* cum verſibus Mauri, Paulique, Caſinenſium Monachorum, Smaragdi Abbatis, Aldelmi Epiſcopi, aliorumque, in laudati Joannis a Boſco Bibliotheca Floriacenſi pag. 270. in qua etiam pag. 79. *Hiſtoria Miraculorum S. Benedicti, libris II. ad Gauzlinum*, * ſive *Gauslenum* Abbatem, poſtea Bituricenſem Archiepiſcopum, quos habent quoque Bollandus ad 21. Martii pag. 324.

* Sammarthan. Tom. I. Galliæ Chriſtianæ pag. 325.

† Ex miraculorum libro unicum modo caput ſupereſt.

* Trithemius cap. 305. ad *Renaldum Monachum*.

324. & Mabillonius Sæc. Benedictin. IV. Parte II. pag. 366. Vide ſupra in *Adrovaldo*. Sigebertus Gemblacenſis c. 101. Aimoini Hiſtoriam Francorum memorans, ſcribit *ſitum etiam Galliarum diſtinxiſſe*.* Dedit & *acta translationis S. Savini Martyris* ex templo jam diruto, & deſerto ad Abbatiam, quæ nunc S. Savini dicitur in Pictavienſi ditione. Acta iſta legas apud Martene Vet. Monum. Tom. VI. pag. 806.

Aimoinus, ſive *Aymoinus*, Notarius & Monachus *S. Germani* de Pratis in ſuburbio Pariſienſi, qui ſubſcripſit diplomati dato A. C. 872. regni Caroli (Calvi) 32. Ejus *libri II.* ad Bernonem Abbatem, *de inventione & tranſlatione corporis B. Vincentii* Levitæ & Martyris, ex Valentia Hiſpaniæ An. 864. ad Monaſterium Caſtrum Diœceſis Albingenſis in Gallia, verſibus ſcripti hexametris una cum *Epiſtola ad Theotgerum Monachum* & *Carmine* verſuum LX. heroicorum de eadem translatione exſtant, cum Breulii Aimoino Hiſtoriæ Francicæ ſcriptore, Pariſiis 1603. fol. in Boſcii Bibliotheca Floriacenſi, Lugduni 1605. 8. & in Actis Sanctorum Januarii Tom. II. pag. 405. nec non in Mabillonii Actis Sanctorum Ord. S. Benedicti Sec. IV. Part. I. pag. 652. Liber *de S. Germani*, *Epiſcopi Pariſienſis*, *Miraculis* ab An. 846. ad 874. ſcriptus An. 892. in Jacobi Moſandri Appendice ad Surium 25. Julii, in Actis Sanctorum 6. Maji pag. 801. & in Mabillonii Actis Sanctorum Ord. Benedicti Sæc. III. Part. II. pag. 104. *De tranſlatione SS. Martyrum Georgii Monachi*, *Aurelii & Nataliæ liber*, & *libri II. de eorum miraculis*, apud eundem Mabillonium Sæc. IV. Tom. II. pag. 45. Sunt etiam, qui huic Aimoino tribuunt libros miraculorum B. Mauri, & Hiſtoriam inventionis corporum Placidi Abbatis & Sociorum ejus.

Ainardus, *Agenardus*, infra *Eginhardus*.

* Haitonus ipſe cap. 46.

Ainvvicus, vide Eynvvicus.

Ajo Croilandenſis, in Anglia, Monachus Ord. Benedictini An. C. 974. obiit, ſcripſitque Ingulpho Abbate ab Anno 1076. ejuſdem Monaſterii, & Pitſeo pag. 821. teſte Chronicon *de rebus memorandis Monaſterii Croilandenſis*, & *de ſtatutis Turketuli Abbatis*. Illud Chronicon ab Anno 664. ad 974. Ingulphus, de quo infra, totum ſuo Chronico inſeruit, quod inter Scriptores rerum Anglicarum poſt H. Savilim, Londini 1596. fol. longe integrius edidit Thomas Galeus, Oxoniæ 1684. fol.

Aithonus, Dominus Cuychi, aliis *Aythonus*, *Haithonus*, *Aytonus*, Armenius, Regi Armenio Aythoni, qui poſt XLV. annorum regnum Monachus, Macarii adſcito nomine A. C. 1270. diem obierat, junctus ſanguine, ex Regulo ipſe Monachus non Dominicanus, ſed Præmonſtratenſis * ipſe quidem Latine non ſcripſit, non fuit tamen hoc loco a me prætereundus, quia ſub ejus nomine Latine fertur liber notiſſimus nec indignus lectu *Hiſtoriæ Orientalis* atque *de Tartaris*, quem poſt A. 1305. ille ſcilicet, juſſu Clementis Papæ quinti, Gallice Pictavii dictavit *Nicolao Falconi* ** Pictavienſi, qui ex Gallico Latine ſe eum teſtatur tranſtuliſſe An. 1307. Præter alia liber ille comparatus eſt ad ſuadendum paſſagium in terram ſanctam cap. 49. & 55. ita tamen ut totum Conſilium ſuum correctioni Papæ ſubjiciat cap. 57. 58. Prodiit primum Menardo Molthero curante Haganoæ 1529. 4. tum Baſileæ 1532. 1555. fol. inter Scriptores Novi Orbis: deinde in locis quibuſdam emendatior, a Reinero Reineccio Helmſtad. 1585. cum Paulo Veneto 4. tum Berolini 1671. 4. cum Paulo Veneto & aliis, editore Andrea Mullero, Greiffenhagio, qui Baſileenſem editionem ſecutus, emendationes Reineccii ad calcem Voluminis annotavit. Belgice etiam prodiit Amſtelodami 1664. 4. J. H. Glazemachero inter-

** Male *Salconi* in Andreæ Mulleri editione.

terprete, ut Italicam An. 1535. Gallicamque in Petri van der Aa collectione: Recueil des voyages curieux, a Leide 1729. 4. Tomo II. & Anglicam plus ſemel excuſam prætercam.

Bernardus Alamainy, * Doctor in Decretis, Caroli VI. Galliarum Regis Capellanus, & ab Anno 1371. Epiſcopus Condomenſis. Scripſit Tractatum duplicem *de Schiſmate* tempore Clementis VII. Anti-Papæ, cujus electionem improbavit. De his, quæ MSS. in variis Bibliothecis feruntur, vide Bulæum in Hiſtor. Acad. Pariſ. ad Annum 1392. & Oudinum Tomo III. pag. 1176.

Alanus Albretus, Anglus, Ord. Benedict. ex Monacho Cantuarienſi Abbas Deoberberienſis, ſive Theocicuriæ, hodie Teukesburienſis, qui An. C. 1201. diem obiit. Ex libro illius *de Vita & Exilio Thomæ Becket*, Archiepiſcopi *Cantuarienſis*, An. 1170. interfecti, pleraque inſerta a Stephano Laugtono quatuor libris, ſive quadrilogo de Thomæ Vita, qui ejus legitur præmiſſus Epiſtolis a Chriſtiano Lupo, Bruxell. 1682. 4. quemque ſcriptor profitetur ſe collegiſſe ex quatuor Auctoribus, Johanne Severiano Sarisberienſi, ** Magiſtro Heriberto de Boſaham, Wilhelmo Cantuarienſi, & hoc Alano, cujus *Sermones* quoque & *Epiſtolas* Pitſeus commemorat. Baleus III. 46. etiam *Acta Clarendonenſia*, ſive, ut Lelandus cap. 191. *de rebus geſtis in Clarodunenſi Concilio ac poſtea*, nec non *Problemata Sophiſtica*.

Alanus Beuclif, ſive Belloclivus itidem Anglus, Pariſiis Lector publicus circa An. 1230. a Matthæo Pariſio inter eruditiſſimos celebratus ſuæ ætatis, Johanni Lelando cap. 235. Sacræ Scripturæ lucidus Interpres.

Alanus de Inſulis, ſive ex Civitate Inſulana, Gallo-Flandriæ metropoli, Doctor Pariſieuſis, inde Monachus Claræ vallis & ex Abbate *Ripatorenſi* (*la Rivour*) Ord. Ciſtercienſ. in Diœceſi Trecenſi, ab A. 1151. poſt Hugonem Epiſcopus *Autiſſiodorenſis*, denique ab Anno 1167. iterum Monachus Claræ vallenſis, defunctus An. 1202. ætat. 93. Ita enim de hoc ſcriptore ſentire mihi placet, perſuaſo argumentis Clariſſimi Oudini in diſſertatione de unico Alano Tom. II. pag. 1388. ſeqq. ut nec iis accedam, qui duos Alanos de Inſulis faciunt, cum Bulæo Hiſtor. Acad. Pariſ. Tom. II. pag. 432. ſeq. Tom. III. pag. 19. Lud. Jacobo a S. Carolo de Scriptoribus Cabilonenſibus pag. 144. nixi mala fide commentitii epitaphii, quo Alanus ille, junior ſcilicet, dicitur An. 1294. obiiſſe: quod confutat etiam Jacobus Quetif Tomo I. Bibliothecæ Scriptorum Dominicanorum pag. 194. neque illis, qui cum Sammarthanis T. II. Galliæ Chriſtianæ p. 280. contendunt, obiiſſe A. 1182. neque cum iis ſentiam, qui Siculum faciunt, aut diſtinguunt vel Hiſpanum, vel Germanum etiam, ſive Teutonicum, niſi Flandriam Germaniæ accenſere velis. Vide Leyſerum de Poetis medii ævi pag. 1012. ſeq. Scripta hujus Viri, qui in titulo Operum *Alanus Magnus* dicitur, & propter variam ſcientiam, cognomen *Doctoris Univerſalis* meruit, edita hæc exſtant: 1. *Commentarius in Cantica Canticorum* ad laudem beatæ Virginis, editus primum Pariſiis 1540. 8. 2. *Summa de arte prædicatoria*. 3. *Sermones XII.* de variis argumentis. 4. *Liber ſententiarum & dictorum memorabilium*. 5. *Liber de ſex alis Cherubim*, qui minus integer legebatur inter *Bonaventuræ* Opera. 6. *Pœnitentiale*, ſive *Corrector*. 7. Summa quadripartita *de Fide Catholica* (ſcripta poſt Concilium Lateranenſe III. habitum An. 1179.) libris IV. *contra Albigenſes*, *Waldenſes*, *Judæos* & *Paganos*, ſeu *Mahometanos*, ad Wilhelmum, Montis Peſſulani Principem: ex quibus Libri duo priores a Joanne Maſſono Pariſ. 1612.

E 2

* Ita Sammarthani Tom. II. pag. 531. rectius, quam alii *Alamandi*.

** In editione Quadrilogi Pariſ. 1495. 4. *Johanne Carnotenſi*, *Herib. de Hoſcham*.

1612. 8. & cum tertii initio a Carolo de Viſch inter Alani opera editi : duo poſteriores ab eodem ad calcem Bibl. Ciſtercienſis, Colon. 1656. 4. pag. 411. ſeq. 8. *De planctu Naturæ*, proſa & carmine, (*a*) contra Sodomiæ crimen. 9. *Anti-Claudianus*, (*b*) ſive Encyclopædia verſibus Hexametris diſtincta in libros IX. certanſque ingenio cum Claudiani poematibus, quod plerumque ſine auctoris nomine, ſæpius prodiit Baſileæ, poſt primam editionem An. 1536. & Antvverpiæ 1611. 1621. Venetiis 1582. 12.. 10. *Rhythmus de Chriſti incarnatione*, qui incipit : *Exceptivam actionem Verbum Patris excipit*, aliuſque *de fragilitate humanæ Naturæ*, cujus initium : *Omnis Mundi Creatura quaſi liber ae pictura*. Ambo primum in Gallo-Flandria Joannis Buzelini ſacra & profana lib. I. cap. 7. Duaci 1625. fol. 11. *Parabolæ*, aliis *doctrinale altum*, rectius *doctrinale minus*, vel *Compilatio Proverbiorum* Verſibus elegiacis. Incipit :

A Phœbo Phœbe lumen capit : a ſapiente
Inſipiens ſenſum quo quaſi luce micat.

Prodiit Daventriæ 1492. 4. Colon. 1497. Lipſiæ 1499. fol. 1516. 4. Lugduni 1501. & Coloniæ 1520. 4. cum Commentario *Matthæi Bonihominis*, inter auctores octo morales : Pariſ. 1536. & Lugduni 1536. 8. & cum notis Andreæ Senftlebii, Uratislav. 1663. 8. etiam Gallice Pariſ. 1492. fol. & 1536. forma minore. Diſtinctione *prima*, unumquodque monitum diſticho, *ſecunda* tetraſticho, *tertia* hexaſticho, *quarta* octoſticho, *quinta* decaſticho, & *ſexta* ſive ultima dodecaſticho abſolvitur. Emendatius hoc doctrinale ad MS. Helmſtad. atque editiones veteres recenſitum occurrit in laudati Leyſeri hiſtoria Poetarum medii ævi pag. 1064. ſeq.

Hæc undecim ſcripta Alani (exceptis duobus poſterioribus libris ſummæ quadripartitæ num. 7.) junctim edita ſunt a Carolo de Viſch, Antvverp. 1653. fol. Sed præterea habentur etiam 12. *Vita S. Bernardi*, ad Pontium Clarævallis Abbatem ſcripta ab Alano Epiſcopo Autiſiodorenſi, & edita a Joanne Mabillonio poſt antiquiſſ. editiones plus vice ſimplici, & noviſſime Tom. II. Operum S. Bernardi edit. Pariſ. 1719. fol. pag. 1252. 13. *Commentaria*, ſive ſeptem libri explanationum in *Divinationes Propheticas Merlini Caledonii*, a Galfredo Monemutenſi Latino carmine redditas e Britannico. Francofurti 1608. 8. De Ambroſio Merlino & illo altero vate, qui Arthuro Regi charus exſtitit, ante mille claro annos, vide Lelandum cap. 27. & Baleum I. 65. & Pitſeum p. 101. 14. *Rhythmi contra amorem Veneris* editi a Leyſero pag. 1092. 1097. 15. *Dicta de Lapide Philoſophico*, Lugduni Batavorum 1599. in 8. & in Vol. III. Theatri Chemici, atque alibi, etiam verſa Germanice. 16. Denique *liber de naturis quorundam animalium*, eſt liber ſecundus beſtiarii Hugonis de S. Victore, Tomo II. Operum pag. 418. ſeqq. Rothomag. 1648. fol.

Inedita vel deperdita longe plura a Trithemio cap. 527. Viſchio in Bibliotheca Ciſterc. pag. 23. ſeq. & Oudi-

(*a*) Metra IX. ex tribus Helmſtadienſibus Codicibus longe emendatiora exhibet B. Polycarpus Leyſerus in Hiſtoria Poetarum medii ævi pag. 1045. ſeq. qui & ex apibus Urbanis pag. 179. Allatium notat commentario voluiſſe ſcriptum illud illuſtrare. Vide & Colvenerium ad formicarium Nyderi pag. 26.

(*b*) De hoc Alani poemate diligenter idem Leyſerus pag. 1016. ſeqq. qui & pag. 1021. ineditos in illud Commentarios memorat *Adami de Baſſeya* & *Radulphi de Longo Campo* : de quo Baleus XII. 13. notatque editionem Viſchianam multis locis meliorem dari poſſe ex Codice Helmſtadienſi, quod adſcripto ſpeciminis in vicem libro primo integro oſtendit. Ad ſuas in Alani Anti-Claudianum notas provocat Rittershuſius ad Guntheri Ligurinum VII. 543. p. 146. Quoniam vero in MSS. quibuſdam, ut Lipſienſi apud Fellerum pag. 436. num. 204. inſcribitur : *Anti-Claudianus de Anti-Rufino*, inde non contemnenda fortaſſe Barthii ſententia Tom. II. in Statii 2. Thebaid. 714. p. 639. eſſe *Anti-Claudiani* titulum datum ab auctore, quia diſputat pro Providentia, quam dubiam in ingreſſu librorum in Rufinum facere videbatur Claudianus.

dino Tom. II. pag. 1405. ſeq. momerantur: *Commentarii in Moyſis quinque libros*, *in Prophetas*, *Evangelium*, *Apoſtolum* & *Apocalypſin*. *Oculus Sacræ Scripturæ*. *Oculus moralis*, carmine. *Pœnitentiale*, qui *Correctoꝛ* dicitur, ſeu *Medicus animarum*, ab edito diverſus, vide Oudinum pag. 1407. ſeq. *De triplici Mundo*, carmine. Incipit: *Expugnant hyemem vernali* &c. *Libri quatuor de Pœnitentia* ad Henricum Bituricenſem Archiepiſcopum. Summa *quot modis* ad Hermengaldum Abbatem S. Ægidii, ſive *de æquivocis myſticis*, de diverſis vocabulorum Scripturæ ſignificationibus, ſecundum ordinem Alphabeti. *Doctrinale altum* de maximis ſeu axiomatibus Theologiæ, ſive *de doctrina liber*. *Summa de conflictu vitiorum & virtutum*. (Videndum ſitne ſcriptum hoc titulo, quod Ambroſio Autperto tribuunt Benedictini Tom. VI. Auguſtini edit. Amſtelod. pag. 699.) *Gnomarum libri IX.* quos habuit Barthius & ſpeciminis loco, inde Othonis, neſcio cujus ſententias edidit XXXI. 9. Adverſariorum. *Quodlibeta*. *Sermones* plures & *Epiſtolæ*. Libros quatuor ſuper Sententias Trithemius primo loco nominat, ſed Oudinus putat, eum falli, & ſummam quadripartitam, ſupra n. 7. recenſitam pro illis accepiſſe. Hujus ſcriptoris eſſe cenſeo duo hæc opuſcula, quæ in codice ſæculi circiter XII. membranaceo in Bibliotheca Triviſanea contineri teſtatur vir in eruditione literaria princeps Apoſtolus Zeno in epiſtola de opere Bernardi Triviſani. Sunt vero: *Tractatus Magiſtri Alani contra hæreticos*. Incipit: *Quoniam temporibus iſtis Manichæorum hæreſis pullulat*. Ex hoc exordio plane conſtat opus hoc eſſe diverſum ab eo, quod haud diſſimili in argumento ſcripſit Alanus *contra Albigenſes*, & *Valdenſes*. Opus aliud comprehenſum in codice Treviſaneo eſt epiſtola ejuſdem, *quod non eſt celebrandum bis in die*. Incipit: *Venerabili Amico P. Magiſter Alanus ſalutem*.

Allucinatus eſt Fabricius, cum inter opera Alani a Viſchio collecta omiſit *dicta alia M. Alani de Inſulis*, *quæ communiter mirabilia nuncupantur*. Putavit fortaſſe unum idemque eſſe opus cum libro *Sententiarum*, *ac dictorum memorabilium*. Revera tamen duo ſunt opera, & tamquam duo diſtincta in codice Monaſterii Dunenſis nactus eſt, & vulgavit Viſchius.

Alanus Linenſis Nordovolgius Anglus Carmelita, Theologiam Grantæ Girviorum circa A. 1420. profeſſus, librum compoſuit, *de quadruplici ſenſu Sacræ Scripturæ*. *Memini me etiam*, inquit Joannes Lelandus cap. 370. *Grantæ aliquando vidiſſe* Æquatorium Joannis de Linneriis, *quod nomen a Linenſi non multum differt*, *opus eruditis dignum auribus*. Idem cap. 524. ejus *Elucidationes Ariſtotelis*, *Conciones*, & in omnes fere veteres Theologos, *Indices* commemorat. Theologos illos de nomine appellat Baleus VII. 54. ait enim Alanum indices adornaſſe in Antiquitates *Joſephi*, *Hieronymum* in Joſue, Quæſtiones & Dialogum *Auguſtini*, *Baſilii* Homilias, *Gregorii M.* Moralia, Homilias, & in Ezechielem: in *Bernardi* tria Opuſcula & ſuper Miſſus eſt, & ſuper Cantica: in Homilias *Alcuini*, *Petrum de Aurora*, ſive Auroram Petri de Riga: in *Gerardum* Laodicenſem, in Officiarium *Joannis Beleth*, revelationes & prophetias *Brigittæ*, *Hugonem de S. Victore*, *Petrum Bleſenſem*, *Richardum* ſuper Threnos, Pſalmos, & de ſomno Nabuchodonoſoris & de XII. Patriarchis. In ſermones *Gilberti*, in diſtinctiones *Pariſienſis* & ſermones ejuſdem: in Cantica *Neckam*, in miracula Mariæ, in Mariale majus & minus, in *Thomam* Aquinatem de perfectione, in Sententias ejuſdem & *Scoti* & *Bacanthorpii*: in *Ægidium* de regimine Principum: in Compendium Theologiæ, in ſermones *Loſani*, in Chronicon *Rogeri Hoveden*, in Carmelitarum geſta, *Riboti*: in reductorium Bibliorum, in Stimulum amoris, in

Thre-

Threnos *Lathbery*, in *Gorham* ſuper Matthæum & Lucam : in Quadrageſimale Voraginis, in *Coſtaſy* * ſuper Apocalypſin, in Sermones antiquorum proprioſque : in conflictum vitiorum, in hiſtoriam Lombardicam, in proprietates *Bartholomæi*. Idem Baleus inter Alani hujus ſcripta refert *Moralia Bibliorum* & *Prælectiones Theologicas*.

Alanus, *Abbas S. Mariæ*, cujus *Homiliarium* MS. memorat Bernardus Pezius Tomo III. Anecdotorum Parte III. pag. 630.

Alanus de Rupe, ſive *Rupenſis*, Armoricus Gallus, Ord. Dominicani, defunctus in Conventu ſuo Zvvollenſi An. C. 1474. teſte Trithemio cap. 850. de S. E. commendator (poſt Petrum Eremitam & Dominicum Ordinis Prædicatorum Conditorem) præcipuus *Roſarii*, de quo plura dixi in Indiculo Mariano. Vide ſis Bzovium ad An. C. 1473. num. XXII. ſeq. A. 1476. num. XVII. An. 1478. num. XIII. & An. 1479. num. XXVII. Scripta junctim edita ſub titulo Alani redivivi, Friburgi 1619. 4. Coloniæ 1624. 8. & Andrea Rovetta curante, Neapoli 1630. 1665. 8. De illis & de aliis ineditis non habeo, quæ addam Jacobi Quetif induſtriæ, cujus conſulenda Bibliotheca Dominicanorum Tom. I. p. 850. ſeq. Idem T. II. p. 778. laudat Dominici Riera, Dominicani Volumina, Alani de Rupe Pſalterio Chriſti & B. Mariæ illuſtrando & commendando deſtinata, unum Majoricæ editum 1689. fol. & alterum ibid. 1700. fol.

Albericus Aquenſis. infra, *Albertus*.

Albericus Bergomenſis, infra *Albericus de Roſate*.

Albericus Monachus, qui decem annorum puer *Caſinenſe* Cœnobium ingreſſus eſt circa Annum Chriſti 1120. Hujus librum de viſione ſua memorat Joannes Baptiſta Marus notis ad Petrum Diaconum p. 180. edit. a me curatæ.

Albericus, Monachus *Caſinenſis*, idemque Diaconus *Cardinalis*, qui A. C. 1088. obiit nonagenarius. Scripſit pro Gregorio VII. adverſus Henricum VII. nec non vitam S. Scholaſticæ, paſſionem S. Modeſti, & S. Cæſarii, librum de corpore Domini, SS. Patrum teſtimoniis roboratum adverſus Berengarium, Epiſtolas ad Petrum Oſtienſem Epiſcopum, aliaque multa tum proſa, tum verſu, ſive rhythmo, quæ a Petro Diacono de Viris illuſtribus Caſinenſibus cap. XXI. recenſentur. *Vitam S. Dominici* edidit Bollandus in Actis Sanctorum 22. Januar.

S. Albericus inter primos Ordinis *Ciſtercienſis* fundatores, quem primas Ciſtercii conſtitutiones ab Apoſtolica ſede approbatas A. C. 1101. publicaſſe, & A. 1109. defunctum, notat Carolus de Viſch in Bibliotheca Scriptorum Ciſtercienſium, pag. 17.

Albericus Ciſtercienſis Monachus, de quo Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Scriptoribus Cabilonenſibus pag. 136. Vide infra *Albericus trium fontium Monachus*.

Alberici Londonienſis Metheologia (μετὰ Θεολογία) MS. in Bibliotheca Hohendorfiana, quæ acceſſit *Theſauro Librario* Auguſtiſſimi Imperatoris. Vide & infra, *Albricus*.

Albericus de Roſate, ſeu *Roxiati*, *Bergomenſis*, JCtus, qui medio Sæculo XIV. ſcripſit commentarios in librum ſextum Decretalium, Dictionarium Juris Civilis & Canonici, aliaque, quæ apud Trithemium cap. 608. & Joannem Gottfridum Olearium referuntur. Alius *Albricus de Roſate*, de quo infra in *Albricus* Londinenſis. *Quæſtiones ſtatutorum* impreſſæ Comi apud Magiſtrum Baldaſſarem de Foſſato an. 1477. die 15. Februarii. Dictionarium juris civilis, & canonici compilatum ex primo, & ſecundo Dictionario, quæ ſeparatim ſcripſerat, impreſſum fuit antiquiſſimis typis abſque loco, & anno. Idem Dictionarium de *verborum*, & *rerum ſignificatio-*

* Henricum de Coſteſey.

tione impreſſum Bononiæ an. 1481. in fol.

Albericus, *Monachus* monaſterii *trium fontium*, Ord. Ciſtercienſis, in diœceſi Catalunenſi, quod conditum eſt circa An. C. 1117. Albericus ipſe clarus circa An. 1241. in quo *Chronicon* ejus deſinit, incipiens ab Orbe condito, editumque ab illuſtri Leibnitio Tom. II. acceſſionum hiſtoricarum, Lipſiæ 1698. 4. In hoc Chronico, præter Sigebertum & Anſelmum Gemblacenſes, Hugonem de S. Victore, Turpinum, Ottonem Friſingenſem, Guidonem de Baſochis, Helinandum, Guilelmum Malmesburienſem, Luitbrandum, & Baldricum, citatur pag. 341. & aliis pluribus locis ab Anno 1163. ad 1223. etiam Albericus. Confer, quæ notavit Jacobus le Long in Bibliotheca Hiſtoricorum Galliæ num. 7103. pag. 355. ſeq. Diligentem in eclipſibus annotandis obſervavit Chifletius de Anaſtaſi Childerici pag. 25. Vide etiam Muratorium Tomo V. Scriptorum Italiæ pag. 137. Labbeus in Catalogo MSS. pag. 13. monet hoc Alberici Chronicon utile perquam eſſe digerendis nobilium Galliæ ac Germaniæ familiarum genealogicis tabulis. Carolus de Viſch in Bibliotheca Ordinis Ciſtercienſis teſtatur Alberici hujus *poeticam* MStam extare apud Dominicanos Coloniæ, adponitque hoc ejus initium: *Multa viri veteres*.

Albericus Veerus, ex Comitum Oxonienſium familia, circa An. C. 1250. in Bonaclea villa Trenovantum tribus a fano Oſithæ milliaribus diſſita ſcripſit libellum *de genere*, *vita & cœnobio D. Oſitæ*, quem multis laudibus effert Joannes Lelandus cap. 247. ex eoque ait, ſe didiciſſe bonam partem antiquitatis Oſtroſaxonici littoris, ac etiam Bocc aniæ, qua vallis Æilleburiana ſubſidet.

Alberius, qui Petri Neapolitani Archi-Epiſcopi juſſu circa An. C. 1230. ſcripſit *vitam S. Aſpreni*, ſive *Aſprenatis*, primi, ut ajunt Neapolitani, temporibus Apoſtolicis Epiſcopi, editam ab Ughello Tomo VI. Italiæ ſacræ pag. 19. editionis novæ Venet. 1717. fol.

Albertanus, Cauſſidicus Brixienſis, Friderico Ænobarbo Brixiam An. C. 1162. obſidente ſcripſit librum *de doctrina dicendi & tacendi*, *deque virtutibus diligendis & vitiis fugiendis*. Prodiit Daventriæ 1490. 4. & Lipſiæ 1491. 4. Meminit & libri a ſe compoſiti *de amore & dilectione DEI aliarumque rerum*, *deque forma vitæ*. * Librum de *amore*, *& dilectione Dei & proximi* ſcribebat Albertanus anno 1238. cum carcere detineretur Cremonæ a Friderico II. Imperatore Brixiam tunc obſidente. Ita legitur in adnotatione MS. adjecta Codici Taurinenſi, in quo opus illud Albertani legitur. In alio Taurinenſi Codice 762. ſervatur ejus liber *conſolationis & conſilii*, quem ſcribebat, ut ibi legitur, *an.* 1246. *menſibus Aprilis*, *& Maji*. Nevizanus in Sylva Nuptiali lib. 3. pag. 92. edit. Lugdun. anni 1526. provocat ad Albertanum *de uxore diligenda*; ſed hic eſt titulus capitis XXIII. libri *De Amore Dei & Proximi*.

Muratorius Antiq. Med. Æv. Tom. III. pag. 919. in codicibus Ambroſianis notat legi *Albertani de S. Agatha* (vicus eſt Brixienſis) librum *de doctrina loquendi*, *& tacendi* an. 1245. menſe decembris compoſuiſſe. Denique ejus operibus addit librum *De forma vitæ*. De Amicis, rebuſque corporalibus. De amore rerum in corporalium.

Tria illa opuſcula: *De dilectione Dei*, *& proximi*. *De conſolatione*, *& conſilio*. *De doctrina dicendi & tacendi*, ſub ipſa auctoris ætate Italice verſa typis vulgata ſunt Florentiæ, & Mantuæ an. 1732. in 4.

Albertinus de Mantua, Theologus Auguſtinianus circa An. C. 1400. Hujus *librum de corpore Chriſti* laudat Philippus Bergomas libro ſexto Chron. pag. 124. ubi de urbe Mantua.

Albertinus Ord. Minor. cujus ſermones quadrageſimales & de Sanctis a Waddingo & aliis commemorantur.

Albertinus Muſſatus, ſive *Muxatus*, Sim-

Digitized by Google

Simlero *Mixtatus*, Patavinus, exercitum duxit in bello Patavino adverſus Canem Scaligerum Veronenſem An. C. 1318. Hiſtoricus & Poeta inſignis, & lauro etiam Apollinari decoratus, quem digno elogio mactat Voſſius libro III. de Hiſtoricis Latinis. Obiit exul. An. 1329. Ejus Hiſtoria Auguſta *de geſtis Henrici VII.* Imperaroris, *libris XVI.* & *de geſtis Italicorum poſt Henrici VII. mortem*, h. e. ab Anno 1313. ad 1329. *libri XII.* nec non *Ludovicus Bavarus* ad filium. Tum Tragœdiæ duæ, *Eccerinis*, ſive de tyrannide Eccerini, ſive Acciolini de Romano caſtro Treviſano, Veronenſis, funeſtoque ejus exitu An. 1259. & *Achilleis*, aliaque poemata, *Epiſtolæ* nimirum, *elegi*, *ſoliloquia*, *eclogæ*, *Cento Ovidianus* ad filium, & fragmenta, prodiere Venetiis 1636. fol. recenſiti a Felice Oſio, & poſt eum A. 1631. Patavii defunctum vulgati cum ejus & Nicolai Villani notis, ſpecimineque Laurentii Pignorii: quæ editio repetita in Theſauro Italiæ, Lugduni Batavorum 1722. fol. Tomo VI. Parte 2. & (exceptis tragœdia Achilleide, cæteriſque poematibus ab hiſtoria alienioribus) in Tomo decimo Corporis Scriptorum Italiæ Mediolanenſis Tomo X. additis etiam Variis Lectionibus Codicum MSS. Biblioth. Eſtenſis & Ambroſianæ. Mediolani 1727. fol. Cætera ejus, neſcio an edita *liber de lite Naturæ & Fortunæ*, ſive de ordine cauſarum fatorumque ſerie: *Libri III.* carmine heroico ſcripti *de bello*, quod a *Patavinis* geſtum eſſe dixi adverſus Canem Scaligerum.

Albertus, ſive *Albericus*, *Aquenſis* in Gallia Eccleſiæ Cuſtos, ſcripſit ex fide eorum, qui præſentes interfuere, Hiſtoriam accuratam Hieroſolymitanæ expeditionis, ſive *de paſſagio Godofredi de Bullione & aliorum Principum* uſque ad Annum ſecundum Balduini II. ſive ab Anno C. 1095. ad 1121. libris XII. qui ſine nomine auctoris primum editi, cum chronologia Henrici Meibomii, a Reinero Reineccio, Helmſtadii 1584. 4. ſub titulo: *Chronici Hieroſolymitani de bello ſacro*. Deinde auctori ſuo reſtituti, in Jacobi Bongarſii geſtis DEI per Francos Tom. I. pag. 184. 381. Hanov. 1611. fol. Nomen auctoris primus prodidit David Hœſchelius præfat. ad Annæ Comnenæ Alexiadem ſcripta A. 1610.

Albertus Argentinenſis, Presbyter, ſcripſit *Chronicon* ab An. C. 1270. ad 1378. ſive a Rudolpho primo Habsburgico ad exceſſum Caroli IV. Imperatoris, editum uſque ad Annum 1349. Baſileæ & cum Ottone Friſingenſi 1553. 1569. fol. & melius integriuſque uſque ad An. 1378. Tom. II. Urſtiſii p. 74. Francof. 1585. 1670. in fol. Ejuſdem etiam, ut videtur, *de rebus geſtis Bertholdi e Comitibus a Buchek*, Epiſcopi Argentinenſis, uſque ad Annum 1353. apud eundem Urſtiſium Tom. II. pag. 97.

Albertus Arnhemius, *Carthuſianus*, vide infra *Albertus Kivet*.

Albertus a *Bonſtetten*, Teutonicus Auguſtinianus, ſcripſit *vitam Nicolai Tollentini*, Auguſtiniani eremitæ, defuncti An. C. 1306. obviam ſine auctoris nomine apud Surium 10. Septembris. Ejuſdem, ni fallor, *Hiſtoriam utriuſque Pannoniæ*, ſive Auſtriæ & Styriæ ad Cæſarem Maximilianum I. memorat Philippus Elſius in encomiaſtico Auguſtiniano pag. 22. Hæc eſt *Hiſtoria Auſtriaca* Anno 1491. compoſita & MSta in Bibliotheca Cæſarea Viennenſi. Vide Lambecium Tom. II. pag. 4.

Albertus Brixienſis, diſcipulus S. Thomæ, cujus ſummam *de Caſibus Conſcientiæ*, & alteram *de Sacerdotum inſtructione*, in quatuor partitam libros, & *ſermones* varios memorat Poſſevinus in apparatu p. 22. uſque ad A. 1314. ſuperſtitem Albertum hunc fuiſſe teſtatus.

De *Alberto*, Duce *Brunſvicenſi* & Epiſcopo Halberſtadienſi XIX. circa An. C. 1349. narratio Hiſtorica Tomo II. Meibomii pag. 379.

Albertus Carthuſianus. Vide *Albertus Kivet*.

Al-

Albertus, neſcio quis, Monachus, qui ab Anonymo Mellicenſi cap. 77. *Computiſta* incomparabilis extitiſſe, & libellum inſignem *de computi regulis* ſcripſiſſe traditur.

Albertus Crantzius, Magiſter Theologiæ, Juris Canonici Doctor, Decanus & Syndicus Hamburgenſis, doctrina, probitate & meritis inclytus, defunctus 7. Decembris An. C. 1517. de quo non repetam, quæ dicta Tom. II. Memoriar. Hamburgenſium pag. 785. ſeq. Effigies ejus præmittitur vitæ ſcriptæ a B. D. Nicolao Wilkens, Archivario Hamb. & Germanice editæ 1722. & 1729. 8. cui etiam ex MS. ſubjunctum Grantzii *Defenſorium Eccleſiæ*. In eadem Vita de ſcriptis Crantzii eorumque editionibus diligenter diſſeritur, cui addi poſſunt Joannis Fabricii Helmſtadienſ. Bibliotheca Tom. III. pag. 37. & Joannis Hubneri Bibliothecæ Hiſtoricæ Centuria I. ſtatim in limine. Scriptorum Hiſtoricorum Crantzii, poſt mortem auctoris demum vulgatorum, quæ deinde *David Chytræus* laudato ſtudio continuavit, melior editio eſt Wecheliana, Francofurt 1575. fol. in qua *Wandaliæ* libri XIV. *Saxoniæ* libri XIII. Regnorum Aquilonarium Hiſtoria *Daniæ* libri VIII. cum *noni* initio. *Svediæ* libri V. cum initio *ſexti*. *Norvegiæ* libri VI. *Metropoleos*, ſive Hiſtoriæ Eccleſiarum Saxoniæ vicinarumque regionum ab A. C. 780. ad 1504. libri XII. una cum *Appendice* & *Confutatione Legendæ de Benedicto IV.* & *de Martyribus in Ebbeckſtorp.* Singulare a Crantzio *de Vita S. Anſgarii* ſcriptum, præter ea, quæ de illo in Metropoli habet, compoſitum fuiſſe non crediderim. Cæteræ ejus lucubrationes, præter *Libellum Viſitatorium* A. 1508. & 1514. qui calamo exaratus eſt in quorundam manibus, hæc in notitiam meam venere: *Opuſculum*, ſive libellus *de inſtitutione Sacerdotum ad Officium Miſſæ*. Hamburgi & Roſtochii 1506. 4. *Ordo Miſſæ ſecundum ritum Eccleſiæ Hamburgenſis*. Argentorati 1509. fol. *Formulæ precum*, obviæ in Curſu de Domina, edito Roſtochii 1522. 12. & in Tomo IV. Memoriarum Hamburgenſium pag. 127. *Conſilium de Ordine & Privilegiis Creditorum in bonis ſuorum Debitorum*, in Laurentii Kirchovii Tomo IV. Reſponſorum Juris per JCtos Germaniæ, Francofurti 1578. fol. *Inſtitutiones Logicæ*, Lipſiæ 1517. 4. ut ineditos ejus in varia Ariſtotelis ſcripta commentarios, obvios in Paulina Lipſienſi prætercam.

Albertus Crummendyek, Holſatus, Epiſcopus ab An. C. 1467. Lubecenſis, qui ſeptuagenario major An. 1489. diem obiit. Scripſit *Chronicon Epiſcoporum Aldenborgenſium & Lubecenſium*, a temporibus Magni Ottonis uſque ad An. 1467. quod cum continuatione Anonymi uſque ad Annum 1505. edidit H. Meibomius Tom. II. Scriptorum Germaniæ pag. 389. In illa continuatione de Alberto hoc plura leguntur pag. 483. ſeq.

Albertus a Drepano, Siculus, Carmelita, obiit Meſſanæ An. 1307. Scripſit *Inſtructiones ſacras*, *Regulamque Ordinis ſui*, & *de ejuſdem progreſſu*: nec non *de timore DEI*, *de patientia*, *de mundi contemtu*, *de fallaciis Diaboli*, & *Homilias ſacras*. Vide Marci Antonii Alegre de Caſanate paradiſum Carmelitici decoris pag. 278.

Albertus de Eiib, J. U. D. & Pii II. cubicularius, Bambergenſis & Eyſtetenſis Eccleſiarum Canonicus circa A. 1460. Scripſit *Margaritam Poeticam*, in qua digeſſit præcepta & ſententias ex Philoſophorum, Hiſtoricorum, Oratorum, Poetarum veterum & recentium libris collectas, quæ ad artem bene dicendi rectamque vivendi formulam conducunt. Prodiit opus non contemnendum & dicatum Joanni Monaſterienſi Epiſcopo & Bavariæ Duci, Norimbergæ 1472. fol. per Joannem Senſenſchmid: tum Romæ 1475. fol. per Udalricum Gallum, & Baſileæ 1495. per Joannem Amerbachium. Indicem Scriptorum, e quibus opus ſuum collegit, ab ipſo au-

auctore ad calcem libri deſcriptum, juvat apponere, cum ſingularia quædam contineat, & loca quædam veterum Scriptorum emendatius interdum in hac margarita referantur, ut contuliſſe ſit quandoque pretium operæ.

Pars etenim quæ præceptorum eſt, quinquaginta rhetoricæ artis præ ſe fert documenta limatiſſima, quæ ex clariſſimorum oratorum Gaſparini Barſicii *Pergamenſis, &* Stephani Fliſci *Soncinenſis libris recepimus accommodata. In quibus demonſtratur qua ratione litteras, qua ſyllabas, qua etiam dictiones in oratione obſervare debeamus, & qua denique ratione negligere moneamur, quo item ordine ornatam, concinnam, ſplendidam ac reſonantem contexere, & neceſſariis amplificationibus exaggeratam orationem efficere valeamus. Quas profecto adornandi ſtili rationes, ac multiplicandæ orationis inventiones, per omnes octo grammaticæ orationis partes, atque per ipſarum genera & ſpecies particulariter pertractavimus & inſcripſimus diligenter. Partem autem quæ clauſularum eſt, in bina protendimus membra. Primum quidem membrum ex prædictorum* Gaſparini & Fliſci *clauſulis deſumpſimus, & juxta Rhetoricæ orationis partes, quæ ſunt Exordium, Narratio, Diviſio, Confirmatio, Confutatio, Concluſio ordinavimus congruenter. Reliquum vero clauſularum membrum ex clariſſimorum* Marci Tullii Ciceronis, *ejuſdem* Gaſparini, Leonardi Aretini, Poggii *Florentini*, Guarini *Veronenſis*, Balthaſaris Raſini *præceptoris optimi*, Franciſci Philelfi, Antonii Panormitæ, Nicolai Perotti, *& aliorum noſtra ætate oratorum, epiſtolarum libris accommodavimus: Et per Rubricas ſive titulos quatuordecim nova quadam & laborioſa admodum terminavimus inventione, ubi ſub Rubrica de Parentheſi, quam minus dotatam dedimus, nonnulla nonnullorum poetarum carmina* Virgilii, Juvenalis, Perſii, Ovidii, Statii, Prudentii, Valerii Marcialis, Maximiani, Aviani, Pamphili, Tibulli, Æſopi, *& aliorum quæ nonnunquam Parentheſis occupant locum, intermediavimus quam rectiſſime. Et his primam noſtri inſtituti abſolvimus partem. Nuncnunc ſecundam noſtri Codicis partem, quæ ex auctoritatibus conſtat & orationibus, in medium vocare neceſſe eſt. Et quidem pars auctoritatum, quæ duodeviginti auctores præ ſe fert celeberrimos, hoc modo in noſtram prorumpit palæſtram. Nam imprimis ſunt* Marci Tullii Ciceronis *ex libris officiorum auctoritates: Ejuſdem de Amicitia, de Senectute, de Paradoxis, de quæſtionibus Tuſculanis,* de veteri Rhetorica, *&* de nova: *Et de libris orationum ejuſdem. Deinde auctoritates* Lactantii Firmiani *ex novem libris divinarum inſtitutionum, in quibus plus ſolito & profecto præter ſpem fimbrias dilatavi, ut eſſet, in quo hic liber & Theologis & Philoſophis ſuppeditare poſſet. Inſuper* Macrobii *ſuper ſomnium Scipionis, & de libris Saturnalium ejuſdem. Item* Lucii Apuleji *de Magia, de Aſino aureo, de libris floridorum, de Deo Socratis, de natura Deorum, de dogmate Platonis, & de habitudine mundi. Item* Pauli Oroſii de Ormeſta. Victurini de Architectura. Quinti Curtii Rufi *de geſtis Alexandri*. Julii Celſi *de geſtis Cæſaris. Item* Valerii Maximi *hiſtoriographi*. Laertii *de vitis & moribus Philoſophorum. Apophthegmata* Plutarchi. *Liber Auguſtalis* Petrarchæ. *Nomina Deorum, quos Romani & Gentiles coluerunt. Nomina & officia Romanorum. Liber remediorum ejuſdem* Petrarchæ *adverſæ & proſperæ fortunæ. Item ex* Terentii *Afri comœdiis: quæ ſunt Andria, Eunuchus, Heautontimorumenos, Adelphi, Ecyra, & Phormio, familiares elocutiones. Item ex* Plauti Comœdiis uſitatis, *quæ ſunt Amphitruo, Aſinaria,* duo Captivi, *Curculio, Caſina, Ciſtellaria, Epidicus, & Aulularia, ſingulares dicendi commoditates. Et ex ejuſdem* Plauti Comœdiis inuſitatis & noviter repertis, *quæ ſunt* Muſtellaria, Perſa, Rudens, Stichus, Trinumius, Truculentus, Miles glorioſus, Mercator, Pſeudulus, Pœnulus, Bacchis, Menechmus, *Sermones lepidiſſimi. Item*

Digitized by Google

Item ex tribus Comœdiis extraordinariis, *quæ ſunt* Philodoxios, Falſus Hypocrita, Philogenia *conſabulationes riſu digniſſimæ. Et poſtremo* Senecæ *Tragici flores, qui hanc auctoritatum partem aptiſſime terminant atque claudunt.*

Albertus Engelſchalc, Theologus Pariſienſis ſub Gregorio XII. circa A. C. 1407. Cujus *aureum ſpeculum* laudat Theodoricus Engelhuſius.

Albertus Floriacenſis, vide ſupra, *Adrevaldus.*

* *Albertus* de Ferrariis Placentinus mihi unice notus ex libello quodam impreſſo, ſed ante annum 1500. abſque nota loci & temporis in bibliotheca Felini ſervato hoc titulo inſcripto: *Magiſtri Alberti de Ferrariis de Placentia de Horis Canonicis Tractatus.*

Albertus Friſingenſis, Epiſcopus, qui An. 1359. obiit, Scriptor *Vitæ* Sanctorum *Kiliani* Epiſcopi Wirtzburgenſis, *Colomanni* Presbyteri, & *Totnani*, Martyrum An. C. 689. In Actis Sanctorum 8. Julii Tom. II. pag. *966.* in Joannis Petri Ludevvig Scriptoribus Wirtzburgenſibus pag. *966.* & in Caniſii Lectionibus Antiquis Tom. IV. pag. *628.* & editionis novæ Tom. III. pag. 171. Caniſius eam tribuebat *Egilvvardo* Monacho Scriptori vitæ S. Burchardi, quoniam qui vitam trium illorum compoſuit, etiam *S. Burchardi* vitam promittit. Sed a pluribus hanc ſcriptam ipſe Caniſius non diffitetur.

Albertus Galeotti, ſive *Galioti* Parmenſis, JCtus, Mutinæ docuit poſt Sæculi XIII. initia, cujus *Summulam*, ſive *Margaritam Quæſtionum* & *Declarationem Judiciorum* celebrat Trithemius cap. 443. Harum declarationum anſam petitam ex Guilelmi Droretæ Tractatu de Judiciorum Ordine, notat Guido Pancirollus II. 39. de claris Juris Interpretibus, qui etiam II. 35. memorat *Albertum* JCtum Bononienſem filium Odofredi JCti, defuncti Anno 1265. * Non alium eſſe credo libellum hic indicatum a Fabricio, quam ſummam *de quæſtionibus Canonicis* ſervatam in MS. Codice 208. Bibliothecæ Felini.

Albertus, Abbas *Gemblacenſis*, vide infra *Lobienſis.*

Albertus, *Guilelmi* ex Duce Aquitanico magni Eremitæ diſcipulus, cujus Anno 1137. defuncti *vitam* ſcripſit, editam in Actis Sanctorum 10. Februarii. Conferenda Guilelmi de Walia, Melreuſii, S. I. explanatio vitæ S. Guilelmi Magni, edita Leodii *1693.* 12. Acta Eruditorum *1694.* pag. *164.*

Anonymi narratio hiſtorica de rebus geſtis *Alberti* ex Ducibus Brunſvicenſibus Epiſcopi *Halberſtadenſis.* Vide ſupra, *Brunſvicenſis.*

Albertus de Bickmerſdorf Saxo, ex Doctore Pariſienſi *Halberſtadenſis* ab A. 1365. Epiſcopus, qui præter commentarios in libros ſententiarum & in quoſdam libros Ariſtotelis, varias Divinæ Scripturæ quæſtiones traditur enucleaſſe. Vide Poſſevinum.

Albertus Hieroſolymitanus Patriarcha, infra, *Vercellenſis.*

Albertus de Horto Chriſti, Carthuſianus, cujus *Tractatum de Matrimonio* ad inſtantiam Oſvvaldi, qui Ducis Ernesti Conſiliarius fuit, compoſitum, & *Sermones* capitulares de tempore & ſanctis, MSS. commemorat Bernardus Pezius Tom. III. Anecdotorum Parte III. p. *630.*

Albertus, *Joannis*, Harlemius Carmelita, defunctus An. 1496. Cujus *Lecturas in Eccleſiaſticum*, *in Canonicam Joannis primam*, *Sermones*, & *in Magiſtrum Sententiarum Quæſtiones* memorat Valerius Andreas, quem neſcio, quare Valerium Taxandrum nuncupet Alegre pag. 373. paradiſi Carmelitici.

Albertus Arnhemius, cognomento *Kivet*, Carthuſianus in Inſula Reginæ Cœli apud Weſaliam, defunctus An. 1444. Auctor *Referendarii Exemplorum* VII. diſtinctionibus partiti. Vide Svveertium pag. 113. & Valerium Andream pag. *36.*

Albertus Leodienſis, Monachus, quem

Digitized by Google

Cangius An. 880. notat vixiſſe, idem eſt cum Lobienſi, de quo mox, ſed quem Sæculo integro juniorem Voſſius recte annotavit. Alius *Albertus* a Limborgh *Leodienſis*, Protonotarius Apoſtolicus & ad S. Paulum Decanus, qui teſte Valerio Andrea A. 1627. obiit, panxitque heroico carmine fundationem Collegii S. Pauli, cum Decanorum continua ſucceſſione ab Anno 1468. ad 1622. Leodii 1622. 4.

Albertus, ſive *Olbertus*, ex Monacho Benedictino *Lobienſi*, Leodienſis Diœceſis, Abbas Gemblacenſis circa A. C. 980. Præceptor Burchardi Epiſcopi Wormatienſis, cui auctor fuit ad magnum Canonum Volumen componendum. Sigebertus Gemblacenſis c. 143. eum ait *Nomen ſuum æternaſſe, vitas Sanctorum Patrum deſcribendo & cantus in honorem Sanctorum componendo*. Eodem ex Sigeberto hæc Trithemius cap. 308. de Scriptor. Eccleſ. & II. 71. illuſtrium Benedictinorum.

Albertus Grotus, (*a*) ſive *Magnus*, Teutonicus, Lavingenſis Svevus, Ord. Prædicatorum Doctor Pariſienſis (*b*) A. 1236. inde Coloniæ docuit diſcipulum inter alios nactus Thomam Aquinatem. Epiſcopus ab Anno 1260. Ratisbonenſis, in Monaſterium Colonienſe rediit An. 1263. ibique inter litteras conſeneſcens obiit An. 1280. 15. Novembris, ætatis 75. *Impleviſſe orbem octingentis Voluminibus, ſatis unum omnibus Bibliothecis*, ſcripſit in ejus Elogio Petrus Labbe. Ex his pleraque tulere ætatem, atque partem inedita adhuc feruntur, multa exſtant in editione Operum Alberti, quam adornavit Petrus Jammy, Ord. Prædicator. Lugduni 1651. Tomis XXI. in fol. Quæ in his Tomis exſtant, referam adſcriptis ad pleraque ſingula prioribus editionibus.

Tomo I. continentur:

Vita B. Alberti Magni.

De Prædicabilibus, Tractatus IX.

De decem Prædicamentis, Tractatus VII.

De ſex Principiis Gilberti Porretani, Tractatus VIII.

In libros duos Ariſtotelis *de Interpretatione*, ſive peri hermenias, Tractatus VII.

De Syllogiſmo ſimpliciter, id eſt, ſuper Priorum Analyticorum, Tractatus XVI.

De Demonſtratione, id eſt, in Poſteriorum Analyticorum librum, Tractatus X.

Super *Topicorum* libros VIII.

Super libros duos *de Sophiſticis Elenchis*. Hæc Alberti *Logicalia* lucem viderant Venet. 1494. 1500. fol.

Tomo II. continentur:

In libros octo *de Phyſico auditu*, ex edit. Venet. 1488. fol. 1494. 1496.

De Cælo & Mundo lib. IV. Venetiis 1480. fol.

De Generatione & Corruptione libri II. ibidem.

De Meteoris libri IV. ibid.

De Mineralibus libri V. ex veteri editione ſine loco & anno, Auguſtana 1519. Argentinenſi 1541. fol. ut Italicam Petri Lauri verſionem omittam, editam Venetiis 1557. 8.

Tomo III.

De Anima libri tres.

Metaphyſicorum libri XIII. ex edit. Venet. 1494. 1498. fol.

Tomo IV.

Ethicorum Nicomachiorum libri X.

Politicorum libri octo, ex edit. Venet. 1520. fol.

Tomo V.

Parva Naturalia, ex edit. Venet. 1517. fol. hoc eſt:

1 *De ſenſu & ſenſato lib. I.* .

2 *De*

(*a*) Ita appellat Vives, unde nomen familiæ fuiſſe ſuſpicatur Clariſſimus Heumannus in Conſpectu Reipublicæ Litterariæ editionis novæ cap. IV. §. 42. & in Actis Philoſophorum XVII. pag. 736. ubi etiam Alberti Epitaphium.

(*b*) Bulæus Tomo III. Hiſtoriæ Academiæ Pariſ. pag. 162. Iconem Alberti ære nitide ſculptam exhibet Bullartius T. II. Academiæ Scientiar. editæ Gallice p. 145. Plura de eo poſt Altamuram Jacobus Quetif. Tomo I. de Scriptoribus Dominicanis pag. 162. ſeq. Raderus in Bavaria Sancta &c.

2 *De Memoria & Reminiſcentia lib. I.* ubi Tractatus III. agit de Divinatione & Prophetia.

3 *De Somno & Vigilia lib. I.*

4 *De Motibus animalium libri duo.*

5 *De Ætate, ſive de Juventute & Senectute lib. I.*

6 *De Spiritu & Reſpiratione libri duo.*

7 *De Morte & Vita lib. I.* ubi Tractatu 2. differit de longitudine & brevitate Vitæ.

8 *De Nutrimento & nutribili lib. I.*

9 *De Natura & origine Animæ lib. I.*

10 *De unitate Intellectus, contra Averroen lib. I.*

11 *De Intellectu & intelligibili libri duo*, ubi tractatu II. agit de naturali Perfectione Intellectus.

12 *De Natura locorum lib. I.* Viennæ 1514. Neap. 1592. 4.

13 *De cauſis & proprietatibus Elementorum lib. I.*

14 *De Paſſionibus Aeris lib. I.*

15 *De Vegetabilibus & Plantis lib. VII.* quod opus laudans Joannes Nyder IV. 6. fornicarii, Albertum *Naturæ totius Secretarium* appellat.

16 *De Principiis motus progreſſivi lib. I.*

17 *De Proceſſu Univerſitatis a Cauſa prima lib. I.*

18 *Speculum Aſtronomicum*, quod Rogero Baconi alii malunt tribuere, in quo de libris licitis & illicitis pertractatur. Prodierat Venet. 1571. & Lugduni 1615. fol.

Tomo VI. continetur:

Opus inſigne de Animalibus, libri XXVI. qui lucem viderant Romæ 1478. ad Sixtum IV. Mantuæ 1479. Venetiis 1480. 1495. & ex M. Antonii Zimaræ recognitione Venet. 1519. fol. & ex libro XXIII. Tractatus de Falconibus, Aſturibus & Accipitribus. Auguſtæ Vindel. 1596. 8. Ex libro IX. & X. de formatione Hominis in utero. Antuverpiæ 1538. 8.

Tomo VII.

Commentarii in Pſalmos.

Tomo VIII.

Commentarii in Threnos Jeremiæ.

Commentarii in Baruch.

Commentarii in Danielem.

Commentarii in XII. Prophetas Minores. ex edit. Colon. 1536. fol.

Tomo IX.

Commentarii in Matthæum.

Commentarii in Marcum.

Tomo X.

Commentarii in Lucam.

Tomo XI.

Commentarii in Joannem. Prodierant in IV. Evangelia, Haganoæ 1504. 1505. 1506. fol. 3. Voll.

Poſtillatio, ſive *Commentarii in Apocalypſin*, ex edit. Bernardi de Lutzemburg. Baſileæ 1506. 4. per Magiſtrum Jacobum de Pforczen.

Tomo XII. continentur:

Sermones de Tempore.

Orationes ſuper Evangelia Dominicalia totius Anni.

Sermones de Sanctis, ex editione Reutlingenſi, nec non Colonienſi 1474. fol. Mogunt. 1616. 8. Cracov. 1649. 4.

Sermones XXXII. de Sacramento Euchariſtiæ. ex editione ſine loco & anno, & altera Mogunt. 1477. fol. & 1615. 8. Hos partim ſub falſo *Thomæ Aquinatis* nomine editos eſſe inter ejus Opuſcula LVIII. notat Natalis Alex. Tom. VII. pag. 141.

Liber de Muliere forti, ad cap. 31. Proverb.

Tomo XIII.

Commentarii in B. Dionyſium Areopagitam.

Compendium Theologicæ veritatis, libris ſeptem digeſtum, & rectius referendum ad Hugonem Argentinenſem.

Tomo XIV.

Commentarii in librum primum Magiſtri Sententiarum.

Tomo XV.

Commentarii in II. & III. libros Sententiarum.

Tomo XVI.

Commentarii in librum IV. Sententiarum. ex edit. Baſil. 1506. fol.

Tomo XVII. continetur:

Prima Pars Summæ Theologicæ.

To-

Tomo XVIII.

Secunda Pars Summæ Theologicæ. ex edit. Baſil. 1507. fol.

Tomo XIX.

Summa de creaturis, *diviſa in duas Partes*, quarum

Prima eſt de quatuor coævis, *materia prima*, *tempore*, *Cœlo & Angelo*.

Secunda eſt de Homine. ex edit. Venet. 1498. 1519. fol.

Tomo XX.

Mariale, ſive *Quæſtiones CCXXX. ſuper Evang*. Miſſus eſt. ex editione Mediolan. 1489. Colon. 1507. 4.

De Laudibus Beatæ Virginis libri XII. Argentin. 1493. ſine nomine Auctoris. Colon. 1493. fol. Hos alii ad Richardum a S. Laurentio referunt, ſub cujus nomine prodiere Duaci 1625. 4. vide infra in Richardo, & Lambecium Tom. II. pag. 776. ſeq.

Biblia Mariana, in quibus omnia fere, quæ in ſacris libris continentur, Beatiſſimæ Mariæ Virgini ſuperſtitioſe adaptantur, primum impreſſa Coloniæ Anno 1625. 8. ſtudio Vincentii Juſtiniani Ordinis Prædicatorum Theologi, ex Codice MS. Suſatenſi. Vide Diarium Theologicum *Unſchuldige Nachrichten*, An. 1728. pag. 561. & quæ notavi in Indiculo Mariano.

Tomo XXI. atque ultimo continentur:

Miſcellanea, ſive,

De Apprehenſione, *& apprehenſionis modis lib. I.* ex edit. Lond. 1515. 8.

Philoſophia Pauperum, ſive Iſagoge in libros Ariſtotelis de Phyſico auditu, de Cœlo & Mundo, de generatione & corruptione, de Meteoris, & de Anima. ex editione Brixienſi 1493. & Veneta 1496.

De Sacrificio, ſive *Officio Miſſæ lib. I.*

De Sacramento Euchariſtiæ lib. I. ex edit. Mogunt. 1477. fol.

Paradiſus animæ, ſive, *de Virtutibus libellus*. ex edit. Antvverp. 1489. 4. Colon. 1498. 4. Antvverp. 1602. 12. ut alias omittam & verſiones memoratas Hendreichio pag. 86. b. Pandect. Brandenb.

De adhærendo Deo libellus. Antvver. 1621. 8. & cum priore Antvver. 1581. forma minore.

De Alchymia libellus. ex edit. Baſil. 1516. & Urſellis 1602. 8.

Scriptum ſuper arborem Ariſtotelis.

Omiſſa in hac editione Alberti ſcripta, nondum excuſa maximam partem, recenſet Jacobus Quetif Tom. I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 179. 183. Idem indicem Operum Alberti vulgatum a Petro Louvet, Divionenſi, alterum juxta materiarum, alterum juxta litterarum ordinem Pariſ. 1642. 4. notat parum accuratum eſſe. Ex editis, quæ ſeparatim prodiere, ſunt: *Dialogi ſex de conditione creaturæ rationalis*, & quæ illi ſunt ad DEUM, ſeipſam & alias creaturas cognoſcendas neceſſaria Ambergæ 1705. 12. editio ſecunda auctior. *Liber de ſecretis ſecretorum*, ſive, *de ſecretis mulierum* ſæpe editus, ſed ſuppoſitus Alberto, qui plus ſimplici vice in eo citatur. *De origine & immortalitate animæ*, Norimbergæ 1493. 4. *De doctrina dicendi & tacendi*, Pariſiis 1491. *Liber aggregationum*, ſive, *ſecretorum de virtutibus herbarum*, *lapidum & animalium*, Neap. 1493. 4. & cum opuſculo *de Mirabilibus Mundi*, Alberto ſuppoſito, Francofurti 1614. 12. &c. *De ſecretis naturæ*, ſeu *de Phyſionomia*, libellus qui Michaelem Scotum potius habet auctorem. Commentarios Alberti in Lucam memorans Henricus Gandavenſis cap. 43. qui exſtant Tomo X. adjungit: *Ut ſalva pace ejus dictum ſit*, *ſicut a quibuſdam dicitur*, *dum ſubtilitatem ſæcularis Philoſophiæ nimis ſequitur*, *ſplendorem aliquantulum Theologicæ puritatis obnubilat*.

A Magiæ tamen & Necromantiæ crimine Albertus merito abſolvitur, a Trithemio Tomo II. Annal. Hirſang. pag. 40. Jo. Franciſco Pico Mirandulano, Gabr. Naudæo aliiſque: quanquam Johannes Gerſon in Trilogio Aſtrologiæ Theologizatæ Tom. I. Operum editionis novæ pag. 201. eum in approbatione quorundam librorum Aſtronomiæ,

Digitized by Google

miæ, nimis ad partem ſuperſtitionum ratione carentium declinaſſe arguit.

Quem Altamura in Bibliotheca Dominicana Anno 1677. Romæ edita pag. 55. ſcripſit repertum eſſe alium Tomum Scriptorum Alberti, quamprimum dandum typis, is necdum in dias luminis auras prodiit.

Beatificati Alberti feſtum colitur die 15. Novembris in Ratisbonenſi & Colonienſi Eccleſia, ut notavit Ludovicus Bertrandus Loth in Catalogo fratrum Ord. Prædicatorum, qui Sacram Scripturam illuſtrarunt, præmiſſa Guil. Pepini expoſitioni in Geneſin, Duaci 1634. 4. * In MS. Cod. Bibliothecæ Riccardianæ exstant *Excerpta de Naturali hiſtoria ad medicinam pertinente;* in fine cujus opuſculi hæc leguntur: *Expliciunt ſcripta ſeu experimenta F. Alberti* (Magni, ut conjicio) *in ſcriptis ejus ſuper libros naturales compilata a Magiſtro Paulo de Limogiis*. Vide Catalog. ejuſdem Biblioth. pag. 10.

Alius *Albertus le Grand*, Morlæenſis (de Morlaix) Britanniæ minoris oppido, itidem Dominicanus, ſed longe recentiori ætate, qui Nannetis An. 1637. 4. Gallice edidit Vitas & miracula Sanctorum Britanniæ Aremoricæ, recuſa deinde auctaque ab aliis A. 1659. 1680.

Albertus Marcheſius, Cotoniolæ in Æmilia, ſive Romandiola natus & An. 1531. defunctus, a Poſſevino traditur ſcripſſe *Colloquium morale*, aliis *Centiloquium*, rectius *Cœliloquium* libris VIII. diſtinctum. Prodiit Bononiæ 1529.

Albertus, Monachus (S. Symphoriani) *Metenſis* Ord. S. Benedicti circa An. 1030. Scripſit ad Epiſcopum ſuum Hiſtoriam de geſtis ſui temporis, etſi brevem, tamen utilem, ut ex Sigeberti Gemblacenſis c. 143. Trithemius cap. 329. & II. 78. illuſtrium Benedictinorum. Hoc eſſe puto Alberti, ſive, ut titulus habet, Alperti de diverſitate temporum ab Ottonis III. obitu Anno 1002. ad Annum 1018. ad Burchardum Epiſcopum Wormatienſem, quod exſtat in Joannis Georgii Eccardi Corpore Hiſtorico medii ævi pag. 91. 132. Poſſevinus etiam ejus Chronicon ab initio Mundi uſque ad An. 1038. commemorat, adhuc ineditum, ut exiſtimo.

Albertus Monachus, quem Computiſtam incomparabilem exſtitiſſe & de computi regulis libellum inſignem ſcripſiſſe teſtatur Anonymus Mellicenſis c. 77.

Albertus Narbonenſis circa An. 1489. Carmelita, quem Alegre pag. 367. notat ſcripſiſſe *in Magiſtrum Sententiarum* libros IV. & *Determinationum librum*.

Albertus Nichtmann de Lippia, cujus proſodia metrice ſcripta cum commentario exſtat MS. in Bibliotheca illuſtris Abbatiæ Quedlinburgenſis, hoc initio:

De variis metris ſi littera prima notetur,
Albertus Nichtmann de Lipque pia retinetur.

Vide V. C. Tobiæ Eckhardi notitiam Codicum MSS. Quedlimburgenſium p. 37.

Albertus Patavinus, Ægidii Romani, teſte Trithemio cap. 531. Diſcipulus, & ab Anno Chriſti 1293. Auguſtinianus, Pariſiis & Patavii docuit, obiitque An. 1323. Ejus *Sermones* in Evangelia Quadrageſimalia & de Tempore, prodiere Pariſiis 1544. 1550. Venet. 1584. in Evangelia Dominicalia & Sanctos, Pariſiis 1550. 8. Sermones in Feſtum Nativitatis & Purificationis B. Mariæ, in Bibliotheca Virginea Petri de Alva & Aſtorga, Madrit. 1648. fol. *Commentarii in Pentateuchum*, *IV. Evangelia*, *Paulique Epiſtolas* a Patavinis MSti ſervantur, qui marmorea ſtatua memoriam ejus honorarunt, in qua etiam *Commentarii* ejus *in librum Sententiarum* celebrantur. Vide Philippi Elſii Encomiaſticum Auguſtinianum pag. 23. Portenarii Patavium pag. 452. Scardeonium pag. 147. & Nicolai Comneni Hiſtoriam Gymnaſii Patavini Tom. II. pag. 154. qui ex Portenario ei quoque tribuit *Commentarium de Paradiſo* ter-

terreſtri, nec non *libros de Prædeſtinatione & Reprobatione*.

* *Alberti Patavini* Auguſtiniani Doctoris Pariſienſis *in Evangelia totius anni Dominicalia*, *inque Evangelia SS. aliquot utiliſſimæ Conciones* in 4. Taurini in ædibus Antonii Ranoti civis Taurinenſis die XIX. Februar. An. 1529. Editionem hanc curavit F. Auguſt. M. Perachinus Taurinus Eremita Auguſtin. in Congreg. Lombardiæ, qui in præfatione adjeciſſe ſe ait ſingulis concionibus *Evangelicum textum*, *ac textui quædam ex Batavi Ciceronis* (Eraſmi credo) in novum Teſtamentum adnotationibus.

Sermones in Evangelia Quadrageſimalia prodiere primo Venetiis in 8. an. 1523. typis Jacobi Pentii de Leuco. Editionem curavit F. Valerius Bononienſis Ord. S. Auguſt. qui in præfatione teſtatur Albertum ortum duxiſſe an. 1282. ſacras veſtes Auguſtinianas induiſſe an. 1293. habuiſſe conciones ad Papam, & principes, commentarios ſcripſiſſe in *Pentateuchum*, *& Pauli epiſtolas omnes*, tum & commentarium in *libros Sententiarum*; obiiſſe tandem anno ætatis ſuæ 46. adeoque an. 1328. Ibi pariter commemorat viros quoſdam doctos Auguſtinianos ejuſdem ætatis, inter quos eſt, Bonſeblaum, & Bonaventuram ex Peruſina familia Patavinos, quem Bonaventuram poſt ſupremas ordinis ſui dignitates geſtas, tandem Cardinalem S. R. E. tit. S. Cæciliæ renunciatum affirmat; denique cum ſtrenue defendiſſet libertatem eccleſiaſticam, a Carrarienſi Domino ſagitta confoſſum interiiſſe. Commemorat & quemdam Mag. Bartholomæum de Rido eximium ſacri eloquii præconem, ſicut & Auguſtinum Novellum primo Hebræum, dein Hebræorum flagellum: ac denique quædam habet de Paulo Zabarella Archiepiſcopo Pariſienſi Theologo abſolutiſſimo, de Peregrino, & Ambroſio Patavinis itidem Theologia claris ætatiſque recentiſſimæ.

Albertus Patavinus, cognomento *Novellus*, ſive ex Judæo Neophytus Chriſtianus circa An. C. 1492. contra Judæos *de Adventu Meſſiæ* ſcripſit, eodem Elſſio teſte. Hunc cum ſuperiore Alberto perperam confundi a nonnullis video.

Albertus Bibius *Patavinus*, opus multiplicis hiſtoriæ condidiſſe & de noviſſima origine Marchiæ Tarviſinæ, cui olim nomen Venetia fuit, ſcripſiſſe traditur.

Albertus Monachus *Patavinus*, & montis Vinearum Patavii Prior, congregationis Cluniacenſis circa An. C. 1230. Scripſit *Vitas* ſacrarum Virginum *B. Beatricis Ateſtinæ* & *S. Algundis*, & Vitam *S. Amandi* Epiſcopi.

Petrus *Alberti*. vide ſupra, *Albertus Cluniacenſis*.

Albertus Piſanus, quem cum *Stadenſi* confundunt plerique, Franciſcani Ordinis Miniſter Generalis, defunctus A. C. 1239. Hunc Lucas Waddingus *geſta ſuorum Fratrum in Anglia & Saxonia* ſcripſiſſe teſtatur.

Albertus Pius, Carporum Comes eruditus & Caroli V. in Romana curia Orator, libris XIII. adverſus Eraſmum compoſitis clarus, qui poſt ipſum An. 1530. defunctum, Jo. Geneſio Sepulveda Cordubenſi curante prodierunt Pariſiis apud Aſcenſium 1531. fol. Confer Hiſtoriam certaminis inter Eraſmum & Albertum, quam in hiſtoria litteraria Reformationis dedit V. C. Hermannus ab Hardt, qui pag. 113. Eraſmi ad Pium Epiſtolam, & pag. 163. priorem Pii reſponſionem An. 1526. ſcriptam exhibet. Sepulvedæ etiam pro Alberto antapologia in Eraſmum, legitur in Sepulvedæ operibus pag. 127. 163. Pariſ. 1541. 8. Illos autem quos dixi XXIII. Pii libros intelligit Nicolaus Comnenus Papadopoli, cum de illo ſcribit Tomo II. Hiſt. Gymnaſii Patavini pag. 38. *Edidit celeberrimum opus adverſus Lutherum, in quo etiam Eraſmum Roterodamum perſtrinxit acriter. Hoc Theologis præliaribus & dogmaticis notiſſimum eſt, doctum, efficax, eru-*

eruditum, in quo tamen pacatum ingenium & criterium accuratius deſideres.

Albertus de Pruſa, ſive de *Pruſſia*, Gymnaſii Cracovienſis collegiatus, ab Aſtrorum peritia laudatur apud Trithemium cap. 949. de Scriptoribus Eccleſ. qui commentarios ejus in Georgii Purbachii Theoricam, & in Ephemeridas Joannis Regiomontani memorat.

Albertus, *S. Remigii* Monachus in Diœceſi Remenſi, non aliunde notus mihi, quam ex Voſſio, qui notat inter nobiles Galliarum Hiſtoriographos referri ab auctore inedito Hierarchiæ ſubcœleſtis lib. IV. cap. 9. ſuſpicaturque Rupertum S. Remigii fortaſſe reponendum, de quo infra.

Albertus Sarthianenſis, e Sarthiana Tuſciæ oppido, Ord. Minorum Vicarius generalis, defunctus A. 1450. Hujus eloquentiam Ferrariæ A. 1447. miris laudibus celebravit Guarinus Veronenſis, Epiſtola ad Ugutionem Abbatienſem Tom. III. collectionis novæ monumentorum Edm. Martene Tom. III. pag. 855. ſeq. Eidem Alberto inſcripſit vitam S. Ambroſii Mediolanenſis pag. 874. Idem Martene Epiſtolas XXII. hujus Alberti exhibet pag. 754. ſeqq. una cum *Oratione habita in capitulo generali Paduæ* celebrato An. 1443. pag. 808. Mentio Epiſtolæ *contra Martyrum vituperatores* ad Eugenium IV. Papam pag. 796. Epiſtolas illas atque Orationem MStas apud ſe eſſe teſtatus fuit auctor diarii eruditorum Parmenſis An. 1686. pag. 162. ſeq. Epiſtolam contra Martyrum vituperatores & tractatus *de pœnitentia*, *de Euchariſtiæ ſacramento*, *de conditione amicitiæ & de malitia invidentiæ: de inſolentibus corripiendis*, & *quod nihil nocet ad virtutem*, *humili loco naſci*, MSS. habuit Waddingus.

* *Albertus* de *Sartiana*. Præter hæc omnia ſcripſit opuſculum *de laudibus Religioſorum in Poggium*, qui genus illud hominum vituperaverat. Extat opuſculum illud inter epiſtolas ſelectas ejuſdem Alberti vulgatas a Martene vet. Mon. Tom. III.

Albertus de *Saxonia*, Auguſtinianus circa A. C. 1332. Hujus *Commentarios in Ariſtotelem de Cœlo & Mundo* An. 1497. excuſos: ineditoſque *in libros de phyſico auditu*, & *in libros de generatione & corruptione*, nec non *ſuper tabulis Alphonſi Regis ad judicia Aſtronomiæ*, memorant Philippus Elſſius in encomiaſtico pag. 22. aliique. Apud Poſſevinum legas hunc Albertum A. 1031. commentarios aſtrologicos in tabulas Alphonſinas compoſuiſſe. Sed tabulæ illæ quæ Regi dicuntur conſtitiſſe ſumma 400000. aureorum, non promulgatæ ſunt ante A. 1270. Itaque Poſſevinus ſcripſerat fortaſſe 1301. * Non dubito, quin ad authorem hunc referendus ſit liber *de proportionibus*, quem F. Iſidorus de Inſulanis in epitomen redactum vulgavit ſine adſcriptione loci & anni in 8. Ibi tamen Iſidorus authorem hunc Dominicanis, non vero Auguſtinianis aſſerit; totamque ejus operis doctrinam acceptam ab Alberto ait ex Thoma de Berduerdino. Hunc vero Thomam, ut ibidem lego, in fine opuſculi *Raimundus de Suiſethi Calculator in tractatu primo de intenſione*, & *remiſſione vocat Venerabilem Magiſtrum*.

Albertus Sigebergenſis, apud Coloniam Agrippinam Cœnobii Monachus Ordinis S. Benedicti circa An. C. 1450. Cujus inedita feruntur *Commentaria & Gloſſarium in utrumque Teſtamentum*, quod MS. exſtat Lipſiæ in Paulina: & *Hiſtoria Pontificum Romanorum* collecta e variis, & a Gregorio IX. continuata ad Nicolaum V. Vide Lambecium Tomo II. Bibliothecæ Vindeb. pag. 871. atque Oudinum Tomo III. de Scriptoribus Eccleſ. p. 2586.

Albertus Spaldingenſis, vide Adelbertus.

Albertus, quem Piſanum Hetruſcum alii, alii cum Luca Waddingo & Arnoldo Wion Germanum rectius faciunt, & a Piſano, Generali Miniſtro Franciſcanorum, diſtinguunt: *Stadenſis* vulgo appellatur, quia Monaſterii B. Ma-

riæ in ſuburbio Stadenſi Ordinis Benedictini Abbas fuit ab Anno Chriſti 1232. ad 1240. ex quo non ferens fratres religionis obſervantiam in poſtremis habentes, ad Franciſcanos Stadenſes acceſſit, illiſque adſcriptus vitam produxit ad Annum 1260. & fortaſſe longius. Ejus *Chronicon ab Orbe condito ad Annum Chriſti* 1256. primus e Codice chartaceo illuſtris Henrici Ranzovii edidit Reinerus Reineccius, Steinhemius, Helmſtadii 1587. 4. recuſum Wittebergæ 1608. 4. atque inter Scriptores Joanne Georgio Kulpiſio curante cum Ænea Sylvio de rebus Friderici III. editos Argentorati 1685. fol. pag. 123. Editionem recognitam ab Arnoldo Wiono, cujus ſpem in apparatu ſuo fecit Poſſevinus, non puto lucem vidiſſe. Codicem membranaceum hujus Chronici, cujus Apographum Ranzovianus videtur, ſervat Bibliotheca Helmſtadienſis, ex quo non pauca poſſent in Reinecciana editione emendari, ut oſtendit Andreas Hojerus, qui ex eodem Helmſtadienſi Codice vulgavit *Continuationem Annalium Alberti Stadenſis ab Anno* 1264. *ad* 1324. Hafniæ 1720. 4. ſubjuncta diſquiſitione de origine Sophiæ Langelandicæ. Ut Albertus ſtrenue uſus eſt ſuperioribus Scriptoribus, Oroſio, Miſcella, Eginhardo, Adamo Bremenſi, Helmoldo, Cunrado Urſpergenſi, Arnoldo Lubecenſi, Hermanno Contracto &c. ita Alberto hoc Albertus alter Krantzius in ſua metropoli. De Stadenſi vide ſis Caſparis Sagittarii introductionem in Hiſtor. Eccleſiaſt. Tom. I. pag. 65. ſeqq. & Tobiam Eckardum in vita Alberti, edita Goslariæ 1726. 4. Acta Eruditor. Tom. II. ſupplementi pag. 429.

Albertus Suhovius, Decanus Oſnabrugenſis circa An. C. 1445. cujus nihil memorari video præter Commentarium in Hymnum: *Lauda Sion Salvatorem*, & in alterum: *Ave maris ſtella*.

Albertus Riccus, Ordinis Minorum ab Anno 1255. Epiſcopus *Tarviſinus*, teſte Waddingo *ſummam Pontificiam* compoſuit. De hoc Alberto plura Ughellus Tomo V. pag. 545. ſeq.

Albertus Teutonicus. ſupra Albertus *Magnus*.

Albertus Leontius, natione Ambianenſis, Gallus, *Vercellenſis* Epiſcopus, Pontificis in Syria Legatus & Patriarcha *Hieroſolymitanus*, ab An. C. 1203. ad 1214. de quo Acta Sanctorum octavo Aprilis Tom. I. pag. 772. ſeq. Ughellus Italiæ Sacræ Tomo IV. pag. 787. ſeqq. M. Antonius Alegre in Paradiſo Carmelitici decoris p. 259. *Fratribus Ordinis Carmelitici* adhuc in terra ſancta degentibus. *Regulam* dedit, a Pontificibus deinde approbatam, quam exhibent Joannes Baptiſta de Lezana in Annalibus Ordinis Carmelitici ad Annum Chriſti 1205. & Daniel a Virgine Maria in Vinea Carmeli edita Antvverpiæ 1662. 4. pag. 25. Acta Sanctorum Tomo I. Aprilis pag. 777. Etiam *ſtatum terræ ſanctæ* ad inſtantiam Innocentii III. ab eo deſcriptum laudat Trithemius de Scriptoribus Eccleſ. cap. 406.

Bartholomæus Albicius, Piſanus, Ordinis Minorum, qui An. C. 1399. Patribus ſuis Franciſcanis plaudentibus & auctorem tunica detrita S. Franciſci in præmium donantibus obtulit *Conformitates S. Franciſci cum Domino noſtro Jeſu Chriſto*, ſpecimen ſuperſtitionis illorum temporum non inficiandum, & niſi oculi fidem facerent, vix credibile. Typis exſcriptæ ſunt hæ conformitates primum Mediolani 1510. deinde 1513. fol. Excerpta ex illis Germanice edidit *Eraſmus Alberus* ſub titulo: *Der Barfuſſer Monche Eulenſpiegel und Alcoran*, cum Præfatione *D. Martini Lutheri*, Witebergæ 1542. 4. 1543. 8. Recuſa hæc deinde ſunt Gallice Genevæ 1578. & Latine Daventriæ 1651. 12. nec non Belgice quoque Dordraci 1589. non ſine auctario. Liber ipſe Conformitatum a *Jeremia Bruchio* Utinenſi correctus & illuſtratus ſub titulo *libri aurei* lucem iterum vidit Bononiæ 1590. fol. & excerpta Joannis Wolfii,

La-

Latine, Tom. I. lect. memorabil. pag. 627. & *Lucæ Oſiandri* Germanice, Tubingæ 1591. 4. *Ein ſchöner wohlriechender Roſen-Kranh &c.* Confer Seckendorf. lib. III. pag. 412. D. Joannis Fabricii Helmſtad. Bibliothecam Tom. IV. pag. 240. Caſimirum Oudinum Commentar. de Scriptoribus Eccleſiaſticis Tomo III. pag. 1175. ſeqq. qui præfationem Lutheri Latine verſam exhibet pag. 1175. W. E. Tentzelii *Monathliche Unterredungen* An. 1693. pag. 301. ſeq. ubi Mediolanenſem editionem integriorem, & in recentioribus quædam (ut de aranea, quam frater quidam Andreas inter bibendum deglutiverat, ex crure deinde ſine noxa prorumpente) omiſſa annotat. Et Jo. Georgii Schelhornii amœnitates litterarias, Tomo II. pag. 549. ſeqq. & Tom. III. pag. 160. ſeqq. nec non *Unſchuldige Nachrichten* Anno 1717. pag. 174. ſeqq. ubi integer quoque *Eraſmi Alberi* liber Germanice recuſus exhibetur pag. 181. 205. 360. 916. & An. 1718. pag. 29. 48. 552. 725. ſeqq. Vide ſis & An. 1729. pag. 703. ſeqq. & de hiſtoriola illa Nouvell. rep. lettr. 1688. Aout pag. 858. Apologeticum pro libro Conformitatum contra Alberum tribus libris compoſuit *Henricus Sedulius*, Franciſcanus, Antuerpiæ 1607. 4. cui reſponſionis loco eſſe poteſt *M. Matthæi Betuleji* Franciſcus profano-redivivus, Halæ Sax. 1615. 4. de quo libro *Unſchuldige Nachrichten* A. 1718. pag. 50. ſeqq. * Non erat utique cur hic ex me adnotationem aliquam lectores expectarent; niſi religio, qua teneor ſumma nihil immutandi in textu me coegiſſet admonere lectores ipſos meos, ne offenderentur, ſi quid hic legerent, quod catholicis typis exprimi minus deceret. Sciant igitur hæc profecta eſſe ex homine heterodoxo, ea præſertim, quæ S. Franciſci Aſſiſienſis miracula ſuperſtitionis nota traducunt. Fateor utique multa in libro conformitatum S. Franciſci impoſita fuiſſe authori ſuo viro ſimplici, & ad credendum facili, neque omnia ad literæ rigorem expendenda eſſe, multa tamen ſunt religioſa veneratione excipienda, quæ vir doctus catholicus non improbaret.

Addere juvat, excerpta illa, quæ ex edito Eraſmi Alberi, dein Gallice verſa prodierant, lucem iterum aſpexiſſe non ante multos annos duobus in 8. voluminibus cum Imaginibus a Pichardo viro peritiſſimo ære inciſis. Editio hæc adornata eſt abſque adnotatione loci, & anni.

Qui vero opus iſtud Conformitatum recenſuit non *Bruchius*, ut hic Fabricius, ſed *Bucchius* appellandus erat.

Albigenſium Hiſtoria: vide infra *Petrus Vallis Sarnaji*.

Flaccus Albinus, ſive notiore nomine *Alcuinus*, (*Alchvvinus*) Anglus, Bedæ & Egberti Diſcipulus, ex *Diacono Eboracenſi* & Cœnobii *Cantuarienſis Abbate*, vocatus An. C. 790. in Galliam, ubi Conſiliarius & delicioſus Caroli M. (ut ab Anaſtaſio Bibl. appellatur) Scholæque Palatinæ Præfectus, præclariſſime de litteris promeritus, plurium peritus linguarum, Theologus, Philoſophus, & Poeta, denique poſtremos tres vel quatuor annos peregit *Turonis*, *Abbas S. Martini*, ubi diem obiit Anno 804. 14. Cal. Junii. Ejus Opera junctim edidit *Andreas du Cheſne*, ſive, *Quercetanus* Turonenſis, Pariſiis 1617. fol. iiſque præfixit vitam ex traditione *Sigulfi*, qui Alcuini diſcipulus fuit, ſcriptam ab Anonymo, quæ incipit: *Superna Chriſti rorante dextera*. Addidit etiam quamplurima veterum recentiumque de Alcuino teſtimonia, quibus addenda, quæ de Flacco Theodulfus Aurelianenſis, libro III. & ad eum Sirmondus T. I. Operum p. 1065. ſeq. & Tom. IV. Bibliothecæ Patrum p. 64. De eodem Alcuino præterea videndus Henſchenius in Actis Sanctorum 19. Maji Tom. IV. pag. 333. ſeqq. Carolus le Cointe Tom. VI. Annalium Francorum ad Annum 793. Tom. VII. pag. 18. ſeq. ubi & de ejus diſcipulis, & Tom. VIII. pag. 12. Editionem Pa-

riſienſem Operum Alcuini recenſere poſt Labbei, Ludovici Ellies Dupinii, Caveique diligentiam, eſſet actum agere. Quæ autem in eadem non obvia lucem viderunt ſub Alcuini nomine, plura ſunt, e quibus

1. *Poema* verſibus hexametris 1658. *de urbis Eboraci primordiis, deque primis ejus Eccleſiæ Pontificibus ac Sanctis*, editum ex duobus Remenſibus MSS. a Thoma Galeo Tom. I. Hiſtoricorum Angliæ, Oxon. 1691. fol. & partem ſub titulo *Anonymi Angli*, qui Ælberti Archiepiſcopi Eboracenſis diſcipulus fuerit, Joannes Mabillonius (qui integrum ad Galeum miſerat) Sæc. III. Benedictin. Parte II. pag. 558. Non Alcuini, ſed *Fridegodi* eſſe contendit Oudinus Tom. I. commentar. pag. 1923. & Tom. II. pag. 467. ſeq.

2. *Epiſtolarum* Alcuini collectionem MS. Colbertinam memorat Baluzius, & ex ea Epiſtolam *ad Candidum & Nathanaelem* publicavit Tom. I. Capitular. Regum Francorum pag. 1442. ſeq. Epiſtola *ad Karolum* ab eodem Baluzio Tom. II. Miſc. pag. 365. *Capitulare admonitionis* ad eundem pag. 375. Epiſtola *ad Abbates & Monachos Gothiæ* de Filio DEI non adoptivo pag. 377. Epiſtolæ VII. *ad Aquilam*, ſive *Arnonem* antiſtitem Saltzburgenſem, in Anecdotis Bernardi Pez Tom. II. pag. 4. ſeqq. Ad eundem Arnonem præfatio in expoſitionem VII. Pſalmorum pœnitentialium, Pſalmi CXVIII. & Pſalmorum XV. gradualium (in Operibus Alcuini pag. 59. ſeqq. obviam) in Dacherii ſpicilegio Tomo IX. pag. 111. & editionis novæ Tom. III. pag. 323. Aliæ Epiſtolæ III. *ad Gallicellulam*, & de decem verbis Legis, & *ad Fridugiſum* de tribus generibus viſionum, ab eodem Dacherio Tom. VI. ſpicilegii p. 391. & Tom. III. editionis novæ pag. 321. nec non aliæ XXVI. a Mabillonio Tom. IV. Analect. pag. 272. atque editionis novæ pag. 399. ſeq. Epiſtola parænetica ad *Eanbaldum II. Archiepiſcopum Eboracenſem* ſcripta An. 796. edita ab illuſtri Fontanino in appendice ad vindicias antiquorum Diplomatum pag. 266. & a Jacobo Baſnagio Tom. II. editionis novæ lectionum Caniſianarum pag. 450.

3. *Sermo in Hypapanti* dictus coram Carolo Magno: apud Baluz. Tom. I. Miſcellan. pag. 382.

4. *Confeſſio Fidei* edita a Petro Franciſco Chifletio, Div. 1656. 4. judice quidem Carolo Cointio, Sæculi noni fœtus, ſed Alcuini nequaquam, Tom VII. p. 28. atque integra diſſertat. poſtuma Alcuino negata a Joanne Dallæo, * Rothomag. 1673. 4. tamen Alcuino vindicatur a Mabillono Tomo I. Analect. pag. 178. (editionis novæ pag. 490. ſeq.) & ab auctore de la perpetuitè de la Foy Tom. IV. Table Hiſtorique & Critique pag. 33. Alia eſt Alcuini Confeſſio, ſive *doctrina de DEO*, quæ inter Opera ejus legitur pag. 762. atque lucem debuit Matthiæ Flacio, qui eam vulgaverat ad calcem libri, cui titulus: *Unanimis conſenſus primitivæ Eccleſiæ de non ſcrutando Divinæ generationis Filii DEI modo*. Baſileæ 1560. 8. *Libri tres de Fide* SS. Trinitatis, itidem inter Opera obvii p. 702. leguntur etiam in homiliario Pauli Diaconi ad Feſtum SS. Trinitatis. Eoſdem ſeparatim cum Commentario edidit vir pius & doctus Lucas Loſſius Francofurti 1554. 8.

5. Opuſculum *de Comparatione Novi & Veteris Teſtamenti a denario numero uſque ad unum*. in Bernardi Pez Anecdotis Tom. II. pag. 1.

6. *Genealogia humanitatis Chriſti*, MS. in Bibliotheca Menarſiana p. 157.

7. Juſſu Regis Caroli *Divinam correxiſſe Hiſtoriam* ſcribit Sigebertus ad Annum Chriſti 790. eoque referendum, quod Theganus cap. 7. de geſtis Ludovici Pii, Carolum Regem *corrigendis ſacris libris vacaſſe* retulit: nec non VI. Epigrammata de correctione Bibliorum ab Alcuino facta, quæ exſtant in ejus ope-

* Argumenta ejus exponit Ludovicus Ellies du Pin Tomo VI. Bibliothecæ Eccleſiaſticæ pag. 122. ſeq.

Digitized by Google

operibus pag. 685. Vide Baronium ad Annum 778. num. 23. Richardum Simonem lib. II. Hiſtoriæ Criticæ Novi Teſtamenti cap. 9. Joannem Jacobum Wetſtenium Prolegomenis ad Novum Teſtamentum pag. 88. ſeq. & quæ infra, ubi de *Correctoriis Bibliorum*. Poemata duo, hexametrum alterum, alterum elegiacum, Bibliis ab Alcuino præmiſſum edidit Lambecius Tomo II. pag. 403. ſeq. qui etiam de *Vita S. Vedaſti* Alcuiniana videndus pag. 409. ſeqq.

Non omittendum, quod Barthius VI. 20. Adverſar. *Calliopium*, qui Terentii Comœdias recenſuiſſe in Codicibus MSS. notatur, non alium putat eſſe, quam hunc Alcuinum, qui in Codice MS. vitæ Wilibrordi vocatur *Dominus Albinus Magiſter optimus Calliopicus*, hoc eſt totus formatus a Calliope Muſiſque.

De cæteris, Caveum rogo conſulas Hendreichiumque & Polycarpum Leyſerum in Hiſtoria Poetarum medii ævi pag. 215. ſeq. quorum obſervatis non habeo plura, quæ addam, niſi quod Antonius Verderius in Bibliotheca Gallica pag. 21. narrat, ſe ſub Alcuini nomine vidiſſe MS. librum verſuum leoninorum moralium, *un livre de vers moraux en latin non meſurez par pieds, mais rimez*. Vide, ſi placet, quæ infra in *Leone*.

Albinus, Abbas S. Petri Cantuarienſis, qui Bedæ auctor fuit & adjutor ſcribendæ Anglorum Hiſtoriæ, ut Beda teſtatur Epiſtola nuncupatoria ad Ceolvvulfum Regem. Vide Mabillonii Analecta Tom. I. pag. 9. (editionis novæ in fol. pag. 398.) ubi Bedæ ad hunc Albinum Epiſtolam exhibet: *Deſideratiſſimo & Reverentiſſimo Patri Albino Beda CHRISTI famulus Salutem*.

Albinus, ſive *Albunius*, Eremita, cujus *Epiſtola ad Heribertum Colonienſem* ab Anno Chriſti 999. ad 1021. Epiſcopum de charitate, humilitate, obedientia, continentia & ſilentio MS. exſtat in Codice XXI. Bibliothecæ templi S. Petri Hamburgenſis. Vide B. Staphorſti noſtri Hiſtoriam Eccleſiæ Hamburgenſis Tom. III. pag. 271. 284.

Albo Floriacenſis, vide *Abbo*.

Albricus, ſive *Alfricus*, Londinenſis, circa A. C. 1217. vixit. De illius *Poetario*, ſive *de Origine & Imaginibus Deorum* libello cum Scriptoribus edito Mythologicis dixi in Bibliotheca Latina lib. II. cap. 1. ubi de Hygino. In Bibliotheca Roſtgaardiana pag. 470. offert ſe MS. *Albricus de Roſate de integumentis fabularum*. Vide *Albericus*.

Albrigetus Cortuſius, Patavinæ Scriptor Hiſtoriæ. Vide infra, *Cortuſius*.

Albuinus, Presbyter, cujus ineditum *librum de Virtutibus & Vitiis* evolvit Cangius. Prologum vulgavit Edmundus Martene Tom. I. Anecdot. p. 668.

Albunius, Eremita. Vide ſupra, *Albinus*.

Alcadinus, Garſini Syracuſani Filius, Medicus Henrici IV. Imperatoris, artemque ſuam Salerni profeſſus, ſi Scipioni Mazellæ in Antiquitatibus Puteolanis fides, & alius quidam Poeta Ebolitanus, metro *balneas Puteolanas* deſcripſit. Hæc Thomas Reineſius in defenſione Variarum Lectionum pag. 144.

Alcimus Ecdicius Avitus, nepos Aviti An. Chriſti 455. 456. per ſeptem vel octo menſes * Imperatoris, Patris vero Iſici An. 490. in Archiepiſcopatu Vienneſi Succeſſor, præfuit Concilio Epaonenſi An. 517. diemque obiit Anno 523. De eo præter editores adeunda Acta Sanctorum 5. Februarii, Tom. I. pag. 660. ſeqq. De Judæis per Avitum Epiſcopum Arvernum ad Chriſtum converſis Venantius Fortunatus libro V. Carmine 5. qui etiam plura in Aviti laudem lib. III. Carmine 26. ſeqq. De ſcriptis & editionibus ejus nolo repetere, quæ notavi in Bibliotheca Latina IV. 2. & quæ apud Leyſerum in Hiſtoria Poetarum medii ævi pag. 87. & Caveum alioſque expoſita ſunt, qui in carminibus ejus ſacris jure merito venam doctam expeditamque celebrant. Illud obſervatis alibi juvat ad-

* Vide Valeſium ad Evagrii Hiſt. II. 7. pag. 69. ſeq.

adjungere, quod in Epiſtola Aviti ſecunda & tertia occurrunt fragmenta ex *libro ejus de Incarnatione:* Deinde fragmenta *libri de Divinitate Spiritus Sancti* dedit Baluzius Tom. I. Miſcell. pag. 361. Ex *Homiliis de rogationibus*, * quas ante feſtum Aſcenſionis tribus diebus celebrandas inſtituerat Mamertus Epiſcopus Viennenſis, illa quæ incipit: *Currit quidem tramite vitali*, non modo in Aviti editionibus ſæpius vidit lucem, ſed etiam in Bibliotheca Concionatoria Combefiſii, & in Actis Sanctorum XI. Maji pag. 631. Aliam vero homiliam Aviti in feria 3. in rogationibus edidit Edmundus Martene Tom. V. Theſauri Anecdotorum pag. 49. quæ incipit: *Legimus in Hiſtoria Regum*. Ex aliis die primo, ſecundo & tertio Rogationum, fragmenta ſervavit Florus Diaconus Lugd. in Pauli Epiſtolas, quæ a Sirmondo jam vulgata ſunt, ubi etiam excerpta ex *libris* Aviti *contra Phantaſma*, ſive contra Eutychianos. Ex *libris* & *ex Epiſtolis contra Arianos*, ex *libro de Chriſti Divinitate*. Ex *Sermone de Natali Calicis*, *de paſſione Domini*, *die primo & die ſexto Paſchæ*, *de aſcenſione Domini*, *in ordinatione Epiſcopi*, *de Symbolo*, *de Pentecoſte*, *de Jona*, *de aſcenſu Eliæ*, *in dedicatione Archangeli Michaelis*, & ex ſermone *de Ezechia Rege*. Ex *Epiſtola contra Fauſtum*, ex *libro de Chriſti Nativitate*. Sirmondi Avitus lucem primum vidit Pariſiis 1643. 8. Tomo ſecundo Var. Opuſc. inde recuſa Tomo IX. edit. Patrum Lugd. 1677. Sirmondi Opera Pariſ. 1696. fol. in quorum Tomo ſecundo melior Aviti Operum editio habetur, noviſſime recuſa ſunt Venetiis 1729. fol. quinque Voluminibus.

Aldebaldus & *Syrus* Monachi Cluniacenſes, proſa, inſperſis carminibus ſcripſere *Vitam* Abbatis ſui *S. Majoli*, qui diem obiit Anno Chriſti 994. Extat in Actis Sanctorum 11. Maji Tom. II. pag. 668. De Majolo illo vide Bibliothecam Cluniacenſem, & Andreæ du Cheſne ad illum notas pag. 58. ſeqq. & de Syro & Adeboldo, Leyſeri hiſtoriam poetarum medii ævi pag. 289. ſeq.

Aldermannus, id eſt, Senatorius vir, Londinenſis, a Baleo XI. 18. & Pitſeo pag. 822. celebratur Poeta curialis, diverſorumque carminum auctor traditur, dubito, Latinorumne an vernaculorum. Neque enim ex Lilio Gyraldo de Poetis hoc refertur a Baleo, ut aliud agens ſcripſit auctor Hiſtoriæ Poetarum medii ævi p. 448. ſed ex Sylveſtri Giraldi ſpeculo Eccleſiæ lib. II. cap. 20.

Aldhelmus, *Adelmus*, *Adelinus*, *Althelmus*, Anglus, de Regia Iſæ Viſi Saxonum familia, ex Monacho Baldunenſi, ſive Malmesburienſi Abbas Anno Chriſti 666. & primus apud Saxones Occidentales Epiſcopus An. 705. Shirburnenſis, defunctus Anno 709. Vide Acta Sanctorum 25. Maji Tom. VI. pag. 77. quanquam titulus *ſancti* & *beati*, quo Aldhelmus venit in Bibliotheca Patrum, in indice expurgatorio Braſichellano expungitur. *Egregius auceps antiquarum vocum* dicitur a Salmaſio ad Spartian. pag. 647. ubi Apographum ejus ex vetuſtiſſimo Codice a Jureto ſibi communicatum laudat. Vocabula inuſitata excerpit & illuſtrat Cerda in adverſariis ſacris cap. 165. pag. 430. ſeq. Plura ejus loca præter Meurſium mantiſſa ad lib. de luxu Romanorum cap. 1. emendat Joannes Fridericus Gronovius in Monobiblo Obſervationum Eccleſiaſticarum cap. 4. 8. 15. 20. & Barthius in Adverſar. De ſcriptis Aldhelmi carmine latino compoſitis, pauca habeo, quæ addam induſtriæ Polycarpi Leyſeri in hiſtoria Poetarum medii ævi pag. 199. ſeq. Librum *de Laude Virginitatis* edidit Jac. Faber, Daventriæ 1512. 4. In nova vero editione Lectionum antiquarum Caniſianar. liber *de laude virginum*, & alter

* De his Joannes Savaro ad Sidonii Apollinaris lib. 7. Epiſt. 1. Baronius ad Martyrolog. Rom. 25. April. & ad A. C. 475.

alter *de octo principalibus* vitiis carmine deſcripti occurrunt Tom. I. pag. 708. ſeqq. Liber de Virginitate (ante carmen de hoc argumento) proſa ſcriptus extat in Orthodoxographis & Patrum Bibliothecis, ſed emendatior editus eſt a C. V. Henrico Warthono ex MSS. Lambethano & Sarisburienſi, Londini 1693. 4. una cum Bedæ quibuſdam Opuſculis & Egberti Eboracenſis dialogo. Opus *de Paſchate* contra Britannos Quartadecimanos ſuæ ætatis, intercidit. Vide ſis Pagium ad An. Chriſti 692. num. 24. ſeq. & ad An. 699. num. 2. *Epiſtola ad Eahfridum* in Uſſerii Epiſtolis Hibernicis pag. 37. adde pag. 129. De *ænigmatibus* Aldhelmi, quæ poſt editionem Baſil. 1557. cum notis edidit Martinus Antonius Delrio, Moguntiæ 1601. 12. & de *Monoſtichis*, quæ illis junxit Delrio, & alii malunt referre ad Alcuinum vel Columbanum, jam dixi in Bibliotheca veteri Latina. De aliis ejus vide ſis Baleum lib. I. c. 83. Pitſeum ad An. 709.

Aldelmus, ſive *Adelmus*, *Adalelmus Sagienſis* Epiſcopus, (*Seez* in Normannia Galliæ) circa An. C. 880. Vide Sammarthanos Tom. III. Galliæ Chriſt. pag. 962. ſcripſit *vitam S. Opportunæ* Virginis & Abbatiſſæ Sagienſis, quæ ſoror S. Godegrandi Epiſcopi obiit An. 770. Exſtat apud Surium & in Actis Sanctorum 22. Aprilis, Tom. III. pag. 62. & in Mabillonii Annalibus Ordinis S. Benedicti Tomo IV. pag. 220.

Aldobrandinus Cavalcantes, Florentinus Ord. Præd. *Epiſcopus* ab A. 1272. ad 1279. *Orvietanus*, & alter junior, Monachus *Auguſtinianus* circa An. C. 1385. Utriuſque memorantur *Sermones* & junioris quidem Quadrageſimales, Dominicales, Hiſtoriales, & feſtivi ſive in Feſta Eccleſiæ ſolennia. Vide Philippum Elſium in Encomiaſtico Auguſtiniano pag. 26. & Julii Nigri hiſtoriam ſcriptorum Florentinor. pag. 12. Etiam Aldobrandini cujuſdam *commentarium MS. in Apocalypſin* vidiſſe ſe Venetiis teſtatur Poſſevinus.

Aldobrandinus Ferrarienſis, Ord. Præd. circa An. 1380. Præter ſermones de tempore & Sanctis ſcripſit *Officium translationis S. Thomæ de Aquino*, quod incipit: *O quam felix mater Italia*.

Aldobrandinus Lombardus, & ipſe ex Prædicatorum ordine circa An. 1400. ſermones, ſed & *Scalam de articulis Fidei* traditur compoſuiſſe, MStam in Bibliotheca publica Baſileenſi.

Aldobrandinus Papparonus Senenſis, Ord. Præd. ſcripſit *Vitam Ambroſii Sanſedonii*, defuncti An. 1287. quæ exſtat in Actis Sanctorum 22. Martii Tom. III. pag. 181. De hoc Aldobrandino brevem mentionem facit Jacobus Quetif Tom. I. pag. 403. & pag. 411. ſeq. ubi memorat controverſiam ab eo agitatam cum Petro Daco, *utrum plus fuit quod Dominus commiſit Petro Eccleſiam, an Johanni cui commiſit B. Virginem:* Daco pro Johanne & Aldobrandino pro Petro fervide pugnantibus.

Aldobrandinus de Toſcanella, circa Annum 1314. præter ſermones de Sanctis, feſtivos, & de tempore, tractatumque *ſuper decem Legis præcepta*, ſcripſiſſe fertur *vitam S. Dominici* in octo partes diſtributam, ſed quam Viterbii, ubi tradebatur exſtare manu exarata, nuſquam inventam eſſe teſtatur Jacobus Quetif Tomo I. pag. 527.

Aldococcius, ſive *Alcoxius*, Anglus circa Sæculi decimi quinti initia Philoſophus, cujus commentarios in Lombardi libros ſententiarum laudat Lelandus cap. 498. obſcuris lucem, controverſis certitudinem, & dubiis fidem inferre conatum teſtatus.

Aldricus Anglus, JCtus, ab Accurſio non ſemel citatus, laudatuſque Guilelmo Faſtergico in opere de rerum originibus apud Pitſeum pag. 823. & Baleum XIII. 89.

Aldricus Cenomanenſis Epiſcopus, cujus geſta circa An. C. 840. exhibet Baluzius in limine Tomi III. Miſcellaneor. Hujus Aldrici nomen comparet in inſcriptione Epiſtolæ Lupi Ferrarienſis LXXXIV.

Al-

Aldricus, ex Abbate Ferrarienſi *Senonenſis* Archiepiſcopus ab Anno 829. ad 841. de quo Lupus Ferrarienſis Epiſt. 1. & de jam defuncto Epiſt. 29. & 41. ubi eum Dominum ac nutritorem ſuum appellat. *Epiſtola* hujus Albrici *ad Frotharium* exſtat inter Frotharii Tullenſis Epiſcopi Epiſtolas decima tertia Tom. II. Hiſtoriæ Francorum du Cheſnianæ p. 717.

Aldruidus, quo nomine Saxonico, *Senem Drugonem* Latine exprimi Lelandus cap. 238. annotat, in penitioribus Philoſophiæ & Magiæ exercitatiſſimum fuiſſe teſtatus, idque apparere ex ejus libello *de Quintis Eſſentiis*. Idem ex Lelando repetunt Pitſeus pag. 823. & Baleus X. *62*.

Alemannus, *Almannus*, *Altmannus*, Monachus *Altvillarenſis* & Sacerdos circa An. 868. *Franciam* ſuo tempore *a Normannis devaſtatam*, exemplo Heremiæ *quadruplici planxit Alphabeto*. * Scripſit & *vitas SS. Nivardi* An. *661*. defuncti Archiepiſcopi Remenſi, *Syndulfi* presbyteri ſolitarii, *B. Helenæ* Imperatricis, ejuſdemque *corporis translationem* ** ad Monaſterium Altvillarenſe: nec non *vitam S. Memmii*, primi Epiſcopi Catalaunenſis. Vide Jo. Mabillonii obſervationem ad Alemanni *Epiſtolam ad Theudoinum* Præpoſitum Catalaunenſem Tom. II. Analector. pag. 94. (edit. novæ in fol. pag. 425.) & Urbanum Gottofredum Siberum de illuſtribus Alemannis pag. 38. ſeq. Lipſ. 1710. 4. qui pag. 43. etiam illam Alemanni Epiſtolam exhibet. *Vitam Sindulfi* circa An. *600*. apud Remenſes defuncti, dedit idem Mabillonius Tom. I. Actorum Benedictin. pag. 638. Vide & Guilelmi Marloti metropolin Remenſem, Remis *1679*. fol. Tom. I. pag. 402.

Alemannus Brixienſis, ſupra *Adelmannus*.

Ludovicus Alemannus, Epiſcopus Arelatenſis & R. E. *Cardinalis*, cujus magnæ fuere partes in Concilio Baſileenſi A. 1431. ſeq. Vide Siberum libro laudato pag. 144. ſeq.

S. Alemannus, ſive *Altmannus*, Epiſcopus *Paſſavienſis*, qui An. 1091. obiit. *Acta ejus vitæ*, in quibus de Gregorio VII. non contemnenda leguntur, in lucem data a Seb. Teugnagelio inter vetera monumenta contra ſchiſmaticos pro Gregorio VII. Ingolſtad. 1612. 4. & a Sibero de Alemannis pag. 88. Prætereo juniores hoc nomine, ut Chriſtianum Alemannum, cujus fertur nomine liber de defenſione adverſus tyrannidem Magiſtratuum licita, editum Baſileæ 1546. Vide eundem Siberum p. 189. ſeq.

Alemannorum Legem, a Theodorico I. Francorum Rege circa An. 520. Hildeberto II. circa A. 580. & Lothario II. circa A. 590. promulgatam, confirmatamque a Dagoberto *** Magno: auctiorem ineditis Capitulis XLIV. aliiſque inſuper novis dare promiſit Jo. Georgius Eccardus in conſpectu Codicis Legum Veterum, quem exhibui lib. IV. Bibliothecæ Latinæ cap. 10. Capitula XCIX. ediderant Goldaſtus Tomo II. ſcriptorum Alemannicorum, Fridericus Lindenbrogius Tomo I. Codicis Legum antiquarum p. 357. & cum notis Baluzius in Capitularibus Regum Francorum pag. 53. atque Jo. Schilterus ad Chronicon Alſaticum Kœnigshofenii, ſcriptum Germanice p. *623*.

Alemannicarum rerum Scriptores edente Melch. Goldaſto, Francof. **** *1606*. *1661*. & præmiſſa Goldaſti Vita 1730. fol. unico volumine, licet in tres tomos ſive partes diviſo. In his continentur:

Tom. I.

Hepidanni Cœnobitæ Annales ab An. C. 708. ad 1050. cum additione Anonymi ad An. 1180.

Rat-

* Sigebertus Gemblacenſis cap. 98. Trithemius cap. 282. de S. E. & II. 50. illuſtr. Benedictin.

** Adde Tillemontium Tomo VII. Memoriar. pag. 18.

*** Vide Cointium ad An. 638. Tom. III. annal. Francorum pag. 55. ſeqq.

**** Confer D. Joannis Fabricii, Theologi Helmſtadienſis Bibliothecam Tom. III. pag. 1. ſeq. B. Joannis Hübneri Centur. VIII. Bibliothecæ hiſtoricæ Hamb. pag. 252. ſeq.

Ratperti Turegienſis, *Ekkehardi* junioris, *Burkhardi* Monachi & *Cunradi* Fabarienſis presbyteri Hiſtoria & caſus Monaſterii S. Galli.

Ejuſdem Cunradi Catalogus Abbatum S. Galli.

Anonymi de officiliabus Dominis Principis S. Galli.

Bertholdi Monachi annotatio de Abbatibus S. Galli.

Joach. Vadiani Chronologia Abbatum Monaſterii S. Galli.

N. de Tiuſburg Ephemerides Monaſterii S. Galli.

Joh. Georgii Tibiani Panegyricon de laudibus Acronii lacus.

In præcedentes Scriptores Goldaſti Gloſſæ & notæ pag. 102. ſeqq.

Walafridi Strabi Augienſis de vita S. Galli libri 2.

Ejuſdem de vita S. Othmari Abbatis, libri 2.

Iſonis Magiſtri de miraculis S. Othmari libri 2.

S. Theodori Eremitæ Campidonenſis de vita S. Magni libri 2.

Ermenrici Elevvangenſis ſupplementum.

S. Findani Confeſſoris Hiſtoria ſive Vita.

Hepidanni junioris de vita S. Wiboradæ Virginis libri 2.

Ekkehardi Minimi Decani de vita B. Notkeri Balbuli liber.

S. Fridolini Confeſſoris Hiſtoria ſive vita. Goldaſti notæ pag. 248. ſeqq.

Tom. II.

Lex Alamannorum temporibus Lotharii Regis.

Chartarum inſtrumentorumque Centuria.

Joach. Vadiani Epiſtola de obſcuris verborum ſignificationibus.

Ruodeperti Magiſtri Epiſtolæ breves IX.

Rabani Mauri Abbatis Fuldenſis libelli duo a Walafrido Strabo ejus diſcipulo collecti, quorum priore pag. 64. gloſſæ latinobarbaricæ de partibus humani corporis, menſibus & ventis, poſteriore p. 66. de inventione linguarum ab Hebræa uſque ad Theotiſcam & notæ antiquæ.

Keronis Monachi S. Galli interpretatio verborum Alamannicorum p. 69. 92.

Anonymi Catalogus Nominum propriorum apud Alamannos.

Remedii Curienſis Epiſcopi canones Alamannici ex Pontificiis Epiſtolis excerpti juſſu Caroli M.

Notingi Conſtantienſis Epiſcopi canones.

Anonymi ſymbolum Apoſtolicum pag. 134.

Litania, confeſſio, *Beichte*, pag. 135.

Dies Anniverſarii Alamannicæ Eccleſiæ.

Anonymi benedictiones, fraternitates, pag. 152. ſeqq.

Goldaſti Catalogus ſcriptorum qui in his duobus tomis deſiderantur & eorundem temporum hiſtoriam illuſtrarunt.

Genealogia Kyburgenſium Comitum in Alamannia.

Tom. III.

Joachimi Vadiani Coſ. Sanctgallenſis farrago antiquitatum Alamannicarum ſ. de collegiis & Monaſteriis Germaniæ veteribus, ut in regno Francorum & inſecutorum Principum aliquot ſeculis habuerunt, libri II.

Barthol. Schobingeri JCti additiones ad Vadiani farraginem. p. 85.

Joh. Comandri Epiſtolæ 3. ad Vadianum de antiquitatibus Curiæ in Rhetia prima. p. 114.

Joach. Vadiani liber de Chriſtianiſmi ætatibus aurea, argentea, liber imperfectus. p. 117.

Ejuſdem Epiſtola de conjugio ſervorum apud Alamannos ad Joh. Zvvickium Conſtantienſem. p. 139.

Joh. Zvvickii JCti Epiſtolæ duæ reſponſoriæ ad Vadianum. p. 152.

Leonis Judæ Epiſtolæ 2. de divortio: an uxor a ſceleroſo marito ſeparari & alium ducere poſſit. p. 153.

Johannis Kesleri Alloquium Biblio-

thecæ Sangellenſis ad Joachimum Vadianum. p. 157. 165.

Alexander Alemannicus. infra *Alexander*.

Alexander I. Epiſcopus Rom. ab Anno Chriſti 108. ad 117. Hujus nomini *tres Epiſtolæ* ab Iſidoro Mercatore tribuuntur, quas falſi arguit Blondellus in Pſeudo-Iſidoro pag. 159. ſeq. Alia illi ſuppoſita *decreta* (ut quæ Canoni Miſſæ ab eo addita ſcribit librum Pontificalem ſecutus Anonymus Mellicenſis capite VI.) rejicit Petrus Couſtant in Epiſtolis Romanorum Pontificum pag. 52. qui etiam fabulam eſſe docet, quod auctor Prædeſtinati lib. I. cap. 16. narrat Alexandrum, Siculorum Epiſcoporum rogatu *librum* ſcripſiſſe *adverſus Heracleonem*, qui peccata baptizatis nihil obeſſe prædicavit: cum Heracleon Colorbaſi & Marci diſcipulus Alexandro fuerit junior, & alium Heracleonem ignorent, qui de hæreticis tractarunt. Ludovicus Jacobus a S. Carolo Carmelita in Bibliotheca Pontificia pag. 6. pro Alexandri hujus Epiſtolis citat S. Cyprianum Apolog. 2. Epiſt. 3. & S. Juſtinum Martyrem Apolog. 2. ad Antoninum. At enim in Juſtino & Cypriano de Alexandri Epiſtolis ne γρῦ.

Alexander II. Papa ab Anno 1061. 1. Octobris ad 1073. 20. Aprilis. Ejus *Epiſtolæ XLV.* cum fragmentis aliquot in Conciliis Labbei Tomo IX. & noviſſima Coleti editione Veneta Tom. XII. Inſcriptiones ſingularum dedi Tom. XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 585. Epiſtolam *ad Monachos Rivipullenſes* exhibet Aguirrius Tomo III. Conciliorum Hiſpaniæ pag. 231. & *ad Aquilinum* Abbatem Monaſterii S. Joannis Pinnatenſis in Aragonia, pag. 245. Præterea ejus *Decreta* apud Gratianum, Ivonem, Antonium Auguſtinum, Auguſtinum Barboſam, alioſque obvia. Conſtitutionem, qua An. 2062. approbavit *Congregationem Camaldulenſium Campi Amabilis*, Ord. S. Benedicti, exhibet Laert. Cherubinus Tom. I. bullarii p. 51. * Hujus epiſtolas alias in meo Conciliorum ſupplemento Tom. 1. pag. 1346. exhibui. Ex his unam de gradibus propinquitatis ego e MS. Codice vulgavi. Quamquam vera hæc Pontificis nomen nullum fert, & ambiguus hæſi, num ad Alexandrum pertineret. Alterius fragmentum *de quodam Sacerdote male ordinato* ex MS. codice protuli. Equidem hæc eſt etiam in Gratiano diſt. 52. c. *Sollicitudo*, ſed contracta, & interpolata. Alia eſt ad Burchardum Halberſtadenſem, qui & laudatur, & pallio donatur. Eruta eſt ex Lunigii Spicileg. Eccl. in append. pag. 20. Poſtrema denique eſt ad Clerum, & Populum Lucenſem, quam per partes ſectam, & hinc inde excerptam dedit Gratianus c. *ex multis temporibus* 1. 3. & ex illo Labbeus. Integram ex MS. Cod. Lucenſi repræſentat Florentinius *Memorie della Conteſſa Matilde* in append. Vet. Monum. pag. 129. ex quo ego.

Alexander III. Papa ab Anno 1159. 7. Septembris ad 1181. 25. Auguſti. Scripſit *de poteſtate Eccleſiaſtica*, & Epiſtolas Decretales ſui temporis, quas in unum Codicem redactas *Conſulta Alexandri* voluit appellari. *Secundum quoſdam eum ſcripſiſſe reperio Epiſtolarum ad diverſos, libros viginti duos*. Hæc Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Bibliotheca Pontificia pag. 8. In Tomis Conciliorum Tom. X. Labbei p. 1135. 1183. 1854. exſtant hujus Pontificis *Conſtitutiones* & *Epiſtolæ CCCXLI.* de quibus vide Tom. XI. Bibliothecæ Græcæ p. 615. ſeq. Ex his LVI. ediderat Sirmondus ad calcem Petri Cellenſis, Pariſiis 1631. 4. recuſa 1671. 4. & Tomo ſecundo Sirmondi Operum. Epiſtolas XXXIX. ad Hiſpanos repetit Aguirre Tomo III. Conciliorum Hiſpaniæ pag. 373. ſeqq. Alias ad alios ineditas dant Baluzius T. II. Miſcellan. pag. 227. Tom. IV. pag. 466. Dacherius Tomo V. Spicilegii pag. 572. & Tomo III. editionis novæ pag. 538. H. War-

Digitized by Google

H. Warthonus Tomo I. Angliæ Sacræ pag. 171. & Galicſonius, qui tres Alexandri III. Epiſtolas cum una Leonis VII. & Innocentii III., una vulgavit Turonibus 1694. quarum argumenta exponunt ephemerides eruditorum Pariſ. An. 1695. pag. 398. Longe plures autem edidere Edmundus Martene & Urſinus Durand Tomo I. Anecdotorum pag. 455. ſeqq. & 569. *Regiſtrum Epiſtolarum pro Remenſi Provincia* complexum *Epiſtolas CCCCXCVI.* extat in Tomo ſecundo novæ Collectionis, quam iiſdem præclaris viris debemus pag. 634. 1011. Confer Tomum XIII. Conciliorum editionis novæ Venetæ, & *Conſtitutiones IX.* hujus Alexandri III. apud Laert. Cherubinum Tom. I. bullarii pag. 67. ſeq. * Præter alias ejus epiſtolas obvias in voluminibus Ughellii, & Galliæ Chriſtianæ geminas alias ex tabulario Majoris Eccleſiæ Lucenſis ego vulgavi in Supplem. Conciliorum Tom. II. pag. 517.

Alexander IV. Papa ab Anno 1254. 25. Decembris ad 1261. 25. Maji. Præter *Epiſtolas tres* in Conciliis Labbei Tomo XI. pag. 716. ex quibus duæ etiam in Agvirri Conciliis Hiſpaniæ Tom. III. pag. 513. 514. *alias CLXXV.* dedit Waddingus in Annalibus Ordinis Minorum Tom. II. ad Annum 1256. ſeq. & in regeſto Pontificum pag. 18. ſeq. Epiſtola ad Canonicos Remenſes, quam ſub Alexandri IV. nomini edidit Guil. Marlotus Tom. II. Hiſtor. Remenſis, eam Alexandro III. reſtituit laudatus Martene Tomo I. Anecdotorum pag. 458. *Epiſtolæ IV.* ad Ludovicum IX. Francorum Regem, in Dacherii Spicilegio Tom. VI. pag. 485. & Tom. III. editionis novæ pag. 633. *Conſtitutionem Cypriam* datam An. 1260. componendis Græcorum Latinorumque diſſidiis, obviamque ex Græca verſione in quodam Euchologio, & Latine verſam a Vincentio Riccardo, Rom. 1636. laudat Allatius libro de ætate & interſtitiis in Collatione Ordinum pag. 3. Epiſtolarum quamplurimarum Regiſtrum exſtare in Vaticano teſtatur Ludovicus Jacobus a S. Carolo pag. 10. Bibliothecæ Pontificiæ. Ex his nonnullæ in Annalibus Steronis & in additamento Matthæi Pariſ. & Conſtitutiones XXIII. apud Laertium Cherubinum Tomo I. bullarii pag. 131. * Hujus Bullas ſexdecim, quarum pleræque pro Monachis Vallis Umbroſæ datæ ſunt, evulgavit Cl. Lamius in Dedic. Erud. in notis ad Leonis Urbevetani Chronic. Roman. Pontif. pag. 279.

Alexander V. Petrus de Candia, Papa ab Anno 1409. 26. Junii ad 1410. 3. Maji, cui Ludovicus Jacobus a S. Carolo & Lucas Waddingus tribuunt *Commentaria in IV. libros Sententiarum*, de quibus vide, ſi placet, Oudinum. His addunt *Quodlibeta* quædam, *Concluſiones* in Collegio habitas, *Sermones* varios & *Epiſtolas* ad diverſos, quarum una ad *Magiſtrum Hugonem Etherianum* obvia in Bibliothecis Patrum quibuſdam Bignæanis. Idem Ludovicus notat Andream Billium Mediolanenſem ſcripſiſſe libros duos de Concordia & meritis Ordinum ſuper generali indulto Alexandri Papæ V. ad Reginaldum (Guidonem de Roy) Remenſem Archiepiſcopum. Bullas quaſdam ex Alexandri V. regeſto publicavit Raynaldus ad An. 1409. num. 85. 89. & ad An. 1410. num. 7. ſeqq. & 16. * In Bibliotheca MSS. P. Montfaucon pag. 158. extare in Bibliotheca Vaticana Codex iſte legitur: *Præfationes Ambroſianæ Petri Archiepiſcopi Mediolani, qui poſtea Alexander Papa V. fuit*. Quid hoc ſit operis ignoro; nec ſcio an Petrus præfationes aliquas Breviario Ambroſiano adjecerit; an potius codicem illum Vaticanum in ſuum uſum deſcripſerit.

Alexander VI. Papa ab Anno 1492. 11. Auguſti ad 1503. 18. Auguſti, malis cujus meritis dignus nuper vitæ ſcriptor contigit Alexander Gordonus, Anglus. A Ludovico Jacobo a S. Carolo memorantur ejus *Clypeus defenſionis fidei Romanæ Eccleſiæ*, Argentorati 1497. *De Cardinalium excellentia*, &

officio Vice-Cancellarii, *Gloſſa in regulas Cancellariæ* ad Innocentium VIII. *Epiſtolæ* ad Cardinalem Ximenium in vita Ximenii. Epiſtolæ ad Franciſcum Philelphum. Epiſtolæ in cauſſa Hieronymi Savonarolæ. *Conſtitutiones XII.* in Laertii Cherubini bullario magno Tom. I. pag. 460. 476. inter quas ſecunda A. 1493. *de novi Orbis inſulis terriſque* verſus Occidentem & Meridiem a *linea per Azores ducta*, Ferdinando Hiſpaniæ Regi concedendis, *ut populos in illis degentes ad Chriſtianam Religionem ſuſcipiendam inducere velit & debeat:* & apud Bzovium ad Annum 1493. num. 20. Raynaldum Tomo XIX. pag. 421. & Leibnitium in Codice Diplomatico Tom. I. pag. 472. Conſtitutio *de baptiſmo Ruthenorum non iterando*, apud Raynaldum ad Annum 1501. num. 37. atque in Conciliis Labbei Tom. XIII. Epiſtolæ duæ *ad Epiſcopos Hiſpanos*, & *bulla fundationis Academiæ Valentinæ* A. 1500. apud Aguirrium Tom. III. Conciliorum Hiſpaniæ pag. 689. ſeq. *Decretum de libris ſine cenſura non imprimendis*, apud Raynaldum ad Annum 1501. num. 36. Bulla *ſuper Canonizatione Anſelmi Archiepiſcopi Cantuarienſis*, in Conciliis Labbei Tom. XIII. pag. 1476. & Harduin. Tom. IX. pag. 1552. Omitto alia obvia apud Bzovium, Raynaldum &c. * Præter Epiſtolas Alexandri jam vulgatas, alias nondum juris publici factas, ego in MS. codice Felini reperi luce digniſſimas. Sunt autem illæ Ad Carolum VIII. Francorum Regem ejuſdem argumenti omnes, ſed ſtylo variato; cujus rei ea forte ratio ſubeſt, quod Alexander quam efficaciſſimas literas ad Regem, ne veniret in Italiam, ſcribere optans, tribus diverſis viris typum conficiendum curavit, ut quod optimum judicaret, ſeligeret. Singuli igitur ſingulas dederunt; ſuam Felinus; alteram L. (nempe Leonellus de Cheregatis) Concordienſis Epiſcopus; tertiam L. (forte Ludovicus) *Podviathanus*. Quam ſelegerit Pontifex, ignoro. Altera data eſt *ad Regem, & Reginam Caſtellæ*, & Legionis &c. gratiaſque agit de oblato adverſus Turcas auxilio. Eſt demum altera *ad Mediolani, & Bari Duces;* quos a turbanda bello Italia avertere conatur. *Inſtructiones Alexandri VI. ſuis legatis traditæ* indicantur in Bibliotheca Vaticana. Montfaucon Bibl. MSS. pag. 26.

Alexander Achillinus, Bononienſis Philoſophus, acer Averrois Sectator, docuit Patavii, ac deinde Bononiæ, ibique obiit An. 1525. De illo Nicolaus Comnenus Papadopoli in Hiſtoria Gymnaſii Patavini T. I. p. 298. ſeq. ubi ſcripta memorat: *De poteſtate Syllogiſmi. Diſtinctiones in capita XXV. diſtributas. Quæſtiones VIII. Expoſitionem primi Phyſicorum. De proportionibus motuum. Tractatum de elementis, libris III. De Orbibus libros IV. Quodlibeta V. de Intelligentiis.*

Alexander Alemannicus, Saxo, Ordin. Minorum, inter Scholaſticos Sec. XV. *Doctor illibatus*, Auctor Commentariorum *in Apocalypſin* atque *in quatuor ſententiarum libros*.

Alexander Aleſſe, ſive *Aleſius*, Edinburgenſis Scotus, natus An. 1500. 23. Aprilis, ex Sententiariorum ſchola & Lutheri adverſariis primum, deinde ejus ac Melanchthonis amicus & Doctrinæ Lutheranæ conſtans aſſertor, Theologiam docuit Francofurti ad Viadrum ab An. 1540. & deinde Lipſiæ ab Anno 1543. uſque ad 1565. quo diem obiit 17. Martii. De eo Jac. Thomaſii Oratio XIV. & Obſervationes ſelectæ Hallenſes VII. 21. Bælius in Lexico, Joannes Chriſtophorus Becmannus in vitis Profeſſorum Francofurtenſium p. 97. ſeqq. & Georgius Mackenzie in vitis Scriptorum nationis Scoticæ, editis Anglice Edinburgi 1711. fol. Tom. II. pag. 144. ſeqq. qui ab hoc Aleſio anſam petit plura dicendi de Luthero & univerſa Reformationis Eccleſiæ hiſtoria. Scripta hujus Aleſii: *in Pſalmos, Johannis Evangelium, Epiſtolam ad Romanos, utramque ad Timotheum*

Digitized by Google

theum & ad Titum. *De Scripturis Sacris lingua vernacula legendis*, contra Cochleum. *Reſponſio ad Cochlei Calumnias*. *De Verbi auctoritate*, adverſus Epiſcopum Londinenſem. Scriptum *contra Decretum Epiſcoporum Scotiæ*. Contra *Serveti* blaſphemias. Contra errorem *Valentini Gentilis* aſſertio Catholicæ doctrinæ de SS. Trinitate: Diſputatio de perpetuo conſenſu Eccleſiæ: Reſponſio ad XXXII. articulos Theologorum *Lovanienſium*. De Juſtificatione contra *Adamum Oſiandrum*. *Diſſertationes anti-Tapperianæ* (contra Ruardum Tapperum) quarum quinta eſt de neceſſitate & merito bonorum operum.

Alexander ab Alexandro, (*a*) JCtus Neapolitanus, in patria & Romæ cum cauſas geſſiſſet cum laude, lib. VI. cap. 7 genial. dierum ait foro ſe renunciaſſe, *quod videret Patronis contra vim potentiorum aut gratiam nihil præſidii eſſe*, *nihil opis*, *& fruſtra ſe in legum controverſiis tantum laboris & vigiliarum ſuſcipere*. Diem obiit Romæ Anno 1523. 2. Octobris, annos natus duos ac ſexaginta. Mitioribus igitur ſtudiis per multum tempus cum ſe oblectaſſet, anno ante obitum edidit Romæ 1522. fol. & Andreæ Aquavivæ, Duci Adriæ dicavit notiſſimum illud opus *dierum genialiu*, *ſex libris* diſtinctum, vere quoddam, ut vocatur a Voſſio, *promtuarium antiquitatis*, præcipue illuſtratum commentariis *Andreæ Tiraquelli*, Lugduni 1586. fol. & Francofurti 1594. fol. & Lugduni 1651. fol. quibus loca veterum Scriptorum, ex quibus ſingula Alexander depromſit, indicantur: accedunt ſcholia *Dionyſii Gothofredi*, *Chriſtophori Coleri* & *Nicolai Merceri*, recuſa etiam cum Tiraquellicis in editione nitida Lugduni Batavorum 1673. 8. duobus Voluminibus. Etiam Gallice verſi dies geniales a Bernardo de la Roche, teſte Franciſco Crucimanio in Bibliotheca Gallica pag. 476. & Latine ſine commentariis iterum editi Pariſiis 1532. & frequenter tum in eadem Urbe, tum Coloniæ, Lugduni, Francofurti, Hannoviæ, ut ab Hendreichio pag. 106. eſt annotatum, ſed nulla eſt, quam ille memorat, editio Norimbergenſis Anno 1484. *Diſſertationes* vero *quatuor de rebus admirandis* excuſæ Romæ ſine anni nota in quarto, non fere alia continent, quam quæ in diebus genialibus ſuccincte ſcripta leguntur *de ſomniis*, & *de Juniano Majo* lib. I. c. XI. & *de umbrarum figuris* lib. V. cap. XXIII. Vide Leonhardi Nicodemi additamenta ad Bibliothecam Nicolai Toppi Neapolitanam pag. 5. ſeq. Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XX. pag. 127. ſeqq. Tom. XXI. pag. 369. Bælii Lexicon, Joannem Baptiſtam Recanatum in Obſervationibus Criticis ad Poggiana, Laurentium Craſſum Tom. I. Elog. pag. 7. ubi etiam Iconem Alexandri hujus ære deſcriptam reperies, Jacobum Gaddium de Scriptoribus non Eccleſiaſticis Tomo I. pag. 25. Hieronymum Ghilinum Tomo I. Theatri Eruditorum Virorum pag. 6. D. Joannem Fabricium Helmſtadienſem Theologum T. VI. Bibliothecæ p. 245. ubi præter rem Alexander noſter traditur fuiſſe Protonotarius regni Neapolitani, id enim verum de *Antonio Alexandro*, quem ante illum Pancirollus II. 122. de claris Legum interpretibus, magna nominis celebritate Neapoli docuiſſe & poſtea Regio Conſilio Vice-Protonotarium præfuiſſe teſtatur.

Alexander de Alexandria, Ordinis Minorum Generalis An. 1313. & 1314. Romæ mortuus. Ejus memorant Poſtillam *in Eſaiam*, *Eccleſiaſticum*, *Tobiam*, *Evangelium Johannis* & *Epiſtolas Pauli*. *Quæſtiones varias* & *Quodlibeticas*. *In Magiſtrum ſententiarum* & in eundem *ſummam quæſtionum Bonaventuræ*. In *Ariſtotelis Metaphyſicam*, & *libros de anima* &c. Vide Waddingum pag. 7. & Annales ejus ad An. 1313. ſeq.

Alexander de Ancilla, vide mox *de Antella*.

Ale-

(a) Bis Alexander, prænomine & nomine gentilitio, ut Marcus Marci, Adrianus ab Adriano &c.

Alexander Anglus, vide *S. Auguſtini*, *Cantuarienſis*, *Eſſebienſis*, *Hales* &c.

Alexander de Antella, JCtus, ex illuſtri Florentinorum familia Antellenſi, de qua Ughellus Tomo I. Italiæ Sacræ pag. 150. ubi de Philippo Antellenſi, Epiſcopo Florentino, qui An. 1361. diem obiit, & Julius Niger in Hiſtoria Scriptorum Florentinorum edita Italice pag. 15. Lambecius Tomo II. pag. 835. refert in Bibliotheca Cæſarea exſtare MS. *Alexandri de Ancilla* de Florentia, Decretorum Doctoris tractatum *de permutatione Beneficiorum Eccleſiaſticorum*, ſive Repetitionem C. *Licet* de rerum permutatione in Sext. abſolutam An. 1355. die 11. Novembris in ſtudio Paduano. Addit autem ſibi eundem hunc videri cum *Alexandro de Antillo*, quem Joannes Jacobus Friſius in Bibliotheca univerſali refert ſcripſiſſe Repetitionem C. *Tibi*, *qui*. De Reſcript. in Sexto. * Conjectura Lambecii, de qua hic Fabricius, veritati congruit; nam in Bibliotheca Felini n. 349. eſt liber impreſſus abſque loco & anno, in quo legas: *Alexandri de Antilla de Florentia Repetitio in Cap. Tibi*, *qui*. Eſt igitur idem ac Florentinus Doctor ejuſdem nominis, qui de permutatione Beneficiorum ſcripſit.

Alexander Aquicinctenſis, infra, *Alex. Atrebas*.

Alexander de Arbitris, Ordinis Minor. cujus fertur *Enchiridion Confeſſorum*, editum Venet. An. 1522.

Alexander Arioſtus, Ordinis Minorum, cujus *Minorica*, ſive Enchiridion de animarum curanda ſalute & de prærogativa Fratrum Minorum prodiit Venetiis 1513. Vide Poſſevinum. * *De uſuris* opus impreſſum incerto loco per Balthaſſarem de Hibernia an. Dom. 1486. in 4.

Alexander Atrebas, Cœnobii *Aquicinctini* Ordinis Cluniacenſis (*Anchin*) Abbas octavus S. Mariæ circa Annum 1200. (non ſecundus Monaſterii S. Salvatoris, ut Voſſius, notatus inde a Sandio.) Dicitur ſcripſiſſe vitam deceſſoris ſui *S. Goſſvini* defuncti Anno 1196. 9. Octobris, editam Duaci 1620. 7. a Richardo Gibbono, ſed verius eſt illam ſcriptam a duobus Monachis, qui vixere ſub Simone Abbate, qui huic Alexandro ſucceſſit. Vide Jacobi le Long Bibliothecam Hiſtor. Galliæ num. 4830.

Alexander Auguſtinianus, infra, *Alex. de Oliva*.

Alexander, *Abbas S. Auguſtini Cantuarienſis*, circa Annum Chriſti 1217. cujus exulcerati animi reprehendit acerbitatem & ſcripta hæc refert Pitſeus pag. 287. *Victoriam a Proteo*. Librum *ſuper variis articulis fidei*. Et *de Eccleſiæ poteſtate*. *De poteſtate vicaria*, & *De ceſſatione Papali*.

Alexander Baſſanus. infra, *Alex. Magius*.

Alexander Benedictus, Veronenſis, Medicus a Venetis adſcitus, interfuit bello Anno 1495. quod in Italia geſſit Carolus VIII. Galliæ Rex. Scripſit itaque Diarium illius belli Carolini libris duobus ad Auguſtinum Barbadicum Venetorum Principem, quorum prior eſt *de Tarrenſi pugna*, alter *de obſidione Urbis Novariæ*. Venetiis 1496. 4. & ad calcem Hiſtoriæ Venetæ Petri Juſtiniani, Argentorati 1611. fol. ac denique in Joannis Georgii Eccardi corpore hiſtorico medii ævi, Lipſiæ 1723. fol. Tom. II. pag. 1578. ut Italicam Ludovici Dominici verſionem Venetiis 1549. editam omittam. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XVI. pag. 468. ſeqq. Scripta ejus de re medica & anatomica, qui volet ex Scriptoribus Bibliothecarum Medicarum, Lindenio, Merklino & Mangeto repetet. * Nec in Tomo XVI. Diarii Eruditorum Italiæ, nec alicubi indicatur Alexandri hujus epiſtola ad Symphorianum Camperium Lugdunenſem medicum data an. 1508. quam ego ex collectione epiſtolarum ad eundem Camperium ſcriptarum edita Venetiis an. 1519. reperii.

Alexander Campolongus, ſive *de Campo Longo*, Patavinus, JCtus, Prior S. Leo-

Leonardi, Patavii defunctus A. 1405. de quo Bernardinus Scardeonius libro II. de claris civibus Patavinis.

Alexander Monachus *Cantuarienſis* Ordinis Benedictini Cluniacenſis, circa Annum Chriſti 1120. Scripſiſſe traditur *de dictis S. Anſelmi*, (*a*) Cantuarienſis Archiepiſcopi. De alio Alexandro Cantuarienſi juniore, ſupra, *Abbas S. Auguſtini*.

Alexander Monachus *Carpinetanus*. vide mox Caſæ novæ.

Alexander Monachus *Caſæ novæ*, Ordinis Ciſtercienſis, in Aprutio regni Neapol. Diœceſis Pennenſis circa Annum Chriſti 1300. Scripſit *Chronicon ſui Monaſterii*, S. Bartholomæi de *Carpineto*, libris VI. uſque ad tempora Papæ Cœleſtini III. MS. fuit apud Ughellum, qui illud edidit in Italia Sacra. Exſtat Tom. IX. pag. 1231. atque editionis novæ Tomo X. pag. 349.

Alexander Caſtrenſis in Anglia Epiſcopus ſub Henrico III. Angliæ Rege, qui fuit ab Anno Chriſti 1226. ad 1272. *Commentarios* ejus in Pſalmos memorat Lelandus cap. 234.

Alexander Celeſini, rectius *Teleſini*, Teleſiæ in regno Neapoli, Cœnobii *Abbas* Ordinis S. Benedicti, compoſuit *libros IV.* (non *ſex*, ut in Oudini commentariis legas) *de rebus geſtis Rogerii filii*, ab Anno 1130. uſque ad 1152. utriuſque Siciliæ Regis, qui ſpirante adhuc Rogerio, Anno 1136. quem extremo libro quarto pag. 664. edit. Murator. alloquitur, ſcripti. Vide Pagium ad Annum 1135. num. 26. exſtant in Andreæ Schotti Hiſpania illuſtrata Tomo III. Francofurti 1613. fol. poſt editionem Hieronymi Suritæ cum Gaufredo Malaterra Monacho & indicibus rerum ab Aragoniæ Regibus geſtarum, Cæſaraugustæ 1578. fol. Deinde additis capitum argumentis in Tomo V. Scriptorum Italiæ Clariſſ. Muratorii, Mediolani 1724. fol. & in Scriptoribus Siculis Joannis Baptiſtæ Caruſii, Panorm. 1723. fol. Tom. I. nec non in Tomo quinto Theſauri Antiquitatum Siciliæ. Lugduni Batavorum 1722. fol. Negligentiorem eſſe in temporum notatione monet Voſſius 2. de Hiſtor. Lat. pag. 430.

Alexandro Ceſtrienſi Epiſcopo, circa Annum Chriſti 1240. *Sermones* & *Volumina in Pſalmos* tribuit Guil. Eyſengrenius pag. 112. non diverſa, ut ſuſpicor, quam quæ Alexandri de Hales ſunt, de quibus infra.

Alexandri Niceſtrenſis, Canonici *Laus Sapientiæ Divinæ* ex Codice Bibliothecæ Sangermannenſis laudata a Cangio, non diverſa eſt a poemate, de quo infra in Alexandro de *Neeham*.

Alexander Conventrenſis, ſive *Coventrenſis*, in Anglia Epiſcopus, cujus *Conſtitutiones* circa Annum Chriſti 1237. promulgatæ in regimen ſuæ diœceſeos, exſtant in Tomis Conciliorum Labbeano Tomo XI. pag. 515. Harduini Tomo VII. pag. 275. & in Henrici Speelmanni Conciliis Britanniæ Tomo ſecundo.

Alexander Corbejenſis Monachus, infra, *Inſulanus*.

T. Alexander Corteſius, Secretarius in aula Pontificia ſub Sixto IV. de quo Jacobus Gaddius T. I. de Scriptoribus non Eccleſiaſticis. Carmine heroico egregie panxit laudes bellicas Matthiæ Corvinii, Hungariæ Regis, qui A. C. 1490. diem obiit. Encomium illud ſæpius editum cum Antonii Bonfinii Hiſtoria Hungarica, etiam noviſſime Col. 1690. fol. & in T. I. deliciarum, quas ex Poetis Italis delegit Janus Gruterus. * Eſt mihi præ manibus *Oratio* ejuſdem habita coram cœtu Cardinalium in ſolemni celebritate Epiphaniæ an. 1483. eodemque vel ſequenti excuſa eſt, non ſignato editionis loco. Direxit illam Pontifici, narrans ſe offerre illi oratoria ſua, ſicut olim obtulit poetica res a Pontifice geſtas celebrantia. In MS. Cod. Canonicorum majoris Eccleſiæ Lucenſis, qui olim Felini erat, extat *ſcriptum ejus contra Declamationem Lauren-*

(*a*) Meminit hujus Alexandri S. Anſelmus Epiſt. III. 45. & IV. 37. ubi *fratrem & filium* appellat.

rentii Vallæ in Donationem Conſtantini. Queritur in ea Corteſius de Valla, quod iniquiorem ſe præberet in Pontifices Romanos, a quibus magnis ſemper beneficiis fuerat ornatus.

Alexander Dolenſis, infra, *Alex. de Villa Dei*.

Alexander de S. Elpidio, (*a*) Umbriæ oppido, Auguſtiniani Ordinis ab Anno 1312. Generalis, & ab Anno 1325. Ravennas Archiepiſcopus, præter Commentaria *in Ariſtotelis libros Topicorum*, & *Analyticorum priorum*, *Quæſtioneſque Ordinarias*, ſcripſit *de Eccleſiaſtica unitate*, *de paupertate Evangelica*, *de Juriſdictione Imperii*, *de auctoritate Summi Pontificis*, & *de poteſtate Eccleſiaſtica* ad Papam Johannem XXII. *libros II.* poſt editionem Lugdunenſem 1498. & Ariminenſem 1624. recuſos in Tomo ſecundo Bibliothecæ Pontificiæ Joannis Thomæ Rocaberti, Romæ 1695. fol. Vide Philippi Elſſii Encomiaſticon Auguſtinianum pag. 29. qui Ravennatenſem Archiepiſcopum creatum eſſe ſcribit Anno 1325. ſed illi Eccleſiæ tunc præerat Aymericus, neque Alexandri inter præſules Ravennatenſes mentio apud Ughellum Tom. II. pag. 388. * Opuſculum ejus *de eccleſiaſtica poteſtate*, quo probat eccleſiaſticam Pontificis auctoritatem extendere ſe tum ad ſpiritualia, tum ad temporalia, prodiit integro quadriennio ante editionem Lugdunenſem an. 1498. Verſo enim manibus librum illum excuſum in 8. editionis Taurinenſis an. 1494. per Nicolaum de Benedictis & Jacobinum Suigum.

Alexander de *Sommerſet*, qui etiam *Staffordienſis* Chronographus nonnullis audit, Prior Cœnobii in Anglia *Eſſebienſis* Canonicorum Regularium S. Auguſtini, neque cum Alexandro de Necham confundendus, licet & ipſe carmine ac proſa clarus inter Scriptores Sæculi decimi tertii. Carmine quidem elegiaco ſcripſit, ac Baptiſtæ Mantuani faſtis ſacris præluſit Opere *de ſacris diebus*, ſive de geſtis, paſſionibus & miraculis Sanctorum, (*b*) *libris duobus: Feſtivale* atque *Horarum Canonicarum ſeriem*. *Vitam* quoque *S. Agnetis*, eam ipſam, ut judicabat Daumius, quam ſub Hildeberti nomine Barthius & Rivinus edidere. Tum Vitas Eremitarum *Bertellini*, ac *Lungari*: Proſa præter *Sermones* & *Epiſtolas* compoſuit *Epitomen Hiſtoriæ* ſpeciatim *Britanniæ*, quæ incipiens a nato Chriſto deſinit in An. 1263. Etiam *Compendium Hiſtoriarum Biblicarum* Friſius ei tribuit.

Alexander Halenſis, ſive *de Hales*, Monaſterio Comitatus Claudioceſtrenſis in Anglia (*Gloceſter*) Ordinis Minorum, defunctus Pariſiis Anno 1245. Magiſter Bonaventuræ & Johannis Duns, ſive Scoti. Inter Scholaſticos *Doctor irrefragabilis*, atque ut eſt in ejus Epitaphio:

Gloria Doctorum, *decus & flos Philoſophorum*,
Auctor Scriptorum vir Alexander variorum
Norma modernorum, *fons veri*, *lux aliorum*.

Vide Waddingum in Bibliotheca Ordinis Minorum, & Tomo I. Annalium ad Annum 1245. Buſæum Tomo III. Academiæ Pariſ. pag. 200. ſeqq. & 673. ſeq. Elogium a Jacobo Gaddio, Poſſevinum, Oudinum, alioſque. Ex ejus *Poſtillis in univerſa Biblia*, quorum potior pars in variis Bibliothecis MSta aſſervatur, prodierunt *Commentarii in Pſalmos*, ſub Bonaventuræ, & maxime ſub Hugonis de Caro Cardinalis nomine, ſæpius editi Venetiis 1496. Lipſiæ 1554. Venet. 1575. Colon. 1621. fol. Et *in Apocalypſin*, Pariſiis 1647. fol. *Summa univerſæ Theologiæ* quadripartita, in qua viſus eſt omne punctum tuliſſe, abſoluta a Guilelmo de Melitona & aliis ſodalibus poſt Alexandri mortem An. 1252. edita, Baſileæ 1502. Norimbergæ 1482. Venetiis 1576. Colo-

(*a*) Vitioſe apud Geſnerum *de Clipido*.

(*b*) Specimina quædam apud Lelandum cap. 218. pag. 247. ſeq.

Digitized by Google

loniæ 1622. fol. Ex qua Compendium Proſperi Urbinatis Summula reſolutionum Alexandri, Poſſevino valde laudatur. Ab illa Summa diverſæ *Quæſtiones in quatuor libros Sententiarum* dicuntur lucem vidiſſe Lugduni 1515. *Commentarius in Metaphyſicam Ariſtotelis*, Venet. 1572. fol. quem alii malunt Alexandro de Alexandria adſcribere. *In libros tres de anima*, Oxoniæ 1481. fol. *Summa de Virtutibus*, Pariſiis 1509. fol. ex qua Vincentium Bellovacenſem notant multa in ſpeculum ſuum morale derivaſſe. Non eſſe autem Alexandrum auctorem hujus ſummæ, nec Thomam ex illa ſuam ſecundam ſecundæ compilaſſe, contra Waddingum diſputat Jacobus Quetif Tomo I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 318. ſeq. neque Alexandrum præceptorem fuiſſe Thomæ Aquinatis, Natalis Alexander Tomo VII. Hiſtor. Eccleſiaſt. pag. 707. ſeq. edit. in folio. *Deſtructorium Vitiorum*, Norimbergæ 1496. Venet. 1582. fol. quod non Halenſis, ſed longe junioris Sec. XIV. Scriptoris eſſe probat laudatus Quetif pag. 319. *Concordiam utriuſque Teſtamenti*, & *Mariale magnum* libris ſex, librum *de Verbis exoticis*, *Vitam Richardi*, Regis Angliæ, & *Thomæ Cantuarienſis*, aliaque Waddingo memorata, nemo hactenus in lucem protulit, uti nec *Volumen de factis Mahometi*, quod laudat Guil. Eyſengreinius in Catalogo teſtium Veritatis pag. 113. nec *Concordiam Divini Juris & Humani*, cujus mentio apud Lelandum cap. 231.

Alexander Heckam, apud Poſſevinum confictus ex Alexandro Neckham, quomodo recte etiam apud Eyſengreinium pag. 109. ſcribitur, ad quem Poſſevinus provocat.

Alexander Heſſus, eidem laudatus Eyſengreinio pag. 175. ad Annum 1474. ſacræ paginæ Doctor, Philoſophus, Rhetor, ac Poeta, ubi ejus libros IV. de Sacroſancta CHRISTI Salvatoris Incarnatione celebrat.

Alexander Tartaginus *de Imola*, ſive Forocornelienſis, JCtus, Joannis de Imola diſcipulus, qui Bononiæ, Patavii, & Ferrariæ docuit poſt medium Sæculi a Chriſto nato XV. obiitque Anno 1487. Vide Catellianum Cottam de Juriſperitis pag. 528. Præter additiones ad Baldum, ſcripſit ipſe Lecturas in Digeſta, & Codicem, Conſiliorumque & Reſponſorum libros VII. & Commentarios in ſextum Decretalium & Clementinas, Venetiis & Lugduni ſæpius edita. (In Caroli Molinæi notis multa delenda velint Indices expurgatorii, quæ videre licet etiam apud Poſſevinum.) * *Hæc aliena ſunt ab hoc loco*. Diſputatio ejuſdem, curante JCto Nicolao Tegrimio Lucenſi prodiit Lucæ in fol. typis M. Henrici de Colonia, & Henrici de Haerlen an. 1491. Altera ejus *diſputatio diſcuſſa Ferrariæ a doctiſſimo juris Scholare* D. Paulo Turrettino Lucenſi prodiit apud Nozanum, Lucenſis agri Caſtellum, in Suburbano clariſſimi Juriſconſulti Nicolai Tegrimii an. 1491.

Quæ typis excuſa prodiit Alexandri *Lectura in Codicem*, hæc ex duabus quas dedit in eumdem Codicem, ſecunda eſt, dictata ab eo Paduæ, dum publice legeret. Priorem antea produxerat legens Ferrariæ an. 1460. eamque ex ore dictantis exceptam a Jacobo de Ferrariis de S. Felice ſervat MS. codex Felini in Bibliotheca Canonicorum majoris Eccleſiæ Lucenſis. In fine ejus codicis hæc lego: *Hæc fuit prima Lectura Alexandri. Secundam pluribus additis dedit poſtea Paduæ, quam habes impreſſam.*

Codex Felinianus MS. 444. offert *Domini Alexandri* (de Imola) *commentarium ſuper tit. ad L. Falcid. & Trebellianam*. Adnotat vero manu ſua Felinus hæc non negligenda: *hæc fuerunt poſterioribus annis collecta taliter & qualiter ſub D. Alexandro non dante in ſcriptis ſed certis auditoribus velociter glomerantibus, quidquid ab ejus ore formaliter exibat.*

Digitized by Google

Alexander Inſulanus, Monachus Corbejenſis, ex ſtirpe Comitum de Inſula, quorum caſtrum quondam fuit vicinum Civitati Hildeſiæ: poſt Annum 1204. ſcripſit, ſive continuavit *Iſibordi ab Amelunxen* breviarium rerum memorabilium, ſive phyſicarum rariorum Obſervationum Capita LXVI. Primus edidit ſuaſque obſervationes adjunxit D. Chriſtianus Franciſcus Paulini ad calcem Anni quarti ſecundæ Decuriæ Actorum Naturæ curioſorum, Norimbergæ 1686. 4.

Alexander Laicus, cujus *Commentarius in Apocalypſin* ſervatus in Bibliotheca Joannis Mori, Norvicenſis Epiſcopi, in Codice membranaceo in folio, cum Iconibus deſcriptus Annis abhinc quingentis.

Alexander Magius, cognomento *Baſſanus*, Patavinus JCtus, circa Annum 1400. de quo Bernardinus Scardeonius lib. II. de claris civibus Patavinis pag. 242.

Alexander de Marchia, Auguſtinianus, circa Annum 1336. cujus nihil niſi *Commentarius in primum Sententiarum* memoratum reperi.

Alexander Nechamus, *Neckam*, (apud Geſnerum, & in Epitaphio apud Boſtonum Burienſem & Baleum III. 86. *Nequam*) Hartfordienſis, in Cœnobio Sancti Albani in Anglia enutritus, deinde docuit Pariſiis & redux in patriam inter Canonicos Auguſtinianos Abbas Exceſtrienſis (Lelandi ſtylo Corinenſis, ſive Cirenceſtrenſis) Anno 1215. diem obiit. Vide Bulæum Tomo II. Hiſtor. Acad. Pariſ. pag. 725. Scripſit Carmine elegiaco *de laude Sapientiæ Divinæ*, quod incipit: *Gloria, Majeſtas, Deitas, Sapientia*. Ex illo locum inſignem (ubi de vita ſtudiiſque Nechami) affert Lelandus cap. 218. atque alibi (*a*) eum in hoc opere *tantum non ad juſtam eloqventiam aſſurgere* judicat. *Libellum de Officio Monachorum*, Anſelmo perperam tributum, qui incipit: *quid deceat Monachum*. Aliud Carmen *ad viros religioſos: Tædia nulla chori tibi ſint* &c. Fabulas, ſive *novum Æſopum*, cujus initium: *Ingluvie cogente lupus dum devorat agnum*. Similiter *novum Avianum*, qui & ipſe fabulas ſcripſit, ita enim legendum conjicio apud Buleum, non *Anianum*. Incipit: *Vincere quos lenis nequit* &c. *Commendationes Vini* libris tribus, hoc initio: *dum corpus curas, ſulcas* &c. *Carmina diverſa*, quorum initium: *Cortice nudato Tiſarantus* &c. *Promethicon* carmine & proſa, incipit: *Sponte ſua genius me provocat* &c. *De converſione Magdalenæ: Ad menſam Domini veniens hæc* &c. In aliis quoque lucubrationibus ſuis verſus interpoſuit, ut in *ſeptem libris de Naturis rerum* proſa ſcriptis, quale eſt *Tetraſtichon de ſeptem lapidibus*, quod Leyſerus pag. 993. de Poetis medii ævi memorat. Cætera ejus ſcripta ſermone proſario ſunt *Mythologia*, ſive *Scintillarium Poeſeos*, ubi de Diis, Heroibus, & de fabulis Poetarum. *In Metamorphoſin Ovidii*, *in Marciani Minei Felicis Capellæ* libros de Nuptiis Mercurii & Philologiæ. *Corrogationes Promethei* libris IV. hoc initio: *ferrum cito rubiginem ducit* &c. *Iſagogicum* de Grammatica, ſive *Iſagoge ad artes*. *De figuris & tropis*. *Elucidarium Bibliothecæ*, incipit: *De ſingulis Bibliothecæ libris* &c. Exſtat in variis Bibliothecis Angliæ, atque continet explicationem locorum difficilium Sacræ Scripturæ, ut Caveus producto ſpecimine annotavit. Nemo autem neſcit, ſacras litteras Bibliothecæ veniſſe nomine, de quo infra in voce *Bibliotheca*. *Speculum Speculationum* libris IV. *Quæſtiones variæ*. *De rebus creatis in ſpecie*. *Diſtinctiones verborum*. *De utenſilibus*. *Repertorium Vocabulorum*. *Vocabularium Biblicum*. *Expoſitio de anima*. *De virtutibus*. *De præceptis Decalogi*. *De fide, ſpe & charitate*. *Cur Filius incarnatur*. *De adventu Domini*. *De puritate Mariæ*. *De nativitate Mariæ*. *De annunciatione ejuſdem*. De

(*a*) Collectanea Lelandi de rebus Britannicis a Thoma Hearne edita Tomo III. pag. 148.

De deſponſatione Joſephi. *De aſſumtione Virginis*. *De laude Divæ Virginis*. *De muliere forti*. *Regulæ in Theologiam*. *De præceptis Decalogi*. *De Virtutibus*. *Sermones XVIII*. *Exorciſmus*, ſive *Baptiſterium*. *De humilitatis gradibus*. *Octodecim Sermones*. *In Symbolum Athanaſii*. *Super utrumque Teſtamentum*. *Super Pſalterium*. *In Proverbia Salomonis*. *In Eccleſiaſten*. *In Cantica Canticorum*. *Super Ezechielem*. *Novi Teſtamenti Expoſitiones*. *Lectiones Scripturarum*. *Concordantiæ Bibliorum*. *Moralia Evangeliorum*. *Correctiones Biblicæ*, quales illæ, de quibus ſupra in Albino Alcuino.

* *Alexander de Nevo* Vicentinus jus Canonicum Patavii legit, ſcripſitque plura Conſilia contra tolerantes a Judæis publicum fœnus exerceri, quæ MSS. continentur in cod. 244. Biblioth. Felini. Ubi pariter lego tractatum Antonii de Roſellis Aretini de legitimatione impreſſum abſque adſcriptione loci, & anni, in cujus calce hæc adnotantur. *Correptus fuit iſte tractatus per eximium utriuſque juris Doctorem Alexandrum de Nevo in Studio Paduano jura Canonica ordinarie legentem*.

Alexander de Oliva, Saxoferratenſis Auguſtinianus: creatus a Pio II. An. 1450. Cardinalis obiit Anno 1463. Præter *Sermones* 100. & *Orationes*, ſcripſit *de Cœna Apoſtolis facta*, & *de peccato in Spiritum Sanctum*. Vide Alphonſum Ciacconium in Vitis Cardinalium pag. 1210. Philippum Elſium pag. 27. ſeq. Cornelium Curtium in elogiis Eremitarum S. Auguſtini pag. 83. ſeq. Bzovium ad Annum 1463. num. 34. &c.

Alexander Ravennæ Epiſcopus, ſupra *Alex. de S. Elpidio*.

Alexander II. Rex Scotiæ, qui Anno Chriſti 1249. diem obiit. Ejus *Statuta* edidit Johannes Skenæus in Regia Majeſtate, ſive veteribus Legibus & Conſtitutionibus Scotiæ, Londini 1613. in folio.

Alexander Severus, ab Anno Chriſti 222. ad 235. Imperator, *Vitas Principum bonorum verſibus* ſcripſit, teſte Lampridio cap. 27. Latinis an Græcis, incertum: licet Græcis malit Voſſius, qui ideo in Græcis Poetis & Hiſtoricis Alexandro locum dedit. Principes boni, ut idem ex Vopiſci Aureliano cap. 42. obſervat, fuere Auguſtus, Titus, Nerva, Trajanus, Adrianus, ambo Antonini & Septimius Severus.

Alexander Somerſetenſis, vel *Stasfordienſis*. ſupra, *Eſſebienſis*.

Sulpicius *Alexander*, cujus *Hiſtoriam* multa *de Regibus Francorum* narrare ſcribit Gregorius Turonenſis libro II. ubi quædam de antiquiſſimis illorum Ducibus ex hoc Alexandro refert.

Alexander de Tartaginis. ſupra, *Imolenſis*.

Alexander Teleſinus, ſupra, *Celeſinus*.

Alexander de Verg, Auguſtinianus, circa Annum Chriſti 1336. cujus in Magiſtrum Sententiarum Commentarii memorantur.

Alexander de Villa Dei, ſive *Villadeus*, Aremoricus Dolenſis, Ordinis Minorum, Grammaticus & Poeta clarus, cum Yſone & Rodolfo Anglico docuit Pariſiis & circa Annum 1209. ſcripſit avide receptum illa ætate (*a*) in ſcholis *doctrinale* puerorum, ſive Grammaticam Latinam excerptam e Priſciano, & verſibus Leoninis comprehenſam, ut facile eſſet totam mandare memoriæ. Incipit: *Scribere clericulis paro Doctrinale novellis*. Beughemius editionem Moguntinam Anno 1462. memorat, quam uſquam exſtare dubito: ſed exſtat Veneta An. 1473. fol. Ut alias juniores Ἐκδόσεις, etiam cum commentis Ludovici de Guaſchis, Hermanni Torrentini, Kemponis Theſſalienſis, & aliorum explanationibus ac commentis prætercam. Eas, qui volet, in Hendreichii pandectis, & Leyſeri Hiſtoria Poetarum medii ævi pag. 767. reperiet. Vide etiam Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXIV. pag. 270. ſeq. ubi memorantur Alexandri hu-

I 2

(*a*) Henr. Gandav. cap. 59. de Scriptoribus Eccleſiaſticis.

hujus vita, & emendatio ac ſupplementum doctrinalis ejus a Pontico Virunio, notæque Joannis Franciſci Broccardi Pyladis, Brixienſis, excuſa 1502. 4. Sane identidem typis exſcriptum eſt hoc Doctrinale, donec Johannis Deſpauterii, de quo infra, & aliorum meliorum Grammaticorum lucubrationes illud manibus ſtudentium (*a*) excuſſere. Waddingus notat Alexandri Carmina terſiora reddita ab Huberto Suſannæo. Apud Oudinum *Grammatica verſificata* ex Codice MS. appellatur, ita enim, non *verificata* legendum eſt. Apud Hendreichium *Doctrinale gloſſatum*, ſive Codex, in quo Gloſſarium hujus Alexandri Alphabeticum, traditur extare 3000. *Annorum*, quod perperam impreſſum nemo non videt pro 300. Præ ceteris autem memorari meretur hujus Alexandri *Summa*, ſive *Argumenta Capitum omnium Biblicorum utriuſque Teſtamenti*, verſibus hexametris CCXII. (non ut apud Poſſevinum legas *duodecim millibus*) ſuccincte comprehenſa, brevique interpretatione adjuta hunc in modum:

1. 2. 3. 4. 5.
SEX, PROHIBET, PECCANT, ABEL, ENOCH,
6. 7.
ET ARCA FIT, INTRANT.
1. 2. 3. 4. 5.
dies, lignum vitæ, primi parentes, occiditur. transfertur,
6. 7.
a Noe, in arcam.

Prodiit hoc Summarium Biblicum in apparatu ad Biblia maxima Johannis de la Haye, Pariſiis 1660. fol. & in Joſephi Mariæ a Turre Januen Tomo III. Inſtitutionum ad Verbi Divini intelligentiam p. 564. Parmæ 1711. fol. Plures Summariorum hujuſcemodi Mnemonicorum ac Compendiorum Biblicorum Scriptores dabunt Rev. noſter Wolfius Tomo II. Bibliothecæ Hebraicæ pag. 247. Joannes Michael Langius Diſſertatione de Compendiis Biblicis, Altdorfii 1697. Georgius Serpilius Præfatione ad Davidis de Schvveinitz Biblia Parva, Ratisbonæ 1718. 8. Chriſt. Albertus Ermelius Præfatione ad Chriſtiani Reimanni *Suldenes* ABC, Lubbenæ 1728. 8. Quæ autem Alexandro noſtro apud Sixtum Senenſem & alios tribuuntur *Acta Apoſtolorum verſibus expreſſa Leoninis*, illa Petri de Riga eſſe laudatus Oudinus bene annotavit. Idem memorat MStam in Ultrajectina Bibliotheca *Maſſam Computi* metrice ab Alexandro compoſitam ad Jura Matris Eccleſiæ obſervanda: cum *Algoritbmo*, *Kalendario*, & *Sphæra*. * Verſus illos exametros authori huic attributos quamquam non nego legi pariter in Apparatu ad Biblia maxima P. de la Haye, diu tamen antea expreſſi typis prodierunt; lego enim illos in Bibliis cum Concordantiis Veteris, & novi Teſtamenti editis Venetiis apud Lucam Antonium de Giunta Florentinum an. 1511.

Alexander Vulturnenſis, in Campania Felice Epiſcopus, ſcripſit *Vitam S. Alberti*, Moncorbienſis in Apulia Epiſcopi, quæ exſtat in Actis Sanctorum 5. Aprilis Tom. I. pag. 434.

Alexander Wendocus, ſive *Wenedotius*, Cambro-Britannus, qui Anno 1238. diem obiit. Ejus *Poſtillas in Pſalterium*, *Sermones* & *Lecturas* Pitſeus pag. 308. commemorat.

Ogerius *Alferius*. infra, Chronica *Aſtenſia*.

Alfonſus, vide, *Alphonſus*.

Alfredus Anglicus, quem cognomento *Philoſophum* Anno 1270. vixiſſe, Pitſeus pag. 351. annotat, teſtaturque etiam *in meteora Ariſtotelis* ſcripſiſſe, & *in Boethium de Conſolatione Philoſophiæ*, & librum *de Muſica*, is ipſe eſt, de quo dixi ſupra in *Ælfredo*, ubi etiam de *Alfredo Beverlacenſi* Hiſtorico, & de *Alfredo Magno* Rege. Alfredi hujus Magni *Leges* etiam *Eccleſiaſticæ* circa Annum Chriſti 887. ſed Anglo-Saxonica lingua promulgatæ exſtant in Guilelmi Lombardi ἀρχαιονομία, Londini 1568.

4. &

(*a*) Joannes Maldonatus pag. 15. Epiſt. *Cur igitur Alexandrum, Paſtrannam & totam illam veterum Grammaticorum barbariem ablegavimus?*

4. & in Appendice Abr. Wheloci ad Bedæ Hiſtor. Eccleſiaſt. Cantabrigæ 1644. fol. & apud Speelmannium T. I. Concilior. Britanniæ pag. 354. 364. ubi & antiqua earum verſio Latina pag. 371. & aliæ ab Alvredo & Guthurno latæ pag. 375. ex veteri Latina verſione in Chronico Joannis Bromptoni, Abbatis Jornallenſis, quæ apud Lombardum deſiderantur, *Teſtamentum* Alfredi hujus in ejus vita ſcripta ab Aſſerio pag. 22.

Alfredus in Glaſtonienſi Monaſterio educatus, atque inde ex Abbate *Malmesburienſi* Epiſcopus in Anglia *Cridienſis* in Weſtſexia Devonia Angliæ, clarus circa Annum 980. ſcripſit *libros de naturis rerum*, & *de rebus Cœnobii Glaſtonienſis*, & *de S. Aldhelmo*. Vide Pitſeum pag. 179. ſeq. & Johannem Prince in Viris illuſtribus Devonienſibus, the vvorthies of Devon, Exonii 1701. fol. Acta Erudit. 1702. p. 282.

Alfredus Nothus, Oſvii Regis Nordamhumbrorum ex concubina filius, exul in Scotia, teſte eodem Pitſeo pag. 115. ſtudiis litterarum ſe totum dedit, obiitque Anno 705. Ex ſcriptis ejus, quorum plurium ipſos etiam titulos ait intercidiſſe, nihil aliud commemorat, quam *Epiſtolam ad Adamannum* colludium ſuum, aliamque *ad Hildam Abbatiſſam*, & *librum Epiſtolarum ad Colomannum & ſuos*.

Alfricus, ſupra, *Ælfricus*.

Alfricus, Abbas *S. Albani*, Benedictinus, cujus *Liturgiam*, *quam ad uſum Monachorum ſuorum compoſuit*, laudat Matthæus Paris & ex eo Pitſeus pag. 823. ac Baleus Centur. X. p. 38.

De aliis *Alfricis* ſupra in *Ælfrico*.

Alfridus, ſive *Altfridus*, Mimigardefordenſis, ſive Monaſterienſis in Weſtphalia Epiſcopus ab Anno 839. ad 849. Scripſit ad Monachos Cœnobii S. Salvatoris *Vitam S. Liudgeri* primi ab Anno 802. Mimigardefordenſis Epiſcopi, quæ exſtat notis illuſtrata in Actis Sanctorum 26. Martii Tom. III. pag. 626. & in Mabillonii Sæculo IV. Actorum Benedictinorum pag. 15. denique auctior & emendatior ex MSto Guelferbytano in Leibnitii Scriptoribus Brunſvicenſibus Tom. I. pag. 85. una cum excerpto ex litaniis rhythmicis vitam S. Ludgeri continentibus, Werthinæ ſcriptis. Conferenda vita Ludgeri vulgata a Chriſtophoro Brovvero S. J. in ſideribus illuſtrium & ſanctorum virorum Germaniæ, Mogunt. 1616. 4.

Algerus, aliis *Adelberus*, vel *Adelgerus*, Diaconus & Scholaſticus Leodienſis, deinde Monachus Cluniacenſis Benedictinus, ut conſtat ex Algeri elogio, quod ipſo ſuperſtite ſcripſit æqualis ejus *Nicolaus*, Canonicus Leodienſis, edidítque Mabillonius Tom. I. Analect. pag. 303. (editionis novæ pag. 129.) Ejus *libros III. de Sacramento Corporis & Sanguinis DOMINI* adverſus Berengarium vulgavit Eraſmus, Antvverpiæ 1536. cum Præfatione, quam inter Epiſtolas Eraſmi XXVIII. 10. p. 1657. Londinenſes exhibent. Recuſi ſunt deinde ex Joannis Vlimmerii recenſione, Lovanii 1561. cum Paſchaſii, Lanfranci & Hvitmundi ſcriptis de eodem argumento. (*a*) Et in Bibliothecis Patrum Pariſ. 1575. Tomo IV. An. 1589. 1644. 1654. Tomo VI. Colon. 1618. Tomo XII. & Lugd. 1677. Tomo XXI.

Librum tripartitum *de miſericordia, juſtitia, & de illis, qui extra Eccleſiam* (excommunicatis, damnatis, ſchiſmaticis, hæreticis) primus ex tribus Codicibus vulgavit Edmundus Martene Tomo quinto Anecdotorum pag. 1020. præmiſſo etiam Nicolai Leodienſis, quod jam memoravi elogio, & Algeri præfatione, quam ſolam Mabillonius vulgaverat Tomo I. Analectorum pag. 307. (editionis novæ pag. 130.)

Eodem Nicolao teſte *antiquam dignitatem* Leodienſis *Eccleſiæ relatione & ſcriptis majorum adeo diligenter habuit cognitam, ut eam totam ad ſubſidium memo-*

(*a*) Lanfranci & Gvitmundi ſcriptis Algerum præfert Petrus Cluniacenſis, Antonio Pagio etiam judice ad Annum 1152. num. 18. nemo melius, clarius, eloquentius materiam de S. Euchariſtia tractavit.

Digitized by Google

moria ſcriptam reliquerit. Sed non lucem vidit illa lucubratio, ſicut nec *Carminum* liber, nam & verſu valuiſſe, Trithemius cap. 328. de S. E. & lib. II. cap. 90. de illuſtribus Benedictinis eſt teſtatus.

Libellum *de gratia & libero arbitrio*, cujus mentionem facit Trithemius, debemus Viro Clariſſimo Bernardo Pez, qui ex Codice Uffenbachiano illum protulit Tomo IV. Anecdotorum Parte II. pag. 113.

Ad Annum Chriſti 1152. perveniſſe Algerum ſcribit Antonius Pagi ad illum annum num. 18.

Algeri, ſive *Adelgeri Epiſcopi*, (Auguſtani forſan, qui diem obiiſſe traditur Anno Chriſti 964.) Ordinis Benedictini. *Admonitio ad Nonſvindam recluſam*, ſeu *liber de ſtudio virtutum*, prodiit in laudati Pezii Anecdotis Tomo II. Parte II. pag. 19.

Aliphas Anglus, ſcripſit *in primum Sententiarum*, diſcipulus Gregorii Ariminenſis, qui diem obiit An. 1358.

Alitgarius, aliis *Halitgarius*, *Halitcharius* Epiſcopus ab Anno 816. Cameracenſis & Atrebatenſis, Ludovici Pii (*a*) ad Michaelem Imperator. CPol. An. 828. legatus, diem obiit Cameraci An. 831. Ejus *libri V. de vitiis, virtutibus & ordine pœnitentium* ad Ebonem Remorum Epiſcopum (in quibus pleraque ſimilia cum *Rabani* libris ejuſdem argumenti Tomo VI. Operum) editi ab Henrico Caniſio Tom. V. lectionum antiquarum Parte II. pag. 227. Ingolſtad. 1604. 4. & editionis novæ Baſnagianæ Tom. II. Parte II. pag. 87. nec non in Patrum Bibliothecis recuſi Colon. Tom. VIII. Pariſ. 1654. Tom. V. & Lugdun. Tom. XIV. *Sextus* liber, quem a ſcrinio Eccleſiæ Romanæ Alitgarius ait ſe deſcripſiſſe, a Stevartio vulgatus in ſupplemento ad Caniſium pag. 793. & in Baſnagiana editione pag. 132. & ſub *Pœnitentialis Romani* titulo e Corbejenſi MS. ab Hugone Menardo ad Gregorii M. ſacramentarium Pariſ. 1642. 4. pag. 237. Confer, ſi placet, quæ notavi Tom. XI. Biblioth. Græcæ pag. 74. 78. & Cointium Tom. VIII. annal. Francorum pag. 146. ſeq.

Petri Alladii liber *de ritibus & moribus veterum Luſitanorum* MS. in Codice An. C. 1234. exarato. Vide Nic. Antonii Bibliothecam veterem Hiſpanam Tomo II. pag. 270. b

Almannus, ſupra, *Alemannus*.

Almaricus, Doctor Pariſienſis, propter varios errores damnatus in Concilio Pariſienſi An. 1209. Vide capita errorum apud Edmundum Martene Tom. IV. anecdotorum pag. 163. atque adde Bulæum in hiſtoria Academiæ Pariſ. Tom. III. pag. 24. 48. ſeq. ut omittam hæreſiologos, ſcriptoreſque Annalium & Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, ut Natalem Alexandrum T. VII. pag. 75. ſeq.

Alpertus Metenſis, Monachus S. Symphoriani, ſupra *Albertus*.

Alphanus I. ex Monacho *Caſinenſi*, Archiepiſcopus ab A. 1058. ad 1085. *Salernitanus*, de quo Ughellus Tomo VII. Italiæ ſacræ pag. 380. ſeqq. qui etiam ejus *Carmina* varia *hymnoſque in B. Sabinam, S. Maurum, ſanctos & ſanctas* (*b*) vulgavit Tom. II. pag. 1085. ſeq. (Tom. X. editionis novæ pag. 47. 78. & *Sermonem* in Matthæi IX. 9. ſeq. pag. 79. & *Paſſionem S. Chriſtinæ* Virginis pag. 80. 90.) Nonnulla illorum carminum vulgata quoque a T. Proſpero Martinengo in Tomo tertio Poematum Divinorum Græcorum Latinorumque, Rom. 1582. 8. *Hymnus de S. Benedicto* ad Pandulphum Marſorum Epiſcopum, & alius duplex *in S. Maurum* exſtat in Mabillonii Actis Benedictin. Tom. I. pag. 33. 302. *Paſſio SS. Martyrum XII. Beneventanorum* verſibus hexametris apud Lipomannum Tomo IV. & Surium ad 1. Septembr. Laudans hunc Alphanum Trithemius cap. 323.

(*a*) Ita rectius Caveus. Alii, ut Miræus ad Sigeberti cap. 122. a Carolo M.

(*b*) Vide Leyſeri Hiſtoriam Poetarum medii ævi pag. 359. ſeq.

323. de S. E. & lib. 2. de illuſtr. Benedictin. c. 87. memorat quoque ejus *libros tres de unione Verbi Dei & hominis*, *de unione corporis & animæ*, *& de quatuor humoribus corporis humani*. Alia etiam Petrus Diaconus de illuſtribus Caſinenſibus, Poſſevinus, & in notis ad Petrum Diaconum Joannes Baptiſta Marus pag. 177. ſeq. edit. a me curatæ. * Carmen illud, quo Paſſionem SS. MM. Beneventanorum deſcripſit, nonniſi mutilum prodiit tum in Lippomano, cum etiam in Surio ad diem 1. Septembris; integrum vero extare in Caſſinenſi Bibliotheca affirmat P. Gattula hiſt. Caſſin. Tom. I. Sæc. VI.

Alphanus II. Archiepiſcopus Salernitanus ab An. 1085. ad 1121. de quo laudatus Ughellus Tom. VII. pag. 391. ſeqq. a Falcone Beneventano in Chronico, auctor carminum, de quibus in Alphano I. jam dixi, perhibetur: quod de aliquibus ſaltem non videtur negandum, ut de *epitaphio Petri Leonis*, qui Imperatoris Rudolphi I. tritavus fuit, & quod ab Ughello deinde repetitum Baronius edidit ad An. MCXI. n. 3. & ex eo Lambecius Tom. II. pag. 481. nec non *epitaphium Bernardi Epiſcopi Præneſtini*, quod apud Ughellum non reperio & Baronius publicavit ad Annum MCVII. n. 20.

Alphanus Hiſpanus Ord. Minor. Poſſevino & Cangio, qui *Alfanus* Hendreichio: Trithemio & Geſnero *Alpharus* rectius & Waddingo, Nic. Antonio & aliis Cangioque ipſi deinde *Alvarus Pelagius*, de quo infra ſuo loco.

Alphonſus ab Alſama, Luſitanus Carmelita, circa Annum Chriſti 1438. ſcripſit *Doctrinale Patrum* in *Johannis Caſſiani* Collationes, & *de Ordinis ſui progreſſu* libros II. Vide Alegre pag. 343.

Alphonſus Bonihominis, Hiſpanus, Ordinis Prædicator. A. 1339. ex Arabico (*a*) tranſtuliſſe traditur librum converſi ad Chriſtum Magiſtri *Samuelis* Iſraelitæ, oriundi de Civitate Regis Marochi, *de adventu Meſſiæ, quem Judæi fruſtra exſpectant*, cum præmiſſa ejuſdem Samuelis Epiſtola ad Rabbi *Iſaac*, Magiſtrum Synagogæ in Submoleta in regno prædicto, ſcripta An. 1022. MS. in Bibliotheca Monaſterii B. Mariæ Virginis de Laude, Ordinis Ciſterc. Diœceſis Tornacenſis, teſte Sandero Tom. II. pag. 107. Bibliothecæ MStorum Belgii. Prodiit hæc Latina verſio ſæpe variis in locis, ut Mantuæ 1475. 8. Antvverpiæ 1486. Lugduni 1527. forma minore, Coloniæ 1493. Norimbergæ 1498. Venetiis 1518. 8. & 1592. 4. cum Petri de Cavalleriis, qui A. 1450. ſcripſit Zelo Chriſti adverſus Judæos, & 1592. 1616. 1655. 8. Coloniæ 1536. 8. Pariſiis in 4. & forma minore, Maceratæ, Argentorati &c. tum in Micropresbytico, atque in Orthodoxographis, & in Bibliothecis Patrum etiam recentiſſima Lugdun. Tom. XVIII. pag. 519. & ad calcem partis ſecundæ Hiſtoriarum Antonini Florentini. Noviſſime ſeorſim, Antvverpiæ, ut habet titulus, ſive Lipſiæ potius 1711. 8. vide Diarium Theologicum Dreſdenſe, *Unſchuldige Nachrichten* Anno 1711. pag. 959. & Memorias Litterarias Trevoltinas An. 1712. p. 2104. Prodiit etiam Italice Venetiis 1535. 1544. 8. *requiſitioni de la vera Fede*, & Germanice Valentino Linck interprete Altenburgi 1524. 4. *Datz JESUS Nazarenus der wahre Meſſias ſey, derohalben die Juden auf teinen andern warten durffen*. Hiſpanicæ verſionis Anno 1418. factæ ab Albaro de Villaſcuſa, JCto Salmantivenſis, ſed adhuc ineditæ meminit Nicolaus Antonius in Bibliotheca Hiſpanica veteri, Tomo II. pag. 2.

Alphonſus Burgenſis. infra, *Valliſoletanus*.

Alphonſus a Carthagena. infra, *Alphonſus de S. Maria*.

Alphonſi IX. Caſtellæ Regis, qui de Mau-

(*a*) Ex Hebraica potius, quæ ex Arabico facta erat, verſione. Vide Rev. Wolfii Bibliothecam Hebræam Tom. I. pag. 1099.

Mauris An. 1212. victoriam ingentem reportavit, ſunt *duæ Epiſtolæ*, Baſileæ 1553. editæ, una *de Saracenis profligatis*, & altera *de Albingenſium hæreſi extincta*, tertiaque *ad Philippum Auguſtum*, Franciæ Regem, quam edidit Baluzius Tomo II. Miſcellan. pag. 251.

Alphonſus X. Caſtellæ & *Legionis* ab Anno 1252. Rex, electus etiam Anno 1257. Imperator, Imperio renunciavit A. 1273. ſed & regno ſpoliatus a filio Sanctio, Anno 1282. non diu poſt, Anno 1284. diem obiit. *Maximus & Prudentiſſimus Rex, ſi ſibi ſapere didiciſſet*, ut ait Mariana XIV. 7. *Exſtant*, inquit idem XIII. 9. *de aſtrorum converſionibus, de Hiſpanica Hiſtoria ab Alfonſo edita Volumina magno ingenio, incredibili ſtudio*. & XIV. 7. *Sacros Bibliorum libros in maternam linguam vertendos etiam curavit*. Tabulæ Aſtronomicæ, quæ ab ipſo Alphonſinæ appellantur, magnam ipſi laudem peperere, quanquam & præivere illis Græci, Arabes, Perſæ, & poſt illius tempora multum illis a poſteræ ætatis ingeniis & ſtudio acceſſit, ut ex hoc brevi elencho Lector poterit cognoſcere.

Tabulæ Aſtronomicæ *Claudi*; *Ptolemæi* Hipparchum ſecuti & Timocharem ac Menelaum, in magna Syntaxi, de qua dixi lib. IV. Bibliothecæ Græcæ cap. 14. §. 3.

De tabulis Aſtronomicis *Arabum* Jacobus Golius ad Alfraganum pag. *66*. ſeq. ſicut de *Perſarum* tabulis pag. *46*.

Albategnii An. 880. ex interpretatione Platonis Titurtini & Joannis Regiomontani.

Arzaelis A. 970. tabulæ Toletanæ.

Geber Latinitate donatus a Gerardo Cremonenſi.

UlugBeg tabulæ Longitudinis & Latitudinis ſtellarum fixarum Perſice & Latine editæ a Thoma Hyde, Oxoniæ *1665*. 4.

Alphonſinæ cœleſtium motuum tabulæ, Regis Alphonſi auſpiciis & ſumtu (non quater vel quadragies (*a*) ut nonnulli) ſed quadringenties (*b*) mille aureorum, poſt An. 1252. ad 1270. compoſitæ a *R. Iſaaco* Hazan ſive Cantore Toletano adhibita opera tam aliorum Judæorum quam Arabum, Ægyptiorum, Maurorum, Hiſpanorumque. Prodiere Auguſtæ 1488. 4. quæ editio in Bibliotheca Barberina: tum Venetiis 1492. 4. 1534. Pariſ. 1545. 1553. 4. cum Canonibus *Joannis Saxonienſis*. Beughemius etiam editiones ſine loci nota 1483. & 1490. 4. memorat.

Nicolai Cuſani correctio tabularum Alphonſi, in Cuſani Operibus pag. 1168. 1176. qui etiam laudat *Henricum Batem* in libello erroris tabularum Alphonſi. Memoratur & *Albertus* de Saxonia. Et Canones tabularum Alfonſi Regis ordinati per *Joannem de Lineriis* MSti in Bibliotheca Regia Pariſ. Cod. 1349. Inde in illis tabulis perficiendis ſtudium & operam poſuere Jo. Virdundus, Norimb. 1542. 4.

Joannes Schindelius Mathematicus Pragenſis: Georgius Peurbachius, Baſil. 1553. fol. Jo. Regiomontanus, Tub. 1539. 4. Witeb. 1584. 4. Bernhardus Waltherus Norimbergæ: Dominicus Maria, Bononiæ, ejuſque diſcipulus Nicolaus Copernicus.

Georgius Joachimus Rheticus Lipſ. 1570. 4.

Tabulæ *Prutenicæ* Eraſmi Reinholdi, ut Rheticus fecit, Copernicum ſecuti, Prutenicum ſive Pruſſum, Tubing. 1551. 1571. 4. Witeb. 1585. 4.

Jo. Antonii Magini, Venet. 1585. 4.

Friſicæ Lunæ ſolares a Nicolao Mulero, Alcmariæ *1611*. 4.

Tabulæ *Rudolphinæ*, auſpiciis Imperatoris Rudolphi II. a Tychone Brahe & Joanne Keplero, Ulmæ *1627*. fol.

Illis inſiſtentes Tabulæ Andreæ Argoli, Johannis Longomontani in Aſtronomia Danica, Mariæ Cunitiæ in ſua Urania, Joannis Baptiſtæ Morini &c.

Ta-

(*a*) Vide Celeberrimi Wolfii Bibliothecam Hebræam Tom. I. pag. 192. Nicolaum Antonium Tomo II. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ pag. 55.

(*b*) Bælii Lexicon in *Caſtiliæ*.

Digitized by Google

Tabulæ *Medicea* Vincentii Reneri, Florent. 1633. 1647. fol.

Philippi Lansbergii Tabulæ motuum cœleſtium perpetuæ, ab eo editæ anno ætatis 71. Middelburg. 1632. fol. Hic Alphonſinam methodum unicam eſſe agnoſcit, quæ in Tabulis æqualium motuum uſurpanda ſit.

Tabulæ *Richelianæ* a Natali Durreto, Pariſ. 1637. fol.

Tabulæ Philolaicæ Iſmaelis Bullialdi, Pariſiis 1645. fol.

Joannis Baptiſtæ Riccioli, S. J. in almageſto novo, Bononiæ 1651. fol.

Johannis Nevvtoni, 1657. &c.

Britannicæ Vincentii Wing, Lond. 1669.

Johannis Hevelii, in prodromo Aſtronomiæ & Catalogo fixarum, Gedani 1690. fol.

Tabulæ Carolinæ Thomæ Streete, Angli.

Philippi de la Hire *Tabulæ Ludovicianæ*, Pariſ. 1702.

Joannis Caſſini adhuc ineditæ.

Pleniſſimæ accuratiſſimæque *Joannis Flamſtedii*, Angli, in hiſtoria cœleſti poſtuma Lond. 1726. fol. 3. Vol.

De aliis Alphonſi Regis ſcriptis, quæ vel Hiſpanica lingua compoſuit ſive carmine, ſive proſa, ſpeciatim Legum Corpore, expeditionum Cruciatarum Hiſtoria, & Hiſtoriæ Hiſpanicæ generalis partibus duabus una a Gentis originibus uſque ad Annum Chriſti 893. & altera uſque ad Annum 1252. nec non de ſcriptis, quæ ex Arabico juſſit vel in Latinam, vel in Hiſpanicam linguam transferri, ſatis mihi videtur, Lectorem remittere ad Nicolai Antonii lib. VIII. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ cap. 5.

Ordinatio Alphonſina ab Alphonſo Comite Pictavienſi & Toloſano conceſſa Anno 1270. Villæ Riomo Diœceſis in Gallia Claromontenſis, exſtat Gallice & Latine ad calcem Juris Conſuetudinarii regni Hieroſolymitani An. 1099. quod ſub titulo: *Aſſiſes & bons uſages du Royaume de Jeruſalem*, Gallice lucem vidit Burgis 1690. fol. curante Gaſp. Thavmaſio de Thavmaſiere, qui etiam Conſuetudines Bellovacenſes Philippi de Beaumanoir An. 1283. Gallice adjunxit, notiſque & gloſſario illuſtravit.

Alphonſus Vargas Toletanus, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, Epiſcopus *Hiſpalenſis*, defunctus Anno 1359. Cujus Commentarium in Sententias memorat Trithemius cap. 614. *In librum primum Sententiarum*, quem An. 1345. auditoribus ſuis dictaverat Pariſiis, lucem vidit Venetiis 1490. fol. In Ariſtotelem de anima quæſtiones, Vincentiæ 1508. & Venetiis 1565. fol. ut inedita in reliquos Sententiarum libros omittam. Vide Nicolaum Antonium Tom. II. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ pag. 113.

Alphonſus I. Luſitaniæ Rex, cujus *Conſtitutiones militum S. Michaelis*, ſive *de Ala* An. 1166. promulgatæ exſtant in Privilegiis Ordinis Ciſtercienſis, Antvverpiæ 1630.

Alphonſi II. Epiſtola ad Lucium II. Papam data Anno 1180. qua regnum ſuum Romanæ Eccleſiæ tributarium conſtituit, cum Lucii reſponſo apud Baluzium Tom. II. Miſcell. pag. 220. ſeq.

Alphonſus de S. Maria, Epiſcopus Burgenſis, qui Anno 1456. diem obiit. Præter ſcripta Hiſpanice, *Defenſoriumque Fidei*, & alia inedita, quæ a Nicolao Antonio Tomo II. Bibliothecæ Hiſpanicæ veteris pag. 173. recenſentur, Latine compoſuit *anacephalæoſin* Regum Hiſpaniæ, Romanorum Imperatorum, Summorum Pontificum & Regum Francorum, ex majori excerptam opere: quæ poſt editionem Granatenſem An. 1545. fol. recuſa, exſtat in Roberti Beli Scriptoribus rerum Hiſpanicarum, Francofurti 1581. Tomo ſecundo, & in Andreæ Schotti Hiſpania illuſtrata Tom. I. pag. 247. Francof. 1603.

Alphonſus III. Magnus ab Anno Chriſti 856. Rex *Ovetenſium*, (Oviedo in Hi-

K

Hiſpania) Scriptor vetus *Chronici* deſinentis in anno eodem 856. & ab illo tempore, ubi deſiit Iſidorus Hiſpalenſis, res Gothorum Hiſpanorumque perſequentis per ſeſquiſæculi ferme ſpatium, quod ſub *Sebaſtiani* Salmanticenſis nomine vulgavit Prudentius Sandovallius, Pampilonenſis Epiſcopus, junctum Chronicis Idacii, Iſidori Pacenſis, (Badajos) Sampiri Aſturicenſis, Pelagii Ovetenſis Epiſcoporum, Pampelonæ 1615. & 1634. fol. Vide Nicolaum Antonium lib. VI. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ cap. 10. Tom. I. pag. 362. ſeq. & Tom. II. pag. 272.

Petrus Alphonſus, cujus *Dialogi XII.* cum Moyſe Judæo, quo nomine auctor ipſe ante baptiſmum vocabatur, prodierunt Coloniæ 1516. 8. recuſi etiam in Bibliothecis Patrum, & in noviſſima editione Lugdunenſi Tom. XXI. pag. 173. *Fuit autem*, inquit in Præfatione, *Pater meus ſpiritalis*, *Alphonſus glorioſus Hiſpaniæ Imperator*, *qui me de ſacro fonte ſuſcepit*, *quare nomen ejus*, *Petri nomini apponens*, *Petrus Alphonſi mihi impoſui*. Petri nomen cooptaſſe ſibi teſtatur, quia baptizari ipſum contigit die natali Apoſtolorum Petri & Pauli An. Chriſti 1106. ætatis 44. quo tempore Caſtellæ & Legioni præerat Alphonſus VI. * An liber Dialogorum idem ſit cum libro *Diſciplina* inſcripto, ignoro. Extat ſub hac inſcriptione liber in Codice Vaticano 4161. Montfaucon Biblioth. MSS. pag. 115. Credo tamen hanc ipſam eſſe *Clericalem Diſciplinam*, quam in Codice Sangermanenſi evolviſſe ſe Cangius hic apud Fabricium admonet.

Alphonſus Philoſophus, cujus *Clericalem Diſciplinam* evolvit Cangius MStam in Bibliotheca S. Germani de Pratis, Codice 798. idem cum ſuperiore videtur eſſe Oudini judicio, Tom. II. p. 992. ſed fallitur Oudinus, cum Petri Hiſpani Logicam ad hunc Petrum Alphonſum refert, ut infra in *Petro* Hiſpano dicendi locus erit.

Alphonſus, utriuſque *Siciliæ* & *Aragoniæ* Rex, defunctus Anno 1458. de cujus dictis & factis libros IV. Antonii Panormitæ Æneas Sylvius miſit in compendium. *Epiſtolas* quaſdam hujus & *Orationes* Latine ſcriptas laudat Nicolaus Antonius Tomo II. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ p. 178. quæ leguntur in Lucii Marinæi Siculi Genealogia Regum Aragoniæ, poſt editiones Cæſaraugustanam 1509. & Complutenſem 1533. recuſa in Roberti Beli Sylloge Tomo II. lib. XI. cap. XLV. & ſeq. & in Hiſpania illuſtrata Andr. Schotti Tom. I.

Alphonſus de Soto, Civitatenſis JCtus, circa Annum 1490. cujus ſcripta refert Nicolaus Antonius Tomo II. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ pag. 228. in quibus Tractatus *Jubilæi*, & *Cameraviatus*, & *de futuro Concilio* ad Sixtum IV.

Alphonſus de Spina, Ordinis Minorum, circa Annum Chriſti 1458. in villa Valliſoletana ſcripſit celebre illud *Fortalitium Fidei* contra Judæos, Saracenos, alioſque Chriſtianæ Fidei inimicos, diſtributum in libros quinque ac primum editum ſine loci nota An. 1487. ac deinde ſæpius, ut dixi in libro de Veritate Religionis Chriſtianæ pag. 574. Confer eruditiſſimi Wolfii noſtri Bibliothecam Hebræam Tomo I. pag. 193. Tom. II. pag. 1116. & Tom. IV. pag. 545. ſeq.

Alphonſus Toſtatus. infra, *Toſtatus*.

Alphonſus Burgenſis, ſive *Valliſoletanus* Ex Judæus, cujus *libri de bellis Domini* in Fortalitio fidei citantur, hinc ab Alphonſo de Spina, de quo ſupra, diverſus eſſe cognoſcitur. Oppoſuit autem illa bella Domini, Hebraice & Hiſpanice compoſita, non Latine, Joſepho Kimchi Judæo, quæ MSta exſtare feruntur in Bibliothecis Romanis, oppugnata etiam a *R. Schem Tov* ben R. Iſaac Sprot, Tudelenſi, qui lapidem illis Lydium oppoſuit. Vide Nicolaum Antonium Tomo II. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ p. 192. & laudatum Wolfium noſtrum Tomo I. Bibliothecæ Hebrææ pag. 192. 1126. & Tom. IV. pag. 786.

786. ubi Pauli Burgenſis teſtimonium, qui tempore Regis Hiſpaniæ Alphonſi X. refert hunc Alphonſum anno ætatis ſexageſimo baptiſmum ſuſcepiſſe. * In Bibliotheca Vaticana, notante P. Montfaucon Biblioth. MSS. cod. 4151. extat Alphonſus Epiſcopus Burgenſis ſuper altercatione præeminentiæ ſedium inter Oratores Regis Aragonum, & Regis Angliæ. Ambigo tamen an hæc de Alphonſo iſto dicta ſint.

Alphonſus Vargas. ſupra, *Hiſpalenſis*.

Alphonſus Zamora, Ex-Judæus ſub Sæculi XVI. initia, cujus magnæ partes fuere in adornandis Bibliis Polyglottis Complutenſibus, quibus etiam Vocabularium addidit, & Grammaticam & Correctorium locorum perperam in Codicibus quibuſdam Scriptorum. Vide Warthoni auctarium ad Caveum ad An. 1506.

Altaichenſis Monachi *de Vita S. Salomes Virginis, & Judithæ Viduæ*, recluſarum apud Altaich in Bavaria, Sæculo IX. in Actis Sanctorum 29. Junii Tomo V. pag. 493.

Altmannus. ſupra, *Alemannus*.

Magiſtri Altmanni Medulla Matrimonii verſibus expoſita hexametris. Incipit: *Ardua tentantes*. MS. Sæculi XIII. in Monaſterio Cremifanenſi, Ordinis Benedicti in Auſtria, ut ex Cl. Viro Bernardo Pez didici.

Alvardus Caducenſis, Ordinis Prædicatorum, aliis *Alvarus*, aliis *Bernardus Arnoldi*, ſed vero nomine *Arnaldus Bernardi*, qui circa Annum 1334. diem obiit. Scripſit *Poſtillam ſuper Apocalypſin*. Lecturam & Sermones *ſuper ſeptem Pſalmos Pœnitentiales* & *ſuper Officium defunctorum*. *Sermones valde notabiles* pro Clericis &c. Vide Jacobum Quetif T. I. pag. 588. ſeq.

Aicardus Alvarotus, JCtus Patavinus circa Annum 1350. cujus *Conſilia* celebrantur. Vide Hendreichii Pandectas Brandenburg. pag. 135.

Alvarotus de Alvarotis, Aicardi frater, Patavinus & ipſe JCtus, qui obiit Anno Chriſti 1388. hujuſque filius *Petrus Alvarotus*, qui Bononiæ & Patavii docuit, de cujus ſcriptis vide Nicolaum Comnenum Papadopoli Tom. I. Gymnaſii Patavini pag. 217. Petrique frater *Jacobus Alvarotus*, qui *de uſibus feudorum* ſcripſit, & *repertorium axiomatum feudalium*, Pataviique Anno 1453. diem obiit ſupremum, hujuſque filii *Comes* & *Franciſcus*: filiuſque Comitis *Jacobus Alvarotus* defunctus Ferrariæ circa Annum 1500. omnes Juris utriuſque peritia clari. Vide Pancirollum de Juris interpretibus lib. II. cap. 104. De editis plerorumque ſcriptis Hendreichium conſules.

Paulus Alvarus, aliis *Aurelius Flavius Alvarus*, Vir illuſtris, Patricius Cordubenſis, Hiſpanus, de quo poſt Ambroſium Moralem diligenter Nicolaus Antonius lib. VI. Bibliothecæ Hiſpanæ cap. 8. Tom. I. pag. 349. ſeq. Hic circa Annum 847. *Eulogii Cordubenſis Vitam & Martyrium* ſcripſit, quod non modo exſtat apud Surium XI. Martii, ſed & in Actis Sanctorum XI. Martii Tom. I. pag. 90. ſeq. additis Papebrochii notis repetitum ex editione Ambroſii Moralis præfixa operibus Eulogii ab eo vulgatis Compluti 1574. fol. De cæteris editionibus Tom. IV. Hiſpaniæ illuſtratæ pag. 223. & Tom. XV. Bibliothecæ Patrum jam notavit Caveus. De *Scintillis Patrum* vide infra in *Defenſore*. *Indiculum luminoſum* ſcriptum Anno Chriſti 854. hujus Alvari eſſe, contra Moralis ſententiam, probat Nicolaus Antonius lib. VI. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ cap. 8. Tom. I. pag. 350. qui prioris finem & poſteriorem librum integrum notat in MS. deſiderari, argumentumque operis, docet eſſe defenſionem illorum, qui Martyrio ſeſe non perquiſiti obtulere, pro quibus & Eulogius decertavit: dein Propheticarum de Mahometo & ejus nefanda hæreſi explicationem. Idem Nicolaus Antonius & proprio opere Alcoranum obſervat voluiſſe confutare, ac præterea in MS. reperit hu-

jus Alvari *Confeſſionem*, & librum *Epiſtolarum XX.* Deinde *Carmen Philomelaicum*, in Philomelæ laudem, aliaque carmina præter S. Eulogii epitaphium hymnumque in diem ejus, inedita omnia, atque in his *Epimenidem* ægritudinis propriæ, & *in Bibliothecam Leovigildi*, *in Crucis laudem*, verſuſque heroicos *in laudem B. Hieronymi*.

Alvarus Pelagius, diſcipulus Johannis Scotis Pariſiis docentis, ipſe Hiſpanus Juris Canonici Doctor, Ordinis Minorum, Summus Papæ Johannis XXII. Pœnitentiarius & Coronenſis in Achaja Epiſcopus, deinde Silvenſis (in villa Ramra) in Algarbia, de quo multa Waddingus in Annalibus Tomo tertio ad An. 1308. 1329. 1332. 1340. & in Scriptoribus Ordinis Minorum p. 15. & Nicolaus Antonius Bibliothecæ veteris Hiſpanæ lib. IX. cap. 4. Tom. II. pag. 100. ſeq. Ex ſcriptis ejus præcipuum eſt *Summa* (*a*) *de planctu Eccleſiæ*, ejus morboſo & defectuoſo tam eccleſiaſticorum, quam ſæcularium lugubri ſtatu, ad Petrum Gomezium Cardinalem: opus Antonino Florentino inprimis probatum, quod auctor ipſe ait ſe cœpiſſe componere Avenione, An. 1330. & abſolutum An. 1332. recenſuiſſe in Luſitania An. 1335. atque iterum An. 1340. Prima editio hujus operis Ulmenſis An. 1474. folio majore apud Johannem Zeiner de Reutlingen. Hanc ſecutæ Lugdunenſis 1517. & Veneta 1560. fol. dignumque eſſet, raro utpote obvium, quod ab aliquo viro docto cum neceſſariis ad temporum illorum faciem intelligendam obſervationibus prælo iterum ſubjiceretur. Alia Alvari hujus ſcripta, ſed ut opinor adhuc inedita, de quibus præſertim Nicolaus Antonius, memorantur *Speculum Regum*, cum *collyrium adverſus hæreſes*: *Apologia* pro Johanne XXII. adverſus Marſilium Patavinum & Guilelmum Occamum. *Commentarii in IV. libros Sententiarum*. *Sermo* habitus præſente Johanne XXII. quo adhæret opinioni illius de viſione animarum ante diem judicii deneganda, de qua Waddingus ad Annum 1333. num. 10. * Non illuſtrandum eſſet tantummodo a viro aliquo docto opus iſtud Alvari, atque ita paludatum iterum producendum eſſet in publicum; ſed & ad veteres MSS. Codices ex integro recenſeri oporteret. Nam plane mendoſum eſt in editis, & ſæpe diſcrepat a MSS. Bernardinus Baroni Lucenſis Amicus meus, vir doctus, opus idem Pelagii in MS. codice chartaceo poſſidet, quem mihi mutuavit, eumdemque cum impreſſo Venetiis an. 1560. contuli; atque ſic demum intellexi, quanta ſit hujus correctionis neceſſitas. En unum alterumve ſpecimen ex præfatione deductum

Edita	MS.
In ſublimitate ſtatus ima cum Chriſto humili.	In ſublimitate ſtatus Pontificalis nunc. Cum Chriſto humili.

Edita	MS.
Sic Elech	Sicheleg.
Seraphici almi	Seraphici olim.
Ibi *cum enim*	V. cum emin.
Verus Papa Nicolaus antiquus Romanus.	Verus Papa Joannes Romanus &c.
Qui non eſt ſanctus	Qui non eſt factus Epiſcopus.
In Eccleſia catholica	Etiam catholicus.
Et quadraginta cap. in prima parte iſtius operis.	Et quadraginta duobus articulis in principio iſtius operis.

Alvernus, de *Alvernia*, vide infra *Petrus Arvernus*, & *Guilelmus Pariſienſis*.

Aluiſius (*Luiſius*, ſive *Ludovicus*) *Mar-*

(*a*) Fallitur Waddingus, quique eum ſequuntur & a *planctu Eccleſiæ* diverſum opus faciunt Alvari *Summam Theologiæ*, quam & ipſam impreſſam ajunt fuiſſe Ulmæ A. 1474. Falluntur & qui cum Orlando Reutlingenſem *planctus Eccleſiæ* editionem fingunt Anno 1474. in lucem editam. Vide Francica Acta erudita & curioſa, vulgata Germanice Norimbergæ 1728. 8. Parte XIV. pag. 112.

Marſilius , Florentinus Auguſtinianus, qui Anno 1450. diem obiit , monumento publicis a Patria ſumptibus facto decoratus. Præter alia ſcripta Theologica, Quæſtiones , Commentarios & Sermones , *Vetus & Novum Teſtamentum carmine Heroico* panxit, quod opus Florentiæ in Auguſtinianorum Bibliotheca S. Spiritus MS. aſſervari teſtatur Julius Niger de ſcriptoribus Florentinis pag. 389. & Philippus Elſſius in encomiaſtico Auguſtiniano pag. 441. Idem hunc Aluiſium ait ſubtiliter contra Græcos diſputaſſe in Concilio Florentino, quod haberi cœptum An. 1438.

Alulfus , Monachus Benedictinus S. Martini Tornacenſis circa An. 1096. *Paterii*, de quo infra , exemplo & *Odonis* Abbatis ſui , poſteaque Epiſcopi Cameracenſis precibus, ex *Gregorii M.* ſcriptis collegit expoſitionem Veteris & Novi Teſtamenti tomi IV. eiſque nomen *Gregorialis* impoſuit. Tomi duo primores loca Veteris Teſtamenti, tertius Novi continet, quartus eſt de variis argumentis, & Oudino T. II. pag. 656. teſte, qui MStum opus in variis Bibliothecis Galliæ evolvit, libris XVI. diſtinguitur. *Prologum* edidit Mabillonius Tom. I. Analector. pag. 312. (editionis novæ in fol. pag. 131.) *Liber tertius in Novum Teſtamentum* , lucem vidit Pariſ. 1516. 4. & eodem anno Argentorati per Joannem Knoblauchium: & ſub Paterii nomine inter Opera Gregorii M. A. 1553. Romæ in fol.

Alvredus, vide *Ælfredus*.

Amadeus, *ſive Amedeus* , Monachus Claræ vallis, Ord. *Ciſterc.* & ex Abbate Altæcumbæ Epiſcopus ab An. 1145. ab 1158. *Lauſannenſis*, de cujus laudibus præter Carolum de Viſch in Bibliotheca Ordin. Ciſterc. pag. 19. Chryſoſtomum Henriquez in Menologio Ciſtercienſi 7. Januar. & Angelum Manriquez Tomo II. annalium Ciſterc. ad An. 1158. Sammarthani T. II. Galliæ Chriſtianæ pag. 628. Ejus *ſermones VIII. de laudibus B. Mariæ Virginis* poſt primam editionem Baſileenſem Anni 1517. ſæpius recuſæ ſunt tum alibi tum in heptade præſulum Theophili Raynaudi, Lugduni 1633. & Pariſiis 1671. fol. & in Franciſci Combefiſii Bibliotheca Patrum Concionatoria, Pariſ. 1662. fol. & ſeparatim ex recognitione Richardi Gibboni S. I. Audomari & Antvverpiæ 1613. 12. atque inde Duaci 1625. 4. & in Bibliotheca Patrum Colonienſi An. 1622. Tomo XV. pag. 308. & in Lugdunenſi Tomo XX. pag. 1262. nec non in Petri ab Alva & Aſtorga Tomo primo magni Marialis, Madrit. 1648. fol. qui non dubitat Amadeo has homilias Franciſcano tribuere, cum tamen, Combefiſium ſi audias, nox diei non ſit diſſimilior quam Amadei utriuſque ſtylus. Itaque Lucas Waddingus libenter hac in parte diſſentit ab Henrico Willoto , qui & ipſe eaſdem ad Amedeum Franciſcanum, tanquam auctorem retulerat.

Amadeus Luſitanus , alio nomine *Joannes Meneſius de Sylva*, Ord. *Minorum* ſive S. *Franciſci* , defunctus An. 1482. de cujus *Revelationibus*, ſive *Nova Apocalypſi* conſulendus Bzovius ad A. 1471. num. 36. ſeqq. Waddingus in Annalibus Tomo VI. & VII. & in Bibliotheca Ordin. Minor. ubi inter alia pag. 16. notat Poſſevinum de eodem ter agere, ſub nominibus *Amedei*, *Amatoris* , *Ameoli* & *Amodei*. Hic eſt, quem Volaterranus ait virum fuiſſe miræ ſanctitatis, reformatoremque religionis tempore Xyſti IV. & ſcripſiſſe quædam more prophetico , *quæ vulgo non ſunt permiſſa legi , propterea quod revelationibus a DEO vel Angelis ſibi credita aſſerit*. Eaſdem peregrinatione doctrinæ & falſiloquiis infectas queritur Raynaudus , & Bellarmini cenſuras LVII. quibus illæ caſtigantur , edidit Bartoloccius Tomo I. Bibliothecæ Rabbinicæ pag. 241. 245. adde Nicolaum Antonium Tomo II. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ pag. 208. & Cornelium a Lapide ad Apocalypſ. I. ubi angelus Amadei dicitur fuiſſe Scotiſta, quia totum ſe prodit addictum Scoti ſententiis.

Ama-

Digitized by Google

Amalarius Lugdunenſis, contra quem tempore Caroli Calvi, qui ab Anno 840. ad 877. regnavit, habita eſt Synodus Cariſiacenſis. Acta ejus a Patribus Concilii juſſus ſcripſit *Florus*, Diaconus Lugdunenſis, quæ MSta apud Ranchinum legit Mornæus, atque ex illis IV. 8. de Euchariſtia pag. 1627. editionis Latinæ (*a*) Hanovienſis 1605. 8. hæc profert:

Docet (inquit) *Præceptor egregius* (Amalarius Epiſcopus Lugdunenſis) *corpus Chriſti eſſe triforme & tripertitum. Tria eſſe Chriſti corpora: Primum quod Ipſe ſuſcepit: Secundum in nobis qui ſuper terram ambulamus: Tertium in illis qui ſepulti jacent. Hac de cauſa has debere fieri partes; unam in calice pro Chriſto: alteram in patena pro vivis: tertiam in altari pro mortuis. Dicit panem illum eſſe carnem Chriſti, ſanguinem animam, ut ſit totus Chriſtus. Hæſitandum dicit, utrum Corpus Chriſti de Altari ſumptum in corpore noſtro maneat uſque in diem ſepulturæ: an recipiatur inviſibiliter in Cœlum. An, quando venam incidimus, cum ſanguine profluat: An cum cæteris quæ in os intrant, in ſeceſſum labatur.* Hæc deliria quibuſnam argumentis revincunt Gallicani Patres? *Panis* ajunt, *& vinum, efficitur ſpiritualiter Corpus Chriſti, id eſt vitæ & ſalutis noſtræ Myſterium, in quo aliud corporis oculis, aliud fidei videmus obtutu. Nec id tantum quod ore percipimus, ſed quod mente videmus, credimus, libamus. Unde pulchre & fideliter petimus: ut quæ ore contingimus, pura mente capiamus. Mentis ergo eſt cibus iſte, non ventris: nec corrumpitur, ſed permanet in vitam æternam: quoniam pie ſumentibus confert vitam æternam. Pie autem ſumit, qui Spiritu fide illuminatur. In illo cibo & potu viſibili, virtutem inviſibilis gratiæ eſurit ac ſitit: Et munus Indulgentiæ, id eſt ſalutis ſpirituales percipit. Nullatenus cogitanda aut metuenda eſt in hoc myſterio, ulla pollutio. Corpus igitur Chriſti non eſt in ſpecie viſibili, ſed in virtute ſpirituali: nec inquinari poteſt fece corporea, quod & animarum & corporum vitia mundare conſuevit.* * Multa hic involvit Fabricius, quare totus iſte articulus a me refingendus, ac retractandus eſt. Agebat Amalarius non Epiſcopum, ut a Fabricio creditum, ſed Chorepiſcopum Lugdunenſem; ſcripſerat tria diverſi artificii, ſed ejuſdem argumenti opera, quorum prioris titulus eſt *officialis*, in quo de ſacris officiis tractatio inſtituitur; alterius *Antiphonarium;* tertii *Embolus opuſculorum ſuorum* ideſt additamentum. Scripta hæc approbanda in Concilio Diœceſano Lugdunenſi tradidit. Sed nihil tunc definitum ex conjectura judico. Tum Florus Magiſter, & Eccleſiæ Lugdunenſis Diaconus ſcripta hæc cenſura digniſſima judicans detulit ad Concilium apud Theodonis Villam an. 835. habitum; cumque nec ſic damnarentur, Florus ſcripto alio emiſſo ea omnia expreſſit, quæ ſuſpecta in libris Amalarii judicabat. Demum in Synodo Cariſiaca anni 838. de hac cauſa cognitio inſtituta eſt, atque opuſcula Amalarii damnata. Narrat hæc Florus in altero opuſculo inſcripto: *de cauſa Fidei apud Cariſiacenſe Epiſcoporum Concilium nuper habita*. Ibi quidem aliqua tangit de Actis Concilii non tamquam juſſus a Patribus Concilii hæc ipſa ſcribere, ſed ſuo ingenio, & conſilio; tum ex ſuo marte profert rationes, quæ damnationem librorum Amalarii a Concilio pronunciatam defendunt, & adſtruunt. Non ergo Patrum Concilii rationes hic promuntur, ut ex Mornæo aſſerit Fabricius; ſed Flori ſunt omnia. Inſuper fragmentum illud hic relatum a Fabricio, deſumptum eſt non ex opuſculo, ubi pars Actorum Concilii traditur, ſed ex præcedenti opuſculo, in quo Florus Amalarii ſententiam late exponit, & refutat. Quare

(*a*) In Gallica Mornæi editione hæc deſiderari notavit Colomeſius in paralipomenis de Scriptoribus Eccleſiaſticis, ubi de Floro.

re ſi quid forte hic traderetur adverſus dogma de Euchariſtia, illud utique non Concilii Patribus, ſed Floro ipſi Mag. ad ſcribendum eſſet.

Sed nec Floro quidquam excidit dogmati catholico de vera Chriſti perceptione in Euchariſtia repugnans. Scripſerat Amalarius rem eſſe ambiguam, *utrum corpus Chriſti de altari ſumptum in corpore noſtro maneat uſque in diem ſepulturæ, an inviſibiliter recipiatur in cœlum; an quando venam incidimus cum ſanguine profluat; an cum cæteris, quæ in os intrant, in ſeceſſum labatur*. Ubi etiam de ſputis, & phlegmatibus ſpurciſſime diſputat. Reprehenſione hæc digna judicat Florus, aggreſſuſque refutanda demonſtrat, *hunc cibum mentis eſſe, non ventris, non corrumpi, ſed permanere in vitam æternam; corpus Chriſti non eſſe in ſpecie viſibili, ſed in virtute ſpiritali, nec inquinari poſſe fæce corporea, quod animarum & corporum vitia mundare conſuevit*. Quibus verbis id unice intendit Florus alio plane modo manducari Corpus Chriſti, ac cibus materialis, contra id quod Amalarius aſſerebat, vel ponebat in ambiguo. Cæterum non negat Corpus Chriſti reipſa a Fidelibus manducari. *Dominus Jeſus Chriſtus*, ait, *aſſerit ſemetipſum a Fidelibus manducari, & vere carnem ſuam eſſe cibum, vere ſanguinem ſuum potum eſſe*. Et paulo ſuperius *carnem ſuam dicit* (Chriſtus) *a Fidelibus manducari, & ſanguinem ſuum potari. Vere illum cibum carnem ſuam eſſe, vere illum potum ſanguinem ſuum exiſtere confirmat. Seipſum aſſerit a Fidelibus ſuis comedi, & ſine hoc cibo neminem vere per hunc mundum vivere teſtatur; hunc eſſe panem de cœlo deſcendentem, ideſt carnem quam ipſe tradidit pro mundi vita*. Hæc omnia Flori opuſcula vulgavit P. Martene Vet. Mon. tom. IX. col. 649. ex quo ego eadem illa repetii in Supplemento Concil. tom. 1. pag. 865.

Utrum vero Amalarius iſte idem ſit omnino cum authore operis *de eccleſiaſticis officiis*, & *de ordine Antiphonarii* plus vice ſimplici in Bibliothecis Patrum vulgati, quæſtio mihi eſt permaxime anceps. Patria ſcriptoris ejus operis a noſtro eſt diverſa, vel illum Treverenſem dicamus, vel Metenſem. Inſuper eorum, quæ a Floro Magiſtro ſuggillantur nihil legitur in libro vulgato de Eccleſiaſticis officiis. Ex quibus omnibus non immerito quis inferret librum officiale &c. Amalarii Lugdunenſis nihil habere cum libro de Eccleſiaſticis officiis pervulgato commune.

Viciſſim autem nomen authoris utriuſque operis commune eſt, *Amalarius*, tempus, quo uterque vixit, idem. Titulus libri utrimque idem. Nam Amalarius vulgatus ſcripſit *de Eccleſiaſticis officiis*, qui titulus haud valde diſcrepat ab *officiali* Amalarii Lugdunenſis. Alterum opuſculum Amalarii vulgati eſt *de ordine Antiphonarii*; alterius Amalarii eſt *Antiphonarium*. Florus cenſura notat illud de quatuor jejuniis ab Eccleſia inſtitutis *contra quatuor humores, quibus corpus vegetatur humanum*. Simile quid legitur in Edito Amalarii lib. 2. cap. 2. *divinor. officiorum*. Quamquam vero reliqua, quæ Florus cenſura notat, non occurrunt in edito *de divinis officiis*, non ideo tamen hæc de coniungendo in unum utroque opere ſententiæ repugnant. Forte enim Eccleſiaſtici Amalarii libri integri ad nos nequaquam pervenerunt. Quam in rem animadvertiſſe juvat P. Mabillonium in ſuis Analectis additamenta quædam ad libros Amalarii nondum edita e MSS. Codd. evulgaſſe. Sicut igitur quædam ejus operis reperta ſunt, quæ huc uſque latuerunt; ita pariter reperiri & alia poterunt adhuc ignota. Inſuper duos tantummodo Amalarii libellos ad nos tranſmiſſos conſtat; tertius quem Embolum appellavit, adhuc forte latet, vel periit; atque in eo facile contineri poterant ea, quæ Florus criminatus eſt. Haud abs re etiam ſuſpicaremur Concilii Cariſiaci Patres, qui Amalarii

rii

rii Lugdunenſis libros improbarunt, id etiam effeciſſe, ut ea quæ in iiſdem libris reprehenſione digna judicarunt, delerentur, vel expungerentur; atque ſic demum correcti libri fidelium manibus permitterentur. Hæc ſatis de re præſenti.

Amalarius, *Amularius*, *Amelarius*, *Amilarius*, *Hamularius*, *Amalharius*, *Amalhart*, (*a*) *Hamalart*, Chorepiſcopus Metenſis, qui Anno 816. Concilio Aquiſgranenſi probavit *librum Vitæ Clericorum* (al. Canonicorum) Capitulis CXIII. quibus alia XXXII. & de Vita Sanctimonialium Capita XXVIII. adjuncta ſunt. Vide in Tomis Conciliorum Regia Tom. XXI. Labbei Tom. VII. Harduini Tom. VI. Coleti Tom. IX. Vide & Sirmondi Concilia Galliæ Tom. II. pag. 329. Cointii Annales Tom. VII. pag. 317. 319. 397. ſeq. Idem Amalarius An. 825. a Synodo Pariſienſi miſſus Aquiſgranum ad Ludovicum Pium ſyllogen teſtimoniorum ex SS. Patribus adverſus imaginum cultum pertulit. Idem, de quo Sigebertus Gemblacenſis cap. 87. *Amalarius* (ita pro *Attulario* legendum) *Monachus brevem* libellum de Eccleſiaſticis officiis *ſcripſit*. *Poſtea ſcribens de eadem re ad Ludovicum Imperatorem*, Ordinem & cauſas Eccleſiaſticorum Officiorum, quatuor libris *planius digeſſit*: *&* de myſteriis Miſſæ *librum unum*. In MS. Codice Eccleſiæ S. Martialis apud Lemovicas, teſte Mabillonio Tom. I. pag. 419. Tom. II. pag. 140. (editionis novæ pag. 100. & 432.) hæc in fine leguntur: *Explicit liber* Symphoſii Amalarii *Presbyteri venerabilis* de Divinis Officiis, *quem miſit ad Ludovicum & Lotharium Reges filios Caroli Magni Imperatoris*, *quem librum transſcribi curavit ADEMARUS* &c. Ex illo Codice Mabillonius ſupplementum (*b*) L. IV. c. 48. publicavit *de Regula S. Benedicti*, *præcipui Abbatis*, ad quod illuſtrandum pertinet etiam Mabillonii Diſſertatio de Monaſtica vita Gregorii M. Tomo II. pag. 145. & editionis novæ pag. 499. Amalarii *Eclogæ de Officio Miſſæ* in Baluzii Capitularibus Regum Francorum Tom. II. pag. 1352. qui etiam Anonymi *Reſponſionem de Corpore & Sanguine DOMINI* a Dacherio Tomo XII. pag. 39. & editionis novæ Tom. I. pag. 149. editam, Amalarii hujus eſſe annotavit. *Quatuor libri de Eccleſiaſticis Officiis*, quos Honorius IV. 3. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Epiſcopo Metenſi diſerte tribuit, prodierunt una cum ejuſdem libro *de ordine Antiphonarii* (in quo *Lectionarium* etiam & *Cantatorium*, & *Commentarium diurnalis Officii* auctor fuit pollicitus) in *Melchioris Hittorpii* collectione Scriptorum de Divinis Officiis, Coloniæ 1568. fol. quam infra cum *Ordine* Romano recenſeo, & in *Georgii Ferrarii*, Romæ 1591. fol. nec non in univerſis Patrum Bibliothecis, ac noviſſima Lugdunenſi Tom. XIV.

Amalarius Fortunatus, Monachus Benedictinus, & ab Anno Chriſti 810. Archi-Epiſcopus *Trevirenſis*, qui miſſus a Carolo Magno in Saxoniam Anno 811. Eccleſiam Hamburgenſem in honorem B. Virginis conſecravit, triennio poſt extinctus. Vitam ejus ſcripſit Conſtantinus Caetanus editam Romæ 1612. 4. qui *librum de Divinis Officiis* non Metenſi, ſed huic Amalario tribuendum contendit, quod præter Anonymum Mellicenſem cap. 71. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, diſerte etiam facit Albericus Monachus trium fontium in Chronico ad Annum 810. pag. 155. *Waſco Abbas Mediolaci fuit Archiepiſcopus Treverenſis*, *& poſt eum Amalarius Fortunatus Cardinalis*, *qui librum Officiorum Eccleſiaſticorum compoſuit*. Sed libri de Officiis ad Ludovicum Pium glorioſſimum, ut eum compellat *Imperatorem*, ſcripti ſunt poſt Annum 819.

(*a*) Alius *Amalhart* Abbas Hornbacenſis apud Mabillonium Tom. IV. Analect. pag. 643. & editionis novæ pag. 426.

(*b*) Illud Supplementum, ſicut & caput 46. & 47. libri IV. in ſuo Codice non legit Boſtonus Burienſis.

819. (*a*) quum Amalario Trevirenſi jam defuncto ſucceſſiſſet Hettius. Confer, quæ Sirmondus ad Caetanum, apud Labbeum de S. E. Tom. I. p. 692. ſeq. & Tom. IV. Operum Sirmondi p. 643. ſeq. *Epiſtolæ* quoque *ſex*, quas vulgavit Dacherius Tom. VII. Spicilegii p. 164. & Tom. III. editionis novæ pag. 330. quarumque ultima eſt *de Obſervatione Quadrageſimæ*, non Trevirenſem, ſed eundem, qui de Officiis ſcripſit, Amalarium habent auctorem. Et priores quidem, quæ *de nomine JESU* tractant, ſunt ultimum caput libri tertii de Officiis Eccleſiaſticis, quod in editionibus deſideratur, ſed notatur in indice capitum. Vide B. Ittigium de Bibliothecis Patrum pag. 213. Amalario autem Treverenſi *Epiſtolam de Cæremoniis Baptiſmi* ad Carolum Magnum ſub Alcuini nomine a Caniſio Tomo VI. Antiquar. Lect. pag. 366. & Tom. II. editionis novæ pag. 543. atque inter Alcuini Opera pag. 1151. vulgatam vindicat Codex Petavianus, teſte Sirmondo notis ad Theodulfii Aurelianenſis librum de Ordine Baptiſmi Tom. II. Operum pag. 943.

Amalricus Augerii de Biterris, Auguſtinianus Monaſterii B. Mariæ de Apriano, ſive Aſpriano, Elnenſis, ſive Helenenſis Diœceſis Prior, Doctor Univerſitatis Montepeſſulanæ & Urbani V. Capellanus circa Annum Chriſti 1362. ex CCIX. Chronicis ſcripſit *Actus Pontificum Romanorum* a Petro uſque ad Johannem XII. ſive Annum Chriſti 1321. ad Urbanum V. poſt ea, quæ ex hoc Amalrico produxere *Spondanus*, qui eum ut fidelem & accuratum laudat tum alibi, tum ad Annum 1310. n. 4. *Baluzius*, qui Vitas Clementis V. & Johannis XXII. notis illuſtratas vulgavit in præclaro Opere de Papis Avenionenſibus Tom. I. pag. 95. & 185. & *Leibnitius* de Gregorio V. & Clemente II. gente Saxonibus Tom. I. Scriptorum Brunſvicenſium pag. 576. & 578. integrum denique opus vulgatum eſt a V. C. *Joanne Georgio Eccardo* Tom. II. Corporis Scriptorum medii ævi pag. 1641. 1824. Lipſiæ 1723. in fol. Teſtatur Eccardus Amalricum, qui ab Innocentio III. diffuſior eſſe in rebus ætati ſuæ propioribus incipit, opus hoc digeſſiſſe ordine litterarum Alphabeti, per capitula 1048. prælatam autem a ſe in editione hac ſua ordinem temporum & ſucceſſionem Paparum.

Alius *Amalricus de Bena*, Carnotenſis, circa Annum Chriſti 1204. de quo vide Bulæum Tom. III. Hiſtor. Academiæ Pariſ. pag. 24. ſeq. & 48.

Amalricus Rex Hieroſol. circa Annum Chriſti 1258. eique ſuppar *Amalricus Patriarcha* Eccleſiæ Dominicæ Reſurrectionis ab Anno 1157. ad 1180. quorum Epiſtolas ad Ludovicum Francorum Regem edidit Bongarſius in geſtis DEI per Francos, Regis quidem Tom. I. pag. 1173. 1176. 1178. 1179. 1181. 1182. & Patriarchæ pag. 1180.

Amalricus ex Weiſſenburgenſi ad montana Voſagi Monacho Benedictino Epiſcopus ab Anno 891. ad 893. Spirenſis, quem inter alias laudes etiam Poetam gravem vocat Guilelmus Eyſengreinius pag. 71. Catalogi, ex ſcriptis autem ejus memorat *Commentarios in Pentateuchum* & *in Pauli Epiſtolas*.

Amandus Argentinenſis Epiſcopus interfuiſſe traditur Concilio Colonienſi A. 346. quod edidit Sirmondus Tomo I. Conciliorum Galliæ pag. 11. De dubia fide hujus Concilii monui Bibliothecæ Græcæ Tomo XI. pag. 371.

Amandus de Caſtello, Canonicus Tornacenſis, inde Prior Aquicinctinus, ac denique Abbas Marchionenſis, ſcripſit *Epiſtolam de obitu Odonis*, *Epiſcopi Cameracenſis*, defuncti circa Annum Chri-

(*a*) Neque Metenſem, neque Trevirenſem Epiſcopum, ſed tertium quendam Amalarium fuiſſe, qui circa Annum 827. de Officiis Eccleſiaſticis ſcripſerit, contendit Blondellus, quem vide ſis libro de Epiſcopis pag. 80. *Eclogæ* Amalarii Abbatis *in Ordinem Romanum* editæ ſunt a Mabillonio Tom. II. Muſei Italici pag. 549. 550.

ſti 1120. exſtat in Belgica Chriſtiana Arnoldi Baiſſii, edita Duaci 1634. 4. Vide Oudinum Tomo II. pag. 1014.

S. Amandi Tungrenſis, ſive Trajectenſis Epiſcopi, qui Anno 662. traditur obiiſſe, *Codicillum*, quo mandat corpus ſuum in Elnonenſi Monaſterio, quod in Diœceſi Tornacenſi fundaverat, ſepeliri, nec inde evehi, publicavit Aubertus Miræus in faſtis Belgicis, Bruxellæ 1622. 8. De hoc Amando Baronius ad Martyrolog. atque Acta Sanctorum 6. Februarii, & quæ infra in *Milone*.

Amaneus, Archiepiſcopus in Gallia Auſcitanus, ſub quo promulgata in Synodo Nugarolenſi An. 1303. Capitula XIX. & alia V. in Synodo Auſcitana Capitula VI. in Tomis Conciliorum occurrunt.

Amatus, Monachus Caſſinenſis, & incertæ ſedis Epiſcopus clarus circa Annum 1080. Scripſit *Hiſtoriæ Nortmannorum libros VIII.* ad Deſiderium Abbatem (poſtea An. 1087. Victorem III. Papam) MStos in Bibliotheca Caſſinenſi, teſte Joanne Baptiſta Maro ad Petrum Diaconum de Scriptoribus Caſinenſibus cap. 20. ubi præterea hujus Amati memorantur *libri IV. de geſtis Apoſtolorum Petri & Pauli*, ſcripti carmine, ad Gregorium VII. Papam ab Anno 1073. ad 1085. Et *de laude Gregorii VII. De duodecim lapidibus. De Civitate Cœleſti Hieruſalem.* * Eſt & alius ejuſdem nominis ſcriptor multo recentior, cujus eſt opuſculum *de ira Dei, & Antichriſto; opus compoſitum Florentiæ anno* 1461. cum epiſtola nuncupatoria ad univerſos Chriſti fideles. Extat in Bibliotheca Laurentiana. Monfaucon Bibl. tom. 1. pag. 271.

Ambroſius Autpertus, minus recte aliis *Ansbertus*, Gallus, Monachus Benedictinus atque inde Abbas S. Vincentii ad fontes Vulturni fluvii in Samnio An. 777. & 778. quo diem obiit ſupremum. Vide Acta Sanctorum 19. Julii Tom. IV. p. 646. ſeq. & Mabillonium ſæculo 3. Sanctor. Benedictin. Parte II. pag. 256. Scripſit ut ipſe in extremo operis teſtatur, (*a*) ſub Deſiderio Longobardorum Rege & ſub Paulo I. Papa, & ſucceſſori ejus A. C. 767. Stephano dicavit *libros X. commentariorum in Apocalypſin*, editos Coloniæ 1536. & in Bibliotheca Patrum Colonienſi Tomo IX. & Lugdunenſi Tomo XIII. pag. 403. *Vitam SS. Paldonis, Tatonis, & Taſonis* fratrum & Monaſterii S. Vincentii de Vulturno Abbatum, & *hiſtoricam de Monaſterio ſuo relationem*, quæ exſtat apud Ughellum Tomo VI. pag. 458. (edition. novæ pag. 369.) Mabillonium Sæc. 3. Benedict. pag. 423. & in Actis Sanctor. XI. Januarii. Sed Commentaria *in Pſalmos* & *in Canticum Canticorum* quæ Coloniæ atque alibi edita ſcribit Labbeus, alii ignorant. Niſi quod MS. in Cantica Canticorum in Bibliotheca Floriacenſi exſtare Oudinus teſtatur, certe edita eſſe non exiſtimo, neque eorum apud Albericum mentio, ubi de hujus Ambroſii prolixa ſuper Apocalypſin expoſitione. Meminit autem Trithemius cap. 287. de Scriptoribus Eccleſ. & lib. 2. cap. 106. illuſtr. Benedictin. ubi eidem Ambroſio Autperto quem An. 890. ait floruiſſe, tribuit libros X. in Apocalypſin, & *in Pſalterium*, *in Cantica Canticorum*, & *librum de cupiditate* (cujus notitiam videtur petiiſſe a Sigeberto cap. 91.) & *librum Epiſtolarum ad diverſos*. Magna autem ſuſpicio eſt a Sigeberto, Trithemio, Sixto Senenſi aliiſque, qui horum veſtigiis inſiſtunt, Ambroſium hunc confundi cum *Autperto Abbate Caſſinenſi* ab Anno 834. ad 837. de quo Petrus Diaconus cap. 13. & ad eum Jo. Baptiſta Marus pag. 172. ſeq. vel cum alio etiam juniore hujus nominis. Ad Autbertum Caſſinenſem referunt *Sermonem in aſſumtionem Mariæ* inter Auguſtinianos de Sanctis, & in Combefiſii Bibliotheca Concionatoria: *Sermonem de Purificatione B. Mariæ Virginis*, ſive *de lectione Evangelii* Luc. II. 22.

(*a*) Confer Albericum Monachum trium fontium ad An. 767. pag. 102. *ſeq.*

22. ſeq. ad calcem operum S. Ambroſii edit. Pariſ. 1642. 1665. &c. & in Veteri Homiliario, quem ſub Alcuini nomine edidit Baluzius T. I. Miſc. p. 382. tum *Sermones in laudem S. Matthiæ Apoſtoli aliorumque Sanctorum* : & *de Nativitate Mariæ*, & *in feſtum omnium Sanctorum*, *Sermonem de cupiditate*, habentem Scripturarum teſtimonia octoginta, qui incipit : *Sanctorum Eccleſiam*. Sermonem *in dedicatione Eccleſiæ*. Orationem *contra ſepties ſeptem vitia*. Homiliam *in Marci IX. 2. ſeq.* &c. Denique librum *de conflictu vitiorum & virtutum* inter S. Ambroſii & Auguſtini (*a*) Opera ſæpius editum.

Ambroſius (*b*) Traverſarius, natus non procul Florentia in oppido Portici (*Pertico*) Romandiolæ, ſive Flaminiæ An. 1376. diſcipulus Joannis Ferreti, Ravennatis: & Emanuelis Chryſoloræ Byzanthini, poſtea Prior Eremi *Camaldulenſis*, & ab Anno 1431. totius Ordinis Generalis, probitate & doctrina inclytus, cujus morte audita quæ, ut ait Arnoldus Wion Tomo I. Ligni Vitæ pag. 38. non ſine veneni ſuſpicione Anno 1439. Florentiæ 21. Octobris accidit, Eugenius IV. lacrimas continere non valens, identidem ingeminavit: *Ambroſi fili*, *quis te mihi eripuit*, *quis Eccleſiæ Lumen adeo intempeſtive extinxit?* Camaldulenſem eremum ære deſcribi curavit Joannes Mabillonius in itinere Italico pag. 100. ubi Ambroſium in Oratorio ſine lapide & titulo ſepultum jacere indignatur. Defunctum Oratione funebri proſecutus eſt diſcipulus ejus Poggius Florentinus teſte Voſſio de Hiſtoricis Latinis p. 556. quam tamen inter Orationes Poggii editas non reperio. Vitæ ejus narratione Auguſtinus Florentinus librum tertium ſive ultimum Hiſtoriarum ſuarum Camaldulenſium concluſit, editarum Florentiæ 1575. 4. Aliam Edmundus Martene præfixit Tomo tertio Veterum Monumentorum, Pariſiis 1724. fol. in quo Clariſſimi Abbatis *Petri Canneti* (*c*) prævertens propoſitum, præter *XX. libros Epiſtolarum* Ambroſii, & pag. 706. prologum Michaelis Monachi ad Coſmum Medicem, Epiſtolis illis præmiſſas, exhibet etiam præfationes Ambroſii in Græca ſcripta Latine ab ipſo translata, ut in *Palladium de Vita S. Chryſoſtomi*, pag. 693. *Chryſoſtomi libros III. de Providentia* ad Stagirium pag. 695. & *adverſus vitæ Monaſticæ vituperatores* pag. 697. *Joannem Climacum* pag. 699. *S. Baſilium de vera virginitate* pag. 700. *S. Ephræmi VII. Homilias* pag. 702. & *Diogenem Laertium* pag. 704. His deinde Epiſtolas quaſdam virorum doctorum ad Ambroſium ſubjunxit pag. 707. 728. & Ambroſii *Epiſtolam ad Bronium* JCtum de obitu Nicolai Florentini pag. 737. Vertit etiam Latine ſcripta *Dionyſii Areopagitæ* edita ſæpius poſt editionem Pariſ. 1498. *S. Athanaſium contra Gentes*, *Chryſoſtomi in Matthæum*, *& alia opuſcula diverſi argumenti*, *Sophronii* & *Joannis Moſchi pratum ſpirituale: Euſebium de tempore Reſurrectionis CHRISTI*. *Vitam Gregorii Nazianzeni*, *Joannem Damaſcenum* & *Andream Cretenſem de dormitione B. Virginis*, & *Manuelis Calecæ libros IV. de erroribus Græcorum*, de quibus ſingulis dixi in Bibliotheca Græca ſuis locis, ut de Caleca Tomo X. pag. 421. Magnopere laudandum Ambroſii ſtudium, licet rem acu in omnibus non tetigit, ut adeo loligo mera fuerit invidiæ, quam Philelphus, illi quantumvis amico, tam acerbe detrahens in Satyris ſuis & Epiſtolis prodere non dubitavit: atque ſi Jovium audimus, fuit Ambroſius hic *vir*, *quod raro evenit*, *ſine oris triſtitia ſanctus*, *ſemper utique ſuavis*, *atque ſerenus: ita procul a livore contentioneque*, *ut cum Vallæ Poggium reconciliare conaretur*, *eos neque plane litteratos*, *neque Chriſtianos videri diceret*,

L 2 *qui*

(*a*) Tom. VI. edit. Amſt. pag. 699.

(*b*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. IX. pag. 197. Acta Eruditorum Tom. VIII. Supplementi pag. 455.

(*c*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. IX. pag. 201.

Digitized by Google

qui inducta ſimultate , *ſacroſanctum litterarum decus probroſis libellis importune defœdarent* . Lambecius verſionem *Sermonum XXI. Ephræmi Syri* ab Ambroſio translatorum in Cæſarea Bibliotheca MStam memorans Tom. I. pag. 119. de Biblioth. Vindob. vulgavit ejus Præfationem ad Coſmum Medicem , eandem , quam ex Martenii pag. 702. jam notavi .

Ex ſcriptis, quæ Ambroſius ipſe compoſuit, primo loco laudandum ejus *Hodœporicon* , ſive deſcriptio itineris ſui A. 1431. ſuſcepti luſtrandis emendandiſque per Italiam Monachorum & Monialium Ordinis ſui moribus . Hanc Nicolaus Bartholinus Bargenſis acceptam a Magliabechio edidit Florentiæ 1678. 4. (*a*) Inedita ſunt præter *Orationes*, quas habuit Eugenii IV. Orator in Concilio Baſileenſi Latine An. 1431. & Græce An. 1438. Ferrariæ, *Libri duo earum rerum*, *quas geſſit Abbas generalis Camaldulenſium : Vitam Eugeniæ Virginis* , *& Sanctorum Proti & Hyacinthi* . Nam *Chronicon Montis Caſſini* quod ei tribuunt plerique , non compoſuit ſed recognovit (*b*) etiam tractatum *de Corpore Chriſti* , ſive ut Arnoldus Wion vocat , *de Sacramentis*, ſunt qui negant exſtare , ut Franciſcus Dionyſius Camuſatus (*c*) notis ad Bibliothecam Alphonſi Ciacconii . * Epiſtolarum Ambroſii collectionem longe ampliorem , quam quæ opera P. Martene prodierit, adornare comperi Virum Clariſſimum Laurentium Mehus, cujus amicitia non ſine fructu, & voluptate fruor ; eoſque viri docti labores propediem publicæ utilitati donandos expectamus. Orationem in cauſa Concilii habitam Albæ coram Sigiſmundo Rege anno 1435. ex Veteribus Monumentis PP. Martene & Durand ego meo Conciliorum Supplemento tom. IV. pag. 1195. inſerui. Vix dubito quin hæc ipſa ſit oratio, quam inter ineditas accenſet hic Fabricius, & per errorem an. 1431. aſſignat, nondum enim anno illo Ambroſius ad Concilium venerat. Ad Hodœporicon quod attinet , non Florentiæ quidem, ſed Lucæ prodivit , quamvis in Operis fronte uterque locus ſignatur : *Florentiæ*, *& Lucæ* . Annus non adſcribitur ; ſed vix dubito, quin annus 1678. deſtinandus ſit . Nicolaus Bartholinus, cujus opera opuſculum illud prodiit , Congregationis meæ vir erat doctus , author carminis elegiaci in exordio carminum latinorum P. Bartholomæi Beverini Lucenſis Congregationis itidem meæ ſcriptoris doctiſſimi . Quoad Verſiones Homiliarum S. Ephrem, non ſeptem tantummodo homilias Ambroſius dedit ; eſt enim apud me editio illius Veneta anni 1501. in qua ſunt ſermones XIX. atque illis epiſtola Ambroſii ad Coſmum Medicem præfigitur . Prior hujus operis editio eſt Florentina an. 1481. in 4.

Omiſſus eſt hic a Fabricio Æneæ Gazenſis Dialogus *de immortalitate animæ* inſcriptus *Theophraſtus* ab Ambroſio verſus, ut eſt in Cod. MS. Bibliothecæ Feſulanæ Canonicorum Regul. Vide Summam ejuſdem Bibliothecæ a Pallavicino editam Florentiæ an. 1752.

Ambroſius, Camaldulenſis Abbas, qui a noſtro diverſus & An. 1340. vixiſſe, apud Cangium ponitur, nullus fuit, ut ex ſerie Abbatum Camaldulenſium apud Arnoldum Wionum Tom. I. ligni Vitæ pag. 37. ſeq. apparet.

Ambroſii Contareni , Patricii Veneti Venetorumque ad Perſiæ Regem Uſuncaſſanum legati ſuſceptum An. 1473. *Iter Perſicum* quod e Perſia An. 1477. redux in litteras miſit , exſtat inter ſcriptores rerum Perſicarum editos Francof. 1601. fol. p. 487. 512. Sed Contarenus ſcripſerat Italica lingua , Latina verſio auctorem habet Jacobum Geuderum ab Heroltzberga .

Ambroſius de Maſſaris de *Cora* ſive *Co-*

(*a*) Vigneul Marville Tom. II. pag. 126. Acta Eruditorum An. 1682. pag. 159.
(*b*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. IX. pag. 198.
(*c*) Bibliotheque raiſonnee Tome VII. pag. 112.

Digitized by Google

Coranus, aliis *Coriolanus* Ord. eremitarum S. Auguſtini ab An. 1477. Generalis & Pœnitentiarius Xyſti IV. diem obiit Romæ 1485. Ejus ſcripta *de vita & laudibus S. Auguſtini* & *in duplicem ejus regulam, defenſoriumque ordinis Auguſtiniani* junctim prodiere Romæ 1481. fol. Alia a Philippo Elſſio pag. 44. ſeq. encomiaſtici Auguſtiniani, Poſſevino aliiſque memorata ſunt neſcio an edita: *Chronicon de Viris illuſtribus & ſcriptoribus ſui Ordinis: Vita B. Chriſtinæ Spoletanæ*. Liber *de laudibus Urbis Romæ*, *de inventione artium*, *In artem veterem*. *In librum poſteriorum Analyticorum Ariſtotelis*. *Super tractatum de Sphæra*. *De idea*. *De regimine Reipublicæ*. *In primum Sententiarum*. *Sermonum* & *Orationum* duo Volumina. *De Veritate Fidei Chriſtianæ*. *De ineffabili Verbo DEI*. *De eſſentia DEI*. *De circumciſione Chriſti*. *De ſcientia & ſapientia Chriſti Domini*. *De Conceptione B. Virginis Mariæ*. *De proprietatibus Angelorum*. *De immortalitate animæ*. *De modo orandi*. *De dignitate Sacerdotii*. * Hujus opera edita ab ineditis diſtinguit P. Gandolfo in Diſſert. de ducentis Auguſtinianis ſcriptoribus. Edita ſunt: *Commentarii*, *& commendatio regulæ cum vita*, *& orationes tres in laudem S. Auguſtini*. Argentinæ 1480. fol. Eædem orationes cum Regula carmine elegiaco expreſſa Romæ 1662. in 4. *Sermo de Aſſumptione B. V.* Romæ primum apud Holort, tum in Biblioth. Virgin. tom. 3. *De Conceptione* B. V. edita eſt, teſte Fabiano Juſtiniani in Indice Univerſ. Ver. *Conceptio*. Reliqua in MSS. codicibus latent.

Funebri etiam oratione laudes Sixti IV. Pont. proſecutus eſt coram Cardinalibus & Pontificio cadavere, teſte Jacobo Volaterrano in Diario Romano, qui & addit altera die orationem aliam de Pontifice defuncto habitam a Willelmo Pererio ex Judicibus Rotæ Palatinæ: *uterque* ait Hiſtoricus, *ſuo in genere commendatus*.

S. Ambroſius, anno ætatis quadrageſimo a tribunalibus (*a*) raptus An. C. 374. ad *Epiſcopatum Mediolanenſem*, ſumma eum conſtantia ac fide ita geſſit uſque ad Annum 398. (*b*) ut ipſi Theodoſio Magno Imperatori hanc vocem expreſſerit, (*c*) *Epiſcopum dignum nullum vidi quam Ambroſium*. Ita verum eſt, quod ait Plinius III. 9. Epiſt. *Fides in præſentia eos, quibus reſiſtit, offendit, deinde ab illis ipſis ſuſpicitur laudaturque*. Morti vicinus, ad amicos, *non ſic vixi*, inquit, *ut pudeat me inter vos vivere, ſed nec mori timeo, quia bonum Dominum habemus*. Quam ejus vocem jure merito vehementer laudavit Auguſtinus teſte Poſſidio in hujus Vita cap. 27. Memoria S. Ambroſii recolitur in Martyrologiis die IV. April. Scripta illius, in quibus pietas, doctrina, eloquentia pariter movent lectoris animum, docent atque oblectant, a Caveo & Oudino diligenter enumerantur, etiam a genuinis diſtinguuntur ſpuria, non pauca tanto ſuppoſita nomini. quibus addes *Acta Sanctorum Cantii, Cantiani, & Cantianillæ* apud Surium 31. Maji. vide Acta Sanctorum Tom. VII. Maji pag. 327. Vitæ Scriptores atque Operum editiones recenſui in Bibliotheca Latina lib. IV. cap. 3. neque habeo in præſenti, quæ ibi dictis adjungam, niſi quod editio noviſſima & luculentiſſima Benedictinorum Jac. Frichii & Nicolai Nurriti, in lucem data (*d*) Pariſ. 1686. & 1691. fol. cum jam rarior eſſe (*e*) cœpiſſet, novam, *Miſſali* Ambroſiano auctam paravit laudatus Nurritus, quo immortuo operi An. 1724. 24. Martii, abſolvendum illud datum eſt aliis ex cru-

(*a*) Vide Tom. II. editionis Benedictinorum pag. 432.

(*b*) Papebrochius Diſſertatione de Anno & Die mortis S. Ambroſii in Actis Sanctorum ante Tom. I. Aprilis p. XXXVIII. ſeqq.

(*c*) Apud Theodoretum lib. V. Hiſtor. cap. 18. pag. 223. *Ἀμβρόσιον οἶδα μόνον ἐπισκόπου ἄξιον καλούμενον*.

(*d*) Acta Eruditorum 1688. pag. 64. & Tom. II. Supplemen. pag. 209.

(*e*) Memoires de Trevoux An. 1722. pag. 1128. An. 1724. pag. 1719.

Digitized by Google

erudito illo Ordine Monachis Benedictinis.

Ammonius Anaſtaſius, Burdegalenſis patria, Grammaticus Pictonicæ ſive Pictavorum Civitatis, de quo Auſonius p. *169*. ſeq. Jac. Tollii. Male noviſſima Auſonii editione in uſum Delphini parata pag. 149. in duos dividit Ammonium & Anaſtaſium.

Ammonius, apud Ptolemæum Lucenſem & alios, vitioſe pro *Aimoino*.

Amœnus Poeta, infra *Prudentius*.

Magiſter de *S. Amore*, cujus librum novum ad cenſuram oblatum ſibi Clemens IV. Papa in Epiſtola An. *1266*. data ita non putabat priore eſſe meliorem, ut monendum auctorem putaret ne occinendum ei eſſet illud Feſti, Act. XXVI. 24. *te multæ litteræ faciunt inſanire*. Hic eſt *Guilelmus* ab oppido natali apud Sequanos dictus *de S. Amore*, cujus librum priorem *de periculis noviſſimorum temporum*, Evangelio æterno, & mendicantibus Ordinibus, Minorum Prædicatorumque oppoſitum flammis tradiderat Alexander IV. de quo vide Raynaldum ad An. 1256. §. 19. ſeqq. Bulæum Tom. III. hiſt. Academiæ Pariſ. p. 310. ſeq. 334. 348. 640. ſeq. Jacobum Quetif Tom. I. de ſcriptoribus Dominicanis pag. 335. & (qui hæreticum vocari Gnilelmum, ut fit a Bellarmino & aliis, neutiquam patitur) Natalem Alex. Tom. VII. hiſt. Eccl. pag. 93. edit. in fol. & Davidem Ancillon in Ancillonianis Tom. I. pag. 114. ſeqq. ubi etiam de libro Bonaventuræ & Thomæ Aquinatis, quos Guilelmo oppoſuere. Liber Guilelmi una cum pluribus ejuſdem argumenti exſtat in Eduardi Brovvnii Tomo ſecundo Faſciculi rerum expetendarum & fugiendarum, Londini *1690*. fol. Nova prioris libri repaſtinatio eſt, quam An. *1266*. ad Clementem IV. miſit, titulumque ei impoſuit *Collectiones Catholicas & Canonicas* contra pericula imminentia Eccleſiæ Univerſali per Hypocritas, Pſeudo-Prædicatores & penetrantes domos & otioſos & curioſos & gyrovagos. Adde Bulæum Tomo III. pag. 382. Hic liber cum priore lucem vidit Conſtantiæ ad Rhenum, ſive, ut recte Caveus, Pariſiis 1632. 4. additis etiam aliis Guilelmi hujus lucubrationibus: *Commentario in Pſalmum primum. Concione de Publicano & Phariſæo. Quæſtione unica de valido mendicante. Caſu & articulis, ſuper quibus accuſatus eſt a Fratribus Prædicatoribus. Tabula de ſignis, per quæ Pſeudo-Prædicatores diſcerni poſſint a veris*. Et *Sermone in die SS. Apoſtolorum Jacobi & Philippi*. Præmittitur (*a*) editoris Epiſtola de libris & doctrina Magiſtri Guilelmi de S. Amore.

Amphibalus Iſcanus natus in Cambria, vir eruditus, tempore Maximiani Herculii Confeſſor & Propagator Chriſtianæ Religionis, & alter junior *Amphibolus Simenus* patria Ventanus, Venta urbe Auſtrali Britanniæ, clarus medio Sæculo ſexto, debitis laudibus a Lelando cap. 14. & 29. celebrantur, ſed qui neutrius ſcripta memorat. Itaque miror unde Amphibalo ſeniori hæc apud Pitſeum ſcripta pag. 81. tribuuntur: *Ad inſtituendam vitam Chriſtianam* librum, & alterum *contra errores gentilium*, (Baleo Centur. I. cap. 33. *contra Druidum errores*) & *Homilias ſuper Evangelia*.

Amolo, (apud alios *Amulo*, *Amulus*, ſive *Amularius*, Trithemio cap. 273. aliiſque *Hamulus*) qui in Epiſcopatu Lugdunenſi ſucceſſit Agobardo ab Anno 841. ad 852. Vide Cointhium Tom. VIII. pag. 650. & Dominicum de Colonia Hiſtoriæ Litterariæ Lugdunenſis, Gallica lingua nuper editæ Tom. II. pag. 127. ſeq. Ejus librum *adverſus Judæos* Trithemio laudatum, qui incipit: *Deteſtanda Judæorum*, ad Carolum Regem, Lotharii Fratrem, ſub *Rabani* nomine edidit Petrus Franciſcus Chiffletius S. J. Divione 1654. 4. (*b*) una cum

(*a*) Johannis fortaſſe Cordeſii, vide Grotii ad eum Epiſt. 318. & 319.

(*b*) D. Thomas Ittigius de Bibliothecis Patrum pag. 683.

cum Confeſſione Fidei, de qua ſupra in *Alcuino*, fragmentis ex S. *Fulgentii* X. libris contra Fabianum & libro de Incarnatione, & Anonymo de damnatione multiplici Berengarii, Divione 1656. 4. (*a*) In Chifletii Codice liber ille adverſus Judæos tribuebatur *HRATGANO*, Monacho S. Mariæ de Fontaneto Ordinis Ciſtercienſis. Alia Amulonis ſcripta apud Caveum diligenter recenſita, cum Agobardo edidit Baluzius Pariſiis 1666. 8. unde repetuntur in Bibliotheca Patrum Lugdun. Tom. XIV. pag. 329. ſeqq. *Epiſtolam ad Gotheſchalcum* cum duobus *de Prædeſtinatione* opuſculis primus vulgaverat Sirmondus Pariſiis 1649. 8. in cujus etiam Operibus hæc obvia ſunt Tom. II. pag. 1135. & cum notis in Gilberti Maugvini Sylloge Veterum Auctorum, qui Sæculo nono de Prædeſtinatione & Gratia ſcripſere, Pariſ. 1652. 4. Tomo ſecundo pag. 195.

Anacletus Papa. vide, *Cletus*.

Anaſtaſius I. Epiſcopus Romanus ab Anno 398. ad 401. de quo Henſchenius ad 27. Aprilis Tom. III. pag. 491. ſeqq. Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Bibliotheca Pontificia pag. 15. ſeq. & Tillemontius Tom. XII. Memor. Ex Epiſtolis tribus, quæ ſub ejus nomine in Conciliorum Tomis leguntur, genuina eſt illa *ad Joannem Hieroſol.* quam habes etiam inter Hieronymi Epiſtolas, & Joannis Garnerii notis illuſtratam Tom. I. Operum Marii Mercatoris pag. 109. ſeq. De ſuppoſitis ei Epiſtolis David Blondellus in Pſeudo-Iſidoro pag. 557. ſeq. * Epiſtolam aliam Anaſtaſii Papæ ſinceram ego in meo Conciliorum ſupplemento t. I. adjeci ad Simplicianum, quem Mediolanenſem Epiſcopum credo. Accepi ex nova editione Operum S. Hieronymi a Vallarſio curata tom. I.

Anaſtaſius II. Epiſcopus Romanus ab Anno 496. ad 498. cujus fragmenta Epiſtolæ ad Urſicinum dat Baluzius in nova collectione Conciliorum pag. 1457. & Harduinus Tom. II. Conciliorum pag. 951. apud quem pag. 947. etiam legitur Epiſtola Anaſtaſii Papæ *ad Anaſtaſium* Imperatorem. Nam alteram *ad Clodoveum*, Francorum Regem, qua ei Chriſtianam fidem exordio Pontificatus ſui ſuſceptam gratulatus eſt, omiſit. Eam dedere Dacherius Tomo V. Spicilegii pag. 582. (editionis novæ Tom. III. pag. 304.) & Labbeus Tomo IV. Conciliorum pag. 1282. Carolus le Cointe Tom. I. Annal. Eccleſiaſt. Francorum &c. *Libros de Trinitate*, & alios, quos Platina e Guilelmo Bibliothecario commemorat, nemo hactenus in lucem protulit.

Anaſtaſius III. Epiſcopus Romauus ab Anno 912. ad 914. cujus Epitaphium habet Baronius ad Annum 912. 1. *Vatis Anaſtaſii requieſcunt membra ſepulchro* &c.

Anaſtaſius IV. Epiſcopus Romanus Anno 1153. & 1154. cujus Epiſtolæ IX. in Conciliis Labbei Tomo X. pag. 1132. & decima ad Epiſcopos & Abbates Provinciæ Burdegalenſis (quam Baluzius ad Petrum Marcam de concordia ſacerdotii & imperii vulgaverat) pag. 1851. Eædem Epiſtolæ decem apud Harduinum Tomo VI. Parte II. pag. 1323. qui alias duas, alteram ad Archiepiſcopum Bracarenſem, & alteram ad Hyacinthum Cardinalem quærere juſſit apud Odoricum Raynaldum ad An. MCCXXXIX. num. 54. ſeq. ubi male in margine Raynaldi notatur Anaſtaſius II. pro IV.

Ammonius Anaſtaſius. ſupra, *Ammonius*.

Anaſtaſius, *Bibliothecarius* Romanus, Abbas & Presbyter, imo *Presbyter Cardinis*, ſive *Cardinalis* ab An. 848. clarus temporibus Nicolai I. qui ab Anno 858. Hadriani II. qui ab Anno 867. & Joannis VIII. qui ab Anno 858. ad 882. Pontificatum geſſit, & fortaſſe etiam ſecutorum temporibus. Multa ex Græcis Latine vertit *rudiore plerumque ſtylo & ſemibarbaro*, *quanquam*, ut Com-

(*a*) Idem pag. 397. ſeq.

Combefiſius in Bibliotheca Concionatoria recte judicat, *nec ipſo inutili, pleriſque in mediis illius ævi Auctoribus Græcis nobis futuris perobſcuris, niſi lucem ille ſcientia quam ſermone peritior, vel ita nobis reddens affudiſſet*. Habemus vero ex Anaſtaſii verſione: 1. *Chronologiam Nicephori Conſtantinopolitani*, qui A. 828. diem obiit, eique ſubjunctam ſtichometriam librorum ſacrorum. 2. *Hiſtoriam Eccleſiaſticam*, quæ inter Scriptores Hiſtoriæ Byzantinæ prodiit, ex eodem Nicephoro, Georgio Syncello & Theophane Confeſſore circa Annum 872. contractam. 3. *Acta Synodi ſextæ* Conſtantinopoli in Trullo habitæ Anno 680. 4. *Acta Synodi ſeptimæ*, ſive Synodi Nicænæ II. An. 787. 5. *Acta Synodi octavæ* Conſtantinopoli An. 869. cui ipſe interfuit. 6. Collectanea ad Controverſiam & Hiſtoriam *Monothelitarum* ſpectantia, a Sirmondo edita, atque Combefiſio, & obvia etiam Tom. XII. Bibliothecæ Patrum Lugdunenſ. De quibus ſingulis dixi Tomo IX. Bibliothecæ Græcæ pag. 337. ſeq. de Chronologia etiam Tom. VI. pag. 153. *Paſſio* 10000. *Martyrum* ſub Adriano & Antonino Pio exſtat in Actis Sanctorum 22. Junii Tom. IV. pag. 182. *Vita Joannis Eleemoſynarii* Patriarchæ Alex. apud Roſvveidum lib. I. de Vitis Patrum, & in iiſdem Sanctorum Actis 23. Januarii. *Paſſio S. Demetrii* Martyris apud Joannem Mabillonium Tom. I. Analect. pag. 65. & editionis novæ pag. 172. Encomium *S. Bartholomæi* Apoſtoli ex Græco Theodori Studitæ, in Dacherii Spicilegio Tom. III. & editionis novæ Tomo II. pag. 123. atque in Combefiſii Bibliotheca Concionatoria Tomo VII. Epiſtola ad Carolum Calvum præfixa *Scholiis S. Maximi & Johannis Scythopolitani in Dionyſium* Areopag. ab Anaſtaſio verſis, edita ab Uſſerio in Epiſtolis Hibernicis pag. 45. Epiſtola ad eundem Carolum præmiſſa *Vitæ Dionyſii* ſcriptæ a *Methodio*, apud Surium ad 8. Octobris, & Petrum Franciſcum Chifletium de uno Dionyſio, alioſque. De vita illa ab Anaſtaſio verſa vide Mabillonium Tom. I. Analect. pag. 59. ſeq. & novæ editionis pag. 212. ubi Hincmari de eadem ad Carolum Imperatorem litteras exhibet. Idem Mabillonius Tomo I. Muſei Italici pag. 80. ſeq. vulgavit Anaſtaſii prologos in verſas a ſe *Paſſionem* 1480. *Martyrum* in Palæſtina ſub Choſroe (de quibus Acta Sanctorum 22. Junii Tom. IV. pag. 188.) *Miracula S. Baſilii Cæſareenſis*. *Paſſionem SS. Cypri & Johannis*. Et *Vitam S. Donati Epiſcopi apud Euricon in Syria*. Tribuitur illi etiam verſio *Hiſtoriæ de Joſaphat & Barlaam* inter Joannis Damaſceni Opera, *Epiſtolæ S. Cyrilli Alex. ad Gennadium*, Vitæ *Petri Alexandrini*, Paſſionis *S. Agathii*, ſociorumque ejus: & narrationis *Miraculi Berytenſis* de imagine Chriſti a Judæis transfixa An. 765.

Præterea ipſe ſcripſiſſe traditur Anaſtaſius *Vitas Pontificum* (*a*) a Petro uſque ad Nicolaum I. quas cum *Guilelmo Bibliothecario* de vita Hadriani II. & Stephani VI. ſub Anaſtaſii nomine primus ex *Marci Velſeri* Bibliotheca vulgavit *Joannes Buſæus*, Moguntiæ 1602. 4. Deinde *Carolus Annibal Fabrottus* cum Hiſtoria Anaſtaſii Eccleſiaſtica, Pariſiis 1649. fol. inter Scriptores Hiſtoriæ Byzantinæ, quos noviſſime Venetis typis recuſos conſtat. *Antonii Dadini Alteſerræ* notæ & obſervationes excuſæ ſeparatim, Pariſiis 1680. 4. Poſt Buſæum & Fabrottum, ſplendidam hujus libri Pontificalis editionem auſpiciis CLEMENTIS XI. Papæ curare cœperunt doctiſſimi Viri *Franciſcus Blanchinus* & *Joannes Vignolius* notis & obſervationibus illuſtra-

(*a*) Neutiquam omnium, ſed paucorum quorundam fortaſſe a Gregorio IV. ad Nicolaum I. quibus vicinus vixit auctorem poſſe eſſe Anaſtaſium, non ſine cauſa monent eruditi. Vide præ cæteris Friderici Spanhenii Opera Tom. II. pag. 649. ſeq. & quæ collegit Oudinus Tom. II. pag. 258. ſeqq.

ſtratam, (*a*) Romæ 1718. 1724. 1728. fol. neque tertio hoc Tomo opus abſolvitur, qui in Gregorio M. jam deſinit. * Poſt abſolutam a Fabricio Bibliothecam hanc latinam prodiit quartum volumen Romanæ editionis. Hujus tria priora a Fabricio indicata ſunt. Præcedunt prolegomena nonnulla, in quibus continentur Joſephi Blanchini Veronenſis Congregationis Oratorii de Urbe Presbyteri diſſertationes Epiſtolares ſeptem; tum opuſculum de vitis Romanorum Pontificum a B. Petro Apoſtolo uſque ad S. Paulum primum ex Veronenſi codice. Item aliud opuſculum continens codicem ſacramentorum vetus Romanæ Eeclefiæ a S. Leone Papa confectum, de quo dicemus, cum de S. Leone agendum erit. Opuſculum III. exhibet Gelaſii I. Decretum e Florentino codice deſumptum cum aliis duobus collatum. IV. Fragmentum Catalogi Pontificalis in Vigilio deſinens, quod integrius recuditur, quam legeretur in Tom. III. ejuſdem editionis Anaſtaſianæ. Opuſculum V. dat Fragmentum Invectivæ in Romam pro Formoſo. Opuſculum VI. fert appendicem, ſeu variantes ad Martyrologium Bedæ editum in principio tomi II. Actorum SS. Bollandi collatum cum codice Veronenſi ſeculo circiter X. VII. Opuſculum exhibet Pſalterium cum Canticis juxta Vulgatam antiquam, & Italam verſionem cum variantibus, & collatione inſtituta cum aliis vetuſtiſſimis Pſalteriis. Excipit hæc omnia Cajetani Cenni Presbyteri Piſtorienſis Chronologia Cæſarea Pontificia Tomi IV. ab an. Chriſti 590. uſque ad 768.

Totum vero luculenter recenſitum exſtat novo ejuſdem *Vignolii*, (*b*) Romæ 1724. forma quarta majore, atque ſub idem fere tempus Clariſſimi *Muratorii* ſtudio in Tomo tertio rerum Italicarum, Mediolani 1723. fol. addita (*c*) etiam aliorum auctorum veterum continuatione de Vitis Pontificum a Leone IX. ad Joannem XXII.

Chronicon breve *Caſſinenſe* in Anno Chriſti 857. deſinens, quod Anaſtaſio tribuitur, edidit laudatus Muratorius Tomo ſecundo magnæ illius atque Italis honori ſemper futuræ collectionis Tom. II. p. 249. ſed Anaſtaſium auctorem eſſe vix ac ne vix quidem ſibi perſuadet.

Epiſtola ad Adonem Archiepiſcopum Viennenſem, atque altera *de obitu Nicolai I. Papæ & electione Papæ Hadriani II.* & tertia *ad Hinchmarum* leguntur in Tomis Concilior. Regia XXXIII. Labbei VIII. Harduini V. & Veneta Coleti X.

Martini I. Papæ *Epiſtolas* XIV. XV. XVI. XVII. & XVIII. verſas ab Anaſtaſio exhibet & præfationem ejus ad Martinum Narnienſem Epiſcopum memorat Binius Tom. II. Concilior. edit. 1618. atque inde alii.

Anaſtaſius, Monachus *Caſſinenſis*, (Petro Diacono ignotus) Bibliothecarius Stephani II. vel III. ſæculo octavo declinante, cui tribuunt hiſtoriam an fabulam de translatione partis reliquiarum *S. Benedicti* & ſororis ejus *Scholaſticæ*, quam MS. habuit Arnoldus Wion.

Anaſtaſius, *Presbyter* & Apocriſiarius Romæ circa A. C. 664. cujus *Epiſtola ad Theodoſium Presbyterum Gangrenſem* exſtat ex Anaſtaſii Bibliothecarii verſione in hujus Collectaneis ad controverſiam Monothelitarum ſpectantibus quæ edidit Sirmondus Pariſ. 1720. 8. recuſa Pariſiis & noviſſime Venetiis in Tomo Tertio Sirmondi Operum pag. 573. & ante Tomum primum Operum S. Maximi Combefiſiani P. LXVII. & Tom. XII. Bibl. Patrum Lugd. pag. 858.

M *Ana-*

(*a*) Giornale de' Letterati d'Italia Tom. XXXI. pag. 441. ſeq. Acta Eruditorum An. 1719. pag. 425. Anno 1725. pag. 153. Anno 1631. pag. 349.

(*b*) Acta Eruditorum An. 1727. pag. 52. Journal des Scavans An. 1726. Jun. pag. 278. Memoires de Trevoux A. 1727. pag. 89.

(*c*) Vide conſpectum meum theſauri Litterarii Italiæ pag. 27. ſeq. & Acta Eruditorum Anno 1724. pag. 377. ſeq. ubi etiam de *Petri Boerii* Epiſcopi circa An. C. 1380. Urbevetani notis in Anaſtaſium MSS.

Anatolius Alexandrinus, Laodicenſis Epiſcopus, quem ſub Probo & Caro floruiſſe Hieronymus cap. 37. Catalogi teſtatur, Græce non Latine ſcripſit, ſed *Canonem* ejus *Paſchalem* ex veteri Latina Rufini verſione vulgavit notiſque illuſtravit Ægidius Bucherius in doctrina temporum Antvverp. 1634. fol. pag. 439. 449.

Petrus *Ancharanus*, ſive de Ancharano JCtus qui Bononiæ docuit diemque obiit An. 1410. De illius ſcriptis Warthonus ad Caveum & Oudinus Tomo III. pag. 1239. ſeq. * Præter ſcripta a Warthonio commemorata extat ejus reſponſio nomine Concilii Piſani data Epiſcopo Verdunenſi legato Roberti ex Bavariæ Duce regis Romanorum, quam ego huc uſque ineditam e cod. MS. ipſa Petri manu ſignato extractam vulgavi in meo Conciliorum ſupplemento Tom. III. pag. 1099. Petitiones Epiſcopi Verdunenſis ex Dacherio Labbeus dederat; at cum ad ſingulas petitiones breves quædam reſponſiones in ſuo codice Dacherius nactus fuiſſet; has pariter dedit Labbeus ratus has ipſas eſſe reſponſiones a Concilio editas. Reipſa tamen reſponſiones illæ Codicis Dacheriani forte extemplo datæ ſunt; ſed fuſior & diligentior reſponſio dein adornata eſt, quæ per me ibidem, ut jam innui, evulgatur.

Præter hæc in Cod. MS. Bibliothecæ Felini nactus ſum integram ejuſdem Ancharani diſſertationem, qua Cardinales utriuſque communionis hortatur, ut Pontificibus ſuis deſertis tertium alium aſſumant. Lucubrationem hanc publici juris nondum factam arbitror, & digniſſimam reputo, ut evulgetur. En titulum: *tractatus Petri de Ancharano Reverendiſſimo in Chriſto Patri Domino Baldaſſari de Neapoli miſeratione divina tit. S. Euſtachii Diacono Cardinali, & Apoſtolicæ Sedis Legato &c. Quæritis a me humili ſervitori veſtro &c.* Baltaſſar hic non alius eſt ab eo, qui poſtea ſub Joannis XXIII. nomine in Pontificem aſſumptus fuit.

Ancillarius Ms. in Bibliotheca Quedlimburgenſi, Collectanea ex SS. Patribus de Virtutibus & Vitiis Monialium, diſtincta capitibus LXXVIII. vide Tobiæ Eckardi notitiam Codicum MSS. Quedlimb. editam 1723. pag. 38.

Andodenus, *Andoenus*, vide *Audoenus*.

Andoinus de Rocca Burgundus, Abbas Cluniacenſis, Cardinalis, qui An. 1369. Viterbii diem obiit. Hujus ſermones plures in ſolemnibus feſtis habitos laudat Eyſengreinius pag. 144. b. Catalogi.

Andreas Agnellus. ſupra, *Agnellus*. Liber ejus *de bello Totilæ*, quem memorat Rubeus, nuſquam exſtat, quod ſciam.

Joannes Andreas, Nicolai Cuſani contubernalis, (*a*) & ex Secretario Bibliothecæ Vaticanæ Epiſcopus *Alerienſis* in Corſica Inſula, ab Anno 1468. uſque ad 1493. quo diem obiit ſupremum. Hic eſt ille, qui poſt repertam in Germania & Italia feliciter illatam Typographiam, primas Romanas editiones Bibliorum Latinorum, Auctorumque Claſſicorum Ciceronis, Livii, Cæſaris, Plinii majoris, Quintiliani, Gellii, Apuleji, Poetarumque Virgilii, Ovidii, Lucani, Silii, Chriſtianorum etiam Scriptorum Lactantii, Auguſtini, Hieronymi egregie promovit, recenſuitque, & emendavit, cum Joanue Antonio Campano, Theodoro Gaza, paucisque quibuſdam aliis. Gazæ & Andreæ gratias conceptiſſimas communi Studioſorum nomine pro opera hac in emendandis Latinis Scriptoribus poſita agit Franciſcus Philelphus lib. XXXI. Epiſtola 61. data An. 1470. & lib. XXXII. Epiſt. 16.

Andreas Arelatenſis, lege *Atrebatenſis* cujus *libri tres de origine & geſtis Francorum* lecti a Cangio in Bibliothecæ Puteanæ Codice 1138. fuere etiam in Bibliotheca Alexandri Petavii, ex qua pervenere in Theſaurum librarium Reginæ Sveciæ Chriſtinæ, atque inde in Va-

(*a*) Ughellus Tom. III. Italiæ Sacræ pag. 504. ſeq. editionis novæ.

Vaticanum. Confer Jacobum le Long num. 6446. & 7032. Videntur autem iidem eſſe libri III. quos ſub *Andreæ Marcianenſis* nomine. Monachi Flandri & Prioris Ordinis Benedictini An. 1194. defuncti, ad Petrum I. Epiſcopum ab An. 1180. ad 1203. Atrebatenſem, ſcriptos eodem titulo & MStos exſtare Tornaci aliiſque in locis teſtatur Sanderus: Raphael vero de Beauchamp Religioſus ejuſdem Marcianenſis Cœnobii edidit Duaci 1633. 4. 2. Volum. ſub titulo: *Synopſeos Hiſtoriæ Franco-Merovingicæ*, ſive Hiſtoriæ ſuccinctæ de geſtis & ſucceſſione Regum Francorum, qui Merovingici dicti ex Sigeberto, Anſelmo Gemblacenſi &c. una cum editoris prolegomenis, appendicibus, notationibus & paralipomenis.

Andreas Aulæ Regiæ Francorum Capellanus circa A. 1170. cujus *Amatoria* lucem viderunt Dortmundi, ſive Tremoniæ, in octavo ordine, exemplis quibuſdam Annum 1610. aliis, ut fit, diverſum & 1614. præferentibus.

Andreas Bambergenſis. Vide infra, *Andreas S. Michaelis*.

Andreas Barbatius Siculus JCtus, Bononiæ docuit & Ferrariæ *Monarcha Legum* ac *Lucerna Juris*, circa Annum Chriſti 1460. ſcripſit *in Decretales*, variaque *Conſilia*, & juvenis admodum *de Cardinalibus eorumque præſtantia*, & *de Legatis a latere*, Tractatus in Oceano Juris obvios Tom. XIII. De cæteris Warthonum vide ad Caveum. Sed cave ei credas Conciliorum Volumina IV. ab hoc Barbatico digeſta eſſe, vel lucem vidiſſe Venet. 1516.

* *Andreas de Bartholomæis*, dictus *Barbatius* Siculus. In MS. Cod. Biblioth. Felini, quam Lucæ extare ſæpius dixi, leguntur *additiones ad Bartolum ſuper tribus libris codicis per Barbaceam*; quod opuſculum lucem necdum vidiſſe arbitror. In altero Codice ejuſdem Felini edita Bononiæ eſt *repetitio Rubricæ de fide inſtrumentorum per Dominum Andream Barbaciam ſiculum Meſſanenſem*; impreſſa Bononiæ an. 1474. Ibidem pariter in codice 188. eſt tractatus MS. ejuſdem de *conſtitutionibus*. In cod. 272. MS. eſt ejuſdem Authoris opuſculum *de officio Delegati*.

Ad oram primi folii partis primæ Conſiliorum Barbaciæ ex veteri editione Mediolanenſi an. 1490. hæc manu ſua ſcripſit Felinus: *Iſte* (loquitur de Borſo duce Ferrariæ) *fecit pingi Barbaceam ſuſpenſum pede e furca propter violatam fidem*, & *ſic ſtetit in platea Ferrarienſi an. 15. Poſtea rogatus ab eo ad inſtantiam Roberti filii Sigiſmundi de Malateſtis cupientis a Paulo inveſtiri contra capitula Conclavis, cum eſſet Ariminum devolutum, fecit hoc conſilium ſperans pro præmio deponi a furca;* & *ita factum eſt*, & *deleta fuit pictura*.

Andreas Bilius Mediolanenſis, Auguſtinianus, qui An. 1434. Concilio Florentino interfuit, præter ſcripta Grammatici, Rhetorici, Logici, Phyſici, Ethicique argumenti atque in Ariſtotelem, cujus etiam libros Phyſicorum & de Anima Latine tranſtulit, quæ apud Philippum Elſſium pag. 51. ſeq. poſſunt videri, ſcripſit *Hiſtoriæ Mediolanenſis* & *Lombardicæ* libros IX. ab Anno 1402. ad 1431. editos primum a laudatiſſimo Muratorio Tomo XIX. Scriptorum Italiæ Mediolan. 1731. fol. tum inedita longe plura *querelas Paris*, *De Pace cum Philippo Duce Mediolan. componenda* ad Alphonſum Regem Arragonum: Laudationem funebrem *Joannis Galeazii*, Vice-Comitis, Ducis Mediolan. *Orationem militarem*, & aliam *de S. Auguſtini laudibus*. *De ſuſcipienda in Bohemos expeditione: Libros II. de concordia* & *meritis Ordinum* ſuper generali indulto *Alexandri V. De Ordinis Auguſtiniani forma* & *propagatione* ad fratrem Ludovicum. *De diſciplina Ordinis: De inſtitutione diſcipulorum* ex doctrina *Bernardi de Senis*, Ordinis Minorum. *Admonitionem ad Manfredum Vercellenſem*, Ordinis Prædicatorum, libris II. *Paniſcholaria* (*a*) *ad Al-*

(*a*) Paniſcolam Imperii ſedem Clemens Anti-Papa ſibi delegerat. Vide Acta Eruditorum Anno 1735. pag. 343.

Alphonſum, *Arragonum Regem*, pro Martino V. adverſus Clementem Anti-Papam. *De pace ac victoria Romanæ Eccleſiæ* ad Nicolaum Cardinalem. Commentarios hiſtoricos *de detrimento fidei Orientis* ſive *de origine Turcarum*. Sermonem *de conceſſione & translatione B. Monicæ*, Matris S. Auguſtini recitatum a Martino Pontifice. Confer Acta Sanctor. ad 4. Maji. Ad Barcinonenſes *de litera H in nomine IHS. De amore & magnitudine Crucis. Hexaemeron*, ſive de Mundo diebus ſex condito. *Expoſitionem in quatuor Evangelia. In Evangelia Quadrageſimæ. In primum Sententiarum &c.*

Andreas Bordus, Anglus, ex Carthuſiano Medicus defunctus Wintoniæ An. 1545. Inter alia adverſus Sacerdotes caſtitatis votum acriter ſcripſiſſe, & Prognoſticorum & de judiciis urinarum librum, Promtuariumque Phyſices edidiſſe traditur a Pitſeo pag. 736.

Andreas Boucher, ſive *Carnificis*, Ordin. Prædicat. Prior Duacenſis circa An. 1483. ſcripſit *rationes contra tranſſubſtantiationem corporis S. Joannis Evangeliſtæ in corpus Chriſti*, *quam Bovetus* (*a*) *& Franciſcus Marojus* (ita legendum eſſe, non *Maironis* ut habet Sanderus, notatum Jacobo Quetif Tom. I. pag. 866.) *factam volebant per verba Chriſti in Cruce pendentis* Joh. XIX. 26. Mulier, ecce filius tuus. Contra eundem monſtroſum errorem ſcripſit Nicolaus Eymericus & Dominicus de Dominicis. Vide Nic. Antonii Bibliothecam veterem Hiſpanam lib. IX. cap. 7. §. 390. Tom. II. pag. 125.

Andreas ex *Craynenſi*, ſive *Carnenſi* (in Carinthia) Archiepiſcopo R. E. *Cardinalis*, ad Concilium provocans, Pontificum Romanorum auctoritatem variis ſcriptis auſus eſt oppugnare. Scripta Warthonus recenſet ad Caveum, ut a Petro Numagen Secretario Andreæ collecta ſunt, editaque a Joanne Henrico Hottingero T. XV. Hiſtor. Eccleſiaſt. pag. 355. 605. Tiguri 1654. 8.

* Mire hic allucinatur Fabricius, nec certiora tradit de ejus Epiſcopatu. En quid de hoc Andrea ſcribit Sigiſmundus Fulginas, coævus ſcriptor in hiſtoria adhuc inedita ſuorum temporum; narrat enim Pontificem Sixtum IV. a-vide *propoſitam cum Ferdinando Neapolitano Rege pacem arripuiſſe concilii & ſchiſmatis metu, quod Andreas Dalmata Archiepiſcopus Cyainenſis* (forte titularis Cianæ in Epiro) *apud Baſileam convocare cœperat. Is Florentino bello oratorem Cæſaris apud Pontificem egerat, ab eoque magnifice donatus, & in honore habitus erat; ob maledicentiam poſt modum in arcem Adriani conjectus fuerat. Tunc vero magnis Æmulorum Pontificis oneratus promiſſis, & ob carcerem Pontifici ipſi infenſus; qui etiam leviſſimus homo eſſet, & nihil penſi habere ſolitus, pileum ſine decreto ſacri collegii ac Pontificis geſtare cœpit, ſe cardinalem S. R. E. tit. S. Sixti mentitus. Nam, ut erat Sixtus in promittendo facillimus, ſpe Cardinalatus eum fortaſſe lactaverat. Probris deinde, & criminibus in ipſum Sixtum jactatis, principes & præſules ad concilium, in quo labanti eccleſiæ ſuccurri poſſet, vocabat, & invitabat. Nec Baſileenſes, apud quos conſtiterat, compendii ſpe id moleſte ferebant. Cæſar etiam ipſe connivebat, hominis, credo, levitatem contemnens. Et a principio quidem animos multorum erexit. Cæſaris deinde auctoritate & pietate, crebriſque Pontificis literis nunciiſque repreſſus, pace poſtremo facta, a Ferdinando, & cæteris inflammatoribus deſtitutus, diem in carcere obiit.* Hæc Scriptor ineditus in codice Feliniano, quibus idem Felinus hæc addit ſua manu deſcripta in extrema pagellæ ora. *Hic Andreas fuit Fr. ordinis Prædicatorum, homo ſatis literatus, linguæ omnipotentis, ingenii concitati, & iniquiſſimi. Dum eſſet Romæ imperialis Orator, utebatur Sixtus ingenio ejus; adeo ut per ejus organum reſponſum dederit, palam oratoribus Gallis petentibus a Sixto concilium indici. Dixitque Andreas*

non

(*a*) al. *Nicolaus Bonetus*.

non ad Regem , ſed ad Imperatorem & negligentibus tantummodo Cardinalibus id ſpectare . Demum ob ejus loquacitatem , quoniam vitam Sixti publice carpebat , exoſus eſt factus Sixto. Qui cum obtinuiſſet ab Imperatore eum legatione privari : hoc fecit : hominem in curia privatum poni fecit in caſtro S. Angeli , ubi fere biennio ſtetit . Relaxatus demum & in Germaniam rediens vociferari cœpit pro Concilio Baſileenſi continuando , quod poſt Eugenium ſuſpenſum fuiſſe , non extinctum prædicabat . Opera demum Sixti in Germania carceratus obiit .

De hoc carcere Andreæ iſta lego in continuatione ad Chronicon Engelhuſi auctore Matthia Decringio Menken. Rer. German. tom. 3. pag. 38. *De mandato Papæ & Imperatoris cum auxilio Svvitenſium , qui Papæ fortiter adhærebant , captus fuit , & carceribus perpetuis in urbe Baſilienſi mancipatus ; in quibus cum per aliquot dies fuiſſet , articulos contra Papam & ſedem Apoſtolicam factos publice , & ſolemniter revocavit , nec tamen per hoc a carceribus liberatus fuit . Et illam revocationem fecit in carceribus Baſilienſibus an. Dom.* 1483. *in Januario .*

Andreas de Caroloco , Ordinis Prædicatorum . *Sermones quinque* Pariſiis An. 1273. habiti recenſentur a Jacobo Quetif Tom. I, pag. 266.

Andreas Ciaffi Piſanus , JCtus medio Sæculo XV. cujus Tractatus *de Gerundiorum uſu in Jure* , exſtat in Oceano Juris , ſive Tractatu Tractatuum Tom. XVIII. p. 273. 274. Vide Marcum Mantuam in Epitome Virorum illuſtrium pag. 439.

Andreas Dandulus ab Anno Chriſti 1343. Venetorum Dux , cujus *Chronicon Venetum* a Pontificatu S. Marci Evangeliſtæ ad Annum CHISTI uſque 1280. atque inde ex ejus Hiſtoriæ Compendio deductum ad Annum 1342. cum continuatione *Raphaini Careſini* ad Annum 1388. ex duobus MStis Bibliothecæ Eſtenſis , atque Ambroſiano , diplomatibus ineditis aucto per Joannem Vincentium Pinellum , & annotationibus e *Johannis Bembi* Chronico ab Anno 1383. ad 1410. vulgavit celeberrimus Muratorius Tomo XII. Scriptorum Italiæ , Mediolan. 1728. fol. Adde Acta Eruditorum A. 1729. p. 290.

Andreas Dei , cujus Hiſtoriam Senenſem ab Anno 1186. ad 1328. edidit Tomo XV. clariſſimus Muratorius , uti ejus continuatores eodem Tomo XV. & Tomo XIX. Italice ſcripſit , non Latine .

Andreas de Fabriano Italus , Auguſtinianus , Philippo Elſſio pag. 53. *Theologus & Philoſophus Platonicus* audit , nulla tamen ejus ſcripta commemoranti .

Andreas Dominicus Floccus . Vide infra , *Floccus* .

Andreas , Monachus & Prior *Fontebraldenſis* , ſive in Abbatia Fontis Ebraldi in Diœceſi Pictavienſi , ſcripſit *de morte Roberti de Arbriſſelo* , quæ incidit in annum 1117. Edita eſt hæc lucubratio cum vita ejuſdem Roberti (ſcripta a Balderico Dolenſi Epiſcopo , defuncto Anno 1130.) in Actis Sanctorum 25. Februarii & ſeparato Volumine , Flexiæ 1641. 4. & Rothomagi 1668. 8. ut Gallicas verſiones aliaque a Jacobo le Long in Bibliotheca Gallicorum Hiſtoricorum num. 6012. ſeq. pag. 279. ſeq. erudite notata omittam . De Roberto illo præter Godofredum Viadocinenſem Epiſt. Tom. III. Operum Sirmondi pag. 833. conſulenda Marbodei Rhedonenſis Epiſtola VI. p. 1404. ſeq. Præfatio editoris ad Tomum tertium Sirmondi Operum , Andreas du Cheſne notis ad Bibliothecam Cluniacenſem pag. 129. Bælii Lexicon in *Fontevraud* &c.

Andreas de Eſcobar , Ordinis Benedictini , *Hiſpanus* , Epiſcopus Megarenſis , deinde Civitatenſis , hinc Ajacenſis , idemque , ut quibuſdam placet , Cardinalis , de quo Trithemius II. 136. illuſtrium Benedictinorum . Ex ejus ſcriptis Nicolaus Antonius Tomo II. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ pag. 155. memorat ejus Tractatum *contra quin-*

qua-

quaginta errores Græcorum, compoſitum Bononiæ Anno 1437. & MStum in Bibliotheca Vaticana: *Gubernaculum Conciliorum* ſcriptum Anno 1431. Tractatum *de decimis* obvium in Tomo XV. Oceani Juris Parte II. p. 142. *Lumen Confeſſorum*. *Chronicam recollectionem XXIV. Schiſmatum* ab Anno Chriſti 354. ad 1407.

Andreas Hoppenrodius, Paſtor in Herſtedt in Comitatu Saxoniæ Mansfeldenſi. Ejus *Annales Gernrodenſes* a fundatione Abbatiæ per Geronem Saxoniæ Ducem A. 941. uſque ad Annum 1570. in Tomo ſecundo rerum Germanicarum Henrici Meibomii Tomo II. pag. 381. 465. cum ſubjunctis ejuſdem Meibomii Obſervationibus, ſive Supplemento ad pag. 476.

Andreas Hornus Anglus, JCtus ſub Eduardo II. circa Annum 1320. Hujus *Chronicon Claudioceſtriæ*, ſive Gloceſtriæ memorat Pitſeus pag. 823. & Baleus Centur. XII. pag. 87. ex Guilelmi Botoneri, ſive Buttoneri Antiquitatibus Anglicanis. Omitto Andreæ hujus *Summam*, ſive *Speculum Juſtitiariorum*, quod Gallice Londini 1642. & Anglice 1646. 8. editum Thomas Warthonus notat auctario ad Caveum, ubi ex eodem refert teſtimonium de Apocryphis libris removendis a Canone, Tobia, Judith, Maccabæis & Eccleſiaſtico.

Andreas II. Hungariæ Rex ab An. 1205. ad 1235. Ejus *Epiſtola ad Innocentium III.* Papam, in Bongarſii geſtis DEI per Francos Tom. I. pag. 1194. & *ad Honorium III.* pag. 1192. alia *ad Gregorium Papam IX.* in Dacherii Spicilegio Tom. XII. pag. 554. & Tomo III. editionis novæ pag. 610.

Jacobus de S. Andrea Ordinis Prædicator. circa Annum 1370. *Alphabetum Etymologiarum ex Iſidoro Hiſp.* ad Gregorium XI. MS. in Bibl. Bodlej.

Joannes Andreas. vide ſupra, *Andreas Alerienſis*.

Joannes Andreæ, Jus Pontificium A. 1330. docuit Patavii, deinde Piſis, ac denique Bononiæ, ubi diem obiit An. 1348. *Archi-Doctor Decretorum* in Epitaphio filiæ appellatus. De ſcriptis ejus plagiiſque vide Guidonem Pancirollum lib. 3. de claris Legum Interpretibus cap. 19.

Andreas JCtus circa An. 1200. Venetiis, de quo Innocentius Papa tertius lib. I. Epiſt. 387. Alii hoc nomine JCti, de quibus ſupra, *Barbacia*, *Ciaffi*, *Hornus*, & *Joannes*.

Andreas Leucander, ſive *Whitemanne*, aliis vitioſe *Lernander*, redux Hieroſolymis factus, Abbas Rameſegamus, ſive Rameſienſis, apud Girvios in Anglia ſcripſit circa Annum 1020. *Vitam Ivonis* Perſæ Epiſcopi, ex quo deinde Gotcelinus Bertinianus, teſte Lelando cap. 127. Pitſeus *Johannem* pro Ivone appellat, & ſcriptum etiam *de Hieroſolymitana ſua peregrinatione* ei tribuit pag. 183.

Andreas de Longiumello, Ord. Præd. qui An. 1249. a Ludovico ſancto, Francorum Rege miſſus eſt ad Chamum Tartarorum, & An. 1247. ab Innocentio IV. ad Catholicos ſeu primates Orientales Jacobitarum Neſtorianorumque. Vide Jacobum Quetif Tom. I. pag. 140. ſeq. ubi *Epiſtolam ejus ad Regem Ludovicum* memorat.

Andreas, Archiepiſcopus *Lundenſis*, Sunonis, ſive Svenonis ſucceſſor, diem obiit An. 1228. Huic hiſtoriam ſuam Danicam dicavit Saxo Grammaticus, inter alia teſtatus eum *mirificum reverendorum dogmatum opus* eſſe complexum. Ex ejus *Hexaemero*, quod verſibus ſcripſit hexametris, nonnulla affert Chronicon Danicum editum ab Arna Magnæo p. 90. Stephanus Joh. Stephanius in notis ad Saxonem pag. 11. *Hexaemeron ſcripſit Andreas Carmine Heroico, opus continens explicationem præcipuorum locorum doctrinæ cœleſtis, ſed inprimis agens de creatione Mundi, & Operibus ſex dierum, ad imitationem ſanctiſſimi Patris* Ambroſii, *qui ejuſdem argumenti libros VI. conſcripſit. Ejus MS. in membrana exemplar non ita pridem ſuppeditavit mihi illuſtris & generoſus* He-

Heros Dominus Chriſtophorus Ulfeldius de Svenſtrup, *Eques Auratus &c. Certe luce publica digniſſimum eſt poemation, ut documento ſit, illud etiam ſeculum doctos homines habuiſſe, haſque aquilonares regiones &c. Meminit ejuſdem Operis Nobiliſſimus Vir* Arnoldus Huitfeldus, *Regni Danici quondam Cancellarius Magnificus deque patria noſtra univerſa præclare meritus, in præfatione quam Legibus Provincialibus terræ Scaniæ a ſe editis præfixit*. In hac etiam Hexaemeri illius editionem promiſit, qui *Leges Scanicas* ex Danico per hunc Andream Latine verſas vulgavit Hafniæ 1590. 4. *Jus Seelandicum* libris XVII. Ejuſdem poema *de VII. Eccleſiæ ſacramentis* in æde Cathedralis Lundenſi MS. memorat Jo. Mollerus ὁ μακαρίτης in hypomnematis ad Albertum Bartholinum de ſcriptis Danorum pag. 163. ubi plura de hoc Andrea, Lector harum rerum curioſus reperiet.

Andreas, de Luxemburgo, Imperatoria ſtirpe progenitus (*a*) Epiſcopus ab A. 1390. Cameracenſis; atque inde R. E. Cardinalis, defunctus An. 1396. Ejus *teſtamentum* obvium in Dacherii ſpicilegio Tomo IX. pag. 294. & Tomo III. editionis novæ pag. 755.

Andreas Marohianenſis, ſive *Marcianenſis*, vide ſupra, *Arelatenſis*.

Andreas de Marinis, Cremonenſis (licet titulus per errorem habeat Veronenſem.) Hujus *Epiſtola* parænetica ad *Rupertum* Regem Romanorum ſcripta circa A. 1403. cum ille expeditionem pararet in Italiam adverſus Galeatium Mediolanenſem. Exſtat Tomo I. anecdotorum Edmundi Martene T. I. p. 1696. 1700.

Andreas Monaſterii *S. Michaelis*, prope Bambergam, Abbatis Ordin. S. Benedicti, circa An. 1489. Scripſit *de Vita S. Ottonis* An. C. 1138. defuncti Pomeranorum Apoſtoli, Epiſcopi Bambergenſis, *libros IV.* ad Benedictum Epiſcopum Caminenſem. Edidit Jac. Gretſerus S. J. in Divis Bambergenſibus, Ingolſtad 1611. 4. atque inde ex meliori Codice Valerius Jaſchius Pomeranus, Colbergæ 1681. 5. Vide Acta Eruditor. An. 1682. pag. 279. Hinc Joannes Petrus Ludevvig in ſcriptoribus rerum Bambergenſium Tom. I. p. 393. Hinc Andreas quatuor ante ſe ſcriptores de vita S. Ottonis memorat, *Sefridum*, *Tiemonem*, *Ebbonem* ex ore *Udalrici* Sacerdotis S. Ægidii edoctum, & *Herbordum*. Ex his *Sefridus* & *Tiemon* videntur ſupereſſe in illis libris tribus Anonymi de vita Ottonis, quos ab H. Caniſio pridem editos Tom. II. Antiquar. Lect. p. 235. (ed. novæ Tom. III. pag. 40.) dat laudatus Ludevvig. pag. 632. ſeq. ſicut Jaſchius eoſdem Andreæ adjunxerat. Traditur præterea hic Andreas ſcripſiſſe *librum de conceptione Virginis Deiparæ*, & opus ingens *de geſtis Pontificum, Archiepiſcoporum, Antiſtitum, Abbatum & Abbatiſſarum quotquot ex Ordine Divi Benedicti in Sanctorum numerum relati ſunt*.

Andreas de Modoetia (Monza, non procul Mediolano) Ord. Præd. circa An. C. 1270. Monachus S. Euſtorgii Mediolan. præter ſermones ſacros & Commentarios Logicos Phyſicoſque traditur ſcripſiſſe *Lecturam in Johannis Evangelium*, collationibus centum & ſexaginta. Vide Jacobum Quetif Tom. I. p. 259.

Andreas Montis viridis. vide mox infra, *Palatioli*.

Andreas Nicolai, Hungarus Ord. Minor. Conventus Cathunienſis circa An. 1464. cujus *Commentarii in Geneſin* a Willoto & aliis memorantur.

Andreas Novocaſtrenſis Anglus Ord. Præd. circa A. C. 1300. cujus *Commentarios in quatuor libros ſententiarum* & *in Boethium de Conſolatione Philoſophiæ* memorat Jo. Baleus Centur. X. pag. 44. ex Philippi Wolfii de vitis peritorum virorum. Videndum ſintne diverſi *Antonii Andreæ* Commentarii in quatuor libros ſententiarum, Conſtantino a Sarnano curante editi Venetiis 1578. fol. cui

(*a*) Sammarthani. Tom. I. Galliæ Chriſtianæ pag. 243.

cui Andreæ etiam in indice Bibliothecæ Barberinæ tribuitur, ſcriptum poſt initia repertæ typographiæ editum de Arte veteri Ariſt. diviſionibuſque Boetii & quæſtionibus.

Andreas de Novocaſtro in Lotharingia ad Moſam, circa idem tempus Ordin. Minorum Provincialis, inter Scholaſticos *Doctor ingenioſiſſimus* cujus *Commentarii in primum Sententiarum* prodiere Pariſiis 1514. fol. Vide Oudinum Tomo III. pag. 699. * In Bibliotheca Vaticana extare *Andreæ de Novo Caſtro* tractatum *de Conceptione B. Virginis* notat Montfaucon Bibl. MSSrum pag. 116.

Andreas Lucenſis Italus *Palatioli* in Monte Viridi Abbas in Tuſcia, Scriptor vitæ *S. Walfridi*, qui An. C. 765. diem obiit, editæ in Actis Sanctor. 15. Febr. Tom. II. pag. 842. & a Mabillonio Tom. IV. Sanct. Ord. Benedicti p. 196. * Idem eſt, ut arbitror, ac Andreas filius Gundualdi Lucenſis S. Walfrido coævus. (obiit Valfridus anno circiter 763. non 765. ut Fabricius hic ſcribit) vitam longius produxit quam hic cenſuit Fabricius: comparet enim in inſtrumento locationis ſignato an. 807. Vide Soldanum in hiſtoria Paſſinianenſi pag. 20.

Andreas de Peruſio inter eos, qui circa Annum 1330. *contra Edictum Ludovici Bavari* ſcripſerunt, unde Dominicanis accenſetur a Jacobo Quetif Tom. I. p. 576.

Andreas de *Petra*, Coloſſarum & Rhodi Archiepiſcopus, Græcus pro Latinis pugnavit in Concilio Baſileenſi, & Latine dixit Orator Eugenii IV. Papæ, quæ ejus Oratio extat in Conciliorum Tomis, & apud Bzovium ad Annum 1332. num. 27. ſeq. Ejuſdem quatuor aſſertiones adverſus Græcos defenſitatæ in Concilio Ferrarienſi id. ad Annum 1338. num. 8. ſeq. Omitto Græca ejus ſcripta itidem oppoſita Græcis & adhuc inedita, quæ a Jacobo Quetif Tom. I. de Scriptis Dominicanorum pag. 803. & ex Allatio ac Lambecio notata a Varthono Ad Caveum.

Andreas de Bocagnis. *Piſtorienſis* ab Anno 1378. ad 1400. Epiſcopus, Ordinis Prædicatorum, Scriptum reliquit *Quadrageſimale* & *Volumen Sermonum de Sanctis*.

Andreas, Presbyter ad S. Magnam *Reginoburgenſis*, ſive *Ratisbonenſis*, Ordinis Canonicorum Regularium S. Auguſtini. Ejus *Chronicon generale* a nato Chriſto uſque ad Annum 1422. exſtat in Tomo quarto Anecdotorum Bernhardi Pez Parte III. pag. 275. 636. Idem a *Johanne Chraſt* Prædicatore Cambenſi interpolatum, continuatumque uſque ad Annum 1490. in Joannis Georgii Eccardi corpore hiſtorico mædii ævi Tom. I pag. 1931. 2176. Ab hoc diverſum *Chronicon de Principibus terræ Bavarorum*, cum *Leonhardi Bauholzii* ab Anno 1439. paralipomenis uſque ad Annum 1486. & cum ejuſdem Andreæ *Hiſtoria fundationum nonnullorum Monaſteriorum per partes Bavariæ*, notiſque Marquardi Freheri editum Ambergæ 1602. 4. Hanov. 1707. 4. & nobiliſſimo Kulpiſio curante ad calcem Æneæ Sylvii de rebus Friderici III. Argentorati 1685. fo. Joannis Aventini de hoc Andrea teſtimonium, qui eum ob diligenter & accurate ſcriptam hiſtoriam a civibus ſuis *Titum Livium* cenſeri ſcripſit lib. VII. Annalium Boicorum, a Voſſio & aliis jam allatum prætereo.

Andreas de Reduſiis, ſive *Reduſius* de Quero, Cancellarius Tarviſinus. Hiſtoriam a primordiis Mundi uſque ad Annum 1428. condere aggreſſus pleraque remotiorum temporum ex notis Scriptoribus, ut multis Chronicorum Scriptoribus ſolenne, repetiit, quæ editione indigna ratus eruditiſſimus Muratorius ſolum *Chronicon Tarviſinum* ab Anno 1368. ad 1428. ex Codice Comitum Collaltinorum vulgavit Tomo XIX. ſplendidi operis rerum Italicarum, Mediolan. 1631. Vide ſis de hoc Reduſio Acta Eruditorum Anno 1733. pag. 354. ſeq. * In codice Triviſaneo MS.

MS. poſt Chronicon Tarviſinum ejuſdem ſcriptoris, ipſi pariter tribuitur, ibique occurrit *Legenda glorioſiſſimi Confeſſoris S. Proſdocimi, qui baptizavit Vitalianum Regem Paduæ, & comitem Tarviſii, ex quo deſcendunt Domini de Collalto comites Tarviſii*. Ita lego in opuſculo inſcripto: *lettera diſcorſiva di Apoſtolo Zeno ſopra le meditazioni Filoſofiche del Sig. Bernardo Treviſano* Venetiis 1704. in 4. pag. 38.

Andreas, Abbas *Strumenſis*. infra, Andreas *Vallumbroſ.*

Andreas a Sveſſa, Monachus Caſſinenſis, circa Annum 1578. ſcripſit *Regeſta duo omnium Jurium & bonorum Caſſinenſis Monaſterii*, ut refert Placidus Romanus in ſupplemento de Viris illuſtribus Caſſinenſibus cap. 30.

Andreas Sylvius. ſupra, *Atrebatenſis*.

Andreas Trajectenſis, Monachus Ordinis Benedictini *Spanhemenſis*, in finibus diœceſis Moguntinæ, obiit Anno 1483. teſte Trithemio cap. 184. de Scriptoribus Germanicis, qui de illo etiam videndus c. 801. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, & lib. II. cap. 141. illuſtrium Benedictinorum: atque præter *Carmina* & *Rhythmos*, *Epiſtolaſque* & *Collationes* varias, memorat ejus librum *Soliloquiorum hominis ad DEUM*, aliumque *de profectu virtutum*, *de abſtinentia carnium*, & *de uſu floccorum*, quo Caputii Monachalis genere etiamnum Benedictini utuntur.

Andreas de *Turre*, Ordinis Prædicatorum, Epiſcopus Januenſis ab Anno Chriſti 1368. ad 1377. præter Ordinationes in Synodo Januenſi Anno 1375. promulgatas ſcripſit Summam Caſuum Conſcientiæ, ut Quæſtiones Quodlibetales Theologicas, Philoſophicaſque prætercam.

Andreas de Albalate, *Valentinus* in Hiſpania Epiſcopus ab Anno 1248. ad 1276. Ordinis Prædicatorum. Hujus *Conſtitutiones Synodales* in Synodis Valentinis Anno 1255. 1256. 1262. 1263. 1267. 1269. & 1273. promulgatæ laudantur, partem editæ a Cardinali de Agvirre Tomo III. Conciliorum Hiſpaniæ pag. 506. & in Harduini Conciliis Tom. VII. & Coleti Tom. XV. & ante hos a Gaſpare Eſcolano in Hiſtoria regni Valentini. Valentiæ 1610. fol.

Andreas, Abbas Strumenſis Congregationis *Vallumbroſanæ*, defunctus An. 1097. Exſtat ejus de *Vita* coævi ſui *S. Johannis Gualberti*, (*a*) Ordinis Vallumbroſani fundatoris, qui Anno Chriſti 1073. diem obiit, obvia in Actis Sanctorum 12. Julii Tom. III. pag. 343. *Vita* Magiſtri ſui *Arialdi* Diaconi An. 1075. extincti, & *Herlembaldi* militis An. 1113. in iiſdem Actis 27. Junii Tom. V. pag. 281. Vide Tomum ſecundum Martii 10. pag. 48. ſeq.

Andreas, natione Anglus, Monachus Auguſtinianus *S. Victoris* Pariſ. circa An. 1150. Hugonis de S. Victore diſcipulus. Hujus *Commentarios in Eſaiam* perſtringit Richardus de S. Victore libris de Emanuele. Illos Commentarios MStos in Regia Bibliotheca Pariſienſi exſtare teſtatur Oudinus, ſicut etiam in aliis Bibliothecis Hiſtoricam Magiſtri Andreæ expoſitionem *in Pentateuchum*, *libros Regum*, (*b*) *Paralipomenon*, *Parabolas* & *Eccleſiaſtem*, *Danielem*, *Prophetas minores* & *Maccabæorum* libros. Idem minime nugacem, ſed ſenſu gravem hunc ſcriptorem eſſe judicat. Hiſce Pitſeus pag. 214. addit quoque *in Joſue*, *librum Judicum*, *Eccleſiaſten*, & *in Jeremiam*.

Ex Labbei Bibliotheca Bibliothecarum comperi *Andream Sauſſayium* Volumini de S. Andreæ Apoſtoli laudibus & gloria, excuſo Pariſiis apud Sebaſtianum Cramoiſium 1656. fol. notitiam Scriptorum aliorumque *Andreæ* nomi-

N ne

(*a*) Hujus Gualberti vita ſcripta etiam ab aliis Blaſio Melaneſio, Hieronymo, ſive Aucto Florentino, Generalibus Congregationis Vallumbroſanæ, & a Jacobo Fornerio, Fontisfrigidi in Diœceſi Bellovacenſi Abbate. Vide Sandium ad Voſſium pag. 369. editionis a me curatæ.

(*b*) Andream hunc refellit Lyranus ad 1. Sam. X. v. 8. adde Jacobum Quetif Tom. I. de Scriptis Dominicanorum pag. 479.

ne nuncupatorum ſubjunxiſſe. Sed in illud Volumen Sauſſayii necdum incidi.

Andrenſis Monaſterii Hiſtoria. Infra, *Gvilelmus Abbas*.

Angela Palæſtina, Raymundi *Bohemiæ* Regis filia circa Annum 1166. quam Carmelitæ ſuis adſcribunt, tribuuntque illi *Revelationes* & ad Moniales ſuas *exhortationum* librum, & *Contemplationes de CHRISTO*. & de Sancta Euchariſtia. Vide Alegre pag. 253.

Angela de Fulgineo (Fuligno in Umbria) obiit Anno 1309. de qua Waddingus ad illum annum, ubi etiam illius *Teſtamentum* exhibet. Ejus *libellum ſpiritualis doctrinæ, ac multiplicium viſionum & conſolationum Divinarum Venet. Anno* 1521. ex Officina fratrum de Sabio, *editum* refert Poſſevinus Appar. Sacr. Tom. I. pag. 77. Latina hæc editio poſtea Pariſiis (ubi quoque Gallica prodiit) & Coloniæ recuſa, demum a Joanne Bollando ex MStis ſubinde correcta & illuſtrata, ac aliter diſtincta, Tomo I. Actorum Sanctorum ad 4. Januarii pag. 186. 234. inſerta eſt; etiam Belgicam Antvverpia jam An. 1628. dederat. Libellum non ipſa Angela, ſed *ARNALDUS* quidam Ord. Franciſc. ſtilo ſatis rudi ſcripſit, qui illius materiam ſe ex Angelæ ore & familiariori converſatione accepiſſe narrat. Præter Bollandi Latinam editionem duabus verſionibus uſus ſum, Italica altera Hieronymi da Capugnano, Bononienſis Dominicani, quæ Venetiis 1680. 12. vulgata eſt; altera nova Gallica Petri Poireti, quæ Amſtelodami (licet frons Coloniam præferat) An. 1696. 12. tit. *La Theologie de la croix de JESUS-CHRIST*, ordine immutato, lucem adſpexit. Ex qua poſteriori, reſectis, quæ offendiculo eſſe poterant, ſua Godfridus Arnoldus *Leben der Blaubigen* pag. 298. 328. derivavit. Cum duæ verſiones iſtæ, & maxime Gallica, plurium manibus, quam Latinum Bollandi exemplar, terantur, illas huic in oſtendenda B. Joannis Arndii atque Angelæ συμφωνίᾳ jungam. Contendat itaque lector ex libro Arndii ſecundo *de vero Chriſtianiſmo* Caput XIII. & XIV. cum Angelæ Latin. num. 166. ſeq. 176. ſeq. Ital. pag. 161. ſeq. 174. ſeq. Gall. pag. 32. ſeq. 51. ſeq. Caput item XVIII. XIX. XX. XXI. cum Lat. num. 179. ſeq. 202. ſeq. 206. ſeq. 215. ſeq. Ital. pag. 180. ſeq. 201. ſeq. 205. ſeq. 214. ſeq. Gall. pag. 59. ſeq. 97. ſeq. 102. ſeq. 116. ſeq. Quæ ad hiſtoriam Angelæ pertinent, Bollandus præmiſit, fini quoque libelli egregia, quibus eam æqualis ſcriptor, Ubertinus de Caſalis proœmio operis Arboris vitæ crucifixi, & ex Jeſuitis Maxim. Sandæus ornant, elogia annexuit. Diſſimulavit tamen, an ignoravit? rigidius ejuſdem Sandæi judicium, quod de illa Theol. Myſt. pag. 655. tulit. *Hactenus B. D. Joannes Diecmannus* Tom. II. ſcriptorum ipſius Germanicorum, editorum Stadæ 1709. 4. pag. 177. 178. * Nolo hic longam inſtituere comparationem, qua demonſtretur S. Angela de Fulgineo longe aliam doctrinam tenuiſſe, quam Pietiſtæ hodie docent. Inſtituta illa inter S. Angelam, & Joannem Arnd comparatio nihil evincit aliud, niſi quod heterodoxus verba phraſeſque e piis perſimilibus libellis acceperit, quibus ad impietatem ſuam obvelandam uteretur. Nec opella S. Angelæ tantummodo ſic abuſus eſt, ſed & S. Thereſiam perſæpe expilavit. Quis vero ſanæ mentis reputaverit S. Thereſiam, cujus opera inſignes Theologi revocarunt ad examen, approbarunt, & commendarunt, Pietiſmum ſapuiſſe, & docuiſſe?

Angelica ſumma, infra *Angelus de Clavaſio*.

Angelicus Doctor, infra *Thomas* Aquinas.

Angelicus Grimaldi e Griſaco Mimmatenſis Diœceſis Gallus, Epiſcopus Avenionenſis, qui Cardinalis An. 1387. diem obiit ab Eiſengreinio pag. 148. b. inter cætera *Antiphonas*, *ſacraque reſponſa* reliquiſſe traditur.

Joan-

Joannes Angelicus ſuper Quæſtiones univerſales Joannis Duns, ſive Scoti. Venet. 1512. fol.

Andreas de Angelinis JCtus auctor Commentariorum in ſecundum Inforciati & ſecundum Digeſti novi.

Richardus de S. Angelo, Monachus Caſſinenſis circa An. 1300. Ejus *commentarium in Regulam S. Benedicti* ad Landulfum Bruncatium S. Angeli Cardinalem. Evolvit illum MS. Cangius in Bibl. S. Germani de Pratis Codice 802. Confer Oudinum Tom. III. pag. 650.

Angelomus, Monachus Luxovienſis in Burgundia, Ordinis Benedict. Scripſit ad Lotharium, adeoque ante Annum 855. quo Lotharius Imperator & Drogo Metenſis Epiſcopus obiit, (*a*) *enarrationes*, ſive *Stromata in Canticum Canticorum*, & poſt mortem ejuſdem Drogonis, Stromata *in quatuor libros Regum* collecta ex Patribus & laudata Sigeberto cap. 86. & Trithemio cap. 266. de S. E. & de illuſtribus Benedictinis II. 42. qui etiam ejus *librum de Divinis Officiis* commemorat. Stromata in Libros Regum ante editionem Rom. 1565. fol. habeo edita Coloniæ 1530. fol. per Eucharium Cervicornum, qui in Præfat. *Utinam reliqua ejus opera, præſertim quod* in Geneſin *edidiſſe ſe fatetur, exſtarent* &c. Iſta *in Geneſin* Commentaria nuper ex Codice Monaſterii ad Petrum, Salisburgenſi vulgavit Bernardus Pez Tom. I. Anecdotorum pag. 43. Auguſtæ Vindel. 1721. fol. quibus Angelomus prooemium verſibus hexametris præmiſit. Utraque in Canticum, quæ & ipſa excuſa Colonienſibus typis, & in libros Regum recuſa exſtant in Bibliotheca Patrum Colonienſi Tom. IX. pag. 780. & Lugdunenſi Tom. XV. pag. 307. 415. In libros Regum non diffitetur ſe Drogonis hortatu *ad calcem tenus perduxiſſe, non ſolum quidem quia filius erat præſtantiſſimi Caroli Cæſaris, imo frater mitiſſimi Ludovici Principis, verum etiam, quia erat præclarus Pontifex, & Abbas meus egregius*.

Angelrannus, ſive *Ingelramus*, Abbas Centulenſis, qui An. 1045. obiit, ſcripſit *vitam B. Richardi Presbyteri* libris IV. verſibus hexametris, quorum liber primus & quartus editus in Actis Sanctorum 26. April. Tom. III. pag. 459. & in Actis Benedictinis Mabillonii. Vide Leyſerum de Poetis medii ævi pag. 342. & Jacobi le Long Biblioth. hiſtoricorum Galliæ p. 254. infra *Anſcherus*.

Angelus Acciajolus Epiſcopus Oſtienſis & Cardinalis, defunctus An. 1407. vide ſupra *Acciajolus*. Diverſus hic ab *Angelo* Acciajolo Epiſcopo Florentino, qui An. 1357. obiit, de quo Ughellus Tom. III. edit. novæ pag. 158. & Julius Niger de ſcriptoribus Florentinis pag. 39. qui p. 40. etiam tertium *Angelum Acciajolum* commemorat, a quo ait Latine ex Græco *Plutarchi* verſas eſſe Vitas Alcibiadis, Annibalis, Scipionis Africani, & Demetrii.

Angelus Anachoreta Vallumbroſanus, cujus fertur Oratio pro Concilio Lateran. contra conventiculum Piſanum Romæ Anno 1512. ad Julium ſecundum habita, eodemque anno edita Lipſiæ 4. ut Epiſtolam Paræneticam ad matronas Florentinas editam Italice, de qua Poſſevinus, omittam. Idem, ut videtur, *Angelus Fundius* cujus Oratio Senenſium nomine ad eundem Julium II. habita prodiit Lipſiæ An. 1504. ſed alius *Jacobus Angelus* Florentinus, qui Ptolemæi Geographiam, Quadripartitum & Centiloquium Latine vertit. * Orationem hic a Fabricio indicatam direxit author ad Julium Pontificem, non vero illo coram recitavit. Scripſit etiam ediditque epiſtolas de eodem argumento tres, ad Julium nempe, ad Galliarum Regem, & ad Bernardinum Carvajalem Schiſmaticorum ducem, & principem. Prodierunt hæc omnia volumine duplici in 4. Vallisumbroſæ an. 1511.

N 2 Joan-

(*a*) Vide Labbeum de S. E. Tom. I. p. 77.

Joannes *Angelus Bavarus*, ex Aichem, Aſtronomiæ Profeſſor Viennæ, obiit teſte Ricciolo An. 1512. 29. Septemb. Scripſit Aſtrolabium planum cum æquationibus domorum Cœli & tractatum de Nativitatibus Venet. 1494. Ephemeridas, Prognoſtica &c. Abumaſaris libros VIII. de magnis conjunctionibus recognovit Auguſtæ Vindel. 1489.

Angelus Bellabuccus, Mediolanenſis, Auguſtinianus, cujus *Viridarium Sacræ Scripturæ* excuſum Venetiis 1519. 4.

Angelus Saxo de *Brunſvico*, Profeſſor Gymnaſii Erfordenſis, atque Eccleſiæ Moguntiacenſis Presbyter, defunctus Argentorati A. 1481. Hujus expoſitionem Canonis Miſſæ, & Sermones, Moguntiæ in Metropolitana ad populum habitos memorat Eyſengreinius pag. 172. Poſſevinus tres ex uno facit Angelos, Brunſvicenſem, Saxonem & Angelicum.

Angelus de Camerino, (Camers, Camertinus,) Italus, Auguſtinianus vixit circa An. 1340. ſcripſitque *in quatuor Evangelia*, *in Epiſtolas Pauli*, Lecturas *in Magiſtrum ſententiarum* Senis habitas & Bononiæ. *Sermones* ad populum Senis & Bononiæ habitos, & *Commentarios in Ariſtotelis peri hermenias & prædicamenta*.

Angelus Capreolus, Carmelita Brixienſis Congregationis Mantuanæ Vicarius Generalis circa An. 1479. auctor *Stellæ*, ſive operis in VII. rubricas digeſti de variis caſibus in uſus Confeſſariorum. Brixiæ 1511. fol.

Angelus de Caſſia itidem Auguſtinianus, cujus nihil præter *ſermones* Dominicales & Feſtivos memorari video.

Angelus e Cingulo, Piceni opido *Clarenus* a vicino Clareno flumine, Ordinis Minorum, vixit adhuc An. 1317. ut Waddingus docuit. Præter Latinam verſionem Dialogorum *S. Macarii*, & quorumdam *S. Chryſoſtomi* Opuſculorum, & *Joannis Climaci*, ſcripſit *Commentarios in Regulam S. Franciſci*, & *Hiſtoriam de ſeptem Tribulationibus Ordinis Minorum*.

Angelus Carletus, *de Clavaſio*, Ligur, Ord. minorum, obiit An. 1485. Præter excuſam Compluti 1562. 4. *Arcam fidei* & tractatum *de reſtitutionibus* ſcripſit *ſummam Angelicam* de caſibus conſcientialibus editam Venet. 1490. 8. & ſub titulis ordine alphabetico digeſtam. Vide Geſnerum & Waddingum, qui editiones Venetas quinque vidiſſe ſe teſtatur quæ præter primam fuere 1492. & cum Jacobi Ungarelli additionibus 1569. 1578. 1582. prodiit etiam Lugduni, tum Argentinæ 1513. Norimbergæ 1498. 1588. &c. nec non Italice 1593. 4. * Prima editio Summæ Angeli de Clavaſio eſt anni 1486. per Jacobinum de Suigo loco incerto in 4. Altera eſt Veneta per Georgium de Rivabanis Mantuanum anni 1487.

Angelus de Cremona Auguſtinianus circa Annum 1479. quædam opuſcula in favorem Religionis ſcripſiſſe traditur. Vide Elſſium pag. 61.

Angelus Decembrius, infra, *Decembrius*.

Angelus Hieroſolymitanus Carmelita Martyr in Sicilia An. 1231. cujus *Prophetias* de regno Turcarum ampliando & Republica Chriſtianorum affligenda memorat Alegre pag. 258.

Angelus Gambilionus Aretinus, *JCtus* docuit Ferrariæ & Bononiæ atque iterum ab An. 1445. Ferrariæ, ſcripſitque ad Leonellum Eſtenſem Ferrariæ Marchionem Commentarium *in Inſtitutiones*, editum Lugd. 4. & Venetiis in fol. atque tractationes compoſuit *de teſtamentis & clauſulis teſtamentorum*, *de Actionibus*, *de juribus appellationum* aliaque quæ Geſnerus commemorat. Vide Pancirolum de claris Legum interpretibus lib. II. cap. 102. & de aliis JCtis *Angelo de Periglis*, & *Angelo* Ubaldo Peruſino, Baldi fratre, Geſnerum.

Angelus Cinus (*a*) (perperam Baſſus

(*a*) Menagius Anti-Baillet cap. 14. & ad eum not. Bernhardi de Moneta. Giornale de' Letterati d' Italia Tom. VI. pag. 255.

ſus aliis) *Politianus* a patria *Monte Policiano*, Oppido Hetruriæ) vir doctiſſimus, alterum cum Pico ætatis ſuæ miraculum, atque ex ſtrenuis litterarum inſtauratoribus non poſtremus, rebus humanis valedixit Florentiæ An. 1494. (*a*) eodem quo Hermolaus Barbarus & Joannes Picus, annos natus non plures quam quadraginta. De eo multa Thomas Crenius in Præfatione ad Angeli Caninii Grammaticam Græcam recuſam Amſtelodami 1700. 8. pag. 17. 33. in qua de eruditis Angelis diſſerere inſtituit. Plura Wernerus Jacobus Clauſius libro de Vita, ſcriptis & moribus Politiani, (*b*) edito Magdeb. 1718. 8. Opera ejus tum ſingula ſæpe alias, tum pleniore & emendatiore editione junctim excuſa Lugduni apud Gryphium An. 1550. 8. tribus Tomis, quorum primus *Epiſtolarum*, quas merito plurimi fecit Rupefucaldus, (*c*) libros XII. & *Miſcellaneorum* criticorum primam, quæ ſola lucem vidit, centuriam continet: ſecundus verſa a Politiano, *Herodiani* Hiſtoriam, enchiridion *Epicteti*, *Alexandri Aphrodiſei* problemata amatoria, *Plutarchi* narrationes, Magni *Athanaſii* in Pſalmos opuſculum, & *Platonis* Charmidem de temperantia: tertius denique Lamiam, panepiſtemonem, & alias Politiani *Prælectiones*, *Orationes*, & *Carmina* Græca Latinaque elegantiſſima etiam illa complectitur. De ſingulis diligentius Auctor Hiſtoriæ Criticæ Reipublicæ Litterariæ Gallica lingua editæ Amſtelodami 1713. 12. Tomo III. pag. 233. & Tomo IV. pag. 252. In Politiani ſcripta anno tationes exſtant Jodoci Badii Aſcenſii, Nicolai Beraldi, Joannis Murmelii, Joannis Alexandri Braſſicani, & Franciſci Sanctii. Vide Burmannum ad Petronium pag. 648. Inter edita Politiani ſcripta non reperitur ſeparatim editus Florentiæ *Commentarius de conjuratione Jacobi Paccii* An. 1478. contra Laurentium & Julianum Medices, de quo vide ſis Voſſium libro 3. de Hiſtoricis Latinis pag. 628. Calumnia de contemtu ſacrarum litterarum Politiano impacta retunditur in Diario Eruditorum Italiæ Tom. XVIII. pag. 255. 256. Icones ejus apud Jovium elog. pag. 73. atque ære deſcriptæ apud Iſ. Bullartium Tom. I. Academiæ Scientiarum pag. 277. & Boiſſardum Tom. I. pag. 158. neſcio quam ſimiles formæ Politiani, invicem certe diſſimiles conſpiciuntur. Paſſim commendatur Politianus a ſumma modeſtia & humanitate ab Ambroſio Camaldulenſi in Epiſtolis Tomo III. novæ collectionis Edmund. Martene pag. 161. 347. 368. &c.

Angelus Salvettus Senenſis, Ordinis Minorum adminiſter Generalis qui diem An. 1423. in patria obiit, auctor tractatus *de Judicio & Antichriſto*. Incipit: *tribus modis homines docentur, exemplo, magiſterio & flagello*.

Angelus Tancredus Reatinus ex milite Monachus atque ex Primis XII. S. Franciſci ſociis, qui An. 1246. in Cœnobio Græcii in valle Reatina cum aliis duobus ſociis Leone & Rufino ſcripſit *Vitam S. Franciſci*, quæ *Legenda trium ſociorum* appellatur. Vide Waddingum p. 26.

Richardus de Angerville, infra *Richardus de Bury*.

Angilbertus Abbas *Centulenſis*, ſive *S. Richarii* in Gallia, apud Carolum magnum gratioſus, qui eum conſuevit Homerum ſuum appellare. Ejus carmina quædam ſervata ab Hariulfo in ejus vita. Exſtat illa in Actis Sanctorum 18. Februarii Tomo III. pag. 100. & in Actis Ordinis S. Benedicti Mabillonianis. Vide Leyſerum de poetis medii ævi pag. 270.

Angilbertus, ſive *Engilbertus Corbejenſis* Abbas circa An. C. 880. verſus quoſdam elegiacos præmiſit alioſque hexametros ſubjunxit libro S. Auguſtini de

(*a*) Non An. 1509. ut in Viri Magni itinere Italico pag. 178. & a multis aliis traditum.

(*b*) Acta Eruditorum A. 1720. p. 42. *Bermiſches* Bibliothec Tom. II. p. 263.

(*c*) Eſſais de Litterature Tom. I. p. 292.

de doctrina Chriſtiana, quem obtulit Ludovico Regi Francorum Carolomanni fratri. Utroſque edidit Mabillonius T. II. Analector. p. 657. ſeq. atque edit. novæ in foi. pag. 425.

Anglicorum Hiſtoricorum veterum collectiones hactenus lucem viderunt hæ octo:

1. *Matthæi Parkeri*, Archiepiſcopi Cantuarienſis, qui Antiquitatum Britannicarum peritiſſimus, pluresque de illis veteres ſcriptores vulgaturus, Londini 1570. fol. edidit *Matthæi* Weſtmonaſterienſis flores Hiſtoriarum & 1574. fol. *Thomæ Walſinghami* Hiſtoriam Angliæ, illique junxit *Aſſerium* Menevenſem de vita Ælfrici Magni.

Parkeri invitatus exemplo *Wilhelmus Wats* in lucem protulit *Matthæi Paris* præclaram majorem Hiſtoriam Londini 1571. & ſæpius deinde recuſam Tiguri 1606. Pariſiis 1644. & Lond. 1640. 1684. folio. *Guilelmus* vero *Ho-Wardus Florentii Wigornienſis* Chronicon publici juris fecit Londini 1592. 4. ut alios ſeparatim ab aliis editos præteream, (de quibus ſingulis ſuo loco) *Bedam*, *Richard. Vitum*, *Eadmerum*, *Guilelm. Neubrigenſem*, *Jo. Majorem* Hadingtonenſem, & quod *Florentius* libenter ſecutus eſt, *Chronicon Saxonicum* a Chriſto nato ad 1154. quod ſcriptum Anglo-Saxonice, ſed cum Latina verſione & indice Geographico, mappaque Geographica edidit Edmundus Gibſon, Epiſcopus hodie laudatiſſimus Londinenſis. Oxonii 1692. 4.

2. *Britannicarum rerum Scriptores vetuſtiores*, Heidelbergæ apud Hieronymum Commelinum 1587. fol. *Galfridi* Monemuthenſis, cognomento *Arthuri* de origine & geſtis Regum Britanniæ, libri XII. *Pontici Virunii* hiſtoria Britannica ex Galfridi libris VI. prioribus in Compendium, omiſſis fabuloſis, contracta. *Gildæ* Sapientis Epiſtola de excidio Britanniæ. *Bedæ* libri V. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Gentis Anglorum, cum Anonymi continuatione libris III. ab Anno 731. ad 1100. *Guilielmi* Neubrigenſis de rebus Anglicis libri V. & *Joannis Froiſſardi* epitome de bellis Anglorum & Gallorum.

3. *Anglicarum* (*a*) *rerum ſcriptores poſt Bedam præcipui*, ab *Henrico Savilio* editi Lond. 1596. & recuſi Francof. 1601. fol. *Willielmi* Somerſet, Monachi & Bibliothecarii *Malmesburienſis* de geſtis Regum Anglorum libri V. Hiſtoriæ novellæ libri II. & de geſtis Pontificum Anglorum libri IV. *Henrici* Huntingdonienſis Archidiaconi Hiſtoriarum libri VIII. *Rogeri de Hoveden* annalium pars prior & poſterior. Chronicorum *Elvvardi* ſive *Ethelvverdi* libri IV. & *Ingulphi* Abbatis Croylandenſis hiſtoriarum liber I. ſubjunctis ab editore faſtis Regum & Epiſcoporum Angliæ uſque ad Wilhelmum Conquæſtorem.

4. *Guilielmi Cambdeni Anglicarum*, *Hibernicarum*, *Normannicarum & Cambricarum rerum ſcriptores*, Francof. 1602. fol. *Aſſerius* Menevenſis de vita Ælfridi Magni. *Anonymi* de vita Wilhelmi Conquæſtoris. *Thomæ Walſinghami* hiſtoria *Angliæ* ab Eduardo I. ubi Matthæus Paris definit, ad Henricum V. Ejuſdem hypodigma Neuſtriæ. *Thomæ de la Moor* de vita & morte Eduardi II. *Guilelmus* Gemeticenſis de Ducum Normannorum geſtis uſque ad An. 1135. *Sylveſtri Giraldi* Cambrenſis Topographia Hiberniæ, ſive de mirabilibus ejus, & Hiſtoria vaticinalis de expugnatione Hiberniæ, nec non itinerarium Cambriæ, ſeu *Baldevvini* Archiepiſcopi Cantuarienſis per Walliam legationis deſcriptio, cum Davidis Poveli notis.

5. Spectant etiam ad res Britannicas quam plurima in *Andreæ* du *Cheſne* col-

(*a*) Joannis Friderici Felleri monumenta, trimeſtri V. pag. 318. Burchardi Gotthelf Struvii Bibliotheca Hiſtorica cap. 6. Hermannus Dietericus Meibomius programmate de Anglicanæ Hiſtoriæ periodis & præcipuis Scriptoribus, Helmſtad. 1702. 4. Joannes Burchard Menckenius ad Langleti du Freſnoy iſagogen in Hiſtoriam Tom. II. p. 431. &c.

collectione, quæ *Normannicarum* (*a*) rerum ſcriptores ab Anno 838. ad 1220. complectitur, prodiitque Pariſ. 1619. fol. In ea reperies: 1. Anonymi Geſta Normannorum ante Rollonem ab An. 837. ad 896. 2. Excerpta ex Variis Chronicis ab Anno 912. ad 932. 3. Abbonis Monachi carmen de obſidione Pariſiorum Anno 886. ſeq. (*b*) 4. Dudonis Vermandenſis libri III. hiſtor. a Rollone ad An. 960. 5. Emmæ Reginæ Encomium. 6. Guilelmi Pictavienſis, Lexoviorum Archidiaconi de rebus Guilelmi Conquæſtoris ad Annum 1070. 7. Wilhelmi Gemeticenſis lib. VIII. emendatiores. 8. Orderici Vitalis Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ab An. 1087. ad 1141. libri XIII. 9. Geſta Stephani Regis Anglor. & Ducis Normannor. An. 1135. 1154. 10. Anonymi Chronica Normanniæ ab A. 1139. ad 1259. 11. S. Stephani Cadomenſis, Annalis hiſtoria brevis ab An. 1133. ad 1293. 12. Appendix variorum minorum Opuſculorum.

6. *Rogerii Tvvyſdeni* & *Joannis Seldeni Hiſtoriæ Anglicanæ Scriptores decem*, cum Seldeni (*c*) de iiſdem Judicio, & gloſſario Guilelmi Somneri Lond. 1652. fol. Scriptores illi ſunt: 1. *Simeon*, Monachus Dunelmenſis, cujus offertur hiſtoria Dunelmenſis Eccleſiæ, Hiſtoria S. Cuthberti: & de Archiepiſcopis Eboraci, de geſtis Regum Anglorum & de obſidione Dunelmi. 2. *Joannis*, Prioris Hagulſtadenſis, hiſtoria ab A. 1130. ubi Simeon deſinit, ad 1155. 3. Hiſtoria *Richardi*, Prioris Hagulſtadenſis. 4. *Ailredi*, Abbatis Rievallenſis deſcriptio belli Standardii, Genealogia Regum Anglorum. Vita Eduardi Regis & Confeſſoris. Hiſtoria de ſanctimoniali de Wattun. 5. *Radulphi de Diceto* Londonienſis, abbreviationes Chronicorum. 6. *Joannis Bromptoni*, Abbatis Jornalenſis Chronicon ab An. 588. ad 1198. 7. *Gervaſii* Monachi Dorobornenſis de combuſtione ac reparatione Cantuarienſis Eccleſiæ. Imagines de diſcordiis inter Monachos Cantuarienſes & Baldevvinum Archiepiſcopum. Chronica & vitæ Pontificum Cantuarienſis Eccleſiæ. 8. *Thomæ Stubbs* Ordinis Præd. vitæ Archiepiſcopor. Eboracenſium. 9. *Guilelmi Thorn* Cantuarienſis, Chronica de rebus geſtis Abbatum Cantuarienſium. & 10. *Henrici Knightoni*, Leiceſtrenſis Chronica de eventibus Angliæ.

7. *Rerum Anglicarum Scriptorum veterum* Tomus I. (*d*) cura *Johannis Felli*, Oxonienſium Epiſcopi, Oxoniæ e Theatro Sheldoniano 1684. fol. 1. *Ingulphi* Hiſtoriarum liber integrior quam in Savilii editione prodierat. 2. *Petri Blæſenſis* continuatio ad Hiſtoriam Ingulphi. 3. Anonymi *Chronica de Mailros*, ſive Monaſterii Mailroſenſis ab An. 735. ad 1270. 4. *Annales Burtonenſes*, & 5. Anonymi, ſive trium Anonymorum Continuationes Hiſtoriæ Ingulphianæ.

Tomus II. Oxoniæ 1687. folio, curante *Toma Galeo*. 1. *Annales Marganenſes* ab Anno 1066. ad 1232. 2. *Thomæ Wikes* Chronicon Saliſburienſe ab Anno 1066. ad 1304. 3. *Annales Wavverlejenſes* ab Anno 1066. ad 1291. 4. *Gaufridi Viniſalvi* Itinerarium Richardi I. in terram ſanctam, cum duplici carmine Hexametro altero, altero elegiaco in ejuſdem Richardi laudem: & 5. *Walteri Hemmingfort* libri III. de geſtis Regum Angliæ ab Anno 1066. ad 1073.

8. *Hiſtoriæ Britannicæ*, *Saxonicæ*, *Anglo-Danicæ Scriptores quindecim*, (*e*) eodem *Thoma Galeo* curante, Oxoniæ 1691. fol. in quo Volumine 1. *Gildæ* Sapientis

(*a*) Confer Joannis Friderici Felleri *τοῦ μακαρίτου* trimeſtre V. pag. 321. & B. Johannis Hubneri noſtri Bibliothecam Hiſtoricam Hamburgenſem Tom. X. p. 115.

(*b*) Vide quæ ſupra in Abbone.

(*c*) Idem Seldenus *Eadmeri* Hiſtoriam ab Anno 1066. ad 1122. cum notis & ſpicilegio edidetat Lond. 1623. fol.

(*d*) Acta Eruditorum An. 1685. pag. 153. & Tomo I. Supplementi pag. 8. Nouvelles de la Republique des Lettres An. 1688. Juin p. 581. & Aout pag. 813. Bibliotheque Univerſelle Tom. XI. pag. 397.

(*e*) Journal des Savans An. 1692. pag. 711. Acta Erud. A. 1692. ſtatim in limine.

tis liber querulus de excidio Britanniæ, emendatior quam in prioribus editionibus: & Epiſtola Britannorum deplorandæ miſeriæ & vitiis caſtigandis. 2. *Eddius*, ſive *Heddius Stephanus* de vita S. Wilfridi Epiſcopi Eboracenſis, defuncti An. 709. 3. *Nennii*, ſive *Ninnii* Abbatis Banchorenſis Hiſtoria Britonum ſive Eulogium Britanniæ. 4. *Aſſerii* Menevenſis Annales, ſive Chronicon ſani S. Neoti, cum paralipomenis alterius auctoris. 5. *Ranulphi Higdeni* Polychronicon. 6. *Guilelmi Malmesburienſis* liber de antiquitate Eccleſiæ Glaſtonienſis. 7. Ejuſdem de vita S. Aldelmi, ſive liber antiquitatum Malmesburienſium, Galeo liber quintus de geſtis Pontificum Anglorum. 8. Anonymi *Hiſtoria Rameſienſis* Cœnobii, tribus partibus, nam quarta adhuc deſideratur. 9. *Elyenſis Monachi* Hiſtoria Elyenſis Eccleſiæ, liber primus. 10. Liber ſecundus additus a *Thoma* Monacho itidem Elyenſi. 11. *Joannis Wallingſordi* Chronica ab An. 449. ad 1026. 12. *Radulphi de Diceto* de Regibus Britonum. 13. Anonymi de partitione Provinciæ Angliæ in Shiras, ſive Comitatus, Epiſcopatus & Regna. 14. *Joannis Fordun*, ſive *Fordon* Scoti chronicon, ſive Scotorum hiſtoria. 15. *Flacci Alcuini* poema de Pontificibus & Sanctis Eccleſiæ Eboracenſis, Paulino, Oſvvaldo, Wilfrido, Cuthberto, Boſa, Egberto, Wilbrordo, Johanne, Wilfrido juniore, Egberto, Balthero, Echa, Ælberto, Fanbaldo. Denique ſubjuncta eſt a Galeo appendix, in qua veterum loca de Britannia (*a*) cum notis, aliaque etiam ad genealogias Regum, Britannorumque conſuetudines & antiquitates facientia continentur.

9. Omitto *Laurentii Echardi*, licet minime contemnendam collectionem Hiſtoricorum Angliæ, Anglice editam, Londini 1706. fol. tribus Volum. (*b*) quoniam ad inſtitutum meum minus ſpectat, & corpus Hiſtoriæ Anglicanæ exhibet ex recentibus ſcriptoribus Anglis totum compoſitum: Volumen *primum* quidem, Joanne Miltono, Samuele Daniele, Jo. Habingtono, Thoma Moro, Eduardo Hallo, Radulpho Hollingshead ſcriptore annalium: Georgio Buck additis Johannis Strypii obſervationibus, & Bacone Verulamio. Volumen *ſecundum* quidem ab Henrici VIII. temporibus ex Herberto de Cherbury, Johanne Hayvvardo cum cenſuris Johannis Strypii: Franciſco Godvvino, Guilelmo Cambdeno, & Thoma Wilſono cum Jacobi Welvvoodi obſervationibus. Volumen *tertium* denique a Carolo primo uſque ad Guilelmi tertii obitum Clarendonio debetur, atque ipſi Echardo, qui etiam Londini 1707. fol. (*c*) ſeparato Volumine edidit conſcriptam a ſe Hiſtoriam annorum 1678. a Julii Cæſaris temporibus ad obitum Jacobi I.

10. *Henrici Warthoni* Anglia ſacra ſive Collectio Hiſtoriarum partim antiquitus, partim recenter ſcriptarum de Archiepiſcopis Angliæ, a prima Fidei Chriſtianæ ſuſceptione ad An. C. 1540. nunc primum in lucem editarum. Lond. 1691. fol. duo Volumina. Quæ in hoc opere contineantur, diligenter expoſita ſunt in Actis Eruditorum Tom. II. ſupplementi ſect. III. & IV. pag. 105. & 153. ſeqq.

11. *Wilhelmi Dugdale* & *Rogeri Dodeſvvorthi* Monaſticon Anglicanum, quod varia & ipſum diplomata medii ævi, monumentaque vetera offert Lectoribus, prodiit Londin. 1655. 1661. duobus Voluminibus in fol. quibus jungendum ſupplementum egregii Viri *Joannis Stevens* Lond. 1722. fol. 2. Volum. vide iterum Acta Erud. A. 1724. pag. 381. 541. & de *Thomæ Tanneri* notitia Monaſtica Lond. 1695. 8. vulga-

(*a*) Conferendæ ad Britanniæ deſcriptionem ex Antonini itinerario obſervationes Wilhelmi Burtoni: Lond. 1658. fol. & poſtumæ. Thomæ Galei Londini 1710. 4. Diem ille obiit Anno 1702.

(*b*) Journal des Sav. 1708. Juin p. 443. B. Menckenii Catalogus Bibl. p. 451.

(*c*) id. 1708. Novembr. pag. 331. Hiſtory of the vvorks of the learned 1707. pag. 231. Acta Erud. A. 1709. p. 289.

gata, Tomum tertium ſupplementi p. 71. ſeq. & Guil. Nichols Bibl. Hiſtoricam Angliæ ſcriptorum pag. 144.

12. Novam pulchramque ſyllogen ſcriptorum Hiſtoriæ Britannicæ darent vulgata variis minoribus Voluminibus a Viro clariſſimo *Th. Hearne*, quæ junctim excudi curante aliquo viro docto, eſſet tanto magis operæ pretium, quoniam & digna pleraque quæ ſtudioſorum Hiſtoriæ terantur manibus, & rariſſima ſunt omnia, editore hoc agente ſcilicet, ut pauciſſima tantum ſingulorum exempla typis exſcriberentur. Eorum quæ ad meam notitiam pervenere, hic eſt elenchus:

Ælfredi Annales, de quibus ſupra.

Johannis Lelandi de rebus Britannicis *collectanea*, cum appendice, notis & indicibus. Oxon. 1715. 8. ſex parvis tomis. Vide Acta Erud. 1717. pag. 103.

Johannis Confratris & Monachi *Glaſtonienſis* Chronica ſive Hiſtoria de rebus Glaſtonienſibus. Oxon. 1726. 8. duobus Volum. cum excerptis e *Richardi de Beere* terrario Cœnobii Glaſtonienſis, diplomatibuſque & indice librorum Anno 1248. & reliquiarum in eadem Eccleſia: nec non appendice Epiſtolarum &c. vide Acta Erud. 1729. pag. 181. Bibl. Angloiſe Tom. XV. p. 352.

Adami de Domerham (*a*) hiſtoria de rebus Glaſtonienſibus, uſque ad Annum 1290. Oxon. 1727. 8. 2. Volum. additæ emendationes ad Wilhelmum Malmesburienſem a Galeo editum, atque Edmundi Archeri excerpta ex Regiſtris Wellenſibus, & diplomata quædam ad Glaſtoniam ſpectantia.

Titi Livii Forojulienſis Vita Henrici V. Angliæ Regis, adjuncta Thomæ Smithi ſylloge Epiſtolarum a variis Angliæ Regibus ſcriptarum. Oxon. 1716. 8. Acta Erud. 1717. p. 167.

Thomæ Caji Vindiciæ antiquitatis Academiæ Oxonienſis contra Joannem Cajum Cantabrigienſem. Oxon. 1730. 8. Journal des Savans 1732. Fevrier p. 198.

Walteri Hemingford, Canonici de Giſſeburne, Hiſtoria de rebus geſtis Eduardi I. II. & III. Accedunt inter alia Eduardi III. hiſtoria per Anonymum: Narratio de proceſſu contra Reginaldum Peacockium, auctore Johanne *Whetamſtedio*: Excerpta hiſtorica e *Thomæ Gaſvvignii* dictionario Theologico: Libellus de Caroli I. ab urbe Oxonienſi fuga ſive diſceſſu: Notitiaſque domorum Religioſarum in diœceſi Bathovvellenſi. Oxon. 1731. 8. duobus Vol.

Chronicon *Thomæ Sprotti*, Anonymi, qui circa An. 743. ſcripſit, Chronica de tempore Mundi: Alterius Anonymi de Abbatia *Ramſey*: *Nicolai Cantalupi* Hiſtoriæ de antiquitate & origine Univerſitatis *Cantabrigienſis*. Fragmentum veteris Chronici de rebus *Eduardi IV.* Oxon. 1719. 8.

Guilelmi Neubrigenſis, Hiſtoria ſive Chronica rerum Anglicarum emendatior locupletiorque additis Jo. Piccardi propriiſque notis & ſpicilegio: nec non *tres homiliæ* eidem Guilelmo adſcriptæ & antea ineditæ. Oxon. 1719. 8. Bibliotheque Angloiſe Tomo VII. p. 174. 501.

Textus Roffenſis, de quo mox infra, ubi de priſcis Legibus Angliæ.

Duo rerum Anglicarum ſcriptores, *Thomas Otterbourne* & *Johannes Wethamſtede* ab origine Gentis Britannicæ uſque ad Eduardum IV. adjuncta præter hiſtoriam fundationis Hoſpitalis Evvelmenſis in Comitatu Oxonienſi, ſylloge Epiſtolarum de rebus Britannicis ſcriptarum An. 1524. & 1525. & Franciſci Codvvini Catalogo Epiſcoporum Bathonienſium & Wellenſium. Oxon. 1732. 8. duobus Voluminibus.

Roberti de Aveſbury hiſtoria de mirabilibus Geſtis Eduardi III. & *Johannis Joſcelini* (auctoris libri de Antiquitate Britannicæ Eccleſiæ, ſive de vitis Epiſcoporum Cantuarienſium, qui ambulat ſub nomine *Matthæi Parkeri* Archiepiſcopi Cantuar.) Catalogus libro-

(*a*) ſupra pag. 21.

brorum Saxonicorum & eorum qui Hiſtoriam Gentis Anglorum ſcripſere, & ubi exſtent. Oxoniæ 1720. 8. cum appendice editoris. Journal des Savans 1725. p. 513. Bibl. Angloiſe Tom. IX. p. 38.

Latinis hiſce accedunt Anglice ab eodem Hearnio edita *Joannis Lelandi* itinerarium, cum variis diſſertationibus editoris. Oxon. 1715. 8. novem tomis.

Collectio variarum diſſertationum Anglice ſcriptarum, de Anglicis Antiquitatibus in quibus familiam ducunt Georgii Hackevvilli & Anonymi diſſertationes de antiquitate Legum Anglicarum. Oxon. 1720. 8. Acta Eruditorum Tom. VIII. ſupplem. pag. 325. Hearnii ipſius diſſertatio itidem Anglice edita ſeparatim de Antiquitatibus quibuſdam recens inventis in comitatu Eboracenſi. Oxon. 1710. 8. Vide memorias litterarias Trevoltinas A. 1713. pag. 287. & Dan. Larroquani ad Hearnium Epiſtolam quæ in iiſdem memoriis legitur pag. 1534.

Anglice etiam ab Hearnio editum *Roberti Glocæſtrienſis* Chronicon Angliæ, carmine ſcriptum Anglico, unde Robertus hic, Ennius Angliæ ab editore ſalutatur. Additur ab eodem gloſſarium, & Anonymus de mirabilibus Britanniæ, & *Wilhelmi Malvarne* Abbatis fundatio Abbatiæ Gloceſtrienſis. Oxoniæ 1724. 8. duobus Voluminibus. Acta Eruditorum Tom. IX. Supplementi pag. 373.

Petri Langtofti Chronicon rhythmicum ex Gallico Anglice verſum auctumque a *Roberto Manningio Brunnenſi*, cum gloſſario, variiſque editoris appendicibus. Oxoniæ 1725. 8. duobus Voluminibus

13. Thomæ Hearnio jungendus *Antonius Hallus*, cui & ipſi præclaras editiones in acceptis referimus *Johannis Lelandi* quidem de Scriptoribus Britannicis, Oxoniæ 1709. 8. & *Nicolai Triveti* Annalium. ſex Regum Angliæ ab Anno 1136. ad 1307. Oxoniæ 1719. 8. deinde Continuationem eorundem Annalium ab Anonymo deductam ad Annum 1336. cum *Adami Murimuthenſis* Chronico ab Anno 1303. ad 1336. & Continuatione Anonymi ad Annum 1380. nec non *Joannis Boſtoni* Speculo Cœnobitarum, vel certe ejus Epitome: atque *Edmundi Boltoni* Hypercriticis, ſeu diſſertatione ſcripta Anglice, cujus fragmentum Hearnius in Vindiciis Galfridi Monumethenſis publicaverat. Prodiit hoc Antonii Halli Volumen Oxonii 1722. 8. De utroque vide Acta Eruditorum 1722. pag. 105. & Tom. IX. Supplementi pag. 181. & de Lelando Hiſtoriam operum Eruditorum Anglice editam A. 1709. pag. 113.

14. *Thomæ Rymeri* Hiſtoriographi Regii collectio magna Actorum publicorum, fœderum, diplomatum &c. ad regna Angliæ, Scotiæ, Hiberniæ ſpectantium ab Henrico I. ſive ab Anno Chriſti 1101. ad annum duodecimum Jacobi primi Regis, ex autographis Archivorum Regiorum expreſſa (*a*) auſpiciis Reginæ *Annæ* publicata Londini ab Anno 1704. ad 1715. ſexdecim Voluminibus in fol. (*b*) & ex repetita editione emendata & ſuppleta a nobiliſſimo *Holmeſio* (*c*) An. 1729. ſeptendecim Voluminibus. Cum prioris editionis pretium eſſet immane, in ſectione publica quoque centum & viginti librarum ſterlingarum, hoc eſt thalerorum 600. etiam poſterior hæc, cujus tantum ducenta exempla typis exſcripta ſunt, venditur quinquagiuta nu-

(*a*) Kenneti Epiſcopi Petroburgenſis cenſura, Bibliotheque Angloiſe Tom. XII. pag. 266. ſeq.

(*b*) Bibliotheque Choiſie Tom. XVI. pag. 1. Tom. XX. pag. 47. Tom. XXI. pag. 118. 233. Tom. XXII. pag. 325. Tom. XXIII. pag. 237. Tom. XXIV. pag. 237. Tom. XXVI. pag. 1. &c. Quæ Tomo *primo* continentur, vide in Actis Eruditorum Anno 1709. pag. 529. *ſecundo* Anno 1710. pag. 87. *tertio* & *quarto* Anno 1710. pag. 225. *quinto* & *ſexto* Tomo IV. Supplem. pag. 329. *ſeptimo* & *octavo* Anno 1711. pag. 239. *nono* An. 1712. p. 97. *decimo* An. 1713. pag. 8. *undecimo* Tom. VI. Supplementi pag. 289. *duodecimo* An. 1716. pag. 315. *decimotertio* Tom. VII. Supplem. pag. 242.

(*c*) Journal litteraire Tom. XIII. p. 474.

numis aureis Guineenſibus, hoc eſt thaleris ducentis & quinquaginta. Regina *anna* diem obiit An. 1714. eodem quo & Rymerus: nec diu poſt Carolus Comes 30. Maji A. 1715. Poſt Rymeri fata *Robertus Samderſon* Tomum XVI. ab Anno 1586. ad 1616. ex ſchedis Rymerianis, (*a*) & Tomum XVII. qui in Anno 1624. definit, proprio ſtudio adjunxit, recentiora etiam tempora ſimiliter perſecuturus, ſicut jam An. 1726. lucem vidit (*b*) Tomus XVIII. qui Acta publica annorum 1625. & 1626. exhibet, itemque alius An. 1732. * Poſtquam hæc Fabricius ſcripſerat, collectionem hanc Rymerianam ad volumina XX. jam accretam iterum typis ſubjecerunt Hagenſes Typographi, qui minutioribus typis expreſſam ad tomos X. redegerunt. Cœpit editio illa anno 1737.

15. *Leges veteres Anglorum, Scotorum* &c.

Guilelmi Lambardi Archæonomia, ſive antiquæ leges Anglo-Saxonum collectæ a *Ludolpho Novvello* (*c*) & Latina verſione (*d*) & notis a Lambardo illuſtratæ Londini 1568. 4. & cum commentario *Abrahami Wheloci*, additis Legibus Normannicis Guilelmi Conquæſtoris & Latinis Legibus Henrici I. Cantabrig. 1644. fol. Denique poſt interceptos *Franciſci Junii*, *Guilelmi Somneri*, & *Guilelmi Elſtobii*, morte impeditorum conatus ex longe meliore ac locupletiore editione V. C. *Davidis Wilkinſi*, Lond. 1721. fol. a quo Leges univerſæ Eccleſiaſticæ & Civiles Anglo-Saxonicæ, Normannicæ & Latinæ ab Ethelberto Rege uſque ad Magnam Chartam Henrici III. exhibentur cum Speelmanni Codice veterum ſtatutorum Angliæ & ſubjuncto gloſſario. Vide Mich. de la Roche Memorias Litterarias Magnæ Britanniæ T. VIII. pag. 380. ſeq. & quæ infra in in *Ethelberto*.

Joannis Seldeni Janus Angliæ & Epinomis Tom. III. Operum, & Diſſertatio ad Fletam, de qua infra, *Fleta*. Idem Seldenus ad *Eadmerum* & Tom. II. Operum pag. 1640. ſeqq. ubi leges & conſuetudines Eduardi Regis & Guilelmi Conquæſtoris lingua Gallica Normannica cum Latina Seldeni verſione.

Guilelmi Dugdali Origines Juridiciales de veteribus Angliæ Legibus, Lond. 1666. fol. Anglice.

Textus Roffenſis ab *Earnulpho* Epiſcopo Sec. XII. ut ajunt collectus, in quo inter Roffenſis Eccleſiæ acta a Saxonum Regum temporibus uſque ad Annum 1143. etiam variæ occurrunt Leges Eccleſiaſticæ a Regibus promulgatæ, editore *Thoma Hearne*, qui antiquorum Angliæ Epiſcoporum formulas profeſſionum de canonica obedientia Archiepiſcopis Cantuarienſibus præſtanda, & Leonhardi Hutteni, recentioris Scriptoris diſſertationem de Antiquitatibus Oxonienſibus adjunxit. Oxon. 1720. 8. Acta Eruditorum Tom. VIII. Supplementi pag. 189. & Bibliotheque Angloiſe Tom. VIII. pag. 322.

Magna Charta ſive Aſſiſæ Henrici III. cum aliis ſtatutis antiquioribus recentioribuſque ſæpius prodiit Londini 1508. 1543. 1602. &c.

Joannis Skenæi Regia Majeſtas, ſive leges veteres *Scoticæ*, Edinburgi 1609. Londini 1613. fol. Confer Gundlingiana XXVI. pag. 86. Idem Skenæus etiam legibus Scoticis Anglice editis gloſſarium addidit, Edinburgi 1597. fol.

Leges Wallicæ, Eccleſiaſticæ & Civiles, Hoeli Boni & aliorum Walliæ Principum ante Eduardi I. tempora, cum verſione Latina, notis & gloſſario Guilelmi Wottoni & Moſis Guilelmi. Lond. 1730. fol. Acta Eruditorum Anno 1731. pag. 249.

Jo. Diſſney vievv of ancient lavvs againſt immorality, Cantabrig. 1729.

O 2 in

(*a*) Acta Eruditorum A. 1721. p. 506. ubi de Tomo XIV. & ſeq.

(*b*) Acta Erud. A. 1728. p. 193.

(*c*) Nicholſon Engliſh hiſtorical library pag. 45. edit. in fol.

(*d*) Verſio Legum quarundam in Chronico Joannis Bromtoni, præfertur Lambardinæ a Speelmanno & a Franciſco Junio Prætat. ad gloſſarium Gothicum.

in folio. Leges non Britannorum modo, ſed & Judæorum, Græcorum, Romanorum, Gothorum, & Lombardorum ante Sæculum XI. perditis moribus oppoſitas perſequitur.

16. De Conciliis in Britannia habitis.

Henricus Speelmannus eques auratus, gloſſario archæologico, aſpilogia aliiſque ſcriptis inclytus (*Johannis Speelmanni*, qui Pſalterium Latino Saxonicum vetus & Ælfridi vitam edidit, Pater) qui An. 1641. biennio ante filium diem obiit, conſtituerat Concilia Britannica *tribus tomis* vulgare, e quibus *primum* modo in lucem protulit Londini 1639. fol. complectentem Synodos ab initio Chriſtianorum in Britannia ſacrorum ad periodum uſque dynaſtiæ Anglo Saxonicæ, ſive Eduardi Regis obitum A. 1066. Concilia, Leges, Conſtitutiones in re Eccleſiarum Orbis Britannici, & Decreta, videlicet Pambritannica, Pananglica, Scotica, Hibernica, Cambrica, Manhica, provincialia, Diœceſana. In Bibliotheca Joan. Burchardi Menckenii τῶ μακαρίτȣ fuit tomus hic a Speelmanno pluribus locis e MSS. Regiis aliiſque paſſim emendatus, verſione quoque Latina nova ſubinde monumentis Anglicis vel Anglo-Saxonicis adjuncta. *Secundus* tomus poſtumus ab An. 1066. procedit uſque ad excuſſum An. 1531. ab Henrico VIII. Papæ jugum publicique juris factus eſt a *Carolo Speelmanno* Henrici nepote Lond. 1664. fol. manum ei admovente quoque & multa egregia addente *Guilelmo* cujus jam mentionem feci *Dugdalo*, minus emendatus alioqui minuſque plenus, ſed obvius rariſſime, pluribus illius exemplis incendio Londinenſi An. 1666. abſumtis. Tomus *tertius* qui inſecuta tempora debebat perſequi, nunquam in dias luminis auras prolatus fuit. Interim lubens accepi clariſſimum Virum *Dan. Wilkinſium*, cui Leges Angl. Seldeni Opera-Copticam Novi Teſt. & Pentateuchi verſionem, paraphraſin Chaldaicam libri utriuſque Chronicorum & tot alia debemus, ſerio parare, proximeque vulgaturum eſſe novam Conciliorum Britannicorum editionem, tertio tanto locupletiorem Speelmanniana.

* *Concilia Britannica*. Oppignoratam eruditis fidem Cl. Daniel Wilkinſius Archidiaconus Suffolcienſis, & Canonicus Cantuarienſis liberavit, editis in lucem quatuor in fol. voluminibus, quibus non Spelmannica tantummodo Concilia complexus eſt; ſed & alia permulta e MSS. petita codicibus adjecit; novas inſuper verſiones monumentorum Anglo-Saxonicorum adornavit, cum data in Spelmanno minus fidelis judicaretur. Denique & reliqua Concilia poſt annum 1531. uſque ad 1717. ſupplevit. Titulus operis iſte: *Concilia magnæ Britanniæ & Hiberniæ a Synodo Verolamienſi A. D. 446. ad Londinenſem A. D.* 1717. Voll. IV. Londini anno 1737.

Scoticorum Conciliorum Acta multa combuſta in incendio Edimburgenſi Anno 1791.

De *Joannis Colgani* Hiberni, Ordinis Minorum, collectione jactata Conciliorum Hiberniæ, vide, ſi placet, Franciſcum Salmonem libro Gallice edito de ſtudio Conciliorum pag. 260. ſeq. Idem notat pag. 257. ſeq. omiſſa quædam ex Speelmannianis in Regia, & Labbei, Harduinique magnis Conciliorum ſyllogiſ.

Provinciale vetus Provinciæ Cantuarienſis, ſive Conſtitutiones Angliæ ab Anno 1222. ad 1415. cum ſummariis & annotationibus *Guilelmi Lindevvood*, Pariſiis 1509. fol. Antvverpiæ 1525. fol. Londini 1555. 8. & ex Roberti Scharrok recenſione 1664. 8. & novo viri docti ſtudio Oxoniæ 1679. fol. additis etiam *Conſtitutionibus Legatinis* (Legatorum Pontificis) Othonis A. 1236. & Othoboni 1268. cum notis *Joannis de Aythma*, ex edit. Pariſ. 1505.

Thomæ Madox formulare Anglicanum Londini 1702. fol.

Johannis Johnſoni collectio Legum Eccleſiaſticarum, Canonumque Anglicano-

norum, Anglice edita Lond. 1720. 8. duobus Voluminibus. Vide Acta Eruditor. 1722. pag. 420. & Memorias litterarias magnæ Britanniæ editas Gallice T. VI. pag. 507. & Tom. VIII. p. 385.

Humfredi Hody hiſtoria Angliæ Conciliorum & Convocationum, ſeſſionisque Clericorum in Parlamento, adjuncta Parlamentorum, veterumque Angliæ Legum hiſtoria. Londini 1701. 8. Anglice.

Laurentii Hovvel Synopſis Canonum SS. Apoſtolorum & Conciliorum Oecumenicorum & Provincialium ab Eccleſia Græca receptorum, nec non Conciliorum, Decretorum & Legum Eccleſiæ Britannicæ & Anglo Saxonicæ. Londini 1708. fol.

Angradus Fontanellenſis in Normannia Monachus ſcripſit *Vitam S. Anſberti* Rothomagenſis Epiſcopi, defuncti Anno 695. Exſtat apud Surium & in Actis Sanctorum 9. Febr.

Anianus, (*a*) ſive *Annianus* Celedenſis, ſive Celennenſis in Campania Diaconus, amanuenſis, & in Synodo Dioſpolitana A. 415. promachus Pelagii, de quo multa hiſtoriæ Pelagianæ ſcriptores Henricus Noris lib. I. cap. 19. Jo. Garnerius Tom. I. ad Marium Mercatorem pag. 151. ſeqq. &c. Vide & Pagium ad A. 417. num. XI. Latine vertit e Græco *S. Chryſoſtomi homilias in Matthæum* non primas octo ſolum, ſed etiam cæteras uſque ad XXVI. quæ a Gregorio Trapezuntio translatæ dicuntur, cum is tantum harum fuerit interpolator, editorque, ac cæteras deinde addiderit; ut ex MS. Codice Regis Galliæ obſervat Rich. Simon Tomo I. Epiſtolarum ſelectarum pag. 81. 84. cui adde Mabillonii Muſeum Italicum p. 164. Verſioni ſuæ præmiſit Anianus *Epiſtolam ad Oruntium ſive Horuntium* Epiſcopum ob hæreſim Pelagianam ejectum Italia, & deinde in Synodo Epheſina damnatum. Vertit idem Anianus etiam *ſeptem Chryſoſtomi homilias de laudibus Pauli*, easque *Evangelo*, Presbytero Pelagiano dicavit. *Epiſtola ad Evangelum* integrior exſtat Tomo VI. Operum Bedæ, & inter Epiſtolas ſelectas quas Colomeſius ad calcem Epiſtolæ Clementis Romani recudi curavit pag. 364. & in editione Chryſoſtomi Montfauconiana T. II. pag. 475. ubi ab accuratione & induſtria Anianus laudatur. Denique vertit etiam Anianus *Chryſoſtomi homiliam ad Neophytos*, quæ incipit: *Benedictus DEUS: ecce ſtellæ etiam* &c. Lapſum gravem in limine ſtatim Verſionis homiliarum in Matthæum deprehendere ſibi viſus eſt Eraſmus XXVI. 59. Epiſt. Sed Rich. Simonius putat ipſum Græco Codice uſum in quo locus ille aliter legebatur. Huic Aniano Garnerius tribuit *Epiſtolam ad Demetriadem*, quæ inter Auguſtini & Hieronymi opera legitur. Nam *liber adverſus Epiſtolam Hieronymi ad Cteſiphontem* intercidit, cujus meminit Hieronymus Epiſtola 98. ad Alupium & Auguſtinum, & inter Auguſtinianas 24. (edit. novæ 202.) Cum hoc Aniano S. Chryſoſtomi interprete eundem facit Sigebertus cap. 70. Anianum quem ait *Codicem Alarici*, de quo mox, ediſſe. Sed libenter accedo virorum doctorum ſententiæ, qui licet ſuppares ætate, tamen vitæ inſtituto & conditione diverſos duos Anianos hos fuiſſe non dubitant.

Anianus Vir ſpectabilis & Conſiliarius Alarici Gothorum Regis, *breviarium Codicis Theodoſiani* nec compoſuit, ut multi ſibi perſuaſere, neque interpretatus eſt, ut viſum Jo. Tilio & Jacobo Cujacio, ſed recognitum ſubſcriptione ſua ornavit commendavitque ut ex Alarici Commonitorio ſive Auctoritate docuit Sirmondus in quæſtione triplici ad calcem Tomi III. Variorum Opuſculor. & Tom. IV. Operum pag. 393. & Jac. Gothofredus in prolegomenis ad Codicem Theodoſ. c. V. pag.

(*a*) Alius ad quem Theodulfus Aurelianenſis lib. II. verſ. 518.

Anianique mei tecta verenter adi.

V. pag. CXCII. ſeq. Sed ecce tibi Aniani ſubſcriptiouem: *Annianus V. S.* (*a*) * *ex præceptione Domini noſtri glorioſiſſimi Regis* Alarici, *ordinante viro magnifico & illuſtri* Gojarico *Comite*, *hunc Codicem Legum Juris*, *ſecundum authenticum ſubſcriptum vel in theſauris editum ſubſcripſi & edidi ſub die III. Nonas Febr. anno XXII. regnante Domino noſtro* Alarico *Rege*. A. C. 403. & æræ Hiſpanicæ 442. Vide Canones Iſagogicos Scaligeri p. 172. Eidem Aniano Viri docti non magna nedum certa cauſſa tribuunt *Epitomen librorum IV. Inſtitutionum Caji* veteris JCti, ſæpius editam atque erudite illuſtratam ab Hieronymo Aleandro juniore. Venetiis 1600. 4.

Anicetus, Geſnero *Anitius*, Epiſcopus Romanus ab An. 157. ad 168. in Iſidori Mercatoris Collectione traditur ſcripſiſſe *Epiſtolam ad Eccleſias per provincias Galliæ*, quæ falſi convincitur a Blondello in pſeudo Iſidoro pag. 201. ſeq. Alia ejus decreta, ut ſynodale *de die Paſchatis in die Dominico*, & *de clericorum tonſura* ſuppoſita eſſe arguuntur a Petro Couſtant Tomo I. de Epiſtolis Pontificum pag. 71. ſeq. De aliis decretis vide Ludovicum Jacobum a S. Carolo pag. 18. Bibliothecæ Pontificiæ.

Anicius, vide infra, *Boetius*.

Ansbertus vide ſupra *Ambroſius Autpertus*; atque infra *Autpertus*.

Ansbertus Archiepiſcopus Rothomagenſis, defunctus An. 695. de quo Acta Sanctorum 9. Februar. Tom. II. pag. 349. ſeq. ſupra, p. 109. *Angradus*.

S. Anſcharius ſive *Anſgarius*, in ſeptentrionalibus populis ad Chriſtum adducendis ſtrenuus & felix, primus ab An. C. 858. ad 865. Archiepiſcopus Hamburgenſis, Bremenſis etiam Epiſcopus ab An. 847. quæ Eccleſia Hamburgenſi juncta An. 865. Scripſit poſt An. 860. *vitam & miracula S. Willehadi* primi Bremenſium Epiſcopi An. 791. defuncti: quam cum vita S. Anſcharii ſcripta a Remberto, & Remberti (auctore ut videtur Adalgario) vulgavit Philippus Cæſar in triapoſtulatu Septentrionis, edito Coloniæ 1642. 8. quem prelo iterum ſubjiciendum dedi Tomo ſecundo Memoriarum Hamburgenſium, Hamburgi 1710. 8. Vita S. Willehadi, quam ſcripſit Anſgarius, obvia etiam apud Mabillonium Actorum Benedictinorum Sæculo III. Parte 2. pag. 401. ut S. Anſgarii Vita in Actis Sanctorum 3. Februarii Tomo I. pag. 391. & Remberti 4. Februarii Tom. I. pag. 566. De Anſchario vide infra in *Remberto* & *Gualdone*, quos ambos habes etiam in Originibus Lambecii Hamburgenſibus, Hamburgi 1651. 4. quæ me curante recuſæ ibidem 1706. fol. Cætera Anſcharii ſcripta fuere *Epiſtolæ*, quarum una ſervata in laudato Actorum Sanctorum loco, & in B. Nicolai Staphorſtii Tomo primo Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Hamburgenſis, editæ Germanice pag. 59. qui & ipſe poſt Adamum Bremenſem; Albertum Crantzium, Lambecium, Arrhenium, alioſque, quos laudat, de Anſchario diligenter diſſerit. & pag. 60. mentionem facit *Miſſalis* adhuc ſuperſtitis Anſchariani, & *Codicum magnorum*, in quibus Remberto teſte *propria manu per notas conſcripſerat*, *quæ ad laudem Omnipotentis DEI pertinerent*, *& ad peccatorum redargutionem: ad laudem quoque beatæ & æternæ vitæ & terrorem gehennæ*, *& quicquid ad compunctionem pertinet & lamentum*. Refert idem Rembertus Anſcharium *unicuique Pſalmo propriam aptaſſe oratiunculam*, *quod ipſe pigmentum vocitare ſolebat*, *ut ei Pſalmi hac de cauſa dulceſcerent*. Videtur id ipſum eſſe, de quo Crantzius in Metropoli libro primo extremo: *tenemus devotionis ejus breve ſed clariſſimum monumentum*, *libellum*, *Pſalmorum Summam paucis includentem*, *qui qualis fuerit in majoribus*, *ſatis atteſtatur*.

Anſcherus Abbas Centulenſis, ſive S. Richarii circa Annum 1100. ſcripſit libris

(*a*) Vir Spectabilis.

bris III. *vitam & miracula S. Angilberti* Abbatis editam in Tomo IV. Actorum Benedictin. pag. 130. 814. Confer Acta Sanctorum ad 18. Februar. & Hariulfum libro ſecundo Hiſtoriæ Centulenſis & laudati Mabillonii Prolegomena.

Anſegiſus Lobienſis Abbas, atque inde Fontanellenſis, defunctus An. 834. cujus geſta deſcribuntur in Chronico Fontanellenſi apud Dacherium Tomo II. Spicilegii, editionis novæ pag. 278. ſeqq. ubi & pag. 282. ſeq. *Conſtitutio* ejus fratribus in Monaſterio præſcripta. Hic An. 827. collegit digeſſitque *Capitularia Caroli Magni & Ludovici Pii*, atque ut Albericus (a) quidem auctor eſt, ſtatuta *Eccleſiaſtica libris duobus* & *leges mundanas* eorundem *libris totidem*. De editionibus ejus Operis utiliſſimi non repetam, quæ notavi Tom. XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 85. ſeq. De differentia Baluzianæ a prioribus, operæ pretium eſt conſulere Carolum le Cointe Tomo VII. Hiſtor. Francorum pag. 805. ſeq. atque Jacobum le Long in Bibliotheca Hiſtoricorum Galliæ pag. 585. & de Anſegiſo Acta Sanctorum 20. Julii Tomo V. pag. 90. ſeqq. Vide etiam Carolum Molineum de Monarchia Francorum pag. 72. ſeqq. editionis primæ.

Anſelli Archidiaconi *Gloſſulas MSS. in Pſalterium* laudant Cangius & Labbeus, qui in Vaticana inter Codices Reginæ Chriſtinæ eas exſtare teſtatur. Jacobus vero le Long ſuſpicatus eſt ſub illo nomine latere *Anſelmum*, de quo mox, Laudunenſem.

* *Anſellus*. Alter ab Archidiacono forte eſt Anſellus ille, quem credo Monachum, cujus eſt opuſculum in cod. 57. S. Illidii Claromontenſis apud P. Montfaucon Bibl. MSS. pag. 1263. Eſt vero operis titulus: *Viſio cujuſdam Monachi in Monaſterio S. Remigii deſcripta ab Anſello diſcipulo S. Abbonis Abb. Floriacenſis juſſu Oddonis Abbatis*.

Anſelmus, Abbas *Beccenſis*. Vide mox, Archiepiſcopus *Cantuarienſis*.

Flavius Anſelmus, Monachus *Beccenſis* a ſuperiore diverſus, Scriptor *Vitæ Berengarii* Monachi in Urbe S. Papuli in Gallia, quæ exſtat in Actis Sanctorum 26. Maji Tomo VI. pag. 447.

Anſelmus ex Abbate Ordin. Benedictini *Beccenſi* Archiepiſcopus ab An. 1093. ad 1109. *Cantuarienſis*, doctrina zeloque & ingenii ſubtilitate nulli ſuis temporibus ſecundus. Ejus vitam ſcripſit *Eadmerus*, de quo infra ſuo loco, ut alios juniores prætercam. Vide Surium & Acta Sanctorum 21. April. Tom. II. pag. 865. ſeqq. & Theophilum Raynaudum in ſyntaxi Operum Anſelmi Lugdun. 1630. fol. & Tomo XI. Operum. Opera Anſelmi recenſere juvat ex editione optima Gabrielis Gerberonii Pariſ. 1675. fol. repetita cum novo ſupplemento ibid. 1721. fol.

1. *Monologium*, ſive Soliloquium & p. 29. *Proſlogium* h. e. allocutio ad DEUM, quibus per ideam ipſam ſummi Entis, ut deinde facere Nicolaus Cuſanus in dialogo de *poſſeſt*, & poſt eum Carteſius inſtituit, (c) homo ad Conditorem ſuum agnoſcendum adducitur. Citat hoc Monologium ſuum Anſelmus dialogo de Veritate cap. 10.

2. *Liber apologeticus* contra *Gaunilonem*, cujus brevis reſponſio ad Monologium, Inſipientis nomine præmittitur pag. 35. Profundas meditationes hoc in ſcripto Anſelmi reperiri notavit illuſtris Leibnitius in Leibnitianis pag. 412. Vide etiam Dominicum de

Co-

(a) Albericus Monachus trium fontium, in Chronico ad Annum 827. cujus verba ita perperam intellexit Trithemius, ut Anſegiſo quatuor libros Capitularium Caroli M. & quatuor libros Capitularium Ludovici Pii tribuat, atque in utraque Sylloge binos libros Eccleſiaſticis, binos mundialibus, ut non quatuor libri, ſed octo prodeant. Verum quatuor tantum fuere, nec plures exſtant, quibus alios tres Anno 845. adjunxit *Benedictus Levita*. Anſegiſum hunc ab Anſegiſo Senonum Archiepiſcopo probe diſtinguendum eſſe notat Sirmondus in Epiſtola ad Conſtantium Caetanum Tom. IV. Operum pag. 642.

(b) Journal des Savans A. 1721. Octobre p. 447. Mem. de Trevoux A. 1722. pag. 389. Oudinus Tom. II. pag. 931. ſeq.

(c) De Carteſii ſententia dixi lib. de Veritate Religionis Chriſtianæ cap. X. pag. 325. ſeqq.

Colonia in hiſtoria litteraria Lugdunenſi, quam Gallice nuper edidit Tomo II. pag. 214. ſeqq.

3. Liber *de fide SS. Trinitatis* & *de incarnatione Verbi* pag. 41. contra blaſphemias *Ruzelini*, qui Abailardi Magiſter fuit, ſive *Roſeclini*, velut tritheitæ, ad Urbanum II. qui Papa fuit ab A. C. 1088. ad 1099.

4. *Contra Græcos* liber *de Proceſſione Spiritus S.* pag. 49. Meminit hujus opuſculi Hildebertus II. 9. & 13. Epiſt. & Anſelmus ipſe in libello de tribus Waleranni quæſtionibus.

5. *De caſu Diaboli*, dialogus pag. 62. cujus etiam meminit in dialogo de Veritate. In hoc dialogo de origine mali Anſelmus diſputat.

6. *Cur DEUS homo*, dialogus cum *Boſone*, libris duobus pag. 74. adverſus Infideles, ſimplicitatem Chriſtianam tanquam fatuam deridentes: ſcripti Anno 1098. Vide Pagium ad An. 1097. n. 6.

7. *De conceptu virginali & Originali peccato* liber p. 97. ad eundem *Boſonem*, quem cariſſimum appellat.

8. Dialogus *de Veritate* pag. 109.

9. *De Voluntate* pag. 116. & *de Voluntate DEI* pag. 151.

10. *De libero arbitrio* pag. 117. cujus ſcripti etiam in dialogo de veritate fit mentio.

11. *De concordia Præſcientiæ & Prædeſtinationis*, nec non *Gratia DEI cum libero arbitrio* pag. 123.

12. *De tribus WALERANNI* Nevvemburgenſis Epiſcopi *quæſtionibus*, ac præſertim *de azymo ac fermentato* contra Græcos pag. 135. ſubjuncta Waleranni ad Anſelmum Epiſtola pag. 137. & Anſelmi reſponſione ad illius querelas pag. 139. *Græce* vertit hoc Anſelmi ſcriptum ſicut librum de Proceſſione Spiritus S. quoque *Demetrius Cydonius*.

13. *De presbyteris concubinariis*, ſeu *offendiculum Sacerdotum*, brevis parænefis pag. 140. Confer Anſelmi lib. I. Epiſtol. 56.

14. *De nuptiis conſanguineorum* pag. 141.

15. *Dialogus de Grammatico* pag. 143. Etiam hujus mentionem facit Anſelmus dialogo de Veritate.

16. *Homiliæ XVI.* pag. 155. quarum ultima in Hebr. II. 10. iterum recurrit inter excerpta pag. 546.

17. *Exhortatio* ad contemtum temporalium & deſiderium æternorum. pag. 190.

18. *Admonitio morienti*, pag. 194. in qua inter alia: *Credis quod Dominus JESUS Chriſtus pro te mortuus eſt? Credo. Agis etiam de paſſione & morte ſua ei gratias? Ago. Credis te non poſſe niſi per mortem ipſius ſalvari? Credo. Age ergo, dum ſupereſt in te anima, in hac ſola morte totam fiduciam tuam conſtitue, in nulla alia re fiduciam habens.*

19. Carmen elegiacum *de contemtu Mundi* pag. 195. quod incipit: *Quid deceat Monachum* &c. cum aliis duobus brevioribus carminibus de rerum vanitate pag. 200. & de ſolo DEO amando pag. 201.

20. *Meditationum XXI. liber* pag. 202. quarum decima quarta etiam inſcribitur *Enchiridion* ſive *Manuale*, vel etiam *liber de ſalute animæ*. Separatim prodiere Lugd. 1609. forma minore.

21. *Orationes* ſive Precationes LXXIV. in quibus etiam quædam diriguntur ad B. Virginem Mariam, ad Crucem, ad Sanctos &c. Recuſæ itidem ſeparatim Romæ curante Aguirrio, & Veronæ 1726. 12. Hoc Orationarium non Anſelmi eſſe, ſed Cœleſtini cujuſdam Monachi, qui poſt Dominicum & Franciſcum ſcripſit, probat Raynaudus in heteroclitis ſpiritalibus p. 247.

22. *Hymni & Pſalterium de S. Virgine* pag. 203.

23. *Epiſtolarum libri IV.* primus earum 77. quas Monachus, ſecundus 53. quas Abbas Beccenſis, tertius 188. quas Archiepiſcopus Cantuarienſis ſcripſit, quartus 108. antea ineditas complectitur. His Epiſtola pag. 704. & aliæ Epiſtolæ tres addi poſſunt ex Edmundo Martene Tom. III. Anecdotorum pag. 273. ſeqq. nam quam ad Paſchalem War-

Warthonus Tomo II. Angliæ Sacræ pag. 178. vulgavit, jam in Seldeni hiſtoria decimarum XII. 2. pag. 376. & apud Gerberonum legitur IV. 4. Epiſtolas octo offert Dacherius Tomo nono ſpicilegii, qui Anno 1669. lucem vidit. (Tom. III. editionis novæ pag. 433.) Alias Epiſtolas novem Baluzius Tomo quarto Miſcellaneorum pag. 471. ſeq. Pariſiis 1683. 8. & in Tomo quinto pag. 306. 342. quibus omnibus aliæ etiam adduntur in ſupplemento novo editionis Anſelmi A. 1721. cum *Sermone de Paſſione DOMINI*, e MS. Regio, & *Tractatu aſcetico*, quem ediderat Dacherius Tomo III. pag. 24. (editionis novæ Tom. I. pag. 447.) & Anonymi Carmine elegiaco in Anſelmi laudem, ex Baluzii T. IV. Miſc. pag. 557. ſeq.

24. Tractatus *de Pace & Concordia* pag. 705. 707.

In Appendicem rejecta primo Dubia ſcripta:

Elucidarium, ſive dialogus ſummam Chriſtianæ Theologiæ complexus, libris III. pag. 457. quod opus Guiberto Novigentino Abbati Codices quidam vindicant, Trithemius refert ad Honorium Auguſt. alii ad Guilelmum Coventrienſem Carmelitam.

Planctus B. Mariæ ad Anſelmum pag. 488. ſive dialogus B. Mariæ Virginis & Anſelmi de paſſione Domini.

De menſuratione Crucis ad Luc. IX. 23. pag. 494. ſcriptoris S. Bernardo junioris, qui in eo citatur.

De conceptione B. Mariæ Virginis pag. 499. & de VI. Idus Decembris feſto in ejus memoriam celebrando pag. 505. ſeq. pag. 507.

Paſſio Sanctorum Guineri, Fingaris, Pialæ & ſociorum An. Chriſti 450. Martyrum in Britannia p. 508. Confer Acta Sanctorum 23. Martii.

Aliena:

Gisleberti, ſive *Gilberti* Weſtmonaſterienſis ab Anno 1084. Abbatis *Diſputatio Judæi cum Chriſtiano* cum præmiſſa Epiſtola, qua auctor hoc ſcriptum cenſuræ Anſelmi ſubjicit pag. 512. Gisleberto vindicatur hoc ſcriptum etiam a Trithemio, cap. 353. licet ſub *Guilelmi de Campellis* nomine edita eſt in Bibliotheca Patrum Lugdunenſ. Tom. XX. p. 1884. & ſine nomine auctoris, prodierat Colon. 1537. fol. Altercatio Chriſtiani cum Judæo de fide Chriſtiana interlocutoribus Gamiele & Paulo.

Ruperti Tuitienſis Abbatis annulus, ſeu dialogus Chriſtiani & Judæi de fidei ſacramentis pag. 524.

Dicta quædam ex dictis S. Anſelmi collecta p. 545. & miracula p. 548.

Præter caſtigationes & emendationes a præclaro editore, ſubjiciuntur:

Joannis Picardi Auguſtiniani, Canonici S. Victoris Pariſ. notæ eruditæ ad tres libros priores Epiſtolarum ex editione Operum Anſelmi Coloniæ 1612. folio, quam perinde ut Lugdunenſem Theophili Raynaudi Lugd. 1630. fol. recenſet Labbeus Tom. I. de S. E. pag. 80. ſeqq. Exſtat ex editio Colonienſis 1573. de qua Poſſevinus, & Norimbergenſis 1491. fol. de qua Theophilus Sincerus *Nachricht von alten und neuen raren Buchern*, *Frf.* 1731. 8. pag. 21. ſeq.

In *Eadmeri* operibus, quæ in editionibus Par. 1657. 1721. fol. Anſelmo ſubjiciuntur, exſtant præter Anſelmi vitam liber quoque *de beatitudine cœleſtis Patriæ* (a) Anſelmo a quibuſdam tributus, & liber *de S. Anſelmi ſimilitudinibus*, in cujus cap. 47. ſeqq. tractatio illa de beatitudine iiſdem verbis recurrit.

Carmen Anſelmi *in laudem Laufranci* Cantuar. deceſſoris ſui exſtat ad calcem vitæ Lanfranci editæ a Dacherio. & in Bibl. Patrum Lugd. Tom. XVIII. pag. 620. & Tom. XII. Opp. Raynaudi pag. 86. & in Actis Ord. Bened. Sec. VI. 2. p. 659.

P Ex-

(a) *De felicitate Sanctorum* ſub Anſelmi nomine Antverpiæ 1602. 12. per Henricum Sommalium, & ſub Eadmeri, Pariſiis 1638. 8. edente Joanne Baptiſta Machalto Soc. Jeſ. Eadmeri Præfationem dederat Raynaudus Tomo XII. Opp. pag. 85.

Digitized by Google

Explanationes in S. Matthæum, Anſelmo tributas, *Petri Babionis* Angli, qui circa An. 1360. vixit, eſſe notat Raynaudus, qui præfationem ex MS. Lugdunenſi exhibet Tom. XII. pag. 90. ſeq. Oudino videntur referendæ ad *Guilelmum* Pariſienſem, quod & Raynaudus pridem fuerat ſuſpicatus. *In Cantica Canticorum* & *in Apocalypſin* ſunt *Anſelmi* Laudunenſis: *In Pauli Epiſtolas*, *Hervæum*, Monachum Dolenſem Benedictinum habere auctorem noſcuntur.

Anſelmus Abbas *Gemblacenſis* in Brabantia, qui Anno 1137. obiit, auctor *Chronici* ab Anno 1112. in quo Sigebertus deſiit, uſque ad 1136. quod cum auctariis Gemblacenſi, Affligemenſi, Valcellenſi & Aquicinctino uſque ad Annum 1225. edidit, Chroniciſque Euſebii, Hieronymi & Sigeberti ſubjecit, & continuationem ab Anno 1200. ad 1608. ipſe adjunxit Aubertus Miræus, Antvverp. 1608. 4. Vide B. Doctoris mei Thomæ Ittigii librum de Bibliothecis Patrum pag. 732. ſeq. *Libellus de geſtis Abbatum Gemblacenſium*, quem Oudinus Tomo II. p. 1131. ait Dacherium Tom. VI. ſpicilegii in publicum produxiſſe, obvius in nova editione Tom. II. pag. 759. nec Sigeberti, nec Anſelmi nec alterius auctoris nomen præfixum habet, Monacho tamen Gemblacenſi deberi ſcribitur.

Anſelmus, ab An. 1126. ad 1154. *Havelbergenſis*, ſive Avelburgenſis Epiſcopus, in Marchia ad Avelum, ſive Havelam fluvium, ſub Archiepiſcopo Magdeburgenſi: Scripſit *librum de Ordine Canonicorum regularium S. Auguſtini*, cui ſcilicet ipſe addictus quoque fuit. Exſtat in theſauro anecdotorum Bernardi Pez, Tom. IV. Parte II. pag. 75. Ejuſdem *dialogos tres*, unum de variis Chriſtianæ Relig. formis, & duos diſputationum *adverſus Græcos* vulgavit Dacherius Tomo XIII. ſpicilegii pag. 88. (edit. novæ Tom. I. pag. 161.) Confer Oudinum Tom. II. p. 1429. ſeq. *Vitas* ejus aliquot *ſanctorum*, prolixis Voluminibus, & *Epiſtolas* plures ad diverſos Eiſengreinius pag. 97. commemorat.

Imerius de Anſelmis, Cremonenſis, Ord. Minor. cujus *diſcurſus ſuper Epiſtolas Pauli Apoſtoli*, Voluminibus duobus in folio, memorat Ariſius in Cremona litterata.

Anſelmus Scholaſticus & Canonicus *Laudunenſis*, in Gallia, qui An. 1117. diem obiit, auctor *gloſſæ interlineatis & marginalis* in totum Vetus & Novum Teſtamentum, laudatæ Henrico Gandavenſi cap. 30. de S. E. editæque cum gloſſa Ordinaria Hugonis a S. Caro Cardinalis, Baſil. 1502. fol. ac ſæpius deinde alibi, ut infra in *Hugone* & *Nicolao* Lirano dixi. Enarrationes *in Matthæum* editæ in limine Operum Anſelmi Cantuarienſis, Coloniæ 1573. 1612. fol. neque hujus, neque Laudunenſis, ſed Petri *Babionis*, Augli eſſe jam ſupra in Cantuarienſi notare me memini. Verus autem Anſelmi Laudunenſis in Matthæum commentarius Oudino Tom. II. pag. 938. teſte MS. obvius in Bibliotheca Regia Pariſienſ. Codice 3819. incipit: *Evangelium Græce*, *Latine bonum nuncium interpretatur*. Per errorem autem in MSS. Reg. 246. Inſcribitur: *Magiſtri Anſelmi de Monte Leonis*, *Remenſis Archiepiſcopi*. Nam *de Monte Laois*, eſt *de Monte Lauduno*, qui Archiepiſcopus Remenſis nunquam fuit. Commentarii *in Cantica Canticorum* itidem inter Opera Anſelmi Cantuarienſis An. 1573. & 1612. obvii, etiam MStorum Codicum ſuffragio vindicantur Anſelmo Laudunenſi. *Duas* ejus *Epiſtolas* memorat Sanderus inter MSS. Codices Belgii Tom. II. pag. 171. *In Pſalterium* commentarios Trithemius c. 362.

Anſelmus Legienſis, ſive *Leodicenſis* Canonicus & Scholaſticus S. Lamberti, poſteaque Decanus Namurcenſis, ſcripſit circa Annum 1050. ad Annonem Archiepiſcopum Colonienſem *geſta Epiſcoporum Leodicenſium* a Theodardo hoc eſt ab Anno 653. ad obitum Guazonis, ſive

ſive Wazonis An. 1048. editam cum aliis, quos infra in *Harigero* recenſeo, a Johanne Chapeavillo, Leodii 1612. 4. Vide Miræum ad Sigeberti cap. 163.

Anſelmus Badagius, Mantuanus patria, ex Monacho Ordinis Benedictini, Epiſcopus ab Anno 1071. ad 1086. *Lucenſis*, cujus vitam ex Sebaſtiani Tegnagelii antiquis monumentis pag. 83. ſeq. repetiit B. Georgius Serpilius de Scriptoribus Biblicis Parte VIII. pag. 86. Vide etiam Acta Sanctorum 18. Martii Tom. II. pag. 647. & Octavi Caetani, Siculi animadverſiones in vitam hujus Anſelmi inter monumenta contra Schiſmaticos edita a Gretſero, Ingolſtad. 1613. 4. Eum *in Pſalmos* & *in Threnos Jeremiæ* ſcripſiſſe teſtatur Auctor vitæ, & Trithemius cap. 344. In Pſalmos memorat quoque Sigebertus cap. 161. ſed auctor vitæ notat eum deſiiſſe in Pſalmi CXXIX. verbis ultimis: *Benediximus vobis in nomine Domini*. De *Collectione Canonum*, quæ ab auctore Vitæ diſerte memoratur, & ſub hujus Anſelmi nomine libris XIII. MSta exſtat in Variis Bibliothecis, & ex qua Gratianum profeciſſe notavit Latinus Latinius in Bibliotheca ſacro-profana pag. 81. b. Vide Baluzium Præfatione de emendatione Gratiani §. 19. & in notis pag. 641. qui decreta poſt Anſelmi hujus mortem promulgata notat in illa reperiri, ſed quæ in antiquioribus Codicibus deſunt, ut notavi Tomo XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 87. ſpeciatim in Vaticano, de quo videſis etiam Pagium ad An. 1086. num. 4. Philippum Picinellum in Athenæo Eruditorum Mediolanenſium pag. 39. 40. & de aliis Oudinum Tom. II. pag. 721. *Hildeberto* autem illam collectionem, ut tribueret, permotus videtur fuiſſe Antonius Auguſtinus, quoniam inter Epiſtolas Hildeberti per errorem legitur præfatio Ivonis. Præterea *Libri II. contra Guibertum Anti-Papam pro Gregorio IV.* & *Collectanea ex variis Auctoribus*, *Eccleſiæ facultates non eſſe in poteſtate Regis aut Cæſaris*, exſtant in Caniſii antiquis Lectionibus Tomo VI. pag. 202. 235. & novæ editionis Tom. III. pag. 369. 389. & in Bibliotheca Patrum Colonienſi in fine Tomi X. & in Supplementi Tomo I. pag. 725. Lugdunenſis vero Tom. XVIII. pag. 602. Denique Lucas Waddingus, (qui etiam vitam S. Anſelmi cum notis & commentariis editurum ſe promiſit in Bibliotheca Ordinis Minorum pag. 240.) ſub Anſelmi Lucenſis nomine edidit quatuor hæc Opuſcula, recuſa itidem in Bibliotheca Patrum Lugdunenſ. Tom. XXVII. *Meditationem in Orationem Dominicam* pag. 437. *in Ave Maria* pag. 439. *ſuper ſalve Regina* pag. 441. & *Meditationes de geſtis Domini noſtri JESU CHRISTI*, verſibus leoninis, quorum initium:

Deſere jam anima lectulum ſoporis,
Languor, torpor, vanitas excludantur foris.

pag. 444. 458. Quatuor hæc ſcripta indigna Anſelmo eſſe diſputat Oudinus, quem vide Tom. II. pag. 722. ſeqq. Wadingus, qui viri hujus ſancti vitam cum notis editurum ſe ſpondet in Bibliotheca, fidem implevit, ediditque Romæ an. 1657. in 4. junctis una ſimul epiſtola ad Wibertum, quam & Caniſius dederat ſub titulo libri primi contra Wibertum. Subjecit librum Apologeticum ejuſdem *Contra eos, qui dicunt regali poteſtati Chriſti eccleſiam ſubjacere*, quæ ſcriptio in Caniſio ſuperiori libro continuatur; Wadingus vero plane a ſuperiori opere diverſam ſtatuit. Subjunxit huic opuſculum, ſeu potius ſuperioris librum ſecundum (ambigit enim num opuſculum ſit ſingulare, ſeu potius alterius pars) *contra eos, qui dicunt facultates eccleſiæ ſub regia poteſtate manere*. Poſt hæc omnia exhibet quatuor illa opuſcula hic a Fabricio indicata. Porro illud *ſuper ſalve Regina* jamdiu prodierat, ſed iſto Wadingi multo contractius, inter opera S. Bernardi, cui adſcribitur. Sed nec S. Bernardi, nec Anſelmi eſſe cenſet Oudinus hic apud Fabricium.

Anſelmus Mantuanus . vide ſupra , *Lucenſis* .

Anſelmus Marſicanus Epiſcopus poſt Annum 1210. vide Ughellum Tom. VII. pag. 506. editionis novæ . Scripſit *Vaticinia Pontificum Rom.* ſive de Pontificibus, quæ illuſtranda ſibi ſumſit Paulus Scaliger . Prodiere Coloniæ 1570.

Anſelmus Mediolanenſis Archiepiſcopus circa Annum 1110. Vide Baluzium Tomo VI. Miſcellaneorum pag. 483. ubi diploma , quo Eccleſiam S. Mariæ de Cavalzana concedit Eccleſiæ Cluniacenſi .

Anſelmus Ordinis *Minorum* Monachus, qui in terram ſanctam veniſſe ſe ſcribit An. 1508. Eius *deſcriptio* Palæſtinæ edita a Caniſio Tom. VI. antiquarum Lectionum pag. 1289. & editionis novæ Tom. IV. pag. 779.

Anſelmus de Monte Leonis Archiepiſcopus Remenſis , nullus unquam fuit , ſed *de Monte Laonis* eſt *de Monte Lauduno* . Vide ſupra , *Laudunenſis* .

S. Anſelmus ab. Novantulanus , vide Acta Sanctorum Tom. I. Martii pag. 265.

Anſelmi Peripatetici Rhetorimachiam MS. evolvit Cangius in Codice Thuano 589.

Petri Anſelmi eſſe *carmen de Euchariſtia* , quod Anſelmo Cantuarienſi ab aliis , ab aliis Petro Blæſenſi tribuitur, contendit Caſpar Barthius , quem vide Tom. II. ad Statii IV. Thebaid. 552. pag. 1153.

Anſelmum Ordinis *Minorum* , auctorem deſcriptionis Palæſtinæ , de quo jam dixi , *Polonum* Cracovienſem fuiſſe , Voſſius ſuſpicatur , quoniam diſtantiam domus Caiphæ , a qua Servator ductus eſt ad domum Pilati , deſcripturus , tantam eſſe ait , *quantum diſtat a S. Bernardino Cracoviæ uſque ad Eccleſiam S. Spiritus* .

Anſelmus Monachus Ordinis S. Benedicti *Remenſis* , cujus *itinerarium Leonis* IX. *Papæ* Roma in Galliam memorat Sigebertus cap. 152. & Trithemius cap. 333. de S.E. & II. 88. illuſtrium Benedictinorum . Leo IX. Papa fuit ab Anno 1049. ad 1054. De Conciliis An. 1049. Remis atque per alia loca Galliæ a Leone IX. habitis vide Pagium ad A. 1054. n. XI.

Anſelmus de Ribodimonte , qui An. 1099. ſcripſit ex Palæſtina Epiſtolam ad Manaſſem Archiepiſcopum , editam a Dacherio Tom. VII. Spicilegii pag. 191. (editionis novæ Tom. III. pag. 431.) Ejus *deſcriptio Palæſtinæ* vulgata a Caniſio Tom. VI. antiquarum Lectionum pag. 1289. & edit. novæ Tom. IV. pag. 779.

Anſo , ſive *Anſus* Lobienſis , in Belgio Abbas ab Anno 776. ad 800. Scripſit Monachus adhuc , ad Theodulſum , deceſſorem deinde ſuum , *Vitam S. Urſmari* , quæ exſtat (*a*) in Actis Sanctorum 18. April. T. II. pag. 560. & Tomo III. Sec. Benedictin. pag. 246. & Vitam *S. Ermini* , qui Urſmaro in Abbatia Laubienſi ſucceſſit , obviam in iiſdem Actis Sanctorum 25. April. Tom. III. pag. 375. & in Mabillonii Sec. 3. pag. 564.

Antenor Epiſcopus incertæ ſedis poſt octavi Sæculi initia , ſcripſit *Vitam S. Silvini* , Morinorum in Gallia Epiſcopi , quæ non niſi ab auctore medii ſæculi noni interpolata ad nos pervenit , obvia in Guil. Catelli Hiſtoria Epiſcoporum Toloſatium , Toloſæ 1623. fol. tum in Actis Sanctorum 17. Febr. & in Actis Benedictinis Sec. III. pag. 295.

Anterius Clalidianus Sacra Biblia metro complexus memoratur a Guidone Vicentino , qui A. 1331. diem obiit.

Anteros Epiſcopus Romanus ab An. 235. Novembris 22. ad Annum 236. 3. Jan. & Martyr , cui ſuppoſita apud Iſidorum Mercatorem *Epiſtola* ad Epiſcopos per Bæticam & Toletanam Provinciam conſtitutos , a Blondello in Pſeudo-Iſidoro pag. 278. ſeq. refellitur . Videndum an majoris fidei eſt , quod Auctor

(*a*) Apud Surium 18. Aprilis interpolata a Ratherio .

Auctor libri Pontificalis & alii recentiores ſcriptores tradunt eum *per Notarios res Martyrum accurate deſcripſiſſe, & in ærarium Eccleſiæ repoſuiſſe*. Vide Ludovicum Jacobum a S. Carolo in Bibliotheca Pontificia pag. 19.

Anthelmus. ſupra, *Aldhelmus*.

Antiſſiodorenſe, ſive *Autiſſiodorenſe* Chronicon Monachi S. Meriani Antiſſioderenſis (*Auxerre* in Gallia Lugdunenſi) ab O. C. ad Annum 1212. cum appendice ad Annum 1223. editum a Nicolao Camuſſæo, Trecis 1608. 4. Antiſſiodorenſe Chronicon breve ab An. 1005. ad 1174. in Philippi Labbei Bibliotheca nova MSS. Tom. I. pag. 292. 293. Appendix ad An. 1190. pag. 405. Aliud Chronicon Antiſſiodorenſe ab A. 1022. ad 1188. in Edmundi Martene Theſauro Anecdotor. Tom. III. p. 1384. 1385.

M. Aurelius Antoninus Imperator ab Anno Chriſti 161. ad 180. cui tribuitur vulgo *Itinerarium*, de quo dixi in Bibliotheca Latina. De alio itinerario in loca ſancta, infra in *Antoninus Placentinus*.

Antoninus Florentinus patria, Ordinis Prædicatorum, & ab menſe Januario (*a*) Anno 1446. uſque ad 1459. Archiepiſcopus Florentinus, vero nomine *Antonius*, propter parvam ſtaturam (*b*) *Antoninus*, atque illo nomine notior præſertim poſt obitum, & ex quo Sanctis eſt adſcriptus An. 1523. (*c*) Vide Acta Sanctorum ad 2. Maji Tom. I. pag. 322. 331. & Tom. VII. pag. 553. ubi ejus effigies & pag. 681. ſeq. Jacobum Quetif Tom. I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 817. ſeq. Papebrochius Tom. I. Maji pag. 313. exhibet notis illuſtratam vitam Antonini ſcriptam ab ejus per octennium domeſtico *Franciſco Caſtilionenſi*, ſubjunctis etiam pag. 326. *Leonardi de Ser-Urbertis* additionibus. Scripſere etiam vitam ejus *Vincentius Mainardus* apud Surium 2. Maji, & Italice *Euphroſynus Lapini*, & *Dominicus Maccarani*, Florent. 1708. 4. Venetiis & Lucæ 1709. 8. Scripta hujus Antonini diſtincte referre placet. Sunt itaque:

1. *Summa Hiſtorialis*, ſive Chronicorum Partes III. ab Orbe condito ad Annum Chriſti 310. *ſecunda* ad Annum Chriſti 1198. & *tertia* ad Annum 1459. Opus titulis XXIV. diſtinctum ac minime contemnendum, licet non eſt ſine exceptione (*d*) ejus auctoritas: prodiit tribus in fol. Voluminibus, Venetiis 1480. Norimbergæ apud Antonium Kobergerum 1484. 1491. 1494. & Baſileæ 1591. apud Frobenium, cum emendationibus Joannis Grandis: Pariſiis 1512. per Nicolaum Wolfium: Lugduni apud Joannem Clein, Alemannum A. 1517. 1527. Rothomagi 1525. atque noviſſima Lugdunenſis ex Officina Juntarum & Pauli Guitii, An. 1586. cum Petri Maturi S. J. emendationibus & notis.

2. *Summa* (*e*) *Theologica*, ſive *Juris Pontificii & Cæſarei Summa*, *Summa Caſuum Conſcientiæ*, Partibus IV. Venetiis 1477. apud Nicolaum Jenſon, Spiræ 1477. Norimbergæ 1478. Venetiis 1480. apud Leonardum Guild de Ratisbona, Memmingæ 1483. Norimbergæ 1486. Venetiis 1487. Pariſiis 1496. Argentin. 1496. Quarta Pars *de Virtutibus* ſeparatim prodiit Norimbergæ 1472. fol. tabula directiva in totam ſummam a Joanne Molitore 1490. fol. Summa etiam Lugduni 1511. 1516. 1520. 1529. 1542. Venetiis 1571. 1591.

3. *Summa Confeſſionalis*, ſive Confeſſorum refugium *de eruditione Confeſſorum*, *Interrogatorium* & *de reſtitutione* Partes III. capita XLIX. Memmingæ 1483. atque deinde ſæpius pluribus in locis, etiam Italice. Vide Jacobum Quetif Tomo I. pag. 819.

4. *An-*

(*a*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XIII. pag. 409.

(*b*) Sanderus de Antoniis lib. I. pag. 22.

(*c*) Bulla Canonizationis præmiſſa ſummæ hiſtoriali in edit. A. 1586. & apud Cherubinum T. I. bullarii pag. 636. Vide & Baluzii Miſc. Tom. III. p. 424.

(*d*) Vide Ancilloniana Tom. I. p. 163.

(*e*) Julius Niger de Scriptoribus Florentinis p. 50. Hendreichius p. 214.

Digitized by Google

4. *Annotationes de donatione Conſtantini*, excuſæ Coloniæ 1535. nihil aliud ſunt, quam excerpta ex Summa Theologica Parte II. tit. 22. cap. 5. §. 16. & Hiſtoriali Parte I. tit. 8. cap. 2. §. 8. ubi *non bene certam* Donationem illam eſſe profitetur.

5. In Tractatu Tractatuum, ſive Oceano Juris, Venetiis 1584. fol. Tomo XIV. occurrunt libelli *de interdicto Eccleſiaſtico* pag. 338. *de ſuſpenſione* pag. 342. *de excommunicatione* pag. 366. *de irregularitate* pag. 403. & Tom. VII. pag. 78. *de Uſuris*.

6. *Trialogus Chriſti* & duorum diſcipulorum Emaunticorum, conſiderans dicta Prophetarum de vita, morte & reſurrectione Domini. Florentiæ 1680. 4.

7. *Flos florum*, ſive ſermones &c. Trialogum Chriſti, & duorum diſcipulorum una ſimul cum vita S. Antonini, & tractatu de contemptu mundi fratris Baptiſtæ de Finaria, ac tandem epiſtola Humberti generalis magiſtri Ordinis Prædicatorum habeo impreſſum ex vetuſtiſſima editione Veneta per Joannem Emericum de Spira an. 1495. in 8. De Summa Theologica hæc mihi occurrunt adnotanda. Prima pars ſummæ ex officina Nicolai Janſon Venetiis edita eſt an. 1479. 18. Kal. Januarii. Altera pars ſummæ in meo codice impreſſa eſt Venetiis per Franciſcum de Hailbrun, & Nicolaum de Francfordia an. 1474. Tertia impreſſa eſt Venetiis per Leonardum Wild de Ratisbona an. 1480. Quarta denique pars excuſa eſt Venetiis apud Nicolaum Janſon an. 1480. 14. Kal. Majas.

In MS. Codice Biblioth. Riccardianæ extant ejus *Poſtillæ ſuper epiſtolas & Evangelia totius anni*. In altero ejuſdem codice ſunt etiam conciones quædam ejuſdem ſcriptoris, ſed forte ab editis non diverſæ. Vide catalog. ejuſdem Bibl. pag. 32.

Honoratus Antoninus Conſtantinienſis, ſive Cirtenſis in Numidia Africæ Epiſcopus, in Codicibus aliis MSS. Epiſtolæ, *Antoninus* tantum, in editionibus Gennadii cap. 95. & Honorii II. 94. ſimpliciter *Honoratus*, ſed in MS. Sangermanienſi antiquiſſimo Gennadii *Honoratus Antoninus*, ſcripſit ad *Arcadium* Confeſſorem An. Chriſti 437. in Exilium miſſum a Genſerico Vandalorum Rege Ariano, *Epiſtolam cohortatoriam ad labores pro Chriſto ferendos*, quam editam a Baronio ad Annum 437. obviamque in antidoto hæreſium Baſileæ 1528. & in Bibliothecis Patrum Pariſienſibus ab Anno 1575. Colonienſi & Lugdunenſi recenſuit etiam Theodoricus Ruinartus, atque illuſtravit in hiſtoria perſecutionis Vandalicæ capite IV. pag. 433. ſeq. adde Tillemontium T. XVI. Memor. Hiſt. Eccleſ. p. 500. ſeq.

Antoninus Placentinus, Martyr ſæculo VI. ſub cujus nomine incerta fide fertur, *Itinerarium de locis terræ ſanctæ, quæ perambulavit*, præmiſſum a Papebrochio Actis Sanctorum Tomo II. Maji. Antvverpiæ 1680. fol. atque editum primum a Claudio Menardo, Andegavi ſive Juliomagi 1640. 4. Alius *Martyr Antoninus* Apameenſis, cujus paſſio apud Labbeum Tom. I. Bibliothec. novæ MSS. pag. 686. Dolendum eſt fata interceſſiſſe viri doctiſſimi Hadriani Relandi conſilio, Anno 1718. apud Trajectinos extincti, qui recenſita a ſe junctim edere inſtituebat Adamanni, Ariulfi & Willibaldi itineraria, cum Menſonis Altingii commentario in tabulas Peutingerianas, Itinerario Antonini Imp. notis Hieronymi Suritæ illuſtrato, Itinerario Burdigalenſi ſive Hieroſolymitano, fragmento tabulæ alterius, & itinerario Antonini Martyris ac Joannis Phocæ. Sed ecce tibi elenchum itinerariorum horum cæterorumque medii ævi alphabeticum, ſi quis illa vellet in ſtudiorum uſus recognoſcere, atque notis indicibuſque idoneis additis, Geographiæ illorum temporum facem accendere. Litteris currentibus expreſſi, qui Latine non ſcripſerunt.

Adamanni & Arculſi Epiſcopi, ſupra pag. 6.

Æthi-

Æthici, de quo in Bibl. Latina.

Ambroſii Camaldulenſis, de quo ſupra.

Anſelmi Remenſis itinerarium Leonis IX.

Antonini Imp.

Antonini Martyris.

Leonardi Aretini IV. 2. Epiſt. iter ab urbe Roma, Conſtantiam.

Regis Artus, An. 517.

Nicolai Aſcelini An. 1246. apud Vincentium Bellov. libro 32. ſpeculi Hiſt.

Avieni ora maritima, de quo in Biblioth. Latina.

Rogerus Baco de partibus Orbis ſeptentrionalibus.

Guilelmi de Baldenſel A. 1336. in terram ſanctam.

Joſaphat Barbari, Veneti Anno 1436. 1461.

Chriſtophori de Bondelmontibus, Anno 1422.

Burchardi deſcriptio terræ ſanctæ.

Burdegalenſe Itinerarium, de quo in Bibliotheca Latina: & Acta viſitationis Provinciarum Burdegalenſis & Bituricenſis ab Archiepiſcopo Simone de Bello loco apud Baluzium Tomo IV. Miſc. pag. 205.

Ambroſii Contareni A. 1473.

Coſmas Indopleuſtes A. C. 547. de quo in Bibl. Græca III. 25.

Petrus Delphinus Epiſt. 106. A. 1479.

Eugeſippus de diſtantiis locorum terræ ſanctæ, Anno 1040. & alii in ſymmictis Allatii.

Rudolphi de Frameynsberg apud Caniſium.

Franci in loca ſancta, ſæculo IX. jam inclinante.

Gregorii XI. vide infra, Petrus.

Hadriani VI. vide Ortizius.

Jacobi Ticinenſis diarium profectionis.

Joannis de Plano Carpino, An. 1246.

Julii II. Papæ per Hadrianum Cardinalem, & apud Bzovium ad A. 1506.

Leonis IX. vide Anſelmus.

Leonis X. Bzovius ad An. 1515. n. 3. 17. ex Pariſio de Graſſis.

Andreas Leucander. ſupra pag. 94.

Andreæ de Lucimel, ſive Longiumello, A. 1253.

Joannes de Mandeville, An. 1332. ſupra.

Anonymi Mahometani, quorum alter Anno 851. in Indiam, alter 877. in Chinam iter fecit. Deſcriptio Gallice edita cum notis ab Euſebio Renaudoto Pariſiis 1718. 8. de cujus fide conferenda cenſura P. de Premare: lettres edifiantes Tom. XIX. p. 420. ſeqq.

Barthol. Montuccii Ordinis Prædicarum, A. 1410.

Nicolai Botrontinenſis de itinere Italico Henrici VII. Imp.

Nicolai Veneti Iter Indicum in Pogii libro IV. de varietate fortunæ.

Odonis deſcriptio itineris Ludovici VII. in Orientem.

Odorici Forojulienſis An. 1327.

Blaſii Ortizii de itinere Gadriani VI. ab Hiſpania Romam uſque.

M. Paulus Venetus circa A. 1295. ex Latina verſione Franciſci Pipini Ord. Præd. circa An. 1316.

Franciſci Petrarchæ itinerarium in Syriam.

Petri Amelii de Brenaco, Alectenſis iter Gregorii XI. Avenione Romam.

Joannes Phocas A. 1185. de quo Tom. VI. Bibl. Græcæ p. 705.

Ratherii Veronenſis itinerarium Romam euntis.

Geographus Ravennas, de quo in Biblioth. Latina.

Ricoldi de Monte Crucis, Ord. Præd. defuncti A. 1309.

Guilelmi de Rubruquis A. 1253.

Rutilii, de quo in Bibl. Latina.

Simon de bello loco, ſupra, Burdegal.

Simon de S. Quintino A. 1246.

Tabula Peutingeriana, de qua in Biblioth. Latina.

Theodulphi Aurelianenſis itinerarium lib. III. carm. 12.

Venantii Fortunati lib. X. carmine 9. & XI. 27.

Gaufridus Viniſalvus a Tho. Galeo editus, ſupra pag. 103.

Wil-

Willebrandi de Oldenburg, itinerarium terræ Sanctæ An. 1211.

Willibaldi, de quo, ut de aliis, infra ſuo loco.

* * *

Placet huic indiculo brevem alium etiam ſubjungere *ſcriptorum recentium*, qui Avieni, Rutilii, Theodulfi & Venantii exemplo itinera ſua, vel aliorum, Latino deſcripſere carmine.

Iſaaci Barrovv iter maritimum a portu Liguſtico Conſtantinopolin A. 1657. Tomo quarto Operum pag. 211. 226. poemate elegiaco. Londini 1683. fol.

Martini Braſchii hodœporicon Germanicum. Lipſ. 1598. 8. & Tom. I. deliciar. poetar. Germanic. p. 718. 741.

Joachimi Camerarii hodœporica Tomo II. deliciar. poetar. German. p. 17. 22. 24. 39. 46.

Nathanis Chytræi iter Anglicum, Italicum, Helveticum, Dantiſcanum. Brem. 1616. 12.

Georgii Fabricii iter Romanum prius & poſterius, nec non Patavinum, Chemnicenſe & Argentoratenſe, inter ejus poemata, & Tomo III. deliciar. Germanic.

Hugonis Favolii hodœporicon Byzant. lib. III. Lovan. 1563. 8.

Felicis Fidleri flumina Germaniæ, poſt Pauli Meliſſi ſchediaſmata. Francofurti 1574. 8.

Huberti Goltzii hodœporicon Tomo II. delic. poetar. Belg. p. 471. 474.

Bernardi Holtorpii, Hagenſis, peregrinationes Stanislai a Laſco. Roſtoch. 1587. 8.

Petri Danielis Huetii iter Svecicum, inter viri docti poemata ſæpius excuſa.

Salomonis Kuſelii itineraria Italiæ, Germaniæ &c. An. 1617. 1628. 8.

Petri Lindenbergii, Roſtochienſis iter Venetum, Romanum, Helvetium & Rhenanum. Hamb. 1592. 8.

Nicolai Madriſii, Utinenſis itinera per Italiam, Galliam & Germaniam. Venet. 1717. 8. enarrata carmine non Latino ſed Italico, duobus Voluminibus, cum notis.

Jacobi Micylli hodœporicon editum a Melanchthone 1527. 8.

Nic. Reuſneri hœdoporicorum ſive itinerum totius fere Orbis libri VII. Baſil. 1580. 8.

Georgii Sabini iter Italicum Tom. V. deliciarum poetarum Germanicorum pag. 950. 975. & in peregrinationem Stanislai a Laſco p. 1037. ſeq.

Johannis Secundi itineraria tria, Belgicum, Gallicum & Hiſpanicum, edente Daniele Heinſio, Lugd. Bat. 1618. 8. * Itineraria. Adde Arſenii Elaſſonis Epiſcopi Itinerarium Jeremiæ II. Patriarchæ CPtani in Moſchoviam, ubi & Patriarchatus Moſchovitici inſtitutio narratur. Vulgarunt opuſculum illud viri clariſſimi, qui catalogum Bibliothecæ MSS. Athenæi Taurinenſis edidere Tom. I. pag. 433.

A (*Arnulphi*) Libellus de Situ terræ Hieroſolymitanæ. Extat in MS. codice 29. D. Vauclerc. Montfauc. Bibl. MSS. pag. 1302.

Bernardus Monachus ſcripſiſſe videtur itinerarium ſuum Hieroſolymitanum, e quo nonnulla dat Albericus in chronico ad A. 970. Item ad annum 1012. *P. Pezius* in Diſſertatione Iſagogica in primum tomum Anecdotorum ſcribit extare in Bibliotheca Waſſofontana, qui Bavariæ locus eſt, codicem ſæculi IX. in quo libellus Eudoxii Diaconi *de locis ſanctis*, *ubi Dominus pedibus ambulavit*.

De claris *Antoniis* exſtant libri III. *Antonii Sanderi*, Canonici Iprenſis: typis exſcripti Lovanienſibus 1627. 4. quorum *primus* Antonios & Antoninos ſanctimoniæ vitæ claros, *ſecundus* illuſtres dignitate, *tertius* doctrina & ſcriptis celebres, atque in his etiam ad inſtitutum meum ſpectantes perſequitur, quos excerpere & obſervatis ejus mea, alioſque etiam Antonios adjungere juvabit.

Antonius Ord. Prædicator. in Theologia Magiſter ſcripſit *Concluſiones quaſdam pro ſchiſmate* tunc inter duos Pontifices verſante, & pro illo ſedando, quærens quid facto opus ſit, negatque viam renunciationis ſpontaneæ ab utro-

que

que æmulo præſtandæ eam eſſe, quæ duceret ad pacem Eccleſiæ. Scriptum ejus inſeruit Ægidius Bellamera JCtus in ſuo tractatu occaſione ejuſdem ſchiſmatis edito, & inter ejus conſilia inſerto. An vero tractatus iſte typis prodierit adhuc ignoro. Vivebat ſub exitum ſæculi XIV.

Antonius de Ancona Italiæ, Auguſtinianus, Scriptor *Quæſtionum in Epiſtolam Jacobi*.

Antonius Andreæ, Ordinis Fratrum Minorum Regularis obſervantiæ, Aragonius, Scoti A. 1308. defuncti diſcipulus, *Dulcifluus* cognomento, de quo præter Waddingum Nic. Antonius Tom. II. Bibl. veteris Hiſp. pag. 97. ſcripſit in XII. Metaphyſicorum Ariſtotelis libros Quæſtiones, editas Pariſiis 1495. Venet. 1513. In libros VIII. Phyſicorum: in lib. perihermenias. Quæſtiones ſex principiorum Gvil. Porretani ſuper arte veteri. h. e. in Iſagogem Porphyrii & Prædicamenta & Poſtprædicamenta Ariſtotelis & de diviſionibus Boetii. Venet. 1480. 1509. 1517. In libros quatuor Sententiarum, quod opus poſt a F. Conſtantio Sarnano editum eſt Venetiis, in fol. 1572. 1578. Obiit Andreas circa An. D. 1320. * Præter libros hic indicatos ſcripſit pariter tractatum *de ſyllogiſmo demonſtrativo*, & *de ſyllogiſmo topico*; quæ opera ſimul omnia una cum præcedentibus, nempe in *libros perihermenias*, *in Gilbertum Porretanum*, & *in Boetium* habeo ex editione Bononienſi anni 1481. ex correctione Petri de Senis Ordinis Minorum.

Ex opere *de tribus principiis* Antonii Andreæ quædam adduxit Lucas de Burgo S. Sepulchri in ſua Arithmetica de quo poſtremo opere Fabricius v. *Leonhardus Piſanus*.

Antonius a S. Angelo, Patavinus JCtus, deceſſit An. 1411. Scripta ejus nulla memini referri.

Antonius Arena, Provincialis de Bragardiſſima villa de Soleris, ſcripſit ad ſuos compagnones ſtudiantes, qui ſunt de perſona friantes, baſſas danſas in galanti ſtilo biſognatas, cum guerra Romana, totum ad longum ſine require, & cum guerra Neapolitana, & cum revoluta Genuenſi, & guerra Avenionenſi, & epiſtolam ad ſalotiſſimam garſam pro paſſando lo tempus. Liber ſcriptus ab autore ſtudioſo juris Avenione, Anno 1519. verſibus elegiacis, dictionibus Latinis & Gallis ridicule permixtis. Ejuſdem opus de bello Maſſilienſi. *Hæc Sanderus*.

Antonius Aſſiſias, Ordinis Minorum, circa Annum 1466. cujus *Anacephalæoſin Bibliorum* Willotus, Waddingus, aliique memorant.

Antonius Averarius, ſive de *Averaria* Mediolanenſis, Carmelita, Baptiſtæ Mantuani diſcipulus, ſcripſit *Sermones de Virtutibus*, impreſſos Mediolani 1509. qui & auctori emortualis fuit *Artium epitomen*, *Epiſtolas* & *Carmina*.

Antonius Beccatellus. infra, *Panormita*.

Antonius Becharia, ſive *Becaria*, Veronenſis, *Dionyſii* Afri poema de ſitu orbis Latine reddidit oratione proſa. Venetiis 1477. 1597. 4. Pariſiis 1501. 4. & apud Henricum Petrum, Baſileæ 1534. 4. Alius Antonius Tudertinus, qui transtuliſſe putatur vitam Pelopidæ, Timoleontis, Ageſilai, Pompeji, Agidis & Cleomenis in antiquis Latinis editionibus apud *Plutarchum*. Infra, *Tudertinus*. * Viri hujus ſummi, qui vivebat circa annum 1480. laudes obiter attingit Matthæus Boſſius Veronenſis in epiſt. 14. primar. epiſtolarum, & in epiſtola 3. ſecundar. epiſtol. ſcribens apud Epiſcopum Veronenſem obtinere illum ſummos honores, & in Schola Victorini Feltrenſis literis Græcis, latiniſque apprime excultum. Accepiſſe vero ſe ait ex eo libellum a ſe ſcriptum, quem *epitoma* eſſe, & *totius Ethicæ breviarium* comperit, cui tamen nondum manum ultimam author admoverat.

De Antonii Becki, Dunelmenſis Epiſcopi An. 1310. defuncti ſcriptis ſn-

Q ſius

ſius in Opere de Pontificibus , ſive Epiſcopis Britannicis dicturum ſe promiſit Joannes Lelandus : ſed nec ipſe , nec Baleus XIII. 87. nec Pitſeus pag. 825. vel unum ex illis commemorant .

Antonius de Bitonton , Ordin. Fratrum Minorum , ſcripſit Sermones Dominicales . Joannes Gruninger excudit Argentinæ An. D. 1495.

* *Antonii* de *Bitonto* Libelli ſermonum plures editi ſunt . Penes me habeo ſermones quadrageſimales impreſſos Venetiis per Joannem Hertzog an. 1496. *Sermones Dominicales per annum* impreſſi per Bonetum Locatellum impenſis Nicolai de Francfordia an. 1492. (ſ. imp. Venet.) Denique expoſitiones Evangeliorum Dominicalium editæ ſunt Venetiis ſumpt. Joannis de Francfordia per Jo. Hertzog. an. 1496. in 8. majori .

Antonius Brojanicus , ſeu e Brognolingo Veronenſis Domitii Calderini in amœnioribus literis præceptor , cujus in MS. codice Veronenſi opuſcula quædam metrica ſervari aſſerit Cl. Maffejus Veron. illuſtr. lib. 3. pag. 232. edit. in 8. Extat inter cætera elegia ad Franciſcum Patricium Senenſem ad bonas literas docendas publice Veronam conductum . Opuſculum eſt alterum metricum : *De origine florentiſſimæ urbis Venetorum* ; quod itidem in Bibliotheca collegii mei Lucenſis ſervatur , ſed alteram plane præfixam ferens epiſtolam , quam quæ in Veronenſi codice legitur . In illo enim dicata eſt Dominico Georgio ; incipit epiſtola :

Domnice , quo fulget ſtirps alta Georgia nato .

In noſtro eſt epiſtola *ad Sereniſſimum , ac chriſtianiſſimum principem Dominum Chriſtophorum Maurum* . Incipit :

Quem ſibi pro meritis , excellentiſſime princeps ,
Florentes Veneti conſtituere caput .

Ipſe eſt codex , quem author miſit Hermolao Barbaro , ut in adnotatione in prima pagella adſcripta legitur .

Antonius de Burges , ſive , *de Burgos* , JCtus Hiſpanus , ſcripſit ſuper Decretalium tertium : De emptione & venditione librum , Papiæ 1471. 1511. Venetiis 1575. 4. alia vide apud Hendreichium pag. 798.

Antonius de Butrio, Bononienſis JCtus, docuit in patria , hinc Ferrariæ ac deinde in patria iterum , ubi etiam ſepultus eſt An. 1408. ut præter Fichardum tradit Pancirollus , qui epitaphium ejus refert lib. 3. cap. 27. de claris Juris interpretibus . Edidit in jure ſuper Decretalibus libros V. ſuper Clementinis lib. 1. Repertorium Juris canonici lib. 1. Repertorium Juris civilis lib. 1. Opus Conſiliorum , e quibus CCCCXIX. quod eſt de ſchiſmate tollendo , exſtat etiam apud Bzovium ad A. 1407. p. 268. 270. De emptionibus & venditionibus , De Notario lib. 1. Hujus opera impreſſa ſunt Venetiis A. D. 1532.

* Conſilium ejus alterum ab edito ad Patres Concilii Piſani directum , factum illorum pro tollendo ſchiſmate approbans , nactus ſum quamvis non integrum in codice MS. Feliniano , edidique in meo Conciliorum ſupplemento Tom. III. pag. 1041. Vide Lapum Biragum .

Antonius Cartularius , Patavinus , defunctus An. 1440. cujus opus *de vita & moribus Philoſophorum* Voſſius III. p. 802. aliique memorant e Scardeonii libro III. de rebus Patavinis : ſimile an idem , quod *Gvaltero Burley* alii , alii *Gvilelmo Rameſey* tribuunt , & quod ſine nomine auctoris habeo editum Argentinæ ex Officina Joannis Knoblauch 1516. 4. Vide , quæ infra in *Gvaltero* . Hunc ipſum librum *Antonius a Sala* Monbellenſis JCtus pro ſuo edidiſſe atque Vincentio Guerrerio Montisbelli Comiti dicaſſe traditur Caſali 1603. 4. Vide Vincentii Placii noſtri τῶ μακαρίτȣ Pſeudonymos , num. 2400. Ex eodem videtur expreſſus libellus , quem teneo excuſum Italice Venetiis 1521. 8. hoc titulo : *Vite de' Philoſophi moraliſſime* .

* Libellus de vita , & moribus Philoſophorum vix crederetur editus ab Antonio Cartulario Patavino ; nam eſt apud

pud me opuſculi hujus curioſi editio, ut arbitror, prima, quam ſuſpicor Nurimbergæ adornatam. Nam in ejus fine ſic lego: *Anno Domini quadringenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo pridie nonas maii, opuſculum (Philoſophorum vita) inſigne ob legentium profectum editum Antonii Coburgers civis inclitæ Nurimbergenſium urbis induſtria fabrefactum fideliterque impreſſum finit feliciter*. Non vero ſæpe accidit, ut qui liber Italum auctorem habet, primum Germanis typis excudatur. Nullam quin etiam libelli ejuſdem veterem Italam editionem novi.

Antonius Cermiſonus, ſive *Cerneſonus*, Ordinarius Medicinæ Profeſſor Patavii per annos multos, ac Præceptor Mich. Savonarolæ Medici, ſcripſit *Conſiliorum adverſum omnes ægritudines a capite uſque ad pedes* lib. 1. & *de urinis*, ex fontibus Avicennæ. Moritur Patavii admodum ſenex, anno ſalutis partæ 1435. vide Nic. Comnenum Papadopoli de Gymnaſio Patavino Tom. I. p. 285. * Dedit etiam libellum *de doſibus* ſuperſtitem in cod. MS. Biblioth. Ricardianæ. Inſuper & *Receptas Medicas*, in altero codice ejuſdem Bibliothecæ legendas. Vide ejus Catalog. pag. 36. & 120.

M. Antonius Coccius Sabellicus, infra *Sabellicus*.

Antonius Urceus Codrus, Herberia Regienſis, vir abundans ingenio, docuit Bononiæ obiitque A. 1500. Æt. 54. Vita ſcripta a Barthol. Blanchino. Bononiæ 1502. Et ipſe Codrus ſcripſit varia, quæ ſubjunctam habentia Vitam exſtant impreſſa Baſileæ apud Henricum Petrum, An. D. 1540. fol. Sunt autem hæc: *Orationes*, ſive ut ipſe appellabat, *Sermones*, quindecim videlicet: 1. De metamorphoſi humana in belluas. 2. In enarratione Rhetorices ad Herennium, & Lucani. 3. In laudem Homeri. 4. Utrum ducenda ſit uxor. 5. In laudem Ariſtotelis. 6. De mendici mortalium vita. 7. Rurſus in laudem Homeri. 8. In eundem. 9. In laudem vitæ paſtoritiæ. 10. In laudem litterarum Græcarum. 11. In Heſiodum. 12. De medio, ſive de mediocritate virtutum parente. 13. In laudem liberalium artium. 14. In laudem virtutis. 15. Pro juvene quodam ad magiſtratus Bononienſes. *Epiſtolæ* undecim, familiares partim, Grammatici partim argumenti. *Sylvarum* libri duo, cum præfatione Philippi Beroaldi junioris, mire opus collaudantis. *Satyræ* duæ: *Ecloga* una: *Epigrammatum* lib. I. Confer Memorias litterarias Gallice editas Hagæ 1716. 8. Parte II. & de Codro ipſo Joannem Gvaſcum in hiſtoria literaria Regienſi edita Italice 1711. Regii in 4. pag. 69. ſeq. Diarium eruditorum Italiæ Tom. XIII. pag. 303. ſeq. & Menagiana Tom. IV. pag. 150. Aulularíam quoque Plauti Codrus verſibus CXXII. additis ex ingenio ſuo explevit.

Antonius Corarius Venetus, Epiſcopus Bononienſis & R. E. Cardinalis, qui diem obiit An. 1445. De eo Ughellus Tomo II. Italiæ Sacræ pag. 30. ſeq. ubi Vitam illius a Veſpaſiano Florentino ſcriptam memorat: atque inter ſcripta illius *Hiſtoriam ſui temporis*, neſcio quorum injuria amiſſam dolet.

Antonius Cornazanus, Trithemio & aliis Ferrarienſis, ſed in titulo veteris editionis Placentinus, cujus liber verſibus ſcriptus *de fide & vita CHRISTI* prodiit An. 1472. Ejuſdem memoratur carmen *de vita & obitu Deiparæ Virginis*, atque *elegiæ poematiaque* alia. Sermone autem ſoluto *Vita Bartholomæi Colonei* Imperatoris Veneti, & *Orationes*. * Vatis hujus carmina quædam nondum in lucem publicam protracta vulgata ſunt, non ante multos annos Venetiis an. 1740. in priori volumine operis inſcripti: *Miſcellanea di varie operette*.

* *Antonius Corſetus Siculus* J. U. D. & profeſſor Paduæ, florebat, teſte Mantua in elogiis, circa annum 1489. In codice quodam Bibliothecæ Felini impreſſo hæc leguntur: *Antonii Corſeti Siculi Juris utriuſque ſcholaris in ſtudio Bononienſi ſingularia ac notabilia dicta*

ad excellentiſſimum juris utriuſque Monarcham Conſiculum vulgo Barbaceam in fol. in domo Baldaxaris de Azoguidis Bononienſis civis 1477. Ab ipſo autem Felino adnotatur in margine : *inepta cumulatio rerum tritarum*.

Ejuſdem ordinariam juris Pontificii legentis in Academia Paduana *tractatus ad ſtatus Pauperum FF. Jeſuatorum confirmationem*, quo firmat religioſam eorum profeſſionem, aſſeritque frui illos omnibus juribus, quæ ordinibus aliis religioſis conceſſa ſunt. Extant in fine Bullæ Pontificum pro religioſis illis datæ, quarum prima eſt Martini V. ſuccedit Eugenii IV. Nicolai V. Pii II. Sixti IV. Innocentii VIII. & Alexandri VI. Prodiit opus iſtud Venetiis an. 1495. in 4.

Ejuſdem repetitio Rubricæ de jurejurando Venet. 1490. fol.

Ejuſdem *Repertorium in opera Abbatis cum nonnullis in eadem materia conſimili inſertis* fol. an. 1486. fine loci adnotatione.

Dedit etiam *conſilium* ſuper tuitione Montis Pietatis, teſte Mantua in epitome Viror. Illuſt. Paruit vero illud in 4. editum Venetiis anno 1498.

Antonius de *Cremona* Ordinis Minorum, cujus *Quadrageſimale* e Waddingo Cangius memorat.

Antonius de *Cucharo*, Ordinis Minor. clarus circa Annum 1500. ſcripſit *Elucidarium de Conceptione Beatæ Virginis Mariæ*.

Antonius Conſtantius de *Fano* ſive *Fanenſis*, in Ovidii faſtos ſcripſit, Venetiis 1502. fol. Ex ejus *Epiſtola de Camelopardali* ad Galeottam Manfredum Faventinorum Principem, data Fani 1487. plura excerpſit Bochartus lib. 3. hierozoici cap. 21. addito etiam ejuſdem ad Laurentium Medicem *Epigrammate*.

Antonius e *Fantis*, Tarviſinus, Ordinis Minorum, Præter *ſermones* de Sanctis ſcripſit *Commentaria in primum & & ſecundum ſententiarum Scoti*; edita Lugd. 1530. 4. & *Mare magnum Scoticæ ſubtilitatis*. Ejusdem ſpeculum Spirituale rationale, Venetiis 1546. folio. Vide Waddingum pag. 32. Bibl. Ordin. minor. & Henricum Willot in Athenis ejusdem ordinis.

Antonius Fidei, Florentinus, Carmelita, Epiſcopus ab A. 1414. ad 1433. Svanenſis (*Soana* ſub Archiepiſcopo Senenſi) ſcripſit *quæſtiones Theologicæ*, librum de fide Catholica, & ad plebem conciones.. Vide Julium Nigrum de Scriptoribus Florentinis p. 59.

Antonii Funccii, quam pag. 179. memorat Sanderus, Chronologia ab Orbe condito nulla fuit, nam Poſſevinus ad quem provocat XIII. 6. Bibliothecæ Selectæ, loquitur de Antonii Contii Chronicis Canonibus, quos Corpori Juris Civilis ille adjunxit, & in quibus ait Funccii Chronologiam confutatam, intelligens Chronologiam notiſſimam Joannis Funccii, Norimbergenſis, quam ille An. 1552. dicavit Alberto Seniori Marchioni Brandenburgico, editam Baſileæ 1554. 4.

Antonius Galateus, Licienſis Salentinus Philoſophus, Medicus, ac Poeta, Hermolao Barbaro carus & Johanni Joviano Pontano, ſcripſit præter Podagræ Encomium, & alia Hetruſca poemata etiam Latine *de ſitu Elementorum*, *Quæſtiones Phyſicas*, & *de ſitu Japygiæ* librum, cum *Urbis Calliopolis deſcriptione*, & *de villa Laurentii Vallæ* (a) editum Baſileæ 1558. 8. atque inde in Tomo nono Theſauri Scriptorum Italiæ Burmanniano Lugduni Batavorum 1722. fol. & cum notis Bernardi Tafuri, Patricii Netinenſis, in Tomo ſeptimo Sylloges, cui titulus : Raccolta d' opuſcoli ſcientifici & filologici. Venet. 1732. 12.

* *Antonius Galateus* de Ferrariis Galatone in Salentinis natus, ex quo Galateus, ſcripſit præter ea, quæ hic indicantur, *Epicedium* ſeu *Epitaphium* in *Alphonſum Regem*, de quo in ephemeridibus literatorum Italiæ tom. XXIII. pag.

(a) Giornale de' Letterati d' Italia Tomo XI. pag. 318.

pag. 403. Liber *de bello Hydruntino* ſive de capto Tarento a Turcis an. 1480. & ab Alphonſo liberato latine nunquam prodiit, ſed verſio Italica a Joanne Michaele Marziano publici juris facta eſt Cupertini an. 1583. in 4. & iterum Neapoli 1612. in 4. *De laudibus Venetiarum* prodiit, curante Dominico de Angelis in vitis literatorum Salentinorum p. 1. pag. 55. *De ſitu terrarum ad Sannazarium*. *De Hieroſolymitana peregrinatione ; & liber de optimo genere philoſophandi*. Quæſtiones illæ phyſicæ, quarum hic meminit Fabricius ex Voſſio, forte nihil ſunt aliud, quam opuſcula de ſitu elementorum, de maris & aquis, & fluviorum origine, quæ prodierunt Baſileæ An. 1558.

Antonius Gaynerus, infra *Gvaynerius*

Antonius Gazius, Patavinus, Medicus, anno ætatis 28. ſcripſit librum de ſanitate tuenda, quem *Coronam floridam* appellavit. Liber conſtat capitibus trecentis, excuſus Venetiis 1491. fol. Lugd. 1514. 4. & 1534. 8. item alia, quæ apud Merklinum & Mangetum videantur. Vitam perduxit uſque ad 1530.

Antonius Genuenſis, infra *de Rampelogis*.

* *Antonii* de *S. Georgio* Epiſcopi Alexandrini, Papæ Referendarii & S. Palatii auditoris *conſilium in materia feudi pro comitatu de Fuxo*. Extat in codice MS. Felini n. 398.

Antonius Geraldinus Amerinus, Protonotarius Apoſtolicus, & Poeta laureatus, ſcripſit Pœnitentiales Pſalmos Latino carmine, vide Lud. Jacobillum in Bibliotheca Umbriæ p. 50. Bucolica ſacra 12. eclogis, in quarum novem prioribus vitam Chriſti, in reliquis miſſionem Spiritus Sancti, ultimum judicium, ac vitam beatam deſcribit; impreſſæ ſunt a Thoma Anſelmo, Phorcæ A. D. 1507. & Baſileæ a Roberto Winter, A. 1554. & Lipſiæ a Valentino Schumanno quaternionibus quatuor. Scripſit præterea de Regum Hiſpaniæ rebus geſtis, vario carminum genere. Faſtos quoque elegiaco carmine. Heroum hymnos lyricis verſibus. Martyrum geſta & ſacra myſtica verſibus Heroicis, ut de ſe ipſo autor teſtatur. Ejus oratio habita Romæ 1486. in obſequio canonice exhibito per illuſtrem Comitem Tendillæ, & Protonotarium Metimnenſem, & ipſum Geraldinum, nomine Ferdinandi Regis, & Elizabeth Reginæ Hiſpaniæ, Innocentio VIII. Papa M. impreſſa eſt Romæ (opinor) ſeſquicharta. *Hæc Sanderus* p. 188. * Eſt mihi libellus Bucolicorum Antonii Geraldini eclogarum XII. rotundo charactere, nitidaque charta, ac puro margine elegans; in fine hæc lego: *Inceptum opus Cæſarauguſtæ an. ſalutis octogeſimo quarto ſupra quadringenteſimum, & milleſimum Kal. Januariis, abſolutum XV. Kal. martias. Impreſſum Romæ anno ſequenti cura auctoris Sereniſſimorum Regis, & Reginæ Hiſpaniarum legati VIII. id. Junias*.

Antonius de *Giſlandis*, al. *Geſlandis*, *Ghislandis*, *Giſcandis*, Jacobo Echardo Tom. II. Biblioth. Dominic. p. 13. *Ghlislandis*, Lombardus, Ord. Præd. & Inquiſitor Taurinenſis, ſcripſit Reſolutiones 8000. dubiorum Evangelicorum lib. 2. qui impreſſi extant. Taurini 1507. fol. Lugd. 1510. 1522. 8. Venet. 1524. 1574. 1585. 1592. 1598. 4. Pariſ. 1532. 1543. 8.

Antonii Godi, ſive *de Godis* Vincentini Chronicon ab Anno 1194. ad 1260. quo extinctus Tyrannus Eccelinus, ſcriptum An. 1313. editumque cum Alberto Muſſato (de quo ſupra pag. 101.) a Felice Oſio Venetiis 1636. fol. & in Tomo ſexto Theſauri Scriptorum Italiæ Burmanniani, & Tomo octavo Scriptorum Italiæ corporis laudatiſſimi Mediolanenſis. Joannes Baptiſta Pajarinus ait, Antonium Vincentinas antiquitates ſcripſiſſe ab Anno 1000. ad 1313.

Antonius Graſellus, Venetus, & Preſbyter Eccleſiæ S. Apollinaris, edidit librum *de recuperanda gratia*: alterum, quem inſcripſit *Exercitium ſpirituale*, Anno 1474. Venetiis. Meminit hujus Franciſcus Sanſovinus, in ſuo opere de urbe

urbe Veneta, ut a Poſſevino & aliis jam notatum.

Antonius Gvaynerius, (Trithemio, cap. 795. Geſnero & Sandero *Gaynerus*) natione Papienſis, Medicinæ Doctor, ſcripſit de ægritudine ſtomachi lib. 1. De febri lib. 1. De ægritudinibus in generali lib. 1. De pleureſi lib. 1. De fluxibus lib. 1. De arthretica in juncturis lib. 1. De paſſionibus calculi lib. 1. In tertium Avicennæ lib. 1. De ægritudinibus capitis. De peſte. De venenis. De ægritudinibus matricis. De balneis. De ægritudinibus juncturarum, Antidotarium. Impreſſa Lugduni cum additionibus Joan. Falconis 1518. & 1525. 4. Ejusdem De balneis Aquæ civitatis in Monteferrato antiquiſſimæ liber, excuſus eſt Venet. apud Juntas 1554. fol. cum aliorum ſcriptis de balneis pag. 43. Diem obiit in patria circa Annum Domini 1440.

Antonius Gvernerius, Medicus Papienſis, cujus Tractatus de mulierum ægritudinibus lucem vidit Anno 1474. fol. Idem, ut videtur, cum ſuperiore. * Ab his omnibus libris a Fabricio recenſitis forte diverſus eſt liber inſcriptus *Practica Medica*, qui ſupereſt in codice MS. Bibliothecæ Riccardianæ. Facile etiam auctori adſcribendus eſt liber Antonii Magiſtri *de Abortu*, quem alter codex ejuſdem Bibliothecæ offert. Vide ejus catalog. pag. 36.

Antonius Januenſis, Ordinis Fratrum Eremitarum S. Auguſt. ſcripſit *Figurarum moralium lib.* 1. Floruit An. D. 1418. & Concilio Conſtantienſi interfuit. Vide Trithemium cap. 745.

Antonius Ilerdenſis ex Provincia Aragoniæ, Ordinis Minorum, cujus *Collationes pro mortuis* ex Evangeliis & Epiſtolis per totum Annum, MStæ a Waddingo laudantur.

Antonius Lucenſis, Ordinis Minorum, circa Annum 1320. cujus *Sermones* Quadrageſimales & de Tempore memorat Waddingus pag. 34. Bibliothecæ Franciſcanorum.

Antonius Mancinellus Veliternus, inſignis Grammaticus, ſcripſit Venetiis Sæculo decimo quinto declinante, ubi & opera ejus An. 1493. ad 1498. 4. (*a*) impreſſa reperiuntur, quæ ex Geſnero Sanderus commemorat, & Joannes Nortvvegus Nomenclatore Auctorum in promtuario Grammatico citatorum, Francofurti 1621. 8. p. 103. ſunt videlicet: *Scribendi orandique modus*, recuſus Venetiis 1517. 4. *Vocum proprietas* ex Donato, Aulo Gellio, Aſconio Pædiano, Macrobio, Rhetoricis Ciceronis, Tuſculanis quæſtionibus, Vegetio de re militari, Capro, Pompejo Feſto, Nonio Marcello, Tullio de Natura Deorum, Tullio de Divinatione, Lactantio Firmiano. *Epitome, ſeu Regulæ Conſtructionis*, hoc ordine: Perſonalia verba, Imperſonalia, Adverbia localia, Infinita, Gerundia, Supina, Diſtributiva, Partitiva, Relativa, Interrogativa, Comparativa, Superlativa. Participia, Figuræ. *Summa declinationum quinque*, de patronymicis variis. Unus, totus, ſolus, &c. De numeralibus, De compoſitis e duobus rectis, recto & obliquo, e duobus genitivis. A qui & quis deducta. Compoſita pronomina. *Theſaurus de varia conſtructione* verborum & nominum juxta ordinem alphabeti. *Spica Voluminum quatuor*, *De declinatione*, verſibus hexametris. Carmen de generibus nominum: Carmen *de præteritis*: Carmen *de ſupinis*. *Verſilogus* hexametro verſu. *Carmen de floribus*, id eſt, electis vocabulis. Carmen *de figuris*: unamquamque figuram verſibus explicatam, ſcholia ſermone ſoluto ſequuntur, *De poetica virtute*: *Carmen de vita ſua*, patria, parentibus & ſtudiis: *Laurentii Vallenſis epitome, portuſque elegantiæ*, ordine alphabetico. *Lima* elegantiarum ejuſdem, ſecunda auctior editio Venet. 1493. repetita 1505. *Rhetoricen ad Herennium eſſe Ciceronis*, aſſer-

(*a*) Hæc editio Operum Mancinelli fuit in Bibliotheca Celeb. Viri Theodori Haſæi, Brem. 1732. 8. pag. 533. Exſtat illa recuſa Baſileæ 1501. & 1508. 4.

ſertio. Commentariolus *in Rhetorices ad Herennium primum librum*. Venet. 1497. & Coloniæ 1535. 4. *Speculum de quatuor virtutibus* carmine heroico, Gymnicus excudit Coloniæ, prodiit etiam Baſil. 1543. 8. Commentarii *in Virgilii Bucolica & Georgica*, cum Servii, Chriſtophori Landini & aliorum commentariis, impreſſi Venet. 1507. 1520. 4. Præter enumerata hactenus opera, extant ejuſdem auctoris *Epigrammata* quædam, recuſa in Gruteri deliciis Poetarum Italorum Tom. II. pag. 6. 11. una cum *diſtichis præclaris paræneticis* ad Feſtum filium. *Libellus de arte*, *Donatus melior*, Commentarius *in Odas Horatii*, *carmen Epodon*, *& Seculare carmen*, recuſus in Poetæ editionibus Pariſ. 1511. Venet. 1740. & 1553. Baſil. 1586. fol. cum aliorum commentariis. Commentariolus *in Somnium Scipionis*, ſeparatim etiam Daventr. circa A. 1510. 4. *Lexicon de verborum ſignificatu*. *Centiloquium*. *Joannis Tortellii lima quædam*. Annotationes *in Svetonium*, excuſæ, & *in Juvenalis Satyras*. Antonii Mancinelli *latini ſermonis emporium*, in quo pleraque e Terentio aliiſque probatiſſimis auctoribus collecta exponuntur, typis exſcriptum eſt Venet. apud Fr. Bindonum, A. 1550. *De aſſumtione B. Virginis* ex ſermonum decade edita Pariſiis 1511. 4. in Bibliotheca Mariana Petri de Alva & Aſtorga, Madrit. 1648. fol. * Eſt mihi præ manibus operum Antonii Mancinelli editio duplex; altera Mediolanenſis annorum 1503. 1504. 1505. 1506. alia Veneta annorum 1519. 1521. Utramque diligenter excutiens hæc habui peculiaria, quæ in additamentis hiſce ſcribam. Principio quidem de auctoris vita hoc lego carmen, quo tota deſcribitur:

Ter ſeptem fueram ſolummodo natus ad annos
Cum mihi mercedem patria grata dedit.
Quattuor hinc hyemes ter legi peſte fugatus,
Sermonetanis annua Muſa fuit.
Quinque per autumnos vidit me Roma legentem;
Phanenſes anno me ſonuere lares;
Inde duos annos, Venetum totidemque Kalendas
Excolui pubem dogmata noſtra docens.
Quattuor in patria Venetis deductus ab oris
Edocui meſſes Gallica tela tremens.
Binas jam hic hyemes Orvina grammata pubi
Noſtra placent, doceo quemque libenter ea;
Inde mihi merces ſtudioſo publica nunquam
Deſuit ex illo tempore, quo docui
Antonii Mancinelli vita 1500.
Quadraginta octo Lacheſis mihi contulit annos
Conferet ulterius; Calliopea notet.

Natus eſt igitur Mancinellus an. 1452. Quo vero ordine ſingula opuſcula dederit, ipſe pariter declarat in vitæ ſylva, quam ſcribebat an. 1492. his verſibus:

Verborum regimen: variatio, ſpica, figuræ
Theſaurus: flores hic vigilata prius.
Gymnaſium poſt Roma dedit: Commenta Maronis:
Tum ſatyri: hinc Flacci: verſilogumque paris.
Pomponj hortatu Venetas deductus ad oras
Laurenti limam ſcribis: & inde modum.
Somnia quis major declaras Scipio viſus:
Rethoricemque ſimul, vel Ciceronis opus.
In patria ſpeculum de moribus, officiiſque
Sermonumque decas ſcribitur: hortus item.
Lexicon: Emporium, diverſa epigrammata: Perſi
Solini: Æneidos: gloſſaque fit Valeri.

Scribebat hæc author an. 1492. anno vero 1500. opuſculum de regulis conſtru-

ſtructionum, & ſummam declinationum quinque jam novies prodiiſſe Romæ, Venetiis, Mediolani etiam atque etiam, & Lugduni, *ut ferebatur*, Ipſe ſcripſit in epiſtola Regulis conſtructionum præmiſſa. Ex quo ſuſpicari licet primam operum impreſſionem, ſaltem quorundam, non Venetam, ſed Romanam fuiſſe. Quin & hoc aſſerit non obſcure idem Mancinellus in epiſtola præmiſſa eiſdem Regulis conſtructionum ad Nicolaum Rubeum data an. 1492. in nova impreſſione ejuſdem opuſculi Veneta, quam anno ſequenti perfecit, quamque Fabricius habuit pro priori. *Et ſi Romæ* ſcribit, *alias editæ, & impreſſæ jampridem fuerint conſtructionis Regulas, & ſummam quamdam declinationis; de varia conſtructione Theſaurum; Venetiis itidem imprimi volui*. Epiſtolam hanc fruſtra quæſivi in editione Veneta anni 1521. Quæ alioqui editio auctior eſt cæteris ex recenſione authoris paulo ante obitum perfecta, ut ibidem expreſſum eſt. Licet vero in prioribus editionibus *ſummæ declinationis* nihil adjunctum reperitur, ſicut nec apparet in Mediolanenſi anni 1504. Veneta tamen habet annexum Lexicon, ſeu ut ibi ſcribitur *ſummam declinationis, lexicon;* quod opuſculum præcedit epiſtola data Romæ an. 1500. hoc vero lexicon ex ſecundis authoris curis in hac ipſa impreſſione Veneta an. 1521. primo prodivit; a Fabricio tamen omittitur.

Theſaurus de varia conſtructione idem eſt in omnibus editionibus.

Spica voluminum quatuor habet Aſcenſii expoſitionem in editione Veneta, cujus ſupra memini. *Verſilogus* habet item adjunctam Badii Aſcenſii expoſitionem in eadem Veneta editione, ſicut etiam expoſitio eadem recurrit in carmine *de floribus, & de figuris*. Libellus *de poetica virtute* idem eſt in omnibus editionibus, ſicut *& vitæ ſylva* ſeu carmen de vita ſua. Cætera opuſcula a Fabricio indicata nihil moror; quædam tantummodo adiicienda, quæ viro docto exciderunt. *Speculum de quatuor virtutibus* carmine heroico ſcriptum, & *diſticha parænetica* ad Feſtum filium, quæ Fabricius tamquam duo diverſa diſtinguit, unum idemque ſunt opus. Deeſt in Fabricio *Catonis carmen de moribus* ab eodem caſtigatum, & commentario illuſtratum, cui in collectione Veneta accedit; commentarius alter Aſcenſii. Deſunt pariter *ſolemnia feſta totius anni* diſtichis expreſſa, libellus *de parentum cura in liberos*, & alter *de filiorum obedientia* erga parentes, *oepolium eclogarum quatuor*, *Caſſitæ fabula*, *colorum nomina*, & *de coronis*, *in Solinum* commentarius, atque *decas ſermonum;* quæ omnia ab illo ſcripta diſcimus in carmine de vita ſua, tum etiam exprimuntur in primo folio opuſculi de Regulis conſtructionis editionis Mediolanenſis an. 1504. Adde ex editione noſtra Veneta *Platonis ſententias*, itidem *Ariſtotelis ſententias*.

Antonius Maria Viſdominus, ſive *Vicedominus*, cripſit librum *de otio & Sibyllis:* adjecta ſunt etiam varii *elegi*. Liber impreſſus Bononiæ. A. 1500. 4. Idem Simlero teſte ſcripſit Commentaria in Tragœdias Senecæ.

Antonius, ab A. 1430. Epiſcopus *Maſſanus* in Hetruria, Ordin. Minor. miniſter Generalis, de quo multa Waddingus Tomo V. Annal. Ejus *adverſus Græcorum errores* exſtabat in Bibliotheca Cardinalis Sirleti, quam deinde Aſcanius Cardinalis Columna eſt aſſecutus. Huic Antonio Waddingus etiam tribuit *Officium S. Cerboni*, ſui in Eccleſia Maſſanenſi prædeceſſoris.

Antonius a *Matelica*, Ordinis Minorum, Picenus (licet Henricus Buillot eum confundit cum Bituntino) *Poſtillam* ad omnes lectiones veteris & novi Teſtamenti, quæ in ſacris Liturgiis recitantur, e *Lyrano* contexuit, additis de ſuo *quæſtiunculis*; *Sermones* item Dominicales, qui Anno 1495. Argentorati prodierunt: & *commentarios in libros quatuor Magiſtri Sententiarum* Nicolao V. Pontifici maximo dicatos. *Summam* ca-

caſuum conſcientiæ. vide Waddingum p. 35.

Antonius Melius, Monachus Cremonenſis Auguſtinianus, ac Doctor Pariſienſis, poſt A. 1517. Cremonæ diem obiit. Scripſit *de poteſtate abſolvendi & diſpenſandi*. Item librum cui titulus, *Scala paradiſi*: & alium *de vero & legitimo intellectu Privilegiorum*, ac *Elementa juris Canonici*. Præterea *de uſuris: De caſibus reſervatis*. Gregorii quoque Ariminenſis opuſculum de impræſtantiis ſive impoſturis Venetorum dicavit Innocentio Aſtenſi. Vide Elſſii encomiaſticum Auguſtianum p. 82. & 319.

* *Antonius Melius* non Cremonenſis, ut habet Fabricius, ſed Cremenſis, ſcripſit opuſculum *de poteſtate diſpenſandi, & abſolvendi in caſibus reſervatis*. Quare duo diſtincta opuſcula ex uno eodemque imperite Bibliothecarius noſter confecit. Prodiit Lipſiæ an. 1525. in 4.

Antonius Monelianus, Ligur, Ord. Minorum, edidit opus, quod inſcripſit, *Surſum corda*, & commentarios *in myſticam S. Dionyſii Thelogiam* A. 1522. Bonon. apud Hieron. Benedictum.

Antonius de *Montefalcone* Umbriæ oppido Ord. Minor. ſcripſit *Vitam S. Claræ* conterraneæ ſuæ, de qua Acta Sanctorum 7. Maji, & Waddingus Tom. III. Annal. ad An. 1308. & 1491. num. 65.

* *Antonius* de *Nateriis Epiſcopus Feltrenſis, & Bellunenſis, in ſtudio Papiæ legens An. D.* 1392. Ejus repetitio cap. de judiciis & altera item ejus repetitio ſupereſt in Cod. 419. MS. Felini.

Antonius de *Nomis*, e Marciala, Tuſcus Aug. Ordinis Theol. *e libris S. Auguſtini* quædam capita totius pæne ſanctæ ſcripturæ tractationem continentia, collegit, quæ prænotavit *flores Doctorum S. Patris Auguſtini*. Extat in bibliotheca S. Spiritus, Florentiæ, ubi ipſe deceſſit An. 1438. Eum ſæpe Oratoris munere functum fuiſſe pro Rep. Florentina ſcribit Michael Pocciantius.

S. Antonius de *Padua*, ante Monachatum Ferdinandus, Luſitanus, inter primos S. Franciſci ſodales, Ulyſſiponenſis, defunctus Patavii 13. Junii Anno 1231. ætat. 36. atque proximo inſecuto Anno Sanctis adſcriptus a Gregorio IX. atque *Arca Teſtamenti* appellatus eſt. Vide infra, *Stero*, Cherubini bullarium Tom. I. pag. 100. & Tom. II. pag. 517. Surium & Acta Sanctorum 13. Junii Waddingum Tomo I. Annalium libro V. Theophilum Raynaudum Tomo VIII. Operum. Omitto *Novenam* hujus Antonii, ſive revelationem, qua dicitur An. 1617. fœminæ cuidam Bononienſi perſuaſiſſe, eos omnes, qui per IX. dies Martis, in honorem totidem Ordinum Angelicorum, peccata ſua eſſent confeſſuri, & S. Antonii altare viſitaturi, certiſſime exaudiendos, votorumque ſuorum compotes futuros eſſe. Quam ſuperſtitionem duobus ſcriptis confutavit Hermannus Conringius, Helmſtadii 1675. 1677. 4. adverſus Capucinum Dionyſium Werlenſem. (a) Eloquentiam S. Antonii admirati ſunt, qui eum audierunt, hodie qualis illa fuerit licet quodammmodo (b) cognoſcere ex ejus *Sermonibus Quadrageſimalibus*, & *de tempore*, Pariſiis 1521. & cura Raphaelis Maffæi, Venetiis 1575. 8. nec non *Sermonibus de Sanctis*. *Expoſitionem Myſticam in omnes fere Sacræ Scripturæ libros*, & *Concordantias Morales Sacræ Scripturæ* libris V. vulgatas a Waddingo, Romæ 1624. adjunxit Johannes de la Haye qui Antonii hujus & S. Franciſci Opera edidit Pariſiis 1641. fol. Confer Nicolaum Antonium lib. VIII. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ c. 2. Tom. II. pag. 33. & Hendreichium p. 216. Denique ſermones quoſdam antea ineditos in lucem dedit Antonius Pagi, Avenione 1684. 8.

R *An-*

(a) Vide D. Joannis Fabricii Theologi Helmſtadienſis Bibliothecam Tom. IV. pag. 394. & Joannis Henrici van Seelen Delicias Epiſtolicas pag. 414.

(b) D. Ittigii præfat. ad B. Tilem. Andreæ Rivini GOTT: Gevvidmete Veſper Stunden, Lipſiæ 1694. 4.

Antonius, Poeta a Sigiſmundo Imperatore laurea ornatus, & JCtus, Eques ex familia Beccatellorum Bononienſium, natus Panormi Siciliæ, atque inde notus nomine *Panormitæ*, diem obiit Anno 1471. ætatis 78. de quo præter Jovium, & elogia Sicula Hieronymi Raguſæ, Nicolaique Toppii Bibliothecam Neapolitanam in *Antonio Bologna*, & Petri Bælii Dictionarium in *Panormita*, vide ſis Antoninum Mongitorem de Scriptoribus Siculis Tomo I. pag. 55. ſeqq. Celeberrimi ſunt Panormitæ *libri quatuor de dictis & factis Alphonſi*, Regis utriuſque Siciliæ & Aragoniæ, cujus ſecretioris ſcrinii Magiſter fuit, & de quo ſupra pag. 197. ubi & de *Æneæ Sylvii* compendio, quod ex Panormitæ libris compoſuit, cum quo prodiere Baſileæ 1538. 4. Witebergæ 1585. 4. Roſtochii 1890. 4. Davide Chytræo curante, & Hanoviæ 1611. 4. additis etiam *Jacobi Spigelii* ſcholiis, ut Hiſpanam verſionem Joannis de Molina, Burgis 1530. & Cæſar-Auguſtæ 1553. 4. vulgatam omittam. Mille aureos præmium ab Alphonſo Panormitam tuliſſe notavit Joannes Jovianus Pontanus libro de liberalitate cap. 29. Tomo I. Operum pag. 328. cujus etiam Dialogus *Antonius* Tom. II. pag. 1196. ſeq. ad hujus Panormitæ laudes pertinet. Ejus *Epiſtolarum* libri V. cum *Orationibus* II. ad Ligures & Alphonſum Regem, & *Carminibus* Panormitæ prodiere Venetiis 1553. 4. Aliæ *Orationes duæ* ad Caetanos & Venetos de pace, exſtant apud Barthol. Facium de rebus geſtis Alphonſi, Lugduni 1560. 4. lib. 3. pag. 103. & lib. 9. pag. 259. Aliæ *Epiſtolæ* quoque in libro An. 1586. 8. cui titulus: *Regis Ferdinandi & aliorum Epiſtolæ, ac Orationes utriuſque militiæ*. Oratio *in Coronatione Friderici III.* quam An. 1452. Romæ habuit, exſtat in Freheri Scriptoribus Germaniæ Tomo III. ſtatim ſub init. repetita ex veteri Veneta editione. Carmen cui titulum fecit *Hermaphroditum*, ne Pogio quidem probatum propter laſciviam, dicatumque Coſmo Medices MStum adhuc ſervatur. Cætera Mongitori memorata, neſcio an affecta interciderint, Commentaria in Plautum, poema elegiacum in Rhodum, Tragœdiæ & liber de rebus geſtis Ferdinandi Regis, & Oratio in laudes Ambroſii Iſſar, Abbatis S. Martini apud Neapolitanos. *Laurentii Vallæ* bilem in Antonium effuſam licet videre libro quarto in Barthol. Facium pag. 593. ſeqq. Operum, quem tamen in libris de vero bono pag. 898. ſingularibus laudibus mactaverat.

Antonius de *Parma*, Ordinis Camaldulenſis Prior generalis, Concilio Conſtantienſi interfuit, quod celebratum conſtat ab Anno 1414. ad 1418. Laudantur a Trithemio cap. 747. ejus *Sermones* de tempore, de Sanctis & per Quadrageſimam.

Antonius de *Rampelogis*, Januenſis, ſive Genuenſis Auguſtinianus, Patavii, Bononiæ, Genuæ docuit, & circa Annum CHRISTI 1400. ad 1418. ſcripſit *Repertorium Biblicum*, ſive Compendium figurarum Biblicarum ordine alphabetico: excuſum Coloniæ 1505. 4. *Sermones*, *Quadrageſimale*, *Caſus Conſcientiæ*. Vide Elſſium pag. 77.

* *Antonii* de *Rampegolis Genuenſis* Opus inſcriptum *Aurea Biblia* prodiit Ulmæ per Joannem Zemer de Rutlingen in 4. anno 1475. Codicem hunc offendi in Bibliotheca Cœnobii Benedictinorum Viennenſium S. Mariæ ad Scotos, & quantum tunc intelligere potui, idem eſt opus ac figuræ ejus Biblicæ. Quod animadvertiſſe operæ pretium duxi, quia P. Dominicus Gandolphus Genuenſis in ſua Diſſertatione hiſtorica de ducentis Scriptoribus Auguſtinianis excuſa Romæ in 4. A. 1704. ambiguum ſe verſari ait, an aurea Biblia, a Geſnero laudatum opus, idem omnino ſit cum figuris, ſive aliud longe diverſum. Porro apud illum antiquiſſima impreſſio aureorum Bibliorum eſt Pariſienſis A. 1513. in 4.

Antonius Harena, *Raudenſis*, Philippo Picinello in Athenæo Scriptorum Me-

Mediolanenſium pag. 48. *Antonius Rho'*, Mediolanenſis, Ordinis Minorum, tenui loco natus, unde Albertus Sartianus ei dicavit opuſculum, *quod nihil nocet ad virtutem, humili loco naſci*. Laurentii Vallæ primum amicus, cui etiam in Dialogis tribus de Voluptate vero Bono primas partes Valla tribuerat, deinde ejus indignationem incurrit, quod in ſcripto quodam Latinam eloquentiam profeſſo viſus eſſet Vallæ elegantias contemſiſſe, illaſque reprehendiſſe: itaque ad Joannem Lucinam Alphonſi Regis Secretarium edidit adnotationes in errores Antonii Raudenſis, quæ cum elegantiis ſæpe recuſæ, etiam in Operibus Vallæ leguntur pag. 390. ſeqq. Obiit Valla Anno 1454. Raudenſis hic idem eſt, qui *Lactantio* multos errores objecit, acriter eo nomine reprehenſus ab Adamo Genuenſi, & Franciſco Philelſo, ut notare me memini in libro de veritate Relig. p. 232. * Scripſit etiam orationem in laudem Philippi Mediolanenſis principis, quam Petrus Candidus Decembrius in multis arguit in libro octavo ſuarum epiſtolarum, quæ ſane epiſtolæ adhuc in MSS. latent. Vide Cardinalis Quirini Diatribam præliminarem ad epiſtolas Barbari pag. 530. Præſtat hic addere, quæ de hoc Antonio ſcripſit Jo. Philippus Bergomas in ſupplemento chronicorum ad an. 1430. *Antonius Raudenſis natione Mediolanenſis Ord. Minorum theologus clariſſimus, & omnibus in diſciplinis non mediocriter eruditus hac ipſa tempeſtate floruit, qui & ipſe, ut in omnbus ſe doctum oſtenderet, ſingulorum quorumcumque tam oratorum paganorumque theologorum opera ferme explanare voluit, & quam maxime Lactantium virum doctiſſimum emendare tentavit, quod melius & dignitati, & religioni ſuæ ſuiſſet ab illiuſmodi ſcribendi genere ſe continuiſſe, quam contra tantum virum doctiſſimum, & diſertiſſimum invehere. Eam ob rem quaſdam invectivas contra ſe provocavit. Ad hunc rogatus Philelphus vir doctiſſimus literas dirigit commoneſaciens ut Auguſtinum Patrem imitetur, quia & ille, etſi Sanctus & Sapientiſſimus ſuiſſet, quæ imprudenter erravit, tamen retractare curavit.*

Antonius de *Roſellis* ſive *Roxellis* Aretinus JCtus, qui obiit Patavii Anno 1467. teſte Trithemio, ſcripſitque *Monarchiam Mundi* libris III. hoc eſt de poteſtate Imperatoris, Papæ, ac Concilii, & an apud Papam ſit poteſtas utriuſque gladii, & de materia Conciliorum. Venetiis 1487. fol. Et in Jure Civili *de ſucceſſionibus, de legitimatione ſpuriorum* &c. * In MS. Codice Felini an. 183. extat ejus *expoſitio ſuper decreto Gratiani, & Lectura in materia leg. ff. de re judicata*. In altero etiam Codice 184. ſunt *repetitiones Canonum* ejuſdem authoris. Porro authori huic negocium faceſſivit liber ejus *de Monarchia*, qui catholicos ſcriptores plures armavit, cenſuraſque eccleſiaſticas in caput ejus induxit. Nicolaus Francus Tarviſinus Epiſcopus, & in toto Veneto Dominio Apoſtolicus legatus, in ſuis conſtitutionibus de reformatione pro tota legatione ſua datis an. 1491. mandat, ut intra ſtatutum tempus librum MS. *de Monarchia*, ſi quis penes ſe habuerit, ſub anathematis pœna comburat. Has conſtitutiones ex MS. cod. Tarviſino in meo Conciliorum Supplem. Tom. VI. dedi.

In codice MS. Felini n. 184. legitur *ſolemnis Repetitio ſamoſiſſimi juris utriuſque Doctoris D. Antonii a Roſellis legentis ordinariam Decreti Paduæ an. D. 1461. in Cap. Quod autem de Pœn. & remiſſ.*

Ejus eſt etiam Tractatus *de Jejuniis* ad Paulum II. Pontificem. Editus fuit vetuſtiſſimis typis ſine loco, & anno, in 4.

M. Antonii Torquati, Medici & Aſtrologi Ferrarienſis *prognoſticon de everſione Europæ* ad Matthiam Hungariæ Regem ab An. 1470. ad 1538. exſtat in Freheri ſcriptoribus rerum Germanicarum Tomo II. pag. 38.

Antonius Trombetta, ſive *Tubetta*, Patavinus, Ordinis Minorum, Pata-

vii Metaphyſicam profeſſus per annos XLII. inde Archiepiſcopus Athenarum & Epiſcopus Urbinas, ſcripſit *formalitates e doctrina Scoti*. Obiit An. 1518.

Antonius Pacini, (*a*) *Tudertinus*, ex Tuderto Umbriæ opido Doctor in Academia Florentina Laurentii de Medicis, *Vitas* quaſdam *Plutarchi*, (vide ſupra) vertit Latine circa Annum 1465. (*b*) non ſatis certum tamen quas, cum ad Lapum illarum quædam referantur. Præterea Oxoniæ MS. ſervatur ejus *Oratio in laudem Florentiæ*: & *Conſolatio ad Archiepiſcopum Capuarum Cardinalem de obitu fratris*. * Quaſnam Græcas Plutarchi vitas verterit Lapus, quas vero Antonius Tudertinus, optime diſtinguit MS. codex Bibliothecæ Cæſenatenſis Malateſtarum, in quo ſingulæ vitæ cum nomine ſingulorum Interpretum, & ad ſingulas cum eorundem Interpretum Præfationibus deſcribuntur. Has igitur dedit Tudertinus. Pelopidis cum Præfatione ad Julianum Cæſarinum S. R. E. Card. tit. S. Sabinæ. Camilli cum Præf. ad Laurentium Medicem. C. Marii cum Præfat. ad Aloyſium Archiepiſcopum Florentinum. Fabii Mariani cum Præfat. ad Card. Morinenſem. Vitas a Lapo verſas latine has exhibet codex. Periclis cum Præfat. ad Joannem Vitelleſcum Archiep. Florentinum, & S. R. E. Card. Solonis cum Prefat. ad Eugenium IV. Valerii Publicolæ cum Præfat. ad Jordanum Cardinalem. Artaxerſis, Arati. Cardinalis Papienſis judicium de verſionibus Antonii Tudertini habes in epiſtola ejus 102. ad Donatum Acciajolum.

Oratio vero illa in laudem Florentiæ, quam Fabricius ex MS. Oxonienſi laudat, eſt etiam in codice ſervato apud virum humaniſſimum Marium Micheli Cathedralis Eccleſiæ Lucenſis Canonicum, eandemque mecum communicatam reperi dictam ab Antonio eſſe, cum novi magiſtratus munus ſuum inirent; eſt autem non in laudem Florentiæ tantummodo, ſed & Florentinorum. Incipit: *Maximum & ampliſſimum munus &c.*

Antonius de Balocho, diœceſis *Vercellenſis*, Ordinis Minorum, ſcripſit *quadrageſimale* duplex, unum *de duodecim Myſteriis Chriſtianæ fidei*, & alterum *de æternis fructibus Spiritus* S. Venet. 1492. Lugd. 1504. & librum *de Virtutibus* Hagenoæ 1513. 4. Vide Waddingum p. 29.

Antonius Zarotus Parmenſis, quo curante Horatius Anno 1470. 1474. prodiit. * Neſcio cur iſte obtinere poſſit locum ſcriptoribus operum aſſignatum; compertum enim mihi eſt primas tenuiſſe illum inter typographos illuſtres Mediolanenſes & quidem triginta ſolidis annis & quod excurrit. Nam anno 1470. artem ſuam exercere illum cœpiſſe & Fabricius hic admonet, & Saxius in hiſtoria literario-typographica Mediolanenſi confirmat. Sed & adhuc anno 1504. nondum ab impreſſione librorum ceſſaſſe productis documentis idem Saxius demonſtrat. Lege ibid. pag. 94.

Antonius Zeno Policola, Venetus, ſcripſit de natura humana, & de Embryone, ad Senatum populumque Venetum, Venetiis 1491. 4. item libros ſeptem, Planetarum nominibus inſcriptos, de reliquis humanæ vitæ ætatibus. *Sanderus*.

Petrus Apollonius Collatius, presbyter Novarienſis circa An. C. 1481. ſcriptor variorum poematum, de quibus dixi in Bibl. Latina IV. 2.

Aponius in Cantica, citatur ab auctore veteris collectionis de virtutibus & vitiis apud Mabillonium fol. 62. Analect. & ab Angelomo ac Beda in Canticum, pluribus locis. *Libri ſex Commentariorum ejus in Cantica Canticorum*, deſinentia in Cantic. IV. 7. ad virum deſideriorum, ſervum CHRISTI, Armenium presbyterum, edita a Joanne Fabri, prodiere Friburgi Briſgoiæ 1538 fol. cum *Udalrici Regii* cenſura locorum quorundam, & *Lucæ* Abbatis Præmonſtratenſis, qui circa A. 1133. ſcripſit, *ſumma-*

(*a*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XVIII. pag. 333.

(*b*) Ibid. Tom. XV. pag. 321.

mariolis in Apponii commentarios, ad B. Milonem, Morinenſem Epiſcopum. Utraque recuſa in Bibl. Patrum Pariſienſ. Colon. Tom. IX. & Lugd. Tom. XIV. p. 128.

Aprigius, ſive *Apringius*, circa A. 540. Pacenſis, ſive Pacis Juliæ, ſeu Auguſtæ, (*Badajos*,) in Hiſpania Epiſcopus, de cujus *commentario MS. in Apocalypſin*, ſed a capite VI. ad XVII. manco ac utcunque ſuppleto ex Victorino, & Iſidoro, vide Nic. Antonium lib. IV. Biblioth. Hiſpanæ c. 2. Tom. I. p. 210. ſq. Non ita præclare de hoc Commentario opinatur Cel. Moſheimius pag. 356. Hiſt. Eccleſ. qui Tom. VI. Bibl. Brem. p. 749. teſtatus eſt, ſe nactum illius Codicem An. 1030. ſcriptum Barcinone, qui fuerit Ariæ Montani. Etiam in *Cantica Canticorum* ſcripſiſſe Aprigium notat Trithemius c. 211. Sed non meminit Iſidorus Hiſp. c. 17.

Petrus de Aquila, ſive *Aquilanus*, Ordinis Minorum, & ab An. 1344. inquiſitor Fidei apud Florentinos, ſcripſit circa A. 1337. *quæſtiones in quatuor libros ſententiarum*, editas primum Spiræ 1480. deinde curante Conſtantio Sarnano, tunc Patavini Gymnaſii Lectore, poſtea R. E. Cardinali, Venet. 1584. Pariſ. 1585. 8. Hic Sarnanus Aquilano primum nomen *Scotelli* indidit, quod perinde ut *Doctoris Sufficientis*, inter Scholaſticos ei hæſit. Vide Oudinum Tom. III. p. 803. ſq.

Arator Ligur (*a*) relictis foro aulaque ſubdiaconus Romanus, *Floriano* Abbati dicavit & *Vigilio* Papæ (*b*) obtulit *Actus Apoſtolorum Petri & Pauli verſibus expreſſos hexametris* libris II. quorum poſterior incipit ab Actorum capite XIII. Hos Anno Chriſti 544. cum applauſu publico recitatos notat ex veteri Codice Vaticano Labbeus Tom. I. Bibliotecæ novæ MSS. pag. 688. Prodiit cum Commentariis *Arrii Barboſæ*, Luſitani, Salmanticæ 1516. fol. & ſine illis inter Poetas Chriſtianos *Aldi* Venetiis 1502. 4. & *Georgii Fabricii* Baſileæ 1562. 4. nec non in Bibliothecis Patrum: & cum Sedulio ac Juvenco, Mediolani 1469. 8. Lipſiæ 1515. 4. Lugduni 1553. 1588. 12. & ex *Theodori Pulmanni* emendatione, Baſileæ 1537. 1551. 8. ſeparatim quoque Argentorati 1507. 8. Coloniæ 1573. forma minore, & ſine anni nota & loci in 4. ut dixi in Bibliotheca Latina III. 2. 12.

Spero & ipſe novam me daturum editionem Aratoris emendatam ex Codice Cantabrigienſi, cujus Lectiones communicavit mecum vir illuſtris ac doctiſſimus Ericus Benzelius, Epiſcopus hodie Lincopenſis digniſſimus, a quo præclaram Philonis Judæi editionem jampridem exſpectamus. Aratori præmittere animus eſt Acta Apoſtolorum Græce & Latine expreſſa e Codice Laudiano ad editionem Thomæ Hearne, Oxoniæ 1715. 8. eique adjungere florum ſparſionem ad eadem Acta & ad Grotii in illa commentarios, luſtrantem veterum loca a Grotio paſſim laudata, præludentemque ſimili labori in univerſum Novum JESU CHRISTI Teſtamentum. In Uſuardi Martyrologio prid. Kalend. Julii, elogium de Aratore neutiquam expungendum eſſe, adverſus Sollerium Jeſuitam D. Bouillartus, Benedict. Presbyter, recte contendit in præclara ſua Uſuardi editione Pariſ. 1718. 4. Dictio, ſive ſuaſoria nona Ennodii Ticinenſis eſt *de orbo parentibus Aratore, quem Laurentius Archiepiſcopus Mediolanenſis ſuſcepit*. De hoc Laurentio vide ſis Acta Sanctorum 27. Julii Tom. VI. pag. 455. ſeq. Idem Ennodius in natalem infantis Aratoris:

Jure colis proprium natalem, pulcher Arator,
Qui, ſi non coleres, numquid Arator eris?

Carmen Elegiacum Aratoris *ad Parthenium*, ſororis Ennodii filium, Virum illuſtrem, a quo ad poeſin ſacram exci-

(*a*) Athalaricus Gothorum Rex in ſcripto, quo Comitem privatorum conſtituit Aratorem: *Mittit & Liguria Tullios ſuos*.

(*b*) Adde Sirmondum ad Ennodii lib. IX. Epiſt. 1. ad Aratorem. Philippi Picinelli Atheneo de' Letterati Milaneſi pag. 53.

citatus inprimis fuerat, edidit Sirmondus An. 1611. ad calcem notarum in Ennodium, & Tomo I. Operum pag. 1911. atque de hoc Parthenio videndus eſt ad librum ſextum Epiſtolarum Ennodii, idem pag. 1494. ſeq. Idem Carmen obvium in Bibliotheca Patrum Lugdunenſ. Tom. X. pag. 141. Plura loca Aratoris emendat & illuſtrat Caſpar Barthius in Adverſariis, ut jam notatum Clariſſ. Leyſero de Poetis medii ævi pag. 147. ſeq. Aratoris *Epiſtolæ* MSS. memorantur a Thomaſino in Bibl. Patav. pag. 25.

Archangelus, Neapolitanus monachus S. Trinitatis Cavæ, congregationis Caſinenſis, alioqui S. Juſtinæ de Padua: ſcripſit *Hiſtoriam Monaſterii Cavenſis*, quæ eſt in monaſterio Cavenſi MS. ſed adhuc tamen imperfecta. Hæc Arnoldus Wion in Ligno Vitæ Tom. I. pag. 403. Venetiis 1595. 4.

Archardus, Monachus Ciſtercienſis & novitiorum ſub S. Bernardo director circa An. 1140. præter ſermones breves ad Novitios ſuos, ſcripſit *vitam S. Geſelini* Eremitæ editam ab Arnoldo Raiſio Duaci 1626. 12.

Archithrenius. vide *Johannes Hanvillenſis*.

Arcimboldi Mediolanenſis, Catalogus hæreticorum citatur a Cangio, eundem Hendreichius tribuit Archiepiſcopo Mediolanenſi hujus nominis, atque lucem vidiſſe A. 1554. Quia hunc Catalogum non vidi, neſcio an referendus ſit ad Vidonem Antonium Arcimboldum, qui Eccleſiæ Mediolanenſi præfuit ab An. 1488. ad 1497. vel Joanni Angelo Arcimboldo tribuendus Legato Leonis X. in Germaniam, patronoque Jo. Tetzelii, indulgentiarum inſtitoris, ac deinde Epiſcopo Novarienſi, ac denique ab An. 1550. ad 1555. Mediolanenſi Archiepiſcopo.

Arculfus, vide ſupra in Adamanno Apud Anonymum Mellicenſem de ſcriptoribus Eccleſiaſticis cap. 29. hic pro Arculfo dicitur *Artvvolfus*.

Ardericus ſæculi decimi ſcriptor Nicolao Carminio Falconi V. C. auctor videtur *Collectaneorum Hiſtoricorum*, quæ ſub nomine *Anonymi* Salernitani edidit celeberrimus Muratorius parte priore tomi ſecundi ſcriptorum Italiæ pag. 281. ſeq. Mediolani 1723. & quorum *paralipomena* deinde *ab A.* 760. *ad* 960. exhibuit parte poſteriore p. 159. ibid. 1726. fol.

Ardo Smaragdus, Scriptor *vitæ S. Benedictini Anianenſis*, & fortaſſe aliarum quarundam lucubrationum. Vixit circa A. 863. Vide infra *Smaragdus*.

Argini Parmenſis epitome ex libris Diogenis Laertii de vitis Philoſophorum, MS. in membrana, fuit in Bibl. illuſtris Ehrencronii p. 433.

Arialdus Caſſinenſis Presbyter circa Annum 1080. quem eleganti ſermone tractatus quoſdam ſcripſiſſe ait Petrus Diaconus cap. 22. nullum autem nominat.

Arialdus Diaconus Mediolanenſis, a quo *Arialdiſtæ*, qui concubinariorum libidines cum legitimis confundentes nuptiis, ambas pariter damnabant, contrariamque ſententiam infamabant nomine Nicolaitarum. Vide G. Calixtum de conjugio Clericorum p. 567. ſeqq. Arialdus, cujus mox ſententiam Pontifices Romani approbarunt, Cœlibatus Sacerdotum acerrimus propugnator interfectus An. 1066. & cum Herlembaldo adſcriptus Sanctis. vide Acta Sanctor. 27. Jun. Tom. V. p. 279. ſeqq. Pagium ad A. 1058. n. 3. An. 1061. n. 5. An. 1066. n. 9. ubi de Arnulpho Mediolanenſi, qui contra Arialdum ſcripſit & ad Annum 1076. num. 8.

Aribo, ſive *Erbo*, Germanico nomine *Erbe*, (*a*) Latino *Hæres*, Græco *Cyrinus*, Ordinis Benedict. & ex Abbate S. Dionyſii Schlechdorfienſi Epiſcopus *Friſingenſis* ab Anno 760. ad 783. Scripſit *Vitam S. Corbiniani* primi Friſingenſis Epiſcopi. Exſtat apud Surium 8. Septembr. & in Mabillonii Actis Benedictinis Sec. 3. pag. 500. Vita *S. Emmerani*

(*a*) Vide Velſerum III. Rerum Boicarum pag. 308.

rani Pictavorum Epiſcopi, apud eundem Surium 22. Septembr. De hoc Emmerano vide infra, *Arnoldus* Emmeran. & *Meginfredus*.

Aribo ex gente Comitum Summontarianorum (de Hohenvvart) Archiepiſcopus *Moguntinus* ab Anno 1021. ad 1031. præfuit Concilio *Moguntino* Anno 1023. & *Selgenſtadenſibus* An. 1024. & 1026. atque præter *Epiſtolas* ad Bernonem Abbatem; laudatas Trithemio cap. 309. Scripſit *Commentarium in Pſalmos graduum*, quem memorat Sigebertus cap. 140. Plura de hoc Aribone Georgius Chriſtianus Johannis ad librum V. Nicolai Serarii, Tomo I. Rerum Moguntiacarum pag. 463. ſeqq.

Aribo Muſicus, qui poſt Wihelmum Abbatem Hirſaugienſem, hoc eſt poſt Annum 1090. ſcripſit *Muſicam*, eamque Epiſcopo ſuo conſecravit.

Aribo tractatum depinxit Muſicus iſtum,
Atque dedit dono Pontifici proprio.

Vide Anonymum Mellicenſem de Scriptoribus Eccleſ. cap. 106.

Ariulfus, ſive *Hariulfus*, Abbas ab A. 1105. in Flandria Aldeborgenſis, antea Monachus Centulenſis, ſive S. Richarii in Gallia, quo tempore *Chronicon Centulenſis* Monaſterii, uſque a temporibus Clotharii Regis cœptum a *Saxovvalo*, perfecit librisque IV. abſolvit A. C. 1088. Edidit hoc primum Dacherius Tomo IV. ſpicilegii in cujus operis nova editione emendatius integriuſque eſt recuſum T. 2. fol. 291. *Angilberti Vitam* ex libro ſecundo hujus Chronici repetiit Mabillonius ſec. IV. Benedictin. p. 91. qui alia etiam hujus Ariulfi publicavit, ut præter *Epitaphium* & *Carmen* in Analectis Tom. I. p. 431. (edit. novæ pag. 378.) libellum *de miraculis S. Richarii*, ad Radulphum Remorum Epiſcopum A 1110. ſec. V. p. 465. & *Vitam S. Magdelgiſili* ad Gervinum Ambianenſem Epiſcopum Sec. IV. 2. p. 537. quæ exſtat etiam in Actis Sanctor. 30. Maji Tom. VII. p. 265. Vita *S. Arnulfi* Sveſſionenſis Epiſcopi, interpolata a Surio, & omiſſo triplici prologo vulgata, XV. Auguſti ſub falſo nomine *Liſiardi*, qui Arnulfo ſucceſſit. Vita *B. Gervini*, Ariulfi in Aldenburgenſi Abbatia deceſſoris in Actis Sanctorum 17. April.

Arlottus Vicentinus de *Rainone*, ſive *Raynone*, Vir nobilis & eloquens, Vicentini populi res contra Patavos, ſive Patavinos geſtas fidemque erga Cæſarem diſerto ſtylo tradidit, indignantibus Gibellinis, quorum factione in exilium miſſus eſt, & magna ejus hiſtoriæ pars combuſta, capitaliſque pœna & legentibus, & ſcribentibus impoſita eſt, ut ex Jo. Baptiſta Pajarino jam notavit Voſſius pag. 696.

Arlotus de Prato Tuſciæ oppido, Ordinis Minorum Generalis, obiit Anno 1287. Hic *Concordantias Biblicas* ſcripſiſſe traditur ab Albicio, ut ex ejus libro Conformitatum, quem An. 1389. abſolvit, notavit Oudinus Tomo III. pag. 569. Arlotique hujus eſſe putat Concordantias Latinas, quæ poſt editiones Norimbergenſem 1485. Bononienſem 1486. Frobenianas Baſileenſes 1496. 1525. & 1543. & Pariſienſem Roberti Stephani 1555. toties recuſæ ſine auctoris nomine variis in locis, *Hugoni de S. Caro* tribuuntur ab Antonino Florentino aliiſque. Alii referunt ad *Conradum Halberſtadienſem*, vel *Richardum Stavenesby*, vel ad *Johannem de Derlingtonia*, ſicut particularum Concordantias ad *Joannem de Segovia*, ut in ſingulis hiſce notavi. Arlotum ſecutus eſt Iſaac Nathan, ut ipſe profitetur, qui Hebraicas Concordantias compoſuit. Vide erudítiſſimi noſtri Wolfii Bibliothecam Hebræam Tom. I. pag. 681.

Bernardinus Arlunus, JCtus & Patricius Mediolanenſis, traditur ſcripſiſſe hiſtoriarum ſectiones tres ab origine Urbis Mediolanenſis ad ſua uſque tempora, ſive ad initia Sæculi XVI. quas Johannes Oporinus edere voluit cum præfatione Antonii Majoragii. * In codice quodam MS. Ambroſiano apud

Mont-

Montfaucon extant ejuſdem Arluni *Orationes*, *& opuſcula*. Item *hiſtoria Mediolanenſis*, *de bello Veneto*. Item *de rebus patriæ*, quod poſterius opus idem eſt cum hiſtoria Mediolanenſi.

Alia ejuſdem opuſcula videnda apud Argelatum in Bibliotheca Mediolanenſi.

Alius *Nicolaus de Arluno*, Germanus, Epiſcopus Azotenſis, & *Joannes Petrus Arlunus*, Medicus Mediolanenſis, cujus ſcriptis a Merklino & Mangeto memoratis & An. 1532. & 1553. editis, addes commentationem, *vinumne mixtum an metacum*, *obnoxiis junčturarum doloribus magis conveniat*. Peruſiæ 1573. 8.

Armandus de bello viſu, non Bononienſis, ſed Gallus e Provincia, (*a*) Ordinis Prædicatorum, Romæ tempore Johannis XXII. Lector ſacri palatii, defunctus circa An. 1334. de quo Jacobus Quetif Tom. I. p. 583. ſeq. Notiſſima ejus *declaratio dictionum ac dictorum difficilium in Theologia ac Philoſophia*, poſt editionem Baſileenſem 1491. ſæpe vulgata Venet. 1584. Argentor. 1605. Witeb. 1623. *Collationes pro feſtivitatibus Sanctorum*, Pariſ. 1519. 4. *Collationes* ſive *ſermones* ex ſolo *Pſalterio* per totum fere annum declamabiles Pariſ. 1519. 4. Lugd. 1525. 8. Brixiæ 1610. 4. ut commentarium *in Thomæ Aquinatis de ente & eſſentia*, aliaque inedita ejus, quæ apud Quetiſum videri poſſunt, prætercam.

Arnaldus Albertinus, ex Majoricenſi Canonico Inquiſitor in Valentiæ & Siciliæ regno, denique Pactenſis in Sicilia (*b*) Epiſcopus. Scripſit *de ſecreto quando debeat aut non debeat revelari*, Valentiæ 1528. *Repetitionem rubricæ de hæreticis*, Valent. 1534. fol. addito etiam ſuperiore ſcripto: & cum ſpeculum Inquiſitorum tripartitum magnam partem naufragio periiſſet, auctorque ipſe diem obiiſſet A. 1445. pars poſtuma lucem vidit Panormi 1553. fol. iterumque Venetiis, Romæ aliiſque etiam in locis, ac denique in Oceano Juris ſive tractatu tractatuum Tomo XI. Parte II. pag. 52. ſub titulo: *de agnoſcendis aſſertionibus Catholicis & hæreticis*.

Arnaldus de Brixia, diſcipulus & armiger Petri Abailardi, a quo nomen *Arnaldiſtarum*, apud Ottonem Friſing. II. 20. de geſtis Friderici Barbaroſſæ, & alios Cangio laudatos in *Arnaldiſtæ*, & contra quos bulla Innocentii IV. A. 1243. apud Laurentium Cherubinum Tom. I. p. 111. Vide Prateoli elenchum hæreſium pag. 65. ſeq. qui etiam de aliorum Arnaldiſtarum *Arnaldi Villanovani* ſectatorum jactatis erroribus pag. 66. ſeq. Sicut de *Arnaldiſtis*, noſtra memoria a viro eximio Antonio Arnaldo, qui A. 1694. exul diem obiit, ita nuncupatis, vide Caſp. Sagittarium Tom. I. introduct. in Hiſtor. Eccleſiaſt. pag. 875. ſeq. Cæterum parum credibile, quod de Arnaldo, ſive Arnoldo, Albigenſi narrat Lucas Tudenſis III. 17. contra Albingenſes Tom. XXV. Bibl. Patrum edit. Lugdun. p. 247. quanquam nihil de eo dubitandum contendit Barthol. Germon de veteribus hæreticis Eccleſiaſticorum Codicum corruptoribus cap. 13. p. 325. *Quidam etiam hæreticus*, *nomine Arnaldus de confinibus Galliæ venit in Hiſpaniam*, *zizaniam erroris Hæreticis ſeminando*. *Inter cætera pravitatis opera*, *erat ſtudium*, *ſanctorum Patrum Auguſtini*, *Hieronymi*, *Iſidori & Bernardi opuſcula minora corrumpere*, *ſubtrahendo vera & adjiciendo falſa*. *Erat enim Scriptor velociſſimus*, *& corrupta ſanctorum opuſcula vendebat*, *vel dabat Catholicis*, *ut tali fallacia poſſet decipere & illaqueare incaute legentium mentes*. *Accidit quadam die*, *cum translationis beatiſſimi Confeſſoris Iſidori celebraretur feſtivitas*, *erat ipſe ſcribens*, *& dicti Confeſſoris Synonyma pervertebat*. *Viſum fuit ei*, *quod aqua calida de tecto domus ſuper caput ejus deflueret*. *Cumque lavaret manum dexteram ut ca-*

(*a*) Vide Baluzium notis ad Papas Avenionenſes Tom. I. pag. 759.

(*b*) Non Pacenſis in Hiſpania. Vide Nicolaum Antonium Tomo I. Bibliothecæ Hiſpanæ pag. 133.

put tergeret, brachium ejus fractum eſt, ac ſi valido ictu eſſet percuſſum, & lumen oculorum amiſit. Exclamavit ſuccurſum, & convenientibus plurimis, quod illi acciderat, indicavit. Reſponſum fuit ei a quibuſdam Catholicis, quia eo, quod in feſtivitate beati Iſidori ſcriberet, hoc evenerat illi. At ipſe cœpit Chriſti Confeſſorem Iſidorum blaſphemare, & infidelitatis ſuæ ſectam nefandis verbis detegere. Sed abreptus a Diabolo, ſubito tandiu crudeliſſime vexatus eſt, donec funditus ſpiritum exhalavit. Ut cuncti patenter intelligant, quam enorme ſcelus eſt apud Deum, ſanctorum Patrum ſcripturas pervertere, juſto DEI judicio Arnaldus Hæreticus, morte crudeliſſima in civitate Legionenſi cunctis videntibus trucidatus eſt. Dæmon namque, qui loqui videbatur in ipſo, declarabat, qua de cauſa, B. Iſidoro compellente, invadendi & occidendi ipſum acceperat poteſtatem. Caute igitur ſunt ſanctorum Patrum ſcripturæ legendæ, & antiquioribus eorum libris fides potius tribuenda, dum aliqua diſſona reperiuntur in novis tranſcriptis, ne irrepat virus Hæreticæ pravitatis, & inferat mortem in Scripturis Sacris dare ſtudium cupienti.

Arnaldus Catalanus, infra, *Villanovanus*.

Arnaldus Franciſcanus Scriptor Vitæ S. *Angelæ* Fulginatis, de qua ſupra pag. 98.

Arnaldus de vico Limina non procul *Patavio*, ubi Abbas S. Juſtinæ in carcere Anno 1254. obiit, cujus hoc Epitaphium edidit Mabillonius pag. 28. itineris Italici:

Hic aderam Paſtor, me perfidus ille tyrannus
Miſit captivum fallax Ecelinus aſylum
Et longus carcer vita ſpoliavit ibidem.

Arnaldi Ceſcomitis, *Tarraconenſis* Archiepiſcopi, *Epiſtola* Anno 1337. ad Benedictum XII. Papam, & aliæ duæ ad Joannem de Convenis, Epiſcopum Cardinalem Portuenſem ſcriptæ apud Baluzium Tomo II. Miſcellan. pag. 267. Pariſiis 1679. 8.

Arnaldi de *Verdala* Galli, Epiſcopi ab Anno 1339. ad 1351. Magalonenſis, *ſeriem Epiſcoporum Magalonenſium* a Ricvino A. 770. uſque ad Galterium A. 1133. edidit Labbeus Tom. I. Bibliothecæ novæ MSS. p. 793. 802. Pariſ. 1657. fol.

Arnaldus de Via, Cadurcenſis Diœceſis, Joannis XXII. Papæ nepos, Cardinalis diem obiit An. 1338.

Arnaldus Villanovanus, quem Galli ſibi vindicant, & Hiſpani civem contendunt ſuum, certe Barcinone medicinam fecit circa Annum 1280. atque inde *Catalani* cognomentum tulit, artis Medicæ ac Philoſophiæ, etiam Poetices laude inſignis, imperitis propter Chemiæ peritiam etiam ſuſpectus de Magia, & quia fratrum mendicantium aliiſque abuſibus & ſuperſtitionibus infeſtum ſe gerebat, etiam plus quam ſuſpectus de hæreſi. Quo de viro ejuſque fatis & ſcriptis, quæ complura exſtant, ſufficit unicum conſulere Nicolaum Antonium lib. IX. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ cap. 1. Tom. II. pag. 74. ſeqq. De erroribus ei imputatis vide, ſi placet, Natalem Alex. Tom. VII. Hiſt. Eccleſ. pag. 102. ſeq. edit. in fol.

Arno Decanus & Prior Abbatiæ *Reicherſpergenſis* in Bavaria, diem obiit Anno 1175. (*a*) Ejus *ſcutum Canonicorum Regularium* vulgatum a V. C. Raymundo Duellio libro primo Miſcellaneorum, Auguſtæ Vindel. 1723. 4. pag. 3. 55. Idem Arno cum fratre ſuo Gerhoho, cui Anno 1169. in Prælatura ſucceſſit, ſcripſit Opus prolixum *de Euchariſtia* oppoſitum, *Folmaro* Præpoſito Trieffenſteinenſi, ſive Petræ ſtillantis in Franconia, infra Herbipolim, de cujus ſententia & cæteris adverſariis infra, *Folmarus*.

Arnobius, ex Rhetore Ethnico Siccæ in Africa Chriſtianus, egregios pro fide Chriſtiana *libros VII. ad gentes* ſcripſit circa An. C. 310. cum jam ſæviret perſecutio jam non in milites ſolum, S ſed

(*a*) Chronicon Reichersbergenſe pag. 248. Hundii Metropolis Salisburg. Tom. III. pag. 168.

ſed in Chriſtianos omnis Ordinis. Vide ſi placet Pagium ad A. 302. n. 15. ſeq. Non ante A. 326. diem obiiſſe eruditi ſentiunt. Librorum ſingulorum analyſin, quibus adverſus alienos ab Chriſtianorum fide ſcribens vix dum Catechumenus (*a*) abſtinet ferme ſacrorum ſcriptorum teſtimoniis, dedere Abraham Scultetus Tomo I. medullæ Patrum pag. 372. ſeq. & Nicolaus Nourritus Tomo II. apparatus Bibliothecæ Patrum, & ex eo Memoriæ litterariæ Trevoltinæ An. 1716. pag. 812. ſeq. De editionibus Arnobii non repetam, quæ dixi in Bibl. Lat. IV. 3. pag. 289. ſeq. editionis Venetæ Tomo II. & ad S. Hieronymi Catalogum cap. 79. & libro de Veritate Relig. pag. 225. ſeq. Tantum juvat addere, in Bibliotheca V. C. Stephani Baluzii fuiſſe editionem primam Romanam Fauſti Sabæi 1542. fol. emendatam & illuſtratam manu *Nicolai Fabri*: Eadem cum variis notis eruditorum, ad margines libri adpoſitis, incidit in manus eruditi noſtri *Magni Cruſii*, (*b*) Paſtoris hodie Rendsburgenſis, qui Arnobium ex Codice unico Bibl. Regiæ Pariſ. emendatum novo ſtudio edendum in ſe ſuſcepit, eique ineditas notas *Antonii Carpentarii*, Medici Pariſ. & *Franciſci Gvieti*, *Petrique Danielis Huetii* & ſuas eſt adjuncturus. Idem ſtudium audio eſſe celeberrimi atque meritis in elegantiores literas laudatiſſimi Viri *Joſephi Waſſii*, Cantabrigiæ. Nam de *Geſſio* idem moliente Francofurti, nihil percepi niſi quod legitur in Memoriis litterariis Trevoltinis A. 1722. pag. 2023. & de *Wakero* An. 1724. pag. 945. *Mr. Walker, qui a ramaſsè tant de diverſes leçons pour la nouvelle edition du Nouveau Teſtament, que l' on attend de Mr. Bentley, prepare une nouvelle edition d' Arnobe, qu' il enrichera des notes de plusieurs Savaus, tant imprimèes que MSS.* *Gelenianas* Arnobii editiones mirum in modum interpolatas eſſe non tantum Theodorus Canterus eſt conqueſtus & Barthius XCIV. 1. Adverſar. ſed & elegantiſſimus Grævius Epiſt. ad Nic. Heinſium Tom. IV. ſylloges Burmannianæ pag. 331. & Auctor præfationis ad edit. Lugd. Bat. 1651. 4. *Ingenii fiducia Gelenius malo exemplo uſus conjecturas ſuas textui inſeruit, antiquas lectiones ſuo imperio ejecit, & Arnobium nobis effinxit, qui Arnobii ſpeciem non referret.* Editioni Hanovienſi cum notis Gever. Elmenhorſtii 1603. 8. ſubjiciuntur Variæ Lectiones e MSto & ex editionibus Romanis Fauſti Sabæi & Fulvii Urſini. In Bibliotheca Petri Francii tria fuere exempla editionis Lugdun. Batav. 1651. 4. quorum binis Francius ipſe, alteri alius quoque Varias Lectiones adſcripſerat, tertius abundabat MStis annotationibus Salmaſianis. Plura Arnobii loca emendant & illuſtrant *Deſiderius Heraldus* animadverſionibus in Salmaſii Jus Atticum lib. VII. cap. 24. Pariſiis 1650. fol. pag. 600. ſeq. *Adrianus Behotius* in Apophoretis, Pariſiis 1622. 8. & *Henricus Ernſtius*, cujus notæ breves in Arnobium poſtumæ prodiere Hafniæ 1726. 12. una cum ejus Cenſura in Orationem Hippolyto adſcriptam de conſummatione Mundi & de Antichriſto. MSti Regii Pariſ. Lectiones cum editione Heraldi accurate collatas a Salmaſio habuit Nicolaus Heinſius, ut teſtatus eſt litteris ad Gisbertum Cuperum Tom. II. Sylloges Burmannianæ pag. 714. & Tom. IV. pag. 329. 334. 335. & 337. ubi *magnam mendarum vim etiamnum Arnobium obſidere* Grævius quæritur.

Arnobius Junior circa An. C. 460. ad Leontium Arelatenſem & Ruſticum Narbonenſem Epiſcopos ſcripſit *commentaria in Pſalmos*, de quo Jo. Maldonatus Epiſtola ad Franciſcum Turrianum pag. 19. b. *auctorem commentariorum, qui* Arnobio *falſo adſcribuntur, ego ſuſpicor fuiſſe* Fauſtum *Galliarum Epiſcopum. Nam ſtylus hominis Galli eſt*

&

(*a*) Tillemont. Memor. Hiſt. Eccleſ. T. V. p. 374. edit. Pariſ.

(*b*) Vid. diſſ. ejus Epiſtolicam p. 28. ſeq.

& non Africani : *& Auguſtini tempore vixiſſe certum eſt*. *Certe idem quod Fauſtus*, *de Prædeſtinatione ſentit*, hoc eſt cum Semi-Pelagianis, ut de utroque oſtendit Henricus Noris hiſt. Pelagianæ lib. II. c. 15. contra Voſſium diſputans. Unde non defuere, qui ſcriptorem horum Commentariorum eundem etiam voluere auctorem *Prædeſtinati*, quem Sirmondus vulgavit. Vide Tillemontium Tom. XVI. memoriar. p. 21. Edita ſunt Agent. 1522. 4. cum Eraſmi commentario in Pſalmum 2. Vide Eraſmum lib. XXVIII. Epiſt. 9. edit. Lond. Deinde recuſa Colon. 1532. 8. Baſil. 1538. 8. & ex Laur. de la Barre recenſione Pariſ. 1639. 8. cum *annotationibus* ejuſdem Arnobii ad quædam Evangeliſtarum loca (poſt editionem Gilberti Cognati, Baſileæ 1543. 8.) a Schotto recenſitis, & in Supplemento Biblioth. Patrum Pariſienſi Tom. I. pag. 388. 815. & in Biblioth. Patrum Lugdunenſ. Tom. VIII. pag. 203. 329. Latini Latinii caſtigationes ad editionem Baſileenſem 1537. exſtant in ejus Bibliotheca ſacro-profana pag. 95. 98. *Altercationem* cum *Serapione Ægyptio*, ad Vigilium Tapſenſem referunt Oudinus & Colomeſius: certe non ad illum Arnobium, qui in Pſalmos ſcripſit, cum hic faventior ſit Semi-Pelagianorum ſententiæ: altercationis auctor vero totus probet Auguſtinum. Vide Oudinum Tom. I. pag. 1283. ſeqq. & pag. 1328. ſeq. Hanc ad calcem Irenæi Colon. 1569. ſubjecit Fevardentius (in Grabiana & Maſſvetiana Irenæi editione omiſſam) & in Supplemento ſuo Tomo I. pag. 352. recuderunt Pariſienſes & Lugdunenſes Tomo VIII. Biblioth. Patrum pag. 236.

Arnoldus, Petri Waldi poſt Annum 1175. ſocius in opido Galliæ Narbonenſis *Albiq* adverſus perſecutores quærens perfugium, inde *Albigenſibus* inter hæreticos nomen dedit, ut Waldus *Waldenſibus*. Ab Arnaldo de Brixia non ſine cauſa diverſum conjicit B. Jacobus Thomaſius, in filii Chriſtiani Hiſtoria Sapientiæ & Stultitiæ Tomo I. p. 47. Quæ eadem ſententia Thuani, Uſſerii, Legeri. (a) De his *Arnoldiſtis*, ſive *Arnaldiſtis* Bonacurſus apud Dacherium Tomo XIII. ſpicilegii, & editionis novæ Tom. I. pag. 214. ſeq. & B. Ittigius de Bibliothecis Patrum pag. 248. qui ejuſmodi Arnoldiſtas, docentes, quod ob Clericorum malitiam, Eccleſiæ Sacramenta vitari debeant, in hunc uſque diem dari annotat.

Arnoldus ex Canonico Herveldenſi *Altahenſis*, in Bavaria Monachus Ordinis Benedicti, ſcripſit Vitam *S. Godehardi* Hildheimenſis Epiſcopi Anno 1037. defuncti, quæ interpolata apud Surium, ſincerior ex integriore editione Lipſienſi An. 1518. & Chriſtophori Brovveri illuſtribus luminibus Germaniæ, Mogunt. 1616. 4. repetita eſt in Actis Sanctorum 4. Maji Tom. I. pag. 501. ſeq. & ſub *Wolfherri* nomine in Leibnitii Scriptoribus Brunſvicenſibus T. I. pag. 482.

Arnoldus, ſive *Ernaldus*, Abbas Bonæ Vallis in Allobrogibus, Ordinis Ciſterc. diverſus a Carnotenſi apud Combefiſium & alios fingitur auctor Vitæ S. Bernardi. Sed vita illa ſcripta eſt ante Annum 1161. quo tempore nullus fuit Abbas Bonævallis Viennenſis Ordinis Ciſterc. ut a Mabillonio probe notatum. Vide Oudinum Tom. II. pag. 1293. ſeq. Idem hic Ernaldus, qui *vitam S. Bernardi* a Gvilelmo Abbate S. Theodorici cœptam continuavit. Editiones vide infra in *Gvilelmo*, cujus primus liber eſt: ut tertius, quartus & quintus Gaufridi.

Arnoldus Bonavillarenſis, ſive, ut vitioſe etiam editur, *Boravillacenſis* Abbas apud Tho. Jameſium, Rob. Cocum, alioſque idem cum Carnotenſi, de quo mox.

Arnoldi Boſtii, Carmelitæ Gaudenſis, qui An. 1499. (a) diem obiit, opuſcu-

S 2

(a) Bibliotheque Germanique Tom. IX. pag. 16.

(a) Trithemius in Chronico Spanhemenſi p. 410. Male apud Voſſium CIↃ CCCCC XIX. pro CIↃ CCCC XCIX.

culum *de præcipuis aliquot Carthuſianæ familiæ Patribus* a Theodoro Petreo Carthuſiæ Colonienſis alumno editum Coloniæ 1609. 8. Ad hunc Arnoldum exſtant Epiſtolæ Joannis Trithemii, qui in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 930. teſtatur eum quoque ſcripſiſſe *de illuſtribus Viris Ordinis ſui* ſive Carmelitis: *De patronatu Mariæ* Carmelitici Ordinis, carmine & proſa compoſitum, MS. Coloniæ: & *contra Vincentium Novocaſtrenſem* Dominicanum, pro conceptione immaculata, (de qua etiam ad Boſtium ſcripſit contra eundem Vincentium Robertus Gagvinus:) Præterea *De quatuor noviſſimis* . *Epiſtolas*. *Carmina*.

Arnoldus Budericus Auguſtinianus, Prior monaſterii A. 1417. prope Aldenardam conditi ſcripſit, teſte Valerio Andrea. *Odarium de laude DEI*, *libros* XII. Epiſtolam apologeticam *contra detractores Monaſteriorum*: & *De modo ſervandi Ordinem Canonicorum regularium*. Denique *dictarium*.

Arnoldus de Buſco Auguſtinianus, cujus librum de viris illuſtribus Ordinis ſui & monaſterii Windesheimenſis. & alium de laudibus S. Annæ memorari video a Voſſio aliiſque. Vixit & hic medio ſæculo decimo quinto.

Arnoldus Abbas Bonæ Vallis in Francia *Carnotenſis*, Ord. Bened. amicus S. Bernardi, qui morti vicinus ad eum An. 1153. ſcripſit Epiſtolam 310. Ejus *homilias V.* in Pſalmum CXXXII. *Ecce, quam bonum & quam jucundum*, cum libello *de donis Spiritus S.* edidit Caſimirus Oudinus in Opuſculis ſacris Galliæ & Belgii ſcriptorum, Lugd. Bat. 1692. 8. *In Pſalmum XLIV.* etiam habere ſe teſtatus eſt Mabillonius. Cætera hujus Arnoldi Johannes Fellus edidit ad Calcem S. Cypriani, cui liber *de Cardinalibus Chriſti operibus* præter rem tributus ab aliis fuit, cum Arnoldus eum ſcripſerit ad Hadrianum IV. Papam ab A. 1154. ad 1159. Tractatum *de ſeptem verbis Domini in Cruce*, poſt Franciſci Titelmanni editionem Antvverpiæ 1532. 8. dederat etiam Combefiſius in Bibl. Concionatoria, feria ſexta paraſceves. Sermo *de laudibus S. Mariæ*, cum duobus ſuperioribus ſcriptis obvius quoque in Bibliothecis Patrum Pariſienſibus, Colonienſibus, & Lugdunenſi Tom. XXII. pag. 1280. *Meditationes*, quæ incipiunt: *noli timere Sion*, primus ex MSS. laudatus Fellus in lucem protulit A. 1682.

Arnoldus Corbejenſis, Ordin. Benedictin. circa A. 1030. *Proverbia Salomonis verſibus hexametris* reddidit.

Arnoldus, ſive *Arnolfus*, Comes de Cham & Vochburg, *Emmerammenſis*, ſive S. Emmerammi, Monachus & Presbyter circa An. 1010. ſcripſit libros duos, unum *de miraculis B. Emmerammi*, Pictavienſis apud Gallos Epiſcopi, defuncti Anno 652. (*a*) & alterum (*b*) dialogi more *de memoria cultorum ejus*. Utrumque edidit Caniſius Tom. II. pag. 35. & novæ editionis Tom. III. pag. 103. una cum *Epiſtola ad Burchardum Abbatem* pag. 89. *Carmen acroſtichon* in vitam Emmerammi ſcriptam a Meginfredo, edidit Bernardus Pez Tomo IV. Anecdotorum Parte II. pag. 37. & *Homiliam de octo beatitudinibus* pag. 29. Idem videtur viris doctis Arnulfus Monachus, quem Sigebertus cap. 157. ait excipiencem de *Proverbiis Salomonis* convenientiores ſententias, & litteram, & allegoriam metrico lepore ſcripſiſſe & digeſſiſſe, quod Arnoldo Emmerammenſi alii tribuunt, quem itidem illuſtribus Benedictinis accenſet Trithemius II. 92. alii Arnoldo Corbejenſi.

Arnoldus Halberſtadenſis Epiſcopus, cujus Epiſtolam ad Henricum Epiſcopum Herbipolenſem *de inſtitutione Epiſcopa-*

(*a*) Vide Labbeum Tomo II. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 729.

(*b*) Hic eſt, quem Anonymus Mellicenſis c. 62. memorat *Dialogus Collectitii & Admonitii de Virtutibus Sanctorum, qui in monaſterio S. Emmerammi in pace ſepulti noviſſimam exſpectant tubam.*

copatus *Bambergenſis* ſcriptam Anno 1011. edidit Baluzius Tomo IV. Miſcellaneorum pag. 435.

Arnoldus Haldrenius patria Veſalienſis, Theologus Colonienſis A. 1534. obiit, de cujus Macrobio Anno 1521. edito, dixi in Bibliotheca Latina III. 12. De aliis ejus Svveertius, & diligentius Valerius Andreas.

Henricus Arnoldi, Prior Carthuſiæ Baſileenſis, ſcripſit circa Annum 1485. *Dialogum de modo perveniendi ad perfectam Dei & proximi dilectionem*. Edidit Bernhardus Pez Tomo ſexto Bibliothecæ Aſceticæ antiquo-novæ. Ratisbonæ 1724. 8.

Arnoldus, *Hildesheimenſis* Prior incerta fide traditur, quem conſtat Abbatem deinde fuiſſe Lubecenſem. Vide infra, *Lubecenſis*.

Arnoldus de Hollandia, infra, *de Roterodamis*.

Arnoldus Kivet, ſupra, *Albertus Kivet* ſupra. eſt enim unus idemque.

Arnoldi Lalaini (de Lalaing) Præpoſiti S. Mariæ Brugenſis, Epiſtola de Congreſſu Imperatoris Friderici & Caroli Burgundiæ Ducis An. 1473. facto Auguſtæ Trevirorum, non Latine ſcripta, ſed ex Gallico Latine verſa a Rodolpho Agricola, prodiit Baſileæ 1518. 4. & recuſa in Freheri Scriptoribus rerum Germanicarum Tomo II. pag. 302.

Arnoldus Leodienſis Ordinis Prædicator. Sæculo XIV. Auctor libri de mirabilibus mundi, ordine alphabetico. Vide Jacobum Echardum Tom. I. p. 721.

Arnoldus ex Monacho Ægidiano Brunſvicenſi, Ordinis Benedictini, primus Abbas *Lubecenſis* Cœnobii S. Joanni Evangeliſtæ dicati ab Henrico Leone, ab Anno 1175. ad 1210. vel etiam diutius. Vide Joannis Molleri diſſertationem de Helmoldo §. 27. ſeq: Scripſit *derelictorum Helmoldi Supplementum* ab Anno 1171. ad 1209. *libris VI.* ad Philippum, Epiſcopum Ratzburgenſem, qui Helmoldi libris Chronici Slavorum duobus ſolent ſubjici, conſtituuntque in Bangertiana ἐκδόσει librum III. qui primum & ſecundum Arnoldi complectitur, & lib. IV. V. VI. VII. De hac cæteriſque editionibus & continuationibus infra in *Helmoldo*.

Arnoldus de Meldorpe, Sæculo duodecimo ſcripſit librum meditationum & adhortationum ad fratres in varia loca Sacræ Scripturæ per capita LXVII. quorum titulos ex Codice MS. in Bibliotheca templi S. Petri hujus Urbis Hamburgenſis edidit B. noſter Staphorſtius Tomo III. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Hamburgenſis pag. 365. ſeq.

Arnoldus Narbonenſis ab Anno 1212. Archiepiſcopus, primus contra Albingenſes Inquiſitor, cujus *Epiſtolam de Narbonenſi Principatu* contra molitiones Comitis Montisfortis, exhibent Sammarthani Tomo I. Galliæ Chriſtianæ pag. 378. (ex Gvilelmi Catelli libro I. Hiſtoriæ Comitum Toloſanorum, Toloſæ 1623. fol.) & pag. 379. ſeq. alteram *de victoria adverſus Mauros* Chriſtianos ad locum *Hanas de Toloſa* reportata Anno 1212. 17. Kal. Auguſt. ex Ughelli Italia Sacra Tomo I. ubi de Sabinenſi Epiſcopo Joanne de S. Paulo pag. 191. (edit. novæ pag. 164.)

Arnoldus Geilhoven *de Roterodamis*, Auguſtinianus in Valle viridi, Decretorum Doctor, obiit Anno 1442. cujus Opus in duas Partes tributum, cui titulus: γνῶθι σεαυτόν (corrupte *Gnotoſolitos*) ſive *Speculum Conſcientiæ*, lucem vidit Bruxellis 1476. 1479. fol. Aliud *de ſeptem Mundi Ætatibus*, *ac Romanis Pontificibus*, *Regnis*, *bellis*, *deque vita ac moribus Philoſophorum & Poetarum:* ſicut etiam *Speculum Collationum*, ſive *Repertorium Juris: Confeſſionale fœneratorum*, *Moraliſationum currus triumphalis: de practica electionis*, *de verbis DOMINI*, *in Regulam S. Auguſtini* &c. inedita eſſe exiſtimo. Vide Oudinum Tomo III. pag. 2298. ſeq.

Arnoldus Saxo, ſupra *Altahenſis*. vide Voſſium pag. 363.

Ar-

Arnoldus Heſſels *Tungrenſis* Canonicus Auguſtinianus, obiit 1466. relicto tractatu de peccatis mortalibus & de differentia inter peccatum mortale ac veniale.

Arnoldus Luydius *de Tungris*, Theologus Colonienſis, Joannis Reuchlini adverſarius, cujus ſpeculo oculari ſcripta quædam oppoſuit edita Coloniæ An. 1512. 4. Alia ejus vide ſis apud Valerium Andream pag. 82. qui teſtatur diem obiiſſe Leodii An. 1540.

Arnoldus Veſalienſis, ſupra *Haldrenius*.

Arnoldus Villanovanus Medicus, ſupra, *Arnaldus*.

Arnoldus Vogburgenſis, ſupra, *Emmerammenſis*.

Arnolfus. vide, *Arnulfus*.

Vitus Arnpeckius. vide, *Vitus*.

Arnulfus Aretinus Canonicus ac Diaconus circa Annum Chriſti 1080. ſcripſit *Vitam SS. Floridi & Amantii*, quam Cangius legit in Codice Naudæano 27.

Arnulfus, ſive *Ernulfus Belluacenſis* Monachus S. Symphoriani, inde Prior Cantuarienſis, hinc Petri Burgenſis Abbas in Anglia, ac denique ab Anno 1114. ad 1124. Roffenſis Epiſcopus, amicus S. Anſelmi Cantuar. Vide Warthoni Angliam Sacram Tom. I. pag. 329. ſeqq. ubi *Collectanea* hujus Arnulfi *de rebus Eccleſiæ Roffenſis*: & Joannis Picardi notas ad Anſelmi Epiſt. 117. Scripta ejus a Baleo II. 70. hæc memorantur: *Solutiones ad quæſtiones Lamberti*, Abbatis Bertiniani. *De corpore & ſanguine DOMINI. De ſeptem verbis DOMINI in Cruce. De Operibus ſex dierum. Homiliæ & Sermones*. Sed ex his alia ad Arnoldum Bonævallenſem, alia ad Arnulfum Lexovienſem referenda ſunt, ſicut etiam de alio accipiendum Arnulfo, quod ait hunc Roffenſem Prælatorum vitia acerbe inſectatum fuiſſe. Vide infra, *Hæreſiarcha*. Arnulfi hujus *Epiſtola ad Walchelinum*, Epiſcopum Wentanum, *de incertis conjugiis*, in Dacherii ſpicilegio Tom. II. pag. 410. (editionis novæ Tom. III. pag. 464.

Arnulfus Monachus *de Boeriis* Ordinis Ciſterc. in Diœceſi Laudunenſi Sæculo XII. exeunte ſcripſit *Speculum Monachorum*, quod exſtat ad calcem operum S. Bernardi Tom. II. edit. noviſſimæ Mabillonianæ, Pariſ. 1719. fol. pag. 816. ſeq.

Arnulfus Monachus *S. Emmerammi* ex Comitibus de Cham & Vochburg. Vide ſupra, *Arnoldus*.

Arnulfus Hæreſiarca, de quo Martinus Polonus lib. 4. de Romanis Pontificibus, ubi de Paſchali II. Hic eſt Arnulfus Presbyter, qui Prælatorum vitia liberius caſtigavit, atque Cleri Romani inſidiis ſublatus eſt ſub Honorio II. * Articulus iſte quantus quantus eſt, indignus eſt prorſus qui ſcriberetur a viro iſto doctiſſimo. Arnulfus hic alius plane non eſt a Maginulfo, qui unus fuit ex tribus Romanæ Cathedræ adverſus Paſchalem II. occupatoribus. Porro de iſtis narrat auctor vitæ Paſchalis II. Albertum, Theodoricum, & Maginulfum alterum poſt alterum in Romana cathedra poſt Gvibertum ſucceſſiſſe Paſchali II. adhuc regnante: eos vero demum pœnas tanto ſcelere condignas luiſſe. Quod autem tres iſti iidem omnino ſint, qui verbis Martini Poloni loco hic a Fabricio indicato exprimuntur, plane conſtat ex verbis ejuſdem Martini. Sic enim ille habet *contra ipſum Pontificem ſurgentes quidam ex clero Romano tres hæreſiarchas, videlicet Albertum, Arnulfum, & Theodoricum diverſis temporibus erigere in Papam præſumpſerunt. Qui licet in principio D. Papæ multas infeſtationes feciſſent, in fine tamen ab ipſo proſtrati ſunt*. Nec plura lego ſive apud Martinum, ſive apud alium de eodem Maginulfo; quare miror, cur Fabricius aſſeruerit hunc Maginulfum factione cleri Romani ſub Honorio II. ſuccubuiſſe

Arnulfus ex Sagienſi Archidiacono *Lexovienſis* in Normannia Epiſcopus ab Anno 1141. ad 1177. Regem Galliæ Ludovicum VII. An. 1147. in Palæſti-

nam

nam ſecutus eſt, & ex illa redux magnis negotiis tractandis tum in Gallia, tum in Anglia Pontificis Legatus, adhibitus fuit. Vide Sammarthan. Tom. II. Galliæ Chriſtianæ pag. 648. ſeq. & Brancaſium in Apologia pro hoc Arnulfo, (*a*) Gallice edita. De ſcriptis Arnulfi hæc habeo, quæ addam clariſſ. Cavei induſtriæ: Editio *Epiſtolarum*, *Concionum*, & *Epigrammatum* curata ab Odone Turnebo, Hadriani filio, Pariſiis 1585. 8. repetita etiam eſt in Bibliotheca Patrum Colonienſi Tom. XII. deinde in Lugdunenſi Tom. XXII. *Tractatus de Schiſmate* a Dacherio editus, exſtat in nova Spicilegii editione Tomo I. pag. 152. Sed etiam *Sermonem in Annunciatione B. Virginis* vulgaverat Dacherius Tom. XIII. & *Epiſtolas tredecim*, quæ cum fragmento alterius ſermonis recuſa ſunt Tom. III. edit. novæ pag. 507. ſeqq.

Arnulfus Lugdunenſis Archiepiſcopus, qui a Jacobo Bergomenſi & aliis memoratur, nullus fuit. Vide Joannem Picardum ad Anſelmi Epiſt. 117. p. 577.

Arnulfus Mediolanenſis, Arnulphi I. Archiepiſcopi ab Anno 971. ad 975. Mediolanenſis, fratris pronepos, (*b*) & ab Arnulfo II. ac III. itidem Archiepiſcopis Mediolanenſ. ab Anno 999. & 1093. diſtinguendus: auctor *Chronici geſtorum Mediolanenſium* diſtincti in *libros quatuor* ab *Anno Chriſti* 925. *ad* 1076. editi ab illuſtri Leibnitio Tomo III. Scriptorum Brunſvicenſium pag. 727. 746. & in Tomo quarto Theſauri Scriptorum Italiæ Burmanniani, Lugduni Batavorum 1722. fol. ſed melior editio (*c*) cum variis Lectionibus & notis in Tomo quarto Corporis Muratoriani Mediolanenſis. Citatur hic Arnulfus a Gvalvaneo Flamma aliiſque junioribus. Vide Gundlingiana XIX. 3.

Arnulfus a *Monte S. Eligii* apud Atrebatum Canonicus Regularis circa Annum Chriſti 1170. ad Frumaldum Atrebatenſium Epiſcopum ſcripſit *Commentarium in Canonem Miſſæ*, quem MS. in variis Belgii Bibliothecis memorat Valerius Andreas pag. 89. Biblioth. Belgic. Præfationem edidit Edmundus Martene Tomo I. Anecdotorum pag. 477. in qua Arnulfus ait hanc expoſitionem ſe excerpſiſſe ex Ambroſio, Auguſtino, Hieronymo, Gregorio, Iſidoro, Vigilio, & Fulgentio.

Arnulfus Roffenſis. vide ſupra, *Bellucenſis*.

Arſeninus, Grammaticus & Rhetor Patavinus, circa An. 1216. auctor *Quadrigæ*, ſive regularum dictandi, libelli ſententiarum & proverbiorum &c.

Arſenius Leodienſis, Ordin. Benedictini Monachus S. Pauli Romæ, inde Abbas S. Mariæ de Florentia, Anno 1442. ſcripſit *Epiſtolam* pro commendatione Regulæ S. Benedicti *ad Johannem de Turrecremata*, quæ Cardinalis hujus Commentariis in illam Regulam præfigitur excuſis Pariſ. 1494. fol. Colon. 1575. fol.

Galfridus Arthurus. infra *Galfridus*.

De *Arvernia*. infra *Gerardus*, *Petrus*.

Arvodelphus, Monachus Fuldenſis, qui circa An. 1160. *Vitas Sanctorum* ſcripſit memoratas Georgio Wicelio in Præf. Hagiologii & Johanni Bollando, ſed adhuc quantum ſcio ineditas.

S. Aſaphus, ex Nortvvallia Britanniæ, Abbas Elguenſis atque inde Epiſcopus circa An. 590. traditur ſcripſiſſe *Ordinationes Eccleſiæ ſuæ*, & *vitam* Magiſtri ſui *S. Kentigerni*. Vide Pitſeum pag. 103. & Kentigerni vitam in Actis Sanctorum 13. Januarii.

Hiſtoria de Epiſcopis & Decanis *Aſaphenſibus* & Londinenſibus a prima Sedis utriuſque origine uſque ad An. 1540. cum appendice veterum diplomatum & Inſtrumentorum edita ab H.

(*a*) Apologie d' Arnoul, Eveque de Lizieux, par Mr. de Brancas. Memoires de Trevoux 1725. pag. 1619.

(*b*) Ughellus Tom. IV. Italiæ Sacræ pag. 98. 99. 116. editionis novæ Pagi ad Annum 497. num. IX.

(*c*) Memoires de Trevoux 1727. pag. 2212.

H. Warthono Lond. 1595. 8. Hic primum Epiſcopum S. Aſaphi fuiſſe ſibi perſuadet Gilbertum A. 1143.

Nicolaus Aſcelinus, Ord. Minor. qui cum Joanne de Plano Carpini A. 1246. auſpiciis Innocentii IV. iter ſuſcepit in Tartariam & alias Aſiæ regiones, cujus deſcriptio Latine MS. Lugduni Batav. inter Codices Iſaaci Voſſii. Ampla ex eadem excerpta apud Vincentium Bellovacenſem ſpeculi hiſt. libro poſtremo ſive 31. Gallice poſt alias editiones in ſylloge Petri van der Aa, Lugduni Batavorum 1729. 4. Recueil de divers voyages curieux faites en Tartarie &c.

Aſclepiodotum, de vita Diocletiani aliquid in literas miſiſſe, ex Vopiſci Aureliano c. 44. non ab re Viri docti colligunt. Fuit Aſclepiodotus, incertum an ille, præfectus Prætorio ſub Conſtantio. Alius deinde junior Conſul An. C. 423. de quo Jacobus Godofredus in proſopographia Codicis Theodoſiani.

Aſclepius Afer, de quo Gennadius (qui A. 495. ſcripſit) cap. 73. *in Bajenſi* (Numidiæ) *territorio vici non grandis Epiſcopus, ſcripſit adverſum Arianos & modo adverſum Donatiſtas ſcribere dicitur. In docendo autem ex tempore, grandi opinione celebratur.*

Simon Aſh, ſive *Fraxinus* Canonicus Eccleſiæ Herefordienſis in Anglia circa A. C. 1190. amicus Sylveſtri Giraldi Cambrenſis, pro cujus *ſpeculo Eccleſiæ*, quo vitia ſæculi ſui & Ciſtercienſium mores ille notaverat, ſcripſit *apologiam duplicem;* leoninis verſibus alteram, alteram elegis defenſurus adverſus *Adamum Dorenſem* Monachum Ciſtercienſem. Utriuſque ſpecimen apud Joannem Prince in illuſtribus Devonienſibus, & ex eo in Actis Erud. A. 1702. p. 283. ubi & *Epiſtolæ* illius ad diverſos, & *Carminum* libri, atque aliud *ad Magiſtrum Giraldum* ſcriptum memorantur.

Liber *Aſini pœnitentiarius*, de quo Mathias Flacius in Catalogo teſtium veritatis pag. 903. edition. primæ Baſil. 1556. 8. *Nactus ſum perelegans poemation, titulo Pœnitentiarius Aſini, 200. annis vetuſtius. Nam erat adſcriptum, completus anno Domini 1343. Dubito, an de deſcriptione, aut prima compoſitione. In eo inducuntur, Lupus, vulpes & aſinus, pœnitentiam agentes. Primum confitetur lupus vulpi, quæ facile eum abſolvit, & inſuper etiam excuſet. Deinde lupus conſimilem clementiam vulpi confitenti exhibet. Verum ubi aſinus, qui ſtramen cuidam Romam religionis ergo peregrinanti circa tibias vinctum detraxerat, optime ſperans (utpote qui ſciret ſua peccata leviora eſſe, quam lupi aut vulpis) ibi demum omnis ſeveritas diſciplinæ oſtenditur, nec ulla prorſus venia dignus reperitur aſinus, ſed mox a ſuis ſpiritualibus patribus devoratur.*

Immenſum ſcelus eſt, injuria quam peregrino
  Feciſti, ſtramen ſubripiendo ſibi.
Non advertiſti, quod plura pericula paſſus,
  Plurima paſſurus, quod peregrinus erat:
Non advertiſti, quod ei per maxima terræ
  Et pelagi ſpatia ſit peragranda via.
Non advertiſti ſanctos, nec limina ſancta.
  Sanctorum ſanctam ſed nec Hieruſalem.
Ille retranſivit eadem loca, tam violentum
  Ex inopinato ſenſit adeſſe malum.
De Papa taceo, cujus protectio talem
  Conduxit, cujus tu vilipendis opem:
Totius Eccleſiæ fuerit cum nuncius iſte,
  Pertulit abſtracto ſtramine damna viæ.

Aſſerius ex Menevia Cambriæ metropoli, Epiſcopus in Anglia Schireburenſis, qui Ælfredo Regi auctor fuit condendæ Academiæ Oxonienſis: Diem obiit An. 909. Ejus *Hiſtoriam de rebus geſtis Ælfredi Regis* optima fide ſcriptam vulgavit Matthæus Parkerus, cui

Joan-

Joannes Aſſerus dicitur, Londini 1574. deinde inter Anglicarum rerum Scriptores Gvilelmus Camdenus, Francof. 1602. fol. hinc cum notis Henrici Speelmanni prodiit Oxoniæ 1678. fol. denique edidit Thomas Hearne, A. 1707. 8. Ejuſdem *Chronicon*, ſive *Annales* a Julii Cæſaris in Britanniam adventu uſque ad ſuam ætatem primus edidit Thomas Galeus inter Scriptores rerum Anglicarum, Londini 1691. fol. pag. 141. una cum paralipomeno alterius auctoris (quod additum jam memorat Baleus II. 25.) uſque ad An. 914. Unde non valet argumentum, quo annales hoſce Aſſerio abiudicat Oudinus, quod ad Annum 909. leguntur hæc verba: *Aſſerius Schireburnenſis obiit, & Friteſtanus ſuſcepit Epiſcopatum Wintoniæ*. Annales illos *Chronicon S. Neoti* vocat Lelandus, quod in Monaſterio S. Neoti illos vidiſſet ſine nomine auctoris. Idem cap. 118. 119. vitam Ælfredi, *librum Annalium* appellat, in quo Regis geſta *pro rei Majeſtate tanquam rarus Apelles depinxerit*, cujus venuſtate captus Marianus Scotus ex ea ſelegerit, quibus ſuam Hiſtoriam interpolaret. Teſtatur etiam *Boetium de Conſolatione Philoſophiæ* lucidis commentariolis ab Aſſerio illuſtratum.

Aſtenſia Chronica. infra in *Ventura*.

Aſteſanus ex Aſta Subalpinorum Urbe, Ord. Minor. defunctus circa Annum 1330. Auctor *ſummæ de caſibus conſcientiæ*, quæ ab eo *Aſteſana*, ſive *Aſtenſis*, appellatur, diſtincta libris VIII. Prodiit Norib. 1482. & Venet. 1519. fol. Waddingus editiones etiam Venetas A. 1468. & 1480. commemorat. *Canones Pœnitentiales*, qui cum Gratiani decreto edi ſolent, & ab Antonio Auguſtino iterum vulgati ſunt ad calcem Pœnitentialis Romani & aliorum hujus argumenti librorum, Venet. 1584. 4. petiti ſunt ex ſummæ Aſteſanæ lib. V. tit. 32.

Aſteſanus, alter priori ſuppar atque itidem Ord. Minor. cui præter *Sermones* a Waddingo tribuuntur *Commentaria in Apocalypſin*, & Commentaria *in libros Sententiarum*.

Aſtronomus, qui Vitam Ludovici Pii ſcripſit ab A. 776. ad 814. optimus ex ſcriptoribus temporum illius Imperatoris, editus a Petro Pithœo, Reubero, Andrea du Cheſne Tom. II. pag. 286. & Gallice etiam verſus a Lud. Couſino Pariſ. 1683. 12. Vide Jacobi le Long Bibl. Hiſtor. Galliæ n. 6789. ſeqq. p. 332.

Athelardus. ſupra, *Adelardus*.

Athelnotus, Lelando *Æthelnotus*, aliis *Eylnotus*, Trithemio *Egelnotus*, Monachus Ordinis Benedictin. apud Canutum Magnum, Dacorum ſive Danorum Anglorumque Regem, gratioſus, Archiepiſcopus Cantiorum, ſive Cantuarienſis ab Anno 1020. (*a*) ad 1038. a Trithemio cap. 319. præter *Epiſtolarum* librum traditur ſcripſiſſe *in laudem Mariæ*. Nihil autem ejus ſcriptorum ſibi veniſſe ad manus teſtatur Jo. Lelandus cap. 129.

Athelſtanus, Eduardi Senioris Filius, Angliæ Rex ab Anno 924. ad 939. a doctis quibuſdam Hebræis in regno ejus ad fidem converſis Vetus Teſtamentum ex Hebræo in ſermonem Anglicum verti curavit, atque teſte Pitſeo pag. 173. ſcripſit & ipſe non pauca, quæ ſervantur MSta tum Anglice, tum Latine. *Librum de rebus Aſtrologicis*, & *correctionem Legum antiquarum*, *novaſque Leges* & *Conſtitutiones ad clerum*, *alioſque ſubditos*. Legum Eccleſiaſticarum veterem verſionem Latinam exhibet Speelmannus Tomo I. Conciliorum Angliæ pag. 401. ſeqq. & pag. 396. Concilium Grateleanum ſub Athelſtano habitum. Aliæ Leges Athelſtani in Chronico Joannis Bromtoni, in Gvilelmi Lambardi Archæonomia, & Abrah. Wheloci ac Dav. Wilkinſii editionibus Legum Anglicarum.

Atilius, ſive *Attilius Fortunatianus*, incertæ ætatis Grammaticus, cujus *ars Grammatica* & *de metris Horatianis* exſtat

T

(*a*) Warthoni Anglia Sacra Tom. I. p. 86.

ſtat in Grammaticis Eliæ Putſchii pag. 2661. 2706. De aliis Attiliis in Bibliotheca Latina.

Atinenſis Eccleſiæ Chronicon ab Anno primo Julii Cæſaris ad Au. Chriſti 1355. editum ab Ughello Tom. X. Italiæ Sacræ pag. 37. Exſtat & in Tomo ſeptimo Scriptorum Italiæ corporis ſplendidi Mediolanenſis.

Paulus Attavantius, Florentinus Ordinis ſervorum Mariæ, de cujus Ordinis origine *dialogum* ad Petrum Medicem Coſini filium ſcripſit diſceſſitque ex hac vita A. 1499. æt. 80. Ejus Theſaurus Concionatorum, ſive Quadrageſimale de reditu peccatoris ad Deum, prodiit Mediolani 1479. Præterea memorantur a Poſſevino & aliis ejus Quadrageſimale Paulinum. Sermones de Sanctis. Commentaria ejuſdem in VII. Pſalmos pœnitentiales, in XII. minores Prophetas, in Orationem Dominicam & in Apocalypſin. Declaratio Litaniarum & collectarum. Vita B. Franciſci Senenſis, nec non Philippi Florentini, Ordin. Servorum inſtauratoris. Breviarium Decreti, Decretalium, Sexti & Clementinarum. Vide Julium Nigrum de ſcriptoribus Florentinis p. 445. (ubi typorum errore vocatur *Paulo Attaccanti*) & accuratiorem de hoc ſcriptore notitiam in Diario eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. p. 106. ſeqq. * Dialogus Pauli hujus a Cl. Lamio ſemel excuſus eſt ſeorſum typis Florentinis; iterum vero, eodem curante prodivit in volumine XII. Deliciarum. In præfatione hæc alia ejus opera præter ea, quæ Pocciantus, & ex illo Fabricius hic exhibet, ex Ceracchino recenſentur: *hiſtoria*, & *miracula imaginis Annunciatæ*; *Geſta BB. Ordinis ſervorum*; *oratio de laudibus ejuſdem Ordinis*; *Gentis Gonzagæ hiſtoria*. Addit Pocciantus *commentaria in opera Dantis*, & *Petrarchæ*.

Atto Abbas *Vallumbroſanus* & deinde Epiſcopus *Piſtorienſis* (*a*) ab A. 1133. ad 1153. ſcripſit *vitam S. Joannis Gualberti*, Ordinis Vallumbroſani fundatoris, quæ exſtat in Actis Sanctorum 12. Julii Tom. III. pag. 365. Sed *vita S. Verdianæ*, quam ad hunc Attonem, quidam referunt, junioris eſt ſcriptoris, cum Verdiana diem obierit An. 1242. Vide Acta Sanctor. Calendis Februarii, & Raph. Badium ad Laurentii Jacomini Hetruſcam vitæ illius verſionem editam Florentiæ 1692. 8. Giornale de' letterati in Modona Anno 1692. pag. 315. ſeq.

Atto, ſive *Haito II.* ab A. 945. ad 960. & ultra *Vercellenſis* Epiſcopus, cujus *Capitulare* capitibus ſive canonibus 100. & libellum *de preſſuris Eccleſiaſticis* & *Epiſtolas IX.* edidit Dacherius Tomo VIII. ſpicilegii (in edit. nova Tom. I. p. 402. ſeqq.) Teſtatur etiam Dacherius vidiſſe ſe MSS. hujus Atonis *ſermones* XVII. & *polyptychum* ſive *perpendiculum*, quo noxia redarguere & honeſta ſancire docet.

* *Attonis Vercellenſis* Epiſcopi epiſtolas XI. (niſi forte mendum ſit typographicum pro IX.) cum Polyptico, & canonibus ſervat Bibliotheca Vaticana. Montfauc. Biblioth. MSS. pag. 116.

Auctus, ſive *Actus*, *Actius*, Florentinus idem cum Attone Monacho Vallis umbroſæ, Ordinis Benedict. & Epiſcopo Piſtorienſi, de quo jam dictum. Adde Acta Sanctorum 22. Maji Tomo V. pag. 194. ut Julium Nigrum de Scriptoribus Florentinis pag. 72. ſeq. prætercam. Scripſit præter *Vitam S. Joannis Gvalberti*, Vallumbroſani fundatoris, apud Surium & in Actis Sanctorum 12. Julii, etiam Vitam *Bernardi Uberti* Cardinalis, medio Sæculo XI. de quo Ciacconius pag. 436. & *de translatione capitis S. Jacobi Apoſtoli* Piſtorium: nec non *Epiſtolas*, Bernhardo Vallumbroſano, vitæ ejus ſcriptori memoratas.

Audelaus Presbyter circa A. 700. de vita S. Fortunati, presbyteri dœceſeos Spoletinæ, Tom. I. Act. Sanctor. Junii pag. 75. ſeq.

Au-

(*a*) Ughellus Tomo III. Italiæ Sacræ pag. 496. ſeq. Vide infra, *Auctus*.

Audentius Epiſcopus Hiſpanus teſte Gennadio c. 14. ſcripſit *de fide adverſum hæreticos* Manichæos, Sabellianos, Arianos & Photinianos, qui Gennadii tempore Bonoſiaci vocabantur & JESUM docebant Divinitatis initium tunc a DEO Patre accepiſſe, cum de Maria virgine homo DEO fabricante conceptus & natus eſt. De Bonoſo, a quo nomen Bonoſiacis, vide infra, *Bonoſus*.

Audoenus, infra, *Dado*.

Audradus Modicus (*a*) Epiſcopus, ex cujus *libro Revelationum* ſcripto circa A. 853. excerpta leguntur apud Andream du Cheſne Tom. II. ſcriptorum Hiſt. Francorum p. 990. 993. In his mentio libri *de fonte Vitæ* ſcripti carmine hexametro ad Hincmarum Archiepiſc. Remenſem, quod edere voluit Labbeus, ut innuit pag. 57. Bibl. MSS. Sed primus vulgavit Caſimirus Oudinus primo loco inter Veterum aliquot Galliæ & Belgii opuſcula. Lugduni Batav. 1692. 8. præter rem tamen Hicmaro tribuens, qui Andradum auctorem habet. * Hujus meminit Albericus Monachus trium fontium ad annum 842. ubi & accepta quædam ex ejus libro profert. Extitiſſe vero dicit ex ſacerdote Chorepiſcopum Senonenſem, quam dignitatem deponere juſſus fuit in Concilio Pariſienſi anni 849. quo in concilio omnes pariter *Chorepiſcopi, qui erant in Francia, depoſiti ſunt*.

S. Aventini elogium apud Labbeum T. II. Bibl. novæ MSS. p. 349.

Joannes Thurmaier, ſive Duromarus (Thurinomarus) *Aventinus* a patria, civitate Bavariæ Abensberga, a qua Abuſinenſem potius dicendum fuiſſe notat Lambecius, (*b*) quoniam civitas illa in itinerario Antoniniano Abuſina appelletur. Natus An. 1474. (*c*) magna doctrinæ & ingenii laude relicta obiit Ratisbonæ Anno 1534. ubi An. 1529. ob hæreſeos ſuſpicionem (*d*) a Principibus Bavariæ, quibus operam ſuam navarat, miſſus in carcerem & non diu poſt iterum libertati redditus fuerat. De vita ejus & ſcriptis præter Hieronymum Zieglerum, & G. H. A. ſive Hieronymum Auguſtum Groſchufium, atque Annalium Aventini editores, & Danielem Gvilelmum Mollerum Diſſertatione de Joanne Aventino, Bæliumque, & Auctores Dictionariorum Hiſtoricorum, conſulendi Parnaſſi Boici Scriptor (*e*) Parte VII. pag. 28. ſeq. Iſaacus Bullartius Tomo I. Academ. pag. 146. (qui effigiem quoque ære deſcriptam exhibet, ut Boiſſardus Tomo II. imaginum pag. 222.) Joannes Georgius Betulius, ſive Burchardus in Epiſtola ad Amicum edita Hanoveræ 1710. 8. Joannes Georgius Schelhornius in Amœnitatibus Litterariis Tom. V. pag. 81. 302. & Tom. VI. p. 596. Scripta Aventini diſtincte referre operæ pretium duxi:

1. *Annalium Boicorum* a primis Germanorum temporibus *libri ſeptem* uſque ad An. Chriſti 1450. quo opere non ſolum Bavaricis, ſed totius Germaniæ rebus inſigne affundit lumen, quanquam in antiquitate etiam fabulis honorem eſſe permiſerit. Cœpit illud Opus Anno 1519. 6. Februarii, ut ex autographo ejus in Bibliotheca Gvelpherbytana W. E. Tentzelius (*f*) notavit. Non edidit Aventinus ipſe, ſed viginti demum annis interjectis poſt ejus obitum Hieronymus Zieglerus, Ingolſtadii 1554. fol. nec ſine locorum

(*a*) *Modicl* nomen videtur adſcitum ex modeſtia, ut *Cernui* &c. Vide infra, de *Balbis*.

(*b*) Lambecius Tom. II. pag. 471. Adde Aventinum ipſum libro VII. cap. 26. Schelhornii Amœnitates Lit. Tom. V. pag. 86.

(*c*) Sic Parnaſſus Boicus ex Aventini autographo, licet Nicolaus Reuſnerus in Iconibus pag. 58. Paulus Freherus pag. 1443. & alii communiter ponant An. 1466.

(*d*) Pirckheimerus Epiſtola ad B. Rhenanum edita a Gundlingio præfat. ad Annales Aventini. D. G. Mollerus Diſſertat. de Aventino §. XI. Altdorf. 1698. 4.

(*e*) *Neu-eroffneter Muſen Berg von Denckund Leſuvürdigkeiten aus der gelehrten VVelt, zumahlen aus den Landen zu Bayern. zu Munchen* 1725.

(*f*) *Monahtliche Unterredungen* Anno 1694. pag. 753. Curienſe Bibliothec. Anno 1704. pag. 440.

quorundam alteratione vel omiſſione. Integriores deinde nactus vulgavit Nicolaus Ciſnerus, Baſil. 1580. fol. recuſos ibidem 1615. 1627. & denique prodiere curante celeberrimo Viro Nicolao Hieronymo Gundlingio, Lipſiæ 1710. fol. in qua editione dolendum auctores, quos Plinii exemplo ſub cujuſque libri initium Aventinus nominaverat, deſiderari. Loco Zieglerianæ autem præmiſit Gudlingius, vitam Aventini ſcriptam a Groſchuſio, addidit etiam ejuſdem Aventini Abacum, de quo mox ſum dicturus, & Helvetiam Franciſci Gvillimanni. Opportunum eſt in hac editione libris diviſis in capita, capitibus in minores ſectiones ſua ſingulis argumenta præmitti. Libri ſeptimi capite extremo Aventinus: *Alberti IV.* (Principis Bojariæ) *vitam & egregia facinora, item ea, quæ ſub ipſo deinde prole ejus geſta ſunt, quæ ego maxime memorabilia exiſtimo, proprio operi dicare decrevi*. Illud nunquam lucem vidit, quod ſciam, ſicut nec alia ejus, quorum ſpes facta a Geſnero pag. 386. Bibliothecæ. *Chronicon de quatuor Monarchiis*, *Eccleſiaſtica Hiſtoria* ab Orbe condito ad noſtra tempora. *L. Apuleji* & *Symmachi* dialectica. Grammatici *Diomedes*, utraque erat *Donati*, *Servii* de quantitate ſyllabarum, & centimetrum: *Manlius Theodorus*, quem ait ſcitiſſime de metris ſcripſiſſe: & *Eurycius* diſcipulus Priſciani, quem maximum aſſertorem Analogiæ ait optime ſcripſiſſe de conjugationibus. Notæ in *Claudianum* Poetam & Germaniam *Taciti*. *Pondera*, *menſuræ*, *moneta*, *pedes*, *paſſus*, *perticæ*, *ſtadia ad noſtram formam redacta*. Hymnus *de cæleſti ſphæra* correctus cum Græcis, quæ ante deerant, atque veris *Cœli imaginibus*: per quem hymnum, Germanici Aratum intelligo. *Errores recentiorum in Coſmographia & Aſtronomia*. *Imperatorum veterum monetæ* cum imaginibus & inſcriptionibus. *Dictionarium* Græco-Latinum & Latino-Græcum cum quotidianis collocutionibus Græca ac Romana Lingua.

Paralipomena ad Annales, nec in Gundlingiano Aventino obvia, nobiliſſimus Struvius ex Bibliothecæ Jenenſis Codice edit. Ciſnerianæ vulgavit in Tomo I. Actorum Litterariorum ex MSS. faſciculo VIII. pag. 20. 28.

Epitome horum *Annalium* edita Germanice, cum Tabulis XXX. Hiſtoricis & Genealogicis, Norimbergæ 1522. in folio. *Bayriſches* Chronicon: *in Latein verfertiget und in ſyben Büecher getailt, ein Kurtzer Auſszug*. Vide laudati Schelhornii amœnitates Litterar. Tom. V. pag. 82. ſeqq.

Germanicam verſionem Annalium abſolvit Aventinus An. 1533. quam inſcripſit *Chronicon*, & diviſit in *libros VIII.* licet non ulterius, quam Latinum opus progrediatur. Multa vero paſſim addidit, ut in libro ſtatim primo, alia etiam omiſit, ita ut utraque Latina & Germanica conjungere, atque una ex alteris ſupplere & illuſtrare ſit neceſſe. Prodiit demum (itidem ut Latina poſt auctoris mortem) cum præfatione Simonis Schardii, Tabuliſque XXX. Hiſtoricis & Genealogicis, Francofurti 1566. fol. atque reſtituta a Nicolao Ciſnero libri I. Lacuna 1580. & Francofurti 1622. fol. adde quæ notavit Joannes Fridericus Fellerus in Clariſſimi Struvii *Hiſtoriſch-Politiſchem Reichs.* Archiv. III. p. 254. ſeqq.

2. *Abacus & vetuſta Latinorum per digitos manuſque numerandi & loquendi conſuetudo*, prodiit Ratiſbonæ 1532. 4. & ad calcem Annalium edit. Gundlingianæ, Lipſiæ 1710. fol. Confer, ſi placet, quæ de *Beda*, quem Aventinus eſt ſecutus, aliiſque hujus argumenti ſcriptoribus dixi in Bibliotheca Latina IV. 6. 12. Tom. II. edit. Venetæ pag. 447. ſeq.

3. *Chronicon*, ſive *Annales Schirenſes*, editi primum Biponti 1600. 4. & cum Conradi Philoſophi, Præpoſiti Schirenſis, qui An. 1241. obiit, Chronico originis & fundationis ejuſdem monaſterii, Auguſtæ Vindel. 1616. 4. & cum notis

tis P. F. Stephani, Abbatis Schirenſis, Ingolſtad. 1623. fol. & cum eodem Conrado, Stephanique notis, & continuatione Georgii Chriſtiani Johannis, Argentorati 1716. 4.

4. *De antiquitatibus ac monumentis Utinenſibus, ſive Otingenſibus*, (Alt-Oeting in Bojaria ſuperiore) Norimbergæ 1518. 4. & in Joannis Petri Ludevvig Scriptoribus Bambergenſibus, Francofurti 1718. fol. Tomo II. & Germanice cum auctario Martini Eyſengreinii, Præpoſiti Otingenſis, Ingolſtad. 1751. 8. Meminit hujus libri a ſe editi Aventinus lib. IV. annalium Boicorum IV. 17. §. 4. & 5.

5. *De Turcarum origine & cauſis, cur ita invaleſcant, & quomodo pelli poſſint*. Latine in Philippi Loniceri Chronicis Turcicis Tomo I. pag. 113. Francofurti 1578. fol. poſt editiones Germanicas Henrici Mulleri in commentariis de rebus Turcicis, ibidem 1563. 1573. fol. quas expreſſerunt etiam Leonh. Fronspergerus *im Kriegs: Bach*, Tom. III. pag. 300. & Goldaſtus *in Politiſchen Reichs-Handeln*. pag. 470. *Von Gegen-Wehr und Urſachen des Türckiſchen Krieges*. Prodiit & ſeparatim Biponti 1597. 4. ſcriptuſque hic liber ab Auctore Anno 1529. cum Solimannus Imperator Viennam oppugnandam ſibi ſumſiſſet.

6. *Vita Henrici IV.* aliaque hoc titulo: *Divis Dionyſio Areopagitæ, Hemerano, Bolfgango, tutelaribus Bojariæ numinibus S. Illuſtriſſ. que Principibus Bojorum Vilelmio Litavico, Arioviſto D. D. Imp. HENRICI IV. Cæſ. Aug. Ducis vero Bojorum ſeptimi vita. Ejuſdem* Epiſtolæ *inventæ a Johanne Aventino, editæ vero a ſodalitate literaria Bojorum. Clariſſ. atque Illuſtriſſ. Principis Friderici Ducis Saxoniæ* &c. *Epiſtolæ ad Johannem Aventinum. Ejuſdem Principis capita rerum, quas ipſi abſolvit Aventinus: ad eundem Principem Aventini Carmina: Auctores quidam quos Aventinus invenit, & qui nondum impreſſi ſunt. Sodalitatis literariæ Bojorum carmina, cum Privilegio Imperiali*. Typis exſcriptum eſt Auguſtæ Vindelicorum in Sigiſmundi Grimm Medici, & Marci Wirſung officina, Menſe Auguſto Anno MDXVIII. in forma quadripertita. Libri, quos inveniſſe ſe in epiſtola ad Leonardum de Eck de Wolfseck, ejuſque & principum ſuorum auſpiciis publicaturum ait, ſunt ſequentes: (*a*) *Divi, Cyprianus & Victor Martyres CHRISTI. Jus pontificium integrum. Lex Salica integra cum additamentis Caroli Magni, Litavici primi, Lutharii primi, Auguſtorum. Fragmenta quædam veterum JCtorum*. Vitrobius de Metallis. *Alberti Magni Magia. Mathematica Hermanni Comitis Veringenſ. & ejus Chronicon. Jordanus Epiſcopus integer, cum annotatien. & commentar. Albert. Bojemi. Provinciarum Rom. Imperii cum inſignioribus urbibus deſcriptiones. Regino & Romerius præſules de rebus Germanicis. Veronardus Noricus de rebus Bojorum. Albertus Bojemus itidem Decurio Bathavinus, conſiliarius Otonis primi comitis Palatini Rheni & Ducis Bojorum. Fortunatus Epiſcopus Pictonum, qui XI. libros carminum ad Gregorium M. Pont. Max. ſcripſit; ejus ſunt* Salve feſta dies *&* Crux fidelis, *quæ imperiti aliis falſo tribuunt. Euticius Grammaticus. Aſpar Grammaticus. Diomedes integer*. Theodorus Mallius de metris. *Ars Donati. Grammatica vetus Græca. Lexicon Græcum & Latinum vetuſtiſſimum, quod Pomponius Lætus ſe in Norico legiſſe gloriatur, & Hermolaus Barbarus citat*. Prioribus literis Friderici Saxoniæ Elect. ad Aventinum Torgaviæ Dominica Eſto mihi a. A. MDXIV. exaratis hæc eſt inſcriptio: *Von Gottes Gnaden Friderich Herzog zu Sachſen* &c. *und Churfurſt* &c. *Unſerm lieben beſondern deſſ hochgebohrnen Furſten unſers lieben Oheyms Herzog Ernſts zu Bayern* &c. *Zuchtmaiſter* Johann Aventin Magiſter.

7. In Bibliotheca Ampliſſimi Senatus Lipſienſis ſervantur MSS. libellus de

(*a*) Secuti ſumus in iis enarrandis ipſius Aventini orthographiam.

de origine Urbis Ratisbonæ ſcriptus in Comitiis Reginoburgicis An. 1532. Et alius *de veterum Romanorum diſciplina militari, atque de expeditionibus Chriſtianorum Saracenicis* An. 1529. Et alius, quem jam editum dixi, *de cauſis Turcicæ potentiæ*. Vide B. D. Gottfridum Chriſtianum Gœtzium de Bibliotheca Lipſienſi pag. 31.

8. *Epiſtolæ* quædam manu Aventini ſcriptæ ſervantur in Bibliotheca Celſiſſimi Gothani Ducis (*a*) e quibus duas publicavit W. E. Tentzelius in Diario Litterario vernaculo, quod curioſæ Bibliothecæ titulo exſtat editum Anno 1704. pag. 440. ſeq.

Epiſtola ad Joachimum Vadianum data Anno 1530. ubi referuntur argumenta librorum X. *Germaniæ illuſtratæ*, ſive *Capita rerum, quibus illuſtrabitur Germania ab Aventino, modo contingat benignus Mecœnas*. Exſtat apud Geſnerum pag. 385. Bibliothecæ, & in Aventini Abaco, & in vita ejus ſcripta a Groſchuſio, & in Goldaſti centuria Epiſtolarum Philologicarum Francof. 1710. & Lipſiæ 1674. 8. pag. 187. 195. Non dubium autem videtur, idem opus eſſe, quod deinde in ſeptem libros Annalium Aventinus contraxit.

Rudimenta Grammaticæ Lipſiæ 1519. & 1522. 4. editio ſecunda locupletior. Auctor ſe vocat *Joannem Aventinum Duromarum*.

Augienſe Chronicon ab Anno 709. ad 954. cum additione Wilhelmi, Archiepiſcopi Moguntini, in Miſcellaneis Baluzii Tom. I. pag. 496. 500.

Auguſtenſe Chronicon ab An. 973. ad 1104. Tom. I. ſcriptorum rerum German. Freheri.

Auguſtinus de Ancona, vide infra *Aug. Triumphus*.

Auguſtinus de Aſculo, Auguſtinianus circa A. 1385. qui ſcripſit Moralia in Geneſin, Lectiones in Scripturam, in Evangelia Dominicalia, in libros Ethicorum Ariſtotelis & in quatuor ſententiarum libros Petri Lombardi. Librum prolixiorem *de Converſatione novitiorum*, qui MS. Cantabrigiæ ſervatus, ad alium auctorem referendum eſſe ipſe Caveus monuit.

Auguſtinus de Roma, Gregorii M. diſcipulus, ex Abbate Romano legatus A. 598. in Angliam & Archiepiſcopus primus *Cantuarienſis*, defunctus A. 604. de quo præter Warthonum tomo priore Angliæ ſacræ, adeunda Acta Sanctorum 26. Maji Tom. VI. p. 373. ſeqq. ubi etiam pag. 375. vita ſcripta a *Gocelino* Monacho ex editione Mabillonianæ, & p. 411. hiſtoria tranſlationis. Ejus *interrogationes XI. ad Gregorium M.* Papam, cum Gregorii reſponſis, in editionibus Gregorii M. ad calcem ejus Epiſtolarum, & in Bedæ hiſtoria Anglorum lib. I. cap. 27. quæ in editione Abrahami Wheloci etiam veterem Saxonicam verſionem adjunctam habet.

Auguſtinus Dathus, Senenſis Philoſophus & Orator defunctus in patria Anno 1479. cujus *Hiſtoriæ Senenſis* libri III. *Hiſtoria Plumbinenſis*, *Stromata*, ſive Miſcellanea Critica & Philoſophica, opus imperfectum *de immortalitate animorum*; & *Orationes*, *Epiſtolæ*, aliaque ſcripta junctim vulgata a nepote, Senis 1503. fol. & recuſa Venet. 1516. fol. apud Caveum diligenter recenſentur.

Auguſtinus Eucadius ex ſolo mihi notus Voſſio, qui notat ei vitas VIII. Imperatorum & deſcriptionem Danubii fluvii MSta exſtare in Bibl. Cæſarea.

Auguſtinus de Favaronibus Romanus, Auguſtiniani Ordinis ab A. 1419. Generalis & Epiſcopus ab A. 1431. Cæſenas ac denique *Nazarenus* Archiep. in ditione Neapol. Obiit A. 1443. Hic unus ex illis quos ad examinandas S. Brigittæ revelationes A. 1419. deſignaverat Urbanus VI. Commentaria ejus in Epiſtolas Pauli, Canonicaſque & Apocalypſin, ſcriptaque de perfecta juſtitia militantis Eccleſiæ, de principatu

(*a*) D. Ern. Sal. Cypriani Catalog. Codicum MSS. Gothan. p. 67. n. CXXI.

tu Papæ, de poteſtate Principum in collatione bonorum ſuorum Eccleſiis facta, aliaque apud Elſſium p. 93. ſeq. commemorantur. In quibus etiam liber A. 1435. reprobatus in Concilio Baſileenſi ſeſſione 22. Tomo VIII. Harduin. pag. 1199. (atque inde in Indice Romano) tributus in tractatus tres, quorum primus *de ſacramento unitatis JESU CHRISTI & Eccleſiæ:* ſecundus *de Chriſto capite & ejus inclyto principatu:* tertius *de charitate Chriſti circa electos & ejus infinito amore*.

S. Auguſtinus natus An. 354. Idibus Novembris Tagaſtæ in Numidia Doctor Eccleſiæ inclytus, ex auditore Manichæorum A. 387. converſus & baptizatus a S. Ambroſio, nec diu poſt ab An. 396. Epiſcopus in Africa *Hipponis Regii*, ſive *Hipponenſis*, & poſt diligentem operam cum inſigni laude poſitam in agro Domini, & poſt certamina adverſ. Ethnicos, Arianos, Manichæos, Pelagianos, & Donatiſtas, diem obiit, teſte Proſpero, A. C. 430. die 28. Aug. Theodoſio XIII. & Valentiniano III. Coſſ. De vitæ ejus ſcriptoribus atque de editionibus operum jam dixi in Biblioth. Latina IV. 3. neque aliud in præſenti velim dictis addere, quam luculentam illam editionem eruditorum Benedictinorum, quæ iterata fuit Pariſienſibus typis & Amſtelodamenſibus, noviſſime etiam recuſam eſſe Venetiis, prælo Jo. Baptiſtæ Albrizzi An. 1733. in qua nonnulla S. Auguſtini ſcripta etiam collata exhibentur cum MS. antiquiſſimo Bibl. Capituli Veronenſis.

Eodem tempore clarus *Auguſtinus* poſt Chromatium Epiſcopus Aquilejenſis, Primas Venetiarum, Hiſtriæ, Norici utriuſque & Rhætiæ ab A. 414. ad 422. cujus hoc elogium in aula Patriarchali apud Utinum, litteris plus quam uncialibus deſcriptum notavit Henr. Noriſius: (a) *Auguſtinus urbe Roma a Gothis devaſtata conſternatos Aquilejenſium animos jejuniis & ſupplicationibus ſacris ad Divinam opem implorandam erexit.*

Auguſtinus de Beſignano, *Neapolitanus* Ord. Minor. medio ſæculo XV. cujus *expoſitio ſuper Magnificat*. MS. inter libros Bibliothecæ Petrinæ hujus Urbis. Vide B. Staphorſti noſtri Hiſt. Eccleſiæ Hamburg. Tom. III. p. 252. 259. ſeq.

Auguſtinus Novellus de Terano ſive Interamnenſis, Eremita S. Auguſtini obiit Anno 1310. de quo Elſſius pag. 100. ſeqq.

Auguſtinus De Novis, Ticinenſis, ſive Papienſis Canonicus circa A. 1500. cujus *hiſtoria quadripertita* ab orbe condito ad ſua tempora, recenſita a Samuele Cremonenſi circa An. 1511. & adhuc inedita. De aliis ejus ſcriptis nihil habeo, quod Warthoni ad Caveum obſervatis adjungam. * *Canonici Regularis Ticinenſis Scrutinium Conſiliorum Quatriconſulti collegii*, quo opere canonici ordinis ab Apoſtolis inſtitutionem, ejuſque ſupra cæteros Monaſticos ordines præſtantiam demonſtrat. Sunt autem variorum collegiorum conſilia pro Canonicorum Regularium præſtantia: his vero author commentarium ſuum adjecit. Prodiit opus Florentiæ an. 1500. in fol. fugit vero illud Vartonum.

Auguſtinus Patricius (b) de Piccolominibus, Franciſci Piccolomini Cardinalis & Archiepiſcopi Senenſis a ſecretis in legatione in Germaniam ſub Paulo II. idem Canonicus Senenſis, atque inde Epiſcopus ab An. 1483. Pientinus (*Pienza* in Hetruria) & Ilcinenſis, & Innocentio VIII. Magiſter Ceremoniarum, defunctus ſub Alexandro VI. An. 1496. Scripſit *Summam Conciliorum Baſileenſis* An. 1431. *& Florentini* An. 1438. ſeq. habiti, quæ in Tomis Conciliorum Labbeana Tomo XIII. pag. 1488. & Harduin. Tom. IX. pag.

(a) Tom. XII. Auguſtin. edit. Amſt. p. 516.

(b) Bælii Dictionnaire in *Patrice*. Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XVIII. pag. 145. ſeq. ubi V. C. Apoſtolus Zenus accurate & diligenter de hoc Scriptore differit.

pag. 1081. ad calcem Florentini legitur ſcripta circa An. 1480.

Deſcriptionem adventus Friderici III. Imperatoris ad Paulum II. aqud Raynaldum ad Annum 1469. quæ integrior apud Mabillonium Muſei Italici Tom. I. pag. 256. 272.

Hiſtoriam Conventus Ratisbonenſis Anno 1471. *celebrati* ad Jacobum Piccolomineum Cardinalem, inter cujus Epiſtolas Mediol. 1506. atque alibi vulgatas prodiit & in Freheri Scriptoribus rerum Germanic. Tom. II. pag. 288.

Vitam Fabiani Bencii, Politianenſis, Sacrorum Canonum Profeſſoris, defuncti Romæ 30. Novembris A. 1481. ad Bartholomæum Paganuccium JCtum, editam a Mabillonio Muſei Italici Tom. I. pag. 251. 255.

Libellum *de Senæ urbis antiquitate*, & alium *Hiſtoriarum Senenſium* ab An. 1186. ad 1388. utrumque adhuc ineditum, de quo vide Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XVIII. pag. 355. ſeq. & de libro *de annatis* pag. 359.

Idem Patricius cum *Jacobo Lucio*, Epiſcopo Cajacenſi, & *Joanne Burchardo*, Cærimoniarum Magiſtro & poſtea Hortenſi Epiſcopo, recenſuit juſſu Innocentii VIII. *Pontificale Romanum* de ritibus Pontificum in ordinationibus, benedictionibus, exauctorationibus &c. Romæ 1485. 1487. Lugduni 1511. fol. Sicut vero antiquiora atque inter ſe paſſim diverſa diverſis temporibus Pontificalia MSS. feruntur, ut quibus ex Bibliotheca Regia & Colbertina uſus eſt ad libros de antiquis ritibus V. C. Edmundus Martene. Ita poſt Patricium ſub Leone X. Pontificale novo ſtudio iterum recenſitum eſt ab *Alberto Caſtellano*, Venetiis 1520. & Lugduni 1542. Inde ſine nominibus illorum, quorum opera ad hunc laborem uſi ſunt Pontifices, Pontificale novo ſtudio recognitum lucem vidit auctoritate Clementis VIII. An. 1596. & Urbani VIII. An. 1644. quod recuſum habeo Coloniæ 1682. 8. exſtat & editio Antvverpienſis 1707. 8. de qua D. Joannes Fabricius Helmſt. Tom. VI. Bibliothecæ pag. 543.

Cerimoniale Romanum ad eundem Innocentium VIII. An. 1488. ſive *libri III. de ſacris cærimoniis Eccleſiæ Romanæ* in eligendo & colendo Pontifice, in excipiendis Cardinalibus & externis Principibus, eorumque Legatis &c. ab eodem Patricio recogniti, & poſtea editi a *Chriſtophoro Marcello*, Archiepiſcopo Corcyrenſi, cui gravis eo nomine plagii dica ſcribitur a *Paride de Craſſis*, Epiſcopo Peſarenſi, aliiſque, (*a*) ſed ſtrenue defenditur ab Apoſtolo Zeno in Tomo XVIII. Diarii Eruditorum Italiæ pag. 367. ſeqq. Prodiit hoc Cerimoniale Rom. 1516. cum Privilegio Leonis X. Venetiis 1516. fol. Florentiæ 1521. Coloniæ 1557. 8. Romæ 1560. fol. Coloniæ 1572. 8. Venetiis 1573. 1582. 1616. & cum nihilominus eſſet rariſſimum, curante nobiliſſimo *D. Chriſt. Godofredo Hofmanno* recuſum eſt noviſſime in Tomo ſecundo novæ collectionis, Lipſiæ 1733. 4.

Auguſtinus de Roma, ſupra, *de Favaronibus*, & *Cantuarienſis*.

Auguſtinus Ticinenſis. ſupra, *de Novis*.

Auguſtinus Triumphus, Anconitanus Ordinis Auguſtin. interſuit Concilio Lugdunenſi An. 1274. juvenis, & poſt varias obitas legationes, officiaque Carolo & Roberto Regibus Siciliæ præſtita obiit Archiepiſcopus Nazarenus Neapoli 1328. ætatis 85. de quo Cornelius Curtius in elogiis Auguſtinianorum pag. 129. ſeq. & Philippus Elſſius pag. 89. ſeq. encomiaſtici Auguſtiniani. Epitaphium habet Miſſonus itinere in Italiam pag. 429. quod cum icone, vita, & elencho operum præmittitur etiam Triumphi ſummæ *de poteſtate Eccleſiaſtica* ad Johannem XXII. poſt priores An.

(*a*) Vide Mabillonium Tomo II. Muſei Italici pag. 584. & Commentario prævio ad illum Tomum p. VI. Bælii Lexicon in *Graſſis* nota D. Johannis Georgii Schelhornii Amœnitates Litterarias Tomo III. pag. 145. ſeqq. Theophili Sinceri *Nachrichten von raren Büchern* pag. 275. ſeqq.

An. 1473. & 1579. editiones recuſæ Rom. 1582. cujus exempla quædam Annum 1584. alia 1585. præferunt, fol. *Milleloquium* ex S. Auguſtini ſcriptis, abſolutum a Barthol. Urbinate Epiſcopo prodiit Lugduni 1555. In *Canticum Deiparæ*, *ſalutationem Angelicam*, & ſuper *Miſſus eſt Angelus*, poſt editiones Romanas recudi fecit Petrus de Alva & Aſtorga in Bibliotheca Mariana, Madrit. 1648. fol. Longe plura ejus edita atque inedita apud Elſſium videantur, qui pag. 102. memorat itidem illius Tractatum *de cognitione animæ*, *ejuſque potentiis* recenſitum & Bononiæ Anno 1503. editum ab *Auguſtino Placentino*, Eremita, qui ſcripſit etiam deſtructionem arboris Porphyrianæ.

Avitus Viennenſis Epiſcopus & Poeta. ſupra, *Alcimus*.

Avitus Presbyter *Bracarenſis* in *Hiſpania*, Latine e Græco vertit, teſte Gennadio cap. 47. *Luciani* (*a*) Presbyteri Hieroſol. ſive Caphargamalenſis, *narrationem de inventione ſepulchri & reliquiarum corporis S. Stephani* Martyris primi: præmiſſaque ad *Palconium*, Epiſcopum Braccarenſem, Epiſtola, reliquias illas per *Oroſium* miſit An. 416. (*b*) Exhibent narrationem illam Latine ex Aviti verſione Surius 3. Auguſti, Baronius ad Annum 415. Combefiſius Tomo VII. Bibliothecæ Concionatoriæ pag. 573. Editiones Auguſtini Lovan. Tom. X. Benedictinorum vero Pariſ. Amſtelod. & Venet. ad calcem Tomi VII. *Epiſtolam ad Papam Palconium* edidit Mabillonius Tomo IV. Analector. pag. 181. (pag. 386. editionis novæ in fol.) Quam parum illa narratio mereatur fidei, diſputat Bochartus Tomo I. Operum pag. 1228. ſeq. Non dubitavit tamen de ea S. Auguſtinus XXII. 8. de C. D. nec Grotius ad Act. VIII. 2. Vide & infra, *Evodius* & *Severus*.

Auminus Keldus, Scotus Epiſcopus, Cangio notus ex ſolo Dempſtero, qui ait eum obiiſſe A. 1298.

Aunarii, aliis *Aunacharii*, Epiſcopi Autiſſiodorenſis, qui Anno 573. Concilio Pariſienſi ſubſcripſit, *Epiſtolam ad Stephanum Presbyterum*, de ſcribenda Vita *S. Germani*, (*c*) qui ab Anno 420. ad 448. Epiſcopatum Autiſſiodorienſem geſſit, in Bibliotheca S. Germani de Pratis Codice 633. legit Cangius. De aliis vitæ S. Germani Scriptoribus infra *Conſtantius* Lugd. & *Hericus*.

Aurelianus Clericus Remenſis Eccleſiæ, ad Bernardum Archicantorem, poſtea Epiſcopum, teſte cap. 110. Sigeberto, ſcripſit Tonarium Regularem, ſive *de regulis modulationum*, *quas tonos ſive tenores appellant*, *& de earum vocabulis*. Ab hoc Aureliano *Epiſtolas Martiali Lemovicenſi* ſuppoſitas fuiſſe ſuſpicatur Barthius XLV. 7. & 21. Adverſar. nullo alio ductus argumento, quam quod *Vita & Acta Martialis Lemovicenſis* ſub *Aureliani* nomine feruntur, edita Pariſiis 1522. 8. & cum Abdia Baſileæ 1552. fol. adde Acta Sanctorum 30. Junii Tom. V. pag. 535. ſed ille Aurelianus commentitius ſe auditorem illius adeoque Apoſtolorum temporibus propiorem profitetur. Noſter, qui de Muſica ſcripſit, a Trithemio cap. 294. notatur vixiſſe circa A. C. 900.

Aurelianus non Lugdunenſis, ut legas apud Miræum in auctario c. 151. ſed Arelatenſis fuit, qui *Vigilium* Papam velut Chalcedonenſi Synodo per trium capitulorum damnationem iniquum monuit. Vide Baronium ad Annum 550. num. 8. ſeq. *Epiſtola* ejuſdem Aureliani ad *Theudebertum I.* ab Anno 534. ad 547. Francorum Regem, apud Andream du Cheſne Tom. I. Hiſtor. Francorum pag. 857. *Inſtituta Regulæ ad Monachos & ad Virgines* vulgavit Lucas Holſtenius Parte ſecunda pag. 58. & Parte tertia pag. 35. Codicis Regula-

V rum,

(*a*) Vide Euſtratium de vita functorum ſtatu cap. 23. Photium Cod. 171. Nicephorum XIV. 9. Nicolaum Antonium III. 2. Bibliothecæ veteris Hiſpaniæ.

(*b*) Marcellinus Comes ad Annum 415. 416. faſti Idaciani & Chronicon a Ruinarto editum in Hiſtoria perſecur. Vandalicæ pag. 113. 114. Baronius ad Martyrolog. Rom. 3. Auguſti.

(*c*) Sammarthani Tom. II. Galliæ Chriſtianæ pag. 267. 268.

rum, Romæ 1661. Pariſiis 1663. 4.

Aurelius Brandolinus, infra, *Brandolinus*.

Aurelius Epiſcopus Carthaginienſis ab Anno 391. ad 429. ſtrenuus Eccleſiaſticæ doctrinæ & diſciplinæ aſſertor adverſus Ethnicos, Donatiſtas, Cæleſtium, ac Pelagianos, & Tertullianiſtas, de quo diligenter & accurate Tillemontius Tomo XII. Memoriarum Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ pag. 554. ſeq. ubi etiam de Conciliis ſub eo habitis Milevitano, Hipponenſi, & Carthaginienſibus. De Dea Cœleſti ejuſque cultu per Aurelium Carthagine everſo Baronius ad Annum 392. & Caveus in Parte ſecunda Hiſtoriæ Litterariæ S. E. *Epiſtola Encyclica* de damnatione Pelagii & Cæleſtii ex Creſconio apud Baronium ad Annum 419. & in Conciliorum Tomis. *Epiſtolam* Aurelio ſuppoſitam *ad Damaſum* rejicit Blondellus in Pſeudo-Iſidoro pag. 544. cum Baronio ipſo ad Annum 374. & Poſſevino.

De Aurelio Apollinari, qui teſte Vopiſco cap. 1. Numerian. geſta Cari Imperatoris jambis ſcripſit: nec non de *Aurelio*, ſive *Aureliano Feſtivo*, Aureliani liberto, quem Lampridius cap. 6. ait Firmi Tyranni vitam tradidiſſe: ac de liberto Patris Aurelii Alexandri Severi *Aurelio* Philippo, & de *Aurelio Vero*, quos Alexandri Severi Imperatoris vitam in litteras, miſiſſe, ex eodem Lampridio cap. 3. & cap. 48. novimus, quemadmodum & de Scriptoribus Latinis, quorum ſcripta habemus, *Aurelio Victore* Hiſtorico, & de *M. Aurelio* Olympio Nemeſiano Poeta, opportunior locus dicendi fuit in Bibliotheca Latina.

Aurelius Auguſtinus. ſupra, *Auguſtinus*.

B. Pontii Martyrium, quod circa Annum Chriſti 257. 2. Id. Maji obiiſſe traditur, contubernalis ei, qui fertur ſcripſiſſe, non *Aurelius* vocatur, ut a Joanne Gottfrido Oleario pag. 96. Bibliothecæ S. E. ſed *Valerius*, apud Baluzium, qui primus edidit Tom. II. Miſc. p. 124.

Auſonius, de quo dixi in Bibliotheca Latina III. 10. ſed quoniam nonnulla videor mihi ab eo tempore de illo ſcriptore obſervaſſe non indigna fortaſſe Lectoris ſtudio, caput illud integrum cum auctariis novis hoc loco ſubjicere, in ſpecimen novæ editionis Bibliothecæ Latinæ volui.

Decimus Magnus Auſonius (*a*) Burdegalenſis, Grammaticus & Rhetor doctiſſimus, Poeta vero ſuavis atque ingenioſus, CHRISTI (*b*) etiam ſacris addictus, etſi ejus rei rara (certa tamen) in

(*a*) Auſonii hujus Pater Julius Auſonius, Vaſatenſis, Medicus Valentini ſenioris. Ejus libros de medicina memorat Marcellus Empiricus. Fertur & illius dictum *beatum eſſe non qui habet quæ cupit, ſed qui non cupit quæ non habet*. Adde Joſephum Scaligerum in Auſonii vita, Voſſium libro de Philoſophia pag. 103. & Joannem Fridericum Gronovium libro II. Obſervationum cap. 17. Quam bonus vir fuerit Auſonius ille pater, docet filius Epicedio in eum ſcripto, quo inter alia teſtatur nonagenarium obiiſſe. Genealogiam integram vide parentalibus ſubjectam pag. 143. edit. Jacobi Tollii. Alius fuit Auſonius Sophiſta, de quo Suidas.

(*b*) Olaus Borrichius Vir. Clariſſ. in libro de Poetis pag. 73. & doctiſſimus Caveus Parte II. Hiſtoriæ Litterariæ Scriptorum Eccleſ. pag. 100. Chriſtophorus item Hendreichius in pandectis Brandenburgicis Tom. I. pag. 360. non dubitant Auſonium religione Ethnicum pronunciare: quin vir inſignis doctrinæ Ludovicus Antonius Muratorius Tom. I. Anecdotorum Bibliothecæ Ambroſianæ pag. 114. ait neminem dubitare, quod a religione Chriſtiana alienus Auſonius fuerit. Addidit Borrichius, etiam propterea a Pontio Paulino amico identidem objurgatum. Et pag. 74. *Paulinus diſcipulus Auſonii, quem colebat ut præceptorem, ſed ut averſum a Chriſtiana religione ſubinde increpabat*. At enim dubio procul fallitur vir doctus una cum Voſſio, qui pag. 55. Poet. latin. de Auſonio: *Poeta*, inquit, *fuit gentilis, quemadmodum ex Paullino liquet*. Videtur etiam pro Ethnico habere Bailletus in Judiciis de Poetis, tum Philippus Brietius ſyntagmate de Poetis Latinis, quæ ſententia non minus a veritate eſt repulſa, quam quod Gaddio perſuaſum propemodum a Trithemio eſſe video, Poetam hunc eundem Epiſcopum quoque extitiſſe Burdegalenſem Tom. I. de Scriptoribus non Eccleſiaſticis pag. 57. Chriſtianum vero fuiſſe Auſonium, ut ad alia argumenta ex ipſius ſcriptis recurrere non ſit neceſſe, idem Paullinus luculenter teſtatur ad eum ſcribens in hæc verba:

Inque tuo tantum nobis conſenſus amore eſt,
Quantus & in CHRISTO connexa mente colenda.

Rectius itaque Gyraldus dialogo 10. de Poetis: *Chriſtia-*

in ſcriptis ſuis reliquit veſtigia . Ab Imp. Gratiano , quem non minus ac Valentinianum fratrem in bonis litteris inſtituerat , promotus ad Quæſturam , & An. CHRISTI 376. ad Præfecturam prætorii Italiæ , & An. 387. ad Præfecturam prætorii Galliarum , & Anno C. 379. ad Conſulatum , obiit imperante Honorio poſt A. C. 392. major octogenario . De Auſonio conſulenda vita Fl. Malli Theodori ſcripta ab *Alberto Paulo Rubenio* , & vulgata a Joanne Georgio Grævio . Ultraject. 1699. 12. pag. 17. ſeqq. & *Joannes Ægidius Lacarry* S. J. in hiſtoria Galliarum ſub Præfectis Prætorio Galliarum a Conſtantino M. ad Juſtinianum Pariſ. 1675. 4. & *Jo. Baptiſta Souchay* in vita Auſonii nuperæ editioni præmiſſa , nec non *Beletus* diſſ. de Auſonio recitata in Academia Regia Scientiarum & litterarum elegantiorum Burdegalenſi . *Biblioth. Francoiſe* An. 1726. menſe Majo & Junio pag. 52. ſeqq. Idem Beletus novam parat Auſonii ἔκδοσιν , in qua ſingulis poematiis cæteriſque lucubrationibus tempus & alios characteres hiſtoricos eſt aſſignaturus . *Journal des Savans* 1730. Octobr. pag. 176. Vicarium Africæ fuiſſe notat Joſephus Scaliger lib. 2. lect. Auſonianar. cap. 17. ubi & alia . Conſulatum ſuum incidere in Annum Urbis conditæ 1118. qui ex ſupputatione Auſonii Epocham Varronianam tredecim annis intervertentis (*a*) reſpondet Anno Chr. 379. teſtatur ipſe Epigrammate 3. pag. 93. edit. Tollianæ .

Mille annos centumque & bis fluxiſſe novenos
Conſulis Auſonii nomen adusque leges .

Et Epigrammate 2.

Annis undecies centum conjunge quaternos ,
Undecies unumque , ſuper (b) trieterida necte
Hæc erit æternæ ſeries ab origine Romæ .

Faſtos digeſſit Auſonius uſque ad Annum Urbis conditæ 1122. CHRISTI 382. Hinc epigrammate 4.

Hactenus adſcripſi faſtos : ſi ſors volet , ultra
Adjiciam . Si non , qui legis adjicies .
Scire cupis qui ſim ? titulum qui quartus ab imo eſt
Quære , leges nomen Conſulis Auſonii .

Sed jam pridem iſti Auſoniani faſti interciderunt . Vir illuſtris Ezech. Sphanhemius Tomo II. de uſu numiſmat. pag. 414. ait a ſanioribus Criticis Auſonium religione gentilem credi , non Chriſtianum . Verius tamen eſt CHRISTI ſacris addictum fuiſſe , ut argumentis non inficiandis jam oſtendi , licet carmen Paſchale & verſus rophalicos alterius ſcriptoris eſſe ponamus . Nolim tamen aſſentiri Trithemio Auſonium Epiſcopum Burdegalenſem Concilio Treverenſi (An. C. 386.) interfuiſſe affirmanti cap. 114. de ſcriptoribus Eccleſiaſticis . Alius fuit Auſonius Martyr , Seculo VIII. Epiſcopus Engoliſ-

ſtianus quidem Auſonius fuit , ut ex ejus verſibus & item Paullini ejus diſcipuli facile colligimus , ſed petulantior tamen & laſcivior (reſpicit Gyraldus tum Epigrammata quædam laſciva & flammis judice Caſare Scaligero expianda , tum obſcœnum centonem nuptialem Valentiniano Imperatore rogante , qui nuptias ſimili luſu deſcripſerat , ab Auſonio compoſitum) *quam ut inter Chriſtianos numerari dignus* . Joſephus quoque Scaliger Auſonium *ſerio Chriſtianum fuiſſe* ſcribit lib. II. cap. 32. Auſon. lect. Adde his Theophilum Raynaudum in Hoplotheca contra ictum calumniæ Tom. XII. Opp. p. 420. & Bælii Dictionarium edit. 2. Objurgavit vero Auſonium Paullinus non ut averſum a Chriſtiana religione , ſed quod ille religioſum Paullini ſeceſſum palam improbaret . Fortaſſis male quoque ferebat Paullinus in Auſonii carminibus legere ſe quædam ἀθεώτερον ſcripta , quale eſt illud cap. 1. in Profeſſoribus Burdegalenſibus :

Et nunc , ſive aliquid poſt fata extrema ſuperſit ,
Vivis adhuc , ævi quod periit meminens .
Sive nihil ſupereſt , nec habent longa otia ſenſus ,
Tu tibi vixiſti , nos tua fama juvat .

(*a*) Vide Antonii Pagi Criticam Baronianam ad Annum CHRISTI 302. num. 15. ſeq. & Petri Relandi faſtos Conſulares pag. 464. Pagius conſimili epocha cum Auſonio Arnobium quoque uſum conjicit.

(*b*) Undecies unum *i. e.* undecim , quibus quatuor cum trieteride additi conficiunt duodeviginti .

liſmenſis in Aquitania, de quo Acta Sanctorum Tomo V. Maji 22. pag. 131. ſeq.

II. Exſtat *Liber Epigrammatum*, quibus præmittitur Theodoſii (*a*) Epiſtola, qua Auſonium parentem vocat, eumque rogat ut ſcripta ſua audacter ad ſe perferat, non minus patrocinii & amoris reperturus, quam docti Poetæ & ſcriptores quondam ap. Aug. invenere. Hanc Epiſtolam ſequitur 1. triplex præfatio verſu ſcripta, una ad Theodoſium Imp. altera ad Syagrium, tertia ad Latinum Pacatum Drepanium, quem filium i.e. diſcipulum appellat. *Hugolinus Martellus* Florentinus commentatione de expedita diſcendi ratione ad Auſonii epigramma CXLI. de Demoſthene, Florent. 1591. ſcriptoris mentem minus eſt aſſecutus, ut notatum Gabrieli Naudæo in ſyntagmate de ſtudio liberali, quod vide ſis pag. 582. 583. Tomo I. methodorum de ſtudiis inſtituendis junctim editarum curante Thoma Crenio, 2. *Ephemeris* (*b*) ſive *totius diei negotium*, vario carminis genere. 3. *Parentalia* quibus carorum ſuorum, ut ipſe loquitur, obitus commemorat. 4. *Commemoratio Profeſſorum Burdegalenſium*. 5. *Epitaphia Heroum qui bello Trojano interfuerunt*, adjecta a Gvilelmo Cantero & aliis peplo Græcorum Epigrammatum in eoſdem heroas, auctore Ariſtotele, ſed ut Joannes Tzetzes ad Heſiodum monet, non Stagiritæ. Addidit Auſonius alia *quædam Epitaphia* ut de Niobe, Didone, Diogene Cynico &c. 6. *De XII. Cæſaribus per Svetonium Tranquillum ſcriptis Monoſticha* dicata Heſperio filio, & *de iiſdem Cæſaribus a Julio Cæſare uſque ad Heliogabalum* (*c*) *tetraſticha*. Hæc ſæpius ad calcem Svetonii vulgata ſunt. *Tetraſticha* Auſonii *de Cæſaribus* occurrunt etiam P. I. elogiorum Joannis Papirii Maſſoni pag. 147. ſeq. 7. *Claræ urbes* ſive *Ordo nobilium urbium* ſeorſim prodiit cum Hippolyti a Collibus de urbium incrementis. Etiam Pictav. 1565. una cum commentario Eliæ Vineti. 8. *Ludus*, ſive *Sententiæ ſeptem Sapientum* ad Latinum Drepanium Pacatum Pro-Cos. 9. *Idyllia XX.* (*d*) quorum primum eſt *Carmen Paſchale* Proco (*e*) dictum, quod incipit:

Sancta ſalutiferi redeunt ſolennia Chriſti.

Neque confundi debet cum hypobolimæa, Auſoniique nomine falſo edita *oratione Paſchali verſibus* (*f*) *rophalicis*, qui incipiunt pag. 326.

Spes Deus æternæ Stationis conciliator. Idyllii ſeptimi in Biſſulam major pars & laſcivior periit. Decimum ſive Moſella elegantiſſimum eſt, & cum ſelectis Tibulli Propertiique elegiis illuſtratum a Paulo Duizio, Muſſiponti 1615. 8. & cum commentariis Marqv. Freheri ſeparatim prodiit Heidelbergæ 1619. fol. Vide etiam Clariſſimi Viri Conradi Samuelis Scurtzfleiſchii diſſert. hiſtorico-politicas pag. 520. ſeq. Tertium decimum eſt *cento Virgilianus Nuptialis* & *feſcenninus* cujus iterum memini infra libro IV. cap. 1. Henricus Meibomius, qui hunc Centonem cum Probæ & Capiluporum ſuiſque centonibus Virgilianis

nis

(*a*) Hæc Epiſtola præter cauſam ſuſpecta videtur Mariangelo Accurſio, Caſpari Barchio XII. 12. & LVIII. 3. Adverſar. abſurde auctorem ſuſpicato Aſcenſium.

(*b*) Hanc qui legerit, Chriſtianum fuiſſe auctorem minime dubitabit. Vide edit. Tollii. pag. 96. 98. ſeq.

(*c*) Scripſerat in cæteros quoque Imperatores uſque ad Theodoſium, ſed reliqua tetraſticha perierunt.

(*d*) Idyllia quædam illuſtrata a *Franciſco Sylvio* Ambiano. 1516.

(*e*) Forte a *Proconſule* dictum, uti Idylium VIII. eſt precatio Auſonii Conſulis.

(*f*) Verſus rophalici dicuntur, quod ῥοπάλῳ, ſive clavæ more voces gradatim ſurgunt & augentur numero ſyllabarum, ſive per ſingula vocabula ſingula ſingulis ſyllabis increſcunt, ut Homeri ille Iliad. libro tertio verſ. 182. de quo præter Euſtathium Gellius XIV. 6. ὦ μάκαρ Ἀτρείδη μοιρηγενὲς ὀλβιόδαιμον. Calix ῥοπαλωτὸς apud Dionem in Commodo pag. 825. E. *in clavæ figuram formatus*. Svidas κύλιξ ῥοπαλ. Pro *Rophalicis* verſibus minus bene alii legunt *Euryphallicos*. Vide Bernhardi Monetæ notas ad Menagiana Tom. IV. pag. 180.

nis edidit Helmſtadii 1597. 4. ſatis ſe cauſæ putavit in eo reperiſſe, ut Auſonium Chriſtianum fuiſſe negaret & paganis audacter adſcriberet, qua in re virum doctum feſellit ratio. *Cupido Cruci affixus* ibidem mihi dictus, Idyllii ſexti locum occupat. Cum variorum notis recuſus eſt Hagæ Comitis Anno 1712. 8. (*a*) ad calcem Pervigilii Veneris, de quo dictum eſt ſupra. Carmine Germanico reddidit Martinus Opitius libro ſilvarum quinto. Hujus idyllii ſexti de Cupidine crucifixo locum inſignem v. 16. ſq. *Fulmineos Semele* &c. illuſtrant Viri Clariſſ. Oudinus S. J. & Ravionus de Varennes. Journal des Savans 1718. pag. 197. 205. Memoires de Trevoux 1717. pag. 1181. 1189. *Gryphum ternarium*, ſive Idyllion undecimum illuminavit Scaliger Ep. 199. Claudius item Minos Divionenſis, Pariſiis 1574. 4. & Franciſcus Sylvius, Ambianas Anno 1516. ac Franciſcus Sanctius Brocenſis una cum Ovidio in Ibin, Salmanticæ 1596. 8. At Idyllium decimum quintum de ambiguitate vitæ ſeorſim excuſum cum commentario Henrici Vagetii Hamburgi 1637. 8. Idem cum diſtichis Catonis, aliiſque prodiit 1500. 4. Idem Idylium Alcaicis verſibus latinis expreſſum a *Salmonio Macrino* lib. V. hymnorum pag. 188. Græca metaphraſi donavit *Fridericus Jamotius* p. 57. poemat. Idyllium hoc Auſonii Græce redditum a Fed. Morello 1596. 12. Elegiam ejuſdem argumenti ſcriptoris recentioris edidit Barthius XLV. 16. Adverſ. Ad *Idyllion de Viro bono*, ſive Πυθαγορικὴ ἀπόφασις diſſertatio Magni Danielis Omeiſii lucem vidit Altorfii 1705. 4. in qua & plura de Auſonio. 10. *Eclogarium variorum poematiorum & Epigrammatum*, quorum pars ut in aliis quoque Auſonii carminibus expreſſa e græcis, qui in Scaligeri editione & aliis quibuſdam adjuncta leguntur. Epigramma Græcum *Poſidippi* ſive *Cratetis* Cynici, quod expreſſit Auſonius & amplificavit, una cum contrario *Metrodori* legitur in Anthologia Epigrammatum Græcorum lib. 1. pag. 27. ſeq. In MS. Codice Antonii Eparchi qui hodie ſervatur in Bibl. Regis Chriſtianiſſimi, prius illud exſtat ſub *Heracliti* nomine, alterum *Democrito* tribuitur. Vide Bandurium ad antiquitates Conſtantinopolitanas p. 882. *Apophthegmata Græciæ Sapientum* cum Scholiis Eraſmi, diſtichis Catonis & aliis quibuſdam, Francof. ad Oderam 8. *Carmen Paſchale* cum notis *Speltini*, in collectione poematum Speltini, Erfurti 1501. 4. 11. *Liber Epiſtolarum XXV.* uti omnia hactenus enarrata, vario carminis genere. Idylliis & Epiſtolis nonnullis ſubinde Epiſtola proſa ſcripta præmittitur. 12. *Oratio Panegyrica ad Gratianum Imperatorem* qua illi pro Conſulatu gratias agit, ſæpenumero edita cum XII. Panegyricis, uti dictum eſt ſupra. *Periochæ in Homeri Iliadem & Odyſſeam*, quas emendaſſe ſe profitetur *Chriſtianus Rittershuſius* Epiſtola ad Joſephum Scaligerum Tomo II. Sylloges Burmannianæ p. 329. 14. In editione Vineti (ſicut in nupera ad uſum Delphini p. 418. ſed in notis) leguntur etiam *tetraſticha in ſingulos menſes*, quæ Scaliger in ſua omiſit, at in Catalectis Veterum Poetarum edidit ſine auctoris nomine, quod & in ſua veterum Epigrammatum latinorum editione fecit P. Pithœus. In vetuſtiſſimo Calendario Romano, quod e Codice MS. Bibliothecæ Cæſareæ vulgavit Petrus Lambecius ad calcem libri quarti commentariorum, & Grævius inſeruit tomo octavo theſauri Antiquitatum Romanarum, Montfauconus tomo primo ſupplementi Antiquitatis explicatæ: tetraſtica iſta, quæ Grævius & nuperus Auſonii editor Auſonio haud indigna judicat, imaginibus menſium ſingula ſunt ſubjecta, illaſque pulchre referunt. Confer Euſtathium de Iſmenis & Iſmeniæ amoribus libro quarto, ubi duodecim menſium imagines priſco more depictas deſcribit. Accuratiſſimus fuit Auſonius in lege metrica

(*a*) Journal des Savans 1713. pag. 193.

trica ſyllabarum obſervanda, Græcis nonnullis exceptis, in quibus pronunciationi & accentibus pro more temporis ſui ſe præbet plus nimio obſeqnentem, ut notavit Nicolaus Heinſius Epiſt. ad Joannem Fridericum Gronovium Tom. III. ſylloges Burmannianæ pag. 542.

III. Auſonium Geſnerus primum editum narrat ab Aldo, ſed Laurentius Pignorius Epiſt. 16. auctor eſt Auſonium nos debere Matthæo Boſſo, Angelo Politiano, ac Thaddæo Ugoleto: & Sauchæus Venetam ſe An. 1470. fol. ſine Typographi nomine evolviſſe teſtatur: in Beughemii incunabulis Typographiæ memorari video ἔκδοσιν Mediolanenſem Anni 1490. quam editionem Auſonii An. 1490. principem vocat Roſveidus ad Paulini carmen IV. pag. 836. deinde Venetam An. 1496. fol. cum præfatione Georgii Merulæ. Exſtat etiam Veneta An. 1494. Parmenſis 1499. & Auſonius excuſus Mediolani An. 1497. cum Terentiano Mauro. Vide Diarium Venetum, Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XVII. pag. 303. Poſſideo editionem cum *Thaddæi Ugoleti* Parmenſis præfatione vulgatam Venetiis 1501. 4. Paſſimque notatam manu viri ſummi *Andreæ Alciati*. Epigrammata quædam acceſſerunt primum Auſonio ex Bibliotheca *Georgii Merulæ* Alexandrini. Fertur quoque editio Lipſienſis 1515. 4. & Pariſienſis a *Michaele Humelbergio* emendata, apud Jodocum Badium Aſcenſium, *Hieronymi* etiam *Aleandri* (*a*) caſtigationum ſpem facientem, Anno 1517. 4. Eodem Anno Aldus Auſonium vulgavit 8. Omitto editiones Baſileenſem *Valentini Curionis* Anni 1523. Lugdunenſes apud Gryphium 1540. 8. & 1549. Pariſienſem a Vineto caſtigatam, curante Vineti amico Jacobo Goupylo An. 1551. Lugdunenſem Ludovici Miræi 1557. 8. Antvverpienſem Theodori Pulmanni, minore forma An. 1567. Præ reliquis vero laudanda luculenta Auſonii editio, cura viri docti *Eliæ Vineti* vulgata, Burdegalæ A. 1575. 4. una cum commentariis ejuſdem A. 1580. eadem forma excuſis, & poſt ejus (*b*) obitum An. 1590. 4. titulis quorundam exemplorum Annum 1604. præferentibus, in qua editione additæ præter Scaligeranas animadverſiones notæ Turnebi, Junii, Canteri, Lipſii. Huic Vineto antequam commentarii ejus in lucem emitterentur, *Joſephus Scaliger* ſuos Auſonianarum Lectionum Libros II. inſcripſit A. 1573. in quorum poſtremi capite ultimo, Poetæ vitam ſuccincte narratam tradidit. Iidem deinde frequenter editi ſunt cum Auſonio non tantum Lugduni 1575. 12. ſed & apud Commelinum 1588. 8. & eodem Anno & 1608. minore forma Genevæ, alibique ab eo tempore ſæpius, additis ſelectis Vineti notis & excerptis ex opere Adverſariorum Adr. Turnebi: & ſcriptis Philologicis Adr. Junii, Gvilelmi Canteri, & Juſti Lipſii. Ante Vinetum & Scaligerum diatribas in Auſon. Ovidium & Solinum vulgaverat *Mariangelus Accurſius* Romæ 1524. fol. qui plagii poſtulatus, quod labores Fabricii Varani, Epiſcopi Camerini ſibi tribuiſſet, crimen illud a ſe removit hoc concepto jurejurando: *Quod Dii hominesque, fas fideſque audiat, ſacramenti religione & ſi quid eſt jurejurando ſanctius, affirmo, idque rite pariter ac ſine dolo ma-*

(*a*) Vide Mich. Maittaire Tom. II. Annal. Typogr. pag. 306.

(*b*) Obiit Vinetus Anno 1587. Ejus ſecundæ editionis commentarii meminit Joſephus Scaliger pag. 403. Epiſt. gryphum ternarii Auſoniani expoſiturus ad Nicolaum Michaelium: *Scis quam non vulgaris eruditio ſit in poematis Auſonii. In quibus Gryphus ternarii melioribus ævi noſtri Grammaticis crucem fixit, quamquam conatus omnium eluſit recondita & velo ænigmatum ſummota doctrina: Nam Sylvius Ambianus nihil niſi triviali moneta percuſſit. Bonus Vinetus non ſolum ſibi, ſed & eruditioribus, etiam in iis, quæ plana ſunt, diffidit. Et quamvis in commentario ſecundo, quod nuper poſt ejus mortem recoctum eſt, multa de noſtris lectionibus Auſonianis in ſuas diatribas tranſcripſerit. nihil tamen quo doctioribus Auſonius familiarior fieret expromſit.* Confer etiam, ſi placet, Thomæ Crenii Part. IV. Animadverſ. pag. 11. ſeq. ubi & alia quædam ad notitiam editionum Auſonii facientia.

malo dici, cæteriſque accipi volo, me nec ullius unquam ſcripta perlegiſſe, ac ne conſpexiſſe quidem, unde vel tantillum lucubrationes noſtras redimiri juvarique datum fuerit. Quin imo laboraſſe quoad ejus fieri licuerit, ut ſi quippiam alterius, poſt obſervationem quoque meam editam occurrerit, e noſtris protinus aboleverimus. Quod ſi pejerem, tum Pontifex perjurio, malus autem genus diatribis contingat, uſque adeo ut ſi qua bona aut ſaltem mediocria in ipſis ſuerint, imperitorum turba peſſima, bonis leviuſcula triciſque viliora cenſeantur; famæ ſi qua manent munera, vento evolent, proque vulgi levitate ferantur. Conradus Rittershuſius pag. 113. ad Guntheri Ligurinum memorat exercitationes ſuas ad Auſonium, in quibus plura loca Nazarii & aliorum Panegyricorum emendaverit. Sed nec illæ, nec *Caſparis Barthii* animadverſiones ad Auſonium, aut *Henrici Ernſtii* notæ atque variæ lectiones unquam viderunt lucem, quod ſciam; licet exſtant Rittershuſii ad Panegyricos obſervationes quædam, ut ſupra Lib. II. cap. 22. dicere me memini.

Ab eo tempore eleganter hunc ſcriptorem Lugduni Batavorum 1671. 8. in lucem emiſit *Jacobus Tollius* cum notis integris Scaligeri, & in Moſellam Marqu. Freheri, ſelectiſque in Auſonium animadverſionibus Accurſii, (quanquam integras titulus, ſed falſo promittit) Vineti, Barthii, Acidalii, J. F. Gronovii & Joannis Georgii Grævii, de cujus poſtremi conſilio Auſonium illuſtratum edendi occurrit quoque mentio in Epiſtola Benedicti Hœpferi, Tubingenſis, data An. 1673. 20. Maji, editaque in ſemeſtri primo Annalium Academiæ Helmſt. 1722. 8. pag. 185. In frontiſpicio editionis Tollianæ abeſſe Epiſtolam *Theodoſii* Auguſti, & in opere ipſo, *Paulini* ad Auſonium Epiſtolas, miratus Nicolaus Heinſius Epiſtola ad Joannem Fridericum Gronovium Tom. III. ſylloges Burmannianæ pag. 541. 542. infinita adhuc notat ſupereſſe in Auſonio caſtiganda illuſtrandaque, atque inter alia laudat librum veterrimum Voſſianum.

Denique in uſum Delphini Auſonius illuſtrari cœptus eſt a *Juliano Florido*, Canonico Carnotenſi, de cujus Apulejo ſupra dixi. Illam editionem imperfectam relictam, Florido etiam 15. Septembris Anno 1725. Pariſiis extincto, recenſuit, ſupplevit, emendavit, diſſertationem de vita & ſcriptis Auſonii, ſuaſque animadverſiones adjunxit *Johannes Baptiſta Souchay* Regiæ Inſcript. & humanior. literar. Academiæ ſocius, uſus etiam notis ineditis *Martini Deſpoſii*, quæ in Bibliotheca Regia MStæ aſſervantur. Pariſiis 1730. 4. Journal des Savans An. 1730. Octobris pag. 163. Journal Literaire Tom. XVI. pag. 461. Acta Eruditorum Anno 1732. pag. 489.

S. Auſtregiſili, Archiepiſc. Bituricenſis An. 611. defuncti Vita apud Surium & in Actis Sanctor. 20. Maji. Res geſtæ ac miracula tribus libris comprehenſa auctoribus antiquis ſed anonymis apud Labbeum Tomo II. Bibl. novæ MSS. pag. 350. S. Auſtregiſili elogium id. pag. 363. adde Carolum le Cointe T. II. annalium p. 738. ſq.

Cronicon *Auſtriacum* ab A. C. 852. ad 1327. in Tomo I. ſcriptorum Germ. Freheri pag. 431.

Aliud ab Anno 928. ad 1319. in Hieronymi Pez ſcriptoribus rerum Auſtriacarum Tomo I.

Aliud ab Anno 1012. ad 1189. idem pag. 547.

Aliud a Conrado I. ſive Anno 912. ad 1273. pag. 685.

Vide & infra, *Vitus Arnepeckius*.

Scriptores rerum *Auſtriacarum* veteres ac genuini editi ab *Hieronymo Pez* Bernardi fratre, Auſtriaco Ipſenſi Monacho Mellicenſi Ordinis Benedict. duobus Voluminibus (*a*) Lipſ. 1721. & 1725. fol.

(*a*) Quæ in ſingulis contineantur, diſtincte exponunt Acta Eruditorum An. 1721. pag. 321. & An. 1725. pag. 385. & Acta Eruditorum Germanica Parte 72. Tom. VI. pag. 1037. & Parte 109. Tom. X. pag. 61.

fol. a quo Volumen etiam tertium atque aliud *Auſtriæ Diplomaticæ* libenter exſpectamus.

Autbertus Caſſinenſis, & antiquior hoc Ambroſius *Autbertus*. Vide ſupra, *Ambroſius* pag. ſeq.

Auxilius Grammaticus, de quo Auſonius Epigrammate 138.

Auxilius Francus Presbyter a Formoſo ordinatus circa An. 894. ſcripſit *libros II. de ordinationibus a Formoſo factis*, contra Stephanum VII. Sergiumque, (*b*) & contra inteſtinam Rom. Eccleſiæ diſcordiam, ſive ut Sigebertus cap. 112. *ſuper perſona Inſenſoris & Defenſoris, de ordinationibus exordinationibus & ſuperordinationibus Romanorum Pontificum, & ordinatorum ab eis exordinationibus & ſuperordinationibus*. Edidit Joannes Morinus ad calcem operis præclari de ſacris ordinationibus pag. 348. edit. Pariſ. 1655. & edit. Antvverp. 1694. pag. 285. 294. unde repetuntur in Bibliotheca Patrum Lugd. Tom. XVII. ſtatim in limine, & in recentioribus editionibus Tomo XII. Baronii. Ejuſdem *Dialogus ſuper cauſa & negotio Formoſi Papæ* apud Mabillonium Tom. IV. Analect. pag. 610. 624. & edit. novæ p. 28. 32. 39. * *Auxilius Francus* ne fuerit, an Italus, incertum eſt, cum ipſe nihil ea de re prodat. Ordinatum ſe a Formoſo Papa quamquam affirmare videtur, non facile tamen affirmanti aſſenſerim, nam & alibi ſcribit aſſediſſe ſe cum cæteris Epiſcopis Synodo cuidam Romæ a Nicolao I. Pontifice habitæ; cum profecto conſtet Nicolaum Formoſum præceſſiſſe. Quamobrem cum ait in dialogo ſe ordinatum a Formoſo loquitur non in ſua, ſed in perſona clericorum, qui cum ordines a Formoſo recepiſſent, validitatem ordinationis hujus ſuæ defendebant. Hæc ego ſcripſi in meis ad Pagium animadverſionibus ad an. 897.

Bernardus Ayglerius, Gallus Abbas An. 1263. Caſſinenſis, atque inde Cardinalis, defunctus An. 1282. Ejus *Speculum Monachorum* in tres diviſum partes prodiit Venetiis & Colon. 1530. forma minore. Ineditus Commentarius *in regulam S. Benedicti* memoratur a Joanne Baptiſta Maro ad Placidum Romanum de viris illuſtribus Caſſinenſibus cap. 2. & a Placido ipſo *regeſta duo*, unum collationum beneficiorum & officiorum, alterum inquiſitionum jurium & bonorum in caſtris & villis Monaſterii Caſſinenſis.

Aymericus de *Peyraco*, Abbas in Gallia Moyſſiacenſis Ord. Bened. circa An. 1400. Ejus *Vitam Urbani V.* Papæ cum notis edidit Baluzius in Papis Avenionenſibus Tom. I. pag. 415. De ejus Chronico Univerſali ad ſua uſque tempora perducto, & de geſtis Caroli M. ad Johannem Ducem Bituricenſem. Vide Caveum.

Azonem JCtum Bononienſem civibus ſuis adſcribunt, Cremonenſes contendunt Caſalenſem patria fuiſſe. Vide Ariſii Cremonam litteratam Tomo I. pag. 89. ſeq. & diarium eruditorum Italiæ Tomo X. pag. 281. ſeq. Joannis Boſiani, JCti Cremonenſis diſcipulum & juris ſcientia clariſſimum maxima auditorum corona ſtipatum (10000. ajunt, interdum) Bononiæ docuiſſe inter omnes conſtat, ſed fabula eſt ſupplicio affectum A. 1200. quod Bulgarum JCtum in fervore diſputationis occidiſſet, vel citata Lege *ad beſtias*, propter artis excellentiam abſolutum a ſupplicio capituli, quod refellit Sigonius extremo libri IV. hiſtoriæ Bononienſis, & Buſæus Tomo III. hiſt. Academiæ Pariſ. pag. 675. Adhuc Anno Domini 1230. vixiſſe Trithemius cap. 487. teſtatur, adſtipulante Boiſſardo Tomo I. iconum pag. 59. aliiſque. De Ejus *ſumma Juris*, *quæſtionibus*, *brocardicis*, aliiſque ſcriptis, quibus *Codicem* ac *Digeſta* illuſtravit, vide Hendreichium &c.

Azo ſive *Aſſo* Monachus Dervenſis, qui A. 992. obiit, ſcripſit poſt Alemannum, de quo ſupra p. 147. *vitam*

qui

(*q*) Vide Baronium ad A. 908.

S. Berchari Abbatis Altvillarenſis An. 1685. 16. Octobris martyris, ex qua Vincentius XXIII. 114. ſq. ſpeculi Hiſt. & *Frodoberti* Abbatis Trecenſis, in Actis Sanctor. 8. Januar. Non tuto hujus Azonis fide ſtari, docet Carolus le Cointe ad An. 612. Tomo II. annal. Francorum p. 631. ſeqq.

LIBER II.

DE *Babenburg*, ſive de *Babenberga*, (*Bamberga*,) vide infra *Joannes Bab. Ludolphus*, *Udalricus*.

Petrus Babion, Anglus, qui circa A. 1330. vixit, auctor *Commentarii in Matthæum*, editi inter Anſelmi Cantuarienſis opera, & *ſermonum variorum*, qui adhuc ſuperſunt MSS. Vide Oudinum Tomo III. pag. 799. ſeqq.

Bachiarius laudatus Gennadio cap. 24. ſcripſit *de fide libellum*, in quo *ſatisfacit Pontifici Urbis* (Leoni M. ut Baleus volunt & Pitſeus: vel Siricio aut Anaſtaſio, ut Muratorio videtur) *adverſus querulos & infamatores peregrinationis ſuæ*, quam bellicos tumultus patriæ ſuæ (*a*) fugiens ſuſceperat. Poſſit videri apud Pontificem in ſuſpicionem adductus fuiſſe Pelagianiſmi, tanquam patria Britannus, ſi Baleo, Pitſeoque credimus: ſed ne verbulo quidem id a ſe removet Bachiarius, neque aliud quicquam habet, quod controverſias illas tangat utcunque, quam pag. 23. *Juſtorum peccatorumque diſtantiam non ex conditione Creatoris, ſed arbitrio credimus accedere voluntatis*. Bachiarii libellum primus in lucem protulit illuſtravitque notis, vir eruditiſſimus Ludovicus Antonius Muratorius Tomo II. Anecdotorum Latinorum, Mediolan. 1698. 4. Bachiarii ſententiam de pœnitentia & ſalute Salomonis affert Fulbertus Carnotenſis Epiſt. 81. Neſcio, unde hauſerit Pitſeus pag. 88. & Baleus Centur. I. 46. qui *Bacchiarium Maccæum*, *natione Britannum*, *S. Patricii diſcipulum* appellant, & librum etiam *de prognoſticis nativitatum* ei tribuunt. De *Epiſtola* ad Januarium *de recipiendis lapſis*, vide infra, *Bracharius*.

Tiberius Bacilierius. infra, *Tiberius*.

Rogerus Baconus Ilceſtrienſis Anglus, ſummi Vir ingenii, & illis temporibus *Doctor mirabilis* ſalutatus, obiit Oxoniæ An. 1284. vel ut alii A. 1292. ætat. 78. de cujus vita & ſcriptis Antonius Wood in Athenis, & Antiquitatibus Oxonienſibus pag. 136. ſeq. Lucas Waddingus in Annalibus Ordinis Minorum ad Annum 1266. & 1278. & in Bibliotheca ejuſdem Ordinis pag. 309. ſeq. Joannes Lelandus c. 236. Baleus IV. 55. (ubi omittit, quod Baconem *præſtigiatorem* vocaverat in ſummario de Scriptoribus majoris Britanniæ edito Gippeſvvici 1548. 4.) Pitſeus ad An. 1284. pag. 366. Bælius in Lexico, & Caveus. A crimine Magiæ Rogerum libenter abſolvunt hodie omnes cum Joanne Dee, Anglo, & Gabriele Naudæo, Gallo: Facile autem apparet eum non modo Matheſeos & Phyſices peritiſſimum fuiſſe, atque in Chemicis, Opticis (*b*) & Aſtronomicis plura egregia obſervaſſe, & ſpecula comburentia pulveremque pyrium inveniſſe, & Calendarii emendandi monſtraſſe rationes: ſed etiam in aliis partibus Philoſophiæ & Theologiæ longe ſapuiſſe ultra captum illorum temporum, ut apparet vel ex ejus *Epiſtola de laude Sacræ Scripturæ* ad Clementem IV. ex qua inſignia excerpta produxit Humfredus Hody de Bibliorum textibus Originalibus pag. 419. ſeqq. & Henricus Warthonus in auctario ad Jacobi Uſſerii hiſtoriam dogmaticam de Scripturis ſacriſque vernaculis pag. 420. ſeqq. juſti Voluminis molem eam exæquare teſtatus. In eadem Epiſtola exſtat hoc ejus paullo libera-

X lius

(*a*) Vide Miræum ad Gennadii caput 56. Tillemont Tom. XVI. p. 473.

(*b*) Ut macroſcopiorum & tuborum opticorum inventionem. Vide Gvil. Molineuſii treatiſe of dioptriks Part. 2. cap. 6.

lius promiſſum: *Certum eſt mihi, quod infra tres dies ego quemcunque diligentem & confidentem docerem Hebræum, ut ſciret legere & intelligere quicquid Sancti dicunt & Sapientes antiqui in expoſitione ſacri textus, & quicquid pertinet ad illius textus correctionem & expoſitionem, ſi vellet ſe excitare ſecundum doctrinam datam. Et per tres dies ſciret de Græco iterum; ut non ſolum ſciret legere & intelligere quicquid pertinet ad Theologiam, ſed ad Philoſophiam, & ad Linguam Latinam*. Epiſtolam Clementis IV. ad Rogerum A. 1266. datam vulgavit Edmundus Martene Tomo II. Anecdotorum pag. 358. & Rogeri *opus majus de utilitate ſcientiarum*, quod ad Clementem IV. Anno 1267. miſit proxime a clariſſimo Viro Samuele Jebbio (*a*) Londini edendum cupide exſpectamus. Liber *de retardandis ſenectutis accidentibus & ſenſibus confirmandis* prodiit Oxoniæ 1590. 8. Apud Lelandum pag. 259. in Catalogo Rogeri Operum legendum *de operibus Naturæ occultis*, ubi perperam excuſum eſt *de operibus non occultis*. Quod vero *Antidotarium* inſcribitur apud Lelandum; Pitſeo, Baleo, Waddingo eſt *Antidotarium vitæ humanæ*. Similiter libri *de locis*, ut apud Lelandum legitur, integer titulus eſt *de locis ſtellarum*. Librum *de fluxu & refluxu maris Britannici*, Woodio notante, Baleus V. 42. ad Gvalterum Burlejum refert, & librum *de utilitate Aſtronomiæ*, VIII. 27. ad Gvilelmum Botonerum: quo in libro mentio fit tractatus, *teſtimonia Gentilium conferentia Chriſtianæ Religioni* complectentis. Idem Woodius notat *Rogerinam majorem & minorem*, alteri quam Baconi auctori adſignari. * Pœniteret hic non meminiſſe novæ editionis inſignis hujus ſcriptoris, quam nuncia Veneta promiſerunt eruditis, atque, ut audio, jam prodiit typis Franciſci Pitteri. Hanc cum nondum viderim, hic deſcribere nequaquam valeo.

Robertus Baconus, Rogeri frater natu major (vel certe patruus) Ord. Prædicatorum, qui Theologiam Oxoniæ in ſcholis B. Edoardi docuit, obiitque Anno 1248. Ejus ſunt *vita S. Edmundi*, Archiepiſcopi Cantuarienſis, & *Tractatus ſuper Pſalterium*, quæ Rogero perperam tributa a quibuſdam notat laudatus Wood Tomo I. Antiquitatum Oxonienſium pag. 140. quem vide ſis etiam pag. 64. b. *Syncategorematum* librum quoque Roberto adſcribi, Caveus monuit.

Joannes de *Bacone*, ſive *Baconthorpius*, ex pago Nordovolgienſi, ſive Nordfolcienſi, Carmelitarum in Anglia ab Anno 1329. Provincialis, princeps Averroiſtarum, & *Doctor Reſolutus*, ingenio magnus, corpore parvus, diem obiit Anno. 1346. De quo Trithemius cap. 415. Lelandus cap. 374. Baleus V. 1. Pitſeus ad Annum 1346. pag. 451. Alegre in Paradiſo Carmelitici decoris pag. 294. ſeq. &c. Scripta edita ſunt. *De fide & Baptiſmo*. *Compendium Legis CHRISTI*. *Compendium Vitæ Chriſtianæ*. *Commentaria in quatuor libros ſententiarum*: & *Quodlibeta*, de quibus Warthonus ad Caveum. Præterea memoratur ſcripſiſſe Commentarios *in utrumque Teſtamentum*: in pleraque *Ariſtotelis*: in *Auguſtinum* de Trinitate & de Civitate DEI, in *Anſelmum* de incarnatione Verbi, & cur Deus homo, *Contra Idololatriam*. *De æternitate DEI*. *De adventu Meſſiæ*. *De CHRISTI Dominio*. *De ceſſatione Legalium*. *De Judæorum perfidia*: & *contra Judæos*, *rationes*: *Concordiam CHRISTI & Prophetarum*. *In Canones Pontificum*. *De beatorum viſione*, contra Papam Johannem XXII. *De non ducenda fratria* palinodiam canens, qui Pontificis Romani auctoritati in cancellandis Divinis de matrimonio legibus (*b*) nimium ante tribuerat. *Contra magicas artes*. *Contra ſuperſtitiones*. *Contra vanitates Sæculi*. *Contra Joannem de Poliaco*. *De aſtrorum ſcientiis*. *De Juriſdictione clauſtralium*. *Tractatum de ſuo Ordine*. Speculum *Carmelitarum* & in eo-

(*a*) Bibliotheque raiſonnèe Tom. VII. p. 222.

(*b*) Vide Lelandum p. 350.

eorum Regulam, atque *Defenſorium*, ſive eorundem Jurium Compendium. *Placita Theologica. Determinationes. Quæſtiones. De conceptione Mariæ libros IV. De paupertate CHRISTI. De Præceptis & Conſiliis. De peccatis & remediis. De dignitate Eccleſiæ. De perfectione Juſtitiæ. De generali Judicio. Sermones. De ſphæra judiciali. De multiplicatione ſpecierum. De ſanctificatione feſtivitatum. De vocali in cœlo laude. De potentiis animæ, quæſtiones*. Noviſſime Joſephus Zaglia (*a*) Theologus Carmelita Ferrarienſis, defunctus An. 1711. ætat. 92. Baconthorpii memoriam renovavit, ejuſque placita Theologica ac Philoſophica ſecutum ſe profeſſus eſt in operibus, quæ vulgavit de DEO, de Angelis, de actibus humanis, de Incarnatione 7. Volum. in fol. & in iis, quæ reliquit MSta de Gratia, de Fide, Spe & Charitate.

Gvilelmus Bady Ordin. Carmelit. Doctor Oxon. & Epiſcopus in Anglia Wigornienſis circa An. 1380. cujus *Conſtitutiones Synodales* & librum *de pænitentia* & *ſermones:* ex Pitſeo pag. 532. memorant Alegre p. 312. Hendreichius pag. 381. & alii.

Arnaldus Badetus Ord. Præd. ex Priore Burdegalenſi inquiſitor Toloſanus, jam clarus circa An. 1499. quo prodiit Avenione in 4. ejus *Breviarium de mirabilibus Mundi ſecundum triplicem viam Theologorum, Aſtrologorum, Philoſophorum. Margarita virorum illuſtrium* Toloſæ 1525. 4. De futura temporum diſpoſitione pernoſcenda. Toloſæ 1525. 4. *Deſtructorium hæreſium*, Pariſ. 1532. 8. Lugd. 1536. Vide Jacobum Echardum Tom. II. pag. 96.

Jodocus Badius Aſcenſius, Roberti Stephani ſocer, ſcriptis pariter atque opera ſollerti typographica in illo diluculo renaſcentium litterarum præclare de ſtudiis promeritus, diem obiit non ante An. 1435. De illo Bælius in Lexico, voce *Badius*: Hendreichius pag. 372. Mich. Maittaire in vitis Stephanorum p. 17. & 109. ſeq.

Bagarotus, Gallus, JCtus Bononienſis, circa An. 1200. qui cum Azone audiit Joanem Boſſianum, ſcripſitque *de dilatoriis exceptionibus*, *de reprobationibus teſtium*, qui ambo tractatus obvii in Oceano juris Tomo III. Parte II. pag. 128. & Tomo IV. pag. 298. & *librum cavillationum*, qui fertur etiam ſub nomine Bonacurſii. Vide Gvidonem Pancirollum lib. 2. de claris Juris interpretibus cap. 24.

Bertucius Bagarotus, qui Patavii docuit Jus Pontificium circa Annum 1502. & ante eum frater *Petrus*, qui Anno 1482. obiit, ac frater alter *Antonius* deinde Jus Civile. Vide Comnenum Papadopoli Tomo I. de Gymnaſio Patavino pag. 226.

Paulus Bagellardus de Flumine, Medicus, cujus liber de ægritudinibus infantium Venet. 1487. 4. & alius de morbis puerorum prodiit Lugd. 1538. 8. Vide Merklinum.

Joannes Januenſis de *Balbis* Ordin. Præd. An. C. 1286. abſolvit *Proſodiam* ſive Grammaticam, & *Catholicon* ſive Lexicon pro illa ætate minime contemnendum, frequenterque MS. in variis Bibliothecis, atque editum in ipſis primordiis typographiæ a Johanne Fauſto Moguntiæ 1460. (*b*) deinde ſæpius Venetiis 1483. 1487. 1491. 1495. 1520. & ex M. Petri Ægidii in utroque jure Licentiati recognitione Lugd. 1506. & ab Aſcenſio Badio Pariſ. 1506. & Lugdun. 1514. 1520. fol. per Joannem de Platea. In voce *Janua* hæc de ſe auctor ipſe: *A Janua porta dicta eſt Janua* (Genua) *quædam Civitas potens, nobilis, pulchra & dives juxta mare ſita,*

X 2 &

(*a*) Mem. de Trevoux 1713. p. 1661.

(*b*) Pro una editione habeo tres illas Moguntinas, quas laudat Jacobus Qvetif Tomo I. Bibliothecæ Scriptorum Dominicanorum pag. 462. neque diverſam ab Anno 1460. puto, quam Joannes Trithemius in Cronico Hirſaugienſi ad Annum 1450. memorat. De illa Anni 1460. vide Jani Georgii Betulii, ſive Burchardi Epiſtolam p. 74. & Bibl. Aproſianam pag. 612.

& eſt quaſi introitus & porta Lombardiæ Tuſciæ provinciæ. Hujus Civitatis oriundus fuit compilator præſentis libelli, qui dicitur Proſodia ſive Catholicon. *Compilator ſiquidem hujus operis dictus* Frater Joannes Januenſis de Balbis, *de ordine Fratrum Prædicatorum modicus, qui etiam compilavit alium libellum in Theologia, qui dicitur* Dialogus de quæſtionibus animæ ad ſpiritum: *qui & compoſuit* opus Paſchale, (ſive de modo inveniendi feſta mobilia) *ubi ſcilicet de facili reperitur Paſcha: ſcilicet hoc opus paſchale compoſuit antequam ordinem intraret*. Vide Oudinum Tom. III. p. 579. ubi etiam de aliis ejus ſcriptis, neſcio an editis, *Poſtilla in quatuor Evangelia ſecundum conſuetudinem ſcholaſticam*, & *tabula ſive ſyllabo in ſacram Scripturam*, quibus Jacobus Qvetif ex Raphaele Soprane & Auguſtino Oldoino (*a*) addit tractatum *de potentia DEI*.

Balbus Menſor inter Gromaticos ſive rei agrariæ ſcriptores, de quibus in Bibl. Latina.

Baldricus Aurelianenſis, ex (*b*) *Burgulenſi* apud *Andegavos* Ordinis Benedictini Abbate Archiepiſcopus in Aremorica *Dolenſis*, adeoque neutiquam in duos vel tres diſtrahendus, obiit An. 1131. Hujus adhuc Abbatis *Carmina Hiſtorica* honori illuſtrium defunctorum tributa pleraque, & in his leonina quædam, vulgavit Andreas du Cheſne Tomo IV. ſcriptorum hiſtoriæ Francorum pag. 251. 277. In laudem Odonis Hoſtienſis Epiſcopi legitur carmen pag. 275. qui nullam in Baldrici libro mentionem ſui fieri queſtus fuerat pag. 278. in quo tamen Baldricus celebraſſet *urnam*, *leporem*, *corvum*, *cancrum*, *aſellos*, & *ſtellas*, quæ carmina vel non habuit du Cheſnius, vel edere omiſit. Idem Baldricus jam Epiſcopus ſcripſit *Hiſtoriam Hieroſolymitanam libris IV.* ab Anno 1095. quo habitum Concilium Claromontanum, cui ipſe adhuc Abbas interfuit, & in quo expeditio Hieroſolymitana decreta fuit, uſque ad captam An. 1098. a Chriſtianis Hieroſolymam. Exſtat in Bongarſii Geſtis DEI per Francos Tom. I. pag. 84. 158. ſed in Tomo quarto du Cheſnii incaſſum illam quæſiveris: unde emendandus Caveus, ſed Oudinus quoque, qui oratione ligata ſcriptam affirmat. *Libri II. de Vita S. Samſonis*, Epiſcopi Dolenſis, apud Mabillonium Sec. I. Benedictin. pag. 165. *Vita S. Maglorii*, Dolenſis Epiſcopi, ibidem pag. 223. & *S. Maclovii*, Epiſcopi Alectenſis, ib. pag. 217. *Confirmatio Bonorum Monaſterii S. Florentii*: apud Dacherium Tomo VII. ſpicilegii pag. 196. & Tomo III. editionis novæ pag. 459. *Libellum de viſitatione infirmorum*, quem Caveus MS. memorat, Oudinus ſuſpicatur eſſe unum ex duobus illis, qui inter ſuppoſita S. Auguſtino leguntur Tom. VI. editionis Amſtelod. pag. 734. ſeq. *Translatio & Miracula capitis S. Valentini Martyris*, in Actis Sanctorum 14. Februarii Tomo II. pag. 758. *Vita S. Roberti de Arbriſſello* apud Surium & in Actis Sanctorum 26. Februarii Tom. III. pag. 603. *Vita Hugonis* Archiepiſcopi Rothomagenſis, & *Relatio de Monaſterio Fiſcammenſi* in Arturi du Monſtier Neuſtria pia, Rothomag. 1663. fol. pag. 282. & 227.

Baldericus cognomine *Rubeus*, Epiſcopus *Noviomenſis* & *Tornacenſis* ab Anno 1097. & 1112. Scriptor Hiſtoriæ, ſive *Chronici Cameracenſis & Atrebatenſis* a Clodoveo uſque ad Annum 1030. libris III. quos Georgius Colvenerius edidit Duaci 1615. 8. cum notis. Chronici illius Codex fortaſſe originarius in Bibliotheca Atrebatenſi. Vide iter Litterarium duorum Benedictinorum Gallice editum Tom. II. pag. 74. Huic Chronico jungenda *Vita Lietberti*, Cameracenſis Epiſcopi, cui a ſecretis Baldericus fuit, edita a Dacherio Tom. IX. ſpicilegii pag. 675. & Tomo II. editionis novæ pag. 138. *Chronicon Morinenſe*, ſive Eccleſiarum *Tarvanenſis* & *Ambianenſis*, quod apud Cenoma-

(*a*) Athenæi Liguſtici pag. 284.

(*b*) Vide Acta Sanctorum Tomo I. Aprilis pag. 431.

manenſes Benedictinos MS. ſervari ſcripſit Swertius & Valerius Andreas, nemo adhuc in lucem protulit. Ad illud ſcribendum hortatus Baldericum fuerat Godfridus Ambianenſis Epiſcopus, in Epiſtola, quam afferunt Sammarthani Tom. III. Galliæ Chriſtianæ pag. 816. *Confirmatio Bonorum, quæ Monaſterio Lehunenſi ſunt a Boſone Milite reſtituta*, obvia apud Dacherium Tom. VIII. ſpicileg. pag. 169. & Tom. III. editionis novæ pag. 463.

Baldevvinus. infra, *Balduinus*.

Balduinus de Avennis, vixit Sæculo XIII. circa Annum 1285. cujus *Genealogiæ ex Chronicis Hannonienſibus collectæ* apud Dacherium Tom. VII. ſpicileg. pag. 584. & Tomo III. edit. novæ p. 286.

Jacobus Baldevvinus, ſive *Balduinus* Bononienſis, Azonis & Odofredi Beneventani auditor, deinde JCtus celebris, etiam Genuæ prætor per biennium, Auctor *Gloſſarum in Jus Civile*, Digeſtorum nempe libros & Codicis, quas laudat Trithemius cap. 454. qui ait eum floruiſſe circa Annum 1240. & Gvido Pancirollus lib. II. cap. 27.

Balduinus patria Devonius, ex Abbate de Forda, Ordinis Ciſtercienſis, Epiſcopus An. 1181. Wigornienſis, atque inde Archiepiſcopus ab Anno 1184. ad 1190. (*a*) *Cantuarienſis*, de quo adire juvabit Oudinum Tom. II. pag. 1612. ſeqq. Quod Giraldus Cambrenſis hunc Balduinum ſcripſit *Monachum fuiſſe meliorem quam Abbatem, & Epiſcopum quam Archiepiſcopum*, congruit Urbani III. ſententiæ, qui Epiſtolam ei inſcripſit hunc in modum: *Urbanus ſervus ſervorum DEI Monacho ferventiſſimo, Abbati calido, Epiſcopo tepido, Archiepiſcopo remiſſo ſalutem*. Plura ſcripſit Opuſcula Theologica, ex quibus illud *de Sacramento altaris*, & alia quindecim edidit Bertrandus Tiſſier. Prior Bonifontis, Tomo quinto Biblioth. Ciſtercienſis Pariſ. 1662. Cæterorum editorum & ineditorum titulos, vide ſi placet apud laudatum Oudinum, Caveumque & in Caroli de Viſch Bibliotheca Ciſtercienſi pag. 30. ſeq. Baleum III. 27. Pitſeum pag. 259. ſeq. &c.

Alius *Balduinus*, ſive Beadvvinus antiquior, Epiſcopus Orientalium Anglorum de quo Beda IV. 4. & Lelandus c. 108.

Balduinus Flandriæ Comes & Hannoniæ, captaque a Latinis An. 1204. *CPoli*, *Imperator* coronatus 17. Cal end. Jun. ut teſtatur ipſe in Epiſtola ed ita ab Edmundo Martene Tomo I. anecdotor. pag. 793. Aliæ ejus Epiſtolæ duæ de illa expeditione apud Arnoldum Lubecenſem VI. 19. & 20. pag. 463. & 492. edit. Bangertianæ. Poſteriorem dedit etiam Miræus iu Codice piarum donationum c. 99. Bruxell. 1624. 4. Epiſtola ad Innocentium III. Papam, apud veterem ſcriptorem geſtorum illius Pontificis, quæ Baluzius Epiſtolis Innocentianis præfixit, cap. 91. pag. 52. ſeq. & in Petri d' Outreman CPoli Belgica, Toloſæ 1643. 4. Cum vero Papyrius Maſſonus in Urbano II. laudat *Balduinum Carnotenſem*, belli ſacri, cui interfuit primum ſcriptorem, intelligitur ab eo *Fulcherius*, qui Balduini Hieroſol. Regis a ſacris fuit, ut obſervatum Jacobo Bongarſio Præf. ad geſta DEI per Francos.

Balduinus Devonius, ſupra, *Cantuarienſis*.

M. *Balduinus* de Marrochio, Mathematicus, cujus *Tractatus ad ſciendum diem menſis & feſta ſanctorum, & Algoriſmus* inter MSS. Codices Belgii memorantur ab Antonio Sandero pag. 203. Bibliothecæ Belgicæ MS.

Balduinus Canonicus S. Cornelii Ninivenſis, ſive Ninovenſis in Flandria, Ordinis Præmonſtratenſis, ſcripſit *Chronicon a CHRISTO nato* uſque ad Annum 1294. quo ipſum auctorem obiiſſe teſtatur Joannes le Paige in Bibliotheca Præmonſtratenſi pag. 306. MStum ſervari in Abbatia Ninovenſi notat Sanderus pag. 22. ſed in lucem nemo ha-

ſte-

(*a*) Vide VVarthoni Angliam Sacram Tom. I. pag. 112.

ctenus, quod meminerim, protulit, quanquam Miræum in Chronico ſuo Præmonſtratenſi non parum illi debere monuit Voſſius pag. 493. de Hiſtor. Lat. Hunc Balduinum non diverſum eſſe a Balduino de Aveſnis, ſive Avennis de quo ſupra, ſuſpicatur Sandius ad Voſſium p. 181.

* *Balduinus* de *Avenis*. Scriptarum ab illo Genealogiarum additamenta, in quibus de poſteritate Philippi I. Galliarum Regis, vulgavit Leibnitius Acceſſion. Hiſtor. to. 2. pag. 579.

Balduinus Paderbornenſis Parochus, ſcriptor hiſtoriæ univerſalis uſque ad ſua tempora, hoc eſt uſque ad A. 1418. Vide *Gobelinus Perſona*.

Hieronymus Baldungius, Medicus Tigurinus, qui Tractatum de Podagra ſcripſit ad Sigiſmundum Auſtriæ Ducem, & aphoriſmos compunctionis, Theologici argumenti Argent. 1497. 4.

Petrus Baldus Ubaldus, Peruſinus, Bartholi diſcipulus, inter JCtos celebris, obiit Ticini, *Lucerna Juris* extincta A. 1400. ætatis 77. de cujus Commentariis in Jus Civile, Conſiliorum Voluminibus, aliiſque ſcriptis editis & ineditis Ludovicus Jacobillus in Bibliotheca Umbriæ. *Allegationes pro Urbano ſexto* legitimo Papa Raynaldus ſubjecit Tomo XVII. Annal. De Baldo vide etiam Jovii Elogia, Pancirollum II. 70. de claris JCtis, Boiſſardi Icones Tom. I. pag. 100. Bælii Lexicon, Auguſtini Oldoini Athenæum Auguſtum de doctis Peruſinis pag. 36. ſeqq. qui etiam pag. 40. ſeqq. de altero *Baldo de Bartholinis*, qui *Baldus Novellus* appellatus, ſcriptorque tractatus *de dotibus*, & aliorum Juris Civilis commentariorum, obiit Piſis A. 1400.

* *Petrus* de *Ubaldis Peruſinus*. An Baldus deſignatus ſit aliquando nomine Petri de Ubaldis, penitus ignorare me fateor; mihi tamen certo certius conſtat fuiſſe alterum Petrum de Ubaldis Peruſinum a Baldo celebri juriſconſulto plane diverſum, ex quo editus eſt tractatus de duobus fratribus, quem & Pancirolus laudat, & mihi pariter ſuppetit in MS. Codice Feliniano in Bibliotheca Canonicorum Majoris Eccleſiæ Lucenſis, & typis prodiiſſe non dubito. Profecto in fine ejuſdem opuſculi hæc leguntur: *compoſitus fuit iſte tractatus de duobus fratribus & aliis quibuſque conſociis per me Petrum Petri nepotem de Ubaldis de Peruſio utriuſque juris doctorem licet minimum Petri, jureque magni juris utriuſque, hujus* (*ſic lego*) *nepotem*. Porro iſte Petrus integrum affert *Conſilium Ludovici Pontani de urbe*, qui ſane aliquandiu poſt Baldum vixit, & floruit. Pancirolus l. 2. cap. 72. cenſet Petrum hunc Petri nepotem patrem habuiſſe Matthæum, qui natus eſt ex Petro Baldi fratre. Petrum autem illum tradit claruiſſe pluribus editis in lucem publicam opuſculis, nempe de permutatione Beneficiorum, de canonica, Epiſcopali, & Parochiali, & de Collectis.

De anno emortuali Baldi variæ quidem ſunt ſententiæ ſcriptorum, de quibus conſulendus eſt Belius in lexico. Cur tamen ego a Sententia ejuſdem Belii, itemque Fabricii, recedam, qui ambo annum mortis ejus ſignant diem 28. Aprilis 1400. faciunt ea, quæ ſtatim hic adnotabo. In MS. Cod. Bibliothecæ Canonicorum majoris Eccleſiæ Lucanæ extat repetitio in materia juramenti ſuper l. 2. ff. de Jureiur. edita per acutiſſimum Juris interpretem D. Baldum de Peruſio. Hanc vero deſcripſiſſe tradit ſcriba ex originali *Scripto man. prop. D. Baldi*, quæ ſcriptio facta eſt an. 1415. Porro in fine hujus ſcripti hæc leguntur tamquam ab ipſo Baldo expreſſa. *Repetita fuit hæc lectio per Baldum de Peruſio civem Peruſinum I. V. D. in felici civitate Florentiæ, legente ordinarie Jus civile, quæ ultra omnes floret Italiæ, ac imperat feliciter, & jugiter Amen. Actum 1413. hic in dicta civitate ad honorem, & gloriam magni Domini, & Salvatoris noſtri J. C. & glorioſæ ſuæ genitricis, atque BB. Joannis Baptiſtæ & Zenobii reparatæ Florentiæ provinciæ ſpecialium protectorum. Et quia* ſcri-

ſcriptum, quod in multiloquio error non deerit, & ego maxime multa locutus ſum, ne exiſtimem proterve dixiſſe quæ dixi correctioni ſuppono omnium rectius ſentientium & præcipue correctioni Dominorum meorum excellentiſſimorum Collegii Florentini Amen. Hæc diſſertiſſima verba, quæ vix ullam ambiguitatem admittere poſſunt, fere ad ſenſum demonſtrant Epitaphium Baldi ſepulchro impoſitum recentius eſſe, & ab authore nec plane coævo, nec ſatis rerum a Baldo geſtorum gnaro dictatum. Nam in epitaphio illo obiiſſe exprimitur an. 1400. Diu quidem multumque hæſi dubius num ſcriptum hoc a me prolatum ad Baldum de Bartolinis, qui pariter juris civilis ſcientia claruit, referendum eſſet. Sed cum in Fabritio hic legamus Baldum hunc juniorem obiiſſe Piſis an. 1490. vix fieri potuit, an. 1413. adeo ſcientia excelluiſſe, ut prælectionem illam ſcriberet.

Joannes Baleus Sudovolgius, ſive Suffolcienſis Anglus natus A. 1495. deinde Epiſcopus A. 1552. in Hibernia Oſſorienſis, (*a*) ſed mox Maria regnum adepta, quia Romana ipſe ſacra minime probabat, exul, ac poſt quinquennium demum ſub Eliſabetha iterum reverſus in Angliam, & præbenda contentus Cantuarienſi diem obiit An. 1563. menſe Novembri, ætatis 68. Acerbiorem in Pontifices calamum ipſe excuſat Præf. in Acta Pontificum, cæterum ut de eo Montacutius pag. 39. apparatus, *impotentis linguæ & calami plerumque ſcriptor, in multis non rejectitius*. Ejus *ſummarium de ſcriptoribus majoris Britanniæ* editum Gippeſvvici in Anglia, 1548. 4. Sed longe plenius locupletiuſque lucem vidit Baſileæ 1557. fol. atque inſcribitur *Scriptorum illuſtrium majoris Britanniæ, quam nunc Angliam & Scotiam vocant, Catalogus*, cujus prior pars Centurias novem, poſterior A. 1559. Centuriam X. XI. XII. XIII. XIV. complectitur. Utraque effigiem Balei habet præfixam, quæ exſtat etiam apud Jacobum Verheyden pag. 147. In hoc Catalogo itidem inſerta paſſim *Acta Pontificum*, quæ deinde ſeparatim excuſa cum Roberti Barns vitis Pontificum, curante Joanne Martino Lydio, Lugduni Bat. 1615. 8. ſicut Baleum quoque ſecutum eſſe ſe profitetur Stephanus Szegedinus, Pannonius in ſpeculo Pontificio, cujus quartam editionem habeo typis exſcriptam ſine loci nota A. 1602. 8. Ut Baleus in Catalogo ſcriptorum Lelandum, ita Baleum ſecutus eſt Pitſeus, licet hic, utpote ſacris Romanis addictus, ſtrenue in eum invehitur. Cætera ſua ſcripta, ſed inedita pleraque, ipſe refert Baleus, quæ rectius pleniuſque apud eundem Centur. VIII. 100. pag. 703. quam apud Hendreichium in Pandectis pag. 389. lector ubi volet videre poterit.

Robertus Baleus JCtus, circa An. 1460. qui ſcripſit *Alphabetum ſanctorum Angliæ*, *Chronicon Urbis Londinenſis*, ac *inſtrumenta libertatis ejus Urbis*, deque ejus *Præfectis & Conſulibus* ab Anno 1189. ad 1461. & *geſta Regis Eduardi III.* Vide Baleum XI. 58. & Pitſeum p. 654.

Robertus Baleus Norvicenſis, Ord. Carmelit. Prior Burnhemienſis defunctus Anno 1503. ſcriptor *Annalium Ordinis ſui*, ut ejus hiſtoriam *Eliæ* Prophetæ, & Officium *Simeonis Stock*, Angli, & *ſermones* prætereaṁ. Vide Baleum XI. 59. Pitſeum pag. 686. & Alegrium in paradiſo Carmelitici decoris pag. 379.

Henricus de *Balma*, Oppido Burgundiæ, Monachus S. Franciſci, & Confeſſarius S. Coletæ Virginis, de qua Acta Sanctor. 6. Martii, obiit A. 1439. Veſuntione, ſcriptor variorum librorum aſceticorum, qui S. Bonaventuræ vel Thomæ Kempenſi tribui ab aliis ſolent. Vide Oudinum Tom. III. pag. 2341. ſeq.

Hugo de *Balma*, Carthuſianus, cui itidem myſticum opus de triplici via, & Theologiam Myſticam tribuunt, quod rectius legitur inter opera Johannis Gerſonis.

(*a*) Vide Thomam Pope Blount in cenſura ſcriptorum pag. 682.

ſonis. Vide Raynaudum de bonis & malis libris pag. 142.

Pontius du *Balmey*, ſive de *Balmeto*, Epiſcopus Bellicenſis in Comitatu Burgundiæ defunctus A. 1140. Cujus laudantur ſcripta *de æternitate*, *de Pace concilianda*, & *vitandis ſchiſmaticis*, *De contemtu Vanitatis ſeculi*. Vide Sammarth. Tom. II. Galliæ Chriſtianæ pag. 359. Eſſay de litterature Tom. I. p. 129.

Baltharius, ſive *Baltherus*, Monachus Seckinganus, ſive Saconienſis in Svevia circa Annum 900. ſcripſit (*a*) ad Notkerum Balbulum *Vitam S. Fridolini*, Abbatis Seckingenſis, qui An. 450. diem obiiſſe traditur. Exſtat ad calcem breviarii Glaronenſis, & in Actis Sanctorum 6. Martii Tom. I. pag. 433. De S. *Balthero* Presbytero ibid. pag. 448. Conſulendus etiam Johannes Colganus in Actis Sanctor. Hiberniæ, editis Lovanii 1647. fol.

Balthaſar del Rio, Hiſpanus, Scholaſticus Myndonienſis, Jacobo Serræ Cardinali Arborenſi a ſecretis, in Concilio Lateranenſi An. 1513. ſeſſione ſeptima habuit Orationem *de expeditione contra Turcas ſuſcipienda* in illud Matthæi XVII. v. 20. *Nihil impoſſibile erit vobis*. Prodiit cum Epiſtola ad Ferdinandum, Hiſpaniarum Regem, Romæ 1513. 4. & in Tomis Conciliorum Tom. XIV. Labbei p. 165. & T. IX. Harduin. p. 1700.

Baltherus. ſupra, *Baltharius*.

Divi Bambergenſes Jacobi Gretſeri, Ingolſtad. 1611. 4. complectuntur veteres Scriptores de Vita *S. Henrici* Imperatoris, *S. Kunegundis* Imperatricis, & *S. Othonis* Epiſcopi Bambergenſis, cum novem Diplomatibus S. Henrici & Innocentii III. bulla de S. Kunegundis Canonizatione.

Joannis Petri Ludevvig JCti, ſcriptores rerum Epiſcopatus Bambergenſis, Francofurti & Lipſiæ 1718. fol. (*b*) duobus Voluminibus offerunt Lectori: in Tomo priore quidem, præter Divos *Gretſeri*, de quibus jam dixi, & *Andream* Bambergenſem de Vita S. Ottonis, ex editione Valerii Jaſchii Pomerani, Colbergæ 1681. 4. Codicillumque *Diplomatum Bambergenſium* ab Anno 1000. ad 1500. & in his pag. 1196. Statuta Epiſcopatus Bambergenſis in Synodo ſub Henrico III. A. 1491. etiam recentiorum Scriptorum, Martini Hofmanni libros V. Annal. Bambergenſium antea ineditos ab origine Epiſcopatus Anno 1007. ad 1600. & ejuſdem Bambergam: & Abbates Cœnobii Benedictinorum S. Michaelis carmine elegiaco ex edit. Norimb. 1595. 4. Libellum conſuetudinum Bambergenſis Principatus, editum ſub nomine Juſti Veracii 1681. 12. Joannis Petri Ludevvig continuationem Bambergenſium Epiſcoporum ab Anno 1600. ad 1718. additis Joannis Salveri, Herbipolitani ſculptoris, ære deſcriptis Epiſcoporum imaginibus.

In Volumine poſteriore occurrunt Chronicon *Schvvarzacenſis* Cœnobii Ordinis Benedictini (quod eſt non procul a fluvio Schvvarzach, ubi in Mœnum illabitur) ab Anno 800. ad 1590. Origines *Banzenſes*. Vita Johannis Burchardi, Abbatis in Schvvartzbach, Banz, & S. Stephani in Wirtzburg An. 1587. defuncti, ſcripta a Conrado Dinnero. *Chronicon Reicherſpergenſe* ab Orbe condito ad Annum CHRISTI 1194. una cum diplomatibus & diplomatum codicillo appendice ex editione Chriſtophori Gevvoldi, quæ prodierat Monachii 1611. 4. Joannis Aventini hiſtoria *Oettingenſis* (de qua ſupra) Origines *Murenſis* Monaſterii in Helvetia, Ordinis Benedict. ex editione Spirembergienſi 1618. 4. Origines & Genealogia Comitum de Habſburg, Monaſterii Murenſis fundatorum, au-

(*a*) Sive interpolavit. Vide Carolum Cointium Tomo I. Annalium pag. 272. Falluntur vero, qui ad Notkerum velut auctorem vitam illam referunt, quo nomine Ægidium Schudum, Sebaſtianum Münſterum, Johannem Stumpfium, & Chriſtianum Urſtiſium reprehendit Goldaſtus Tomo II. Scriptor. Alemannicor. pag. 164.

(*b*) Acta Erud. A. 1718. pag. 289. *Abgeſonderte* Bibliothec. p. 869. ſeq.

auctore Dominico Tſchudi, Abbate Murenſi, ex editione Conſtantienſi 1651. 8. & P. Wuiæ, Canonici irregularis, hiſtoria Epiſcopatus *Caminenſis* in Pomerania, ab ejus originibus, ſive Anno 1124. ad 1618.

Banchinus, ſive *Bankinus*, Londinenſis Auguſtinianus, interfuit An. 1382. Concilio Londinenſi contra Wiclefitas, & præter Sermones, ac Determinationum Variarum Librum ſcripſit contra Poſitiones Joannis Wiclefi. Vide Pitſeum pag. 539. Baleum VI. 97.

Bandoninia alumna *S. Radegundis*, cujus *Vitam* a Venantio Fortunato ſcriptam addito altero libro complevit. Exſtat apud Surium ad 13. Auguſt. & Mabillonium Sæc. I. Ben. p. 326. S. Radegundis obiit A. C. 590.

Origines Banzenſis, ſive *Bantbenſis* ab Anno 1060. *Cœnobii* ad Mœnum fluvium Ordinis Benedict. in Diœceſi Wirtzburgenſi (hodie in Bambergenſi) deſcriptæ ab *Henrico* Abbate circa Annum 1123. & primum editæ a laudato Joanne Petro de Ludevvig Tomo ſecundo Scriptorum Bambergenſium.

Baptiſta de S. Blaſio, JCtus Patavinus, circa Annum 1480. de cujus ſcriptis Trithemius cap. 900. & Hendreichius pag. 598. * habeo typis excuſum *tractatum de Actionibus*, Venetiis per magiſtrum Erbardum Bardolt de Auguſta an. 1481. Ejuſdem Tractatus de *Correlativis* prodiit Venetiis anno 1481. &c. Eraldum Kadlot de Auguſta fol.

Baptiſta Paneccius *Ferrarienſis*, Ordinis Carmelit. circa Annum 1494. ſcripſit *Floridam*, ſive Chronicon a Chriſti ortu ad ſua tempora: *Chronicon ſui Ordinis*, *Chronicon Ferrarienſe*, *Vitam S. Mechtildis*, aliaque memorata Trithemio cap. 890. Alegrio pag. 369. Auguſtino Superbo de illuſtribus Ferrarienſibus &c. & in his librum de monte Sina, & Carmina varii generis, & Sermones, Baptiſtæ Mantuano dedicatos & impreſſos Bononiæ, Anno 1506.

Baptiſta Fulgoſus. infra, *Fulgoſus*.

Joannes Baptiſta Hiſpaniolus, (*a*) patria *Mantuanus*, eoque notior nomine, Carmelitarum ab Anno 1513. Prior Generalis, diem obiit in patria Anno 1516. ætat. 68. (*b*) Poeta inſignis, ut ſummorum virorum judicia a Chriſtiano Daumio in libro de cauſis amiſſarum radicum Latinæ Linguæ pag. 79. ſeq. notata, & Laurentius Cupærus in præf. operibus Mantuani præmiſſa, & Petrus Lucius in Bibliotheca Carmelitana adverſus Jovium diſputans, longe magis autem Operum ipſius inſpectio lectori erudito & æquo facile perſuadebit: quanquam audiendus etiam fortaſſe Lud. Vives, qui p. 299. libri 3. de tradendis diſciplinis, *magis copioſum & facilem, quam terſum & ſublimitati argumentor. reſpondentem* notat. Certe iniquam puto Dempſteri cenſuram, cui *Poeta perbarbarus eſt & corruptus*: itaque potius probo Balthaſaris Bonifacii judicium XV. 3. Hiſtoriæ ludicræ, cui Mantuanus *patria Maronis haud indignus, & inter Mincii cygnos numerandus, Ovidio quam Virgilio propior, licet ab utroque longo intervallo diſtans, venæ etſi non uſquequaque puræ, uberrimæ tamen, miræque felicitatis & facilitatis in rebus explicandis*. Multa ſcripſit non carmine ſolum, ſed proſa quoque: junctim edita poſt plures ſingulorum editiones Antvverpiæ a laudato Cuparo Antvverp. 1576. 8. quatuor Voluminibus, quæ recenſerem, ſi vellem actum agere, & quæ a Warthono ad Caveum, annotatis antiquioribus etiam editionibus, & ab Alegrio in paradiſo Carmelitici decoris pag. 385. Ludovico Jacobo a S. Carolo in Bibliotheca Carmelitica, & Poſſevino Tom. I. apparatus pag. 167. Tomorum etiam numero & ordine enumerantur, repetere. Editio-

(*a*) Sive *Spagnolus*, idem enim eſt nomen: neque erat, quod eo nomine Poſſevinum reprehenderet Andreas du Sauſſay continuatione Bellarmini de Scriptoribus Eccleſiaſticis pag. 5.

(*b*) Reineſii Epiſt. ad Daumium pag. 20. ſeq. 51. 153. Lud. Ellies du Pin Tom. XIV. Biblioth. Eccleſ. pag. 97.

nis Pariſienſis Aſcenſianæ poematum Mantuani Pariſiis 1513. fol. tribus Tomis, cum notis Aſcenſii, Murrhonis & Brantii in illorum pleraque; notitiam diſtinctam exhibet Geſnerus in Biblioth. pag. 128. ſeq. Exſtant ſeparatim quoque, proſa ſcripti de patientia libri III. & liber de vita beata, iiſdem typis expreſſi in folio. Effigiem Mantuani dabit Boiſſardus Tom. I. imagg. pag. 168. Apud Trithemium cap. 912. ſcripta quædam Mantuani memorantur, quæ in editione Antvverpienſi fruſtra quæres, ut præter Epiſtolas multas ad diverſos, Orationeſque, liber de ortu & diverſitate Religionum, Apologia pro fratre Petro, & introductorium ſubtilis Scoti. Mantuani eclogæ, noviſſime cum notis excuſæ Coloniæ 1688. 12. Vide Baſnagii Bellovallii hiſtor. Operum Eruditorum Anno 1688. Octobri pag. 194. * Orationem ejus in omnium SS. celebritate habitam coram ſummo Pontifice anno 1458. habere ſe manuſcriptam in quodam codice affirmat Baruffardus in opuſculo apud Calogerà tom. 26. p. 175.

Joannis Baptiſtæ de Vera Cruce, Philoſophi ac Medici Romani, *Confutatio Hebraicæ Sectæ*, de priore ac ſecundo Chriſti adventu, Argentorati 1500. 4. ex Hebraico Latine ſive ab auctore ipſo, ſive ab alio verſa. Vide Rev. Wolfii noſtri Bibliothecam Hebraicam Tom. III. pag. 353. ſeq. & Tom. IV. pag. 547. ſeq. & Proſperum Mandoſium VI. 90. Bibliothecæ Romanæ Tom. II. pag. 70.

Baptiſta Marchio Pallavicinus, Epiſcopus Regienſis, diem obiit Anno 1466. Vide Ughellum Tom. II. pag. 311. Ejus Oratio carmine ſcripta elegiaco ad S. Mariam Virginem exſtat MS. in Bibliotheca Cæſarea. Vide Lambecium Tom. II. pag. 987. Incipit:

Alma, decus ſuperum, Virgo Regina decuſque,
Quo datur ad ſummi tecta Tonantis iter.

Hoc carmen ejus, aliaque etiam, edita Viennæ in 4. Vide Hendreichium p. 447. * Carmen illud de B. M. V.

Alma, decus ſuperum. Etc.

verſio eſt Italicæ cantilenæ editæ a Leonardo Juſtiniani, cui ingenium erat ad hæc natura comparatum

Maria, verzine bella,
Schala che aſcendi all' alto Cielo.

Animadverſionem hanc debeo erudito viro Cl. Lambacher Bibliot. Antiq. Vindobon. Civi. to. I. pag. 69.

Pallavicini hujus carmen inſcriptum: *hiſtoria flendæ crucis, & funeris D. N. Jeſu Chriſti ad Eugenium IV.* prodiit Tarviſii an. 1494. in 4. cui præter carmen de morte accedit in fine carmen illud, cujus ſuperius memini de B. M. V. Idem carmen de cruce cum aliis piis Poematiis Variorum excuſum eſt Viennæ in Auſtria in 4. an. 1516. iterumque cum aliis aliorum Antuerpiæ 1548. in 12.

Baptiſta Monſfeltria ex Conjuge Principis Piſaurenſis Galeatii Malateſtæ, Monacha S. Claræ ab A. 1445. aſſumto Hieronymæ nomine, obiit A. 1447. ſcripſitque *Orationem* in laudem Martini V. Papæ. Librum *de vera Religione*, aliumque *de humanæ conditionis fragilitate*, & *Epiſtolas*. Vide Waddingum p. 46. ſeq. * Hanc fœminam laudari credo a Campano orat. in fun. Baptiſtæ Sfortiæ Urbin. Duciſſ. illis verbis: *Proaviam ejus Maternam habuit Baptiſtam ex familia ortam Urbinatum principum gentilem Friderici ..... celebratiſſimam ſuorum temporum fœminam, cujus doctrina atque eloquentia admirationi fuit etiam iis, qui doctiſſimi, eloquentiſſimique fuerunt, ut conſtet oraſſe aliquando apud Sigiſmundum Cæſarem, & Eugenium P. M. incredibili cum admiratione utriuſque neque minore cum gratia, & ſcripſiſſe non pauca de conditione vitæ, & religione, cui poſtea maximis relictis opibus ſeſe incitavit, exemplumque præbuit filiæ etiam ita faciendi. Reſponſa etiam ad eam leguntur ſummorum hominum de Philoſophiæ commentariis, & ſacris quæſtionibus reddita, in quibus neſcias elo-*

quen-

quentiæ ne plus invenias , & doctrinæ, religionis etiam ſanctimoniæ (ſic) *addiſcas*. Vide & Guinifortii Barzizii epiſtolam ad Coſtantiam Varanam ejuſdem Baptiſtæ ex matre neptem. Pag. 134. edit. a Furieto curatæ.

Baptiſta Platina. infra, *Platina*.

Baptiſta de Salis , ſive *de Roſellis*, Ligur Provinciæ Januenſis, Ordinis Minorum, ſcripſit opus de caſibus (*a*) & conſiliis ad animam, ſeu conſcientiam pertinentibus, quod ab ipſo *ſumma Roſella* appellatur. Prodiit Pariſiis 1499. Vide Trithemium cap. 926.

Baptiſta Trovamala , Ordinis Minorum, apud Lovanienſes, ſcripſiſſe traditur & ipſe Summam caſuum Conſcientiæ, litterarum digeſtam ordine, quæ *Baptiſtiniana* ab eo dici conſuevit. Prodiit Romæ 1479. Auguſtæ 1484. Norimbergæ 1488. Venetiis 1495. 1498. Pariſiis 1515. & Argentinæ 1516. Hic Baptiſta rectius cum ſuperiore idem, eademque ſumma habetur a Labbeo Tom. I. de S. E. pag. 174. & Miræo auctarii de S. E. cap. 482. quanquam alii diſtinguunt, ut Waddingus in Bibliotheca Ordinis Minorum pag. 47. Sub nomine Baptiſtæ de Salis editam reperio ſummam Roſellam, ſeu Boſellam Genuæ an. 1484. Hanc autem editionem ego in Bibliotheca mea ſervo.

Baptiſta Varana , filia Principis Camertenſis, Monacha S. Claræ, quæ An. 1500. diem obiit, cum ſcripſiſſet hiſtoriam Converſionis ſuæ , & An. 1488. de doloribus octo animæ Chriſti , & An. 1491. recordationes , ſive inſtructiones ſpiritales novem. Carmina etiam Latina & Italica , Epiſtolaſque. Vide Waddingum. Pigeret hic illaudatam præteriiſſe Varanam alteram hac antiquiorem, Conſtantiam , quam lego orationem eloquentiſſimam ornatiſſimamque ſcripſiſſe, & recitaſſe coram Blanca Maria Philippi Mariæ Vicecomitis Mediolanenſis Ducis filia , cum ætatis annum XIV. non excederet. Teſtis hujus eſt & laudator Guinifortius Barſizius in epiſtola ea de re ad illam ſcripta data an. 1434. pag. 134. editionis a Furieto adornatæ. An vero latina hæc ſit oratio, ſeu vernacula ignoro.

Franciſcus Barbarus, Candiani Filius, Nobilis Venetus ac Præfectus Brixiæ, illam civitatem adverſus motus internos, atque exercitum Mediolanenſem per tres menſes fortiter defendit An. 1438. Idem clarus etiam litteris , ac Chryſoloræ diſcipulus, Græca & Latina lingua valuit, & florens etiamnum Annis ſcripſit libros duos *de re uxoria*, recuſos Amſt. 1639. 12. Latine , (*b*) nec minus Italice, Alberto Lollio Ferrarienſi interprete . Venetiis 1548. 8. Vertit etiam e Plutarcho vitam *Ariſtidis* & *Catonis* dicavitque fratri Zachariæ. Ejuſdem *Orationes* & *Epiſtolarum libri XVI.* celebrantur . Plures ad hunc Franciſci philelphi Epiſtolæ. Habuit hic Franciſcus etiam filium Zachariam , & ex hoc nepotem Hermolaum, Patriarcham Aquilejenſem. Sed & fratris, Zachariæ, filius Hermolaus appellabatur , Veronenſis Epiſcopus . De ſingulis diſtincte ſum dicturus . Franciſcus hic diem obiit Anno 1454. de quo præter Trithemium cap. 766. Bælium in Lexico, accurate Apoſtolus Zenus Tomo XXVIII. Diarii Eruditorum Italiæ pag. 130. ſeq. qui pag. 213. etiam Volumina duo *Epiſtolarum* MSS. memorat , e quibus hiſtoria litteraria ſeculi XV. inſigniter illuſtrari poſſit: & Evangeliſta Manelmus Vicentinus de geſtis Franciſci Barbari , editus a Joanne Andrea Aſtezato, Brixiæ 1728. 4. cum *Franciſci Barbari actione gratiarum, habita populo Brixiano*. * Epiſtolarum viri hujus doctiſſimi collectionem ſatis amplam e MSS. codd. fere ex integro erutam dedit Eminentiſſimus, ac eruditiſſimus S. R. E. Cardina-

Y 2

(*a*) Vide Tobiam Eckardum in Codicibus MStis Quedlimburgenſibus pag. 22.

(*b*) Latine ſæpius viderunt lucem, ut notavit Hendreichius pag. 410. Prodiit etiam Gallica verſio, Jolio interprete Pariſiis 1667.

nalis Angelus Maria Quirinus, cui & appendicem ex aliis ejuſdem Barbari, & aliorum ad ipſum epiſtolis ex aliis MSS. codd. adjecit, ut ſimul omnes ſummam conficiant epiſtolarum 368. Prodiit opus Brixiæ an. 1743. in 4. Præmiſit huic volumini author eruditiſſimus volumen, in quo totam Barbari hiſtoriam latiſſime, & diligenter exponit.

Ejuſdem Barbari *commentariolos Brixienſes* memorat Nicolaus Reſtis in ſua epiſtola ad eumdem Barbarum, quæ eſt 133. in eadem collectione.

Præfationem verſionis de vita Ariſtidis & Platonis ex Plutarcho vulgavit Cardinalis Quirinus in Diatriba præliminari ad collectionem epiſtolarum Barbari.

Ex ejus orationibus vulgatæ ſunt ab Em. Quirino *oratio funebris pro Amico*. *Laudatio in Albertum Guidalotum*. Vulgavit etiam vir doctiſſimus: *Proœmium ejuſdem in Flav. Blondii Italiam illuſtratam*. Ibi pariter pag. 282. extat alia ejus *oratio ad populum Brixianum*, dum ſolemni ritu pileo donaretur in Eccleſia SS. Fauſti, & Jovitæ habita an. 1437.

Hermolaus Barbarus, Zachariæ, qui Franciſci frater erat, filius, Protonotarius Apoſtolicus, Epiſcopus *Trevisanus*, atque inde *Veronenſis*, defunctus An. 1471. Scriptor *Vitæ S. Athanaſii*, & narrationis *de translatione corporis ejus in civitatem Venetiarum*. Ejuſdem *homilia in S. Athanaſium*, aliique *Sermones*, quos Aquilejenſi præter rem Voſſius tribuit, & *Lectura* Theologica & Juris Canonici, ſpiſſum Volumen in majoris folii forma memoratur. Vide idem Diarium pag. 140. ſeq. & 165. 167. 246. Mabillonium Tom. I. Muſei Ital. pag. 204.

Hermolaus Barbarus, Zachariæ filius, Franciſci nepos, Zachariæ alterius patruelis, Pomponii Læti diſcipulus, præcoci ac felici ingenio, vir eruditiſſimus, & poſt alias pro Republica functiones Patriarcha *Aquilejenſis*, de quo hæc Petrus Alcyonius libro priore de exilio pag. 60. ſeqq. *Innocentius VIII. Pontifex Maximus, meo potiſſimum rogatu*, Hermolaum Barbarum, *Venetum*, *Aquilejenſibus ſacris publice præfecit*. (*a*) *Hunc ego ſumma obſervantia colui: hominiſque tum ſummo ingenio, ſummaque induſtria, tum ſtudiis, ac omni doctrina magnopere delectabar. Et eo magis, quod intelligebam illum tantarum virtutum laude, & patriæ, & Italiæ, & Reipublicæ noſtræ eſſe ornamento. Ante quidem in Urbem a Venetis miſſus, legationis munere fungebatur apud Pontificem Maximum & nos, ſummi ordinis Antiſtites: dein exilio affectus eſt, quod ejuſmodi ſacerdotium Aquilejenſe ſuſcepiſſet, ſpreta auctoritate, ut dicebant, ſui Senatus*. (*b*) *Ne vivam, ſi acceptior nobis non erat, & neſcio, quo pacto admirabilior illius privati* (*c*) *virtus nobis videbatur, quam ante cum publicam perſonam gereret, ac tanti Senatus res procuraret. Quam ob rem multum honoris ei privato deferebamus, quod intelligebamus, ſapientiæ, gravitati, conſtantiæ, moderationi animi illius totum id deferri oportere: Magiſtratum autem gerenti cum honorem habebamus, Senatui duntaxat Veneto, a quo legatus miſſus erat, nos honorem habere ſuſpicabamur. Exilium igitur Barbaro, non ſolum calamitatem detraxit, ſed etiam dignitatem auxit. Quod quidem ita conſtanter, moderateque ferebat, ut facetiſſime jocaretur: Muſas illud ſibi a patria impetraſſe, quoniam ægre ferrent hominem ſuis ſacris initiatum, ambitione vulgarium honorum diſtineri, & plebejis occupationibus*

(*a*) An. 1491. poſt defunctum 11. Martii Marcum Barbum. Vide Ughellum T. V. Italiæ Sacræ pag. 130. Fallitur itaque Bembus, qui ab Alexandro VI Patriarcham creatum ſcribit Hermolaum. Adde Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 133. ſeq. & 159. Niceron Memoires pour ſervir à l' Hiſtoire des hommes illuſtres Tom. XIV. p. 12.

(*b*) Nicolaus Comnenus Papadopoli Gymnaſ. Patavin. Tom. II. pag. 28.

(*c*) *Accepta enim Senatus voluntate, ceſſit ſponte adeptæ dignitati, ſeque Patriarchatu ſponte abdicavit*. Petrus Delfinus Epiſt. ad Ugolin. Verinum lib. 2. Epiſt. 92.

bus impediri. Itaque plura ſcripſit biennio exul, quam XX. ante annis, cum patria frueretur, & honoribus illius florentiſſimus eſſet, Recognitionem erratorum Pliniani *codicis,* (*a*) *Explanationem librorum de anima* Ariſtotelis, (*b*) *cum jam ante ejuſdem Philoſophi libros talis argumenti, in Latinum convertiſſet, & XVI. libros de ratione diſſerendi* (*c*) (*veteres Peripatetici, Organon eos appellant*) *& V. Rhetoricos,* (*d*) *& unum Poeticum,* (*e*) *octoque* Dioſcoridis *Medicos,* (*f*) *quos alio etiam opere inſtruxerat, quod Corollarium inſcribebat. Adjecerat quoque pulcherrimam expoſitionem ad libros Analyticos* (*g*) *poſteriores* Ariſtotelis *ante in Latinum translatos. Et hæc quidem omnia, adhuc diligentiſſime aſſervari vidi a fratribus illius, cum ſedecim abhinc annos Venetiis Bibliothecam illius excuterem: atque incredibili ſum lætitia elatus, cum cognovi, doctiſſimi, amiciſſimique hominis elucubrationes non intercidiſſe, quod ne eveniſſet, magnopere verebar, cum in ſuburbano Oliverii Carafæ,* (*h*) *collegæ mei, ex peſtilentia obiiſſet, & domeſtici, intimique familiares fuga ſaluti ſuæ conſuluiſſent, omniaque tanquam bona caduca, in medium reliquiſſent. Sed ejus generis ſcripta ab interitu, & furto vindicata fuiſſe narrabant Zenotelis* (*i*) *cujuſdam opera, quem ille habebat ad manum. Solebat autem perſæpe mihi recitare, quæ ex Ariſtotele faciebat Latina, judiciumque exquirebat meum, quod ſic tamen interponebam, ut perſpicere poſſet, placere mihi ſuam induſtriam, & diſciplinæ Peripateticæ intelligentiam, quæ perneceſſaria eſt homini in tali ſcribendi genere verſanti: non ſatis autem probari dicendi rationem, qua, in ſententia Ariſtotelica exprimenda utebatur: ſed hoc illius ætatis fuit vitium, ut a puritate Latinæ linguæ* (*k*) *abhorreret.* Hactenus Alcyonius, cui juvat addere, quod non quidem Gardinalis fuit Barbarus, ut a Trithemio præter rem traditur, ſed ſi diutius vixiſſet, cooptatus fuiſſet ab Alexandro VI. in ordinem purpuratorum, qua de re & de aliis ad Hermolaum pertinentibus Petrus Bælius in Lexico, Nicolaus Comnenus Papadopoli Tom. II. Gymnaſii Patavini pag. 28. & Auctores Diarii Erud. Italiæ Tom. III. p. 52. & maxime Tom. XXVIII. p. 159. ſeq. qui jubent conſulere Diſſertationem Hiſtoricam P. Gandulfi Auguſtiniani, a quo præter

rem

(*a*) Præcipuum hoc opus *caſtigationum Plinianarum*, quæ primæ, cum Epiſtola ad Alexandrum VI. prodiere Romæ 1492. typis Eucharii Argentei, ſive Silber, & ſecundæ cum emendationibus Hermolai *in Pomponium Melam*, in quibus & in Senecam, in Quintilianum, in Columellam ſimile ſtudium ſe poſuiſſe innuit. Romæ Idibus Februarii 1493. fol. Mediolani 1494. fol. Cremonæ 1495. Venetiis 1497. fol. De utriſque dixi in Bibliotheca Latina. Diſſertatio autem, qua probaverit Hermolaus, Plinium fuiſſe Novocomenſem, memorata a Varillaſio pag. 189. Anecdotorum Florentinorum, nulla unquam fuit. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XXVIII. pag. 184. Niceroni Memorias Tom. XIV. pag. 23.

(*b*) hæc nunquam lucem vidit.

(*c*) Hos vulgare poſt *Rhetoricam* voluit, teſte Geſnero, Daniel Barbarus, Hermolai pronepos: ſed promiſſum implere ei non licuit.

(*d*) Edidit Daniel Barbarus, Venetiis 1544. 4. unde ſæpius recuſa Lugduni, Baſileæ, Pariſiis.

(*e*) Hic nunquam in lucem prolatus eſt.

(*f*) Ab Anno 1482. ad 1489. elaborata verſio *Dioſcoridis* cum corollariis Hermolai, & Joannis Baptiſtæ Egnatii notis, edita Venetiis, Argentorati, Coloniæ. Vide quæ lib. IV. Biblioth. Græcæ cap. 3.

(*g*) Videtur his operam dediſſe Venetiis A. 1485. ſed nunquam in lucem prolatæ ſunt iſtæ lucubrationes. Cæterum credat, qui volet Petro Crinito hæc tradenti libro VI. de honeſta diſciplina cap. 11. *Et revera perexilis vocula dæmonum & exigua eſt: quod olim noſter quoque Venetus Hermolaus dicebat, vocem ſe dæmonis pertenuem & plæne ſubſibitantem audiſſe, qua ille* de Ariſtotelis entelechia *interrogatus ſibi ipſi & Georgio Placentino reſponſitavit.*

(*h*) A. 1493. æt. 39. menſe Julio prope Romam, unde in ejus cenotaphio apud Jovium:

Barbariem Hermolaus Latio, qui depulit omnem
Barbarus hic ſitus eſt, utraque lingua gemit.
Urbs Venetum huic vitam, mortem dedit inclyta Roma,
Non potuit naſci nobiliuſve mori.

(*i*) Didymi Zenotelis Fertini, ſive Feltrenſis, quem hominem lectionis multæ vocat Hermolaus caſtigat. in lib. 7. Plinii.

(*k*) Hic eſt tamen, quem *latiniſſimum Barbarum* Ficinus vocat in Epiſtolis: cui adde Jo. Pici Mirandulani *Encomium Barbaties* ad Hermolaum, quod obvium quoque in Dornavii amphitheatro Tom. II. p. 129. ſeq.

rem *Auguſtinianis* adſcribitur, cui errori anſam præbuit *libellus theſium* ab eo Lectore Philoſophiæ Patavino A. 1478. editarum, quas *in Cœnobio* Patavino *S. Auguſtini*, Philoſophiam Peripateticam propugnaturus Barbarus per plures dies defendit, teſte Thomaſino, aliiſque. *Antonii Mancinelli* Orationem in funere *Metelli Badii*, ad funus Hermolai Barbari pertinere, notatur in eodem Diario Tom. XXVIII. pag. 157. in quo diligentiſſime de hoc Hermolao diſſeritur. Effigies & elogia apud Jovium, Boiſſardum Tom. I. pag. 176. &c.

Cætera ſcripta Hermolai edita ſunt: Latina verſio *Themiſtii* paraphraſeos in Ariſtotelem cum notis, cœpta Anno ætatis XVIII. editaque An. XXVI. hoc eſt 1480. Venetiis ad Sixtum IV. recuſa Tarviſii 1481. & Venetiis 1500. 1502. 1530. 1542. 1549. 1554. 1560. 1570. 1587. fol. Pariſ. 1528. fol. Baſileæ 1533. fol. & 1545. 4. *Compendium Ethicorum Ariſtotelis* dictatum Patavii An. 1478. ſed editum Venetiis 1544. 8. a Daniele Barbaro. *Compendium ſcientiæ naturalis ex Ariſtotele*, Venetiis 1545. 8. atque inde Baſileæ, Pariſiis, Lauſannæ, Marpurgi &c. *Orationes* 1. in funere *Nicolai Marcelli*, Venetiarum Principis, habita An. 1474. inter Orationes clarorum Virorum, Venetiis 1558. 4. Pariſiis 1577. & inter Orationes funebres Francofurti apud Wechelium 1613. 8. pag. 77. 2. *ad Federicum* Imperatorem, & *Maximilianum* Regem Rom. An. 1486. excuſa tum alibi, tum Tom. II. Freheri Scriptorum Hiſtoricorum Germaniæ. *Epiſtolæ octo* ſparſim editæ, de quibus Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 204. ſeq. (& Niceron Tom. XIV. Memor. pag. 26. ſeq.) & *Prælectiones*, ac *Præfationes* quædam, de quibus pag. 206. (Niceron p. 28.) Inedita vero: libri duo *de cœlibatu*; ſcripti Anno XVIII. ætatis. *De conſcribenda hiſtoria* liber. *Carminum*, ſive Verſuum multa millia. *De re uxoria* poema ſexcentorum verſuum, & a libro ejuſdem tituli profario, quem avus edidit, longe diverſum, quo negat uxorem ducendam viro ſapienti, ſicut nec ipſe hoc unquam fecit. (Recte itaque Trithemius titulum ſcripſit: *de re uxoria*, *metrice*, pro quo apud Nicolaum Comnenum eſt *de re uxoria & meretricia*.) *Compendium Galeni*. *Bona pars Scriptorum Ariſtotelis Latine verſa*. *Contra barbaros Philoſophos*. *Quæſtiones Geometricæ*. *Quantum Aſtronomia Medicinæ conveniat*. Latina verſio *Plutarchi* de Iſide & Oſiride, & Dialogi, quare Oracula defecerint. *Quinque libri Epiſtolarum* MSS. apud Baptiſtam Nanum, Senatorem Venetum. *Orationes* complures. Etiam commentatum eſſe in *Gilberti Porretani* librum de ſex principiis, notat Auguſtinus Oldoinus in Athenæo Romano pag. 313. *Erotemata Grammaticalia Græca* & Græce ſcripta, quæ Veronæ MS. exſtant, dubitat Zenus, an ad Hermolaum Veronenſem referenda ſint potius: verſionem autem *Gennadii* Patriarchæ Conſtantinopol. de fide Catholica, tribuit Marco *Barbo* in Aquilejenſi Patriarchatu Hermolai noſtri deceſſori: *Dionyſiique Areopagitæ* verſionem amico Hermolai, Hieronymo Donato.

Joſephus, ſive rectius *Joſaphas* (*a*) *Barbarus*, Antonii Filius, Patricius Venetus, obiit Venetiis, admodum provectus ætate An. 1494. Non ipſe quidem Latine, ſed Italice ſcripſit *duo* ſua *Itinera* Reipublicæ obita nomine, quorum alterum An. 1436. ſuſcepit *ad Tanaim* in Tartariam Precopenſem, ubi paſſim per Annos ſexdecim eſt moratus: alterum *in Perſiam* ad Aſambejum Regem An. 1471. Sed Latine ex Italico *Jacobi Geuderi*, Herolzbergenſis, verſione legitur in Petri Bizarri Scriptoribus rerum Perſicarum, Francofurti 1601. fol. pag. 441. 458. Italice prodiit Venetiis 1543. 8. & in Johannis Baptiſtæ Ramuſii Sylloge Itinerum Tom. II.

(*a*) Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XVIII. pag. 404.

Digitized by Google

II. pag. 112. Venetiis 1556. fol. recuſa 1588. 1606. ut Gallicas, Anglicas, Belgicas verſiones prætercam.

Zacharias *Barbarus*, Franciſci frater, Hermolai, Aquilejenſis Patriarchæ Patruus, cui frater verſionem vitarum e Plutarcho dedicavit.

Zacharias *Barbarus*, Franciſci filius, Hermolai Aquilejenſis Pater, Venetorum ad Sixtum IV. Legatus, & Procurator S. Marci, obiit A. 1492. æt. 70. in quem M. Antonii Sabellici exſtat Oratio.

Daniel *Barbarus*, nepos fratris Hermolai, Aquilejenſis Patriarchæ, Legatus Venetæ Reipublicæ in Angliam, ac denique Patriarcha & ipſe ab Anno 1559. Aquilejenſis, (*a*) neutiquam, ut Bælio aliiſque viſum, diverſus ab illo, (*b*) qui *in Porphyrii voces* A. 1542. commentatus eſt, diem obiit A. 1569. Cætera ejus ſcripta ſunt: 1. *Catena Græcorum Patrum* (*c*) in quinquaginta *Pſalmos* primores, Latine reddita, Venetiis 1569. fol. Dicıturque etiam, quod deſideratur Catenæ in Pſalmos reliquos, eodem interprete translatum extitiſſe apud Franciſcum Barbarum, Patriarcham Aquilejenſem. 2. Verſio Italica *Vitruvii* cum notis, Venetiis 1556. fol. 1567. 4. & 1629. 4. Notæ Latınæ in eundem ſcriptorem leguntur in editione Venet. 1567. fol. & præſtantiſſima Amſtelodamenſi 1649. fol. 3. Commentarii in tres libros Rhetoricorum *Ariſtotelis*, Venetiis 1544. 4. Baſileæ 1545. 8. & Lugduni Anno eodem & 1558. 8. Pariſiis 1549. 8. 4. *De Eloquentia* Dialogus Italice editus ab Hieronymo Ruſcelli, Venetiis 1557. 4. 5. *Prattica della Proſpettiva*, Venetiis 1568. fol.

Omitto edita ab eo Hermolai Barbari ſcripta poſtuma, de quibus ſupra p. 463.

Barcinonenſe Chronicon ab An. 1136. ad 1310. ad calcem Marcæ Hiſpanicæ Petri de Marca, Pariſ. 1688. fol.

Barduccius Petri de Canigariis legendum Canigianis, cujus Epiſtola *de morte S. Catharinæ Senenſis* An. 1380. exſtat in Actis Sanctorum T. III. Aprilis p. 959.

Baringvedus. infra, *Berengarius*.

Marinus Barletius Scodrenſis, ſive Scutarinus, Dalmata (non confundendus (*d*) cum Marino altero Scodrenſi Becichemio) Scriptor *librorum XIII.* de vita & laudibus *Scanderbegii*, (*e*) ſive *Georgii Caſtriotæ*, Joannis filii, Epirotarum Principis, qui poſt res fortiter adverſus Turcas geſtas diem obiit A. 1466. Prodiere Argentorati 1537. fol. & Francofurti 1578. fol. Tomo III. Chronicorum Turcicorum Philippi Loniceri pag. 1. Præter verſiones Luſitanicam duaſque Germanicas, de quibus Hendreichius pag. 420. exſtat etiam Italica Petri Rochæ Venetiis 1568. 8. & Gallica Pouceti, Pariſ. 1709.

Ejuſdem *de expugnatione Scodrenſi* a Turcis libri III. Venetiis 1504. 4. & Baſileæ 1556. 4. & Francofurti 1578. fol. in Tomo tertio Chronicorum Loniceri Turcicorum pag. 231. Epitomen ex utroque opere compoſitam a Georgio Bertholdo Pontano edidit Aubrius Hanoviæ An. 1609.

Petrus de Barreria Ruthenenſis Gallus, Epiſcopus ab Anno 1377. Æduenſis, & An. 1379. Cardinalis, ſcripſit *Tractatum de Schiſmate* adverſus Joannem de Lignano, defenſorem partium Urbani VI. Editus eſt a Cæſare Egaſſio Bulæo Tomo IV. Hiſtoriæ Academiæ Pariſienſis pag. 529. Vide Baluzii Pa-

(*a*) Vide Ughellum Tomo V. pag. 134. ſeq. qui pag. 136. ſeq. etiam de *Franciſco* Barbaro M. Antonii filio, Patriarcha ab Anno 1585. ad 1600. & fratre ejus ac ſucceſſore *Hermolao*, qui A. 1622. obiit.

(*b*) Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 218.

(*c*) Vide Poſſevinum & B. Serpilii Vitas Scriptorum Biblicorum Parte VIII. pag. 332. ſeqq.

(*d*) Reineſ. pag. 116. Epiſt. ad Daumium.

(*e*) *Scanderbeg* Alexandrum Dominum denotat, quo nomine Barletius ab Amurate II. ob virtutem eſt appellatus. Vide Herbeloti Bibliothecam Orientalem in *Morad.* & Voſſium III. 6. de Hiſt. Latin.

Papas Avenionenſes Tom. I. pag. 1260. & Oudinum Tom. III. p. 1187. ſeq. Diem obiit An. 1383. ut notant Sammarthani Tom. II. Galliæ Chriſtianæ pag. 52.

Joannes Barrocius, cujus *Agiodiarium* libris IV. carmine ad Petrum Barrocium Epiſcopum ab Anno 1488. ad 1507. Patavinum exſtat MS. Patavii, teſte Thomaſino pag. 5.

Bartholomæus Albicius, Waddingo *Albiſius*, qui Anno 1401. inter Franciſcanos Piſis obiit, Scriptor *Conformitatum S. Franciſci*, de quo libro ſupra in Albicio pag. 131. ſeq. Sed a Waddingo etiam aliæ ejus lucubrationes memorantur, ex editis quidem *Sermones quadrageſimales* de contemtu Mundi, ſive de triplici Mundo. Mediolani 1488. 4. & Venetiis 1503. Sermones quadrageſimales alii, in quibus reſolutiones variarum quæſtionum, caſuumque Conſcientiæ, Lugduni 1519. 8. *Opus conformitatum S. Virginis cum CHRISTO*, ſive de laudibus B. Virginis libri VI. Venetiis 1596. 4. Ex ineditis *Summa Caſuum Conſcientiæ*. *Vita B. Gerhardi Laici* An. 1343. defuncti: *Expoſitio Regulæ S. Franciſci*. *De laudibus Sanctorum*. *De Verbis Domini*. Quandoquidem Bartholomæus iſte Wadingo teſte ſcripſit commentarios Regulæ S. Franciſci, vix diverſum eſſe puto a Magiſtro illo Bartholomæo, cujus declarationem ſuper regulam Fratrum Minorum habeo excuſam vetuſto & præclaro opere in collectione quadam rerum Franciſcanarum edita Brixiæ per Jacobum Britannicum Brixianum an. 1502.

Bartholomæus Anglicus. infra, *de Glanvilla*.

Bartholomæus ab Apona, Ordinis Minorum, qui Joannem Palæologum & Joſephum Patriarcham Conſtantinopolitanum dicitur permoviſſe, ut Concilio Florentino Anno 1438. præſentes adfuerint. Ejus *Summam Caſuum Conſcientiæ*, & *Interrogatorium pro Confeſſoribus* Waddingus memorat.

Bartholomæus de Barateriis, JCtus Placentinus, cujus *libellus feudorum reformatus* ad *Philippum*, Mediolani Ducem, MS. vide Pancirollum de JCtis II. 101. & Labbei Bibl. MSS. p. 285.

Bartholomæus Barenſis, infra, *Vigilienſis*.

Bartholomæus de Beca, infra, *Beca*.

Bartholomæus Blanchinus. Supra p. 123. in Antonio Codro Urceo A. 1500. vide Hendreichium.

Bartholomæus de Bononia, Ordinis Prædicatorum, circa Annum 1338. teſte pag. 49. Andrea Rovetta, in Armeniam alter Apoſtolus claruit, & cum Joanne Angelo Bononienſi compoſuit Commentaria ſuper Evangelium *miſſus eſt*, & ſuper Canticum, *Magnificat*. Diverſus adeo hic a *Bartholomæo de Biſſna*, itidem Bononienſi, & ex eodem Prædicatorum Ordine, qui Epiſcopus Aſtenſis An. 1409. diem obiit. Hujus *Commentaria*, ſive *Poſtillæ* memorantur *in Evangelia Matthæi & Lucæ*, & *ſuper Epiſtolas Canonicas*. Idem, ut videtur, Auctor *Commentariorum in quatuor libros ſententiarum*, & *in veterem Logicam ac ſex Principia*. Vide Jacobum Qvetif Tom. I. pag. 722.

Bartholomæus de Bregantiis, ſive *Bragantiis*, infra, Vicentinus.

Bartholomæus Brem, Anglus Philoſophus, Cangio notus e Pitſeo, qui nihil ejus niſi *Quæſtiones Logicas* commemorat, neque docet de ætate.

Bartholomæus Brixienſis, JCtus & Juris Canonici Profeſſor charus S. Dominico, & apud Gregorium IX. gratioſus, diem obiit An. 1250. ætatis 84. ſcripſit *Chronicon de Urbibus Italiæ*, Brixia præcipue ac Bergamo, de quo videndus Voſſius: præterea *Gloſſas in Decretum Gratiani*, ſupplendis gloſſis Joannis Semecæ, Pariſiis 1581. fol. & *Apparatum*, ſeu *Commentarium* in V. libros decretalium Gregorii, in Corpore Juris Canonici, Romæ 1582. Lugduni 1584. Pariſiis 1612. fol. Ejus inedita alia ab Oudino Tom. III. pag. 92. ſeq. & apud Hendreichium pag. 436. ſeq.

Digitized by Google

ſeq. laudantur *Brocardica in Jure Canonico*. *Summa duplex Quæſtionum* dominicalium & venalium : *Summa Juris*. *Reformatio Libri Ordinis Judiciarii*, *auctore Tancredo*. Inde emendandus Labbeus pag. 317. Bibliothecæ novæ MSS. ubi *Magiſtro Trancleric* excuſum pro *Tancredo*. *Caſus Decretorum* non quidem ille ſcripſit, ſed in melius reformavit, cum antea compoſitus fuiſſet a Benincaſa.

Ejuſdem *Summarium* ſive *Repertorium* libri Decretorum extat in Cod. CCLIX. Taurinenſi. Index Codd. MSS. Tucir. tom. 2. pag. 77.

Bartholomæus Capovacenſis, ſive *Capivaceus*, Patavinus JCtus, circa Annum 1358. defunctus, cujus *Reſponſum* adverſus Richardum Malumbram inter Baldi Conſilia Volum. 3. Conſil. 419. laudat Nicolaus Comnenus Papadopoli Tom. I. Gymnaſii Patavini pag. 198.

Bartholomæus Carthuſienſis Prior in Ruremunda Geldriæ oppido, defunctus Anno 1446. de quo Hendreichius pag. 437. & Arnoldus Boſtius cap. 23. qui laudat ejus *Summam vitiorum*, librum *de exercitio & materia Ordinis ac Devotionis*: Tractatum *de eſu carnium* Benedicti regulam profeſſis prohibito: *De proclamationibus capitularibus*: *De juramento & voto*. Vix alium ab hoc eſſe credo Bartholomæum illum Carthuſienſem, cujus ſcriptum pro authoritate Concilii ſupra Papam legi in Codice Bibliothecæ Cæſareæ Vindobonenſis in quo monumenta plura Concilii illius continentur. In fine ſcripti illius legitur: *Explicit tractatus per quendam Religioſum Fratrem Ordinis Carthuſienſis*; tum addit alia manus æque antiqua: *videlicet per Magiſtrum Bartholomæum Doctorem Theologiæ olim Rectorem ſtudii Heydelberſenſis*. Incipit ſcriptum: *Victus modeſtia imperantis*.

Bartholomæus Cluniacenſis Abbas ab Anno 1228. ad 1230. Scripſit *Speculum clauſtralium* ex dictis SS. Gregorii, Auguſtini, Ambroſii, Hieronymi, Origenis, & aliorum, ſive *Sermones* per totum Annum de tempore, ac de Sanctis & de communi Sanctor. Vide librum, Voyage Litteraire de deux Religieux Benedictins Tom. II. pag. 108. & Oudinum Tom. III. p. 45.

Bartholomæus Colonienſis, cujus poemata quædam Latina MSS. exſtare in Bibliotheca Cæſarea teſtatur Lambecius Tomo II. pag. 981. Vixit circa An. 1500. vide Hendreichium.

Bartholomæus de S. Concordio, Piſanus Ord. Prædicatorum, ac Decretorum Doctor, cujus *Summa caſuum conſcientiæ* ſecundum Alphabetum ordinata & abſoluta Piſis An. 1338. exſtat MS. in Bibl. templi Petrini hujus Urbis Hamburgenſis, ut notavit B. Staphorſtius noſter Tomo III. Hiſtor. Eccleſ. Hamburgenſ. pag. 292. Hæc ſumma ab eo dicta *Bartholina*, vel *Piſanella*, & *Magiſtruccia*, ſine anni nota & temporis prodiit ſub tempus incunabulorum typographiæ, ac deinde Pariſiis 1470. Venet. 1476. 1481. 1383. Reutling. 1484. Mediolani 1494. Januæ ſive Genuæ ſine anno, & Lugd. 1519. Vide Jac. Quetif Tomo I. pag. 623. ubi etiam de Codicibus MSS. in variis Bibliothecis, de verſione Hiſpanica, & de ſupplemento *Nicolai Auximani* Ordin. Minor. compoſito Mediolani A. 1444. & cum illa ſumma edito Venet. 1481. 4. Notat quoque in ſummam *Angelicam*, de qua ſupra pag. 262. ab auctore ſuo Angelo de Clavaſio Caſus omnes ex Piſanella fuiſſe illatos. Cætera ſcripta Bartholomæi hujus ſunt: *De documentis antiquorum*. Tarviſii 1601. 8. & ex Italica verſione eleganti, *ammaeſtramenti* &c. Florentiæ 1662. forma minore: *Sermones quadrageſimales* Lugd. 1519. 8. ut inedita prætercam, *notas in Virgilium & Senecam* Tragicum: *De pronunciatione vocum Latinarum*. *De orthographia*. *Tabulam ad inveniendum Paſcha*. *De memoria artificiali*. *Compendium moralis Philoſophiæ* & *de virtutibus ac vitiis*, ſive ut in alio Codice inſcribitur: *De quatuor virtutibus Cardinalibus*, *quibus thronus Eccleſiæ præſidentis*, *tanquam*

columnis quatuor, *ſuſtentatur & roborantur*. De Chronico ejus inedito ecce tibi teſtimonium Jac. Sponii recherches d' Antiquitè p. 214. *Dans la Bibliotheque des RR. PP. Dominicains du Convent de Sainte Catherine de Piſe*, *l' on y trouve un manuſcrit d' une ancienne Chronique Latine en parchemin*, *laquelle contient pluſieurs choſes arrivèes dans ce venerable Convent. Elle commence ainſi*, Incipit Chronica Conventus *S. K. P. L. O. P.* Prologus, in Toga, &c. *Cette Chronique fut commencèe par Frere Barthelemy de* San Concordio, *fameux Predicateur*, *& Autheur du Livre intitulè* Ammaeſtramenti degli Antichi, *lequel ayant etè corrigè il y a quelques annèes*, *fut mis ſous la preſſe par le ſçavant Francois Ridolphi*, *Academicien de la Cruſca*. *Frere Barthelemy etant mort en* 1347. *dans un age dècrepit*, (*car il fut Religieux Dominicain pendant près de ſoixante dix annèes*) *cette Chronique fut continuèe par frere* Ugolino di Sernovi *Piſan*, *de la famille des* Cavalaſari, *lequel mourut de fievre continue a Florence*, *etant pour lors Viſiteur de l' Ordre*. *Après lui Frere Dominique* de Peccioli *Piſan*, *entreprit de la continuer*, *& après avoir redit tout ce que ſes predeceſſeurs avoiont racontè*, *comme il le raporte lui-meme*, *il continua d' ècrire juſque à ſa mort*, *qui arriva en Decembre de l' an* 1408. *comme l' ècrit Frere Simon de* Caſcia, *Religieux du Convent de Sainte Catherine*, *qui entreprit après lui d' en farie la continuation*. *Dans le commencement de cette Chronique*, *l' on y raconte la mort de Frere Alexandre* Spina *de Piſe*, *arrivèe en l' annèe* 1313. *où il eſt dit*, *que les Lunettes ayant etè inventèes de ſon temps par un homme qui en faiſoit un grand ſecret*, *il en fit lui-meme*, *& en fit part a tout le monde*. *Voici ler termes de la Chronique:* Frater Alexander de Spina vir modeſtus & bonus, quæcunque vidit aut audivit facta ſcivit & facere: Ocularia ab aliquo primo facta & communicare nolente, ipſe fecit & communicavit corde hilari & volente. Ingenioſus in corporalibus in Domo Regis Æterni fecit ſuo ingenio manſionem.

Bartholomæus de Cotton, Monachus Norvvicenſis, circa An. 1300. ſcriptor *Hiſtoriæ Anglicanæ* in tres diviſæ libros, quorum *Primus* de rebus Anglicis, in Codice Bibliothecæ Cottonianæ deſideratur: ex *ſecundo* qui res ſub Regibus Saxonicis & Normannicis geſtas uſque ad Annum 1298. complectitur, res ad Eccleſiam Norvvicenſem ſpectantes Henricus Warthonus Tomo I. Angliæ ſacræ pag. 397. 402. vulgavit ſub titulo *Annalium Norvvicenſium* ab An. 1042. ad 1295. Et ex libro *tertio* qui eſt de Epiſcopis & Archiepiſcopis Angliæ, *Hiſtoriam de Epiſcopis Norvvicenſibus* a Felice Burgundo, qui An. C. 650. obiit, uſque ad Johannem An. 1299. p. 403. 412. cum notis, in quibus teſtatur Bartholomæum ea quæ habet de Epiſcopis Norvvicenſibus ad Normannorum uſque tempora, hauſiſſe ex Wilhelmo Malmesburienſi de geſtis Pontificum Anglorum lib. 2. cap. 2.

Bartholomæus Culey ſive *Convuay* ſubtilis Magiſter Oxonienſis, cujus libros duos in Ariſtotelem de generatione memorat Baleus XI. 20.

Bartholomæus Duniacenſis, apud Hendreichium pag. 437. apud Sanderum pag. 151. Biblioth. Belgic. MSS. & apud Cangium, lege *Cluniacenſis*.

Bartholomæus Epiſcopus ab Anno 1161. ad 1184. in Patria Iſcanus, ſive *Exonienſis* (non Oxonienſis, ut Oudino & Jacobo Petito viſum) qui Regis Angliæ Henrici II. cauſam de clericis maleficis in foro ſæculari judicandis egit adverſus Thomam Archiepiſcopum: Regis etiam ad Pontificem Alexandrum III. Legatus, de quo Oudinus Tom. II. pag. 1570. Johannes Prince de illuſtribus Devonienſibus, & ex eo Acta Eruditorum Anno 1702. pag. 289. Hujus *Pœnitentiale* in variis Bibliothecis MS. occurrit, ex quo excerpta dedit Jacobus Petitus pag. 331. 340. ad Theo-

Theodori Pœnitentiale: ſcripſit etiam *Dialogum contra Judæos* ad Balduinum, Ordinis Ciſtercienſ. Abbatem prius Foranum, & jam Wicciorum Epiſcopum, qui Bartholomæo librum ſuum de Sacramento Altaris dicaverat. *Homiliam in necem Thomæ*, Archiepiſcopi Cantuarienſis An. 1170. & præter alios *Sermones* atque *Epiſtolas*, libellum *de Prædeſtinatione & de libero arbitrio*, quem Baleus Pitſeuſque in duos libros dirimunt. Vide Lelandum cap. 198. Baleum III. 23. Pitſeum pag. 249. ſeq. qui tribuit illi etiam librum *contra falſitatis errorem*, & alium *de Mundo & corporibus cœleſtibus*.

Bartholomæus Facius, infra, *Facius*.

Bartholomæus Ferrarienſis Ord. Præd. circa An. 1403. auctor *Voluminis ſermonum*. De Ferrarienſi altero infra in *Mutinenſi*.

Bartholomæus de filiis Urſi, Ord. Minor. cujus exſtat ſub tempora naſcentis typographiæ editum *Quadrageſimale*, quod inſcribitur *Gratia DEI*. Sermones, in folio.

Bartholomæus Anglus circa An. 1420. *Florarius* dicitur ab opere quod *florarium* inſcripſit teſte Baleo XI. 42. & Pitſeo pag. 605. qui initium hoc illius apponunt: *Gratias ago Gratiæ largitori, quia*. Memoratur etiam liber ejus *de abſtinentia* qui incipit: *Eſt ſtatutum prandendi tempus*.

Bartholomæus Fontius. infra *Fontius*.

Bartholomæus de Fuſniaco, ex Epiſcopo Laudunenſi, quo munere ſe abdicavit, Monachus Ciſtercienſis, cujus *Epiſtola Apologetica* ad Synodum Remenſem An. 1158. qua a diſſipati Eccleſiaſtici patrimonii probro ſe purgat, exſtat in Tomis Conciliorum Labbei Tom. X. pag. 1184. Harduini Tomo VI. Parte 2. p. 1375. &c.

Bartholomæus Gaetanus, qui A. 1404. pro patriæ libertate adverſus Petrum Gambaram decertans mortem oppetiit, ſcripſit *libros duos annalium Brixienſium*, atque *in Brixienſem hiſtoriam annotationem*, quæ mihi notæ non niſi ex Voſſio III. hiſt. Latin. p. 801.

Bartholomæus Anglicus *de Glanvilla*, ſive *Glannovillanus*, ex Comitibus Sudovolgiis ſive Suffolcienſibus, (Lelando Sudovolcaris,) Monachus Ord. Minor. circa A. 1360. auctor Operis in *libros XIX.* diſtributi *de proprietatibus rerum* Argent. 1488. 1505. Norimb. 1492. Francof. 1601. longe diverſum a Thomæ Cantipratani opere de natura rerum, de quo infra, atque editum quoque ſub titulo *allegoriarum* ſive *tropologiarum in utrumque Teſtamentum*, pariſ. 1573. addito libro XX. *de rerum accidentibus*, numeris, menſuris, ponderibus & ſonis: & libro *de proprietatibus apum*. Etiam Gallicam hujus operis verſionem juſſu Caroli V. Galliarum Regis a Joanne Corbichone compoſitam vidiſſe ſe Lelandus cap. 348. teſtatur, & partem illius eſſe puto quem Baleus ſingillatim nominat librum *de Mundo ac cœleſtibus*. *Sermonum liber*, editus Argentor. 1491. Inedita apud Baleum VI. 15. memorantur: *Chronicon de Sanctis*. *Poſtillæ Scripturarum*. Quibus *librum contra Laurentium Vallam*, & *Practicam* adjungit Pitſeus pag. 495. quæ *Practica Juris* vocatur apud Waddingum pag. 50. De *Poſtilla in Matthæum & Marcum* adeundus Warthonus ad Caveum. At de libro contra Vallam merito dubitat Voſſius & cum Bartholomæo altero, Facio nempe noſtrum confuſum a Pitſeo ſuſpicatur, neque enim fert aliud temporum ratio, cum Valla quinquagenarius obierit A. 1457.

Bartholomæus Graunzvyſe itidem Anglus Ordin. Minor. & Glanvillano ſuppar ætate, ſi Waddingo credimus, qui eum circa An. 1358. ait ſcripſiſſe *decora Franciſcanæ Religionis adverſus dedecora exprobantium ſibi hoſtium*.

Bartholomæus Iſcanus, ſupra, *Exonienſis*.

Bartholomæus, infra *Ptolemæus de Luca*.

Bartholomæus Mutinenſis, qui Ferrariæ Inquiſitor, ſive Fidei Cenſor obiit

An. 1448. Vedrianus de Doctis Mutin. pag. 55. obiiſſe ait an. 1444. Scripſit *libros ſex de Chriſto JESU abſcondito*, *in ſolemnitate Corporis Chriſti*. Venetiis 1555. 8. Concionem *de veritate ſtigmatum Catharinæ Senenſis*. Tractatum *moralem prædicandum in Civitate peſtilentiata*. *Sermones* de tempore, de Sanctis & Quadrageſimales. *Commentarium in regulam S. Auguſtini*. Vide Jac. Qvetif Tom. I. p. 807. & 749.

* Eſt & alius *Bartholomæus Prignani Mutinenſis*, cujus vulgatum eſt carmen elegiacum *de vita quieta ad Reverendiſſimum Preſſum Capharellum Romanum Aſculanum epiſcopum Bononiæ legatum* impreſſum Rhegii per Albertum de Mazalibus an. 1487. die XI. Kal. ſept.

Bartholomæus de Neocaſtro, Meſſanenſis, Meſſanæ Judex ac Regni Siciliæ fiſci patronus, quem Jacobus Aragoniæ Rex legatum miſit An. 1286. ad Honorium IV. Scripſit *Meſſanam*, ſive *XV. libros de rebus geſtis Petri Aragoniæ Regis Siculorumque adverſus Carolum poſt Gallorum cladem*, An. 1282. hexametro carmine: & *Hiſtoriam ſui temporis*, oratione ſoluta, *ab* An. 1250. ſive *morte Friderici II. Imp. & Siciliæ Regis, uſque ad An.* 1294. Utrumque opus in lucem dare voluit Antoninus Amicus: prius etiam Hieronymus Surita. Vide conſpectum meum theſauri litterarii Italiæ p. 165. & Mongitoris Biblioth. Siculam Tom. I. pag. 96. ſeq. * Authoris hujus hiſtoriam, quam plures in ſe ſuſceperunt edendam, Cl. Muratorius e MS. cod. ſiculo tandem evulgavit Rer. Italic. Tom. XIII. Res geſtas complectitur ab an. 1250. uſque ad an. 1494. Totum opus in capita quidem CXXIV. non vero in libros, præter quod Fabricio narratum fuit, diſtribuitur. In præfatione indicat author hoc ſe opus metrica oratione dediſſe, dein vero roganti filio acquieturum ſoluta oratione illud refinxiſſe. Quare valde ſuſpicor hiſtoriam illam metricam, cujus hic Fabricius meminit, eamdem cum noſtra fuiſſe, oratione tantum variata.

Bartholomæus Ordinis Minorum, ſupra *Glanvillus*, de *S. Concordio*, de *Apona*, &c.

Bartholomæus Mortui Maris in *Normannia*, Monachus Ordin. Ciſterc. cujus *Commentarii in IV. Evangelia* memorantur a Carolo de Viſch. pag. 33. Bibl. Ciſterc.

Bartholomæus de Oſa, ſive Oſſanus, Bergomenſis, quem Anno 1340. floruiſſe Trithemius cap. 590. annotat, ſcripſit *Opus hiſtoriarum* libris XVI. quibus Vitas & geſta Imperatorum Pontificumque tradidit, hactenus quantum comperi, ineditis.

Bartholomæus Patavinus, Auguſtinianus, cujus *commentarios in quatuor Evangelia* Jacobus le Long pag. 627. Biblioth. Biblicæ, ex Elſſio commemorat.

Bartholomæus Platina, infra *Platina*.

Bartholomæus Ord. Præd. qui de Caſibus Conſcientiæ ſcripſit. Vide ſupra *Concordio*.

Bartholomæus Lapaccius ex *Rimbertinis*, Florentinus Ord. Præd. Magiſter ſacri Palatii apud Pium II. & Epiſcopus ex Argolicenſi & Cortinenſi ab Anno 1449. in Hungaria Coronenſis obiit 1466. Ejus libri duo *de glorificatione ſenſuum in æterna beatitudine* (in compendium miſſi ex Joanne Tambaco) lucem viderunt Pariſiis 1614. 8. Inedita apud Julium Nigrum pag. 83. alioſque memorantur: *De diſtinctione Spiritus S. a Filio*, ad Beſſarionem. *De incarnatione*. *De effuſione ſanguinis CHRISTI*, ad Pium II. *Controverſia de CHRISTI diviniſſimo ſanguine*. *In Pſalmum*, Miſerere: *Sermones*, *Orationes*, &c.

Bartholomæus Raccolius, ſive *Roqvacallius*, Carmelitarum Ordinis Prior Generalis ab Anno 1424. & Epiſcopus ab Anno 1433. ad 1445. Maſſilienſis, præter *Sermones* ad Clerum habitos ſcripſit *in quatuor libros Sententiarum*. Vide Alegrium pag. 333. & Sammarthani Galliam Chriſt. Tom. III. p. 664.

Bartholomæus Ruremundanæ Carthuſiæ Prior.

Prior. Vide ſupra *Carthuſienſis*.

Bartholomæus de Saliceto JCtus, qui primus Ferrariæ Jus Civile docuit circa Annum 1390. infra, *Salicetus*.

Bartholomæi Sulmonenſis Poemata MSS. memorat Labbeus Biblioth. MSS. pag. 303.

Bartholomæus de Tolomæis, ſive *Ptolemæis*, cujus vita B. *Lucheſii* A. 1260. defuncti exſtat in Actis Sanctorum 28. April. Tom. III. pag. 594.

Bartholomæus Tridentinus, quem vitas Sanctorum ſcripſiſſe ait Simlerus, videndum, ſit ne exſculptus ex Bartholomæo *Vicentino*, de quo infra. * Viri hujus mentionem fieri lego a Petro de Natalibus Equilino Epiſcopo in præfatione catalogi ſui de Sanctorum geſtis, nec ab eo quidquam memorari conſtat de geſtis Sanctorum ab hoc Bartholomæo peculiari libello deſcriptis, ſed ait tantummodo F. Bartholomæum de Tridento in chronicis ſuis de Sanctorum actis tractaſſe. En ejus verba: *nec non F. Bartholomæus de Tridento ord. Prædicatorum in chronicis ſuis*.

Bartholomæus Veronenſis, Abbas S. Nicolai de littore Venetiarum, Congregationis S. Juſtinæ de Padua (*a*) Ordinis Benedictini circa Annum 1440. ſcripſit Chronicon Abbatiæ ſuæ ab ejus primordiis ad ſua tempora, adhuc ineditum.

Bartholomæus de Bragantiis, Ordinis Prædicatorum, Epiſcopus Nimonicenſis in regno Cypri, & ab Anno 1250. ad 1270. *Vicentinus*. Vide Acta Sanctorum 1. Julii, Jacobum Qvetif Tom. I. pag. 254. ſeqq. Ughellum Tom. V. pag. 1052. ubi narratio ejus *de reliquiis ſpineæ Coronæ Chriſti* Anno 1260. Vicentiam perlata, & apud Barbaranum in Hiſtoriam Vicentina, ubi etiam pars ejus *Teſtamenti*, ſicut apud Pium *de translato Corpore S. Dominici* A. 1267. Sed longe plura ejus inedita feruntur, quorum titulos dabit Qvetifus pag. 258. in his ſunt: *Commentarii in Geneſin*, *Leviticum*, *Iſaiam*, *Ezechielem*, *Hieremiam*, *Danielem*, *Cantica Canticorum*, *libros Maccabæorum*, *librum Sapientiæ*, *Matthæum*, *Marcum*, *Joannem*, *Actus Apoſtolorum*, *Epiſtolas Canonicas*. Scholia in libros *Dionyſii* Areopagitæ. *Sanctorum Vitæ* in Epitomen redactæ. Liber *de animalibus*. Tres quaterni, *Chronicas ætatum* continentes. Liber *de informatione Regiæ prolis*, *ad Margaritam illuſtrem Francorum Reginam*. Liber *de regreſſu animæ in ſeipſam*. *De naturali appetitu dominii*. *De naturali appetitu Divinæ ſpeciei*. *De ſuſpectione mentis in radium Divinum*. *De venatione Divini amoris*. *Contemplationes cum rhythmis & verſibus diverſarum feſtivitatum* &c.

Bartholomæus Barenſis, Ordinis Prædicatorum, Epiſcopus in Apulia *Vigilienſis* circa Annum Chriſti 1327. Vide Ughellum Tom. VII. pag. 944. Hujus *Commentarii in Pentateuchum* ab Altamura & aliis memorantur.

Bartholomæus Auguſtinianus, *Urbinenſis* ab Anno 1347. ad 1350. Epiſcopus, de quo vide Ughellum. Ejus *milleloquium Auguſtini*, ad Clementem VI. Papam, ſive Commentarii in Vetus & Novum Teſtamentum ex S. Auguſtini operibus concinnati, quos Auguſtinus Triumphus affectos reliquerat & Bartholomæus ad umbilicum perduxit, prodiere Lugd. 1555. fol. Pariſ. 1645. fol. (a quibus diverſum (*b*) opus licet ejuſdem inſtituti, quod itidem ex Auguſtino collectum edidit *Jo. Gaſtius* Theologus Baſilenſis, Baſileæ 1542. fol. recuſum Venet. 1543. 4.) *Milleloquium Ambroſii* Lugd. 1556. fol. Omitto inedita, quæ apud Elſſium pag. 115. laudantur. Compendium librorum *Ægidii Romani de regimine Principum*. Liber *De bello*, ſive ut in Codice Regio Pariſ. 428. *de re bellica Spirituali*. *De quatuor noviſſimis*. *Quadrageſimale*. *Contra errores qui inventi fuere tempore Ludovici*, *Ducis Bavariæ*, quibus Occamum, Marſilium & alios Majeſtatis Principum in ſæcularibus aſſertores nota-

(*a*) Vide Arnoldi Wion lignum Vitæ Tom. II. pag. 585. ſeq.
(*b*) Vide Oudinum Tom. III. pag. 965.

Digitized by Google

tari, Warthonus recte monuit.

Bartholomæus de Yano, Ord. Minor. de quo Waddingus in Annalibus ad Annum 1435. & cujus ſummam Caſuum Conſcientiæ & Interrogatorium Confeſſorum pag. 53. Bibliothecæ Franciſcanor. memorat, idem cum Bartholomæo ab *Apona*, de quo ſupra ex ejuſdem Waddingi p. 49.

* *Bartholus Lucanus*, Utinenſis, ſcripſit adſtrictam carmine orationem Innocentio VIII. dicatam impreſſamque loco, & tempore incerto, in qua probare nititur ejectos homines e Paradiſi Edem deliciis nihil retuliſſe incommodi, quod non induſtria, & ingenio valeant evadere. Impreſſoris nomen hoc diſticho exprimitur:

Argirios opus hoc Eucharius arte magiſtra
Impreſſit: ſumma perlege, Lector, ope.

Bartholus Picenus Saxoferratenſis Juriſconſultiſſimus ſuæ ætatis, *ſpeculum & lucerna Juris Civilis*, *Monarcha Juris* appellatus tum ab aliis tum a Thoma (*a*) Diplovatio Græco, qui de claris JCtis Latine ſcripſit, & in his vitam Bartholi tradidit, quam integram dedi lib. VI. Bibl. Græcæ cap. 6. Tom. XII. pag. 555. ſeqq. Jus docuit Piſis & Peruſii, ubi etiam diem obiit Anno 1359. æt. 46. De Commentariis ejus (*b*) in Jus Civile & Conſiliis (*c*) idem Diplovatatius pag. 561. *Tiberiadem*, ſive libellum de Tiberis fluminis anfractibus, alluvionibus, inſuliſque non diu ante obitum ſcripſit, adjuvante *Gvidone* Peruſino Theologo ac Geometra. Librum etiam *de Gvelfis ac Gibellinis*, quem laudat Trithemius cap. 637. Alium *de inſignibus & armis*, qui cum repetitione de quæſtionibus & torturis excuſus Lugd. 1550. *Proceſſus Satanæ contra B. Virginem*, prodiit Hanoviæ 1611. 8. cum Udonis Tengleri annotationibus. Prohibetur in indice Madritenſi. Præter Diplovatatium plura de Barthol Jo. Fichardus pag. 412. ſeq. Gvido Pancirollus II. 67. Marcus Mantua p. 446. ſeq. Jovius in elogiis ubi effigies etiam, ſicut apud Boiſſardum Tomo I. pag. 88. Auguſtinus Oldoinus de ſcriptoribus Peruſinis pag. 47. & gloria Academiæ Pragenſis pag. 115. Almeloveenii amœnitates Theologico-Philologicæ pag. 75. ſeq. & cæt. * Unicum ejus conſilium paulo poſt authoris obitum ſcriptum olim mihi occurrit Bibliothecam Malateſtarum Cæſenæ inviſenti. Poſt titulum additur: *cujus anima requieſcat in pace*. Ejuſdem authoris tractatus ſeu *Liber Minoritarum* ſervatur in Cod. 1162. latino Bibliothecæ Univerſitatis Taurinenſis. Eſt autem opuſculum, *num bona ſæcularia virtute teſtamenti ad Minores devenire poſſint*. Nondum prodiiſſe credo. *Proceſſus Sathanæ contra Beatam Virginem* ſervo apud me ex vetuſtiſſima editione in 4. abſque adnotatione anni, & loci. Inſcribitur: *Tractatus procuratorius editus ſub nomine Diaboli, quando petiit juſtitiam coram Deo, & B. Virgo Maria ſe oppoſuit contra ipſum, & obtinuit, nec non obnutuit pugna contra genus humanum*. Exemplar aliud impreſſum ejuſdem opuſculi ſervat Bibliotheca Felini editum (Romæ ut credo) per Magiſtrum Bartholomæum Guildinbex de Sultz an. 1475. die XI. Septembr.

Bartolfus Peregrinus de Nacgeio Germanus, vivo adhuc Tancredo, h. e. ante An. 1112. ſcripſit epitomen ex Fulcherio, *de geſtis Francorum, qui Hieruſalem Anno* 1095. *expugnaverunt*, ab illo tempore uſque ad Annum 1116. editam a Bongarſio in geſtis DEI per Francos Tomo I. pag. 561. 593. ſed ſine nomine auctoris, quod ex MSto Codice reſtituit Caſpar Barthius lib. CLXVII. Adverſariorum capite 7. Hoc vul-

(*a*) Obiit hic Diplovatatius nonagenario major An. 1534.

(*b*) Prodiere quinque prægrandibus Volum. in fol. Venetiis 1475. ſeqq. Baſil. 1562. ex recenſione Jacobi Concevatii & Venet. cum notis Jacobi de Bottis & Petri Mangrellæ A. 1596. 1615.

(*c*) Rom. 1478. &c.

Digitized by Google

vulgatum extſtat in Diario Theologico Dreſdenſi, *Unſchuldige Nachrichten von alten und neüen Theologiſchen Sachen*. p. 381. Conferendæ ejuſdem Barthii notæ quas in lucem emiſit nobiliſſ. Joannes Petrus a Ludevvig tomo tertio reliquiarum MSS. diplomatum & monumentorum, pag. 500. 519.

Bartremius Fizalanus Carmelita Anglus ſcriptor *Quæſtionum Theologicarum*, & commentarii in IV. libros ſententiarum. Floruit ſub decimi quinti ſæculi initia, diemque obiit Lindi ſive Lincolniæ. Vide Lelandum cap. 528.

Caſparinus Barzizius Bergomas, Patavii & deinde Mediolani elegantes litteras docuit, obiitque Anno 1431. Ejus *Epiſtolæ* culto ſermone ſcriptæ, poſt editionem rariſſimam Pariſ. 1470. editæ ab Alexandro Furietto, Bergomate Rom. 1723. 4. (*a*) quibus alias ejuſdem *familiares Epiſtolas* & *Orationes*, & *libellum de compoſitione*, atque Vitam Auctoris adjunxit, in qua emendandis Ciceronis & Quintiliani ſcriptis egregiam operam ab illo poſitam celebrat.

Chriſtophorus Barzizius Caſparini F. Medicinam Patavii docuit ab A. 1442. Ejus introductorium, ſive janua ad Medicinam Practicam una cum commentariis ad nonum Rhaſis, prodiit Papiæ 1494. fol. Introductorium etiam Auguſtæ Vindelicor. 1518. 4. ut alia Merklino memorata prætercam. Vide Nic. Comnenum Papadopoli de Gymnaſio Patavino Tomo I. pag. 291. ſeq.

Gvinofortius Barzizius, Caſparini F. natu minor, & ipſe bonas litteras docuit Novariæ primum, deinde itidem Mediolani, cujus *Orationes* & *Epiſtolas*, una cum Patris ſcriptis publicavit laudatus Furiettus. * Neſcio an umquam prodierit, ſeu in MSS. adhuc ſuperſit ſcriptum illud ejuſdem authoris *de Amore*, cujus ipſe meminit in epiſtola ad Georgium Cathalactæ Regi a ſecretis his verbis *ad magnificum Heroem Franciſcum Scirigles de Amore conſultus veritatem potius*, *quam vanitatem ſequutus ſcribo*. *Nonnulla vix ea de re attigi*, *indeciſa percurrens*, *quæ ſi diſcutienda fuerint*, *nos in philoſophiam ducent*. *Nonnulla ex mediis Philoſophiæ clauſtris eduxi*; *cætera partim alieno teſtimonio comprobavi*, *partim cujuſque tacito judicio ex rerum præteritarum memoria*, *præſentiumque reſpectu*, *partim ex his*, *quæ in ſeipſo quiſque ſentiat*, *vel in aliis cernat*, *fatenda propoſui*.

In Bibliotheca Riccordiana extant MSS. octo ejus epiſtolæ, ex quibus geminas vulgavit Cl. Lamius in catalogo ejuſdem Biblioth. pag. 38. Geminæ iſtæ ſicut aliæ ejuſdem codicis, ut puto, in Sylloge Furieti non leguntur.

Thomas Baſinus, infra *Bazinus*.

Baſſatius Caſſinenſis Abbas, qui Anno 856. obiit, a Petro Diacono cap. XI. vir Scripturis ſanctis deditus & notitia Eccleſiaſtici dogmatis ſufficienter inſtructus traditur multa compoſuiſſe nitido ſatis & aperto ſermone. Nullum tamen eorum nominat, neque qui Petrum notis illuſtravit Jo. Baptiſta Marus.

Caſtellanus Baſſianenſis, auctor Carminis, cui titulus *pax Venetiana*, de pace Friderici Barbaroſſæ Imp. cum Alexandro III. Pontifice, ad Franciſcum Dandulum, Venetiarum Ducem An. 1327. Vide Voſſium pag. 798. de hiſt. Lat.

Baſſianus Dardadone, Ordin. Minor. cujus *Vita Jacobi de Olde* Presb. An. 1404. extſtat in Actis Sanctor. 18. Aprilis Tomo II. pag. 601.

Robertus Baſtonus, Carmelita, Rhetor & poeta Oxonii laureatus ab Eduardo Rege, juſſus A. 1304. arma ipſius victricia & obſidionem arcis Scotorum Strivelinſis canere, incidit an no poſt in manus Scotorum, qui victorias ſuas metro condere eum coegerunt, quod fecit etiam, ut refert Baleus IV. 92. ex quo Pitſeus pag. 399. Voſſus, Oudinus, & de poetis medii ævi Leyſerus pag. 1104. a quibus etiam alia ejus ſcripta ſed inedita memorantur.

Ba-

(*a*) Acta Eruditorum Tomo VIII. ſupplementi pag. 494.

Bavariam Sanctam, atque in hac vitas & icones Sanctorum Bavariæ, juſſu Maximiliani Principis congeſſit edidit-que Matthæus Raderus S. J. Ingolſtadii tribus Vol. in fol. 1615. 1624. 1627. Ejuſdem Bavaria pia. 1628. fol.

Baudemondus, ex Elnonenſi Monacho Abbas Blandinienſis Ord. Benedictin. apud Gandavenſes, *S. Amandi* diſcipulus, cujus *vitam* ſcripſit editam in Actis Sanctor. 6. Februarii Tom. I. pag. 848. & in Mabillonii Sec. 2. Benedictin. pag. 710. Obiit S. Amandus Trajecti ad Moſam Epiſcopus A. 684. Vide & infra, *Milo*.

Baudovinia, ſupra *Bandoninia*.

Gvil. Bauſeti, Aruernus, vide *Gvilelmus*.

Thomas Bazinus, Epiſcopus Lexovienſis & poſt exilium a Sixto IV. pronunciatus An. 1472. Archiepiſcopus Cæſarienſis obiit Trajecti An. 1491. ſcriptor *hiſtoriæ de rebus geſtis Ludovici XI. Galliarum Regis, & Caroli Audacis, Ducis Burgundiæ*, libris II. e quibus fragmenta apud Antonium Matthæum Tomo II. analectorum Veteris ævi. & to. I. pag. 501. nov. edit. Vide ſis Oudinum Tomo III. pag. 2616. ſeq.

Beatus, Levanenſis Aſtur, Hiſpanus Presbyter Benedictinus, de quo auctor vitæ apud Mabillonium Sec. 3. Benedictin. Parte II. & Mabillonius in Obſervatione prævia pag. 734. Nic. Antonius Bibl. veteris Hiſpanæ lib. VI. cap. 2. pag. 325. ſeq. & Jacobus Baſnage ad Tom. II. Caniſii p. 289. ſeqq. Scripſit æra 823. hoc eſt Anno Chriſti 785. una cum Etherio *adverſus Elipandum* Archiepiſcopum Toletanum *de adoptione CHRISTI, Filii DEI*, libros duos, quos primus edidit Petrus Stevartius in collectione veterum ſcriptorum, Ingolſtad. 1616. 4. recuſos inde in Bibliothecis Patrum Pariſ. 1644. 1654. Tomo IV. Parte II. Colon. 1618. Tomo VIII. & Lugdun. 1677. Tomo XIII. & cum antiquis lectionibus Caniſii editione. Baſnagianæ Tomo II. Quod *Antiphraſium*, Beatum hunc dixere Elipandus & Felix, non *Contradictorem* interpretor, ſed per antiphraſin ita dictum ſive minime beatum, frigido ſcommate, quod in Felicem retorqueri poterat. *Commentaria* ſive Catena Patrum *in Apocalypſin*, quæ laudant Lud. Alcaſar p. 89. Mabillonius & alii, nemo hactenus in lucem protulit. Fragmentum *contra Folmarum* apud Stevartium pag. 243. non Beati eſt, trecentis amplius annis Folmaro antiquioris, ſed Adami Reichersbergenſis, de quo ſupra.

Henricus Bebelius Juſtingenſis Svevus, ab An. 1497. Tubingæ bonas literas docuit, defunctus poſt A. 1514. In Simonis Schardii ſcriptoribus rerum Germanicarum Tomo primo & in Goldaſti politicis Imperialibus extant ejus Oratio *de Germaniæ laudibus*, demonſtratio *Germanos indigenas eſſe*: Apologia *pro Impp. Germanorum dignitate*, contra *Leonardum Juſtinianum* Venetum: Diſſertatio, *Imperatorem Romano-Germanicum jure* Chriſtianiſſimum *appellari*: Libellus *de Germanorum antiquitate, imperio, geſtis, victoriis &c.* Addidit Schardius etiam ejus ſcriptum *de laudibus Svevorum* contra Jacobum Bergomenſem, qui eos proditionis Ludovici Ducis Mediol. arguerat. Apud Freherum Tomo II. rerum Germanicarum pag. 507. obvia ejus ecloga Triumphalis *de victoria Imp. Maximiliani contra Bohemos*, aliaque carmina quædam. Omitto alia ejus opuſcula junctim edita cum libello *de Romanorum Magiſtratibus & Sacerdotiis*, & ſcripto *de pagis Svevorum, & de Neccaro flumine*. Argent. 1513. 4. quæ a Simlero enumerantur. Præterea *de mendaciis quorundam hiſtoricorum*: artem *condendorum carminum*, Tuning. 1515. *Inſtitutionem puerorum*, *triumphum Veneris*, ibid. *Carmen in aſophum Pſeudo-Prophetam*, *facetias* ſæpius prælo iteratas &c.

Ludolphus, ſive *Lupoldus* ab Egloffſtein *Bebenbergius* Voſſio, aliis *Babenbergius*, h. e. Bambergenſis Epiſcopus, qui obiit An. 1341. Exſtat ejus liber editus

Ba-

Digitized by Google

Baſileæ 1497. hoc titulo : *Germanorum veterum Principum Zelus ac fervor in Chriſtianam Religionem , per Lupoldum Bebenburg*. Deinde recuſus ſæpius , etiam inſertus Bibliothecis Patrum edition. Colon. Tomo XV. & Lugdun. Tomo XXVI. Simon vero Schardius collectioni ſuæ de poteſtate Imperiali & Eccleſiaſtica non hunc modo ſed alterum quoque ejuſdem Lupoldi librum inſeruit, Baſil. 1566. fol. pag. 167. *de jure Regni & Imperii*. Vide Voſſium, Sandiique ad eum notas. De aliis editionibus Hendreichium p. 372.

Bebenhuſani Annales ab Anno Chriſti 1160. ad 1400. in tomo decimo veterum monumentorum ac diplomatum nobiliſſimi Viri Joannis Petri Ludevvig.

Bebianum Poetam Cangius annotat editum cum Victore Maſſilenſi An. 1560. pag. 96. Illam editionem Victoris curavit Gvil. Morellus Pariſiis in 8. quæ cum mihi ad manus non ſit, qualis ſit ille Bebianus, non poſſum dicere, cum Hendreichius quoque deludat, qui p. 469. ait Anonymum poetam *de Bebiani baptiſmo , & uxoris ejus Apræ obitu Carmen*, exſtare in Patrum Bibliothecis.

Beccenſis Abbatiæ Chronicon ab Anno fundationis 1031. ad An. 1467. ad calcem operum Lanfranci Cantuarienſis editorum a Luca Dacherio , Pariſ. 1648. fol. * Ad Chronicon iſtud Beccenſe varias lectiones, & additiones ex MS. Codice olim Bibliothecæ Reginæ Sveciæ nunc Vaticano, dedit P. Martene Vet. Monum. Tom. IX. pag. 105.

Thomas Becket, Archiepiſcopus Cantuar. Vide *Thomas*.

De *Bedæ* patria, conditione & ætate nihil certius afferre licet , quam quod ipſe ad calcem Hiſtoriæ Anglor. Tom. III. p. 151. *Hæc Domino adjuvante digeſſi Beda DEI famulus & Presbyter monaſterii beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli , quod eſt ad Wirimundam* (*a*) *& Ingiruum . Qui natus in territorio ejuſdem monaſterii ,* (*b*) *cum eſſem annorum ſeptem , cura propinquorum datus ſum educandus reverendiſſimo Abbati BENEDICTO , ac deinde CEOLFRIDO , cunctumque ex eo tempus vitæ in ejuſdem monaſterii habitatione peragens , omnem meditandis Scripturis operam dedi , atque inter obſervantiam diſciplinæ regularis , & quotidianam cantandi in Eccleſia curam , ſemper aut diſcere , aut docere , aut ſcribere dulce habui . Decimo nono autem vitæ meæ anno* Diaconatum , *triceſimo gradum* Presbyteratus . (*c*) *Utrumque per miniſterium reverendiſſimi Epiſcopi* Johannis (tunc Haguſtaldenſis, poſtea Eboracenſis) *jubente* Ceolfrido *Abbate* (Wirimundenſis Monaſterii) *ſuſcepi . Ex quo tempore accepti Presbyteratus uſque ad Annum ætatis meæ quinquageſimum nonum , hæc in Scripturam ſanctam meæ meorumque neceſſitati ex opuſculis venerabilium Patrum breviter annotare , ſive etiam ad formam ſenſus & interpretationis eorum ſuperadjicere curavi .* Hic *Beda* Presbyter , utilibus ſcriptis Eccleſiæ *Venerabilis* , diem obiit Anno 735. (*d*) de quo Mabillonius Parte I. ſæculi tertii Benedictini , & Acta Sanctor. 27. Maji Tom. VI. pag. 718. ſeq. ubi etiam pag. 720. vita ſcripta a *Turgoto* , Priore Dunelmenſi, circa A. 1100. ex ejus hiſtoria Eccleſiæ Dunelmenſis, quæ ſub nomine *Simeonis* Dunelmenſis perperam excuſa inter decem ſcriptores Hiſt. Anglicanæ. De operibus ejus poſt

(*a*) Ad oſtium Wiri amnis . vide Thomum VI. pag. 31.

(*b*) Itaque non Saxo Germanus fuit Beda, licet hoc a Friderico Langen, & Engelhuſio traditum, quorum teſtimonia merito in dubium vocat Meibomius Tomo I. Rerum Germanicarum pag. 809. Natus autem poſſit videri An. 672. quoniam ait ſe pag. 147. Hiſtoriam Anglorum abſolviſſe Anno Chriſti 731. & in hoc loco annum ætatis quinquageſimum nonum commemorat . Sed notavit Pagius ad Annum 693. num. 8. Bedam hæc non potuiſſe addere ante Annum 732. vel 733.

(*c*) Adde Pagium ad An. 701. num. 2. Nicolai Hieronymi Gundlingii Obſervat. ſelect. 7. libri I.

(*d*) Blondellus pag. 77. de Epiſcopis. Fabulam de Beda hoc Romæ ſepulto rejicit etiam Joannes Ciampinus de ſacris ædificiis a Conſtantino M. exſtructis cap. IV. ſect. 10. num. 130. Similis fabula de patria Bedæ hujus Genua, cujus meminit Hector Boethius.

Poſſevinum diligentius diſſeruit Oudinus Tomo I. pag. 1672. ſeq. Videor tamen mihi actum non agere, ſi & ipſe tanti Viri ſcripta diſtincte referam primo quæ exſtant in octo tomis ejus Operum, noviſſime poſt editiones Pariſ. 1544. 1554. Baſil. 1563. Colon. 1612. vulgatis Colon. 1688. Deinde illa, quæ in hiſce tomis deſiderantur.

TOMO I.

Cunabula Grammaticæ artis Donati reſtituta pag. 1.

De octo partibus Orationis pag. 14.

De arte metrica ad Wigbertum Levitam pag. 25. ſeq. Exſtat & in Grammaticis Putſchii pag. 2350. 2383. & pars præfigitur hymnis Eccleſiaſticis a Georgio Caſſandro editis Anno 1556. & inter Caſſandri Opera Pariſiis 1616. fol. qui *Hymnos* etiam Bedæ exhibet p. 195. 206. 239. 244. 254. 263. 266. 274. 280. 281. 293.

De ſchematibus S. Scripturæ pag. 42. *& tropis* pag. 48. Prodiit etiam ſeparatim Venet. 1522. & cum figuratis locutionibus ex Auguſtino & Chryſoſtomo collectis per Bartholomæum Weſtheimerum, Baſil. 1536. 8. & inter Rhetoras Franciſci Pithœi p. 342. 355.

De orthographia pag. 53. ordine alphabetico. Alius hujus argumenti liber in Grammaticis Putſchii pag. 2327. 2350.

De arithmeticis numeris pag. 72.

De diverſis ſpeciebus numerorum & *menſa Pythagorica* pag. 75.

De computo, *dialogus* pag. 85.

De diviſionibus temporum pag. 89. MS. Codex auctior commendatur a Mabillonio Tomo I. muſei Ital. pag. 69.

De arithmeticis propoſitionibus ſive problematibus pag. 100.

Libellus de aſſe & partibus ejus, & de ratione calculi. pag. 111.

De numerorum diviſione ad Conſtantinum pag. 123.

De loquela per geſtum digitorum & de temporum ratione pag. 127. cum gloſſis Bridferti Rameſienſis, & ſcholiis Jo. Noviomagi. Hunc libellum ſuppoſitum Bedæ exiſtimat Petavius p. 159. Ep. Aliud tamen viſum Joanni Aventino, ut notavi ſupra pag. 391.

Libellus de ratione unciarum pag. 140.

De argumentis Lunæ, ex Victorio Aquitano, Dionyſio Græco &c. pag. 143.

Computus vulgaris, ſive *ephemeris* pag. 169. Auctoris Beda junioris eſſe probat Oudinus Tom. I. pag. 1683.

Martyrologium, verſibus hexametris, quod incipit: *Primum nunc Jani vocitatum nomine menſem* pag. 191. *Wandelberti* Prumienſis, non Bedæ. Aliud Martyrologium breve itidem verſibus hexametris ſub Bedæ nomine vulgatum a Dacherio, incipit: *Biſſena menſum vertigine volvitur annus*. Tomo X. ſpicilegii pag. 126. & Tomo II. edit. novæ in folio pag. 23.

De emboliſmorum ratione computus p. 215. cum tetraſtichis ſingulis ad ſingulos menſes. Etiam hunc Computum Bedæ abjudicandum & *Radulpho* de *Linham*, Anglo adſcribendum eſſe, Oudinus diſputat.

Decemnovales Circuli Dionyſii Romani Exigui, B. Cyrilli & Bedæ LXXXIV. uſque ad Annum 1595. cum præfatione (*Abbonis* Floriacenſis.) p. 257.

De Cyclo Paſchali pag. 306.

Canones decemnovennalium Circulorum pag. 321.

De Mundi cæleſtis terreſtriſque conſtitutione p. 323.

Muſica Theorica pag. 344. & *Practica*, (ita leg. pro *Quarta*,) *ſeu menſurata* pag. 351. junioris eſſe ſcriptoris contendit Oudinus, quem vide Tomo I. pag. 1685.

De circulis ſphæræ & polo pag. 365.

De planetarum & *ſignorum ratione* p. 369. *ex mente Hebræorum*, *Chaldæorum*, *Ægyptiorum* pag. 371.

Menſium notæ pag. 377.

Libellus de tonitruis ad Herenfridum, quem patrem Venerandum appellat, pag. 387. translatus ex Græco, fortaſſe *Joh. Laurentii Philadelphienſis Lydi*, de quo in Bibliotheca Græca lib. III. cap. 20. pag. 513.

Pronoſtica temporum pag. 390.

Men-

Menſura Horologii pag. 392. ubi & *de diebus Ægyptiacis* pag. 394.

Libellus de Aſtrolabio pag. 394.

De nativitate Infantum pag. 397.

De minutione ſanguinis pag. 398.

De ſeptem Mundi miraculis pag. 400.

De anno, *de ratione temporum*, *de celebritate temporum*, *de variis computi regulis*, Carmina verſibus hexametris pag. 401.

Dionyſius de annis, trochaicis verſibus pag. 413.

Libellus de ratione computi per quæſtiones & reſponſiones pag. 418. Confer Rabani librum de computo, ſcriptum Anno ſeptimo Ludovici Imperatoris & editum a Baluzio in limine Tomi I. Miſcellan. & Helpericum, qui in prologo libri de computo, quem Anno 930. compoſuit, etiam Bedam laudat.

De duodecim ſignis, *de ætatibus* &c. carmina: & *Priſciani* de Aſtronomia, pag. 434. *Manfredi* carmina p. 435. & emboliſmorum ratio, proſario ſermone, pag. 450. Verſus de Urbe Roma & Treverenſium pag. 449.

TOMO II.

De rerum natura liber, cum gloſſis incerti auctoris, Brideferti Rameſienſis, & Joannis Noviomagi pag. 1. Hunc & proximum librum Bedæ eſſe negavit Stephanus Vitus, ſed merito refragante Petavio pag. 157. Epiſt.

De temporum ratione, cum ejuſdem Brideferti & Noviomagi ſcholiis pag. 43. Cum Codice Bibl. Cathedralis Wirceburgenſis collatum hunc librum vide in Jo. Georgii Eckarti Commentariis de rebus Franciæ Orientalis & Epiſcopatus Wirceburg. Tom. I. p. 825.

De ſex ætatibus Mundi, ſive *Chronicon* a rerum origine uſque ad nonum annum Leonis Iſauri, Mundi 4680. (Chriſti 726.) pag. 103. Appendix e diverſis auctoribus, quæ in Baſileenſi editione ſubjecta legitur, a Colonienſi abeſt. Prodierat hoc Chronicon Pariſiis apud Joannem Petitum 1507. 4. & cum ſcholiis Joannis Bronchorſtii, Coloniæ 1537. Conferendum quoque Chronicon breve Bedæ, quod continuatum uſque ad Annum 810. ex MS. Codice edidit Andreas du Cheſne Tom. III. ſcriptorum Francor. pag. 125. 129.

Liber de temporibus ad intelligendam ſupputationem temporum Sacr. Scripturæ pag. 118. cum ſcholiis Jo. Noviomagi. Fragmentum ex Seb. Munſteri lib. 2. Coſmographiæ vide apud Colomeſium in paralipomenis de S. E. pag. 220.

Sententiæ, ſive *axiomata Philoſophica* ex Ariſtotele, p. 124. Ordine alphabetico. Separatim ſæpius edita ut Lond. 1592. 8. Ingolſtadii 1593. 8. Pariſiis 1604. 8.

Sententiæ in Ciceronis libris III. de Officiis, pag. 166. de Amicitia, pag. 173. de Senectute, p. 176. Paradoxis p. 178. Tuſculanarum quæſtionum libris V. p. 180. Sexto de Rep. (ſive Somnio Scipionis) pag. 183. *Epitaphium Ciceronis triplex* pag. 184.

Proverbiorum & ſententiarum liber, Ordine alphabetico pag. 185. Hunc & duos ſuperiores ſententiarum libros Beda indignos & longe recentioris eſſe ſcriptoris Oudinus diſputat.

De ſubſtantiis libellus pag. 200. quo ſubſtantias ſive bona Monaſteriorum diſſipare diſſuadet, & alia varia præcipit Clericis utilia & Laicis. Benedictinus aliquis duodecimi vel undecimi ſeculi, judice eodem Oudino.

Διδάξεων ſive Elementorum Philoſophiæ libri IV. pag. 206. non Bedæ, ſed *Gvilelmi de Conchis*, de quo infra.

De Paſchæ celebratione liber, ſive *de æquinoctio verno* juxta *Anatolium* Ægyptium apud Euſeb. Epiſtola ad *Wicbredam* Presbyterum, quem ſanctiſſimum fratrem appellat. pag. 230. In hac laudat & Proterium & Cyrillum Alexandrinos Antiſtites de eodem argumento, & Victorem Capuanum, Epiſtolas Paſchales Dionyſii Exigui, & ordinationem feriarum Paſchalium per Theophilum Epiſcopum Cæſarienſem ac reliquorum Epiſcoporum Synodum pag. 232. Porro exemplum Anni 776. pag. 232. adjectum eſt a juniore manu, quod

non exſtat in editione Petri Franciſci Chifletii, ante hiſtoriam Bedæ Anglicanam Pariſiis 1681. 4. atque in antiquiſſimo Codice Bibl. Laubienſis deeſſe notavit Mabillonius in elog. Bedæ num. 29. & Tomo I. Analect. pag. 11. (edit. novæ pag. 398.) Petavius in Epiſtolis p. 157. monet librum de æquinoctio in MSS. *Philippo* tribui Presbytero. Sed haud dubie Bedam auctorem habet, cujus ipſe meminit in Indice operum ſuorum ad calcem Hiſtoriæ.

De divinatione mortis & vitæ, Petoſiris ad Necepſum Regem Ægypti Epiſtola pag. 233. Hanc cum duabus, proximis ſcriptionibus inter nænias Beda indignas Oudinus refert, quo referenda etiam *Rota vitæ & mortis* quam ſub Bedæ nomine exhibet Arnoldus Wion T. II. ligni Vitæ pag. 827. & ex eo Poſſevinus Tomo I. apparatus pag. 204.

Arca Noæ Eccleſiæ typus p. 235. & *de linguis gentium*. ibid.

Sibyllinorum verborum Interpretatio pag. 236. exſtat & ad calcem Sibyllinorum Joannis Obſopœi pag. 515. * Liber Bedæ de Temporibus, teſte Muratorio extat in cod. Ambroſiano ante annos mille eodem judice ſcripto, in quo capita XVI. XVII. uſque ad finem ab editis diſcrepant: ferunt etiam in fine additamentum chronologicum poſt Bedam ab alio quopiam adjunctum; id vero attingit *uſque ad præſentem annum* (ſic ibi) *qui eſt annus Regni Caroli XLII. Imperii vero IX.*

TOMO III.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ gentis Anglorum ad Ceolulfum Regem libri V. pag. 1. a primo Julii Cæſaris in Britanniam adventu uſque ad Annum Chriſti 731. & ab adventu Anglorum in Britanniam 285. Opus præclarum, quanquam arguitur Beda a Montacutio 2. Origin. pag. 210. quod rebus notatu dignioribus omiſſis fabulas inficetas quandoque fuit ſectatus. Poſt editiones veteres Argentorat. 1500. 1514. Hagan. 1506. Antvv. 1550. Lovan. 1566. & Colon. 1601. 8. & in Commeliniana ſcriptorum de rebus Anglicis ſylloge An. 1587. cum continuatione de qua ſupra pag. 267. & fine illa inter Bedæ opera: commemorandæ tres recentiores, Cantabrigienſis cum Saxonica Aifredi Regis verſione ſive paraphraſi, & *Abrahami Wheloci* notis, 1644. fol. Pariſienſis locupletior notis & diſſertationibus *Petri Franciſci Chifletii*, (*a*) S. J. 1671. 4. & Londinenſis 1722. fol. (*b*) cum Vita Cuthberti utraque, Chronico, hiſtoria Abbatum Wiramuth. & Girum, libro de locis ſanctis, Vita Felicis & Martyrologio, ex recenſione *Joannis Smithi*.

Epitome ſive *breviarium Hiſtoriæ Anglorum* pag. 147. Hanc oportet ab alio poſt Bedam deductam eſſe uſque ad Annum 766. nam in antiquiſſimo Codice quem evolvit Mabillonius, non excedit Annum 731.

Vita *Cuthberti*, Epiſcopi Lindisfarnenſis, ad Edfridum Epiſcopum & fratres Lindisfarnenſis Inſulæ pag. 151. huic quam habet etiam Surius 20. Martii, addenda Acta Cuthberti verſibus ſcripta Hexametris editaque a Caniſio Tomo V. 2. lect. antiqu. p. 692. & T. II. edit. novæ Baſnagianæ ſub init. Utraque in Actis Sanctor. & iterum recenſita a Jo. Smith, inter ſcripta Bedæ quædam Lond. 1722. fol. Loca nonnulla in illo poemate illuſtrat Barthius III. 19. Adverſarior.

Vita *B. Felicis* Confeſſoris, ex metrico opere B. Epiſcopi *Paulini*. pag. 186. Exſtat & in Actis Sanctor. 14. Januar. Tom. I. p. 943. & a Jo. Smitho recenſita Lond. 1722. fol.

S. Vedaſti Epiſcopi Atrebatenſis vita pag. 191. cum homilia die ejus natali, dicenda ad populum pag. 198. Gallum quendam, non Bedam auctorem eſſe Oudinus contendit. Confer Acta Sanctor. 6. Februarii.

Vita *S. Columbani* pag. 199. & *Atta-*

(*a*) Journal des Savans 1681. pag. 316. Act. Eruditorum 1682. p. 330.

(*b*) id. 1724. p. 124. Mem. lit. de la grande Bretagne Tom. X. p. 520.

Digitized by Google

talæ Abbatis pag. 222. auctor *Jonas* Luxovienſis, de quo infra: adde Surium 21. Novembr. Tho. Maſſinghami florilegium Sanctorum Hiberniæ pag. 219. Mabillonii Acta Ord. Benedict. T. II. p. 1001. 1031.

B. Patricii Hibernorum Apoſtoli Vita, miracula & tranſitus libris II. p. 225. qui auctorem habent *Probum* Hibernum. Vide Baronium ad Martyrolog. 17. Martii, & ubi vita ipſa habetur, Acta Sanct. Tom. III. Mart. p. 97. ſeqq.

Vita *S. Euſtaſii*, qui diſcipulus S. Columbani fuit pag. 243. auctor *Jonas* Luxovienſis.

Bertholfi vita, Abbatis Bobienſis pag. 248. Auctor idem *Jonas*.

Vita *Arnolfi* Metenſis Epiſcopi pag. 253. *Paulum* Diaconum non Bedam habet auctorem.

S. Burgundoforæ Abbatiſſæ vita pag. 258. Bedæ itidem ſuppoſita.

Paſſio S. Juſtini novennis pueruli Martyris ſub Diocletiano & Maximiano pag. 266. verſibus liberis Jambicis quaternariis.

Martyrologium pag. 277. neutiquam ſincerum Bedæ ſed interpolatum multis modis, quale prodierat Antvverp. 1565. 12. Vide Bollandum præf. ad Tom. I. Act. Sanctor. Januarii pag. 40. ſeq. Albertinum de S. Euchariſtia pag. 263. & Launoji diſſ. de Victorinis pag. 36. Genuinum Bedæ, qui dies CLXXX. vacuos reliquit, ubi nec Florus teſte Adone omnes ſupplevit) cum *Flori* aliorumque ſupplementis, diſtincto typorum charactere excuſis exhibent Henſchenius & Papebrochius in prolegomenis ad Tomum ſecundum Actorum Martii. In illo reperias quæ ex Beda ab Amalario citantur II. 24. de officiis Eccleſ. & de ordine antiphonarii cap. 28. ut Colomeſio jam notatum. Additamentum ad Bedæ Martyrologium ex Codice Wirceburgenſi Sec. IX. & necrologium inſertum Bedæ martyrologio exhibet Jo. Georgius Eckarthus Tom. I. Commentarior. de rebus Franciæ Orientalis & Epiſcopatus Wirceburg. pag. 829. 830. De differentiis martyrologii metrici a Dacherio editi (de quo ſupra, pag. 498.) ab hoc Henſcheniano, vide ſi placet Oudinum Tom. I. pag. 1683.

De ſitu Hieruſalem & locis ſanctis libellus, de opuſculis majorum, abbreviatus. pag. 363. ex Arculfo & *Adamanno*, de quo ſupra, p. 15.

Interpretatio nominum Hebraicorum, ordine Alphabetico pag. 371. Hanc Oudinus teſtatur in Codicibus optimæ notæ tribui *Remigio* Autiſſiodorenſi.

Excerptiones Patrum, *collectanea*, *flores ex diverſis*, *quæſtiones & parabolæ* pag. 480. Hæ pariter & quæ deinceps in hoc Tomo ſequuntur, parum digna Bedæ ingenio judicantur a Viris eruditis.

De XII. lapidibus pag. 491.

De XII. luminaribus Eccleſiæ. ibid. Hoc eſt quod fertur etiam ſub *Hieronymi* nomine *de XII. Doctoribus ad Deſiderium*, atque in Bibliotheca Eccleſiaſtica ſubjectum eſt a me Catalogo Hieronymiano, pag. 226. licet nec Hieronymum nec Bedam habeat auctorem.

De ſeptem donis Spiritus S. pag. 492.

De ſeptem Ordinibus pag. 493.

De quindecim ſignis ante diem Judicii pag. 494.

De cruce DOMINI, *de quatuor Ordinibus* pag. 495. *De Euchariſtia ſumenda* pag. 469.

Hymni de die Judicii pag. 496. ſeq.

Sex formulæ Orationum ſive *precum* pag. 498. 499. 500.

TOMO IV.

Hexaemeron, ſive *de ſex dierum Creatione* ad Accam Abbatem, p. 1. adde Tom. VIII. pag. 52. 79. ſeq.

Cætera in Geneſeos capita XXI. ad eundem Accam, MSS. in Bibliotheca Lambethana, ex quo Codice illa edidit H. Warthonus, ut infra dicam.

In Geneſin pag. 19. *Exodum* pag. 87. *Leviticum* pag. 121. *Numeros* pag. 139. & *Deuteronomium*, quod Latine altera Lex pag. 156.

In

In Samuelem Prophetam, ſive in priorem ejus librum allegorica expoſitio libris IV. p. 167. 203. 246. 293.

In libros Regum, hoc eſt libros Samuelis & Regum, quæſtiones triginta, liber I. pag. 353.

Allegorica Expoſitio *in Ezram & Nehemiam*, (qui & Ezræ ſecundus) Prophetas, libris III. pag. 348. 375. 405. *in Tobiam* pag. 347.

In Jobum libri III. ad Nectarium Epiſcopum, quem patrem beatiſſimum appellat, pag. 447. 511. 575. ſub genuino *Philippi* Presbyteri nomine editi Baſileæ A. 1527. atque Philippi eſſe hos in Jobum commentarios, qui ſub Hieronymi nomine a Fauſto Regienſi laudantur, fidem facit ipſe Beda libro de ratione unciarum. Vide infra in *Philippo*.

Super Parabolas, libri III. pag. 634. 658. 698. inter Hieronymi opera perperam editi.

In Cantica Canticorum libri VII. quorum primus eſt contra *Julianum* (*a*) Celanenſem Epiſcopum, qui commentariis ſuis errores Pelagianos contra Gratiam DEI, inſperſerat. Liber ſeptimus totus eſt ex dictis *Gregorii M.* ſicut Paterius ex ejuſdem ſcriptis Catenam in totam Scripturam concinnaverat. pag. 714. 728. 748. 763. 786. 807. 827.

De tabernaculo, & vaſis ejus ac veſtibus Sacerdotum libri III. pag. 838. 859. 889.

TOMO V.

In Matthæum libri IV. pag. 1. 23. 45. 66. Joannes Aventinus Melanchthoni teſtatus fuit ſe in MS. Paſſavienſi legiſſe enarrationem Verborum Cœnæ Dominicæ, quæ in editis deſideratur.

Expoſitio Orationis Dominicæ pag. 91.

In Marcum libri IV. pag. 92. 122. 152. 183.

In Lucam ad Accam Presbyterum pag. 215. cujus Epiſtola adhortatoria pag. 213. præmittitur, libri VI. p. 217. 262. 301. 338. 375. 415.

In Johannem, præmiſſo breviario, diſtincto capitibus XIV. pag. 451. Thomas in Catena ſua allegat quandoque e Beda, quæ in editis non habentur, & conveniunt cum *Erici* commentariis.

In acta Apoſtolorum expoſitio erudita, ad Accam Presbyterum p. 625.

Expoſitio de nominibus locorum, quorum mentio in libro Actuum Apoſtolorum pag. 665. Ordine Alphabetico.

Super Epiſtolas Catholicas, D. Jacobi, Hieroſolymitani Epiſcopi, pag. 673. *Petri* I. pag. 694. & II. pag. 713. *Johannis* I. ex Auguſtino maxime, pag. 727. II. pag. 752. & III. pag. 754. *Judæ* pag. 755. Prologum edidit Gvil. Cave in Hiſtoria Litteraria Scriptorum Eccleſ. ad Annum 700.

In Apocalypſin cum Prologo ad fratrem Euſebium de ſeptem ejus Periochis, & ſeptem ad eam intelligendam regulis *Tychonii*. pag. 761. 816. Hunc Commentarium, in quo *Primaſium* etiam ſecutum ſe, Beda non diffitetur, plurimi faciunt Nicolaus Zegerus notis in Nov. Teſtam. & Rich. Simon Tom. III. Hiſt. Crit. N. T. p. 345.

TOMO VI.

Liber retractationis in Actus Apoſtolorum pag. 1. quo in libro plurimum eruditionis & judicii Bedam monſtrare notavit idem Simonius pag. 340. adde ejus diſſertationem de MSſtis Novi Teſtamenti pag. 59. ſeq. & Joannis Millii prolegomena ad Novum Teſtamentum §. 1022. ſeqq.

In eundem Actuum librum *quæſtiones* quinque pag. 29.

In Epiſtolas Pauli expoſitio ex ſcriptis *S. Auguſtini* collecta, (*b*) in Epiſtolam ad Romanos pag. 31. in I. ad Corinthios pag. 253. in II. pag. 447. ad Galatas pag. 511. ad Epheſios pag. 562. ad Philippenſes pag. 609. ad Coloſſenſes pag. 647. ad Theſſalonicenſes I. pag. 673. II. pag. 689. ad Timotheum I. pag. 697. II. pag. 738. ad Titum pag. 759.

(*a*) Vide Voſſium Hiſt. Pelag. lib. I. cap. 4. §. 4. & cap. 6.

(*b*) Hujuſmodi Opus ſe curante compoſitum Beda ipſe teſtatur ad calcem Hiſtoriæ Anglorum.

759. ad Philemonem pag. 765. & ad Hebræos pag. 766. Subjunguntur Chryſoſtomi homiliæ ſeptem ex Aniani (*a*) Verſione cum ejus Epiſtola ad Evangelum pag. 823. & Gaufridi Fouſſardi, Cenomani Epiſtola ad Petrum Securibilem, Archidiaconum Rothomagenſem, de hac Bedæ in Pauli Epiſtolas lucubratione. Quanquam vero Commentarium ejuſmodi collegiſſe ſe Beda ipſe teſtatur, laudatque etiam Lupus Ferrarienſis Epiſt. 76. & Hincmarus 2. adverſus Gotheſchalcum: tamen genuinus Bedæ in Epiſtolas Pauli commentarius nondum lucem vidit, qui MS. exſtabat apud Mabillonium: (*b*) *Collectaneum Bedæ in Apoſtolum*, *ex Operibus B. Auguſtini:* Editus autem ille, quem vulgavit jam dictus Bouſſardus An. 1499. fol. nec Bedæ eſt, nec *Petri* Abbatis Tripolitanæ Provinciæ, quem ſimile opus adornaſſe, conſtat ex Caſſiodoro cap. 8. divinar. lect. nec *Bartholomæi* Urbinatis, de cujus milleloquio Auguſtiniano ſupra pag. 485. ſed *Flori*, Magiſtri Lugdunenſis, Monachi S. Trudonis, qui ſimilem commentarium concinnavit, non ex Auguſtino ſolum, qui videtur hic ipſe ſub Bedæ nomine editus, ſed & alium ex Patribus aliis, *Cypriano*, *Hilario*, *Ambroſio*, *Paciano*, *Hieronymo*, *Ephraim* Diacono, *Paulino*, *Auguſtino*, *Leone* Papa, *Fulgentio*, & *Avito*. Confer Sirmondum ad Avitum Tomo II. Operum pag. 147. Chifletium in Paulino illuſtrato, & præfat. ad Fulgentium Ferrand. & pag. 322. Baluzium ad Lupi Epiſt. 76. & Richardum Simonem III. 24. Hiſtoriæ Criticæ Novi Teſtamenti pag. 344. ſeq. In Clariſſimi W. E. Tentzelii dialogis vernaculis legas Mabillonium pollicitum in lucem edere *Commentarium geminum Bedæ in Pauli Epiſtolas:* ſed nemo non videt *genuinum* legi oportere.

TOMO VII.

Homiliæ XXXV. æſtivales de Tempore, pag. 1.

Homiliæ XXXIII. æſtivales de Sanctis, ac de dedicatione altarium & templorum, nec non communi Sanctorum p. 91.

Homiliæ XV. hyemales de tempore p. 183.

Homiliæ XXII. Quadrageſimales p. 218.

Homiliæ XVI. hyemales de Sanctis p. 290.

Sermones varii XXI. quorum primores duo ſunt in ſolennitatem S. Wigberti, tertius S. Scholaſticæ, in cujus laudem etiam carmina quædam leguntur p. 350. ſeq. Homiliæ ſub Bedæ nomine ac ſermonem, ſive ut in S. Bonifacii Epiſtola IX. vocatur *Lectionarium anniverſarium* ſeorſim excuſum Pariſ. & Lovanii 2. Volum. in 8. In his ſunt quædam non integri ſermones ſed laciniæ ex ſermonibus vel commentariis Bedæ revulſæ, ut jam notavit Sixtus Senenſis. De ſingulis ſpeciatim videnda, quæ monet Mabillonius & ex eo Oudinus Tom. I. pag. 1699. ſq.

Scintillæ ſive loci communes ſententiarum ex ſacris litteris & Patribus digeſtæ per capita ſive titulos LXXX. (*c*) pag. 370. De Angloſaxonica verſione Scintillarii, vide Franciſcum Junium præf. ad gloſſarium in Ulphilam, & Humphredum Waalejum in Catalogo librorum ſeptentrionalium in Bibliothecis Angliæ, Tomo II. Operis Hickeſiani pag. 86. Vide & infra *Defenſor*.

Libellus de muliere forti pag. 459. in Proverbior. XXXI. 10. ult.

De officiis libellus, ex Patrum dictis excerptus pag. 467. Vix digna Beda collectanea judice Queſnello pag. 551. ad Leonem Magnum: & junioris ſcriptoris eſſe oportet, in quo Anaſtaſius citatur in vita Melchiadis Papæ.

Fragmenta allegoricæ interpretationis in quædam capita *Proverbiorum* pag. 476. *Sapientiæ*, pag. 481. 485. *Eccleſiaſtici*, pag. 483. *Pſalmum XC.* pag. 484. Et *de Salomone Rege*. pag. 486.

TO-

(*a*) De illo ſupra.
(*b*) Tom. I. Analect. p. 51. & novæ editionis f. 788.

(*c*) Apud Spelmannum Tom. I. Concil. Angliæ p. 280. *Tituli LXXII.*

TOMO VIII.

Liber de templo Salomonis, pag. 1. Hujus Operis ſui de ſtructura templi Salomonis atque allegoricæ ejus interpretationis meminit Beda in Epiſtola ad Albinum Abbatem.

De ſex dierum creatione, pag. 52. adde Tom. IV. p. 1. & in hoc ipſo Tom. VIII. pag. 79. ſeqq. Quædam ex his præter rem relata ad *Junilium* Afrum auctorem. Vide Dallæum de uſu Patrum. pag. 16.

Quæſtiones ex dictis Patrum, Auguſtino, Hieronymo, Iſidoro, Sedulio &c. *in Geneſin*, pag. 78. *Exodum*, pag. 196. *Leviticum*, pag. 219. *Numeros*, pag. 228. *& Deuteronomium*, pag. 241. more Dialogi inter Magiſtrum & Diſcipulum. *In librum Joſuæ*, pag. 248. *Judicum*, pag. 255. *Ruth*, pag. 261. *quatuor libros Regum*, pag. 262. 273. 275. 278. Quæſtiones Bedæ in Vetus & Novum Teſtamentum mitti ſibi petebat Lupus Ferrarienſis Epiſt. 62.

Liber variarum Quæſtionum XV. pag. 286.

De Pſalmorum libro exegeſis, pag. 307. ad 896. ubi etiam mentio Pſalmi centeſimi quinquageſimi primi, atque enumerantur diapſalmata LXXIX.

Interpretatio vocum rariorum in Pſalmis, quibus inſtrumenta Muſica vel aliæ ſpecies ſingulares denotantur. pag. 899.

Nominum Hebræorum interpretatio p. 901.

Sermo in Pſalm. LIII. 3. DEUS de cœlo proſpexit, pag. 904. Ejuſdem auctoris cum libro de ſubſtantiis, Tom. II.

In Boethii librum de SS. Trinitate, p. 925. Bedæ ſuppoſitum eſſe non dubitant viri docti, ſive auctor ſit Eadmundus Albanus ſive alius quis, ut in Bibl. Latina III. 15. 8. jam notare me memini. Vide W. E. Tentzelium de ſymbolo Athanaſiano p. 68. ſq.

Precatio *de ſeptem verbis Chriſti in Cruce*, p. 954.

De meditatione Paſſionis Chriſti per ſeptem diei horas, p. 965.

De remediis peccatorum, excerptum de Canonibus Patrum vel Pœnitentialibus ad remedium animarum Domini *Agberti* Archiepiſcopi pag. 961. 968. Exſtat cum Pœnitentiali Romano ſive Canonibus pœnitentialibus editum ab Antonio Auguſtino Venet. 1584. 4. pag. 102. & in Henrici Speelmanni Conciliis Angliæ pag. 281. qui teſtatur in MS. referri ad *Agbertum* ipſum, ſive *Egbertum* Archiepiſcopum tanquam auctorem.

Non omittendum, quod de quatuor generibus Commentariorum Bedæ in S. Scripturam notavit Sixtus Senenſis libro quarto Bibl. ſanctæ pag. 265. *Anno ætatis ſuæ trigeſimo, presbyter a Joanne Epiſcopo ordinatus, hortatu Accæ Epiſcopi Eboracenſis, ac multorum fratrum, aggreſſus eſt ſcribere in univerſam ſacroſanctam Scripturam diverſa explanationum volumina, in quatuor ordines diſtincta, videlicet in* Rhapſodias, Quæſtiones, Homilias, *&* Commentarios. *In Rhapſodiis, ſive Stromatibus, vel* Collectaneis *congregavit myſticas magis, quam hiſtoricas expoſitiones, ex probatiſſimis Eccleſiæ Doctorum ſententiis, dictiſque hinc inde interruptim, & interpolatim collectas, nonnullis etiam de ſuo inſertis ad imitationem ſenſus eorum, ubi opportunum fuit, quo diverſi Patrum ſermones, ac periodi vel aptius inter ſe cohærerent, vel breviores & illuſtriores redderentur. Et, ne majorum dicta furari, & ea, quaſi ſua propria, componere videretur, nomina Doctorum per ſingula interponere decreverat, &, quid a quo Authore dictum eſſet, nominatim oſtendere: ſed, cum ei nimis operoſum appareret, primas tantum nominum ſyllabas in marginibus e regione cujuſque ſententiæ appoſuit: quæ poſtea librariorum vel inſcitia, vel incuria, ex omnibus exemplaribus periere. In* Commentariis, Quæſtionibus, *&* Homiliis, *in quibus frequentius & ſermone, & ſenſu ſuo utitur, ſtylum habet nec omnino inelegantem, nec affectatæ elegantiæ curioſum, ſed temperatum: qui nec verborum* mul-

multitudine faſtidium, *neque paucitate obſcuritatem pariat*, *ſed brevi facilitate currat gratiſſime*.

Idem Sixtus ex Trithemii c. 242. Bedæ commentarium *in Eccleſiaſten* commemorat, & *libros XVIII. in Prophetas majores minoreſque*. De aliis ineditis ac deperditis ejus Scriptoris conſulendus Caveus. Catalogum Operum, quem ipſe ad calcem Hiſtoriæ texuit Beda, habet etiam Sigebertus c. 68. de S. E.

In Tomis Operum BEDÆ deſiderantur.

Epiſtola ad Albinum, de qua ſupra Edita a *Jacobo Waræo* cum notis: *Epiſtola Apologetica* pro libro de ſex ætatibus *ad Plegvvinam* Monachum, adverſus alterius Monachi *Davidis* objectiones.

Epiſtola ad *Egbertum* Eboracenſem Archiepiſcopum *de Chriſtiani Præſulis officio*, ſcripta paullo ante obitum.

Vitæ quinque Abbatum priorum Weremuthenſium & Girvicenſium, *libris duobus*.

Hæc ex editione Dublinenſi A. 1664. 8. recudenda dedit *Henricus Warthonus*, (*a*) Lond. 1693. 4. illiſque adjunxit *Expoſitionem in Geneſeos capita priora XII.* ex quibus tantum in caput primum, & initium ſecundi, lucem Tomo quarto viderat, & *Commentarium in Canticum Habacuci*. Ex utroque fragmenta Warthonus produxerat in auctario ad Uſſerii hiſtoriam dogmaticam de Scripturis & Sacris vernaculis, Lond. 1689. 4. pag. 356. ſeq. Addidit etiam Egberti Archiepiſcopi Eboracenſis dialogum de Eccleſiaſtica inſtitutione, & Aldhelmi Epiſcopi Sciréburnenſis librum de Virginitate, ſermone ſoluto ſcriptum, & longe quam in prioribus editionibus emendatiorem.

Warthoni exemplo *Joannes Smith*, (*b*) Canonicus Dunelmenſis, & ipſo immortuo operi, filius Georgius Smith Cantabrigiæ 1722. fol. vulgavere ex MStis Codicibus recenſita diligenter notiſque hiſt. illuſtrata ſcripta Bedæ Hiſtorica, atque in his præter illa, quæ in Tomis Operum jam obvia ſunt (Chronicon de ſex ætatibus, Hiſtoriam Eccleſ. gentis Anglorum, Cuthberti Vitam & Felicis, & libellum de locis ſanctis:) etiam *Anglo-Saxonicam* (*c*) *verſionem Hiſtoriæ Eccleſ.* ad editionem Wheloci, ex tribus emendatam MStis: *Vitam Cudberthi*, quam verſibus ſcriptam edidere Caniſius & Mabillonius: tum vulgatas a Waræo & Warthono *Vitas Abbatum Weremuthenſium & Girvicenſium* ex tribus Codicibus MStis emendatiores, & *Epiſtolam ad Egbertum*; ac denique *Martyrologium* Bedæ genuinum, quod in lucem dixi datum ab Henſchenio in Tomo ſecundo Actorum Sanctorum Martii. Hiſque omnibus præfixam vitam Bedæ ſcriptam a Cuthberto diſcipulo, tum aliam nunc primum editam Anonymi, nec non elogium Bedæ conſignatum a Mabillonio. Denique Volumen hoc ornat Tabula Geographica Britanniæ qualis illis temporibus fuit, & appendix diplomatum, epiſtolarum, & ab editore diſſertationum, quibus lux inſignis ſcriptoribus & hiſtoriæ illius ætatis affertur.

Noviſſime *Edmundus Martene* in Tomo quinto Theſauri Anecdotorum, præter commentarios in Geneſin pag. 115. atque in Canticum Habacuci pag. 295. quos a Warthono vulgatos jam dixi, in lucem protulit quoque *undecim* Bedæ *Homilias* pag. 317. & *libellum Precum* pag. 483.

Compoſitionem horologii Solaris, carmine hexametro, Petrus Pithœus ſub Bedæ nomine vulgavit in calce epigrammatum & poematum veterum pag. 488. edit. Pariſ. 1590. 12. Hanc habeo notatam manu Iſaaci Caſauboni, qui verſu

(*a*) Acta Eruditorum A. 1693. pag. 286.

(*b*) Acta Eruditorum A. 1724. pag. 124. Memoires Litteraires de la grande Bretagne Tom. X. pag. 520.

(*c*) Præter hanc Anglo-Saxonicam Alfredi Regis, exſtat etiam Anglica verſio, quam Eliſabethæ Reginæ dicavit Tho. Stapletonus S. J. Antvverp. 1565. 4.

ſu nono recte *Junia* legit pro *Jarua*, & verſum 77. *Undenis clarum concludit tertia curſum*, & verſum 79. *Septem quinta tenet* &c. Idem carmen occurrit in auctiore poematum illorum editione Lugdunenſi 1596. 8. p. 609. Verum auctor ejus non Beda eſt, ſed *Wandalbertus* Prumienſis Diaconus, ut a Mabillonio jam notatum. Eclogam *de conflictu veris & hyemis*, quam editione indignam Pithœus duxit, Oudinus Tomo II. commentariorum de Scriptoribus Eccleſiaſticis pag. 326. in lucem dedit ſub nomine *Milonis* Elnonenſis: quod jam An. 1610. Francofurti in 8. Ovidianis amatoriis adjuncta ſub Bedæ nomine lucem viderat, addita etiam altera ecloga *de Cuculo*, quam veluti ineditam ſub *Alcuini* nomine vulgavit Mabillonius Tom. I. Analect. p. 369. (edit. novæ in fol. pag. 409.)

Ab hoc Beda Venerabili diſtinguendi: 1. *Beda* Senior, Monachus Lindiſfarnenſis, cujus meminit Beda Venerabilis in Vita Cuthberti cap. 37. & cujus epitaphium publicavit Mabillonius Tom. IV. Analect. pag. 521. (editionis novæ pag. 381.) 2. *Beda* Presbyter Italus circa An. 883. Monachus Gavellenſis Cœnobii prope Rhodigium (*a*) cujus memoria colitur in quibuſdam Calendariis die X. Aprilis, ut Bedæ Venerabilis 26. Maji. Vide Mabillonii Iter Italicum pag. 144. Acta Sanctorum Tom. I. Aprilis pag. 866. ſeqq. Hujus reliquiæ Genuam translatæ ſunt, ſed videtur tamen Beda Italus aliquis anſam dediſſe traditioni de Beda Venerabili, Romæ ſepulto in baſilica Vaticana, de quo Romanus Canonicus S. Petri ante annos 550. in deſcriptione baſilicæ S. Petri apud Mabillonium. *Requieſcit etiam ante portam argenteam, ſub rota ſcilicet porphyretica, ut a noſtris majoribus accepimus, Venerabilis Beda Preſbyter, qui fecit homilias: & ob ejus reverentiam antiqui noſtri penitus non tranſibant per eam, nec nos tranſire permittebant*. Omitto 3. *Natalem Bedam* juniorem, ſive *Beddam* Doctorem Pariſienſem, fervidum Jacobi Fabri atque Eraſmi adverſarium defunctum circa Annum 1536. de quo Bælius in Lexico, Ludovicus Ellies du Pin Tom. XIV. Biblioth. Eccleſ. pag. 157. & Richardus Simon lib. 3. Hiſtor. Crit. pag. 489. 498. 524. Scripta ejus præter *Cenſuras* An. 1524. & 1525. editas, ſunt: *Annotationum* in *Eraſmi* paraphraſes Novi Teſtamenti, & *Jacobi Fabri* Commentarios in Evangeliſtas Paulique Epiſtolas, libri III. editi Pariſiis 1526. fol. In Cenſura ſententiam ſuam inter alia exponit his Verbis: *Confecto Luthero, non poteſt res Eccleſiaſtica eſſe incolumis, niſi conficiantur & Graciſſantes Theologi*. Reſpondit Eraſmus A. 1526. Tom. IX. Operum pag. 366. ſeqq. ſupputatque operoſe Bedæ mendacia CLXXXI. Calumnias CCCX. & Blaſphemias XLVII. pag. 426. ſeq. ac ſpeciatim reſpondet ad notata ejus pag. 366. ſeq. 574. 588. Reſpondit & Faber, cui itidem controverſia alia duplex cum Beda interceſſit, qui contra Fabrum & Clichtoveum ſcripſit *de unica Magdalena* An. 1519. 4. & contra Fabri Apologiam *pro filiabus & nepotibus S. Annæ*, ibid. 4. *Contra clandeſtinos Lutheranos* A. 1529. 4. Notavit etiam in Bibliotheca ſacra MS. Joannes Molanus hujus Bedæ eſſe *Reſtitutionem in integrum benedictionis cerei Paſchalis*, ſine nomine auctoris Pariſiis excuſam 1520. 4. contra Jodocum Clichtoveum. Ad hunc Bedam plures exſtant Eraſmi Epiſtolæ, ut amico ſcriptæ.

Chronicon magnum Belgicum, ab Anno Chriſti 54. ad 1470. auctore vel collectore Ordinis Auguſtiniani Canonicorum regularium religioſo prope *Neuſſam* ſive *Nuſſam* ad Rhenum, diœceſis Colonienſis, qui ſcripſiſſe ſe teſtatur An. 1498. editum a Joanne Piſtorio tomo tertio ſcriptorum Germanicor. Francof. 1607. fol. pag. 1. 456. Vide Pagium ad Annum 1177. n. 20. & B. Hubneri noſtri Bibliothecam hiſtoricam Hamburgen-

(*a*) Rhovigio.

genſem Tomo VIII. pag. 224. ſeqq.

Alia vetera *Chronica Belgica* Latine nonnulla, alia etiam Belgice ſcripta exſtant in *Antonii Matthæi*, præclari Viri, JCti Leidenſis, qui An. 1711. rebus humanis valedixit, Analectis Veteris ævi, quæ decem Voluminibus Lugd. Batav. 1698. 1710. 8. prodierunt & diſtincte recenſentur in laudatæ Bibliothecæ hiſtoricæ Tomo decimo, ſtatim ſub initium.

Bellator Presbyter a Trithemio cap. 268. Sixto Senenſi, Lambecio aliiſque male refertur ad ſæculum nonum: ab Heideggero p. 520. Hieromnemonici, Pontificiis accenſetur ſcriptoribus: ſed conſtat eum laudari a Caſſiodoro, qui cap. 1. de inſtitutione Divinarum litterarum, cum negaſſet priſcas explanationes *in librum Ruth* uſquam potuiſſe ſe reperire, ſubjungit: *Novellas autem virum religioſiſſimum Presbyterum* Bellatorem *condere perſuaſi*, *qui multa de præconiis hujus fœminæ*, *aliarum ſubſequentium*, *duobus libris copioſa laude celebravit*. Idem capite quinto, quod ex eo repetit etiam Sigebertus capite 88. de S. E. *Sapientiæ voluminis expoſitionem Presbyter* Bellator *octo* (Sigebertus *ſeptem*) *libris ſe aſſumſiſſe teſtatus eſt*, *quam cum aliis opuſculis ejus pariter ſuſtinemus*. Et capite ſexto: Tobiæ *autem in libris quinque*, Eſther *in libris ſex*, Judith *in libris ſeptem*, *&* Machabæorum *in libris decem expoſitio in Latinum ſermonem prædicti* Bellatoris *Presbyteri*, *ut prævalet labore collecta eſt*... *In* Eſdræ *vero libris duobus*, *Græco ſermone ſingulas homilias expoſitas* Origenis *inveni*, *quæ ejuſdem religioſi viri* Bellatoris *labore translatæ ſunt*.... *Libri vero* Macabæorum *a ſupradicto amico noſtro* Bellatore *ſedula expoſitione*, *Domino juvante confecti ſunt*. Vixit adhuc Caſſiodorus Anno 562. Bellatoris nihil ex his ſcriptis ad nos pervenit, & homilias Origenis in Matthæum ex illius verſione nos habere incerta eſt eruditi viri Huetii conjectura pag. 252. Origenianor.

Belliſarii Scholaſtici in Sedulium Poetam verſus acroſtichi, qui primis & ultimis litteris bis reddunt has voces: *Sedulius Antiſtes*, editi a Mabillonio Tom. I. Analect. pag. 361. (edit. novæ pag. 386. ſeq.) Exſtant quoque in Bibl. Patrum Lugd. T. VI, pag. 472. ſed ita ut primi ſedecim verſus, ſive prior acroſtichis tribuatur *D. Liberio* Poetæ non, Belleſario, ſive ut ibi ſcribitur Beliſario.

Beltramus de Mignanellis, Senenſis cujus MS. ſervatur in Bibliotheca Cæſarea teſte Lambecio Tom. II. pag. 977. *Hiſtoria aſcenſus Barcoch*, (*a*) ſervi venditi, *ad apicem Soldanatus* Ægypti & Syriæ, qui poſtea appellatus fuit Beſeid Barcoch Melech Eldabar, *deſcripta Latine a Beltramo de Mignatellis de Civitate Senarum Provinciæ Tuſciæ*, *in Civitate Conſtantiæ Alamanniæ*, *Provinciæ Maguntinæ anno Domini MCCCCXVI. tempore ſacri Concilii Generalis*.

Benedictus I. Epiſcopus Romanus ab Anno 575. Jun. 16. ad 12. Auguſt. An. 579. cujus nomine fertur *Epiſtola decretalis*, venditata ab Iſidoro Mercatore, quam ſcripſerit ad *Davidem* Epiſcopum Hiſpanum *de unitate in S. Trinitate*. Vide Blondelli Pſeudo-Iſidorum p. 619.

Benedictus II. ab An. 684. 14. Maji ad 7. Maji An. 685. de quo Acta Sanctorum ſeptimo Maji Tom. II. pag. 196. ſeq. Ex *Epiſtolis duabus* quæ in Conciliorum tomis ſæpius prodiere, priorem *ad Petrum*, *notarium regionarium* pro genuina habet Ludovicus Jacobus in Bibl. Pontificia pag. 20. & Agvirrius Tom. II. Concil. Hiſpan. pag. 716. probatque Antonius Pagi ad A. 684. num. IX. Altera *ad Ervigium*, *Viſigothorum Regem* legitur quinta inter Epiſtolas Leonis II. Papæ. Epiſtolæ hujus Benedicti *ad Epiſcopos Hiſpanos* ſcriptæ de tuendis certis capitulis, mentio in Concilio Toletano XV. A. 688. Confer iterum Pagium ad A. 685. n. 6.

Benedictus III. ab A. 855. Septemb. 1. ad Mart. 10. An. 858. Hujus Epiſto-

(*a*) An. 1382. Vide Herbeloti Bibl. Oriental. pag. 187. ſeq.

læ quatuor exſtant in Conciliorum tomis: duæ priores etiam apud Baronium ad Annum 853. n. 15. & An. 726. n. 23. atque in Sirmondi Conciliis Galliæ Tom. III. pag. 107. ſeq. 1. *ad Hincmarum* Remenſem qua Synodus II. Sveſſionenſis A. 853. celebrata confirmatur. 2. *ad Epiſcopos in regno Caroli conſtitutos*, adverſus *Hubertum* clericum. 3. *ad Epiſcopos Galliarum* in confirmationem privilegiorum Corbejæ: edita primum a Dacherio Tomo VI. ſpicileg. pag. 397. (edit. novæ Tom. III. pag. 343.) & 4. *ad Hludovicum Abbatem* monachoſque monaſterii SS. Martyrum, Dionyſii, Ruſtici & Eleutherii.

Benedictus IV. ab An. 900. Martii 2. ad Sept. 16. An. 904. Hujus Epiſtolæ duæ in tomis Conciliorum leguntur, una *ad Galliarum Epiſcopos & Principes*, in qua mentio de Romana Synodo ab eodem Papa convocata in Lateranenſe palatium: & altera *ad clerum & populum Lingonenſem*, pro reſtituendo Argrino Epiſcopo. Tertia *Encyclica* pro Malaceno Epiſcopo a Saracenis male habito, quam edidit Mabillonius Tomo III. Analect. pag. 436. (edit. novæ p. 428.)

Benedictus V. ab An. 964. Maji 19. ad Junium ejuſdem Anni, cujus nulla ſcripta feruntur.

Benedictus VI. ab An. 972. Sept. 22. ad Maji 14. An. 974. cujus exſtat *Epiſtola ad Fridericum, Salisburgenſem Epiſcopum*, qua ipſi ejuſque ſucceſſoribus vices ſuas in Norica & Pannonica concedit. Vide Labbei Concilia T. IX. p. 711. Harduin. T. VI. p. 690.

Benedictus VII. ab An. 975. April. 25. ad Jul. 10. An. 984. Hujus *Epiſtola ad Epiſcopos Germaniæ* & in his ad Adaldagum Archiepiſcopum Bremenſem pro *Piligrino* Archiepiſcopo *Laureacenſi* ejuſque Archiepiſcopatu, vulgata a Wolfg. Lazio lib. XII. de Rep. Romana ſect. 7. cap. 8. ſed emendatior & præmiſſis Piligrini ad Benedictum litteris edita cum notis a Lambecio Tom. II. pag. 645. 649. Ejuſdem *privilegium Abbati monaſterii Gemblacenſis* conceſſum A. 983. id. p. 901. 902.

Benedictus VIII. ab An. 1012. Jul. 20. ad A. 1024. cujus Epiſtolæ ad Monachos Caſſinenſes, quibus varia concedit privilegia, apud Lud. Jacobum ex Leone Oſtienſi memorantur. Epiſtola ad Epiſcopos Burgundiæ, & Provinciæ contra invaſores bonorum Cluniacenſium, obvia in Conciliorum tomis.

Benedictus IX. ab An. 1033. Dec. 9. ad Jul. 17. An. 1048. cujus ut *Benedicti* X. Anti Papæ ab A. 1058. 5. April. ad 1059. 24. Januar. alio nomine *Jomincii*, ſive *Joannis Mincii* (*a*) Epiſcopi Velitrenſis nulla ſcripta reperi.

Benedictus XI. *Nicolaus Boccaſſinus*, Papa ab An. 1303. Octobris 22. ad 6. Julii A. 1304. Hujus commentaria *in Jobum*, in *Pſalterii* Davidis partem, in *Matthæum* & *Apocalypſin*, memorant ex quibus nihil editum præter Commentarium *in Matthæi caput V.* Venet. 1603. & Tarviſii fol. Vide Ludovicum Jacobum p. 22. qui etiam *opuſculi de ritibus*, & *Regiſtri Epiſtolarum* meminit. *Sermonum* in diebus ſolennibus habitorum mentio apud Poſſevinum, ubi male excuſum *Benedictus IX.* pro *XI.* *Confirmatio Ordinis fratrum Servorum Mariæ Virginis* An. 1304. in Laur. Cherubini bullario Tom. I. pag. 207. *Receptio Cæleſtinorum* ſub protectione, & gratiarum elargitio, eodem A. 1304. id. p. 208. Plura Jac. Echardus Tomo I. Bibl. Dominicanor. p. 444. ſeq. * De operibus Pontificis hujus agens ſcriptor vernaculus Antonius Scoti, ſcribit conquiſitis a ſe ejuſdem Pontificis opuſculis, quæ extare ferebantur in Monaſterio FF. Dominicanorum civitatis Forojulienſis; nihilque repeririſſe de commentariis ejuſdem in Ariſtotelis Ethicam & Politicam, ſicut nec in Phyſicam, & Metaphyſicam S. Thomæ, nec denique in Epiſtolas S. Pauli. Cæterum & ipſe pariter admittit illuſtra-

(*a*) Vide Ughellum Tom. I. p. 45.

ſtratum ab eo commentariis ſuis librum Jobi, Apocalypſim, & pſalmos. Quamquam non immerito ambigi poteſt num in totam Apocalypſim, ſeu in portionem ſolummodo ſcripſerit; nam in ſyngrapha donationis factæ ab eodem Pontifice Monaſterio Tarviſino, quam vulgavit idem rerum Pontificis hujus ſcriptor, ſic legitur: *Volumen, in quo eſt lectura noſtra ſuper partem pſalterii, & ſuper partem Apocalypſis*. Addit largiri ſe Cœnobio: *Paulum poſtillatum in duobus voluminibus, Joannem poſtillatum; poſtillam ſuper Job manu ſua notatam; ſuper librum Ethicorum, & politicorum ſecundum F. Thomam, ſuper librum phyſicorum, ſuper metaphyſicam ſecundum eumdem*. Non ſatis tamen diſtinguit utrum poſtrema hæc opera ingenii ſui fœtus habenda ſint, nec ne. Opuſculum de ritibus a nullo vetere authore eidem aſſeritur. Demum conſtitutiones ejus ſeu Bullæ quædam nondum in publicum extractæ in appendice ejuſdem ſcriptoris lucem publicam viderunt.

Benedictus XII. Jacobus Fornerius Papa ab An. 1334. Dec. 20. ad 25. April. Anno 1342. de quo Baluzius in Papis Avenionenſibus Tom. I. pag. 198. ſeq. 796. ſq. Etiam hujus Commentaria *in Pſalmos* Davidis inedita memorantur, & *expoſitio in Matthæum*, diſtincta in CXXXII. tractatus, teſte Jacobo le Long Bibliothecæ Biblicæ, MSta 4. Voluminibus in Bibl. Monaſterii Clarævallenſis. *Epiſtola ad Capitulum Narbonenſe* de pravis moribus Clericorum Eccleſiæ Narbonenſis, apud Baluzium Tom. II. Miſcellan. pag. 263. *Gvalberti* Abbatis, (*a*) qui medio ſæculo undecimo Ordinem Vallumbroſanum inſtituit, *vita* apud Surium & in Actis Sanctorum 12. Jul. *Conſtitutiones VII.* in Laurentii Cherubini bullario Tom. I. ubi præcipue memoranda *Reformatio Ordinis Ciſtercienſis* pag. 233. & Decretum *de animabus ſeparatis*, (*b*) *poſt diſceſſum a corpore ſtatim DEUM intuentibus* pag. 240. *Ordinationes & reformationes pro bono regimine Monachorum nigrorum Ordinis S. Benedicti*. An. 1336. pag. 241. (Hæc eſt *Conſtitutio Benedictina*, quæ cum Petri Boerii commentario prodiit Pariſiis 1519. 8.) *Conſtitutio Ordinis Canonicorum regularium S. Auguſtini* pag. 259. qui idem eſt *liber de ſtatu Canonicorum*, & pars *Decretalis Religioſorum* a Ludovico Jacobo memorati, a quo de ſcriptis hujus Benedicti præterea referuntur, & apud Carolum de Viſch pag. 36. Biblioth. Ciſtercienſis, ac Oudinum Tom. III. pag. 892. ſeq. *Sententiæ variæ* ab Hermanno Schedelio, Germano, in Chronico Norimbergæ excuſo relatæ. *Carmina* quædam *Prophetica*. *Extravagantes* & *Conſtitutiones*, *libri II.* Pariſiis 1517. 4. & 8. nonnullæ etiam in collectione Romana. *Regiſtrum ejus Epiſtolarum & Conſtitutionum* in *decem Tomos* diviſum, MS. in Vaticana, folio regali: quarum quædam leguntur apud Thomam Walſinghamum in Eduardo III. Rege Anglorum, & Lucam Waddingum Tomo III. Annalium Minorum. His adde *ſtatuta Benedictina*, quæ ad calcem Chronici Caſſinenſis edidit Brolius: *Epiſtolam ad Robertum*, *Siciliæ* Regem, apud Allatium de conſenſu Eccleſiæ Orientalis & Occidentalis pag. 787. plura apud Odoricum Raynaldum Tomo XVI. Annalium, qui & ad Annum 1342. num. 4. ait ſe evolviſſe volumen ejus ingens *de præcipuis Chriſti*, *Deiparæ & Sanctorum feſtivitatibus*, & *undecim quæſtiones in Durandum*. Ex *Commentariis* ejuſdem *adverſus Fratricellos*, ubi etiam de paupertate Chriſti & Apoſtolorum, vide Bzovium ad Annum 1335. ex Aymerico, quem tamen Pegna notavit parum accurate in directorio inquiſitorum, lucubrationem Benedi-

(*a*) Vide infra, BLASIUS Melanenſis & HIERONYMUS Florentinus.

(*b*) Hoc argumentum *de ſtatu animarum ante generale Judicium* alio etiam Opere in *duos Tomos* diſtributo, & Tractatus ſex idem Benedictus tractavit. Confer de illa controverſia Baluzium ad Papas Avenionenſes Tomo I. pag. 788. ſeqq. & 797. & Raynaldum ad Annum 1335. num. 9. ſeq. & ad Annum 1336. ubi argumenta ex Benedicti hujus quæſtionibus.

Digitized by Google

dicti delibaſſe. Denique *novum formularium pœnitentiarum* ex Bibliotheca Regia Pariſienſi editum a Baluzio ad calcem capitularium, & Cointio Tomo VII. Annal. Francor. ad A. 821.

Benedictus XIII. Petrus de Luna, Anti-Papa (*a*) ab Anno 1394. 28. Septembris ad 23. Maji Annum 1423. de cujus ſcriptis præter ea, quæ Oudinus & quæ Warthonus notavit ad Caveum, vide Baluzium ad Papas Avenionenſes Tom. I. pag. 1182. ſeqq. qui inter alia pag. 1192. teſtatur in Colbertina exſtare diſputationem Rabbi Schem Tob, (*b*) Judæi Hiſpani cum Petro de Luna habitam de Meſſia. Adde etiam Obſervationes Hallenſes Tomo VII. Obſervat. 20. atque Epiſtolas Bullaſque Benedicti XIII. vulgatas a Dacherio Tomo VI. ſpicilegii pa. 397. ſeq. & Tom. I. edit. novæ pag. 787. ſeqq.

Venit etiam *Benedicti XIII.* nomine inter legitimos Pontifices, nuper admodum defunctus *Vincentius Maria Urſini*, Neapolitanus, Ord. Præd. ex Archiepiſcopo Beneventano, Papa ab A. 1724. 29. Maj. ad 21. Febr. 1729. cujus exſtant. *XII. ſermones Quadrageſimales Paſchaleſque*, Beneventi 1711. 4. & *Lectiones in prima XXXI. capita Exodi*, editæ Italice Beneventi 1704. 4. 2. Vol. & Romæ 1724. addita tertia parte in caput XXXII. & ſeqq. a Jacobo Boni 1726. 4.

* *Benedictus XIV.* qui modo feliciter regnat, regnaturus diu, ſi quid valuerint eorum vota, quibus perennari in mundo aurea ſæcula pietatis, & doctrina cordi eſt. Plura edidit tum latine, cum Italice. Latina ſunt *de Servorum Dei Sanctificatione, & Beatorum canonizatione* lib. 4. in fol. Bononiæ 1734. 1738. iterum Patavii an. 1744. demum cum cæteris ejuſdem ſummi Præſulis operibus in unum corpus conjunctis duodecim voluminibus Romæ an. 1748. in 4. majori, ad uſum Academiæ Coimbricenſis. Editionem hanc curavit P. Emmanuel de Azevedo e Soc. Jeſ. *De Synodo Diœceſana* in 4. Romæ 1748. *Commentarii duo de D. N. J. C. matriſque ejus feſtis, & de Miſſæ Sacrificio* retractati, atque aucti; ex Italico in Latinum ſermonem vertit Michael Angelus de Giacomellis Patavii 1745. in fol. SS. D. N. Benedicti Papæ XIV. Bullarium in quo ejus conſtitutiones, & Epiſtolæ ab initio ejus Pontificatus uſque ad totum annum 1748. Tom. II. fol. Romæ 1746. 1749. cum appendice ad tomum I. & II.

S. Benedictus Nurſinus ex Umbria Italiæ eremita ab An. 494. Sublacenſis, & poſt duodecim fundata Monaſteria, conditor celeberrimi Caſſinenſis cœnobii quod exciſo luco Apollinis A. 528. inſtituit, ipſeque obiit A. 543. ætat. 63. licet alii 542. vel etiam 547. ponunt. Idem auctor clariſſimi & latiſſime, poſt mille & ducentos amplius annos, etiamnum vigentis Ordinis Monachorum *Benedictinorum*, a quo velut rami, (*c*) præter *Caſſinenſes*, congregationes variis in locis, & *S. Juſtinæ de Padua*, propullularunt *Camaldulenſes*, *Vallumbroſani*, *Ciſtercienſes*, ſive *Bernhardini*, *Montis Virginis*, *Ordineſque Humiliatorum*, *Cæleſtinorum* & *Montis Oliveti*, & quæ An. 1702. memoriam ſæcularem inſtitutionis ſuæ celebravit, *Congregatio Helvetica*. (*d*) Memoria S. Benedicti recolitur 21. Martii, ad quem diem Acta Sanctor. Tom. III. Martii p. 274. ſeqq. exhibent notis illuſtratam vitam ejus ſcriptam a *Gregorio* Magno & libro ſecundo dialogorum obviam. Plura *Leo* Marſicanus, Epiſcopus Oſtienſis in Chronico montis Caſſini, & ad eum *Angelus de Nuce*: tum

(*a*) De ejus electione Baluz. Pap. Avenionenſ. Tom. I. pag. 567. & Tom. II. pag. 1107. De Schiſmate ejus, Annales Raynaldi, Bzoviique, Jo. Gerſonis Opera, Scriptores Concilii Conſtantienſis &c.

(*b*) Adde Celeberrimi Wolfii noſtri Bibliothecam Hebræam Tom. III. p. 1134.

(*c*) Vide Arnoldum Wion libro primo Ligni Vitæ.

(*d*) Idea hujus Congregationis edita a Muſis Sangallenſibus 1702. fol. Acta Eruditorum 1708. pag. 201.

tum *Mabillonius* libris quinque prioribus Annalium Benedictinorum, & in Actis Sanctorum Benedictinor. Tomo primo.

Regulæ S. Benedicti capitibus LXXIII. quam Monachis præſcripſit, plures feruntur non editiones modo, quas ultra centum jam Anno 1595. numerabat Arnoldus Wion, qui & ipſe eam vulgavit forma minore Venetiis 1593. ſed verſiones etiam, Græca, Angloſaxonica, Gallicæ, Italicæ, Germanicæ aliæque: & in eam Commentaria Arnonis Smaragdi, Johannis de Turrecremata, Petri Boerii, Leonis Oſtienſis, ut plura recentiorum a Lipenio & Hendreichio notata omittam. Ex editionibus præſtat quam poſt Auberti Miræ Codicem regularum & conſtitutionum, Antvverp. 1638. fol. dedit *Lucas Holſtenius* in Codice Regularum (*a*) Rom. 1661. & Pariſiis 1663. 4. præmiſſis Gregorii M. & aliis veterum, Simplicii etiam Abbatis Caſſinenſis teſtimoniis. Vide ſis præterea, quæ de hac regula Lucas Dacherius ad Lanfrancum pag. 363. ſeq. Commentarii optimi inſtar eſſe poteſt *Benedicti* junioris *Anianenſis* in Gallia Abbatis (qui A. 821. obiit) *Concordia Regularum*, edita atque eruditis notis illuſtrata ab *Hugone Menardo*, Pariſ. 1631. 4. in hac enim Regulam Benedicti confert cum aliis Græcæ Latinæque Eccleſiæ regulis Monaſticis, ex iiſque & ex Patrum quorundam ſcriptis eam illuſtrat ac ſupplet. Ecce tibi elenchum ſcriptorum e quibus Concordia illa compoſita eſt, quem adornavi ad paginas editionis Menardinæ.

Index Scriptorum, e quibus Concordiam Regularum cum Regula Benedicti concinnavit Benedictus junior, Abbas Anianenſis.

Ambroſii roſeus hymnus. p. 384.

Auguſtinus. pag. 223. 298. 391. 431. 458. 487. 550. 551. 554. 555. 618. 633. 664. 665. 666. 667. 668. 833. 859. 860. 877. 878. 902. 1044.

Aurelianus Epiſcopus. pag. 177. 178. 195. 221. 222. 325. 333. 388. 389. 502. 512. 543. 583. 623. 668. 671. 697. 714. 715. 749. 762. 770. 771. 784. 797. 881. 923. 979. 980. 991. 992. 1017. 1044. 1087. 1100.

Baſilius. pag. 112. 151. 184. 185. 193. 194. 195. 211. 212. 213. 214. 215. 241. 244. 245. 259. 262. 269. 270. 275. 278. 279. 294. 305. 308. 317. 385. 386. 387. 405. 476. 477. 478. ſeq. 485. 496. 497. 510. 569. 570. 592. 593. 594. 605. 606. 607. 616. 617. 618. 626. 632. 662. 721. 722. 723. 726. 779. 780. 781. 795. 796. 815. 836. 837. 847. 876. 897. 900. 901. 933. 950. 951. 952. 988. 1011. 1024. 1055. 1056. 1057. 1072. 1073. 1079. 1080. 1090. 1092. 1093. 1094. 1095. 1105. 1106. 1107.

Beda pag. 562. 845.

Benedictus. pag. 79. 87. 99. 133. &c. per totum librum.

Cæſarius Epiſcopus p. 171. 397. 399. 484. 527. 528. 529. 628. 653. 669. 670.

(*a*) In hoc Codice Holſtenius poſt Regulas Monaſticas Orientalium Patrum Latine pridem e Græco a variis redditas SS. Abbatum Antonii & Iſaiæ, SS. Patrum Serapionis, Macarii, Paphnutii, & alterius Macarii: SS. Patrum aliam, S. Macarii Abbatis Nitrienſis, S. Pachomii Abbatis Tabenneſis, cum ejuſdem & Theodori Epiſtolis: S. Orſieſii doctrinam Monaſticam, Incerti regulam Orientalem, regulamque Baſilii, Cæſarienſis Epiſcopi: deinde regulæ *S. Benedicti* ſubjicit cæteras Occidentalium Patrum regulas ad Monachos Latine ſcriptas: Incerti *Conſenſoriam Monachorum*, regulas SS. *Pauli & Stephani* Abbatum: *Cæſarii* Arelatenſis, *Aureliani*, itidem Arelatenſis Epiſcopi, *S. Ferreoli* Ucetienſis, *Columbani* Abbatis, Regulam Monaſterii *Tarnatenſis*, *Iſidori* Hiſpalenſis, S. *Fructuoſi* Epiſcopi Bracarenſis, *Fructuoſi* regulam communem, aliamque *cujuſdam Patris*, & *Magiſtri* regulam, & *Grimlaici* regulam Solitariorum. Hinc ſuccedunt itidem Latinorum Patrum regulæ ad Virgines, SS. *Auguſtini*, *Cæſarii* & *Aureliani Donati*: Veſontienſis, & alterius *cujuſdam Patris* & *Leandri* Hiſpalenſis & *B. Ælredi*, Abbatis Rievallenſis. Denique ſuccedunt appendicis loco SS. Patrum exhortationes ad Monachos & Virgines, collectæ a Benedicto Anianenſi, Græcorum quidem SS. Athanaſii, Baſilii Magni & Evagrii Monachi: Latinorum vero *Fauſti Eucherii*, *Cæſarii* Arelatenſis, *Novati* Catholici, *Paulini Eutropii* Abbatis, & *Incerti* breves ſermones duos de decem Virginibus.

670. 681. 784. 1070. 1087.

Caſſianus. pag. 266. 268. 276. 281. 295. 297. 301. 307. 314. 315. 322. 323. 324. 360. b. 395. 409. 411. 453. 493. 544. 558. 559. 624. 643. 645. 698. 750. 781. 782. 794. 826. 827. 914. 931. 967. 968. 969. 970. 1058. 1074.

Caſſiodorus. p. 384.

Columbanus pag. 199. 232. 234. 247. 260. 334. 485. 506. 508. 509. 710. 1082. 1101.

Regula Cujuſdam pag. 182. 185. 248. 287. 290. 291. 433. 466. 483. 501. 509. 519. 545. 572. 573. 579. 600. 610. 626. 652. 672. 686. 703. 717. 728. 761. 785. 800. 1029. 1039. 1042. 1097. 1098.

Cujuſdam (Trithemio , Servi Dei , regula ad Sorores.) p. 629.

Donatus. p. 255. 289. 560. 883.

Ferriolus , ſive Ferreolus . pag. 96. 174. 220. 235. 303. 305. 420. 465. 502. 504. 505. 516. 529. 580. 622. 635. 713. 733. 823. 824. 908. 909. 910. 953. 1012. 1058. 1085. 1099.

S. Fructuoſus Epiſcopus . pag. 117. 139. 174. 241. 270. 271. 272. 275. 281. 309. 313. 363. b. 416. 418. 447. 450. 464. 481. 500. 517. 537. 542. 548. 572. 577. 608. 620. 621. ſeq. 661. 671. 682. 684. 696. 720. 732. 747. 758. 775. 776. 821. 832. 868. 880. 911. 913. 927. 955. 956. 1026. 1027. 1098.

Fructuoſus alter. pag. 140. 179. 732. 793. 958. 960. 961.

Gregorius Nazianzenus . p. 550.

Hieronymus. p. 116. 932. 1018. 1025.

Horſieſis, vide Orſieſis.

Iſidorus. pag. 83. 119. 150. 173. 187. 215. 217. 279. 330. 430. 463. 480. 497. 511. 534. 541. 568. 571. 583. 591. 607. 619. 620. 642. 643. 663. 686. 695. 711. 712. 713. 744. 746. 757. 778. 779. 793. 818. 869. 870. 878. 879. 880. 903. 906. 907. 952. 991. 1026. 1043. 1044. 1060. 1087.

Macarius. p. 161. 210. 274. 567. 796. 809. 810. 866. 868. 930. 847.

Magiſter . p. 93. 105. 142. 227. 228. 236. 249. 250. 282. 325. 365. 400. 406. 438. 459. 461. 520. 523. 537. 545. 572. 578. 584. 596. 608. 646. 648. 652. 673. 674. 681. 686. 700. 716. 734. 752. 759. 772. ſeq. 774. 838. 849. 855. 861. 871. 872. 918. 926. 931. 972. 967. b. 968. b. 971. b. 993. 1001. 1036. 1062. 1064. 1067. 1068. 1069. 1087.

Orientalium regula . pag. 183. 196. 422. 424. 426. 433. 482. 572. 595. 625. 699. 758. 759. 882. 971. 1035. 1042. 1059. 1081.

Orſieſis. p. 86. 163. 166. 167. 169. 170. 226. 432. 615. 876. 907. 1076.

Pachomius. pag. 192. 193. 219. 246. 427. 429. 430. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 492. 493. 506. 576. 579. 604. 605. 616. 658. 659. 660. 661. 693. 694. 695. 756. 768. 769. 770. 813. 814. 847. 865. 895. 916. 917. 948. 949. 1045. 1047. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1076.

Regula Patrum. pag. 161. 162. 196. 232. 407. 491. 515. 590. 604. 676. 693. 766. 798. 811. 812. 855. 867. 894. 927. 945. 1009. 1010. 1050. 1082. 1095.

Aliorum Patrum p. 678. 767. 945.

Cujuſdam Patris. pag. 198. 239. 783. 830.

Paulus & Stephanus . pag. 85. 197. 246. 388. 489. 594. 619. 777. 778. 789. 799. 815. 816. 817. 851. 918. 1046. 1057.

Tarnatenſis regula . pag. 421. 511. 544. 561. 595. 637. 669. 698. 783. 829. 860. 870. 882. 915. 965. 1046. 1058. 1100. 1101.

Valerius. p. 126.

In Bibliothecæ Patrum ſupplemento Colonienſi Tom. I. pag. 706. ſeq. & in Lugdunenſi editione An. 1672. Tomo IX. pag. 655. ſeq. poſt Regulam S. Benedicti alia ſub ejus nomine opuſcula leguntur, ſed quæ longe minoris auctoritatis ſunt , ut *Epiſtola ad S. Remigium* , Remorum antiſtitem : *Sermo in morte S. Placidi* , alius *in diſceſſu S. Mauri & ſociorum* , *Epiſtola ad S. Maurum . Ordo qualiter fratribus in Monaſterio religioſe ac ſtudioſe converſari ac Domino militare oporteat* , & *forma profitendi regulam* . Vide de his , ſi placet , Ca-

Caveum, qui *ſententias* quoque nonnullas S. Benedicti notat vulgatas eſſe Coloniæ 1531. 8. & Baſileæ 1538. 8. inter ſententias aliorum Patrum de Officio rectorum Eccleſiæ. Cæterum in Georgii Caſſandri operibus pag. 257. *hymnus de S. Benedicto* legitur: Hymnos autem Benedicti cum Caſſandri ſcholiis prodiiſſe Pariſiis A. 1616. & ex Regula ejus excerptos, præter rem tradi non dubito.

De Ordine Benedictino, atque claris Benedictinis, Scriptores.

Leo Oſtienſis & *Petrus Diaconus* in Chronico Caſinenſi ab A. 509. ad 1087. Pariſ. 1668. fol. & Tomo IV. Scriptorum Italiæ celeberrimi Muratorii.

Petrus Diaconus de Viris illuſtribus Caſſinenſibus, cum *Placidi* ſupplemento, & *Jo. Baptiſtæ Mari* notis. Vide infra, *Petrus*, & *Leo*.

M. Antonius Scipio Placentinus in elogiis Abbatum & Virorum illuſtrium Cœnobii Caſſinenſis. Neapoli 1614. 1630. 1634. 1643. fol.

Johannis Trithemii de Viris illuſtribus Ordinis S. Benedicti libri IV. Colon. 1571. 4. & inter alia ejus ſcripta pia ac ſpiritualia Mogunt. 1604. fol.

Arnoldi Wion, Duacenſis, Lignum Vitæ, ſive initia Ord. Bened. & Viri clari dignitate, doctrina, ſanctitate ac principatu deſcripti libris V. Venetiis 1595. 4. duobus Voluminibus, & ex Germanica verſione *Caroli Stengelii*, ſed in qua pleraque omnia ad notitiam ſcriptorum facientia deſiderantur, Auguſtæ Vindel. 1609. 1621. 4.

Antonii Yepeſii Abbatis Valliſoletani Cronica general de la Orden de S. Benito. Centuriæ VII. Salmanticæ 1607. ad 1621. fol. ſeptem tomis, & in compendium miſſi Annales Benedictini continuatique a *Gabriele Bucelino* Auguſtæ Vindel. 1656. fol. ut cœptas Gallicam Germanicamque verſionem prætercam.

Annales Benedictini a *Conſtantino Cajetano*, quorum ſpem facit in commentario ad vitam Gelaſii II. lucem nunquam viderunt.

Arnoldi Wion martyrologium Sanctorum Ordinis S. Benedictini duobus Obſervationum libris illuſtratum ab *Hugone Menardo* Pariſ. 1629. 8.

Ludovici Bultelii, abregè de l' Hiſtoire de S. Benoit, où il eſt parlè des Saints, des hommes illuſtres, de la fondation & des principaux evenemens des Monaſteres. Paris 1684. 4. duobus Voluminibus.

Jacobæ Boettæ Blemuriæ annus Benedictinus, de qua vide Huetium lib. 3. de rebus ad ſe pertinentibus p. 190. ſq.

Joannis Mabillonii Annales (*a*) Benedictini, Tomus I. Pariſ. 1703. fol. ab ortu S. Benedicti ad An. 700. tomus ſecundus ad An. 701. ad 849. tertius ab Anno 850. ad 980. quartus ab Anno 981. ad 1066. quintus ab A. 1067. ad 1116. qui poſt Mabillonium A. 1707. 27. Dec. defunctum a Theodorico Ruinarto, & poſt hunc quoque An. 1709. 29. Sept. ereptum rebus humanis, a Renato Maſsveto luci publicæ datus eſt, 1713. fol.

Lucæ Dachery, (*b*) & *Joannis Mabillonii*, Acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti, in ſæculorum claſſes diſtributa, ita ut An. 1668. Pariſ. in fol. editum *ſæculum I.* ſit a Chriſto nato *ſextum*, II. ſeptimum, An. 1669. III. octavum, A. 1672. 2. Volum. IV. nonum, 2. Volum. An. 1677. 1680. V. decimum, A. 1685. VI. undecimum, duobus Voluminibus, 1701. fol. Cætera ſæcula additum iri ſperamus ab egregio viro *Bernardo Pez*.

Michaelis Angeli Bellifortis, (*c*) Peru-

(*a*) Acta Eruditorum An. 1705. pag. 413. Tomo VI. Supplem. pag. 159. & An. 1715. pag. 156. Memoires de Trevoux Anno 1705. pag. 310. An. 1709. pag. 1264. An. 1710. pag. 385. &c.

(*b*) Acta Eruditorum A. 1686. pag. 57. & A. 1703. pag. 463. Journal des Savans An. 1702. pag. 29. 65. Memoires de Trevoux A. 1703. pag. 431. & Aout pag. 131. & An. 1705. pag. 951.

(*c*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XXXIII. parte 2. pag. 405. ſeq.

rufini , Abbatis Chronologia brevis Cœnobiorum , virorumque illuſtrium vel commendabilium Congregationis *montis Oliveti* , Ord. S. Benedicti , monachorum Occidentalium Patriarchæ , complectens diviſim quaſcunque ſuarum Provinciarum Nationes ab Anno 1319. ſuæ inſtitutionis uſque ad Annum 1720. Mediolani 1720. 4.

Bernardi Pez , Bibliothecarii Mellicenſis , *Bibliotheca Benedictino Mauriana* , (*a*) de ortu , vitis & ſcriptis Patrum Benedictinorum e celeberrima congregatione S. Mauri in Francia , libri II. Auguſtæ Vindel. 1716. 8. quos libros eximius auctor & tot aliis nominibus de Hiſtoria Eccleſiaſt. præclare promeritus præmiſit tanquam prodromum majoris operis , *Bibliothecæ Benedictinæ generalis in XIII. ſæcula diſtributæ* , cujus conſpectum edidit , (*b*) ſicut etiam Epiſtolam Apologeticam pro Ordine S. Benedicti . (*c*)

Bibliotheque Hiſtorique & Critique des Auteurs de la Congregation de S. Maur , (*d*) par Dom *Filipe le Cerf* , de la Vieville , Religieux Benedictin de la meme Congregation . a la Haye 1726. 12. Critique de Mſr. *Perioux de la Periere* , (*e*) & la reponſe de Mſr. *le Cerf*. (*f*)

Jac. Bouillart dans ſon hiſtoire de l' Abbaye Royale de S. Germain de Prez. (*g*) Pariſ. 1724. fol.

Franciſcus Ibannez , Hiſpanus Monachus Congregationis Montisferrati , in brevi virorum illuſtrium Ordinis Benedictini Catalogo , edito ad calcem excercitatorii Vitæ ſpiritualis Garſiæ de Ciſneros , Mantuæ Carpentanorum ſive Madriti , & Salmanticæ 1561. 1570. 8.

Gervinus Calenius , typographi Colonienſis nomen , qui Trithemium de Viris illuſtribus Ordinis Benedictini excudit . Itaque apud Teiſſerium , Lipeniumque illi præter rem liber hujus argumenti tribuitur .

Joannes Monachus Caſtellenſis , qui apud eundem Teiſſerium de illuſtribus Viris Ordinis Bened. traditur ſcripſiſſe , non alius mihi videtur a Trithemio .

Reinerus Monachus S. Laurentii Leodienſis , De illuſtribus Viris Monaſterii ſui Ordinis Benedictini : & *Gvilelmus Gillinghamus* Anglus , non noti mihi niſi ex Labbeo . * Vide lib. XVII. V. *Reinerus* ; ex ibi adnotatis intelliges Reinerum non quidem de viris illuſtribus Benedictinis generatim ſcripſiſſe ; ſed de iis tantummodo , qui in ſuo monaſterio S. Laurentii Leodienſis claruerunt .

Sympliciani Gody , Elogia illuſtrium Virorum Ordinis ſui . Pariſ. forma minore .

Caroli Stengelii Imagines Sanctorum Ord. Benedicti , tabulis æneis expreſſæ , additis eorum elogiis . Auguſtæ Vindel. 1625. 4.

Eduardi Maihevv , Congregationis Anglicanæ Ord. Bened. trophea . Remis 1625. 4. Sed promiſſi ab eo de claris ſcriptoribus Benedictinis quatuor tomi lucem non viderunt .

In B. Joachimi Felleri Catalogo MStorum Bibl. Paulinæ Lipſienſis , pag. 198. Fratris *P. Boerii* Abbatis S. Ammani *gloſſa ſuper conſtitutione Ordinis S. Benedicti* .

In eodem Catalogo pag. 312. Fratris *Petri* (fortaſſe fratris Magni Petri , Generalis Confeſſoris Monaſterii Wazſteinenſis cujus apologia pro revelationibus Brigittæ memoratur pag. 90.) liber Abbati Joanni inſcriptus de ordini-

ni-

(*a*) Acta Erud. A. 1717. p. 119.

(*b*) Acta Eruditorum An. 1716. pag. 404. Germanica Tom. IV. pag. 144. Journal des Savans A. 1716. Tomo II. p. 114.

(*c*) Acta Eruditorum A. 1717. p. 401. *Unſchuldige Nachrichten* A. 1716. p. 751.

(*d*) Acta Eruditorum An. 1726. pag. 329. Bibliotheque Francoiſe An. 1726. pag. 263. & Tom. XVI. pag. 86. Hiſtoire Litteraire de l' Europe A. 1726. Septembre pag. 21. A. 1727. May pag. 85. Journal des Savans A. 1727. Octobre pag. 280. Memoires de Trevoux A. 1727. p. 500. 815.

(*e*) Bibliotheque Francoiſe Tom. X. p. 154.

(*f*) Bibliotheque Francoiſe Tom. XI. pag. 167. *Gelehrte Zeitungen* A. 1728. p. 74.

(*g*) Mem. de Trevoux A. 1724. p. 1459.

nibus Monachorum, & ſpeciatim de ordine S. Benedicti, & de illis qui ex hoc Ordine Pontifices, Martyres, Patriarchæ & Archiepiſcopi, Cardinales, Legati ſive Apoſtolici Nuncii, Epiſcopi, clari ſcriptores evaſere: item de Imperatoribus, Regibus, Ducibus & Principibus, Comitibus & Nobilibus qui Benedictini ſunt facti: item de Abbatiſſis hujus Ordinis & Monachis ſanctis, & denique de Imperatricibus & Reginis quæ Abbatiſſæ & Monachæ ex hoc Ordine fuerunt. Plura de hoc libro, qui Arnoldo Wiono prævivit, vide ſis in Diario Lipſienſi, *Neüer Bücher-Saal der gelehrten welt*. Parte XVI. pag. 238. ubi notatur ſcriptores Benedictinos ab eo celebrari LXXXIV. ordine alphabetico, primum Albinum Alcuinum, atque ultimos Willeramum Fuldenſem & Wilhelmum.

Dominicus Gironda, de monaſteriis *Cæleſtinorum* Galliæ, cum virorum inter illos doctorum elogiis. Pariſiis 1713. 4. Journal des Savans 1719. Tom. II. pag. 687.

Petrus Antonius Tornamira, Panormitanus in Scriptoribus Marianis Ordinis Benedictini, Panormi 1679. 4. & in ſcriptis pluribus, quæ memorat Antoninus Mongitor Tomo II. Bibliothecæ Siculæ pag. 129. ſeq.

* * *

Statuta Abbatum Ordinis S. Benedicti in Provincia Narbonenſi, apud Dacherium Tomo VI. ſpicilegii pag. 30. & Tomo I. editionis novæ pag. 707. ſeqq. adde Mabillonii Analecta Tom. IV. p. 454. & editionis novæ pag. 151. ſeqq. ubi *Ordo Officii in domo S. Benedicti, ante Paſcha*, & *antiquæ Conſuetudines Monaſteriorum Ordinis S. Benedicti*.

Benedictoburani Monaſterii Chronicon breve ab Anno 740. apud Bernardum Pez Tomo III. Anecdotorum Parte 3. pag. 597. & primorum Abbatum plura quam Mabillonius (*a*) dederat Epitaphia pag. 605. ſeq. cum catalogo Codicum Cœnobii illius MSS. Anno 1250. pag. 614. ſeq. ubi pag. 624. ſeq. plures Chronographi Benedictoburenſes memorantur, & pag. 615. inter alia *Onorius ſuper ſecundum quinquagintale*, Pſalmorum ſcilicet, ita enim legendum, non *quingentale*.

Benedictinus Anonymus, cujus *libellum de Conſcientia* ſæculo XII. ſcriptum & non indignum lectu vulgavit idem laudatus Pezius in Tomo ſexto Bibliothecæ aſceticæ pag. 29. 48.

Benedictus Abbas Anglus, qui ſcripſit *Hiſtoriam de geſtis Henrici II.* Angliæ Regis, laudatam ab Henrico Warthono Tomo I. Angliæ ſacræ pag. 169. Illam plenam eſſe bonis politicis obſervationibus, ejuſque veſtigiis libenter inſiſtere Hovedenium Bromptonumque, notavit Gvil. Nicholſonus in Bibliotheca Hiſtorica Angliæ, edita Anglice Lond. 1714. fol. p. 77. Vide infra, *Benedictus Petroburg.*

Benedictus Accoltus, qui Florentiæ Anno 1461. obiit. De hoc ſupra, *Accoltus*.

Benedictus de Accoltis Archiepiſcopus Ravennas (*b*) ab Anno 1524. ad 1549. qui inter poetas ſui temporis a Lilio Gyraldo celebratur. Ejus poemata inter quinque Poetarum Hetruſcorum carmina, Florent. 1562. 8. & in Carminibus illuſtrium Poetarum Italorum, Tomo I. Florent. 1719. 8. Ex illis unicum octaſtichon in Pacem reſtitutam Ranutius Gherus, ſive Janus Gruterus ſuis deliciis Poetarum Gallorum inſeruit. *Quinque* ejus *Epiſtolæ* in Volumine Epiſtolarum clarorum Virorum. Omitto inedita, quæ memorat Julius Niger de Scriptoribus Florentinis pag. 88. Libellum *de laudibus B. Mariæ*, & alium *de immaculata ejus conceptione:* & Tractatum *de Jure Pontificum in regnum Neapolitanum*.

Benedictus Anglicus, vide paullo ante,

Cc 2

(*a*) Tom. IV. Analectorum pag. 533. (editionis novæ pag. 181.)

(*b*) Vide Ughellum Tom. II. p. 393.

te, *Abbas*, atque infra, *Biſcopius*, *Claudoceſtrienſis* & *Petriburgenſis*.

Benedictus Anianæ, ſive *Aniani* (*a*) in Britannia minore, ſive Septimania Galliæ Abbas Benedictinus, defunctus eſt Anno Chriſti 821. teſte Ardone Smaragdo in ejus Vita, & fecit 1. *Librum de Regulis diverſorum Patrum*, qui editus eſt a Luca Holſtenio ſub Titulo Codicis Regularum, de quo dixi ſupra p. 535. ſq. 2. alium *collatis Regularum ſententiis compoſuit librum*, quæ eſt *Concordia Regularum*, de qua itidem ſupra loco illo abunde dictum, & cui cum eruditis notis editæ Pariſiis 1638. 4. Hugo Menardus præmiſit *vitam* ſcriptam ab Ardone Smaragdo, (atque in Actis Sanctorum 12. Februarii, & Sec. 3. Benedictin. obviam) & Epiſtolam Patrum *Indani Monaſterii* ad Monachos Anianenſes de obitu Patris Benedicti; ejuſdem Benedicti *Epiſtolas* duas ad Georgium in Abbatia ſucceſſorem, ad Nebridium Archiepiſcopum Narbonenſem. 3. *alium ex ſanctorum Patrum Homiliis*, de quo hæc Menardus in Prolegomenis pag. 43. *Hic liber extat MS. in fine hujus Concordiæ in Codice Floriacenſi, non tamen integer: quia in fine deſunt quædam folia. Ex unoquoque auctore citantur multæ paginæ, excepto uno aut altero. Incipit a libro S. Ambroſii in Exameron. Citantur etiam S. Hieronymus, S. Auguſtinus, S. Ephræm, S. Cæſarius Arelatenſis, S. Proſper Aquitanicus, S. Nilus Monachus, Caſſianus, vita S. Antonii, vita S. Fulgentii Epiſcopi Ruſpenſis, S. Gregorius Magnus, Evagrius Epiſcopus in Proverbiis, S. Joannes Chryſoſtomus, Beda, & S. Iſidorus in Sententiis. In his auctoribus tractatur de virtutibus & vitiis, quæ Monachos maxime ſpectant*. Cæterum Holſtenius pro libro hoc ab auctore vitæ Benedicti memorato habet *Appendicem ad Codicem Regularum*, de quo ſupra pag. 536. hæc enim ſunt Holſtenii verba: *Quadrat ſatis hoc indicium in noſtrum hoc opus ex Patrum variorum opuſculis contextum, qui partim Monachos, partim Sanctimoniales erudierunt. In quo apte reſpondet hæc Appendix ſuo operi regulas virorum mulierumque perfectioni ſtudentium digerenti. Scio Hugonem Menardum, cum in fine Codicis, ex quo Concordiam Regularum edidit, reperiſſet congeſta quædam fragmenta Patrum ad virtutes & vitia, quæ in Monachis deſiderantur aut caventur, pertinentia, opinatum, eſſe illum ipſum librum contextum ex Sanctorum Doctorum Homiliis, quem fuiſſe a Sancto Benedicto compoſitum Auctor ejus vitæ refert: ſed mihi quidem non perſuadet, qui non Homilias, aut opuſcula integra Patrum, ſed ſententias duntaxat, & teſtimonia, ipſo fatente Menardo, congeſta ſciam in illam farraginem Codici Concordiæ Regularum aſſutam: noſtra autem collectio integras exhibet adhortationes, aut conciones Patrum aptiſſime congruentes ad argumentum Regularum: quare conſentanee iis ſubjici æquus, opinor, & prudens Lector, ubi cognoverit, fatebitur*. His addere licet auctori vitæ non memorata, in MStis Codicibus autem aliis *Bernardo Levitæ*, (*b*) in aliis Bernardo tributa Anianenſi, ſub cujus nomine illa vulgavit Baluzius Tomo V. Miſcellaneorum. 4. *Teſtimoniorum nubecula de incarnatione Domini & de S. atque individua Trinitate*, & *iterationis baptiſmi devitanda pernicie*. pag. 1. 5. Diſputatio *adverſus Felicianam impietatem*. pag. 30. 6. *Epiſtola ad Gvarnarium*, pag. 51. cui etiam nubem teſtimoniorum inſcripſit. 7. *Confeſſio Fidei* Benedicti Levitæ, etſi peccatoris nonnunquam erronei, tamen fœdere iſto fidei inexhauſto fidenti. pag. 56. 62. Pariſ. 1700. 8. 8. *Diarium*, ſive *Ordo Converſationis Monaſticæ* Capitula XIII. apud Carolum Cointe Tomo VII. Annalium Francorum pag. 552. ſeqq. dubium an hujus Benedicti, vide pag. 560. perinde ut *Modus novus Pœnitentiarum* eſt potius Bened. XII. vel XIII. Antipa-

(*a*) Vide Menardi Prolegomena ad Concordiam regular. p. 47. ſeq.

(*b*) Oudin. Tom. I. p. 1945.

papæ, ut dixi ſupra p. 532. 9. *Capitula LXXX. pro Monaſteriis*, in Conventu Aquiſgranenſi Anno 817. apud eundem Cointium pag. 434. ſeqq. quem de hoc Benedicto Anienſi vide etiam pag. 547. ſeqq.

De Johanne Benedicto, Avenionenſi, Theophilus Raynaudus Tom. VIII. Operum pag. 135. ſeqq.

* *Benedictus Borzius Peruſinus* Ferrariæ jus civile docuit, cui opuſculum *Guarentigiæ* vulgo tribui Pancirolus lib. II. cap. 102. ſcribit. Eſt etiam authoris ejuſdem tractatus de Legatis, quem offert MS. codex Felini hoc titulo inſcriptum: *tractatus de Legatis per Dominum Benedictum de Barzis de Peruſio famoſum utriuſque juris Doctorem*. Incipit: *cum præſens doctrina legatorum*. Poſtremum hoc opuſculum nondum prodiiſſe arbitror. Florebat circa medium ſæculi XV.

In altero codice MS. Felini num. 332. reperi Tractatum D. Benedicti de Barzis *ſuper materia inſtrumenti Guarantigiæ*. Codex hic ſcriptus 1447. ibidem adnotatur. Poſtremus hic tractatus prodiit Venetiis an. 1472. per Joannem de Colonia; & Vindelinum de Spira fol.

Benedictus Biſcopius, Wiremundenſis Abbas, cujus vitam ſcripſit Beda, defuncti An. 703. Vide Lelandum cap. 76. Baleum l. 82. Surium & Acta Sanctor. 12. Januar.

* *Benedictus Capra*, JCtus Peruſinus, cujus Conſilia & Commentarios in libros V. decretalium laudat Trithemius cap. 880. de Script. Eccleſ. * In deſignandis viri hujus docti commentariis depravatam eſſe Trithemii lectionem ſuſpicor. In librum enim quintum Decretalium Capræ expoſitiones numquam mihi occurrerunt. Viciſſim autem in Bibliotheca Felini obvii ſunt MSS. Codices exhibentes Capræ in VI. Decretalium expoſitiones, & lecturas; accedunt *expoſitiones & lecturæ in Clementinas*, quas Fabricius hic ſilet. Floruiſſe ſæculo XV. ineunte ex Pancirolo l. 2. cap. 77. diſcimus. In eadem Felini Bibliotheca cod. 375. MSS. extant *ejus explanationes in tit. de judiciis*; tum & Capitulum ejuſdem inſcriptum *Quintavallis*.

Benedictus Monachus Cœnobii Apoſtoli Petri *Claudioceſtrienſis* ſive *Gloceſtrienſis* Anglus, qui poſt An. 1120. ſcripſit *Vitam Dubricii*, Archiepiſcopi Urbis Legionum (*Caerleon* in Wallia Angliæ) quam edidit Thomas Warthonus Tom. II. Angliæ ſacræ pag. 654.

Benedictus Florentinus, ſupra in *Accolto*. Alius Benedictus Florentinus Mathematicus circa An. 1490. cujus Architecturam, & Arithmeticos libros laudant Ugolinus Verinus, Mich. Pocciantus & Julius Niger p. 92.

B. Benedictus, Abbas *Floriacenſis*, cui tribuitur *Gloſſarium Latino-Græcum* digeſtum per rerum capita, editumque ab Henrico Stephano, Bonaventura Vulcanio & Carolo Labbeo, ut dixi Vol. X. Bibl. Græcæ p. 58.

Benedictus Abbas *Foſſatenſis*, vide Mabillonii obſervationem de tribus Abbatibus Benedictinis, Anianenſi, Foſſatenſi & Mediolanenſi, in appendice ad Sæculum IV. Benedictinum.

Benedictus, qui & *Gvaiferius* Salernitanus, Monachus Caſſinenſis clarus circa A. 1060. ſcripſit *Hiſtoriam S. Secundini* Epiſcopi Trojani in Apulia, quæ cum *Hymnis* in eundem Secundinum exſtat apud Ughellum Tom. I. Italiæ ſacræ pag. 1336. 1341. Vide & Acta Sanctor. XI. Febr. De cæteris ejus ſermonibus ineditis, in quibus & *Paſſio S. Lucii Papæ*, carminibuſque in quibus *de converſione quorundam Salernitanorum*, & *de miraculo ejus qui ſe ipſum occidit*, & *de laude S. Martini*. Vide Jo. Baptiſtam Marum ad cap. 29. Petri Diaconi de viris illuſtribus Caſſinenſibus.

Jacobus ſive *Jacoponus* de *Benedictis*, Tudertinus Umber Ord. Minor. defunctus A. 1306. Auctor *hymnorum* & *proſarum ſacrarum* ſeptem libris, editis a Franciſco Friſati, Rom. 1558. & Venet. 1617. 4. Notiſſima ex illis Canticum

cum de contemtu mundi, *Cur Mundus militat ſub vana gloria*, & rhythmus in B. Virginem ſub Cruce: *Stabat Mater doloroſa*. Ejus *Prophetiam* An. 1305. MS. in Bibl. Vaticana: memorat Waddingus p. 180. Bibl. Ordinis Minor. ubi & *Epiſtolas* ejus & *ſententias* ac *monita ſalutaria* commemorat ex Matthæi Raderi Viridario Sanctor. Part. II. cap. 3. * In hac latina Bibliotheca nullum ſibi alium vendicat locum ſcriptor iſte, niſi ex unico tantum cantico latino: *cur mundus militat ſub vanagloria*; & ex rhythmo: *Stabat Mater doloroſa*, ſi forte vere illi adſcribatur; cæteræ cantilenæ & proſæ vernaculo Italico ſermone ſcriptæ ſunt, eaſque junctim edidit P. Franciſcus Freſatti (male Fabricius Friſati.)

Benedictus Icenus ſeu Nortfolcenſis Auguſtinianus, Epiſcopus in Anglia Cardicenſis, defunctus An. 1340. Vide ex Joſephi Pamphili Chronico Auguſtinianorum Pitſeum pag. 440. & ex Pitſeo Philippum Elſſium pag. 122. qui *Epiſtolas* ejus *hortatorias*, *Sermones* per annum, & *Alphabetum Ariſtotelis* memorant. A Baleo autem V. 60. reprehenditur, quod ſine ethnica Ariſtotelis, hæreticorum Patriarchæ litteratura, Doctrinam Chriſti mancam eſſe putaverit.

Benedictus Epiſcopus ab Anno 1229. (*a*) *Maſſilienſis*, & deinde abdicato poſt Annum 1263. Epiſcopatu *Abbas* Ord. Minor. cujus *duo tractatus pro honore & defenſione Eccleſiæ Romanæ* exſtant MSti Lipſiæ in Bibl. Paulina, teſte B. Joach. Fellero in Catalogo illius Bibl. pag. 200. Alius *tractatus Fidei contra diverſos errores ſuper titulo de ſumma Trinitate & Fide Catholica in Decretalibus*, MS. in Bibl. Colbertina, hodie in Regia Pariſ. *Præfationes quatuor* ad Alexandrum IV. Papam, ad Thomam Epiſcopum Bethlemitanum, Apoſtolicæ Sedis Legatum, ad Gvilelmum Patriarcham Hieroſolymitanum & ad G. Priorem Fratrum Prædicatorum Montiſpeſſulani, cum Epiſtola G. Lemovicenſis Epiſcopi, qua Benedicto gratias agit, publicatæ ſunt a Baluzio Tom. VI. Miſcellan. p. 349. ſeq. quem vide ſis etiam p. 565. ſeq. plura de hoc Benedicto erudite monentem. *Epiſtolam ad Innocentium IV. Papam de rebus geſtis in terra ſancta*, quam bis Anno 1236. & 1253. adiit, vulgata a Dacherio Tom. VII. ſpicilegii pag. 225. & T. III. novæ edit. pag. 628. ubi notante ipſo Baluzio male in titulo Epiſtolæ editum *H. Epiſcopi Maſſilienſis*, cum legendum ſit B. atque Benedictus iſte denotetur.

Benedictus Abbas *Mediolanenſis*, Ord. Benedictini, vide Mabillonium appendice ad Sæculum IV. Benedictin.

Benedictus de Monteſiaſcone, Ord. Præd. circa An. 1318. ſcripſit *Chronicon Cœnobii Romani monialium S. Sixti* ab An. 1220. ad ſua tempora, adhuc ineditum, ex quo fragmenta apud Franciſcum Mariam Torrigium in hiſtoria imaginis Mariæ in templo illius Monaſterii, edita Italice Rom. 1641. 4. pag. 35. 39. 40. 41. ſeq. & apud Jac. Echardum Tom. I. de ſcriptoribus Dominicanis pag. 83. & 536. ſeq. ubi teſtatur inſtrumenta pleraque integra in illo afferri tum privilegiorum conceſſorum a Pontificibus, tum donationum & aliarum adeptionum a monialibus partarum.

Benedictus Morandus Nobilis Bononienſis, cujus *Oratio de laudibus Bononiæ* prodiit Bononiæ 1481. 4. Rom. 1589. atque iterum Bononiæ 1640. Vide Diarium eruditorum Italiæ Tom. XI. pag. 325. ſeq. ubi etiam de duabus ejus in Laurent. Vallam invectivis, quibus reſpondit Valla pag. 445. ſeq. Operum.

Benedictus ex Priore Cantuarienſi Abbas *Petroburgenſis*, Ordin. Benedictini ſcripſit *Chronicon de geſtis Henrici II.* (*b*) Angliæ Regis, qui Hiberniam conjunxit cum Anglia & Richardi (qui Anno 1189. Henrico II. ſucceſſit) ab An. 1170. ad Richardi mortem An. 1199.

(*a*) Sammarthani Tom. II. Galliæ Chriſt. p. 661. Oudinus Tom. III. p. 487. ſeq.

(*b*) Vide, quæ ſupra in *Benedicto Abbate* p. 203.

1199. MS. in Cottoniana. *Vitam Thomæ*, Cantuarienſis Archiep. ſeparatim ſcripſiſſe, præter ea quæ de eo in geſtis Henrici II. memoravit, & *de ejus poſt mortem miraculis*, Pitſeus pag. 271. auctor eſt, teſte laudato Gvilelmo Stephanio. Elegantem librum vocat Lelandus cap. 189. Apud Baronium autem ad Annum 1162. non invenio eam in Vaticana MStam exſtare, vereorque ne memoria feſellerit Oudinum Tom. II. pag. 1515. illique obverſatus ſit unus ex ſcriptoribus vitæ hujus Thomæ de quibus ſupra, in Alano Albreto pag. 35. & quos in Vaticana obvios, Baronius refert ad An. 1162. num. 21.

Benedictus de Plumbino. Ejus quæſtio diſputata Bononiæ de anno 1386. in cauſa diviſionis hereditatis paternæ inter filios, excuſa eſt vetuſtis typis loco & anno incerto.

Benedictus Raymundus, Raphaelis Comenſis F. inter JCtos *Doctoris ſubtilis* nomen conſecutus, Patavii in patria docuit per annos amplius triginta, clarus circa Annum 1440. Vide Marcum Mantuam de JCtis pag. 454.

Benedictus Romæ Eccleſiæ S. Petri Canonicus, ſcripſit & Gvidoni de Caſtello, Cardinali S. Marci (poſtmodum An. 1143. Papæ Cæleſtino II.) dicavit librum *de Eccleſiaſtico Ordine totius anni, & præcipue Apoſtolicæ dignitatis & totius Curiæ*, quem inter alios libros de ritibus Eccleſiæ Rom. vulgavit Jo. Mabillonius Tom. II. Muſei Italici, Pariſ. 1689. 4. pag. 118. 164.

Benedictus Sala, JCtus Patavinus medio ſæculo decimo quinto, eodem quo Benedictus Raymundus tempore, ex qua familia plures Patavii celebres non modo Juriſconſulti, ſed Medici quoque enituere. Vide Nic. Comneni Gymnaſium Patavinum Tom. I. p. 154. & 364.

Benedictus Stendal de Hallis, Doctor S. Scripturæ & Canonicus B. Mariæ Virginis cujus MSta exſtant in Bibl. Erfurtenſi volumina quinque forma parvi folii, *Lectura in Geneſin*, An. 1454. *in Exodum*, Anno 1460. *in Leviticum*, A. 1467. *in Numeros*, An. 1468. & *in Deuteronomium*. An. 1472. Vide W. E. Tentzelium Bibl. curioſæ Tom. I. An. 1704. pag. 458. *Sermones* præterea varios & *Collationes* diverſas memorat Trithemius capite 830. de S. E.

Benedictus Tamacedus, (Cangio *Taracredus*, *Tomacredus* aliis vel *Tomacellus*) Perufinus, Ord. Præd. floruiſſe traditur circa A. 1260. & ſcripſiſſe *de paupertate Chriſti contra Fratricellorum errores: Commentaria ſuper IV. libros Sententiarum*, *Sermones de tempore* & *de Sanctis*, cum *Collationibus* pro illius ætatis more adjunctis. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 210.

Benedictus Veronenſis, Ord. Præd. circa A. 420. cujus idem Echardus Tom. I. pag. 771. memorat *Sermones de tempore* & *de Sanctis*, itemque *in Symbolum Apoſtolorum*, *in Decalogum*, & *in Orationem Dominicam*.

Benedictus Urbevetanus, ejuſdem Ord. circa An. 1260. ac deinceps. Etiam hujus nihil aliud Echardus Tomo I. pag. 771. quam *ſermones de tempore & de ſanctis* nominat, neque adeo horum meminiſſem niſi vidiſſem eos a Cangio aliiſque laudari.

Summa Benedicti, de qua Bælius in Lexico, voce *Sanchez*, recentioris eſt ſcriptoris Franciſcani *Benedicti Sangalli* Bergomatis, cuius *ſumma Peccatorum* prodiit Pariſiis Anno 1595. etiam Gallice verſa Anno 1602.

Beneventani Monaſterii S. Sophiæ Ord. Benedictini *Chronicon* ſcriptum ſæculo XII. edidit (utinam emendatius) Ughellus Italiæ ſacræ Tom. VIII. recuſum edit. novæ Tomo X. pag. 414. 560. refertum veteribus Inſtrumentis, mandatis, decretis & privilegiis Imperatorum, Regum, Pontificum & Epiſcoporum. Alia ad res Beneventanas facientia dabit theſaurus ſcriptorum Italiæ Burmannianus Tomo IX.

Chronicon Monaſterii *S. Benigni* Divionenſis ab An. 458. ad 1026. Tomo I. ſpicilegii Dacheriani pag. 353. & edit.

Digitized by Google

dit. nov. Tom. II. pag. 357. Hujuſque Chronici *continuatio* ab An. 1105. ad 1513. id. p. 394. 399. Auctorem Chronici *Joannem* vocant Dacherius & Mabillonius, eundem nempe Monachum Benedictinum, qui Beſnenſe Chronicon ſcripſit: ſed parum certam conjecturam illam eſſe oſtendit Papillonus, cujus diſſertatio inſerta Tomo quarto libri cui titulus: Continuation des memoires de litterature & d' hiſtoire, Paris 1727. 8. pag. 224. Et auctorem Beſnenſis Chronici centum annis juniorem ſcriptore Chronici S. Benigni, contendit Hadr. Valeſius in obſervationibus de annis Dagoberti I. Francorum Regis, editis Pariſ. 1684. 8.

Excerpta ex *Chronico* alio (*a*) *S. Benigni* Divionenſis ab An. 753. ad 1223. in Bibliotheca nova MSS. Philippi Labbei Tom. I. p. 293. 296.

Benignus Viſdomini, Florentinus, Abbas Generalis Vallumbroſanus Ord. Benedicti, defunctus An. 1236. 27. Jul. traditur ſcripſiſſe *Clauſtrum animæ*, ſive *methodum ad recte vivendum*, & *Hiſtoriam Ordinis ſui*. excuſam An. 1500. ut habet Julius Niger de ſcriptoribus Florentinis pag. 98. qui de ejuſdem Ordinis Vallumbroſani viris claris teſtatur etiam ſcripſiſſe Bernardum Serram pag. 107. & Bernardum de Ubertis p. 108. quibus recens acceſſit Venantius Simius Abbas in Catalogo Virorum illuſtrium Congregationis vallis umbroſæ.

* *Benivienus*, *Dominicus*, frater Hieronymi Benivieni, cujus extant egregia carmina hetruſca, Canonicum S. Laurentii egit, philoſophiam Ariſtotelicam, & Platonicam coluit, nec minus in Theologia claruit: vir inſigniter pius. Hujus viri memorat Poccīantus opuſculum *ſcbalæ ſpiritualis* hetruſco expreſſum ſermone. Scripſit etiam opuſculum *de fide* quod aureum appellat Joannes Neſſius Florentinus in oraculo de novo ſæculo, in quo plura de eodem Benivieno. Floruit circa annum 1480.

Benno ab An. 1085. Cardinalis, Concilio Romano An. 1098. interfuit, *Hildebrando* ſive *Gregorio VII.* Papæ vivo ac ſpiranti infeſtus: poſt ipſum An. 1085. defunctum *de ejus vita & rebus geſtis* ſcripſit *librum* editum primum ab *Orthuino Gratio* in faſciculo (*b*) rerum expetendarum & fugiendarum, Colon. 1535. fol. pag. XXXIX. ad p. XLIII. b. deinde ſeparatim An. 1542. & cum Ænea Sylvio de Concilio Baſil. & a *Matthia Flacio* in Catalogo teſtium veritatis pag. 315. edit. primæ Baſil. 1556. 8. atque in cæteris editionibus repetitis Argentinæ, Lugduni, Genevæ, & Francofurti: tum a *Joanne Wolfio*, Tomo I. Lectionum memorabilium, Lauingæ 1600. fol. pag. 290. & a *Reinero Reineccio*, Francof. 1581. qui parrheſiam ejus ex veritatis ſtudio ſcribit profluxiſſe, licet aliud viſum Baronio & fervidis Hildebrandinorum axiomatum propugnatoribus. Familiam quoque ducit hoc Bennonis ſcriptum in *Melchioris Goldaſti* ſylloge opuſculorum anti-Gregorianorum, Hanov. 1611. 4.

De *Bennone* Epiſcopo ab Anno 1066. ad 1106. *Miſnenſi*, partes Gregorii VII. ſecuto, & Slavorum (*c*) ut ajunt Apoſtolo, Sanctis adſcripto An. 1523. 31. Maj. Vide Hadriani VI. bullam Canonizationis Tomo I. bullarii magni pag. 632. Acta Sanctor. 16. Junii, Tom. III. pag. 198. ubi vita ſcripta ab Hieronymo Emſero, cum notis Godofredi Henſchenii, atque exinde in Jo. Burchardi Menckenii τῷ μακαρίτῃ ſcriptoribus rerum Germanicarum Tom. II. p. 1824. ſeqq. vide & Baluz. T. III. Miſc. pag. 425. & vitam Bennonis recenti ſtudio ſcriptam a Martino Heidenreich. Leiſnicenſi, Dreſdæ 1694. 8. Acta

(*a*) Vide Jac. le Long Bibl. hiſtoricorum Galliæ pag. 242.

(*b*) Hic faſciculus cum magno Auctario recuſus Lond. 1690. fol. curante Viro clariſſ. Eduardo Brovvn.

(*c*) Hieron. Emſer in vita Bennonis cap. 19. Lipſ. 1519. fol.

Acta Erud. illius anni pag. 115.

Zacharias Benedictus, Vicentinus, Monachus Carthuſianus, verſibus hexametris circa Annum 1508. ſcripſit *Vitam S. Brunonis*, quæ operibus hujus ſubjicitur in editione Aſcenſiana Pariſiis 1524. fol. Idem poſtea facere inſtituit Joannes Morocurtius in quatuor libris Brunoniados, Antvverpiæ 1640. 4. ut ſub idem, quo Benedictus, tempus, Sapphico carmine *Sebaſtianus Brandt*, quod exſtat in Hiſtoria Eccleſiaſtica Michaelis Bucchingeri, Colmarienſis. Moguntiæ 1560. Vide infra, *Bruno*.

Cyprianus Benetus, ſive *Benedictus* (*a*) Albeldenſis, Aragonus, Ordinis Prædicatorum, obiit An. 1522. ſcripſit *de prima Orbis ſede*, *de Concilio*, *de poteſtate Eccleſiaſtica*, & *de poteſtate Pontificis:* quæ ſcripta poſt editionem Rom. 1512. recuſa in Tomo ſeptimo Bibliothecæ maximæ Pontificiæ, curante Jo. Thoma Rocaberto. Idem Benetus junctim edidit Pariſiis 1506. fol. illuſtrium Virorum opuſcula: *S. Athanaſii* contra Arium diſſertat. de ὁμοούσῳ coram Probo Judice: *Didymum* de Spiritu Sancto, ex verſione Hieronymi: *Caſſiodorum* de anima. Præſtantium virorum *definitiones*, & *S. Cypriano* tributos ſermones de cardinalibus *Chriſti* operibus. Alia hujus Beneti ſcripta ſunt: *aculeus contra Judæos*, & *de non mutando Paſchate*. Romæ 1515. 4. *De Caroli I. Regis Hiſpaniarum*, poſtea *Cæſaris Caroli V. præeminentia & clementia*, ibid. 1518. 4. *Adhortatorium de accelerando itinere*, *ad Hadrianum VI. Oratio contra dogmata D. Lutheri*, cum ejus imago & ſcripta Romæ exurerentur Romæ 1521. 12. Jun. *De S. Euchariſtiæ Sacramento*. Dialogus *de excellentia & utilitate Theologiæ*. *Introductio ad Logicam*. Tractatus *de fortitudine animi* & *de perfecta arte militari*. &c. Vide Jac. Echardum Tom. II. de ſcriptoribus Dominicanis p. 49. ſeq.

Benevenutus Campigena, ſive *Campeſanus*, cujus poema heroicum de Vicentia An. 1311. Patavinis erepta a Cane Scaligero auſpiciis Henrici VII. laudat Voſſius pag. 795. Hiſt. Lat. De *Albertino Muſſato*, Poeta & Oratore, qui pro Patavinis ſcripſit, dixi ſupra pag. 100. ſeq. Idem vero Benevenutus non celebravit funus *Ferreti*, Poetæ Vicentini, ut a laudato Voſſio & B. Leyſero pag. 1006. de Poetis medii ævi traditum: ſed celeberrimus Muratorius tomo nono ſcriptorum Italiæ vulgavit Ferreti Carmina de morte Benevenuti pag. 1183. & 1187.

Benevenutus de Rambaldis Imolenſis, cujus *libellus Auguſtalis*, ad Nicolaum Marchionem Eſtenſem de vitis Cæſarum uſque ad Wenceslaum, (ſub quo ſcripſit & mortuus eſt) prodiit cum præfatione Laurentii Abſtemii Argentorat. 1505. 4. Hunc libellum tanti fecit Æneas Sylvius, ut vitas quatuor Cæſarum, qui poſt Wenceslaum imperitarunt, ei non ſit dedignatus adjungere, ſicut ipſe in principio Europæ ſuæ teſtatur. Exſtat etiam in calce Operum Franciſci Petrarchæ, Venet. 1501. fol. & Baſileæ: & in limine Tomi ſecundi ſcriptorum Germanicorum Marquardi Freheri, cum continuatione Joannis Baptiſtæ Egnatii uſque ad Maximilianum I. nam in Æneæ Sylvii Freherus negat ſe incidiſſe. * Liber Benvenuti inſcriptus *Auguſtalis* eſt apud me in MS. Codice in cujus fine hæc leguntur de anno certo, quo ab authore ſuo abſolutus eſt: *explicit libellus Auguſtalis continens ſub compendio adſcriptionem omnium Auguſtorum a primo Cæſare uſque ad ultimum, qui nune eſt*, *an. D.* 1385. Ex eodem Cod. collato cum editione noviſſima Freheri a Struvio curata variationes nonnullas animadverti, & quidem non ſpernendas. En unam alteramve ſpeciminis gratia. Hæc lego in Frehero de Friderico II. *Fugatus eſt de Lombardia*, *nec ſibi profuit potentia*. Codex: *Fugatus &c. profuit potentia Eccerini de regno Romano*, *ſerpentis rapidi*, *ſibi con-*

D d *fæ-*

(*a*) Nicolaus Antonius Tom. II. Biblioth. vet. Hiſpanæ pag. 262.

fœderati. In Vinceslao filio Caroli Freherus legit: *quam aliud in te ſperamus;* nullo ſenſu. Codex melius: *quamquam quid in te ſperamus*. In eodem Codice lego additamentum quoddam poſt Neronem poſitum in hanc ſententiam: *Nota quod iſti Cæſares Imperatores Romanorum ſunt Julius Cæſar. 2. Cæſar Octavianus. 3. Tiberius. 4. C. Caligola. 5. Claudius Nero maledictus. 6. Galba. 7. Otto. 8. 9. ſuit Vitellius. 10. Veſpaſianus. 11. Titus. 12. Domitianus. 13. Nerva. 14. Trajanus. 15. Adrianus. 16. Marcus Licinius. Nota quod ab Urbe condita Romulus regnavit primus, & impoſuit nomen Urbi. 2. Numa Pompilius. 3. Tullius Hoſtilius. 4. Ancus Martius. 5. Tarquinius Priſcus. 6. Tullius Servilius. 7. Tarquinius ſuperbus, in quem defecit nomen Regum, qui expulſus fuit propter ſtuprum Lucretiæ commiſſum a Filio ſuo Sexto Tarquinio, deinde creati ſunt conſules, quorum primus fuit Brutus. Et hoc ſecundum Petrum de Muglio*. Eſt etiam in Freheriana editione ſæpiſſime erratum in numeris annorum, quot Imperatores regnarunt. En unum: Carolus IV. *imperavit annis viginti*. Ita Freheriana editio & male. Optime codex noſter: *cum imperaſſet annis ultra triginta*.

Idem eſt Benvenutus de Imola, cujus expoſitio in Valerium Max. legitur in cod. 380. latino Bibliothecæ Venetæ, ac extare pariter in cod. Bibliothecæ cathedralis Patavinæ &c. notavit Thomaſinus in deſcriptione ejuſdem Bibliothecæ Patavinæ.

Denique Benvenutus iſte digeſſit in comœdiam Dantis commentarios ampliſſimos, ex quibus *excerpta* hiſtorica vulgavit Muratorius Antiquit. Med. ævi Tom. I. pag. 1029.

Bentii Chronica, ejuſdem ni fallor cum *Benzone*, de quo infra.

Bentivenga de Bentivengis, Aquaſpartanus Umber, Ord. Minor. *Epiſcopus Tudertinus* ab An. 1278. Epiſcopus *Cardinalis* Albanenſis uſque ad A. 1289. & Papæ Nicolai III. Major Pœnitentiarius. Vide Ughellum Tom. I. pag. 1353. Ciacconium in Pontificum & Cardinalium Vitis Tom. I. p. 761. & Waddingum Biblitohecæ Franciſcanorum pag. 53. qui ejus *Sermones* ad populum habitos & *Veritatis Theologicæ* Volumen commemorat.

Benzo Epiſcopus poſt An. 1061. Albæ, ſive Albenſis, qui ſe *fratrem*, h. e. ex Ordine Prædicatorum, & Cæſaris ſervum vocat. Quanquam & ipſe infeſtus Pontificibus, tamen a *Bennone* Hildebrandomaſtige, diverſus, ut oſtenſum a viro nobiliſſimo *Jo. Petro Ludevvig* in præf. ad tomum nonum reliquiarum MSS. & diplomatum omnis ævi, editum Franc. 1731. 8. in quo pag. 271. 416. primum ſe exiſtimavit in lucem protrahere ejus *VII. libros Commentariorum de rebus Henrici III.* (qui aliis IV.) illius qui Patri Henrico ſucceſſit quinquennis An. 1056. Sed ante Ludevvigium eoſdem prior & multis locis emendatiores (*a*) ediderat Joan. Burchardus Menckenius ὁ μακαρίτης, Tom. I. ſcriptorum Germanicorum pag. 958. 1074. cum notis brevibus ſed neceſſariis præclari Viri D. Jac. Auguſti Franckenſteinii, Lipſiæ 1728. fol. ſub titulo *Panegyrici in Henricum IV. Imp.* Non ſunt hi libri verſibus leoninis ſcripti, ſed proſario ſermone, cui tamen verſus leoninos paſſim præmittit, vel admiſcet hic ſcriptor, quorum hos ex libro primo in guſtulum venæ ejus adſcribere placet:

Fortium quidem virorum nulla foret notio,
Si periti litterarum torpuiſſent otio.
Defeciſſet exemplorum aurea memoria
Niſi eos propalaſſet aliqua hiſtoria.

Poſtremi verſus ultimi libri hi ſunt:

Cæſar honor Regum, Cæſar diſcretio Legum,
Te rogo per Chriſtum, lege librum funditus iſtum,
Quem Tibi ſervus ego fero curvus corpore Benzo.
Nam plus quam vellus Colchi valet iſte libellus;

Cu-

(*a*) Vide Acta Erud. An. 1731. pag. 506. ſeq.

Cujus erat vellus, fuerat poſſeſſio tellus:
Hic Tibi ſervabit terram, cœloque locabit.

Apographum Codicis Upſalienſis habere ſe teſtatus eſt V. C. Petrus Fridericus Arpius in feriis æſtivalibus p. 112.

Ejuſdem *Benzonis*, quem *Benzium* etiam appellat, Epiſcopi Albenſis *Chronicon* cum gloſſa MS. adhuc ineditum memorat Muratorius præf. ad Tomum I. laudatiſſimi corporis, quod ex ſcriptoribus rerum Italicarum cum maxime continuat inſtruere. Vide & infra, *Hugo Blancus*. A vero, immane quantum! aberravit hic Fabricius, dum Prædicatorum ordini adjunctum illum fuiſſe ſcribit. Vixit enim ante inſtitutum ſacrum illum ordinem annis fere 150. Agebat enim ſub Henrico III. imperatore, cujus partibus contra legitimos Romanos Pontifices favebat.

Benzii Chronicon cum gloſſa a Muratorio memoratur, cujus operis nomen, & argumentum noſſe ſe ait ex opuſculo Galvanei Flammæ adhuc inedito; *Politia Novella*; & ex ejuſdem *chronico majori* inedito, ubi occurrit: *Chronica Benzii de Alexandria*. Denique idem Galvaneus *in Chronico extravaganti* MS. provocat ad Chronicon Benzonis Epiſcopi Albenſis. An Chronicon iſtud Benzonis idem ſit opus cum *Panegyrico in Henricum IV.* de quo hic Fabricius, ambigo, neque enim loca Galvanei, ex quibus locis aliquid in rem præſentem traheretur, adire licuit.

Berardus Monachus Cæleſtinus, *S. Petri Cœleſtini* diſcipulus, cujus Vitam ſcripſit. Eam manu exaratam Cangius evolvit.

Joannis *Berardi* Monachi & Præpoſiti *Chronicon* Abbatiæ S. Clementis *Caſaurienſis*, ſive *Piſcarienſis*, a Ludovico II. Imp. Anno 854. conditi in Aprutio, uſque ad Annum 1182. libris III. editum a Dacherio Tom. V. ſpicilegii pag. 361. & edit. novæ Tom. II. pag. 929. 977. Partem primam ſed ſine nomine auctoris vulgaverant Andreas du Cheſne Tom. III. ſcriptorum de rebus Francicis pag. 544. & Ughellus Tom. VI. Italiæ ſacræ pag. 1291. (edit. novæ Tom. X. pag. 393.)

Bercharius Presbyter, aliis *Bercarius* vel *Bertharius*, vixit circa An. 887. & ſcripſit *Hiſtoriam Epiſcoporum Virdunenſium* ad Dadonem Virdunenſem Epiſcopum, quæ cum continuatione Anonymi & *Laurentii* Leodienſis uſque ad Innocentii IV. tempora exſtat Tom. XII. ſpicilegii Dacheriani pag. 251. & Tom. II. editionis novæ pag. 234. 262. & in Auguſtini Calmet nuper vulgata hiſtoria Civili & Eccleſiaſtica Lotharingiæ. Rogatum a Dadone Berchariun, hoc laboris in ſe ſuſcepiſſe narrat auctor vitæ S. Pauli Virdunenſis apud Surium 8. Febr.

Petrus Berchorius. infra, *Petrus*.

Berchtoldus Hochbergerus Campidunenſis Abbas circa Annum 1181. ſcripſit de laude Martyrum.

Berengarius I. ab Anno 887. Rex Italiæ, & Auguſtus coronatus die Paſchatis, 24. Martii An. 916. in quem *Panegyricum incerti auctoris libris IV. Carmine heroico* Nicolaus Heinſius Patavii in Monaſterio S. Joannis reperit, edendumque dedit Hadriano Valeſio, qui adjunctum Adalberoni Laudunenſi, in lucem edidit illuſtravitque notis. Pariſiis 1663. 8. Inde illuſtris Leibnitius Tomo I. Scriptorum Brunſvicenſium pag. 235. 256. cum periochis, ſive argumentis librorum, & rerum Berengarii chronologia ab Anno 887. ad 916. & poſt Leibnitium celeberrimus Muratorius Tomo II. Scriptorum Italiæ.

Berengarius Turonenſis, Archidiaconus Andegavenſis, cui ingenium, eruditionem & dialectices peritiam non negant etiam adverſarii, cœpit ab Anno 1035. tranſſubſtantiationis Dogma in S. Cœna viribus omnibus oppugnare, unde An. 1050. in Synodo Romana primum, deinde in pluribus aliis Con-

Conciliis (*a*) damnatus & ad palinodiam canendam ter redactus, (*b*) tamen etiam ab eo tempore non obſcure ſignificavit a priore ſententia neutiquam ſe receſſiſſe. Ab eo nomen *Berengarianorum* apud Anonymum Mellicenſem cap. 88. Obiit Turonis 6. Januarii Anno 1088. ætatis 88. Vide Pagium ad illum Annum num. 10. ſeq. & Mabillonii Diſſertationem (*c*) de Berengarii multiplici damnatione, fidei Profeſſione, relapſu & pœnitentia, Tom. II. Analect. pag. 268. 494. & ſ. 513. editionis novæ: & præfationem ad partem ſecundam (*d*) Actorum Seculi ſexti Benedictini, Franciſcum de Roy Diſſertat. de hæreſi & pœnitentia Berengarii, Andegav. 1656. 8. D. Henrici Mulleri Hiſtoriam veteris & novi Berengarianiſmi, Roſtochii 1674. 4. Jacobum Baſnage in Hiſtoria Eccleſiaſtica dogmatica edita Gallice lib. XXIV. cap. 2. pag. 1391. ſeqq. & ante hos omnes Anonymum veterem Monachum Benedictinum, qui Anno 1088. ſcripſit de multiplici Berengarii damnatione, editum a Petro Franciſco Chifletio inter alia ſcripta priſci ævi, (*e*) Divione 1656. 4. De adverſariis Berengarii dixi in *Adelmanno*, *Algero*, *Deoduino*, *Durando* Troarnenſi, *Gozechino*, *Hugone* Lingonenſi, *Gvitmundo*, (*f*) *Humberto* de Sylva Candida, *Lanfranco* &c. Zacharias Chryſopolitanus Tom. XIX. Bibliothecæ Patrum Lugdunenſ. pag. 916. *Sunt nonnulli, imo forſan multi, ſed vix notari poſſunt, qui cum damnato Berengario idem ſentiunt, & tamen cun-*

dem

(*a*) Illa Concilia fuere præter Britonenſem Conventum An. 1050. I. Vercellenſe eodem Anno 1050. II. Pariſienſe Anno 1053. III. Florentinum Anno 1055 IV. V. VI. Turonenſia duo & Andegavenſe, de quibus Pagi ad Annum 1055. num. 5. ſeq. VII. Romanum Anno 1059. VIII. Rothomagenſe Anno 1063. IX. Pictavienſe Anno 1075. in quo Berengarius ſaucius ferme interemtus eſt, teſte Chronico Malleacenſi. X. Romanum Anno 1078. XI. Romanum eodem Anno 1079. Vide Tomum quartum operis: la perpetuitè de la Foy, & in illo ſectionem cui titulus: Tradition de l' Egliſe touchant l' Euchariſtie, pag. 40. ſeq. Caſparum Sagittarium Introduct. in Hiſtor. Eccleſiaſt. pag. 885. ſeq. &c.

(*b*) Primum in Romano Concilio Anno 1059. *Ego Berengarius, indignus Diaconus Eccleſiæ S. Mauricii Andegavenſis, cognoſcens veram & Apoſtolicam fidem, anathematizo omnem hæreſin, præcipue de qua hactenus infamatus ſum: quæ adſtruere conatur, panem & vinum, quæ in altari ponuntur, poſt conſecrationem ſolummodo Sacramentum, & non verum Corpus & Sanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe, nec poſſe ſenſualiter niſi in ſolo Sacramento manibus Sacerdotum tractari vel frangi, vel fidelium dentibus atteri. Conſentio autem S. Romanæ Eccleſiæ & Apoſtolicæ Sedi, & ore & corde profiteor de Sacramento Dominicæ menſæ eam fidem me tenere, quam Dominus & Venerabilis Papa Nicolaus, & hæc ſancta Synodus auctoritate Evangelica & Apoſtolica tenendam tradidit, mihique firmavit: ſcilicet panem & vinum, quæ in altari ponuntur, poſt conſecrationem non ſolum Sacramentum, ſed etiam verum Corpus & Sanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe: & ſenſualiter non ſolum Sacramento, ſed in veritate, manibus Sacerdotum tractari & frangi, & fidelium dentibus atteri: jurans per Sanctam & homouſion Trinitatem, & per hæc Sacro-Sancta Chriſti Evangelia. Eos vero, qui contra hanc fidem venerint, cum dogmatibus & ſectatoribus ſuis, æterno anathemate dignos eſſe pronuncio. Quod ſi ego ipſe aliquid contra hæc ſentire ac prædicare præſumſero, ſubjaceam Canonum ſeveritati. Lecto & perlecto ſponte ſubſcripſi.* Deinde in Concilio Romano An. 1078. *Profiteor panem altaris poſt conſecrationem eſſe verum Corpus Chriſti, quod natum eſt de Virgine, quod paſſum eſt in Cruce, quod ſedet ad dexteram Patris: & Vinum altaris, poſtquam conſecratum eſt, eſſe verum Sanguinem, qui manavit de latere Chriſti. Et ſicut ore pronuncio, ita me in corde habere confirmo. Sic me adjuvet Deus & hæc ſacra.* Denique tertium in Concilio Romano Anno 1079. *Ego Berengarius corde credo & ore confiteor, Panem & Vinum, quæ ponuntur in altari, per Myſterium ſanctæ Orationis & Verbi noſtri Redemtoris, ſubſtantialiter converti in veram & propriam ac vivificam Carnem & Sanguinem Jeſu Chriſti, Domini noſtri, & poſt conſecrationem eſſe verum Chriſti Corpus, quod natum eſt de Virgine, & quod pro ſalute Mundi oblatum in Cruce pependit, & quod ſedet ad dextram Patris: & verum ſanguinem Chriſti, qui de latere ejus effuſus eſt: non tantum per ſignum & virtutem Sacramenti, ſed in proprietate naturæ & veritate ſubſtantiæ, ſicut in hoc Brevi continetur, & ego legi, & vos intelligitis. Sic credo, nec contra hanc fidem ulterius docebo. Sic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Evangelia.*

(*c*) Hanc recudi curavit Rev. Joannes Vogt in faſciculo primo Bibliothecæ Hiſtoriæ hæreticæ. Hamb. 1723. 8.

(*d*) Journal des Savans 1702. p. 59.

(*e*) De cæteris dixi ſuis locis, in Alcuino ſupra pag. 135. & in S. Fulgentio ac Rabano. Illud Anonymi Opuſculum recuſum in Conciliis Harduini Tom. VI. p. 1014.

(*f*) Hic Anonymo Mellicenſi cap. 90. videtur dici Chriſtianus.

dem cum Eccleſia damnant.

Scripſit Berengarius, teſte Sigeberto cap. 154. *contra Almannum*, ſive *Adelmannum* Grammaticum & Epiſcopum, & cap. 155. *contra Humbertum* Cardinalem. Cumque reſcripſiſſet Lanfrancus, repoſuit *Diſputationes cum Lanfranco de præſentia Chriſti in Cœna*, quæ MSS. in Bibliotheca Colleg. ænei naſi apud Oxonienſes. *Epiſtola ad Lanfrancum* brevis edita a Dacherio ad vitam Lanfranci pag. 22. atque inde in Tomis Conciliorum: alia ab Edmundo Martene Tomo I. Anecdotorum pag. 196. alia *ad Eremitas* id. pag. 191. Epiſtola *ad Aſcelinum* cum Aſcelini reſponſo, a Dacherio ad Lanfrancum, atque inde in Conciliis Labbei Tomo IX. p. 1056. & Harduini Tom. VI. pag. 1019. Alia *ad Richardum* in Dacherii ſpicileg. T. II. p. 510. (edit. novæ Tom. III. p. 400.) & apud Harduinum pag. 1024.

Boſtonus Burienſis in Catalogo Scriptorum Eccleſiæ, teſtatus eſt a *Berengaudo* ſcriptam *expoſitionem in Apocalypſin*: ſed ex Joannis Subprioris (*a*) & MSti Cantabrigienſis fide Henricus Warthonus pag. 391. ſeqq. auctarii ad Uſſerium de Scripturis vernaculis, illam Berengario Turonenſi vindicat, notatque vel ex ignorantia, aut potius ad invidiam ſcilicet hæretici nominis declinandam a librariis deſcriptam eſſe jam ſub nomine *Beringvedi*, jam *Berengvidi*, ſive *Berengvaudi*, ſub quo etiam edita eſt a Benedictinis in appendice ad Tomum ſecundum Operum S. Ambroſii pag. 499. ſeqq. cum Cuthbertus Tonſtallus An. 1548. ac deinde alii edidiſſent ſub falſo nomine *Ambroſii*, (*b*) ſed omiſſa præfatione. In Catalogo locupletis Bibliothecæ Samuelis Hulſii, quæ ſectione publica diſtracta eſt Hagæ A. 1730. Tom. I. pag. 310. num. 4847. *Berengarii Commentarius in Apocalypſin MS. in pergameno litteris grandiuſculis & arte exaratis... Ipſa commentandi ratio ad intimos quoſque Prophetici ſermonis ſenſus, admirabili plane modo, manuducens, ſummam ſpirat eruditionem, animi humilitatem, pietatem & in ſermone juſtitiæ ſenſus exercitatiſſimos* &c. Etiam inter Codices MS. Gvilelmi Laudi pag. 71. Berengarius in Apocalypſin memoratur, n. 1341. & in Bibliotheca Collegii Oxon. SS. Trinitatis num. 9. & teſte Oudino Tom. II. p. 1005. in Bibliotheca Claræ Vallis & Longi Pontis Ord. Ciſterc.

Expoſitionem in Canticum Canticorum MS. Oxonii exſtare notavit Jacobus le Long in Bibliotheca Biblica p. 634. quam in Catalogo MSS. non reperio. Quamquam in priori volumine Anecdotorum P. Martenis legitur epiſtola *Berengarii ad Heremitas*; non uſque adeo tamen conſtat deberi hanc Berengario Archidiacono Andegavenſi; in ſecundo enim itinere ſuo P. Martene teſtatur viſam a ſe hanc epiſtolam in MS. Codice S. Laurentii Leodenſis ſub hoc titulo: Berengarii Archiepiſcopi ad Heremitas. Vide ibid. pag. 188.

Berengarius, Pater Petri Abailardi, (*c*) miles, unde filius ſcripſit ſe præ ſtudiorum amœnitate militarem pompam libenter reliquiſſe.

Berengarius Pictavienſis, Petri Abailardi diſcipulus, & poſt illum in Concilio damnatum A. 1140. dogmatum ejus

(*a*) Warthonus pag. 393. *Rem extra omne dubium ponit* Joannes Subprior, *qui prolixum* in Apocalypſin *conſcripſit commentarium MS. in Bibliotheca Lambethana aſſervatum. In prologo enim expoſitores Apocalypſeos recenſens, poſt Hieronymum, Auguſtinum, Primaſium, Victorinum & Bedam memoratos hæc habet*: Noſtri quoque temporis Magiſter Berengarius & Robertus Prior; qui quanto ſunt tempore poſteriores, tanto ſunt per experientiam & manifeſtationem ipſius Propheriæ ad exponendum certiores: totum librum ex ordine pleniter expoſuerunt, & expoſitiones ſuas ex locis ſanctarum Scripturarum fortiter munierunt. *Ex horum pariter & priorum expoſitionibus Commentarium ſuum Johannes conflavit, paucis de ſuo additis: in eo igitur reperiuntur continua fere & ampla Berengarii excerpta, quæ in Codicibus noſtris MStis totidem verbis comparent*. Adde quæ de Codice Jenenſi W. E. Tenzelius *Monatl. Unterredungen*. A. 1692. p. 886.

(*b*) Vide Rob. Cocum in cenſura p. 275. b.

(*c*) Vide Chriſtiani Thomaſii Hiſtoriam ſapientiæ & ſtultitiæ p. 77. & 115. & Bælii Lexicon in *Abelard*.

ejus ſtrenuus aſſertor in *Apologetico contra Bernhardum Claraevallenſem* judice Petrarcha, *ingentis acrimoniæ*, in Epiſtola ad *Carthuſienſes*, & *ad Epiſcopum Mimatenſem*, quæ & inter *Petri* Abailardi Epiſtolas, & in Bulæi Hiſtoria Academiæ Pariſ. Tom. II. pag. 182. 193. & 194. Vide Jac. Thomaſium in filii Chriſtiani hiſtoria ſapientiæ & ſtultitiæ T. I. pag. 114. ſeqq. Bælii Lexicon in voce *Berenger*, & Oudinum Tom. II. pag. 119. De hoc Berengario Joannes Gerſon in tractatu contra Romantium de Roſa Tom. III. editionis novæ pag. 301. *Id ſcio, quod Berengarius, Petri Abelart diſcipulus, (cujus meminiſti ſæpius) cum ad horam mortis deveniſſet, in qua veritas declarat hunc, qui bene fecerit, eratque dies apparitionis Domini noſtri, ſuſpirando dixerit: Deus meus (inquit Berengarius) hodie mihi apparebis ad meam ſalvationem (ut ſpero) propter pœnitentiam meam, aut ad duram damnationem (ſicut timeo) propter eos, quos perverſa doctrina decepi, quos nequivi reducere ad veram viam tui Sacramenti*. Hæc poſtrema verba ſuſpicionem faciunt, Pictavienſem hunc cum Turonenſi Berengario, aliud agentem Gerſonem confudiſſe.

Berengarius Stedellus, Biterrenſis Eccleſiæ ſuccentor, hinc Epiſcopus, ac denique Cardinalis fuit inter eos, quem Bonifacius VIII. circa Annum 1298. adhibuit ad componendum librum *ſextum Decretalium*. Hujus librum *de ſententia excommunicationis* Trithemius cap. 513. laudat, qui MS. fuit in Bibliotheca Hohendorfiana: ac præterea *Oculum*, ſive Elucidarium ſummæ Hoſtienſis ſecundum Ordinem Litterarum. Hæc eſt Berengarii *Summa Pœnitentialis*, quæ etiam MS. in Bibliotheca Bodlejana, & in Bibliotheca Collegii ænei Naſi. Diem obiit hic Berengarius Anno 1321. * In MS. cod. Cæſareo Vindobonenſi Berengarium hunc non Stedellum quidem appellari animadverti, ſed Fredoli. Id vero confirmat etiam Codex quidam meus MS. opuſculi de electione a Gvillelmo de Mandagato compoſiti. Fuit autem Mandagotus Berengario huic amicitiis conjunctus, & una cum eo Pontificis juſſu laboravit in digerendo libro VI. Decretalium. Ad illum ergo dirigens opuſculum hoc Mandagotus ſcribit *Ven. viro &c. Domino Berengario Fredoli ſuccentori Eccleſiæ Biterrenſis Domini Papæ Capellano, & Doctori facundiſſimo Decretorum*.

Berengarius Archiepiſcopus Compoſtellanus, cujus *de eventibus rerum* lucubratio vidit lucem Auguſtæ A. 1521.

Berengarius Epiſcopus Gerundenſis, cujus *Epiſtola de reliquiis SS. Felicis, Narciſſi* &c. in Actis Sanctorum Tom. II. Martii pag. 623.

Tobias Berengarius, Hiſpanus, Aragonenſis Cæſar-Auguſtanus Carmelita, Theologiæ Doctor, obiit A. 1290. cujus commentaria in Sacram Scripturam memorat Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Biblioth. Carmelitica MS.

Berengarius de Valle Arenoſa, Hiſpanus Carmelita, Sacræ Scripturæ lector, defunctus A. 1345. Etiam hujus lucubrationes in quoſdam SS. Bibliorum libros ab eodem Lud. Jacobo memorantur.

Berengoſus, Ordinis Benedictini, Abbas S. Maximini Trevirenſis, non ut Bellarminus editione prima libri de S. E. Sæculo VII. ſed ſub duodecimi initia clarus A. 1112. ab Henrico V. Imperatore impetravit Privilegium pro advocatia ſuæ Abbatiæ, ſcripſitque Opuſcula edita Coloniæ 1555. & recuſa in Bibliothecis Patrum, & noviſſime Lugdun. Tom. XII. *De laude & inventione Crucis Dominicæ* libros III. pag. 349. Librum *de myſterio ligni Dominici*, & *de Luce viſibili & inviſibili, per quam antiqui Patres meruerunt illuſtrari* pag. 367. & *Sermones V.* de Martyribus, Confeſſoribus, Dedicatione Eccleſiæ & veneratione Reliquiarum pag. 376. Vide Oudinum Tom. II. pag. 1004. qui tamen fallitur, cum huic Berengoſo tribuit commentarium in Apocalypſin, quem Berengarii Turonen-

nenſis eſſe ſupra demonſtratum fuit. Sicuti Beruonis eſt non Berengoſi, quod ei adſcribunt nonnulli de jejuniis quatuor temporum.

Bergantio, de quo Pancirollus pag. 127. de claris Legum interpretibus, infra *Burgundio*.

Bergomas ſcriptor Chronici, infra *Jacobus* Philippus.

Berlengerius Tarentinus, Scriptor *Vitæ S. Cataldi* Epiſcopi, ut ferunt Tarentini in Calabria, quæ extat in Actis Sanctorum Tom. II. Maji 10. pag. 570. Adde de illo Cataldo Ughellum Tom. IX. Italiæ Sacræ pag. 121.

Bernaldus natione Gallicus, Archidiaconus *Bracarenſis* in Luſitania, ſcripſit *Vitam B. Geraldi* Magiſtri ſui atque Archi-Epiſcopi Bracarenſis. Edita eſt a Baluzio Tomo III. Miſcellan. pag. 179. qui in eodem Tomo etiam pag. 471. vulgavit compoſitam a ſe vitam Mauritii Burdini, quem pag. 476. ſcribit B. Geraldo ſucceſſiſſe Anno 1110. Idem Mauritius An. 1118. notior eſſe cœpit nomine Gregorii VIII. ſed captus a Calixto II. & perpetuo carceri mancipatus A. 1121.

Bernaldus Conſtantienſis Presbyter, infra *Bertholdus*.

Bernardinus Aquilanus, Ordinis Minorum, in Conventu S. Juliani prope Civitatem Aprutii Aquilanam obiit Anno 1503. ætatis 83. de quo multis Waddingus Tomo octavo Annalium. Hic præter Italice An. 1491. elucubratas editaſque Venetiis 1572. admonitiones vitæ ſpiritalis, ac Vitam S. Bernardini Senenſis & Philippi Aquilani, ſcripſit etiam Latine tractatum *de nubere volentium doctrina*, obvium in Oceano Juris Tom. IX. pag. 113. & ex ejus *Sermonum* libris inchoatis, Waddingo (*a*) teſte extractum, tum *de Cœnobiis & viris piis Provinciæ S. Bernardi Senenſis brevem Hiſtoriam*. *Quodlibetum Scholaſticum*. *Quadrageſimale*. *Funerale* editum Venetiis 1575. *Centurionem*, (*b*) ſive de Paſſione *Chriſti*, & *Peregrinum*, ſive de Chriſti colloquio cum diſcipulis Emauntem petentibus.

Bernardinus de Buſtis, in Statu Mediolanenſi, Ordinis Minorum, A. 1480. Auctor *Officii de immaculata Conceptione B. Virginis* confirmati bulla Sixti IV. (*c*) & celebrari inde ſoliti 8. Decembris: nec non *Officii Nominis Jeſu*, 14. Januarii. Obiit poſt Annum 1500. ſcripſitque *Mariale* dicatum Alexandro VI. & excuſum Mediol. 1493. 4. Argentinæ (*d*) 1496. fol. Haganoæ 1506. & 1519. fol. & tertio Tomo Operum, Brixiæ 1588. fol. continens Sermones de B. Virgine Maria & Reginæ Cœli excellentiis per ſingulas ejus feſtivitates & omnia Anni Sabbata. *Immaculatæ Conceptionis* ſermones IX. una cum Officio immaculatæ Conceptionis. *Nativitatis Mariæ*, ſermones V. De Nominibus (*e*) ſermones VI. De vita & converſatione, *Præſentatione in Templo*, ac virtutibus doniſque, beatitudinibus, fructibus ſpiritualibus, gratiis, ſanctitate, & impeccabilitate: de Sacramentis Eccleſiæ, quæ recepit, & de deſponſatione, Sermones XII. De *annunciatione* ſermones XII. De *viſitatione*, II. de *parturitione*, V. de *Purificatione*, II. Maria hortus deliciarum, Cedrus, Libanus, Cypreſſus, Palma, Roſa, Oliva, Platanus, Cinnamomum, Bal-

(*a*) p. 54. Bibl. Ordinis Minorum.

(*b*) perperam alii, Centuriam in memoriam Paſſionis Chriſti.

(*c*) Adde Raynaldum ad Annum 1477. n. 9. & 1483. num. 64.

(*d*) Theophili Sinceri *Nachrichten von raren Büchern* pag. 40. ſeq.

(*e*) Illa nomina ſunt: Margarita, adamas, rubinus, jaſpis, alectorius: (figurata per Michael, Abigail, Rachel, Judith, Abiſach:) cellaria, mediatrix ſalvationis, unionis, reconciliationis & interceſſionis: auxiliatrix, reſtauratrix, illuminatrix, advocata noſtra: Maria Domina, omnia venerantur Mariam: Mater univerſorum, arca theſaurorum, Regina Cœlorum, Imperatrix Cœli & Terræ, Auguſta, manus Dei, apis Dei, Regula omnium viventium, jaculum dæmonum, idria (ὑδρία) Dei, amygdalus & arbor Cœleſtis. Mater miſericordiæ, aquæductus, rore perfuſa, Janua Cœli, feneſtra Paradiſi, atrium Dei. Stella cœli, poli, maris, matutina, regia.

Balſamum, Myrrha, Vitis, Nardus, Galbanum, Lilium: Maria Nix (*de feſta Nivis*) Scala Cœli, Mare, Aurora, Luna, Sol, Acies Caſtrorum, terra in qua tota Trinitas ſcripſit, arcus cœleſtis, ſive Iris, collum, columba, Elephas, Gallina, Ovis *Dei*: Maria ebur, dies, fons, navis, nubes, mons Sinai, thronus: Maria vellus, lux, lampas accenſa, vas *Dei*, rota *Dei*, ſedes *Dei*, Civitas *Dei*, caſtellum: ſermones IV. De *Compaſſione* Mariæ, de gaudiis, ſermones II. de *aſſumtione* II. de coronatione Mariæ II.

Quadrageſimale Argentinæ 1496.

Pro Defenſione Montium Pietatis (*a*) Tractatus duo ad Bernardinum de Carvajalo, Cardinalem, ſcripti A. 1497. editique Mediolani 1503. fol. & cum Roſario, Haganoæ 1518. & inter Opera: Brixiæ 1588. fol. oppoſiti *Nicolai Bariani* de Placentia, Eremitæ Auguſtiniani ſcripto Mediolan. 1494. de Monte impietatis, edito Cremonæ 1496. & cum Franciſci Papafava, Patavini JCti ſcripto ejuſdem argumenti ad editionem Venetam Joannis Gryphii, recuſo Lipſiæ 1670. 4. cum Theodori Aſciani, ſive D. Matthiæ Zimmermanni, Superintendentis Miſnenſis, libro de Montibus Pietatis Romanenſibus.

Roſarium Sermonum per totum annum Lugd. 1507. & 1527. & inter Opera, Brixiæ 1588. fol. * Prior editio *Defenſorii ſacratiſſimi Montis Pietatis* multo antiquior eſt, quam Mediolanenſis anni 1503. hic indicata; cum in Bibliotheca Felini ſeſe offerat antiquiſſimis typis abſque adſcriptione anni & loci in 4.

Bernardinus de *Caravaial*, Placentinus Hiſpanus, Epiſcopus Oſtienſis, Cardinalis ab Anno 1493. ad 1522. Vide Ciacconium de Cardinalium Vitis pag. 1326. ſeq. Nicolaum Antonium Bibliothecæ Hiſpanæ Tomo I. pag. 168. & Henricum Warthonum ad Caveum. Ejus *Orationem* ad Cardinales *de eligendo Summo Pontifice* Anno 1492. & aliam *nomine Ferdinandi & Eliſabethæ*, Regis & Reginæ Hiſpaniæ, *ad Alexandrum VI.* magnis laudibus effert Lucius Marinæus Siculus libro VIII. de Hiſpaniæ laudibus, Nicolaus Antonius etiam Orationem ad Cardinales *de Baza*, Granatenſi Regni Urbe *Mauris An. 1490. erepta*. Epiſtolam Conſolatoriam in obitu Principis Johannis An. 1497. ad Parentes Ferdinandum Regem & Eliſabetham Reginam. * Oratio ab hoc viro tunc carthaginenſi Epiſcopo coram Alexandro VI. novo Pontifice nomine Ferdinandi, & Eliſabethæ Reginæ Hiſpaniarum, habita lucem adſpexit, typis Romanis, ut opinor, in 4. abſque loco, & anno.

Bernardinus Gadolus Brixianus, Abbas Camaldulenſis, circa Annum 1446. cujus Opus Annotationum in ſacram Scripturam, librum de fugiendo ſæculo & Religione amplectenda, alium contra ſuperbiam & ambitionem: Epiſtolas item, ac Sermones memorant. Poſſevinus teſtatur eum etiam de S. Hieronymi operibus in ordinem colligendis cogitaſſe.

Bernardinus de Roma, Carmelita, Epiſcopus Sutrenſis, Cardinalis A. 1324. ſcripſit in IV. libros ſententiarum, & ad Clerum Romanum lib. I. Vide M. Antonii Alegre de Caſanate paradiſum Carmelitici decoris pag. 284. qui Bernardum cum Poſſevino, non Bernardinum nuncupat.

Bernardinus du Roſier, ſive *de Roſergio*, ex Canonico Regulari Archiepiſcopus Toloſanus ab Anno 1452. ad 1464. *Scripſit quam plurima Opera de cultu S. Virginis & B. Stephani: Sermonum collectionem, Commentaria in Decretales Juris, qua ſcientia præcipue inſignis: denique Diſſertationes de auctoritate Pontificia Legatorum & Cardinalium. Lucubrationes iſtæ in Bibliotheca Me-*

(*a*) Montes Pietatis, coercendæ Judæorum fœneratoriæ, inſtituti a Paulo II. inde a Sixto IV. atque a cæteris deinde confirmati Pontificibus.

Adde Concilium Lateranenſe A. 1515. ſeſſione X. & Matthiam Zimmermannum de Montibus pietatis p. 718. ſeq.

Metropolitana ſervantur, *quarum etiam elenchum apud Bertrandum* (*a*) *legere licet*. *Publicavit & accuratiſſime acta Legationis Petri Cardinalis Fuxenſis in Hiſpaniam*, *ejuſque mandato de antiquitatibus Toloſanis libellum Stephanus de Ganno*, *Minorita ei dicat*. Hæc Sammarthani in Gallia Chriſtiana T. I. pag. 700.

Bernardinus Senenſis, Ordinis Minor. An. 1450. ſexto poſt obitum anno *Sanctis* adſcriptus, de quo Acta Sanctorum 20. Maji Tomo V. ubi Vita ſcripta a *Barnabæo* pag. 277. & Tomo VII. pag. 821. ſeq. ubi etiam effigies corporis, ut ajunt incorrupti, & in Diario Theologico Dreſdenſi (*Sammlung von Alten und Neüen*) An. 1727. poſt pag. 512. De ſcriptis ejus, in quibus etiam *Commentarius in Apocalypſin*, & *de Præceptis Regulæ Minorum*, non habeo, quæ addam Labbei induſtriæ, qui Tom. I. de S. E. pag. 186. & editionem Venetam An. 1591. Petri Rudolfii, quatuor Voluminibus in 4. & Pariſienſem Johannis de la Haye 1636. Tomis quinque in folio, diſtincte recenſet.

Bernardinus Tomitanus, Ordinis Minorum, a ſtatura *parvulus* dictus, æqualis Bernardini de Buſtis, & non minus quam ille, *Montium Pietatis* aſſertor, Promotorque. Obiit Ticini A. 1494. & præter Sermones de perfectione Vitæ Chriſtianæ, Venetiis Italice editos 1532. 8. ſcripſit Latine brevem Tractatum *de modo confitendi*. Brixiæ 1542. 12.

Alius inquit Poſſevin. *Bernardinus Tomitanus*, *cujus Expoſitio in Matthæum prohibetur in Indice Romano*. Hunc, Bernhardum in Indice vocari video.

Bernardinus Cyllenius *Veronenſis*, cujus *notæ in Tibullum* editæ Romæ 1475. & eodem anno Venetiis, tum Regii Lepidi 1481. Brixiæ 1486. &c. Ejuſdem commentarium ineditum *in Priapeia* habuit Gabriel Naudæus teſte Labbeo pag. 236. Biblioth. MSS. Ejus promiſſa hypomnemata *in Catullum* & *Propertium* non exſtare dolet Barthio Tom. II. ad Statium pag. 1035. De alterius Bernardini Donati Veronenſis dialogo *de Platonicæ & Ariſtotelicæ Philoſophiæ differentia* cum Gemiſti Platonis ſcripto ejuſdem argumenti, edito Venetiis & Pariſiis 1541. 8. dixi Tom. X. Bibliothecæ Græcæ p. 743.

De *Bernardis* illuſtribus commentatus eſt Joachimus Meierus ὁ μακαρίτης in Diſſertatione Dransfeldiana, edita Gottingæ 1698. 4. pag. 18. ſeqq. ſed propoſitum ipſi loqui de viris Principibus Comitibuſque, qui Bernhardi nomine in hiſtoriarum monumentis nobiles, vel in tabulis genealogicis memorabiles feruntur: & pag. 48. ſeqq. de claris quibuſdam Bernardis, Bernardinis, Bernhardonis, Bernartinis, Berentiis & Berenſiis recentioris ætatis: unde vix ullos eum attingere video, qui ad præſens inſtitutum meum pertinent. Itaque omiſſo illo cœptam telam perſequi placet.

Bernardus Albertus, cujus ſcriptum de variis morbis ineditum evolvit Cangius, memoratum etiam Labbeo pag. 50. Bibl. MSS. Scriptoribus autem Bibliothecarum Medicarum præteritum.

Bernardus de Ambaſia, Gallus, Toloſanus Carmelita, Cardinalis circa An. 1364. Scripſiſſe a Poſſevino, Alegrio & aliis traditur *in Epiſtolam Joannis primam* Lectiones CXII. *In Jacobi Epiſtolam* Lectiones LXIV. *In IV. Libros Sententiarum*. Librum *variarum Collationum*, & *Sermones* hyemales, æſtivales, Quadrageſimales.

Bernardus Angrianus, Bononienſis, Carmelita circa Annum 1390. ex cujus ſcriptis nihil præter *Sermones* commemorari reperi.

Bernardus Ayglerius, ex Abbate A. 1256. Lerinenſi, ac deinde An. 1263. Caſſinenſi Cardinalis, obiit An. 1282. Præter *Sermones* ad fratres ſcripſit *Speculum Monachorum*, in tres Partes diviſum, editumque Venetiis & Pariſiis 1507. atque inde Coloniæ 1520. (De Codice MSto, qui eſt in Bibliotheca

(*a*) Nic. Bertrandum in opere de Toloſanorum geſtis. Toloſæ 1515. fol.

Digitized by Google

S. Petri hujus Urbis, vide B. Staphorſti Hiſtoriam Eccleſ. Hamb. Tom. III. pag. 305.) Præterea *in Regulam S. Benedicti* & *de Præceptis Regularibus:* tum *Regeſta duo*, unum collationum, beneficiorum, & officiorum: alterum omnium inquiſitionum, jurium & bonorum in caſtris & villis Monaſterii Caſſinenſis. Vide Placidi Diaconi ſupplementum ad Petrum Diaconum cap. 2. & Johannis Baptiſtæ Mari notas: Trithemium c. 601. & lib. 2. de illuſtribus Benedictinis p. 130. * Speculum Monachorum Bernardi editum eſt Venetiis an. 1505. in 16. una cum adjuncta vita S. Benedicti ex lib. 2. Dialog. S. Gregorii, & Regula S. Benedicti.

Bernardus de Baching, *Baging*, ſive *Waching*, prope Saltzburgam, ex Canonico Regulari Prior Tegernſeenſis, Ordinis Benedictini Anno 1472. obiit. Hujus viri eximii *Confeſſionale* MS. memorat Clariſſimus Pez Tomo III. Anecdotorum Parte 3. pag. 631. Ejuſdem *Remediarium puſillanimium & ſcrupuloſorum* ad Franciſcum Schlick, Canonicum Ratisbonenſem, vulgavit Tomo VII. Bibliothecæ Aſceticæ pag. 445. Et *Epiſtolam de obitu Caſpari Aindorfer* An. 1461. Abbatis Tegernſeenſis, Tomo octavo pag. 595. Idem longe plura in Præfatione ad Tomum ſeptimum de Vita hujus Bernardi differit, ſcriptaque commemorat adhuc inedita, quæ, præter *Epiſtolas* complures, ſunt: *Laudatorium doctæ ignorantiæ, quæ eſt Myſtica Theologia*, ejuſque *Defenſorium*. *Speculum Paſtorum & Animarum Rectorum*, ejuſque *Defenſorium* ad Johannem Epiſcopum Eyſtetenſem. Opus bipartitum *de ſentimentis ſpiritualibus*. *Collationum*, ſive *Sermonum* Volumen *de tempore* & *Sanctis*. Collatio prolixa *de Paſſione Domini*. *Præparatorium ad Miſſam*, & *Formula ad celebrandum vel communicandum, ſe diſponendi*. *De debita materia S. Euchariſtiæ*. *Conſolatorium tribulatorum*. Tractatus *de pœnis infernalibus*. *Speculum mortis* quadripartitum. *De extremi Judicii diei terrore*. *Utrum in hac vita Deus poſſit in contemplatione videri & mente attingi*. *De exercitio interiori cum Deo*. *De modo unionis ſpiritualis cum Deo*. *De cognoſcendo Deum*. *De guſtu ſuavitatis & cognitionis Divinæ*. *Sermones* aliquot *Capitulares:* & *Sermones in Profeſſione Fratrum*. *De raptu & exſtaſi S. Benedicti*. *De modis ignem & pœnas purgatorii evadendi*. *Qualiter in gratia & virtutibus pauperem fieri oporteat, qui veram ſpiritualem perfectionem aſſequi cupit*. Dialogus & ſcripta alia *de eſu & abſtinentia Carnium*. *De forma ſervanda in excommunicando*. Epiſtola *de Virginitate*, ſive *de Conſecratione Monialium* ad Abbatiſſam Pergenſem. *Acta Viſitationis & Reformationis Parthenonis S. Mariæ Suneburgenſis* An. 1455. Tractatus varii *de Paupertate*, *Obedientia*, *Patientia*, *aliiſque Virtutibus*. Declaratio paſſus *Regulæ S. Benedicti*. Tractatus *contra damnatum vitium Proprietatis Religioſorum*.

Bernardus Balbus, ex Faventino Epiſcopus ab Anno 1198. Papienſis, qui A. 1213. obiit, in Juriſprudentia Canonica doctiſſimus, quinque libros de illa Facultate compoſuit teſte Ughello Tomo I. Italiæ Sacræ pag. 1097.

Bernardus Baſinus, Canonicus Cæſar-Auguſtanus in Hiſpania, qui Romæ Anno 1491. coram XIX. Cardinalibus verba fecit cum laude, ediditque librum *de artibus Magicis & Magorum maleficiis*, editum Pariſiis 1506. 8. Francofurti 1580. 8. Lugduni 1620. 8.

Bernardus, aliis *Bernardinus de Beſſa*, Aquitanus, Ordinis Minorum, qui S. Bonaventuræ *Speculum* diſciplinæ ad Novitios recenſuit, & præter Legendam *B. Chriſtophori de Romandiola* in Compendium miſit Legendam antiquam *S. Franciſci* diffuſius ſcriptam a Thoma de Ceperano. (*a*) Tum præter Apo-

(*a*) Ita recte Voſſius ex Antonini Florentini Parte III. Hiſtor. Tit. 24. cap. 9. §. 4. pag. 778. licet Waddingus pag. 59. & 323. Thomam habet Cellanum.

Digitized by Google

pologeticum de propoſito & fine Regulæ Minorum, ſcripſit librum de triplici ſtatu Religionis S. Franciſci, *Minorum*, *Clariſſarum* & *Pœnitentium*, in quo & Chronicon Generalium Miniſtrorum uſque ad Bonam gratiam Generalem decimum ab Anno 1279.

Bernardus de S. Blaſio, aliis *Bernaldus*, Germanus, circa Annum 1060. ſcripſit contra Schiſma, aliaque, quæ non opus referre cum repetita iiſdem verbis legi poſſint apud Geſner. Simlerum, Poſſevinum, Hendreichium. Apparet autem hunc non diverſum eſſe a *Bernaldo*, Presbytero Conſtantienſi, cujus quædam vulgata exſtant a Sebaſtiano Tegnagelio in veteribus pro Gregorio VII. & contra Schiſmaticos monumentis, Ingolſtadii 1612. 4. nimirum *de vitanda excommunicatorum communione*, *de reconciliatione lapſorum & de Conciliorum*, *Decretorum*, *Decretalium*, *ipſorumque Pontificum Romanorum auctoritate liber*. Cætera aliorum, quæ in illa Tegnagelii ſylloge continentur, recenſet B. Doctor meus Thomas Ittigius libro de Bibliothecis & Catenis Patrum pag. 614. ſeq.

Bernardus Abbas *Bonævallis*, qui Vitam S. Bernardi Clarævallenſis traditur a quibuſdam compoſuiſſe, non alius eſt ab *Ernaldo*, ſive *Arnoldo*, Abbate Bonævallis Carnotenſi, de quo ſupra pag. 140.

Bernardus Bottonus Parmenſis, de quo Pancirolus l. 3. cap. 8. præter apparatum ſuper Decretales Gregorii IX. ſcripſit etiam caſus ſuper eaſdem; *unde Innocentius IV. fuit contemporaneus*, *& ſub ipſo apparatum fecit*: verba ſunt Ptolæmei Lucenſis Hiſt. Eccl. lib. 22. cap. 12. Quare duo opera canonica plane diverſa inter ſe ſcripſiſſe Bernardus iſte cenſendus eſt. Id vero non ſatis diſtinguitur a Pancirolo l. 3. c. 8. ubi de hoc Bernardo, quem ait Bononiæ deceſſiſſe, cujus in urbis academia præfectum egit.

Bernardus de Breitenbach, (*a*) notus itinere in Palæſtinam, quod camerarius Moguntinus An. 1483. ſuſcepit, cum Joanne Solmenſi Comite & nobili Viro Philippo de Bicken, fratre Felice & cujus opera in depingendis locis uſus eſt Erardo Revvick, Ultrajectino: *Deſcriptionemque* ejus Paſſagii, Decanus jam Moguntinus Anno 1488. Moguntiæ edidit, & Bertholdo Moguntino Archiepiſcopo dedicavit, a quo etiam miſſus Romam fuerat, pallium pro illo poſtulaturus. Vide Serarium Rerum Moguntinarum libro V. editionis novæ pag. 797. & 813. Germanico-Belgicæ verſionis ejuſdem itinerarii editionem curavit memoratus Revvickius Moguntiæ A. 1488.

Bernardus Carnotenſis, *perfectiſſimus inter Platonicos Sæculi noſtri*, inquit Joannes Sariſberienſis, qui Carnotenſis Epiſcopus Anno 1180. obiit, libro quarto metalogici capite 35. ubi hos ejus verſus affert:

Non dico eſſe, quod eſt, gemina quod parte conſtum
Materiæ formam continet implicitam:
Sed dico eſſe, quod eſt, una quod conſtat earum:
Hoc vocat Ideam, illud Acheus & hylen.

Nec minus hos:

Principium cui ſola fuit Divina Voluntas,
Ætas non frangit demoliturve Vetuſtas.
Diſſolvit tempus quicquid producit ad eſſe,
Si non ad præſens, conſtat quandoque nec eſſe, (b)
Ergo ſuper tali, qui luget, conditione,
Aut nihil, aut minimum claret rationis habere.

(*a*) De propinquo Bernhardi *Johanne Breitenbachio*, Conſule Lipſienſi, Albinus in Chronico Miſnenſi pag. 337. De *Tilmanno Bredenbachio*, qui Collationum libros VIII. edidit Coloniæ 1584. & Hiſtoriam ſcripſit belli Livonici, vide Voſſium Hiſt. Lat. pag. 371. Valerianum Andream & Franciſcum Svveertium in Bibliothecis Belgicis: ubi etiam de *Matthia Bredenbachio* Carpenſi, & de *Joanne Bredenbachio* Duſſeldorpienſi Tilmanni Parente.

(*b*) ita leg. nam male editur: *neceſſe*.

Propter hoſce verſiculos Bernardis poetis accenſuit hunc Bernhardum Chriſtianus Daumius notis ad Bernhardum Geyſtenſem pag. 42. vix ferente Thom. Reineſio Epiſtolis ad Daumium pag. 294. qui tamen ipſe affert verba ex Joannis Sarisberienſis Policratico lib. VII. Policratici cap. 12. ubi aliis hiſce ejus verſibus allatis:

Mens humilis, ſtudium quærendi, vita quieta,
Scrutinium tacitum, paupertas, terra aliena,
Hæc reſerare ſolent multis obſcura legendo.

adjungit: *licet metri ejus ſuavitate non capiar, ſenſum approbo, & philoſophantium mentibus credo fideliter ingerendum*. Idem Sarisberienſis pluribus in locis eum laudat & lib. 1. cap. 17. teſtatur operoſe egiſſe, ut inter Ariſtotelem & Platonem componeret, ſed tarde veniſſe: & lib. 1. cap. 5. Wilielmus de Conchis Grammaticus ipſi eſt poſt Bernardum opulentiſſimus & Peripateticus Palatinus. Vide infra, *Bernhardus Sylveſter*.

Bernardus Carthuſianus, fundator Domus Carthuſiæ Portarum ex Monacho Ambroniacenſi An. 1115. ad 1152. cujus *Epiſtolæ Aſceticæ tres* editore Petro Franciſco Soc. Jeſ. Divione 1657. 8. & recuſæ in Bibliotheca Patrum Lugd. 1672. T. XXIV. pag. 1501. ſeq. Idem Chifletius alios quatuor deinde Bernardos Priores eidem domui præfuiſſe docet pag. 1464. & 1520. *Secundum* ex Epiſcopo Bellicenſi A. 1147. *Tertium* ab Anno 1154. qui deinde Epiſcopus Dienſis: *Quartum* Bernardum de Turre ab Anno 1253. *Quintum* Bernardum de Samia ab Anno 1258.

Bernardus, Abbas *Caſſinenſis*, defunctus An. 1282. de quo ſupra, *Bernardus Ayglerius*.

Bernardus, Monachus *Caſſinenſis*, qui circa Annum 1120. ſcripſit *Vitam* S. Confeſſoris *Amici*, cujus memoria 3. Novembris recolitur. Vide Petrum Diaconum cap. 37. de illuſtribus Caſſinenſibus.

Bernardus Gvidonis, (*a*) Prior aliquando *Caſtri S. Vincentii* in Occitania, Epiſcopus deinde Lodovenſis, Ordinis Prædicatorum, defunctus An. 1331. cujus *Chronica* Ordinis ſui uſque ad Annum 1304. *Annales Pontificum* uſque ad Johannem XXII. atque *Imperatorum*, & Tractatum *de Synodis* uſque ad ſua tempora, Voſſius e Leandro Alberto memorat. Eadem & longe plura, ſed inedita adhuc pleraque memorat Jacobus Echardus Tomo primo de ſcriptis Dominicanorum pag. 579. ſeqq. & in his *Speculum Sanctorale* 4. Volum. ex quo plura vulgata ſunt in Labbei Bibliotheca nova MSS. etiam *Præfatio* Partis quartæ *ad Johannem XXII.* Tom. II. pag. 513. cum Papæ reſponſione. *Nomina ac geſta Lemovicenſium Epiſcoporum* ad Annum 1273. pag. 265. *De Ordinibus Grandimontenſi atque Artigiæ* in diœceſi Lemov. & *de Monaſterio S. Auguſtini Lemovicenſis*. pag. 275. 278. Ex eodem Sanctorali petita *Vita S. Fulcranni*, Epiſcopi Lodovenſis, in Actis Sanctorum 13. Februarii, & *Vita S. Sacerdotis*, Epiſcopi Lemovicenſis, quam ante Labbeum Tom. II. pag. 661. ediderat Baluzius Tutellæ Lemovicum Anno 1656. ad calcem diſquiſitionis de ſæculo, quo Epiſcopus ille vixit. Ex hujus Bernardi *Annalibus Pontificum* fuſioribus & brevioribus idem Baluzius vulgavit Vitam duplicem *Clementis V.* in Papis Avenionenſibus Tom. I. pag. 55. & 62. & *Johannis XXII.* p. 133. 151. (*b*) Scripſit idem Bernhardus *Genealogiam, ſeu Chronicon Comitum Toloſanorum*, quod inter vetera monumenta Hiſtoriæ Comitum Toloſæ. Gallica lingua ſcriptæ ſubjuncta edidit Gvilelmus Catellus, Toloſæ 1623. fol. *Caſus, qui in celebratione Miſſæ accidere poſſunt, qualiter ipſis occurrendum ſit, ex dictis Ve-*

(*a*) Vide etiam apud Labbeum Tom. II. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 512. & Jacobum Echardum Tom. I. p. 578. ſeq.

(*b*) Propyl. Act. Sanctor. Maj. p. 71. 75. 80.

Venerabilis Doctoris Fratris Thomæ, *in ultima Parte Summæ*, excuſum circa initia naſcentis Typographiæ ſine anno & loco in 8. *Liber Sententiarum Inquiſitionis Toloſanæ* ab hoc Bernardo, ut Inquiſitore latarum Anno 1307. ad 1323. vulgatus a Philippo Limborgio, ad calcem Hiſtoriæ Inquiſitionis, Amſtelodami 1692. fol. opus inſigne ad dignoſcendas non modo Albigenſium Waldenſiumque opiniones, ſed & ad rationes tribunalium illorum arteſque rigidas intelligendas. Cætera Echardo memorata ſunt: *Genealogia Regum Franciæ*, *& de ejuſdem Regni origine*. *Nomina Apoſtolorum & Diſcipulorum Domini noſtri Jeſu Chriſti cum Officio Miſſæ LXXII. Diſcipulorum*. *Nomina Epiſcoporum diœceſis Toloſanæ*, *& quorundam Epiſcoporum Toloſanorum Vitæ*. *Tractatus de Ordinatione Sacrificii Miſſæ*. *De Articulis Fidei*, *Sacramentis Eccleſiæ*, *Præceptis Decalogi*, *de operibus miſericordiæ corporalibus & ſpiritualibus*, *& de dotibus gloriæ Beatorum*. *Dicta Sanctorum atque Doctorum Eccleſiæ loquentium de peccato originali*. *Rationale Divinorum Officiorum*, ſive *de Dominicis*, *feriis feſtiſque de tempore & Sanctorum*. *De paupertate Chriſti adverſus Fratricellos*. *De Practica Officii Inquiſitorum*.

S. Bernardus Burgundus, Gallus natus Anno 1091. Monachorum Ciſtercienſium Cœnobii *Claræevallenſis*, ſive Caræevallenſis (*a*) gloria: & reformandæ Eccleſiaſticæ diſciplinæ plus, quam alii volebant, intentus, obiit Anno 1153. 20. Auguſti, Sanctis adſcriptus Anno 1174. (*b*) *qui ſummis ſummus*, *ſed ſibi parvus erat*, (*c*) quo nullum majus Bernardi legere me elogium memini, quanquam non parva ſunt, quæ ſequuntur:

Relligionis apex, *lux mundi*, *laus Monachorum*,
Flos Cleri, *Legis ſanctio*, *Juris amor*.
Inſtructus, *velox*, *ſublimis*, *pauper*, *abundans*
Artibus, *ingenio*, *ſanguine*, *veſte*, *bonis*,
Dura, *malum*, *cunctas*, *tulit*, *horruit*, *ædificavit*,
Vana, *Deum*, *requiem*, *ſprevit*, *amavit*, *habet*.

Lepidum eſt, quod relatus inter cœlites, traditur maculam viſus eſſe in toga candida habere, (*d*) quod conceptionem B. Mariæ Virginis immaculatam docuiſſet. Effigies S. Bernhardi obvia in Puricelli munimentis Tom. IV. Theſauri Scriptorum Italiæ Muratoriani pag. 280. Quæ præter Mabillonium & alios Annalium Eccleſiaſticorum, Hiſtoriæque, & de Scriptoribus Eccleſiaſticis, vel Ciſtercienſibus, Scriptores & Operum Bernhardi editores de præclaro hoc Doctore litteris conſignata reperi, hæc fere ſunt:

Alanus Inſulenſis, de quo ſupra.

Petri Franciſci Chifletii, Soc. Jeſ. Bruxellenſis, Religioſi Villarienſis, genus Bernhardi illuſtre (*e*) & militare aſſertum. 1660. 4. ubi etiam *Vita* S. Bernhardi ſcripta a *Joanne Eremita*.

Ejuſdem Opuſcula Pariſiis 1679. 8. in quibus quartum continet excerpta ex *Gaufridi* Abbatis de S. Bernardo collectaneis.

Theophili Raynaudi apis Gallicana, ſive de doctore mellifluo Bernhardo Libri ſeptem: I. Auctore *Gvilelmo* Abbate S. Theodorici Remenſis. II. *Bernhardi*, ſive *Ernaldi*, ſeu *Arnoldi* potius, de quo ſupra pag. 140. Abbatis Bonævallis: III. IV. V. *Gaufridi*, ſive *Godefridi* Abbatis, (*f*) qui S. Bernhardi

(*a*) Vide Mabillonii Muſeum Italicum Tom. I. pag. 19.

(*b*) Laurentii Cherubini bullarium Tom. I. p. 67. Mabillon. Tom. II. Operum. S. Bernhardi edit. in fol. pag. 1358. ſeq. Alexandri III. Papæ Epiſt. Tom. VI. Concil. Harduin. Parte II. pag. 1554.

(*c*) Voyage Litteraire de deux Benedictins Tom. I. pag. 20. Joannis Ludovici Hockeri Biblioth. Heilsbronnenſ. p. 13.

(*d*) Bibliotheca Patrum edit. Lugd. 1672. T. XXIII. pag. 903.

(*e*) Adde Reinhardi Henrici Rollii Bibliothecam nobilium Theologorum p. 88. ſeqq.

(*f*) Perpetuitè de la Foy Tom. IV. Tradition de l' Egliſe pag. 44.

di Notarius fuit ab A. 1146. VI. VII. addita ex *Jac. Merlono Horſtio*, editore Opp. Bernardi ex ed. Colon. 1641. Priores quinque libros dederat etiam Surius ad Auguſti XX.

E recentioribus etiam non omittendi, præclarus Scriptor libri *Hiſtoire de Suger*, de vita & rebus Sugerii Abbatis S. Dionyſii, qui Anno ante Bernhardum, nempe Anno 1152. diem obiit, libro V. & VI.

Scriptores vitæ ex *Gallis*: *Sr. l' Amy*, Paris 1556. 8. *Gvil. Flamens*, Paris 8. *Mr. le Maitre*, *Mr. de Villefore*. Memoires de Trevoux A. 1705. pag. 1320. *Jo. Bapt. Souchetus* notis ad Gaufridum. Pariſ. 1649. 4.

Ex Hiſpanis *Chriſtophorus Perales* libris V. Valliſoleti 1601. 4. *Franciſcus Fernandes de Valaſco* cum LIII. iconibus æreis. Antvverp. 4. *Joannes Alvarus* libris III. Cæſar-Auguſtæ 1595. 4.

Ex Belgis *Caſpar Jongelinus* in purpura divi Bernardi, ſive elogiis illius & Ciſtercienſium. Colon. 1644.

E Germanis *Sebaſtianus Brandt* &c.

Ottonis Friſingenſis de Bernhardo Judicium non indignum conſideratione: *Erat Abbas*, inquit, *tam ex Chriſtianæ Religionis fervore Zelotypus, quam ex habitudinali manſuetudine quodammodo credulus, ut & Magiſtros, qui humanis rationibus ſeculari ſapientia confiſi nimium inhærebant, abhorreret, & ſi quicquam ei Chriſtianæ Fidei abſonum de talibus diceretur, facile aurem præberet*. Confer Bælii Lexicon in vocibus *Abelard & Bernard*.

De eodem B. Lutherus noſter Tomo II. Altenburg. pag. 810. *S. Bernhardus magno Vir ſpiritu, ut omnibus prope Doctoribus antiquis & novis eum anteponam: vide tamen quomodo cum Sacra Scriptura, quanquam ſpirituali ſenſu, ludat & a vero eam deflectat*. Quantam idem Bernhardus fiduciam in *Chriſti* ſanguine, quam nullam in propriis meritis poſuerit, celebrat idem Lutherus Tom. I. Altenburg. pag. 875. celebrantque alii apud Jacobum Thomaſium pag. 565. Præfationum, & ad Joannis Meelſuhreri dicta Biblica Hiſtoriis illuſtrata & Germanice edita pag. 380. 381. ſeq. & D. *Georgium Henricum Gœtzium* in ſchediaſmate de Lutheraniſmo Bernhardi, (*a*) Dreſdæ 1701. 4. & in meletematibus Annæbergenſibus num. XV.

Laurentii Bertrandi, Sabaudi, Viſitatoris Generalis Ordinis Ciſtercienſis, Bernhardi, Doctoris mellifui, Theologia ſpeculativa, Aſtæ 1675. 1676. 4. duobus Voluminibus. (*b*)

Sam. Cunonis Oratorium Bernhardi Latino-Germanicum, Halæ 1609.

Davidis l' Enfant, Ordinis Prædicatorum, Biblia S. Bernardi, ſive expoſitio locorum Sacræ Scripturæ e Bernardo. Pariſ. 1655. 4.

Gvilelmi, Monachi S. Martini Tornacenſis circa Annum 1240. *Bernhardinum*, ſive flores ex operibus Bernhardi, Pariſ. 1499. & Lugd. 1556. 8. Vide Oudinum Tom. III. p. 203.

Ignatii Huarti Bernhardus, ſive flores ex Bernhardi Operibus. Lovanii 1651. 4.

Nicolai Pithœi Theſaurus e monumentis Bernardi Clarævallenſis. Genevæ 1589. 8.

Editiones Operum S. Bernhardi hæ a Mabillonio memorantur, poſt imperfectas valde, Moguntinam An. 1475. Rothomagenſem ſine Anni nota, Bruxellenſem An. 1481. Pariſienſem An. 1494. Brixienſem An. 1495. & Spirenſem Anno 1501.

Pariſienſis An. 1508. ſcripta melliflui Doctoris *Seraphica*, ut habet titulus, complectens curantibus Magiſtro *Johanne Bocardo* & *Judoco Clichtoveo*, qui novo ſtudio recognita dedit Lugd. 1515. ſæpe poſtea recuſa in eadem urbe & typis Venetis ac Pariſienſibus.

Melior editio Lugdunenſis A. 1520.

cx

(*a*) Journal des Savans A. 1702. May pag. 223. Memoires de Trevoux A. 1704. pag. 313. ed. Amſtelod.

(*b*) Giornale de' Letterati di Roma An. 1676. pag. 85.

Digitized by Google

ex recenſione *Lamberti Campeſtris* & *Laurentii Dantiſceni*, Monachorum Claræyallenſium, repetita Anno 1530. 1544. &c.

Inde laudata recognitio Doctoris Sorbonici, *Franciſci Comeſtoris* Arneducei, Pariſiis 1547. & ex ſecunda recognitione 1566.

Veneta An. 1549. 4. duobus Voluminibus.

Baſileenſis ex recenſione *Antonii Marcellini*, Baſileæ 1552. apud Joannem Hervagium. & 1566.

Pariſienſes *Johannis Gillotii*, Campani, Pariſ. 1572. Nivelliana & Antvverp. 1576. nec non Pariſ. 1586. ſub Symbolo Navis: cujus diſtinctam notitiam vide apud Poſſevinum.

Edmundi Tiraquelli, Monachi Ciſtercienſis, A. 1601.

Joannis Picardi Bellovacenſis An. 1609. qui Epiſtolas etiam notis illuſtravit. Editioni Antvverp. 1620. præter alia acceſſere etiam quatuor Opuſcula vulgata a Gretſero, Ingolſtad. 1617. 4.

Prioribus his longe anteferenda editio *Jacobi Merleni Horſtii*, Paſtoris Colonienſis An. 1641. diſtincta in Tomos ſex, cum notis in priores quatuor, quibus genuina opera continentur. Hæc plus ſimplici vice deinde recuſa editio diſtincte recenſetur a Labbeo pag. 190. ſeqq. & Oudino Tom. II. pag. 1235. ſeq.

Luculentiſſimam [illegible] dedere Pariſienſes majoribus typis Regiis excuſam Pariſ. 1640. ſex Volum. in ſol.

Denique ſingulare ſtudium novamque curam in expolienda & locupletanda etiam Horſtii editione poſuit poſt Claudium Cantelovium (*a*) *Johannes Mabillonius* non deſtituente eum Opera Sociorum Michaelis, Germani, Theodorici Ruinarti, atque Edmundi Martene. Mabillonio certe emendatiores locupletioreſque quatuor editiones Operum Bernhardi debemus, notis etiam illuſtratas: unam in octavo Pariſ. 1666. octo Voluminibus, & tres in folio An. 1666. (*b*) 1690. (*c*) 1719. ſingulas Tomis duobus, quorum prior, quatuor diſtinctus Partibus genuina S. Bernhardi opera, poſterior dubia & aliena complectitur. Hanc noviſſimam editionem Anni 1719. recuderunt Veronenſes (*d*) An. 1726. fol. tribus Voluminibus, ita ut genuina ſcripta primum & ſecundum expleant, additis Appendicis loco iis, quæ Edmundus Martene nuper publicavit. Hæc mox memorabo, cum editionem Mabillonianam poſtremam ſtrictim recenſuero.

VOLUMINIS PRIMI

TOMO I.

Epiſtolæ CCCCXIX. cum Appendice Epiſtolarum dubiarum aut ſpuriarum vel a *Nicolao* Claræyallenſi, Bernardi nomine ſcriptarum: quibus additæ chartæ, ſeu litteræ ab ipſo Bernardo de rebus civilibus confectæ, tum Epiſtolæ ad eum a diverſis ſcriptæ cum quibuſdam aliis monumentis, quæ ad illuſtrandas Bernardi Epiſtolas facere viſa ſunt, a num. CCCCXX. ad CCCCXLVII.

TOMO II.

De Conſideratione ad Eugenium III. Papam *libri V.* pag. 413.

De moribus Prælatorum ad Henricum Senonenſium Archiepiſcopum (inter Epiſtolas debebat eſſe XLII.) p. 467.

De Converſione, ad Clericos, p. 483.

De præcepto & diſpenſatione, liber ad Monachos Carnotenſes, p. 505.

Apologia in Monachos Cluniacenſes, *ad Gvilelmum S. Theoderici Abbatem*, pag. 531.

De laude novæ Militiæ ad Hugonem Magiſtrum Militiæ Chriſti, & alios Milites Templi, pag. 549.

De

(*a*) Vide Pezii Bibliothecam Benedictino-Maurianam pag. 13.

(*b*) Journal des Savans A. 1666. 6. Septembr. p. 205. Oudinus Tom. II. p. 1238.

(*c*) Acta Eruditorum Tom. I. Supplementi pag. 556. Oudinus Tom. II. pag. 1246. qui etiam notitiam promiſſæ *Bertrandi Tiſſerii* editionis exhibet pag. 1241. ſeq. cui præcipuam curam docet fuiſſe aliena omnia excludendi, ne mole multi a lectione melliflui Doctoris abſterrerentur.

(*d*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XXXVII. pag. 525.

De gradibus Humilitatis & Superbiæ, pag. 565.

De diligendo DEO, ad Haymericum Cardinalem & Cancellarium, pag. 590. ſcriptum lectu dignum inprimis, & a Berengario Abælardi diſcipulo temere ſugillatum.

De gratia & libero arbitrio ad Gvilelmum Abbatem S. Theoderici, pag. 609.

De Baptiſmo aliiſque quæſtionibus ad Hugonem de S. Victore, pag. 631. debebat eſſe inter Epiſtolas LXXVII.

XIV. Capitula Theologiæ, immo Stultologiæ Petri Abælardi, p. 646.

Contra errores Abælardi ad Innocentium II. Pontificem pag. 650. Inter Epiſtolas debebat eſſe CXC.

De vita & rebus geſtis S. Malachiæ, *Hiberniæ Epiſcopi*, qui obiit Anno 1148. Novembris 2. ad Conganum Abbatem, pag. 663. cum Bulla Canonizationis a Clemente III. A. 1190. pag. 697. (Duo Sermones in eundem Malachiam infra pag. 1048. ſeq.

Antiphonarium, ſive *de ratione cantus Ciſtercienſis Ordinis*. pag. 699.

TOMO III.

Sermones de Tempore. In Adventu *Domini*, Sermones VII. pag. 723. De laudibus Virginis Matris, ſuper verba: *Miſſus eſt Angelus Gabriel*, Sermones IV. pag. 739. In Vigilia Nativitatis *Domini*, Sermones VI. pag. 762. In Nativitate *Domini*, V. pag. 783. Sermo in Nativitate SS. Innocentium p. 794. In Circumciſione Domini III. pag. 795. In Epiphania Domini III. pag. 802. In Octavis Epiphaniæ pag. 810. Dominica prima poſt octavam Epiphaniæ, Sermones II. pag. 812. In Septuageſima, II. pag. 817. In capite jejunii & Quadrageſima VII. pag. 821. In Pſalmum XC. *Qui habitat*, Sermones XVII. in Quadrageſima habiti pag. 834. Dominica Palmarum III. pag. 885. Feria quarta hebdomadæ ſanctæ pag. 891. In Cœna Domini pag. 897. De die ſancto Paſchæ III. pag. 899. In octava Paſchæ II. pag. 912. In Rogationibus (*a*) p. 912. In Aſcenſione Domini V. p. 917. In Feſto Pentecoſtes III. pag. 934. Dominica IV. poſt Pentecoſten p. 942. Dominica ſexta, III. p. 942. Dominica I. Novembr. Sermones V. pag. 950.

Sermones de Sanctis. In Converſione S. Pauli, Sermones II. pag. 961. In Purificatione B. Mariæ, III. pag. 965. In natali *S. Victoris* Confeſſoris 26. Februar. (ejuſdem cujus Officium infra p. 1263.) Sermones II. pag. 969. In natali *S. Benedicti* Abbatis 21. Mart. pag. 973. In Feſto Dominicæ Annunciationis, ſive Annunciationis B. Mariæ Virginis, III. pag. 977. In nativitate S. Johannis Baptiſtæ pag. 989. In Vigilia SS. Petri & Pauli Apoſtolorum pag. 993. In Feſto SS. Petri & Pauli, III. pag. 994. In aſſumtione B. Virginis Mariæ, 15. Auguſt. Sermones (*b*) IV. pag. 1001. Dominica infra Octavam Aſſumtionis pag. 1012. In Nativitate B. Mariæ pag. 1018. In Feſto S. Michaelis II. pag. 1025. In Feſto omnium Sanctorum V. pag. 1029. In tranſitu *S. Malachiæ*, (de quo Bernhardus ſupra.) Epiſcopi Hiberniæ, 2. Novembr. Sermones II. p. 1048. In Feſto *S. Martini*, 11. Novembris, pag. 1054. De *S. Clemente*, Papa & Martyre, 23. Novembr. pag. 1061. In Vigilia S. Andreæ Apoſtoli, 29. Novembris, pag. 1063. In Feſto S. Andreæ, II. pag. 1065. In obitu Domini *Cumberti*, Monachi Claræ-vallenſis A. 1148. pag. 1072. In Dedicatione Eccleſiæ, VI. pag. 1076.

Sermones de diverſis CXXV. p. 1089.

Sententiæ XLIII. p. 144.

Parabolæ V. Bernardo adſcriptæ. p. 1251.

Confeſſionis privatæ formula, Oratio pœnitentis ad Chriſtum. p. 1262.

Officium de S. Victore (de quo ſupra p. 969. & Epiſt. 398.) rogatu *Gvidonis* Abbatis Arremarenſis compoſitum. p. 1263.

TO-

(*a*) De Rogationibus ſupra p. 54.

(*b*) Quintum vide inter dubia T. II. p. 694.

TOMO IV.

In Cantica Canticorum, Sermones LXXXVI. qui in primis verbis capitis tertii deſinunt. pag. 1273.

Flores, ſeu ſententiæ ex S. Bernhardi Operibus excerptæ. pag. 1571.

Nomenclator vocum exoticarum. p. 1576.

Chronologia Bernhardina ab Anno Chriſti 1091. ad 1153.

Cenſura *Stephani* Abbatis Novi Monaſterii Ciſtercienſis, de aliquot locis in Codice Latino Bibliorum additis, p. *XII.*

Horſtii & Mabillonii in Opera S. Bernhardi notæ fuſiores p. *XIII.* CXX.

VOLUMINIS SECUNDI TOMO V.

Gilleberti de Hoilandia, Abbatis Ciſtercienſis, Sermones XLVIII. in reliqua Cantici Canticorum ab initio capitis tertii, ubi Bernardus morte præventus deſiit. p. 1. Ejuſdem Tractatus VII. aſcetici pag. 165. Sermo de ſemine Verbi Dei pag. 190. & Epiſtolæ IV. pag. 190.

Gvigonis, Prioris quinti Majoris Carthuſiæ, ad Haimonem Priorem & cæteros Fratres de Monte Dei, *de vita religioſa* libri III. pag. 203.

Gvilelmi, Abbatis S. Theodorici prope Remos, poſtea Monachi Signiacenſis, *de contemplando DEO*, pag. 246. qui in quibuſdam MStis, *liber ſoliloquiorum S. Bernardi* inſcribitur.

Ejuſdem Gvilelmi, *de natura & dignitate amoris*, pag. 256.

Anonymi de triplici ſtatu amoris, ex S. Bernardi ſermonibus in duo Capita priora Cantici Canticorum, pag. 276.

Gaufridi, Abbatis, *de Colloquio Simonis cum JESU*, Matth. XIX. 27. Sententiæ LX. ex Bernardi ſermonibus collectæ pag. 297. ad Henricum Cardinalem.

Gvigonis, Carthuſienſis, ad fratrem Gervaſium *Scala clauſtralium*, ſive *de vita contemplativa*, vel *de modo orandi*, pag. 325.

Meditationes *de cognitione humanæ cognitionis*, ſive *de interiori homine*, ex Bernhardo & aliis collectæ, pag. 332. quales leguntur in *Hugonis Victorini* libro quarto de anima.

De interiori domo, ſeu *de Conſcientia ædificanda*. p. 349. ſive ejuſd. Hugonis liber de anima tertius.

De Conſcientia ad Religioſum quendam Ordinis Ciſterc. pag. 381.

De ordine vitæ & morum inſtitutione liber p. 586. ex S. Ambroſii & aliorum ſententiis contextus.

De Charitate ex Richardo Victorino, Petro Blæſenſi & Bernardo. pag. 402. Editus pridem a Gretſero A. 1617.

Vitis Myſtica, ſive *de Paſſione Domini.*, ſuper Joh. XV. 1. *Ego ſum Vitis vera*. p. 441. Sermonem ſuum *de Parvis* memorat Auctor p. 462.

Meditatio in Paſſionem & Reſurrectionem Domini, p. 514.

Lamentatio in Paſſionem Chriſti, pag. 534. quam Gretſerus An. 1617. vulgaverat.

Inſtructio Sacerdotis, ſeu *Gemma Crucifixi*, *de tribus præcipuis Myſteriis* (*a*) *noſtræ Religionis*. pag. 537.

De ſtatu Virtutum. p. 550.

Expoſitio in Orationem Dominicam. p. 564.

Sermones: 1. *Ælredi* Abbatis Rievallenſis, in Adventu Domini, *de XI. oneribus Jeſaiæ*, pag. 568. 2. *Nicolai* Claravallenſis, in Nativitate Domini, Sermones III. pag. 574. Ejuſd. in Feſto B. Stephani, p. 587. 3. *Ælredi* de JESU puero duodecenni, in octava Epiphaniæ. pag. 590. 4. *S. Bernhardi* in Dominica Palmarum. pag. 603. 5. *B. Ogerii* Abbatis Lucedii, Ordinis Ciſtercienſis in diœceſi Vercellenſi, Sermones XV. de Sermone Domini in ultima Cœna ad Diſcipulos habito. p. 610. 6. *Anonymi* in Cœna *Domini*. pag. 659. 7. *Stimulus amoris*, ſive Sermo de Vita & Paſ-

Ff

(*a*) Hæc ſcriptori illi ſunt: Quod Filius Dei dedit ſe nobis moriens pro nobis. Quod dat ſe nobis in Euchariſtia. Quod dat ſe nobis in æterna Vita.

Paſſione Domini, qui *S. Anſelmo* ab aliis tribuitur. p. *662*. 8. De Diſcipulis euntibus in Emaus. pag. *670*. *9*. De excellentia ſanctiſſimi Sacramenti, & dignitate Sacerdotum. pag. *681*. *9*. In Nativitate S. Baptiſtæ, de decem ejus Privilegiis, pag. *689*. *Petro Damiano* tributus ab aliis, ab aliis *Nicolao* Claræ-vallenſi. 10. In Aſſumptione B. Virginis, pag. *694*. 11. *Ekkeberti* Abbatis Schonaugienſis ad B. Virginem Deiparam Sermo Panegyricus pag. 700. 12. Sermo de B. Virgine pag. 704. 12. *Bernardi Cluniacenſis* in parabolam de villico iniquitatis. pag. *608*. 13. *Gviberti* Abbatis de Novigento in Sap. VII. 30. *Sapientia vincit malum*. pag. 714. 14. *Anonymi* in parabolam de decem Virginibus pag. 722. 14. *Nicolai* Claræ-vallenſis in feſto S. Andreæ pag. *726*. 15. Ejuſdem in feſto *S. Nicolai* Myrenſis Epiſcopi *16*. Decembris, pag. 730. *16*. Ejuſdem in feſto B. Mariæ Magdalenæ 22. Jul. pag. 734. 17. *Bernardi* Archiepiſcopi Toletani, Sermones IV. in antiphonam *Petri* Toletani, *Salve Regina*, pag. 738. cum meditatione in eundem hymnum ex *S. Bonaventuræ* ſtimulo amoris Parte III. cap. 19. pag. 749. 18. Ad Clerum in *Concilio Remenſi* Anno 1148. (*a*) congregatum pag. 752. ad Paſtores in illa Synodo pag. *756*. & ad Prælatos pag. *762*. Videndum an auctor ſit *Giſlebertus* Abbas Ciſtercienſis, ad quem ſcripſit Alexander III. 19. De fugienda Cordis & Corporis immunditia pag. *766*. ex centonibus Patrum, præſertim *Gverrici* Abbatis Igniacenſis. 20. De Miſeria humana pag. 773. 21. De ſeptem donis Spiritus Sancti pag. 775. 22. De duodecim portis Jeruſalem pag. 777. 23. *S. Bernardi* in Canticum B. Virginis Mariæ pag. 780. 24. In Matth. XIX. 27. *Ecce nos reliquimus omnia*. pag. 785. 25. In Matthæi XIII. 45. pag. 787. 26. In Michæ VI. 8. p. 788. 27. Liber Sententiarum CLXXXVI. p. 788. 28. Diſputatio Juſti cum DEO, pag. 803. 29. Soliloquium pag. 804. pridem editum a Gretſero Anno 1617. 30. Formula honeſtæ Vitæ pag. 811. ubi p. 813. in Monito de Conſideratione mortis lege *nunc in tergum:* & in brevibus monitis: *quos imitari non renuis*. & deinde *: Sermo aut ſerius, aut nullus*. 31. Inſtructio quomodo homo poſſit in bono proficere, & placere *DEO*. p. 913. 32. Brevia Documenta pie ſeu religioſe vivendi. pag. 814. 33. *Arnulfi* Monachi de Boeriis Monaſterii Ordinis Ciſtercienſis in diœceſi Laudunenſi fundati An. 1141. Speculum Monachorum pag. 816. alia documenta viæ religioſæ pag. 817. Octo puncta perfectionis aſſequendæ. pag. 820. 34. *Anonymi* Epiſtola de regimine cordis, oris, operis; pag. 823. 35. *Davidis* de Auguſta, Ordinis Minorum, formula Novitiorum ad *Bertholdum*, in verba: *ad quid veniſti?* 36. Liber de modo bene vivendi ad Sororem pag. 833. Capita LXXIII. 37. Carmina & hymni S. Bernhardo tributi, Carmen paræneticum ad *Raynaldum* pag. 908. quod edidit Petrus Poſſinus Soc. Jeſ. Rom. 1663. Rhythmus de contemtu Mundi pag. 913. in quo & ille: *Cur Mundus militat ſub vana gloria*, de quo ſupra pag. 555. Jubilus rhythmicus de Nomine JESU. pag. 914. ad pedes, ad genua, ad manus, ad latus, ad pectus, ad cor, ad faciem. pag. 917. Oratio ad Dominum JESUM, & B. Mariam Matrem Ejus. pag. 920. Proſa de Nativitate Domini. pag. 921.

TOMO VI.

Gverrici Abbatis Igniacenſis, qui S. Bernhardi diſcipulus fuit, Sermones per Annum p. 928. inter quos etiam p. 988. Sermones V. in feſto *S. Benedicti* & pag. 1023. Sermo in diebus Rogationum. p. 1047. in Aſſumtione B. Mariæ, Sermones IV. in ejus nativitate pag. 1056. Sermones II. & pag. 1060. Sermo in Solemnitate omnium Sanctorum.

Gvigonis majoris Carthuſiæ Prioris quinti, Epiſtolæ 1. ad Haymericum Cardinalem, 2. ad Hugonem S. Militiæ Prio-

(*a*) Vide Pagium ad A. 1147. n. 14. & A. 1148. num. 5. ſeq.

Priorem, 3. ad Innocentium II. Papam ſcripta An. 1131. & 4. ad Lazarum Priorem & fratres Durbonenſes, qua teſtatur *S. Hieronymi* Epiſtolas ſe collegiſſe & emendaſſe, abſcidiſſeque indignas tanto Doctore, quas etiam enumerat.

Ex *Petri Franciſci Chifletii* Diatriba de illuſtri genere S. Bernhardi, Divione edita A. 1660. pag. 1074.

De Vita S. Bernhardi, libris ſeptem: I. Auctore *Gvilelmo* S. Theodorici pag. 1076. II. *Ernaldo*, ſive *Arnoldo* Bonæ Vallis Abbate in agro Carnotenſi pag. 1106. III. IV. V. *Gavfrido* Monacho Claravallis & S. Bernhardi notario, poſtea Abbate, pag. 1130. VI. *Philippi* de Clara valle liber miraculorum S. Bernhardi, cum præmiſſa narratione *Herberti* Abbatis Cœnobii Morenſis de libri illius conſervatione. pag. 1180. VII. ex libro cui titulus. *Exordium magnum Ciſtercienſe*, diſtinctione ſecunda pag. 1211.

Fragmenta ex *Herberti* libris de Miraculis Ciſtercienſium Monachorum. pa. 1240.

Alani Epiſcopi Autiſſiodorenſis de Vita S. Bernhardi pag. 1252. & Epitaphium auctore *Adamo* de S. Victore p. 1291. Fragmenta ex Vita ſcripta a *Gaufrido* Monacho Claræuallenſi pag. 1292. *Johannis* Eremitæ de Vita S. Bernhardi libri II. ad Petrum Tuſculanum Epiſcopum. pag. 1294. *Philothei* Monachi Carmen elegiacum Encomiaſticum. pag. 1310. *Nicolai Hacqueville*, Senatus Pariſienſis Præſidis, de laudibus S. Bernhardi & ſitu Claræ Vallis pag. 1322.

Baptiſtæ Mantuani ex libro octavo Faſtorum pag. 1323. Ibidem mentio Carminis, quod in laudem Claræ Vallis ad Bernardum ſcripſit *Anſelmus* hoc initio: *Vallis devexa, quam mons devexus opacat*. Deinde ſequitur proſario ſermone *Anonymi* deſcriptio poſitionis, ſive ſitus Monaſterii Claræ Vallis pag. 1323. Hinc ſermo *Gaufridi* An. 1163. habitus in anniverſario obitus S. Bernhardi p. 1326. Ejuſdem Epiſtola ad Albinum Cardinalem & Epiſcopum Albanenſem de condemnatione *Gilberti Porretani* p. 1336. & libellus contra quatuor capitula ejuſdem Gilberti, Pictavienſis Epiſcopi pag. 1342. S. Bernhardi Symbolum Fidei, erroribus Gilberti oppoſitum pag. 1356. Ejuſdem Gaufridi Epiſtola ad Josbertum, in qua Notæ ad Orationem Dominicam pag. 1356. De Bernhardo Anno 1174. Sanctis adſcripto, Epiſtolæ *Tormundi* Claræuallenſis pag. 1359. *Alexandri* III. pag. 1360. & *Henrici* Abbatis Claræuallenſis p. 1363.

De S. Bernhardo teſtimonia Pontificum, Cardinalium, Epiſcoporum, Regum, Principumque, Abbatum & Generalium: Doctorum Theologorum, Religioſorum ex diverſis Ordinibus JCtorum & Oratorum, Illuſtrium Fœminarum & Heterodoxorum pag. 1364. cum Horſtii parænesi ad Sectarios. pag. 1376. & 1377.

Hactenus editio Operum S. Bernhardi noviſſima Pariſienſis.

Ab eo tempore Viri laudatiſſimi Edmundus Martene & Urſinus Durand Tom. I. monumentorum Veterum vulgaverunt *Epiſtolas XXXV.* pag. 726. ſeq. & in Epiſtolas prius editas obſervata quædam ex MSS. pag. 744. & *hymnum* S. Bernhardi *de S. Malachia* Epiſcopo Hiberno & Confeſſore. p. 746.

Narratio Miraculorum S. Bernhardi, Tomo I. Anecdotorum ejuſdem Martenii. pag. 399.

Plures ejus Sermones recenſuit Franciſcus Combefiſius in Bibliotheca Concionatoria. Latini Latinii paucæ quædam in Bernhardi ſcripta Obſervationes leguntur in Bibliotheca ipſius ſacroprofana poſtuma. pag. 187. ſeq.

Matthæi Andeberti flores Operum D. Bernhardi libris XI. video ſubjectos prioribus quibuſdam hujus Scriptoris editionibus, ut Antvverpienſi A. 1575. fol.

De *Muſica* Bernardi, quam edidit Jac. Hommey, dictum infra in *Bernone*. Muſicæ ſubjunxit *expoſitionum Moralium* Partes duas p. 69. & *de corpore*

Domini p. 147. & *Carmen* Leoninum *de laudibus S. Virginis* p. 163. quæ habes etiam in editionibus poſtremis Mabillonianis.

Libri V. de Conſideratione ſcripti ad Eugenium III. valde probati feruntur Pio V. Gregorio XIII. Urbano VII. & Clementi VIII. ac noviſſime Clementi XI. cui etiam dedicati a Benedictinis in nova editione (*a*) Romana 1700. 8. Italica Rinaldi Retini verſio lucem vidit Venetiis 1606. 4.

Plerique Sermones cum Opuſculis in *Gallicum* Sermonem tranſlati A. 1575. per Hubertum Leſcotum, Canonicum Regularem. Epiſtolæ etiam additæ in verſione Philippi Belli, Doctoris Pariſ. 1622. & in nova Gabrielis a S. Malachia, Fulienſis. Noviſſimæ verſiones duæ Epiſtolarum S. Bernhardi Gallicæ prodiere altera cum notis auctore D. de Roy, (*b*) Pariſiis 1702. 8. duobus Voluminibus, altera Villeſorio (*c*) interprete. ibidem 1715. 8. itidem duobus Voluminibus.

Italicam verſionem Epiſtolarum ab erudito Florentino compoſitam laudant Julius Niger pag. 540. & eruditi Academici Cruſcantium ſive Furfurariorum in ſuo Dictionario. Sermones A. 1420. (*d*) verſi Italice a Johanne de Tuſſignano Epiſcopo Ferrarienſi, lucem viderunt Venetiis 1558. 8. Alia verſio ſine nomine interpretis Florent. 1495. 4.

Jubilum Bernhardi de dulciſſimo JESU nomine, & alios quoſdam ejus hymnos cum *Germanica* metaphraſi ſeparatim vulgavit Joſephus Wilhelmus, Hamb. 1633. 4.

Petrus Franciſcus Chifletius Soc. Jeſ. cum Diſſertat. ſua de genere illuſtri S. Bernhardi, quam memoravi ſupra & a Mabillonio excerptam notavi pag. 226. hæc vetera monumenta edidit Divione 1860. 4. (*e*) *Odonis* iter a *Ludovico VII.* Galliæ Rege ſuſceptum in Orientem. Anonymi *Chronicon Claræuallenſe* ab Anno 1147. ad 1192. Illuſtrium aliquot Virorum *Epitaphia*. *Johannis Eremitæ* de vita *S. Bernhardi* libros duos. *Vitam Petri* Prioris in Monaſterio puellarum Juliacenſi, & *Herberti* Epiſcopi in Sardinia, libros III. de miraculis Ordinis Ciſtercienſis & Congregationis Claræuallis.

* *S. Bernardus Burgundus*. Quamquam nolo hic dogmatici Theologi partes agere; eſt enim locus alienus; ut paria tamen Fabricio referam, admonendos judico Lectores bonorum operum neceſſitatem ex S. Bernardo, ſicut & ex aliis catholicis ſcriptoribus ejus ætatis defendi poſſe; quamquam inter aſſertores contrarii dogmatis Bernardum accenſere laborant Lutherani plures apud Fabricium hic pag. 601. 602. Lege Sermonem ejus II. in Cantica Oper. tom. II. pag. 723. ed. Mabill. Venetiis, ubi illud: *Nec ſine fide opus bonum; ſed & fides ſine operibus mortua eſt, ſicut inutiliter flos* (nempe fides, ut ſuperius explicat) *apparet*, ubi non ſequitur fructus; id eſt *bonum opus*. Vide Mabillonii notas ad ſerm. LXVII. in Cant. Bellarminum de Juſtif. lib. IV. cap. XXI. & lib. V. cap. VII. Denique legendus Serm. LXVIII. ubi illud imprimis noſtro dogmati aſſerendo validiſſimum: *Sufficit ad meritum ſcire quod non ſufficiant merita. Sed ut ad meritum ſatis eſt de meritis non præſumere; ſic carere meritis ſatis ad judicium eſt. Porro infantium renatorum neminem carere meritis; ſed Chriſti habere merita. Quibus ſe tandem indignos reddunt, ſi ſua jungere non nequiverint, ſed neglexerint; quod quidem periculum jam adultæ ætatis eſt.*

Antequam manum meam a S. Bernardo retraham, adnotaſſe juvat eſſe apud me ſermonum ejus in Cantica Codicem egregium ſæculo ſaltem XIII.

non

(*a*) Journal des Savans A. 1701. p. 380.

(*b*) Memoires de Trevoux A. 1703. Juillet, pag. 71. Journal de Savans A. 1702. Juillet, pag. 54.

(*c*) Memoires de Trevoux An. 1718. Aout p. 208.

(*d*) Scipionis Maffei, Traduttori Italiani p. 38.

(*e*) *Unſchuldige Nachrichten von Alten und Neuen Theologiſchen Sachen*. Anno 1726. pag. 240.

Digitized by Google

non recentiorem, membranaceum, in quo ſermo XXIV. bis repræſentatur. Primo quidem rejecto exordio incipit ab illo: *Recti diligunt te*; tum continuo ſuccedit alter ſermo cum exordio, ut eſt in editis. Hujus repetitionis cauſam reddit Mabillonius in nota ad illum ſermonem; aſſeritque ſe duplicationem iſtam ſermonis alterius poſt alterum in uno tantum regio codice reperiſſe.

Bernardus de *Claromonte*, aliis de Alvernia, vel de Gannato, Ordinis Prædicator. circa Annum 1292. ſcripſit *Quodlibeta* pro Thoma Aquinate adverſus *Henricum* Gandavenſem, adverſus *Godfridum* de Fontibus, Magiſtrum Pariſienſem, & adverſus *Jacobum* de Viterbio Auguſtinianum, Archiepiſcopum Neapolitanum. Et *Lecturam ſuper libros Sententiarum*. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 493. & 384. b. ubi etiam de ejus *Sermonibus*, ſub nomine Bernhardi *Jacobitæ*, & Bernhardi *Prædicatoris*.

Bernardus, Monachus *Cluniacenſis*, ſcripſit ad *Hugonem*, Abbatem Cluniacenſem, qui Anno 1109. obiit, *Conſuetudines Cluniacenſis Monaſterii*, quas laudat Henricus Gandavenſis cap. 2. Has MStas in Bibliotheca Sangermannenſi Cangius evolvit. *Epiſtolam ad Hugonem* Conſuetudinibus præmiſſam edidit Andreas du Cheſne notis ad Bibliothecam Cluniacenſem pag. 23. Alia infra, *Bernardus Morlanenſis*.

Bernardus, Comes Bigorræ. Vide Labbei Bibliothecæ novæ MSS. Tomum II. pag. 748.

Bernardus de Montemirato Presbyter *Compoſtellanus*, Juris Canonici peritia celebris & apud Innocentium IV. gratioſus, circa Annum 1250. de cujus Lecturis, ſive Commentariis & Caſibus in libros Decretalium & Conſtitutiones quasdam extravagantes, vide Oudinum Tom. III. pag. 246. & Edmundi Martene Anecdota T. IV. pag. 932. * In MS. cod. Bibliothecæ Abbatiæ Feſulanæ Canonic. Regul. ſervari lego *Bernardi gloſſam ſuper Decretales*; tum & in altero ejuſdem Bibliothecæ *Bernardi caſus ſupra Decretales*. Quæ duo diverſa opera eſſe videntur, nec uſpiam legi ab alio ita diſtingui. Vide Pallavicinum in ſumma ejuſdem Biblioth. edita Florentiæ an. 1752.

Bernardus, *Compoſtellanus* Theſaurarius, qui Anno 1129. collegit *Diplomata ſummorum Pontificum & antiquorum Hiſpaniæ Regum Eccleſiæ Compoſtellanæ conceſſa*, ex quibus nonnulla vulgavit Ambroſius Morales, ut Diploma Regis Veremundi II. Vide Hiſpaniam illuſtratum Tomo IV. pag. 353. & Oudinum Tomo III. pag. 245.

Bernardus Corbejenſis Thrithemio cap. 348. & illuſtr. Benedictin. II. cap. 111. vide infra, *Bernardus Saxo*.

Bernardus, ſive *Bernardinus Corius* Mediolanenſis, qui An. 1499. defunctus, reliquit *Chronica rerum Mediolanenſium*, & *Vitas Cæſarum* ad Henricum VII. * Multa hic ex non puris fontibus hauſta repurganda ſunt. Corius Scriptor eſt Italicus, non Latinus, ſive enim Mediolenſem hiſtoriam, ſive Cæſarum vitas Italice digeſſit. Illa primum prodiit an. 1503. quæ ſane editio obvia eſt rariſſime. In calce operis editæ ſunt Cæſarum vitæ, quæ ad uſque Henricum VI. Friderici Ænobarbi filium perducuntur. Obiit an. 1500. vide Ephemerides Eruditorum Ital. Tom. XXIII. pag. 390.

Bernardus Noricus Cœnobita *Cremiſanenſis*, Ordinis S. Benedicti, ſcripſit *Chronicon Laureacenſium & Paſſavienſium Epiſcoporum* uſque ad Annum 1320. editum ab Hieronymo Pezio Tomo I. Scriptorum Auſtriacorum pag. 1296. nec non aliud *Chronicon Auſtriacum* definens in A. 1308. id. pag. 686.

Bernardus Dapifer, Monachus Mellicenſis in Auſtria circa Annum 1362. ſcripſit *Vitam B. Gothalmi* Mellicenſis, qui Sæculo XI. vixit, editam a Lambecio Tom. II. pag. 618. ſeq. & in Actis Sanctorum 26. Julii pag. 339. & in

in laudati Pezii Tomo primo Scriptorum Auſtriacorum.

Bernardus Dorna, JCtus, Azonis diſcipulus circa Annum 1240. ſcripſit *de libellorum conceptionibus*, teſte Trithemio cap. 438.

Bernardus, Scriptor *Floreti*, ſive Carminis Moralis verſibus Leoninis, quod Bernardo Claræyallenſi præter rem tributum prodiit poſt editiones Lugd. 1494. 4. Colon. 1501. 4. apud Henricum Qventell, cum gloſſis inter auctores octo morales, Colon. 1520. 4. Incipit:

Nomine Floretus liber incipit ad bona cœptus
Semper erit tutus hujus monumenta ſecutus.

Hic Floretus, *Summa Theologiæ* S. Bernhardi, quam *Johannes Gerſon* commentario illuſtravit, vide Tomum XXI. continuationis Hiſtoriæ Eccleſ. Fleurianæ, & Ephemerides Eruditorum Pariſ. An. 1726. Novembr. pag. 418. Auctorem e Bernardo excerpſiſſe flores eoſque verſibus complexum, & inde nomen habere *Floreti*, Voſſius ſuſpicatur pag. 73. de Poetis Latinis.

Bernardi Floriacenſis, quem Sæculo undecimo ajunt vixiſſe, Leoninum *de excidio Trojæ* Carmen Goldaſtus primum inter Ovidio præter rem adſcripta edidit: poſtea tanquam ineditum Barthius XXXI. 7. Adverſariorum ſine nomine auctoris.

Bernardus, *Fontis calidi* Abbas, Ordinis Præmonſtr. qui Sec. XII. contra Waldenſes ſcripſit, teſtatus eos a Lucio pontifice, & a *Bernardo* Archiepiſcopo Narbonenſi condemnatos. Edidit cum Ebrardo & Ermengardo Jacobus Gretſerus Ingolſt. 1614. 4. unde recuſus Tom. XXIV. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 1585.

Bernardus e Franchoven, ſive, ut Trithemio & Eyſengrenio *Reinhardus* de *Fronthoven*, Ordinis Prædicatorum, Scriptor *Sermonum* de tempore & de Sanctis circa Annum 1410. (non 1292. vide Echardum Tom. I. p. 752.)

Bernardus, Abbas *frigidi Fontis*, Ordinis Ciſtercienſis, cujus Epiſtola An. 1253. data in Edmundi Martene Anecdotis Tomo I. pag. 1849. Sed infinitum ſit Epiſtolas ejuſmodi ſingulas notare, quales ſunt apud eundem Marteneum *Bernardi* Epiſcopi *Albienſis* Anno 1254. qua Bituricenſi ſe Archiep. ſubeſſe profitetur p. 1057. *Bernardi* Epiſcopi *Biterrenſis* circa Annum 1272. pag. 573. *Bernardi Abbatis Gratiæ Dei*, Ordinis Præmonſtratenſ. An. 1269. pag. 1128. *Bernardi* Abbatis *Sylvæ majoris* diœceſis Burdegal. Anno 1261. pag. 1113. Sic in Tomo primo Monumentorum Veterum obviæ Epiſtolæ *Bernardi* Epiſcopi *Arelatenſis* A. 1133. pag. 718. *Lutherenſis* An. 1095. pag. 552. *Paderbornenſis* An. 1153. pag. 823. multorumque aliorum. Sed Paderbornenſis Bernardi aliæ etiam exhibentur Tom. II. pag. 265. 325. 364. 431. 594. & *Bernhardi* Hildesheimenſis Tom. II. pag. 233. 300. 301. *Bernhardi* Cardinalis ad Gvarinum Abbatem S. Victoris Tom. VI. pag. 261. &c.

Bernardus Abbas *S. Galli* circa Annum Chriſti 883. cujus *Memoriale*, ſive duodecim monita fratri Monacho data, in Caniſii Lectionibus antiquis Tom. V. Parte II. pag. 728. & Tom. II. edit. novæ Baſnagianæ Parte III. p. 225.

Bernardus, qui *Geyſtenſem* ſe libro ſecundo extremo (*a*) appellat, etiam *Palponiſta* (*b*) interdum appellatur, hic enim titulus *duorum librorum de vita privata & aulica*, quos verſibus Leoninis ſcripſit, & quibus aularum peſtes adu-
la-

(*a*) *Ergo vide, quid honor, quid inanis gloria prodit,*
Quam magnum ſit onus, quam magna ſuperſtitio ſit,
Sed dextræ pauſare meæ libet: Ergo valete,
Bernardique ſtylo Geyſtenſis quæſo favete.

(*b*) Libro I. verſu 138. *Plus Palponiſtis placet altercante Sophiſta*, ubi gloſſator *Palponiſtam* exponit *aliquem trufatorem*. Eſt autem *trufator* inventor technarum, ſive deceptor a Gallico *trouver*, quod invenire denotat. *Palponiſta* idem, quod *Palpator* Plauto, Perſio & aliis *Palpo* uve qui palpum novit obtrudere. Vide Daumii notas pag. 55.

latores, miſeriaſque Principum & Curialium depinxit non inepte pro illorum captu temporum, licet frivola eſſe hujuſmodi ſcripta videantur Nicolao Heinſio (*a*) ejuſque ſimilibus, nitori Auguſteorum temporum adſuetis. Libri prioris hoc eſt initium:

Rure ſub urbano, ſub vere, ſub aere ſano,
Si volo, ſub divo, vel ſi volo, ſub lare privo,
Vivo privatè, me judice vivo beatè,
Namque mihi vivo, totus meus, immo revivo
Poſtque tuum fletum, vaga Curia, me gero lætum &c.

Quis genus, unde domo fuerit, juxta cum ignariſſimis compertum ſe habere fatetur Chriſtianus Daumius: Reineſius vero Epiſtolis ad Daumium pag. 294. Germanum eſt ſuſpicatus, quod lib. II. verſ. 117. ſcribit:

Weſtfalus & Saxo vilipendunt damna minuta,
Perdita majora repetunt, ſunt vilia tuta.

Franciſco etiam Aſſiſiate & Dominico Calagurritano, novorum Ordinum auctoribus, quos *griſeos*, *albos* & *opacos Monachos* lib. I. v. 429. appellat, juniorem & ad Sec. XIII. referendum eſſe, jam eidem Reineſio obſervatum, a quo MS. Codicem acceptum vulgavit laudatus Daumius, primum ſe edere ratus Gygneæ 1660. 8. Idem præter eruditas notas addidit *Walonis* Britanni in Monachos Satyram (*b*) pag. 39. & Epicedium Gvilelmi Flandri, (*c*) An. 1128. in obſidione Aloſti contra Theodoricum Alſaticum peremti. Sed Geyſtenſem jam vulgaverant Colonienſes An. 1501. 4. cum gloſſis, typis Henrici Qventelii. Eam ipſam poſtea editionem nactus Daumius vidit poſſe in ſua quædam ex illa emendari. Verſus ex hoc Scriptore afferuntur a Florilego in floribus Poetarum, qui Sæculo XIII. vel ſub XIV. initia ſcripſit: nonnulli etiam obſervante Daumio, qui in editis deſiderantur, ut lib. 2. cap. 22. iſtum:

Nam ſervus nequam, nunquam rem diligit æquam.

& lib. 3. cap. 6. hoſce:

Vix vivunt aliqui, quicunque vocantur amici,
Qui poſſint vere firmum ſibi fœdus habere.

Verum illi leguntur in *Carmine* hactenus Incerti *de Sagaci Nuncio*, v. 222. & 223. cujus Auctor vel ſic proditur eſſe noſter Bernardus. Cæterum *Bernardi* nomen olim & *Bernaredus*, ſive *Berneredus* ſcribebatur, uti *Medaredus* & *Medardus*, *Gildaredus*, & *Gildardus*, &c. Quod docuit Sirmondus ad Petri Cellenſis Epiſt. I. lib. 9. Hæc Daumius in notis pag. 44. Nec omittendum, quod Palponiſta poſt Daumium iterum lucem vidit in auctario ad Flacii Catalogum teſtium Veritatis.

Bernardus de Gordonio, Medicus Montiſpellanus defunctus circa Annum 1305. cujus *Lilium Medicinæ* MS. memorat Sanderus in Bibliotheca Belgica Tom. II. pag. 89. Idem ſæpius typis exſcriptum exſtat, ut poſt primam editionem Venetam Anni 1494. fol. etiam Pariſiis & Lugduni. Vide Lindenium, Mercklinum, Mangetum. Quæ ejuſdem Bernhardi feruntur, *de urinis*, *de febribus*, *de ſterilitate*, *regimen*, & *de Conſervatione Vitæ humanæ*, ex eodem Lilio repetita ſunt.

Bernardus Gvidonis, ſupra, *Bernardus de Caſtro Vinc.*

Bernardus Hildeimenſis ab An. 1130. ad 1153. Epiſcopus, teſte Poſſevino Synodales Conſtitutiones ex Jure & Patrum ſcriptis, ac Decretis collegit, Cleroque propoſuit. Fuit & Bernhardus II. Epiſcopus Hildesheimenſis ab A. 1452. ad 1459.

Bernardus Juſtinianus. Infra, *Juſtinianus*.

Ber-

(*a*) In Epiſtola ad Grævium Tom. IV. ſylloges Burmannianæ p. 406.

(*b*) Hanc vulgaverat Flacius inter poemata de corrupto Eccleſiæ ſtatu, Baſileæ 1557. 8. pag. 489.

(*c*) Ex Henrico Huntingtonenſi lib. 7. Hiſt.

Bernardus Lombardus Grammaticus, cujus Tractatum ſuper majorem editionem Donati, & alium de dubio accentu memorat Sanderus in Bibliotheca Belgica MS. pag. 203. ibidem etiam neſcio cujus M. *Bernardini* librum de dictaminibus, Exornationum Rhetoricarum exceptiones & librum exordiorum.

Bernardus Monachus, Scriptor Itinerarii. infra, *Bernardus Sapiens*.

Bernardus Monachus, qui circa Annum 1124. ſcripſit *de diſciplina Muſicæ artis*, idem videtur, de quo infra, *Berno*. Sed alius *Bernardus* Muſicus circa Annum 1480. de quo hæc Sabellicus Enneadis nonæ libro 8. *Muſicæ artis virum omnium, qui unquam fuerunt, ſine controverſia præſtantiſſimum plures annos Venetiæ habuerunt Bernardum cognomento Teutonem, argumento gentis, in qua ortus eſſet: omnia Muſicæ artis inſtrumenta ſcientiſſime tractavit: primus in Organis auxit numeros, ut & pedes quoque juvarent concentum, funiculorum attractu: mira in eo artis eruditio, voxque ad omnes numeros accommodata, Numinis providentia ad id natus, ut unus eſſet, in quo ars pulcherrima omnes vires experiretur ſuas.*

Bernardus a Monteſa, Bilbilitanus, Carmelita circa Annum 1460. qui ſcripſit in Joannem Hieroſolymitanum de inſtitutione Monachorum, Thomam Aquinatem de IV. Virtutibus Cardinalibus, & in Johannem Ribottum de peculiaribus geſtis Carmelitarum.

Bernardus Morlanenſis, Pitſeo pag. 205. Anglus, aliis rectius fortaſſe Gallus ex Morlaco *Morlacenſis* Aremoricus, ſive ut in MSS. *Morvalenſis* (a patria *Valle Morienne*) Monachus Cluniacenſis circa Annum 1130. cujus *libros tres de contemtu Mundi*, (*a*) carmine dactylico Leonino ſcriptos, dignoſque lectu primus vulgavit Matthias Flacius inter poemata de corrupto Eccleſiæ ſtatu, Baſileæ 1557. 8. pag. 247. & quidem integriores emendatioreſque, (*b*) quam deinde Nathan Chytræus, qui primus putavit eos ſe vulgare, Bremæ 1597. 8. Denique meliorem editionem debemus Eilhardo Lubino, Roſtochii 1610. 8. repetitam Rintelii 1626. 8. & Luneburgi 1640. 12. qui illis etiam præmiſit ejusdem Bernhardi *librum de vanitate Mundi & appetitu æternæ Vitæ*, verſibus hexametris ſimiliter Leoninis, hunc in modum:

Sed quid lucratur credens, qui non operatur?
Hic male ſe lædit. Male vivens non bene credit.
At cum mutatur mala mens, Deus hoc operatur.
Virtutum munus præſtare poteſt Deus unus.
Sed quamvis gratis tribuat Deus iſta beatis,
Nemo tamen ſegnis vitæ fert dona perennis,
Ni melior factus proprios correxerit actus.

At enim priorum trium librorum longe difficilius genus carminis triplicibus ſemper homœotelevtis ſyllabarum bis repetitis procedit, ut in his verſibus:

Crimina creſcere, flete, tepeſcere jus, decus, æquum,
Flete, gemiſcite denique dicite, dicite mecum:
Qui regis omnia, pelle tot impia, ſurge, perimus
Nos Deus adſpice, ne ſine ſimplice lumine ſimus.
Reſpice, reſpice nos Patris unice, Virgine nate,
Da mala plangere, da bona ſumere, da Tua, da Te.
Aurea tempora, primaque robora redde, rogamus:
Nos modo dirige, poſt modo collige, ne pereamus.

Sed deeſt in editionibus Epiſtola præfationis loco a Bernardo præmiſſa: *Domi-*

(*a*) Diverſum plane carmen hoc titulo, *Anſelmi* Cantuarienſis, de quo ſupra p. 112.

(*b*) Ex Helmſtadienſi MS. loca quædam emendat Leyſerus pag. 413. ſeq. Hiſtor. Poetarum medii ævi.

mino & Patri ſuo Petro, (*a*) *digniſſimo Abbati fratrum Cluniacenſium*, *Bernardus filius*, *eorum Frater*. *In aurem auream unam*. *Quod ad aures publicas*, *ſive ad multorum ora profertur*, *ſapientis eſt correctione curandum abſolvendumque judicio* &c. Dolendum eſt integram Epiſtolam non deſcriptam ab Oudino Tom. II. pag. 1275. ſeq. ex Codice MS. S. Victoris Pariſ. Libellum de Vanitate mundi: *Speculum Mundi inſcribit*, *laudatque Vetus Florum Poeticorum Collector*, *ſive Alanus*, *ut Vir quidam doctus ad Veterem Codicem notaverat*, & *ex eo Nobiliſſimus Barthius*, ὁ μακαρίτης, *volebat*; *ſive quis alius poſterior*, *quod potius eſt*, *nobis ignoratus*. *Laudatur autem ab Hieremia Paduano Part. I. Epit. Sapientiæ lib. 3. Rubr. 2. pag. 12. b.* &c. *Jacobo Magno lib. 8. Sophologii cap. 6. pag. 74.* & *auctore Cordialis quatuor Noviſſimorum*, Bernardus de Contemtu Mundi. Theodoro *tamen*, *neſcio cui*, *tribuit Zacharias Sylvius*, *Præfat. in Schol. Salernit. Johannis de Mediolano*, *cap. 4. Diverſus*, *puto*, (*b*) *ab hoc* de Contemtu Mundi *auctor eſt*, *quem ante Centum & viginti hos Annos Focaudus Monierus evulgavit*. Hæc Chriſtianus Daumius notis ad Bernardum Geyſtenſem pag. 42. Incertum noſtro ne Bernardo Cluniacenſi tribuendus *ſermo de villico iniquitatis*, qui inter dubia S. Bernardi legitur Tom. II. editionis noviſſimæ pag. 709. Tribuitur autem illi a Pitſeo liber *de Mundo* cujus initium: *Vita mori Mundo eſt ſed mors eſt vivere Mundo*. Nec non *de Verbi Incarnatione colloquium inter Gabrielem & Mariam*: Incipit: *Fit caput exangue*. Sed non perinde conſtat ejuſdem eſſe *verſus Encomiaſticos de Simone* Abbate Eboracenſi & *de Comite Wulnotho* qui Bernardi libris de contemtu Mundi in MS. Cottoniano ſubjunguntur. Vide Thomam Smithum in Catalogo illius Bibl. pag. 136. b. num. VIII. De *Conſuetudinibus Cluniacenſis Monaſterii* ad Hugonem Abbatem ſextum ab An. 1048. ad 1109. dixi ſupra in *Bernardo* Cluniacenſi, quem eundem cum hoc eſſe vix dubito.

Bernardus Noricus, ſupra, *Cremifanenſis*.

Bernardus Ollenſis, ſive *Ollerius*, Hiſpanus, Carmelitarum Prior Generalis circa Annum 1375. qui pro Clemente VII. fuit contra Urbanum VI. Scripſit de origine Ordinis ſui, & de immaculata conceptione B. Virginis.

Bernardus Oricellarius, (Ruſſelay) Florentinus, circa A. 1500. ſcripſit Hiſtoriam de rebus in Italia geſtis ab adventu Caroli Regis Galliæ. Vide Epiſtolas Petri Delphini X. 28. & Epiſtolam 224. in nova collectione Edmundi Martene Tom. III. pag. 1173. Prodiit Hiſtoria illa Londini 1724. 4. Vide Journal des Savans 1727. Aout pag. 505. & Acta Eruditorum Anno 1733. pag. 346.

Bernardus non Florentinus, ut Poccianto viſum ſed *Parentinus*, Provinciæ Toloſanæ, Ord. Præd. circa A. 1340. *Lilium*, ſive *Expoſitionem Miſſæ* & *ſermones de diverſis* reliquiſſe traditur a Trithemio c. 598. Lilium illud typis exſcriptum Pariſ. 1517. 1531. 8.

Bernardus Prior Cartuſiæ *Portarum* obiit Anno 1152. Ejus Epiſtolas tres edidit Petrus Franciſcus Chifletus S. J. in manuali ſolitariorum ex antiquorum Carthuſianorum Patrum cellis depromto. Divione 1657. 8. recuſas in Bibliotheca Patrum Lugdun. Tomo XXIV. p. 1501.

Bernardus Ordinis *Prædicatorum*, circa Annum 1290. ſcripſit in IV. libros ſententiarum. Vide infra Bernardum de Trilia.

Bernardus de Roma. Supra *Bernardinus*.

Bernardus, Archipresbyter Saccenſis JCtus, in municipio Patavino, ſcripſit *in*

(*a*) Petrus hic Venerabilis, Abbas nonus Cluniacenſis ab A. 1122. ad 1158.

(*b*) Idem eſt, quem Daumius edidit cum illo, qui inter auctores octo morales prodiit Coloniæ 1520. 4. cum gloſſis, in quibus auctor vocatur *Bernardus Monachus albus*.

in ſecundum Decretalium MS. Patavii teſte Tomaſino pag. 4.

Bernardus Monachus , cognomento *Sapiens* , cujus itinerarium in terram ſanctam An. 970. in Mabillonii Tom. I. act. Sanctorum Ordinis Benedicti pag. 523. Anglum natione exiſtimavit Pitſeus pag. 827.

Bernardus Monachus *Saxo* , teſte Sigeberto cap. 165. ad Hardevicum Archiepiſcopum ab Anno 1079. ad 1110. Magdeburgenſem ſcripſit amaro ſtilo librum *adverſus Henricum IV.* Imp.

Bernardus , cognomento *Sylveſter* , non diverſus a *Bernardo Carnotenſi* , de quo ſupra . Hujus Sylveſtri præter Epiſtolam ad Raymundum Caſtri Ambroſii , de modo rei familiaris utilius gubernandę , obviam in editionibus S. Bernardi Pariſ. 1586. aliiſque uſque ad Horſtianam , aliud opus *Terrico al. Gerrico* celebri Doctori dicatum de *Megacoſmo & Microcoſmo diverſo carminum genere , proſa intermiſſa , libri in Bibliothecis , præſertim Galliæ adhuc latent , (a) & in Codicibus Regiis* 954. *ait Phil. Labbeus , viditque Heidelbergæ in Urbis Bibliotheca Barthius . Quem de eo vide lib.* 56. *Adverſ. cap.* 10. *col.* 2652. *Promunt ex illo Verſus paſſim Florilegus , Vinc. Belluacenſis in Speculo doctrinali , & recentiore ævo Joan. Picardus ad Guil. Neubrigenſem pag.* 725. *Andr. Quercetanus ad Biblioth. Cluniac. pag.* 47. *& prælaudatus Barthius ad Guil. Britonem , pag.* 217. (*Cangius voce* ciſimus .) *Idem haud dubie* Bernardus *eſt , cujus verſus a Sylveſtro Gyraldo producuntur lib.* 2. *Itin. Cambriæ cap.* 3. *pag.* 862. *De quo , quibus Bern. Sylveſter ille in manus perveniet , omnium optime judicare poterunt . Sane mecum facere video Barthium pag.* 97. *ad Brit. Nec diſparis ævi videtur , niſi & idem eſt* . Bernardus *qui* de Improbatione Vitiorum *verſus dedit , citatus frequenter Hieremiæ Paduano* .

Bernardus Theſaurarius , cujus librum *de acquiſitione terræ ſanctæ* ab Anno 1095. ad 1230. conſcriptum quidem Gallice ſed A. 1320. verſum Latine a *Franciſco Pipino* Ord. Præd. vulgavit celeberrimus Muratorius Tomo VII. ſcriptorum Italiæ pag. 657. * Ex meis ad Raynaldi Annales adnotationibus ad an. 1226. demonſtratum arbitror hiſtoriam Bernardi Theſaurarii Gallice ſcriptam , quam dein P. Franciſcus Pippinus Latine tranſtulit , & interpolavit , ipſam omnino eſſe hiſtoriam , quam ſub titulo *continuationis ad hiſtoriam Gvillelmi Tyrii* ſine authoris nomine vulgarunt PP. Martene , & Durand Vet. Mon. to. 5. Ibi pariter admonui hiſtoriam Bernardi mutilam habuiſſe Franciſcum Pippinum , quod & ipſe in fine *verſionis* ſuæ ſuſpicatus eſt . Perductam vero fuiſſe illam ab authore ſuo uſque ad ann. 1274. quo Lugdunenſe I. œcumenicum concilium convenit ; ejus enim in fine hiſtoriæ ſuæ Gallicus author meminit .

Bernardus Ticinenſis Epiſcopus *de vita* deceſſoris ſui *S. Lanfranci Ticinenſis* defuncti An. 1194. Tom. IV. Act. Sanctorum Junii 23. p. 620. 630. * Ad hunc facile Bernardum pertinet commentarius ille in Eccleſiaſticum , de quo catalogus MSSum Codicum Bibliothecæ Taurinenſis codic. 73. pag. 23. Nondum prodiit .

Bernardus Archiepiſcopus *Toletanus* , qui interfuit Conciliis Legionenſi , Nemauſenſi & Gerundenſi An. 1091. 1096. & 1097. Auctor *Sermonum IV.* in Antiphonam *Salve Regina Miſericordiæ* , editorum ſæpius inter Opera Bernardi Claraevallenſis . edit. noviſſ. Tom. II. pag. 738. Vide Oudinum Tom. II. pag. 881.

Bernardus Treviſanus . Vide Clariſſimi Viri Apoſtoli Zeni Epiſtolam Italice editam ad Juſtum Fontaninum , Venet. 1704. 8.

Bernardus de Trillia , Nemauſenſis , Ordinis Prædicatorum , defunctus An. 1292. ſcripſit Poſtilla ſuper Pſalterium , Proverbia , Eccleſiaſten , Sapientiam , Cantica Canticorum , ſuper Johannem uſque ad cap. XI. & ſuper Apocalypſin . In Sententiarum libros . Quæſtiones de cogni-

(a) Vide Oudinum Tom. II. p. 1006. ſeq.

cognitione animæ conjunctæ corpori , & animæ ſeparatæ , aliaſque varii argumenti, & Sermones . Vide Echardi Bibliothecam Dominicanorum Tom. I.p. 432. ſeq. *Bertrandum* de Trilla vocat , & Commentarium ejus in IV. libros Sententiarum MStum exſtare in Bibliotheca Victoris Pariſienſ. teſtatur Launojus de Regia in matrimonium poteſtate p. 12.

Bernardus de Ubertis , Florentinus , Abbas Vallis Umbroſæ & Cardinalis , An. 1133. diem obiit . Præter *Sermones* ejus *Commentarium in Regulam Johannis Gualberti* , *Hiſtoriam Vallumbroſanæ Congregationis* , *libros tres contra Simoniacos & Inveſtituras* memorat Julius Niger pag. 108. Hiſtoriæ Scriptorum Florentinorum .

Bernardus Ultrajectenſis Clericus , teſte Sigeberto cap. 169. ſuper *Eclogas Theoduli* commentatus, Divinas Hiſtorias & ſæculares fabulas allegorica expoſitione dilucidavit . Hunc ab Oudino male cum Bernardo Sylveſtro confundi exiſtimo . Nam Sylveſtrum conſtat a Joanne Sarisberienſi Carnotenſem ſemper appellari .

Bernardus de Waching , ſive *Waging* . ſupra *Bernardus de Baging* .

Bernardus Weſterrodes , Auctor *Planctus* , ſive Satyræ in Clericos , verſibus Leoninis ſcriptæ editæque a Flacio inter Carmina de corrupto Eccleſiæ ſtatu , (*a*) Baſileæ 1557. 8. pag. 101. & deinde a Berneggero de idolo Lauretano pag. 141. aliiſque . Berneggerus & Reineſius pag. 299. Epiſt. ad Daumium , auctorem hujus planctus faciunt *Bernhardum Corbejenſem* , de quo ſupra .

Bernardus Zane , Patricius Venetus & Archiepiſcopus Spalatenſis , cujus Oratio in Seſſione prima Concilii Lateran. An. 1512. habita legitur apud Binium Tom. V. Parte 2. pag. 19. atque inde in cæteris Conciliorum editionibus .

Bernenſis , Helvetius , Ordinis Prædicatorum circa Annum 1314. cujus memoratur *Antiphona de B. Virgine ex diverſis partibus antiphonarum* , *reſponſoriorum* , *hymnorum* , *retinentibus tamen proprium ſonum cum propriis melodiis* . Vide Jacobum Echardum Tom. I. pag. 532.

Bernerus , ex Monacho S. Remigii Remenſi Abbas Humolarienſis in Vermanduis Galliæ , Ordinis Benedict. circa A. 964. ſcripſit Vitam *S. Hunegundis* defunctæ Anno 650. quæ obvia apud Surium 25. Auguſti , & ſincerior apud Mabillonium Act. Benedict. Sec. 2. pag. 1018. cum hiſtoria translationis , Sec. V. p. 215.

Bernitius Lincolnienſis , Anglus , memoratus Cangio , nihil aliud ſcripſiſſe perhibetur , quam eruditam Epiſtolam , quæ MS. ſervetur Oxoniæ in Collegio Lincolnienſi , ut ait Pitſeus p. 827. ſed nec tempus , nec argumentum notans . Epiſtola hæc a Lelando , Baleo , & aliis præteritur .

Berno , ex Monacho Prumienſi Ann. 1008. Abbas Augiæ Divitis , Ordinis Benedicti , defunctus An. 1048. 7. Junii , de quo Joannes Ego lib. 2. cap. 27. de viris illuſtribus Augiæ Tom. I. Anecdotorum Pezii , Parte 3. pag. 687. & Pezius Præfat. ad Tom. IV. P. VII. ſeq. Exſtat liber , quem Anonymus Mellicenſis cap. 81. vocat , *de Inſtitutione Miſſarum* , Romæ ab eo ſcriptus , cui in editionibus titulus eſt : *de quibuſdam rebus ad Miſſæ Officium pertinentibus* , in cujus cap. 2. narrat ſe coronationi Henrici II. Imperatoris a Benedicto VIII. factæ interfuiſſe . Prodiit Pariſiis 1518. 4. apud Henr. Stephanum avum , & Venetiis 1572. 8. & in Collectione Hittorpiana Scriptorum de Eccleſiaſticis Officiis , Coloniæ 1568. fol. & in Pariſienſi 1610. fol. & in Bibliothecis Patrum Pariſienſibus , Colonienſi & Lugdunenſi Tom. XVIII. pag. 6. Vide Oudinum Tom. II. pag. 599. Dialogus cum *Gerungo* Monacho *de quatuor temporum* jeju-

(*a*) Similis Planctus Latino Germanicus in Hermanni ab Hardt Præfat. ad Tom. III. Autographorum D. Lutheri.

jejuniis (a) *per ſua Sabbata obſervandis*, ad Aribonem Archiepiſcopum Moguntinum, in Bernhardi Pez Anecdotis Tom. IV. Parte II. pag. 55. Epiſtola ad eundem Aribonem *de quatuor Adventus Dominicis* ante Feſtum Nativitatis *Chriſti* celebrandis pag. 41. Ex *libro Officiorum S. Hilarii*, neſcio an cuiquam alii memorato locum affert pag. 51. & pag. 52. *ad Aurelianenſem Synodum* ea ſuper re habitam provocat. Etiam *de Hiſtoria Alemannorum* ſcripſiſſe teſtis Trithemius, ex eo quædam in Chronicon ſuum Hirſaugienſe transtuliſſe ſe profeſſus. *Vita S. Udalrici*, Auguſtani Epiſcopi, obvia apud Surium & in Velſeri Operibus pag. 596. & in Sanctorum Actis 4. Julii. *Vita S. Meginradi*, Epiſcopi & Martyris, apud Mabillonium Seculo IV. Benedictino Parte II. pag. 63. Nondum in lucem prodiit ejus quod Sigebertus cap. 156. laudat præpollens in arte Muſica (b) opus, quod *de regulis ſymphoniarum & tonorum* ſcripſit, & quod *in menſurando Monochordo* ultra regulam *Boetii* ſed aſſenſu minoris Boetio *Gvidonis* ſuppoſuit unum tonum tetrachordohypaton, & contra uſum majorum, in ipſo tetrachordohypato inſeruit utiliter ſynemmenon. Lipſiæ in Bibliotheca Paulina habetur MS. Bernonis *libellus tonarius* ad Piligrimum Archipræſulem (Laureacenſem, qui An. 992. obiit) Ejuſdem *Muſica*, *Antiphonarius*, & *Monochordi menſura*; tanquam quatuor diſtincta ſcripta in Catalogo B. Joachimi Felleri pag. 328. Sicut Trithemius quoque cap. 311. de S. E. & de illuſtr. Benedictin. II. 77. tanquam tria diſtincta memorat: *De Muſica ſeu de tonis*: *De inſtrumentis Muſicis*: & *de menſura Monochordi*. Apud eundem quoque mentio *Epiſtolarum* ad diverſos, & libri *de jejunio Sabbati*. Prologum in *Tonarium*, cum operis exordio edidit laudatus Pezius Tomo IV. Anecdotorum Parte II. pag. 68.

Elenchus brevis Scriptorum medii ævi Latinorum de Muſica, Cantuque Eccleſiaſtico.

Anonymus Gvidone Aretino aliquot Sæculis antiquior, quem laudat Iſaacus Voſſius de viribus rhythmi p. 91.

Alius Scriptor Sec. XIII. vel XIV. de flatuum, ac ventorum operatione Muſicæ, quem Gvelferbyti editum tradunt Memoriæ Litterariæ Trevoltinæ Ann. 1725. pag. 2281.

Agobardus de correctione antiphonarii.

Amalarii liber de ordine antiphonarii. Ej. Cantatorium, de quo ſupra.

Aribo, de quo ſupra.

Auguſtinus libris ſex de Muſica, Tom. I. Operum.

Aurelianus, Eccleſiæ Remenſis Clericus, de quo ſupra.

Bartholomæus Senenſis, Ordinis Prædicator. circa Annum 1451. libro de ſeptem artibus liberalibus.

Beda, de quo ſupra.

Bernardus, de quo ſupra.

Berno, Abbas Augienſis, de quo ſupra.

Boetii de Muſica, ſive Inſtitutionis Muſicæ libri V. de quibus lib. III. Biblioth. Latin. cap. 5.

Bruno, Leucorum Epiſcopus, & deinde inter Pontifices *Leo IX.* de quo Anonymus Mellicenſis cap. 85. *Hic in Muſica ſubtiliſſimus fuit, & inter cantus alios, quos plurimos edidit, hiſtoriam beatiſſimi Papæ Gregorii ſatis artificioſe compoſuit.*

Mar-

(a) De hoc Bernonis ſcripto videndus Sigebertus Gemblacenſis cap. 156. de S. E. & Epiſtola Treverenſium ad Leodienſes edita ab Edmundo Martene Tom. I. Anecdotorum pag. 305. ſeq. ubi *Regula Bernonis* appellatur.

(b) Hic *Bernhardus Muſicus* aliis; adde Johannis Molleri Homonymoſcopiam pag. 546. ſeq. De *Antiphonario* Ordinis Ciſtercienſis auctore Bernhardo Clarævallenſi, quod editum Lipſiæ An. 1517. apud Michaelem Lotherum & a Jacobo Hommey in Supplemento Patrum ſtatim in limine, Pariſiis 1684. 8. atque inde in editionibus Bernhardi Mabilloniani. An. 1690. & 1719. Tom. I. pag. 679. Sed quem Hommeyus addidit pag. 27. Tractatum *de ratione cantandi Gradale*; & pag. 31. *Tractatum de tonis*, pag. 31. 68. Mabillonius ut aliena a Bernhardo omiſit.

Marcianus Capella libro nono ſive ultimo.

Caſſiodorus libro de ſeptem diſciplinis.

Conradus, Monachus Hirſaugienſis circa A. 1190. de Muſica & tonis ſcripſit teſte Trithemio cap. 384.

Dietgerus, infra, *Theogerus*.

Fucraldi liber de Muſica, laudatus Anonymo Mellicenſi cap. 107.

Gerhardus, Monachus S. Quintini, teſte Henrico Gandavenſi cap. 52. *compoſuit antiphonas & reſponſoria in feſtivitate S. Eliſabeth cantanda*. Neumas (*a*) *vero eiſdem antiphonis & reſponſoriis quidam frater* Petrus, *Canonicus S. Autberti Cameracenſis, appoſuit. Idem etiam* Petrus, *Muſicæ artis peritus, dulci modulamine & limato dictamine compoſuit plura Cantica, quæ vulgo* conductus *appellantur*.

Gregorianum Antiphonarium cum notis antiquis Muſicis MStum in Bibliotheca Vaticana. Vide Diarium Venetum Eruditorum Italiæ Tom. XIX. pag. 7. Excuſum accuratius curante Joſepho Maria Thomaſio, (*b*) Romæ 1691. 4. De aliis editionibus vide Nicolai Petri Sibbern Schediaſma de libris Latinorum Eccleſiaſticis pag. 23. Selecta ex Antiphonario Romano per Annum in uſum Eccleſiarum ruralium, habeo cum notis Muſicis excuſa Antvverpiæ 1617. fol. *De Reſponſoriis Pſalmorum* vide notas ad S. Ambroſium Tom. I. edit. Benedict. pag. 931.

Gregorianæ Pſalmodiæ enchiridion editum ante Annos ducentos, de quo Cangius appendice ad gloſſarium mediæ Græcitatis pag. 80. Vide & Johannem Bonam de Divina Pſalmodia cap. 17. Gvilelmi Gabrielis Nivers Diſſertat. in Cantum Gregorianum, & Anonymi Benedictini librum editum, (*c*) Pariſiis 1677. 4. *la ſcience & la practique du plain chant:* Baluzium ad Capitularia Tom. II. pag. 1134.

Guido Aretinus Monachus Ordinis Benedicti circa Annum 1030. cujus eſt decantatum Muſicis: *Ut re mi fa ſol la*. Hic *Micrologum Muſicum* (a Micrologo de Officiis Eccleſiaſticis diverſum prorſus) ſcripſit ad Theodaldum Epiſcopum: & *Antiphonarium* laudatum Benedicto VIII. Pontifici. Vide Baronium ad Annum 1022. num. 20. ſeq. Oudinum Tom. II. pag. 600. & Joannis Weitzii heortologium pag. 264. ſeq. & Pezium Tom. III. Anecdotorum Parte III. pag. 616. Item Gvido *Abbas S. Laufridi*, cujus Opus eximium de Muſica laudatur ab Anonymo Mellicenſi cap. 80. & Trithemio cap. 318. Dicavit id Gvilelmo Abbati primo Rievallenſi. Vide Jac. Hommey Supplem. p. 68.

Gvilelmus ex Emmeramenſi Monacho Abbas Hirſaugienſis, Anno 1091. obiit, de cujus Muſica ſcientia Anonymus Mellicenſis cap. 106. 108. De Muſica & tonis, & de correctione Pſalterii ſcripſiſſe teſtatur Trithemius cap. 352.

Helpericus Monachus S. Galli circa Annum 1069. quem de Muſica ſcripſiſſe Trithemius idem notat cap. 325.

Hermannus Contractus, Muſicus etiam inſignis & omnibus ſui temporis ſubtilior extitiſſe, ac Cantilenas plurimas de Muſica, Cantuſque, de ſanctis ſatis auctorabiles edidiſſe ait Anonymus Mellicenſis cap. 90. De Muſica ac Monochordo ſcripſiſſe traditur a Johanne Egone apud Clariſſ. Pezium Tom. I. Anecdotor. Parte ult. p. 689.

Hieronymus de Moravia circa A. 1260. Ordinis Prædicatorum, de cujus Tractatu de Muſica vide Jacobum Echardum Tom. I. p. 159.

Hucbaldus Elnonenſis Monachus Ordinis Benedict. cujus *librum de arte Muſica*, & *Cantus multorum Sanctorum, dulci & regulari melodia compoſitos* memorat Sigebertus Gemblacenſis cap. 108. Vixit Caroli Calvi temporibus circa Annum 910.

Joan-

(*a*) Cantus genus & ſacri jubili. Vide Cangii gloſſarium in *pneuma*.

(*b*) Giornale de' letterati di Modena A. 1692. p. 7. Acta Erud. 1692. p. 477.

(*c*) Journal des Sav. 1677. p. 209.

Joannis Papæ XXI. Muſica ad Fulgentium Anglorum Antiſtitem, MS. Lipſiæ in Biblioth. Paulina. Vide W. E. Tentzelii dialogos A. *1692*. p. *719*.

Iſidorus Hiſp. libro 3. Origg. c. 14. 22.

Leo IX. vide ſupra, *Bruno*.

Notkerus Monachus Ratisbonenſis, cujus *Theorema troporum*, ſeu *Cribrum Monochordi* MS. in Bibliotheca Benedictoburana. Vide Pezium Tom. III. Anecdotor. Parte III. p. *616*.

Notgeri Abbatis Augienſis in Muſica peritiſſimi librum ſequentiarum laudat Anonymus Mellicenſis c. *65*.

Osbertus Monachus Cantuarienſis circa Annum 1020. quem de Muſica ſcripſiſſe notat Trithemius cap. 313. & de illuſtribus Benedictinis II. *66*.

Petrus Canonicus S. Autberti Cameracenſis. Vide ſupra in Gerardo.

Regino Prumienſis, cujus harmonica inſtitutio eique ſubjectum lectionarium totius anni, cum ſuperſcriptis notis Muſicis fuit apud Virum Clariſſimum Gerhardum van *Maſtricht*, & in Bibliotheca Jacobi Kryſii. Adde Maſtrichtii Epiſtolam in celeberrimi Struvii introductione ad Hiſtor. Litterar. pag. *166*. Oudinum Tom. II. pag. 408. & Joannis Georgii Schelhornii Amœnitates Litterarias Tom. X. p. 1168. *Notarum Muſicarum* ſpecimina, quales fuere in veteribus Eccleſiis Occidentalibus ante aliquot Sæcula uſitatæ, exſtant apud Lambecium lib. 2. pag. 763. 783. & lib. 3. p. 138. 201. 207. & apud Hugonem Menardum ad Sacramentarium Gregorii M. pag. 78. & in B. Staphorſti noſtri Hiſtor. Eccleſ. Hamburg. Tom. III. p. 337. & Tom. IV. p. 267.

Sigebertus Gemblacenſis de ſeipſo cap. 172. *Arte Muſica Antiphonas & Reſponſoria de Sanctis, Macario & Guiberto melificavi*.

Simon Taillerus Dominicanus Scotus circa Annum 1240. cantum rudiorem Eccleſiaſticum inſtituit emendare, ſcriptis duobus libris *Pentachordorum*, & tertio *de Tenore Muſicali*, quartoque *de Cantu Eccleſiaſtico corrigendo*. Vide Jacobum Echardum Tom. I. p. CXI.

Ricardus de S. Victore laudatus a Vincentio Bellov. in Speculo doctrinali.

Rudolphus Abbas circa Annum 1120. in Muſica acutiſſimus celebratur ab Anonymo Mellicenſi cap. 103.

Theogerus (Anonymo Mellicenſi cap. 109. Dietgerus, Theokarius) Ordinis Benedicti circa Annum 1118. Epiſcopus Metenſis, cujus Tractatum de Muſica Anonymo eidem laudatum adhuc ſervat Bibliotheca Tegernſeenſis, ex qua prologum vulgavit Bernardus Pez Præfat. ad Tom. IV. Anecdotorum p. IX.

Georgius Valla Placentinus libris V. *de* Muſica, Græcos potiſſimum ſecutus, ſed & Boethium. Exſtant in ejus Opere de expetendis & fugiendis rebus, excuſo Venetiis 1501. ingenti Volumine in folio.

Vincentius Bellovacenſis Speculi Doctrinalis libro XVI. cap. 10. 35.

Wolſtanus Monachus & Præcentor Eccleſiæ Wentanæ, ſive Wintonienſis in Anglia circa Annum 980. Scriptor libri *de tonorum harmonia*. Vide Oudinum Tomo II. pag. 500.

* *Berno*. *Bernonis* liber hunc titulum nempe *de inſtitutione Miſſarum* præfert in priori Pariſienſi editione anni non quidem 1518. ut male hic, ſed 1510. ut ex ſubſcriptione Epiſtolæ Jacobi Fabri, qui illum e MS. codice Moguntino vulgavit, ex quo lucem accipit ambigua temporis, quo editio peracta eſt adnotatio in fine libelli legenda. Ita enim concepta eſt: *Pariſiis ex officina libraria Henrici Stephani* anno 1510. nono KAL. Decembris.

Bernoldus, aliis *Bernaldus*, vel *Bertoldus*, Presbyter Conſtantienſis in Svevia, circa Annum 1089. ex Gelaſiano Codice aliiſque compoſuit *Ordinem Romanum*, de cujus variis editionibus & interpolationibus, auctariiſque dicendi locus infra, *Ordo*. Meminit Honorius IV. 13. de S. E. & Trithemius cap. 338. neque aliud ejus quicquam referunt. De aliis ſcriptis, quæ huic Bernoldo, ſive, ut apud Anonymum Mellicenſem cap.

101.

101. vocatur, *Bernardo* tribuuntur, mox infra in *Bertoldo*.

Bernovvinus Poeta. Vide Acta Sanctor. Tom. VI. Junii p. 14.

Beroldus Mediolanenſis circa An. 1123. cujus *Manuale*, & *Pontificale Ambroſianum*, & *Ordinem Mediolanenſis Eccleſiæ*, MSS. memorat Picinellus pag. 91. Athenæi Scriptorum Mediolanenſium.

Jacobus Bertaldus, ex Cancellario aulæ Ducalis Venetorum, Epiſcopus in Dalmatia Veneta Vegienſis, qui An. 1245. ſcripſit *Splendorem Conſuetudinum Civitatis Venetorum*, MS. in Bibliotheca Cæſarea, teſte Lambecio Tom. II. p. 953.

Bertha, ſive *Bertrada*, quæ circa Annum 1090. ſcripſit *Vitam S. Adelheidis* primæ Abbatiſſæ Vilicenſis in Diœceſi Colonienſi, & defunctæ An. 1015. quæ exſtat apud Surium & in Actis Sanctorum 5. Februarii pag. 714. Laudat Conradus in Vita Wolfelmi (qui Adelheidis frater fuit) apud eundem Surium & in Actis 22. Aprilis.

Bertharius, ſive *Bertarius* ex Regum Francorum ſtirpe Abbas Caſſinenſis, & a Saracenis obtruncatus Martyr Anno 883. 22. Octobris, ſcripſit ex Veteris Codicis fide & teſte Leone Oſtienſi lib. 1. cap. 32. & Petro Diacono cap. 12. *libros duos* ἀντικειμένων *ſententiarum Veteris & Novi Teſtamenti*, editos ſine nomine auctoris Baſileæ 1530. fol. Pariſiis 1530. 8. Coloniæ 1533. 8. & Pariſiis 1556. 12. cum libris *Junilii* Africani: & in Bibliothecis Patrum, in quibus ex Felicis Toletani fide *Juliano Toletano* tribuuntur: cujus non magis ſunt quam *Salviani* Maſſil. cum quibus eos Anno 1530. edidit Johannes Alexander Braſſicanus: vel *Ricardi* Cluniacenſis, ad quem referuntur a Sixto Senenſi lib. IV. Bibliothecæ Sacræ pag. 371. De cæteris Bertharii ſcriptis nolo repetere, quæ jam notata a Petro Diacono, & in Johannis Baptiſtæ Mari ad eum notis, & apud Caveum: niſi quod *Verſus de vita, obitu ac miraculis S. Benedicti* etiam editos monere juvat in Actis SS. Benedict. Tom. I. pag. 29. Trithemius cap. 326. & illuſtr. Benedictin. II. 72. tantummodo ſermones ejus elegantes commemorat.

Bertharius Presbyter, qui ſcripſit *geſta Epiſcoporum Virdunenſium* continuata per Anonymum Monachum S. Vitoni Virdunenſis ab Anno 888. ad 1043. & a Laurentio Leodienſi ad Annum 1197. & ab altero Anonymo ad Annum 1295. Vide ſupra. *Bercharius*, & Carolum le Cointe Tom. II. Annal. pag. 638. & Jacobi le Long Bibliothecam Hiſtor. Galliæ pag. 207.

Bertholdus Conſtantienſis Presbyter, non diverſus, ut videtur a *Bernoldo*, de quo ſupra, *Ordinis Romani* concinnatore. Anonymus Mellicenſis cap. 92. eum ait ſcripſiſſe *vitam* Magiſtri ſui *Hermanni Contracti*, & *Chronicam*, illam nimirum, quam ab Anno 1054. (ubi Hermanni Chronicon deſinit) deduxit ad Annum 1100. editam a Chriſtiano Urſtiſio Tomo I. Baſil. 1584. & Francofurti 1670. fol. quanquam in Caniſii editione Tom. I. tantum appendix uſque ad Annum 1066. legitur. Tom. III. editionis novæ pag. 274. 276. In temporis notatione eum non raro hallucinari notavit Antonius Pagi ad Annum 1090. num. VI. Sunt, qui hunc ſcriptorem eundem putant cum *Bernaldo* Presbytero Conſtantienſi, Cæſaris partium inimico, cujus liber editus inter vetera monumenta a Sebaſtiano Tegnagelio, Ingolſtadii 1512. 4. *De vitanda excommunicatorum communione, de reconciliatione lapſorum, & de Conciliorum, decretorum, decretalium, ipſorumque Pontificum Romanorum auctoritate*. Bernaldus etiam appellatur in Codice MS. opuſculorum ex quo nonnulla producit Jo. Jacobus Hottingerus in addendis ad Tomum quartum Hiſtoriæ Eccleſiarum Helveticarum, editæ Germanico idiomate, p. 45. ſeq. ubi memorat ejus *apologeticas rationes adverſus Schiſmaticorum objectiones*: Epiſtolas *de lege excommunicationis* ad Adelbertum Nemetenſem Præpoſitum, *de ſolutione juramenti*, ad Adelber-

bertum Argentinenſem Præpoſitum, *non tam mente quam corpore ſuper ollas Ægypti collocatum Recconem* &c. Ad Gebhardum Epiſcopum *de Ordinatione vitanda*, & *de ſalute parvulorum*, *qui ab excommunicatis baptizati ſunt*, quos negat rebaptizandos eſſe. *De emtione Eccleſiarum*: nec non *de Presbyterorum officio*, ad fratres apud Rettenboch: ubi inter alia profitetur Paulum Apoſtolum *evidentiſſime docere*, quod apud antiquos (*a*) Presbyter & Epiſcopus idem fuerint. Mihi perquam veriſimile videtur non alium etiam eſſe *Bernardum* Presbyterum, de quo hæc Anonymus Mellicenſis cap. 101. *Bernardus Presbyter vir doctus & Catholicus, cum collega ſuo Albano Presbytero utilem habuit* conflictum ſuper incontinentia Sacerdotum. *Scribit deinde* Apologeticum ſuper Decreta, *quem venerabilis Papa Gregorius ejuſdem nominis ſeptimus in Romana Synodo* (Anno 1074.) promulgavit contra Simoniacos & incontinentes Altaris miniſtros. *Scribit præterea librum* de poteſtate Presbyterorum. *De Concordia Officiorum librum*. *Librum quoque* de Confeſſione. *Ad hoc etiam ſatis utilem ſcribit* Chronicam. *Bernaldi* Apologeticus pro Gregorio VII. ſeu tractatus de ſacramentis excommunicatorum juxta aſſertionem SS. Patrum recuſus in Tomo quinto Bibliothecæ maximæ Pontificiæ Jo. Thomæ Rocaberti, Romæ 1698. fol. Opuſcula pro Gregorio VII. vulgata a Gretſero Ingolſtadii 1609. 4. jam prelis iterum ſubjiciuntur in Tomo ſexto Gretſeri operum, quæ junctim brevi prodibunt Ratisbonæ ſeptendecim Voluminibus. *Jam lucem publicam viderunt* An. 1739.

Bertholdus Monachus *S. Galli*, cujus *annotatio de Abbatibus Monaſterii S. Galli* ab Anno 1199. ad 1292. apud Goldaſtum Tomo primo rerum Alemannicarum p. 92. Fuit & Abbas S. Galli *Bertholdus* de Falckenſtein, ſed is jam An. 1272. diem obiit ut apud eundem Goldaſtum videre eſt. pag. 93.

S. Bertholdus Abbas *Garſthenſis* defunctus Anno 1130. cujus vita edita ab eodem Gretſero cum quatuor S. Bernardi opuſculis. Ingolſtadii 1617. 4. & in Actis Sanctor. 27. Jul.

Bertholdus de Maisberch, vitioſe apud Jameſium *Berealdus*: Ordinis Prædicatorum, Theologus & Philoſophus clarus circa Annum 1454. (non 1320. ut Cangius ex Poſſevino: nec 1355. ut Altamura) ſcripſit *Summam Theologiæ*, & *Philoſophiam Platonis*: & *Commentaria in librum Elementorum* (*b*) *Procli*, MSta Oxoniæ in Collegio Balliolenſi: & *in tres libros Meteororum Ariſtotelis*, ubi *de polo iridis*, ſive arcus cœleſtis centro. Vide Jacobum Echardum Tom. I. pag. 811. ſeqq.

Bertholdus Monachus *Miciacenſis*, Ordinis Benedicti, in Provincia Lugdunenſi ſcripſit *Vitam S. Maximini*, Abbatis Miciacenſis, cum carmine præmiſſo ad Jonam Aurelianenſem ab Anno 821. ad 843. Epiſcopum. Edidit Mabillonius Act. SS. Benedictin. Tom. I. pag. 591.

Bertholdus Reginoburgenſis, ſive, *Ratisbonenſis* non Ordinis Prædicatorum ut Bzovio viſum ad Annum 1253. num. XI. ſed Franciſcanus (*c*) ſive Ordinis Minorum defunctus in patria An. 1272. Tantam habuiſſe *gratiam prædicandi* traditur ab Henrico Sterone in Annalibus ad Annum 1253. *ut ſæpe ad eum audiendum pluſquam ſexaginta millia hominum convenirent*. Præter *Sermones* de tempore & de Sanctis qui Lipſiæ in Paulina & aliis in locis MSti ſervantur, ſcripſit librum *de inſtitutione Vitæ religioſæ*. Idem utique videtur Bertholdus, cui David de Auguſta formulam Noviciorum dicavit, inter Bernhardi Opera, ſupra. & Tom. XXV. Bibliothecæ Patrum pag. 868. Fratrem appellans, & a No-

(*a*) *Presbyteri & Epiſcopi antiquitus idem fuiſſe leguntur, & eandem ligandi atque ſolvendi poteſtatem, & alia quæ Epiſcopis ſpecialia habuiſſe, non dubitatur. Poſtquam autem Presbyteri ab Epiſcopali excellentia cohibiti ſunt, cœpit eis non licere quod licuit.*

(*b*) [illegible], de qua Tom. VIII. Bibliothecæ Græcæ p. 516.

(*c*) Vide Oudinum Tom. III. p. 443. ſeq.

a Novitiis diſtinguens, unde concidit cauſa, ob quam Waddingus in Annalibus Minorum ad Annum 1271. num. 21. de alio cogitandum eſſe ſibi putavit.

Bertholdus Zvviſaltenſis Abbas ſcripſit librum de origine Monaſterii Zvviſaltenſis, quem in teſtimonium citat perſæpe Martinus Cruſius in Annalibus Svevorum.

S. Berthovvaldus (Bedæ Berchvvalde, aliis Berchvvaldus (*a*) vel Brihtvvaldus) ex Monacho Glaſconienſi Archiepiſcopus poſt Theodorum An. 692. Cantuarienſis, ſcripſit Lelando cap. 62. teſte libellum *de origine & inſtitutione Eoveſhamenſis Monaſterii*, in gratiam Ecgvini, Epiſcopi Wicciorum.

Bertiniani Annales Regum Francorum, ab Anno 741. ad 882. ex vetuſto Monaſterii S. Bertini Codice vulgati ab Andrea du Cheſne Tom. III. pag. 150. 261. & a Muratorio in Tomo ſecundo ſcriptorum Italiæ, Corporis Mediolanenſis pag. 490. *Appendicem* vero alterius Scriptoris ab Anno 883. ad 900. vulgavit Freherus Tom. I. ſcriptorum Germanicorum pag. 46. 55. & ex Frehero Andreas du Cheſne Tom. II. pag. 575. ad calcem Annalium Fuldenſium: & laudatus Muratorius Tom. II. ſcriptorum Italiæ pag. 570. Supplementum etiam Anni 901. edidit illuſtris Leibnitius T. I. Brunſvic. ſcriptor. p. 192. & ex eo Burchardus Gotthelf Struvius in nova Freheri editione Tom. I. pag. 70. qui etiam ad appendicem illam pag. 53. ſeqq. contulit, quæ Lambecius lib. 2. pag. 351. 358. publicaverat ex Codice Cæſareo ab Anno 882. ad 887. Bene autem notavit du Cheſnius Bertinianos Annales in eo differre a Fuldenſibus ſive Moguntinis, quod Fuldenſium auctor Carolo Calvo Francorum Regi ad calumniam uſque iniquus extitit. Porro in his Bertinianis ab Anno 741. ad 813. eadem multa cum Annalibus plebejis, ſive Loiſellianis rerum Francicarum, quos idem du Cheſne vulgavit Tom. II. pag. 24. ſeq. Deinde ab 814. ad 830. multa eadem cum Annalibus Eginhardi. In temporum notatione errores quoſdam obſervat Carolus le Cointe Tom. 8. pag. 541.

Bertrami de Alemannia, (*b*) tractatus *de via contemplationis & cognitionis Dei ſecundum libros* D. Dionyſii *factus* memoratur MS. apud Sanderum Bibl. Belgicæ MS. Tom. II. pag. 213.

Bertrami in Germania Epiſcopi librum *de illuſione Dæmonum* ad Cunonem Archiepiſcopum (ab Anno 1066.) Trevirenſem, e Latino Gallice verſum vidiſſe ſe teſtatur Antonius Verderius Bibl. Gallicæ pag. 124. Idem *Bertramus*, qui Gallus aliis, Ord. Præd. Epiſcopus titularis Teſelicenſis (*Tiflis* in Georgia) & Suffraganeus Metenſis, defunctus An. 1387. 20. Januar. cujus Trithemius cap. 662. de ſcriptoribus Eccleſiaſticis, & de Germanicis cap. 129. etiam *Sermones* & *tractatum de ſchiſmate* Urbani VI. & Clementis VI. ad eundem Cunonem de Falckenſtein, celebrat. Confer Echardum Tom. I. p. 689. ſeq.

Bertramus Fizalanus, ſive Alani F. Lincolnienſis. Anglus, Carmelita, qui An. 1424. 17. Mart. diem obiit, & a Pitſeo pag. 611. Baleo VII. 64. qui ambo ad Lelandi teſtimonium provocant, Alegrioque pag. 333. traditur ſcripſiſſe Quæſtiones Theologicas, Commentarios in librum quartum ſententiarum, Selecta ex variis auctoribus, & Sermones ad populum.

Bertradus Recldus circa Annum 1326. a quo ſcripta *Vita S. Francæ* Abbatiſſæ Ordinis Ciſtercienſis An. 1218. quæ exſtat in Actis Sanctorum 25. Aprilis, Tom. III. pag. 382.

Bertramus in editionibus Sigeberti Gemblacenſis cap. 95. & apud Trithemium cap. 274. de S. E. & lib. 2. cap. 48. de illuſtribus Benedictinis, alioſque: etiam in primis editionibus libri de Cœna Domini *Bertramus*: Sed idem re-

(*a*) Tom. I. Angliæ ſacræ p. 85.
(*b*) Ita videtur legendum apud Sanderum ſive ſupplendum, pro: *de Alem.*

ctius *Ratramnus* appellandus, quo nomine venit apud Anonymum Cellotianum, Flodoardum III. 15. Hincmarum de Prædeſtinatione cap. 5. Tom. I. pag. 26. & contra Gotheſchalcum pag. 413. 438. 450. Lupum Ferrarienſem Epiſt. 79. Anonymum Mellicenſem cap. 46. & in Sigeberti Codicibus MStis Gemblacenſi & Vallis Viridis, nec non in Codicibus librorum, quos ipſe compoſuit, aliis, atque editionibus. Monachum Corbejenſem Ordinis Benedictini fuiſſe, Hincmaro teſte, convenit: Gallum natione, ſuſpicio eſt, nec dubium eſt Præpoſitum geſſiſſe Cœnobii Orbacenſis in Diœceſi Galliæ Sveſſionenſi. Juſſus a Carolo Calvo, Galliæ ab Anno 840. Rege, & ab Anno 875. 25. Decemb. ad 877. 6. Octobr. Imperatore, de Sanguine & Corpore Chriſti, quid ſentiat, ſignificare, ſcripſit notiſſimum illum libellum *de Corpore & Sanguine Domini*, in quo diu ante Berengarium, Paſchaſii Radberti (*a*) ſententiam & tranſſubſtantiationis dogma perſpicue refellit, argumentiſque e ſacra Scriptura & a ſanæ rationis petitis judicio teſtimonia adjungit Doctorum Latinæ Eccleſiæ: (*b*) *Ambroſii*, *Auguſtini*, *Hieronymi*, *Iſidori*, *Fulgentii*, & quæ ex Sacramentario *Gregorii M.* inter celebrationem S. Cœnæ dici conſueverunt. Ratramni nomen initio & fine libri annotatum Mabillonius (*c*) fatetur ſe reperiiſſe in MS. Lobienſi annorum DCCC. Exſtat etiam in alio non minus perantiquo Salmanſvveilano, & antequam An. 1532. ederetur, Ratramnum in præfatione ad libros de veritate Corporis & Sanguinis Chriſti contra Oecolampadium Colon. 1527. laudavit inter ſcriptores Catholicos de illo argumento, Joannes Fiſcherus, Epiſcopus Roffenſis. Prodiit primum Coloniæ 1532. 8. apud Joannem Prael ſub titulo: *Bertrami Presbyteri*, *ad Carolum Magnum Imperatorem*, & cum præfatione Leonis Judæ, interpretis (*d*) *Germanice* eodem An. 1532. Tiguri. Deinde Latine iterum Genevæ 1541. 8. & in Microbresbytico An. 1550. atque Orthodoxographis prioris edit. An. 1555. & cum Paſchaſio Ratberto Coloniæ 1551. 8. & in Gvilelmi Feugverci Opuſculis Lugduni Batavorum 1579. 8. & in Catalogo teſtium Veritatis edit. Sim. Goulartii, Genevæ 1608. fol. & cum notis Joannis Lampadii, Bremæ 1614. 8. Hinc, ut alias editiones Hendreichio pag. 543. notatas prætercam, poſt Gallicas verſiones An. 1550. 1558. 1560. 1619. 1653. etiam Latine & *Gallice*, Petro Allixio interprete, Pariſiis An. 1672. 4. & ex Jacobi Boilavii (*e*) verſione Gallica, cum præfatione & notis, Pariſiis 1686. 12. & Latine cum vindiciis adverſus Johannem Harduinum (qui Ratramnum hæreticis (*f*) adſcripſerat) 1712. 12. (*g*) Nec minus poſt verſiones *Belgicas*, Roterod. 1610. Ultraject. 1620. atque *Anglicas* (*h*) & cum verſione *Anglica* Clariſſimi Gvilelmi Hopkinſii (*i*) Canonici Worceſtrienſis, Londini 1686. 12. 1688. 8. cum eruditis de Ratramno & ejus doctrina, adverſus Boilavium aliosque Romanæ Eccleſiæ doctores, diſſertationibus. Atque ex hac Anglica edi-

(*a*) Vetus Scriptor Anonymus de Euchariſtia a Ludovico Cellotio S. J. editus cum notis A. 1655. Mabillonius Sec. IV. Benedictin. Parte II. præf. p. 45. num. 83. & pag. 80. itineris Germanici. Colomeſ. pag. 688. ſeq. Operum, ubi & de aliis Codicibus MSS.

(*b*) Inde Joannes Lampadius *Bertramum* inſcripſit conſenſum Eccleſiæ de verbis S. Cœnæ.

(*c*) Jacobus Baſnage in Hiſtoria Eccleſiaſtica dogmatica, quam Gallice edidit XVI. 7. Tomo II. pag. 933. & Cancellarius Tubingenſ. D. Chriſtophorus Matthæus Pfaffius de S. Euchariſtia adverſus Ludovicum Rogerium pag. 27. ſeq.

(*d*) Abraham Ruchat Tom. IV. Hiſt. de Reformation de la Sviſſe pag. 207.

(*e*) Du Pin Tom. XIX. Biblioth. Eccleſ. pag. 68. Acta Eruditorum A. 1687. pag. 43. Nouvell. Rep. Lettr. p. 125.

(*f*) In Diſſertatione de Sacramento Altaris p. 165. 193.

(*g*) Journal des Savans A. 1712. p. 646.

(*h*) Plurium Anglicarum verſionum editiones exſtare teſtis Caveus, qui erudite de hoc ſcriptore ad An. 840. Idem inter alia notat Ælfricum in homilia Paſchali ex Ratramno multa ad verbum repetiſſe, quod ad oculum quoque Hopkinſius demonſtravit.

(*i*) Anton. Wood Athenæ Oxon. Tom. II. pag. 1074.

editione, præmiſſis etiam illis diſſertationibus Gallice verſis, libellus Ratramni Latine & *Gallice*, Amſtelodami 1717. 8. Quanquam vero *Joannes Scotus* quoque, ejuſdem Caroli Calvi juſſu in eandem ſententiam librum de Corpore & Sanguine Domini ſcripſit, mire probatum Berengario, ut infra in *Joanne Scoto* ſum dicturus: qui inter ſanctos in quibuſdam Martyrologiis 4. Idus Novembr. adſcribitur: tamen veriſimilius eſt, cum Berengarius illum coactus fuiſſet in Concilio Vercellenſi An. 1050. damnatum, comburere in Concilio Romano An. 1059. intercidiſſe potius, quam contra fidem tot Codicum, contra diverſitatem genii ſcribendi, qui in Scoti ſcriptis deprehenditur, & contra alias rationes a viris doctis allatas, Ratramno huic, librum quem habemus, eripi, Scotoque (*a*) tribui debere. Scriptis prohibitis accenſent Indices Romanus, Tridentinus, Hiſpanicus Qvirogæ: Belgicus autem interpretatione adjuvandum judicat. Vide Uſſerium de Eccleſiarum ſucceſſione pag. 48. ſeq. & Dallæum de uſu Patrum pag. 111. ſeq. Itaque Latinus Latinius Tom. I. Bibliothecæ ſacro-profanæ p. 110. teſtatur ſe Bertramni librum libro Paſchaſii de eodem argumento ſubjunctum percurriſſe, *immemorem, in indice notatum hæreſeos nomine: Quare poſt agnitum errorem meum, projeci libellum, & a ſummo Pœnitentiario curavi me abſolvendum Reverendiſſimo Cardinali Vormienſi*.

Scripſit præterea hic Ratramnus ad eundem Carolum Calvum *libros duos de Prædeſtinatione*, in quibus cum Godſchalco facit, ab Hincmaro aliiſque oppugnatus. Edidit Gilbertus Mangvinus inter Scriptores noni ſæculi, qui de Prædeſtinatione & Gratia ſcripſerunt, Pariſiis 1650. 4. unde recuſi Tom. XV. Bibliothecæ Patrum Lugdunenſ. pag. 442. Confer Uſſerii & Cellotii Hiſtoriam Godeſchalci.

Contra Græcorum Romanam Eccleſiam infamantium errores, ad Nicolaum I. Pontificem Romanum, libros IV. Photii Epiſtolæ potiſſimum oppoſitos, quorum tribus primis integris tractat de proceſſione Spiritus Sancti. Edidit Dacherius Tomo ſecundo Spicilegii. (Tom. I. editionis novæ pag. 63.)

De partu Virginis, ſeu *de Nativitate Chriſti*, modo communi & naturali non clauſo B. Virginis utero facta. Cui Paſchaſius Radbertus libellos duos de partu Virginis pro contraria ſententia oppoſuit. Paſchaſium reſpiciunt verba Ratramni in præfatione: *Obſecro reverentiam tuam, ut ad ſuggeſtionem parvitatis noſtræ reſpondere non graveris*. De Controverſia illa vide B. Ittigium de Bibliothecis Patrum pag. 169. & quos laudat Mabillonium Sec. IV. Benedictin. Parte 2. Præfat. cap. 3. & Tom. II. Annalium Benedictin. ad Annum 844. pag. 652. ſeqq. & Natalem Alexandrum Sec. IX. & X. Parte II. Diſſertat. 13.

Epiſtola ad Rimbertum Presbyterum *de Cynocephalis*, quod non ſint Adæ poſteris deputandi. Edita ex Codice Bibliothecæ Paulinæ Lipſienſis, ab erudito Viro Gabriele Dumont in diſſertatione de Cynocephalis inſerta Tomo ſexto Hiſtoriæ Criticæ Reipublicæ Litterario-Maſſonianæ, editæ Gallice Amſtelodami 1714. 12. pag. 188. 196.

Liber *de anima*, quod non omnium hominum una ſit anima, ut Marianus Scotus ex loco quodam Auguſtini de quantitate animæ affirmaverat. Hic liber, quem habuit, edereque voluit Mabillonius, exſtat etiam MS. in variis Angliæ Bibliothecis.

Ex Hincmari libro de una & non trina Deitate Tom. I. Operum pag. 413. & 438. conſtat Ratramnum cum Godeſchalco defendiſſe, & Hilarii atque Auguſtini dictis confirmaſſe verba veteris hymni: *Te trina Deitas unaque poſcimus*,

(*a*) Ut a Petro de Marca Epiſt. ad Dacherium, ante Tom. II. ſpicilegii, & novæ editionis Tom. III. pag. 852. & ab Anſelmo Pariſio diſſertatione adverſus Allixium cap. 5. T. IV. perpetuitè de la Foy Parte 2. pag. 198. ſeqq. Joanne Harduino &c.

Omitto ſuſpiciones parum credibiles eorum, qui auctorem comminiſcuntur, vel antiquiorem multum, ut Proſperum, vel ducentis annis juniorem & vel Berengarium ipſum, vel ex ejus ſectatoribus aliquem.

mus, pro quo Hincmarus maluit *Te ſumma Deitas*. Liber autem, quo id a Ratramno factum, ad nos non pervenit.

Bertrandus Agerius, Minorita, Epiſcopus Adjacenſis in Corſica Inſula, inde Glandatenſis, & ab Anno 1371. ad 1392. Cardinalis Clementi ſeptimo in ſchiſmate adverſus Urbanum VI. amicus. Vide Waddingi Annales ad Annum 1371. n. 11. Scripſit teſte eodem Waddingo *contra hæreſes ſui temporis*.

Alius *Bertrandus de Turre nobili*, quem cum ſuperiore quidam confundunt, inter Minoritas ſive Franciſcanos *Doctor famoſus*, atque ab Anno 1319. Archiepiſcopus Salernitanus, & ab Anno 1320. ad 1334. Cardinalis. Scripſit *in IV. libros Sententiarum*. *Sermones Epiſtolares*, ſive in Epiſtolas Miſſalis, excuſos Argentinæ A. 1501. *Sermones in Evangelia, de tempore*, & *Sermones de Sanctis, ac Quadrageſimales*. *Collationes Theologicas*. Tractatum de *paupertate Chriſti & Apoſtolorum*. Vide Trithemium cap. 548. Waddingi Annales Minorum ad Annum 1317. num. 2. ſeq. 1319. num. 13. 1320. num. 5. 1328. num. 18. & Bibliothecam pag. 60. Sermones hujus Bertrandi plus ſemel editos Argentorati ac Pariſiis & in pluribus Bibliothecis MStos notat Pelheſtrius, remarques Critiques ſur les Eſſais de Litterature Paris 1703. 12. pag. 71. ſeq. Vide & Raynaldum ad Annum 1317. n. 32. * Hujus viri tractatus *de paupertate Chriſti*, *& Apoſtolorum* nihil forte eſt aliud, quam brevis diſputatio legenda in codice quodam manuſcripto Bibliothecæ Felini in Bibliotheca Canonicorum majoris Eccleſiæ Lucenſis. Eſt autem codex hœdinus ſæculo XV. ſcriptus, in quo diſquiſitio illa hunc titulum præfert. *Quæſtio diſputata*, *ut credo*, *per D. Fr. Bertrandum de Ordine Minorum Divina providentia Cardinalem*, *& Epiſcopum Tuſculanum coram Papa* Incipit: *ſuppoſito quod paupertas evangelica*.

Antonius Bertrandus JCtus circa Annum 1467.

Bertrandus Caſæ Dei Monachus, Scriptor libri tripertiti de Vita B. Roberti, fundatoris & Abbatis Caſæ Dei, defuncti Anno 1168. (*a*) qui extat in Labbei Bibliotheca nova MSS. Tom. II. p. 637. & cum Henſchenii notis, in Actis Sanctor. 24. Apr. Tom. III. p. 326.

Bertrandus de Deucio, Uticenſis Diœceſis, & Cardinalis, defunctus A. 1353. Octobris 21. Hic Vitam & Paſſionem Chriſti Salvatoris Latino Carmine Sapphico cecinit, ſicut *Bertrandus Apoherius* Soterologium, ſive Vitam Servatoris noſtri verſibus deſcripſit elegiacis, quam Geſnerus memorat editam Pariſ. in 4.

Bertrandus Mediolanenſis, Ordinis Minorum, Cardinalis & ipſe circa Ann. 1325. Videndum ſitne hic Trithemio laudatus diverſus a Bertrando de Turre, de quo jam dictum, nam & tempus & Religio & dignitas congruit, & hic quoque traditur ſcripſiſſe Sermones in Epiſtolas & Evangelia annua & de Sanctis, & Commentaria in IV. libros ſententiarum.

Bertrandus, ſive *Beltrandus de Monte Faventino*, JCtus, qui in Monte Peſſulano, Civitate Galliæ Narbonenſis docuit, obiitque exinde Cardinalis A. 1348.

Alius, ni fallor, *Bertrandus*, JCtus, quem Hiſpanum vocat, & in Clementinas ſcripſiſſe refert Nicolaus Antonius ex auctario Bibliothecæ Geſnerianæ.

Bertrandus Lagerius de Figiaco, vide ſupra, *Bertrandus Agerius*.

Bertrandus Parayate, Toloſanus, Theologus Auguſtinianus circa Annum 1420. Scripſit teſte Philippo Elſſio pag. 128. Encomiaſtici Auguſtiniani, in Actus Apoſtolorum, Epiſtolas Canonicas & Apocalypſin: & Milleloquium Veritatis (ex Operibus Auguſtini) cœpit, perinde ut Auguſtinus Triumphus quoque & Bartholomæus Auguſtinianus, de quo ſupra pag. 180.

Bertrandus Paſtoris, Toloſanus, Auguſti-

(*a*) Labbeus Tom. II. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 659.

Digitized by Google

guſtinianus, Philoſophus circa Annum 1390. ſcripſit eodem Elſſio notante in priora Analytica & in Topica Ariſtotelis & de Eccleſiaſtica Veritate, Poteſtate & Paupertate. ſive de triplici Eccleſiæ bono.

Petrus Bertrandus, Epiſcopus Nivernenſis, & ab Anno 132. Æduenſis, ſive Auguſtodunenſis, (*a*) & ab Anno 1331. ab 1349. Cardinalis, ſcripſit, præter *Reſponſa* varia, Actionem *de origine & uſu Juriſdictionis Eccleſiaſticæ & Secularis*, Pariſiis 1495. & Tom. XII. Oceani Juris pag. 408. & in Goldaſti Monarchia Imperii, Tomo II. pag. 1361. Huic ſcripto in Bibliothecis Patrum Pariſienſ. & Golonienſ. & in noviſſima Lugdunenſi Tom. XXVI. additus etiam alius libellus *contra Petrum de Cugneriis*, ſuper facto Prælatorum Eccleſiæ Gallicanæ pro ejuſdem Eccleſiæ libertate. * Neſcio quid ſint Decretales Petri Bertrandi Archiepiſcopi Ebredunenſis, quæ extant in codice MS. Bibl. Vatican. Montfauc. Bibl. MSS. pag. 924. Forte tamen nihil ſunt aliud, niſi ejus gloſſæ in Decretales, & clementinas, quas in Gemmeticenſi Bibliotheca extare notat Montfaucon ibidem Tom. II. pag. II. pag. 911. *tabula ſuper Decretum* in cod. S. Gratiani Turonenſis ibid. pag. 1277. In Bibliotheca Laudunenſi eſt *Apparatus ſexti libri Decretalium*.

Præter reſponſum ad Petrum de Cugnieres in cod. MS. D. Ranchini, extitiſſe notantur duæ aliæ pro eccleſiaſticis reſponſiones. Ibid. pag. 1374.

Bertrandus Pontigniacenſis, Ordinis Ciſtercienſis circa Annum 1247. ſcripſit jubente Abbate ſuo Johanne, de Vita & miraculis S. Edmundi Archiepiſcopi Cantuarienſis, defuncti An. 1241. & ſanctis adſcripti (*b*) An. 1246. Auctor etiam antiphonarum aliorumque, quæ in Officio illius Archiepiſcopi 16. Cal. Decembris. Confer Carolum de Viſch in Bibliotheca Ciſterc. pag. 54. & Angliam Sacram Tomo I. pag. 115.

Bertrandus de Porto, (de Poyet, ſive di Poggieto) Cardinalis ab Anno 1315. ad 1346. ſcriptor diſſertationis de factionibus *Gvelphorum* & *Gibellinorum*, Apologiæ contra *Occamum*, & Annotationum in doctrinam Petri Olivi de Paupertate.

Raymundus Bertrandus hæreticus, cujus mentio in Epiſtola Clementis IV. An. 1266. apud Edmundum Martene Tom. II. Anecdotorum p. 276.

Bertrandus e Trillia, vide ſupra, *Bernardus* pag. 234.

Bertrandus de Turre, vide paullo ante, pag. 244.

Bertruccius Medicus Lipſienſis circa Annum 1452. cujus *Collectorium in parte practica Medicinæ*, & ex eo *Tractatus de Venenis* MS. in Bibliotheca Paulina Lipſienſi. Vide B. Joachimi Felleri Catalogum pag. 272. Idem videtur *Bertruſius*, cujus Collectorum librum memorat Sanderus inter Medicos in MStis Codicibus Belgi Parte II. pag. 89.

Beſnenſis Abbatiæ Chronicon. Vide *Johannes Monachus*. Multa eadem in Chronico *Sanbenigniano*, quod & ipſum Dacherius vulgavit.

Antonius de *Betonto*, (ſive *Bitonto*, ſupra p. 122.) Apulus Butontinus, Ord. Minorum, qui poſt Annum 1440. Theologiam docuit Ferrariæ, Bononiæ & Mantuæ, & An. 1460. abſolvit *Summam Theologiæ*, quæ MSta in Bibliotheca Regis Chriſtianiſſimi. Ejuſdem *Tractatum de cauſis, quare Deus peccabile fecit genus humanum*, & *Speculum animæ* ſcriptum A. 1449. Waddingus pag. 30. Bibliothecæ Fratrum Minorum commemorat. *Quæſtiones Scholaſticæ Theologicæ in Epiſtolas & Evangelia totius anni tam de tempore, quàm de Sanctis*, plus ſimplici vice editæ Lugduni cum Poſtillis Nicolai Lyrani: Sicut Sermones Dominicales quoque Argentorati 1495. & Quadrageſimales Lugdu-

(*a*) Vide Labbeum Tom. II. de S. E. p. 185. ſeq.

(*b*) Vide Matthæum Weſtmonaſterienſem pag. 330. & 305.

Digitized by Google

duni 1496. Vide Oudinum Tom. III. p. 2469.

Martinus de Betonto, Ordinis Præditorum An. 1353. qui præter Commentaria Logica, Phyſica, & Metaphyſica traditur ſcripſiſſe de peſte & regni Neap. ærumnis ad Ludovicum Regem Hungariæ.

Beulanus Presbyter, Britannus, Nennii Cambrorum Apoſtoli, poſt Eluodugum Magiſter, circa Annum Chriſti 600. cujus liber *de Genealogiis Gentium* a Baleo Centur. l. 71. & a Pitſeo pag. 104. memoratur.

Bicinus de ſtatu Monachorum, MS. in Bibliotheca Helmſtadienſi, teſte B. Polycarpo Leyſero in Hiſtoria Poetarum medii ævi pag. 1125. Incipit:

Olim noſtrum Ordinem Principes laudabant,
Et Romani Principes ipſum honorabant,
Grata privilegia gratis nobis dabant
Et præter ſuffragia nihil poſtulabant.

Joannes Biclarienſis. Infra, *Joannes*.

Andreas Bilius, ſive de *Biliis*, Mediolanenſis, Auguſtinianus, Senis diem obiit circa Annum 1435. Vide ſupra in *Andrea* pag. 91. ſeq. & Diarium Eruditorum Italiæ Tom. IX. pag. 179. ſeq. ubi inter alia affertur hoc ejus elogium ex Joannis Schiphovveri Chronico Oldenburgenſium Archicomitum apud Meibomium Tomo II. Rerum Germanicarum pag. 164. ſeq. *Hic tam univerſalis homo fuit, ut Græcam, Hebraicam, Latinamque linguam haberet optime cognitam. Hic e duabus primis in noſtram multa traduxit, & in arte oratoria alter Cicero, in Philoſophia ſecundus Ariſtoteles, in Theologia Patris ſui Auguſtini pediſſequus perfectus erat. Quæſtiones de anima, interpretationes Evangeliorum: Longobardorum & maxime Mediolanenſium hiſtorias & alia multa apte & diſtincte compoſuit.*

Bindus Senenſis, Ordinis Minorum circa Annum 1300. cujus Sermones de tempore & de Sanctis a Waddingo memorantur.

Stephanus Birchingtonus ex vico de Birchington in Inſula Taneto, Sacerdos & Monachus Ordinis Benedicti, Cantuarienſis, cujus *Hiſtoriam de Archiepiſcopis Cantuarienſibus* a prima Sedis fundatione An. Chriſti 597. uſque ad Annum 1369. edita ab Henrico Warthono Tom. I. Angliæ ſacræ pag. 1. 48. Auctiore hac Hiſtoria A. 1382. ſecundis curis a Birchingtono recenſita uſum Jo. Jocelinum idem Warthonus obſervat, qui dolet in eam ſe non incidiſſe: erroris autem arguit Pitſeum, (*a*) qui pag. 910. ex Jocelini loco male intellecto Birchingtonum auctorem facit *Catalogi Epiſcoporum Elienſium*. Ejuſdem, ut non dubitat Warthonus, Birchingtoni ſunt, quæ in eodem Codice MS. reperit, necdum edita *Hiſtoria de Regibus Anglorum* ad Annum 1367. *De Pontificibus* & *de Imperatoribus Romanis* ad Annum 1378.

Birgerus Gregorii, Archiepiſcopus ab Anno 1366. ad 1383. Upſalienſis. Tradidit *Hiſtoriam Eccleſiaſticam*, quam impenſe laudat Joannes Magni Lib. 4. de vitis Pontificum Sveciæ. Utrum vero ea univerſalis fuerit, (inquit in ſpicilegio ſuo Joannes Hallervordus) cum amplius non extet, merito dubitat doctiſſimus Schefferus, deſcriptione Upſaliæ pag. 401. & ad Chronicon Archiepiſcoporum Upſalienſium p. 84. Publicavit quoque Birgerus hic primus *S. Brigittæ* Wadſtenenſis, ſub Legendæ Titulo, (*b*) Hiſtoriam: imo ſi Olai Magni verbis, quæ in addendis ad prædictam Joannis hiſtoriam profert, fides tribuenda, hic ipſe eam totam compoſuit, quæ deinde varie interpolata fuerit, ut tradit Baazius in Hiſtoria Eccleſ. Sveciæ p. 124. Etiam Vitam

(*a*) Pitſeum ſecutus Voſſius pag. 541. *Brinckingtonum* appellat.

(*b*) Ericus Benzelius Epiſcopus hodie digniſſimus Lincopenſis notis ad Joannis Vaſtrovii vitam Aquiloniam pag. 70. monet nihil aliud eſſe quam *hymnum* laudibus Brigittæ dicatum & in breviario Upſalienſi adhuc obvium, qui incipit: *Brigittæ matris inclytæ*. Adde pag. 58. ubi Hiſtoria alia ſimiliter pro hymno accipitur.

tam S. *Botvviti* Martyris ſcriptam ab hoc Birgero idem Scheferus notavit pag. 10. de Svecicis Scriptoribus. Sed & hæc intelligenda de hymno, qui exſtat in breviario Strengneſienſi atque incipit: *triumphantis militiæ*.

Amalricus Augerius de Biterris. Supra *Amalricus* p. 81.

Bartrandus de *Blancafort*, Militiæ Templi Hieroſolymitani Magiſter circa Annum 1230. Ejus Epiſtolæ ad Ludovicum IX. Francorum Regem, in Geſtis *Dei* per Francos Tom. I. pag. 1176. 1178. 1181.

Hugonem Blancum Gregoriomaſtigem, etiam *Album* dictum, eundem eſſe cum *Benzone*, Albæ Epiſcopo, de quo ſupra pag. 210. ſeq. parum credibilis conjectura eſt viri docti in præfatione ad Tomum nonum reliquiarum MSS. omnis ævi diplomatum pag. 17. Vide infra in *Hugone*.

Blandinus Monachus ſcripſit *de Miraculis S. Agathæ* Virginis, quæ martyrium apud Cataneenſes in Sicilia An. 241. obiiſſe & corpus ejus translatum Anno 1040. Conſtantinopolin, inde An. 1126. Catanam relatum eſſe fertur. Exſtat ſcriptum in Actis Sanctorum 5. Febr. Tom. I. p. 643.

Michael Blangvangn Cornubienſis Anglus, (Pitſeo pag. 322. & Voſſio pag. 474. *Blaunpainus:* Raviſio Textori, qui verſus ejus in ſuo Cornu Copiæ laudat, *Michael Anglicus*) circa Annum 1244. ſcripſit, eodem Voſſio teſte, *Hiſtoriam Normanniæ*, quam alii ignorant, Oudinus ſcriptam ab eo non poteſt ſibi perſuadere Tom. III. pag. 441. ubi de *poematibus* ejus, quæ in Bibliothecis Angliæ ſervantur, in quibus contra Henricum Abrincenſem, & de Hugone Claromontenſi Epiſcopo, de Odone Belluacenſi, Fulcone Epiſcopo Londinenſi &c.

Petrus de Blarrorivo, Pariſienſis, Auctor *Nanceidos*, ſive librorum ſex, hexametris verſibus ſcriptorum de bello Nancejano, in Annalibus Francicis Anno 1474. ſeq. non ignobili, qui primum impreſſi in celebri Lotharingiæ pago Divi Nicolai de Portu 1518. fol. & Gallicis deinde verſibus redditi a N. C. Romano. Falluntur, qui hanc Nanceidem Gvilelmo Pariſienſi tribuunt, vel excuſam ajunt A. 1476. Vide Oudinum Tom. III. pag. 2674. & Gruteri Delicias Poetarum Gallorum Tom. I. pag. 545.

Blaſius Andernarius, aliis *Andromari*, Gallus Carmelita circa Annum 1378. quem Trithemius cap. 689. refert ſcripſiſſe Quæſtiones & Collationes ſive Sermones, & ſuper ſententias commentaria.

Blaſius, qui circa Annum 1300. conſignavit vitas quorundam Sanctorum. Vide Acta Sanctorum Tom. VI. Maji pag. 51. & pag. 54. ubi *Vita S. Zenobii* Mediolanenſis.

Armegandus, aliis *Ermongardus Blaſii*, Medicus Gallus in Montepeſſulano, qui circa Annum 1280. ex Arabico Latine vertit ſcripta Avicennæ & Averrois. Vide Colomeſium in limine Galliæ Orientalis.

Blaſius Cæſenas rituum Pontificii Sacelli Magiſter, cujus *Diaria Pontificia* MSta evolvit Cangius.

Joannes Baptiſta a S. Blaſio, JCtus Patavinus, qui ab Anno 1457. jus docuit uſque ad Annum 1492. quo diem obiit. Ejus *de actione & ejus natura*, quod juvenis & tyro ſcripſit, extat in Tomo III. Oceani Juris Parte II. pag. 43. Idem *Catalogum JCtorum*, ſive Juris Interpretum, exemplo Baldi Ubaldi compoſuit, & Tractatum pro montibus Pietatis, Conſilium in materia diviſionis feudi, aliaque, quæ apud Pancirollum lib. I. c. 118. & M. Mantuam p. 454. videantur.

M. Blaſius, Ordinis Minorum, cujus *Circium*, neſcio cujus argumenti librum, in Bibliotheca Sangermannenſi bis exſtare Cangius teſtatur.

Blaſius Ortizius, in Decretis Doctor & Canonicus Toletanus, Auctor *Itinerarii Alexandri VI*. An. 1523. Adriani VI. an. 1522. ab Hiſpania Romam uſ-

uſque, quod lucem vidit Toleti An. 1546. & in Baluzii Miſcellaneis Tom. III. pag. 351. 470.

Otto de S. Blaſio, Monachus Ordinis Benedict. in Diœceſi Conſtantienſi, qui conſcripſit Chronici Ottonis Friſingenſis continuationem ab Anno 1146. uſque ad Annum 1209. cum eodem editam ab Urſtiſio. Johannes vero Heroldus etiam evolvit aliud ejus ſcriptum, cui titulus: *Ottonis a S. Blaſio Chronica prima*. Libri ſeries, inquit Heroldus, omnes ſacræ hiſtoriæ genealogias ad Timotheum, Titumque Pauli diſcipulos uſque figuris pulchre diſtinguit. Opus ſane elegans & non contemnendum. Incipit: *Conſiderans hiſtoriæ ſacræ prolixitatem, nec non difficultatem*.

Blegabridus Langvaridus Cambrenſis, præter *locos communes*, quos Pitſeus pag. 172. Commemorat: *Leges Eccleſiaſticas Hoeli Dha*, ſive *Boni*, Regis Walliæ circa Annum 940. latas Latine vertit, editas a Speelmanno Tom. I. Concil. Britanniæ pag. 408. 413. atque in Conciliorum editione Regia Tom. XXV. Labbei Tom. IX. Harduini Tom. VI. & Veneta Coleti Tom. XI.

Flavius Blondus Forolivienſis (di Forlì) ex Ravaldinorum familia, Pontificum Max. Eugenii IV. Nicolai V. Calliſti III. & Pii II. Secretarius, majoribus dignitatibus Eccleſiaſticis admovendus, niſi uxorem Paulam habuiſſet, ex qua filios quinque litteris ornatos reliquit, defunctus Romæ Anno 1463. ætatis 75. Erudite de Blondo Voſſius pag. 585. cui jungendæ Apoſtoli Zeni obſervationes Tom. XII. Diarii Eruditorum Italiæ pag. 370. ſeqq. & Martinus Hanckius de Romanarum rerum Scriptoribus lib. I. pag. 201. ſeq. & lib. II. pag. 341. ſeq. In Operibus Blondi junctim editis Baſileæ 1559. fol. continentur:

Romæ triumphantis libri X. quorum I. & II. de veterum Romanorum Religione: III. IV. V. Republica: VI. VII. Militia: VIII. IX. X. triumphis, moribus & inſtitutis.

Romæ inſtauratæ, qualis poſt crebras vaſtationes fuit Blondi temporibus, *libri III.*

De origine ac geſtis Venetorum liber, ex editione Veronenſi 1481. fol.

Italia luſtrata, ſive *illuſtrata* per regiones, ſeu provincias XVIII.

Hiſtoriarum ab inclinato Romano Imperio, & Roma per Alaricum Gothorum Regem Anno Chriſti 410. capta uſque ad Annum 1440. *Decades tres*, libri XXXI. Decadum duarum priorum, quæ in Anno 1400. deſinunt, Epitomen compoſuit Æneas Sylvius, poſtea Pius II. Papa, quæ legitur in ejus Operibus pag. 144. 281.

In Diario Eruditorum Italiæ Tom. XII. pag. 376. memorantur Blondi ſcripta, quæ lucem non viderunt: *Liber de locutione Romana* ad Leonhardum Aretinum: *Hiſtoria Forolivienſis*, & *Conſultatio an bellum vel pax cum Turcis magis expediat Reipublicæ Venetæ*. Hic eſt Blondus, cui Brutum Ciceronis debemus, ut ipſe refert in Italia illuſtrata pag. 346. *Nos vero cum publicis patriæ tractandis negotiis adoleſcentes Mediolanum adiiſſemus, Brutum de claris Oratoribus primi omnium mirabili ardore ac celeritate tranſcripſimus, ex quo primum Veronam Gvarino, poſt Leonhardo Juſtiniano Venetias miſſo, omnis Italia exemplis pariter eſt repleta.*

Bobini Chronicon, infra, *Boniti*, ſive *Bonizzi*.

Bobolenus Presbyter & Monachus Grandivallenſis in diœceſi Baſileenſi ſub extremum ſæculi ſeptimi, ſcripſit *Vitam S. Germani* Abbatis primi Grandivallenſis & circa Annum 677. lancea transfoſſi Martyris, quæ exſtat in Actis Sanctorum 21. Febr. Tom. III. p. 263. & in Mabillonii Actis Benedictin. Sec. 2. p. 511.

Joannes Boccacius, natus Certaldi in Tuſcia An. 1313. & A. 1375. ibidem mortuus, Vir ingenio nobilis potius, quam genere, vel dignitatibus: a Leontio Pylato Theſſalonicenſi edoctus Homerum amare atque intelligere, a Petrar-

trar-

Digitized by Google

trarcha operam dare omni liberali doctrinæ atque eloquentiæ, cum quo Magiſtro ſuo *Etruſci ſermonis elegantiam ad ſummum perduxiſſe* judicatus eſt ab Erythræo pinacotheca tertia pag. 219. Monuit eum S. Petrus Petronus, ne ſcriptis ſuis præberet exemplum nequitiæ, qui etiam mortem ei inſtantem prædixiſſe traditur in Actis Sanctorum Maji Tom. VII. pag. 228. Illius autem nequitiæ in Hetruſcis fortaſſe aliqua, in Latinis ejus ſcriptis veſtigia vix ulla exſtant, quæ non alia quantum novi typis exſcripta, quam hæc quinque:

1. *Genealogiæ Deorum*, *libris XV.* ad Hugonem, Hieruſalem & Cypri Regem: quas Lud. Vive judice (*a*) in unum corpus redegit felicius, quam illo erat ſeculo ſperandum, tametſi in interpretandis fabulis ſæpe eſt nimius, frigidusque. Prodiere Regii Lepidi 1481. fol. Vicentiæ 1488. Venetiis 1497. & per Auguſtum de Zannis 1511. & cum notis Jacobi Micylli Baſileæ 1530. Et Italice a Joanne Betuſſi Venetiis 1553. 1564. 1581. 1585. & ex Georgii Valentini recognitione 1606. 1617. 1627. 1644. 4. nec non Gallice Pariſiis 1531. fol. Libri XV. capite ſexto laudat ſcriptores recentes, quibus uſus eſt, *Paulum* Peruſinum maxime, cuſtodem Bibliothecæ Roberti, Hieruſalem & Siciliæ Regis, quem, ait, *librum Collectionum* ſcripſiſſe, *in quo quicquid de Diis Gentilium non ſolum apud Latinos, ſed etiam apud Græcos inveniri poteſt*, *adjutorio Barlaæ*, ſive Barlaami Græci, *collegit*. Laudat præterea Petrarcham, quem *venerandiſſimum Præceptorem* appellat, & *Leontium Pylatum*, de quo & capite ſeptimo, & *Andalum* de Nigro, Januenſem, cujus plura ait exſtare *opuſcula Aſtrorum*, *Cœlique motus oſtendentia:* tum *Dantem Aligerium* & *Barlaamum* Baſilii Cæſarienſis Monachum, & *Paulum* Geometram, civem ſuum.

2. *De montium & ſylvarum nominibus*, *fontibus*, *lacubus*, *fluminibus*, *ſtagnis*, *paludibus*, *nominibus maris:* ſæpius prodiit cum Genealogiarum opere, ut Venetiis 1497. 1511. 1514. &c. Vibio Sequeſtri Boccacium multa debere, quem nominare præteriit, a Voſſio jam cap. XI. §. 11. de Philoſophia, aliiſque notatum.

3. *De claris mulieribus* liber, in quo non neglexit Johannæ Papiſſæ mentionem facere. Bernæ 1539. fol. atque alibi. Exſtat & translatus hic liber Gallice, Italice, Hiſpanice & Germanice. Vide Hendreichium pag. 609.

4. *De caſibus Virorum & Fœminarum illuſtrium libri X.* Auguſtæ Vindel. 1544. & Pariſiis fol. Etiam hoc opus verſum Gallice Lugduni 1483. fol. Anglico etiam metro in Bibliotheca Bodlejana, & Italice interprete Johanne Betuſſio, cum auctario Franciſci Serdonati.

5. *Hiſtoriæ Romanæ Compendium* uſque ad Neronem, Venetiis 1534. & 1549. 8. Coloniæ 1534. 8. Argentorati 1535. Confer Martinum Hanckium de ſcriptoribus rerum Roman. cap. 43.

Inter Hetruſcas ejus lucubrationes decantatiſſimum eſt, quod circa Annum 1350. compoſuit, *Decaemeri*, ſive centum novellarum relationum opus, quarum prima editio Florentina Anni 1470. (*b*) fol. quam ſecutæ Veneta 1492. Florentina apud Juntas 1527. tum Venetæ 1538. 4. & 1541. 4. recenſente *Ludovico Dulci*, & 1542. 4. *Antonio Brucioli*, & 1546. 4. *Franciſco Sanſovini*, atque iterum Venetiis 1550. 4. & 1552. 4. cum notis & indicibus Ludovici Dulcis, & 1557. 4. ex recenſione *Hieronymi Ruſcelli*, & Lugduni 1552. 12. cum Annotationibns (*c*) ex proſis *Petri Bembi* repetitis, & Florentiæ 1573. 4. editio ad cenſuram *Indicis Tridentini* emendata: ad quam

 An-

(*a*) Lib. 3. de tradendis diſciplinis.

(*b*) Confer Epiſtolam *Bonamici* raccolta d' opuſculi ſcientifici Tom. I. pag. 379. ſeqq. Journal des Savans A. 1727. Juin pag. 198. nec non *Rollii* An. 1730. Septembr. pag. 49. Mem. de Trevoux A. 1727. p. 2611.

(*c*) Tre diſcorſi di Girolamo Ruſcelli a Lud. Dolce, intorno al Decamerone del Boccacio &c. Venez. 1553. 4.

Annotiones (*a*) ſeparatim vulgatæ ibidem 1574. 4. Editio integrior curante *Leonhardo Salviato*, An. 1582. & 1587. apud Juntas, ad Amaretti Mannelli autographon Anni 1384. comparatæ, cujus Salviati Obſervationes (*b*) etiam viderunt lucem Venetiis 1584. 4. Exſtat quoque Veneta 1612. 4. cum *Hieronymi Ruſcelli* notis, ex recenſione Ludov. Groti, Florentina An. 1627. Amſtelodamenſis 1663. 12. & Lond. 1726. 4. cum *Rollii* editoris notis, inſiſtens veſtigiis editionis Anni 1527. Nec non Neapoli 1719. 4. duobus Voluminibus, quam ſecuta editio melior cæterorum plerorumque Hetruſcorum Boccatii Scriptorum, ibidem 1724. 4. quatuor Voluminibus, curante neſcio quo, cui ſub nomine *Cilenii Zacclori* placuit deliteſcere. Reſtant adhuc *la Teſeide*, & il *Filoſtrato*, poema in ottava rima, ut vocant, cujus generis carmen primus Boccatius Italos, notante Creſcimbenio docuit, ſicut Epicum quoque: nec non Epiſtolæ quædam. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXXVI. pag. 368. Decaemeri exſtat etiam verſio *Germanica*, Auguſtæ Vindel. 1490. fol. & Sigiſmundo Feyerabend curante, Argentor. 1561. fol. & *Gallica* Antonii de Macon, Pariſiis 1559. 8. & *Hiſpanica*, excuſa Medinæ Campi 1543. & Vallidoleti 1550. fol. & *Belgica* Harlem. 1564. 8.

De Boccacio plura editores Franciſcus Sanſovinus aliique, qui vitam ejus vel elogia ſcripſere, Jovius pag. 13. Papyrius Maſſonus Tom. II. elog. pag. 185. Boiſſardus Tom. I. imagg. pag. 96. Bullartius Tomo I. Academiæ Scientiarum pag. 262. Michael Poccianttus & Julius Niger de Scriptoribus Florentinis pag. 269. Bælius in Lexico, Juſtus Fontaninus de Eloquentia Italica pag. 90. Bailletus in judiciis Tom. II. Parte II. p. 49. 52. &c. * Inter veteres Græcorum librorum interpretes accenſendum eſſe Boccacium nunquam legi. Deberi tamen illi verſionem ex Græco libelli Ariſtotelis nomen præferentis inſcripti *de admirandis narrationibus* docuit me Laurentius Abſtemius Maceratenſis in libello *de verbis communibus* juncto libello Hecatomytium ſecundo. Ita enim ille: *Joannes Boccatius vir ætatis ſuæ doctiſſimus ſequor ejus* (verbi proſequor) *ſimplex in patiendi ſignificatione poſuit in libello Ariſtotelis de Admirandis auditionibus, quem e Græco in latinum convertit*. Hæc forte verſio non altera eſt ab ea, quæ legitur in vulgatis Ariſtotelis latinis codicibus ab ignoto auctore data.

Radulfus Bocking, Anglus, Ordinis Prædicatorum, ſcripſit *Vitam S. Richardi* Ciceſtriæ in Anglia Epiſcopi, editam in Actis Sanctorum 3. April. Tom. I. p. 282.

Petrus Boerius, Narbonenſis, Doctor Decretorum, & ex Abbate Anianenſi Ordinis Benedicti Epiſcopus Urbevetanus ab Anno 1364. & ab Anno 1370. Vaſionenſis, atque iterum Urbevetanus An. 1376. qua ſede pulſus An. 1378. ab Urbano VI. cum Clementi VII. contra ejus partes faviſſet, rediit in Galliam & Sacellanus Caroli VI. Regis An. 1380. obiit. Scripſit *Commentarium duplicem in Regulam S. Benedicti*, unum ad Dominos ſacri Provincialis Capituli Monachorum Nigrorum præſidentes, & alterum ad Carolum V. Regem Galliæ, quem etiam miſit ad Monachos S. Scholaſticæ de ſpecu. Vide Ughellum Tom. I. pag. 1474. & Oudinum Tom. III. pag. 1123. ſeq. Deinde Commentarium *in Benedictinam*, ſive Conſtitutionem Papæ Benedicti XII. pro Ordine Benedictino, & ſuper extravagante, *Paſtor Bonus*. Quod autem memorat Poſſevinus, *Speculum Monachorum*, non diverſum eſſe puto a Tractatu *de Profeſſione Monachorum*, quod MS. Lipſiæ in Paulina notatur in Catalogo ejus Bibliothecæ pag. 198. ubi Boerius ſcribitur Abbas S. Am-

(*a*) *Annotationi e diſcorſi fatti dalli Deputati di loro Altezze Sereniſſime de' Medici*.

(*b*) Avvertimenti della lingua, ſopra 'l Decamerone, da Lionardo Salviati.

Digitized by Google

S. Ammani, typorum vitio, pro *Aniani*. Etiam librum *de ſignis locutionum* ei tribui video. Sed præcipuum ejus opus *de Vitis Pontificum* ad Carolum VI. Galliæ Regem, quod MS. in Regia & aliis Galliæ Bibliothecis. Vide Petrus Boerius.

Anicius Manlius Torquatus Severinus Boethius, Vir dignitate illuſtris, illuſtrior ingenio, Scriptor librorum de Conſolatione Philoſophiæ & aliorum inſignium lucubrationum: juſſu Theodorici Regis, cujus tyrannidi ſuffragari nolebat, fuſtibus peremtus eſt in Carcere Anno *Chriſti* 524. 23. Octobr. De illo ejuſque ſcriptis nolo repetere, quæ dixi lib. III. Bibliothecæ Latinæ cap. 15.

Boetius de Dacia, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1350. ſcripſiſſe traditur in Ariſtotelis libros de ſenſu & ſenſato, de morte & vita, de ſomno & vigilia: nec non de æternitate Mundi & Summam Dialecticam. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 640. In libros Topicorum, Analyticorum utrorumque, & Elenchos Sophiſticos MSS. teſte Sandero pag. 197. Biblioth. Belgic.

Wulfinus Boetius, Epiſcopus Pictavienſis circa Annum 830. ſcriptor *Vitæ S. Juniani* Abbatis Seculo VI. Mariacenſis ad Idoleum Abbatem Nobiliacenſem, quæ exſtat in Mabillonii Actis SS. Benedictin. Sec. I. pag. 307.

Petrus Boherius, ſupra, *Boerius*.

Henricus Bohick, Leonenſis Aremoricus, JCtus circa Annum 1390. Scriptor *Commentariorum in quinque libros Decretalium*, & *in Titulum Clementinæ de vita & honeſtate Clericorum*, qui MSS. in variis Bibliothecis. Vide Oudinum Tomo III. pag. 1251.

S. Boiſilus, Anglus, Maibroſenſis Abbas circa Annum 702. cujus libellum *de fide, quæ per charitatem operatur*, laudat Pitſeus pag. 113.

Radulphus Bokkyng, Ciceſtrenſis Anglus, Ordinis Prædicatorum, ſcripſit *libros II. de Vita S. Richardi*, Ciceſtriæ in Anglia Epiſcopi, defuncti Anno 1255. editos in Actis Sanctor. 3. Apr. T. III. p. 282. Idem eſt, ni fallor, qui ſuper ſacram Scripturam citatur a Gvilelmo Occamo in compendio errorum Johannis XXII.

Gvilelmus de Boldensleve, nobilis Vir Germanus, antea dictus *Otto de Rienhuſſ*, qui Anno 1315. deſerto Ordine Prædicatorum, & abſolutione hujus deſertionis impetrata a Pontifice, petiit terram ſanctam, illiuſque itineris hiſtoriam An. 1336. ſcripſit ad Cardinalem Talayrandum, de quo diligentiſſime Baluzius Tomo I. Paparum Avenionenſium pag. 770. ſeq. & p. 774. ſeq. de Gvilelmo noſtro, quem *de Baldenſel* appellat cum Caniſio, & quem in veteri Gallica verſione Itinerarii, MS. in Bibliotheca Regia Pariſ. quam An. 1351. compoſuit Johannes de Yppre, teſtatur *de Boldeſele* nuncupari. Latine editum eſt a Caniſio cum Epiſtola ad Petrum Aulæ Regiæ Abbatem Tom. V. Lectionum antiquarum Parte 2. pag. 96. & Tom. IV. editionis novæ pag. 332.

Bomeologninus, ſive *Bombologninus*, e Gabiano, Bononienſis, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1320. idem Echardo Tom. I. pag. 723. judice cum *Bartholomæo Bononienſi*, de quo ſupra pag. 176 ſeq. certe & hujus non alia ſcripta referuntur, quam in IV. libros ſententiarum, in quinque prædicabilia, decem Prædicamenta, & ſex Principia Gvilelmi Porretani.

Bonacurſius, qui Anno 1190. ſcripſit *Manifeſtationem hæreſeos Catharorum, quondam Magiſter illorum Mediolani, nunc autem Catholicus*. Edita a Dacherio Tom. XIII. Spicilegii pag. 63. & editionis novæ Tom. I. pag. 208. Alius *Bonacurſius*, Ordinis Prædicatorum, qui circa Annum 1262. ſcripſit Græce contra Græcos. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 156. ſeq. * Libellus ille adverſus Catharos a Dacherio vulgatus, repræſentatur etiam in meo codice hœdino, ex quo nonnulla elicui ab edito Dacherii fruſtra re-

repetenda; atque illud imprimis, quod Dacherianus Bonacurſius epiſcopus erat Catharorum, quem titulum Epiſcopi nuſpiam legas in noſtro codice. Eſt inſuper multo fuſior codex noſter præ Dacheriano. Viciſſim autem multa deſunt in noſtro, quæ in Dacheriano apparent; nam poſt titulum capitis illius, *quod Chriſtus a Patre ſit genitus, & quod idem cum Patre ſit creator, & Deus*, ſtatim codex noſter omiſſa ejus capitis probatione tranſit ad alia; nam habet: *hæretici qui habent ordinem ſuum de Drugutia: Marchiſius ſcilicet de Sorano Epiſcopus illorum de Senſario, & Amizo filius ejus major prælatus unius partis hæreticorum credunt, & prædicant, & pro vero habent duos dominos eſſe ſine principio, &c.* Tum proſequitur per multa folia, quæ deſunt in edito. Tandem abſolvitur nihil addens de Arnaldiſtis, de quibus in Dacheriano. Opuſculum iſtud quod adeo multum differat ab editis ſuo facile tempore publici juris faciam.

De *Bonaccurſiis* Juriſconſultis adi Pancirollum II. 24. & 67.

Bonagratia Italus, Ordinis Minorum, circa Annum 1330. cujus *Articulos probationum* contra fratrem Ubertinum de Caſalis edidit Baluzius Tomo I. Miſcellan. pag. 293. Libellum *de paupertate Chriſti* & alia inedita memorat Oudinus Tomo III. pag. 889.

Bonaguida Aretinus JCtus circa Annum 1220. cujus *Margaritam Juris* & *Introductorium Advocatorum* laudat Trithemius cap. 433. etiam *in Decretales* ſcripſiſſe notat Gvido Pancirollus lib. 3. c. 11. * *Summa de Patronorum muneribus* in partes 5. diſtincta, Codex Taurin. CCLXIX. Ejuſdem *Tractatus brevis de Diſpenſationibus* continetur in MS. cod. 451. Feliniano.

S. Bonaventura, Græce *Eutychius*, ſive *Euſtachius*, Balneoregienſis Hetruſcus, alio nomine *Joannes Fidanza*, inter Scholaſticos *Doctor Seraphicus*, Ordinis Minorum Generalis, Epiſcopus Albanenſis, & per breve tempus Presbyter Cardinalis, interfuit Anno 1274. Concilio Lugdunenſi, poſtque primam ejus Seſſionem obiit anno ætatis 53. & deinde Sanctis adſcriptus eſt An. 1482. & Doctor Eccleſiæ A. 1587. Ex Epitaphii teſtimonio *bona ſua ſemper ventura credidit Bonaventura dum vixit: præſentia ubi vidit, mutavit nomen cum vita*. Elatus (*a*) eſt funere, quale a memoria hominum glorioſius non legitur. Nam interfuit, & exequias ſua præſentia *Gregorius X.* Pontifex ſummus cohoneſtavit. Adfuit *Imperator Græcorum* per Græcos proceres: Latinus vero Orientis Imperator *Balduinus* II. per ſe ipſum. Occidentis autem imperio tunc vacante, adfuit *Jacobus Rex Aragoniæ*; adfuerunt *Patriarchæ Conſtantinopolitanus & Antiochenus*, *Cardinales univerſi*, Præſules ex Archiepiſcoporum & Epiſcoporum ordine quingenti, Abbates ſexaginta, alii minorum gentium Antiſtites ac ſacerdotes ſupra mille; Regum ac Principum complurium Oratores, Tartarorum & aliorum populorum Legati; ſacri demum ac politici ordinis homines innumerabiles. Sacris funeralibus ſolenniter operatus eſt, & laudationem funebrem dixit *Petrus Tarantaſienſis*, ordinis Prædicatorum, ex Archiepiſcopo Lugdunenſi Cardinalis & Epiſcopus Oſtienſis, ac demum Innocentius V. Papa. Multa de eo Waddingus tum in Bibliotheca fratrum Ordinis Minorum, tum in Annalibus, variis in locis ab Anno 1221. & ad Annum 1274. & 1482. (qui etiam novam Operum Bonaventuræ editionem locupletiorem, præmiſſis ad ſingula cenſuris, dare voluit) tum Acta Sanctorum 14. Julii, Tom. III. pag. 811. ſeqq. Raynaudus indiculo SS. Lugdunenſium Tomo VIII. Operum pag. 37. ſeqq. & Dominicus de Colonia in Hiſtoria Litteraria Lugdunenſi, edita Gallice Tom. II. pag. 307. quibus Poſſevinum, Bellarminum, Caveum, &, qui fuſius de illo ac de ſcriptis

(*a*) Miræus auctario de Scriptoribus Eccleſiaſticis pag. 72. editionis a me curatæ.

tis ejus diſſeruit, Oudinum Tomo III. pag. 372. ſeqq. adjungere liceat. Cum autem unica exſtet operum Bonaventuræ editio, quæ curantibus Conſtantio Sarnano Cardinale, & Angelo Roccha, a Franciſco Labata, Romæ ab Anno 1588. ad 1596. octo Voluminibus in fol. Sixti V. & Clementis VIII. auſpiciis lucem vidit, eam ſtrictim referre ex uſu lectoris eſſe exiſtimavi.

TOMO I.

Iſagoge in S. Scripturas, ſive *Principium Sacræ Scripturæ*. *Sermones XXIII.* in diverſa loca *Hexaemeri* ex ore dicentis excepti. Expoſitio *in Pſalterium*, *in Eccleſiaſten*, (non in Eccleſiaſticum, ut Jacobus le Long pag. 644. Bibliothecæ Biblicæ) *in Lamentationes Hieremiæ* Prophetæ.

TOMO II.

Expoſitio *in Caput VI. Matthæi*, & *in Lucam*. Poſtilla & Collationes *in Evangelium Johannis*.

TOMO III.

Sermones de tempore & de Sanctis per totum annum, & de communi Sanctorum. Sermones de tempore Argentinæ 1496. in 4.

TOMO IV.

Commentarii *in librum primum & ſecundum*, &

TOMO V.

In tertium & quartum Sententiarum, ex edit. Norimb. 1491.

TOMO VI.

Opuſculorum (quorum pleraque jam An. 1489. 1495. 1504. & 1563. prodierant, vel recuſa etiam deinde 1609. 1611. & 1647. de quibus editionibus Oudinus) *pars prima*. De reductione artium ad Theologiam. Breviloquium libris VII. Centiloquium libris IV. Pharetra, ſive libri IV. ex Patribus ſub certis digeſti titulis. Declaratio terminorum Theologiæ. Principium compendioſum in libros Sententiarum. Sententiæ quatuor librorum Sententiarum, Carmine digeſtæ. Incipit: *O fons ſplendoris*. De quatuor Virtutibus Cardinalibus. De ſeptem donis Spiritus Sancti. De tribus ternariis peccatorum infamibus. De reſurrectione a peccato per Gratiam. Diæta Salutis. De Eccleſiaſtica Hierarchia.

Secunda pars, Soliloquium. De meditatione Vitæ *Domini* noſtri *Jeſu Chriſti*. Libellus meditationum. De ſeptem gradibus contemplationis. De quinque feſtivitatibus pueri *Jeſu*. Officium de Paſſione Dominica. De ſancta Cruce laudatio. Lignum Vitæ. Speculum de laudibus Mariæ, quod ſub nomine *Bonaventuræ Baduarii di Peraga* Auguſtiniani, qui Anno 1380. vixit, impreſſum Norimbergæ, Auguſtæ & Argentorati 1476. Bonaventuræ noſtro, ut pleraque alia abjudicatur ab Oudino Tom. III. pag. 409. De corona, ſive roſario B. Mariæ. De compaſſione ejuſdem. Philomela (*a*) paſſioni Domini aptata per ſeptem horas, cujus carminis initium:

Philomela prævia temporis amœni
Quæ receſſum nuntias imbris atque cœni &c.

Aliud Carmen, Opus contemplationis, quod incipit: *Jeſus ineffabilis*. De ſeptem Verbis Domini in Cruce. Pſalterium B. Mariæ majus, & Pſalterium B. Mariæ minus, (de quibus plura dixi in Indiculo Mariano.) Carmina ſuper Canticum: *Salve Regina*. Initium: *Salve Virgo Virginum*. Epiſtola ad Magiſtrum innominatum.

TOMO VII.

Pars Opuſculorum tertia De inſtitutione Vitæ Chriſtianæ. De regimine animæ ad *Blancam*, Hiſpaniæ Reginam. Speculum animæ. De decem Præceptis. Formula aurea de gradibus Virtutum. Itinerarium mentis in *Deum*. De ſeptem itineribus æternitatis. Sti-mu-

(*a*) Ab Andrea Schotto etiam edita in Ludovici Granatenſis Operibus Tom. III. pag. 741. Hæc a Jo. Baleo V. 79. pag. 430. refertur ad *Joannem Hovedenum* Anglum. De longiore metaphraſi Latina Johannis Baptiſtæ Roſſi Soc. Jeſ. & Italica Jacobi de Portu vide Leyſerum de Poetis medii ævi p. 1005. ex Waddingi p. 75.

mulus Divini amoris, Gallice non ita pridem verſus editusque ſeparatim a Godello, Pariſiis 1713. 12. Parvum bonum, ſive incendium amoris. Exercitiorum ſpiritualium libellus, Faſcicularius. Viginti quinque memorialia. Confeſſionale. De ratione confitendi. De puritate Conſcientiæ. De præparatione Sacerdotis ad Miſſam. Expoſitio Miſſæ. De ſex alis Cherubim. De ſex alis Seraphim.

TOMO VIII.

Pars Opuſculorum quarta. De triplici ſtatu Religioſorum. Speculum diſciplinæ propter Novitios. Viginti paſſus Novitiorum. In Regulam Novitiorum. De Proceſſu Religionis. De contemtu Seculi. De reformatione mentis. Alphabetum parvum boni Monachi. De perfectione vitæ, ad Sorores. Declaratio Regulæ Minorum. Determinationes Quæſtionum circa eandem Regulam. Quare Fratres Minores prædicent & Confeſſiones audiant. De paupertate Chriſti, contra Magiſtrnm *Gvilelmum de S. Amore*, (*a*) Matiſconenſem Canonicum. (vide Bzovium ad Annum 1257. num. 4.) Quod Chriſtus & Apoſtoli nudis pedibus incedebant, ſive de ſandaliis Apoſtolorum. Apologia Evangelicæ paupertatis, adverſus *Gerhardum de Abbatiſvilla*. Contra Calumniatores Regulæ Franciſcanæ. Apologeticus in eos, qui Ordini Minorum adverſantur. De non frequentandis quæſtubus (*b*) cavendiſque diſcurſibus. Octo Collationum libellus ad fratres Toloſanos ex editione Argentorat. An. 1495. De reformandis Fratribus ad Miniſtros Provinciales & Cuſtodes.

In Appendice Compendium Theologicæ Veritatis. Summa de eſſentia, inviſibilitate & immenſitate *Dei*. De myſtica Theologia. Incip. *Viæ Sion lugent*.

Hactenus junctim edita Bonaventuræ Opera.

Alia, quæ in Tomis Operum Bonaventuræ non exſtant, & a Waddingo pag. 69. Bibliothecæ Fratrum Ordinis Minorum memorantur, hæc ſunt:

Summa Grammaticæ ſpeculativæ. Inc. Quæritur utrum concluſio.

Tractatus Logicæ de ſignis univerſalibus in quatuor partes diſtributus. Inc. Circa ſigna univerſalia.

Quæſtiones ſuper libros de Generatione. Quæritur an ſcientia.

Quæſtiones ſuper 4. *lib. Topicorum*. Omne quod appetitur.

Quæſtiones ſuper Libros Meteororum. Quæritur utrum ſcientia.

Epiſtolæ aliquot.

Poſtillæ in Cantica Canticorum.

Tractatus ſuper illa verba Pſalmi 45. *Vacate, & videte, quoniam ego ſum Deus*. Inc. Sicut inter omnia.

Tractatus in cap. 5. *Ezechielis*. Cum eſſem in medio.

In cap. 10. *ejuſdem*. Ingredere in medio.

In cap. 4. *Apocalypſis*. Quatuor animalia.

In cap. 5. *ejuſdem*. Vidi in dextera ſedentis.

In univerſam Apocalypſim Commentaria. Præmittitur huic libro.

Opuſculum doctiſſimum dictum *Verbum abbreviatum*, in quo per multa capita omnes commendat virtutes, & vitia docet fugienda.

Opuſculum *de Corpore, & ſanguine Chriſti*. Ad honorem glorioſæ.

Alia etiam pleraque ſcripſiſſe teſtantur plerique. Sixtus Senenſis libro quarto Bibliothecæ reliquiſſe ait, *Compendium metricum Scholaſticum utriuſque Teſtamenti verſibus dimetris Jambicis*, libera, ſolutaque ſyllabarum lege, quos ita diſponit, ut ſingula Tetraſticha ſummam unius capituli contineant, ejus initium ait eſſe: *Mundus fit in principio*.

Petrus Galeſinus in ejus vita: *Multos veteris Teſtamenti, & omnes libros novi expoſuiſſe*, ſcribit. Ptolemæus Lucen-

(*a*) Henr. Gandavenſ. cap. 47. (*b*) Male apud Bellarminum, Caveum & alios excuſum *Quæſtionibus*.

cenſis *ad omnes Pauli Epiſtolas Commentarios* adhibuiſſe.

Petrus Rodulphus, *In Evangelia, & Epiſtolas totius anni* ſcripſiſſe, & opus ſe accepiſſe a Laurentio Campeggio Feltrenſium Epiſcopo narrat: Inſuper ait compoſuiſſe *Officium ſancti Franciſci, Libellum majoris Introductorii; De partibus domus religioſæ dialogum. Librum de Conſideratione: de Diviſione rerum Univerſi, Epiſtolam ad Michaelem Imperatorem Græcorum, ſecundam ad ſuam ſororem, tertiam ad ſororem ſanctæ Claræ.* Item quæ diximus, *Commentaria in Cantica, & in Apocalypſim.* In Bibliotheca Florentina Patrum Conventualium habetur ejus opuſculum, *de Ortu ſcientiarum.* Toleti Anno 1525. & alibi non ſemel prodiit ſub ejus nomine opuſculum inſcriptum, *Doctrina Cordis*, Hiſpanice traductum.

Joannes Rioche affirmat ejus opus eſſe proſam illam, ſeu metrum *Lauda Sion Salvatorem*, quod in Miſſa ſolemnitatis Corporis Chriſti recitatur; idque ipſum aſſerit Piſanus in ſuo Catalogo ſupra relato, & quidem redolet ſtylum, & facilitatem Rhythmorum Bonaventuræ, in quorum ſuavi concentu erat feliciſſimus. Quid ſi totam Miſſam ille compoſuerit, & ſanctus Thomas Aquinas Officium? Juſſus enim uterque per Urbanum Quartum id Officium ordinare, quid ſi acceptum fuerit Thomæ Officium, grataque Miſſa Bonaventuræ? Alphonſus Ciccarellus, inſignis confictor librorum, qui ſub Gregorio decimotertio perniciofas impoſturas, & fraudes luit pœna capitali; hæc tribuerat Bonaventuræ opuſcula; ſed vere Apocrypha, & ſpuria. Opus intitulatum, *Flos Florum.* Alterum *Lilium Originalium.* Tertium, *de pœnis Inferni, & gloria Paradiſi.* At vero genuina ejus opuſcula ad tercentum perveniſſe aſſerunt, Marianus Florentinus; Octavianus a Martinis Sinveſſanus, Stephanus Brulifer, Firmamenta trium Ordinum, Petrus Galeſinus, & alii. *Hæc Waddingus.* * Præteriiſſe pigeret miram nominis transformationem, qua deformatur ſcriptoris huius nomen in cod. MS. Bibl. Feſulanæ, cujus *Bibliothecæ ſummam* nuper Florentinis typis evulgavit vir doctus P. Antonius Pallavicini Canonic. Regularis, eamque ad me, qua eſt humanitate, tranſmiſit. En illam: *Magiſtri bonæ fortunæ breviloquium in S. Scripturam.*

Bonaventura Aeſinus, Ordinis Minor. a Cangio memoratur ex ejuſdem Waddingi Bibliotheca Franciſcanorum pag. 61. qui tamen nec de ætate ejus docet, nec quicquam ejus memorat niſi *Sermones* in ſingulas Anni Dominicas, MStos Patavii.

Bonaventura Baduarius de Peraga, Patavinus, Ordinis S. Auguſtini, & ab Anno 1384. ad 1389. Cardinalis, cui alii malunt tribuere *Speculum de laudibus B. Mariæ*, quod inter S. Bonaventuræ Opera Tom. VI. legitur, ut ſupra pag. 253. dicere me memini. Eidem *Meditationes de Vita Chriſti* & *in libros Sententiarum Tomos quatuor* tribui video a Molano apud Miræum in auctario de S. E. pag. 81. & a Philippo Elſſio pag. 131. Encomiaſtici Auguſtiniani: *Breviloquium* quoque, quibus titulis itidem inter S. Bonaventuræ opera leguntur. Ab hoc Baduario præter rem diſtinguitur apud Cangium Bonaventura Patavinus Auguſtinianus Theologus Cardinalis A. 1320. Idem enim eſt, qui per immiſſum a Patavino regulo ſicarium, ſagitta confixus Romæ A. 1389. occubuit. Vide V. C. Jo. Dav. Kœleri Schediaſma Hiſtoricum de Numiſmate Jacobi Grandis de Carraria, Domini Patavii, editum Altorf. 1717. 4. Trithemius cap. 564. hunc Bonaventuram libertatis Eccleſiæ defenſorem acerrimum & Martyrem celebrat, ex ſcriptis autem ejus nulla alia commemorat niſi *Sermones de tempore & de Sanctis*. His Elſſius aliique *Sermones ad Clerum* & *Commentaria in Canonicas S. Jacobi & Johannis Epiſtolas* adjungunt, & *Sermonarium Scholaſticum* in Evangelia totius anni, &

Vi-

Vitas Sanctorum, & *Ternarium* ſive trinum bonum Conſcientiæ.

Bonaventura Brixianus, Ordinis Minorum, cujus *Regulam*, ſive *Normam Muſicæ Planæ*, ſeu *Gregorianæ* apud Waddingum video memorari. Apud Poſſevinum perperam excuſum: *Regulam Muſicæ plane digeſſit*, nam debebat eſſe *Muſicæ planæ*.

Bonaventura Brocardus, Ordinis Prædicatorum, qui de terra ſancta ſcripſit, circa Annum 1240. infra, *Brocardus*.

Bonaventura e Callio, Italus, e Waddingo apud Cangium memoratus, nihil aliud de eo referente, quam Tractatus nonnullos variarum rerum reliquiſſe, qui in Bibliotheca Franciſcanorum Bononiæ aſſervantur. Nec plura Henricus Willotus, Franciſcus Gonzaga, & Rodulphus Toſſiniacenſis apud Poſſevinum.

Chriſtophorus de Bondelmontibus, Florentinus Presbyter, cujus *liber Inſularum Archipelagi* An. 1422. ex Civitate Rhodi miſſus ad Jordanem Cardinalem, MS. exſtat in variis Fibliothecis Italiæ, Galliæ & Belgii. Vide Oudinum Tom. III. pag. 2331. & Julium Nigrum pag. 137. ſeq. Hiſtoriæ Scriptorum Florentinorum. Ex hoc libro adhuc inedito *Deſcriptionem Conſtantinopoleos*, edidit Cangius in notis ad Cinnamum pag. 179. 181.

Honoratus Bonetus, Gallus, non Auguſtinianus, ſed Prior Carthuſiæ Gallionenſis in Archiepiſcopatu Rothomagenſi, ſcripſit circa Annum 1395. *Somnium Viridarii* adverſus Schiſma, ex quo Latine nonnulla refert Joannes Wolfius Tom. I. Lectionum memorabilium pag. 646. ſeq. præter rem illud referens ad Carolum V. Galliæ Regem, tanquam Auctorem. Confer Oudinum Tom. III. pag. 1271. ſeq. ubi de Opere ejuſdem Boneti, quod de eodem argumento lingua Gallica Provinciali editum Pariſiis 1493. fol. *Arbre des Batailles*.

Bonifacius I. Pontifex Romanus ab Anno Chriſti 418. 29. Decembr. ad 423. Septembr. 4. de quo Tillemontius Tom. XII. Memoriarum Eccleſ. pag. 385. ſeq. *Epiſtola ad Epiſcopos* Galliæ, & altera *ad Hilarium*, *Epiſcopum Narbonenſem*, exſtat in Sirmondi Conciliis Galliæ Tom. I. pag. 48. Cum his etiam tertia *ad Honorium Imp.* ſubjuncto Honorii ad eum reſcripto de uno tantum Romæ ferendo Epiſcopo, in Collectionibus Dionyſii Exigui, & Iſidori Mercatoris & Franc. Joverii & in Tom. Conciliorum, Regia Tom. IV. Binii & Harduini Tom. I. Labbei Tom. II. Coleti Veneta Tom. III. His accedunt decreta quatuor apud Gratianum, Carranzam, Barboſam: & alia duo ex Codice quinque librorum lib. 4. cap. 21. & 13. quanquam Harduinus illa omiſit. Ejuſdem Bonifacii *Epiſtolæ V.* An. 419. & 422. datæ *ad Ruſum* Theſſalonicenſem, & *ad Epiſcopos* per Theſſaliam, Macedoniam, Achajam, Epirum veterem novamque, Prævalin & Daciam conſtitutos editæ a Luca Holſtenio in Collectione Romana, Romæ 1662. 8. Tom. I. pag. 51. 54. 60. 65. & 69. atque inde in recentioribus Conciliorum Tomis, una cum Actis Concilii A. 531. de quo mox.

Bonifacius II. Papa ab Anno 530. 29. Septembr. ad 532. Octobr. 24. Sub quo habitum Anno 531. Concilium Romanum, quod edidit Holſtenius. Ex *Epiſtolis* ejus, quæ apud Iſidorum & in Tomis Conciliorum exſtant, altera *ad Eulalium* Alexandrinum de Africanæ Eccleſiæ reconciliatione cum Romana, ſuſpectæ fidei etiam Baronio ad Martyrolog. 16. Octobr. & ad An. 419. num. 32. Altera *ad Cæſarium* Arelatenſem ſubſcriptos habet Conſules, Juſtinianum III. & Oreſtem, verum tertius Juſtiniani Conſulatus incidit in Annum 533. Sed ecce tibi gravem Baronii indignationem ubi de priore Epiſtola Bonifacio ſuppoſita loquitur ad Annum 530. num. 5. *Eant procul a fidelium cœtu, qui in Eccleſiam non habentem maculam neque rugam, ejuſmodi* co-

conantur inferre quiſquilias: longeque longius exulent a Catholico Orbe, qui quæ corruere videntur, mendaciis ſuffulcire nituntur: nam ſuper ſolidum firmamentum firmamque petram ſtructa eſt ſemper manens, nunquam caſura fides. Major futurus erat Baronius, ſi hujus dicti ſui ſemper meminiſſet. Memorantur & Bonifacii II. *Epiſtola ad Clerum Romanæ Eccleſiæ* & *Decreta* apud Gratianum &c.

Bonifacius III. ex Gregorii M. apocriſiario Pontifex Romanus, (*Oecumenici* titulum a Phoca Imperatore conſecutus) ab Anno 607. 29. Jan. ad 607. Octobr. 20. ſub quo celebratum teſte Anaſtaſio Concilium Romanum LXXII. Epiſcoporum, in quo conſtitutum de Pontificis electione. Vide Baronium ad Annum 606. num. 8. qui & Acta Concilii illius, & Epiſtolas hujus Bonifacii & Decreta varia notat intercidiſſe.

Bonifacius IV. Papa ab Anno 608. Auguſti 25. ad 615. Maji 8. de quo vide Acta Sanctorum 25. Maji Tom. VI. pag. 75. ſeqq. Ejuſdem *Epiſtola ad Athelbertum, Regem Anglorum*, ex Annalibus Petroburgenſibus edita a Speelmanno Tom. I. Conciliorum Angliæ pag. 130. & ex alio Codice in Holſtenii Collectione Romana pag. 246. atque inde in Conciliorum Tomis. Vide etiam Speelmannum Tomo I. pag. 128. ex Bedæ lib. 2. cap. 4. *Decretum* promulgatum in Concilio Romano An. 610. *quod Monachis Sacerdotalia Officia ſuſcipere iiſque fungi liceat:* apud eundem Holſtenium pag. 242. & in Conciliis Labbei Tom. V. pag. 1619. Harduini Tom. III. pag. 544. De *Arte Alchymica* hujus Bonifacii quam in Anglia MStam exſtare ſcripſit Thomas Jameſius, & de ſcriptis, quæ incerta fide ad eum refert Thomas Dempſterus, ut Parænesin ad Scotos, Doctrinale Fidei, & de prærogativa Petri, vide Ludovici a S. Carolo Bibliothecam Pontificiam pag. 28. ſeq.

Bonifacius V. Papa ab Anno 620. Aprilis 27. ad 626. Mart. 11. Cujus *Epiſtolæ* 1. *ad Juſtum* nuper Roffenſem, nunc Cantuarienſem Epiſcopum, cui mittit pallium. 2. *ad Edvvinum*, Regem Northumbrorum, quem ad Fidem Chriſtianam amplectendam hortatur, & 3. *ad Edelburgam*, Edvvini Regis Conjugem, cui de Fide ſuſcepta gratulatur. Exſtant apud Speelmannum Tomo I. Concil. Britannic. pag. 134. 135. 137. & in Conciliorum Tomis.

Bonifacii VI. qui fuit ab 11. uſque ad 25. Aprilis Anni 896. & *Bonifacii VII.* Papæ a Januario uſque ad Decembrem Anni 985. nulla ſcripta feruntur.

Bonifacius VIII. Papa a 24. Decembr. Anno 1294. uſque ad 1303. Octobris 11. nimis arrogans & ambitioſus judice Trithemio cap. 511. de cujus contentionibus infelicibns cum Philippo Bello, ſive Pulchro, Francorum Rege, integra exſtant Volumina (*a*) Petri Puteani aliorumque, & noviſſime Adriani Bailleti, (*b*) ut ineditos libros quinque Edmundi Richerii de hoc argumento prætercam & quæ Natalis Alex. Sec. XIV. diſſertat. 9. Abbas Choiſy Tomo ſeptimo Hiſtor. Eccleſ. Felix Oſius notis ad Muſſatum, Tom. VI. Theſauri Italiæ Grævio Burmanniani Parte II. pag. 607. ſeqq. ac denique defenſor Bonifacii præter Baronium totque alios celebris Joannes Rubeus, Romæ 1651. 4. Ex ejus *Regiſtro Epiſtolarum* paucæ in Conciliorum Tomis, plures apud Waddingum Tomo tertio Annalium & apud Bzovium obviæ, ut a Caveo jam notatum. *Conſtitutiones X.* in Bullario magno Laertii Cherubini Tom. I. pag. 198. ſeqq. in quibus Canonizatio Ludovici IX. Regis Franciæ

(*a*) Acta inter Bonifacium VIII. Benedictum XI. Clementem V. Papas & Philippum Pulchrum Regem, Pariſiis 1614. 8. Adde Jacobi le Long Bibliothecam Hiſtoricorum Galliæ, pag. 363.

(*b*) Pariſiis 1717. 12. Europe Savante A. 1718. menſe Septembr. n. 67. Acta Eruditorum Tom. VIII. Supplementi pag. 54. Journal des Savans A. 1718. p. 324.

(*c*) id. pag. 325.

ciæ Anno 1297. & de indulgentiis Jubilæi A. 1300. & erectiones ſtudiorum generalium in Civitate Firmana, Romæ & Avenione An. 1303. *Sextus liber Decretalium*, hujus Bonifacii auſpiciis conditus eſt a tribus Cardinalibus Gvilelmo de Mandagoto, Berengario Fredello, ſive Stredelio, & Richardo de Senis. Præterea Ludovicus a S. Carolo memorat pag. 32. ejus *de regulis Juris*, nec non *de Chriſtianæ Fidei & Romanorum Pontificum perſecutionibus*, (quod rectius refertur ad *Bonifacium Simonettam*, de quo infra) & Orationem, *Ave Virgo glorioſa*, *Sermoneſque duos*, quos *in Canonizatione Regis Franciæ Ludovici IX.* dixit An. 1297. *Bullam*, qua An. 1296. Jacobum II. Aragonum Regem, exercitus Chriſtiani Ducem conſtituit, exhibet Agvirre T. III. Concil. Hiſpan. p. 537. *Epiſtola* ad Regem Majoricarum in Dacherii Spicilegio Tom. VII. pag. 232. (editionis novæ Tom. III. pag. 694.)

Bonifacius IX. Papa ab Anno 1389. Novembr. 2. ad An. 1404. Oct. 1. Ejus *Conſtitutiones V.* in Bullario magno Cherubini Tom. I. pag. 293. ſeqq. in quibus Canonizatio S. Brigittæ An. 1391. Inſtitutio Feſti Viſitationis B. Mariæ An. 1390. & erectio Studii generalis Ferrarienſis A. 1391. Conferendæ quæ apud Bzovium exſtant, & quæ ex *Regeſto* ejus apud Waddingum Tomo Annalium Ordinis Minorum quarto, quintoque *Epiſtola pro Eccleſia Pariſienſi* in Tomis Conciliorum, ut Tomo VII. Harduini pag. 1912. Aliæ *quinque* apud Dacherium Tom. VI. Spicilegii, & Tom. I. editionis novæ pag. 766. ſeq. Bullam *degradationis Wenceſlai Imperatoris* apud Goldaſtum Conſtitutt. Imperial. Tomo I. exſtare ſcribit Hendreichius. Sed ibi pag. 379. & apud Bzovium ad A. 1400. & T. II. Urſtiſii pag. 180. exſtat formula exauctorationis Wenceslai factæ ab Electoribus & Ordinibus Imperii, anno XI. Bonifacii noni. Aliud autem anno ſecundo Bonifacii IX. decretum pro confirmanda Friderici II. & Caroli IV. conſtitutione de libertate Eccleſiaſtica An. 1391. bis apud Goldaſtum exſtat, Tomo I. pag. 376. & Tomo II. pag. 95.

S. Bonifacius, *Winifridus*, Devonienſis Anglus, Ordinis Benedict. Archiepiſcopus *Moguntinus* ab Anno 745. ad 754. & Germanorum Apoſtolus. *Quicquid enim ante eum alii præſtiterint, maxima propugnatæ & inſtauratæ per Germaniam Chriſtianæ Religionis gloria penes Carolum M. Imperatorem & Bonifacium manet. Bonifacius ſane quicquid erat inter Rhenum & Viſurgim populorum, inprimis Friſios Chriſtianam fidem docuit: qui vero Chriſtiana ſacra jam ante receperant, hos confirmavit, iiſque diſciplinam ac Leges Eccleſiaſticas ſanxit.* Hæc vere Hermannus Conringius Tomo II. Operum pag. 701. cui addendus illuſtris Hermannus Bunau Tom. II. Hiſtoriæ Imperii Germanico idiomate editæ pag. 295. qui etiam pag. 300. notat ab hoc Bonifacio primum An. 752. unctum Pipinum, Regem Francorum, quem deinde An. 754. iterato unxit Stephanus III. Papa, abſolutis ab homagii Childerico III. præſtiti obligatione Francis. De hoc Bonifacio conferenda inprimis Acta Sanctorum 5. Jun. Tomo I. p. 452. ſeq. ubi præter vitam ſcriptam a *Willibaldo* habes pag. 477. etiam ſcriptam a Presbytero S. Martini Ultrajectenſis, & pag. 481. a quodam Monaſterienſi. *Othloni* (a) labor, qui Willibaldum faciliore ſtylo expoſuit, & in duos libros diſtinxit, exſtat etiam apud Surium 5. Junii. Plura Nicolaus Serarius libro tertio rerum Moguntinarum, & ad eum notæ Georgii Chriſtiani Johannis: Vide ſis etiam Vitam S. Sturmii apud Surium 17. Decembr. S. Lebuini 12. Novembr. & S. Willibrordi 7. Novembr. & ſcriptores, quos laudavi in libro de propagatione Lucis Evangelicæ cap. 19.

S. Bo-

(a) Adde Mabillon. Analect. pag. 207. editionis novæ in fol.

S. Bonifacii & ad eum ſcriptæ Epiſtolæ CLI. editæ cum notis a Nicolao Serario, Mogunt. 1605. 4. & in Bibliothecis Patrum Pariſienſibus & Colonienſis ſupplemento Tom. II. pag. 48. & Tomo VIII. & Lugdunenſ. Tom. XIII. *Epiſtola ad Zachariam* Papam An. 745. de cauſa Adelberti Galli & Clementis Scoti, in Uſſerii Epiſtolis Hibernicis pag. 44. cum Zachariæ Epiſtolis ad Bonifacium. *Statuta XXXVI.* ex vetuſta Canonum Collectione MS. Corbejenſis Monaſterii in Spicilegio Dacheriano Tom. IX. pag. 63. & editionis novæ Tom. I. pag. 507. 509. De *Vita S. Livini*, quam Bonifacio centum annis vetuſtiori Mabillonius, mox infra ſum dicturus. *Epiſtola ad Erchebaldum*, Angliæ Regem, occurrit apud Wernerum Rollevinck lib. 1. de moribus & ſitu Weſtphalorum cap. 7. *Sermones VI.* ex Codice Reginæ Chriſtianæ a Mabillonio deſcriptos memorat Oudinus Tomo primo pag. 1789. * Ejus ſermones XV. publici juris fecit P. Martene Vet. Monum. to. IX. pag. 187. &c. Ex his tamen ſermo decimus quintus idem omnino eſſe cum quinto facile crederetur; nam eadem utrimque eodem ordine, & ſæpe iiſdem verbis recurrunt, quamquam & alia quædam altrinſecus intermiſcentur, quæ in altero non leguntur. Quo tempore ſingulæ epiſtolæ S. Bonifacii ſcriptæ ſint, cum in editis mendoſas temporis notas præferant, ego ſcripta Diſſertatione inveſtigavi. Extat in Concilior. Supplem. tom. 1. pag. 551.

Bonifacius de Geva, Ligur, Ordinis Minorum, defunctus Pariſiis Anno 1512. Præter *Conſtitutiones* reformandis Ordinis ſui excogitatas abuſibus, ſcripſit Tractatum *de perfectione Chriſtiana* Pariſiis 1517. *Viaticas excurſiones* de variis hominum vitiis ad Johannem Epiſcopum Taurinenſem. ibid. 1518. Tractatum *de ſcientia & arte bene moriendi*. *Quadrageſimale*, *Sermones Paſchales*, *Reſponſionem ad Apologiam* &c. Vide Waddingum p. 85. * Annus emortualis viri hujus ſcriptis clari longe profecto alius eſt, quam qui hic exprimitur, nam an. 1515. adhuc vivebat, deditque hoc ipſo anno epiſtolam ad Joannem Gozthon præſulem Jaurienſis Eccleſiæ præfixam *viaticis* ejus *excurſionibus*. Quoad ejus Apologiam, ſeu Reſponſionem ad Apologiam nihil aliud eſſe puto, quam quæ legitur impreſſa in fine viaticarum ejus excurſionum, ubi narrat, quæ ſibi ab adverſariis toleranda fuerint adverſa. Quadrageſimales ejus conciones prodierunt Pariſiis an. 1517. in 4.

Bonifacius Scriptor *Vitæ S. Livini* Flandriæ Sec. VII. Apoſtoli, quam Bonifacio Moguntino incerta fide quidam tribuunt, & cum ejus Epiſtolis Serarius dono acceptam a Miræo, edidit. Exſtat in Mabillonii Sec. 2. Actorum SS. Benedictin. pag. 448. qui eam ſeniori Bonifacio circa Annum 680. tribuit. Adde quæ de hoc Livino ex Breviario Eccleſiæ Gandenſis Surius 12. Novembris, ubi etiam de *Lebuino* Francorum Apoſtolo Saxonumque.

Bonifacius Ferrarius de Valentia, frater S. Vincentii Ferrarii, Catalanus Carthuſienſis Prior, qui Anno 1419. (*a*) obiit, ſcripſit teſte Trithemio cap. 757. *Cur in Ordine Carthuſienſi pauci canonizati ſint, & miracula publice non faciant*. ad Bonifacium Carthuſienſem: Et *Epiſtolas*, & *de approbatione Ordinis*.

* *Bonifacius* Fereri, ſeu Ferrerius ſcripſit tractatum pro defenſione Benedicti XII. Pontificis, uti vocant, Avenionenſis, qui in ſchiſmate contra Urbanum VI. & Benedictum XII. ſedit. Opuſculum iſtud vulgavit P. Martene Anecdot. tom. II. pag. 1435. ubi & adjecit ejuſdem Bonifacii epiſtolam ad Fratrem Bernardum, quem certiorem facit F. Gvillelmum de Mota Carthuſianum relicto Balthaſſare Coxa tranſiſſe ad Benedictum XIII. Subjunguntur ibidem literæ tres Benedicti ad eumdem Bonifacium, quem Priorem majo-

(*a*) Vide Nicolaum Antonium lib. x. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ cap. 3.

joris Carthuſiæ eſſe mandat.

Bonifacius Simonetta Mediolanenſis Abbas Monaſterii S. Stephani de Cornu in diœceſi Placentina, Ordinis Ciſtercienſis, circa Annum 1490. Scriptor Operis in libro VI. diſtributi complectentis Epiſtolas 279. & Orationes tres, in quibus Chriſtianam Religionem Moyſiſque & Mahomedis Legem inter ſe comparat, & præter varia Anatomica, Medica, Geographica, Aſtronomica & Mathematica tractat de Chriſtianæ fidei & Rom. Pontificum perſecutionibus a S. Petro ad Innocentium VIII. Opus dicatum Carolo VIII. Galliæ Regi, atque editum Mediolani 1492. & Hieronymo Emſero curante Baſileæ 1509. & verſum etiam Gallice (*a*) ab Octaviano de S. Gelais, Epiſcopo Engoliſmenſi. Vide Carolum de Viſch pag. 55. ſeq. Bibl. Ciſtercienſis.

Bonifacius Epiſcopus, quem Sigebertus Gemblacenſis cap. 121. notat metrico ſtylo librum ſcripſiſſe *de Virtutibus & Vitiis*, non diverſus fortaſſe a S. Bonifacio Moguntino, de quo ſupra.

Bonifacius Veronenſis Princeps, Sæculo XV. auctor poematis mille verſuum *de S. Veronica*, quod MS. fuit in Bibl. Gabrielis Naudæi. Incipit: *Cœleſtes aditus & divi Numina vultus*.

Laurentius *Bonincontrius* Hetruſcus Miniatenſis, amicus Marſilii Ficini, qui cum plus ſimplici vice laudat in Epiſtolis. Humaniores litteras docuit Mantuæ, ut conſtat ex Alberti Muſſati in eum carmine Tom. VI. Theſauri Scriptorum Italiæ Burmanniani Parte II. pag. 50. Inter ſcripta hujus Bonincontrii Pocciantus, & Julius Niger in Hiſtoria Scriptorum Florentinorum refert *factorum librum*, quo deſignari videntur *Annales*, rerum Florentinarum maxime, ab Anno 1360. uſque ad A. 1458. in lucem editi demum nuper a celeberrimo Muratorio, in limine Tomi XXI. (XXIII.) Scriptorum Italiæ, a quo ejus *libros IX. de ortu Regum Neapolitanorum* (*b*) & rerum undique geſtarum ad Equitem Antonellum de Petratii, alio Volumine vulgandum exſpectamus. Idem eſt Bonincontrius, qui *Manilii* Poetæ Aſtronomicon libros V. cum Commentariis edidit Bononiæ 1474. folio, recuſum Romæ 1484. eodemque Anno Florentiæ: Ipſe quoque Heroico carmine ſcripſit *libros tres* rerum naturalium & Divinarum, ſive *de rebus Cœleſtibus*, ex Lucæ Gaurici recognitione, editos Baſileæ An. 1540. 4. in quibus *ſtilum* quidem *longe inferiorem argumento* judicat Julius Cæſar Scaliger lib. VI. de re Poetica pag. 798. *non pauca tamen attentius legenti placere poſſe* non diffitetur. Portentoſam ei doctrinam tribuit Lilius Gyraldus de Poetis ſui temporis, ubi hos ejus de Deo verſus refert lib. 1. de poetis ſui temporis pag. 29.

Hic duo venturis ſtatuit primordia rebus,
Principio altricem ſylvam, rerumque parentem
Quæ generum in ſeſe caperet ſimulacra creavit.

Laudaſſe Oratione abſoluta Phœbum & Saturnum, tradit ex Poccianto Julius Niger in Scriptorum Florentinorum Hiſtoria p. 366. De ejus *Faſtorum* libro & tractatu Aſtrologico *de electionibus* vide Hendreichium pag. 646. Hiſtoriam illam de ortu Regum Neapolitanorum, quam clariſſimus Muratorius edendam in ſe ſuſceperat, nec fidem datam redemerat, vir alter clariſſimus Joannes Lamius nomen eruditis percognitum vulgavit in ſuis deliciis eruditorum, ejuſque tomos plures jam produxit. Accepit eam ex MS. inſignis Bibliothecæ Ricardianæ. Ex ejuſdem Lamii præfatione diſcimus hanc Siculam, vel utriuſque Siciliæ hiſtoriam cum an. 1414. abſolvi; addit inſuper idem Lamius annales Bonincontri a Mu-

(*a*) Labbe pag. 354. Biblioth. MS. *la perſecution de l' Egliſe & des ſouverains Eveques.*
(*b*) Acta Erud. A. 1733. pag. 442.

Muratorio vulgatos multo altius cœpiſſe, quam ab anno 1360. ſed ſuperiora omnia, utpote nihil novi tradentia, & fabuloſi multum continentia Muratorium ipſum præcidiſſe.

Bonincontrius Morigia, Modoetienſis in Ducatu Mediolanenſi, militia & civili prudentia clarus Hiſtoricus Mediolanenſis circa Annum 1350. laudatus a Triſtano Chalco, Georgio Merula, Bernardino Corio, Caſpare Bugato, Paulo Morigia aliiſque. Ejus *Chronicon Modoetienſe* ab Origine Civitatis uſque ad Annum 1349. ex Codice membranaceo Bibliothecæ Ambroſianæ editum in corpore laudatiſſimo Scriptorum Italiæ Mediolanenſi Tomo XII. (XIV.) recenſente V. C. Joanne Antonio Saxio.

Bonitius, ſive *Bonizus*, Martino Polono *Boniſius*, Anonymo Mellicenſi *Ponizus*, Bertholdo *Bonizzo*, *Bonitho* aliis, Ptolomæo Lucenſi *Bonzo*, Sutrii in Tuſcia, deinde Placentiæ Epiſcopus, Anno 1089. 14. Jul. a Placentinis cum Henrico IV. Imperatore in ſchiſmate facientibus crudeliter effoſis oculis (*a*) & truncatis membris occiſus. Vide Ughellum Tom. I. p. 1275. & Tom. II. pag. 210. ſeq. Ejus *librum de Sacramentis* ad Gualterium, Leonenſis Monaſterii Abbatem, in Bibliotheca Ambroſiana evolvit Joannes Mabillonius, ipſumque in illo alterius opuſculi ſui *contra Ugonem Schiſmaticum* meminiſſe refert p. 14. Itineris Italici. Ejuſdem opuſculi ſui mentionem facit etiam Bonizo in extremo *Chronicæ Romanorum Pontificum* a Petro uſque ad Urbanum II. quam *Decretali* operi, de quo mox, prooemii loco præfixit. Nimirum alios præterea *duos libros* ſcripſit *de Pontificibus Romanis*, quorum *prior*, de rebus ſub Benedicto IX. & inſecutis Pontificibus & Anti-Papis uſque ad obitum Gregorii VII. An. 1085. inſcriptus *ad Amicum*; *alter* autem de Actis primi & ex parte ſecundi anni Pontificatus Urbani II. electi An. 1088. 12. Martii, ille ipſe eſt *in Hugonem Schiſmaticum*, hoc eſt, ut Pagius ad Annum 1044. num. 7. ex Lambecii Tomo II. pag. 798. jam monuit, contra Hugonem cognomento Candidum, Cardinalem Presbyterum tituli S. Clementis, qui An. 1061. ab obitu Nicolai II. Papæ, anteſignanus fuit eorum, qui novum Pontificem Romanum non niſi conſulto & conſentiente Imperatore Henrico IV. creandum eſſe contenderunt. Ejuſdem Bonizonis *Paradiſus Auguſtinianus*, ſive epitome operum & ſententiarum S. Auguſtini *libris octo* digeſta, exſtat MS. in Bibliotheca Cæſarea Vindobonenſi, teſte Lambecio Tom. II. pag. 790. ſeq. ubi argumenta librorum & exordium dedicationis ad Joannem Walbertum, Vallis umbroſæ Abbatem primum exhibet, ſcriptæ circa Annum 1070. & antequam ad Epiſcopatum eveheretur. Sed præcipuum opus Bonizonis eſt, cui epitomen ſive Chronicon de Pontificibus præfixum eſſe jam dixi, & quod in eodem librario Cæſaris Theſauro MS. ſervari idem Lambecius pag. 797. ſeq. teſtatur, *Decretale*, ſive ſyntagma decretorum Eccleſiaſticorum ex Sacra Scriptura, probatiſque Conciliis, Pontificum Rom. SS. Patrum aliorumque orthodoxorum auctorum monumentis collectum, & ſecundum locos communes in *ſeptem libros* diviſum.

Bonitius ſeu, ut legit codex Vindobonenſis, Bonito. Cum ego bonis avibus deductus fuerim Viennam Auſtriæ, de cod. Bonizonis a Lambecio jam indicato requiſivi ſollicitus, quem cum mihi ſuppeditaſſet doctiſſimus æque ac humaniſſimus D. Nicolaus de Fronoſia Neapolitanus ejuſdem Bibliothecæ cuſtos primarius, evolvi illum ſedulo ac diligenter. Quamquam vero agnovi opus illud Decretale in 7. libros diſtingui, adhuc tamen diſtinctionem illam librorum minus diligenter a librario ad notatam fuiſſe ſuſpicatus ſum. In fine enim codicis hæc legi: *De iis, qui juxta*

(*a*) Vide Bertholdum Conſtantienſem Tom. I. Urſtiſii pag. 362.

ta Apoſtolum traditi ſunt Satanæ &c. in cœna Domini ab Epiſcopo debeant reconciliari in nono libro , ſi vita comes fuerit , plenius enarrabo . Igitur 8. librum jam abſolverat . Ex quo fit , ut qui codex in libros 7. diſtinguitur , librorum numeros mendoſos habeat . Codex alter collectionis hujus canonicæ a Bonitio confectæ non ante multos annos repertus eſt Brixiæ , ut me dudum admonuit per literas vir doctiſſimus P. Jo. Ambroſius Gradenigo Theatinus , qui ſimul miſit breve ejuſdem ſchema , ex quo mihi licet illud utcumque conferre cum altero Vindobonenſi Codice , quod præſens inviſi . Utrumque oculis Lectorum ſubjiciam . Codex Brixienſis una pagella in principio mancus in X. libros diſpeſcitur , in ſecunda pagina altera manu neſcio an antiqua ad marginem legitur : *Bonizonis Epiſcopi de SS. PP. authenticis canonibus ad Gregorium Preſbyterum* . Cum deſiit , ut innui , prioris libri anterior pagella , initium libri illius dari nequaquam poteſt . Liber ſecundus incipit : *Quod ante ſit dicendus qui baptizandus , & quid ſit baptiſmus , & quot modis fiat , & a quo ſumpſit exordium &c.* Liber tertius : *Clemens Epiſcopo Jacobo . In his civitatibus Apoſtolorum Princeps Primates inſtituiſſe , ubi primitus Archiflamines &c.* Liber quartus incipit : *Scripturus de excellentia Romanæ eccleſiæ , & de privilegiis ad ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopum pertinentibus &c.* Liber quintus : *Superioribus tribus libellis qualis debeat eligi Epiſcopus &c. ſupereſt nunc de ſecundi ordinis ſacerdotibus & diaconibus &c. & primum ab ordinatione ordiemur* . Liber VII. *monachorum quatuor eſſe genera B. Benedicto referente cognovimus &c.* Liber VII. incipit : *Scripturus de Regibus & de Judicibus , & de his , qui in laicali ordine ſunt conſtituti &c.* Liber VIII. *quia vero ſuperiori libro de Prælatis in laicali ordine poſitis &c. Supereſt nunc in ulteriori libro qualiter ſubditi vitam debeant inſtituere , breviter indagare &c.* Liber IX. incipit : *Liber iſte medicinalis inſcribitur eo quod ægrotantium continet varia medicamenta animarum &c.* Iſte forte liber medicinalis in duos diſtinguitur , nihil enim mihi de decimo indicatum eſt . Nunc de Vindobonenſi dicamus . Primo omnium occurrit ibi breve Chronicon Romanorum Pontificum cum ea præfatione , qua incipit liber quartus Codicis Brixienſis : *ſcripturus de excellentia Rom. Eccleſiæ* . Continet Canones 112. Primus inſcribitur *de primatu , & authoritate Apoſtolicæ Sedis* . Liber ſecundus primi canonis titulum hunc præfert : *de his qui Epiſcoporum ſedes invadunt* . Sunt capita 44. quorum poſtremus fert : *Gregorius Leontio epiſcopo ep. 24. lib. 3. Caſtoreum fratrem* . Liber III. primi canonis titulus iſte : *qui ad clerum vel ad gradus eccleſiaſticos admittendi non ſunt* . Niſi mea me fallit conjectura , libro V. Brixienſi reſpondet ; forte tamen melius illi congruit liber proxime ſuccedens , de quo ſtatim . In hoc libro 3. ſunt canones 86. ac poſtremi titulus iſte : *de clericis deſertoribus non transferendis* . Liber quartus : titulus primi capitis eſt *de profectione* (ſ. perfectione) *Sacerdotum & miniſtrorum* . Uſque ad caput 78. ſingulis capitulis ex ordine numerus adjicitur ; dein nullo diſtincti numero canonis quidam ſuccedunt . Poſtremus eſt ſub hoc titulo : *quod non ſit porrigenda hoſtia intincta* . Liber V. Caput primum fert de Catechumenis , & capitibus 19. abſolvitur . Libri VI. primus canon eſt : *quod chriſtiani Imperatores eccleſiaſticis viris ſubeſſe debent , non præeſſe* . Sunt capita 99. Libri VII. & forte etiam VIII. huic conjuncti primum caput titulum hunc præfert : *unde malæ cogitationes oriantur* . Poſtremi operis folii poſtrema verba hæc ſunt : *de iis qui juxta Apoſtolum traditi ſunt ſatanæ , & quomodo in cœna Domini ab Epiſcopo debeant reconciliari , in nono libro , ſi vita comes fuerit , plenius enarrabo* . Ex hac diligenter inſtituta (quantum pro temporis anguſtia valui) utriuſque codicis collatione reſultat , ambi-

bi-

Digitized by Google

biguum eſſe maxime, num Brixienſis codex purum, putumque opus Bonizonis repræſentet, quamquam conſtat aliqua ejus continere. Duo priores Brixienſis codicis libri additi videntur, cum veriſimiliter credi poſſit, Bonitium incepiſſe a chronico Pontificum, ut re ipſa incipit in codice Vindobonenſi indicante hoc præfatione, quæ utrobique recurrit. Forte igitur Author codicis Brixienſis decreto a Bonizone collecto quædam a ſe hinc & inde comparata adjecit, confecitque opus decem librorum, cum aliunde ſincerum Bonizonis nonniſi 8. vel forte 9. conſtaret. Novem dixi, ſi forte Bonizo tantum otii nanciſci potuit, ut conſilium ſuum impleret. Id tamen mihi perobſcurum eſt, & ambiguum, quin & non additum ab eo nonum librum credere maluerim, cum ille ſub Urbano II. collectionem Vindobonenſem dederit, vel ſaltem codicem ab eo ſcriptum ſub Urbano II. Vindobonenſis ſcriba repræſentaret. Prioribus autem Urbani II. annis Bonizo ceſſit e vita.

Libellus *de Sacramentis* ad Gualterium *Leonenſis cœnobii* (in Brixiano agro ſiti) *Monachum & priorem*, *a Bonizone Sutrino* Epiſcopo editum ex Ambroſianæ Biblioth. pluteis in lucem extraxit Muratorius in Antiq. Med. Ævi tom. 3. pag. 599.

Bonominus Cluſinus Bergomenſis Medicus celebris circa Annum 1350. cujus librum de venenis & quæſtionum diverſarum laudat Trithemius cap. 635.

Michael de Bononia, *Angrianus* aliis, vel *Aygrianus*, rectius *Aygvanus*, Ordinis Carmelit. Generalis, defunctus An. 1401. (*a*) cujus *Quæſtiones diſputatæ in IV. libros Sententiarum*, Mediolani 1510. fol. & ex Leonis Prioli recenſione, Venetiis 1623. fol. Vide Oudinum Tomo III. pag. 1036. Ejuſdem eſt non contemnendus *Commentarius in Pſalmos* ab aliis *Petro Berchorio* (*b*) perperam tributus, & ſub *Incogniti* nomine ſæpius editus, Compluti 1524. Lugduni 1581. 1588. & 1602. ſed ſub vero Michaelis Aygviani nomine, Venetiis 1603. 1608. Lugduni 1632. 1673. in folio. Confer Johannis a S. Angelo diſſertationem apologeticam pro Incognito per ſe cognito, contra Michaelis Ximenez Barranco diſſertationem comparativam, Berchorio illam expoſitionem tribuentis. Utraque lucem vidit Madriti 1720. 8. Quæ præterea a Trithemio cap. 674. & in paradiſo Carmelitici decoris ab Alegrio p. 316. ad hunc Michaëlem referuntur, ſunt: *De Conceptione S. Mariæ*. *Quæſtiones Sententiarum*. *Tabula Sententiarum*. *In Evangelium Matthæi*. *In Evangelium Lucæ*. *Tabula Moralium Gregorii*. *Tabula Decreti*. *Quadrageſimale*. Etiam *in Michæam* & *in Johannem* memorat Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Bibliotheca Carmelitana. Porro Trithemius etiam: *in Ethicam Ariſtotelis*, & *in Valerium Maximum*, & *Dictionarium Theologicum*, ſed quod tribus Voluminibus tantum ab A uſque ad litteram C perduxit. Omitto quod ab eodem Alegrio pag. 413. memoratur alius Michael de *Bononia* junior, qui & ipſe Paraphraſtica Commentaria in IV. libros Sententiarum ſcripſit, obiitque A. 1575.

Bonſemblantes Baduarius de Peraga, Patavinus, Theologus Auguſtinianus, cujus ut æqualis ſui meminit Franciſcus Petrarcha. Obiit Venetiis Anno 1369. & a Cornelio Curtio, Philippo Elſſio aliiſque Auguſtinianorum Hiſtoricis celebratur, a quibus ſcripſiſſe traditur præter Sermones ad Clerum & Lecturas in I. II. & III. Sententiarum, Quæſtiones diverſas tam Philoſophicas, quam Theologicas, & neſcio quod, utile opus ſtudentibus.

Al-

(*a*) Epitaphium Bononiæ in Eccleſia Carmelitarum:

Michael Doctor hic eſt, Ayguana Bononias illum
Stirps dat, Carmeli quem tulit Ordo, caput.
In David ejus ovat calamus, ſtupor eſtque Latinis
Et Gallis virtus ingeniumque ſedis.
Bis ſeptingentos Annos pater ecce Novembrem,
Atque bis octonos explicuiſſe diem.

(*b*) De hoc infra, *Petrus*.

Digitized by Google

Albertus a *Bonſteten* . ſupra , *Albertus* pag. 40.

Bonviſinus de Ripa citatur a Gvalvaneo Flamma , de quo ſuo loco . * In Bibliotheca Riccardiana ſupereſt auctoris hujus liber *vitæ Scholaſticæ* Vide ejus catalog. pag. 80.

Bonzo . ſupra , *Bonitus* .

Simon Boraſton , ſive de *Burneſtone* , Anglus , Ordinis Prædicatorum circa Annum 1338. cujus inedita memorantur : *De Ordine Judiciario circa crimina corrigenda* . *De unitate & ordine Eccleſiaſticæ poteſtatis* . *De mutabilitate Mundi* , & *Auctoritates rationeſque deſumtæ ex ſacra Scriptura* , *quæ videntur impugnare contemtum temporalium* , *& ſolutiones earum* . *Diſtinctiones Theologicæ* , ſive *Alphabetum de vocabulis prædicabilibus* , cum *concordantia auctoritatum Doctorum* . *Themata Dominicalia* , ſive *Sermones de Epiſtolis & Evangeliis Dominicalibus* . Vide Oudinum Tom. III. pag. 783. & Jac. Echardum Tom. I. pag. 594.

Stephanus de Borbone , ſive de Bella villa , diœceſis Lugdunenſis , Ordinis Prædicatorum , defunctus Anno 1261. relicto opere ſpiſſo *de ſeptem donis Spiritus Sancti* , quorum quinque tantum eſt Proſecutus . Exſtat MS. in variis Bibliothecis . Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 184. ſeq. & 186. ſeqq. ubi argumentum operis & ex eo excerpta . Ex ejus Parte IV. tit. 7. cap. 3. locum de origine Waldenſium produxit poſt alios etiam Oudinus Tomo III. pag. 239.

Heribertus de Boſham , ſive *Boſaham* , Anglus , *Thomæ* Cantuarienſi Archiepiſcopo ab Epiſtolis , cujus An. 1170. interfecti *Vitam* circa Annum 1184. ſcripſit , de qua jam ſupra mentionem me facere memini . Confer Oudinum Tomo ſecundo pag. 1516. ſeq. ubi etiam de Heriberti hujus gloſſis ineditis *in Pſalmos* , *in quatuor Evangelia* , *in Pauli Epiſtolas* .

Ecſo Abbas Beccenſis obiit An. 1136. ætatis 71. Loquens inducitur ab Anſelmo Cantuarienſi in libro : cur *Deus homo ?* Ad eundem Ejus Epiſt. III. 22. ubi confer notas pag. 566. ſeq. Eidem Anſelmus inſcripſit librum de peccato Originis . Alius ab A. 1155. ad 1181. Cardinalis , de quo Pitſeus pag. 827.

Boſovienſes Annales Abbatiæ , Cizenſi Civitati vicinæ , ab Anno 1125. ad 1198. exſtant in Johannis Georgii Eccardi Corpore ſcriptorum medii ævi Tom. I. pag. 1007. ad 1024.

Matthæus Boſſus Veronenſis , Procurator Generalis Auguſtinianus , Vir doctus & Politiani ac Joannis Pici Mirandulani amicus , obiit Patavii Anno 1502. ætatis 75. *Dialogum de veris ac ſalutaribus animi gaudiis* , Politiano vehementer laudatum edidit An. 1491. Eidem in editione Argentorat. 1509. 4. junguntur *libri VIII. de vero ſapientiæ cultu* : *Dialogi duo de tolerandis adverſis* : Alius *de gerendo Magiſtratu & Juſtitia colenda* , itemque *de immoderato mulierum cultu* , *ne fœminea ornamenta Bononienſibus reſtituantur* . *Epiſtolas ſecundas familiares* collegiſſe ſe profitetur jam ſeptuagenarius , edititque Mantuæ 1498. fol. *Priores Epiſtolæ CCCCLXV.* cum ſex Sermonibus prodiere ſub titulo : *Recuperationum Fæſulanarum* , Bononiæ 1483. Venetiis 1502. Denique omnia junctim recuſa Florentiæ 1627. fol. Vide Mabillonii Iter Italicum pag. 174. ſeq. Bælii Lexicon , & Oudinum Tomo tertio pag. 2718.

Idem Boſſus teſtatus ſe ſcripſiſſe *in quinque Ciceronis Orationes* , atque ejus *libros de Oratore* : Porro *Apologiam Phalaridis* Benedicto Calcho oppoſuit : Apocrypha autem narratio quam confutavit ſcribens in Polycletum Phyſicum , illa ipſa eſt quam ſervavit Svidas in voce [illegible] & quam Latine parti quartæ Catalogi gloriæ Mundi inſeruit Bartholomæus Chaſſanæus . Vide , ſi placet , quæ notavi in Codice Apocrypho Novi Teſtamenti Tom. I. p. 371. & Tom. III. pag. 546. ſeq.

* *Matthæus Boſſius* Canonicus Regu-

la

laris S. Salvatoris Lateranenſis. opera ejus junctim edita curante Julio Ambroſino ejuſdem Congregationis canonico prodierunt non Florentiæ, ut Fabricius admonuit, ſed Bononiæ an. 1627. in fol. Scriptum ejus *de vanis mulierum ornamentis* (ſic enim inſcribitur) prima eſt ex 7. orationibus, quæ in editione indicata leguntur. Quæ vero tangit Fabricius de apologia Phalaridis Benedicto Calchio Canonico Regulari oppoſita, nihil ſunt aliud quam epiſtola 40. ad eundem Calchium in lib. Epiſtolarum.

Quæ ſcribit Fabricius *de Feſulanis Recuperationibus* editis Bononiæ an. 1483. vix a me fidem impetrant, cum legerim hunc titulum epiſtolæ 133. ad Joannem Medicem datæ an. 1492. *De Feſulanis Recuperationibus editis, eique* (Mediceo) *dicatis*; & quidem hæc ipſa eſt dedicationis epiſtola, ut ex ejus lectione intelligo. Lege etiam epiſtolam 135. ad Petrum Barocium Patavinum Epiſcopum datam an. 1493. in qua ſuperiore anno collegiſſe ſe, ac edidiſſe Feſulanas Recuperationes confirmat.

Præter priores epiſtolas, quæ in editione Bononienſi an. 1627. in fol. ad 135. pertingunt, alias etiam quas vocat poſteriores edidit an. 1498. ut ipſe prodit in epiſtolas dedicationis ad Cardinalem Alexandrinum, ſuntque numero 233. Recuſæ ſunt & poſteriores iſtæ in editione ſupra indicata.

His omnibus adjungit Maffejus in ſua Verona illuſtrata tom. II. P. 3. ed. in 8. *Epiſtolarum librum tertium* editum Venetiis an. 1502. in 4. Extat apud me vetuſtiſſima operum Boſſii editio ſine loco & anno impreſſionis, in qua continentur *de tolerandis adverſis dialogi duo. De gerendo magiſtratu, juſtitiaque colenda* libellus. Item *ne fœminea ornamenta Bononienſibus reſtituantur ad Beſſarionem Cardinalem legatum cohortatio*. Tum ſequitur liber illarum epiſtolarum, quæ priores dicuntur in editione Bononienſi anni 1677. Sed facta inter utramque editionem, priorem nempe illam antiquam, & hanc poſteriorem collatione comperi deeſſe in priori omnes epiſtolas poſt 17. uſque ad 30. tum & alias reliquas poſt epiſtolam 112. viciſſim autem vetuſta illa geminas exhibet literas in poſteriori omiſſas, ambæ ad Sixtum IV. Pontificem diriguntur, ſignanturque numero 30. & 31. rogantque Pontificem, ut Monialium Genuenſium petulantiam coerceat. Has literas ſcripſiſſe ſe ad Pontificem Boſſius ipſe in ep. 42. poſtremæ editionis ad Fortunatum ſignificat. Antiquiſſima hæc epiſtolarum collectio continet epiſtolas 102. Volumen tandem complet oratio ejuſdem Boſſii *in cœna Domini*, quæ pariter in editione anni 1627. comparet.

Goſſvvinus Boſſutus, Monachus & Cantor Abbatiæ Villarienſis in Brabantia, Ordinis Ciſtercienſis circa Annum 1230. ſcripſit *Vitam Abundi* Monachi & *Arnulphi Cornibautii*, Laici converſi Villarienſis. Vide Oudinum Tom. III. p. 107.

Johannes Boſtonus, Monachus Ordinis S. Benedicti in Cœnobio *Burienſi* S. Edmundi ap. Suffolcienſes in Anglia. Scripſit *Catalogum Scriptorum Eccleſiæ*, cujus tres Codices MSS. exſtant in Anglia triti Uſſerio, Seldeno, Galeo. Ac ſpes illius edendi facta An. 1723. a T. Tannero, cum Antonius Hallus Oxonii 1722. 8. vulgaſſet Boſtoni hujus *Speculum Cœnobitarum* libris III. Vide Acta Eruditorum Tom. IX. Supplementi pag. 181. Præter hæc duo ſcripta, etiam librum *de rebus ſui Cœnobii* memorat Baleus Centur. VII. cap. 47. & ex Baleo Pitſeus pag. 593. qui An. 1410. eum clarui ſſe teſtatur.

Nicolaus Botherus, Gallus, Ordinis Prædicatorum, cujus *Confeſſionale* ad Carolum Ducem Aurelianorum circa Annum 1440. compoſitum, MS. in Bibliotheca Regis Chriſtianiſſimi. Vide Oudinum Tomo III. pag. 2468. Nullam hujus Botheri mentionem facit Jacobus Echardus in Bibliotheca ſua di-

vite & conquiſita diligentiſſime Scriptorum Dominicanorum.

Gvilelmus Botoner, Pitſeo pag. 648. *Buttonerus* Worceſtrienſis: Rogeri Baconis & Johannis Waltheri inſiſtens veſtigiis clarus circa Annum 1470. Ejus præclara ſcripta in Anglorum Bibliothecis manu exarata ſervantur, *Polyandrium Oxonienſium*, de Viris illuſtribus Academiæ Oxon. *Verificatio omnium ſtellarum fixarum de Anno* 1440. *Varia Aſtronomica*. *De Sacramentis Dedicationis*. *Acta D. Joannis Falſtolfi*. *De agri Norfolcienſis familiis antiquis generoſis*. Vide Oudinum Tomo III. pag. 2613. Sed & Baleus VIII. 27. teſtatur ſe vidiſſe ejus *Antiquitatum Anglicarum* libros III. *Collectiones Medicinales*. *Abbreviationes Doctorum*. *De aſtrologiæ valore*, quod fortaſſe Baconis eſt potius, & *Epiſtolas*.

Bovo Gallo-Belga Abbas Ordinis Benedict. Monaſterii Sithivenſis in Morinis circa Annum 1060. Cujus narratio de inventione & elevatione corporis *S. Bertini* Abbatis, ob Normannorum metum reconditi, facta An. 1052. edita a Mabillonio Sec. III. Act. SS. Benedict. pag. 153.

Bouslaus, ſive *Bohuslaus de Haſſenſtein*, (*a*) Baro a Lockevvitz, Bohemus, vir egregius & amœni ingenii, defunctus in arce Haſſenſtein Anno 1510. Exſtant ejus *lucubrationes Oratoriæ* (*b*) cum vita a Thoma Miti ſcripta, Pragæ 1563. 8. in quibus Opuſculum *de miſeria humana*, (quod ſeparatim quoque recuſum additis notis Henningi Succovii, Halberſtad. 1623. 8. & Chriſtophori Græfii, Altenburgi 1667. 12.), Libellus *de avaritia*. *Oratio pro Petro Schotto*, Argentinenſi. Fragmenta *de Felicitate*. *Epiſtolarum libri V.* quibus deinde ſucceſſit *Nova Epiſtolarum Appendix* ab eodem Thoma Miti edita ibid. 1570. 8. Nec non *Farrago Poematum*, (*c*) quæ varii generis non infelici vena Bohuslaus effudit, edita & Maximiliano II. Cæſari dicata ab eodem Thoma Miti, Nymburgeno, Pragæ 1570. 8. In his *Carmen Heroicum de bello Turcis inferendo*. *Satyra in mores Procerum*, *Nobilium & Popularium Patriæ*. *Ecloga*, *ſive Idyllion Budæ*. *In tempus brumale*. *De equo*, *Glonka dicto*. *De Stanislao Polono*. *Præconium Divæ Virginis*. *Elegiarum varii argumenti libri II.* *Epicediorum Epitaphiorumque liber*. *Epigrammatum libri III.* His ſubjunctus (*d*) *Liber Miſcellaneorum*, ſive ipſius, ſive familiarium Bohuslai, in quibus p. CCXII. *Carmen ad quatuordecim Auxiliatores*, de quibus vide, ſi placet, quæ notavi in Bibliographia antiquaria cap. VIII. §. 22. pag. 266. Denique *Appendix Poematum* (*e*) cum Elogiis in D. Bohuslaum, in quibus & Roderici Dubravii Oratio una cum *Indice Bibliothecæ* (*f*) *Haſſenſteiniæ*. Pragæ 1570. 8. In hac Appendice primo loco exſtat Carmen heroicum *de propriis Germanorum inventis*, & *adhortatio ad præſtandam gratitudinem inventoribus bombardarum & chalcographiæ*. Non putem aliud ſcriptum eſſe quod Trithemius cap. 946. opus præclarum appellat, *de Germanorum & Italorum inventis propriis*. Ex Annalibus & hodœporico Bohuslai, quæ a Thoma Miti in Epiſtola ad Georgium Fabricium (*g*) memorantur, *An-*

(*a*) Gundlingiana XV. pag. 490. ſeq. Jacobus Burckard in Germaniæ equite, humanitatis propugnatore pag. 38. ſeq. Burchard Gotthelf Struvius Faſciculo VII. pag. 3. ex Epiſtolis MStis B. Jacobi Thomaſii: præ cæteris autem Joannes Chriſtophorus Colerus in Memoria Bohuslai Haſſenſteinii illuſtrata Witebergæ 1719. & 1721. 4. Bibliotheque Germanique Tom. XIV. p. 68.

(*b*) Vide Clariſſimi Heumanni Orationem de tribus Scholæ finibus p. 37. ſq. laudatum Colerum pag. 53.

(*c*) Colerus pag. 49.

(*d*) Colerus pag. 51.

(*e*) ibid.

(*f*) idem pag. 45. 46. Ex eadem profecere B. Lutherus, Melanchthon & alii, ut Thomas Mitis ad Georgium Fabricium: *Ex Bibliotheca Haſſenſteiniana DCC. Volumina, per Matthæum Aurogallum, D. Sigiſmundo a Lobkowitz, VVittebergenſis Academiæ tum temporis Rectori ſunt adducta, & poſtquam ſatis uſi his fuerant Martinus Lutherus, Philippus Melanchthon & alii, reportata Chomotovenſem in arcem* &c.

(*g*) laudatus Colerus p. 58.

Annales nunquam editos puto : ſed *hodœporicon* (*a*) exſtat in farragine poematum , libro elegiarum ſecundo p. LXIII. & in Nicolai Reuſneri hodœporicis, vulgatis Baſileæ 1580. 8.

Bracharius, ſupra, *Bachiarius*.

Jacobus Bracellus Genuenſis ſcripſit culto ſermone libros V. de *bello inter Hiſpanos & Genuenſes* ab Anno 1412. ad 1444: qui prodiere ex editione Auguſtini Juſtiniani , Pariſiis 1520. 4. & cum Johanne Joviano Pontano de bello Neapolitano , Haganoæ 1530. & Romæ 1537. 1573. & in Grævii Theſauro Scriptorum Italiæ Tom. I. Parte 2. pag. 1261. Nec non librum *de claris Genuenſibus* ad Ludovicum Piſanum Ordinis Prædicatorum, cum ſuperioribus libris editum Pariſiis , Romæ &c. & *Oræ Liguſticæ deſcriptionem* ad Flavium Blondum. itidem Romæ 1573. 4. & in Andreæ Schotti Italia illuſtrata pag. 637. nec non in Grævii Theſauro Hiſtoriæ Italiæ Tomo I. Vide Voſſium de Hiſtoricis Latinis p. 616. & Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXIII. pag. 367. ſeq. Libellum *de præcipuis Genuenſis Urbis Familiis* cum præfatione ad Regium Legatum , Henricum de Merla , edidit Joannes Mabillonius itineris Italici pag. 227. 229.

Epiſtolæ Bracelli excuſæ Pariſiis apud Adſcenſium 1520. nonnullæ etiam ad calcem Æneæ de immortalitate animorum , Latine verſi ab Ambroſio Camaldulenſi. Genuæ 1645. 4. * Animadvertere juvat Bracelli libros de bello Hiſpanienſi , de claris Genuenſibus , deſcriptionem Liguriæ , epiſtolarum librum junctim omnes prodiiſſe ex recenſione Auguſtini Juſtiniani ordinis Prædicat. & Epiſcopi Nobienſis Pariſiis an. 1520. in 4. In epiſtola vero ejuſdem Auguſtini Juſtiniani ad Renatum de Sabaudia hæc legi de eodem Bracello : *Philippus ille Beroaldus aliquando ad me ſcripſit viſam ſibi Bracelli orationem Cæſaris perſimilem , addiditque Sæculo hoc noſtro naſutiores* (*utar ejuſdem verbis*) *paucos reperiri municipi meo anteponendos* . Ex his ſcriptam pariter a Bracello orationem neſcio quam erudimur . In fine ejuſdem collectionis legitur exemplum tabulæ vetuſtiſſimæ an. 1506. inventæ in agro Genuenſi milliario prope urbem X. &c. Incipit : *Q. M. Minutius &c.*

Epiſtolam aliam Bracelli dat collectio epiſtolarum Franciſci Barbari ab Emin. Card. Quirinio nunquam abſque inſigni encomio literati commemorando, adornata. Vide epiſt. 130. vide & epiſtolam 178. in qua Barbarus frui ſe amicitia *cum claris , & diſertiſſimis viris Jacobo Bracellio , & Gothardo Sarzanenſi* gloriatur.

Petrus de *Braco* Placentinus , JCtus circa Annum 1380. ſcipſit *Repertorium Juris Canonici* Ordine Alphabetico , & *Juris Canonici Compendium* , quæ ambo adhuc in Bibliothecis Galliæ MSta ſervantur. Vide Oudinum Tom. III. pag. 1220. ubi etiam ſcripſiſſe *Carmina* , & duas *Demoſthenis* Orationes, ac *Luciani* dialogos quoſdam Latine vertiſſe annotat.

Thomas Bradvvardinus, Lelando *Bredovvardinus* , aliis *de Bradvvardina* , Anglus Ciceſtrienſis, (*b*) nec Dominicanis (*c*) accenſendus , nec Franciſcanis : (*d*) ingenio autem & Philoſophiæ, Matheſeos, ac Theologiæ inſigni peritia *Doctoris profundi* (*e*) titulum

 pro-

(*a*) id. pag. 14.

(*b*) Vide Bradvvardinum in Cauſa Dei p. 559.

(*c*) Dominicanis adſcribit cum Luſitano aliiſque Altamura pag. 133. & 489. ad Annum 1372. qui alium etiam fingit *Adamum Bradvvardinum* , qui contra Pelagianos & Fidei hoſtes ſcripſerit pag. 141.

(*d*) Franciſcanum faciunt Dupinius Bibl. Eccleſ. & Oudinus (ſed qui ipſe hoc retractat Tom. III. p. 333.) itemque alii, repugnante etiam Waddingo . Sed recte Richardus Simon Bibliothecæ Selectæ Tomo II. pag. 97. *Il y a bien plus d'apparence , qu'il n' a été ni Dominicain ni Franciſcain*. Adde Jacobum Echardum Tomo primo de Scriptoribus Dominicanis pag. 744.

(*e*) Henricus Savilius præfatione ad cauſam Dei contra Pelag. & Warthonus ad Cavei hiſt. lit. An. 1348.

promeritus: cum in Archiepiſc. Cantuarienſem (*a*) Avenione conſecratus eſſet, in Angliam redux vix quadraginta diebus poſt obiit 26. Auguſt. (*b*) Anno 1349. Præcipuum ejus opus *de Cauſa Dei contra Pelagium de virtute cauſarum, & de virtute Dei cauſæ cauſarum*, quod Londinenſis Cancellarius ad Mertonenſes ſuos, ſive ad Cuſtodem & ſocios Aulæ Mariodunenſis ſcripſit An. 1344. diſtributum in *libros III.* atque editum ab Henrico Savilio, Lond. 1618. fol. MStos plures Codices memorant Jacobus Echardus, & Caſimirus Oudinus. Dum autem queritur Bradvvardinus *totum Mundum poſt Pelagium abiiſſe*, atque huic vult malo occurrere, ipſe parum abeſt, quin in alteram extremam partem, (*c*) & ad ſententias Godſchalci ac Wiclefi deflectat, ut apparebit ex ſententiis ejus, quibus ad calcem operis ſui epitomen ipſe voluit exhibere, quarum nonnullis paucas quaſdam notulas adſperſi, quoniam eaſdem quæſtiones hodie a tam multis agitari video. Præterea autem multa ſubtiliter diſputat, quanquam non perinde ſolide ubique adverſus Ethnicos, Philoſophos & Judæos, contra quos & religionis naturalis & Chriſtianæ dogmata erudite paſſim tuetur, nec ſacras litteras modo & ſcripta Theologorum Chriſtianorum, ſed & Romanorum, Latineque verſa Græcorum & Arabum ſcripta teſtatur ſe evolviſſe, provocans interdum etiam ad ſuppoſititia, ut Hermetis Triſmegiſti de verbo æterno, Ariſtotelis de ſecretis ſecretorum, Sibyllas, Ovidium de Vetula, Dionyſium Areopagitam, & varias fabuloſas narrationes, qualis v. g. eſt hæc de Conſtantino Magno pag. 29. *Tradentibus namque Hiſtoriis, Conſtantinus Imperator Romanorum, per Sylveſtrem Papam, ad fidem Chriſti Romæ converſus, & ab Helena regina matre ſua, relictis idolis, in Deum Judæorum credente, & tunc in Judæa agente graviter increpatus, eo quod in Chriſtum hominem crucifixum, potius quam in Deum Judæorum credere maluiſſet: rogavit Reginam, quatenus ſecum adduceret Magiſtros ſapientiſſimos Judæorum, diſputaturos cum Doctoribus Chriſtianorum: Quæ veniens ſecum adduxit 140. viros doctiſſimos Judæorum, ex quibus 12. præclariſſimi ſunt electi. Abiathar, Jonas, Godolias, Annan, Doeth, Cuſi, Benjamin, Aroel, Jubal, Thara, Silion & Zambri, duobuſque Philoſophis Gentilibus ſapientiſſimis Cratone & Zenophilo, de conſenſu partium, Judicibus conſtitutis, Imperatore & Regina aſſidentibus, & magna multitudine Chriſtianorum, Judæorum atque Gentilium circumſtante, ad diſputationis negotium properatur: undecim quoque Magiſtris Judæorum prædictis, opponentibus ſingillatim, & impugnantibus fidem Chriſti, Sylveſter reſpondens, ſingulos ſingillatim ex Scripturis eorum propriis convincebat, decernentibus Judicibus ſupradictis: duodecimus vero volens per argumentum vocale arguere; ſed reale miraculum magicum faciens, vero miraculo ſuperatur. Quapropter, Regina, Judices, & cæteri infideles qui aderant, ad fidem Chriſti pariter ſunt converſi.*

Sententiæ XXXVI. BRADWARDINI totidem contrariis ab eo ad calcem operis oppoſitæ.

1. Quod Deus eſt tam perfectus & bonus, (*d*) quod nihil perfectius aut melius eſſe poſſet.

2. Quod

(*a*) Idem Tomo I. Angliæ ſacræ pag. 119. 42. & 61.

(*b*) Joannis Lelandi Collectanea Tomo III. pag. 217.

(*c*) Rich. Simon Lettres choiſies, ou Bibliotheque Critique Tom. IV. Lettre 31. au P. Goudin. Ludovicus Cellotius Hiſt. Gotheſchalci V. 19.

(*d*) Hoc non putem in dubium vocandum, vel vocatum unquam ab homine ſano. Sed falluntur qui putant omnes rationes illius perfectionis prorſus ſe intelligere, ita ut exinde quid vel quomodo agat Deus, decernere ſe poſſe exiſtiment, vel qui cum Platone, Ariſtotele, Stoicis & Abailardo ajunt Deum nihil melius nec aliud potuiſſe facere quam fecit. Saltem hi debebant cum Moſe, valde bona omnia facta a Deo nos docente, ſic illud interpretari, ut alia etiam & plura non minus bona a Deo fieri potuiſſe & poſſe faterentur, ne Deum bonitatis ſuæ & ſapientiæ velut anguſtioribus quibuſdam & tanquam fati alicujus cancellis intercludere viderentur.

2. Quod nulla res exiſtit, niſi Deo ipſam conſervante in eſſe.

3. Quod nulla res exiſtit, niſi Deo ipſam immediate, (*a*) per ſe & proprie conſervante in eſſe non tantum mediante cœlo vel aliquo alio, & per illud, vel quia prohibet corruptiva, vel quia permittit rem eſſe, aut non deſtruit rem cum poſſet.

4. Quod nulla res creata vel creabilis ſine conſervatione Divina omnino, neque ſine conſervatione Divina immediate, per ſe & proprie poſſet eſſe.

5. Quod omnis res facta, ſecundum eſſentiam ſuam, ſive ſubſtantiam, fit a Deo.

6. Quod omnis res facta, ſecundum eſſentiam ſuam ſive ſubſtantiam, fit a Deo ipſam immediate, (*a*) per ſe, & proprie faciente, non tantum mediante cœlo, vel aliquo & alio, & per illud, nec tantum ideo quia Deus impeditiva contraria prohibet, ut cauſam efficientem rei fecit aut ſervat, permittit, vel non impedit operari.

7. Quod nulla res ſecundum eſſentiam ſuam ſive ſubſtantiam poſſet fieri niſi a Deo, neque niſi a Deo ipſam immediate, per ſe & proprie faciente.

8. Quod Deus non eſt aliquo modo mutabilis. (*b*)

9. Quod neque ſcientia Dei, neque ejus voluntas eſt mutabilis ullo modo.

10. Quod Deus ſciendo, volendo, & quodcunque agendo intrinſecus eſt ſemper intrinſece æque ſumme & pleniſſime actualis.

11. Quod nulla ſcientia Dei cauſatur a poſterioribus rebus ſcitis.

12. Quod nulla voluntas Dei, (*c*) ſive volutio a poſterioribus volutis ſuis cauſatur.

13. Quod omnis actus voluntatis Divinæ, Angelicæ, & humanæ eſt aliquid.

14. Quod omnis actio voluntatis creatæ, ſecundum eſſentiam ſive ſubſtantiam ipſam actus fit ab ipſa, & a Deo eundem pariter coagente. (*d*)

15. Quod omnis actus voluutatis creatæ, ſecundum eſſentiam ſive ſubſtantiam ipſam actus, fit ab ipſa, & a Deo eundem pariter immediate, per ſe & proprie coagente, non tantum mediante cœlo, influentia generali, objecto, vel aliquo alio ſimili, & per illud; neque tali tantummodo impropria ratione, qua Deus voluntatem creatam, quæ efficit actum illum, fecit aut ſervat, non deſtruit, vel non impedit, ſed eſſe & operari permittit, aut quia prohibet ipſam ab aliis impediri.

16. Quod quandocunque Deus & creatura rationalis coefficiunt liberum actum ſuum, Deus prius naturaliter agit illum quam ipſa, (*e*) & quod voluntas Divina præcedit naturaliter in agendo, ut Domina, & creatura ipſam ſubſequitur naturali ordine, ut ancilla.

17. Quod Deum prævelle, id eſt, prius naturaliter velle, ſeu prius æternaliter voluiſſe hoc vel illud præſens vel futurum, nec eſt nec fuit in libe-

ra

(*a*) Hoc *immediate* non poteſt aliter intelligi, quam ſalva illorum operandi vel non operandi facultate, quibus ipſe Deus hancce tribuit, conceſſitque hactenus & concedit, ut imputet illis etiam ad pœnas graviſſimas, ſi quis fuerit illa abuſus, Deo licet non impediente: ſed qua potuit tamen non abuti, quia nec Deus abhorrentem ab illo abuſu impedire, nedum ad eum engere aut impellere quenquam voluiſſet.

(*b*) Non ſane eſt mutabilis Deus: ſed nec otioſum debemus fingere cum Epicuri intermundialibus Diis: Verum CHRISTO credere, cujus non inficiandum hoc eſt teſtimonium Joh. V. 17. *Pater meus uſque operatur, & ego operor*. Cum igitur homines condiderit angeloſque libertate actionum ornatos & delectu, non inde mutatur Deus, quod alium jam ſe præbet bonis, quam erat futurus niſi diſceſſiſſent ab improbitate, ſed potius juſte exercet quod ſibi, cum eos condidiſſet, merito reſervavit imperium.

(*c*) Nulla ſcientia nova nec voluntate opus eſt, nova tamen actio novuſque ſubit effectus eorum quæ præſcivit, & quæ ſub conditionibus certis voluit.

(*d*) Neceſſario dicendum aliud eſſe agens, quod propter actionem liberam, quæque poterat & debebat ab eo omitti, punit Deus, & alium agentem ipſum Deum.

(*e*) Hoc perinde eſt ac ſi dicerem, aerem, quem ſpiro, prius hæc ſeribere quam me, qui iſta non impediente aere poteram etiam non ſcribere: tantum abeſt ut in malis actionibus homo vel angelus, quatenus malæ & a Deo prohibitæ ſunt, Deo ut Domino obſequi ſit dicendus.

ra contradictionis hominis poteſtate. (*a*)

18. Quod cauſa prima, ſeu voluntas Divina, non eſt in cauſa poſterioris (*b*) ſeu voluntatis creatæ libera poteſtate.

19. Quod gratia, qua ſalvamur, datur a Deo gratis ſimpliciter, nec aliquo merito prævio magno vel parvo, condigno vel congruo comparatur.

20. Quod voluntas Divina (*c*) non eſt impedibilis, ſed univerſaliter efficax in cauſando.

21. Quod ad hoc, quod voluntas Divina ſit infruſtrabilis & neceſſaria in cauſando reſpectu ſuorum effectuum quorumcunque, & quarumcunque poſteriorum cauſarum, omneſque ſui effectus ſint neceſſarii reſpectu illius, ſufficit, quod ipſa ſit cauſa prima naturaliter, & in nullius alterius, nullarumve aliarum poteſtate, non impedibilis, & univerſaliter efficax in cauſando.

22. Quod neceſſarium eſt, (*d*) Deum mundum creaſſe, incarnatum fuiſſe, hominem redemiſſe, & Deum hoc velle, ac etiam voluiſſe.

23. Quod cum futura contingentia fiunt præſentia, aut in præteritum dilabuntur, voluntas divina reſpectu illorum non deſinit eſſe libera aliqua libertate, ſeu aliquo modo libertatis intrinſecus, qua vel quo prius fuerat libera, nec incipit eſſe neceſſaria aliqua neceſſitate oppoſita reſpectu ipſorum.

24. Quod voluntas divina ſemper eſt æque libera, ſeu æque neceſſaria reſpectu cujuſcunque ſui objecti, & cujuslibet intrinſeci actus ſui.

25. Quod neceſſarium eſt, Deum ſcire de qualibet re præſenti, ipſam eſſe, ſcire quoque atque ſciviſſe de qualibet re prætetita, ipſam fuiſſe.

26. Quod cum futura contingentia fiunt præſentia, in præteritumve tranſcurrunt, ſcientia Dei reſpectu illorum non deſinit eſſe contingens (*e*) aliqua contingentia, ſeu aliquo modo contingentiæ intrinſecus, qua ſeu quo prius fuit contingens, nec incipit eſſe neceſſaria aliqua neceſſitate oppoſita reſpectu ipſorum.

27. Quod ſcientia Dei ſemper eſt æque libera, ſeu æque neceſſaria intrinſece reſpectu cujuſcunque ſui objecti, & quod intellectus divinus ſeu Deus æternaliter permanet intrinſecus pleniſſime uniformis, ſemper videlicet æque liber, aut æque neceſſarius reſpectu cujuslibet intrinſeci actus ſui.

28. Quod quicquid Chriſtus ſecundum intellectum, voluntatem, & linguam ſuos humanos in proprio genere, per actus naturales humanos diſtincte ſcivit, credidit, voluit, viva voce aſſeruit & juravit, neceſſe eſt eum ita feciſſe; (*f*) & quicquid ad quemcunque intellectum ſcivit, credidit, voluit, aſſeruit, aut juravit, neceſſe eſt eum ad eundem intellectum ita feciſſe.

29. Quod ſi Chriſtus ſecundum naturam ſuam humanam per actus naturales humanos diſtincte ſcivit, credidit, voluit, & aſſeruit, & juravit de aliquo futuro contingenti quod hoc erit, illo adhuc manente futuro contingenti: neceſſarium eſt Chriſtum ita feciſſe, & ita neceſſarium tunc, ſicut erit, quan-

do

(*a*) Deus voluit homini permittere actinnum ſuarum delectum, hoc eſt facultatem movendi ſeſe in partem utramvis: ſed ad malam ac ſiniſtram moveri eum non determinavit.

(*b*) Atqui diſerte Chriſtus Matth. XXIII. 37. *quoties volui? & noluiſti*.

(*c*) Abſoluta, nullis deſcripta conditionibus. Sed de conditionata vide Jerem. XXVI.

(*d*) Neceſſarium ex ſapientiſſimo pleniſſimo Bonitatis Decreto Divino, neutiquam ex alia neceſſitate quacunque quæ tempus, rationes & modum ita & non aliter faciendi Deum deligere coegiſſet, nam quæcunque facere vel non facere Deo placuiſſet, omnia valde bona fuiſſent futura.

(*e*) Hoc eſt non deſinit illa, præſentia licet, jam adeoque neceſſaria, tanquam contingentia, cognoſcere, hoc eſt ea, quæ non contingere potuiſſent. Ita etiam tanquam contingentia illa cognovit antequam contingerent, licet ex perfectione Divinæ Majeſtatis atque Sapientiæ ſuæ, cui rerum etiam liberrime contingentium eventus, antequam evenerint, tanquam præſentes ipſius oculis patent, ſicut prudentium hominum ſagacitas, eventuras res multas poteſt prævidere, quas tamen ipſa neutiquam ita evenire vel cogit vel facit.

(*f*) Hoc eſt non parabolico tantum & myſtico intellectu.

do illud erit præſens in præteritumve tranſiniſſum.

30. Quod nunquam fuit nec eſt in hominis poteſtate decipere Chriſtum ſecundum naturam humanam aſſumtam, unione manente, facere ipſum credere falſum, mentiri velle inaniter, aut repugnanter voluntati divinæ, neque unquam fuit aut eſt in hominis poteſtate facere aliquid unde cum quibusdam veris aliis ſequitur Chriſtum ſecundum naturam ſuam humanam unitam, fuiſſe aut eſſe deceptum, falſum credendo, mentitum fuiſſe, præſentialiterve mentiri voluiſſe, ſeu velle inaniter, aut repugnanter voluntati divinæ.

31. Quod poſſibile (*a*) fuit Chriſtum ſecundum naturam ſuam humanam unitam & in proprio genere habere actus cognoſcendi, & volendi naturales proprios & diſtinctos reſpectu aliquorum in poteſtate hominis poſitorum, & aliquorum contingenter, & non abſolute neceſſario futurorum; & quod impoſſibile fuit Chriſtum ſecundum naturam ſuam humanam unitam, & in proprio genere decipi in credendo, aut errare volendo, velle videlicet fieri, quod nunquam fieret, aut repugnanter ſive difformiter voluntati divinæ, velle, inquam, voluntate rationali, non appetitu ſenſuali ſive carnali.

32. Quod Prophetiæ de Chriſto ante adimpletionem earum erant neceſſario adimplendæ, & quod medio tempore inter mundationem ſeu ſanctificationem beatæ Mariæ & ſanctorum Patrum Veteris Teſtamenti in fide Chriſti Redemptoris futuri, tranſitum quoque & ſalvationem eorundem Patrum & paſſionem Chriſti fuit neceſſarium, ipſos fuiſſe mundatos, ſanctificatos, & ſalvatos per fidem Chriſti Redemptoris futuri, & quod non fuit poſſibile ipſos fuiſſe mundatos, ſanctificatos, & ſalvatos per fidem fictam, falſam, erroneam, & mendacem.

33. Quod prophetiæ & promiſſiones Chriſti ante adimpletionem ipſarum erant & ſint neceſſario adimplendæ.

34. Quod non omnes prophetiæ prædictæ de Chriſto, nec omnes prophetiæ aut promiſſiones Chriſti de futuris erant mentaliter, tacite, conditionales: ſed multæ mentaliter ſimpliciter abſolutæ.

35. Quod neceſſe eſt Eccleſiam ſanctam Chriſti uſque in finem mundi perſeverare fidelem.

36. Quod non eſt poſſibile Eccleſiam ſanctam Chriſti ex doctrina Chriſti ſemper aut unquam directe fuiſſe deceptam in ſubſtantialibus articulis fidei Chriſtianæ, aut erronee credidiſſe reſurrectionem mortuorum, diem Judicii, aut vitam æternam, & quod neceſſe eſt hæc fore, reprobos quoque habere ſupplicium, & electos gaudium ſempiternum.

Hactenus BRADWARDINI *Sententiæ*.

Alia ejus ſcripta hæc ſunt: *Tabulæ Aſtronomicæ*, quas habuit Savilius: *Geometria ſpeculativa*, Pariſiis 1504. fol. & cum *Arithmetica ſpeculativa*, (quæ ſeparatim An. 1502. prodierat) ibidem 1512. fol. Præterea Baleus V. 87. memorat ejus *Arithmeticam Practicam*: & *de Proportionibus velocitatum*: Venetiis 1505. additque alia, quæ a Lelando cap. 347. omittuntur, *De velocitate motuum*. *Commentarios in IV. libros ſententiarum*, *Summam Theologiæ*, pro qua Pitſeus habet *Summam Scientiarum*, cum neuter illas videatur uſurpaſſe oculis: tum *Placita Theologica*, *de Sancta Trinitate*, *de præmio ſalvandorum*, *de præſcientia & prædeſtinatione*, & *Sermones per annum*. A Pitſeo pag. 471. etiam adjungitur Liber *de quadratura Circuli*. * Novum, & ignotum ſcriptoris hujus opuſculum ſervat MS. Codex Bibliothecæ Cœnobii S. Mariæ ad Scotos Viennæ ord. S. Benedicti. Inſcribitur: *meditationes Bravardini*. Incipit: *o magna, & mirabilis*.

Non abs re hic integra recitaretur adnotatio quædam, quæ legitur excuſa in

(*a*) *Legendum*: impoſſibile.

in calce opuſculi: *Epitoma proportionum Alberti de Saxonia* per F. Iſidorum Inſulani Mediolanenſem; (de quo utroque ſcriptore, & de opuſculo iſto vide ſuo loco) *Qui Albertus a Thoma Berduardi excipiens* &c. *Hunc Thomam vocat Raimundus ſui ſethi calculator in tractatu primo de intenſione, & remiſſione venerabilem magiſtrum Thomam de Berduardino; cujus dicta veneratur, & recipit.*

Johannes Brando, Monachus Dunenſis in Flandria, Ordinis Ciſtercienſis, defunctus An. 1428. ſcriptor *Chronodromi*, ſive Chronici ac curſus temporum ab rerum Origine ad Annum Chriſti 1414. MSti adhuc in variis Belgii locis, vide Carolum de Viſch pag. 176. Bibliothecæ Ciſtercienſis, vel Oudinum Tomo III. pag. 2301. Hoc, ab Anno 1414. ad 1432. continuavit *Bartholomæus de Becka*, atque ab Anno 1431. ad 1463. *Ægidius de Roya*, qui opus hoc ab Anno 1292. etiam in compendium miſit, ut dixi ſupra pag. 61. idque compendium cum *Adriani de Budt* continuatione ad Annum 1480. prodiit Francofurti 1620. fol. in Tomo primo Annalium rerum Belgicarum. Etiam Chronicon hujus Brandonis *de geſtis Prælatorum Monaſterii Dunenſis* MS. in Bibliothecis Belgii.

Aurelius Brandolinus Florentinus, lippus, ſed qui multis viſu pollentibus acutius vidit eleganti ingenio, defunctus A. 1497. Scripſit libros duos *paradoxorum Chriſtianorum* ad Matthiam Corvinum, Regem Hungariæ, Baſileæ 1498. Romæ 1531. Baſileæ 1543. & Coloniæ 1573. Dialogum *de humanæ vitæ conditione & toleranda corporis ægritudine* ad eundem Matthiam, Baſileæ 1498. Viennæ 1541. & Baſileæ 1543. 8. *De ratione ſcribendi Epiſtolas*, libros III. ibidem 1498. 1549. Coloniæ 1573. Præterea Julius Niger p. 74. Hiſtoriæ Scriptorum Florentinorum memorat ejus *Orationes* & *Carmina* in laudem *Antonii Squarcialupi* & *Baptiſtæ Platinæ*: Opuſculum de virtutibus a Domino Jeſu in paſſione oſtenſis: Librum de Legibus: Commentarios in Pauli Epiſtolas: & Novum ac Vetus Teſtamentum, ſive Hiſtorias, Sanctorum Veteris & Novi Teſtamenti heroicis verſibus explicatas. Vide diarium erud. Italiæ T. 20. p. 150.

* Nemo, quem norim, inter opera Brandolini hujus recenſuit libellum, quem in MS. Cod. ſervat Bibliotheca Canonicorum Majoris Eccleſiæ Lucanæ hoc titulo inſcriptum. *Lippi Brandolini libellus de laudibus muſicæ, & Petri Boni Ferrarienſis*, qui cantor erat illorum temporum celebris Ferdinando carus. Datur ſtatim præfatio ſoluta oratione ſcripta ad eumdem Regem. Incipit: *Contemplanti mihi ſuperioribus diebus.* Tum ſuccedit ad Petrum Bonum elegia, cujus hoc ſpecimen.

Inter Pieridum vates clariſſime alumnus
Unica lux Phœbi, gloria ſumma lyræ;
Accipe parva quidem Tyrrheni munera Lippi;
Sed tibi quæ procerum nemo dediſſe queat.
Sed quia nunc agimus Ferrandi munere vitam
Hæc tibi Ferrandum mittere dona puta.

Dein exordium operis iſtud.

Huc ades ad noſtros citharamque, & carmina cantus
Affer ab imparibus vecta elegia modis.

Prætériiſſe pigeret Brandolinum hunc Eremitarum S. Auguſtini cœtui adlectum fuiſſe.

Ejus *oratio pro S. Thoma Aquinate* habita Romæ in Templo S. Mariæ Minervæ ad Cardinales & populum, & dicata Oliverio S. R. E. Card. Neapolitano, evulgata eſt typis anno & loco incertis in 4.

Braulio Joannis Cæſarauguſtani in Hiſpania Epiſcopi ſucceſſor ab Anno 627. & 646. Concilio Toletano quarto A. 633. & quinto A. 636. ſextoque A. 638. interfuit, unde *clarum Canonibus* puto dictum ab Ildefonſo cap. 12. de ſcriptoribus Eccleſiaſticis. Speciatim *ſextæ Tole*tæ-

letanæ Synodi Canones Braulionis ſtylo formatos notat Nicolaus Antonius V. 5. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ pag. 278. De eo Acta Sanctorum 18. Martii Tom. II. pag. 635. ſqq. Huic Braulioni Iſidorus Hiſpalenſis libros Originum dedicavit, rogatu illius compoſitos & a Braulione XX. libris diviſos. *Iſidori elogium* breve a Braulione compoſitum, & *binæ ad Iſidorum Epiſtolæ*, plus ſimplici vice cum Iſidori operibus editæ. Elogium illud etiam apud Surium & in Actis Sanctorum 3. April. *Vita S. Æmiliani* Presbyteri & Monachi Turiaſonenſis, defuncti An. 564. ad germanum ſuum Frumminanum Presbyterum & Abbatem exſtat in Prudentii Sandovallii Fundatione Benedictini Ordinis in Hiſpania ſub Gothorum imperio, Hiſpanice edita Madriti 1601. fol. in Franciſci Bivarii notis ad Chronicon Marco Maximo, Epiſcopo Cæſarauguſtano tributum, ibidem 1652. in folio pag. 475. cum *Hymno* in eundem Confeſſorem pag. 488. & in ſexto Volumine Martyrologii Hiſpani Joannis Tamai de Salazar, 12. Maji pag. 111. Lugduni 1659. fol. & apud Mabillonium Sec. I. Benedictin. pag. 205. *Vita S. Leocadiæ Toletanæ Virginis* ſub Diocletiano paſſæ, de qua Baronius ad Martyrolog. 9. Decembr. Omitto Vitam *Vincentii*, *Sabinæ & Chriſtetidis* aliorumque *Martyrum Cæſarauguſtanorum*, & *Vitas Patrum*, & opuſculum *de vana ſæculi ſapientia*, & aliud *de adventu SS. Apoſtolorum Jacobi, Petri, & Pauli in Hiſpaniam*, de quibus Nicolaus Antonius p. 279.

Florentius Bravonius, Anglus, auctor Chronici circa Annum 1118. infra *Florentius*.

Senatus Bravonius, Poſſevino male *Braconius*, Prior Monachorum Vigornienſium Ordinis Cluniacenſis circa An. 1180. Scripſit Vitam *S. Wulſtani* Epiſcopi, apud Surium & in Actis Sanctorum 19. Januar. & *Oſwaldi* Epiſcopi apud Surium 15. Oct. & *Epiſtolas VII.* quarum argumenta apud Oudinum Tom. II. p. 1579.

Bernardus a *Breitenbach*. ſupra, *Bernardus*.

Bremenſium rerum ſcriptores duobus vel tribus Voluminibus comprehenſos dare voluit V. C. *Georgius Rothius* (a) Rector Stadenſis ante paucos annos defunctus, illisque ornandis adhibere editos *Adamum* Bremenſem, Diplomata Lindenbrogiana, *Albertum* Stadenſem, & *Henrici Wolteri* Chronicon Archiepiſcopatus Bremenſis, quod vulgavit Meibomius: *Joannis Renneri* Chronicon Bremenſe rhythmicum Germanice dialecto Saxonica editum Bremæ 1583. & laudato Rothio curante Stadæ 1717. 8. recuſum: recentiorumque ſcriptorum *Wilhelmi Dillichii* Chronicon Bremæ & Præfecturarum ejus: *Luneburgi Muſſhardi* (b) monumenta nobilitatis antiqua illuſtrium familiarum, inprimis Ordinis Equeſtris in ducatibus Bremenſi & Verdenſi, edita Germanice Bremæ 1708. fol. *Urbani Pierii* de Urbis Bremæ antiquitate Conſulumque & Senatorum ordine elogium: (*Henrici Poſtii* faſtos Conſulares & Senatorios Reipublicæ Brem. ab Anno 1433. ad 1725. Bremæ 1726. 4. *Joannis Henrici Hintz* notitiam ſacri Ordinis in Ducatibus Bremenſi & Verdenſi, tempore Jubilæi Auguſtanæ Confeſſionis An. 1730. & Lutheranorum Superintendentum Generalium & Paſtorum a tempore Reformationis in præſentem ætatem Bremæ, Stadæ, Buxtehudæ & Verdæ. Stadæ 1731. 8.)

Ex ineditis, Chronicon Civitatis Bremenſis, ſcriptum Germanice dialecto Saxoniæ inferioris ab *Herberto Schenio*, cellario Capituli, templique S. Auſcharii, quod Bremæ eſt Canonico: & a *Gerhardo Reinesberch*, ejuſdem Capituli Vicario uſque ad Annum 1436. cum duplici ejus continuatione, una ad An-

 num

(a) *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*. Anno 1718. pag. 546. Nova Litteraria A. 1719. pag. 53. ſeq.

(b) Acta Eruditorum Tomo IV. Supplementi pag. 322.

num 1547. & altera longe uberiore ad Annum 1563. *Joannis Renneri* Chronicon Bremenſe majus uſque ad Annum 1511. & inde ad 1583 duobus ſpiſſis Voluminibus, aliudque Chronicon ſimile alterius auctoris ab Anno 788. ad 1584. *Joannis Othonis* Luneburgenſis Hiſtoriam Bremenſium & Hamburgenſium Epiſcoporum ab Anno 780. ad 1580. Chronicon Eccleſiæ *Roſenfeldenſis*, ſeu *Harſefeldenſis*, quo uſus eſt Abbas Luneburg Brummerus: Chronicon vetus Monaſterii & oppidi *Buxtehude*. Excerpta quædam ex Regiſtro MS. *Johannis Rode*, Archiepiſcopi Bremenſis, ex cujus Chronico dederat nonnulla illuſtris Leibnitius Tomo II. ſcriptorum Brunſvicenſium pag. 253. ſeq. Collectanea de *Wurſatia* cum Jure Provinciali veteri Friſico *das Landriucht*, *ofte* Aſigebook *der edelen vrigen* Vreſen, & *Haronis Eide Fouvves*, Wurſato Friſonis collationem Juris Provincialis Wurſato Friſici cum Jure communi, ex editione Gieſſenſi *1666*. 4.

Sed Conſilium illud laudati Rothii in herba periit, perinde ut B. Caſparis Buſſingii, Superintendentis deinde Generalis Oldenburgenſis, quod Bremæ 1690. 4. ſignificaverat in ſchediaſmate, cui titulus: *Er. ſnung des Bremiſch-Verdiſchen Ritter-Saals*. Neque adhuc lucem vidit promiſſa a celeberrimo Theodoro Haſæo (*a*) Hiſtoria emendatæ Religionis in Urbe Bremenſi.

Brendanus Conacius, Abbas Hibernus circa Annum 560. cujus *Verba Religionis Dei*, ſive liber *de legibus & obſervatione Monachorum*, *Charta cæleſtis hæreditatis*, & *Confeſſio Chriſtiana* memorantur a Baleo XIV. 78.

Brenlanlius cognomento *Britannus* a Geſnero in Appendice Bibliothecæ, præclarus Aſtrologus fuiſſe circa Annum 1344. & plures libros *de Aſtrologorum prænotionibus* ſcripſiſſe traditur, unde mihi parum credibile, quod Pitſeus pag. 443. ad Geſnerum provocans, Brenlanlium huncce vehementer ait invectum in Aſtrologiam Judiciariam, eam merum reputaſſe dæmonis inventum & libros plures ſcripſiſſe *contra prænotiones Aſtrologorum*.

Breviaria variarum Eccleſiarum.

Breviarium *Aberdonenſe* in Scotia A. 1509. de quo Acta Sanctorum Tom. II. April. pag. 438.

Ambianenſe Pariſiis in 4. & Ambiani 1550. 1670. forma minore, & 1683. 12. quatuor Volum. auctoritate Franciſci Favre Epiſcopi Ambianenſis.

Ambroſianum, Mediolani 1556. 8. Venetiis 1558. 8. & S. Caroli Borromęi juſſu An. 1582. recognitum, Mediolani 1588. 4. 1625. 1661. 8. tribus Voluminibus. Confer Acta Sanctor. Tom. I. Junii pag. 643.

Andegavenſe MS. ante trecentos amplius annos, fuit in Bibliotheca Telleriana. Exſtat & editum A. 1624.

Anicienſe, ſive *Podienſe* MS. ante quadringentos prope annos: fuit in Bibliotheca Telleriana.

Antvverpienſe A. 1496.

Argentoratenſe 1478.

Aroſienſe, Aroſiæ 1504. 4.

Aptenſe, Baſil. 1515. fol.

Aquenſis Eccleſiæ breviarium MS. in Bibl. Regia Pariſ. n. 4446.

Atrebatenſe 1595. 8. duobus Voluminibus.

Audomarenſe A. 1518.

Auguſtinianorum, infra, *Windeſemenſis*.

Aurelianenſe Pariſiis 1542. 8.

Bajocenſe memorat Bollandus.

Bambergenſe juſſu Viti Epiſcopi A. 1575.

Baſileenſis liber breviarius ſecundum conſuetudinem Chori Eccleſiæ Baſil. quomodo horæ Canonicæ abſolvendæ ſint. Baſileæ 1480. 4. Idem videtur, de quo Morlierius in libro: Eſſais de Litterature Tom. I. pag. 149.

Ordinis S. Benedicti breviarium MS. ante trecentos annos, in Bibliotheca Telleriana. Novum Pauli V. & Urbani VIII. auctoritate editum Pariſiis 1645.

(*a*) Bibliotheca Theologico-Hiſtorica Bremenſis Tom. I. pag. 161.

Digitized by Google

1645. 8. duobus Voluminibus, his adde ſpecialia: *Brunsfeldenſe* Lovan. 1607. 8. *Caſſinenſe* Venetiis 1586. *Pannonienſe* Viennæ 1579. 8. *Tegernſeenſe*, 1577. fol. & quæ plura apud Lippenium & Hendreichium memorantur.

Biſuntinum, Divione 1653. 8.

Bituricenſe Venetiis 1481. 8. Lemovicis 1512. 8. & juſſu Reginaldi de Beaurce, Archiepiſcopi Bituricenſis, Pariſiis 1586.

Bracarenſe a Roderico Cunha Archiepiſcopo recognitum, Bracharæ 1634. 4.

Bremenſe Argentorat. 1511.

Brugenſe 1520.

Bruxellenſe 1516.

Cameracenſe Pariſiis 1497. 8. duobus Voluminibus.

Caminenſe in Pomerania A. 1521.

Canonicorum Regularium A. 1488. editum laudat Bollandus.

Capuanum Capuæ 1489. 4.

Carmelitarum Venetiis 1542. fol. 1579. 8. & Sebaſt. Fantoni Generalis. Venetiis 1622. 8.

Carnotenſe in 8. Vetus editio ante annos ducentos, & ab Epiſcopo Nicolao de Thou, Pariſiis 1584. duobus Volum. & 1633.

Carthuſienſe Pariſiis 1521. 8. & 1522. forma minore, Papiæ 1560. 8. Lugduni 1587. 8.

Congregationis Caſalis Benedicti. Pariſiis 1534. 8.

Caſſinenſis Congregationis. Venetiis 1586. fol.

Catalaunenſe MS. ante annos 400. quo uſus Edmundus Martene.

Ciſtercienſe Pariſiis 1534. 12. 1581. 4. & 1617. 8.

Claromontenſis Eccleſiæ & *S. Flori*. Tierni 1557. 8.

Cluniacenſe Pariſiis 1584. 8. duobus Voluminibus, aliud Pauli de Rabuſſon & Claudii de Vert, Pariſiis 1686. 8. Vide Memorias Trevoltinas Anni 1718. pag. 286. & de Joannis Baptiſtæ Thiers Obſervationibus, Ephemerides eruditorum Pariſienſ. A. 1702. Tom. II. p. 299. Tom. IV. pag. 171. Dupinii Bibl. Eccleſ. Tom. XVIII. p. 283.

Cæleſtinorum Ordinis Benedicti. Venetiis 1508. 8.

Colbertinum Pariſiis 1679. 8.

Colonienſe A. 1498. & 1577.

Conſtantienſe typis Erhardi Ratdolt, ante ducentos annos, 8. & editum An. 1561. Chriſtophoro Epiſcopo, & 1575. Marco Sitico Cardinale, & 1599. 8.

Coriſopitenſe vetus in Gallia Lugdunenſi memoratur a Bollando.

Cœnobii Regalis *S. Dionyſii*. Pariſiis 1550. 8.

Dolenſe in 8. vetus editio ante annos ducentos.

Dominicanorum, ſive *Ordinis Prædicatorum*, Venetiis 1556. 8. Romæ 1611. 8. Breviarii Confirmatio a Clemente IV. An. 1267. apud Edmundum Martene Tomo II. Anecdotorum pag. 502. ſeq. De antiqua editione hujus breviarii excuſa An. 1514. 4. vide Theophili Sinceri *Nachrichten von raren Büchern*, Frf. 1732. 8. p. 345. ſq.

Eborenſe in Luſitania A. 1548.

Ebroicenſe Pariſiis 1545. 8. 2. Voluminib. & 1585.

Eduenſe MS. An. 1452. in Bibliotheca Telleriana.

Elnenſe circa Annum 1500. in 8. & Hiſpali 1528. fol.

Erfordianum excuſum ante hos ducentos annos.

Fontis Ebraldi, Pariſ. 1546. 8. Virginum, 1526. 8. duobus Volum.

Giennenſe Hiſpali 1528. fol.

Glaronenſe laudatum a Goldaſto in Alemannicis.

Græcorum breviarium, ſive Anthologium Græce curante Antonio Arcudio, Romæ 1598. 8.

Granatenſe, Granatæ 1544. 8.

Haſnienſe in fol. *anno milleno quingenteno quoque deno*.

Halberſtadenſe in 4. vetus editio. vide Jacobi Friderici Reimanni Bibliothecam pag. 557. ſeq.

Hamburgenſe per Albertum Krantz. Argentor. 1519. fol.

Herbipolenſe 1518. fol. & 1575. jubente Julio Epiſcopo.

M m 2 *Hil-*

Hildesheimenſe A. 1516.
Hiſpalenſe in 4. vetus editio.
Inſulenſe A. 1533.
Jotrenſe, ſive *Meldenſe* MS. in Bibliotheca Telleriana.
Lemovicenſe A. 1587. 8. duobus Voluminibus, & A. 1625.
Leodienſe A. 1520. & pars æſtiva 1514. & novum breviarium A. 1636.
Lexovienſe, ſive *Licienſe* An. 1624. vide Nicolaum Comnenum Papadopoli pag. 152. ſeqq. prænotionum Myſtagogicarum. Novum Licienſe, ſive *Lexovienſe* An. 1704. magnam partem ex novo Senonenſi.
Lovanienſe MS. &
Breviarii *Lubecenſis* parte æſtiva uſum ſe teſtatur Jo. Bollandus.
Lugdunenſe A. 1498. fol. Alia vetus editio forma minore: & Lugduni 1584. 8. correctiones C. de Laboureur. Lugduni 1647. 8.
Lundenſe, Pariſiis 1517. 8.
Magdeburgenſe, in oppido Siptzen. 1504. 8.
Mediolanenſe An. 1635. vide Ambroſianum.
S. Melanii, Benedictin. vetus editio in 8.
Meldenſe, Pariſiis 1546. 8. duobus Voluminibus.
Meldenſe novum, in quo multa ex Senonenſi A. 1702.
Meldenſe, ſupra *Jotrenſe*.
Mindenſe A. 1516.
Fratrum Minorum, Pariſiis 1506. 8. 1614. 1629.
Moguntinum MS. habuit Bollandus præter edita An. 1495. 1507. & juſſu Danielis Archiepiſcopi 1570. 1612. 12.
Monaſterienſe A. 1489.
Morinenſe. A. 1542.
Mozarabum, ſive *Toletanum*, ſecundum regulam B. Iſidori Tolet. 1502. fol. per Alfonſum Ortizium, Canonicum Toletanum. Juſſu Franciſci Ximenis.
Nivernenſe, Pariſiis 1534. 12. duobus Voluminibus.
Noviomenſe A. 1630.
Olivetanum, Venetiis 1580. 8. Mediolan. 1610. fol.
Origniacenſis Monaſterii in Veromanduis, A. 1619.
Pariſienſe vetus in Bibliothecæ Regis Chriſtianiſſimi Codice 4445. annorum circiter 400. Editum 1479. 8. 1492. fol. 1545. 1557. 8. 1584. 1636. & ex auctoritate Franciſci Harlay Archiepiſcopi, Pariſiis 1680. 8. 1684. 12. quatuor Voluminibus, cui breviarii *reformationi*, ut teſtatur Menagius in hiſtoria mulierum Philoſoph. A. 1690. ſect. 38. ubi de S. Catharina, *operam dederunt*, *Viri doctrina & pietate illuſtres*, *Jacobus de Sancta-Bova*, *Profeſſor Theologus Sorbonicus*; *Gvillelmus Bruneterius*, *tunc Archidiaconus de Bria in Eccleſia Pariſienſi*, *hodie Epiſcopus Santonenſis*; *Claudius Caſtellanus*, *Canonicus Pariſienſis*; *Nicolaus Gobilio*, *Doctor Sorbonicus*, & *Parochus Sancti Laurentii apud Pariſios*; *Leonardus Lametus*, *Doctor Navarricus*, *tunc Canonicus Pariſienſis*, *nunc Parochus Sancti Euſtachii apud Pariſios*; *Claudius Amelina*, *Archidiaconus Pariſienſis*; *Nicolaus Coquelinus*, *Cancellarius Pariſienſis*; & *Nicolaus Tornoſus*, *Theologus & Concionator eximius*. De recognitione facta An. 1675. & 1697. vide Honorati de S. Maria reflexions ſur la Critique Tom. II. pag. 81. & de Nicolai Toinardi conſilio novi breviarii concinnandi, G. Wallini, eruditi Viri differtat. de S. Genovefa pag. 27. ſeq. Memorias Trevoltinas An. 1722. pag. 528.
Paſſavienſe A. 1505.
Podienſe, vide *Anicienſe*.
Præmonſtratenſe auctoritate Franciſci a Longo prato Abbatis, & cura Johannis le Paige. Pariſiis 1598. 1608. 8. duobus Voluminibus.
Pragenſe, Venetiis 1517. 8.
Razeburgenſe A. 1506.
Remenſe, Caroli a Lotharingia, Pariſiis 1543. 8. Ludovici a Lotharingia, Remis 1614. 8. duobus Voluminibus. Caroli Mauritii le Tellier. Pariſiis 1684. 12. quatuor Voluminibus.
Roeskildenſe, Pariſiis 1517. 4.

Ro-

Romanum, Taurini 1474. 8. Venetiis 1478. fol. 1515. 1522. 8. Romæ 1477. 1479. 8. 1482. 1490. cura fratris Gratiæ Feltrenſis, circa Annum 1514. 4. 1544. fol. 1546. 1551. 1557. Lugduni 1504. 1547. 8. Pariſiis 1511. 1537. 1543. 1547. 1565. forma minore, 1568. 8. 1543. 1563. 1577. 8. aliaque apud Lipenium, Hendreichiumque: & imaginibus decoratum Pariſiis 1525. 8. & Pauli III. juſſu recognitum a Franciſco Cardinali Quignonio 1536. Lugduni 1538. 1542. 8. Pariſiis 1542. 4. juſſu Pii V. ex Decreto Concilii Trident. An. 1572. Venetiis 1615. auctoritate recognitum Clementis VIII. & Urbani VIII. Pariſiis 1652. 1647. 1675. Antvv. 1707. Venet. 1710. & a Martino Sebaldo, Mogunt. 1622. 8. & Pariſiis 1647. 4. e Typographia Regia, quatuor Voluminibus, & lingua Slavonica, Rom. 1648. 8. & cum Gallica verſione a Nic. le Tourneux, Pariſ. 1688. 8. quatuor Voluminibus.

Rothomagenſe An. 1491. fol. 1587. Cardinalis a Borbonio, Rothomagi 1594. 12. duobus Voluminibus, & 1626. De novo ante paucos publicato annos, Bibliotheque Francoiſe A. 1731. Tom. XV. pag. 173.

Rupellenſe Henrici de Laval, Pariſ. 1686. 8. quatuor Vol.

Sajenſe, Pariſiis 1616. 4.

Salamantinum, in 8. vetus editio.

Saltzburgenſe vetus editio in 8. ante annos ducentos.

Sarisburienſe Breviarium, ſive Portiforium, 1499. & Londini 1555. 4. Duaci 1604. 4.

Senonenſe Nicolai du Puy, Canonici, Pariſiis in 4. editio vetus: & alia in 8. Pariſiis 1528. 8. duobus Voluminibus. Cardinalis a Borbonio. Senonis 1558. & 1560. 8. His præter illud Anni 1641. noviſſimum acceſſit A. 1702. auſpiciis Archiepiſcopi de la Hogvette. Confer ejuſdem Epiſtolam Paſtoralem editam Gallice A. 1718.

Servorum B. Virginis A. 1634.

Sleſſvicenſe A. 1512. Pariſ. in 8. juſſu Godſchalci ab Ahlefeld.

Soſſmenſe, Pariſiis 1548. 8. duobus Voluminibus.

Spirenſe A. 1478. 1507. auctoritate Philippi Epiſcopi 1522. 8. directorium horarum &c. atque 1590. pars hyemalis, juſſu Eberhardi Epiſcopi.

Stregnenſe laudatum illuſtri Benzelio.

Sveſſionenſe Pariſiis, forma minore. Breviarium Monialium S. Mariæ Sveſſionenſis. 8.

Sylvanectenſe, Pariſiis 1521. 8. duobus Voluminibus.

Toletanum, ſupra, *Mozarabum*.

Toloſanum, quo uſus Edmundus Martene.

Tornacenſe A. 1497. 8.

Trajectenſe A. 1508. 1518. Antvv. 1551. 8.

Trevirenſis Diœceſis Monaſteriorum SS. Maximini, Naboris, Willebrordi Anno 1600.

Tullenſe A. 1535.

Turonenſe MS. quo Edmundus Martene uſum ſe eſſe teſtatur.

Valentinum, Lugd. 1526. 8.

Viennenſe, Lugd. 1498. 8. fuit in Biblioth. Baluziana.

Virdunenſe, Pariſiis 1499. 8. 1625.

Upſalenſe, Holmiæ 1496. 4.

Windeſemenſis Congregationis Canonicorum Regularium S. Auguſtini. Antverp. 1519. fol.

Wormatienſe A. 1576.

Zagabarienſe, Venet. 1505. 1584. 8.

Joannes Brevicoxa (Belgico nomine *Cortokoſa*, (*a*) *Kurze-Hoſe*: Gallico (*b*) *Courtecuiſſe*) Cenomanenſis, Doctor A. 1388. Pariſienſis, & ab Anno 1407. Regis Franciæ Caroli VI. ad Benedictum XIII. & Bonifacium IX. de pace Legatus, ac poſt habitam in conventu Pariſienſi An. 1408. contra Benedicti interdictum Eccleſiaſticum, gravem orationem, Regis Eleemoſy-nar-

(*a*) Bzov. ad Annum 1408. num. 3.

(*b*) Oudin. Tom. III. pag. 2557.

narcha & per annos aliquot gerens vices Jo. Gerſonis Cancellarii, denique A. 1420. uſque ad 1422. Epiſcopus Pariſ. inde Anglorum & Burgundionum invidia Gebennam, ſive Genevam translatus, ibique non diu poſt defunctus. De lucubrationibus ejus audiendus Launojus in Hiſtoria Gymnaſii Navarrei pag. 465. (recuſæ Tom. IV. operum.)

Joannes Brevicoxa multa ſcripſit opuſcula, quæ nondum lucem aſpexerunt. Extant partim in Bibliotheca Cœnobii ſancti Victoris, partim Bibliotheca Regia, partim in Bibliotheca Pariſienſis Eccleſiæ.

Tractatus *de Poteſtate Eccleſiæ & Concilii* extat in Bibliotheca ſancti Victoris. Is ipſe eſt, quem ex illo Codice MS. vulgavit Ludovicus Elies du Pin cum operibus Joannis Gerſonis Tom. I. pag. 805. 904. inſcripſitque Tractatum *de Fide, & Eccleſia, Romano Pontifice & Concilio generali*.

Gallica Verſio libri de quatuor Virtutibus, *Senecæ* attributi, extat in Bibliotheca Regia, quam Anno MCCCCIII. Joanni Bituricenſium Duci conſecravit.

In eadem Regia Pariſienſi, *Sermones de tempore*, Latine & Gallice. Sermo primus de Adventu, incipit: *Bonum eſt præſtolari*. En attendant la venie &c.

Quæ ſequuntur, extant partim in Bibliotheca Pariſienſis Eccleſiæ, partim in Bibliotheca ſancti Victoris.

Quæſtio: *Utrum cum unitate divinæ eſſentiæ ſtet pluralitas perſonarum ſine formali diſtinctione*.

Quæſtio: *Utrum ineffabilis & immenſa Dei eſſentia poſſit eſſe creaturæ formalis cognitio vel gratia*.

Recommendatio Sacræ Scripturæ, quæ incipit: *Olivam uberem, pulcram*, &c. Jeremiæ XI.

Alia *recommendatio Sacræ Scripturæ* & *Facultatis Theologiæ*, quæ incipit: *Super omnem terram gloria tua*, Pſal. LVI.

Primum Principium *ſuper lecturam Bibliorum*, quod incipit: *Tota pulchra es amica mea*.

Secundum Principium, quod incipit: *Ædificavit turrim, & locavit eam agricolis*, Marci XII.

Collationes quatuor *ſuper Commendatione Scripturæ Sacræ*, quæ omnes incipiunt: *Regina Auſtri*.

Quæſtio: *Utrum jus regalis dominii in regno animæ rationalis ſoli competat voluntati*.

Quæſtio: *Utrum Lucifer ſit omnium ſapientiſſimus, non obſtante quod ſit omnium peſſimus*.

Tertium Principium.

Quartum Principium.

Reſponſio Quæſtionis in Sorbona: *Utrum omnis tranſgreſſio divinæ legis ſit mortalis*.

Quæſtio Veſperiarum: *Utrum* Thomas *legem Chriſti firmiter tenuerit*.

Quæſtio Veſperiarum in Licentia & Magiſterio *Radulphi de Porta*: Utrum portæ cœleſtis aditum decor intraverit.

Laudatio ſeu Veſperiſatio *Radulphi de Porta* ſub hoc titulo: *Hoc eſt Opus Dei*.

Quæſtio de Reſumpta: *Utrum legis naturalis cenſura peccantem in legem accuſet mortaliter*.

Lectiones *in Evangelium beati Joannis* ſuper illa verba: *Omnia per ipſum facta ſunt*; & ſuper multa alia Joannis & cæterorum Evangeliorum teſtimonia.

Gvilelmus Brevinus Anglus, Romæ diu verſatus, circa Annum 1470. ſcripſit *de ſeptem principalibus Eccleſiis Urbis Romæ*, ex quo MS. in Bibliotheca Vaticana Alexander Cookius aliique (*a*) produxere teſtimonium de ſella perforata, ſed de cujus uſu credibiliora ſunt, quæ notavere Joannes Rhodius ad Scribonium Largum pag. 280. ſeq. Valerius Chimentellus de honore biſellii cap. 20. Tom. VII. Theſauri Antiquitatum Rom. Græviani pag. 2094. ſeq. & Bernardus Montfauconus in Diario Italico pag. 159.

Gvi-

(*a*) Vide Oudinum Tom. III. pag. 2678. ſeq.

Guido ſive *Gerardus de Brianſone*, Ordinis Minorum, Doctor Pariſienſis & Lector Toloſanus, circa annum 1450. Scriptor Commentariorum *in IV. libros Sententiarum ad mentem Scoti*. editorum Par. 1512. 1517. 4. Atque *In ſeptem Pſalmos Pœnitentiales* & *in Dionyſium Areopagitam de cœleſti hierarchia*.

Bricmorus Sophiſta Oxonienſis, quem Baleus X. 89. ex Lelando, & Pitſeus pag. 828. referunt ſcripſiſſe hypomnemata in Ariſtotelis priora & poſteriora Analytica: in Topica ejuſdem & Sophiſticos Elenchos.

Bridferthus, ſive *Bridfrithus*, Lelando cap. 136. *Brightefertus*, Saxo, Abbonis diſcipulus, Monachus Rameſienſis, circa Annum 1000. ſcripſit *in Bedam de rerum natura* & *de temporibus*, commentaria edita Tomo ſecundo Bedæ operum, ut ſupra notare me memini. Atque eodem pertinet Brideferti *Computus Latinorum*, *Græcorum*, *Hebræorum*, *Ægyptiorum & Anglorum*, qui exſtat MS. in Bibliotheca Bodlejana. Ejuſdem *Vitam S. Dunſtani*, Archiepiſcopi Cantuarienſis, An. 988. defuncti, edidit Henſchenius in Actis Sanctorum 19. Maji Tom. IV. p. 345. Præterea Joannes Baleus Centur. 2. cap. 35. memorat ejus librum *de principiis Mathematicis*, & alium *de inſtitutione Monachorum*.

S. Brigitta, rectius *Birgitta*, Sveca filia Birgeri Regis, ſive Legiferi Uplandiæ, nata A. 1304. (Mater ejus Ingeburgis, (*a*) avia materna, nomine Sigridis, quam præter rem pro matre Brigittæ venditant plerique.) Ex conjuge Ulfone de Ulfæſa, (*b*) Nericiæ Principe octo liberorum (*c*) mater, illo deinde inter Ciſtercienſes Monachos Anno 1344. (*d*) defuncto, ipſa ſub Regula S. Auguſtini novum Ordinem Monaſticum (*e*) S. Salvatoris inſtituit. Magiſtro uſa *Matthia*, Lincopenſi Canonico, ab eo curavit ſibi ſacra Biblia Svecice (*f*) transferri, qui etiam gloſſas iiſdem illuſtrandis addidit: atque de his accipiendum, quod in vita Brigittæ legitur: (*g*) *Sacra Biblia, quæ Gothico idiomate ſibi ſcribenda curarat, lectitabat*. Revelationes ipſi factæ eſſe divinitus feruntur ab Anno 1344. unde Romam adiit An. 1346. atque inde poſt Hiſpaniam, Neapolim, Siciliam petiit ſacra Palæſtinæ loca, indeque Romam iterum reverſa diem obiit An. 1373. 23. Jul. (*h*) ſanctiſque adſcripta eſt an. 1391. a Bonifacio IX. (*i*) & Anno 1415. a Johanne XXIII. in Concilio Conſtantienſi: (*k*) conſecrationem hanc tempore Schiſmatis factam confirmante etiam An. 1419. Martino V. *Revelationes* ejus probatæ a Concilio Baſileenſi, Gregoriique XI. Urbani V. Bonifacii IX. & Martini V. juſſu recognitæ. *Regulam* Ordinis ſui circa A. 1363. a Papa Urbano V. confirmari poſtulat libro quarto revelationum capite 137. quod etiam factum ab eo

eſſe

(*a*) Ericus Benzelius pag. 66. ad Joannis Vaſtovii vitem Aquiloniam.

(*b*) Vaſtovius in vita Brigittæ pag. 94.

(*c*) Idem pag. 96. Filiorum quatuor, & filiarum totidem, ex quibus *S. Catharina* nata An. 1336. & An. 1381. extincta, de qua idem Vaſtovius pag. 107. Benzelius in notis pag. 71. Legenda ad calcem Revelationom Brigittæ pag. 596.

(*d*) Olaus Roſencrantz apud Thomam Bartholinum Tomo II. Actorum Medic. Hafnienſ. pag. 56.

(*e*) Confer S. Antoninum Parte 3. lil. 24. cap. XI. §. 4. pag. 777. ſeq. Albertum Crantzium IX. 52. metropol. & X. 13. Saxon Natalem Alex. Sec. XIII. & XIV. Tomo VII. pag. 245. edit. in fol. ex Thoma VValſinghamo, & quæ plura de fundatione & privilegiis Ordinis S. Brigittæ, ejus Revelationibus præmittuntur. Regula prodiit & Gallice Pariſiis 1622. forma minore. *La regle des freres Noviſſimes de l' Ordre du Sauveur*.

(*f*) Laudatus Benzelius pag. 66. infra, Matthias.

(*g*) In Vaſtovii vite Aquilonia pag. 95.

(*h*) Vita Brigittæ apud Surium & in Actis Sanctorum 23. Jul. S. Antoninus parte 3. tit. 24. cap. XI. & Legenda ad calcem Revelationum pag. 591. Vide & quæ ſupra in Birgero pag. 675.

(*i*) Vide Bullam in Laurentii Cherubini Bullario Tom. I. pag. 297. Proceſſum ritus exponit Petrus Amelius de cærimoniis Eccleſiæ Romanæ cap. 553. in Mabillonii muſeo Italico pag. 535. ſeqq.

(*k*) Hermannus ab Hardt Prolegom. ad Tom. III. Concilii Conſtantienſis pag. 15. & in Tomo ipſo pag. 28. Tom. IV. pag. 39. &c. Jacobus l' Enfant hiſtoire du Concile de Conſtance pag. 67. ubi & icon S. Brigittæ ære nitide deſcripta.

Digitized by Google

eſſe annotat Conſalvus Durantus ad iſtum locum & ad IV. 49. ex Joanne Nauclero aliiſque. *Regula* illa LX. ſororum & fratrum XXV. quæ Capitibus XXXI. conſtans pag. 525. ſubjicitur octo libris *Revelationum*. Hi ex recognitione Cardinalis Joannis de Turrecremata prodiere Lubecæ 1492. Norimbergæ 1521. Romæ 1521. 1556. & cum notis Conſalvi ſive Gundiſalvi Duranti a S. Angelo in Vado Presbyteri & S. Theol. Profeſſoris, poſtea Epiſcopi Feretrani in Ducatu Urbinatenſi, Romæ 1606. Antvverpiæ 1611. Rom. 1628. & Colon. 1628. fol. cum Revelationibus SS. Virginum Hildegardis & Eliſabethæ: & Simone Hormanno curante Monachii 1680. fol. Præmittuntur octo revelationum libris *Orationes* ſive *Precationes* Brigittæ *quindecim de Paſſione Domini*, ex edit. Rom. 1530. 8. Libro ſeptimo pag. 476. 486. ſubjecta eſt *Alphonſi*, ex Epiſcopo Gienneſi in Hiſpania, Eremitæ, qui Revelationes Brigittæ in libros digeſſit, (ſicut ex Suecico Latine vertit (*a*) *Petrus Olai* de *Alvaſtro*, ſive Prior. Ord. Ciſterc. in Cœnobio *Alvaſtrenſi* & *S. Catharinæ*, quæ S. Brigittæ filia, a ſacris confeſſionibus fuit, diemque obiit An. 1390. 9. Apr.) Illius inquam *Alphonſi* Epiſtola pro defenſione illarum Revelationum. Deinde poſt octavum librum, & quam dixi Regulam ſequitur Brigittæ *Sermo Angelicus de excellentia B. Virginis*, capita XXI. p. 536. *Orationes IV.* ejuſdem argumenti pag. 553. Revelationes extravagantes a *Petro Olai* additæ Alphonſinis pag. 559. In hiſce extravagantibus c. 48. jubetur *Petrus de Alvaſtro* Latine ea ſcribere, quæ Svecice illi Brigitta dictaret: & cap. 45. Regulam a Spiritu Chriſti dictatam. Epitome revelationum Brigittæ duplex ab *Olao magno* concinnata Romæque edita a Jo. Meſſenio (*b*) aliis memoratur: ſicut & verſio earum Gallica Lugd. 1650. 4. & Germanica Norimberg. 1500. 1521. fol. & Dillingæ 1569. 8. Colon. 1664. 4. Quantum tribuendum ſit hiſce revelationibus, in quibus *ex eventis multarum prædictionum fateri coactum ſe veritatem* profeſſus eſt Franciſcus Coſterus (*c*) vide ſi placet Joan. Caramuelem Tom. III. Theologiæ moralis fundamental. pag. 386. Hermannum Conringium ad novenam S. Antonii de Padua pag. 29. ſeq. D. Auguſti Pfeiferi Anti-Enthuſiaſt. pag. 195. B. Joannem Winklerum in judicio de revelationibus Aſſeburgicis, edito Germanice pag. 80. ſeqq. D. Martini Chladenii diſſertationem de Brigittæ revelationibus, editam Witeb. 1715. 4. Oudinum Tom. III. pag. 1098. ſeq. &c. Teſtimonia hujus Sibyllæ Arctoæ (*d*) adverſus abuſus Papatus collegere Flacius & in lectionibus memorab. Joannes Wolfius ad Annum 1370.

Romæ An. 1485. prodiit *Onus Mundi*, ſive Prophetia de malo futuro ipſi Mundo ſuperventuro, in qua continentur revelationes quædam e quarto Brigittæ libro, cum Oratione in ejus laudem. Vide etiam librum, cui titulus: *Onus Eccleſiæ*, capite tertio. *B. Virginis Officium* a Brigitta compoſitum & ex Latino verſum vidit lucem Anglice Londini ante Annum 1500. Vide Henrici Warthoni auctarium ad Uſſerium de Scripturis ſacriſque vernaculis pag. 447.

In Bibliotheca Paulina Lipſienſi teſte B. Fellero pag. 89. MStæ ſervantur *Communicationes Hemmerici*, S. Theologiæ Profeſſoris, ſuper certis articulis ex libro Revelationum S. Brigittæ extractis. Ejuſdem *Reſolutiones IX. Articulorum* iiſdem objectorum, & apologia alia Anonymi itemque pag. 90. alia *Petri*, de quo ſupra, & qui in Codice Paulino vocatur Venerabilis Vir

Fra-

(*a*) Johannes Schefferus de Svecorum ſcriptis. pag. 11.

(*b*) Apologia contra Gomarum pag. 589. confer W. Erneſti Tentzelii dialogos menſtruos A. 1690. pag. 159. ſeq.

(*c*) Chronico Epiſcoporum Sveciæ cap. 5.

(*d*) Ita vocatur Jo. Mollero ad Schefferum de Svecorum ſcriptis pag. 355.

Frater Generalis Confeſſor Monaſterii Wazſteunenſis. Quem autem pag. 157. Catalogus memorat *librum* Brigittæ *ad Reges*, nullum alium eſſe conſtat, quam librum octavnm Revelationum. * Revelationes ejus latine redditas fuiſſe a Petro quodam Priore Alvaſtri recte admonet hic Fabricius; quamquam accuratius hæc animadvertenda fuerant; non enim integrum Revelationum opus, ſed ejus maximam partem latine ab eo factam aſſerit Diarium Vazſtenenſe a Benzelio vulgatum, in quo Petri hujus obitus an. 1390. conſignatur.

Vitam S. hujus Viduæ Latinis literis ſcriptam dedit Nicolaus Hermannus Epiſcopus Lincopenſis *Pædagogus olim filiorum S. Birgittæ*. Hæc vitæ S. Birgittæ hiſtoria incipit: *Roſa rorans bonitatem*. Docet hæc omnia Diarium Vazſtenenſe ad annum 1391.

Tranſlationem reliquiarum ejuſdem Roma ad Monaſterium Vazſtenenſe literis conſignavit Joannes Ben. (f. Benedictus) in eodem Monaſterio aſceta. Vide Diarium ad an. 1440. quo anno ſcriptor iſte opus perfecit.

Revelationes S. Birgittæ, quæ in Concilio Baſileenſi validis oppoſitionibus impetebantur, ſtrenue defendit Card. de Turrecremata, cujus apologiæ, quamquam huc uſque eruditi excuſam putarunt una cum ipſis Revelationibus Romæ & alibi impreſſis; reipſa tamen nonniſi prior pars prodivit; reliqua ſingulas accuſationes enarrans, & refutans in codicibus Bibliothecarum manuſcriptis jacuit; & nunc tandem mea primum opera evulgata eſt in Tom. IV. Supplem. Conciliorum pag. 910. &c. Ibi vero catholici Theologi nanciſcentur, quæ reponit Turrecremata ad ea Revelationum loca, ubi S. Birgitta de Romano Pontifice abloqui viſa eſt. Atque hæc demum opponas teſtimoniis ex iiſdem revelationibus excerptis a Matthia Flacco Illyrico, de quo hic Fabricius. Vide Articulum XVIII. & XX.

Alia *S. Brigitta* Scota, ſive Hiberna, quam ajunt trigeſimo poſt S. Patricium obiiſſe A. Chriſti 523. ætatis 70. De hac Baronius ad Martyrolog. Surius & Acta Sanctorum Calendis Februarii Tom. I. pag. 99. ſeq. ubi vita ejus duplex, ſcripta a duobus Anonymis pag. 118. & 125. & tertia, quam Caniſius ediderat Tom. V. Parte 2. p. 625. (Tom. I. editionis novæ pag. 416.) a *Cogitoſo* pag. 129. nec non quarta elegis verſibus a *Chilieno* Monacho pag. 141. confer Tillemontium Tom. XVI. Memor. Eccl. p. 793. & Brigidam thavmaturgam, ſive diſſertationem de S. Brigida habitam in Collegio Hibernorum Pariſienſi, editamque Pariſiis 1620. 8. Omitto *Brigittam* tertiam Fæſulis claram in Hetruria ſub ſæculi noni extremum, de qua Acta Sanctorum 1. Februar. pag. 243. ſqq. itemque plures hoc nomine, ut Ratisbonenſem Abbatiſſam S. Wolfgangi, de qua eadem Acta 1. Februar. & alias 9. Mart. 5. & 21. Maj. &c.

Briſtanus Croylandenſis in Anglia Monachus & Præcentor Ordinis S. Benedicti, Muſicus & Poeta circa Annum 870. qui cladem Monaſterio ſuo a Danis illatam deſcripſit threno in cineres ejus, verſibus elegiacis, quorum hoc initium ex Ingulfo apponit Pitſeus pag. 167.

Quomodo ſola ſedes dudum Regina domorum
Nobilis Eccleſia, & nuper amica Dei.

S. Brithvvaldus, ſive de quo ſupra *Berthovvaldus*, qui teſte pag. 128. eodem Pitſeo An. 731. obiit, & ſcripſit etiam *Vitam S. Ecgvini*, Epiſcopi Wicciorum, ſive Vigornienſis, An. 716. defuncti, MStam in Bibliotheca Cottoniana. Vide Oudinum Tom. I. pag. 1676.

Gvilelmus Brito Aremoricus, ſive ex Britannia minore, Gallus, non modo proſa oratione *compendium annalium Rigordi* de geſtis Philippi Auguſti ſcripſit,

ut ex Jacobi Meieri annalibus Flandricis notavit Voſſius: ſed etiam in *Philippide* ſua, quam anno ætatis quinquageſimo quinto ceciniſſe ſe teſtatur, (*a*) *libris XII.* carmine hexametro perſecutus eſt geſta & laudes Philippi Auguſti Adeodati, ab Anno 1180. ad 1223. Francorum Regis, ad filium ejus primogenitum *Ludovicum*, filiumque nothum *Petrum Carlotum*, cui ipſe a ſtudiis fuerat. (*b*) Prodiit primum cura Petri Pithœi in ſcriptoribus XI. veteribus hiſtoriæ Francorum ab Anno 900. ad 1283. Francofurti 1596. fol. deinde in Andreæ du Cheſne ſcriptoribus Francicis Tom. V. pag. 93. Pariſiis 1649. fol. denique ſeparatim cum amplis atque eruditis notis Caſparis Barthii, Cygneæ 1657. 4. qui genuinum operis titulum eſſe ait: *Speculum boni paceque & bello, pii, cordati & fortunati Principis*, ac poema hoc (*c*) judicat nulli ab octingentis annis poſtponendum, & facilitate ſermonis ſpiritum Ovidianum maxime repræſentare: demtis ætatis, qua vixit, nationiſque notis. Ante Philippidem teſtatur Brito (*d*) ſcripſiſſe ſe carmen in laudes Petri Carlotti ſui, tunc nondum quindecim nati annos, impoſuiſſeque ejuſdem nomine nomen *Karlotida*, ſed quam nemo hactenus in lucem protulit. In rebus Philippi, Britonem veſtigiis & narrationis filo *Rogeri ab Hoveden* Annalium ſcriptoris maxime inſtitiſſe, eidem Barthio obſervatum, qui viciſſim a Rigordo recedere eum non raro, monet p. 499.

Gvilelmus Brito, Camber, Ordinis Minorum, quem An. 1356. diem obiiſſe notant Poſſevinus, Pitſeus pag. 481. & ex eo Waddingus pag. 151. ubi præter *Grammaticalia* quædam, ut vocant, & commentarios in diviſiones *Boethii*, in dicta quædam & alia opera *Alexandri Neccam*, in ſex *Gilberti Porretani* principia, in Iſagogen *Porphyrii* & in *Ariſtotelis* Prædicamenta, perihermenias & elenchos Sophiſticos, memorant ejus librum *in prologum Bibliorum*, (hoc eſt, ut ex MS. Biblioth. Victoris Pariſ. Oudinus Tom. III. p. 1019. *commentarium in omnes prologos Biblicos S. Hieronymi*:) & neſcio quam *Bibliothecam ſanctorum Patrum*, idemque *opus*, *abbreviatum*. Hujus Britonis *Vocabularius*, cum Vocabulorum Hebraicorum in Bibliis occurrentium interpretatione Latina MS. exſtat Lipſiæ in Bibliotheca Paulina teſte B. Fellero pag. 288. Catalogi. Fuit & in Menarſiana pag. 159. Idem nimirum Brito, cujus *Synonyma* edita Pariſiis 1504. 4. apud Dionyſium Roſſe. Cujus *Summa*, ſive *opuſculum difficilium vocabulorum Bibliæ ex gloſſis Sanctorum* in variis Bibliothecis evolvit Cangius, ut notavit in præfatione ad gloſſarium mediæ Latinitatis §. 49. ubi affert verſus Leoninos, quos præfigere illi opuſculo, & quibus claudere illud huic Britoni placuit.

Britonis Militis *regulæ amoris* MSS. memorantur a Sandero Tom. II. Bibl. Belgic. pag. 213.

Bonaventura Brocardus, Ordinis Minor. infra, *Brochart*.

Brocardus, ſive *Burchardus* Teutonicus, Reineccio Weſtphalus, aliis Argentoratenſis, Ordinis Prædicatorum, Anno 1222. miſſus in terram ſanctam & per decem annos in ea commoratus: hinc redux inde deſcripſit circa Annum 1240. *deſcriptionem terræ ſanctæ* (unde nomen ei Brocardo *de monte Sion*) ad fratrem Burchardum, Lectorem Ordinis Prædicatorum in Maydenburch. Locus capitis VII. in quo Anni 1283. mentio, in aliis excuſis & MStis non legitur, ut a B. Staphorſtio noſtro demonſtratum Tomo tertio Hiſtoriæ Eccleſ. Hamburgenſ. pag. 353. ſicut nec locus ille, in quo provocatur ad Concilium Lugdunenſe An. 1273. Allegat autem plus ſimplici vice tan-

(*a*) Lib. 3. verſ. 381.
(*b*) Lib. 12. verſ. 900.
(*c*) in notis pag. 7. adde pag. 528. ubi Gualtero præfert, Alexandreidis ſcriptori: & XLIII. 7. Adverſar.
(*d*) lib. 1. verſ. 10.

tanquam viventis adhuc & ſpirantis librum *Venerabilis Domini Jacobi & Patris de Vitriaco, Jeroſolymitani Patriarchæ de conqueſto terræ ſanctæ*, quem conſtat defunctum A. 1244. Mira eſt non modo editionum inter ſe, (*a*) verum etiam Codicum MSS. ut illius quem in Bibliotheca Eccleſiæ Petrinæ hujus Urbis laudatus Staphorſtius evolvit, diverſitas, aliis, ut fit, alia adnotantibus, quæ deinde librarii tanquam primi auctoris deſcripſere. Prodiit hæc deſcriptio primum Venetiis 1519. 8. a Joanne Hoſt de Romberch, Kyrſpenſi Weſtphalo: Deinde in Simonis Grynæi novo orbe regionum ac inſularum, Baſileæ 1532. fol. pag. 298. atque iterum 1537. & 1557. & ſeparatim Antverpiæ 1536. 8. quam editionem ſecutum ſe teſtatur Philippus Boſquierius Cæſarimontanus Minorita, qui etiam in capitum numeros diſtinxit, Col. 1624. 8. ſicut apparet ex eadem Antverpienſi expreſſas Pariſienſem 1544. Wittebergenſem 1554. 8. cum Caſp. Peuceri de dimenſione terræ, & 1579. 8. Sed accuratius integriuſque vulgavit Reinerus Reineccius, cum itinerario Hieroſol. Bartholomæi de Saligniaco: Magdeburgi 1587. 1593. 4. & ad calcem Euſebii atque Hieronymi de locis Hebraicis, Lugduni Batavorum 1707. fol. Johannes Clericus. Ex alio Codice ſed minus integrum Henricus Caniſius Tom. VI. Antiquarum Lectionum pag. 295. Ingolſtad. 1604. 4. & Tom. IV. editionis novæ Baſnagianæ pag. 9. Amſtelodami 1727. fol. Non omittendum, quod Germanica verſio ex Latina Simonis Grynæi editione jam An. 1534. vidit lucem Argentorati fol. in collectione ſcriptorum, quæ prodiit ſub titulo: *Die ne.e Welt der Landſchaften und Inſuln*.

De *Brocardo*, a quo *Brocardica Juris*, infra p. 284. & in *Burchardo* Wormat. De *Brocardo* Perſico Comite erudito circa A. 1408. Franc. Ariſius in Cremona litterata Tom. I. pag. 286. ſeqq. *Jacobum* autem *Brocardum* Pedemontanum omitto, eſt enim recentior, qui multa vaticinari auſus, ab eventu refutata: præter paraphraſin Rhetoricam Ariſtotelis, partitioneſque Oratorias, Pariſiis 1549. Venetiis 1558. 8. & ſcriptum de *antibaptiſmo jurantium in Papam, & in Eccleſiam Romanam, deque eorum idolo zeli*, myſticam quoque & propheticam *Geneſeos* interpretationem edidit Lugduni Batavorum 1580. 8. recuſam, ibidem 1584. 4. & Bremæ 1585. 1593. 4. (damnatam in Synodo ſecunda Reformatorum Rupellenſi A. 1581. & in alia Medioburgenſi ejuſdem anni: nec non *Levitici*, *Cantici Canticorum*, *Haggæi*, *Zachariæ & Malachiæ*, Lugduni Batavorum 1580. 8. & interpretationem ac paraphraſin *in Apocalypſin*, ibid. 1580. & 1610. 8. & Anglice Jacobo Stanfort interprete, Londini 1582. 4. Vide Bælii Lexicon in *Brocard*, Voetium Tomo II. diſſertat. ſelect. pag. 1075. Jacobi le Long Bibliothecam Exegeticam p. 652. & Acta Eruditorum An. 1693. pag. 30. & An. 1711. pag. 280. Extſtat etiam hujus Brocardi liber *ad Chriſtianos de prophetia complenda* in his quæ ſunt ſecundi adventus Domini, & *ad Hebræos de primo & ſecundo Chriſti adventu*, dicatus Eliſabethæ, Reginæ Angliæ. Alius *Marinus Brocardus*, Venetus, cujus ſcriptum de lue Venerea exſtat in Aloyſii Luſini Aphrodiſiaco, ſive magnæ ſyllcges LX. ſcriptorum de illo argumento, Tomo poſteriore, poſt editionem Venetam 1616. fol. nuper recuſæ Lugduni Batavorum 1728. fol. curante viro paucis comparabili Hermanno Boerhave.

Alius *Brocardus* ejuſdem ætatis, Vicedominus Argentinenſis, qui teſtatur ſe An. 1225. miſſum a Friderico II. Romanorum Imperatore, in Ægyptum ad Saladinum, Regem Babyloniæ, deſcripſitque *Legationem* hanc *in Ægyptum* brevi libello non magnæ rei & a priore de quo p. 774. prorſus differente, qui

Nn 2 MS.

(*a*) Vide Jacobum Echardum Tom. I. Bibliothecæ Ordinis Prædicatorum p. 391. ſeqq.

MS. adhuc ſervatur in Baſileenſi Biblioth. Vide Jac. Echardum Tomo I. pag. 394. Huic potius quam ſuperiori Brocardo videntur tribuendi *Annales de geſtis Frederici I. Imperatoris in terra ſancta*, quos Wolfg. Lazium habuiſſe teſtatus eſt Geſnerus in Appendice Bibliothecæ.

Alius etiam, ut videtur, (licet Oudinus Tomo III. pag. 591. eundem cum primo velit) *Brocardus* Argentinenſis, Ordinis Prædicatorum, qui circa Seculi XIV. initia ſcripſit *Summam de caſibus*, ſive *Summam Brocardicam de vitiis & virtutibus*, in libros quinque tributam, in quo opere condendo, utut videatur ad Summam *Raymundi de Pennaforti* attendiſſe, tamen plura habet ſibi propria & ſingularia, ut notat, qui plures ejus laudat Codices MStos Jacobus Echardus Tom. I. p. 466.

Bonaventura Brochart, Ordinis Minorum Conventus Bernenſis in Neuſtria, quem in itinere Hieroſolymitano An. 1533. ſocium habuit *Greſſinus Arſagart*, Eques Normannus. Horum iter Gallice deſcriptum Volumine non parvæ molis MStum in Bibliotheca Regia Pariſienſi laudatur a Crucimanio in Bibliotheca Gallica duobus in locis, voce *Bonaventura* & *Greſſin*. Eſſet igitur hoc loco a me prætereundus, niſi cum cum Brocardo Teutone, Ordinis Prædicatorum, Philippus Boſquierus multique alii confudiſſent, & Latinæ longeque brevioris terrarum ſanctarum deſcriptionis auctori prænomen Bonaventuræ præter rem, ab hoc altero mutuati, tribuiſſent, quos eo nomine reprehendit laudatus Echardus Tomo I. pag. 392. ſeq. Scriptum autem *de ſacra expeditione adverſus Turcas obeunda* ad Philippum Regem Galliæ A. 1332. auctorem habet *Petrum Paludanum*, Brocardoque præter rem tributum a nonnullis fuit, quoniam in MStis nonnullis adjunctum fuit Brocardi libro de terra ſancta. Vide ſis Oudinum Tom. III. pag. 592.

Andreas Broda, Doctor & Profeſſor Theologus Pragenſis, tempore Concilii Conſtantienſis An. 1415. pugnavit *pro communione ſacræ Cœnæ ſub una ſpecie*, cui *Jacobus*, ſive *Jacobellus de Miſa*, alio nomine *de Strziebro*, Bohemus, Eccleſiæ Pragenſis Paſtor, Vindicias pro communione plebis ſub utraque ſpecie oppoſuit. Brodæ diſputationem Academicam e Codice Cæſareo vulgavit V. C. Hermannus ab Hardt Tomo III. Concilii Conſtantienſis pag. 392. Jacobelli Vindicias pag. 416. ad 585.

Joannes (perperam *Philippus* aliis) *Bromeardus*, ſive *Bromyard*, Herefordienſis Anglus, Ordinis Prædicatorum, qui Wicleſum oppugnaſſe traditur in Concilio Londinenſi An. 1382. Ejus *ſumma Prædicantium* quæ præter editionem antiquam ſine loco & anno in folio, prodiit Norimbergæ 1485. fol. 1518. Lugdun. 1522. 4. Venet. 1586. 4. & Antverp. 1614. fol. *Opus trivium* ordine alphabetico ex tribus Legibus Divina, Canonica & Civili. Vetus editio ſine loco & anno in fol. & Pariſ. 1500. 4. Hæc eſt quæ Geſnero *ſumma Juris moralis* videtur appellari. *Diſtinctionum* Theologicarum opus primo loco laudat Lelandus cap. 380. De aliis ineditis, in quibus etiam *liber contra Wicleſiſtas*, Baleum vide VII. 4. Pitſeum p. 551. ſeqq. & Jacobum Echardum Tomo I. Bibl. Ord. Prædicator. pag. 701.

Joannes Bromius, Anglus, Auguſtinianus, qui in Gorleſtonenſi ſive Gorledunenſi Monaſterio obiit An. 1449. Præter *Sermones* quoſdam, ſcripſit *indices in Bibliothecæ Gorledunenſis* & ſpeciatim in *Chronicorum quorundam volumina*. Vide Elſſium encomiaſtici Auguſtiniani pag. 335. Baleum VIII. 13. Pitſeum p. 640. ſq. ſed & Echardum l. c.

Thomas Bromius Carmelitarum in urbe Londinenſi provincialis medio Sæc. XIV. ſcripſit *Lecturam Theologiæ*, *Commentarios in Epiſtolam Pauli ad Romanos*,

nos, & *Concionum* Volumen unum teſte Lelando cap. 418.

Joannes Brompton, Abbas Jorevallenſis, Ord. Ciſterc. in Anglia in agro Richmondenſi: a Pitſeo pag. 870. Voſſio pag. 708. & aliis habetur pro auctore *Chronici* ab Anno Chriſti 588. quo S. Auguſtinus venit in Angliam, uſque ad mortem Richardi I. ſive An. C. 1198. (*a*) Sub ejus quoque nomine prodiit ex duobus MSS. Cottoniano & Benedictino Cantabrig. inter ſcriptores X. hiſtoriæ Anglicanæ Londini 1652. fol. pag. 725. 1283. curante Rogero Tvvyſdenio. Verum Joannes Seldenus in judicio de hiſtorici iſti volumini præmiſſo pag. XXXVIII. ſeq. (& Tomo IV. Opp. Seldeni p. 1165.) obſervat auctorem ne Jorvallenſem quidem Monachum, nedum Abbatem hunc Bromptonum fuiſſe, ſed *Anonymum* quendam, qui ſub Eduardo III. ſcripſit, & cujus Opus Bromtonus donavit Cœnobio Jorvallenſi. Pretium hujus Chronici auget, quod in illo exſtat ſervata vetus Latina verſio Legum Anglo-Saxonicarum, *Inæ* Regis Weſt-Saxiæ pag. 759. *Aluredi* Regis Weſt-Saxonum pag. 819. & *Godrici* Daci Regis Eſtangliæ pag. 828. *Eduardi* pag. 835. & *Adelſtani* pag. 839. 847. 849. 851. *Edmundi* pag. 858. *Edgari* pag. 870. *Ethelredi* pag. 893. ad 903. *Kanuti* Regis Anglorum, Danorum & Norvveganorum pag. 914. ad 932. *Wilelmi* Conquæſtoris pag. 982. *Henrici I.* pag. 101. De Hibernia uberius tradit pag. 1072. ſqq. ex *Giraldi* Cambrenſis topographia.

Joannes *Brugmannus* Belga Ord. Minor. in conventu Audomaropolitano circa Annum 1456. Scriptor *vitæ B. Liduvinæ virginis* Schiedamenſis, defunctæ Anno 1433. quæ exſtat apud Surium, & in Actis Sanctor. 14. Aprilis (non 4. ut bis excuſum apud Oudin. Tom. III. pag. 2563.) Epitome etiam apud Franciſcum Haræum 14. April. ut Voſſio jam notatum.

Stephanus Bruliſer, Ordinis Minorum, Doctor Pariſ. circa A. 1460. de cujus ſcriptis Oudinus Tom. III. pag. 2629. ex Poſſevino & Waddingi Bibl. Ordin. Minor. pag. 320. Moguntina Synodus in qua *Concionem de valore Miſſarum* habuit, videtur illa Anni 1451. de qua B. Joannes Andreas Schmidius in hiſtoria Conciliorum Moguntinorum §. 39. In *libro de SS. Trinitate*, Bruliſer recte reprehendit pictores, variis & indignis modis myſterium ſanctiſſimum deformantes. Apud Poſſevinum vitioſe *Mactovienſis*, pro *Maclovienſis*, patria enim Bruliſeri *Maclovium* minoris Britanniæ, vulgo *Saint Malo*.

Brunellus Vigelli, (ſive potius *Nigelli Wirekeri*, Angli Monachi Cantuarienſis, qui circa An. 1200. vixit) *aſinus* ſive *ſpeculum ſtultorum*, de aſino qui volebat caudam auferri & novam creari, Satyra ſcripta verſibus elegiacis, præmiſſa epiſtola ad Gvilelmum, poſtea Epiſcopum Elienſem, quem auctor *ſemper diligendum fratrem* appellat, aitque ſpeculum ſtultorum ſe id ſcriptum appellaſſe, *ut inſpicientes alienæ inſpecta ſtultitia, tanquam ſpeculum eam habeant, quo inſpecto proprium corrigant*. Prodiit Coloniæ per Joannem Kœlhof de Lubeck, 1471. fol. & ſine loco & anno 8. Colon. 1499. 4. & in praxi jocandi Frf. 1602. 8. pag. 352. & juſſu glorioſiſſimi Ducis Luneburgenſis *Auguſti*, Gvelpherbyti 1662. 8. cum Ovidio de vetula. De Codicibus MSS. vide Polycarpi Leyſeri hiſt. Poetarum medii ævi pag. 751. ſeq. qui & prologum emendatiorem exhibet pag. 753. ſeq. ex MSto Helmſtadienſi. * Authoris hujus opus a Fabricio indicatum ego pariter in MS. Sæculi XV. ſervo; ſed carens edito conferre ambo ſimul non

(*a*) pag. 725. in prœmio auctor ſcribit hiſtoriam ſe conſtituiſſe deducere uſque ad Eduardum a conqueſtus tempore primum, quem coronatum eſſe conſtat An. 1272. Idem auctor pag. 967. Eduardi tertii meminit, qui cœpit regnare A. 1326. Laudantur ab eo Henricus Huntingtonienſis, VVilhelmus Malmesbur. &c.

non valeo. P. Martene Vet. Mon. tom. VI. pag. 1. &c. edidit *Sententiam Brunelli de ordinibus Religioſis:* quem titulum an ipſe repererit in MS. codice, vel de ſuo propoſuerit incertum eſt. Teſtatur ille inter multa quæ offendit in codice Brunelli carmina excerptum hoc ſelegiſſe, quod aliquod utile referre ſibi videretur, cum reliqua inania, & futilia & ipſe judicaverit, & Mabillonius pariter arbitraretur. Porro *in ſpeculo ſtultorum*, quod ſervo, carmen iſtud de ordinibus Religioſis non legitur; unde nec in edito legi cenſeo. Poſtremus Religioſorum ordo, cujus Brunellus ibi meminit, eſt ordo *ſymphinigram* in Anglia a S. Gilberto Anglo inſtitutore paulo poſt medium ſæculum XII. fundatus.

Brunetus Latinus, Florentinus, Dantis & Guidonis Cavalcanti præceptor, vir doctus & eloquens, magniſque legationibus functus, diem obiit in patria A. 1295. Latine pauca ſcripſit, ut *librum de vitiis & virtutibus*. Nam *theſaurum* in tres diſtributum partes, quibus hiſtoriam omnem doctrinamque moralem & Rhetoricam voluit complecti, conſtat in Gallia ab eo primum Gallice compoſitum, & ab ipſo etiam auctore verſum Italice, ab aliis deinde in Latinam linguam translatum. Omitto ſcripta ab eo Italice, compendium Ethices Ariſtotelis, verſionem Ciceronis Rhetoricorum, aliaque memorata Julio Nigro in ſcriptorum Florentinorum hiſtoria p. 112.

Petrus de *Bruniquello*, Auguſtinianus, circa Annum 1380. teſte Chronico Oldenburgenſi apud Meibomium Tom. II. p. 164. *Doctor egregius & Epiſcopus Civitatis novæ. Hic Magiſtrum Sententiarum expoſuit. Omnia Salomonis Opera interpretatus eſt. Bibliam quaſi totam poſtillavit. Et poſt multa digna opera, opus illud aureum fecit, in quo omnes Novi ac Veteris Teſtamenti hiſtorias per alphabetum & ad ſingulas appropriavit materias.*

S. Bruno ex Colonia Agrippina Germanus, An. 1086. (*a*) Auctor Ordinis *Carthuſianorum*, in eremo Calabriæ defunctus An. 1101. 6. Octobr. & Sanctis adſcriptus An. 1514. cujus vitam ſcripſere Franciſcus de Puteo & Petrus Blomeveane & ex illis Laurentius Surius 6. Oct. aliique, qui de Carthuſianis tradidere Arnoldus Borſtius, Petrus Dorlandus, Theodorus Petræus & Petrus Sutor cum Auberti Miræi originibus Carthuſianis junctim editi Coloniæ 1609. 8. ne dicam de ineditis ſcriptis Nicolai Riccii, Severi Travaglionis, Vincentii Manerii, & Matthiæ Valerii. (*b*) Etiam de vita S. Brunonis variorum calamo verſibus ſcripta dictum ſupra in *Zacharia Benedicto*. Fabulam de cauſa ſeceſſus Brunonis in eremum, quod Doctor Pariſienſis Raymundus a mortuis ad tempus regreſſus, (*c*) accuſatum ſe & judicatum atque damnatum profeſſus eſſet in ipſo feretro, recte expunctam eſſe ex Breviario Romano, erudite demonſtravit & contra Polycarpum de la Riviere, (*d*) Theophilum Raynaudum & Epiſtolam Andreæ Sauſſæi didaſcalicam aſſeruit Johannes Launojus libro ſingulari, (*e*) qui poſt editiones Pariſ. 1646. Argentorat. curante Johanne Alberto Portnero 1656. & auctiores Pariſ. 1662. & Ratisbon. 1720. 8. recuſus eſt Tomi ſecundi Operum Launoji junctim editorum Genevæ 1731. fol. Parte ſecunda. Prodiere Opera S. Brunonis, Pariſ. 1524. fol. apud Aſcenſium, in quibus, fabu-

(*a*) Vide Sirmondi Opera Tom. IV. pag. 667. ſeq.

(*b*) *Matthiæ Valerii* hiſtoriam Eccleſiaſticam & protanam de religione Carthuſiana memorat Picinellus in Athenæo ſcriptorum Mediolanenſium pag. 420. Video etiam laudari: *Perioux de la Periere d'Orleans* Critique de la Bibliotheque Chartraine de *D. Liron*, Benedictin. Hæc nunquam vidi, uti nec *Mauritii Chancæi* Angli librum, quo Carthuſianos in Anglia celebravit.

(*c*) Zacharias Benedictus Vicentinus carmine de origine Ordinis Carthuſ. quod Tomo tertio Operum S. Brunonis ſubjicitur. Similis fabella de Andrea quodam apud Baronium ad An. 1070. num. IV.

(*d*) Rivierium lib. 2. diſſertat. Angel. diſcurſu 8. Raynaudum in antemurali adverſus fortia ingenia Tom. XIX. Operum, & Sauſſæum in Epiſtola edita Pariſ. 1646. 8.

(*e*) Adde Obſervationes Hallenſes Tomo VII. Obſerv. 18.

fabula illa, ne quis deroget fidem, figuris ligno, ſicut deinde a Joſepho Pentimallo æri, inciſis clare conſpicienda exhibetur. In editione Colonienſi Theodori Petreji, 1611. fol. in tres Tomos diſtincta, primus habet *expoſitionem in Pſalmos*, ſecundus *in Epiſtolas Pauli Apoſtoli*, (*a*) quæ ſeparatim quoque prodierat Pariſiis 1508. cum ſcriptore Anonymo Vitæ, cujus fidei parum eſſe tribuendum, Launojus cap. 2. laudati libri §. 4. docuit. Cætera ſcripta minora tertium Tomum implent, ſed quæ exceptis duabus *Epiſtolis ad Radulſum Viridem*, Eccleſiæ Remenſis Prępoſitum, pag. 154. & *ad ſuos*, *Majoris Carthuſię eremum* in Delphinatu prope Gratianopolin *incolentes*, pag. 156. a Mauro Marcheſio referuntur ad *Brunonem* alterum, de quo mox, Aſtenſem. Adde Labbeum de S. E. Tomo I. pag. 211. Combefiſius tamen in Bibliotheca Concionatoria facit cum iis, qui illa Brunoni Carthuſianorum inſtitutori malunt tribuere. Scripta illa minora ſunt: *De laudibus Eccleſiæ*, paradiſo, arca Noæ, tabernaculo, templo &c. p. 1. cum *ſermone de Zachæo* pag. 19. *De ornamentis Eccleſiæ*, fide, ſpe, charitate, cæteriſque virtutibus pag. 21. *De novo Mundo*, ſive de novis in Eccleſia pag. 50. *De feſtivitatibus feſtivitatum*, de SS. Trinitate, de Nativitate Domini, Circumciſione, Epiphania, & octavis ejuſdem, de palmis, de Cœna Domini, de Paraſceve, de Paſcha, de Adſcenſione Domini, & de Pentecoſte *Sermones XVIII.* pag. 72. *De B. Virginis* laudibus, Nativitate, Purificatione, Annunciatione & Aſſumtione *Sermones V.* pag. 106. *De Martyribus*, *Confeſſoribus* &c. Sermones varii argumenti XXII. Hactenus S. Brunonis opera junctim edita a Petrejo. Ab eo tempore brevis *Confeſſio Fidei* quam morti vicinus, fratribus edidit, primum vulgata a Mabillonio Tom. IV. Analect. pag. 400. (editionis novæ pag. 447.)

Bruno, ex Moncho *Aſtenſi* Ordinis Benedictini in Liguria Abbas A. 1107. *Caſſinenſis*, Epiſcopus A. 1110. *Signenſis*, diem obiit A. 1125. Sanctis adſcriptus A. 1183. Vide Acta Sanctorum Tom. IV. Julii pag. 471. ſeqq. Petrum Diaconum de illuſtribus Caſſinenſibus cap. 34. Ughellum Tomo I. pag. 1236. Antonium Oldoinum in Athenæo Liguſtico pag. 119. ſeq. & Maurum Marcheſium, Panormitanum, Monachum Caſſinenſem in diſſertatione de Brunone hoc & libris ab eo compoſitis edita Romæ ſeparatim, & deinde præfixa illius operibus junctim editis, Venetiis 1651. fol. duobus Voluminibus, & Tom. XX. Bibliothecæ Patrum pag. 1295. In priore, Commentaria in *Pentateuchum*, *Job*, *Pſalterium*, *Cantica Canticorum*, & *Apocalypſin*. Præfatione in Pſalterium alterius etiam expoſitionis non in vulgatam, ſed in aliam verſionem a ſe compoſitæ meminit: *Cum adoleſcentulus eſſem, expoſui Pſalterium ſecundum aliam translationem*, (*b*) Gallicanam nempe, ut auctor Vitæ teſtatur: *Rogatus a quibuſdam Ultramontanis - Pſalterium ſecundum Gallicanam translationem compendioſa expoſitione percurrit*. In ſecundo Volumine exſtant *Sermones CXLV.* quos recenſuit etiam Combefiſius in Bibliotheca Concionatoria & quorum alii ſub Hieronymi vel Auguſtini nomine, alii ſub Eucherii Lugdunenſis vel Euſebii Emeſeni titulo legebantur. Tractatus *in Canticum Zachariæ*. *De Incarnatione Domini*. *De ſacrificio azymi*. *De Sacramentis Eccleſiæ*, *myſteriis atque Eccleſiaſticis ritibus*, ad Gvalterium, Magalenſem Epiſcopum. Hoc eſt, quod deinde edidit Dacherius Tom. XII. ſpicilegii pag. 79. unde in nova ſpicilegii Dacheriani editione eſt omiſſum. *Vita S. Leonis IX.* Papæ. (amplior ea, quam duobus libris ſcripſit *Wibertus* Archidiaconus Rom. editam a Sirmondo cum Vita Caroli Boni Flandriæ Comitis, Pariſiis 1615. 8.

nec

(*a*) Petrejus pag. 414. ſubjecit etiam Epiſtolam Paulo tributam ad Laodicenſes, ſed ignoratam Brunoni.

(*b*) Talis eſt expoſitio, quæ exſtat ſub nomine Brunonis Herbipolenſis.

nec inter opera Sirmondi junctim vulgata, ſed in Actis Sanctorum 19. April. Tom. II. pag. 642. ſeq. obviam.) *Reſponſio ad quæſtionem*, cur corruptus Eccleſiæ ſtatus. *Vita S. Petri* Epiſcopi Anagnini, cum privilegio Canonizationis ejuſdem An. 1105. (vide propylæum Sanctorum Maji pag. 207. & Pagium ad Annum 993. num. 4.) *Epiſtola ad Portuenſem Epiſcopum* & alia *ad Paſchalem II.* Papam. *Sententiarum libri ſex*, qui non differunt a ſcriptis, quæ Tomo tertio operum Brunonis Carthuſienſis vulgata ſuperius retuli, ſed Signienſi tribuuntur etiam ab Anonymo Mellicenſi cap. 83. His Marcheſius denique ſubjunxit *Odonis* Aſtenſis Monachi expoſitionem in Pſalmos per contemplationem exaratam, quam Brunoni noſtro dedicavit. Confer Labbeum de S. E. Tomo I. pag. 213. Præter hæc in collectione Operum ejus obvia, traditur etiam Bruno hic ſcripſiſſe, ſed adhuc inedita *in librum Judicum*, *in Judith*, & *in Iſaiam*. Vide Jacobi le Long Bibliothecam exegeticam pag. 654. Etiam *Verſus* ejus *in laudem Mariæ* memorat Petrus Diaconus loco laudato.

* *S. Brunonis Aſtenſis expoſitiones quatuor Evangeliorum* extare MSS. in ſuo codice membranaceo Sæculi XII. teſtantur clariſſimi editores indicis codicum MSS. Biblioth. Taurinenſis tom. 2. pag. 34. idemque cenſent opus cum eo quod Le Long in Bibliotheca Sacra refert ſub titulo *commentariorum in Evangelia*, atque in MSS. adhuc latere indicat. Clariſſimus vero Joſephus Paſinus bibliothecæ illius moderator dudum per literas mihi ſignificavit de opere illo edendo conſilium agitare, quod ut præſtet vir doctiſſimus communi omnium eruditorum prece rogo, & obteſtor.

In Bibliotheca Riccardiana MS. Codex Sæc. XII. Servat ineditum hucuſque opuſculum ſcriptoris hujus *de muliere forti*. *Expoſitionem* in Canticum Canticorum multum ab ea diſcrepantem, quæ prodiit in Biblioth. Patrum cujus operis fragmentum exhibet Cl. Lamius in catalogo ejuſdem Bibliothecæ, qui & addit geminas epiſtolas ejuſdem adhuc ineditas.

Bruno Tullenſis Leucorum in Gallia (*a*) ab Anno 1026. ad 1049. Epiſcopus, inde inter Papas Leo IX. a 12. Februar. Anni 1049. ad Annum 1054. 19. April. quo die videnda Martyrologia & Acta Sanctorum Tom. II. Aprilis pag. 642. ſeq. ubi Vita ſcripta a *Wiberto*, de quo pag. 287. Eandem tradidere etiam *Anſelmus* Remenſis, de quo pag. 116. *Bruno* Signienſis, de quo jam dixi: & e recentioribus Auguſtinus Bontemps, Atrebas, Monachus Lobienſis, carmine heroico. Epitaphium ejus ita Urbem alloquitur:

Victrix Roma, dole, (b) nono viduata Leone,
Ex multis talem non habitura Patrem.

Exſtant ejus *Epiſtolæ XIX.* in Conciliorum Tomis ſæpius editæ, in Labbeanis Tom. IX. pag. 949. in Harduinianis Tom. IX. pag. 927. quorum argumenta perſtrinxi Tom. IX. Bibliothecæ Græcæ pag. 579. Ex his tertia & nona etiam obvia apud Laertium Cherubinum in bullario: pleræque etiam apud Baronium &c. Ab harum prima longiore ad Michaelem Cerularium, Conſtantinopolitanum Patriarcham & ſeptima ad Conſtantinum Monomachum, diverſæ ſunt memoratæ Sigeberto Gemblacenſi cap. 149. liber ad eundem Conſtantinum, *ne ſineret invaleſcere in Imperio ſuo tot hæreſes: Græci enim*, ſi Leonem audimus, *ut* Simoniaci *donum Dei vendebant; ut* Valeſii, *hoſpites ſuos caſtratos etiam ad Epiſcopatum promovebant: ut* Donatiſtæ *jactabant eſſe in ſola Græcia Orthodoxam Eccleſiam: ut* Severiani *dicebant maledictam eſſe Legem Moyſis: ut* Pneumatomachi *profeſſionem Spiritus Sancti abſcindebant a Symbolo: ut* Nazareni *Judaiſmum obſervabant; parvulos morientes prohibebant baptizari ante octavum nativitatis*

(*a*) Sammarthan. Galliæ Chriſtianæ Tom. III. pag. 1096.

(*b*) Apud Ludovicum Jacobum & alios perperam excuſum *dolet*.

tatis diem: Latinos in nomine ſanctæ Trinitatis baptizatos rebaptizabant, & ipſi ſacrificantes de fermento, Latinos vocabant Azymitas, *& claudentes eorum Eccleſias, eos perſequebantur*. Videtur etiam diverſum opus notare Sigebertus, cum poſt Epiſtolarum illarum mentionem ſubjungit: *Scripſit ſuper his etiam* ad Græcos *librum luculento ſermone, Evangelicis & Canonicis teſtimoniis deſtruens eorum errores, & Catholicæ Eccleſiæ fidem adſtruens*. Leonis IX. *Sermones*, ſive *Homiliæ*, cum ejus Epiſtolis lucem viderunt Lovanii 1565. & curante Laurentio Surio, ac quinque adjungente Epiſtolas, Coloniæ 1568. ad calcem Operum Leonis Magni, ac denique ex recenſione Canonicorum regularium S. Martini Lovanienſis, Antvverpiæ 1583. Ludovicus Jacobus a S. Carolo pag. 150. Bibliothecæ Pontificiæ inter Leonis IX. ſcripta refert *Reſponſoria* in veneratione Martyris *Cyriaci* & *Hidulphi* Archiepiſcopi LIX. Trevirenſis, *B. Odiliæ* Virginis & *B. Gregorii* Doctoris & Pontificis, Anglorum Apoſtoli: & quæ Metis tranſiens Sigefridi Abbatis Gorzienſis precibus compoſuit, *B. Gregorii*, aliis *Gorgonii* Presbyteri Martyris *nocturnalia reſponſa*. Anonymo Mellicenſi quidem cap. 85. judice, Bruno hic *in Muſica ſubtiliſſimus fuit, & inter cantus alios, quos plurimos edidit, hiſtoriam beatiſſimi Papæ Gregorii ſatis artificioſe compoſuit. Atque*, ut ait Sigebertus, *ſi quis attendat cantus in honore Sanctorum ab eo compoſitos, cum primo Gregorio Papa merito comparabit*.

Alius *Bruno*, qui circa Annum 1100. *Paterii*, de quo ſupra pag. 204. *Gregoriale* continuavit, eique ſecundam tertiamque partem addidit, miſitque ad Wernerum quendam, (*a*) ut conſtat ex Epiſtola Brunonis præmiſſa Gregoriali in nova editione operum Gregorii M. Pariſiis 1705. fol. Tomo quarto Parte 3. atque obvia etiam apud Oudinum Tom. I. p. 1566. adde Tom. II. p. 958. Idem fortaſſe Bruno Monachus, de quo p. 290.

Bruno Caſſinenſis, ſupra *Bruno Aſtenſis*.

Bruno, Henrici Aucupis filius & Othonis Magni Imperatoris frater, *Colonienſis*, ab Anno Chriſti 953. ad 965. Archiepiſcopus. Huic *commentarios in Pentateuchum* alii tribuunt, quales habentur editi ſub nomine Brunonis Herbipolenſis, & de quo jam dixi, Aſtenſis. Sixtus vero Senenſis lib. 4. Biblioth. ſ. pag. 270. teſtatur in Bibliotheca Bononienſi Prædicatorum exſtare MS. hujus Brunonis *Commentarium in quatuor Evangelia*, quo teſtatur ſe illa poſt Pentateuchum Moyſis, ut nova veteribus jungeret, illuſtraſſe.

Alius *Bruno de Colonia*, cujus *Lapidarius* ex Alberto Magno de mineralibus excerptus exſtat MS. in Bibliotheca Paulina Lipſienſi, teſte B. Joachimo Fellero pag. 291. Catalogi MSS.

Euſebius Bruno, ab An. 1047. ad 1081. (*b*) Epiſcopus Andegavenſis, cujus *Epiſtolam ad Berengarium*, edidit Claudius Menardus notis ad Auguſtini libros duos operis imperfecti ad Julianum pag. 499. Berengario faviſſe arguunt Deodvvinus & Durandus Troarnenſis. Adde Benedicti Picteti hiſtoriam Eccleſiaſticam ſeculi XI. editam Gallice pag. 276. 833. ſeq. & Sammarthanorum Galliam Chriſtianam Tomo II. pag. 127. Adverſarium deinde Berengarii profeſſum ſe hunc Brunonem, affirmare ſine magna cauſa videntur Dupinius, Pagius aliique recentiores. Cum Signienſi hunc Brunonem perperam confundit Miræus in auctario de S. E. p. 57.

Bruno Herbipolenſis, Epiſcopus, ab Anno 1034. ad 1045. de quo Sanctis adſcribendo actum An. 1237. Vide Acta Sanctorum 17. Maji Tom. IV. pag. 38. ſeq. & Jo. Petri de Ludevvig ſcriptores Wirtzburgenſes pag. 470. & 561. Ei *commentaria in totum Pſalterium* tribuit Trithemius cap. 315. atque lucem viderunt illa S. Kiliano ab auctore dicata, in quibus vetus Latina verſio obelis & aſteri-

(*a*) Forſan Merſeburgenſem Epiſc.
(*b*) Chronica Andegavenſia apud Labbeum Tomo I. Bibliothecę novę MSS. pag. 276. 282. 287. 288.

ſteriſcis notata cum LXX. & Hebr. confertur, conſultis etiam Auguſtini, Hieronymi, Caſſiodori, Gregorii & Bedæ commentariis, cum commentariis ejuſdem Brunonis *in Cantica Veteris & Novi Teſtamenti*, *in Orationem Dominicam*, & *Apoſtolorum Symbolum atque Athanaſii*. Colon. 1494. Norimb. 1497. 4. & ex Jo. Cochlei recenſione, Herbipoli 1531. 1555. 4. recuſa in Bibliotheca Patrum Colonienſi Tom. XI. & Lugdun. Tom. XVIII. Ejuſdem *Commentarios in Pentateuchum*, vulgavit Georgius Galopinus, Duaci 1648. 4.

Bruno Monachus, ſcriptor *Hiſtoriæ belli Saxonici*, ab An. 1073. ad 1082. non minus infeſtus Henrici IV. Imper. memoriæ, quam Gregorio VII. faventes alii, Anſelmus Lucenſis, Paulus Bonried ſive Bernrietenſis, Lambertus Schafnab. Marianus Scotus &c. Prodiit illa Brunonis hiſtoria Werinhero Epiſcopo Merſeburgenſi dicata in Tomo primo ſcriptorum German. Freheri pag. 173.

Bruno Longoburgenſis, Medicus ante hos trecentos amplius annos, cujus *Chirurgica* in variis Bibliothecis MSS. ut Lipſiæ in Paulina pag. 251. in Roſtgardiana p. 524. aliiſque. Diverſus ab hoc

Bruno ſive *Brunus Laſca*, Chirurgus Florentinus circa Annum 1290. amicus Petrarchæ, pater Dini de Garbo, Chirurgi celebris & Franciſci. Vide Julium Nigrum de ſcriptoribus Florentinis, p. 113. * In codice Triviſaneo, cujus meminit vir doctiſſimus Apoſtolus Zeno ante paucos hoſce menſes publico luctu elatus extat *Chirurgia Magiſtri Bruni Longoburgenſis ex dictis Sapientum breviter elucidata & compilata*. In fine legitur: *Anno ab Incarnat. Domini* 1252. *menſe Januarii Ind. X. Paduæ in loco S. Pauli. Ego Brunus Longoburgenſis Calaber huic operi finem impoſui.*

Bruno Bonifacius, Saxo, ex Illuſtri Baronum de Querfurt proſapia, Monachus Ordin. Bened. Cœnobii Magdeburgenſis: inde *Ruthenorum* Archiepiſcopus, Pruſſorumque Apoſtolus, & Martyr Chriſti Anno 1008. de quo Arnoldus Wion Tomo I. ligni vitæ pag. 260. ſeq. & Acta Sanctor. Tom. VI. Junii pag. 217. & Tom. IV. Julii pag. 438. Huic Trithemius cap. 336. & lib. 2. de illuſtribus Benedictinis cap. 85. tribuit *libros duos commentariorum in Geneſin*.

Bruno Epiſcopus *Signenſis*, ſupra, *Bruno Aſtenſis*.

Brunvvillerenſis Monachus (*a*) Ordinis Benedict. prope Coloniam, circa Annum 1063. de vita Comitum Palatinorum Rheni, Ehrenfridi ſive Ezonis & Mathildis, eorumque filiæ B. Richezæ, Reginæ Poloniæ: in illuſtris Leibnitii ſcriptoribus Brunſvicenſibus Tom. I. pag. 313. 322.

Bruun, Latino nomine velut κατ' ἀντίφρασιν dictus, *Candidus*, (nam Germanicis auribus Fuſcum potius deſignat) ſęculo IX. Monachus Fuldenſis, Ord. Bened. ſcriptor *vitæ Ægilis*, Magiſtri ſui Abbatis Fuldenſis (ab An. 818. ad 822. de quo ſup.) libris duobus, proſa altero, altero verſibus, qui editi a Chriſtophoro Brovvero in ſideribus Germaniæ, Mogunt. 1616. 4. & inde a Mabillonio in Actis Sec. IV. Benedictin. pag. 226. Vitam *Baugolfi*, Abbatis itidem Fuldenſis, necdum quiſquam in lucem protulit, quod ſciam.

Leonardus Brunus Aretinus, non infimus inter illos, qui poſt fœdam & longam barbariei noctem renaſcentibus litteris facem prælucere feliciter cœperunt. Hic Colucii Salutati & Emanuelis Chryſoloræ diſcipulus, Petrarchæ exemplo in cujus cupide ſæpius intuitus eſſe fertur imaginem, incredibili ardore ſtudiorum paſſus eſt ſe incitari, ita ut florente ætate admodum (natus An. 1369.) (*b*) meruerit An. 1404. ab Innocentio VII. Pontifice cooptari, qui ei ab Epiſtolis eſſet, ut A. 1413. Johannis XXIII. cum quo petiit Conſtantiam: redux exinde, per longum tempus geſſit munus Cancellarii Reipublicæ Florentinæ, ibique An. 1444. 7. Id. Martii, ætatis

(*a*) Fortaſſe *VVolfelmi*, qui contra Berengarium ſcripſit.

(*b*) Poggiana pag. 10. ſeq.

tatis 75. defunctum laudavit pro funere ſucceſſor ejus *Poggius*, cujus Oratio edita a Baluzio Tom. III. Miſcellan. pag. 252. & recuſa Tomo octavo theſauri ſcriptorum Italiæ Burmanniani, & ante Leonardi Aretini Epiſtolas, curante me repetitas prælo Hamb. 1724. 8. *Jannotii Manneti* Florentini Orationem memoriæ ejus dicatam & laudibus, inque variis Bibliothecis (*a*) MStam, Philibertus de la Mare Senator Divionenſis præfigere voluit operibus Aretini, quorum collectorum a ſe editionem meditabatur, quorumque Catalogum publici juris fecit Divione 1653. 4. *Carolum Marſupinum* Aretinum de illius laudibus memorat Julius Niger in hiſtoria ſcriptorum Florentinorum pag. 119. Operæ pretium quoque de eo adire diarium eruditorum Italiæ Tom. IX. pag. 201. ſeq. Antequam vero de ſcriptis ejus dicere ingredior, juvat cum Lectore communicare *Lini Colutii Salutati*, nondum editam, quod ſciam, ad Innocentium ſeptimum, Epiſtolam, in qua Leonardum hunc, alumnum ſuum Pontifici ita commendat, ut ſpem de eo maximam concepiſſe ſe oſtendat, quam eventus comprobavit.

INNOCENTIO PAPÆ

Linus Colucius Salutatus.

Poſt humilem recommendationem & pedum oſcula beatorum. Neſcio cui magis gratuler, ſanctiſſime Pater & Domine vere ſucceſſor Petri, uniceque vicarie Jeſu Chriſti, Tuæne Sanctitati an filio Tuo dilecto Leonardo Aretino, quem in tuum a ſecretis noviter adſciviſti. Lætor equidem & exulto quod tibi talis ſervitor acceſſerit, quali Tua ſanctitas indigebat. Non quod bonos & induſtrios non haberes, ſed quoniam quotquot Tibi boni contigerint, vel dominis aliis in quorum manibus orbis terrarum eſt, ſemper pluribus egeretis. Lætor quidem & exulto contigiſſe talem Tuæ beatitudini ſervitorem, ætate juvenem, corpore validum, aſpectu gratum, ſcientia clarum, eloquentia ſingularem, latinis excellentem literis, peritum non mediocriter Græcis, quodque ſuper omnia pretioſum eſt, integra fide & ſingulari bonitate præſtantem. De quibus quidem omnibus licet pleraque videas, & omnia forte perceperis, ego tamen tibi verax & fideliſſimus teſtis ſum. Cum enim ipſum jam diu recepiſſem in filium, & ipſe ſe totum converſatione domeſtica mihi dederit, totum agnoſco, totumque diſcuſſi, nec me poteſt in aliquo tanto tempore latuiſſe. Continua & ſtudioſa nobis conſuetudo fuit, & cum de cunctis quæ componerem judex eſſet, & ego ſuarum rerum arbiter verſa vice, nos mutuo ſicut ferrum ferro acuitur, exacueramus, nec facile dixerim & ex hoc dulci & honeſto contubernio uter noſtrum plus profecerit. Uterque tamen eruditior evaſit, ut fateri oporteat mutuo nos nobis fuiſſe viciſſim diſcipulos & magiſtros. In quorum memoria, dum hæc ſcriberem, minus commotus ſum, cum me ſentiam tali ſocio talique præſidio deſtitutum. Maxima quidem certitudine, de quacunque re amborum conſentiret auctoritas, tenebamur. Nunc autem nec habeam quod doceam, nec & a quo diſcam. Sed hæc ſatis. Tuo quidem commodo & honori ſuo mea decet incommoda poſthabere. Tamen ad Leonardum noſtrum pro concluſione revertatur oratio. Habes virum aptiſſimum rebus magnis: virum fidelem & integræ conditionis & mentis. Scio quid loquor & quod Chriſti vicario loquor. Quamobrem hortor & opto, quod Tuæ clementiæ & humanitati charus ſit, & eum cum expertus fueris, pro meritis honores ſuis, qui vix cognitum honoraſti. Quibus quicquid fides & devotio mea meretur accedat ſupplico. Me quidem in ipſo, cum pluſquam dimidium animæ meæ ſit, reputabo, ſicut eum honoraveris, honoratum. Et hæc ſatis. Spero quidem ſine meis & aliorum ſuffragiis benignitate Tua & virtute ſua gratiam ſuis meritis debitam in Tuæ ſanctitatis oculo eum

(*a*) Giornale de' Letterati d' Italia T. XI. p. 368. Labbeus Biblioth. MSS. Naldus Naldius in Manneti vita.

eum reperturum. Pro honore autem ſuo & quia ſibi talis contigit dominus, qualem poteſt imo debet, quicunque ſervire majoribus ſe diſponit, optare, ſtatu ſummum, benignitate conſpicuum, natura mitem, munificentia largifluum, mente intelligentiaque præſtantem, quique neminem naſo ſuſpendit adunco, ut Flaccus, gratulor tota mente. Spero quidem virtute Tua & probitate ſua videre ſcientiam, quod rariſſime fit, pro meritis honoratam. Vale Pater ſanctiſſime. Sunt qui putent me Tibi prima epiſtola diſplicuiſſe, quod & ego vererer, niſi quod ipſe nihil reſpondendo ſuaſi mihi te læſum a me in aliquo non putare. Nec humilitatis enim nec benignitas eſſet parcere vel leviter Tuam celſitudinem offendenti. Florentiæ VIII. Idus Sextilis.

Ex ſcriptis Leonardi, quæ magno numero apud Julium Nigrum pag. 352. ſeq. & ante Epiſtolas Hamburgi recuſas, edita & inedita enumerantur, præcipua ſunt:

1. *Hiſtoriæ Florentinæ libri XII.* a Sixto Brunone, Dobelenſi Miſnico Latine editi Argentorati 1610. fol. cum verſione Italica Donati Acciajoli ſæpius jam vidiſſet lucem, Venetiis 1473. fol. Florent. 1492. Venetiis 1560. fol. &c. *Orſus eſt eam*, inquit Poggius, *paulo ſupra trecenteſimum annum, a quo tempore res populi Florentini certiores ex ſuperiorum ſcriptis referuntur - - & cum conſtitueret ad hæc noſtra tempora uſque hiſtoriam proſequi, bella ſolummodo, quæ cum priori Duce Mediolani geſſimus* (uſque ad An. 1402.) *conſcripſit, reliqua perficere conantem mors interrupit.*

2. *Rerum ſuo tempore in Italia geſtarum ab Anno* 1378. *uſque ad Annum* 1440. (*a*) *Commentarius*, Venetiis 1475. 1485. fol. & ad calcem hiſtoriæ Florentinæ, Argent. 1610. fol. Lugd. 1539. 4. & noviſſime curante D. Jo. Gerh. Meuſchenio (*b*) Frf. 1742. 4. & in Tom. XIX. ſcriptorum Italiæ, Corporis Mediolanenſis. Exſtat & Italica verſio Donati Acciajoli, Venetiis 1561. fol. cui Franciſcus Sanſovinus continuationem adjunxit uſque ad Annum 1560.

3. *Epiſtolarum libros octo* editos Auguſtæ apud Knoblochium An. 1521. & Baſileæ apud Henricum Petri 1535. 8. ex Baſileenſi editione curavi recudi Hamburgi 1724. 8. Ab eo tempore autem beneficio meritiſſimi Viri *Joachimi Negelein*, Paſtoris ad S. Mariæ & Profeſſoris Norimbergenſis, evolvi Codicem MS. qui non modo editas illas Epiſtolas pluribus locis emendatiores exhibebat, ſed etiam Epiſtolas adhuc *ineditas LII.* quas ad prelum paratas ad nos miſit, eiſque libellum de temporibus ſuis, ex editione antiqua Veneta ſubjungi laudatus Negelinus voluit.

Epiſtolam ad eruditam fœminam *Dominam Baptiſtam de Malateſtis*, quibus bona ſtudia commendantur, edidit Johannes Alexander Braſſicanus, Argent. 1521. 8. Alia *ad Cyriacum Anconitanum* vulgata a Baluzio Tomo ſexto Miſcellan. pag. 538.

Invectiva in Carolum Malateſtam, ob ſtatuam *Virgilii*, victis hoſtibus apud Mantuanos everſam, exſtat in Viri Clariſſimi *Joannis Georgii Schelhornii* Amœnitatibus Litterariis Tomo III. pag. 225. 240.

Commentarii rerum Græcarum ex editione Argentor. 1610. fol. recuſi in Tomo ſeptimo Theſauri Antiquitatum Græc. Gronoviani.

Oratio adverſus hypocritas cum Poggii Dialogo ejuſdem argumenti, recuſa Magliabechi ſuaſu Lugduni 1689. 12.

* *Leonardus Brunus Aretinus*. Epiſtolas ejus ingenti numero auctas & erudita præfatione ornatas vulgavit vir clariſſimus, cujus amicitia mihi applaudo Ab. Laurentius Mehus Florentinus, qui duobus tomis totam iſtam collectionem abſolvit. In prefatione catalogum ſatis diligentem intexuit operum omnium Leonardi. Ex viri igitur doctiſſimi adnotationibus hunc ego tradam de Operibus La-

(*a*) Perperam apud Julium Nigrum pag. 352. bis excuſum 1404.

(*b*) Acta Erud. A. 1732. p. 166.

Latinis Leonardi Aretini catalogum, ea tantum ſupplendo quæ deſunt in Fabricio.

Epiſtolarum libri X. ex recenſione Laurentii Mehus Florentiæ editi An. 1741. Tom. 2. in 4.

De Bello Punico libri III. prodierunt primo Brixiæ an. 1498. ſub hoc titulo: *Polybius hiſtoricus de primo bello Punico latine Leonardo Aretino interprete.*

Commentarium rerum Græcarum ad Equitem Angelum Acciajolum, de quibus Fabricius.

Iſagogicon moralis diſciplinæ ad Galeottum Ricaſolum, qui liber An. 1475. prodiit Lovanii ſub hoc titulo: *Ariſtoteles de moribus ad Eudemum latine Leonardo Aretino Interprete.*

Dialogorum libri tres ad Petrum Hiſtrium prodierunt Baſileæ An. 1536. ſub hoc titulo: *Dialogi duo de diſputationis exercitationiſque ſtudiorum uſu, & neceſſitate.*

De Ariſtotelis vita ad Cardinalem S. Crucis. Nondum prodiit.

De Militia ad Rainaldum Albertum equitem Florentinum. Nondum prodiit.

De Studiis & literis ad Illuſtrem Dominam Baptiſtam de Malateſtis. Prodiit Amſtelodami an. 1645. cum Hugonis Grotii & aliorum diſſertationibus de ſtudiis bene inſtituendis.

De interpretatione recta ad Bertum Genuenſem. Nondum prodiit.

De Origine Romæ; & unde dicta ſit. Nondum prodiit.

Interogatio ad Franciſcum de Fiano, quo tempore fuerit Ovidius; cauſa per quam Ovidius fuerit in exilium relegatus; & ſi revocatus ab exilio fuerit in patriam remiſſus. Nondum prodiit.

De inſtitutione adoleſcentium ad Robertinum Carrarienſem. Ambigit doctiſſimus Mehus, num falſo nomine Leonardi inſcriptus ſit libellus iſte; nam facile ſub hoc titulo latet libellus Petri Pauli Vergerii ad Ubertinum de Carraria *de ingenuis moribus, & liberalibus ſtudiis adoleſcentiæ.*

De nobilitate Florentinæ urbis. Nondum prodiit.

Oratio in funere Othonis adoleſcentis præſtantiſſimi. Nondum prodiit.

Imperatoris Eliogabali Oratio *protreptica ſive adhortatoria ad meretrices.* Edita eſt inter Hiſtoriæ Auguſtæ ſcriptores ab Aldo Manutio Venetiis an. 1519.

Oratio pro ſeipſo ad Præſides. Nondum prodiit.

Oratio in nebulonem maledicum. Nondum prodiit.

Baſilii Magni liber ab eo in latinum translatus *ad juvenes, quibus ſtudiis opera danda eſt.* Paruit Bononiæ An. 1497. Eſt interpretatio orationis S. Baſilii de legendis antiquorum libris.

Xenophontis philoſophi liber qui dicitur Tyrannus per Leonardum Aretinum ex Græco verſus ad Nicolaum Nicoli. Nondum paruit.

Vita S. Antonii e Græco verſa edita Baſileæ An. 1540.

Vita Pyrrhi e Plutarcho verſa. Nondum prodiit.

Vita Pauli Æmilii, tum Tiberii & Caji Gracchorum, P. Sertorii, Catonis Uticenſis, Demoſthenis Oratoris per eumdem verſæ neque editæ huc uſque.

Vertit etiam Platonis epiſtolas nondum ex ea verſione editas. Item Platonis Phędonem de immortalitate animi ad Innocentium VIII. Pont. Hanc offendi in codice meo, in quo præfigitur præfatio alia ad Nicolaum Bartholomęum filium Nicoli, ibique & meminit orationis ſuæ, ſeu laudationis Florentinæ urbis.

Platonis Gorgias ab eo verſus nondum prodiit. Item *Phædrus Platonis.* Item *Crito Platonis* nondum prodierunt.

Apologia Socratis ex Xenophonte in latinum converſa. Extat in MS. codice meo, necdum prodiit.

Ariſtotelis Ethicorum lib. X. prodierunt Pariſiis An. 1504.

Item *Politicorum lib. VIII.* Venetiis An. 1504. *Oeconomicorum lib. II.* nondum prodiit.

Oratio Æſchinis in Cteſiphontem, Baſileæ An. 1528. ubi etiam eodem anno pro-

prodiit oratio Demoſthenis contra Æſchinem eodem interprete. Alias pariter ejuſdem Demoſthenis orationes ab eo converſas tradit Manettus.

Comœdiæ Ariſtophanis primæ actus ab eo verſus nondum prodiit.

Theana ad Nicoſtratum epiſtola eſt græca ab eo verſa. Nondum prodiit.

Libellus de duobus amantibus in latinum ex Bocacio transfiguratus per Leonardum Aretinum. Prodiit Turonii A. 1467. in 4.

Dialogus inter Ciceronem & Philiſtium memoratur part. 2. codd. MSS. Angliæ, in quo etiam opere mentio eſt Epiſtolæ Leonardi Aretini ad Eugenium in duas homilias S. Baſilii.

Ptolemæi Almageſtum per Leonardum Verſum extare dicit Montfauconius in Bibliotheca Regia Pariſienſi.

Odyſſeam Homeri per Leonardum verſam poſſediſſe fertur Ægidius Card. Viterbienſis. Hoc tamen opus nihil aliud eſſe puto, quam Leonardi Aretini orationes Homeri ab ipſo oratorio more converſas. Servat illas MS. cod. meus, & præcedit huic liberæ verſioni brevis interpretis præfatio, tum ad ſingulas orationes argumentum.

In Bibliotheca Regia Pariſienſi ſervari dicit P. Montfauconius ejus opuſculum de bello Trojano cum vitis Cæſaris & Pompeii.

Sunt præterea ejuſdem Leonardi, ſi quibuſdam creditur, notulæ in Terentium; Officiorum Romanorum nomina; procemium in orationes Homeri, & in libellum de inſtitutione ad Herennium.

Liber *de rebus ſuo tempore in Italia geſtis* nullam verſionem a Donato Acciajolo adornatam habuit; hæc enim Acciajoli verſio eſt de libris XII. Hiſtoriæ Florentinæ; quare in hoc corrigendus eſt Fabricius ad numerum 2.

In codice MS. quem poſſidet Rmus Martius Micheli Canonicus Eccleſiæ Cathedralis Lucenſis, mecumque communicavit, ſunt orationes e Græco in Latinum converſæ per Leonardum Aretinum. Sunt autem orationes quædam Æſchinis, & Demoſthenis orationes duæ, quas nec Cl. Mehus in ſuo catalogo operum Leonardi memorat.

In alio codice apud eumdem humaniſſimum virum eſt quædam brevis oratio in laudem Imperatoris eidem Cl. Mehus non viſa. Incipit: *Si laudes tuas, glorioſiſſime Princeps, in hoc brevi collationis ſpatio*. Poſt hanc ſequitur *Æſchinis epiſtola* e Græco ſermone in Latinum traducta per D. Leonardum Aretinum. Incipit: *Ego me ad Rempublicam contuli* &c.

Brunichius, cujus ἔκθεσιν Βρουνίχιε Ῥωμαίε χρονογράφου laudat Johannes Malala Tom. I. pag: 239. & *Brutius* Chronographus, cujus apud Cangium inter ſcriptores mediæ Latinitatis mentio, videntur Græce potius quam Latine ſcripſiſſe. Nam & Brutius non citatur niſi a Græcis ſcriptoribus, Euſebio in Chronico quod Latine vertit Hieronymus, Syncello, Malala cui vitioſe Βέττιος, & Chronici Alex. ſcriptore cui Βρύτιος appellatur. Vide Euſebii Chronicon Græcum editionis Scaligerianæ pag. 80. ubi perperam Βρέττιος: Hieronymum pag. 44. & Scaligeri notas p. 205. atque Arnoldi Pontaci p. 595. ad Euſeb. cui licet placet Baronii ſuſpicio, pro Bruttio apud Hieron. legentis *Eratium* vel *Brutianum*, contra tot codicum fidem tamen merito non probatur.

Leonhardus Buckius, Ooſtervvicanus, Canonicus Regularis S. Auguſtini Corſendoncanus in Brabantia, defunctus A. 1488. ſcriptor dialogi, cui titulus: *norma vitæ religioſæ*, aliorumque *tractatuum ſpiritalium & anagogicorum*, ut a Valerio Andrea Deſſelio p. 624. Bibliothecæ Belgicæ appellantur.

Buconius Honorio lib. II. cap. 77. de luminaribus Eccleſiæ, Trithemio autem cap. 171. *Victorianus Buconius*, idem eſt, qui in Gennadii editionibus cap. 78. de ſcriptoribus Eccleſiaſticis *Voconius* appellatur, ex frequenti litterarum B. & V. paſſimque obvia permutatione: quanquam Corbejenſis Codex Gennadii, & Gvelpherbytanus etiam teſte celeber-

leberrimo Doctore Erneſto Salomone Cypriano, refert *Buconium*. Hic Caſtellanæ urbis Mauritaniæ circa Annum 450. Epiſcopus ſcripſit librum adverſus Eccleſiæ inimicos Judæos, & Arianos, & alios hæreticos, & Sacramentorum egregium, ut vocat Gennadius, volumen, ſed ex ejus lucubrationibus nihil ad nos pervenit.

Bulgaranus Comes ſub Gundemaro Gothorum Rege circa Annum 610. Galliæ Narbonenſis præfectus, cujus *Epiſtolarum* ἐκτυπα editurum ſe promiſit Cardinalis de Agvirre, notit. Conciliorum Hiſpaniæ p. 104. exſcriptam ex Codice Ovetenſis Eccleſiæ membranaceo ante quingentos annos exarato: quarum prima & ſecunda eſt ad Epiſcopum quendam Franciæ, tertia ad Epiſcopum neſcio quem, quarta & quinta ad Agapium Epiſcopum, & ſexta ad Gundemarum Regem. Vide Nicolaum Antonium Biblioth. veteris Hiſpanæ lib. V. cap. 5. Tom. I. p. 274.

Bulgarinus Senenſis, JCtus, qui Piſis & in patria docuit circa An. 1490. ſcriptor commentarii in tit. de verborum obligationibus & in tit. qui admitti in bonorum poſſeſſionem poſſunt.

* *Bulgarinus* de *Bulgarinis* Senenſis. Ejus quæſtiones in tit. Cod. *qui admitti ad bonorum poſſeſſionem poſſint*, prodierunt Senis per Magiſtrum Henricum Harlem 1492. fol. Ejuſdem diſputatio *in ſex dubia legalia* una cum conſilio *ad eamdem materiam ſpectante* ibidem 1493. per eumdem fol.

In codice 289. impreſſo Bibliothecæ Felini eſt ſcriptum Bulgarini ſuper Rubrica, *ſoluto matrimonio quemadmodum dos petatur*, impreſſum Senis per Magiſtrum Henricum de Harlem 1491.

Bulgarus, Piſanus aliis, Ariſio in Cremona Litterata Tom. I. p. 75. ſeq. Cremonenſis, ſed Sigonio, Pancirollo, Paſtrengo, aliiſque rectius (*a*) Bononienſis, Alberti F. JCtus excellens, atque Friderici Ænobarbi in jure de cauſſis appellationum dicendo Vicarius, circa Annum 1160. ſcripſit *gloſſas in Jus Civile* admixtas Accurſianis, & Commentarium *de Regulis Juris antiqui*, qui additis notis Placentini ſæpius lucem vidit. Confer Gvilelmum Pancirollum de claris Legum Interpretibus lib. II. cap. 15. qui inter alia notat Bulgari ſententias, de ambiguo jure prolatas, in univerſa Italia vim legis habuiſſe, & ipſum quod venuſta pronunciatione doceret, *os aureum* vulgo appellatum. Hic Mart. Goſiani, Legum Doctoris, adverſarius etiam corpus ſuum An. 1167. (*b*) moriturus Bononiæ ad S. Proculum tumulari juſſit juxta valvas Eccleſiæ, Martini ſepulchro directe oppoſitas, *ut*, *ſicut vivens illi contrarius fuerat*, *ſic deficiens objiceretur in morte*. (*c*) Græca autem in Pandectis non Bulgarus, ut a quibuſdam traditum, utpote Græcarum litterarum perinde, ut Accurſius minus peritus, ſed *Burgundio* Piſanus Latina fecit, Leonis Juriſconſulti avus, ut ex Odofredo JCto, qui A. 1265. Bononiæ obiit, commentario in leg. 11. D. de legibus ab eodem Pancirollo obſervatum.

Bullaria & Epiſtolæ Pontificum Romanorum.

Primus *Dionyſius* Exiguus circa ſæculi ſexti initia, Canonibus Conciliorum etiam Pontificum Romanorum Decreta cœpit adjungere: cujus exemplum ſunt imitati complures, ad *Gratianum* uſque, de quibus dicere me memini in limine tomi undecimi Bibliothecæ Græcæ, laudatis etiam viris doctis qui idem ante me argumentum tractaverant, & quibus jam licet adjungere illuſtrem Virum Juſtum Fontaninum in diſſ. de Collectionibus Canonum, præſertim Gratiani Decreto, ante editionem

(*a*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XV. pag. 205.

(*b*) Johannes Nicolaus Paſchalis Alidoſius de Doctoribus Juris Canonici Bononienſibus pag. 39.

(*c*) Giornale de' letterati d' Italia Tom. X. p. 274. ex Gvil. Paſtrengi lib. de Originibus rerum pag. 15.

nem Jo. Turrecrematæ, Rom. 1726. fol. Joſephum Saenz de Agvirre, Cardinalem diſſ. 2. Eccleſiaſtica, præmiſſa Conciliis Hiſpaniæ Tom. I. p. 42. ſeq. Franciſcum de Roye, JCtum Andegavenſem, in hiſtoria Juris Canonici, præmiſſa libris tribus Juris ejuſdem inſtitutionum, Pariſiis 1681. 12. Claudium Fleury in hiſtoria Juris Canonici, vulgata Gallice ibid. 1720. 8. & D. Chriſtianum Gotfridum Hofmannum, Anteceſſorem Viadrinæ Academiæ, introductione in Juriſprudentiam Canonicam & Pontificiam, Francof. 1725. 8.

Decretorum Pontificiorum ratio etiam habetur in collectionibus Canonicis recentiorum ſcriptorum, *Franciſci Joverii*, *Auguſtini Barboſæ* aliorumque: & in Conciliorum Tomis, ubi Epiſtolæ Pontificum deſcriptæ, Conciliiſque adjunctæ leguntur. Paſſim etiam adductæ ab Annalium Eccleſiaſticorum conditoribus. Singulare autem ſtudium in Epiſtolis Pontificum colligendis & ſeparatim vulgandis, auſpiciis Sixti IV. & Clementis VIII. poſuit *Ant. Caraſa*, Card. & Bibl. Vatic. præfectus, qui cum *Antonio de Aquino* Romæ 1591. fol. tres tomos vulgavit, X. menſe antequam tertius e prælis exiret jam defunctus: in quorum primo Epiſtolæ a S. Clemente I. ad Pelagium II. in *ſecundo* a Gregorio M. Anno 590. ad Leonem IV. in *tertio* denique a Nicolao I. ab Anno 858. ad Gregorium VII. cujus Regiſtrum in An. 1085. deſinit. Auctarium meditatus fuerat Antonius de Aquino, ſed illud ipſo non diu poſt Caraſam defuncto intercidit, exceptis iis Epiſtolis quas Baronius ab eo acceptas paſſim Annalibus ſuis inſeruit. Laudat hunc Antonium, atque in acceptis illi debere ſe eaſdem gratus confitetur Baronius tum alibi, tum ad A. C. 431. num. XV.

Ab eo tempore, novo & curioſiſſimo ſtudio, ante paucos annos Epiſtolas Rom. Pontificum a S. Clemente I. uſque ad Innocentium III. genuinas ſeparatas a ſuppoſititiis recenſere atque notis illuſtrare inſtituit vir eruditus *Petrus Couſtant*, Presbyter & Monachus Ordinis Benedictini e Congregatione S. Mauri: ſed primus tantum egregii illius Operis Tomus lucem vidit Pariſ. 1721. fol. qui deſinit in Xyſto tertio & An. C. 440. De illo uberius dixi Tomo XI. Bibliothec. Græcæ p. 760. ſeqq. Couſtantio autem, eodem An. 1721. Octobr. 18. rebus humanis ſubducto, (*a*) & *Simone Mopinoto* Remenſi, qui curam continuandi illius operis in ſe ſuſceperat, ſimiliter extincto 11. Octobr. An. 1724. (*b*) in flore ætatis, cum annum ageret undequadrageſimum: ab eo tempore juſſi ſumus ſecundum itemque tertium ſylloges hujus utiliſſimæ Volumen exſpectare a claro tot aliis antiquitati Eccleſiaſticæ illuſtrandæ exhauſtis laboribus *Urſino Durando*, (*c*) cui vegetam ſenectutem & felices propoſitorum publico ſuſceptorum bono ſucceſſus lubenti animo precamur.

In Prolegomenis Couſtantius p. LVII. ſeqq. de antiquis Canonum collectionibus diſſerit, Latinis præſertim, MS. *Corbejenſi* Sec. VI. ſub Vigilio p. LXII. *Queſnelliana* ad calcem operum Leonis M. quam Gelaſii tempore vel non diu poſt compoſitam diſputat p. LXVII. *Langobardica* Biblioth. Colbertinæ, quam priore non juniorem obſervat p. LXXIX. & alia ampliore ejuſdem Bibliothecæ, ex duabus ſuperioribus circa Annum 660. in Galliis conflata p. LXXXVII. De collectione *Dionyſii Exigui*, qui Pontificum decreta hortante Juliano S. Anaſtaſiæ Presbytero adjunxit circa ſæculi ſexti initia p. XC. De Codice Canonum Eccleſiæ *Africanæ* p. XCIV. De Concordia Canonum auctore *Creſconio* Afro

(*a*) Journal des Savans A. 1722. pag. 21. 166. & 227. Memoires de Trevoux An. 1722. pag. 1541. 1681.

(*b*) Idem An. 1725. pag. 182. Hic Mopinotus auctor apologiæ pro Couſtantio editæ Romæ A. 1724. quod in Paparum auctoritatem injurius non fuerit. id. pag. 1708.

(*c*) idem pag. 2104. Journal des Savans A. 1726. pag. 526. & A. 1732. pag. 232.

Digitized by Google

Afro circa Annum *690.* p. CV. De Codice Canonum, quem An. 774. vel 787. *Hadrianus* I. Carolo M. tradidit, edito primum Moguntiæ A. 1525. p. CVIII. De collectione apud *Hiſpanos* ſcripta poſt Annum 589. & Iſidoro VI. 15. Origg. laudata, p. CXI. De Codice Canonum in X. diviſo libros & MS. in Biblioth. Eccleſiæ Toletanæ p. CXXII. De collectione *Iſidori Mercatoris* ex veris falſiſque & interpolatis monumentis conflata p. CXXV. *Hac fraude*, ſunt p. CXXVII. verba laudati Couſtantii, *quam ſit pernicioſe de Eccleſia meritus, dici vix poteſt. Hinc debilitati penitus fractique diſciplinæ nervi, perturbata Epiſcoporum jura, ſublatæ judiciorum Leges, aut miſerum ſaltim in modum afflictæ: hinc diſcordiarum, ſeditionum ac litium ſeges immenſa, quæ tot ſæculis ad Eccleſiæ dedecus, fideliumque offenſionem fruticavit.* Nondum innotuerat hæc Iſidori ſylloge A. 855. quam deinde ab aliis ſubinde augeri, & Pontificum Epiſtolas alias adjungi contigit. idem p. CXXXII. ſeq. De collectione Canonum MS. *Sorbonicæ Bibliothecæ* ante An. 1109. ad *Anſelmum* Archipræſulem, in duodecim diviſa partes, p. CXXXV.

Poſt *Gratianum*, quatuor collectiones Decretalium Epiſtolarum vulgavit cum notis Antonius Auguſtinus, Ilerdæ 1576. fol. de quibus dictum Volum. XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 20. ſeq. primam *Bernardi Circa*, & ſecundam *Joannis Vallenſis*, deſinentes in Decretalibus *Cæleſtini III.* tertiamque ex *Innocentii III.* Regiſtris, juſſu ejus factam a *Petro Beneventano*, & quartam *Vincentii*, conſtitutiones alias ejuſdem *Innocentii III.* complexam. Quintam vero collectionem negat Antonius Auguſtinus potuiſſe ſe reperire, in qua *Honorii III.* conſtitutiones collectæ a *Tancredo* (*a*) Bononienſi Diacono circa Annum Chriſti 1227. ſub ipſius Pontificis nomine, interprete *Jacobo Albano*, Faventino Epiſcopo, Henrici Oſtienſis Præceptore. Hanc primus luci dedit Innocentius Cironius, Cancellarius Academiæ Toloſanæ, Toloſæ 1645. fol. Verum exſtant quoque Pontificum complurium ſeparatim editæ, ut

Leonis Magni Epiſtolæ, qui Epiſcopus Rom. fuit ab Anno Chriſti 440. ad 461. ſæpius editæ inter ejus opera, atque noviſſime eruditis Paſchaſii Queſnelli obſervationibus illuſtratæ Pariſ. 1675. 4. & Lugd. 1700. fol.

Epiſtola dogmatica ad Flavianum (*b*) Conſtantinopolitanum Epiſcopum, & altera (*c*) ad Leonem Imperatorem Græce, vulgatæ a Gerhardo Voſſio ad calcem Gregorii Thaumaturgi, Mogunt. Anno 1604. 4.

Epiſtolæ variorum Pontificum ad Petrum Cnapheum ſive Fullonem, Græce & Latine editæ, Ingolſtad. 1616. 4. & Tom. XIII. Gretſeri Operum.

Gregorii I. (Papæ ab Anno 590. ad 604.) Epiſtolarum libri XII. ſæpius inter ejus opera editi, & noviſſime Pariſiis 1705. fol.

Pauli I. (Papæ ab Anno 757. ad 767.) Epiſtolæ XXXI. in Franciſci du Cheſne Tomo III. ſcriptorum Francicorum pag. 725. 760.

Volumen Epiſtolarum quas Romani Pontifices *Gregorius III. Stephanus III.* &c. miſerunt ad Carolum Martellum, Pipinum & Carolum Magnum, Principes & Reges Francorum, auſpiciis Caroli Magni collectum, & editum a Jac. Gretſero. Ingolſtad. 1613. 4. & T. VI. Opp.

Leonis III. (Papæ ab Anno 795. ad 816.) Epiſtolas X. ad Carolum Magnum primus e MSS. Academiæ Juliæ edidit Hermannus Conringius notiſque illuſtravit. Helmſt. 1647. 4. & Tom. V. Opp. p. 587.

Epiſtolæ ſexdecim *Nicolai I.* qui ab Anno Chriſti 858. ad 867. Pontifica-

P p tum

(*a*) Vide Pagium ad A. 1185. num. 2.

(*b*) Græca verſio incipit: *ἀναγνόντες τὰ γράμματα τῆς ἀγάπης τῆς σῆς.*

(*c*) Græca verſio incipit: *ὑποσχόμενος ἐμαυτὸν διαμέμνημαι.*

tum geſſit, editæ Romæ Anno 1542. fol. Longe plures deinde evolvit Baronius, ac Binius in Conciliorum tomis & poſt eum alii dederunt.

Alexandri III. Epiſtolæ vulgatæ a Sirmondo & aliis, de quibus ſupra pag. 5.

Sylveſtri II. (Papæ ab Anno 999. ad 1003.) Epiſtolæ CLIX. cum decreto electionis editæ e Bibl. Papyrii Maſſoni JCti, Pariſ. 1611. 4.

Leonis IX. de quibus ſupra.

Innocentii III. (Papæ ab Anno Chriſti 1198. ad 1216.) Epiſtolas libris XVI. digeſtas, inſignem rerum Eccleſiaſticarum & Civilium illa ætate cognoſcendarum theſaurum vulgavit Stephanus Baluzius Pariſ. 1682. fol. duobus voluminibus, poſt longe imperfectiores collectiones Gvil. Sirleti Rom. 1543. Colonienſem 1576. fol. vel Pauli du May (*a*) Pariſ. 1625. 8. & Franciſci Boſqueti Toloſ. 1635. fol.

Antonii Dandini Alteſerræ commentarius in Innocentii III. Decretales. Pariſ. 1666. fol.

Gregorii IX. Papæ ab Anno 1227. ad 1241.) Decretales Epiſtolæ ſæpius editæ ſeparatim, atque inter opera a Jacobo Pamelio illuſtrata Antvverp. 1572.

Bonifacii VIII. de quibus ſupra.

Pii II. (antea Æneæ Sylvii) qui Papa fuit ab Anno 1458. ad 1464.) Epiſtolæ CCCCXXXI. ante Pontificatum & in Pontificatu ſcriptæ, Norimb. 1481. & Lugd. 1497. fol. & inter Opera Baſileæ excuſa.

Bullæ Pontificum a *Joanne XXII.* ad *Paulum III.* vulgatæ a Lud. Gomeſio. Rom. 1542. 4.

Hadriani VI. (Papæ ab Anno 1522. ad 1523.) Epiſtolæ editæ Coloniæ 1535. Vide Ludovicum de S. Carolo Biblioth. Pontificiam p. 107.

Pii IV. & *V.* & *Gregorii XIII.* Florentiæ 1583. 1586. 4.

Pii V. (Pontificis Max. ab Anno 1566. ad 1572.) Epiſtolarum libros quinque Latine edidit Franciſcus Goubeau, Antvverp. 1640. 4. poſt editionem Italicam Mantuanam (*b*) 1587. 4. & Latinas Colonienſem atque Romanam 1629.

Gregorii XIII. Conſtitutiones Eccleſiaſticæ & litteræ Apoſtolicæ, Lugd. 1582. 8.

Sixti V. Conſtitutiones a Laertio Cherubino, editæ Rom. 1588. fol.

Collectio Bullarum & Conſtitutionum *Clementis VIII.* ſeparatim editarum ab Anno 1592. ad 1603. fol. in Bibliotheca Telleriana.

Gregorii XV. ab A. 1621. ad 1923. Conſtitutiones & Decreta, Rom. 1623. fol.

Bullarium *Innocentii XII.* editum Romæ A. 1697.

Bullarium *Clementis XI.* Romæ 1723. fol. & inter ejus Opera Frf. 1729. fol. & in octavo volumine Bullarii magni, edit. Luxemburgenſis.

Bullæ Pontificum a Bonifacio VIII. (Anno 1294. 1303.) ad Paulum IV. (Anno 1555. 1559.) Romæ apud Anton. Bladium 1559. fol.

Collectio Bullarum a Gregorio VII. (An. 1073. 1085.) ad Gregorium XIII. (A. 1572. 1582.) Rom. 1589. fol.

Bullarium ſive Collectio Conſtitutionum Romanorum Pontificum, juſſu Sixti V. collectum : a Gregorio VII. uſque ad Sixtum V. (qui Pontificatum geſſit ab Anno 1595. ad 1590.) cum rubricis *Laertii Cherubini*, Rom. 1586. fol.

Summa Conſtitutionum Pontificalium & rerum in Eccleſia Romana geſtarum a Gregorio IX. (An. 1227. 1241.) ad Sixtum V. curante *Petro Mathæo* JCto, Lugd. 1589. 4.

Bullarum, Brevium & Conſtitutionum Apoſtolicarum, quæ in Archivio Impreſſoris Cameralis exiſtunt, index. Rom. 1627. 12. in Biblioth. Burberina.

Roc-

(*a*) Vide Menagiana Tom. III. p. 326. ſeq.

(*b*) Ludovicus de S. Carolo Bibliotheca Pontificia pag. 194. in qua paſſim de ſingulorum Epiſtolis Pontificum, ubi exſtent, annotat, pluresearum collectiones MStas in Bibliotheca Vaticana adhuc deliteſcere teſtatus.

Digitized by Google

Rocci Paſſani Presb. Oratorii (defuncti Rom. 1664.) breviarium bullarum; neſcio an editum. Vide Raph. Sopranis ſcriptores Liguriæ p. 251.

Summa Bullarii per *Stephanum de Quaranta*. Venet. 1607. 4. Lugdun. 1622. 4. uſque ad Paulum V.

Jacobi Caſtellani Compendium Conſtitutionum ſummorum Pontificum a Gregorio VII. ad Clementem VIII. (Papam ab Anno 1592. ad Annum 1605.) Venet. 1603. 4.

Bullarium magnum *Laertii Cherubini* JCti Romani (*a*) a S. Leone Magno (Papa ab Anno 440. ad 461.) ad Paulum V. (ab Anno 1555. ad 1559.) Romæ 1617. fol. tribus voluminibus. Et a D. *Angelo Cherubino*, Monacho Caſſinenſi continuatum uſque ad Urbanum VIII. (Papam ab Anno 1623. ad 1644.) Romæ 1638. fol. quatuor voluminibus, & Lugd. 1655. fol. additis Innocentii X. Conſtitutionibus, plenior editio Rothomag. 6. Vol.

Bullarii Collectanea per *Auguſtinum Barboſam*, Lugd. 1634. 4.

Flavii Cherubini Compendium Bullarii a Laertio Cherubino editi, Lugd. 1624. 4. Rom. 1638. fol.

Bullarii magni Cherubiniani continuatio ab Urbano VIII. ad Clementem X. (Papam ab Anno 1670. ad 1676.) per *Angelum a Lantuſca*, & *Joannem Paulum* a Roma, (*b*) Ordinis minorum Tom. V. & VI. Rom. 1672. fol. quæ editio præſtat Lugdunenſi, A. 1697. fol. in qua nonnulla omiſſa.

Bullarium magnum Romanum uſque ad Benedictum XIII. Luxemb. 1728. octo voluminibus fol. apud Andream Chevalier. In nono volumine ſupplementum omiſſorum in omnibus editt.

D. Bouchardi bullarium Romanum novum digeſtum juxta libros ac titulos decretalium Gregorii IX. una cum Concordantia Romano-Pontificiarum ac Tridentinarum Conſtitutionum. Hiſtoire literaire de l' Europe 1726. Septembre p. 31.

Vincentii Petræ JCti, Commentarius in Bullarium edi cœpit Rom. 1705. fol. Tomus quartus jam lucem vidit Anno 1714. Journal. des Savans 1714. Aout p. 225.

Conſtitutiones Pontificiæ & Romananarum Congregationum Deciſiones ad Vicarios utriuſque Cleri ſpectantes, *Jo. Baptiſta Pittono*, (*c*) Sacerdote Veneto collectore. Venetiis, apud Leonardum Pittonum, collectoris patrem 1712. 1719. 1722. 8. 3. Voluminib.

Joannes Baptiſta Confectius, ſive *Confettius*, in Collectione Privilegiorum ſacrorum Ordinum Fratrum mendicantium & non mendicantium, Venetiis 1607. 4.

Hieronymi Rubei, Romani, Pontificia diplomata ac privilegia Clericis Regularibus Congregat. Somaſcenſis conceſſa.

Conſtitutiones Pontificiæ & Romanarum Congregationum deciſiones ad Epiſcopos & Abbates utriuſque cleri Canonicoſque Eccleſiarum Cathedralium & Collegiatarum ſpectantes, recenſitæ a *Joan. Baptiſta Pittoni*, Venet. 1712. 1719. 1722. 8. tribus Vol.

Ejuſd. Conſtitutiones Pontificiæ & Romanarum Congregationum, ad Matrimonium ſpectantes. Venet. 1725. 8.

Michaelis de Neapoli ab origine fundat. Ordinis Franciſcanor. ad Annum Chriſti 1633. brevia Pontificum, ſtatuta &c.

Julii de Venetiis Chronologia hiſtorica Seraphici Ordinis, ab An. 1643. ad 1718. Neapoli 1650. fol. & Venetiis 1718. fol. Giornale d' Italia Tom. XXXV. pag. 490.

Emanuel Rodericus in nova collectione & compilatione privilegiorum Regularium mendicantium & non mendicantium, Turnoni 1609. fol.

(*a*) Proſper Mandoſius Bibl. Roman. p. 192.

(*b*) Proſper Mandoſius Bibliotheca Romana pag. 199.

(*c*) Giornale de' letterati d' Italia Tomo XIX. pag. 441.

Cartuſienſis Ordinis inſtituta antiqua & nova cum bullis Pontificum Romanorum : per Amorbachium 1510. fol.

Bullarium Caſſinenſe, ſeu Conſtitutiones Pontificum, Imperatorum, Regum, &c. & decreta ſacræ Congregationis pro Congregatione Caſſinenſi, per *Cornelium Margarinum*. Venetiis 1650. fol. Tuderti 1670. fol. 2. Volum. Giornale di Roma 1671. p. 21.

Bullarium Ordinis eremitarum S. Auguſtini a *Laurentio Empolo* collectum, Rom. 1628. fol.

Bullarium Ordinis Cluniacenſis, Lugdun. 1680. fol.

Antonii Gonſalez de Acunna, bullarium confraternitatum Ordin. Prædicatorum, Rom. 1668. 4. Ejuſd. ſummarium privilegiorum a ſede Apoſtolica Ordini Præd. conceſſorum ab Anno 1216. ad 1669. ibid. 1670. 4. Plures bullas omiſſas eſſe notat Jacobus Echardus Tom. II. Bibl. Dominicanæ p. 692. qui p. 704. memorat etiam *Antonii Cheſnois*, bullarium ejuſmodi vulgatum Gallice Rothomagi 1678. 4.

Claudii Arrhenii bullarium Romano Sveo Gothicum, ſeu Codex bullarum aut literarum, quas Pontifices Romani quibuſcunque de cauſis miſerunt in Sveciam. MS.

Johannis Peringſkiæld diplomata Svedica Papalia & Epiſcopalia. MSS.

Hippolytus Marraccius promiſit bullarium Marianum, ſ. collectionem bullarum, Conſtitutionum, Diplomatum, Breviumque Apoſtolicorum, in honorem cultumque Mariæ Virginis a ſummis Pontificibus emanatorum, 2. Vol.

Thomæ Thomaſſoni, Ord. Præd. decretorum Apoſtolicæ ſedis, Conciliorum, ſacrarum congregationum & Patrum aurea Catena. Rom. 1654. 4.

Joannis Antonii Novarii ſummæ bullarum, cum noviſſimis deciſionibus ſacræ Rotæ Romanæ adjunctis a *Joſepho Domitio*, & cum nonnullis additionibus Abbatis *Michaelis Juſtiniani*. Rom. 1677. fol. Giornale di Roma p. 113.

Diplomata Pontificia & regia Ordini regulari & hoſpitali S. Spiritus conceſſa, cum notis. Pariſ. 1724.

Baſilii Seregni Mediolanenſis Indulta & Privilegia Pontificia Canonicis Regularibus conceſſa. Mediol. 1606.

Bullarii Seraphici Indiculus per *Petrum de Alva*. Rom. 1655. 4.

Bullas Pontificum pro Societate Jeſu, cum Regulis Societatis publicavit Ægidius de Smidt S. J. Antvv. 1647.

Archivium bullarum, decretorum, &c. fratrum & ſororum tertii Ordinis S. Franciſci, per *Franciſcum Bordonum*, Parmæ 1658. 4.

His omnibus noviſſime acceſſit *Juſti Fontanini*, Archiepiſcopi Ancyrani, Codex Conſtitutionum, quas ſummi Pontifices ediderunt in ſolenni canoniſatione Sanctorum a *Johanne XV.* Anno Chriſti 993. ad *Benedictum XIII.* An. 1729. Romæ 1730. fol. Bibliotheque Italique Tom. X. p. 279. Acta Erudictor. Tom. X. ſupplem. p. 385.

* Omiſit Fabricius collectionem quandam Bullarum extravagantium additam libro VI. Decretalium in vetuſtis editionibus nonnullis. Debetur hæc diligentiæ Hieronymi Clarii Brixiani juris conſulti protonotarii & comitis Apoſtolici qui bullas nonnullas Pontificum a Bonifacio VIII. uſque ad Sixtum IV. ſimul junxit deditque tanquam ad clementinas additionem præmiſſa ſua ad lectorem præfatione. Suppetit hæc mihi collectio ex editione Andreæ de Torreſanis de Aſula Venetiis adornata ann. 1500.

Johannes Burchardus, Argentinenſis, Capellæ Alexandri VI. Papæ Clericus & Ceremoniarum Magiſter, poſtea etiam Eccleſiæ Hortanæ præfectus a Julio II. ſcripſit *Diarium* ab Anno 1492. quo Alexander VI. creatus eſt Papa, uſque ad Annum 1505. ſive Julii ſecundi initia. Ex hoc diario excerpta, (integrum enim tunc negat ſe potuiſſe conſequi illuſtris Leibnitius) Hanoveræ 1696. 4. publicavit, inſcripſitque : *Specimen Hiſtoriæ arcanæ, ſive anecdotæ de vita Alexandri VI. Papæ*. Integrum poſtea illi ob-

obtulit vir eruditiſſimus Maturinus Veyſſerius la Croſe, cujus editionem dehinc meditatum ſe teſtatur duobus locis Epiſtolarum ad laudatum Croſium datarum p. 373. & 393. in quarum priore ait ſe velle in lucem dare *Scriptores reſtitutos*; hoc eſt Volumen jam editorum, ſed longe meliori facie lectoribus offerendorum. In altero, cum laudaſſet Croſii inſtitutum, qui *Johannis de Veſalia* ſcriptum contra Indulgentias vulgare voluit, ſubjungit ſibi in animo eſſe edere *Volumen rerum Italicarum, ſcriptorum bonam partem ineditorum aut auctiorum, eique inſerero* integrum Diarium Burchardi, *tum Alexandri VI. auctum & correctum ex Croſiano Codice, tum Julii II. itemque diarium* Paridis de Graſſis, *& diſſertationem* Commendoni *de aula Romana, & Vitas Pontificum* Augerii de Biterris (de quo ſupra pag. 81.) *laudatas a Baluzio non uno in loco*. Ongarellum *quoque, qui ſcripſit ante annos circiter trecentos*. In his, quæ de Hieronymo Savonarola Burchardus p. 45. ſeq. excerptorum Leibnitianorum tradit, fidem frontemque deſiderat Jacobus Qvetif in additionibus ad vitam Savonarolæ Pariſiis 1674. 12. editam p. 70. 77. 79. &c. Videtur Qvetiſus ille integro Burchardi diario MS. uſus fuiſſe, ſicut Raynaldus quoque. Quod autem facere Leibnitius promiſerat, hoc præſtitum deinde a familiari ejus Johanne Georgio Eccardo eſt, in cujus Corpore hiſtoricorum medii ævi Tom. II. p. 2017. 2160. *Diarium Curiæ Romanæ* auctore Burchardo integrum legitur, deſinens in Menſe Decembri Anni 1505. Ita autem de illo Eccardus in Præfatione num. XVIII. *Bona fortuna integrum* Burchardi *diarium Alexandri VI. Papæ acta recenſens, poſtea inventum eſt in Codice Berolinenſi, unde illud jam damus: Odoricus Raynaldus ejuſdem teſtimonio per omnem Alexandri VI. vitam utitur, illudque in Archivio Vaticano, numero* 104. *ſignatum, extare prodit. Burchardus in hoc ſuo opere nonnunquam provocat ad* veteres libros cæremoniales; *& didicimus demum ex Raynaldo, ipſum quoque alio opere* Diarium Cæremoniarum Curiæ Romanæ *ſcripſiſſe, cujus MStum etiam in Archivio Vaticano extet. Cum enim ſub anno* 1484. §. 28. *mentionem facit legum a Cardinalibus in Conclavi ante Electionem Innocentii VIII. in propria commoda conditarum, quibus Papa novus adſtringendus ſit:* Quæ vero, *inquit*, Leges inventæ ſint a Cardinalibus, refert accuratiſſime prædictus Joannes Burchardus, Argentinenſis, Clericus ſacris cæremoniis Præfectus, in MSto Codice Tabularii Vaticani. *Idem Diarium Raynaldus adducit quoque ſub anno* 1485. §. 42. *ubi de creatione Maximiliani in Regem Romanorum agit. Diarium de cætero Alexandri VI. in Codice Berolinenſi miſere trajectum erat, & quæ non procul ab initio ſtare debebant, in finem fere rejecta erant. Ut hæc in ordinem juſtum redigerentur, Excerpta Diarii Leibnitiana nobis profuere. Codex quoque Berolinenſis Literis Alexandri VI. ad Savonarolam finiebatur; quæ vero deinde uſque ad finem anni* 1505. *ſequuntur, in Codice ſolum Excerptorum Guelferbytano extitere.*

Burchardus, ſive *Burghardus Dorceſtrius*, Anglus, Monachus Ordinis Benedict. Giribennenſis, *Fremundi* Offæ Regis F. ex Occidentalis Angliæ herede Monachi & Martyris, *Vitam & Martyrium* ſcripſiſſe perhibetur circa Annum 870. Vide Pitſeum p. 166. & Baleum II. 22.

S. Burchardus Anglus, (alter, quem a priore Pitſeus rectius diſtinguit, Lelandus eundem facit cap. 00.) Monachus Ordinis S. Benedicti, *Nuiſcellenſis*, Comes Bonifacii Friſiorum Apoſtoli, & Herbipolenſis ab Anno 752. ad 791. Epiſcopus, a Pitſeo p. 164. traditur ſcripſiſſe *de ſubſtituendo ſucceſſore prolixam & elegantem Orationem*. De illo plura in Joannis Petri Ludovici ſcriptoribus Wurtzburgenſibus Tom. I. pag. 388. ſeqq. & apud Surium 14. Octobr.

Burchardus Balernenſis & poſtea *Bellævallis* Abbas in Comitatu Burgundiæ.

Hu-

Hujus ſubſcriptionem in Vitam S. Bernardi Cangius ſe notat reperiſſe in Codice Sangermannenſi 584. Nimirum intelligit caput ultimum, quod libro primo vitæ S. Bernardi per Gvilelmum S. Theodorici conſcripto ſubjunctum legitur in editionibus Operum S. Bernhardi Horſtianis & Mabillenianis, ut in noviſſima Tom. VI. p. 1105. Ad hunc Burchardum Epiſtola S. Bernardi 146.

Burchardus Dorceſtrenſis. ſupra, *Anglus*.

Burchardus Monachus S. Galli *de caſibus Monaſterii S. Galli* ab Anno 982. ad 1204. editus in Goldaſti Alemannicis Tom. I. p. 110. De duobus vero antiquioribus *Abbatibus S. Galli* Burchardis, primo (cognomine *Ingenito*, quod ex utero matris exciſus eſſet) Abbate ab Anno 959. & ſecundo defuncto An. 1034. vide Bibliothecam Patrum edit. Logdunenſ. Tomo XXVII. p. 524. ubi prioris *Epiſtola ad Othonem Magnum*, quam ille *piperis granum* conſuevit appellare, & alterius legitur *Epitaphium*.

Burchardus Mangepheldius ſub initia Sec. XIII. Huic digeſtam *Weichbiladm Saxonicam Magdeburgenſem* debemus, cujus meliorem editionem Latino-Germanicam nuper dedit Joannes Fridericus Ludovicus, Halæ Saxonum 1721. 4. poſt Lipſienſem Chriſtophori Zobelii, una cum jure feudali Saxonico, 1589. fol. & Francofurtenſem Goldaſti, 1613. fol. in qua junctæ leges Longobardorum, Lotharii Capitulare, Speculum Saxonicum & Jus Camerale.

Burchardus Notarius Imperatoris Friderici Barbaroſſæ, Scriptor Epiſtolæ *de victoria Friderici, & excidio Mediolanenſi* An. 1162. ad Nicolaum Sigebergenſium Abbatem, Tom. I. ſcriptor. German. Freheri p. 330. 332.

Burchardus Nuiſſcellenſis. ſupra, *Anglus*.

Burchardus, qui *Palæſtinam* deſcripſit. Supra, *Brocardus* pag. 773. ſeq.

Burchardus Præpoſitus Augiæ Divitis, ſive *Reichenavienſis* circa Annum 990. temporibus Ottonis III. Imperatoris verſificator non infelix.

Burchardus a Rotenburg, quem inſtauratorem Platonicæ Philoſophiæ celebrant clarum circa Annum 1381.

Burchardus, ſive *Brocardus* (*a*) Haſſus, ex Lobienſi Monacho Diœceſis Leodienſis, Ord. S. Benedicti, (*b*) *Wormacienſis* ab Anno Chriſti 996. Epiſcopus, ab *Olberto* Abbate poſtea Gemblacenſi, præceptore ſuo adjutus (*c*) Walterio Spirenſi Epiſcopo impellente compoſuit, & Brunichoni Eccleſiæ Wormatienſis præpoſito dicavit *duodecim tomos decretorum* collectos ex ſacris litteris, ex Conciliis & Epiſtolis ſpuriis decretalibus, (*d*) nec non Pœnitentiali Romano, Theodori & Bedæ: & ex ſcriptis SS. Gregorii, Hieronymi, Auguſtini, Ambroſii, Benedicti, Baſilii Magni & Iſidori, & ſub titulis digeſtos. *Collectiones utillimas* vocat Anonymus Mellicenſis cap. 4. Hoc opus ipſum, quod a nomine auctoris *Burchardus* teſte cap. 141. Sigeberto appellatum eſt, integrum nec dum lucem vidit, ſed tantum excerpta ex illo, vix ſextam æquantia portionem, diviſaque in *libros XX.* ex quibus Surius modo XVI. habuit, quibus in Conciliorum editione utitur ſub hoc titulo: *ex Codice XVI. librorum*. Exemplaria vetuſtiſſima Burchardi Pithœus teſtatur exſtare in Bibliothecis Eccleſiarum Carnotenſis, Tricaſſinæ, Veſuntinæ, & Burdigalenſis.

In

(*a*) Hinc *Brocardica Juris*. Confer Celeberrimi D. Chriſtiani Thomaſii Diſſertationem de Brocardico *cauſa fatua excuſat a dolo*, Halæ 1720. 4. & Damaſii *Burchardica*, ſive Regulas Canonicas ex recenſione Petri Alauni Aquilii, Coloniæ 1564. 8. & in Oceano Juris, ſive Tractatu Tractatuum Tomo XVIII. pag. 506.

(*b*) Joannes Trithemius II. 73. illuſtrium Benedictinorum.

(*c*) Vide Sigebertum ad Annum 1008. & Baluzium §. 18. præfat. ad Antonium Auguſtinum de emendatione Gratiani. De Olberto illo, ſive Alberto Trithemius cap. 308. & 310. Supra pag. 44.

(*d*) Blondellus prolegom. ad Pſeudo-Iſidor. c. 18. pag. 98. ſeq. Viciſſim Capitularibus noluiſſe Burchardum uti, notat Baluzius ad Gratian. pag. 530. 539. &c.

Digitized by Google

In Hendreichii Pandectis Brandenburgicis p. 794. memoratur editio Burchardi Pariſ. 1499. 8. quam nunquam videre me, nec ab aliis laudari memini. Sed cum viginti illis, quos dixi, libris Decreti, *lex familiæ* excuſa eſt Coloniæ An. 1548. (1549.) fol. ex editione Bartholdi Queſtenburg. Eadem deeſt in editione Pariſ. 1549. (1550.) apud Joannem Foucherium, 8. Sed hanc claudunt *Canones Synodi Salegunſtadenſis* ſub Aribone Moguntino Archi-Epiſcopo, cui Burchardus præſens adſuit Anno Chriſti 1023. & *quomodo initianda Synodus*, ſive Conſtitutio ordinis, qui in celebranda Synodo obſervari debet. Bene multa accepiſſe Burchardum a Reginone, nec pauca de ſuo addentem, multa corrupiſſe, notat Baluzius ad Reginonem pag. 454. ſeq. & ad Gratianum p. 539. 542. &c. Idem in præfatione ad Antonium Auguſtinum de emendatione Gratiani §. 18. teſtatur, ſe tria vidiſſe Burchardi antiquiſſima exemplaria optimæ notæ. Ex his Codicem Dionyſii Talonii, laudat p. 497. 502. &c. Atque editos libros non ſatis integros atque emendatos exſtare, obſervatum etiam in Georgii Caſſandri Operibus p. 1091. & 1098. *Nacti etiam ſumus*, inquit, *MStum opus Burchardi, quod obiter tantum cum impreſſo Pariſiis Anno MDXLIX. contulimus, & deprehendimus epiſtolæ phraſin totam immutatam. In libro vero XX. impreſſus liber capita C. exſcriptus vero CLVIII. continet, & quorundam capitum ordo immutatus legitur*. Joannis Molinæi tamen editio, quem Burchardi libris emendandis operam locaſſe Caſſander ibidem teſtatur, lucem haud vidit. Non ipſo Burchardi opere, ſed tantum illius epitome uſum fuiſſe Gratianum monet Guido Pancirollus III. 1. de claris legum interpretibus. Argumenta librorum viginti editorum adſcribere ſuperſedeo, quia iſta habes etiam apud Gerh. Maſtrichtum Hiſtor. Juris Eccleſ. §. 251. Oudinum Tom. II. pag. 526. & Caſparum Sagittarium Tom. II. introduct. in Hiſtor. Eccleſ. pag. 750. ſeq. Obiit Burchardus Anno Chriſti 1025. 13. Kal. Sept. Statuta Canonum de officio Sacerdotum ex libris Burchardi vulgavit Caniſius Tomo VI. Antiqu. Lect. vide Tomo III. editionis Baſnagianæ f. 297. ſeqq.

Huic Burchardo *Albertus* Metenſis, de quo ſupra pag. 47. libellum de diverſitate temporum inſcripſit, quem cum Burchardi *Epiſtola* in Alberti laudem comparata edidit Johannes Georgius Eccardus Tomo primo Corporis Hiſtoricorum medii ævi p. 91. ſeq.

Omitto de recentioribus Burchardis dicere, ut de *Ulrico Burchardo* Epiſcopi Bamberg. Wigandi a Concionibus aulicis, cujus dialogiſmus de fide (*a*) inter Didymum & Credulum prodiit A. 1534. 4.

Laurentius Burellus, Divionenſis, Carmelita circa Annum 1494. auctor *Heliadis*, ſive poematis de laudibus Eliæ Prophetæ, magni, ut volunt, parentis Carmelitarum. Præter hoc etiam proſa ſcripſiſſe multa traditur a Trithemio cap. 897. atque inter alia *de illuſtribus Viris ſui Ordinis*. Epiſcopum *Ciſtercienſem* recte vocat in Bibl. Bibliothecarum Labbeus, ex quo perperam *Ciſtercienſem* fecere apud Hendreichium p. 795. Fuit enim Burellus Epiſcopus Ciſtaricenſis ſive Siſtaricenſis in Gallia (Segeſtericenm ſive Segeſtericenſem etiam appellant, vulgo *Siſteron*) ab Anno 1499. uſque ad Annum 1504. quo diem obiit ſupremum. Vide Sammarthanorum Galliam Chriſtianam Tom. III. editionis primæ pag. 1034. & Joannem Columbum de geſtis Epiſcoporum Siſtaricenſium libro 3. Lugd. 1768. fol.

Dionyſius de Burgo S. Sepulchri, Auguſtinianus circa An. 1380. qui judice auctore Chronici Comitum Oldenburgenſium apud Meibomium Tom. II. p. 164. *In omni arte dicendi fuit perdoctiſſimus. Poetas, Hiſtoriographos, Oratores & Philoſophos denique univerſos exaravit*,

(*a*) *Unſchuldige Nachrichten* Anno 1705. pag. 811.

vit, (*a*) *quod ſui Comment.rii*, *quos ſuper* Valerium Maximum, *ſuper librum* Metamorphoſeos, *ſuper* Maronis *operibus*, *ſuper tragœdiis* Senecæ, *ſuperque Rhetoricis & Politicorum* (Ariſtotelis) *libris compoſuit*, *teſtantur*. *Hic fabulas omnes ad tam præcellentem tropologicum ſenſum reduxit*, *ut in admonendis populis nihil vehementius*, *nihil jucundius*, *nihil denique utilius poſſit adſerri*.

Joannes de Burgo ſive *Burgenſis*, Cancellarius Univerſitatis *Cantabrigienſis* circa Annum 1380. exemplo Gvilelmi de Pagula, qui ſimile opus ſuum, Oculum Sacerdotis inſcripſerat, condidit *pupillam oculi* de Sacramentis & Sacramentalibus, libris decem, opus grande, quod perinde, ut ejus epitome in variis Angliæ Bibliothecis MStum exſtat. Vide Oudinum Tomo III. pag. 1186. Pitſeus pag. 543. etiam editum notavit Pariſiis 1510. 1518. & Argentorati 1510. 1518. Idem hujus Burgenſis *librum homiliarum ad populum* memorat.

Joannes de Burgo, Monachus Cluniacenſis atque Abbas in Anglia *Petroburgenſis* circa Annum 1390. qui teſte eodem Pitſeo pag. 448. præter *Sermonum variorum librum* ſcripſit *Annales Anglorum*, hoc eſt, *Chronicon Petroburgenſe* ab Anno 654. quo tempore Monaſterium de Burgo S. Petri a Peada Rege Merciorum fundatum erat, ad Annum 1368. MS. in Bibliotheca Cottoniana. Vide Oudinum Tom. III. pag. 1088.

Joannes Burgenſis. infra, *Burienſis*.

* *Joannes* de *Burgo*. Cuinam Joanni Burgenſi tribuam opuſculum inſcriptum *liber de varietate Aſtronomiæ*, hæreo ambiguus. Fragmentum ejus affert Joannes Marius Belga in libello de ſchiſmatis, & Conciliorum differentia cap. XV. Viderint Lectores eruditi.

De *Paulo Burgenſi* ab Anno 1415. in Hiſpania Epiſcopo, ex Judæo Judæorum oppugnatore, infra, *Paulus*.

Joannes Burgundio, ſive *Burgundius*, Juriſconſultus & Judex Piſanus, de quo juvat adſcribere hæc pulchre notata a Laurentio Pignorio Epiſtola XXXIX. ad Joannem Bonifacium pag. 159. *Huic ſunt qui adſcribant verſiones eorum*, *quæ in Pandectis græce leguntur*, (*b*) *licet Accurſius Bulgarum interpretem eſſe velit: porro hic noſter tunc temporis Græcæ linguæ peritia inclaruit*. *Et memini me videre olim apud Nobiliſſimum Virum*, *& ab Eruditionis laude clariſſimum Joannem Vincentium Pinellum*, *Codicem manuſcript. hoc titulo*, Incipit liber Vindemiæ a domino Burgundio Piſano, de Græco in latinum translatus. *quæ erant* aliquot Schedia Geoponicon. *Incidit etiam in manus meas verſio libelli neſcio cujus*, *Gregorii Nyſſeni*, *ita inſcripta*;

Liber B. Gregorii Nyſſeni (*c*) *incipit*. Dominatori Friderico invictiſſimo Romanorum Imperatori, & Cæſari ſemper Auguſto, a Burgundione Judice natione Piſano pertranslatus anno Incarnationis Domini MCLX. Indictione XIII. *Incipiebat autem*, Invictiſſimo, & glorioſiſſimo Domino. *finiebat*, propter utilitatem illorum abſtulerunt. *Mutius autem Panſa*, *in Bibliotheca Vaticana*, *de eodem tradit*, *interpretem egiſſe Evangelii Sancti Joannis*, (*d*) *& Librorum Geneſis nonnullorum: & fuiſſe hac re* Joannis Chryſoſtomi *prædicatorem*, *quod* (*ut videbimus*) *ex ipſius etiam Epitaphio compertum eſt*, *hoc autem hujuſmodi eſſe accepimus*:

Quis, qualis, quantus jacet hic in marmore clauſus
Ille vir egregius, promitur inferius.
Deceſſit ſenio propria Burgundius urbe,
Cui ſimilis vivens vix fuit, eſt, vel erit.

Omne

(*a*) Forſan leg. *explanavit*.

(*b*) ſupra pag. 295.

(*c*) Intellige *Nemeſii* de natura hominis, Nyſſeno præter rem tributum opus. Vide T. VII. Bibl. Græcæ p. 550.

(*d*) idem pag. 647. ubi teſtimonium Roberti de Monte ad Annum 1180. in continuatione Chronici Sigeberti. De verſione *Chryſoſtomi in Matthæum* a Burgundione compoſita dixi ibid. pag. 645. & de *Damaſceni Orthodoxa Fide* Tomo VIII. pag. 780. De utriſque etiam Oudinus Tomo II. pag. 1296. ſeqq.

Omne quod eſt natum terris ſub Sole locatum
Hic plene ſcivit ſcibile quidquid erat,
Optimus Interpres Græcorum fonte refectus
Plurima Romano contulit eloquio.
Commentor primus, Chryſoſtomus ille ſecundus,
Claruit, expoſitor, ſcripſit & innotuit.
Docta patet late Doctoris epiſtola Pauli
Otia cujus erant ſcribere, cura labor.
Invidia caruit, vitam ſine crimine duxit,
Illæſus vitiis, noxia quæque fugans.
Gloria, Laus, & Honor proles generoſa parentum,
Id fuit in terris, Sol quod in axe ſuo.
Venit ut ad caudam plenus mercede laborum,
Inquit terrenis: hoſpita terra vale.
Debitor inſignis ne creditor opprimeretur,
Pſychem namque polo reddidit, oſſa ſolo.
Qui legis in titulo, ſic ſi cupis eſſe probandus,
Hujus ad exemplum curre per alta maris.

Quibus ſane carminibus non omnino malis non contentus, qui Memoriam poſuit, adjecit etiam hæc rhythmica, quibus ſane carere æquo animo poteramus.

Doctor Doctorum jacet hac Burgundius urna
Schema magiſtrorum laudabilis & diuturna,
Dogma Poetarum, cui Litera Græca Latina
Ars Medicinarum patuit Sapientia trina.
Et nunc Piſa dole, triſteris Thuſcia tota
Nullus ſub Sole eſt, cui ſic ſunt omnia nota.
Rurſus ab Angelico cœtu ſuper aera vectum
Nuper & Angelico cœlo gaudete receptum.

Anno Domini MCLXXXXIIII. III. Calend. Novembris.

* Præter hæc omnia ex Græco Latinum etiam redditum eſt a Burgundione opus S. Joannis Damaſceni de Fide Orthodoxa, & Fabricius ipſe jam admonuerat Bibliothecæ Græcæ tom. VIII. pag. 780. & ſupereſt legenda hæc verſio inter codices manuſcriptos Bibliothecæ Venetæ S. Marci, ut ex volumine II. Codicum ejuſdem Biblioth. cod. 83. diſcimus. Hanc operis notiſſimi verſionem numquam paruiſſe notavit Fabricius; cum tamen ejus exordium afferat Zanettus Indicis Veneti author doctiſſimus, atque illud ego contulerim cum vetuſtiſſima editione Veneta an. 1514. quæ ex verſione Jacobi Fabri Stapulenſis expreſſa legitur in titulo, una eademque cum illa mihi viſa eſt. Nam Burgundionis verſio ita exordiebatur: *Deum nemo vidit umquam. Unigenitus Dei Filius, qui eſt in ſinu Patris ipſe enarravit. Ineffabilis igitur eſt Deus, & incomprehenſibilis.* Reſpondent hæc ad verbum Venetæ editioni, niſi quod pro *Deus* eſt *Divinitas*. Fortaſſe igitur Faber interpretis Piſani verſionem reformavit, atque hinc inde interpolavit.

Optime præterea Fabricius monet librum Gregorii Nyſſeni, quem a Burgundione verſum latine ſcribunt, idem eſſe ac Nemeſii opuſculum *de natura hominis*. Titulum tamen operis, qui latuit Pignorium, is erat: *liber de anima*. Tradit hæc Joannes Diaconus Veronenſis in Hiſtor. Imperiali, cujus fragmentum ea de re affert Tartarettus in commentario de hoc opere Joannis Diaconi. Porro hæc ſunt verba ſcriptoris hujus, cum Nyſſeni opera recenſet: *item* (ſcripſit) *librum de anima valde obſcurum, qui a Judice Piſano translatus fuit in Latinum tempore Friderici II. Imperatoris.* Porro niſi fucus factus ſit Joanni Diacono, ut pro Friderico I. ſecundum poſuerit, ex ejus auctoritate emendanda eſt ætas Burgundionis, quem cæ-

teri omnes Scriptores ſub Friderico I. collocant. Vivebat Joannes iſte ſæculo XIV. ineunte.

Buridanus Bethunienſis Arteſius, diſcipulus Gvilelmi Occami, liberalium artium Profeſſor Pariſiis nominatiſſimus circa Annum 1350. & Philoſophus pro illa ætate ſubtilis, ſed a Nominalium adverſariis Lutetia pulſus conceſſit in Germaniam, auctorque fuit requirendi ab Urbano V. diplomatis, quo villæ Viennenſi in Auſtria generale ſtudium omnium facultatum conceſſum eſt An. 1356. excepto Theologico, quod An. 1384. etiam addidit Urbanus ſextus. Scripta Buridani ſunt: *Quæſtiones in libros Politicorum*, *Ethicorumque*. *Quæſtiones Metaphyſicales*, *in Ariſtotelis Logicam*, *in libros Phyſicorum*, & *de anima*, *de memoria & reminiſcentia*, cæteraque, quæ vocant *parva naturalia*. Prodiere univerſa Johanne Dullardo Gandavenſi curante Pariſiis 1500. 1516. 1518. in Ethica etiam deinde Oxonii 1637. 4. & in Politica 1640. 4. In Logica & Metaphyſica Londini 1641. 4. Argumentum Buridani de aſino inter duos vel plures æque diſtantes & ſimiles per omnia acervos fœni, propter arbitrii defectum vel æquilibrium perituro fame, Spinoſa p. 89. & 91. Opp. poſtumor. omnino concedit etiam valere de homine: ſed bene refellitur a Bælio in Lexico, ubi de Buridano diſſerit. Criminationem de Joanna, Philippi Pulchri uxore, poſt Robertum Gagvinum lib. 7. Hiſtoriæ Gallicæ, & Joannem Launojum, Gymnaſii Navarrei Tom. I. p. 15. etiam confutavit Morlierius, Eſſais de Litterature Tom. II. p. 183. ſeq. Sophiſma autem, quod Buridano tributum Gagvinus memorat, & neſcio quod ænigma continere Belius conjicit, ſola interpunctione conſtabat. *Reginam interficere nolite*, *timere bonum eſt*. Hæc verba etiam poſſunt diſtingui ſic, ut contrarius ſenſus prodeat, ſi poſt ſecundum & poſt quartum vocabulum comma ponatur.

Burienſis. vide, *Boſtonus* & de *Bury*.

Adamus Burlæus, ſive *Burley*, Magiſter Philoſophus Anglus, cujus nihil niſi *Quæſtiones Logicales* Pitſeus p. 820. commemorat.

Gvalterus Burley, ſive *Burlæus*, e diſcipulo Scoti, Scotiſtarum adverſarius celebris, ac *Nominalium* hyperaſpiſta circa Annum 1337. Magiſter Oxonienſis, cujus ſcriptorum catalogus longus apud Lelandum cap. 378. Pitſeum p. 435. & Baleum V. 42. Commentarii & Quæſtiones in *Ariſtotelis* (*a*) Categorias, perihermenias, priora poſterioraque Analytica, Elenchos & Topica, Phyſica, de Cœlo & Mundo: de motu animalium: de anima, meteora, parva naturalia, Metaphyſica, de moribus, Politica, Oeconomica ad Richardum de Bury: & Problematum librum: in Iſagogen *Porphyrii*, in *Gilberti Porretani* ſex principia, in artem *Lulli* Cabbaliſticam: in Logicam *Scoti*: Commentarii *in libros Sententiarum*: præterea *de univerſalibus*: *de tribus agentibus* libri duo: *de formis accidentalibus*, (ubi de intenſione ac remiſſione formarum. MSS. Bibliothecæ Paulinæ Lipſienſis p. 183.) *De diviſione entis*: *de ſenſibilibus*: *de mixtione elementorum*: *de ideis*: *de ſubſtantia Orbis*: *de diviſione ſcientiarum*: *de ſenſibus interioribus*: *de quinque ſenſibus*: *de relatione*, *qualitate & quantitate*, *de principiis per ſe*, *de duobus principiis*, *de potentiis animæ*, *rationes terminorum*, *de ſenſu & ſenſato*, *toto & parte*, *finito & infinito*, *de modo definiendi*, *de abſtractis*, *de potentiis activa & paſſiva*, *& de via modernorum*. Librum *de fluxu & refluxu maris*, Rogero *Baconi* tribuit Antonius Wood Antiqu. Oxonienſ. Tom. I. p. 40. Libellus *de vita & moribus Philoſophorum*, incipiens a Thalete & deſinens in Seneca cap. CXXXI. prodiit ſine nomine auctoris Argentin. 1516. 4. Tot capita etiam in verſione Italica Venetiis 1521. 8. (*b*) *Vite de' Philoſophi moraliſſime* &c. Exſtat & ed. Latine Col. 1472.

(*a*) De editionibus vide Hendreichium pag. 800.

(*b*) Supra pag. 123.

1472. & Norimb. 1477. fol. In alia antiqua editione ſine loco & anno, quam deſcribit Clariſſimus Heumannus in Actis Philoſophorum Parte XIV. p. 282. ſeqq. tantum capita continentur CXIX. Venerabili Viro *Walthero Burley* diſerte tribuit Codex MS. Gudianus.

Simon Burneſton. Supra, *Boraſton*.

Burtonenſes Annales, a nato *Chriſto* uſque ad Annum 1291. editi a Thoma Galeo, inter rerum Anglicarum ſcriptores veteres, Oxoniæ A. 1684. fol. In Codice Parkeriano hi annales continuati leguntur uſque ad Annum 1339.

Joannes Taxſton de Bury, Ordinis Benedictini Monachus & ab Anno 1279. Abbas Cœnobii S. Edmundi *Burienſis* in Comitatu Angliæ Suffolcienſi, ſcripſit ab Anno 1235. ad 1253. *Annales Angliæ*, in quibus cauſam inter Robertum Groſſeteſtum Lincolnienſem Epiſcopum & Innocentium IV. Pontificem agitatam uberius expoſuit, ut ex Lelando notant Baleus IV. 51. & Pitſeus p. 360. In limine Catalogi MSS. Bibliothecæ Cottonianæ memoratur *Chronicon ab orbe condito ad Edvvardum I.* (*a*) *Angliæ Regem*, *incluſive*, *ſcriptum a* Joanne Taxſton *Monacho* de Bury, *poſt annum MCCLXVII. quo tempore habitum Monachalem ſuſceperat, ut patet ex ejuſdem hac de re inſerta adnotatione temporis, fol. 37. b. Videtur eſſe non inaccuratus temporum ſupputator, & rerum memorabilium in Anglia geſtarum diligens collector*. Quæ porro in Catalogo MSS. Bibl. Bodlejan. 103. n. 37. Lelandi ſignantur excerpta *ex Annalibus Abbatis de B.* additurque: *forſan de Burgo*. Hæc Oudinus Tom. III. p. 530. recte de Abbate Burienſi accepit, qui etiam in Lelandi libro de ſcriptoribus Britannicis cap. 339. *Joannes Burgenſis* appellatur, velut e Burgo S. Edmundi. Vide ſupra, Jo. *Boſtonus*, p. 265.

Alius *Joannes Burienſis* a Baleo VIII. 20. & Pitſeo p. 650. memoratur, quem aiunt Anno 1460. vixiſſe Ordinis S. Auguſtini Monachum in Conventu Clarenſi, ac præter *lecturas S. Scripturæ*, *ſermones*, *quæſtiones* & *libros duos contra Reginaldum Pecock*, ſive *Pavonem*, (*b*) ſcripſiſſe *Commentarios in S. Lucæ Evangelium* illos ipſos haud dubie innuentes quos Lelandus c. 545. tribuit *Joanni a ſano Eadmundi*, Carmelitæ Gippovicano.

Richardus de Bury, Dunelmenſis ſive Dunholmenſis Epiſcopus, & Eduardi III. Regis Angl. Cancellarius diem obiit Anno 1345. 24. April. ætatis 59. de quo idem Lelandus cap. 417. *Richardus* Angravilla, *Bederici natus fuit, quæ Civitas totius Sudvolgiæ prima eſt, ſed a recentioribus propter ſanum magnificentiſſimum ibidem* D. Eadmundo, *Oſtroanglorum Regi, a Danis Aquiloduni impie trucidatum*, Eadmundi Curia *dicta: unde cum a Trittemio* (cap. 624.) *tum ab aliis autoribus*, Richardus de *Bury*, *truncato vocabulo appellatur*. Hic cum Oxonii Bibliothecam fundaſſet, librum de amore librorum & inſtitutione illius Bibliothecæ a Roberto *Holkot* (*c*) conſcribi fecit, inſcripſitque *Philobiblion*, illique Epiſtolam An. 1344. ſuo nomine præfixit, unde libellus iſte etiam ſub Richardi nomine prodiit ſæpenumero, ut Spiræ 1483. 4. Pariſiis 1500. 4. apud Badium, cujus editionem poſtea ſecutus fuit Goldaſtus: tum Oxoniæ 1599. 4. & Lond. 1600. 4. in ecloga Oxonio Cantabrigienſi Thomæ Jameſii: nec non ad calcem Centuriæ Epiſtolarum Philologicarum quam vulgavit Goldaſtus Francof. 1610. 8. addiditque Epiſtolam Beſſarionis qua ſuam ille Bibliothecam inſtructiſſimam A. 1469. donavit Bibliothecæ Venetæ S. Marci. Recuſa eſt hæc Goldaſti ſylloge Lipſ. 1674. 8. Philobiblion vero illud exſtat & in B. Jo. Andreæ Schmidii collectione de Bibliothecis, Helmſtad.

(*a*) Edvvardus primus cœpit regnare Anno 1271.

(*b*) Hic Epiſcopus Ciceſtrienſis, ſententiam Berengarii de Sacra Cœna defenſitans, palinodiam canere An. 1457. coactus & Epiſcopatu dejectus fuit. Vide Lelandum cap. 566. Baleum VIII. 19.

(*c*) Jacobus Echardus Tomo I. de ſcriptoribus Dominicanis pag. 611. Thomas Hearne Appendice 2. ad Lelandi Collectanea pag. 299.

ſtad. 1703. 4. quod Morhofio (*a*) judice *etſi dictio genium iſtorum temporum ſapit, tamen eleganter ſcriptum eſt, ac multa proponit rei Bibliothecariæ arcana*. In MSto Codice hujus Philobiblii, quod habeo nitide exaratum in membrana, ad calcem rubro colore ſignata leguntur hæc verba: *Explicit Philobiblon* (*b*) *Domini* Ricardi de Muiegervile, *cognominati* de Bury, *quondam Epiſcopi Dunolmenſis. Completus autem tractatus iſte in manerio noſtro de Ankelande XXIV. die Januarii, Anno Domini Milleſimo trecenteſimo XLIII. ætatis noſtræ quinquageſimo octavo præciſe completæ: Pontificatus vero noſtri anno undecimo finiente ad laudem Dei feliciter*. Argumenta capitum libro præmittuntur hunc in modum:

1. *Quod theſaurus ſapientiæ potiſſimum ſit in libris*.

2. *Qualis amor, libris rationabiliter debeatur*.

3. *Qualiter libris emendatis pretium ſit æſtimandum*.

4. *Querimonia librorum contra Clericos jam promotos*.

5. *Querimonia librorum contra Religioſos poſſeſſionatos*.

6. *Querimonia librorum contra Religioſos mendicantes*.

7. *Querimonia librorum contra bella*.

8. *De multiplici opportunitate quam habuimus librorum copiam conquirendi*.

9. *Quod licet Opera Veterum amplius amaremus, non tamen damnamus ſtudia modernorum*.

10. *De ſucceſſiva perfectione librorum*.

11. *Quare libros liberalium litterarum prætulimus libris Juris*.

12. *Quare libros Grammaticales tanta diligentia curamus renovare*.

13. *Quare non omnino neglexímus fabulas Poetarum*.

14. *Qui deberent eſſe librorum potiſſimi dilectores*.

15. *Quæ commoda confert amor librorum*.

16. *Quam ſit meritorium libros novos ſcribere & veteres renovare*.

17. *De debita honeſtate circa librorum cuſtodiam adhibendam*.

18. *Quod tantam librorum collegimus copiam ad communem profectum Scholarium, & non ſolum ad propriam Voluntatem*.

19. *De modo communicandi ſtudentibus omnibus libros noſtros*.

20. *Cohortatio Scholarium ad repetendum pro nobis ſuffragia debitæ pietatis*.

Quod denique Trithemius & ex eo Leland' ajunt ad hunc Richardum exſtare Epiſtolam Franc. Petrarchæ de inſula Thule; hoc ita eſt accipiendum, quod Petrarchæ Epiſtola de hoc argumento exſtat prima libri tertii, non vero data ad Richardum, ſed ad Thomam Meſſanenſem, in qua teſtatur ſe de Thule ſermonem feciſſe cum Richardo Angliæ Regis Cancellario, quem vocat *virum ardentis ingenii, nec litterarum inſcium, abditarumque rerum ab adoleſcentia ſupra fidem curioſum*.

Joannes Buſchius Zvvollenſis, Canonicus Regularis Anno Chriſti 1475. (*c*) ætatis 76. teſtatur ſe abſolviſſe *libros IV. de reformationibus & viſitationibus diverſorum utriuſque ſexus Monaſteriorum, Ordinum diverſorum*, (Canonicorum regularium, ſive Auguſtinenſium, Præmonſtratenſium, Nigri Ordinis ſive Benedictinorum, Ordinis Minorum, Carthuſianorum (*d*) & Fratrum voluntarie (*e*) pauperum: nec non Monialium Ordinis Ciſtercienſis, & Ordinis B. Mariæ Magdalenæ

(*a*) de

(*a*) lib. I. polyhiſt. cap. 17.

(*b*) Sic diſerte Codex meus: pro quo apud Worthonum *Augervillus*, apud Trithemium *Angravilla*. Apud Baleum, qui & Epiſtolas atque Orationes ejus ad Viros Principes commemorat, V. 69. *Aungravyle*, Pitſeo denique pag. 467. *Aungervillius*.

(*c*) Buſchius apud Leibnitium Tomo II. ſcriptorum Brunſvicenſium pag. 955. ſeq. Confer ejuſdem prolegomena pag. 40. ſeq. & Oudinum Tom. III. pag. 2547. ſeq.

(*d*) *Carthuſia*, inquit Buſchius pag. 935. *a prima ſua inſtitucione ſemper in obſervantia regulari permanſit, propter tria, videlicet ſolitudinem, ſilentium & viſitationem*, Per tria, *So. Si. Vi.* Carthuſia permanet in vi.

(*e*) Hic Ordo inſtitutus Hildeshemii An. 1470. Vide quæ Buſchius pag. 857.

(*a*) de Pœnitentia, Regulariſſarum (*b*) de extrema paupertate &c.) quorum epitomen ſive partem vulgavit illuſtris Leibnitius Tomo II. ſcriptorum Brunſvicenſium p. 476. 506. deinde ex meliore codice, integrum p. 806. 970. ſubjuncto appendicis vice Catalogo præpoſitorum Conventus Canonicorum regularium in Sulta prope Hildeſiam, quorum XXV. fuit ab Anno 1440. hic Buſchius, deinde ab Anno 1450. præpoſitus XXVIII. Monaſterii novi Operis prope Hallis, diœceſis Magdeburgenſis. Vide p. 187. Cum adhuc frater in Windeſem eſſet, narrat p. 926. ſe ad palinodiam redegiſſe Lectorem Ordin. Prædicatorum, qui Zutphaniæ pro ſacra Concione docuerat, Laicis non licere libros Teutonicos habere vel evolvere, & ſermones nonniſi ad populum in Eccleſia fieri debere. In eodem Conventu Windeſemenſi teſtatur p. 504. ſcripſiſſe *de Viris illuſtribus librum* illum ipſum nempe, cujus partem priorem Heribertus Roſvveidus Antvverp. 1621. 8. vulgavit *de origine Cœnobii & Capituli & Congregationis Windeſimenſis*, ſive Windesheimenſis. Nam pars altera *de Viris illuſtribus Ordinis Canonicorum Regularium Windeſemenſis* adhuc MSta in Bibliothecis Belgii latet, ut notatum Valerio Andreæ p. 473. Apud Sveertium p. 405. memorari video *Vitam Joannis a Kempis* qui Thomæ frater fuit, & Latinam e Teutonico verſionem *Epiſtolæ* prolixæ *de modo proficiendi in religione*.

Arnoldus Buſchius, Carmelita Gandenſis, ſive Gandavenſis, ſcripſit teſte Paulo Langio in Chronico Citizenſi p. 887. *de laudibus S. Annæ* & *de viris illuſtribus Ordinis Carthuſienſium*. At hunc alii non Buſchium vocant ſed cum Jacobo Bergomate, Trithemio, Alegrio, aliiſque rectius *Boſtium*, de quo ſupra pag. 139. ſeq. Fallliturque præclarus Voſſius, quando Buſchium hunc Langii, Carmelitam, confundens cum Joanne Buſchio Auguſtiniano, ait Arnoldum ſcripſiſſe de viris illuſtribus Ordinis Windesheimenſis. Itaque delenda quæ de Arnoldo de Buſco ſupra p. 340.

Gvilelmus Butler, Ordin. Minorum Theologus Oxonienſis laudatur a Pitſeo p. 589. quod determinationis libello Anno 1401. *contra verſionem Anglicam Bibliorum* edito defendit publicum edictum, *ut omnia illa Biblia Anglice tranſlata* (*c*) *comburerentur, ne imperita multitudo inde per ſe hauriret animarum ſuarum venenum, unde Paſtorum ſuorum ductum ſecuta haurire poſſet ſalutem*. Legiſſe ſe illam determinationis libellum teſtatur Lelandus cap. 480. cui *Botelerus* appellatur. Apud Pitſeum & Baleum VII. 19. præterea memorantur ejus *Lectura* in IV. libros *Sententiarum*, & *de indulgentiis Papalibus*: & *Quæſtiones varii argumenti*.

Nicolaus de Byarto, Gallus (non Anglus,) Dominicanus (licet Franciſcanum faciunt alii) circa An. 1250. (non 1410.) Baleo VII. 52. *Bayarde*, Luſitano *de Briacho*, Pitſeo p. 588. *Bajardus*, aliis *de Viardo*, *Biardo*, *Biarto* vel *Byartho*, & apud Waddingum vitioſe *de Broido*. Vide Jacobum Echardum Bibliothecæ Dominicanorum Tomo I. p. 123. ſeq. Scripſit *Diſtinctiones theologicas*, ſive Conceptus Prædicabiles, *Sermones*, & *Summam de abſtinentia* deteſtabili & laudabili (quæ etiam ſub titulo *Dictionarii Pauperum*, prodiit Argentorat. 1518. 8. & Pariſiis 1530. 8.) *Placita Theologica* & *Lectiones varias*.

LIBER III.

PHilippus Cabaſſolus, ex Cavallicenſi Epiſcopo A. 1362. Cardinalis & Epiſcopus Sabinenſis, obiit Peruſii An. 1372. Vide Georgii Joſephi Eggs purpuram doctam p. 420. ſeq. qui *poemata* ejus

(*a*) Vide pag. 869.
(*b*) idem pag. 880.
(*c*) Sive a Joanne Wiclefo, ſive a Joanne Treviſano, qui A. 1398. obiit. Vide ſis Bibliothecam litterariam editam Londini 1723. 4. num. IV. pag. 2.

ejus in Petrarchæ ad eum Epiſtolis laudata memorat. Liber *de vita & miraculis B. Mariæ Magdalenæ* ad Henricum de Villariis, Archiepiſcopum Lugdunenſem, MS. in Bibliotheca S. Victoris Pariſ. Vide Oudinum Tom. III. p. 1035.

Aloyſius Cadamuſtus Patricius Venetus circa Annum 1500. qui non Latine ſed Italice ſcripſit Navigationem ad terras novas, ſed Latine verſam ab Archangelo Madrignano. Exſtat in Simonis Grynæi Novo Orbe, Baſil. 1532. fol.

Vincentius Cadlubkus, *Kadlubko*, ſive *Cadlucus*, ex Præpoſito Sendomirienſi Epiſcopus ab Anno 1209. ad 1219. Cracovienſis, inde Monachus Ciſtercienſis, in Cœnobio Andreovicenſi obiit Anno 1226. Hic ſuaſu Caſimiri Juſti, Principis Poloniæ, *de geſtis Polonorum* compoſuit *libros quatuor*, quorum tres priores dialogi more ſcripti ſunt per Epiſtolas inter Matthæum Cracovienſem Epiſcopum, & Johannem Archiepiſcopum Gneſnenſem, & regni hujus origines & progreſſum perſtringunt uſque ad Annum 1174. Libro quarto Vincentius geſta & negotia Polonica inde perſequitur, uſque ad Annum 1202. Prodiere Dobromili 1612. 8. & cum Joannis Dlugoſſi ſeu Longini hiſtoria Polonica, Lipſiæ 1711. fol. Tomo ſecundo pag. 599. Utraque editio adjunctum habet *Commentarium* (*a*) Anonymi, qui Jagelloniorum temporibus vixit. Monet editor mirari ſe quod Cromerus (ſicut alii quoque apud Voſſium pag. 457.) Vincentium primum hiſtoriam Polonicam ſcripſiſſe dicat, *cum nos, duos priores, Gallum Anonymum, & Baſkonem cuſtodem Poznanienſem habeamus, tibique daturi Deo duce ſimus. Non ægre ego fero ſtylum; errores alios, amore patriæ ardens condono: ſed hoc mihi dolet, quod meminit aliorum ante ſe ſcriptorum, & eos non nominat: viros præterea maximos de libertate præclare diſſerentes introducit, nominibus illorum ſuppreſſis.* Nec Galli illius Anonymi, nec Baskonis hiſtoria Polonica lucem adhuc vidit, quod ſciam, Baskonem autem alii non ante Cadlubcum ſcripſiſſe, ſed integro amplius ſeculo poſteriorem contendunt, circa Annum 1370. vixiſſe affirmantes. Ita Chriſtophorus Varſevicius in Catalogo ſcriptorum Polonicorum, & Samuel Joachimus Hoppius de ſcriptoribus hiſtoriæ Polonicæ §. 12.

Cadocus Ventolugius circa Annum Chriſti 570. conditor Monaſterii Lancaronenſis, inter ſcriptores Britannicos laudatur a Lelando cap. 36. De eodem Baleus Centur. I. cap. 64. *Hunc ferunt auctores contra quoſdam ſui temporis Epicureos ad Gildam ſcripſiſſe de Vita animæ.* Idem repetit Pitſeus p. 100. qui Gildam ſapientem Cadoci diſcipulum appellat.

Caducanus Banochorenſis, ſive Bangorenſis in Anglia Epiſcopus diem obiit Anno 1225. cujus *Speculum Chriſtianorum*, & *Homiliarum* Volumen memorant Lelandus cap. 228. Baleus III. 85. & Pitſeus p. 298.

Cæcilius, quem *Ebenradum* cognomine, Apoſtoli Jacobi majoris diſcipulum & Epiſcopum primum Iliberitanum in Hiſpania, & anno ſecundo Neronis Martyrium obiiſſe fabulantur, non prætereundus hoc loco mihi viſus fuit, quoniam in laminis plumbeis in caverna cujuſdam Montis prope civitatem Granatenſem An. 1595. repertis, quas Romani de la Higvera ſcilicet, vel alius ſimilis nugivenduli improba & craſſior fraus eo loco defoderat, inter alias commentitias ſcriptiones *Jacobi* Apoſtoli, ſub *Cteſiphontis* ejus diſcipuli, hujuſque Cæcilii nomine lingua Arabica & Hiſpanica ſcriptas, etiam quædam Latine circumferuntur, ſicut in manibus meis eſt volumen integrum horum commentorum ſcriptum Latine, cujus pars quidem ex Arabico verſa notatur juſſu Congregationis Inquiſitionis Romæ A. 1641, a Bartholomæo a Pectorano, Ordinis Minorum ſtrictioris

(*a*) De hoc Acta Eruditorum Tomo quinto Supplementi pag. 425. Oudinus Tomo tertio pag. 25.

ris Obſervantiæ, Provinciæ S. Bernardini in regno Neapolitano. Sub Cæcilii autem nomine in hoc Volumine exſtat: 1. *Libellus myſteriorum magnorum*. 2. *Colloquium S. Mariæ Virginis cum Jacobo Apoſtolo*. 3. *Liber ſententiarum circa Fidem & directionem, oſtenſus Jacobo a Maria Virgine, juſſu ejus traductus in Arabicum per manus diſcipuli ac ſcriptoris illius*, Cæcilii Ebenradi. 4. *Liber hiſtoriæ ſigilli Salomonis*. 5. *Liber notitiæ Divinæ potentiæ, benignitatis & juſtitiæ circa Creaturas*, Partes duæ, per Cæcilium Ebenradi, diſcipulum Jacobi Apoſtoli, Defenſorem Legis Evangelicæ. 6. Liber *de natura Angeli & ejus potentia*. 7. *Liber relationis de dono domus pacis, & domus tormenti ac vindictæ*. 8. *De Jacobi Apoſtoli geſtis, miraculiſque & peregrinatione ad prædicandum Evangelium*, Partes duæ. Inter hæc non video comparere, quem Franciſcus Bivarius in notis ad Pſeudo-Dextri Chronicon pag. 109. memorat librum *de excellentiis & miraculis Chriſti Domini ac Matris Ejus, ab Incarnatione Verbi uſque ad Adſcenſionem*. Sed plane videri poteſt frons periiſſe de rebus, quando idem Bivarius non dubitat ab eodem Cæcilio compoſitos fuiſſe *Commentarios in Apocalypſin Joannis* eo tempore quo nondum erat ſcriptus hic liber ab Apoſtolo, eoſque lingua Hiſpanica, quæ poſt ſæcula aliquot interjecta demum debebat in uſum venire: hanc enim demum vere eſſe unam *ex linguis novis*, quibus loquuturos Apoſtolos exſtet promiſſum Marc. XVI. v. 17. Notum autem, hæc commenta ab ſanioribus Romanæ Eccleſiæ ſic ut merentur explodi, & ab ipſis Pontificibus Urbano VIII. & Innocentio XI. prohibita fuiſſe ac condemnata. Confer Acta Sanctorum Tomo I. Februar. ſub init. & Tomo VII. Maji pag. 285. nolo enim repetere quæ jam notata a me ſunt in Codice Apocrypho Novi Teſtamenti pag. 962. ſeq. & T. II. p. 722. Ut tamen lectori guſtum commentorum horumce exhibeam, placet ſubjungere, eſt enim perbreve ſcriptum, cui titulus: *Liber myſteriorum magnorum, quæ vidit* Jacobus *Apoſtolus in monte ſancto, ob Concilium maximum, ſcriptus de mandato ejus per manus* Cæcilii, *ſui Diſcipuli*.

Dixit Jacobus filius Schiamichi Zebedæi, Apoſtolus. Cum compleſſem mandatum Sacræ Virginis Mariæ circa prædicationem, nec non & fidem Abenelmogheiri, quem nominavi Aldayſium in Inſula iſta Hiſpaniæ, deliberavi exire ab illa verſus Romam infelicem; interea revelatum fuit mihi, ut redirem ad montem ſanctum, & morarer in eo ob viſionem Myſteriorum magnorum, ex parte Dei, & juſſus ſum exarare illa ad futurum tempus. Reverſus igitur illuc permanſi in eo tribus menſibus, Divino cultui operam navando, & dum in obſcuritate noctis ad Deum orarem, ſupervenit mihi ſomnus levis, inter vigiliam exiſtens & ſomnum, & ecce Angelus magnæ potentiæ, & majeſtatis, quem vidi coruſcantem luce reſplendente, venit ad me ex parte throni, & dixit mihi: Ne timeas, Jacobe, ſcribe quod oſtenſum fuerit tibi nocte iſta in tabulis plumbeis, & conſerva illas in iſto monte ſancto, ſimul cum veritate Evangelii, & libro, ut ſciant veritatem ſervi Dei in Concilio maximo, ubi interpretabitur veritas in futuro tempore, & dixi: aſſentio, & obedio Deo; & tunc apertum eſt cœlum & vidi in eo templum, & oſtium ejus clauſum ſera ex auro rubro, cujus templi valorem nemo ſcit, niſi Deus: & vidi Moyſen Prophetam Dei cum tabulis in ſuis manibus, conquerentem apud Deum; aſpexi autem in illis, decem loca deleta ſignorum, & ecce Angelus magnæ potentiæ & majeſtatis exclamavit ex parte throni, & dixit. O Moyſes, ne mœſtus ſis de tabulis, quoniam Deus complebit lucem ſuam, quamvis renuant infideles. Deinde apertæ ſunt portæ templi, & vidi in eo librum obſeratum, & in eo erant ſeptem ſigilla, ex lineis triangularibus aurea, cujus valorem nemo niſi Deus ſcit. Templum vero luce coruſcabat, quæ obſuſcabat

ocu-

oculos , & ingreſſus eſt Moyſes in illud cum tabulis , & clauſum eſt , ſicut erat prius , & tunc interrogavi Angelum de illo loco , & dixit ad me : Scias quod illud templum eſt templum , quod dicitur templum Miſericordiæ , & liber , quem vidiſti in eo , eſt veritas Evangelii , quam neminem inſipientium Deus ſcire faciet , uſque ad diem interpretationis ejus in Concilio maximo , & ſcias , quod Judæi deleverunt de lege Moyſis decem ſigna , in quibus erat veritas promiſſi in ipſa lege , & proprietates illius erant aperte cognitæ ſub lingua patria , & vulgari , nec ænigma habebat neque amphibologiam , quoniam Deus manifeſtavit ſuam legem ſervis ſuis evidenter notam . Veruntamen tentavit illos Satana , ut illa delerent ob cauſam deſtructionis regni eorum , ac legis ipſorum , in adventu illius in mundum , & propter tale peccatum ingreſſæ ſunt inter eos , & introibunt inter nationes barbaras , diſſenſiones & ſchiſmata magna . Particularitates igitur illorum decem ſignorum poſuit Deus in veritate Evangelii , ac reſervavit explicationem illorum ad Concilium maximum , in quo loco nemo illa negare poterit , & perficiet Deus ibi ſuam lucem vehementer contra intentionem impiorum . Ac laudaverunt Angeli in eo loco Deum , laudantes cum voce velut tonitrua , & expergefactus ſum terrore perterritus , & præcepi ſcribere iſtam viſionem , ſicut juſſus ſum , & Deo gratias ſuper omnia .

Completus eſt liber per manus *Cæcilii Ebenradi* diſcipuli *Jacobi* Apoſtoli .

Cæcilius Epiſcopus in Africa circa Annum Chriſti 250. tempore S. Cypriani , cum eodem Epiſtolas quaſdam conſignaſſe legitur , ut IV. LVII. LXVII. LXX. Ad eundem Epiſtola LXIII. Alius ni fallor ab eo *Cæcilio* , de quo Pontius in S. Cypriani vita : *Erat ſane illi etiam de nobis contubernium viri juſti & laudabilis memoriæ* Cæcilii , *& ætate tunc & honore Presbyteri , qui eum ad agnitionem Veræ Divinitatis a ſæculari errore correxerat . Hunc toto honore atque omni obſervantia diligebat , obſequenti veneratione ſuſpiciens , non jam ut amicum animæ coæqualem , ſed tanquam novæ vitæ participem* . Exinde etiam *Cæcilius Cyprianus* deinceps dici beatus Martyr libenter voluit , ut a Pearſono ad Annum 246. recte eſt annotatum . Baronius ad Annum 250. num. 5. eundem putat Rhetorem nobilem Afrum , a quo Diadumenum Imperatorem eruditum narrat Lampridius in Diadumeno cap. 8. Sed is nec *Cæcilius* ibi vocatur , nec *Cæcilianus* , verum *Cælianus* , (non modo in MSS. teſte Caſaubono , ſed & in editis ante Caſaubonum) ubi Lampridius affert Diadumeni Epiſtolam quam fuere , qui eam dixiſſent eſſe hujus *Cæliani* . Alius etiam , ut videtur , *Cæcilius Natalis* apud Minucium Felicem , qui ab Octavio victum ſe , & perſuaſum de Chriſtianæ Religionis veritate , triumphatorem erroris profitetur , hoc eſt idem Octavio ſe in acceptis referre beneficium , quod Cæcilius alter in in S. Cyprianum contulit . Similiter a *Cæciliano* S. Auguſtini , alius ad quem Symmachi Epiſtolæ .

Cædmon Monachus Ordinis Benedictini , Bedæ IV. 22. hiſt. Anglor. *Cadnom* , aliis , ut Lelando cap. 59. *Cedmon* , vel *Ceadmon* , quæ Latine , vel num quæ ſcripſerit , mihi incompertum : a Cangio tamen memoratur , & quæ Beda de illo refert , digna memoria viſa ſunt . Ait enim , quod hic frater in Monaſterio Hildæ Abbatiſſæ , (quæ An. 580. diem obiit .) *Divina gratia ſpecialiter inſignis , carmina religioni & pietati apta facere ſolebat , ita ut quicquid ex Divinis litteris per interpretes diſceret , hoc ipſe , poſt puſillum , verbis poeticis maxima ſuavitate & compunctione compoſitis in ſua , id eſt Anglorum lingua proferret : cujus carminibus multorum ſæpe animi ad contemtum ſeculi , & ad appetitum ſunt vitæ cœleſtis accenſi . Et quidem alii poſt illum in gente Anglorum religioſa poemata facere tentabant , ſed nullus ei æquiparari potuit . . . At ipſe cuncta , quæ audiendo diſcere poterat , rememorando ſecum , & quaſi mundum animal ,*

mal, ruminando in carmen dulciſſimum convertebat, ſuaviuſque reſonando, doctores ſuos viciſſim auditores faciebat ſuos. Canebat autem (*a*) *de creatione mundi, & origine humani generis, & tota Geneſis hiſtoria, de egreſſu Iſrael ex Ægypto, & ingreſſu in terram repromiſſionis: de aliis plurimis Sacræ Scripturæ hiſtoriis: de Incarnatione Domini ac Paſſione & Reſurrectione, & Aſcenſione in cœlum: de Adventu Spiritus Sancti & Apoſtolorum doctrina: item de terrore futuri judicii, & horrore pœnæ gehennalis, ac dulcedine regni cœleſtis multa carmina faciebat. Sed & alia perplura, de beneficiis & judiciis Divinis, in quibus cunctis homines ab amore ſcelerum abſtrahere, ad dilectionem vero & ſolertiam bonæ actionis excitare curabat*. Veri Cædmonis genuina pauca ſuperſunt, de quibus Georgius Hickeſius in Grammatica Anglo-Saxonica & Mœſo-Gothica cap. XXIII. p. 187. 189. Quam vero ex Uſſeriano Codice An. 1655. 4. Franciſcus Junius Amſtelodami edidit paraphraſin Geneſeos & aliarum hiſtoriarum Veteris Teſtamenti, eamque Cædmoni adſcribit in notis ad Willeramum p. 248. eam ad longe juniorem ætatem eſſe referendam, idem Hickeſius non dubitat. Simili facultate carmina, optimis Poetis non inficianda, ex tempore ad ſtuporem audientium effundendi, noſtra ætate apud Germanos noſtros eniteſcit *Dan. Schœnemannus* non procul Berolino Paſtor Eccl. Geltovienſis, de quocunque propoſito argumento mira diſſerens verborum ſuavitate, acumine, copia, delectuque & pondere ſententiarum. Hic natus Gryphiſvvaldiæ, a Rectore & Senatu Academiæ Gryphiſvvaldenſis hocce teſtimonium tulit in programmate publico promulgato A. 1620. 29. Maj. *Hujus inſignis doni cum Roſtochii, Guſtrovii, & præſertim in Aula Strelitzenſi, ubi largiſſimis Ducis Sereniſſimi ſumtibus nutritur, illuſtria edidiſſet documenta, pati non potuit, ut Academia ſua patria diutius ignara eſſet hujus tanti ſibi a Deo conceſſi beneficii. Ideoque ante aliquot dies modeſte a nobis petiit, ut ſibi liceret in publica Cathedra facultatis hujus ſuæ poeticæ publicum edere ſpecimen. Congregato itaque die 27. Maji Magiſtratu Academico, una cum civibus & hoſpitibus non paucis, quidam ex nobis ab ipſo petiit, ut de confuſione linguarum carmen aliquod funderet. Ocyus ille conſcenſa Cathedra de hac Materia ita nitide, ita copioſe, idque mixto carminum genere, peroravit, ut videretur plurium dierum meditationem præmiſiſſe. Cum alius ex nobis de SS. Trinitate Carmen extemporale poſceret, alius rogoret, ut Juventutem Academicam ex Marc. XIII. verſ. 35. 36. 37. ad vigilantiam cohortaretur, utriuſque deſiderio pleniſſime ſatisfecit, oſtenſa cum eruditione probe fundata, tum facultate affectus movendi plane ſingulari. Tandem cum alius peteret, ut tres has diverſas materias in unam orationem concinne compingeret, etiam hoc dictum factum preſtitit, cum magno Auditorum plauſu*. Longe plura ſpecimina ab eo fuere deinde edita Berolini, quorum inſignia quædam commemorat Vir laudatiſſimus *Johannes Guſtavus Reinbeckius* in præfatione ad ſyllogen carminum ejus extemporalium, quinque Voluminibus in 8. vulgatam Berolini 1721. 1722. Ex iis autem, quæ de Cædmone Beda refert, & quæ de Schœnemanno accepimus, ſatis conſtare poteſt hanc ſollertiam non exercitationi, ut in *Antipatro* volebat Cicero, (*b*) ſed ſingulari cui-

(*a*) Joannes Tinmuthenſis in hiſtoria aurea MS. lib. XX. cap. 7. apud Henricum Warthonum ad Uſſer. de Scripturis ſacriſque vernaculis pag. 350. *Cędnon fecit mira poemata, quaſi per omnes ſacræ Scripturæ hiſtorias.... Divinitus edoctus in lingua patria facere carmina compunctiva: cui nullus alius in hujuſmodi potuit æquiparari.*

(*b*) Cicero III. 50. de Oratore: *Quod ſi An*tipater *ille* Sidonius, *quem tu probe, Catule, meminiſti, ſolitus eſt verſus hexametros aliaſque variis modis atque numeris fundere ex tempore, tantumque hominis ingenio,i ac memoris valuit exercitatio, ut cum ſe mente ac voluntate conjeciſſet in verſum, verba ſequerentur: quanto id facilius in oratione, exercitatione & conſuetudine adhibita, conſequentur?*

dam virtuti ac felicitati ingenii conceſſæ divinitus, eſſe tribuendam. Quemadmodum & quæ hodie apud Senenſes de nobili equite cui *Perfecto* (*a*) nomen, Italia celebrat, atque apud Mediolanenſes de *Olivetano* (*b*) Monacho verſuum tamen facilitate & ſubitanea effuſione potius admirabili, quam ingenio. De *Sylvio Antoniano* Romano, qui licet humili natus loco, An. 1603. Cardinalis diem obiit, hæc Erythræus pinacotheca prima pag. 36. *Ita in verſibus faciendis erat felix, ut annos natus non amplius decem, quavis propoſita materia, eos verſus ex tempore funderet, quos quivis vir doctus, vix multo tempore, multoque labore adhibito, compoſuiſſet; cujus rei periculum factum eſt maxime in prandio, quod Cardinalis Piſanus pluribus ſui ordinis viris clariſſimis dedit. Nam cum Alexander Cardinalis Farneſius, faſciculum florum Sylvio tradidiſſet, quem illi ex Cardinalibus convivis redderet, qui Pontifex Maximus futurus eſſet, puer Cardinali Medicæo obtulit, qui multo poſt ad Pontificatum maximum Pii Quarti nomine aſcendit, ejuſque laudes, ad lyræ cantum, elegantiſſimis proſecutus eſt verſibus; quod Cardinalis de induſtria factum, neque carmen illud extemporarium, ſed accurate cogitateque compoſitum domoque allatum, exiſtimans, ut ipſe ludibrio haberetur, non leve commoti animi ſignum dedit; ſed a Cardinalibus, id perſancte negantibus, rogatus, ut experiretur, & argumentum, quod magis ſibi placeret, in medium afferret; tum ipſum vere de pueri ingenio exiſtimaturum; quod ab eo factum cum eſſet, ita puer eleganti carmine, ita verborum ac ſententiarum luminibus illuſtri, rem ſibi propoſitam explicavit, ut Cardinalis, ſummam in admirationem elatus, ſimulac factus eſt Pontif. conquiſito illi, & invento, Pontificiis in ædibus, honorificum locum, & quotidianum victum, ma-*

(*a*) *Memoires de Trevoux An. 1729. Decembre pag. 2094. de Siene*. Ce que l' on a publiè il y a quelques annèes de la facilitè ſurprenante du Cavallier *Perfetti* a faire ſur le champ d' excellentes pieces de vers ſur quelque ſujet que l' on veuille lui propoſer, eſt une merveille qui perſevere, & dont tous les ètrangers ſont tèmoins avec admiration. Le talent *d' improviſare*, qui eſt icy aſſez ordinaire, eſt dans lui en un ſi haut degrè de perfection, qu' il faut l' avoir entendu pour le croire, ou pour en avoir une juſte idèe. Voicy ſa manière de l' exercer. On lui propoſe trois ſujets tirez ou de l' Hiſtoire ſoit facrèe ſoit profane, ou du Droit, ou de la Phyſique, ou des Mathematiques, ou de la Morale, en un mot d' ou l' on veut. Des que le pièmier ſujet lui a ètè nommè, il s' aſſied, & fait mettre auprès de lui ſon valet, qui tient une guitarre. Il lui marque l' air ſur le quel il veut chanter, & auſſi tot ſes vers coulent avec une rapiditè qu' on ne pourroit pas ſuivre eo ècrivant. La prèmière octave contient la propoſitinn du ſujet, & ſon deſſein ou diviſion. Il execute toutes les parties ſur la meme cadence, en meme genre de vers & par ordre, pendant une quart d' heure. On lui propoſe en ſuite le ſècond ſujet, qu' il traite de meme ſur un air different, & ainſi du troiſième. Le quatrième doit toujoors etre une matière de paſtorelle ou choſe champetre, & il refuſe tous les ſujets de galanterie. Il trouve enfin le moyen, quelque different que ſoient les quatre ſujets, de les reunir en une meme piece. Après une heure de pareil exercice, la ſource n' eſt point tarie, & les vers ne couleroient qu' avec plus de profuſion, ſi l' ègard que l' on a pour la santè du Poete, ne mettoit des bornes a la curioſitè des Auditeurs. Au reſte ce qu' il chante eſt ſi ſcavant, ſi recherchè & en meme tems ſi naturel & ſi juſte, que s' il ètoit mis en proſe, ce ſeroit ſur chaque ſujet une excellente diſſertation: & l' expreſſion eſt ſi elegante, & la vers ſi harmooieux, que d' on eſt enchantè.

Idem An. 1725. pag. 1700. On vous a ſans doute informè du couronnement du Cavalier *Perfetti*. C' eſt un grand bonneur & bien ſingulier que d' etre couronnè Poete au Capitole: mais le merite du Cavalier Perfetti eſt encore plus ſingulier & plus rare. Dans le genre *d' Improviſare* il paſſe tout ce qu' on peut s' imaginer avant que de l' avoir entendu: & lors meme qu' on eſt tèmoin, on a peine à croire ce que l' on voit.

(*b*) *Bibliotheque Italique Tom. IV. An. 1729. pag. 289.* Un Moine *Olivetan* s' eſt attirè icy une foule d' Admirateurs par la facilitè à faire des Vers ſur le champ. Il a voulu donner des preuves de ſon talent dans le Refectoire de ſon Couvent, où il y eut un grand Concours de monde, & ſur tout da Nobleſſe. Il rèpond en vers à toutes les Queſtions qu' on lui fait. L' addreſſe avec la quelle il tourne & rime ſes Rèponſes eſt extraordinaire; mais ſes vers ſont foibles; quoi qu' il ſe donne le tems d' y penſer, en chantant tout ce qu' il dit d' une manière trèſdèſagrèable. Les gens peu capables de juger de la Poeſie font le grand nombre, non plus parmi les Ecclèſiaſtiques, que parmi les autres hommes: ce grand nombre l' admire.

Digitized by Google

magnifice præbuerit. Addam his licet *Franciſcum Macedo* Conimbricenſem, tot inclytum ſcriptis tum propriis tum adverſariorum, quem Calendæ Maji An. 1681. ætatis 87. extinxere. (*a*) Hic Mantuæ profeſſus eſt publice, nihil exſtare in univerſo Virgilio reprehenſione aut cenſura dignum, ac ſi cui aliud videretur, ejus ſe objectiones ſtatim confutaturum quovis ille vellet carminis genere: idque deinde fecit verſibus Heroicis, Sapphicis, Adoniis, Aſclepiadeis, aliiſque. (*b*) Omitto, quæ Jovius pag. 156. elogiorum plura de Camillo Querno, Monopolitano, Archi-Poeta Leonis X. ad cujus menſam infinita carmina torrentis effuſa in morem, rotundo ore decantavit. De *Accolto*, cognomento *Unico*, Aretino hæc Johannes Matthæus Toſcanus in peplo Italiæ lib. II. cap. 95.

Carmina, quæ ſubito tibi ſunt effuſa calore,
Vel quæ ſunt lima ſæpe polita tua,
Qui legit, haud cernit quid differat impetus arte,
Et procuſa pari cuncta labore putat.
Atque ait: hæc ſi eſt ars, nihil hac eſt cultius arte:
Si furor, eſt ars hoc culta furore minus.

Idem Toſcanus de *Andrea Marone* Brixiano cap. 67.

Carmina, vix aliis longo perfecta labore,
Ad citharam ſubito fuſa calore canit.
Audiit hæc quiſquis, deprompta ex tempore juret,
Præmeditata tamen, qui legit illa, putat.
Uſque adeo neque ſic properanti defuit hæc, quæ
Cunctantes multos gratia deſtituit.
Mira fides, ſed certa: oculis abſiſtere flammæ,
Sudare & facies viſa tanentis aquas.
Fronte tument venæ, quatit artus entheus horror,
Dulcia diſtincto verba tenore fluunt:
Tale melos fundens indigna peſte Poeta
Opprimitur, magno crimine, Phœbe, tuo.
Scilicet antiqui cui cedere Muſa Maronis
Cœpit, ab hoc vinci te quoque poſſe putas.

Cæleſtinus Scriptor *Vitæ Valeriani junioris & Gallieni* Imperatorum, ut conjicias ex Trebellio Pollione cap. I. Valeriani junioris.

Cæleſtinus I. Papa ab Anno 423. Septembris 16. ad Annum 432. De quo Gennadius cap. 54. Acta Sanctorum 6. Aprilis Tom. I. pag. 543. Ejus *Epiſtolæ XIV.* in Tomis Conciliorum: nonnullæ etiam Græcæ inter S. Cyrilli Opera, & in Actis Concilii Epheſini. Vide Ludovici Jacobi Bibliothecam Pontificiam pag. 39. & Caveum, qui ſpurias eſſe notat *tres* alias *Epiſtolas*, de quibus Nicephorus XIV. 39. Ad Cyrillum, ad Johannem Antiochenum, & Rufum Theſſalonicenſem: in illis enim de Procli evectione a Cyzicena ſede ad Conſtantinopolitanam mentio, quæ accidit An. 434. duobus poſt Cæleſtini obitum annis. De *Auctoritatibus ſedis Apoſtolicæ Epiſcoporum, de Gratia Dei & libero Voluntatis arbitrio*, ſubjectas Epiſtolæ ad Epiſcopos Galliarum, in Sirmondi Conciliis Galliæ T. I. p. 60. & in editione Petri Couſtant pag. 1188. 1195. quas Antonius Carafa & Sirmondus *Proſpero*, Queſnellus *Leoni Magno* tribuit, Cæleſtino vindicat præter laudatos a Caveo & a Tillemontio Tom. XVI. pag. 15. etiam Lupus Ferrarienſis de tribus quæſtionibus pag. 268. & teſte in notis pag. 491. Baluzio, Petrus de Marca. Saltim Cæleſtini juſſu co-

Rr 2

(*a*) Henricus Noris Tom. IV. Opp. p. 801.
(*b*) Sancaſſanus in continuatione Bibliothecæ volantis Cinellianæ Tom. XIX. pag. 44.

Digitized by Google

collectas eſt veriſimile. *Commonitorium* breve Epiſcopis & Presbyteris euntibus ad Concilium Epheſinum (cui Cæleſtinus ipſe non interfuit) in Baluzii Conciliis pag. 382. & in Chriſtiani Lupi Epiſtolis Epheſinis pag. 470. & apud Couſtantum pag. 1152. cui optimam reliquiarum hujus Cœleſtini editionem debemus, in Epiſtolis Pontificum pag. 1051. 1218. ubi Cæleſtini quidem XVII. & ad eum VIII. & pag. 1097. fragmentum *Sermonis* ab eo habiti in Concilio Romano A. C. 430.

Cæleſtinus II. antea *Gvido de Caſtro*, Papa ab Anno 1143. Septembris 26. ad 1144. Martii 9. cujus *Epiſtolæ duæ* ad Cluniacenſes, & *tertia* ad Toletanum Archiepiſcopum, in Tomis Conciliorum. Tertia etiam in Agvirrii Conciliis Hiſpaniæ Tom. III. pag. 351. Petri Venerabilis ad hunc Cæleſtinum Epiſtola in Andreæ du Cheſne Bibl. Cluniacenſi p. 847.

Cæleſtinus III. antea *Hyacinthus*, Papa ab Anno 1191. Apr. 12. ad 1198. Januar. 8. cujus *Epiſtolæ XVII.* in Tomis Conciliorum. Epiſtola ad Canonicos Urgellenſes, & altera ad Capitulum Narbonenſe apud Agvirrium Tomo III. pag. 400. Poſteriorem hanc edideat Baluzius Tomo II. Miſcellan. pag. 241. De aliis ineditis vide Ludovicum Jacobum pag. 41. Conſtitutiones tres, quibus S. Ubaldus & Joannes Gvalbertus conſecrantur, & Congregatio Monachorum confirmatur Montis S. Virginis Ordinis Benedictini, vide ſis apud Cherubinum Tom. I. p. 77.

Cæleſtinus IV. ex Monacho Ordinis Ciſtercienſis Papa ab 27. Octobr. ad 22. Novembr. An. 1241. Cujus *Orationes* & *Epiſtolas* idem Ludovicus Jacobus commemorat, & in his unam ad S. Adamum Abbatem in Scotia Mailroſenſem.

Cæleſtinus V. antea *Petrus de Murrone*, Papa ab Anno 1294. Jul. 5. uſque ad 12. Decembr. ejuſdem Anni, quo ſe Pontificatu ſponte abdicavit, inde Sanctis adſcriptus a Clemente V. Vide Marianam XIV. 17. hiſt. Hiſpan. & Odoricum Raynaldum ad Annum 1313. num. 40. Baronium ad Martyrolog. Roman. 19. Maji. ab hoc Ordo *Cæleſtinorum*, pro quibus Conſtitutio obvia in Bullario Laertii Cherubini Tomo primo pag. 197. Ejus Opuſcula edita Neapoli curante Cæleſtino Telera Sipontino A. 1640. fol. & recuſa Tomo XXV. Bibliothecæ Patrum edit. Lugdunenſ. pag. 754. ubi poſt vitam ab editore ſcriptam, ſequitur pag. 765. *Vita* ab ipſo ſcripta Cæleſtino Papa. Deinde *liber de Virtutibus* pag. 770. Beatitudinibus pag. 771. Virtutibus Theologicis, Fide, Spe & Charitate pag. 772. De aliis virtutibus variis per capita LXII. ibid. De virtutibus Cardinalibus pag. 787. *De vitiis & peccatis* pag. 788. *De vita hominis ejuſque vanitate* pag. 797. & præcepta vitæ recte inſtruendæ pag. 798. *De exemplis ac ſimilibus moralibus* pag. 801. *De ſententiis Patrum Eremitarum* pag. 802. *De miraculis B. Mariæ Virginis* pag. 813. Summa *Cæleſtina de Cenſuris*, excommunicatione majori & minori pag. 817. Suſpenſione pag. 821. Interdicto & irregularitate pag. 822. Diſpenſatione & Abſolutione pag. 823. *De Sacramentis Eccleſiæ* pag. 825. ubi inter alia de Eccleſiaſticis perſonis: & reſervata Papæ XXXIV. pag. 836. *De decem præceptis Decalogi* pag. 846. *De præceptis Eccleſiæ* pag. 856. *De Legibus* pag. 857. *Epiſtolæ* breves VI. pag. 864. *Formularium* litterarum *dimiſſorialium* ad Ordines ſuſcipiendos, & *Salutationum*, quæ in Epiſtolis apponuntur. *Precationes* XX. ante & poſt decantatos *Pſalmos* pag. 865. 867. Præter hæc a Ludovico Jacobo pag. 41. memoratur *liber de perfectione Religioſorum*, ex fide Petri Creſpetii, Cæleſtini, qui vidiſſe ſe illam teſtatur in ſermone de S. Cæleſtino V. & Conſtitutio, *licere Pontifici Romano abdicare ſe Magiſtratu*, cujus rei unus ultro ipſe exemplum edidit.

Cæleſtinus Hiſtoricus. Supra, in *Cæcilio*.

Cæ-

Cæleſtius Scotus, Presbyter, Magiſter & Dux Pelagiani exercitus, armigerque Pelagii (*a*) teſte Gennadio c. 44. *antequam Pelagianum dogma incurreret*, (*b*) *imo adhuc adoleſcens*, *ſcripſit* ad Parentes ſuos *de Monaſterio* Epiſtolas *in modum libellorum*, tres in omnibus, (*c*) *Deum deſiderantibus neceſſarias*. *Moralis ſiquidem in eis dictio nil vitii poſtmodum proditi*, *ſed totum ad virtutis incitamentum tenuit*. Pro his poſtremis verbis Codex Corbejenſis habet: *poſtea vero hæreticus publicatus*, *a Papa Zoſimo condemnatus eſt*. De hoc vide, ſi placet Henricum Noris lib. I. hiſtor. Pelag. cap. 13. Pagium ad Annum 418. num. 17. & 41. & Zoſimi Epiſtolam 2. 3. 12. cum Couſtantii notis pag. 943. ſeq. 974. & libellum Paulini Diaconi adverſus Cæleſtium A. 417. oblatum Zoſimo ibid. p. 963. Fragmenta *libelli Zoſimo oblati*, quo Cæleſtius a ſententia Innocentii (*d*) Papæ provocaverat, ibid. pag. 985. ſeq. ex Auguſtini libro de peccato Originis cap. 5. 6. 7. 23. & de gratia Chriſti cap. 33. Nam quæ ex ſermone 191. de tempore addit Garnerius, Pelagio ipſi potius tribuenda, quam Cæleſtio. *Contra traducem peccati* primus ſcripſit, ut ex ſcriptore Prædeſtinati cap. 88. & Vincentii Lirin. commonitorio c. 34. Garnerius notavit. Ex alio Cæleſtii libro fragmenta apud Auguſtinum de geſtis Palæſtinis cap. 13. 14. 18. & ex Cæleſtii *definitionibus* (*e*) libro de perfectione juſtitiæ contra Cæleſtium, ex quibus acumen ejus ſatis oſtendi, Noriſius exiſtimavit. Ad Cæleſtium eundem, ſed minus certa conjectura, *Epiſtolas duas* ſæpe excuſas inter dubia Hieronymi ſcripta, unam *de duobus filiis*, *frugi & luxurioſo*, quæ incipit: Omnium quidem de Scripturis quæſtionum abſolutio: & *de Scientia Divinæ Legis* alteram, cujus initium: *Præſumtionem meam excuſare conarer*. Ab hoc Cæleſtio Pelagianos etiam *Cæleſtianorum* veniſſe nomine, teſtis Auguſtinus de hæreſibus cap. 88.

Cælius Aurelianus, Siccenſis ex Sicca Veneria Africæ, quæ trium dierum itinere a Carthagine diſtabat, Medicus inſignis, Galeno cujus nuſquam meminit ſuperior, ut recte Cangio viſum, neque unum appellare potuit de nomine Barthius, qui XXXVIII. 3. Adverſar. ſcripſit: *videmur nobis obſervare aliquot a Cælio Aureliano nominari ſcriptores Galeno poſteriores*. De hoc Cælio ejuſque ſcriptis & editionibus abunde dictum in Bibliotheca Latina IV. 12.

Julianus Cæſarinus Epiſcopus Tuſculanus & Cardinalis obiit diem An. 1444. ſcripſit tempore Concilii Florentini contra Græcos, & de S. octava œcumenica Synodo, & de proceſſione Spiritus Sancti. Vide Oudinum Tom. III. pag. 2342. & Georgium Joſephum Eggs Purpuræ doctæ libro tertio.

Cæſarius Abbas Lirinenſis, Ordinis S. Benedicti, *Homiliarum* auctor circa Annum 670. vixiſſe & ab Epiſcopo Arelatenſi diverſus fingitur a Poſſevino & aliis: Sed libenter aſſentior rationibus eorum, qui S. Benedicti æqualem, non Benedictinum agnoſcunt hunc, de quo mox, Cæſarium eundem qui ex Abbate Lirinenſi invitus An. 502. eſt Epiſcopus Arelatenſis cooptatus.

Cæſarius ex Abbate Lirinenſi Epiſcopus ab Anno 502. ad 542. *Arelatenſis*, de quo caput 86. Gennadio additum, & Cyprianus, (ſive Tholonenſis Epiſcopus, ſive alius (*f*) in Cæſarii vita,)

(*a*) Vide Voſſii Hiſtoriam Pelagianam lib. I. c. 5. Noriſium lib. I. cap. 3. Garnerium Tomo primo ad Marium Mercatorem pag. 140. ſeqq.

(*b*) MS. Corbej. *antequam Pelagio concurreret*, pro quo Codex Capituli Veronenſis, teſte illuſtri Maffejo: *antequam Palatio concurreret*. Sed rectius Corbejenſis. Vide Noriſii Opera Tom. IV. p. 848.

(*c*) *Epiſtolas tres morales*. Honorius Auguſtod. lib. 2. cap. 44.

(*d*) De hac vide Gennadii cap. 43. & Pagium ad Annum 416. num. 14. ſeq. & Annum 417. num. 17. Couſtantii Epiſtolas Pontificum p. 887. ſeq.

(*e*) Germanice apud Godfr. Arnoldum Tom. IV. hiſt. hæreſ. p. 76.

(*f*) Vide Carolum le Cointe Tom. I. Annal. Francorum pag. 602.

ta,) apud (a) Surium 27. Auguſti, & Vincentium Barralim pag. 245. Chronologiæ Lirinenſis, Ludovicus Jacobus a S. Carolo in limine libri de ſcriptoribus Cabilonenſibus, & ſingulari de Cæſario ejuſque ſcriptis diſſertatione Oudinus Tom. I. pag. 1339. ſeq. profeſſus ſe meditatum editionem novam operum Cæſarii, cujus ordinem exponit. In illa poſt *Regulas* duas Sanctimonialibus & Monachis a Cæſario præſcriptas, ſequi debebant (qui ſinguli ab eo enumerantur) *Sermones CCVIII.* Hinc *Epiſtolæ duæ* ad ſororem Cæſariam Abbatiſſam ejuſque Congregationem, & tertia hortatoria ad Virginem Deo dicatam, apud Holſtenium in appendice Codicis Regular. pag. 63. & Tom. XXVII. Bibliothecæ Patrum pag. 347. & *quarta* ad Ruricium Lemovicenſem Epiſcopum, inter Fauſti Rhegienſis Epiſtolas a Caniſio Tomo V. Antiquarum Lection. editas duodevigeſima, Tom. I. edit. novæ pag. 366. & Ruricii reſponſio lib. 2. Epiſt. 32. & 35. id. pag. 397. 399. & in Bibliotheca Patrum Tom. VIII. pag. 558. 573. 574. Denique *Teſtamentum* Cæſarii, quod dedere Baronius ad A. 508. n. 33. Vincentius Barralis in Chronologia Abbatiæ Lirinenſis Lugd. 1613. 4. Petrus Saxius in Pontificio Arelatenſi cap. XXX. ubi de Cæſario hoc multa, Tom. I. ſcriptorum rerum Germanicarum Menckenii τῷ μακαρίτῃ pag. 179. Carolum le Cointe ad Annum 542. Tom. I. pag. 616. & Holſtenium Parte III. Codicis regularum pag. 32. in cujus parte ſecunda pag. 54. exſtat *Regula ad Monachos* ab Abbate S. Tetradio Preſbytero & Abbate, S. Cæſarii nepote transmiſſa: & partis 3. pag. 12. *Regula ad Virgines* in Cœnobio Maſſilienſi ſub Abbatiſſa Cæſaria, ſorore. Exſtat etiam in Actis Sanctor. Tom. I. Januarii pag. 730. ſeq. & in Bibliotheca Patrum edit. Lugd. Tom. VIII. pag. 866. 873. & cum notis Franciſci Meynardi ad calcem vitæ S. Radegundis, edente Stephano Piquoto Soc. Jeſ. Pictavis 1621. 8. *Ex Sermonibus* editi fuerant XL. (b) a Gilberto Cognato, Baſil. 1558. 4. & in Orthodoxographis An. 1569. pag. 1861. Inde Sermones XLVI. in Bibliotheca Patrum Tom. VIII. pag. 817. (ex edit. Colonienſi Quenteliana, in qua falſo inſcribuntur Admonitiones & interpretationes aliquot difficilium Scripturæ locorum, *Fœliciarii* Arelatenſis Epiſcopi.) Alii XIV. quos Pariſ. 1669. 8. vulgaverat Baluzius, cum ejus notis recuſi Tom. XXVII. pag. 324. Denique *Sermones centum & duo* in appendice tomi quinti Operum Auguſtini, Benedictinis curantibus, Lutetiæ, Amſtelodami & Venetiis excuſorum. Pleroſque etiam Cæſarii ſermones recenſuit Combefiſius in Bibliotheca ſua Concionatoria. De illis utique audiendus Rivetus IV. 28. Critici ſacri T. II. Opp. p. 1150. Etſi nonnullæ ſint, inquit, quæ Cæſarium autorem habeant, tamen cum id ſcripti genus, Homiliarum nempe, varie interpolari, miſceri, & confundi ſoleat, & a Monachis exſcriptoribus multa pati, qui additiones ſuas ſæpe immiſceant, aut etiam in eo genere putidos ſuos fœtus ſub eruditorum Patrum nominibus protrudunt, ut eis aliquam gratiam concilient, prudenter cavendum, ne nobis imponi ſinamus. *Admonitio ad concubinarios & adulteros* Tom. XXVII. Bibliothecæ Patrum pag. 345. *De contemtu præſentis Vitæ*. idem pag. 436. *De decem Virginibus* ſermones duo ibid. pag. 345.

(a) Etiam librum ſecundum de miraculis Cæſarii, qui apud Surium nullus eſt, exſtare MS. Pariſiis in S. Martini cœnobio, notavit Miræus ad Gennadii c. 86. promiſeratque Oudinus Tom. I. pag. 1345. ſe editurum Vitam Cæſarii libris duobus ſcriptam a Cypriano ejus diſcipulo, Meſſiano Presbytero & Stephano Diacono ad MStos Codices collatam.

(b) Horum vigeſimus eſt ad Monachos Lirinenſes. Sed juniorem oportet eſſe auctorem duodequadrageſimi ſermonis, in quo B. Gregorius laudatur cum Auguſtino pag. 1932. Orthodoxographorum. In alia editione ejuſdem ſermonis Tom. VIII. Bibliothecæ Patrum Lugd. pag. 838. citatur cum alio Auguſtini dicto Iſidorus.

345. ſeq. ex appendice Codicis regularum Holſteniani pag. 86. (minus integros enim habes T. VIII. p. 865. *Exhortatio ad tenendam vel cuſtodiendam charitatem* Tom. VIII. pag. 861. Epiſtola ad *Germanos quoſdam* , quæ incipit : Vereor Venerabiles filii , id. p. 862.

Multis interfuit Conciliis (*a*) Cæſarius: præfuit enim Agathenſi An. 506. & Canonum *Epaoēnſis* Concilii An. 517. auctorem maxime fuiſſe notat Iſidorus: deinde *Arelatenſis IV*. 8. Idus Jun. Anno 524. in Conventu Epiſcoporum ad dedicationem Baſilicæ B. Mariæ congregato . Subſcribit item *Carpentoractenſi* An. 527. *Valenſi* II. & *Arauſicano* II. An. 529. ubi actum fuit de Gratia & Libero Arbitrio : & Bonifacius II. ejus rogatu A. 530. probavit ea quæ in Synodo *Arauſicana* fuerant definita . Symmachus Papa *libelli a Cæſario oblati* conſultationibus reſpondet apud Baronium ad Annum 514. num. 4. ſeq. Et Papa Felix IV. Epiſtola ad eum data roboravit opus Cæſarii alterum, ſed quod hodie ſimiliter, ut Epiſtola Felicis deſideratur , in quo fuere *de Gratia & libero arbitrio teſtimonia Divinarum Scripturarum & Sanctorum Patrum judiciis munita , ubi docuit hominem nihil de proprio agere boni poſſe , niſi eum Divina Gratia prævenerit* . Ita apud Gennadium legitur cap. 86. Exſtat tamen alia Felicis IV. ad Cæſarium Epiſtola, data poſt Conſulatum Mavortii , hoc eſt Anno 528. apud Sirmondum Tom. I. Conciliorum Galliæ pag. 214.

Cæſarius Monachus *Heiſterbacenſis* , Ordinis Ciſtercienſis , diœceſis Colonienſis ab Anno 1199. adhuc ſuperſtes An. 1227. quo abſolvit *libros III. de vita & miraculis S. Engelberti* , Archiepiſcopi Colonienſis, Anno 1225. Martyris , editos a Surio 7. Novembr. & ab Ægidio Geleno notis illuſtratos Coloniæ 1633. An. 1222. (*b*) abſolvit *libros XII. dialogorum de miraculis , viſionibus & exemplis ſuæ ætatis* , Monachorum præſertim ac Monialium Ordinis Ciſtercienſis in Germania , qui citantur a Theodorico Engelhuſio . Prodiere in fol. (*c*) ſine loco & anno : deinde Coloniæ 1591. 8. & curante Tilmanno Brendenbachio 1599. & in Tomo primo Bibliothecæ veterum ſcriptorum Ordinis Ciſtercienſis Bertrandi Tiſſierii . *Homiliæ ſuper Dominicis & Feſtis totius Anni* , ſive Faſciculus moralitatis ex recenſione Joannis Andreæ Coppenſtein , Dominicani , Coloniæ 1615. 4. Ex ineditis ejus , quæ Carolus de Viſch pag. 57. ſeq. Bibliothecæ Ciſtercienſis memorat , referri merentur *Commentarius in Cantica graduum* & *alios Pſalmos* : *ſuper XIV. tempora Salomonis* (*d*) Sermones XIV. *In Eccleſiaſticum* , libros novem , quorum ſingulorum litteræ auſpicales repræſentant nomen Auctoris , *Cæſarius* . *Chronicon Epiſcoporum Colonienſium* . *Dialogus modicus philoſophice ſcriptus de ſtatione Solis ſub Joſue , & de regreſſu Solis ſub Ezechia , & de obſcuratione Solis in paſſione Chriſti* . *Vita B. Eliſabethæ* , Langraviæ , ad petitionem fratrum domus Teutonicæ de Marpurgo . *Contra hæreticos* (*e*) *ſui temporis & errores eorum* dialogus &c.

Innocentius Cæſarius Brixienſis , defunctus An. 1512. ſcriptor diſertus direptionis Urbis Brixiæ , factæ a Gallis An. 1509. laudatusque Voſſio de Hiſtoricis Latinis pag. 816.

Cæſarii Abbatis *Pruminenſis* gloſſarium citatur a Brovvero , a Cangio in *heriperretus* &c.

Michael Cæſenas Ordinis Franciſcanorum ab Anno 1316. Generalis uſque ad Annum 1343. quo Monachii obiit , a Ludovico Bavaro aſſertus contra Joannem XXII. ipſe in variis ſcriptis reprehenſor Papæ & mendicantium propu-

(*a*) Sammarthani Tom. I. Galliæ Chriſtianæ pag. 39.
(*b*) Vide Poſſevinum Tom. I. pag. 286. & Oudinum Tom. III. pag. 81.
(*c*) Vide Tobiæ Eckardi de MStis Quedlimburg. pag. 46.
(*d*) Eccleſiaſtæ I.
(*e*) Hæreſes Waldoſianas lib. V. cap. 20. Vide Uſſerium de Scripturis vernaculis pag. 151.

Digitized by Google

pugnator Monachorum. Vide Waddingum Tomo tertio Annalium ad Annum 1317. & 1322. ubi quædam hujus Cæſenatis *Epiſtolæ & Proteſtationes* contra Joannem XXII. ex editione veteri Lugd. 1495. & Goldaſtum T. II. de Monarchia Imperii pag. 1236. eundem Waddingum pag. 259. Bibliothecæ Ordinis Minorum, ubi ejus *Commentarios in Ezechielem*, *in VI. libros Sententiarum*, & *Sermones* de tempore & de Sanctis memorat. Warthonum ad Caveum, Oudinum Tomo III. pag. 789. &c.

Cajetanus Vicentinus, Canonicus Patavinus clarus An. 1430. Auctor Commentariorum in Ariſtotelis libros Phyſicorum & de Cœlo ac Mundo, & in libros de anima. Vide Trithemium cap. 770. Alius *Cajetanus* Vicentinus junior, cognomento *Tienæus*, qui auctor Ord. Clericor. Regular. Theatinorum, A. 1547. diem obiit, Sanctiſque adſcriptus eſt A. 1629. de quo Comnenus Papadopoli Tom. II. Gymnaſii Patavini pag. 272. De *Daniele Cajetano* Cremonenſi, qui Doctor humaniorum litterarum extinctus Mediolani A. 1528. Ariſius in Cremona litterata: & de *Thoma de Vio*, *Cajetani* nomine notiore, inſigni illo ſacrarum litterarum interprete & Cardinali, quem annus 1534. rebus humanis conſtat abſtuliſſe, Jacobus Quetif Tomo ſecundo Bibliothecæ Dominicanorum. De *Jacobi Cajetani de Stephaniſcis*, Cardinalis, defuncti A. 1343. opere proſometrico MS. quo vitam & res geſtas Cæleſtini V. Papæ celebravit, vide Labbei Bibliothecam MSS. pag. 236. De aliis ejus poematis, Epiſtolis, Sermonibus G. J. Eggs pag. 159. purpuræ litteratæ. * Cajetanus iſte Vicentinus author Comment. in Ariſtotelem & ipſe pariter cognomen habuit de Tienis, quo dein Cajetanus Junior ordinis Theatinorum primus author vir ſanctus diſtinguebatur. Ita enim me legiſſe ſuccurrit in veteri codice MS. Biblioth. Malateſtarum Cœſenæ, in quo commentarii ejuſdem Cajetani in lib. Phyſicorum Ariſtot. continentur: *Expliciunt quædam utilia per me Gajetanum recollecta cum Dei auxilio, cui ſint gratiæ infinitæ, ſicut ejus celſitudo meretur. Gajetanus de Tyenis.*

Ejuſdem Cajetani de Tienis eſt liber *expoſitionum regularum & ſophiſmatum Hentisberi*, cujus prior ut arbitror editio facta eſt Venetiis an. 1483. in fol. curante Mag. Franciſco Augubienſi medicinam theoricam legente.

Commentarii Cajetani in libros Phyſicorum prodierunt Venetiis a. 1496. in fol.

Cajus Epiſcopus Romanus ab Anno 283. Decembr. 16. ad 296. Vide acta Sanctorum April. 22. & Cæſarem Becillum in Actis S. Caji Papæ & Martyris, quæ illuſtrata notis edidit Romæ 1628. *Epiſtola ad Felicem* Epiſcopum legitur in Pſeud-Iſidoro Blondelli pag. 377. ſq. convicta fraudis & νοθείας inter alia etiam ex hoc, quod *paganorum* vocabulo pro ethnicis idololatris utitur. De eo, quod in veteri Pontificali libro Cajus dicitur conſtituiſſe, *ut omnes Ordines in Eccleſia ſic aſcenderent, ſi quis Epiſcopus fieri mereretur, ut eſſet oſtiarius, lector, exorciſta, acolythus, ſubdiaconus, diaconus, presbyter & exinde Epiſcopus ordinaretur*, videndus Petrus Couſtant in Epiſtolis Rom. Pontificum pag. 304.ſeq. De aliis Cajis dixi ad S. Hieronymum de S. E. cap. 59. * Quamquam Scriptorum, quorum Cajus nomen fuit, fuſiorem tractationem in Latina Bibliotheca Fabricius exegit; ut quædam tamen hic tradam de Cajo vetuſto ſæculi II. labentis ſcriptore, invitat me fragmentum vetuſtiſſimum a Muratorio ex cod. MS. annorum 1000. vulgatum Antiquit. Med. Aer. tom. III. pag. 853. Quamquam de authoris nomine nihil in ea legitur, cenſet tamen vir eruditus Caji Romanæ Eccleſiæ Preſbyteri eſſe, quem conſtat tredecim tantummodo Pauli Epiſtolas annumeraſſe, teſte Euſebio Eccl. Hiſt. lib. VI. cap. XX. omiſſa ad Hebræos epiſtola, quod cum Fragmento iſto plane quadrat. Demum librum *Paſtoris*, ait ſcriptor Frag-

Digitized by Google

Fragmenti, *nuperrime temporibus noſtris in Urbe Roma Herma conſcripſit, ſedente in cathedra Urbis Romæ Eccleſiæ Pio Epiſcopo fratre ejus;* quæ verba Hermæ ſubæqualem authorem fragmenti conſtituunt, neque hoc pariter a Cajo eſt alienum. Verum poſtrema hæc, ut vetuſtatem antiqui ſcriptoris probent; nihil tamen de Cajo evincunt. Inſuper vix credo Euſebium & S. Hieronymum tam ſedulo animadvertiſſe omiſſionem epiſtolæ ad Hebræos in ſcriptis Caii; nihil vero curaſſe neglectum unius ex Epiſtolis S. Joannis, cujus duas tantummodo recognoſcit: *ſubſcripti Johannis duæ in catholica habentur*. Expendant hæc eruditi, & judicium ſuum retineant quoadusque major lux veritati detegendæ affundatur.

Domitius de *Calderiis*, prope Veronam, ſive *Calderinus*, qui Juvenalem An. 1474. Statium A. 1475. inde Ibin Ovidii, Silium & Martialem, Suetonium, & Epiſtolas Ciceronis illuſtravit, Latine autem vertit Attica & Corinthiaca Pauſaniæ, ut librum adverſus Angelum Brotheum, Grammaticum, Obſervationum libros III. ex quibus nonnulla in Gruteri Lampade, ſive face artium Tom. I. pag. 311. ſeq. Orationes & Epiſtolas omittam. Vide de eo Bęlii Lexicon, ac de ejus ſcriptis, Bibliothecam Geſneri pag. 217. A. 1477. teſte Trithemio cap. 839.

Joannes Calderinus, Doctor Juris Canonici Bononienſis circa Annum 1350. gener Joannis Andreæ, de quo ſupra p. 94. De illo & filio *Caſpare Calderino*, qui in Decretales, & Indicem Decretalium, & de Interdicto Eccleſiaſtico ſcripſit; vide Paneirollum lib. III. de Legum Interpretibus cap. 21. * Codex MS. Felini n. 282. ſervat Conſilia Joannis Calderini, & Caſparis ejus filii, cujus operis Pancirolus non meminit. Sed Gazzalupus in hiſtoria interpretum, & gloſſatorum habet Joannem Calderinum *feciſſe pulchrum opus Conſiliorum*. De operibus vero Joannis, & Caſparis ad Pancirolum nos remittens Fabricius non egregiam ille operam præſtat Lectoribus, cum Pancirolus pauca tangat. Animadvertiſſe igitur oportet *Commentariorum in Decretales*, *earum Decretalium Indicem*, *& de Interdicto Eccleſiaſtico* librum authorem habuiſſe non Caſparem, ut male hic Fabricius, ſed Joannem Calderinum. Caſpar dedit *Repetitionem* ſuper tit. de Pœnitentiis & Remiſſ. impreſſam in fol. ſine loco & anno. Item & conſilia, quæ MSS. ſervat codex Felini 365. Alius codex ejuſdem Felini n. 408. hanc adnotationem exhibet ipſa doctiſſimi Felini manu ſcriptam: *Bartholomæus Sozinus vir doctiſſimus, a quo exemplum hujus libri habui, dicebat audiviſſe Marianum Patrem ſuum dicentem Antonium de Butrio, qui hæc conſilia per rubricas diſtinxit, & abbreviavit, ſedaſſe multa bona ex iis extenſis, quæ reſecanda non erant, cum nullum ex verbis horum Calderinorum careat ſale*. Porro in hoc codice conſilia ſunt integra, & extenſa cum pluribus, & variis adnotationibus extremo margini adſcriptis, quas dedit idem Felinus, dum ſæviente peſte ab Urbe Præneſtem ſe recepiſſet an. 1493.

Joannis Calderini commentatio in rubricam de uſuris extat in MS. codice 419. Bibliothecæ Felini.

Denique ejuſdem ſcriptoris erat olim tractatus de auctoritatibus vet. & novi Teſtamenti in canonibus inſertis. Extabat olim in MS. codice 146. Biblioth. Felini; modo vero avulſis neſcio cujus injuria foliis, nihil ſupereſt præterquam adnotatio quædam in principio legenda, quæ defectum monet.

Caldonius Epiſcopus in Africa tempore S. Cypriani, cujus Epiſtolæ inter Epiſtolas illius Martyris leguntur. Vide Blondellum de Epiſcopis pag. 41.

Caldrini repertorium citatur a Theodorico Engelhuſio. Fortaſſe intelligit Indicem Johannis Calderini in Decretales. Integer titulus operis eſt in editione Spirenſi An. 1481. fol. *Joannis Caldrini tabula continens auctores & ſententias Bibliæ prout in compilationibus*

Decretorum & Decretalium inducuntur. edita a *Thoma Dorniberg de Memmingen*.

Calendaria vetera complura feruntur, de quibus dixi lib. IV. Bibliothecæ Latinæ capite ſexto, neque alia in præſenti habeo, quæ dictis addam quam Calendarium An. Chriſti 354. *Lambecianum*, ex ejus Tomo quarto, & Grævii Tomo VIII. una cum iconibus recuſum exſtare etiam in ſupplemento Antiquitatis illuſtratæ celeberrimi Viri Bernardi de Montfaucon: Fragmentum vero Commentariorum, quos in illud paravit Hieronymus Aleander, in Philippi a Turre monumentis Veteris Antii pag. 222. ſeq. Tomo VIII. Theſauri Italiæ Burmanniani parte IV. Integrum quoque illud Calendarium, ſed ſine iconibus, ex Codice Joannis Cuſpiniani dedit Conradus Janninguş in Actis Sanctorum Tomo VII. Junii pag. 178. una cum alio Calendario antiquo *Ptolemæi Sylvii* An. Chriſti 448. ad Eucherium Epiſcopum, ex Codice MSto, qui apud Jeſuitas Antvverpiæ ſervatur. Partem vulgaverat Joannes Bollandus præfatione ad Tomum I. Januarii p. XLIV. ubi de Calendariis medii ævi Chriſtianis erudite differit. Calendarium *Ambroſianæ*, & alterum *Sitonianæ* Bibliothecæ (Caroli Sitoni, Mediolanenſis) edidit præclarus Muratorius Tom. II. ſcriptorum Italiæ Parte II. pag. 1027. & 1035. His denique accedit fragmentum Kalendarii veteris a Kalendis Julii ad Kalendas Januarias, quod in Prolegomenis Tomo ſecundo Anaſtaſii de Vitis Pontificum præfixis dedit V. C. Franciſcus Blanchinus, Veronenſis. Romæ 1723. fol. Calendarium Breviarii Romani exſtat etiam in Bartholomæi Gavanti Theſauro rituum Tom. II. pag. 212.

Gvalterus *Calenius* ex Cambria Britannus, Archidiaconus Oxonienſis circa Annum 1120. poſtea etiam juxta nonnullos apud Baleum II. 65. Exceſtrienſis Epiſcopus, (non ut apud Voſſium Oxonienſis.) *Galfrido* Monemuthenſi auctor fuit, ut Britannicorum regum hiſtoriam, quam ex Armorica ipſi ſcriptam lingua Britannica obtulit, Latine verteret: quod Galfridus fecit perſecutus res a Britone uſque ad Cadvvaladrum, qui Anno Chriſti 676. Patri Cadvvalino ſucceſſit. Huic Galfrido auctarium quadringentorum annorum a Calenio additum non ineleganti ſermone notat ex Ranulpho qui de legibus Angliæ circa Annum 1230. ſcripſit, idem Baleus & ex Baleo Pitſeus pag. 198. Sed de *Galfrido* infra ſuo loco, & de *Pontio Virunio*, qui ſex priores Galfridi libros, omiſſis quæ fabuloſa videbantur, redegit in compendium in gratiam Badoeræ, clariſſimæ Venetorum familiæ a Britannicis olim oriundæ, ut bene notatum Lambecio Tom. II. p. 479. Galfridum, Pontiumque cum aliis rerum Anglicarum ſcriptoribus vulgatos jam memoravi ſupra pag. 102.

Ambroſius Calepinus dictus a patria Calepio, oppido in Cenomanis Italiæ, habente nomen a bonitate vini, quod καλὸν πίνειν (*a*) Auguſtinianus vixit Bergomi, ubi octogenario major eſt mortuus An. 1510. 30. Nov. Perotti & multorum aliorum proficiens induſtria, utiliſſimum laborem inſumſit adornando *Dictionario Latinæ linguæ*, cujus prima An. 1505. ſecunda editio recognita ab auctore Venet. 1509. fol. tertia & quarta Pariſienſes a Badio Aſcenſio 1510. & 1525. Ab eo tempore (*b*) variis in locis & multorum virorum doctorum induſtria ita purgatum, locupletatum, interpolatumque eſt, perinde ut poſtea Baſilii Fabri the-

(*a*) Geſneros in Onomaſtico, ad calcem Calepini edit. Baſileenſis. Cangius præf. ad gloſſarium Latinum §. LII. Angelus Roccha indice auctorum ante Commentar. de Bibl. Vaticana, Rom. 1591. 4. & Jacobus Duportus pag. 132. poematum.

(*b*) Carolus Joſeph Imbonatus Biblioth. Latino Hebr. p. 303. Erythræus pinacothec. III. pag. 202. Bibliotheca Aproſiana pag. 604. ſeq. Adolphi Clarmundi vitæ virorum doctorum, editæ Germanice, Tomo primo pag. 219.

Digitized by Google

theſaurus Latinæ linguæ, ut Calepinus ſi jam rediret opus ſuum non agnoſceret utique, ſed miraretur. Pariſiis *Jacobus Montanus*, primus *Græcas* voces addidit. A. 1539. Baſileæ *Conradus Geſnerus*, a quo adjunctum virorum, locorum, rerum onomaſticon 1568. Venetæ editioni A. 1545. addita *Italica* vocabula & *Græca*, & ſecundæ apud *Paulum Manutium* Anno 1583. Nova recognitio quam *Joanni Paſſeratio* præter rem (*a*) typographi adſcripſere 1570. 1581. atque inde Genev. 1609. Pariſ. 1637. fol.

Antvverpiæ 1572. Latinis vocibus additæ *Hebrææ*, *Græcæ*, *Gallicæ*, *Italicæ*, *Germanicæ*.

Calepinus *Decem linguarum* Lugduni 1586.

Undecim linguarum ita ut Latini reſpondeant *Hebraica*, *Græca*, *Gallica*, *Italica*, *Germanica*, *Belgica*, *Hiſpanica*, *Polonica*, *Ungarica*, *Anglica*. Baſil. 1605. 1610. fol. ex recognitione quinta ſextaque ſubjuncto Conradi Geſneri Onomaſtico egregie locupletato, & ſeptima 1627. fol.

Calepinus Matthæi Maurach, Hungari S. J. Viennæ 1630. 12. in quo ex Calepino ſynonyma, compoſita, derivativa, attributa &c.

Calepinus *Octo linguis* Lugd. 1647. 1663. fol.

Noviſſime Calepinus *ſeptem linguarum* ex recenſione præclari atque accuratæ eruditæque diligentiæ viri *Jacobi Facciolati*. (*b*) Patav. 1718. fol. Apud Kœnigium in Biblioth. pag. 135. legas hunc Calepinum etiam *de laudibus Venetiarum* ſcripſiſſe. Ille vero valeat & ſpolia ampla ferat, Carolus a S. Cæcilia, Neapolitanus, quem idem Kœnigius pag. 148. narrat Calepini dictionarium tenuiſſe memoria, & ordine recitare potuiſſe.

Calixtus, *Caliſtus*, *Calliſtus*, Epiſcopus Romanus ab Anno 219. ad 223. Octobr. 14. quo Martyrii ejus (*c*) memoria recolitur. *Epiſtolæ duæ*: 1. ad Benedictum Epiſcopum, & 2. ad Epiſcopos in Gallia conſtitutos, Calliſto ſuppoſitæ, cum notis νοθείας in Blondelli Pſeudo-Iſidoro pag. 252. ſeq. De conſtitutione *jejunii quatuor temporum* videndus Petrus Conſtant in Epiſtolis Pontificum p. 113. ſq. Acta Martyrii ejus apud Surium 14. Oct. haud in omnibus ſincera fatetur Baronius ad An. 226. n. 2. cui adde Tillemontium Tomo III. memor. Eccleſ. pag. 251. & 681. edit. Pariſienſ.

Calliſtus II. antea *Guido*, ex Archiepiſcopo Viennenſi, Papa ab Anno 1119. Febr. 14. ad Annum 1124. Dec. 12. Ejus *Epiſtolę XXXV.* in tomis Conciliorum Labbeana, Harduini & Coleti, ex quibus apud Binium ſolæ primæ octo, atque in editionis Regiæ tomo vigeſimo ſeptimo. Sex Epiſtolas ad Hiſpanos exhibet quoque Aguirrius Tom. III. Concil. Hiſpan. pag. 334. Epiſtola ad Ludovicum VI. Regem Francorum apud Dacherium Tom. III. p. 146. & edit. novæ Tom. III. pag. 478. Alia apud Baluzium Tom. VII. miſcell. pag. 137. aliæ ad alios quinque Tom. II. p. 192. Ludovicus Jacobus p. 37. Bibl. Pontificiæ cum monuiſſet Epiſtolas quaſdam hujus Calixti legi apud Baronium Tom. XII. & in Concilio Lateranenſi A. 1122. & Joannem Marianam, Bibliothecam Floriacenſem, Guilelmum Malmesburienſem, Conradum Abbatem Urſpergenſem, Joannem Lievræum & alios, ſubjungit: *Ei ſedis Apoſtolicę legato ſcribit Paſchalis II. Hic liber Epiſtolarum aſſervatur in Bibliotheca Caſſinenſi*. Multus in laudibus *Jacobi* Majoris fuit hic Calixtus, quem vocat *Apoſtolum* & *Patronum Galęcię*, & in quem *Sermones IV.* in Galæcia ab eo habiti leguntur in Bibliotheca Pa-

(*a*) Joan. Henricus Bœclerus de Lexicis Græcis, & in Bibliographia Critica pag. 26. Bibliotheque ancienne & moderne Tome VII. page 318. Obiit Paſſeratius A. 1602.

(*b*) Giornale de' letterati d' Italia Tom. XXXI. pag. 412.

(*c*) Non 14. Septembris, ut Ludovicus Jacobus in Bibliotheca Pontificia pag. 36.

(*d*) Sammarthanor. Tom. I. Galliæ Chriſtianæ p. 799. ſeq.

trum Tom. XX. edit. Lugd. pag. 1278. Ex *libello de miraculis S. Jacobi*, quem laudat Trithemius cap. 359. excerpta apud Vincentium Bellov. lib. XXVI. ſpeculi Hiſt. cap. 30. ſeq. Liber *de vita & obitu Sanctorum*, quem huic Calliſto Voſſius tribuit, is eſt qui legitur inter *S. Iſidori* Hiſpalenſis opera, ut Oudino jam notatum Tom. II. pag. 1006. qui Calliſtum minime dubitat eſſe non approbatorem modo, ſed & auctorem *Hiſtoriæ Caroli Magni* commentitiæ quæ ſub *Turpini* nomine legitur, de qua infra ſuo loco. Calliſto etiam tribuitur apud Lud. Jacobum pagina 37. Liber *de inventione corporis Turpini Archiepiſcopi & martyris*. *De translatione corporis S. Jacobi Apoſtoli*. *De contractibus illicitis*. Conſtitutio de regalibus Henrico V. reſtitutis exſtat apud Laurent. Cherubinum Tom. I. bullarii p. 58. * Hujus Calixti, ut arbitror, eſt ſcriptum quoddam de converſione Auguſtini, quod legitur in libro *Sermonum* S. Auguſtini impreſſum Mutinæ anno 1477. in 4.

Calixtus III. antea *Alphonſus Borgia*, Papa ab Anno 1455. April. 8. ad A. 1458. Auguſt. 6. Ejus *Epiſtolæ novem*, inter Æneæ Sylvii Epiſtolas libro I. pag. 817. 818. 819. 821. 822. 825. 840. Aliæ *III.* ad Carolum VII. Galliarum Regem de Turcis non modo Conſtantinopoli ſed omnibus Europæ finibus longius repellendis, editæ a Dacherio Tom. IV. ſpicileg. pag. 381. (Tom. III. novæ edit. pag. 796.) & in tomis Concilior. Labbeana, Harduini & Coleti. *Conſtitutiones quatuor* apud Cherubinum Tomo I. bullarii pag. 379. Dicitur etiam A. 1456. compoſuiſſe *Officium in Feſto transfigurationis* Chriſti quod 6. Auguſti celebratur. Vide Macrorum hierolexicon pag. 634. ſeq. & Hoſpinianum de feſtis Chriſtianorum p. 135.

Philippus Bonacurſius, Græco nomine *Callimachi* notior, Janenſis e Geminiano Hetruriæ oppido, ditionis tunc Florentinæ, magnis legationibus functus & inſigni in aula Polonica auctoritate, diem obiit Anno 1496. Calendis Nov. Idem, *longa Experientia nomen cui dedit e merito*, ut adeo Philippus Callimachus a Callimacho Experiente, præter rem diſtinguatur. De hoc præter Joannem Vincentium Brutum in ejus vita, præmiſſa hiſtoriæ de clade Varnenſi, præter Jovium, Voſſium, ac Bælium, Octavius Ferrarius proluſione IX. Julius Niger in hiſtoria ſcriptorum Florentinorum pag. 11. ſeq. & Fridericus Hannibal Stempel de ſocietate abbreviatorum Romana, Jen. 1704. pag. 11. ſeq. ſed diligentiſſime Apoſtolus Zenus V. C. in Diario eruditorum Italiæ Tom. XXVI. p. 383. ſeq. ejuſque inſiſtens veſtigiis Niceronus in memoriis Gallice editis Tom. VI. pag. 196. ſeq. Scripſit 1. *de his quæ a Venetis tentata ſunt*, *Perſis ac Tartaris contra Turcos movendis:* edente erudito viro Nic. Gerbelio, cum *Oratione* ejus A. 1486. dicta *ad Innocentium VIII.* pro fœdere cum Rege Poloniæ ineundo adverſus Turcas. Haganoæ 1533. 4. Isleb. 1603. & inter ſcriptores rerum Perſicarum, Frf. 1601. fol. pag. 402. 2. *Vitam Attilæ* editam Tarviſii fortaſſis circa An. 1489. ſine loco & anno, atque inde Haganoæ 1531. 4. Baſileæ 1541. 8. in ſylloge cui titulus: Opus Hiſtoriarum noſtro ſæculo convenientiſſimum: & in Jo. Sambuci appendice rerum Hungaricarum, ad calcem Bonfinii Francof. 1581. & Coloniæ 1690. fol. pag. 638. una cum Attila Nicolai Olahi, metropolitæ Strigonienſis. 3. *De rege Hungariæ Uladislao IV.* & *clade Varnenſi*, A. 1444. libros III. Auguſtæ Vindel. 1519. 4. & Jo. Vincentio Bruto curante Cracoviæ 1582. 4. & inter rerum Hungaricarum ſcriptores Francof. 1600. fol. p. 290. & ad calcem Martini Cromeri Hiſt. Polonicæ Colon. 1589. fol. 4. *Epiſtolam de eadem clade* excuſam in Phil. Loniceri Chronicorum Turcicorum tomo ſecundo Baſil. 1556. & Frf. 1578. fol. 6. Orationem *de contributione Cleri ad bellum contra Turcas*, Cracov. 1584. 4. editore Jacobo Gorſcio.

ſcio. Omitto alia neſcio an edita, ut ſunt *Hiſtoria peregrinationum ſuarum: Vita Georgii Sanocei*, Archiepiſcopi Leopolienſis defuncti An. 1476. *De regibus Pannoniæ*, poema heroicum, memoratum Lilio Gyraldo. *De moribus Tartarorum* liber cujus meminit Trithemius cap. 944. *Amorum libri V.* diverſo metro. Diſputatio *de eloquentia* ad ſummum prope perducta faſtigium. *Orationes*, *Epiſtolæ*, *Elegiarum* liber & alia *poemata*, *hendecaſyllaba*, *epigrammata*. Cracoviæ in æde SS. Trinitatis hoc ei poſitum eſt ſepulchrum: *Philippus Callimachus Experiens, natione Thuſcus, vir doctiſſimus, utriuſque fortunæ exemplum imitandum, atque omnis virtutis cultor præcipuus, Divi olim Caſimiri & Joannis Alberti, Poloniæ Regum Secretarius acceptiſſimus: relictis ingenii ac rerum a ſe geſtarum pluribus monumentis, cum ſummo omnium bonorum mœrore & Regiæ domus atque hujus Reipubl. incommodo, Anno Salutis noſtræ MCCCCXCVI. Calendis Novembris vita decedens hic ſepultus eſt.*

* *Philippus Callimachus*. Ex ejus carminibus, quæ ſervat MS. codex Riccardianus pauca quædam dedit Cl. Lamius in catal. ejuſdem Biblioth. pag. 89.

Angelus Barboglita Callimachus, Meſſanenſis, Siculus, auctor *Rheginæ* ſive Poematis in laudem Petri Cardinalis Rhegini, cui etiam Gabrielis Pirovani defenſionem Aſtronomiæ obtulit, clarus circa A. 1500. Vide Diarium eruditorum Italiæ Tom. XXVI. p. 378. ſeq.

Dominicus Callimachus Senenſis, Antiquitatum amator & Hiſtoricus Romæ in aula Pauli II. circa Annum 1470. idem Diarium pag. 375. ſeq.

Callimachus de Monte Viridi, Mazarenſis Siculus, amicus Domitii Calderini circa An. 1477. ſcriptor libri de laudibus Siciliæ, Commentariorum Poeticorum, & Epiſtolarum familiarium. idem pag. 377. ſeq.

De primordiis *Calmoſiacenſis* Monaſterii libri duo ab Anno 1094. ad 1222. in tomo tertio theſauri anecdotorum Edmundi Martene pag. 1159.

Petrus Calo, ſive *Calotius* ex oppido Clodienſi ſive Clugenſi (Chiozza) ditionis Venetæ, Ordinis Prædicatorum, circa ſeculi XIV. initia, ſcripſit duobus ingentibus Voluminibus *Vitas Sanctorum*, quæ in Barberina atque in aliis Italiæ, etiam Angliæ Bibliothecis MSta ſervantur. Vide Oudinum Tomo III. pag. 695. ſeq. & Jacobi Echardi Bibliothecam ſcriptorum Dominicanor. Tom. I. p. 511. qui ex Rovetta etiam hujus Calotii tractatum *de Divinis myſteriis in Cœna ſacra*, *Vitam S. Dominici*, & *Sermones* memorat.

Camaldulenſium hiſtoriarum collector *Auguſtinus Fortunius* Florentinus laudatur a Julio Nigro de ſcriptoribus Florentinis pag. 6. & in Actis Sanctorum Junii Tom. I. p. 371. Ejus libri tres hiſtoriæ Camaldulenſis prodiere Florentiæ 1575. pars poſterior Venetiis 1579. 4. de qua Labbeus in Bibliotheca Bibliothecarum. *Guidonis Grandi* diſſertationes Camaldulenſes editæ Lucæ 1707. 4. de quibus Acta Eruditorum An. 1709. pag. 49. *Andreas Munnoz* ſive *Munnotius* Conchenſis in libris duobus de eremi Camaldulenſis deſcriptione, Rom. 1570. 4. & in Italia illuſtrata Francof. 1605. fol. *Lucas Barcinonenſis* in Romualdina, ſive de Eremitico montis Coronæ Camaldulenſis Ordine hiſtoria 1587. 8. & Venet. 1590. 8. & *Thomas de Minis* in Catalogo Sanctorum Beatorumque & dignitate ac Virtutibus clarorum Ordinis Camaldulenſis. Florentiæ 1606. 4. Videndus & *Arnoldus Wion* in ligno vitæ libro primo, & quæ ſupra in Ambroſio Camaldulenſi pag. 83. 84. & Acta Sanctorum 7. Febr. ubi de S. Romualdo fundatore Ordinis, quem ajunt diem obiiſſe An. 1027.

Joannes Campanus de Novaria, ſive Novarienſis Lombardus, auctor Libelli *de quadratura circuli*, obvii in appendice margaritæ Philoſophicæ, quem vi-

virum Matheſeos peritia conſpicuum plerique ſcripſere floruiſſe circa A. 1030. (*a*) Sed Lazarus Auguſtinus Cotta in Muſęo Novarienſi, vulgato Italice Mediolani 1701. fol. pag. 78. contendit longe juniorem, referendumque ad Annum 1250. quod enim in MS. Codice Biblioth. Thorunienſis (*b*) traditur eum concluſiones ſuas 796. in Euclidem finiiſſe Anno 1354. de librario potius quam de auctore eſt intelligendum. *Euclidem ex Arabico vertit Joannes Campanus circa A. C. ſi Volaterano fides eſt, milleſimum. Arabum autem interpretationem perſecutus, fœde perverſum nobis Euclidem reliquit*, judice Huetio pag. 227. de claris interpretibus. Prodiit Campani Euclides Venetiis 1472. fol. cum præfatione Erhardi Ratholdi: Concluſiones vero Campani etiam recentioribus quibuſdam Euclidis verſionibus additæ ſunt, ut Bartholomæi Zamberti, Veneti, Pariſ. 1516. Baſil. 1537. 1546. & 1558. fol. Cætera ejus ſcripta ſunt *Calendarium*, Libellus *de quadratura circuli* obvius in appendice Margaritæ Philoſophicæ, *Sphæra* & *de modo fabricandi ſphæram ſolidam*, *Theoricæ Planetarum*, *De computo Eccleſiaſtico*, *De compoſitione quadrantis* & *Breviloquium duodecim ſignorum Zodiaci*, in quo peculiarem modum erigendi Thematis cœleſtis per diviſionem verticalis primarii excogitavit, quem Gazulus Raguſeus Aſtrologus qui An. 1438. floruit, eſt ſecutus.

Joannes Antonius Campanus (a patria Cavellis pago Campaniæ) nobilitata per ingenii felicitatem humilitate originis, Epiſcopus ſub Pio II. & Paulo II. Interamnenſis ſive Aprutinus, deinde per liberiorem Epiſtolam (*c*) in gravem Sixti IV. indignationem incurrit exauctoratuſque & exul obiit Senis An. 1477. paullo major quinquagenario. Non eo ſolum nomine laudandus, quod eloquio ipſe enituit & carmine & hiſtoria, ut in ejus epitaphio vere proditum: ſed etiam quod fuit inter eos qui naſcentibus litteris obſtetricias manus auſpicato tulere, primaſque Latinorum ſcriptorum veterum, Livii, aliorumque editiones, ut emendatiores prodirent, ſtudio ſuo adjuvit. Vitam ejus Michael. Fernus Mediolanenſis præmiſit Campani operibus: aliam ex ejus ſcriptis collectam dedit Jo. Clericus Tom. XIV. Bibl. ſelectæ pag. 56. Fernianam ſed contractam ſequitur Oudinus T. III. p. 2679. Eandem notis locupletiorem celeberrimus Jo. Burch. Menckenius præfixit Campani *Epiſtolarum libris IX.* longe emendatius recuſis Lipſiæ 1707. 8. in quarum fronte effigies ære deſcripta conſpicitur, ad calcem vero appendix: in qua Campani *cenſuræ* in CXXXVI. *Quintiliani* declamationes, in *Suetonium*, in vitas *Plutarchi*, in *Livium*, & in *Quintiliani* Inſtitutiones: *Ciceroniſque & Quintiliani comparatio*. Deinde poſt editoris Orationem de Campani odio erga (*e*) Germanos, *octo libri Carminum* a Campano ſcriptorum. Operum junctim editorum binas editiones habeo in manibus, primam Romanam 1495. & alteram Venetam 1501. fol. quarum unam qui noverit, ambas perſpectas habebit: niſi quod Venetæ video Mich. Ferni quædam addita quæ in Romana non reperio, & *Jac. Antiquarii* Epiſtolam ad Michaelem Fernum in qua Campanum confert cum Jacobo Sylvio Picolomineo, Cardinal. Papienſi Epiſcopo & utriuſque ſcripta inedita a Raphaele Volaterrano premi queritur: tum Ferni reſponſionem in qua Antiquarium provocat ad prævertendum Volaterranum, officiumque hoc præſtandum Papienſi, quod ipſe Campano jam præſtet, collectis atque in lucem prolatis ejus viri lucubrationibus, *cujus præcelſum & cœleſte ingenium nihil attigit quod non incredibili felicitate ſeu ſubitus & extempo-*

(*a*) Trithemius cap. 324. de S. E.

(*b*) Petrus Jænichius in notitia Bibl. Thorunienſis Jen. 1723. 4. p. 20.

(*c*) libri IX. Epiſtola 4.

(*d*) *Sunt illæ medicæ quæ me genuere Cavellæ, Parva, ſed ingenio cognita rura meo.*

(*e*) *Adſpice nudatas barbara terra nates.*

porariis, ſeu meditatus & perflans luculentum præſtiterit & illuſtre .... Oratione amplior nemo, hiſtoria illuſtrior, in Philoſophia & diſputationibus uberior, diſtinctior, expreſſior: in Epiſtolis concinnior, ſuavior: in carmine ſonantior heroico, elegia gracilior, epigrammate ſcommoſior, feſtivior, argutior nemo: ubique promtus & facilis, ut neque ſudet uſpiam oratio horridior, neque verborum licentia ſubſultet, aut puerilibus laſciviat ſententiolis: per ſingula, ut quæque depoſcit res, uber & magnificus, gravis & venuſtus, pleno fluens alveo, non tenui excurrens rivo. Hinc ſuccedit poſt præfationem Ferni vita ab eodem ſcripta non indiligenter & monitum *de poſtillatis, ſicut vulgus appellat, Codicibus devitandis:* ubi inter alia: *nimia mancipum diligentia nos pœne perdidit, ex ignaviſque inertes facit & ſomnolentiſſimos. Tot tibi rubricellas formis apponunt, indices locant, poſtillas nectunt, ut quid in toto habeatur opere, illis fretus, non cures perveſtigare. Unde tua cum illorum ineptis conjuncta ſcientia tantum dicet te in litteris profeciſſe, quantum qui ex Gallicis ſtragulis Trojana norunt imperitis bella memorare, quorum in nullo ſtudio una eſt inanem picturam percenſere, turpiſſima cura* &c. Jam ſequuntur ipſa Campani (*a*) opera, quæ in priore etiam Romana editione perinde exſtant:

1. *Ad Pandulſum Balionium de ingratitudine fugienda libri III. pag.* 22.

2. *De regendo Magiſtratu ad Franciſcum Lutium, Equitem Senenſem, Prætorem Romanum*. pag. 43. recuſa in Bibl. Patrum Lugd. Tom. XXVI. pag. 799. Lovan. 1548.

3. *Joannis Antonii Campani Epiſcopi Crotoniatæ ad Franciſum Maximum Civem Romanum de dignitate matrimonii*. pag. 48. b.

4. *Thraſimeni lacus deſcriptio ad Pandulſum Balionium* p. 51. b.

5. *Ad Jacobum Cardinalem Papienſem Epiſcopum de fratris obitu conſolatio*. pag. 55. b.

6. *Cenſuræ: in Quintiliani Declamationes: in Orationes Tullii: in Victorinum de Generatione divina: in Suetonium: in Vitas Plutarchi: in Livium: in Quintiliani Inſtitutiones*. p. 36. Has cenſuras jam dixi recuſas eſſe nuper Lipſiæ, ſed omiſſæ neſcio quam ob cauſam illæ in Orationes Tullii & in Victorinum.

7. *Coram Pio abſceſſuri ad Venetos adoleſcentis Columnenſis Oratio* p. 65. b.

8. *Oratio ad Senatum Venetum*. ibid.

9. *Oratio in aſcenſione Domini*. p. 66. Hinc poſt Michaelis Ferni Epiſtolam ad Cardinalem de S. Cruce & decaſtichon.

10. *Campani Oratio Peruſiæ habita initio Studii Anno* 1455. p. 67. b.

11. *De mortis meditatione Oratio Cinericia dicta Romæ*. p. 73. b. recuſa in Bibl. Patrum Tom. XXVI. pag. 806.

12. *De Spiritu Sancto Oratio*. p. 79.

13. *De Circumciſione Oratio*. p. 82. b.

14. *In Feſto Sancti Stephani*. p. 84. b.

15. *In Feſto S. Thomæ de Aquino Oratio*. p. 86. b.

16. *Oratio habita in Conventu Ratiſponenſi ad exhortandos Principes Germanorum contra Turcas*, pag. 90. cum aliis ſimilis argumenti recuſa Isleb. 1603. & in Reuſneri collect. de bello Turcico. Lipſ. 1595.

17. *Oratio habita Senis in Exequiis Pii II. Pontificis Max*. p. 95. Omiſſa ante Æneæ Sylvii Opera, ubi Campanus ut apud Volaterranum, male vocatur Epiſcopus Aretinus.

18. *Habita Peruſiæ in Funere Magnifici Nelli de Balionibus*. p. 100. b.

19. *Oratio Peruſiæ habita in Funere D. Jo. Archiepiſcopi Beneventani ad filium Peruſiæ Gubernatorem*. p. 110.

20. *In Funere Cardinalis Sanctæ Suſannæ Saxoferratenſis, Oratio*. p. 112.

21. *In Funere Baptiſtæ Sfortiæ, Urbinatis Ducis, Oratio*.

22. *Cam-*

a) Etiam editio operum Campani Veneta A. 1518. fol. fuit in Bibl. V. C. Theodori Haſæi. Vide ejus Catalogum, Brem. 1732. 8. pag. 714. De Menkeniana Epiſtolarum & poematum editione, Acta Eruditorum 1707. pag. 278. Journal des Sav, 1708. Maj. p. 355.

22. *Campani Epiſtolarum Libri IX.* qui Francofurti deinde Anno 1602. 1614. atque emendatius ut jam dixi, nuper Lipſiæ recuſi ſunt: ne dicam de paucis illis quas cum Raviſianis ſive Joannis Textoris Epiſtolis Chriſtianus Daumius Lipſ. 1657. 12. vulgavit. Vide Epiſtolas Reineſii Daumianas pag. 114. 118. &c.

23. *Peruſinorum ad Pium II. in obedientiam Oratio, noviſſime ab Angelo Ubaldo viro ſpectatiſſimo Peruſiam allata: Campani fertur, tametſi ex nitidis ſuis non videtur fontibus hauſta, &c.* p. 76.

24. *Pii II. Pontificis Max. Vita* pag. 78. poſtea præmiſſa etiam Pii II. operibus.

25. *De vita & moribus Andreæ Brachii Peruſini*, geſtiſque ab An. 1328. ad 1428. *libri ſex*. Ad Carolum Fortebrachium Andreæ filium pag. 2. 58. recuſi deinde Baſileæ 1545. 8. & noviſſime Tomo XXI. ſcriptorum rerum Italicarum, Mediolan. 1732. fol. Exſtant etiam Italice Nic. Piccinino interprete, Venet. 1572. 4. & cum apologia pro patria Brachii, auctore Felice Ciatti, Peruſ. 1636. 4. Hoc in opere *rerum geſtarum fidem poetica adulatione corrupiſſe* Campanum Jovius arguit: & Varillaſius libro IV. anecdotor. Florentin. pag. 173. ait facile præcipuum hoc futurum inter ejus ſcripta, niſi tantum fabularum admiſcuiſſet, ut vel verſatiſſimis in hiſtoria ſeculi XV. Italiæ difficillimum ſit veras ejus narrationes a falſis diſtinguere.

Sequitur inde Epiſtola Ferni, quæ in Romana editione non exſtat, hac inſcriptione:

Dictatori perpetuo: Imperatori noſtro Maximo, Pomponio Læto, Magiſtro Equitum Phædro cunctæque Reipublicæ Litterariæ Michael Fernus Mediolan. vilis pabulator, ſtrenuam pugnam, pulchram victoriam. Deſinit in his verbis: *Tibi Dictatori perpetuo: Imperatori noſtro ſemper Auguſto, Pomponi Læte, Latini parens ſermonis, Reipublicæ Litterariæ tutor maxime, ad Campani gloriam, & meæ in te devotionis teſtimonium, votivæ dicavi*.

26. *Campani Elegiarum, Epigrammatumque libri VIII.* Lipſiæ etiam recuſi cum Epiſtolis.

Subjicitur carmen Sapphicum *de miſeria Poetarum*, quod exſtat etiam in laudati Menkenii analectis de infelicitate litteratorum p. 486.

Conſulere porro de hoc Campano juvabit Leonardum Nicodemum in additionibus ad Bibl. Neapolitanam Nicol. Toppi pag. 16. ſeq. Bælii Lexicon, Niſſeroni memorias virorum eruditorum Gallice editas Tom. II. pag. 268. Nicolaum Comnenum Papadopoli in Gymnaſii Patavini hiſtoria Tom. II. p. 174. Auguſtinum Oldoinum de ſcriptoribus Peruſinis pag. 23. ſeq. &c.

Epiſtolæ ad Cardinalem Papienſem ex Comitiis Ratisbonenſibus An. 1471. in Freheri Tomo ſecundo ſcriptorum Germanicorum & Goldaſti Politicis Imperialibus.

De vita *Friderici* Comitis & poſtea Ducis *Urbinenſis* vide Diarium eruditorum Italiæ Tomo XII. pag. 340. Huic *Urbinati hiſtoriæ* ſupremam, antequam obiret, manum impoſuiſſe, ex Michaele Ferno jam Geſnerus annotavit.

Ab hoc Campano diſtinguendi juniores tres, α *Johannes Campanus* Medicus, de quo familiari ſuo Joannes Pierius Valerianus de litteratorum infelicitate lib. 1. pag. 299. β *M. Joannes Campanus* Voidnicianus, Poeta cujus carmina duo, heroicum alterum, alterum elegiacum *de Principibus Turcicis* ab Ottomanno ad Mahometum III. exſtant in Gruteri deliciis Poetarum Germanicorum parte II. pag. 72. ſeq. *Liminis encomium* & *Pragæ urbis* carmine elegiaco, ex editione A. 1615. recuſum in amphitheatro ſapientiæ Socraticæ Dornaviano Tom. I. p. 657. & *Czechias* de Ducibus Regibuſque Bohemiæ Gorlic. 1653. 8. γ *Joannes Campanus* inter Anti-Trinitarios a Sandio relatus, qui B. Lutheri fuit temporibus. De hoc pauca quædam dixi in Centifolio Lutherano pag. 739. Vide ſis etiam pag. 721. & D. Guſtav. Georgium Zeltnerum in hiſtoria Cry-

Digitized by Google

Crypto-Socinianiſmi Altdorfini pag. 350. Sed diligentius de hoc Vir Clariſſimus Joannes Georgius Schelhornius in Tomo undecimo operis quod non ſine ratione Amœnitatum litterarum titulo inſcripſit, ſtatim in limine. * *Oratio habita Peruſiæ in funere D. Jo. Archiepiſcopi Beneventani ad filium Peruſiæ gubernatorem.* Lege ex MS. codice meo: *Oratio habita Peruſiis in funere parentis D. Jo. Archiepiſcopi Beneventani tunc Peruſii Gubernatoris*. Ubi Fabricius legit: *In funere Baptiſtæ Sfortiæ Urbinatis Ducis;* legit MS. codex: *Duciſſæ*.

In conferenda editione Romana operum Campani cum altera Veneta anni 1501. notat in Veneta, non item in Romana legi epiſtolam Jacobi Antiquarii ad Fernum. Oſcitantius tamen collationem iſtam inſtituiſſe Fabricium oportet; nam hæc ipſa Antiquarii epiſtola in Romana pariter non ſecus ac in Veneta legitur.

Petrus de Candia, ſupra *Alexander V.* Papa.

Candidus Arianus circa Annum 364. ſoli fortaſſe memoratus Philoſtorgio (*a*) VIII. 2. 4. 6. 7. & IX. 1. Ejus *liber de generatione Divina* cum Rhetoris Victorini Afri confutatione, occurrit ſubjunctus MS. in variis Bibliothecis, ut apud Sanderum p. 140. prodiit in Berna. Ziegleri Commentariis in Geneſin Baſil. 1548. fol. & cum reliquiis Victorini ab Andrea Rivino editis Lipſ. 1662. 8. *Epiſtola* qua anſa Victorino ſcribendorum contra Arianos librorum data fuit, libris hiſce præmiſſa legitur in Bibl. Patrum & hæreſiol. Heroldi p. 171. *Fragm. Epiſtolæ* Candidi ad Victorinum cum Victorini reſponſione in Mabillonii Analectis Tomo quarto pag. 155. editionis novæ pag. 21. ſeq.

Diverſi ab hoc *Candidus* Abbir Germanicianus in Africano Concilio An. 419. & *Candidus* Villaregienſis apud Auguſtinum. *Candidi* cujuſdam *dicta de imagine Mundi* in Bibliotheca Sangermanenſi evolvit Cangius, Cod. 561.

Candidus Fuldenſis, ſcriptor vitæ S. Ægilis, in antiquitatibus Brovveri Fuldenſibus etiam obviæ, Monachus circa Annum 822. Germanico nomine *Brun*, de quo ſupra. Diverſus ab eo *Candidus* Britannus Presbyter, cui Alcuinus nonnulla dicavit circa An. 790. De hoc Pitſeus pag. 828. ſeq.

Hugo Candidus, ſive *Whyte*, cujus hiſtoriam Cœnobii Ord. Ben. Burgenſis (Petroburgenſis hodie) uſque ad An. 1177. laudatam Voſſio pag. 454. ſed tunc ineditam vulgavit *Joſephus Sparke* V. C. inter Hiſtoriæ Anglicanæ ſcriptores Londin. 1723. fol. (*b*) una cum Chronico *Joannis Burienſis*, de quo ſupra *Roberti de Swapham* (qui circa Annum 1273. obiit) hiſtoria & regeſto Privilegiorum ejuſdem Cœnobii Petroburgenſis: *Walteri de Wytleſey* ejuſdem Cœnobii hiſtoria ab Anno 1246. ad 1321. cum *Anonymi* continuatione ad 1338. & *Anonymi* alterius hiſtoria Cœnobii Petroburg. verſibus ex uſu illorum temporum Gallicis, & *Wilhelmi Stephanidæ* Cantuarienſis de vita S. Thomæ Cantuar. Archiepiſcopi.

Candidus, quem in Hexaemeron ſcripſiſſe teſtantur Euſebius V. 22. Hieron. c. 48. S. Nicephorus, Honorius &c. & *Candidus* Iſaurus, circa A. 480. auctor Hiſtoriarum apud Photium Cod. 79. Græce ſcripſere non Latine.

Petrus Candidus December. infra, *December*.

* Michael Canenſis de Viterbio, inde Epiſcopus Caſtrenſis; *de Laudibus Beat. D. N. Nicolai V. Pont. Max. & divina electione ſcripſit;* quæ Oratio MS. extat in Biblioth. Vatic. Cod. 3697. & aliud exemplar in Pergameno apud V. C. Bernardinum Baroni Lucæ ſervatur, cui ſubjunguntur *hymni tres*, & *Oratio* pro B. Hieronymo; & *gratiarum Actio* pro ſua electione ad Epiſcopatum. De hoc authore vide Conſtantinum Ruggieri in libro de B. Niccolò Albergati

T t Ro-

(*a*) Reineſ. Epiſt. ad Daumium pag. 122. Tillemont. T. VII. memor. p. 508.

(*b*) Acta Eruditorum 1725. pag. 488. Memoires de la grande Bretagne Tome XIV. page 494.

Romæ 1745. in fol. & Dominicum Georgi in vita Nicolai V. pag. 200. & Cardinalem Quirini in vita Pauli II. ab eodemmet Canenſe ſcripta. Vide quoque Ughellum in Epiſcopis.

Nicolaus Cantlovv, ſive *Cantilupus* Anglus Briſtolienſis, Monachus Carmelita, atque inde Northampthoniæ Prior defunctus An. 1441. 6. Sept. Ex ejus ſcriptis laudantur *Ordinis ſui Encomium* & *Appendices Hiſtoriarum*. Sed librum de antiquitate & Origine Univerſitatis Cantabrigienſis, ſive *Chronica fundationis Cantabrigiæ* vulgavit V. C. Thomas Hearne, Oxon. 1719. 8. ut dicere me memini ſupra pag. 105.

Thomas de Cantilupo Epiſcopus *Herefordenſis*, cujus Miracula aſſertione probata enarrantur in Codice MS. 87. Gvilelmi Glynna Baronetti T. II. MStor. Angliæ pag. 52.

Canutus I. Rex Anglorum, Danorum & Norvveganorum ab Anno 1017. ad 1035. cujus leges apud Joannem Bromptonum ſupra Lambardum in Archænomia & Speelmannum Tom. I. Concil. Angl. pag. 539. aliosque de quibus pag. 283. 286. tum in Tomis Conciliorum Labbei Tomo IX. Harduini VI. & Veneta Coleti XI.

Robertus Canutus, Crecoladenſis, ſive, Crickeladenſis, rectius (*a*) Græcoladenſis, Anglus, Prior S. Fridesfvvidæ Auguſtinianorum Oxoniæ circa A. 1120. (*b*) ſcripſit *deflorationem hiſtoriæ naturalis Plinii* (*c*) ad Henricum I. Anglorum Regem. *Homilias XLI. ſuper ultimam partem Ezechielis* ubi S. Gregorius finivit, ad Reginaldum Greſebianum Canonicum. *De conjugio Patriarchæ Jacob*. *De benedictionibus Jacob & Moyſis* ad Gutlandum Monachum: & *Speculum Fidei*. Vide Lelandum c. 213. Baleum III. 4. qui præterea memorat Canuti opus *de matrimonio*. *Commentarios in Geneſin*, *Exodum*, *Leviticum*, *Numeros*, *Pſalterium*, *Cantica Canticorum*, *Regum* libros, *XII. Prophetas*, *Matthæum*, *Pauli Epiſtolas & Apocalypſin*. *De utriuſque Teſtamenti ſacramentis*. *Sermones* & *Epiſtolas*, & *libros duos ſententiarum Theologicarum*. Eadem ex Baleo repetit Pitſeus pag. 234. quem ſecutus etiam juniorem facit hunc Canutum quam debebat multis annis.

Martianus Mineus Felix Capella, Madaurenſis Afer circa A. 470. Romæ ſcripſit ſeptem libros *de ſeptem diſciplinis*, quo titulo eos laudat Alcuinus de ſeptem artibus pag. 1256. His duos præmiſit *de nuptiis Philologiæ* & *Mercurii*, qui per *ænigmaticum epithalamium* intelliguntur a Wibaldo Abbate Corbejenſi Epiſt. 147. Tom. II. veterum monumentorum Edmundi Martene pag. 334. De hoc Capella ſatis dixi lib. 3. Bibliothecæ Latinæ cap. 15. Obſcurius ſcribendi genus illi objicit Ganfredus Canonicus. Epiſtola ad Petrum de Buxeria apud laudatum Martene Tomo I. anecdotorum pag. 506. *Non petimus nos aut laſcivire cum Sidonio, aut vernare cum Hortenſio, aut involvere cum Marciano*. Editionem Baſileenſem Capellæ An. 1532. fol. apud Henricum Petri, habeo a capite ad calcem collatam a viro docto cum inſigni MS. Codex ſeptingentorum annorum cum veteri commentario memoratur a Bernardo Pez Tom. III. theſauri anecdotorum parte III. p. 620. Inſtituerat etiam illuſtris Leibnitius Capellam poſt Grotium illuſtrare, atque in uſum Sereniſſ. Galliarum Delphini edere: ſed deſtitiſſe ab eo propoſito dicitur cum ſurrepta illi eſſent, quæ in chartam ad inſtitutum iſtud conjecerat. *Scriptorem operoſe in multis ineptum* vocat Nicolaus Heinſius Epiſtola ad Joannem Fridericum Gronovium Tom. III. ſylloges Burmannianæ pag. 466. quo pag. 460. judice, *mendoſa infinita in ſcriptore doctiſſimo, ſed peſſime ſi quis alius habito*:

(*a*) Duæ olim ſcholæ in duobus prope Oxoniam oppidulis, quorum uni Latinoladæ, alteri Græcoladę nomen impoſitum, ob Græcas & Latinas literas quæ ibi docebantur. Ita ex Lelando in vita Alfredi Magni Baleus pag. 213.

(*b*) Vide Antonii Wood Athenas Oxoniæ pag. 48.

(*c*) MSS. in Angliæ Bibl. Conf. Oudin. T. II. pag. 1024.

to: cui utinam manus aliquis admoveret. Caſtigavi certe plurima ex ingenio, nuper illum percurrens, & , ſi vacaret attente ſingula examinare, nulla eſſet pagella in qua non errores multos poſſim exhibere commiſſos. Petrus Scriverius ad lib. I. Martialis epigr. 31. vocat *lippitudinem Latinitatis, & nunquam tironibus legendum ſcriptorem.*

Joannes Capgravius, ſive ut Lelando cap. 555. *Capogrevus*, Anglus Ord. eremitar. S. Auguſtini Provincialis, & Theologus Oxonienſis defunctus Anno 1464. (*a*) alterum *Lyram* dictum notat Elſſius in encomiaſtico Auguſtiniano p. 336. nam & ipſe pleroſque S. Scripturæ libros Commentariis illuſtravit *Pentateuchum* ad Hunfredum, Ducem Claudianum: *Joſuam*, *Judices*, *Ruth*, *Regum libros*, ad Joannem Lovum, Aſaphenſem Epiſcop. *Pſalterium*, *Eccleſiaſten*, (*b*) *Eſaiam*, *Danielem*, *XII. Prophetas minores*, & *Novum Teſtamentum*. Scripſit præterea *Manipulum doctrinæ Chriſtianæ*, *De Fidei Chriſtianæ ſymbolis* libros III. ad Gvilelmum Elienſem Epiſcopum. *Ordinarias diſputationes*. *In quatuor libros ſententiarum*, *Determinationes Theologiæ*, *Lecturas per annum*, *Sermones per annum*, *Orationes ad Clerum*, *Librum ad poſitiones erroneas*, *Epiſtolas* &c. Denique hiſtorici argumenti ſcripta *Vitam S. Auguſtini* ad Joannem Gauterofordum, Abbatem ſani Joannis Avonæ mediterraneæ: *de ſequacibus S. Auguſtini*, ſive de illuſtribus Auguſtinianis: *De nobilibus Henricis* libros III. ad Henricum VI. Angliæ Regem: *Catalogum Sanctorum Angliæ* ſive *Legendam* editam Lond. 1516. fol. *Vitam Humfredi* Gloceſtriæ Ducis, Mæcenatis ſui, nec non *Chronicon* ex Jo. Tinmuthenſi & aliis collectum, ab Orbe condito ad Eduardum IV. qui Anno 1461. regnare cœpit. Pleraque horum MSta in Angliæ Bibliothecis adhuc ſervantur ut notavit Oudinus Tom. III. p. 2595. & Warthonus ad Caveum ad Annum 1450. qui quoque *vitam S. Gilberti* auctoris Ordinis Sempringhamii, ſed Anglice a Capgravio ſcriptam commemorant.

Joannes Capiſtranus, ſive de *Capiſtro*, in vico hoc Aprutii natus Anno 1385. diſcipulus Bernardini Senenſis, Ordinis Minor. & circa Annum 1440. inquiſitor S. Fidei, & ore ac manu oppugnator Begvardorum ſive Begvinorum, Huſſitarum, Turcarumque: Legatus Pontificis per Italiam ac Germaniam ſingulari prædicandi vi ac facultate, diem obiit A. 1456. & deinde Beatorum numero adſcriptus eſt a Gregorio XV. De ſcriptis ejus non habeo quæ addam notatis a Warthono ad Caveum An. 1440. ab Oudino Tomo III. pag. 2462. & de ineditis atque ab Alphonſo Ciccarello ei ſuppoſitis a Waddingo pag. 197. Bibl. Ord. Minor. niſi quod apud Antoninum Mongitorem in appendice ad Tom. II. Bibl. Siculæ pag. 22. lego Joannem Antonium Seſſam, Panormitanum prælo parata habuiſſe *S. Joannis de Capeſtrano Ordinis Minorum Obſervantium Opera omnia, diuturno labore viginti annorum collecta, notis illuſtrata & in tomos XVII. digeſta in fol.*

Joannes Capiſtranus, Monachus Sileſius qui poſt An. 1460. vixit, & cujus revelationem addita interpretatione exhibet Joannes Wolfius Tom. I. lectionum memorabilium p. 824. 825. ſeq.

Robertus Capito, ſive *Groſſhead*, Epiſcopus Lincolnienſis. infra, *Robertus*.

Cappidus Stavrienſis, Friſius Sacerdos circa Annum 920. auctor creditur *vitæ S. Odalphi* Presbyteri qui circa An. 860. vixit vulgatæ a Surio & in Actis Sanctor. XII. Junii. Traditur etiam ſcripſiſſe *vitas SS. Lebuini*, *Otgeri* & *Plechelmi*. Nam de *Genealogia Principum*, *Ducum ac Regum Friſiæ*, & *Hiſtoria Eccleſiaſtica gentis Friſonicæ*, quas ei tribuit incendioque abſumtas dolet Suffridus Petri, (*c*) video viros doctos non minus, quam de multis aliis ab eo ex antiquitate ultima Friſiorum jactatis dubitare.

(*a*) Pitſeus male refert ad Annum 1484.

(*b*) Ita Baleus VIII. 1. Pitſeus pag. 672. & alii rectius quam Elſſius *in Eccleſiaſticum*.

(*c*) De ſcriptoribus Friſiæ pag. 57.

Capreolus Carthaginienſis in Africa poſt Aurelium (*a*) A. 430. Epiſcopus, *Epiſtolam ad Synodum Epheſinam*, miſit per Beſſuilam Diaconum quæ exſtat in Actis Concilii Epheſini An. 1431. habiti Actione I. Latine apud Baluz. pag. 477. Græce vero & Latine apud Binium, Labbeum, Harduinum, Coletum. Meminit hujus legationis Capreolus ipſe in ſcripto de quo mox: Epiſtolæ Vincentius Lerinenſis pag. 323. commonitorii, & qui nonnulla ejus adducit, ſed aliis verbis Latinis, Ferrandus Diaconus in Epiſtola ad Pelagium & Anatolium. Libellus ſive Epiſtola altera ad Vitalem & Tonantium (*b*) Hiſpanos *de una Chriſti veri Dei & Hominis perſona contra recens damnatam hæreſin Neſtorii*, edita primum ſed mutila a Baronio ad Annum 431. num. 27. ſeq. ex veteri Codice Nicolai Fabri, quem Baluzius teſtatur nunc exſtare in Bibliotheca Eccleſiæ Pariſienſis. Integram ex Codice Herivallenſi, in quo poſt Leporii libellum emendationis exſtabat, vulgavit Pariſ. 1631. 8. tomo primo opuſculorum: ex qua editione recuſa eſt non modo in Sirmondi Operibus, quæ junctim vulgata ſunt Lutetiæ & Venetiis, Tomo I. pag. 363. 376. præmiſſa Hiſpanorum illorum Epiſtola, quam per Numinianum ad Capreolum miſerant cum hac ſubſcriptione: *Incolumem venerabilitatem tuam nobis Dominus noſter Jeſus longiorem conſervet, Domine ſancte ac venerabilis Papa*. Exſtat hæc Epiſtola ex Sirmondi editione non ſolum in Bibl. Patrum Lugdun. Tom. VII. pag. 5. ſed etiam in Tomo ſecundo Conciliorum Hiſpaniæ pag. 196. ſeq. cum notis Cardinalis de Agvirre. Denique *Sermonem de tempore Barbarico* (Vandalis Africam vexantibus) qui exſtat in tomo ſexto operum S. Auguſtini edit. Amſt. (ad Pariſienſem Benedictor.) pag. 453. ſeq. Tillemontius Tom. XVI. pag. 502. negat Auguſtinum habere auctorem, ſed vel Capreolum hunc, vel Quod vult Deum, vel aliquem ex Presbyteris illius ætatis Carthaginienſibus.

Helius Capreolus Brixienſis Jctus ſcriptor *Chronicorum de rebus Brixianorum*, tam ſacris & Civilibus, ab Urbis exordio ad Annum 1510. libris XIV. in theſauro ſcriptorum Italiæ Burmanniano Tom. IX. parte VII. Duo poſtremi libri in hac editione primum lucem adſpexere Apoſtoli Zeni beneficio ex MSS. Codd. Bibl. Ottobonianæ: nam prior editio Brixienſ. ſine loci nota in fol. tantum priores duodecim libros complexa fuit, deſinentes in An. 1500. Eam ſolam vidit Voſſius, teſtatus duorum poſtremorum Codicem MS. fuiſſe apud Dominicum Molinum. Idem pag. 822. notat Capreolum hunc obiiſſe Annum 1519.

Joannes Capreolus Gallus, Ord. Prædic. in Ruthenenſi Conventu rebus humanis valedixit An. 1444. Scripſit *in IV. libros Sententiarum* pro Thoma adverſus Joan. Scotum, Petrum Aureolum, Nominales, alioſque Thomæ adverſarios Venetiis 1483. edente Thoma de Sancto Germano, quatuor Voll. nitide in fol. inde ibid. 1514. 1519. 1589. Vide Jacobum Echardum Tom. I. p. 796. ubi etiam de Compendio quod ex vaſto hoc opere inſtituerunt facere Paulus Soncinas, Iſidorus de Iſolanis & Silveſter Prierias.

Bartholomæus de Capua, Jctus qui Neapoli Jus Civile docuit, diemque obiit Anno 1316. ita enim *bis octo* in ejus epitaphio accipiendi apud Pancirollum quem ſi placet vide lib. 2. cap. 48. de Juris interpretibus.

Joannes de Capua, circa Annum 1262. ex Hebraico vertit, & Matthæo tituli S. Mariæ in Porticu R. E. Cardinali dedicavit *Directorium humanæ vitæ*, quod ait ex lingua Indorum verſum in Perſicam, inde in Arabicam & ex Arabica in Hebræam. Prodiit ſine loci & anni no-

(*a*) Non poſt *Quod vult Deum*, qui Capreolo ſucceſſit. Vide notas ad Auguſtinum Tom. VI. editionis Amſtelodamenſis pag. 845. Tillemont. Tom. XVI. memor. p. 495. ſeq.

(*b*) Sirmondus *Conſtantium*.

nota in fol. Directorium hoc continet notum librum *Culila & Dimna* ſive Στεφανίτης καὶ Ἰχνηλάτης, de cujus variis verſionibus & interpretibus dixi Volum. VI. Bibliothecæ Græcæ pag. 460. ſeq. Inſignem in illo apologorum Sinenſium numerum contineri, præclaraque ſcientiæ moralis ac politicæ præcepta lepidarum fabularum more propinari notavit David Millius Oratione erudita de fabulis Orientalium, Trajecti 1716. 4. edita p. 16.

Thomas de Capua, ab An. 1216. ad 1243. Cardinalis, ſcriptor variorum *hymnorum* (de quibus G. Joſeph Eggs in purpura docta pag. 134.) & *Summæ dictaminis* varii argumenti jocoſi ſeriique proſa & rhythmo, de qua MS. in variis Bibliothecis Oudinum ſi placet vide Tom. III. pag. 87. ſeq. Vide Thomas.

Caradocus Monachus Ordinis Benedict. Lancarovanenſis circa Annum 1150. ſcripſit *Hiſtoriam Britonum* ſive *Britannorum ſucceſſiones*, ſive ut eſt in diſticho veteri apud Pitſeum, Voſſium, alioſque:

Hiſtoriam Britonum doctus ſcripſit Caradocus
Poſt Cadvvalladrum regia ſceptra notans.

Latine non Britannice ſcripſiſſe perſuaſit ſibi Lelandus c. 162. qui editurum quoque ſi uſpiam extet, opus illud recepit. Uſque ad Cadvvalledrum Regem Venedotarum ſive ad An. 676. hiſtoriam produxerat *Gualterus Calenius* de quo ſupra. Cadvvalladro Idvvalla ſucceſſit. Hiſtoria Caradoci MS. in variis Angliæ Bibliothecis, ſicut *Vita Gildæ Albanii* quoque, vide Uſſerii Antiqnit. Britannic. pag. 442. Oudinum Tomo II. pag. 1415. ſeq. Librum *de ſitu Orbis* & *Commentarium* in *Joannis Merlini Prophetiam* memorant Baleus centur. 2. cap. 87. & Pitſeus pag. 215. qui teſtatur Vitam Gildæ Caradocum hoc concluſiſſe diſticho:

Hiſtoriæ veteris Gildas luculentus arator
Hæc retulit, parvo carmine plura notans.

De vita Caradoci vide infra, *Sylveſter Gyraldus*.

Pontius Carbonellus, de Bottingata, Catalanus, Ordinis Minorum, deceſſit e vita circa Annum 1297. Compoſuit *Commentarios in univerſa Biblia ex ſanctis Patribus*, ſive *Catenas* nondum editas quod ſciam, niſi quod *Catenam auream in quatuor Evangelia*, editam plus ſimplici vice ſub *Thomæ* Aquinatis nomine, huic Carbonello quidam adſcripſere. Opus integrum lucem nondum vidit, ſed octo magnis tomis in Bibliotheca Toletana Fratrum Minorum aſſervatur. Vide Waddingi Annales ad An. 1297. & Bibliothecam p. 295. Oudinum Tom. III. p. 580.

Joannes de Cardalhaco ex Archiepiſc. ab An. 1360. Bracarenſi Toloſanus ab Anno 1378. ad 1390. de quo accurate Baluzius ad Papas Avenionenſes Tom. I. pag. 1323. ſeq. & ex eo Oudinus T. III. pag. 1079. ubi etiam de legationibus ejus & de Codice *Orationum* necdum edito.

Henricus Caretus ſive de *Carreto*, aliis de *Caleto*, Ordinis Minor. Epiſcopus ab An. 1300. Lucanus, qua ſede excidit cum a Petri Corbarii Anti-Papæ & Ludovici Bavari partibus adverſum ſe ſtetiſſet. Ejus *Logica & Modus atque reſolutio S. Scripturæ in Ezechielem Prophetam* An. 1316. dicata Joanni XXII. MSta in Bibliotheca Colbertina. Vide Oudinum Tom. III. pag. 806. * Synodi Lucenſis ab eodem celebratæ conſtitutiones ex membranaceo Lucenſi codice ego vulgavi in meo Conciliorum ſupplemento Tom. IV. pag. 307.

Ægidius Carlerius, qui Ann. 1414. Baſileenſi Concilio interfuit, Decanus ab Anno 1431. ad 1472. Cameracenſis, ſcripſit *Conſultationes Caſuum* ſportam ſportulamque Bruxell. 1478. fol. & alia quæ in MS. Collegii Navarrici, Collegii Pariſ. exſtant, atque recenſentur a Launojo in hiſtoria Regii Navarræ Gymnaſii p. 581. ſeq. (& Tom. IV. Opp. edit.

edit. Genev. Part. 3. lib. 2. cap. 4.) & apud Oudinum Tom. III. pag. 2552. ſq. In memoriam mihi hic vocat *Antonium Carlerium*, longe recentioris licet ætatis nec ſcriptis nobilis, cui idem Launojus epitaphium poſuit libro ſeptimo Epiſt. 2. pag. 623. non indignum quod & hoc loco legatur:

Sta viator & vide.

Hic jacet Antonius Carlerius, Lauduni in Belgica ſecunda, honeſtis ac religioſis parentibus natus; Facultatis Theologiæ Pariſienſis Baccalaureus: Baſilicæ ſanctæ Mariæ Canonicus, & Eccleſiolæ beati Martini ad eandem Baſilicam Curio; innocentiſſimæ & actuoſiſſimæ juxta vitæ: Duobus his pluſquam par titulis, ſi tamen alter ob plebis reditusque paucitatem id nominis meretur: abſolutum Chriſtianæ humilitatis exemplar; vir ſimplicitatis eminentiſſimæ, incomparabilis modeſtiæ, cum in arduis fere nihil ſibi ſumeret, permulta ſi voluiſſet, diuturni uſus magiſterio, & acquiſitæ ſcientiæ jure ſibi ſumpturus: In tantum frugi, ut quotidianus & domeſticus victus non multum abeſſet a jejunio præ ciborum parcitate: Aſſiduus & indefeſſus catechiſtes, cum publice tum privatim: Sermocinatus vulgariter nec ulli nec uſquam fuit faſtidio, auribus & animis in dies audiebatur pronioribus. Hierarchicum deperiit ordinem, obedientiam & veteris diſciplinæ inſtaurationem: Contentus nuſquam magis viſus, aut hilarior, quam cum varia Epiſcopi pro negotiis piis mandata identidem perficeret ſeu in urbe, ſeu in pagis: Inimicarum charitatis litium fugitans; exortarum inter privatos rixarum pacificator humaniſſimus; ad captivorum, rei capitalis damnatorum, miſerorum & oppreſſorum quorumlibet conſolationem paratiſſimus; advolabat, non currebat; ubique locorum acceptiſſimus, ac propter ingenuos mores ne malis quidem inviſus aut moleſtus habitus. Omnibus præſto fuit, quibus potuit; divitibus, egenis, qua cognitis, qua incognitis, cæteris in Clero, in Monaſteriis, in Noſocomio, in Gerontocomio degentibus: Nulli defuit, ſi deeſſe non potuit, in damno poſitum ducens tempus omne, quod in Dei gloriam, vel in privata publicave Eccleſiæ commoda non inſumebat. Eo tandem Divini amoris incenſus ardore, ut quod bonum præſtare licuit, ſemper præſtiterit, & quod malum, ne fieret, impedire liberum fuit, ſemper impediret: Et ſic omnia factus omnibus, & jamdudum impletis vere Chriſtiani hominis partibus univerſis, & cœlo maturus, ut immortalis illic viveret, hic inter mortales vivere deſiit, Anno ætatis ſuæ LVII. Chriſti MDCLXIX. pridie Idus Majas.

Carminii liber ſecundus de Italia laudatur a Macrobio V. 19. Idemque videtur Voſſio quem Servius ad Æneid. V. 233. ait *de elocutionibus* ſcripſiſſe. Laudatur ab eodem Servio ad Æneid. VI. 638. 862. VIII. 406.

Carolus Bovillus, Gallus, ex Samarobrina Veromanduorum metropoli, quam ipſe in Epiſtola ad Badium pag. 52. ſeq. deſcribit. Canonicus Noviodunenſis clarus An. 1500. ac deinceps: varia ſcripſit quæ ſtudium ingeniumque ejus atque *ecſtaſes* interdum etiam, ut vocat Naudæus (*a*) *profundiorum meditationum* teſtantur. Pariſiis 1503. quidem lucem vidit *Metaphyſicum introductorium*, & cum Jacobi Fabri, quem alibi Præceptorem ſuum appellat, introductione in Arithmeticos Boethii libros (*b*) & Aſtronomico prodiere Bovilli *Geometricæ introductionis* libri VI. & libelli *de circuli quadratura*, *De cubicatione ſphæræ*, & *introductio in Perſpectivam*, quæ exſtat etiam in appendice Margaritæ Philoſophicæ cum *epitome rerum Geometricarum* ex Bovilli introductione per Joannem Cæſarium. Baſil. 1535. 4. Introductio Geometrica etiam Pariſ. 1587. 8. & Gallice 1514. 4. In ejuſdem operibus apud Henricum Stephanum avum editis Pariſ. 1510. fol. exſtant:

1. Li-

(*a*) Naudæus Apologia pro Magis pag. 521.
(*b*) Vide Maittairium Tom. II. annal. typograph. pag. 216. 255.

Digitized by Google

1. Liber *de intellectu* Angelico & Humano, & utriuſque ſpeculari natura & illuſtratione a Deo, ita ut hominis intellectus, ſenſu poſterior, Lunam, Angelicus prior ſenſu, Solem referat: & intellectus ſit unitas memoriæ, memoria vero unitas intellectus. Ad Franciſcum Hallevvin, Pontificem Ambianorum. pag. 3.

2. Liber *de ſenſilibus* ad Carolum de Genlis, Præſulem Noviodunenſem. pag. 22. ubi de cognitivis animæ *viribus* ſive *potentiis*, tactu, guſtu, olfactu, viſu, auditu, imaginatione, ratione, intellectu ac mente, nec non de *objectis* ejuſdem, loco, ſapore, odore, colore, ſono, corpore, anima, Angelo & Deo. In hoc libro pag. 25. b. & 48. Orbem Solis verum eſſe Mundi medium diſputat, & Terram ac Firmamentum in extremis verſari. Tractat etiam pag. 36. ſeq. de ſomno duplici, interiore & exteriore. Sed cum Mundum vult eſſe animal, pag. 41. b. mira ejus eſt philoſophandi ratio, cum in Sole & Planetis *ſenſus*, in Stellis *imaginationem* hujus animalis contendit conſiſtere. Animæ ſubſtantiam unitrinam, tribus circumvallatam orbibus, proprio intellectuali, corporeo & Mundano, indeque trinam vitam hominis contemplativam, activam, factivam. Sine ſenſuum præſidio nullam poſſe hominem ab homine neque ſenſibilium neque intelligibilium adipiſci diſciplinam. pag. 54.

3. Liber *de Nihilo* ad Jacobum Vitriacum, Cancellarium Borbonium. pag. 63. in quo inter alia, quod Materia eſt Entis & Nihili medium, & ad Deum omnia nihil ſunt, nec ipſe creatione omnium eſt immutatus. Concludit denique de Theologia affirmativa differens, veriſſimam & ſummam Theologiam eſſe doctam ignorantiam: (quod citra Divini Verbi Lumen ſubtiliſſimus quiſque libenter eſt confeſſus.) Hic Bovilli liber recuſus exſtat cum Martini Schoockii tractatione Philoſophica, & Jo. Paſſeratii carmine de nihilo, cum ejuſdem Schoockii notis Groningæ 1661. 8. Hunc miror non addidiſſe *hecatodiam* ſive verſus elegiacos centum, (diſticha (*a*) quinquaginta) quæ de eodem argumento Bovillus pag. 75. b. ad calcem libri ſubjecit, dicavitque Nicolao Grambuſio S. Theologiæ Profeſſori.

4. Commentarius in *Jacobi Fabri*, Stapulenſis introductionem *Artis Oppoſitorum*, ſive *Logodædaliæ* ad Franciſcum Mellodunenſem, delectum Præſulem Atrebatenſem. pag. 77.

5. *De generatione* ad Ludovicum Borbonium, Antiſtitem ac Ducem Laodunenſem. pag. 97. ubi inter alia diſputat materiam totam ſimul eſſe creatam & totam ſimul elementatam. Etiam huic libro *hemihecatodiam*, hoc eſt verſus hexametros quinquaginta de eodem argumento ſubjecit.

6. *De ſapiente*, ſive de præſtantiore gradu hominum qui non tantum ſunt, ut terra, vivunt ut aqua, ſentiunt ut aer, ſed etiam intelligunt ut ignis, veraque bona ſectantur pag. 117. ad Gvilelmum Briconetum Præſulem Lodovenſem. De immortalitate animi, & futura corporis inſtauratione cum dixiſſet pag. 124. Sapientis mentem immortalitate plenam concludit quaſi juge eſſe Convivium, ſpeculum Univerſi pag. 132. b. Bene autem eſt quod melioribus argumentis edocemur de SS. in Deo Trinitate quam ex ſignis illis ſenſibilibus quæ congerit Bovillus pag. 134. ſeq. & quod pag. 131. b. omnem cognitionem diſputat aliquo modo Trinitatem eſſe. Deum fontem Lucis, Angelum primum Lucis ſpeculum pag. 140. hominem per angelicum tranſparentiam pag. 141. b. Sol purus ac ſine ſpecie intellectum Angelicum, Luna maculoſa humanum refert p. 143. ſecundam & ultimam Dei imaginem.

7. *De numeris* ſive de proprietatibus ac myſteriis duodecim numerorum pag. 148. b. ad Germanum Ganajenſem, Præſulem Cadurcenſem. Sunt in his, ſicut & in Epiſtolis Bovilli, quædam non ablu-

(*a*) Non centum, ut Hendreichius.

ludentia ab argutationibus Pythagoricorum, qualia apud Nicomachum & in Jamblichi Theologumenis Arithmeticæ, Meurſiumque & Petrum Bungum: Sed & in Jodoci Clicthtovei opuſculo de myſtica numerorum ſignificatione, Pariſiis 1514. 4. Plane autem ludit operam Bovillus, quando pag. 162. b. ſeq. mirificis argumentis multus in eo eſt, ut numerum ſenarium atque inde 666. ex Apocalypſ. XIII. 18. numerum hominis eſſe doceat, uti ſeptenarium, numerum Divinitatis. Epiſt. 1.

8. *Epiſtolæ XX.* Bovilli & aliorum ad Bovillum, V. Germani de Ganay, IX. Franciſci Ximenes, Cardinalis, XIII. XIV. Nicolai Horii, XVII. Jacobi Fabri, Stapulenſis, & XIX. Alani Varenii. In tertia ad Germanum de Steganographia Trithemii ita ſiniſtre judicat, (*a*) ut Magum non dubitet fuiſſe Trithemium & nulla parte Philoſophiæ inſignem, cum bonus Trithemius maximas laudes Bovillo non inviderit, & a Magiæ crimine libenter abſolvant qui Trithemium ejuſque Steganographiam noverunt. Epiſtola X. Ximenio gratulatus victoriam Oranenſem, narrat Sophim Regem Perſarum baptizatum & ſub Chriſti militaturum vexillis, & Epiſtola XII. de Nicolao de Saxo, eremita Helvetio, ſine omni cibo ac potu vixiſſe duos & viginti annos, cujus viſionem ex Bovillo repetit etiam Joannes Wolfius Tom. II. lection. memorabil. pag. 19. Epiſtola XV. de Veneto quodam pio viro hymnos perdulces canente ex tempore, qui Romæ vilibus opertus fracellis Romæ Verbum Dei publice extulit ac prædicavit, teſtatus damnandos omnes, qui non egerint pœnitentiam. Epiſtola XVIII. pro animæ incorruptibilitate, quam Epiſtol. XX. ita deſcribit, ut Deum ſtatuat fontem animarum, a quo in corpora mittantur, atque a corpore ſeparatæ iterum in Deum refluant, donec olim ſociatæ denuo corporibus ſuis æterna ſponſatione jungantur.

9. *De perfectis numeris* ad Jacobum Fabrum, Stapulenſem pag. 172.

10. *De Mathematicis*, ſive *Geometricis roſis*, eidem medio circulo plures alios ſecantes circumſcribentibus p. 180. ad Jodocum Clichtoveum, quem alibi Præceptorem ſuum appellat.

11. *De Mathematicis Corporibus*, ad Petrum de Gorris, Medicinæ Doctorem, pag. 185.

12. *De Mathematicis Supplementis*, ſive variis Problematibus Geometricis ad Remundum Bucherium Juriſperitum pag. 192. b. 198.

Præterea Lugduni 1531. 8. prodiere: 1. Commentarius in Pſalm. CXLVII. *Lauda Hieruſalem Dominum*. 2. in Pſalm. CXVI. *Laudate Dominum omnes gentes*. 3. *de concertatione & arca peccati*. (*b*) & 4. *de ſeptem vitiis humanis*.

Pariſiis apud Badium Aſcenſium 1511. 1514. 4. 1. *in primordiale Evangelii Johannis* Commentarius per propoſitiones XXX. quarum ultima, *plenum Gratiæ & Veritatis*. 2. *Vita Ræmundi Lullii*, Eremitæ. 3. *Epiſtolæ* (aliæ a ſuperioribus) XLIII. ad diverſos, in quibus etiam illud pag. 62. & 63. repetitur de Nicolao de Saxo, *per annos duos & viginti incibato & nullo intus liquore ſuffuſo*. Johannis Labinii quædam Epiſtolæ ad Bovillum leguntur pag. 74. 75. b. 73. b. De colorum ordine in cauda pavonis, elementa quatuor referentium, jucunda ſunt, quæ diſſerit Bovillus pag. LXXX.

Samarobrinæ An. 1520. *Supputatio ſeptem ætatum Mundi*, ſive *Chronicon breve*.

Pariſiis 1521. *Reſponſiones ad IX. quæſita Nicolai Paxii* Balearici, ſive Majoricenſis.

Commentarius in *Orationem Dominicam*.

Dialogi, 1. *de animæ immortalitate*, 2. 3. *de reſurrectione*, & 4. *de Mundi excidio*. Pariſiis 1551. 4.

Quæſtionum Theologicarum Libri VII. cen-

(*a*) Eandem Epiſtolam dedit Mich. Maittaire T. II. annal. typograph. p. 210.

(*b*) Vide Hendreichium pag. 682. pandect. Brandeburg.

centenis ſinguli quæſtionibus. Pariſiis 1513. fol. Liber 1. de Deo. 2. de creatione Angelorum. 3. de creatione materiæ & univerſi. 4. de voluptatis paradiſo & exilio protoplaſtorum. 5. de Diluvio, regnis Mundi & humanæ mentis notionibus atque habitibus. 6. de veteri Teſtamento ab Abraham ad Chriſtum & de Hebræorum ſtatu. 7. de Verbi incarnatione, Chriſti in terris converſatione & utriuſque Teſtamenti Concordia. His ſubjiciuntur *Dialogi duo de S. Trinitate*, Chriſtiani cum Judæo *Boneto de Latis*, *Medico*, ad eximium Philoſophum, Jacobum Fabrum, rectarum litterarum decus. Et Liber *de Divinis Prædicamentis*, ſive: Quid ſit Deus; quantus, qualis, cujus Deus ſit; quid agat, quid patiatur, ubi, quando ſit & quis ejus ſitus habituſque?

De raptu Pauli, quæ tractatio auctior recuſa 1531. 8. cum diſſertatione *de Prophetica viſione*, (quam ſolam numo aureo emtam Pariſiis ſcribit Simlerus) nec non 1589. 8. additis *de Voto*, *de libero arbitrio*, & *de differentia Orationis*, quæ tria etiam prodierant 1529. 8. De poſtremo hoc argumento itidem Epiſtolæ duæ poſtremæ inter editas a Badio, & liber Pariſiis excuſus apud Robertum Stephanum 1533. 8. *de differentia vulgarium linguarum & Gallici ſermonis varietate*, ex nationibus diverſis, quæ per Gallias tranſiere, vel in ea reſederunt. Quæ voces apud Gallos ſint factitiæ vel barbaræ, quæ item origine illis familiares, & de allucinatione Gallicanorum nominum &c. Conferenda etiam quæ ad Bovilli tabulas vocum Gallicanarum notavit Wolfgangus Hungarus. Argentorat. 1583. 8.

Theologicarum Concluſionum libri X. Pariſiis 1504. 1513. 4. Venetiis 1515. fol.

Phyſicorum elementorum libri decem, quorum ſingulorum capita decem ſingula ſunt digeſta decem propoſitionibus, Pariſiis 1510. fol.

Libellus *de conſtitutione & utilitate artium humanarum*. Pariſ. 4.

Proverbia & ſententiæ cum Gallica verſione & Latino Commentario. Pariſ. 1531. 1557. 1587. 8.

Antequam Bovillum relinquam, juvat ejus Epiſtolam apponere, qua mihi videtur quæſtionem noſtro tempore præclaris ingeniis agitatam non abſurde illuſtrare.

Carolus *Bovillus* Philippo *Noſerio* Doctori Theologo S.

Oborta quadam die inter nos de creatione Mundi diſceptatione, dicebas quamplurimos in eam opinationem confluxiſſe, quę Deum ab æterno potuiſſe omnium creationem abſolviſſe teſtatur. Ego vero haud omnino huic aſſertioni adverſatus, ſubjunxi Deum ab æterno ſecundum adjacentiam quidem poteſtatis, (a) *non tamen ſecundum ipſius operis executionem potuiſſe creare univerſa. Secundum adjacentiam poteſtatis dico, quia Deus eſt æterna omnium creaturarum poteſtas, qui ſemper & ab æterno id potuit, quod poſtea actu complevit. Secundum executionem vero operis, intelligo Deum nequaquam potuiſſe ab æterno perfeciſſe univerſa, haud propter ipſius Dei naturalem quandam impotentiam, & infirmitatem, ſed ſatius ob creaturarum alteritatem, & earum ab ſui Creatoris conſubſtantialitate ſubſtantialive unitate prolapſionem, quod multis cauſis oſtendemus.* Prima: *Æternitas cum infinitate ſubſtantiæ convertitur: ſunt enim ambæ æquales, & ſoli Divinitati propriæ. Quapropter Creaturam æternitate metiri, hoc eſt dicere, illam potuiſſe ab æterno ſubſiſtere, eſt & illius ſubſtantiam ſtatuere immenſam. Qui enim Creatoris & Creaturæ durationes & permanentias æquaverit, debet & amborum exæquare ſubſtantias.* Secunda: *Idem eſt, potuiſſe ab æterno aliquam eſſe creatam ſubſtantiam, ei quod eſt poſſe extra Divinam ſubſtantiam eſſe aliam ſubſtantiam actu immenſam. Si igitur haud poteſt Deus aliquod extra ſe immenſum: neque is poteſt extra ſe ſubſtantiam creare æternam.*

Vu Ter-

(a) Confer Origenem 2. περὶ ἀρχῶν cap. 2. pag. 758. & Maimonidis Doctorem dubitantium lib. 2. cap. 25.

Tertia: *Cum duplex ſit Divina operatio, quædam quidem naturalis & conſubſtantialis, alia vero inconſubſtantialis & voluntaria: illam ſolam æternitate, iſtam vero tempore aut ævo volumus eſſe metiendam. Divinus enim arcanus & interior proceſſus, æternus: exterior vero, temporarius aut æviternus.* Quarta: *Implicat contradictionem, creaturam eſſe ab æterno, & eam eſſe creaturam. Nam Creatura, ut hujuſmodi, eſt opus & opificium Creatoris, diviſum & ſeparatum ab ipſius Creatoris ſubſtantia: & nequaquam ex illa, ſed ex nihilo & non ente ab eo productum. Atqui omne opus cum a mente prodeat ſui Opificis, debet ipſius Opificis Mens & voluntaria operis cauſa, ipſo ſuo opere, tam ſubſtantia quam duratione eſſe eminentior ac prior: quemadmodum humanam mentem, cunctarum ſuarum notionum opificem, dicimus natura & duratione cunctis ſuis notionibus eſſe priorem, & aliquamdiu ſubſiſtere inanem & vacuam, poſtea vero eandem, ſuapte induſtria, variis ſpeciebus propria replere & exornare ſcrinia. Sic & Divina Mens dicenda eſt aliquamdiu, ut ab æterno & toto primo ævo ſubſtitiſſe ſola, tanquam exteriore creaturarum opere inanis & vacua: quæ demum ultro omnia parturivit. Et ſicut qui dixerit aliquam notionem ac ſpeciem ineſſe humanæ menti a natura, negat illam eſſe humanæ mentis opificium: ita & qui ſenſerit aliquam Creaturam aut eſſe, aut potuiſſe fieri ab æterno, negat eandem Creaturam, eſſe Divinæ Mentis opus.* (*a*) Quinta: *Cum hæc tria ad invicem convertantur, æternitas, immenſitas & ſubſtantiæ identitas: neceſſe eſt, ut ſi Creatura potuit ab æterno ſubſiſtere, hæc & immenſa ſit, & Auctori ſuo conſubſtantialis. At vero eſſe conſubſtantiale, eſt penitus a Creatura alienum, utpote, quod proprium eſt, duntaxat arcanorum Dei partuum, ut Filii & Spiritus Sancti.* Sexta: *Creaturam potuiſſe ab æterno ſubſiſtere, myſticum Divinæ Trinitatis numerum ſcindit ac divellit. Arguit inſuper, Deum eſſe imperfectum, tanquam qui æterna alicujus exterioris ſubſtantiæ præſentia indiguit, non habens intra ſemetipſum circa quod æterne ageret. Qui igitur voluerit Deum aut eſſe perfectum, nullius exterioris ſubſtantiæ indigum, aut Deum a Deo cadere non poſſe: neceſſe eſt, ut Creaturam non potuiſſe ab æterno ſubſiſtere fateatur. Ob eas itaque, quas adduximus, cauſas liquet, nullam Creaturam poſſe in æternitate locum habere. Vale. Ex Carolopontano vico, ſecunda die Aprilis A. MDXIII.* * Neſcio quid hoc ſit operis *Geometricæ introductionis* libri VI. excuſi Pariſiis an. 1503. In Bibliotheca collegii mei extat: *Caroli Bovillii Samarobrini Geometricum opus duobus libris comprehenſum*, editumque Lutetiæ An. 1557. cui præmittitur ejuſdem Bovillii præfatio ſignata Novioduni idibus Februarii An. 1552. Quam multum hæc a deſignato hic libro diſtant.

Carolus Magnus, Pipini, qui *brevis* a ſtatura vocabatur, filius, nepos *Caroli Martelli*, non tam propter ſtaturam corporis, (*b*) quam propter virtutis & rerum geſtarum excellentiam *Magni* (*c*) meritus cognomen, Patri ex Majore domus, poſt exauctoratum A. 752. Childericum Regi Francorum, ſucceſſit A. 768. relicta fratri *Carolomanno* parte altera regni, cui patruus *Carolomannus* præfuerat, donec defuncto poſt biennium fratre etiam illam obtinuit, ac deinde Anno 800. a Leone III. Pontifice Romæ coronatus eſt Imperator, iſque & Auguſti nomen accepit: rebus vero humanis valedixit An. 814.

(*a*) Vide Lactantium lib. 7. cap. 2. Iſaacus Barrovv Tom. IV. Operum pag. 24.

Divina Virtus aut ſenior foret
Æternitatis fontibus ipſius,
Aut conſeretur prolis ætas
Dantis eam ſenio Parentis.
Creatus Orbis filius eſt Nihil,
Eſt ante prolis mater originem,
Æternitas eſt ante nullum,
Ergo recens habeatur Orbis.

(*b*) *Septem ſuorum pedum proceritatem ejus conſtat habuiſſe menſuram.* Eginhardus in vita cap. 22. ubi conferenda quæ præclarus Schminkius annotavit.

(*c*) Carolum Calvum quoque & Carolum Craſſum *Magni* cognomento, velut hereditario, uſos fuiſſe probant ad Eginhardum Goldaſtus & Beſſelius.

814. Imperii 14. regni 46. ætatis 72. Quæ prudenter domi ac pie, quæ fortiter magna geſſerit adverſus Longobardos in Italia, quorum regnum A. 774. delevit, adverſus Saracenos in Hiſpania: tum in Hunnavares, Saxones, & eorum ducem fortiſſimum Witekindum, quem ad Chriſti ſacra adduxit, in Slavos etiam aliaſque Gentes, præſtat ſilere quam pauca dicere: non minus de ſingulari ejus ac felici ſtudio colendæ, ſuadendæ & amplificandæ Chriſtianæ Religionis, unde Sanctis poſt mortem adſcriptus eſt A. 1166. Eccleſiarum condendarum, ſcholarum inſtituendarum, Legum ſaluberrimarum auctor nobilis ac vindex: litterarum quoque inſtaurator, ipſe earum minime imperitus, & linguæ patriæ excolendæ magnus ſuaſor atque exemplum. *Erat eloquentia copioſus* (*a*) *& exuberans, poteratque quicquid vellet apertiſſime exprimere. Nec patrio tantum ſermone contentus, ſed & peregrinis linguis ediſcendis operam impendit: in quibus Latinam ita didicit, ut æque illa ac patria lingua orare ſit ſolitus: Græcam vero melius intelligere quam pronunciare poterat. Adeo quidem facundus erat, ut etiam didaſcali munus ſubiiſſe appareret. Artes liberales ſtudioſiſſime coluit, earumque doctores plurimum veneratus, magnis afficiebat honoribus. In diſcenda Grammatica* Petrum Piſanum *diaconum ſenem audivit, in cæteris diſciplinis* Albinum *cognomento* Alcvinum *item Diaconum de Britannia, Saxonici generis hominem, virum undecunque doctiſſimum, præceptorem habuit: apud quem & Rhetoricæ & Dialecticæ, præcipue tamen Aſtronomiæ ediſcendæ plurimum & temporis & laboris impendit. Diſcebat & artem computandi, & intentione ſagaci ſyderum curſum curioſiſſime rimabatur. Tentabat & ſcribere,* (*b*) *tabulaſque & codicillos ad hoc in lectulo ſub cervicalibus circumferre ſolebat, ut cum vacuum tempus eſſet, manum effigiandis litteris aſſuefaceret. Sed parum proſpere ſucceſſit labor præpoſterus, ac ſero inchoatus.* Idem Eginhardus: (*c*) *Inter cœnandum aut aliquod acroama, aut lectorem audiebat. Legebantur ei hiſtoriæ & antiquorum res geſtæ. Delectabatur & libris S. Auguſtini, præcipue iis, qui de Civitate Dei prætitulati ſunt.* Et alio loco: (*d*) *Legendi atque pſallendi diſciplinam diligentiſſime emendavit, erat enim utriuſque admodum eruditus, quamquam ipſe nec publice legeret, nec niſi ſubmiſſe & in commune cantaret.* Et cap. 29. *Poſt ſuſceptum imperiale nomen cum adverteret multa legibus populi ſui deeſſe* (*nam Franci duas habent* leges, *plurimis in locis valde diverſas*) *cogitavit quæ deerant addere, & diſcrepantia unire, prava quoque ac perperam prolata corrigere. Sed in iis nihil aliud ab eo factum eſt, quam quod* pauca capitula *& ea imperfecta legibus addi-*

(*a*) Idem Eginhardus cap. 25.

(*b*) Incredibile videtur omnino ſcribendi imperitum fuiſſe Carolum, niſi quis velit apud Eginhardum cap. 29. *antiquiſſima carmina, quibus veterum Regum actus & bella canebantur, ſcripſit & memoriæ mandavit,* verbum *ſcripſit* interpretari *ſcribi fecit*. Sed non perinde facile eſt eludere locum Concilii apud S. Macram A. 881. habiti, apud Sirmondum Tom. III. Concil. Galliæ pag. 514. *Sicut quidam noſtrum ab illis audivit, qui interfuerunt, qui regnum Francorum nobiliter ampliavit, & per annos XLVI. feliciter rexit, & ſapientia tam in ſanctis Scripturis quam & in legibus Eccleſiaſticis & humanis reges Francorum præceſſit, nullo unquam tempore ſine tribus de ſapientioribus & eminentioribus Conſiliariis ſuis eſſe patiebatur, ſed viciſſim per ſucceſſiones, ut eis poſſibile foret, ſecum habebat, & ad capitium lecti ſui tabulas cum graphio habebat. & quæ ſive in die, ſive in nocte de utilitate ſanctæ Eccleſiæ, & de profectu ac ſoliditate regni meditabatur, in eiſdem tabulis adnotabat, & cum eiſdem Conſiliariis, quos ſecum habebat: & quando ad placitum ſuum veniebat, omnia ſubtiliter tractata plenitudini Conſiliariorum ſuorum monſtrabat, & communi conſilio illa ad effectum perducere procurabat.* Libenter autem fateor, cum virorum doctorum hariolationes ſuper hoc Eginhardi loco conſidero, non eſſe in illis, quæ exacte mihi ſatisfaciat, quibus ſcribere, vel *pingere* eſt, quæ Baudelotii eſt ſententia, ut Græcis γράφειν, vel, ut cum Lambecio Clariſſimus Schminckius, *Calligraphiæ dare operam*, vel, ut Joannes Joachimus Frantzius malebat, *ſiderum curſum deſcribere*, de quo proxime ſcilicet Eginhardus erat locutus: vel Græce ſcribere, ut Albericus in Chronico p. 124. vel denique Operibus ſcribendis ire per ora virum, quod noviſſime celeberrimo Heumanno in mentem venit.

(*c*) Eginh. cap. 24.

(*d*) id. cap. 26.

Digitized by Google

didit . Omnium tamen nationum quæ ſub ejus ditione erant, jura *quæ ſcripta non erant, deſcribere, ac litteris mandari fecit . Item* barbara & antiquiſſima carmina, *quibus* veterum regum actus & bella *canebantur , ſcripſit , memoriæque mandavit . Inchoavit &* Grammaticam patrii ſermonis . Menſibus *etiam juxta patriam linguam nomina impoſuit , cum ante id tempus apud Francos partim Latinis , partim Barbaris nominibus appellarentur . Item* ventos *duodecim nominibus propriis inſignivit* &c.

I. Scripta Carolina .

Caroli M. *Conſtitutiones præcipua tam Eccleſiaſticæ , quam Politicæ* a *Lothario* ejus nepote in epitomen redactæ & ex MSto Codice Cœnobii Teghernſeenſis in Bavaria, evulgatæ Caroloque Quinto Imperatori & Ferdinando Cæſari inſcriptæ ac notis illuſtratæ a *Vito Amerbachio*. Ingolſtadii 1545. 8. & cum ejuſdem Amerbachii notis , ad calcem Epiſtolarum *Hincmari* Rhemenſis, quibus *Theodulfi* Aurel. Epiſtolam ad Presbyteros parochiæ Aurel. & *Vitam S. Wigberchti* Abbatis Friteslarienſis , & *S. Hildegardem* Abbatiſſam de vita B. Roberti Confeſſoris e Lotharingiæ Principibus oriundi, & quandam Bingionum Ducis addidit *Joannes Buſæus* , Noviomagus Soc. Jeſ. Moguntiæ 1602. 4.

Caroli M. & Ludovici Pii Capitula, ſive Leges Eccleſiaſticæ & Civiles ab *Anſegiſo* (*a*) Abbate & *Benedicto* Levita collectæ libris VII. adjectis etiam aliis eorundem Regum & Caroli Calvi Capitulis ex Bibliotheca *Pithœana*, Pariſiis 1588. 8. & ex auctiore editione 1603. atque iterum 1620. 1640. 8. In Præfatione teſtantur Pithœi fratres eadem hæc Capitula ante XL. annos edere inſtituiſſe *Johannem Tilium*, *virum magno judicio præditum ac rerum Francicarum ſcientiſſimum* , ſed poſt ejus obitum pauca tantum folia in aliorum manus deveniſſe, quibus & prudentiſſimos ac diligentiſſimos viros, qui Romæ Gratiani collectioni recognoſcendæ recenſendæque præfuerunt, libenter uſos conſtiterit . Libri illi ſeptem ex Pithœana editione repetiti in *Friderici Lindebrogii* Codice Legum antiquarum , Francofurti 1613. fol.

Locupletiſſima Conſtitutionum Caroli Magni collectio digeſta atque illuſtrata a *Stephano Baluzio* in Capitularibus Regum Francorum, Pariſiis 1677. fol. ubi Anſegiſi quoque Tom. I. pag. 697. Quæ ſingula in illo opere præterea exhibeantur, ea ordine expoſita ſunt Tom. XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 86. & pag. 493. ſeqq. Uberrimam autem & accuratam notitiam Diplomatum , Conſtitutionum, Conciliorum , Donationum, Epiſtolarum, chartarum & Documentorum , ad hiſtoriam Caroli M. facientium ordine deſcripta temporis , ab Anno 769. ad 814. indicatis auctorum locis, ubi ſingula reperiantur , Lector reperiet ad calcem Tomi ſecundi hiſtoriæ Imperii Germanici Germanicorumque Imperatorum , quam patria lingua, apparatu, delectu & induſtria incredibili concinnavit vir illuſtris *Henricus de Bunau*, Lipſ. 1732. 4. pag. 873. 930.

Caroli M. Epiſtola , qua *Offæ* Merciorum Regi mittit decreta Synodi Nicænæ ſecundæ, apud Speelmannum Tomo primo Concil. Britannic. pag. 305. ſeq.

Epiſtola *ad Elipandum & ceteros Epiſcopos Hiſpaniæ*, aliaque in *Francofordienſi* Synodo An. 794. in Tomis Conciliorum , & apud Sirmondum , qui plura etiam exhibet, in Conciliis Galliæ Tomo II. pag. 161. 192. ſeqq. & Agvirrium Concil. Hiſpan. Tomo III. pag. 110. &c. nec non in Goldaſti Imperialibus decretis de cultu Imaginum, Francofurti 1608. 8. pag. 61.

Capitulare de *Imaginibus* non frangendis nec adorandis, ſed ornamenti & memoriæ cauſa habendis , in eadem Francofurtenſi Synodo , auſpiciis Caroli,

(*a*) De hoc ſupra pag. 111. Hujus quatuor libros Pariſiis 1550. impreſſos laudat Flacius pag. 120. Catalogi teſtium Veritatis , excuſi A. 1556. 8.

li, Romam miſſum & diſtinctum in *libros quatuor* hoc titulo: *Opus illuſtriſſimi & excellentiſſimi ſeu ſpectabilis Viri, Caroli, nutu Dei, Regis Francorum, Gallias, Germaniam, Italiamque, ſive harum finitimas Provincias Domino opitulante regentis: Contra Synodum* (Nicænam II.) *quæ in partibus Græciæ* (An. 787.) *pro adorandis imaginibus ſtolide ſive arroganter geſta eſt*. De hoc opere ita Georgius Caſſander Epiſtola ad Joannem Molinæum data, A. 1560. pag. 1103. Operum: *Quatuor illos libros adverſus Synodum Græcorum de adorandis imaginibus Nicææ habitam* inſignes *appellavi, primum quod Illuſtriſſimi Regis Caroli nomine & auctoritate, aſſentiente univerſa Synodo, cui & Legati Romani Pontificis intererant, conſcripti & editi ſint. Deinde quod videam eos libellos in pretio & honore ſemper habitos fuiſſe; aſſervatur enim hoc volumen Caroli Romæ in Bibliotheca Vaticana penitiore, ubi non niſi inſignes & eximii libri reponi ſolent. Vidi & alterum in Galliis apud quendam eruditum virum, modo Epiſcopum, ex Bibliotheca quadam illuſtri ſcriptum, ſerico villato & aureis umbilicis exornatum. Meminerunt ejus apud veteres, qui de Concilio Francofordienſi ſcripſerunt, & Hincmarus Archiepiſcopus Remenſis, vir rerum Eccleſiaſticarum peritiſſimus & ſtudioſiſſimus, & proxime ſuperiore ætate Nicolaus de Cuſa ex auctoritate ejuſdem Hincmari: Noſtra vero ætate Auguſtinus Steuchus, Eugubinus Epiſcopus, Bibliothecarius Pontificis, qui auctoritate ejus libri ad confirmandam ſuam de Romani Pontificis poteſtate ſententiam ex VI. quodam capite ejuſdem libri adducit, aſſerens librum eum vetuſtiſſimum litteris Longobardicis ſcriptum in Bibliotheca Vaticana ſervari, non credenti videndi poteſtatem futuram. Breviter, citatum honorifice hoc volumen & laudatum lego, damnatum, reprehenſum, imo vel notatum non lego. Quod ſi quis Carolum Imperatorem contemnat, certe talis a ſcriptoribus ejus ætatis habitus non eſt; & quod illi peritiæ rerum ſacrarum defuit, id aſſidua conſuetudine doctiſſimorum virorum ſupplevit, in quibus facile princeps fuit* Alcuinus, *ab aliquibus* Albinus *dictus, cujus non pauca religioſiſſime & catholiciſſime ſcripta leguntur, cujus præcipue opera hos libros conſcriptos ut credam, facile adducor, cum & ille rerum ſacrarum peritiſſimus fuerit, & Carolo familiariſſimus, & ſtylus ſatis congruat; imo integrum quoddam caput in hos libros totidem fere verbis in commentariis in Johannem ejuſdem Alcuini poſitum deprehendi, ut prorſus Alcuini eſſe videatur; quod tamen Carolus, ſententiam totius Synodi Francofordianæ ſequutus, pro zelo ſuæ fidei ſuo nomine conſcribi & evulgari voluerit. Illud certe conſtat, Synodum illam Græcorum Nicææ iterum habitam in celebri illa Synodo Francofordienſi rejectam fuiſſe, qua parte ſtatuebat imagines Sanctorum adorandas, omneſque, Gallicanas præcipue Eccleſias in eadem ſententia fuiſſe, ut indiſcretam illam imaginum adorationem, quam Græci exigere videbantur, improbaverint*. Conferenda quæ de iiſdem Carolinis libris Caſſander in Conſultatione, capite de imaginibus & ſimulacris pag. 977. Operum. Ex Gallico Codice primus hos libros vulgavit *Johannes Tilius*, Briocenſis poſtea, & 1567. Meldenſis Epiſcopus ſub *Eliæ Philyræ* (*a*) nomine volens deliteſcere, Pariſiis 1549. forma minima. Itaque Flacius pag. 115. ſeq. narrans ſe illos legiſſe in decimo ſexto vulgatos alicubi in Galliis, editionem hanc Tilianam reſpicit: quando autem An. 1556. ſcripſit *nunc recuſos in Germania*, notat alteram factam Coloniæ A. 1555. (*b*) Ab eo tempore *Goldaſtus* novam illorum editionem curavit in ſylloge Imperialium decretorum de cultu imaginum, Francofurti 1608. 8. de quo

(*a*) *Eliæ* Joannem, *Philyra* Tiliam non obſcure ſignat. Confer Bælii Lexicon in *Tillet* nota B. C. Johannis Vogtii diſſertationem cum Theodori Haſæi notis editam in Bibliotheca Bremenſi Tom. VI. pag. 529. & Clariſſimi Heumanni prolegomena ad libros Carolinos.

(*b*) idem pag. 26.

quo opere dixi Tomo XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 489. dictum etiam in Caſparis Sagittarii τῷ μακαρίτῃ introductione in Hiſtor. Eccleſiaſt. Tomo I. pag. 1025. Eandem editionem novo *Philippi Parei* nomine præfixo etiam præferre Annum 1628. clariſſimus Heumannus (*a*) annotavit. Repetiti quoque hi libri ſunt in laudati *Goldaſti* Conſtitutionibus Imperialibus Tom. I. pag. 23. poſt editionem primam Anni 1610. recuſis Francofurti 1673. & 1713. fol. nec non in *Petri de la Lande* ſupplemento Conciliorum Galliæ, Pariſiis 1660. fol. in quo etiam obvia acta Conventus Pariſienſis A. 824. contra imagines, edita primum a Bongarſio 1596. 8. Goldaſtoque pag. 623. ſed a Conciliorum editoribus & Sirmondo in Conciliis Galliæ præterita. Denique laudatus Heumannus nactus editionem ex Tiliana expreſſam in octava forma, ſed loci & anni nota carentem, hoſce libros Carolinos nova cura recenſuit, doctiſque ornatos prolegomenis vulgavit (*b*) Hanoveræ 1731. 8. hoc titulo: *Auguſta Concilii Nicæni II. cenſura*. Non audiendos eſſe, qui fidem horum librorum in dubium vocavere, eruditiſſimi quique ex ipſa Romana Eccleſia viri fatentur: e quibus Sirmondus T. II. Conciliorum Galliæ pag. 191. *Nunc vero & Synodi* (Francofurtenſis) *Canones, libroſque Caroli pro legitimis omnes fere agnoſcunt*. Adde his Mabillonii præfationem ad Sec. IV. Actorum Ordinis Benedictini: & quæ D. Joannes Georgius Dorſcheus ad Concilium Francofurtenſe, Chriſtianum Niſanium oſtenſione Hiſtorico-Theolog. de Carolo Magno pag. 85. ſeq. p. 350. & contra Nicolaum Schaten pag. 805. ſeq. Nicolai Scatenii Carolum Magnum pag. 190. &c.

Capitulare Caroli Magni A. 800. *de villis*, una cum Epiſtolis *Leonis III.* ad Carolum, edidit Herm. Conringius Helmſtadii 1647. 4. & Tomo V. Operum Conringii junctim nuper excuſorum. Ex Conringii editione Baluzius Tomo I. Capitular. pag. 331. & Johannes Georgius Eccardus Franciæ Oriental. Tom. II. pag. 911. De illis Leonis Epiſtolis Flacius in Catalogo teſtium pag. 127. ſeq. editionis primæ.

Volumen Epiſtolarum XCIX. quas Romani Pontifices, *Gregorius III. Stephanus III. Zacharias I. Paulus I. Stephanus IV. Hadrianus I.* & Anti-Papa *Conſtantinus* miſerunt ad Principes & Reges Francorum *Carolum Martellum*, *Pipinum* & *Carolum* M. auſpiciis ipſius Caroli M. in unum corpus digeſtarum Anno ejus regni XXIII. *Chriſti* 791. MS. in Bibliotheca Cæſarea, de quo Lambecius Tomo II. pag. 320. ubi operæ pretium eſſe ait illud novo ſtudio conferri cum Sebaſtiani Tengnagelii apographo, ex quo illas Epiſtolas edidit Jacobus Gretſerus Ingolſtad. 1613. 4. recuſas T. VI. Gretſeri Operum, & apud du Cheſne Tom. III. pag. 701.

Fragmenta quædam Caroli Magni aliorumque, incerti nominis, de veteris Eccleſiæ ritibus ac cærimoniis, a *Wolfgango Lazio* (*c*) Cæſareo Hiſtorico eruta a tineis. Antvverpiæ 1560. 8. In hoc Volumine continentur: *Epiſtola* Caroli M. prolixior *ad Alchoinum*, extrema parte mutila, de cerimoniis Eccleſiaſticis, (*d*) quæ incipit: *Pervenit ad nos Epiſtola miſſa a religione prudentiæ veſtræ*, pag. 1. 105. *Alcuini ad Carolum M.* (illa ipſa, ad quam ſuperiore Epiſtola Carolus reſpondit) p. 106. *Verſus de Myſterio Miſſæ*, (ſine nomine auctoris, quem *Hildebertum* eſſe conſtat) pag. 112. Fragmentum incerti Auctoris de ritibus & cerimoniis Eccleſiæ Romanæ a Nativitate Domini per hyemem pag. 132. *Rabani Mauri* ad Imperatorem Ludovicum Pium de Vir-

(*a*) idem pag. 29. ſeq.
(*b*) Acta Eruditorum A. 1731. pag. 263. Bibliotheque Germanique Tom. XIV. pag. 215. *Auſerleſene Theologiſche* Bibl. 54 Tom. V. pag. 496.

(*c*) Vide Burchardi Gotthelf Struvii Bibliothecam antiquam Tom. I. A. 1705. p. 479.
(*d*) Hæc Caroli Epiſtola recuſa ſæpius in Bibliothecis Patrum.

Virtutibus & Vitiis pag. 190. 306.

Remedii Curienſis Epiſcopi Canones Alemannici XLIX. ex Pontificiis Epiſtolis excerpti juſſu Caroli M. in Tom. II. Goldaſti Alemannicorum pag. 134.

Diploma *de Scholis Oſnabrugenſis Eccleſiæ* critice expenſum ab A. J. ſive Joanne Georgio Eccardo, Helmſtadii 1717. 4. Ejuſdem cenſura ejuſdem diplomatis 1721. 4.

Præfatio in *Homiliarium* Pauli Diaconi (de quo infra in *Paulus*) Epiſtola Encyclica *de Baptiſmo & ejus ritibus* ad Odilbertum, Archiepiſcopum Mediolanenſem, & alia *de gratia ſeptiformi Spiritus*, editæ a Mabillonio in Analectis, pag. 73.74.75. editionis novæ.

Charta diviſionis Imperii Caroli Magni, ſive *Teſtamentum*, inter P. Pithœi ſcriptores XII. coætaneos pag. 283. 288. Francofurti 1594. 8. Adde Nicolaum Hertium in Notitia regni Francorum veteris a prima origine ad exceſſum Ludovici Pii, inter laudati Hertii opuſcula Tom. I. p. 200. Francofurti 1700. 4.

Epiſtolæ tres Caroli in Alcuini operibus pag. 1611. ſeq. & una ad Alcuinum *de ratione ſeptuageſimæ, ſexageſimæ & quinquageſimæ* pag. 1147.

De cura quam geſſit in *homiliis* ex celebrioribus Doctoribus ad uſus Eccleſiarum per annum ſeligendis, tradendi locus infra, ubi de *Homiliario*: hic enim titulus operi inſcribitur, cui præfixam Epiſtolam editam jam dixi a Mabillonio, in qua Carolus teſtatur *libros Veteris ac Novi Teſtamenti*, qui librariorum imperitia depravati fuerant, cura ſua *ad amuſſim correctos* fuiſſe, qua in re cum Alcuini uſum opera, jam notavi ſupra pag. 33. Illud vero mirandum, quod ultimo etiam vitæ tempore, poſt diviſas Teſtamento inter liberos ſuos regiones, huic ſtudio vacaſſe refert Theganus inter XII. ſcriptores P. Pithœi p. 299. *Poſtquam diviſi fuerant, Dominus Imperator nihil aliud cœpit agere, niſi in orationibus & eleemoſynis vacare, & libros corrigere. Nam quatuor Evangelia Chriſti, quæ intitulantur nomine Matthæi, Marci, Lucæ & Johannis, in ultimo ante obitus ſui diem cum Græcis & Syris optime correxerat.* Quod vero nonnulli tradiderunt non modo Latinos ſacros libros emendari, ſed etiam in Francicam, (*a*) ſive Teutonicam linguam transferri Carolum curaſſe, hoc filii ejus Ludovici Pii tempore & auſpiciis factum eſſe referunt alii, quorum ſententiæ ſuffragatur præfatio paraphraſi poeticæ Theotiſcæ MS. præfixa, & a du Cheſnio, ſive Quercetano edita Tom. II. pag. 326. atque inde repetita ab Uſſerio de ſacris vernaculis pag. 112. D. Joanne Friderico Mayero in hiſtoria verſionis Biblicæ Lutheri pag. 152. & a Johanne Georgio Eccardo ad quaternionem monumentorum veterum pag. 41. Ex illa præfatione conſtat auctorem paraphraſeos a Mundi creatione capto initio, juxta hiſtoriæ veritatem quæque excellentiora ſummatim decerpentem, & interdum quædam, ubi commodum duxit, myſtico ſenſu depingentem, ad finem totius Veteris ac Novi Teſtamenti interpetando more poetico, ſatis dulci eloquentia perduxiſſe, totumque opus per *viteas* (*b*) diſtinxiſſe, *quas nos*, inquit, *lectiones vel ſententias poſſumus appellare*. Sicut autem de Cædmone ſupra pag. 312. notare me memini, eum ſingulari quodam inſtinctu Numinis, facultatem poeticam ad ſacra decantanda ſortitum, ita & *hunc Vatem ferunt dum adhuc artis hujus eſſet penitus ignarus, in ſomnis eſſe admonitum, ut ſacræ Legis præcepta ad cantilenam propriæ linguæ congrua modulatione coaptaret.*

Li-

(*a*) Confer Uſſerium de Scripturis vernaculis pag. 110. ſeq. D. Kortholtum de variis ſacræ Scripturæ editionibus pag. 318. Niſanii Carolum non Papiſtam p. 122. ſeq.

(*b*) Papias: *Viteæ dictæ quod vinciant: quibus crines innectuntur, fluenteſque ligantur capilli.* Perperam editum *vitæ*.

Litaniæ Carolinæ ab eodem Mabillonio vulgatæ Tom. II. Analect. pag. 682. & editionis novæ pag. 170. 171. editoris judicio ſcriptæ ſunt temporibus Caroli Magni & Hadriani I. Pontificis, atque ut Carolus le Cointe Tom. VII. Annalium pag. 308. poſt Annum Chriſti 782. & ante 789. Etiam Litanias ad Alcuinum auctorem referebat Georgius Caſſander pag. 1121. Operum.

Donationes Caroli M. factæ Pontifici Romano. Vide Carolum le Cointe Tom. VII. Annal. pag. 303. ſeq. Jacobum Gretſerum de Imperatorum, Regum ac Principum Criſtianorum in Sedem Apoſtolicam munificentia pag. 19. ſeq. Ingolſtad. 1610. 4. & Tom. VI. Operum. Aubertum Miræum in Codice donationum piarum, Bruxell. 1624. 4. ſed & Fridericum Spanhemium Tom. II. Operum pag. 558. ſeq. de ficta collatione Imperii a Pontifice in Carolum, quod utique ſuis ille meritis & opibus *Deo* annuente paraverat. Sicut nec a Græcis ad Francos delatum illud Pontificis munere, probarunt Flacius Baſileæ 1566. 8. & contra Bellarminum, Francofurti 1592. 4. Matthæus Dreſſerus, Goldaſtus in Politicis Imperialibus pag. 487. D. Kortholtus adverſus Timotheum Laubenbergerum, Jenæ 1660. 4. aliique, & noviſſime Jo. Frid. Pfeffingerus ad Vitriarium Tom. I. pag. 362. ſeq.

Quæ verſu ſcripta Caroli Magni nomine feruntur, quoniam pauca ſunt, junctim hoc loco offerre Lectori volui, qui in illis *Alcuini* alicujus venam fortaſſis agnoſcet, cui Carolus ſenſus ſuos metro exponendos commiſit.

Ad Papam *Hadrianum I.*
inſcripta Codici Latino Pſalterii, de quo Lambecius Tom. II. pag. 261.

Hadriano ſummo Papæ Papæque beato
Rex Carolus ſalve mando valeque Pater.
Præſul Apoſtolicæ munus hoc ſume Cathedræ,
Vile foris viſu, ſtemma ſed intus habens.
Organa Davidico geſtat modulantia plectro,
Continet & lyricos ſuaviſonoſque modos.
Hæc Tua, Chriſte, chelys miracula concinit alma,
Qui clavem David, ſceptra domumque tenes.
Myſtica ſepteno fuerant hæc truſa ſigillo,
Carmina ni Chriſtus panderet iſta Deus.
Hoc Vobis ideo munus pie dedo Sacerdos,
Filius ut mentem Patris adire queam.
Ac memorare mei precibus ſanctiſque piiſque
Hoc donum exiguum ſæpe tenendo manu.
Et quanquam modico niteat ſplendore libellus,
Davidis placeat celſa Camœna Tibi.
Rivulus iſte meus teneatur flumine veſtro,
Floriferumque nemus floſcula noſtra petant.
Incolumis vigeas Rector per tempora longa,
Eccleſiamque Dei dogmatis arte regas.

Epitaphium ejuſdem *Hadriani*
Papæ, (*a*) defuncti Anno 795.
26. Decembr.

Hic Pater Eccleſiæ, Romæ decus, inclytus Auctor,
Hadrianus requiem Papa beatus habet.
Vir, cui vita Deus, pietas lex, gloria Chriſtus,
Paſtor Apoſtolicus, promptus ad omne bonum.
Nobilis ex magna genitus jam gente parentum,
Sed ſacris longe nobilior meritis.
Exornare ſtudens devoto pectore Paſtor
Semper ubique ſuo templa ſacrata Deo,
Eccleſias donis, populos & dogmate ſancto
Imbuit, & cunctis pandit ad aſtra viam.

Pau-

(*a*) Lambec. pag. 265. Acta Sanctorum Tom. VII. Junii pag. 109.

Pauperibus largus, nulli pietate ſecundus,
Et pro plebe ſacris pervigil in precibus.
Doctrinis, opibus, muris erexerat arces,
Urbs Caput Orbis honor, inclyta Roma, tuas.
Mors cui nil nocuit, Chriſti quæ morte perempta eſt,
Janua ſed vitæ mox melioris erat.
Poſt Patrem lachrymans Carolus hæc carmina ſcripſi;
Tu mihi dulcis amor; te modo plango Pater.
Tu memor eſto mei; ſequitur te mens mea ſemper:
Cum Chriſto teneas Regna beata Poli.
Te Clerus, Populus magno dilexit amore;
Omnibus unus amor, optime Præſul, eras.
Nomina jungo ſimul titulis, Chariſſime, noſtra:
Hadrianus, Carolus; Rex ego, tuque Pater.
Quiſque legas verſus, devoto pectore ſupplex,
Amborum mitis, dic, miſerere Deus.
Hæc tua nunc teneat requies, Chariſſime, membra;
Cum Sanctis anima gaudeat alma Dei.
Ultima quippe tuas donec tuba clamet in aures,
Principe cum Petro ſurge videre Deum.
Auditurus eris vocem, ſcio, Judicis almam:
Intra nunc Domini gaudia magna tui.
Tum memor eſto tui nati, Pater optime, poſco;
Cum patre, dic, natus pergat & iſte meus.
O pete Regna, Pater felix, cœleſtia Chriſti;
Inde tuum precibus auxiliare gregem.
Cum Sol ignicomo rutilus ſplendeſcit ab axe,
Laus tua, Sancte Pater, ſemper in orbe manet.

Ad *Paulum* (*a*) Diaconum.

Parvula Rex Carolus ſeniori carmina Paulo
Dilecto fratri mittit honore pio.
Quæ rapuit calamus ſubito dictantis amore
Demandans caſtæ (*b*) *fer mea verba cito.*
Ad faciem Pauli venerandam perge per urbes,
Per montes, ſylvas, flumina, luſtra pete.
Caſinum montem Benedicti nomine clarum
Paſtoris magni præcipuique patris.
Illic quære meum mox per ſacra culmina Paulum,
Ille habitat medio ſub grege credo Dei.
Inventumque ſenem devota voce ſaluta,
Et dic, Rex Carolus mandat Aveto tibi.
Gaudia dicque reor noſtræ ſibi magna ſalutis
Gratificam Chriſti per miſerantis opem.
Atque pium patrem rogito tunc ſemper ubique
Pro nobis preces ut ferat ille ſacras.
Nec non nos fratrum precibus commendet honeſtis,
Sum votis quorum certus adeſſe Deum.
Quapropter ſociis per me mandare ſalutem
Perpetuæ pacis omnibus his placuit.
Ecce valete ſimul cuncti juveneſque ſeneſque,
Gratia vos Chriſti protegat atque regat.

Ad Eundem.

Hinc celer (*c*) *egrediens celeri mea charta volatu*

X x *char-*

(*a*) Alcuini opera pag. 1720. nam alterum inemendatum p. 1719. omittere præſtabat.

(*b*) chartæ.

(*c*) Jo. Baptiſta Marus notis ad Petrum Diaconum de viris illuſtribus Caſſinenſibus cap. 8. pag. 169.

Per ſylvas, colles, valles quoque præpete curſu
Alma Deo chari Benedicti tecta require,
Eſt nam certa quies feſſis venientibus illuc,
Hic olus hoſpitibus; piſcis, hic panis abundat,
Pax pia, mens humilis, pulchra & concordia Fratrum,
Laus, amor, & cultus Chriſti ſimul omnibus horis.
Dic Patri & ſociis cunctis, ſalvete, valete:
Colla mei Pauli gaudendo amplecte benigne,
Dicito multoties, ſalve Pater optime, ſalve.

Si Joanni Turpino Cap. XXV. fides, his verbis & ſimilibus Carolus *Rolandum* ſuum extinctum luxit:

Tu patriam repetis, triſti nos orbe relinquis,
Te tenet aula nitens, nos lacrymoſa dies.
Sex qui luſtra gerens, octo bonus inſuper annos,
Ereptus terræ juſtus ad aſtra redis.
Ad Paradiſiacas epulas te cive reducto,
Unde gemit Mundus, gaudet honore Polus.

II. *Vitæ & de rebus Caroli Magni Scriptores veteres.*

Pauli Diaconi Fragmentum de Caroli M. majoribus & liberis apud du Cheſne Tom. II. pag. 201. & Freherum, Franc. pag. 177. ſeq.

Carmen epicum *de origine gentis Carolinæ*, ſcriptum circa Annum 840. & vulgatum a Thoma Carmelita An. 1644. atque cum notis Joannis Jacobi Chifletii obvium in ejus Operibus Hiſtoricis pag. 431. ſeq. Antvverp. 1650. fol.

Genealogia ſcripta An. 867. ex Caniſii Tomo V. antiquarum lectionum (Tom. II. editionis novæ p. 372.) & apud Chifletium pag. 438.

Eginhardus vitæ ſcriptor, chronicique, de quibus ſuo loco: & Joannes Bollandus ad Eginhardum Tomo I. Actorum Sanctorum 28. Januarii pag. 874. aliaque pag. 888. ſeq. & de Pipino 21. Februar. pag. 250. ſeqq.

Joannes Turpinus, fabuloſus ſcriptor, in Schardio & Reubero obvius, de quo itidem ſuo loco, & ſupra in *Calixto II.* pag. 324. Supplementum ex Codice Cæſareo vulgavit Lambecius Tomo II. pag. 334. ſeq.

Annales *Bertiniani*, de quibus ſupra pag. 241. *Adelmi* Benedictini, ſive *Ademari*, de quibus p. 13. *Metenſes* apud du Cheſne Tomo III. pag. 262.

Annales *Nazariani* apud Freherum Tom. I. Francic. pag. 86. & Andream du Cheſne Tom. II. *Hildeneſheimenſes* apud Leibnitium Tomo I. Brunſvic. pag. 710.

Plures Annales in tertio & in eodem ſecundo Andreæ du Cheſne Tomo, ut *Petaviani* (ex Codice MS. Alex. Petavii) ab Anno 708. ad 800. *Loiſellani*, ſive *Plebeji* ab Anno 712. ad 814. *Tiliani* ab Anno 708. ad 808. *Pithœani* ab Anno 714. ad 883. (a) *Maſciacenſes* apud Labbeum, Tom. I. p. 733. aliique, de quibus Jacobus le Long, Biblioth. Hiſtor. Galliæ pag. 326. ſeq.

Monachi Sangallenſis (*Notkeri*) libri II. poſt Caniſium & Andream du Cheſne emendatiores ex Codice Ulrici Obrechti membranaceo edita in Simonis Friderici Hahnii collectione monumentorum Tomo II. pag. 534. ſeqq.

Ivo Carnotenſis apud Freherum in Corpore Franciceæ hiſt. pag. 53.

Annales Francorum ab Anno 776. ad 825. idem pag. 179. 181. Alii ab Anno 726. a. 796. a Labbeo editi Tom. II. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 733. 736.

Geſta Caroli Magni ſecundum *Alcuinum*, citantur ab *Alberico* Monacho trium fontium pag. 112. qui ipſe in rebus Caroli multus eſt, perinde ut alii Chronicorum ſcriptores *Regino* Prumienſis, *Ado*, *Sigebertus* Gemblacenſis, *Conradus* a *Lichtenau*, *Albertus* Stadenſis,

(a) De his adde Lambecium Tom. II. p. 354. ſeq. qui pag. 351. ſeq. continuationem edidit ad A. 887.

ſis, *Marianus* & alii, ſcriptoreſque ſummarum ſpeculorumque Hiſtorialium, *Antoninus* Florentinus, *Vincentius* Bellovacenſis &c.

Annales *Lambeciani* ab Anno 794. ad 803. apud Lambecium Tom. II. pag. 377. 383. Iidem aliis *Fuldenſes*, ſive *Laureſhamenſes* ab An. 714. ad 817. pag. 366. 377.

Icon *Leonis III.* Papæ & Caroli Magni in Actis Sanctorum Tom. II. Junii 12. pag. 582. & de Actis Leonis cum Carolo ante & poſt Coronationem An. 800. pag. 578. ſeqq.

Levini (aliis *Ferii*) *Hilperici*, Monachi Selingeſtadienſis Carmen de Congreſſu Caroli M. & Leonis Papæ verſibus hexametris cum notis Goldaſti. Genev. 1600. 4. adde notas Barthii XLVI. 2. Adverſarior. Primus ediderat Caniſius Tom. VI. Antiquarum Lectionum pag. 519. (Tom. II. editionis novæ Baſnagianæ pag. 474.) Deinde Andreas du Cheſne Tom. II. Scriptorum Francorum pag. 188. & ſub *Alcuini* nomine in Operibus Alcuini pag. 1747. Incipit: *Rurſus in ambiguos gravis admonet ancora colles*.

Vita Caroli M. maximam partem repetita *ex Annalibus*, quos *plebejo* & ruſtico ſermone ſcriptos evolvit Regino ad Annum 814. apud du Cheſne Tomo ſecundo pag. 50.

Similis lucubratio *a Monacho Cœnobii Egoliſmenſis S. Eparchii*, in Petri Pithœi ſcriptoribus coætaneis duodecim pag. 230. & apud du Cheſne Tom. II. pag. 68. & in Kulpiſii ſcriptoribus German. pag. 45. Confer Lambecium Tom. II. pag. 343. ſeq.

Poetæ Saxonis, qui Arnulfi Imperatoris ætate ſcripſit, Monachus Paderbornenſis, Annales (*a*) Caroli Magni *libris V.* ab Anno 771. ad 814. Libri quatuor heroicis & quintus verſibus elegiacis, poſt Reineccii Helmſtad. 1596. & du Cheſne Tom. II. pag. 136. editiones, recenſiti a Leibnitio Tomo I. ſcriptorum Brunſvic. 120. 171.

Ægidii Pariſienſis Carolinus carmine hexametro, libris V. ad Ludovicum, de quibus ſupra.

Aſtronomus Ludovici Regis Domeſticus, ſcriptor Annalium ab Anno 741. ad 828. vide Lambecium Tom. II. pag. 327. Hi a Reubero pag. 15. editi: (unde etiam Annales *Reuberiani* a nonnullis dicuntur) cum continuatione uſque ad Annum 842. idem de cujus vita Ludovici Pii dixi ſupra p. 145. ubi A. 841. legendum pro A. 814. Vide & p. 13.

Anonymi Compilatio Chronologica ab Anno 772. ad 1410. apud Leibnitium Tomo II. ſcriptorum Brunſvicenſium p. 62. & alterius *Anonymi* de fundatione quarundam Saxoniæ *Eccleſiarum* aliiſque originibus a temporibus Caroli M. ad Ottonem Magnum, apud eundem Tomo primo pag. 260.

Johannis Launoji de *ſcholis* celebrioribus a Carolo M. & poſt eundem per occidentem inſtauratis. Pariſiis 1672. 8. & cum Johannis Mabillonii itinere Germanico, Hamburgi 1717. 8. & in Tomo quarto Launoji Operum, Genevæ 1731. fol. cui jungendi *Cæſar Egaſſius Bulæus* in hiſtoria Academiæ Pariſienſis, *Carolus le Cointe* in Annalibus Francorum, & *Jacobus Burckard* de variis Scholarum a Caroli M. ætate ad Sæculum XVI. mutationibus. Jenæ 1715. 4.

Mr. le Blanc, diſſertation hiſtorique ſur quelques *Monnoyes* de Charle Magne, (*b*) Paris 1689. 4. & cum ejuſdem ſcriptoris opere de numis Francicis. Amſtelodami 1692. 4.

De Caroli M. ejuſque poſterorum benevolentia in Judæos, Jacobus Baſnage in hiſtoria Judæorum libro VII. cap. 2. ſeq. & occaſione *numi Judaici* a Claudio Franciſco Meneſtrierio (*c*) producti Hermannus ab Hardt in Jona in luce pag. 548. ſeq. & Joannes Georgius Eccardus in diſſertatione edita Helmſt. 1720.

(*a*) Hi annales perperam Reineccio tanquam auctori tribuuntur a Jacobo le Long n. 6737.

(*b*) Acta Eruditorum Tomo II. Supplementi pag. 39.

(*c*) Hiſtoire Civile, ou Conſulaire de la ville de *Lyon*, 1696. fol. pag. 219.

1720. 4. Spes autem liberationis quam ſibi Judæi tunc concepere, non minus caſſa & inanis, quam fabuloſum iter Caroli M. in Palæſtinam, de quo viri docti ad Eginhardi caput 16. & Clariſſimus Burmannus præfat. ad Theſaurum Siciliæ pag. (11.) ſq. Valeant igitur *Joannes Adgio*, Regis Friſonum filius, & *Adel Adelingus* Friſii, quorum illum Suffridus Petri (*a*) ait ſcripſiſſe *de expeditione Caroli, Francorum Regis, cum Ottogero, Daniæ Rege, in terram ſanctam*, & *de expeditione ejus in Indiam*, nec non *de Indianæ terræ qualitate & gentium in ea diverſitate*. Adelingum vero *de monſtris Indiæ*, & *de moribus Indorum eorumque Religioae*.

Clemens Hiſtoricus, & *Johannes* de *Roſergio*, Archiepiſcopus Toloſanus, de quibus infra ſuo loco.

Conradus Presbyter, qui Latine de geſtis Caroli ſcripſit, deinde Germanico carmine quoque. Vide le Long. Bibliothecam num. 6724. Germanicum MS. Codicem in Tabulario Reipublicæ Argentoratenſis vidiſſe ſe teſtatur Joannes Joachimus Frantzius in hiſtoria Caroli M. pag. 29. aitque, Auctorem *non longe fuiſſe ab ætate Caroli ſi membranam ac cætera antiquitatis indicia ſpectes, remotum, qui carmine Germanico expeditionem Hiſpanicam deſcripſit, ſane quod formam operis attinet, ſucceſſu præter ſæculi genium felici*, &c. De eodem argumento Poema Vetus Gallicum, de quo laudatus Longus num. 6673. la Conquete du grand Roy Charle Magne des Eſpaignes. Paris 1609. 4.

Poema *de rebus geſtis Caroli M. & Rolandi*, antiquis rhythmis Germanicis MS. in Bibliotheca Cæſarea. Prologum & clauſulam dedit Lambecius Tomo ſecundo pag. 385.

Walfrandi de Ekembach, vide Longi Bibliothecam n. 6678.

Verſus *in laudem Caroli Imperatoris* apud Lambecium Tom. II. pag. 266. *Aurea Davidicos* &c. apud Edmundum Martene Tom. VI. Monumentorum pag. 811. ſeq. Incipit: *O Deus omnipotens*. Ex libro Evangeliorum A. 788. apud du Cheſne Tom. II. pag. 186. Incipit: *Orbe bonus toto* &c.

Hymnus *Columbani* ad Andream Epiſcopum de obitu Caroli Cæſaris Tom. VI. Operum Rabani pag. 227. Inc. *A Solis ortu uſque ad occidua*.

Aimericus de *Peiraco*, Abbas Moiſſiacenſis circa Annum 1400. de geſtis Caroli M. ad Johannem Ducem Bituricenſem, MS. in Codice Regio Pariſ. n. 1344. locus ex illo citatur a Cangio in voce *Dulciana*, & a Philippo Bonanni in gabinetto harmonico, edito Italice pag. 69.

Micrologus circa Annum 1165. *de ſanctitate meritorum & gloria miraculorum B. Caroli Magni, libri tres*, quorum prologos & argumenta capitum edidit Lambecius Tomo II. pag. 329. ſeq. & p. 358. qui de Carolo inter ſanctos relato, Officioque quo memoria ejus 28. Jan. recolitur, etiam videndus pag. 340. ſeq. Præter natalem ejus 28. Jan. celebratur etiam feſtum translationis ejus 5. Kalend. Auguſti, *Carlomagnalia*. Confer Bulæum Tomo II. hiſtoriæ Academiæ Pariſienſis pag. 342.

In Bibliotheca Bruxellenſi ſervatus magnæ molis membranaceus Codex MS. in linguam Francicam meliorem converſus An. Chriſti 1458. continens *Hiſtoriam Caroli M.* elegantiſſimis imaginibus illuſtratam, quarum una exhibet antiquiores Francorum Reges a Pharamundo ad Carolum Magnum, quam ære deſcriptam illuſtratamque lectoribus ſuis offert Jacobus Chifletius in limine Anaſtaſeos Childerici Regis. Antverp. 1655. 4.

Relatio, *quomodo Carolus Magnus a Conſtantinopoli Aquaſgrani attulerit clavum & coronam Domini* MS. in Bibliotheca Cæſarea. Vide Lambecium Tomo II. pag. 363.

Donatus Acciajolus de vita Caroli Magni, in Latinis editionibus vitarum Plutarchi editus plus ſemel, & in Fre-

he-

(*a*) de ſcriptoribus Friſiæ Decad. VI. num. 2. 3. pag. 48. ſeq.

heri ſcriptoribus Francorum, & locupletior nuper Tom. I. ſcriptorum Germanicorum Menckenii pag. 813. Etiam ab Acciajolo eadem Vita conſignata Italice.

Planctus in obitum Caroli M. Tomo II. Parte 2. ſcriptorum Italiæ celeberrimi Muratorii pag. 690.

III. Elenchus recentiorum quorundam de Carolo M. Scriptorum.

Præter viros doctos qui vel Eginhardum illuminavere, aut qui Annales Eccleſiaſticos Civileſque condiderunt, reſve Francorum, Germanorumque, aut Italiæ illorum temporum, majoribus notiſſimiſque operibus illuſtrandas ſibi ſumſere.

Anonymi Poetæ Itali, *li faſti di Carlo Magno e de' ſuoi Paladini, in ottava rima*. Ven. 1481. fol. Memorat Jacobus le Long num. 6676. & num. 6675. ſimile Poetæ Galli, Roman de Charle Magne, & du Chevalier Gverino, ſurnomme Meſchino, in Padoa 1473. Venet. 1477. 1481. fol.

Petrus von Beek in Aquiſgrano, ſive hiſtorica narratione de Civitatis Aquiſgranenſis origine & progreſſu. Aquiſgrani 1622. 4.

Franciſcus de Belleforeſt in hiſtoria novem Carolorum Regum Gallorum, Gallice edita Pariſiis 1568. fol.

Joannes Henricus Bœclerus libro de rebus Seculi IX. & X. Argentorati 1656. 4. & Tomo tertio Diſſertationum Academicarum junctim recuſarum ibid. 1712. 4.

Joannes Henricus de Bunau, de quo ſupra.

Nicolai Courtini Charle Magne, ou le retabliſſement de l' Empire Romain, poeme heroique. Pariſ. 1666. 12.

Hardevici a Daſſel panegyrici tres de tribus Magnis, Conſtantino, Carolo, & Othone, Auguſtæ Vindel. 1589. 4. vide Alberti Friderici Mellemanni poemata R. 1. b.

Joannis Joachini Frantzii hiſtoria Caroli M. Argentorati 1644. 1656 4. cum Eginhardo.

Marquardi Freheri de ſtatura Caroli Magni Heidelbergæ 1612. 1622. Norimbergæ 1657. 4. & cum florum ſparſione *Henrici Guntheri Thulemarii*, Heidelbergæ 1681. 12. & ad calcem Eginhardi illuſtrati a V. C. Jo. Hermanno Schmincke pag. 220. Trajecti 1711. 4.

Joannes Gryphiander libro de Weichbildis Saxonicis, ſive Coloſſis Rolandicis, Urbium quarundam Saxonicarum. Argentorati 1666. 4. de quibus Rolandinis ſtatuis juvabit quoque conſulere Joannem Fridericum Rhetium. Francofurti 1678. 4.

Joannes Nicolaus Hertius in notitia regni Francorum veteris a prima ejus origine ad exceſſum uſque Ludovici Pii, inter ejus Opuſcula Tomo primo, Francof. 1760. 4.

Carolus Gottlob Hoffmann de pietate Caroli Magni in convertendis Saxonibus. Schneebergæ 1728. 8. adde quæ dixi in libro de propagatione Evangelii pag. 425.

Abraham Hoſemanni Ertzehlung. Büdiſſin 1617. 4.

Martini de Ibarra Caroleidos libri IV. carmine heroico, Barcinone 1516. 4. Argumenta librorum hoc complexus tetraſticho, quod eſt etiam apud Nicolaum Antonium Tom. II. Bibl. Hiſpan. pag. 83.

Primus ſancta canit Caroli incunabula Regis.
Quæſitum Arctoo Regem de patre ſecundus.
Tertius Heſperiæ ſulcantem cærula claſſem.
Imperium fratres mutantes numine quartus.

Joannis Davidis Kœleri de familia Auguſta Carolingica, antiquorum monumentorum auctoritate innixa Altdorf. 1725. 4. Confer *Jo. Frid. Pfeffingerum* ad Vitriarium Tomo I. p. 438. ſeq.

Ejuſdem Kœleri diſſertatio de Bibliotheca Caroli Magni. ad Eginhardi caput 33. Altdorf. 1727. 4.

Joannis Henrici Krauſe dubia vexata circa Caroli Magni hiſtoriam. Lipſiæ 1706. 4.

Lo-

Lovis le Labourevr, Charle Magne, poeme hiſtorique, libri tres primores. Paris 1664. 8. & 1666. 1687. 12.

Johannis Letzneri (a) *Hiſtorie von* Carolo M. *Hildeſhaim* 1603. 4. & in Philippi Julii Rethmeieri Chronico Brunſvico-Luneburgenſi, edito Germanice, Brunſvici 1722. fol.

Erpoldi Lindenbroch neü-Vermehrte Chronica *des Groſsmächtigen Keyſers* Caroli M. *Von ſeinen innerlichen Wandel und* Privat-*Leben*, *Thaten*, *Kriegen*. *Hamburg* 1593. 4.

Hermanni Adolph Meinders de ſtatu Religionis & Reipublicæ in veteri Saxonia ſub Carolo M. & Ludovico Pio. Lemgov. 1711. 4.

D. Chriſtiani Niſanii oſtenſio, quod Carolus M. non fuerit Papiſta. Francofurti 1670. 8. Ejuſdem Carolus M. iterata vice exhibitus Confeſſor Veritatis Evangelicæ. Francof. 1679. 8.

Angeli della Noce, Archiepiſcopi Roſſanenſis, diſſertatio de Caroli M. effigie exſtante in Codice Bibliorum aſſervato in archivio S. Pauli Romæ. Alia apud Clariſſimum Schminckium ad Eginhardum ex Jo. Triſtani commentario de liliis Gallice edito Pariſiis 1656. 4. Aliæ in Actis Sanctorum Tom. II. Junii 12. pag. 582. & in Joannis Petri Puricelli monumentis Mediolanenſibus, Mediolani 1645. 4. & Tomo IV. Theſauri Italiæ Burmanniani pag. 35. Aliæ apud Paulum Petavium in gnoriſmate, Tom. II. Theſauri Sallengriani pag. 1037. Joannem Jacobum Chifletium in Anaſtaſii Childerici pag. 3. 34. 130. &c. Vide ſis & Nicolaum Alemannum de parietibus Lateranenſibus, Jacobi Sponii Miſcellanea pag. 284. Jacobi Mabillonii iter Italicum pag. 70. & 231. Joannem Michaelem Heinecciurn de ſigillis pag. 81. ubi etiam de eo, quod barbata Caroli imago, ut in ſtatuis & picturis, ita & in ſigillis, numiſque &c.

Chriſtophori Otti laurus Carolina de geſtis Caroli M. & Cæſarum Carolingorum. Ingolſtad. 1654.

Joachimi Auguſti Paſtorii Tacitus Germano-Belgicus, ſive de origine & geſtis Carolorum Magni, Audacis & Quinti, aliorumque Principum. Colon. 1658. 8.

Relatio de ſtatua equeſtri; *Carolo Magno Eccleſiæ Romanæ Vindici*, in porticu Vaticani poſita Romæ a Clemente XI. Papa. Senis 1725. fol. Acta Eruditor. A. 1727. pag. 247.

Simonis Rugieri Carolus Magnus poemate Italico. Rom. 1655. 12.

Chriſtophori Adami Ruperti Oratio XXIII. quæ eſt de Carolo Magno, ut *Bartholdi Becmanni*, Marp. 1643. 4. &c.

Joannis Chriſtfridi Sagittarii diſſertatio de Carolo Magno, in ejus ſelectioribus diſſertationibus, editis Altenburgi 1670. Lipſiæ 1695. 4.

Nicolai Sclaten Soc. Jeſ. de vita Caroli M. Francofurti 1700. 4. Ejuſdem Carolus Magnus Romano-Catholicus. Neuhuſii 1677. 4.

Arnoldi Schleuſeri Vita togata Caroli M. Fabriani Saxonum, ſive Bremæ 1590. 4.

Carolus Samuel Schurzfleiſchius in fundamentis hiſtoriæ mediæ, ſcripto poſtumo vulgato Schneebergæ 1728. 8.

Gvilelmi Stuckii, Tigurini, Carolus M. in Henrico IV. Galliæ Rege redivivus. Tiguri 1592. 1612. 4.

Henrici Thevin Aquiſgranenſis Soc. Jeſ. vita Caroli Magni. Germanice. Coloniæ 1658. 12.

Henricus Guntherus Thulemarius. ſupra in *Frehero*.

Octavii Tronſarelli, Romani, Poetæ Itali, Papia a Carolo M. recuperata. Vide Proſperi Mandoſii Bibliothecam Romanam Tom. II. pag. 246.

Faſti Carolini ex MStis Annalibus Weſtphalo-Rhenanis *Henrici Turckii* Soc. Jeſ. edente Conrado Bartholdo Behrens, Medico. Francof. 1707. 4. atque inter ſcriptores rerum Germanicarum vulgatos Joanne Michaele Heineccio & Joanne a Georgio Leuckfeldo. Francofurti 1707. fol.

(a) perperam *Tetzneri* in Bibliotheca Lippeniana pag. 254.

Petruccii Ubaldini, Florentini, Vita di Carolo Magno. Londra 1581. 4. primus liber Italice excuſus fuiſſe fertur in Anglia. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 399.

Hugolini Verini, Florentini Carliados, de geſtis Caroli M. libri XV. Carmine Heroico. Vide Julium Nigrum de ſcriptoribus Florentinis pag. 511. & Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XXVI. pag. 437.

Joannes Chriſtophorus Wagenſeilius diſſ. de Imperatoribus Francicis.

Caroli Wagneri Chronicon rerum Caroli Germanice Magdeburgi 1579. 4. ſed etiam Latine plus ſimplici vice editum.

Erneſtus Caſimirus Waſſerbach in appendice de ſtatura Arminii, Wittekindi & Karoli M. ad calcem diſſertat. de ſtatua illuſtri Harminii. Lemgov. 1698. 8. Neocori Bibl. novorum librorum A. 1698. pag. 175.

Chriſtiani Weiſii ad ea quæ de Carolo M. Claudius Fauchet & Johannes de Serres prodidere. Weiſſenfelſæ ſive Leucopetræ 1674. 4.

Carolus Magnus. Codex ille Carolinus, quem Lambecius exactum ad MS. cod. Vindobonenſem ſe iterum emiſſurum ſpopondit, reipſa typis expreſſus fuit, ſed neſcio quo caſu rariſſima ejus editionis volumina in publicum prodire permiſſa ſunt. Ex uno tamen illorum aliquo Muratorius extrahendas curavit variantes, quas ille dedit in nova codicis hujus editione in tom. II. partis III. Rer. Ital. pag. 73. &c.

Carolus Calvus, Ludovici Pii Filius, Caroli Magni nepos, Lotharii & Ludovici frater, ab Anno 840. Occidentalis Franciæ Rex, ac An. 877. ſeq. Imperator, cujus fœdera & capitularia & cum fratre Ludovico Germanico, & ſingularibus ipſius auſpiciis promulgata refert Joannes Fridericus Pfeffingerus Vitriarii illuſtrati Tom. I. pag. 59. ſeq. Præter ea quæ in Capitularibus Francorum Sirmondianis & Baluzianis obvia ſunt, Præceptum pro Sicfrido edidit Baluzius in appendice ad Marcam Hiſp. pag. 778. alia pag. 782. 784. 785. 786. 787. 789. 791. 792. 793. 794. 795. De præcepto Gothis conceſſo & Hiſpanis videndus Petrus de Marca p. 287. 288.

Carolomanni Regis Francorum circa Annum 888. præceptum pro Monaſterio S. Cæciliæ in diœceſi Vercellenſi, in appendice ad Marcam Hiſpanicam p. 811.

Caroli Simplicis An. 898. & 922. data præcepta pro Eccleſia Gerundenſi, in appendice ad Marcam Hiſpanicam p. 828. 842. 843. alia p. 830. 831.

Carolus IV. Bohemiæ Rex, & ab Anno 1346. Imperator ad 1378. cujus auſpiciis promulgata An. 1356. Noribergæ & Metis ſanctio illa pragmatica ſub *aureæ bullæ* titulo nobilis, de electione & coronatione Imperatoris, juribus Electorum, & aliis jus publicum Germaniæ ſpectantibus, conſignata ut creditur a Bartholo (*a.*) JCto, atque illuſtrata a multis, ut Joanne Limnæo, Henrico Gnuthero Thulemario & Joanne Petro de Ludevvig. Vide laudatum Pfeffingerum ad Vitriarium Tom. I. pag. 228. ſeq. & de cæteris Caroli IV. *Conſtitutionibus* pag. 70. ſq.

Epiſtolas quaſdam vulgavit Joachimus Joannes Maderus ad calcem Gervaſii Tilberienſis Helmſt. 1673. 4. Pragenſis conditor Academiæ An. 1347. vide Bohuslai Aloyſii Balbini epitomen rerum Bohemicarum III. 21. & elogia Univerſitatis Pragenſis A. 1668. 4. edita, ubi pag. 4. *bulla aurea pro Univerſitate Pragenſi* data a Carolo IV. A. 1348. 7. Id. Aprilis. *Epiſtola ad Rempublicam Florentinam*, de qua Lambecius II. pag. 939. *Commentarium* etiam *de vita ſua* ipſe ſcripſit, quem (poſt Reineccium Helmſtad. 1585. cum Lucemburgenſium Imperatorum Hiſtoria, 4.) vulgavit Freherus in ſcriptoribus rerum

(*a*) Joannes Georg. de Kulpis diſſertat. Academ. pag. 405. De MStis Codicibus Cæſareis Latinis & verſionis Germanicæ Lambec. II. pag. 814. 834. 960.

rum Bohemicarum pag. 86. cum Majeſtate Carolina, ſive *Conſtitutionibus pro Regno Bohemiæ*, & Joannis II. Archiepiſcopi Pragenſis Oratione dicta in Caroli IV. funere A. 1379. pag. 107.

* *Carolus IV.* Bohemiæ Rex, & Imperator. Joannes Petrus de Ladevvig in ſuis reliquiis Tom. IX. literas quaſdam Regis hujus evulgavit legendas ibidem. Vide Diplomatarium Miſcellum n. 8. 9. 17. 18. 19. 20. 21. &c. Vide pariter Tom. IX. in codicillo Diplomatum dipl. 79. 80. Denique Caroli IV. codex Diplomaticus, in quo multæ ejus, & aliorum ad ipſum datæ literæ continentur, extat inter Scriptores rerum Germanic. Menkenii tom. 3.

Carolus Siciliæ Rex, cujus Epiſtolæ quatuor ab Anno 1251. ad 1254. ſcriptæ exſtant in Baluzii Miſcellan. Tom. I. pag. 479. ſq. Alia A. 1287. de duello ineundo cum Petro Rege Aragonum, in appendice ad Marcam Hiſpanicam pag. 587. & de rebus geſtis in Vaſconia pag. 592.

Carolus Fernandus, ſive ut Thrithemio *Phernandus* Brugenſis, inter cœcos eruditos (*a*) celebris, ex Doctore Pariſienſi An. 1486. Monachus apud Cenomanenſes Benedictinus, defunctus An. 1496. Scripſit proſa & verſu, Ruperti Gagvini æmulus, (*b*) adverſus Vincentium de Caſtro novo Ordinis Prædicatorum, *pro immaculata Conceptione B. Virginis* libros 2. editos Pariſiis 1512. apud Badium Aſcenſium, qui etiam excudit libros ejus duos *de animi tranquillitate*, & *libros IV. collationum*, ſive *confabulationum Monaſticarum*, & An. 1515. 4. *Speculum diſciplinæ Monaſticæ libris IV.* & An. 1516. opuſculum *de regulæ Benedictinæ obſervatione*. Tradit præterea Trithemius ſcripſiſſe *Odarum in laudes Chriſti libros IV. Elegias de contemtu Mundi*, & carmina alia ferme innumera: atque *Epiſtolas* & *Orationes de S. Catharina*, *de Conceptione immaculata*, *ad Carthuſianos*, nec non *laudes Ordinis Carmelitarum*.

Joannes Caroli Florentinus, ex Bernardino Monachus Ordinis Prædicatorum, defunctus A. 1500. ætatis 75. ſcripſit *Vitas* aliquot a Leandro Alberto in opere de Viris illuſtribus ſui Ordinis editas, *Joannis Dominici*, Cardinalis, pag. 70. (obviam quoque in Actis Sanctorum 10. Junii,) *Simonis Saltarelli*, Archiepiſcopi Piſani p. 86. *Aldobrandini Cavalcantis*, Urbevetani Epiſcopi pag. 116. *Angeli Acciajoli*, Epiſcopi Florentini pag. 121. & *Joannis Salernitani*, Ordinis Prædicatorum pag. 198. b. De Commentario in Pſalmos Pœnitentiales Gradualeſque, & de aliis ineditis vide Jacobum Echardum de ſcriptoribus Dominicanis Tom. I. pag. 899. Julium Nigrum in Scriptorum Florentinorum Hiſtoria, pag. 261. 262. & Oudinum Tomo III. pag. 2623.

Cum de *Leonardo Aretino* dixerim ſupra pag. 290. de *Gvidone* pag. 237. de quo etiam infra in *Gvidone* ſum dicturus, hæc de *Carolo* Marſuppino, *Aretino*, notare juvat præter ea, quæ de illo Voſſius pag. 578. Hiſt. Lat. Hic Carolus Eloquentiæ Profeſſor, ac deinde Cancellarius, ſive Secretarius Florentinus fuit poſt Leonardum Brunum Aretinum, cujus obitum A. 1444. ſcripta elegia decoravit, ipſe extinctus eſt Menſe Aprili A. 1453. laudatus pro funere a Matthæo Palmerio. Præter alia ejus poemata Latina, quæ adhuc MSta ſervantur, (*c*) lucem vidit *Batrachomyomachia Homeri*, carmine reddita hexametro, Parmæ 1492. 4. *Comœdia Philodoxios*, quam ſub nomine *Lepidi* (*d*) Comici antiqui venditavit Aldus Manutius junior Lucæ 1580. 8. aliis ad Plautum, aliis ad Leonem Baptiſtam Albertum auctorem eam referentibus. Sed Carolo Aretino tri-

(*a*) Miræi elog. Belg. pag. 143. & auctario de ſcriptoribus Eccleſiaſticis p. 92. b. Jo. Godfridi Olearii Bibl. ſcriptorum Eccleſiaſticorum pag. 159.

(*b*) Vide Trithemium cap. 935. & de Gagvino cap. 914.

(*c*) Diarium Eruditorum Italiæ Tom. X. p. 479. ſq. Julius Niger de ſcriptoribus Florentinis p. 119.

(*d*) Diarium laudatum Tom. XI. p. 258.

tribuitur etiam ab Alberto Eyb in Margarita poetica. *Oratio*, quam habuit præſente Anno 1452. Florentiæ Friderico III. laudant Amiratus in hiſtoria Florentina itemque alii. (*a*)

Carolus Marſupinus Aretinus junior, (*b*) ad quem Marſilii Ficini Epiſtolæ, & in cujus obitum Chriſtophori Landini eulogium, ſive elegia, & in quem hoc Angeli Politiani exſtat epigramma:

Carle quid obſtruſas ſapientum quærere mentes
Quid properas tetricos conſuluiſſe ſenes &c.

Caroli Saxi, Doctoris Pariſienſis, *ſermonem de S. Bernardo* in Bibliotheca S. Germani Pariſienſis evolviſſe ſe teſtatur Cangius.

Carolus Verardus Cæſenas Archidiaconus, & Cubicularius, ac Secretarius quatuor Pontificum Pauli IV. Sixti IV. Innocentii VIII. & Alexandri VI. ſcripſit proſa eleganti dialogis XXIII. ſive ſcenis repræſentatam actamque Ludis Romanis XI. Cal. Maji A. 1492. præſidente Innocentio VIII. Pontifice *Hiſtoriam Bæticam* unius diei, ſive de urbe *Granata* A. 1491. auſpiciis Ferdinandi & Heliſabet Reginæ expugnata, ad Raphaelem Riarium, Cardinalem, Romæ 1493. 4. Baſileæ 1533. fol. & in Tomo ſecundo Hiſpaniæ illuſtratæ pag. 861. Francofurti 1603. fol. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXIII. pag. 378. ſeq. Argumentum dramati hiſtorico præmiſſum a Bartholino Verardo Caroli propinquo, legitur etiam in Geſneri Bibliotheca p. 163. Obiit Carolus A. 1500. ætatis ſexageſimo. * Eſt apud me libellus exametris verſibus ſcriptus, dicatuſque Petro Mendozæ Toletano Archiepiſcopo abſque expreſſione loci, & temporis impreſſionis. Dramatico more concinnatus eſt. Præfationem dedit Carolus Verardus Cæſenas Pontificis cubicularius, ibique explicat operis argumentum narrans Ferdinando Regi Hiſpaniarum, dum Barcinone conventus ageret, perditum quemdam ſtruxiſſe inſidias ad necem; eas tamen evaſiſſe regem non ſine divino miraculo. Hoc carminis argumentum. Ait vero ſe drama illud proſa oratione ſcripſiſſe, ſcriptumque tradidiſſe Marcellino nepoti, & alumno ſuo, ut ſtricta pedibus oratione verteret. Inſcribitur opus *Ferdinandus Servatus*.

Hiſtoria Bætica edita eſt Romæ anno non quidem 1493. ſed potius ſequenti 1494. Argumentum metricum præfixum eſt a Bartholino Verardo nepote, & alumno ejuſdem Caroli.

Alexander Carpentarius, Anglus, circa Annum 1430. Auctor *Deſtructorii Vitiorum*, in variis Angliæ Bibliothecis MSti, atque ſine nomine auctoris editi Norimbergæ 1496. Venetiis 1582. 4. atque alibi. Vide Warthonum ad Caveum.

Gerhardus Carrara Bergomenſis, Auguſtinianus, Epiſcopus Savonenſis, qui Anno 1356. obiit. Scripſit Concordiam Novi & Veteris Teſtamenti, Concordantias Epiſtolarum Pauli cum Salomone, Commentarium in Cantica Canticorum & in Pauli Epiſtolas: nec non in libros Sententiarum, & in librum ſextum Decretalium.

Gvido Carrara Bergomas, quem Kœnigius notat deceſſiſſe A. 1281. ſcripſiſſeque librum de cauſis rerum Longobardarum, & expoſitionem ænigmatum Petri, quos ego titulos, quia libros videre non contigit, fateor me non ſatis intelligere.

Gvido Carrara Bergomas junior, Philoſophus & Medicus, defunctus An. 1457. de quo Donatus Calvi in ſcena litteraria ſcriptorum Bergomenſium p. 298.

Joannes Michael Albertus Carrara Gvidonis junioris Filius, Medicus, obiit Anno 1490. ſcripſitque præter *vitam Patris* ſui Gvidonis, *Hiſtoriarum Italicarum libros XL. De Bello Veneto* per Jacobum Antonium Marcellum in Italia geſto librum unum verſibus Heroicis.

Y y

(*a*) Id. p. 295.

(*b*) Id. X. p. 486. ſq.

Digitized by Google

cis. *De B. Clara* de Monte Falco Ordinis Eremitarum S. Auguſtini libros IV. *Admiranda*, acta Ludis Megalenſibus Calixto III. Sacerdote Maximo, Frederico IV. Cæſare, Franciſco Foſcaro, Venetorum Duce: & *Orationem in funere Bartholomæi Coleonii*. Vide laudatum Calvum, & Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XVI. pag. 447. ſeqq. Apud alios etiam memorantur eius *de Incarnatione Chriſti*, & *Tractatus ſeptem de origine omnium ſcientiarum*, *Tragœdiarum & Comœdiarum libri III.* & *octo libri de regimine ſanitatis*, *de peſtilentia*, *fato & fortuna*. Ex illa Carrararum familia fuit, qui An. 1716. 3. Septembr. rebus humanis valedixit Johannes Petrus Carrara Bergomas, (a) Presbyter Oratorii Senogallienſis S. Philippi Nerii, qui Piſauri A. 1715. fol. edidit librum de Contractu trium contractuum, per quem juſtificatur contractus, quo ex credita ad certum tempus pecunia & ipſa tuta & lucrum certum habetur. * Præter hæc, quæ Fabricius indicavit, ſupereſt oratio Bergomi habita an. 1466. cum Ludovicus Donatus Bergomenſis Epiſcopatus poſſeſſionem primo adivit. Eam rem per litteras mihi olim nunciavit vir quidam doctiſſimus, ex quo nihil aliud neſcire modo mihi licet.

Bonaventura de *Carraria*, Peruſinus Auguſtinianus & Cardinalis, defunctus Anno 1390. ſcriptor Commentariorum in Epiſtolam Jacobi & tres Johannis Epiſtolas. Hæc de eo Jacobus Longus p. 668. ſeq. Bibliothecæ Exegeticæ: ſed non alium credas eſſe hunc *Bonaventuram*, quam *Baduarium de Peraga*, inſidiis Reguli Patavini *de Carraria* An. 1389. interemtum, de quo dixi ſupra pag. 255. ſeq.& de quo G. Joſeph Eggs in purpura docta pag. 483. ſeqq.

Martinus Carſulanus & *Vincentius Carſulanus*, de quibus Raphael Volaterranus libro XXII. Commentariorum Urbanorum: *Pontificum Romanorum*, *ſeu temporum eorum hiſtorias ſcripſere Vincentius & Martinus Carſulanus*, *Ordinis ambo Prædicatorum*, *Johannis XXII. tempore* (circa Annum 1330.) Non plura de his Voſſius: & altum etiam de utroque apud Altamuram & alios ſilentium, qui de Dominicanis ſcripſere, etiam apud Jacobum Echardum, quem diligentiore ſtudio & apparatu noviſſime idem ſaxum cum Quetiſo volviſſe conſtat.

Alphonſus a Carthagena, ſive Carthaginenſis Epiſcopus, atque inde Burgenſis, in utroque præſulatu ſucceſſor Patris. *Pauli de S. Maria*. De Alphonſo dictum pag. 159. ſeq. de Patre infra in *Paulus Burgenſis*.

Antonius Cartularius, ſupra.

De *Carthuſianis* Monachis ſcriptores p. 784. in *Brunone*.

Hubertinus de Caſali ex Monacho Franciſcano denique Carthuſianus, circa Annum 1330. ſcripſit *Arborem vitæ crucifixæ Jeſu* in qua caute quædam legenda notavit Joannes Gerſonius. Libri V. memorati Trithemio cap. 525. prodiere Venetiis 1485. Verum in MStis Codicibus Ultrajectinis libros XV. notavit Oudinus, quem vide Tomo III. pag. 749. *De ſeptem ſtatibus Eccleſiæ* juxta ſeptem viſiones Apocalypſeos, Venetiis 1516. 4. *Reſponſio circa quæſtionem de altiſſima paupertate Chriſti & Apoſtolorum ejus*, Avenione in Conſiſtorio facta A. 1321. Pro fratribus mendicantibus *ſpiritualibus* contra *fratres de Communitate*, ſive in commune aliquid poſſidentes, eorumque promachum *Bonagratiam* (de quo ſupra pag. 252.) editaque a Baluzio Tom. I. Miſcellan. pag. 307. 310. & a Waddingo Tomo III. Annalium ad Annum 1321. *Epiſtolas* quoque hujus Hubertini & *Sermones* Trithemius memorat & Waddingus pag. 328. Bibliothecæ Franciſcanorum, qui etiam in Tomo ſecundo Annalium adeundus ad Annum 1321.

Caſaurienſe Chronicon, ſupra *Jo. Bernardus*

S. Caſimirus Caſimiri III. Poloniæ Re-

(a) Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XXVII. pag. 461.

Regis filius, regno Hungariæ, ad quod electus erat renunciavit, obiitque in flore ætatis An. 1484. Sanctis adſcriptus a Leone X. An. 1521. Vide Martyrologium Romanum 4. Martii, & Bzovium ad An. 1484. num. 27. Ejus *Hymnus in S. Mariam Virginem*, in Actis Sanctorum Tom. I. Martii pag. 357. ubi etiam vita S. Caſimiri ſcripta a Zach. Ferrerio & Gregorio Svieccicio.

Caſinenſis Monachi breve *Chronicon* rerum in regno *Neapolitano* geſtarum ab Anno Chriſti 1000. ad 1212. editum ab *Antonio Caracciolo* inter quatuor antiquos Chronologos una cum Herempeтто Longobardo, Lupo Protoſpatha & Falcone Beneventano appendicibus Hiſtoricis, Neapoli 1626. 4. Non unum illius eſſe auctorem putat *Camillus Peregrinus* in caſtigationibus, quas ad hocce Chronicon addidit, ibidem 1643. 4. cum quibus illud recuſum eſt in Tomo primo Bibliothecæ hiſtoricæ regni Siciliæ, curante *Joanne Georgio Caruſio*, Panormi 1723. fol. & in Tomo quinto Theſauri Italiæ Muratoriani, a quo etiam idem Chronicon ex alio Codice: & pars quidem ab Anno 1000. ad 1154. pag. 139. ſub nomine Domini *Alberici*, Monachi Caſſinenſis, & Præpoſiti S. Mariæ de Albaneta: Altera ab Anno 1191. ad 1208. pag. 143. ex alio Codice.

Hiſtoria Monachi *Caſinenſis rerum a Longobardis geſtarum in Cis-Tiberina Italia* ab Anno Chriſti 840. ad 875. a Camillo Peregrino in hiſtoria Principum Longobardorum, Neapoli 1643. 4. & Tomo Muratorii ſecundo, Burmanniani Theſauri Italiæ nono.

Caſinenſis Monaſterii Chronica, vide ſupra in *Anaſtaſio*, atque infra, *Leo* Marſicanus, *Petrus* Diaconus, *Placidus* Martyr, ubi etiam de elogiis Abbatum Monaſterii Caſſinenſis, vulgatis a *M. Antonio Scipione* Placentino, Neapoli 1630. & ex meliore editione 1643. fol.

Genſelinus, ſive *Gaucelinus* de *Caſſanhis*, aliis *Caſſagnies*, Doctor Decretorum celebris, qui Toloſæ & in Monte-peſſulano docuit, inde Canonicus Biterrenſis, atque Papæ Johannis XXII. Capellanus & ſacri Palatii cauſarum Auditor, ſcripſit *gloſſas* in ejuſdem Papæ *Conſtitutiones extravagantes* ad Arnaldum Diaconum Cardinalem S. Euſtachii: tum apparatum *in Decretales*, *in ſextum Decretalium* & *in Clementinas*. Vide Baluzium Tom. I. Papar. Avenionenſ. p. 208. 738. 809. & Oudinum Tom. III. pag. 880.

Andreas de Caſſia e Provincia Vallis Spoleti, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, ſcripſit librum ad Martinum V. (qui Pontifex fuit ab Anno 1417. ad 1431.) *contra imaginem nominis* Tabellulæ, *quæ eſt imago & ſignum Antichriſti*, & contra Pſeudo-Chriſtos quos ait ſurrexiſſe in agro Dominico zizania ſeminantes & ad idololatriam populos ſeducentes. Hunc librum in Regia Bibliotheca Pariſienſi MS. evolviſſe ſe teſtatur Oudinus Tomo III. pag. 2331. Tabulas figuris exornatas altari prætendi ſolitas notavit Cangius, quem, ſi placet, vide.

Acta S. Caſſiani primi, temporibus Joviani, Eccleſiæ Hortenſis Epiſcopi, proſa & verſu ab *Anonymo Sanquintinenſi* ſcripta, ex Codice Veteri Bibliothecæ S. Germani de Pratis edidit vir celeberrimus *Juſtus Fontaninus* ad calcem librorum duorum de antiquitatibus Hortæ, Coloniæ Etruſcorum Rom. 1708. 4. & Tomo octavo Theſauri Italiæ Burmanniani.

Joannes Caſſianus, Conſtantinopoli Diaconus (*a*) Romæ Presbyter, atque inde ab Anno 410. in Monaſtica vita conſenuit Maſſiliæ, (*b*) obiitque major nonagenario Anno Chriſti 443. Ab

(*a*) a Joanne Chryſoſtomo. Vide lib. VII. de incarnatione cap. ult. Chryſoſtomi in pleriſque diſcipulum Caſſianum notat Grotius ad Lucæ XXIV. 28.

(*b*) Maſſiliæ monaſterium in honorem S. Caſſiani Abbatis etiamnum viget, ubi colitur ejus memoria 23. Jul. & ante ejus ſepulchrum lucerna ardet die noctuque. Vide Pagium Ad Annum Chriſti 432. num. 18. & de patria Caſſiani Gallo-provincia ad Annum 404. num. 22. ſeq. An. 419. num. 38. ſeq. A. 426. num. 15. ſeq.

eodem *Maſſilienſes* dicti pro Semipelagianis, de quibus abunde Uſſerius in Antiquitatibus Britannicis cap. XI. ſeqq. & qui poſt Uſſerium hiſtoriam Pelagianam tradidere, Voſſius, Henricus Noris libro 2. & appendice ad diſſertationem de quinta Synodo, Garnerius ad Mercatorem, atque editores operum *Proſperi*, qui contra Caſſianum ſcripſit. Sed de Gennadio ſingillatim præter editores adeundi Tillemontius Tom. XIV. Memor. Eccleſiaſt. Antonius Ruſus in hiſtoria Maſſiliæ libro XI. Oudinus Tomo I. pag. 1134. ſeq. & Gvilelmus Cuperus in Actis Sanctorum 23. Julii Tom. V. pag. 458. ſq. Caſſiani ſcripta ſunt:

1. *Libri IV. de inſtitutis* Cœnobiorum (*a*)

Mundoque renunciantium, ad Caſtorem, Aptæ Juliæ in Gallia Pontificem, cum *libris octo de remediis octo Capitalium vitiorum*, Gaſtrimargiæ, ſpiritus fornicationis, philargyriæ, iræ, triſtitiæ, acediæ, cenodoxiæ & ſuperbiæ. Ex prioribus quatuor libris epitomen unico volumine compoſuerat *Eucherius* Lugdunenſis, teſte Gennadio cap. 63. Illam epitomen Græce verſam videtur legiſſe Joannes Climacus gradu IV. & Photius Cod. 197. eandem nempe, quæ MS. in variis Bibliothecis, ut Cæſarea, de qua Lambecius Tomo IV. pag. 167. & Tomo V. pag. 276. Regia & Jeſuitarum Pariſ. teſte Richardo Simone Tom. I. cenſuræ in Bibliothecam Eccleſiaſticam Dupinianam pag. 151. ſeq. Eandem ex Codice Altempſiano edidit cum Latina verſione celeberrimus Monteſauconus Tomo III. Operum S. Athanaſii pag. 366.

2. *Collationes Patrum* in Scetica (*b*) eremo commorantium *libris XXIV.* ad *Leontium*, Papam Forojulienſem, & *Helladium* itidem Epiſcopum, quibus decem primores inſcribuntur, ut undecima cum ſex ſequentibus *Honorato* Epiſcopo & *Eucherio*, quos ſanctos fratres appellat: & duodevigeſima reliquæque *Joviniano*, *Minervio*, alteri *Leontio* & *Theodoro*. Ex his duodevigeſima eſt de tribus generibus monachorum, qui ſunt *Cænobitæ*, *Anachoretę*, & *Sarabaitę* ſive ſuo jure, nulla regula viventes, & de quarto, quod ait recens acceſſiſſe *gyrovagorum*. Collatio decima tertia eſt celebris illa ſcripta circa Annum 426. damnata a Gelaſio Papa & Arauſicana Synodo, cui *Proſper* circa Annum 432. *librum contra Collatorem* oppoſuit, & quæ in Proſperi Opp. ſicut Proſperi liber cum Caſſiano ſæpius variis in locis prodiit. Etiam priorum collationum VII. Epitomen Latinam *Eucherius* compoſuiſſe videri poteſt, nam & ejus Græcam verſionem legit Photius Cod. 197. & Manuſcriptam illam in Cæſarea Biblioth. notavit Lambecius Tom. IV. p. 166.

3. *De incarnatione Chriſti*, *contra Neſtorium* libri VII. ad Leonem Romanum poſtea Epiſcopum, primum editi Baſileæ 1534. 8. multis adhuc locis, Voſſio Epiſt. 404. judice, medicam manum deſiderantes. Prodiere etiam in Joſ. Simleri Scriptis veterum Latinis de una perſona & duabus naturis *Jeſu Chriſti*. Tiguri 1572. fol.

Libri de inſtitutis Cœnobiorum & de octo vitiorum remediis prodiere Venetiis 1481. fol. & cum Collationibus Patrum Baſileæ 1485. fol. 1497. 4. Lugduni 1516. 8. Inde additis etiam libris adverſus Neſtorium *Marco Hoppero* curante Baſileæ 1559. fol. ad calcem operum Joannis Damaſceni, & 1575. fol. Hinc cum *Henrici Cuickii*, Theologi Lovan. & poſtea Ruremundenſis Epiſcopi notis Caſſianum a Pelagianiſmi nota abſolventibus, Antvverpiæ 1578. & ex *Petri Ciacconii*, Presbyteri Toletani, caſtigatione cum interpretatione obſcura-

(*a*) Orientalium & Ægyptiorum maxime & apud Thebaidem fundatorum, quorum rationes inprimis expertum Caſſianum ſcripſit Caſtor in præfixa his libris ad Caſſianum Epiſtola.

(*b*) Apud Photium; περὶ τῶν κατὰ τὴν Σκῆτιν ἁγίων. De Sceti eremo Ægypti a Monachis a tertio ſæculo frequentata, rem notam memoro, unde error manifeſtus eorum, qui de Scythia cogitavere, & Scytham fecerunt Caſſianum.

rarum vocum & indice locorum ſacræ Scripturæ, quæ explicantur vel aliter leguntur, Romæ 1588. 1611. 8. & cum notis *Alardi Gazæi* Cœnobitæ Vedaſtini, Ordinis S. Benedicti, qui Cuickii etiam annotationes & Ciacconii, & flores ſive ſententias ex Caſſiano collectas, & regulam S. Pachomii adjunxit, librumque S. *Proſperi* de Gratia *Dei*, & *Dionyſii Carthuſiani* Doctrinam Catholicam Collationi XIII. ſubſtitutam. Duaci 1616. 8. duobus Voluminibus, & ex iterata recognitione, notiſque auctoribus Atrebati 1628. fol. Pariſiis 1647. fol. & noviſſime Lipſiæ 1722. fol. apud Thomam Fritſch. Opera Caſſiani ex Gazæi recenſione, ſed ſine notis obvia etiam in Bibliotheca Patrum Lugdunenſ. Tomo VII. Verſionem illorum *Hiſpanicam* ad prælum paratam habuit Jacobus Rebulloſa, Ordinis Prædicatorum, teſte Jacobo Echardo Tomo II. pag. 422. Collationes Patrum *Belgice* MSS. A. 1419. fuere in Bibliotheca Guſtavi Schrœderi, τῷ μακαρίτῃ Paſtoris Gluckſtadienſis in Holſatia. Paraphraſtica enarratio librorum de inſtitutis Cœnobiorum & Collationum Patrum, auctore *Dionyſio* Carthuſiano lucem vidit, addita etiam Joannis Climaci ſcala Paradiſi, Coloniæ 1540. fol. *Joannis Baptiſtæ Gveſſnay* Soc. Jeſ. Joannes Caſſianus illuſtratus. Lugduni 1652. 4. quo in libro, Noriſio judice, non qualis fuit, ſed qualem voluit eſſe, Caſſianum lectoribus exhibuit. De Caſſiani doctrina additamentum *Didaci Alvarez* lib. 1. diſputat. 2. de auxiliis Divinæ Gratiæ & liberi arbitrii, *Bruno Neuſſerus* in prodromo adverſus Noriſium p. 49. 54. 84. ſeq. &c.

Alius *S. Caſſianus* Epiſcopus & Martyr, Patronus Comachii, de quo jam ſecundum excuſus liber Ferrariæ 1716. 8. (*a*) poeſie di varii autori per la tranſlazione dell' oſſe del glorioſo Veſcovo e Martire S. Caſſiano, protettore della Città di Comachio.

Magnus Aurelius Caſſiodorus, ſive, ut in antiquo MS. Veronenſi ter ſcriptum illuſtris Maffejus reperit, *Caſſiodorius Senator*, in aulis regum Gothorum Theodorici ejuſque ſucceſſorum gratioſus Præfectus Prætorio & Anno Chriſti 513. Conſul, deinde poſtremis annis ab A. 534. in Monaſterio inter libros & ſacras meditationes conſenuit, producta ultra annum XCIII. ætate. De eo non repetam, quæ dixi in Bibliotheca Latina lib. III. cap. 16. ſed tantum addam (præter librum ultimum Epiſtolarum Plinii itemque Symmachi) primum eſſe Caſſiodorum & antiquiſſimum inter eos quos habemus, qui Regias Epiſtolas Regiaque Diplomata collegerit & ad poſteros tranſmiſerit: quo ipſo utiliſſimo inſtituto inſignem lucem accendit hiſtoriæ illorum temporum, Juriſque publici ſtudioſis egregiam præſtitit operam, atque exemplo præclaro aliis præivit. Dignum autem inſigne hoc opus *Variarum*, novo adhuc idonei atque eruditi viri ſtudio, cum in ſuperioribus editionibus, ac poſtrema etiam Garetiana ſint, quæ adhuc merito deſiderentur, ut patet vel ex iis quæ monuit Richardus Simon in cenſura Bibliothecæ Eccleſiaſticæ Dupinianæ, Gallica lingua editæ Tom. I. pag. 211. ſq. Aliquot editionis Auguſtanæ 1533. fol. exempla fuere apud Stephanum Baluzium, quorum uni adſcriptæ notæ Petri Pithœi, alia collata cum MSS. fuit etiam, quod Goulartius cum MS. Cujacii contulerat. In Commentario ad Pſalmum CXLV. Caſſiodorus *librum animæ*, ſive de anima, teſtatur *tertium decimum in Variarum opere contineri*, quod ab editoribus hactenus, etiam a Garetio neglectum. In illo Commentario, inſiſtentem veſtigiis Pſalmodiæ Romanæ, ſive S. Hieronymi, Romæ ad inſtantiam Papæ Damaſi publicatæ Caſſiodorum, notavit Jacobus Faber Stapulenſis, præfatione ad Pſalterium ſuum quintuplex, Gallicum, Romanum, Hebraicum, Vetus, Conciliatum. Pariſiis 1509. fol. Ex præfatione Caſſiodori ad

(*a*) Giornale de' letterati d' Italia Tom. XXVII. pag. 430.

ad Pſalmos multa ad verbum Anonymus a Stevartio editus de Benedictione Dei ad Bathericum Ratisbonenſem Epiſcopum, in nova Baſnagiana Lectionum Caniſii editione Tom. II. Parte 2. pag. 23. ſeq. Quæ præfationem in Hiſtoriam Eccleſiaſticam tripartitam claudunt verba: *Caſſiodori Senatoris, jam Domino præſtante converſi explicit præfatio*, non ſatis confirmant Caſſiodorum ex Ethnico factum Chriſtianum, ſed poſſunt, ac debent, ni fallor, de vita Monaſtica intelligi, quam poſtremis vitæ annis rerum aulicarum pertæſus Caſſiodorus vitæ mundiali prætulit.

Noviſſime ab ſollertiſſimo laudati illuſtris Maffeji ſtudio, a quo novam etiam Operum Caſſiodori editionem (*a*) Veronenſibus deſcribendam typis, juſſi ſumus exſpectare, accepimus *Complexiones* ejus, ſive explicationes breves *in Epiſtolas Apoſtolorum, in Acta* & *Apocalypſin*, ex MS. Canonicorum Veronenſium primum in lucem datas Florent. 1721. 8. ex qua editione cum erudita Sam. Chandleri Epiſc. præfatione recuſæ ſunt Londini 1722. 8. atque inde Roterodami 1723. 8. Specimen characterum Codicis antiquiſſimi Veronenſis, ære deſcriptum, utile & jucundum eſt pone frontem libri intueri. Harum complexionum ipſe mentionem facit Caſſiodorus in præfatione libri de Orthographia.

Caſtellanus Baſſianenſis, cujus carmen jam ſupra p. 183. memoravi dicatum A. 1327. Franciſco Dandulo, Venetiarum Duci, de pace Venetiana, ſive Venetiis inita inter Fredericum Barbaroſſam Imperatorem & Alexandrum III. Pontificem Maximum, cum Venetiarum Princeps foret Sebaſtianus Zanus. Carmen *pro temporibus iſtis ſane elegans, inter veras hiſtorias magis quam falſas fictaſque poetarum fabulas numerandum*, ut Bernardo Scardeonio in ſecundo de rebus Patavinis ſuffragatus ſcribit Voſſius pag. 798. de Hiſtoricis Latinis. De pace illa videndus Baronius ad Ann. 1177. Sed carmen adhuc ineditum eſſe exiſtimo.

Gualterus Philippus Caſtellionius, infra, *Gualterus*, ſcriptor Alexandreidos.

Amandus de Caſtello, ſupra, *Amandus*.

Caſtertonus, Baleo VI. 79. Pitſeo p. 537. & Lelando cap. 371. *Caſtrodunus*, Norvicenſis Monachus S. Benedicti circa Annum 1382. ſcriptor Commentariorum in aliquot Epiſtolas Pauli, atque in Apocalypſin.

Franciſcus Dantis F. Caſtilionenſis, ſive *Caſtilioneus*, Canonicus S. Laurentii & Profeſſor Theol. atque An. 1471. Decanus Florentinus, clarus amicitia tum aliorum virorum illuſtrium, tum Jacobi Picolominei, Cardinalis Papienſis, & Marſilii Ficini, quæ ex mutuis horum Epiſtolis cognoſcitur: ſcripſit An. 1459. eo ipſo anno, quo *S. Antoninus* obiit, Archiepiſcopi hujus Florentini *vitam*, de qua jam ſupra, mentionem facere me memini. De cæteris, maximam partem ineditis vide Voſſium pag. 595. Oudinum Tom. III. pag. 2622. & Julium Nigrum in Florentinorum ſcriptorum hiſtoria pag. 190. inprimis Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XV. pag. 328. ſeq. Illa ſunt: Vitæ *Victorini Feltrenſis*, ſui Præceptoris: *Orlandi Bonardi*, Archiepiſcopi Florentini: *Chriſtophori de Poggio*, Archipresbyteri Bononienſis & S. Antonii Vicarii Generalis: Confeſſoris *S. Dominici*, & ex Dominicanorum Ordine SS. *Vincentii Ferrerii*, *Petri Veronenſis* Martyris, *Thomæ Aquinatis*, *Antonii de Ripolis* (*c*) (Rivoli) Pedemontani, diſcipuli S. Antonini & a Tudetanis, quod poſt transfugium, a Mahomedanis ad Chriſtianos redierat, occiſi. *Sermo* ad Canonicos S. Laurentii Florentiæ *de vita S. Marci*, in quo de dignitate Eccleſiæ patriæ S. Laurentio ſacræ, & ſancto-

(*a*) Bibliotheque Italique Tom. IV. pag. 294.

(*b*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XXXIII. Parte 2. pag. 385. Tom. XXXVI. pag. 327. Journal des Sçavans An. 1722. Decembre pag. 665. Acta Eruditorum A. 1723. p. 21. Hiſtorie der Gelehrſamkeit p. 297.

(*c*) Hanc Leander Albertus lib. 2. pag. 59. una cum S. Antonini vita lib. 3. pag. 94. inſeruit operi ſuo de viris illuſtribus Ordinis Prædicatorum. Bonon. 1517. fol.

ſtorum reliquiis in ea aſſervatis. *Oratio* ad fratres Medices. *Carmina* ad Magnificum Virum Coſmum Medicem & ad ejus filios. Epigramma in obitu Coſmi Medices ad Alexandum Gonzagam, & in obitu Lucretiæ matris Laurentii Medices. *Epiſtolæ* ad Alexandrum Gonzagam, ad Coſmum Medicem Patrem de morte Joannis: ad Laurentium & Julianum Medices in morte Petri Medices: & *Expoſitiones in Davidis Prophetæ Myſteria*.

* Franciſcus Caſtilionenſis. Ex ejus epiſtola ad Hieronymum Aliottum Aretinum Abbatem ordinis S. Benedicti ſcriptum ab ipſo Franciſco dicimus libellum Thelogicum, *in quo multa etiam phyſica & mathematica etiam nonnulla permixta erant*; quem libellum ipſe ad Aliottum hac ipſa epiſtola emendandum, & approbandum miſit. Datæ ſunt literæ illæ Florentiæ die VII. Julii 1452. vulgavitque ex illis fruſtum P. D. Marianus Armellini in Biblioth. Benedictino-Caſinenſi p. 1. pag. 207.

Martyrium Antonianum, ſive Antonii de Ripolis ab eodem Franciſco ſcriptum, & ad MSS. Codices recenſitum typis Florentinis vulgavit P. Joſeph Orſii Ord. Prædic. qui & notas ſuas adjecit in 4. 1729.

Caſtor Aptenſis, ſive Aptæ Juliæ in Gallia Epiſcopus ab Anno 419. ad 431. Ejus Epiſtola ad Caſſianum Abbatem Maſſilienſem inter MSta Bibliothecæ Paulinæ Lipſienſis pag. 155. eadem, quam Alardus Gazæus ex Codice Elnonenſis Monaſterii S. Amandi præmiſit libris Johannis Caſſiani (de quo ſupra) de inſtitutione Cœnobiorum, quos ipſos ille Caſtori huic dedicavit.

Joannes Caſtor, ſive *Caſtorius*, vulgo (*a*) *Bever*, ſive *Fiber*, Monachus ſub Benedicto Burſino Monaſterienſis, ſcriptor *Chronici*, quod manu exaratum in Cottoniana & aliis Angliæ Bibliothecis *ab Ænea ad Henricum III.* ſive ad Annum Chriſti 1216. Voſſius, qui etiam *Commentarium* ejus *de rebus Weſt-Monaſterienſibus* commemorat, ait Chronica ejus produci a fabuloſo Bruti in Angliam adventu uſque ad Annum 1306.

Guido de Caſtris Abbas S. Dionyſii, Ordinis Benedictini in Gallia ab Anno 1294. ad 1310. Compoſuit *Sanctilogium*, ſive duo Volumina de Sanctis per anni circulum, quæ Uſuardi Martyrologium gloſſatum complectuntur. MS. in variis Bibliothecis Angliæ Galliæque. Vide Oudinum Tom. III. pag. 652. qui evolvit hoc opus MStum in Bibliotheca S. Victoris Pariſienſis.

Chronicon breve Cœnobii S. Petri *Catalaunenſis* ad Matronam in Campania ab Anno Chriſti 1009. ad 1223. in Labbei Tomo I. Bibliothecæ novæ MSS. p. 296. 297.

Cataldinus de Bonis Compagnis, ſive *Boncompagnius de Viſſo*, clarus circa Annum 1431. cujus ſcriptum *de translatione Concilii Baſileenſis* exſtat in Oceano Juris, ſive tractatu tractatuum, Venet. 1584. Tomo XIII. p. 15. 24. * In Bibliotheca Felini extat repetitio §. *proficiſci* in L. *obſervare* ff. de officio proconſulis per Dom. Baldum de Peruſio cum tractatu additionum D. Cataldini de Boncompagnis de Viſſo, & cum aliis additionibus D. Angeli de Peruſio. Eſt autem liber impreſſus Ferrariæ per Sevecinum An. 1476. Ad hunc librum adnotat Felinus: *Nota quod apud Sozinum ſunt additiones iſtæ D. Cataldini, & ſunt* 1570. *unde puto has eſſe imperfectas, dum non ſunt in hoc volumine niſi numero* 281.

Hujus auctoris tractatus ſcriptus ad Joannem XXIII. contra Pontifices ejus adverſarios, & juri ejus defendendo prodiit ex MS. Cod. Lucenſi in meo Concil. Supplemento tom. 3. pag. 1193.

S. Cataldus Epiſcopus ſecundus, ut ferunt *Tarentinus*, cujus ætas, quam ad Sęculum ſecundum referunt, & acta incerta noſcuntur, quanquam memoria ejus velut miraculis clari recolitur in Mar-

(*a*) Schol. Juvenal. XII. 32. *Caſtorem Bebrum dicit*. vide & ad II. 106. & Voſſii etymologicum in *Caſtor*.

Martyrologio Romano 10. Maji . Vide Petrum de Natalibus lib. IV. Catalogi Sanctorum c. 143. & Ughellum Tom. IX. Italiæ ſacræ p. 122. ſeq. editionis novæ , & de *libro Prophetarum* Cataldi per miraculum , ut ajunt Anno 1492. effoſſo apud Tarentinos & ad Regem Hiſpaniæ Ferdinandum allato , Bzovium ad illum Annum , num. 51. ſeq. & Acta Sanctorum Tomo II. Maji pag. 576. Sed quo rectius Lector poſſit de his , quid ſentiendum ſit , conjicere , duo adſcribam de his contraria teſtimonia , unum Alexandri ab Alexandro plurimis ſtipatum ſuffragatoribus , alterum Johannis Joviani Pontani . Ita vero Alexander libro III. genialium dierum capite 15. *Quum florente fortuna Ferdinandi primi Regis Aragonii , urbs Neapolitana & regnum , nullis adhuc belli calamitatibus premerentur , ſatis conſtat , Cataldum ſanctum virum , qui abhinc annis mille Pontifex urbi Tarentinæ præfuit , quemque patronum Tarentini cives venerantur & colunt , nocte intempeſta , miniſtro ſacrorum cuipiam tunc ſacris initiato , & in caſta religione educato , ſemel atque iterum in ſomniis apparuiſſe , ac monuiſſe , ut libellum a ſe conſcriptum , quem in abdito loco vivens abdiderat , in quo Divina arcana ſcripta erant , effodere , & protinus ad Regem deferri curaret . Qui quum parum fidei ſomnio dediſſet , eadem ſibi per quietem ſæpius obverſata ſpecie , quum primo diluculo ſolus moraretur in templo , ipſum* Cataldum , *qualis erat olim dum in vita ageret , pontificia veſte & inſula amictum , eidem miniſtro plane vigilanti apparuiſſe , & prædixiſſe , ut poſtera luce quum primum poſſet , libellum a ſe conſcriptum , in abdito loco quem in ſomniis prædixerat , conditum , effodere , & Regi deferre ne cunctaretur , pœnam , niſi fieret , graviter comminatus . Poſtera luce ſolemni pompa miniſtrum cum populi comitatu ad latebram , in qua longiſſimo ævo libellus latuerat , proceſſiſſe : eumque plumbeis tabellis obſignatum , & clavis obſeratum inveniſſe , ſatis conſtat . In eo certum eſt , futurum regni excidium , miſerias , calamitates , & luctuoſa tempora , atque inſtantia mala , quæ poſtea ſequuta ſunt , Regi prædixiſſe . Id quod experimento docti , magna mercede perſolutum vidimus . Siquidem tanta vis Divinæ prædictionis fuit , ut haud multo poſt , ipſum Ferdinandum , ſeu deum ira , ſeu fato inſuperabili , quod vitari non potuit , in primo belli apparatu e vita conſtet exceſſiſſe , Carolumque Gallorum Regem ingenti coacta manu , innumeris copiis Neapolitanum omne regnum invaſiſſe : Alfonſumque Ferdinandi primogenitum , poſt patris obitum vix regno aſſumptum , regno orbatum , turpi fuga velut in exilio diem ſuum obiiſſe . Mox ipſius Filium Ferdinandum juniorem* &c. Hæc Alexander , cui conſentientes laudat Joannes Bernardinus Taſurus (*a*) Joannem Juvenem libro de varia Tarenti fortuna , Hieronymum Marcianum in MSta deſcriptione Provinciæ Hydruntinæ , Petrum Galatinum de Eccleſia deſtituta lib. VIII. cap. 2. Joannem Paulum Morellum in deſcriptione Tarentinæ Urbis , Thomam Arcudium , Ordinis Prædicatorum , in libro cui titulus : Galatina letterata , Ambroſius Merodius in MSta hiſtoria Tarentina , Franciſcum Antonium Andradam in expoſitione prophetiarum S. Cataldi , & vitæ ejus ſcriptores Cataldum Antonium Caſſinellum , Bartholomæum Moronum ejuſque fratrem Bonaventuram Moronum , Ordinis Minorum , cujus libri ſex *Cataldiados* verſibus ſcripti heroicis cum vita , quam frater proſario ſermone tradidit , prodiere Romæ 1614. Tot & pluribus , qui poſſint adduci , fabulæ hyperaſpiſtis ac affirmatoribus , age unum opponere datur Johannem Jovianum Pontanum , cujus hæc ſunt libro 2. de ſermone capite 17. Tom. II. Operum pag. 1623. *Vix aliqua vitæ ſpecies eſt , ad quam ſeſe diſſimulatio non inſinuet : quod non ita multis poſt annis Frater Franciſcus Hiſpanus docuit . Is quamvis rudis atque indoctus , ta-*

ctus

(*a*) Notis ad Antonii de Ferraris Galatei librum de ſitu Japygiæ pag. 82. Tom. VII. ſylloges , cui titulus : Raccolta d'opuſcoli ſcientifici e filologici , Venet. 1732. 12.

ctus tamen audacia, atque ambitione, pulpitum aſcendere eſt auſus, tantoque ſive faſtu, ſive temeritate, palam ut aſſeveraret, prædicare ſe de religione, Chriſtianiſque de rebus, docente ac dictante angelo, cujus admonitu & futura quædam prædiceret, & qui cum divis in cœlo e mortuis agerent, qui rurſus apud inferos cruciarentur, ſciret ac proferret. Denique cum Ferdinando perſuadere arte nulla aut ratione poſſet, ut univerſam *Judæorum* gentem omnino exterminaret e regni finibus, *exemplo Ferdinandi patruelis Hiſpaniarum regis, Tarenti cum ipſe ageret commentum hoc iniit. E plumbo tabulam divi Cataldi nomine clanculum a ſe inſcriptam haud Tarento procul in ſacello ſemidiruto ſub parietem occuluit, quam triennio poſt eruendam curavit corrupto ſacerdote, qui diceret, in ſomnis aſtitiſſe ſibi Cataldum monſtrantem quo in loco tabella eſſet abdita, commonentemque uti cum populo ſupplice, collegioque ſacerdotum iret ad effodiendam illam, quam effoſſam curaret ad regem deferendam, communicandam ab eo uni tantum viro, quem e ſuis optimum noſceret, ac maxime fidum. Deum enim iratum illi futurum, cladémque ac calamitatem immiſſurum, ni quod in tabula ſcriptum eſſet, & cautum, a rege præſtaretur. Scriptum vero ipſum per ambages quaſdam, ac latebricoſa verba eo ſpectabat, uti Judæorum exterminatio indicaretur. Rex accepta tabula deprehendit fraudem, qua deprehenſa minime Franciſcum ad eam legendam ſecum adhibuit, arbitratus eum interpretaturum verba in eam ſententiam, diſſimulavitque rem ipſam ſumma cum taciturnitate ac prudentia. At Franciſcus re cognita furore percitus, quod tantum commentum falſum eum habuiſſet, non populo, non regi, vix ipſi Cataldo publicis pepercit in prædicationibus, intantumque incanduit, ut Italia ferme omnis, ipſeque in primis Romanus Pontifex de tabulæ hujus fuerit inventione ſollicitus, atque anxius.* Hæc Pontanus. * An vera ſint, quæ de ſcripto a S. Cataldo libro feruntur, ignoro; quin nec facile incertę huic famæ aſſenſum præbuerim. De inventione tamen libri utcumque ille fuerit magis certa traditurus ſum ex auctore coævo Stephano ſcilicet Infeſſura, qui tunc ſcribebat Urbis Romæ diarium vulgatum ab Eccardo Corpor. Hiſtoric. Tom. II. pag. 2004.

Eodem menſe Aprili in Apulia apud Brunduſium miraculoſe repertus fuit quidam liber ſub terra clauſus cum tabulis plumbeis, in quarum una erat formata Crux Domini, cum literis, videlicet: C. R. A. T. & in alia erant literæ, videlicet: Cataldus Rau, Archiepiſcopus Tarentinus. Et non aperiatur, niſi per Regem cum fideli ſuo. Qui liber fuit portatus ad Regem Ferdinandum qui noluit illum aperire, priuſquam conſtaret per veras probationes, quod talis liber eſſet antiquus, & quod miraculoſe repertus fuiſſet. Nam Cataldus, qui inter Sanctos deputatus eſt, fuit tempore, quo fuit etiam Joachimus Abbas, qui ſcripſit de Pontificibus futuris uſque ad noſtra tempora. Nam dictus Joachimus fuit de Anno 1175. *Modus autem, quo fuit repertus, fuit talis, videlicet, quod in quadam Eccleſia dicti loci erat quidam presbyter bonæ vitæ, cui in ſomnis venit dictus S. Cataldus bis nuncians ei, ut ipſe Presbyter una cum Epiſcopo illum locum foderent in dicta Eccleſia, ubi erat quædam imago Virginis Mariæ cum Chriſto infante in brachio, qui Chriſtus reſpiciebat, & digito oſtendebat locum faciendæ foſſionis, dixitque ei in ſomnis, ut librum, quem invenirent, portarent ad Regem aperiendum. Cumque dictus Presbyter eſſet negligens in hoc, fertur præfatum S. Cataldum viſibiliter ei apparuiſſe, mandaſſeque ei aliqua inter ſigna, quæ habuit a dicto S. Cataldo. Et poſtea accedentes & fodientes invenerunt Librum prædictum, quem in continenti portaverunt ad dictum Regem. Qui Rex tanquam incredulus præmiſſorum, ipſum Epiſcopum & Presbyterum carceravit quos poſtea cognita veritate, quod hoc non fuiſſet fraus, dimiſit. Neſcitur tamen, in dicto Libro quid contineatur.*

Joannes Maria Catanæus Novarienſis, Gaudentii Merulæ, Demetriique Chal-

condylæ diſcipulus famæ nomen ſuum feliciter inſeruit crudito *in Plinii Epiſtolas* & *Panegyricum* Commentario (a) primum edito Venetiis 1500. ac Mediolani 1505. fol. Haſce editiones plures deinde inſecutæ ſunt, quas in Bibliotheca Latina notatas Lector reperiet. Cætera Catanæi ſcripta, Jovio in elogiis pag. 174. & Lazaro Auguſtino Cottæ in Muſęo Novarienſi Italice edito Mediolani 1701. fol. pa. 174. ſeq. memorata ſunt, Latina *Progymnaſmatum Aphthonii* verſio, nec non *Luciani amorum*, *Lapitharum*, & *Legum ſcribendæ Hiſtoriæ*, & *Iſocratis* Orationis, qua Evagoram Cypri Regem pro funere laudavit. Præterea, quibus eſt immortuus, compoſiti ab eo *dialogi duo*, unus *de poteſtate & curſu Solis ac Lunæ*, alter *de ludis Romanis*. Scripſit & ſenex poema Latinum, *Genuam*, (b) in gratiam heri ſui, Bandinelli Sauli, Cardinalis, cui Romæ operam Epiſtolis ſcribendis præſtitit: & Italico carminis octonorhythmici genere, *Solymidem*, ſive de bello ſacro, quod pro Palæſtina Saracenis eripienda A. 1096. ſeq. ſuſcepit geſſitque Godofredus Bullioneus. Vitam produxit uſque ad A. 1530. cum prius An. 1527. occupata a Cæſareanis Urbe, librorum (c) rerumque ſuarum jacturam feciſſet. Ut venæ ejus ſpecimen Lectori a me offeratur, en ejus *deſcriptionem bombardæ* majoris, qua illi placuit commentarios ſuos in Plinii panegyricum concludere.

Quid non audebunt mortalia pectora? quando
Fulmina terribiles tonitrus imitantur, & ignes?
Namque reperta fero muralis machina bello,
Seu Meroe ſolers, fortis ſeu Rheticus omnes
Ingenii vires effudit, cum tonat, ignem
Fulmineum montis ſpeculatus vertice ab alto
Excuſſit trunco teretem, medioque cavatam
Magna parte ſui, totamque ex ære coactam,
Sphæraque de ferro penitus cava viſcera complet.
Sive ſuper curru vehitur, ſeu celſa tuetur
Caſtra loco, infuſo nitrato pulvere rimam
Per tenuem focus exſurgit; mox impete vaſto
Excutitur magno ſonitu, magnoque tremore
Ferrea maſſa volans; non dura repagula contra,
Non ſolidæ turres, nec mœnia lata, nec agger
Ferre valet, quocunque ruit, concuſſa reſcindit
Oppida, proſternitque ſolo tabulata, trabeſque,
Cardinibuſque fores firmis, ponteſque reſolvit.
Una etiam totas dejecit vulnere pugnas.
Multiplici conſuta modo lorica, nec enſis,
Lancea, nec clypeus, nec thorax profuit æneus.
Omnia convolvit, pedites, equiteſque, feroſque
Membraque corporibus divulſa per aera jactat.
Deſuetus bello eſt aries, balliſta molares
Effundens, tremebundo extincta phalarica fumo.
Abſtulit hæc tormenta nova virtute Boarda,
Sive placet Bombarda magis, quæ dicta boatu:
Seu bombo procul exiſtens mortalia corda
Territat horrendo ſtrepitu, longoque fragore.
Num ſatis illud erat, quod vibrat ab æthere telum

Ju-

(a) *Accuratiſſimum interpretem* Plinii, ſcriptoris accuratiſſimi vocat Muretus XVI. 12. Var.

(b) Laudat Gyraldus 1. de poetis ſui temporis pag. 42.

(c) Clarmundus Tomo VI. vitarum p. 145. Diarium Eruditorum Italiæ Tomo decimo pag. 244.

Jupiter? exſcindi ſimili niſi lampade terras?
Tanquam nulla forent noſtræ compendia vitæ.

Adam Cathaneſius, ſupra, p. 8.

Catharina Bononienſis, Ordinis S. Claræ Abbatiſſa, libellum *de Revelationibus An.* 1438. *ſibi factis* ſcripſit, editum Bononiæ 1511. 1536. & Venetiis 1583. Veronæ natam ſe, & Ferrariæ educatam, Chriſtoque deſponſatam ipſa apud Waddingum pag. 88. Bibliothecæ Ordinis Minorum diſerte profitetur, ſolet tamen *Bononienſis*, non *Veronenſis*, vel *Ferrarienſis* appellari, quia majorem partem vitæ tranſegit Bononiæ, ibique defuncta eſt A. 1463. 9. Martii, quo coli eam ſacro officio indulſit Clemens VII. & Martyrologio Romano inſcribi Clemens VIII. Scripſit & eodem Waddingo teſte Catharina ſua manu, idiomate Latino, quod egregie callebat, *Roſarium metricum de Myſteriis Paſſionis Chriſti Domini*, & vernaculo ſive Italico libellum *de ſeptem armis neceſſariis ſubeunti certamen ſpirituale*.

Catharina de Gevveſvveiler, Prioriſſa Subtilienſis, ſive Unterlindenſis, Ordinis Dominicani, Colmariæ in Alſatia diem obiit circa Annum 1330. propior ſeptuagenariæ, ſcripſitque librum *de vitis primarum ſororum* illius Monaſterii, in quo educatam ſe a pueritia fuiſſe profitetur. Primus edidit Bernardus Pez Tomo VIII. Bibliothecæ aſceticæ antiquo-novæ pag. 35. 399. Ratisbonæ 1725. 8. ex recenſione Matthiæ Thanneri, Carthuſiani Friburgenſis, qui ad prælum deſtinato præfationem & appendicem quoque adjunxerat, quæ & ipſa hic a laudato Pezio pag. 400. 452. exhibetur. Idem monet librum hunc in Codice Baluziano & apud Jacobum Echardum Tomo II. pag. 831. perperam tribui *Eliſabethæ Staglin*, natione Helvetiæ.

S. Catharina Senenſis etiam ipſa Ordinis Dominicani Virgo, magna cum viveret auctoritate, & poſt mortem quam Romæ A. 1380. 29. Aprilis obiit, Sanctis adſcripta (*a*) a Pio II. A. 1461. Vide Vitam Catharinæ a *Raymundo* de Vineis Capuano apud Surium 29. April. & in Actis Sanctorum 30. April. Tom. III. pag. 853. Bzovium ad Ann. 1370. num. 20. ſeqq. S. Antoninum ſummæ hiſtoricæ tit. XIII. cap. 14. ſeqq. Tom. III. pag. 692. ſeqq. Proceſſum conteſtationum ſuper ſanctitate & doctrina B. Catharinæ de Senis per *Franciſcum de Viviano*, Notarium, & *Stephanum de ſenis*, Ordinis Carthuſienſis, apud Edmundum Martene Tomo VI. monumentorum pag. 1238. & 1369. 1386. ubi & Bulla Sixti IV. qua Catharinam hanc cum ſacris ſtigmatibus pingere aut pictam vel fictam habere, tanquam ſoli Franciſco proprium, ſub graviſſimis pœnis prohibetur. De ſcriptis S. Catharinæ non eſt hujus loci plura referre, cum non Latine illa ſcripſerit, ſed Italice: quanquam exſtant a *Raymundo* Latinæ verſiones *Dialogorum* de Providentia Dei & *Orationum* quarundam, Ingolſtad. 1583. 8. Coloniæ 1601. Venetiis 1611. 8. & *Divinæ doctrinæ* (*b*) *datæ per Perſonam æterni Patris, intellectui loquentis*, Coloniæ 1553. fol. *Epiſtolæ CCCLXIV.* non modo Italice lucem viderunt Venet. 1506. fol. verum etiam Gallice Pariſiis 1644. 4. Sed noviſſime opera omnia Catharinæ non ſine auctario junctim excuſa ſunt Italice Senis 1707. 1713. ſeq. 4. Tomis quinque, (*c*) una cum Vocabulario Catheriniano. *Opere della ſerafica ſanta Caterina da Siena*. Curam editionis geſſit Hieronymus Gigli, notas *Epiſtolis*, quibus ineditæ antea XXIII. acceſſere, addidit Fridericus Burlamachus, Soc. Jeſ. Præmittitur vita a Raymundo Capuano ſcripta ex interpretatione Italica Barduccii Canigiani, & *Dialogis* præter tractatum quintum adjungitur Apologia Raphaelis Mariæ Fi-

 la-

(*a*) Laertius Cherubinus Tomo primo Bullarii pag. 386.

(*b*) Confer Oudinum Tomo III. p. 1150. ſeq.

(*c*) Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XIX. p. 435. Tom. XXVI. p. 473. & Tom. XXXIV. p. 481. ſeq.

lamondi, Epiſcopi Sueſſani, contra Catharinæ obtrectatores. * Qui S. Catharinæ hujus vitam ſcripſerint, non unus fuit Raymundus, de quo hic Fabricius, alii etiam plerumque ignoti commemorantur in Proceſſu Conteſtationum S. Catharinæ Senefis vulgato a P. Martene Vet. Mon. Tom. VI. ibi enim ad pag. 1290. hæc leguntur: *Hunc actualiter Venetiis Scriptores ultra alios, qui deſunt, qui ad petitionem diverſorum habuerunt ſcribere Opera Virginis* (S. Catharinæ) *& aliquando, ut plurimum in latino; quandoque vero vulgari Sermone &c. Dictorum autem Scriptorum unus appellatur Gvillelmus de Apulia magiſter Scholarum; & moratur in contrata S. Severini;* (alius eſt a Gulielmo Apulienſi, de quo Fabricius ſuo loco) *alius dicitur Henricus de Apruſſia, magiſter ſcholarum in contrata S. Joannis; alius D. Ludovicus in contrata S. Leonis; alius vocatur Auguſtinus in contrata S. Viti*; *alius dictus Andreas de civitate Caſtellana in contrata S. Mariæ novæ*. Scripſit etiam de celebri hac muliere opuſculum Jacobus de Militibus de Monte Politiano. Ibid. p. 251.

Si quis vero acta illa perlegerit, intelliget profecto nonniſi per ſummam impudentiam aſſeri ab heterodoxis ſcriptoribus revelationes S. Catherinæ confictas eſſe a Fr. Raymundo; cum Raymundus ille vir fuerit graviſſimus, ut tantæ impoſturæ creandæ impar haberi debeat. De ejus Sanctimonia Stephanus de Maconibus Carthuſianus olim totius ordinis Antiſtes ibidem pag. 1380. teſtimonium affert. Inſuper eadem virgine dictante ſcriptas illas affirmat ibidem F. Bartholomæus de Ferraria inquiſitor Ferrarienſis vir doctus & pius. Id ipſum ſenſiſſe tunc cum hæc acta excipiebantur a tabellione, affirmarunt illi omnes, qui Virginem illam ſuperſtitem viderant, & cum illa conſuetudinem habuerant familiarem, quinque tunc vocati teſtimonium jurati tulerunt.

Catharina filia S. Birgittæ Svecicæ (de quo ſupra p. 279.) defuncta A. 1381. (al. 1390.) de qua Surius & Acta Sanctorum 22. Martii, & Bzovius ad An. 1381. num. 23. ſeq.* Ut certo definit Diarium Vazſtenenſe a Benzelio vulgatum. Vitæ ejus hiſtoriam rhithmico metro ſcripſit Johannes Benecchini de Calmarnia Œleandenſis, qui anno 1461. obiit. Incipit: *Lætare Sion filia, jocundæ fac tripudia*. Vide idem Diarium ad an. 1461. Idem pariter ſcriptor dediſſe legitur ibidem Hiſtoriam *de S. Simeone*, quæ incipit: *Aſſunt. Simeonis perfulgentis Dei donis*. Hiſtoriam etiam S. Joachimi patris B. M. V. incipientem: *Gaude mater eccleſia, promens læta memoria*; & hiſtoriam de Sororibus B. M. V. Incip. *Gaude Cæleſti jubilo, mentis excuſſo nubilo*. Joannes iſte religioſo ordini S. Salvatoris in Cœnobio Vazſtenenſi nomen dederat.

Ab his omnibus diverſa *Catharina*, ſive *Hecaterina* (ἡ Καθαρίνη, id enim veriſimilius quam ab Hecate) aliis Αἰκατερίνη, quam Martyrium paſſam tradunt Alexandriæ Maximinianis temporibus, (*a*) cujuſque memoria recolitur 25. Nov. De hac *Philoſophorum Patrona* (præter Surium ex Metaphraſte) jucundum erit conſulere Menagium in hiſtoria mulierum Philoſopharum pag. 492. ſeq. ad calcem notarum in Diogenem Laertium: Martini Cruſii Orationem XIII. Jacobi Thomaſii Programma XXX. Auguſti Bucheri Orationes feſtas pag. 1. ſeq. 138. ſeq. Johannem Rainoldum de idololatria Eccleſiæ Romanæ pag. 217. ſeq. & Johannis Davidis Kœleri amœnitates nummarias vulgatas Germanice (*b*) Tomo IV. pag. 393. Acta hujus Catharinæ præter Simeonem Metaphraſten Græce conſcripſiſſe traditur Athanaſius quidam illius ſervus, Μαρτύριον τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης τῆς βασιλείας καὶ ῥήτορος. Vide Tom. IX. Bibliothecæ Græcæ pag. 64. & Cangii gloſſarium Græcum pag. 1269. Cæterum totum illud traditionum ſyrma patrum de vero trahere jampridem

(*a*) Baron. ad Annum 307. num. 31. ſeqq.

(*b*) Münzt-Beluſtigungen.

dem viri cordati animadverterunt. Vide Georgii Caſſandri Opera pag. 278. ſeq. & 1093. Tillemontium Tom. V. memor. Hiſt. Eccleſ. pag. 448. & 761. Itaque Catharinam hanc tanquam fabuloſam ex breviario Pariſienſi An. 1680. ejiciendam curavit Franciſcus Harlæus, Archiepiſcopus Pariſienſis.

Catinas, de quo S. Hieronymus in cap. I. Ezechielis Tom. III. Operum edit. Marcianæi pag. 703. *Legi & cujuſdam Catinæ, quem Syri* (*a*) [illegible], *id eſt, acutum & ingenioſum vocant, brevem diſputatiunculam, putantis in viſione Ezechielis deſcribi caſtrorum ordinem duodecim tribuum in ſolitudine ad orientem & occidentem, ſeptentrionem & meridiem, quæ ſibi invicem & charitate & conſanguinitate ſocientur: & hoc eſſe rotam in rota, quæ ducantur in ſpiritu, & nube protegantur in eremo, & columna ignis illuminentur in nocte* &c.

De quatuor libris diſtichorum de moribus ad filium, qui exſtant ſub *Catonis* nomine, ſed longe poſterioris ętatis ſunt, licet non juniora Valentiniani Imperatoris temporibus, ſatis dixi in Bibliotheca Latina IV. 1. Laudantur etiam ab Alcuino lib. II. contra Elipandum pag. 949. Petro Abailardo lib. 1. Theologiæ Chriſtianæ pag. 1183. Tom. IV. Theſauri Antecdotorum Marteniani, & Ermoldo Nigello lib. 1. de rebus geſtis Ludovici Pii, cujus verſus affert Lambecius Tom. II. pag. 361. Horum teſtimonia, ſicut alibi laudata a me Hincmari Remenſis & Gaufredi addi poſſunt illis, quas erudita diligentia Chriſtianus Daumius Catoni ſuo præfixit. Speculum regiminis *Philippi* de Pergamo ad Galeatum Vice-Comitem Mediolanenſem circa Annum Chriſti 1380. commentarius prolixus in Catonis Magni Ethica, prodiit Auguſtæ 1475. fol.

Cato Saccus, Jctus Papiæ primum, deinde Bononiæ, ac denique iterum Papiæ, ſive Ticini docuit, ubi æmulum Paulum Caſtrenſem: diſcipulum circa Annum 1465. habuit Jaſonem de Mayno, nec diu poſt defuncti, Epitaphio inſcriptum: *Reliqua Catonis*. Vide Pancirollum de Juris interpretibus lib. 2. cap. 90. * In Codice 160. Biblioth. Felini extat inter multa aliorum Doctorum etiam hujus Doctoris *in juramenti materiam repetitio ad ſuppletionem accumulatorum* per Imolam in ca. *Cum contingat* ſuper l. *Siquis*.

Gvilelmus Cattonus Anglus, Franciſcanus a Pitſeo pag. 708. traditur vixiſſe circa Annum 1530. & ſcripſiſſe ſuper Magiſtrum ſententiarum, & quæſtionum Theologicarum. Hunc præteriiſſem hoc loco, niſi vidiſſem a Voſſio reprehendi eos, qui Gvil. Caxtonum, de quo infra, referunt ad Annum 1558. Eſt enim veriſimile id ab eis factum, quia Cattonum hunc cum Caxtono confuderunt.

Petrus de Cavalleria, Cæſarauguſta Hiſpanus, qui A. 1450. ſcripſit zelum Chriſti contra Judæos, Saracenos & infideles, editum & ſcholiis illuſtratum a Martino Alphonſo Vivaldo, Toletano, una cum R. Samuelis ſcripto ad R. Iſaacum de miſerrimo ſtatu Judæorum. Venet. 1592. 4.

Cavenſe Chronicon ab Anno Chriſti 569. ad 1318. ex MSto Monaſterii Cavenſis in Tomo ſeptimo Theſauri ſcriptorum Italiæ Muratoriani pag. 913. 933.

Gvilelmus Caxtonus Anglus, qui primus Typographiam in Angliam traditur intuliſſe, clarus A. 1460. vixit adhuc An. 1483. Non quidem Latine ſcripſit, ſed quamplurima Latinorum ſcripta in Anglicam linguam tranſtulit, *Ciceronem* de Senectute & Amicitia, *Virgilium*, Metamorphoſin *Ovidii*, *Vegetium*: Hiſtoriam Hiberniæ ex *Rainulphi Higdeni* Polychronico, & S. *Hieronymi* Vitas Patrum: Quibus apud Baleum VIII. 43. & Pitſeum p. 671. adduntur *Bonaventura* de vita Chriſti, *Hiſtoria Lombardica*, *Capgravii* Catalogus Sanctorum,

(*a*) Hebræis & Syris קטן *parvus*, *ſubtilis*. Atque eſt pagus *Catin* in Syria, cujus mentio apud Aſſemanum Tom. II. Biblioth. Or. pag. 351.

rum, *Hiſtoria excidii Trojani* & *Joannita* de ludo ſcaccorum. Ipſe vero Caxtonus auctor Operis, quod *fructum temporum* inſcripſit, ſive *Chronicorum Angliæ* (*a*) *& Hollandiæ*, quæ Anglice ſcripſit a Bruto uſque ad Henricum V. libris ſeptem, continuavitque deinde uſque ad exceſſum Eduardi V. ſive uſque ad Annum 1483. nec non *Angliæ*, *Scotiæ*, *Walliæ*, *Hiberniæ deſcriptionem*. *Hiſtoriam Regis Arthuri* libris XXI. *Vitam Eduardi Confeſſoris*. *Imaginem Mundi*. *Appendices ad Joannem Treviſam*, de quibus vide ſis Wihelmum Nicolſonum in Bibliotheca Hiſtoricorum Angliæ pag. 65.

Annibaldus Gaytanus de Ceccano, Campanus, ex Archiepiſcopo Neapolitano Anno 1328. Cardinalis & Epiſcopus Tuſculanus uſque ad Annum 1350. de quo Baluzius ad Papas Avenionenſes, & purpuræ doctæ ſcriptor G. Joſeph Eggs T. I. pag. 324. ſeq. qui inter ſcripta ejus p. 328. celebrat *Vitas Apoſtolorum Petri & Pauli*, carmine heroico illuſtratas.

Cedmon, ſupra, *Cædmon*.

Petrus de Ceſſona, infra, *Petrus*.

Alexander Celeſinus, ſupra, *Alexander*.

Celeſtinus, *Celeſtius*, ſupra, *Cæleſtinus*, *Cæleſtius*.

Thomas de Cellano, infra, *Thomas*.

Celſus, Armachanus Archiepiſcopus & Primas Hiberniæ, circa Annum 1128. defunctus, apud Baleum XIV. 84. traditur præter *Teſtamentum* & *Conſtitutiones* quaſdam ſcripſiſſe *Epiſtolas* plures *ad Malachiam*, qui ei deinde in Archiepiſcopatu ſucceſſit, & de cujus vaticiniis dicendi locus infra in *Malachias*.

De *Julio Celſo*, aliiſque antiquioribus hoc nomine non neceſſe hic eſt repetere, quæ dicta ſunt in Bibliotheca Latina.

Celſus a Falcibus, Veronenſis, Monachus Benedictinus An. 1474. ſcripſit *Vitam S. Toſcanæ de Jebeto* viduæ Seculo XIV. defunctæ, editam a Raphaele Bagatta & Baptiſta Peretti in antiquis monumentis SS. Epiſcoporum Veronenſium, Venet. 1567. 4. ſed tributa *Celſo Maphei*, de quo mox, ſicut Voſſius pag. 620. *vitam S. Tuſculanæ* appellat, quam *Toſcanæ* rectius dixiſſet, ut a V. C. Apoſtolo Zeno (*b*) obſervatum, qui notat eundem Celſum Monachum conſignaſſe etiam *Vitam Virginis Euphroſynæ Vincentiæ*, Venetæ ad Petrum Dandulum, Epiſcopum Vicentinum Annum 1505.

Celſus Veronenſis alter, gentilitio nomine *Maphæus*, circa idem tempus Canonicus regularis Lateranenſis, qui nonagenario propior deceſſit An. 1503. ſcripſit tum alia tum de interdicto Eccleſiaſtico, & diſſuaſoriam, ne Chriſtiani Principes Eccleſiaſticos uſurpent cenſus: ad inclytum Venetorum Senatum. Vide *Celſum Roſinum* in Lyceo Lateranenſi Tom. I. pag. 196. ſeq. & Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 123. ſeq. Omitto dicere de Celſis junioribus, ut *Celſo Hugone* & *Angelo Celſo* Jctis, & de *Mino Celſo*, cujus librum de hæreticis capitali ſupplicio non afficiendis habemus, de quo dixi in libro de Evangelicæ lucis propagatione pag. 505. * Celſi hujus habeo excuſum opuſculum hoc titulo: *Monumentum compendioſum pro confeſſionibus Cardinalium, reliquorumque Prælatorum*. Prodiit Ann. 1478. abſque loci adſcriptione in 4. item Romæ 1491. in 4.

Celſus, qui ſe profitetur ſcriptorem libelli de Judaica incredulitate. Vide Roberti Coci cenſuram ſcriptorum veterum pag. 152.

Cencius de Sabellis, Cardinalis & poſtea *Honorius III.* Papa ab Anno 1216. 18. Julii ad 1227. 18. Martii. Scripſit nondum Pontifex *Cęrimoniale Romanum*, quod primum vulgavit Mabillonius T. II. Muſei Italici pag. 167. 220. *Librum cenſuum* de omnibus Rom. Eccleſiæ reditibus & vectigalibus habuit Baronius, qui præfationem edidit ad Annum 1192.

num.

(*a*) Vide Voſſium pag. 636. Oudinum Tom. III. pag. 2627.

(*b*) Tom. XXVIII. Diarii Eruditorum Italiæ pag. 121. ſeq.

num. 19. Habuit etiam Onufrius, ut ex magno ejus ritualium veterum opere, MS. in Bibliotheca Vaticana, notavit Pagius ad An. 1192. num. 12. ex quo conſtat ſingulis etiam a Cencio addita publica documenta. * Liber ille cenſuum S. R. E. quem Cencius iſte digeſſit jam tandem prodiit, quamquam non ſine interpolationibus ſeu additamentis a poſterioribus authoribus inductis opera Cl. Muratorii in Tom. V. Diſſertat. Med. Ævi pag. 851. 908. Ejuſdem etiam opuſculi MStum codicem chartaceum Sæculi XV. ſervat Bibliotheca Canonicorum Majoris Eccleſiæ Lucenſis, ex quo lacunas in edito Muratorii relictas implere licet.

Conradus Celtes, alio nomine *Protucius* & *Meiſſel*, Svvinfurtenſis, eadem qua Imperator Maximilianus die 22. Martii Anno 1459. natus, quem diſcipulum Joannis Dalburgi, Epiſcopi Wormatienſis, Rudolphi Agricolæ, Marſilii Ficini, Johannis Calphurnii Brixienſis, Gvarini, Beroaldi, Sabellici & Pomponii Læti, ingenio & doctrina nobilem, Fridericus III. Imperator commendante Friderico Sapiente, Electore Sax. manu ſua lauro poetica (*a*) ornavit Norimbergæ, quod ipſe his verſibus memoriæ hominum mandare non dubitavit:

Primus ego titulum geſſi nomenque Poetæ,
Cæſareis manibus laurea nexa mihi.

Poſt Academias XV. (*b*) quæ tunc florebant in Germania, non incurioſe luſtratas, Ingolſtadii bonas litteras docuit An. 1495. inde ab Anno 1501. Viennæ, ubi Bibliothecæ Cæſareæ præfectus diem obiit ſupremum An. 1508. 4. Febr. Memoriæ ſuæ præcones nactus eſt, ut meruit multos præclaroſque, inprimis virum doctum, qui *Societatis Litterariæ Rhenanæ* (*c*) nomine vitam ejus præfixit Poematibus Celtis, excuſis Argentorati 1513. 4. Henricum Pantaleonem Parte 2. de Viris illuſtribus Germaniæ, Melchiorem Adamum in vitis Philoſophorum, Petrum Lambecium Tomo I. Bibl. Vindob. pag. 31. ſeq. Voſſium pag. 641. de Hiſtoricis Latinis, & qui præ cæteris diligenter in hoc argumento verſatus eſt, D. Nicolaum Hieronymum Gundlingium, Obſervationum ſelectarum Tom. I. Obſervat. 1. ejuſque inſiſtentem veſtigiis B. Hubnerum noſtrum Centuria VI. Bibliothecæ Hiſtoricæ Hamburgenſis cap. 30. Conradi Celtis proſeuticis Carminibus ad divum Fridericum tertium *pro laurea Apollinari*, quæ habeo edita Norimbergæ 1500. 4. ſubjicitur *figura Cæli A.* 1487. 18. *April. hora* 5. 41'. 12''. *inæquatis* (*æquatis hora* 6. 1'. 20.) *poſt meridiem, quo tempore birræatus & laureatus eſt a Cæſare in arce Nurnbergenſi Conradus Celtis, erecta per* Joannem Kanter *de Groningen Friſiæ Aſtronomum pro tunc divi Imperatoris Friderici tertii ſemper Auguſti*. Neſcio an huic teſtimonio opponere fas ſit, quæ ab aliis pro Anno 1491. diſputantur, ut a W. E. Tentzelio in dialogis litterariis A. 1693. pag. 963. ſqq. Diploma Maximiliani, qua Celti facultas A. 1501. conceſſa eſt alios laurea Apollinea ornandi, exſtat apud Goldaſtum Tom. III. Conſtitutionum Imperialium pag. 482.

Poemata prodiere Norimbergæ 1502. 4. Argentorati 1613. 4. *Odarum* libri IV. *Epigrammatum* libri V. *Parnaſſus biceps*. Libri IV. *Amorum*, decennali peregrinatione conſcripti dicatique Maximiliano I. Ex his petita *Salinaria*, ſive deſcriptio admirandarum Cryptarum

(*a*) Confer Conradi Celtis Daphnen Apollinarem Gerhardi Meieri notis illuſtratam editamque Hamburgi 1615. 8. Ipſ. tamen de laurea illa ſua Celtes:
Si me non pietas, virtus, doctrina coronant,
Ecquid proderit hæc nexa corona mihi?

(*b*) Baſileam, Coloniam, Erfurtum, Friburgam, Gryphiſvvaldiam, Heidelbergam, Herbipolim, Ingolſtadium, Lipſiam, Leodicum, Moguntiam, Pragam, Roſtochium, Tubingam, Viennam.

(*c*) De hac ſocietate W. E. Tentzelius in dialogis litterariis A. 1693. p. 90.

rum ſalinariarum (*a*) prope Cracoviam lib. 1. elegia 6. quæ exſtat etiam in Piſtorii Tomo I. ſcriptorum rerum Polonicarum, Baſileæ 1582. fol. & in Reuſneri hodœporicis pag. 579. Baſileæ 1580. 8. Utrobique etiam *Carmen ad Viſtulam fluvium* ex lib. 1. elogia 15. & *de veſontibus*, ſive *biſſontibus* eorumque venatione. Vide & delicias Poetarum Germanicorum Gruterianas Tom. II. pag. 245. 270.

Carmen de diverſis diverſorum ſtudiis & humoribus. Francofurti in 8. ſine anno.

Opuſcula *Roſſvvithæ* e MS. Monaſterii S. Emerani, Ratisbonenſis. Norimbergæ 1501. 4. de quibus infra in *Roſvvitha*.

Carmen *de ſitu & moribus Germaniæ*, in Simonis Schardii Tomo I. & ſoluto ſermone *de Hercyniæ ſylvæ magnitudine*, cum ſuperiore Carmine, & B. Rhenani III. libris rerum Germanicarum, Argentorati 1610. 8.

De origine, ſitu, moribus & inſtitutis Norimbergæ, liber curante Bilibaldo Pirckaymero prodiit Norimbergæ 1501. 4. inde in Franciſci Irenici exegeſi Germaniæ, Haganoæ 1518. fol. & in repetita ejus editione, curante Joan: Adamo Bernhardo, Hanov. 1728. fol. & in laudati Pirckaymeri Operibus hiſtoricis pag. 116. Francofurti 1665. fol. Avtographum auctoris religioſe ſervari in Bibliotheca Norimbergenſi, notavit Georgius Remus in Epiſtola ad Johannem Kirchmannum, inter Gudianas pag. 219.

De vita S. Sebaldi, Carmen Sapphicum libro de Norimberga ſubjunctum.

Eorum fere omnium, quæ Rhetores in Orationem venire adſerunt, ex Cicerone index. Ingolſtad. 1532. 8. Argentorat. 1534. 1568. 8.

De conſcribendis Epiſtolis ibid. & Tiguri, nec non Coloniæ 1537. 8. Baſileæ 1567. 8.

De arte verſificandi in 4. ſine anno & loco. *De laudibus eloquentiæ*. *Panegyris Duci Bavariæ*.

Orationes variæ & *Epiſtolæ* ad diverſos, metro & proſa. Vide Trithemium cap. 922.

Theodoriceidem, ſive poema heroicum de rebus Theodorici Regis Gothorum, & quam proſario molitus ſermone eſt *Germaniam illuſtratam* abſolvere fato præveniente Celtes eſt prohibitus.

De *Cenſorino* Grammatico, qui a Chriſti ſacris alienus librum notiſſimum *de die Natali* ad Q. Cerellium Patronum ſuum circa Annum Chriſti 238. ſcripſit, ſatis dictum in Bibliotheca Latina lib. III. cap. 4. *Fragmentum* illi ſubjectum, licet ad argumentum libri de die Natali non faciat, tamen Cenſorini hujus eſſe ex alia illius lucubratione, non dubitabat Barthius notis ad Claudianum Mamertum pag. 340. idque alibi oſtenſurum ſe eſt pollicitus. Cenſorinum inter ſcriptores de arte Grammatica, qui ſuis ſæculis honoris decus habuerint, una cum *Palæmone*, *Phoca*, *Probo* laudat Alcuinus libro de ſeptem artibus pag. 1247. Operum.

Centulenſe Cronicon, infra, *Hariulphus*.

Ceolfridus, aliis *Geolfridus*, Presbyter & poſt (*b*) Benedictum Biſcopium Abbas S. Petri & Pauli, Ordinis Benedictini, Wiremuthenſis & Girovicenſis in Anglia per annos XXXV. diem apud Lingonas in Gallia Narbonenſi obiit A. 716. 7. Calend. Octobr. ætatis 74. dignis laudibus a Beda (*c*) quem doctrina imbuit, celebratus, Conſulenti Naitoni, Regi Pictorum, (*d*) *de legitima obſervatione Paſchæ* & *de tonſura clericorum*, ſcripſit utilem *Epiſtolam*, per quam ipſe Regi ſatisfecit, & Rex gentem

(*a*) De his præter Celtem Georgius Douſa in itinere Conſtantinopolitano pag. 11. ſeq. Bernardus Connor in deſcriptione Poloniæ pag. 293. 731. editionis Germanicæ: Philoſophicæ Tranſactiones Anglicanæ Tom. I. p. 1099. ſeq. Wagenſeilius Tom. II. peræ librorum juvenilium pag. 622. &c.

(*b*) Vide Lelandum cap. 81.

(*c*) Idem Lelandus cap. 82.

(*d*) Sigebertus cap. 67. de ſcriptoribus Eccleſiaſt. Trithemius cap. 240. & II. 20. illuſtr. Benedictin.

Digitized by Google

tem ſuam ad concordiam Eccleſiæ reduxit. Hanc Epiſtolam ſervavit idem Beda lib. V. Hiſt. Eccleſ. cap. 22. unde accepit Speelmannus pag. 220. Tom. I. Conciliorum Britanniæ, accepere cæteri Conciliorum editores ad Annum 714. cum circa Annum 709. ſcriptam colligat Norisius. (*a*) Harduinus in ſua Conciliorum editione ſecutus eſt Petrum Franciſcum Chifletium, qui Hiſtoriam Bedæ recenſuit in Concordia Bedæ & Fredegatii Scholaſtici, Pariſiis 1681. 4. Alia Ceolfridi, quæ Balæus centur. I. cap. 93. & ex Baleo Pitſeus pag. 123. memorat, *homilias ſolennes*, ad Monachos ſuos *Epiſtolas*, *Teſtamentum ad Hunebertum*, & *de ſua peregrinatione*, neſcio an quiſquam oculis uſurpavit. Vita ſcripta a *Wicberto* ſucceſſore & A. 730. Martyre, ut idem Pitſeus pag. 124. ſed ubi *pro regnante in Northumbria Ceolfrido*, legendum *Ceolulpho*, de quo mox. Apud Cangium quoque emendandum eſt, quod Ceolfridum Abbatem S. Petri & Pauli diverſum facit ab Abbate Wiremuthenſi.

Ceolulphus, ſive ut Lelando *Ceolvulphus*, Tranſabrinorum, ſive Northumbriæ Rex eruditus, cui Beda hiſtoriam ſuam elimandam obtulit, *eligens nimirum in illo auctoritatem bene dicta corroborandi propter imperium, & ſcientiam perperam dicta emendandi propter ingenium*, ut ex Gvilelmo Meildunenſi, ſive Malmeſburienſi Lelandus cap. 93. Baleus X. 25. & Pitſeus pag. 830. Vide ſis & Acta Sanctorum 15. Januarii.

Thomas Ceparanus, ſive *de Ceperano*, Ordinis Minorum, poſt *Thomam Cellanum* circa Annum 1245. ſcribere cœpit juſſu Creſcentii, Generalis ſui, *Legendam auream S. Franciſci*, eam ipſam ſcilicet quam ſub titulo *Speculi vitæ S. Franciſci & Sociorum ejus* recognitam & notis marginalibus illuſtratam edidit Philippus Boſquierius, Coloniæ 1623. 8. auctores laudans Antiquitatum harumce Franciſcanarum *Fabianum*, *Hugolinum* alioſque Minoritas. Vide Oudinum Tomo II. pag. 197. S. Antoninus tit. 24. ſummæ hiſtor. cap. 9. num. 4. Tom. III. pag. 776. *Sextus generalis* Miniſter Ordinis Minorum *Creſcentius de Eſio venerabilis ſenex, homo juſtus & diſciplinæ zelo probatus, Anno Domini* 1245. *in Capitulo generali: in quo Capitulo mandavit fratribus, quod ſibi in ſcriptis dirigerent, quicquid de vita & miraculis beati Franciſci ſcire veraciter poſſent. Poſtea frater* Thomas *de Ceparano de mandato Miniſtri ejuſdem, & Capituli Generalis, ex relationibus factis a plurimis, primum tractatum* Legendæ B. Franciſci, *de vita & verbis & intentione ejus circa ea, quæ pertinent ad regulam, declaravit, quæ dicitur:* Legenda antiqua, *& incipit*: Placuit ſanctæ Univerſitati. *Quam Legendam frater Bernardus* (*b*) *De Beſſa ad compendioſiorem formam reduxit, & incipit:* Plenam virtutibus. *Et poſtea Bonaventura ſtilo elegantiori & breviori compilavit.* Vide Acta Sanctorum 25. Maj. atque infra, *Franciſcus*.

Coriolanus Cepio (*Cippico*) Tragurienſis Dalmata, ductor exercitus Veneti ſub Duce Veneto Petro Mocenigo, verſatus Scodræ (*Scutari*) Albaniæ regionis metropoli, An. 1473. ſcripſit *de rebus geſtis Petri Mocenigi* Imperatoris ſui, quibus ipſe interfuit Cepio, libros III. Venetiis 1477. 4. & Baſileæ 1544. & 1556. pag. 341. cum Barletio, & præfixo titulo *librorum III. de bello Aſiatico*, Venetiis 1594. 8. cum Joannis Cepionis, nepotis, Epiſtola ad Leonardum Mocenigum Senatorem. Obiit Coriolanus A. 1493. ætatis 68. ut ex Epiſtola conſolatoria Ludovici Cepionis, Famauguſtani in Inſula Cypro Epiſcopi, ad Petrum, Chriſtophorum, Hieronymum, & Joannem Cepiones, fratres ſuos, Epiſtola notatur in Diario Eruditorum Italiæ Tom. XVII. pag. 285. 288. De eodem Bello Scodrenſi ſcripſere Georgius Merula, Mar-

(*a*) Diſſertat. 3. de Cyclo Paſchali Ravennate pag. 158. Oudinus Tom. I. p. 1665.

(*b*) Aliis *Bernardinus*.

Martinus Barletius &c.

Ceponius Epiſcopus Hiſpanus, (*a*) ad quem & Idacium *Turibii* Aſturicenſis Epiſtola exſtat apud Ambroſium de Morales lib. II. cap. 26. Antiquitatum Hiſpaniæ, & Baronium ad Annum Chriſti 447. num. 3. & Franciſcum Bivarium notis ad Pſeudo-Maximi Chronicon pag. 157. Scripſit Ceponius *Geneſin* carmine hexametro, atque in eo *fabulam Phaetontis* ad Satanam de cœlo detruſum relatam. Ætatem ſuam ipſe his ſignavit verſibus 136. ſeq.

--- *Vincit, ovat Eccleſia Chriſti,*
Quæ quadringentis toties luctata ſub annis
Incipit in quinto late floreſcere ſæclo.

Plures verſus Ceponii protulit Barthius (teſte Daumio) libro CIX. Adverſar. Etiam viginti amplius Tom. II. ad Statium p. 1225. qui editionem ejus in poſterioribus Adverſariorum libris meditabatur.

Cerealis non Caſtulonenſis in Hiſpania, ſed *Caſtulenſis*, ſive *Caſtellenſis* in Mauritania Cæſarienſi Africæ Epiſcopus: Sane Africanum fuiſſe diſerte hoc affirmanti Gennadio cap. 96. eumque ſecutis auctori appendicis ad Catalogum Ildefonſi cap. 10. & Honorio lib. 2. cap. 95. recte accredunt viri docti Trithemius cap. 183. Nicolaus Antonius Tomo I. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ pag. 201. aliique, licet Caſtulonenſem faciunt Pſeudo-Luitprandus in Chronico ad Annum æræ Hiſpanicæ 998. Ut autem *Caſtellenſem*, ſive *Caſtellanum* malim vocare, quam cum Labbeo aliiſque *Caſtulenſem*, facit quod in collatione Carthaginienſi Anno 484. habita memoratur Cerealis Caſtelloripenſis Epiſcopus, & Cerealis hic ipſe Caſtellanum ſe Epiſcopum profitetur. Confer Ruinartum ad Victorem Vitenſem pag. 375. & Tillemontium Tom. XVI. pag. 516. Scripſit circa Annum 478. libellum Concertationis Carthagine habitæ *de Fide Sanctæ Trinitatis* adverſus *Maximinum* Epiſcopum Arimanitarum (*b*) ſive Arianorum, quem primus in lucem protulit Joannes Richardus, antidoto contra hæreſes, Baſileæ 1528. fol. inde Joannes Heroldus in hæreſiologia, Baſileæ 1556. fol. denique in omnibus Bibliothecis Patrum recudi contigit, ac in noviſſima Lugdunenſi Tom. VIII. p. 671.

Daniel Ceretus Brixienſis Medicus circa Annum 1470. cujus carmen *de præcellentibus ſua ætate viris Brixienſibus* laudat Voſſius de Hiſtoricis Latinis pag. 810. Ejuſdem Danielis carmen epicum de metamorphoſi Virginis in Salicem exſtat in Gruteri deliciis Poetarum Italorum Tom. I. pag. 741. & in Carminibus illuſtrium Poetarum Italorum Joannis Matthæi Toſcani, Pariſiis 1577. 12. Sed *Guerini Cereti* Chronica, fabuloſa magnam partem eſſe arguunt auctores diſſertat. *de Martyrologio Brixiano aucto ex Catalogis Eccleſiæ* S. *Afræ*, editæ in Actis Sanctorum Aprilis, non valde repugnante Honorio Stella (*c*) in reſponſione ad illam diſſertationem.

Fabius Cerilianus teſte Flav. Vopiſco in vita Cari cap. 4. *tempora Cari, Carini & Numeriani Imperatorum ſolertiſſime perſecutus eſt*, ſed nec illius, nec *Oneſimi*, quem Probi vitam diligentiſſime ait ſcripſiſſe, lucubratio ad nos pervenit. In Codice Palatino Gruterus teſtatur *Favium Ceryllianum* appellari, *forſan*, inquit, pro *Cyrilliano*. Neque adeo conſtat Latine ambo an Græce ſcripſerint. Non tres ſimul Auguſti Carus, Carinus, & Numerianus, ſed pri-

(*a*) Reineſ. Epiſt. ad Daumium pag. 212. 219. 226. ſeq. & Daumius pag. 235. Kœnigius in Biblioth. Nic. Antonius Tom. I. Biblioth. vet. Hiſpanæ pag. 200.

(*b*) In Codice Fuldenſi Maximinus hic *Arimanita* appellatur teſte Viro Clariſſimo Joanne Friderico Schannat in vindemiis litterariis pag. 223. Inde non dubito apud auctorem appendicis ad Catalogum Ildefonſi cap. 10. pro *Epiſcopo Ammonitarum* legendum *Arimanitarum* hoc eſt Arianorum. Tralatitium eſt apud Epiphanium, Damaſcenum aliosque hæreſin Arianam venire nomine Ἀρειομανιτῶν. Atque apud Cerealem ipſum capite ultimo *Maximinus Ariomanita* appellatur. Diverſus autem hic a *Maximino* Ariano, contra quem circa Annum 429. ſcripſit S. Auguſtinus.

(*c*) Giornale de' Letterati in Parma An. 1687. pag. 84. 85.

primum ſolus Carus A. 282. deinde cum Carino, denique cum Carino Numerianus, quibus ſucceſſit Diocletianus An. 284. Vide Ezechielem Spanhemium præclari Operis de numiſmatum uſu Tom. II. pag. 356. 377.

Joannes Boccacius de *Certaldo*. Supra pag. 242. *Boccacius*.

Jacobus de Ceſſolis, ſive *Ceſſulis*, Remenſis Gallus, Ordinis Prædicatorum, circa Annum 1290. ſcripſit opus ea ætate nobile atque ex illis, ut ipſe ait, *quæ ad populum declamatorie prædidiſſet* contractum ac digeſtum partibus quatuor: *moralitates ſuper ludum Scacchorum, de moribus hominum & officiis nobilium & popularium*. Quoniam vero Ludum Scacchorum dixere etiam *teſſellarum*, hinc factum videtur, ut nomen auctori tributum fuerit *de teſſellis*, unde alii fecerunt *de Theſſalis*, vel *de Theſſalonica*, ut Trithemius cap. 704. Prodiere hæ moralitates, Mediolani 1479. fol. & ſervantur MStæ in pluribus Bibliothecis Galliæ, Angliæ & Germaniæ, quarum Codices deſignantur ab Oudino Tomo III. pag. 627. ſeq. & a Jacobo Echardo Tom. I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 471. & Tomo II. pag. 818. ſeq. qui etiam videri poteſt de verſione *Gallica* duplici a Joanne Duvignay & Joanne Ferrono, nec non de *Italica*, ſicut de *Germanica* duplici, proſaria altera, altera Conradi van Ammenhuſen, Monachi & Presbyteri, rhythmica MS. in Bibliotheca Cæſarea adire licebit Lambecium Tomo II. pag. 848. ſeq. ubi nomen expreſſum *de Caſulis*, ſed rectius *de Ceſſolis* iterum pag. 877.

Chalcidii verſionem Latinam partis *Timæi Platonici*, adjunctumque ab eodem commentarium emendatiorem & notis illuſtratum edidi ad calcem Voluminis ſecundi Operum S. Hippolyti, Hamburgi 1718. fol. De ſcriptore ipſo & prioribus editionibus dixi lib. 3. Bibliothecæ Latinæ capite 7. ubi monui ſub quarti eum ſæculi vixiſſe initia, & licet videatur dubium relinquere, tamen ſatis claris indiciis deprehendi Chriſtianum. Quæ pro contraria ſententia afferri video a viris celeberrimis, *Govieto*, (*a*) atque inprimis ab eruditiſſimo Cudvvorthi interprete, (*b*) ea expendere juvabit, cum novam atque ultimam Bibliothecæ Latinæ editionem prælis committere dabitur.

Joannes Charlier, infra, *Gerſon*.

Alanus Chartier (Latino nomine *Auriga*, ſive *Aurigarius*) Regum Galliæ Caroli VI. & VII. a ſecretis, diem obiit A. 1458. ætatis 72. Plura ſcripſit Gallice & Latine, quæ junctim edita curante Andrea du Cheſne, Pariſiis 1617. 4. in quibus Deſcriptio Galliæ, Quadrilogus invectivus in Eduardum III. Angliæ Regem: *Dialogus familiaris amici & ſodalis ſuper deploratione Gallicæ calamitatis: Epiſtolæ de deteſtatione belli Gallici & ſuaſione Pacis*: Hiſtoria Caroli VI. & VIII. ab Anno 1402. ad 1455. (cujus tamen verum auctorem *Bouvierium* poſtea compertum notat Jacobus le Long, in Bibliotheca hiſtoricorum Galliæ pag. 375.) Genealogia Regum Galliæ a Ludovico Sancto ad Carolum VII. & de extinctione falſo prætenſi juris Anglorum in Galliam: Pompa ingreſſus Caroli VII. in urbem Lutetiam facti Anno 1437. Spes ſeu conſolatio trium virtutum: Curiale Gallicum, & Carmina varia. Scripſit quoque Statum Galliæ, quo fuit exilii ſui tempore, quem librum MS. memorat laudatus Jac. le Long num. 11099. Omitto dicere de ſcriptore eorundem temporum Hiſtorico *Joanne Chartier*, ſive *Quadrigario*, quia nihil Latine ab eo vel compoſitum, vel editum reperi. De Gallicis vide eundem Longum num. 7402. 7344. & Oudinum Tom. III. pag. 2554. ſeqq.

Chartuitius, (*c*) ſeu *Chartuitus*, Epiſ-

(*a*) Continuation des memoires de Litterature & l'Hiſtoire Tom. I. p. 138. ſeq.

(*b*) pag. 732. ſeq. ad cap. IV. §. 36.

(*c*) Voſſius Hiſt. Lat. pag. 382. Dav. Czvittinger Hungar. litteratæ pag. 100. Francof. 1711. 4.

piſcopus in Hungaria circa Annum 1100. ſcripſit jam decrepitus juſſu Regis Hungarorum octavi, Colomanni, qui ab A. 1095. ad 1114. Hungariæ præfuit, eidemque Regi dedicavit *vitam* Regis Chriſtiani Hungarorum primi *S. Stephani*, quam ſed mutato ſtylo, ut malo more ſolet facere, edidit Surius 20. Auguſti. Ex Surio, ut ipſe profitetur, Bongarſius inter ſcriptores rerum Hungaricarum pag. 268. 280.

Thomas Chaundeler (*Candelarius*) Anglus, (Lelando, Baleo, Pitſco, Goodvvino, aliiſque, etiam Voſſio male *Johannes* (*a*) *Chaundeler*,) Guarini diſcipulus, Cancellarius Eccleſiæ Fontanenſis, ſeu Wellenſis circa Annum 1454. calamum ſuum & proſa & carmine, teſte eodem Lelando cap. 564. aliqua felicitate exercuit. Scripſit *de ſtatu humanæ naturæ*, *Orationes* de laudibus Fontanenſis & Baduenſis urbis, & aliam, qua reſpondet Orationi primæ Corn. Vitellii. Librum *de rebus a Gvil. Perotto*, alias *Viehamo*, Epiſcopo Ventano, ſive Wintonienſi, *geſtis*. Libellum *Epiſtolarum*. Hiſce a Lelando commemoratis Baleus VIII. 26. & Pitſeus pag. 652. addunt librum *de laudibus Thomæ Beckingtoni*, Bathonienſis & Wellenſis Epiſcopi. De hoc ſcriptore accurate Henricus Warthonus in præfatione ad Tomum II. Angliæ ſacræ p. XVII. ſeq. ubi notat ex Cancellario Eccleſiæ Wellenſis factum Eccleſiæ Oxonienſis Cancellarium ab Anno 1457. ad 1461. & Eboracenſis A. 1467. reſignaſſe autem munus A. 1486. & rebus valedixiſſe humanis A. 1489. Edidit igitur Tom. II. p. 355. ejus *Cronicam brevem de ortu, vita ac geſtis Willelmi de Wykham*, Epiſcopi Wintonienſis, defuncti An. 1404. & pag. 357. *Vitam Thomæ de Beckingtona*, Epiſcopi Bathenſis & Wellenſis, excerptam ex principio *Collocutionum* Chaundleri, proſa & verſu, de hujus Beckingtoni laudibus, de quo prolixo & adhuc inedito opere, in Bibliotheca Cottoniana obvio idem Warthonus in præfatione p. XVIII. & ex eo Oudinus Tom. III. pag. 2726. In eadem Cottoniana quoque ſervatur Teſtamento Wilhelmi de Wykham ſubjunctum Chaundleri *poema de ortu, vita & obitu Willelmi Wykham, Epiſcopi Wintonienſis & fundatoris CC. Clericorum*.

Benedictus Chelidonius, Monachus Benedictinus S. Ægidii Norimbergenſis & Poeta, *Muſophili* adſcito nomine, labente ſæculo XV. & decimi ſexti ſub initia ſcripſit *de fundatione & Abbatibus Monaſterii ſui*, ex quo verſus quoſdam producit Caſpar Bruſchius in Chronologia Monaſteriorum Germaniæ pag. 47. (editionis novæ p. 169.) Poema *de Paſſione Domini noſtri Jeſu Chriſti*, & aliud *de vita Mariæ Virginis*, Norib. 1511. fol. prodiit additis iconibus ſtilo ſcalptorio egregii Viri Alberti Dureri.

Fragmentum *Chronici Chemnicenſis* ab Anno Chriſti 1408. ad 1516. ex Codice MS. Petri Albini vulgavit Jo. Burchardus Menckenius ὁ μακαρίτης Tom. III. ſcriptorum rerum Germanicarum pag. 157. 159.

Cherubinus de Spoleto, Ordinis Minorum, defunctus Aſſiſii 1484. De illo Waddingus Tomo VI. & VII. Annalium ſuorum & pag. 89. Bibliothecæ Ordinis Minorum, ubi præter *Sermones XC. Quadrageſimales* a Septuageſima ad octavas Paſchæ editos Venetiis 1502. & 1511. memorat ejus *librum de Vita Conjugali*, *Tractatum de Fide*, & *Regulam ſpiritualis vitæ pro inſtructione animæ devotæ*. Vide Bartholomæum Cimarellum in parte quarta Chronicorum Ordinis Minorum, quam tribus prioribus Marci Ulyſſiponenſis addidit, vulgavitque Italice Venetiis 1621. libro IV. capite 2. Huic Cherubino Troilus Malvetius, JCtus, dedicavit librum de Canonizatione Sanctorum, obvium in Oceano Juris, ſive Tractatu Tractatuum Tom. XIV. pag. 97.

Childebertus, infra, *Hildebertus*.

Childericus, vide, *Hildericus*.

Chi-

(*a*) Vide Antonii Wood Antiquitates Oxonienſ. Tom. II. pag. 410. 411.

Chilianus, infra, *Kilianus*.

Chilienus Monachus Inis Keltrahenſis, ſive Kiltdarienſis Cœnobii in Hibernia, Ordinis Benedictini circa Annum 740. vel 750. aliis *Coelenus*, ſive *Coelanus* ſcripſit carmine hexametro partem, partem elegiaco *vitam Brigittæ Scoticæ* (de qua ſupra p. 769. ſeq.) editam ex tribus Codicibus MStis licet non integram a Joanne Colgano in Actis triadis thavmaturgæ, ſeu divorum Patricii, Columbæ & Brigittæ, Lovan. 1647. fol. atque inde a Bollando Tom. I. Act. Sanctor. Febr. pag. 141.

Chilpericus Childeberti II. F. Rex Francorum ab Anno 575. ad 584. cui poeticis litteris exculto tribuitur *Epitaphium in S. Germanum*, Pariſienſem Epiſcopum, qui An. 576. rebus humanis valedixit. In hiſtoria poetarum medii ævi pag. 175. traditur hoc epitaphium exſtare apud Aimoinum lib. 3. cap. 16. & in Actis Sanctorum 28. Maji Tom. VI. pag. 787. atque in Actis Ordinis Benedictini Tom. I. pag. 245. Sed apud Aimoinum fruſtra illud quæſivi, licet eundem Aimoini locum laudant quoque Sammarthani Tomo I. Galliæ Chriſtianæ, pag. 404. ubi & ipſum epitaphium exſtat, quod quoniam breve eſt, etiam hoc loco exſtare volui:

Eccleſiæ ſpeculum, patriæ vigor, ara reorum,
Et pater & Medicus, Paſtor amorque gregis.
Germanus virtute, fide, corde, ore beatus
Carne tenet tumulum, mentis honore polum.
Vir cui dura nihil nocuerunt fata ſepulchri,
Vivit enim, nam mors, quem tulit, ipſa timet.
Crevit adhuc potius juſtus poſt funera, nam qui
Fictile vas fuerat, gemma ſuperba micat.
Hujus opem ac meritum mutis data verba loquuntur,
Redditus & cæcis prædicat ore dies.
Hic vir Apoſtolicus rapiens de morte trophæum
Jure triumphalis conſidet arce poli.

Vita *S. Chlodulphi* Epiſcopi circa Annum 666. Metenſis, atque inde Treverenſis Archiepiſcopi, occurrit in iiſdem Actis SS. Benedictin. Sec. 2. pag. 1043.

Robertus de Chorceone, ſive *Chorcon*, aliis de *Curſon*, vel *Curtonus*, Anglus, Theologus Pariſienſis, adverſarius Albigenſium, & ab Anno 1211. Cardinalis, Innocentii III. atque Honorii III. per Galliam Legatus, obiit in Palæſtina An. 1218. Scripſit *Summam Theologicam* quam MStam evolvit præloque digniſſimam vocat Oudinus Tom. II. pag. 1715. Ex illius Summæ *Tractatu de pœnitentia* quædam capita excerpſit ediditque Jacobus Petitus poſt pœnitentiale Theodori Cantuar. pag. 367. 376. Pariſiis 1679. 4. Baleus III. 79. ei præterea tribuit *librum de ſalvatione Origenis*, & *lecturas ſolennes*. Quibus Pitſeus pag. 293. & G. Joſephus Eggs in purpura docta pag. 135. adjungit *librum de ſeptem ſeptenis*.

Chriſtianus ab Aquitania, (*a*) qui apud Cangium præter rem a *Chriſtiano Druthmaro* Grammatico diſtinguitur, Monachus Corbejenſis, Ordinis Benedictini, (*b*) Congregat. Floriacenſ. ſcripſit *expoſitionem* dignam lectu (*c*) *in Evangelium Matthæi* diviſam in capita LXI. ad Monachos Stabulenſis (*d*) & Malmandarienſis Cœnobiorum S. Petri ſub uno Abbate conſiſtentes in Diœceſi Leodienſi. Primus cum ejus *epitomatis in Lucam & Joannem* ex MStis Codicibus edidit Jacobus Wimphelingius, præfixo privilegio Imper. Maximiliani: &

(*a*) Sigebertus cap. 72.
(*b*) Trithemius cap. 280. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, & II. 67. illuſtrium Benedictinorum.
(*c*) Vide Richardum Simonem lib. 3. Hiſtoriæ Criticæ Novi Teſtamenti cap. 26. pag. 370. ſeqq.
(*d*) *de Stavelo* dans les Ardennes au Diœceſe de Liege. Vide Labbeum T. I. de S. E. p. 753.

& Leonis X. inſignibus, primæ paginæ appoſitis, Argentorati 1514. fol. addita etiam cenſura Jacobi Oeſler J. U. D. per Imperium Romanum artis impreſſoriæ Cenſoris & Superattendentis Generalis. Hæc editio neutiquam conficta ab Edmundo Albertino, (*a*) ſed obvia in Bibliothecis, ut Galliæ apud Dallæum, (*b*) Angliæ (*c*) apud Joannem Teniſſonum, Germaniæ apud Joannem Ludolphum Tunemannum. (*d*) Deprehenſum quoque eſt & teſtatum eadem legi in illa antiquiore editione, quæ in editione Haganoenſi A. 1530. 8. a Menardo Molthero & Joanne Secerio: licet Sixtus Senenſis lib. VI. Bibliothecæ ſacræ nota 112. quædam profert e MS. Franciſcanorum Lugdunenſi aliter, quam in Haganoenſi leguntur, quam repetitam conſtat in Bibliothecis Patrum, Pariſienſi, Colonienſi, & noviſſima Lugdunenſi Tomo XV. pag. 165. Joanni Oecolampadio illam editionem tribuit Labbeus Tomo I. pag. 222. Sed ipſe id retractat pag. 751. Idem Typographi vitio *Moltſerum* vocat pro Molthero, & pro Secerio *Senerium*. Profitetur Druthmarus ſe ſtuduiſſe *plus hiſtoricum ſenſum ſequi quam ſpiritalem: irrationabile enim ſibi videri, ſpiritalem intelligentiam in libro aliquo quærere, & hiſtoricum penitus ignorare, cum hiſtoria fundamentum omnis intelligentiæ ſit, & ipſa primitus quærenda & amplexanda, & ſine ipſa perfecte ad aliam non poſſit tranſiri*. Idem brevitati ſtuduit & perſpicuitati, quoniam ipſo judice *ſtultiloquium eſt in expoſitione alicujus libri ita loqui, ut neceſſarium ſit expoſitorem ipſius expoſitionis quærere*. Ait in *Matthæum* ſcripſiſſe ſe, quod videret *Hieronymum* multa verba quaſi levia præteriiſſe: qui labor, *ſi placeat vobis*, inquit, *ad Evangelium* Joannis, *manum mittam*, quod Auguſtinus aquilam ſequens prope nubes incedendo multa intacta velut nota omnibus prætermiſerit. *Nam in* Marco *non eſt neceſſarium manum mittere poſt beatum* Bedam. *In* Luca *quoque audio poſt* S. Ambroſium, *eundem* Bedam, *manum miſiſſe. Sed non potui invenire adhuc in ejus expoſitione niſi quaſdam* homilias. *Si vero nec invenero, & veſtrum omnium, cohortatio affuerit, & in hoc quoque laborare tentabo*. De ætate hujus Druthmari monere juvat, eam a viris doctis communiter referri poſt ſæculum medium nonum, quod ipſe cap. 56. mentionem facit Bulgarorum ad Chriſti ſacra adductorum, ac quotidie ſolitorum baptizari, (*e*) quod Cedrenus ab An. 845. Leo Grammaticus pag. 462. An. 857. auctor vitæ Baſilii Macedonis cap. 65. p. 164. felicius circa Annum 870. ajunt contigiſſe. Notandus & locus hic Druthmari Tomo XV. Biblioth. Patrum pag. 169. ad Matth. XXVII. 7. *agrum figuli*) *Tunc fuit in ſepulturam peregrinorum, & modo idem locus hoſpitale dicitur Francorum, ubi tempore Caroli villas habuit, concedente illo rege pro amore Caroli. Modo ſolummodo de eleemoſyna Chriſtianorum vivunt, & ipſi Monachi & advenientes*. Sed omnino videtur reducendus ad ſæculum labens undecimum, & ad Gregorii ſeptimi tempora, ſiquidem non alius eſt, quam Chriſtianus Druthmarus noſter, qui Anonymo Mellicenſi *Gvidmundus* capite 102. de ſcriptoribus Eccleſiaſticis: *Gvidmundus qui & Chriſtianus, primo in Monaſterio Stabulenſi Monachus fuit,*

ubi

(*a*) Vide Albertinum de S. Euchariſtia pag. 933. & 861.

(*b*) Joannes Rodolphus Weſtenius pag. 79. ad Origenem contra Marcionitas, teſtatur ſe Wimphelingianam editionem a capite ad calcem cum Moltheriana contuliſſe, neque Moltherum quicquam corrupiſſe, ſed alio uſum Codice Varias Lectiones quaſdam, in rebus ipſis tamen nihil alteratum Lectori obtuliſſe.

(*c*) Caveus de ſcriptoribus Eccleſiaſticis ad Annum 840.

(*d*) Acta Eruditorum Tomo decimo Supplementi pag. 382.

(*e*) Cap. 56. ad Matthæum Tom. XV. Biblioth. Patrum pag. 158. *Neſcimus jam gentes ſub cælo, in qua Chriſtiani non habeantur*. Nam & in Gog & in Magog, quæ ſunt gentes Hunnorum, quæ ab eis Gazari vocantur. Jam una gens, quæ fortior erat, ex his, quas Alexander concluſerat, circumciſa eſt, & omnem Judaiſmum obſervat. Bulgarii quoque, *qui & ipſi ex gentibus ſunt, cotidie baptizantur*.

ubi dum Abbas conſtitui, *atque ad alterum locum regendum mitti debuiſſet*, *aufugit*, *ignotamque provinciam appetens*, *ne poſſet agnoſci*, *nomen mutavit in melius*, *aſſumens videlicet Chriſtianitatis vocabulum*, *cunctis commune fidelibus*. *Tandem vero requiſitus & repertus ſub* Gregorio VII. *Averſæ eſt factus Epiſcopus*, (*a*) *ſcripſitque fratribus ſupradicti Monaſterii* explanationem egregiam ſuper Evangelium ſecundum *Matthæum*, *in cujus explanationis prologo*, *ſuper Joannem quoque ſe ſcripturum pollicetur*. *Sed utrum minime ſcripſit*, *an certe ſcripſerit quidem*, *quod ad nos minime pervenerit*, *adhuc a nobis ignoratur*. *Scripſit tamen* explanationem ſuper Evangelium ſecundum *Lucam*. Hinc porro liquet eundem eſſe, qui eidem Anonymo Mellicenſi cap. 90. *Chriſtianus*, *Pontifex Apulorum*, (hoc eſt Epiſcopus Averſanus in Apulia) *vir clarus ſcientia & ſanctitate*, *contra eandem hæreſin* (Berengarianorum) *diſſeruit inviciſſime*. Nam *Gvidmundus* iſte, aliis *Chriſtianus*, (*b*) *contra Berengarium* libros tres ſcripſit *de veritate Corporis & Sanguinis Chriſti in Euchariſtia* ad Rogerium Monachum, vulgatos primum ab Eraſmo An. 1530. (cujus vide ſis Epiſtolas XXVIII. 10. edit. Lond.) & ſæpius deinde recuſos cum *Algero*, de cujus editionibus dictum ſupra pag. 69. In Bibliothecis Patrum, ut in recentiſſima Lugdunenſi Tom. XVIII. ubi poſt illos tres libros exhibentur p. 465. etiam ejuſdem *Confeſſio de SS. Trinitate & de humanitate Chriſti*, *Corporiſque ac Sanguinis Domini Veritate*: nec non pag. 468. *Oratio recuſantis Epiſcopatum*, ad Gvilelmum I. Angliæ Regem. Denique Chriſtiani Druthmari *aliquot homilias* exſtare in Bibliotheca homiliarum, notat Arnoldus Wion, Ligni Vitæ Tom. I. p. 410.

* *Chriſtianus* Abbas Monaſterii S. Petri Carnotenſis. Scripſit *ſermones* quosdam, quos in MS. codice ſe legiſſe aſſerit P. Mabillon Vet. Analect. pag. 55. novæ edit. Vixiſſe credo ſæculo XII.

Chriſtianus Ciſtercienſis Abbas, ex S. Bernardi ſchola, circa Annum 1180. auctor *collectanei ſermonum de variis argumentis*, *& florum Scripturarum*, ſive *brevium expoſitionum diverſorum ſacræ Scripturæ locorum*, in cujus proœmio negat ſe affectaſſe *Gallicanum dicendi eloquentiæ cothurnum*. Hoc opus MS. in Bibliotheca Sangermanenſi evolvit Cangius & Tom. III. Analectorum pag. 351. (editionis novæ pag. 55.) Mabillonius, qui ambo docent fuiſſe Abbatem Monaſterii S. Petri Carnotenſis. Certe a Moguntinis Archiepiſcopis illa ætate, qui Chriſtiani nomine Abbatiam nunquam geſſere, diſtinguendum eſſe, recte contendit Oudinus Tomo II. pag. 1595. ſeqq. Duos nomine & re ex Bernardi collegio cooptatos *Chriſtianos* in Hibernia Epiſcopos laudat Arnaldus ſive Ernaldus in S. Bernardi vita lib. 2. §. 49.

Chriſtianus e Comitibus de Buche Thuringus Germanus, Friderici I. Imperatoris Archi-Cancellarius & ab Anno 1164. primus hujus nominis Archi-Epiſcopus *Moguntinus*, qui teſte Alberto Stadenſi pag. 292. uſus perinde ut materna, *lingua Latina*, *Romana*, *Gallica*, *Græca*, *Apulica*, *Lombardica*, *Brabantica*. De eo videndus Nicolaus Serarius libro V. rerum Moguntinarum, & quæ ad eum notavit Georgius Chriſtianus Johannis Tomo I. pag. 569. ſeq. Huic Chriſtiano Trithemius cap. 399. & Albertus Krantzius in metropoli lib. 6. cap. ult. tribuunt *geſta & vitam Imperatoris Friderici I.* nec non *Epiſtolas* diverſas & *Orationes* præſtantes. De *Epiſtolis ad Hildegardim* vide Serarium pag. 572. ſeq. Satis autem certum eſſe debet, alium, quam hunc Chriſtianum eſſe

(*a*) Confer Ughellum Tomo I. Italiæ Sacræ pag. 488.

(*b*) Vide ſcriptores veteres de Fide Catholica a Petro Franciſco Chifletio editos pag. 365. Alius Guidmundus, qui Cardinalis creatus A. 1088. Vide Latini Latinii Bibl. ſacro-profanam Tom. I. pag. 81. b.

eſſe auctorem *hiſtoriæ de expeditione Friderici I. Aſiatica*, quam edidit Henricus Caniſius Tomo V. antiquarum lectionum pag. 44. (editionis novæ Baſnagianæ Tom. III. Parte 2. pag. 499.) nam in illa exſtat Friderici Barbaroſſæ A. 1190. in gurgite demerſi deploratio, quæ ab Archiepiſcopo, qui Anno 1183. jam obierat, proficiſci non potuit.

* *Chriſtianus I.* Archiepiſcopus Moguntinus. De pio obitu Antiſtitis hujus extant literæ encyclicæ ad Præſules Germaniæ datæ a Lucio III. Pont. Max. legendæ in Vindemiis literar. Schannat tom. II. pag. 118.

Chriſtianus II. Archiepiſcopus *Moguntinus* ab Anno 1249. ad 1252. quo depoſitus fuit ab Hugone Cardinali, legato Innocentii IV. vide Serarium pag. 650. ſeq. Habetur auctor *Chronici Moguntini* veteris, quod ad *Conradum* referunt alii incertæ ſedis Epiſcopum, in quo & *hiſtoria exauctorationis Henrici I.* Archiepiſcopi Moguntini ab Anno 1142. ad 1153. (non Henrici V. ut eſt apud Bruſchium) & *Arnoldi* ab Anno 1153. aliorumque Archiepiſcoporum Moguntinorum. Nam cum auctor nomen ſuum ſola littera C. prodiderit, & argumenta plura militent pro hoc Chriſtiano, illi potius quam neſcio cui Conrado adſcribendum judicarunt. Vide pag. 607. ſeq. & Tom. II. laudati Johannis pag. 101 - 130. ubi hoc Chronicon poſt editionem Baſileenſem An. 1537. & Urſtiſianam A. 1585. Tom. I. pag. 567. Georgiique Helvvichii, Francofurti 1630. integrum cum notis clariſſimi editoris exhibetur. Perſequitur autem hiſtoriam Eccleſiæ Moguntinæ ab Anno 1140. ad 1251. Dicavitque auctor hoc Chronicon *Venerabili Patri Theodorico Abbati & Fratribus C. Ludovico Priori, Johanni & Rudolpho Sacerdotibus*, C. *Presbyter Epiſcopali nomine indignus, gaudia electis Dei ante Mundi exordia præparata*. * præter chronicon, de quo hic Fabricius, ſcripſit etiam alterum tractatum ad Abbatem Eboracenſem *de depoſitione Henrici IV. Imperatoris;* verba ſunt Joannis Latomi in catal. Epiſcopor. Moguntin. Menſſen. Rer. German. tom. 12. pag. 519.

Chriſtianus de Opiter, Trajectinus, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1451. ſcripſit *Summulam de eo, quod tempore Eccleſiaſtici interdicti prohibetur vel conceditur*. *Expoſitionem cæremoniarum miſſæ ſpiritualem & myſticam*. Tractatum *de Materia Euchariſtiæ*. Incipit: *Materia Euchariſtiæ eſt panis de puro tritico* &c. *Miraculum Gvidonis de Corvo An.* 1324. *in Civitate Alcſtenſi, quæ Bajona jam dicitur & XXX. leucis diſtat a curia Romana*. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 810.

Chriſtianus Sylvæ Majoris Monachus, ſcripſit *vitam S. Geraldi* Abbatis circa Annum 1095. obviam in Actis Sanctor. T. I. April. 4. pag. 423.

Chriſtophorus de Bondelmontibus: ſupra.

Chriſtophorus Caſtellioneus, ſive *de Caſtiliano*, Mediolanenſis, Baldi ex diſcipulo antagoniſta, inter Jctos *ſubtilitatum Princeps* (*a*) appellatus & *alter Scævola*, (*b*) docuit initio Sæculi XV. Ticini, Parmæ, Senis atque iterum Ticini, ſcripſitque præter multa *Conſilia*, *Repetitiones* & *Tractatus* laudatam præ cæteris (*c*) lucubrationem de *duello*, de quo argumento *Didaci*, ſive *Jacobi* de *Caſtillo* & Joannis de Lignano diſſertationes leguntur in Oceano Juris, ſive Tractatu Tractatuum Tomo XIII. pag. 284. 281. Caſtellionei non legitur.

Chriſtophorus Marcellus Canonicus Patavinus, Patricius Venetus, Protonotarius non Pii II. qui A. 1464. obiit, ſed Pontificis Leonis X. & Archiepiſcopus Corcyrenſis, præter editionem *librorum*

(*a*) Pancirollus II. 80. de claris Legum interpretibus. Cotta pag. 527. Subtilitates ejus contra communem doctrinam, *licet ingenia excitaverint, confuſionem tamen feciſſe ſcholaribus hebetis ingenii*, notat Gazalupius pag. 508.

(*b*) Marcus Mantua pag. 457.

(*c*) Mantua ibid. *Scripſit multa Conſilia, repetitiones & tractatus, & præcipue* de duello, *quem legiſſe te non pœnitebit, ſi ipſum cum aliis contuleris.*

rum trium de ſacris cerimoniis Eccleſiæ Romanæ, de quibus ſupra in *Auguſtino* Patricio p. 151. ipſe compoſuit vulgavitque, quæ in Diario Eruditorum Italiæ Tomo XVIII. pag. 402. ſeq. accurate ſignantur : *Orationem in funere Petri Barroccii*, Epiſcopi Patavini. Patav. 1507. 4. *Univerſalis de anima traditionis opus*, Venetiis 1508. fol. *Orationem ad Julium II.* Romæ in 4. *Orationem habitam in quarta ſeſſione Concilii Lateranenſis*. Romæ 1512. 4. *Epiſtolam* A. 1521. ſcriptam, in qua *Camaldulenſis eremi* ſitus, vitæque ibi degendæ ratio, & *Alverniæ mons* luculenter deſcribuntur. Florent. 1557. 4. *De auctoritate ſummi Pontificis & his, quæ ad illam pertinent*, libri II. contra Martinum Lutherum. ibid. 1521. 4. *Exercitationes in ſeptem primis Pſalmis*. Romæ 1523. 4. *In Pſalmum XII.* ibid. 1525. 4. Denique *Quæſtiones IV. Philoſophicas* MSS.

Chriſtophorus Molhuſenſis (Moleſey) Anglus, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1530. traditur ſcripſiſſe *Poſtillam ſuper IV. Evangeliſtas*, *ſuper Apoſtolum totum*, & *in omnes Canonicas*, nec non *in Apocalypſin*, & *ſermones de tempore & de Sanctis*, & *Commentarium in Elenchos Ariſtotelis*. Vide Baleum V. 68. cujus veſtigiis inſiſtit Pitſeus pag. 473.

Chriſtophorus Perſona (*a*) Romanus, Prior Monaſterii S. Salvatoris de S. Balbina (*b*) de Urbe, Ordinis fratrum eremitarum S. Gvilelmi, (*c*) Græce & Latine doctum, & ab Innocentio VIII. præfectum An. 1484. Bibliothecæ Vaticanæ, peſtilentia Romæ corripuit ſuſtulitque An. 1486. ætatis 70. biennio poſt Sixti IV. obitum, qui ingenio ejus delectabatur, & cui Latinam verſionem VIII. librorum *Origenis* contra Celſum dedicavit. De illa verſione & de aliis, quas Perſona, non accuratiſſimus ſemper interpres compoſuit, *Procopii* IV. librorum de bello Gothico, (*d*) (quorum tertium & quartum in unum contraxit) *Agathiæ* Scholaſtici libror. V. & Sermonum XXV. moralium *S. Joannis Chryſoſtomi*, & Commentariorum *Theophylacti* in S. Pauli Epiſtolas, editorum ſub S. Athanaſii nomine, nec non meletarum quarundam *Libanii*, jam dixi ſuis locis in Bibliotheca Græca, & accurate de illis quoque & de aliis rebus ad hunc Perſonam ſpectantibus V. C. Apoſtolus Zenus Tomo XIX. Diarii Eruditorum Italiæ pag. 333. ſeq. *Librum Epiſtolarum* lectu dignum editum a Perſona, poſt Trithemium affirmat Johannes Matthæus Toſcanus lib. 1. pepli Italiæ num. 27.

Chriſtophori a Soldo, Civis Brixiani, de rebus ſui temporis *Annales Brixianos* ab Anno 1437. ad 1468. primus ex Codice Eſtenſi vulgavit laudatiſſimus Muratorius in rerum Italicarum ſcriptoribus Tomo XXI. Mediolan. 1732. fol.

Chrodoberti Epiſcopi circa An. 670. Turonenſis, *judicium de muliere adultera*, ex Codice Bibliothecæ Thuanæ editum a Paſchaſio Queſnello in notis ad Epiſtola S. Leonis Magni LXXXIII. Pariſiis 1675. 5. & Lugduni 1700. fol. Tom. II. pag. 489. ſeq. *Crotbertus* hic vocatur in Epiſtola Adeodati Papæ apud Sammarthanos T. I. Galliæ Chriſtianæ p. 741.

Chrodogangus, aliis *Chrotgangus*, *Grodegangus*, *Crodogandus*, *Crodogangus*, (*e*) Trithemio cap. 255. de S. E. *Ruggandus*: in epitaphio apud Mabillonium Tomo I. pag. 425. (editionis novæ pag. 377.) *Rotgangus nomen*, *gloria Chri-*

(*a*) Aliis *Porſena*, minus recte.

(*b*) Aliis perperam *S. Albinæ*.

(*c*) Trithemius cap. 877. De hoc Gvilelmo auctore Gvilelmitarum, Acta Sanctorum Tomo II. Februar. pag. 433. & Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XIX. pag. 328. ſeq. Aliis Perſona præter rem habitus Frater Ordinis Eremitarum Auguſtinianorum, aliis Ordinis Servorum B. Mariæ Virginis. Vide id. pag. 326. ſeq. Mandoſii Bibliothecam Rom. pag. 59. Bælii Lexicon in *Perſona*. Niſſeron Memoires Tom. XV. p. 1. ſeqq.

(*d*) Ad faciendam Leonardo Aretino invidiam, qui Latinam Procopianæ interpretationem pro Gothica hiſtoria, cujus ipſe auctor eſſet, ediderat. Vide Jovium p. 201. elog.

(*e*) Vide Carolum le Cointe Tom. V. Annal. Francorum pag. 74.

ſtus erat. Pipini Regis ex ſorore nepos & Epiſcopus ab Anno 743. ad 766. Metenſis, (de quo præter Sammarthanos Tomo III. Galliæ Chriſtianæ pag. 711. Acta Sanctorum ad ſextum diem Martii, & Acta Sanctorum Benedictin. Sec. III. Parte 2. pag. 204. & *Vita Chrodegangi* ex Codice Sæculi XIII. Gvelpherbytano edita a Johanne Georgio Eccardo Tomo I. ſcriptorum Wurtzeburgenſium pag. 912. Martinus Meuriſſe, Epiſcopus Madaurenſis, in hiſtoria Epiſcoporum Metenſium Gallice edita Metis 1634. fol.) Scripſit *Regulam* Clericis obſervandam Metenſibus, & in multis veſtigia legentem regulæ S. Benedicti. Edidit *Lucas Dacherius* diſtinctam in capita LXXXVI. Pariſiis 1654. 4. Tomo I. ſpicilegii p. 205. (novæ editionis Tom. I. pag. 565.) ſed aliam minus interpolatam, conſtantemque Capitibus XXXIV. ex Sirmondi Codice *Labbeus* Tom. VII. Concil. pag. 1444. & ex Labbeo *Harduinus* Tom. IV. pag. 1181. & noviſſime *Coletus* in editione Conciliorum Veneta Tom. IX. poſt *Concilium Aquiſgranenſe* An. 816. ſubjuncta etiam interpolata illa Canonicorum Regula, ex Chrodogango, Concilio illo Aquiſgranenſi atque aliunde conſarcinata. Sinceram quoque dedit *Carolus le Cointe* Tomo V. Annalium Eccleſiæ Francorum ad Annum Chriſti 757. pag. 567. 587. ex Codice MSto collato cum Dacheriana & Labbeana editione. Plura de hoc Crodogango *Paulus Warnefridus* in fragmento de Epiſcopis Metenſibus apud Andream du Cheſne Tomo II. rerum Franc. pag. 204. ſeq. ubi *normæ* etiam Clero inſtitutæ mentio, ſicut & & apud Sigebertum cap. 78. Excerpta ex illa regula capita quædam ante Dacherium vulgaverat *Johannes Morinus* in ſylloge pœnitentialium libellorum, ſubjuncta operi de diſciplina Veteris Eccleſiæ in adminiſtratione pœnitentiæ, quod opus poſt editionem Pariſ. 1651. recuſum eſt Bruxellis 1685. & Venetiis 1702. fol. Denique Chrodogangi *privilegium pro Gorzienſi Abbatia*, præter Conciliorum editores Labbeum, Harduinum & Coletum ad Annum 756. offert laudatus le Cointe Tomo V. pag. 562. De Romano Pſalmorum Cantu in Metenſem primum, deinde in alias Galliæ Eccleſias per Chrodogangum illato vide Henrici Warthoni auctarium ad Uſſerium de ſacris vernaculis pag. 358.

Chromatius Aquilejæ (*a*) Epiſcopus inter Epiſcopos ſui temporis ſanctiſſimos (*b*) doctiſſimoſque: amicus Ambroſii, (*c*) Hieronymi, (qui ſæpe ejus cum laude meminit, Salomoniſque libros ex LXX. verſos ei & Heliodoro dedicavit,) Chryſoſtomi (*d*) & Rufini, cui cum Jovino & Euſebio Cremonenſi, circa Annum 370. cum eſſet baptizatus, *pater & doctor ſymboli ac fidei* fuit, ut Rufinus teſtatur I. in Hieron. Tomo IV. editionis Marcianæi pag. 352. Chromatio ſcripta etiam nonnulla Hieronymi & Rufini debemus: nam & Hieronymo interpretari Paralipomena, (*e*) Oſeam, Amos, Malachiam & Zachariam: (*f*) Rufino hiſtoriam Eccleſiaſticam Euſebii (*g*) & Origenis homilias (*h*) transferre perſuaſit: licet Epiſtola præfixa Uſuardi martyrologio (*i*) ſuppoſita videatur viris doctis, qua Chromatii & Heliodori nomine Hieronymus rogatur, ut de archivis S. Euſebii Cæſareæ Palæſtinæ *feſta martyrum* ad eos dirigat: nec minus ſuppoſita eſt Epiſtola Chromatii & Heliodori altera ad Hieron. *de Nativitate B.Virginis*. (*k*) Epi-

(*a*) Vide Labbeum Tom. I. pag. 222. ſeq.

(*b*) Hieron. præfat. in Paralipom.

(*c*) Ambroſius Epiſt. 37. ad Chromatium.

(*d*) Chryſoſt. Epiſt. 155. Tom. III. editionis novæ pag. 689. Rufinus.

(*e*) Hieron. præf. in Paralipom.

(*f*) Chromatius & Heliodorus Epiſt. ad Hieronymum.

(*g*) Vide Tillemont. Tom. XII. p. 304. ſeq.

(*h*) Idem pag. 307. ſeq.

(*i*) Idem pag. 353. Baronii prolegom. ad Martyrolog. Rom. cap. 5. & 7. & ad An. Chriſti 388. num. 101.

(*K*) Vide Codicem Apocryphum Novi Teſtamenti pag. 7. ſeq.

Epiſtola vero, qua *Origenis* condemnatis erroribus (*a*) rogaverat, ut litibus cum *Rufino* (*b*) finem imponeret, hodie deſideratur, neque Hieronymus paſſus eſt hoc ſe a Chromatio perſuaderi. Deſideratur quoque *Epiſtola ad Honorium* Imperatorem pro cauſa Chryſoſtomi, cujus Honorius apud Palladium in vita Chryſoſtomi cap. 3. pag. 30. meminit. Sixtus Senenſis tradit Chromatium ſcripſiſſe *Commentarios in Matthæum*, quæ autem ejus hodie exſtant, ſunt *Homiliæ de octo beatitudinibus*, & *Commentarius in quintum caput Matthæi & partem ſexti*, (*c*) aliudque fragmentum *in Matth. III. 14. de baptiſmo Chriſti*. Hæc edita primum Baſileæ 1528. 8. cum Symmachi Epiſcopi Romani Apologetico adverſus Anaſtaſium Imperatorem, & præfatione Joannis Sichardi: deinde ex Martini Lipſii duobus melioribus Codicibus uſi recognitione Lovan. 1546. 8. ſæpiuſque inde recuſa in Micropreſbytico pag. 410. in orthodoxographis utriſque A. 1555. & 1569. & in Bibliothecis Patrum Pariſienſibus An. 1575. Tom. VIII. An. 1589. 1644. & 1654. T. II. & Colonienſi Tom. IV. & Lugdunenſi Tom. V. pag. 976. nec non in Bibliotheca Concionatoria Franciſci Combefiſii. Diem obiiſſe traditur Chromatius An. 406. Vide Ughellum Tomo V. Italiæ ſacræ pag. 24. editionis novæ. De ſucceſſore infra, *Niceas*. In Martyrologio Romano 2. Decembris Chromatius ſanctus appellatur & Confeſſor.

Chronici veteris excerptum ab Anno Chriſti 886. ad 1109. apud Andream du Cheſne Tomo IV. rerum Franc. pag. 69. 96.

Petrus ob eloquentiæ ſuavitatem *Chryſologus*, & *Latinorum Chryſoſtomus* (*d*) appellatus, Eccleſiæ Ravennatis Epiſcopus ab Anno 433. uſque ad 449. (*e*) 2. Decembris. De illo præter editores, Agnellus in libro Pontificali Ravennatenſium Epiſcoporum pag. 321. Benedictus Bacchinus in Obſervationibus ad Agnellum pag. 335. ſeq. Hieronymus Rubeus in hiſtoria Ravennatenſi, Tillemontius (*f*) Tom. XV. Memoriarum pag. 184. ſeq. 864. ſeq. & Jo. Paſtritius (*g*) in explicatione Patinæ myſticæ, vulgata Romæ 1706. 4. Inter ſermones Chryſologi *centeſimus ſeptimus*, qui inſcribitur *in Divum Petrum Epiſcopum* non ab ipſo compoſitus, ſed ab alio ejus memoriæ dicatus fuiſſe videtur. (*h*) *Sermones* Chryſologi, quos *ſuper topazium & aurum obryzum pretioſos* vocat Anonymus Mellicenſis cap. 28. collecti ſunt & digeſti primum a *Felice*, qui A. 708. Epiſcopus Ravennas ordinatus eſt, cujus *prologum* ſermonibus præmiſſum e MSS. vulgavit Oudinus Tomo I. pag. 1251. teſtatus eundem ordinem, quem Felix obſervavit, in editionibus etiam conſpici. Prodiere Chryſologi *ſermones CLXXVI.* (quanquam CXXII. tantum computant Sixtus Senenſis & qui eum ſequuntur.) Bononiæ 1534. 4. Coloniæ 1541. fol. Pariſiis 1544. 8. (quæ editio præter rem pro prima venditatur in Autographis Rudolphinis Tom. I. p. 467.) Pariſiis 1574. 8. (in quam editionem emendationes *Latini Latinii* leguntur in ejus Bibliotheca ſacro-profana Tom. I. pag. 98. ſeqq.) Coloniæ 1678. 4. Pariſiis 1585. 1612. 8. & cum Leone M. & Maximo Taurinenſi 1614. fol. & in *Franciſci Combefiſii* Bibliotheca Concionatoria & in Bibliotheca Patrum Colonienſi An. 1618. Tomo V. pag. 662. & Lugdunenſi A. 1677. Tomo VII. pag. 845. & ex recenſione *Theophili Raynaudi*, cum Leone Magno, Maxi-

(*a*) Hieron. 2. in Rufin. Tom. IV. p. 417.
(*b*) Hieron. in Rufin. lib. 3. Tom. IV. edit. Marcianæi pag. 437.
(*c*) Ex hoc Commentario petita *expoſitio Orationis Dominicæ*, quam exhibet Joh. Henichius Hiſt. Eccleſ. II. pag. 378.
(*d*) D. Elias Veiel. de præſtantia ſtudii Medici pag. 48.
(*e*) H. Noris Hiſtoria Pelagiana editionis primæ pag. 260.
(*f*) Memoiras de Trevoux An. 1711. pag. 1138. ſeq.
(*g*) Acta Eruditorum A. 1707. p. 301. ſq.
(*h*) Tillemont. Tom. XV. p. 184. & 865.
(*i*) Bacchinus ad Agnellum Tom. II. p. 388.

mo Taurinenſi, Fulgentio &c. in heptade præſulum Chriſtiana, Pariſ. 1623. 1628. Lugduni 1633. Pariſiis 1661. 1671. fol. & cum ſcholiis & Vita Chryſologi per *Dominicum Mitam*, presbyterum Bononienſem, qui præclaram operam in ſermonibus hiſce ad MStos Codices emendandis (*a*) poſuit, Bononiæ 1643. 4. Coloniæ 1678. 4. & cum commentariis *Martini del Caſtillo* (*b*) Burgenſis, Ordinis Minorum, Lugduni 1676. fol. Admirari ſe os tam diſertum, ingenium fœcundiſſimum, ſtylum ſupra ævum iſtud terſum atque elegantem profeſſus eſt *Jo. Meurſius* parte 2. Exercit. Critic. cap. XI. ubi loca quædam ejus emendat p. 130. ſq. *Zachariæ Lundii* Commentarius in Chryſologum, Variæ Lect. & animadverſiones copioſæ MSS. fuere Hafniæ apud illuſtrem Roſtgaardum. Eſſe quoſdam in hiſce ſermonibus, qui alium habeant auctorem, jam a multis annotatum eſt, licet conjecturis potius res agitur, quam argumentis certis. Vide infra in *Severus Malacitanus*, & Tillemontium T. XV. memoriar. pag. 866. & Oudinum Tomo I. pag. 1252. ubi etiam inſcriptiones ſermonibus in plerisque editionibus præfixas recte negat eſſe a Chryſologo.

Sermones V. in Orationem Dominicam ad Catechumenos, primus edidit Dacherius Tom. VII. ſpicilegii pag. 120. (edit. novæ Tom. I. p. 215.) & ex fide Codicis Corbejenſis retulerat ad *Petrum Damianum*, quos ex D. Stephano de Marces poſtea comperit Chryſologi eſſe: cujus alii quidam ſermones etiam, qui in Felicis collectione exſtant, ad Damianum a viris doctis referuntur, cum Damianus multis ſæculis Felice fuerit junior. Sed & idem Dacherius Tom. XI. pag. 279. (edit. novæ T. I. p. 41.) vulgavit, quem tanquam ineditum Petrus Franciſcus Chifletius ei ſuppeditaverat *Sermonem in Natali Domini*, Auctoris qui circa Annum 500. vixerit, & fortaſſe S. *Fulgentii*, qui tamen inter ſermones Chryſologi auctior a principio atque emendatior etiam lucem ſæpius viderat, ſermo CXLV. ut obſervatum Paulo Colomeſio in paralipomenis de ſcriptoribus Eccleſiaſticis p. 263. & in Obſervationibus ſacris p. 133. Sermonis hujus clauſula idem urget argumentum, quo utitur Chryſologus in Epiſtola, de qua mox ad Eutychem: *Triginta annis humanæ leges* (Valentiniani A. 449.) *humanas adimunt quæſtiones: & Chriſti generatio, quæ Divina Lege ſcribitur inenarrabilis, poſt tot ſæcula diſputatione temeraria ventilatur?*

Epiſtola ad Eutychetem Presbyterum ſcripta medio Anni 449. & laudata ab Agnello p. 323. ſq. Hujus Epiſtolæ duplex editio exſtat, *una* qualis ex Codice Eſtenſi exhibetur a Bacchino notis ad Agnellum p. 344. & ex Codice Thuano occurrit inter Leonis M. Epiſtolas in editionibus quibuſdam quæ Queſnellianam anteceſſere: *altera* dimidio tanto auctior, quam ex MStis Vaticanis & Sirleti codice publicavit cum notis Gerardus Voſſius ad calcem Gregorii Thaumaturgi, Mogunt. 1604. 4. p. 405. addita Græca verſione ex parte 1. Actorum Concilii Chalcedonenſis, Tom. II. Harduin. p. 21. Labbei T. IV. p. 35. quæ editio Latine ſæpius deinde repetita ad calcem ſermonum Chryſologi, & poſt Epiſtolam XXIII. Leonis M. in editione Paſcaſii Queſnelli, cujus notas conſulere juvabit Tomo II. p. 426. ſeq. edit. in fol.

Epiſtolas alias plures ſcripſiſſe Chryſologum notat Trithemius cap. 159. Harum fragmenta aliquot idem Colomeſius teſtatur legiſſe ſe in *Lumine animæ*, libro non facile obvio *Matthiæ Farinatoris* Carmelitæ Viennenſis, edito 1477. 2. Voll. & digeſto per titulos LXXV.

Teſtamentum Chryſologi memorans Ughellus Tomo II. Italiæ ſacræ, pag. 333. nullum aliud videtur ſignare, quam quæ ab eo morti vicino dicta narrat Agnel-

(*a*) Vide Oudinum Tom. I. p. 1251. (*b*) Giornale de' Letterati di Roma An. 1676. pag. 23.

Agnellus in ejus vita pag. 334. Vide *Petrus Chryſologus*.

Daniel Churche, ſive *Eccleſienſis*, Anglus de domo ac familia Regis Henrici II. circa A. C. 1180. ſcripſit *Urbanum*, de morum comitate, verſibus hexametris. Incipit: *Cum nihil utilius*, MS. Dublini in Collegio S. Trinitatis. Etiam *carminum* ejus *rhythmicorum* librum Baleus III. 17. commemorat, & ex Baleo Pitſeus pag. 243. Polycarpus Leyſerus in poetarum medii ævi hiſtoria p. 438.

Cicardi Abbatis *Cronicon* MS. in Bibliotheca monaſterii S. Galli in Helvetia, notavere Voſſius Cangiuſque ex Poſſevino.

Richardus Ciceſtrius, ſive de *Cirenceſtria* Monachus Weſtmonaſterienſis Ordinis Benedictini medio ſæculo XIV. auctor *Speculi Hiſtoriæ* & *Chronici Anglo-Saxonum* ab A. 448. ad 1348. quod bipartitum opus perinde ut *Chronicorum epitome* MS. apud Cantabrigienſes. Vide Baleum V. 78. Pitſeum p. 462. ſq. Voſſium p. 532. ſq. Alius *Richardus* Epiſcopus *Ciceſtrenſis* A. 1255. defunctus, cujus vita a Radulfo Bocking Ord. Præd. circa A. 1270. ſcripta exſtat in Actis Sanctorum 3. April. ut ſupra dicere me memini: Epitome apud Surium.

Cimbertus, ſ. *Kinbertus*, idem Lelando c. 79. *Cunebertus*, Monachus Ord. Bened. & Epiſcopus Lindisfarorum, ſive Lindenſium Dorceſtrenſis, cujus litteris ſe circa A. 730. ad ſcribendam Eccleſiæ Anglorum hiſtoriam adjutum profitetur Beda: *In Provincia*, inquit, *Lindiſſi, quæ ſint geſta erga Chriſti fidem, quæve ſucceſſio ſacerdotalis exſtiterit, vel litteris reverendiſſimi Antiſtitis* Cimberti, *vel aliorum fidelium viva voce didicimus*. Ex his Bedæ verbis Pitſeus p. 128. Cimberto non dubitavit tribuere *Compendium Annalium ſuæ gentis*, & *Epiſtolarum*, *maxime ad Bedam librum unum*: Alii *librum de factis comprovincialium*.

Cinus Piſtorienſis, præceptor Bartoli JCti, Jus Civile docuit Bononiæ, compoſitiſque in Digeſta & Codicis Juſtinianei libros commentariis deceſſit A. 1336. de quo præter Trithemium c. 575. Pancirollum & alios; Nic. Comnenus Papadopoli in hiſtoria Gymnaſii Patavini Tom. II. pag. 8. ſeq. & Janus Vincentius Gravina de originibus Juris Civilis.

Bernardus Circa ex Præpoſito Papienſi Epiſcopus A. 1192. Faventinus, atque inde ab Anno 1198. Papienſis uſque ad 1213. quo diem obiit ſupremum. Hunc *Bernardum Balbum* video appellari ab Ughello cum p. 1097. T. I. ubi de Papienſibus tum T. II. p. 500. ubi de Faventinis Epiſcopis diſſerit. Sed *Bernardus Circa* appellatur ab Antonio Auguſtino, qui ejus *collectionem Decretalium* cum notis edidit Ilerdæ 1576. fol. recuſam Pariſ. 1609. fol. prima hæc eſt ex quinque poſt Gratianum collectionibus, de quibus ſupra & Tom. XI. Bibliothecæ Græcæ p. 10.

Joannes de Cireyo (*a*) Divionenſis, Abbas Balernenſis in Burgundia Ord. Ciſterc. interfuit Synodo Aurelianenſi A. 1477. & Turonenſi A. 1478. obiitque ſenex An. 1503. de quo Lud. Jacobus de ſcriptoribus Cabilonenſibus, & Carolus de Viſch in Bibliotheca Ciſtercienſi p. 200. ſeq. Exſtat ejus *Compendium Sanctorum Ordinis Ciſtercienſis*, & *liber privilegiorum* ejuſdem Ordinis, quorum ipſe quædam ab Innocentio VIII. illi conciliaverat. Divione 1491. *Exhortationem ad Monachos Ciſtercienſes* libro Privilegiorum ſubjunctam, exhibet etiam Chryſoſtomus Henriquez in ſua Ciſtercienſium privilegiorum ſylloge, Antvverp. 1630. & Carolus de Viſch p. 200. ubi etiam de Johannis hujus *dialogo* inter Priorem & Subpriorem, contra libellum quendam *Matthæi Pil-*

(*a*) Apud Carolum de Viſch ita recte bis in indice, pro quo pag. 200. vitioſe de Circio, quod deinde alii ſunt imitati. Sed recte de *Cirey* etiam Jacobus le Long in Bibliotheca Hiſtoricorum Galliæ p. 911.

Pillard , de proſpero & adverſo Ordinis ſtatu .

Cirinus , *Cyrinus* , ſupra , *Aribo* .

Joannes Ciritta , Abbas Taurocanus , ſive Monaſterii Johannis de Tarauca Ord. Ciſterc. A. 1132. fundati in Luſitania , defunctus A. 1164. Ad hunc Epiſtola S. Bernardi 368. Ipſe cum Guiſcardo ſodali ſuo ſcriptor *Regulæ Equitibus militiæ Ordinis de Avis* , ſive *Aviſii* , juſſu Alfonſi Regis , quam vulgavit Chryſoſtomus Henriquez in ejus vita , lib. 1. faſciculi Sanctorum Ord. Ciſterc. diſt. 19. una cum *duabus Epiſtolis* , una ad Monachos Taurocanos , cum Abbatiæ renuncians ipſe in monaſterium S. Chriſtophori conceſſiſſet : & altera ad Boemundum , Abbatem Taurocanum . Vide Viſchii Bibl. Ciſterc. p. 203. & Nicolaum Antonium Tom. II. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ lib. VII. cap. 6. pag. 17.

Scriptores de *Ciſtercienſi* Ordine , Benedictini propagine , quæ ex Abbatia Ciſtercienſi A. 1098. fundata longe lateque pullulavit .

Origines Ciſtercienſis Ordinis , incertis auctoribus ſcriptæ, in Labbei Bibl. nova MS. Tom. I. p. 1640. 647.

Anonymi *Exordium Ordinis Ciſtercienſis minus* , ſcriptum An. 1120. & cum notis editum ab Ignatio Firmino de Hibero , Fiterenſis Cœnobii in regno Navarræ Abbate , Fiteri 1610. fol. Coloniæ 1614. 4. Vide Jacobi le Long Bibliothecam Hiſtoricorum Galliæ p. 259. ſq.

Exordium Ordinis Ciſtercienſis majus , ſcriptum A. 1212. Vide Bertrandum Tiſſier Tomo I. Bibliothecæ veterum ſcriptorum Ord. Ciſterc. & infra *Conradus* Everbacenſis .

Exordia ſacri Ordinis Ciſtercienſis , alterum a *S. Roberto* , *S. Alberico* , *S. Stephano* ejus Ordinis fundatoribus ante annos quingentos , alterum ante quadringentos a Monacho Clarævallenſi conſcripta, & ab eodem de Hibero edita Pampilone 1631. fol. qui poſterius hoc *S. Helinando* tribuit , quod refellitur ab Angelo Manriquez ad Annum 1100. Vide infra , *Helinandus* .

Anonymi Ciſtercienſis , qui in Germania poſt Annum 1153. ſcripſit , *Dialogus* duorum Monachorum Cluniacenſis & Ciſtercienſis, de variis utriuſque Ordinis obſervatis , quem vulgavit Edmundus Martene Tomo III. Anecdotorum pag. 1561. 1654.

Joannis d'Aſſignies Vitæ Sanctorum & Sanctarum Ordinis Ciſtercienſis , Gallice 2. Voluminibus in 4. Duaci 1598. & Montibus 1606.

Franciſcus Bivarius , ſive *Vivarius* , (male apud Teiſſierium *Rivarius*) Madritenſis de Viris & Fœminis illuſtribus Ordinis Ciſtercienſis . Vide Viſchium p. 114. & Nicolaum Antonium Tom. I. Bibliothecæ novæ Hiſpanæ p. 312.

Bernardus Brito in Hiſtoria Ordinis Ciſtercienſis , edita Luſitanice , Ulyſſipone 1602. fol.

Cæſarius Heiſterbacenſis , de quo ſupra .

Claudius Charlemot in ſerie Sanctorum & illuſtrium Virorum Ordinis Ciſtercienſis, Pariſiis 1660. 4. Ejuſdem Annales Ciſtercienſes , 2. Voluminibus : memorati Viſchio p. 78. neſcio an editi .

Joannes de Cireyo , ſupra .

Claudina Fevret , Abbatiſſa Bernhardinarum Divionenſis , in Diario Sanctorum Ordinis Ciſtercienſis, edito Gallice Divione 1706. 8.

Chryſoſtomi Henriquez Calendarium Ordinis Ciſtercienſis . Bruxellis 1620. Faſciſculus Sanctorum Ordinis Ciſtercienſis. Bruxellis 1624. fol. duobus Voluminibus . Menologium Ciſtercienſe . Antvverpiæ 1630. fol. 2. Volum. de quo Bolandus præfatione ad Acta Sanctorum Januarii cap. 4. §. 9. & præfatione ad Acta Febr. cap. 6. Conſtitutiones , regulæ & privilegia Ordinis Ciſtercienſis. ibid. Lilia Ciſtercii , ſive vitæ ſanctarum Virginum &c. Ejuſdem Chryſo-

Digitized by Google

ſoſtomi Phœnix reviviſcens, ſeu Scriptores Ordinis Ciſtercienſis Angliæ & Hiſpaniæ, Bruxellis *1626*. 4. Omitto alia apud Viſchium pag. *66*. ſeq. & Nicolaum Antonium Tomo I. Bibliothecæ novæ Hiſpanæ pag. 194.

Auguſtini Infangati, Florentini, Monachi S. Salvatoris de Septimio, defuncti A. 1499. Chronicon de geſtis Monachorum Ordinis Ciſtercienſis, ſex Voluminibus, MSS. in illo Monaſterio. Vide Julium Nigrum Bibl. Florentin. pag. *6*. & Viſchii Bibl. Ciſterc. p. 29. ubi perperam *Infaugatus* excuſum.

Gaſparis Jongelini, Antvverpienſis Purpura Divi Bernardi, elogia Pontificum, Cardinalium, Archiepiſcoporum & Epiſcoporum ex Ordine Ciſtercienſi. Coloniæ *1644*. fol. Elogia S. Bernardi & Ciſtercienſium Monachorum. ibidem *1644*. 4.

Angelus Manriquez, Burgenſis, in Annalibus Ciſtercienſibus. Lugduni *1642*. ſeq. fol. quatuor Tomis, quorum primus ab Anno 1098. ſecundus ab Anno 1145. tertius ab Anno 1174. quartus ab Anno 1213.

Ejuſdem Sanctorale Ciſtercienſe, duobus Voluminibus. Pontificale Hiſpano-Ciſtercienſe, & Calendarium Sanctorum Ordinis Ciſtercienſis. Vide Nicolaum Antonium Tomo I. Bibliothecæ novæ Hiſpanæ p. 71. ſeq. & Carolum de Viſch pag. 22.

Sylveſtri Maurolyci de Viris illuſtribus Ordinis Ciſtercienſis. Vide Mongitorem Tom. II. Biblioth. Siculæ p. *226*.

Hugonis Menardi Catalogus Sanctorum Ordinis Ciſtercienſis.

Auberti Miræi Chronicon Ciſtercienſe. Coloniæ *1614*. 8.

Barnabas de Monte Alvo in Chronico Ordinis, cujus prima pars lucem vidit Hiſpanice, Madrit. *1602*. fol.

Petri le Nain Subprioris Abbatiæ Trapenſis, ſpecimen hiſtoriæ Ordinis Ciſtercienſium, Gallice, novem Voluminibus in 12. quorum ultimum circa An. 1250. deſinit. Pariſ. *1696*. *1697*.

Auguſtini Sartorii Ciſtercium bis tertium, ſeu hiſtoria elogialis Ordinis Ciſtercienſis. Pragæ *1700*. fol. Vide Acta Eruditorum A. *1702*. p. *236*.

Philippi Segvini, qui circa Annum 1590. floruit, lucubrationes de Sanctis, viris illuſtribus, Abbatibus & Monachis Ord. Ciſterc. & Bibliotheca Ciſterciana, de quibus Viſchius p. *280*.

Bertrandi Tiſſier, Prioris Bonifontis in Thieraſcia Picardiæ, Bibliotheca veterum ſcriptorum Ordinis Ciſtercienſis, qui ſæculo S. Bernardi vel non diu poſt obitum ejus floruere. Bono fonte *1660*. *1662*. *1669*. fol. tribus Voluminibus.

Caroli de Viſch, Dunenſium Prioris, Bibliotheca ſcriptorum ſacri Ordinis Ciſtercienſis, cum Chronologia Monaſteriorum 874. ejuſdem Ordinis ab A. 1113. ad *1628*. Colon. *1656*. 4. Confer Notitiam Abbatiarum Ciſtercienſium, quæ prodiit Colon. *1640*. fol.

Ferdinandi Ughelli de ſcriptoribus Ordinis Ciſtercienſ. laudat Allatius in apibus urbanis, Thomaſinus in Parnaſſo Euganeo & ex his in Biblioth. Bibliothecarum Labbeus, dubito an editum.

Civitatenſis in regno Neapol. Epiſcopi, cujus nomen non eſt adſcriptum, *Chronica recollectio XXIV. Schiſmatum* in Eccleſia Romana factorum a tempore Felicis II. ſive An. 354. ad Benedictum XIII. ſive A. 1417. MS. in Bibliotheca Baſileenſi, teſte Joanne Hallervordo in Spicilegio Hiſtoricorum Latinorum.

Cixilla, ſive *Cixilanes*, quem Pſeudo-Luitprandus Archi-Epiſcopum Toletanum refert fuiſſe ab Anno 752. ad 775. ab eodem & aliis traditur ſcripſiſſe *Vitam S. Ildephonſi* defuncti A. *667*. Breve ſcriptum incipit: *Ecce dapes mellifluæ*. Vide Laurentium Ramireſium in animadverſionibus ad Luitprandum, ſed & Nicolaum Antonium in Bibliotheca veteri Hiſpana lib. VI. cap. 1. Tom. I. pag. *320*. qui notat editam eſſe a Baſilio Melanio, Monacho Caſſinenſi, cum B. Ildephonſo de laudibus B. Virginis, Baſileæ 1557. & a Conſtantino

Ca-

Cajetano in SS. trium Epiſcoporum, Iſidori, Ildephonſi & Gregorii Cardinalis Oſtienſis vita & actionibus, Romæ 1616. 4. & a Laurentio Ramireſio de Prado ad calcem Chronici Pſeudo-Juliani, Pariſiis 1628. in 4.

Anterius Clalidianus. Supra, *Anterius*.

S. Claræ Aſſiſiatis, quæ An. 1253. obiit, *Epiſtolæ IV.* ad S. Agnetem ſcriptæ extant in Actis Sanctorum Tom. I. Martii p. 506. ſeqq. Teſtamentum ejus & Epiſtolas plures memorat Waddingus in Bibliotheca Ordinis Minorum pag. 91. Bulla Canonizationis, qua Clara hæc S. Franciſci diſcipula Sanctis adſcripta eſt ab Alexandro IV. legitur apud Laertium Cherubinum Tom I. bullarii pag. 133.

Clarembaldus, de quo hæc auctor appendicis ad Henricum Gandavenſem de ſcriptoribus Eccleſiaſticis cap. 10. *Clarebaldus Atrebatenſis Diaconus* ſuper Boethium de Trinitate *commentum fecit*, *ubi de quibuſdam* Gilbertum Pictavienſem *arguere*, Petrum *vero* Abailardum *condemnare*, *&* *Abbatem* Bernardum *comprobare videtur*.

Oſſbertus Clarentius, Lelando cap. 158.

Claranus, Anglus, Monachus & Prior, ſive Præſes ſecundarius S. Petri Londinenſis, circa Annum Chriſti 1136. ſcripſit *vitam Petri Eadveardi* Regis, Ethelredi F. ad Albericum, legatum Innocentii II. Papæ: & *vitam Ethelberti*, ſive *Athelberti*, Regis & Confeſſoris, ad Giſslibertum Epiſcopum Henoforthenſem. *Vitam Eadmundi* Martyris, & *B. Eadburgæ* Virginis. Vide Voſſium pag. 409. Præter hæc, *Epiſtolarum* volumina duo memorantur a Baleo II. 75. & Pitſeo pag. 205. MSta quædam hujus Clarentii in Bibliothecis Angliæ, ut notavit Oudinus Tom. II. pag. 1121. ſq. *De vita S. Elphegi* vide infra in *Osberno*.

Clarevallenſe Chronicon ab Anno Chriſti 1147. ad 1192. vulgatum a Petro Franciſco Chifletio in genere illuſtri S. Bernardi aſſerto. Divione 1660. 4.

Clariconis Magiſtri Quæſtiones Morales, Quæſtiones ſuper libros Ariſtotelis de Generatione & Corruptione, cum quibuſdam aliis de Theologia MSS. memorat Antonius Sanderus in Bibliotheca Belgica MS. pag. 198.

Breve Chronicon *Clarimariſcenſe* ab Anno 1098. ad 1286. in Theſauro Anecdotorum Edmundi Martene, Tomo tertio pag. 1386.

Clarius Floriacenſis primum, deinde Abbatiæ S. Petri Vivi, Senonenſis Monachus, Gaufridi a Colone judicio *valde bene litteratus* ſcripſit *Chronicon* ab Anno Chriſti 446. ad 1184. editum a Dacherio Tom. II. ſpicilegii pag. 705. (editionis novæ Tomo II. pag. 463. 486.) qui notat veſtigiis ejus libenter inſiſtere Robertum Autiſſiodorenſem, ubi res Senonenſes perſequitur.

Claudius Claudianus Alexandrinus, tempore filiorum Theodoſii M. circa Annum Chriſti 395. clarus Poeta *ſummi ſtudii & magni exercitatique ingenii*, (*a*) de quo ſatis dictum lib. III. Bibliothecæ Latinæ cap. 13. & in Polycarpi Leyſeri hiſtoria poetarum mædii ævi p. 14. ſq.

Mamertus Claudianus, aliis *Claudianus Ecdicius Mamertus*, ſub Mamerto (*b*) fratre, Epiſcopo Viennenſi, Preſbyter, (*c*) ſive *Antiſtes ordine in ſecundo*, ut eſt apud Sidonium Apollinarem lib. IV. Epiſt. XI. ubi inſigne elogium ejus, epitaphiumque ei poſitum legitur, defuncto circa Annum Chriſti 470. Scripſit *de ſtatu animæ* libros III. contra *Fauſtum* Rejenſem, (*d*) qui in libello de Creaturis animam corporeis & localibus ſubſtantiis adſcripſerat cum Tertulliano, Arnobio, Hilario, aliiſque.

(*a*) Jo. Jovianus Pontanus in Actio Dialogo, T. I. Operum pag. 220.

(*b*) De hoc Tillemontius Tom. XVI. Memoriarum pag. 104. ſeqq. Sammarthani Tomo I. Galliæ Chriſtianæ pag. 792. ſq. Acta Sanctorum Tom. II. Maji XI. p. 629.

(*c*) Ado in Chronico ad Annum Chriſti 458. *Claudianus Viennenſis Eccleſiæ Presbyter vir ad loquendum artifex, & ad diſputandum ſubtilis floruit*. Honorius II. 82. de S. E. ex meliore Gennadii editione.

(*d*) Tillemont. Tom. XVI. Memoriar. p. 121. ſq. p. 213. 244. ſeq.

que. Edidit primus *Petrus Moſellanus*, Baſileæ 1520. 4. e Bibliotheca Cellæ Veteris Miſnenſis, qui Codex MS. jam ſervatur Lipſiæ in Bibliotheca Paulina, teſte Daumio in notis ad Paulinum Petrocorium pag. 330. Inde prodiit in Orthodoxographis Grynæi A. 1569. pag. 1247. & in Bibliothecis Patrum Pariſienſ. Au. 1575. Tomo V. & A. 1589. 1644. 1654. Tomo IV. & ex *Andreæ Schotti* recognitione, qui *Joannis Wowerii* collationes cum membranis Plantinianis, & Codicem antiquiſſimum Tornacenſem e Bibliotheca Benedictinorum ad S. Martinum nactus, longe emendatiores hos libros vulgavit in Bibliotheca Patrum Colonienſi A. 1618. Tomo IV. qui repetiti in Lugunenſi A. 1677. Tom. VI. p. 1050. *Caſpar Barthius* eoſdem libros cum ſuis & Schotti notis edidit Cygneæ 1655. 8. illiſque Latine adjunxit Gregorii Thaumaturgi libellum de anima ad Tatianum, Incerti cujuſdam Philoſophi veteris Græci Chriſtiani de anima celebres opiniones, Joanne Tarino interprete, Hermæ Paſtorem illuſtratum notis, & *Paciani* paræneticum ad Pœnitentiam.

Præter *Epiſtolam ad Sidonium*, qua ei hos libros Claudianus dedicavit, alia etiam *ad eundem* legitur inter Sidonianas lib. IV. Epiſt. 2. blande expoſtulatoria quod ceſſaverit reſcribere. Eamque Epiſt. 3. Sidonii excipit reſponſio, in qua Claudianum ejuſque opus mirificis extollit laudibus, atque ut omni eum abundare doceat doctrina, ait illum *non abnuere cum* Orpheo *plectrum*, *cum* Æſculapio *baculum*, *cum* Archimede *radium*, *cum* Euphrate *horoſcopium*, *cum* Perdice *circinum*, *cum* Vitruvio *perpendiculum*; *neque unquam inveſtigare deſiſtere cum* Thalete *tempora*, *cum* Chryſippo *numeros*, *cum* Euclide *menſuras*. *Ad extremum*, *nemo ſæculo meo quæ voluit affirmare ſic valuit*. *Siquidem dum ſeſe adverſus eum*, *quem contra loquitur*, *exertat*, *morum ac ſtudiorum linguæ utriuſque ſymbolam jure ſibi vindicat*. *Sentit ut* Pythagoras, *dividit ut* Socrates, *explicat ut* Plato, *implicat ut* Ariſtoteles, *ut* Æſchines *blanditur*, *ut* Demoſthenes *iraſcitur*, *vernat ut* Hortenſius, *æſtuat ut* Cethegus, *incitat ut* Curio, *moratur ut* Fabius, *ſimulat ut* Craſſus, *diſſimulat ut* Cæſar, *ſuadet ut* Cato, *diſſuadet ut* Appius, *perſuadet ut* Tullius. *Jam ſi ad ſacroſanctos Patres pro compararatione veniatur*, *inſtruit ut* Hieronymus, *deſtruit ut* Lactantius, *adſtruit ut* Auguſtinus, *attollitur ut* Hilarius, *ſummittitur ut* Johannes, *ut* Baſilius *corripit*, *ut* Gregorius *conſolatur*, *ut* Oroſius *affluit*, *ut* Rufinus *ſtringitur*, *ut* Euſebius *narrat*, *ut* Eucherius *ſollicitat*, *ut* Paulinus *provocat*, *ut* Ambroſius *perſeverat*. Laudatur idem Claudiani opus a Sidonio lib. V. Epiſt. 2. Sed non poſſum non in Lectoris gratiam priori illi Sidoniano elogio adjungere hæc Alani, (*a*) quibus chorum ſeptem artium celebraturus, Sidonium non obſcure expreſſit:

Ut Zeuxis pingit chorus hic, ut Milo figurat,
Ut Fabius loquitur, ut Tullius ipſe perorat,
Ut Samius ſentit, ſapit ut Plato, quærit ut Hermes,
Dividit ut Socrates, ut Zeno colligit & inſtat
Ut Briſſo, ſtudet ut Criſias, ſpeculatur ut Argus,
Temporis excurſus ut Cæſar cogit, ut Atlas
Sidera perquirit, ut Zetus pondera librat,
Tanquam Chryſippus numerat, metitur ut alter
Euclides, canit ut Phœbus, citharizat ut Orpheus,
Circinat ut Perdix, ut Dædalus erigit arces,
Fabricat ut Cyclops, ut Lemnius arma monetat,
Inſtruit ut Seneca, blanditur ut Appius, urget
Ut Cato, ſuccendit ut Curio, velat ut alter

Ccc *Per-*

(*a*) Alanus Inſulenſis in Encyclopædia pag. 341. Operum.

Perſius, ut Craſſus ſimulans, ut Julius alter
Diſſimulans, ut (a) Soldius implicat, explicat idem
Ut Naſo, vernat ut Statius, ut Maro dictat.
Concipit, exponit, imitatur, geſtat, adimplet
Mercurii ſenſus, noſtri Demoſthenis iras,
Ovidii flumen, Lucani fulmen, abyſſum
Virgilii, morſus Satyræ, Solonis aſylum.

Epiſtola Claudiani ad *Sapaudum* Rhetorem Viennenſem vulgata a Baluzio T. VI. Miſc. pag. 535. in qua *declamationes* ejus laudat, & ad veteres potiſſimum legendos imitandoſque hortatur. *Illud perquam familiariter quæſo, ut ſpretis novitiarum ratiuncularum puerilibus nugis, nullum lectitandis his tempus inſumas, quæ dum reſonantium ſermunculorum taureas rotant, oratoriam fortitudinem plaudentibus concinnentiis evirant. Nævius & Plautus tibi ad elegantiam, Cato ad gravitatem, Varro ad peritiam, Gracchus ad acrimoniam, Chryſippus ad diſciplinam, Fronto ad pompam, Cicero ad eloquentiam capeſſendam uſui ſint. Quiſquis enim recentiorum aliquid dignum memoria ſcriptitavit, non & ipſe novitios legit*. Hic eſt Sapaudus, quem Sidonius lib. V. Epiſt. 10. laudat his verbis: *Tua vero tam clara tam ſpectabilis dictio eſt, ut illi diviſio Palæmonis, gravitas Gallionis, abundantia Delphidii, Agroecii diſciplina, fortitudo Alcimi, Adelphii teneritudo, rigor Magni, dulcedo Victorii non modo non ſuperiora, ſed vix æquiparabilia ſcribantur ... ſolam tibi acrimoniam Quintiliani, pompamque Palladii comparari non ambigo, ſed potius acquieſco.*

Hymnus de Paſſione Domini, Venantio Fortunato tributus ab aliis, cujus initium: *Pange lingua glorioſi prælium certaminis*. Exſtat in breviariis & antiphonis Eccleſiæ Romanæ Dominica quinta Quadrageſimæ ſive Dominica Paſſionis, & Dominica in palmis. De illo videndus Savaro & Sirmondus ad Sidonii lib. IV. Epiſt. 3. qui ampliſſimo encomio illum perſequitur. Laudat & Gennadius cap. 83.

Carmen contra Poetas vanos, ad Collegam. Ita apud Georgium Fabricium poet. Chriſtian. pag. 775. pro quo alii *ad Colleam*; vel *ad Jovium*. Incipit: *Jam mihi polliceor ſacris tua carmina libris* &c. Sæpius etiam libris de anima ſubjectum prodiit in Bibliothecis Patrum, ut in noviſſima Lugdunenſi Tom. VI. p. 1074.

Carmen Paſchale, *Laus Chriſti*, & *Miracula Chriſti*, quæ inter Claudiani Poetæ ſcripta prodierunt plus vice ſimplici, & Mamerto Claudiano a quibuſdam viris doctis adſcribuntur, fortaſſe neutrius ſunt, ſed *Damaſi*, cujus nomen in MStis quibuſdam præferre notat Colomeſius ad Gyraldum de poetis pag. 259.

Non omittendum, quod Pſalmorum concinendorum Lectionumque annuarum in Eccleſia Viennenſi curium ſignaſſe prædicat Sidonius in ejus epitaphio lib. IV. Epiſt. XI. his verbis:

Pſalmorum hic modulator & phonaſcus
Ante altaria, Fratre gratulante,
Inſtructas docuit ſonare claſſes.
Hic ſolennibus annuis paravit
Quæ quo tempore lecta convenirent.

Huic Claudiano *Salvianus* dedicavit expoſitionem extremæ partis Eccleſiaſtis, (*b*) ut recte Eraſmica editio Gennadii cap. 67. & Trithemius cap. 175. pro quo librarii perperam fecerunt Eccleſiaſticum, ſicut Claudium pro Claudiano etiam apud Trithemium cap. 178. & pro presbytero (*c*) Epiſcopum Viennenſem.

Oſ-

(*a*) Suſpicor legendum *Sollius*, & Sidonium ab Alano intelligi, cujus integrum nomen *C. Sollius Apollinaris Sidonius*. Implicare autem dicitur, cujus ſenſibus dives oratio plura cogitanda relinquit Lectori.

(*b*) Tillemont Tom. XV. p. 193.

(*c*) Vide Labbeum Tom. II. de S. E. pag. 322.

Oſbernus Claudianus ſive Cloceſtrienſis Monachus circa Annum 1140. Vide infra, *Oſbernus*.

Claudius de Aquis, infra, *Scyſſelius*.

Claudius Autiſiodorenſis Epiſcopus, cui *enarratio Epiſtolæ ad Galatas* tribuitur in editione Pariſienſi 1542. 8. Sed Claudio Taurinenſi potius adſcribendam viri docti judicant. Autiſiodorenſem cum Claudio Clemente Scoto Bedæ diſcipulo eundem putabat Arnoldus Wion Tom. II. ligni Vitæ pag. 870.

Claudius Auctor *Chronici* ſecundum Hebraicorum Codicum veritatem, quod edidit Labbeus Bibliothecæ novæ MSS. Tom. I. pag. 309. 315. Etiam hoc Labbeus Claudio Taurinenſi adſcribere non dubitat: quiſquis vero fuit, ſub initia Ludovici Pii teſtatur ſe ſcripſiſſe, qui Carolo M. in Imperio ſucceſſit Anno Mundi 4766. Chriſti 814.

Claudius Claſſitanæ Urbis in Æmilia, ſive Romandiola, Abbas Ordinis Benedictini, *multa de Proverbiis*, *de Cantico Canticorum*, *de Heptateucho*, *de Prophetis*, *de libris Regum*, *quos loquente Gregorio* (ab Anno 590. Epiſcopo Romano) *audierat*, *exponit*, *nec tamen ea Gregorius præ infirmitate & occupatione ſcripſerat*, *ipſe ſuo ſenſu dictavit*, *ne perirent*, *ut apto tempore emendatius dictarentur*. *Quæ cum Gregorius comperiſſet valde inutilibus permutata eſſe*, *ea ſtudioſius recollegit*, *& opportune correxit*. Hæc Sigebertus Gemblacens cap. 44. de S. E. Trithemius de illuſtribus Benedictinis II. 11.

Claudius Clemens Scotus, cum Adelberto S. Bonifacii adverſarius, condemnatus in Synodo Romana a Zacharia Papa Anno Chriſti 745. Errores ipſi impactos refert ex Bonifacii Epiſtola ad Zachariam Baronius ad Annum 745. num. 28.

Claudius Clemens Scotus, Monachus Benedictinus, juſſu Caroli M. in inſtituendis adoleſcentibus impiger & gnavus in juvandis reviviſcentibus litteris, etiam ſcholis Pariſienſi, ut ajunt & Ticinenſi condendis ornandiſque, una cum Alcuino, quos ambos *in ſecularibus & in ſacris Scripturis incomparabiliter eruditos* vocat Monachus Sangallenſis lib. 1. quem vide in Caniſii Tomo II. editionis novæ parte 3. pag. 57. 58. Huic Claudio multa ſcripta tribuit Trithemius cap. 258. de S. E. & de illuſtribus Benedictinis II. 28. Trithemium plerique ſequuntur, quos veriſimile eſt Scotum hunc confundere cum *Claudio Taurinenſi*, de quo infra mox ſum dicturus. Scotum hunc *carmine exercitatum & proſa* idem Trithemius celebrat.

Claudius Euſthenius, qui Diocletiano ab Epiſtolis fuit, Vopiſco teſte in vita Carini cap. 18. ſcripſit ſingulis libris, ſed pridem deperditis vitas quatuor Imperatorum: *Diocletani*, *Maximiani*, *Galerii*, atque *Conſtantii*.

Fabius Claudius Gordianus Fulgentius, infra, *Fulgentius*.

Claudius Hiſpanus, infra, *Taurinenſis*.

Claudius Mamertinus ſenior (non diverſus fortaſſe a *Claudio Euſthenio*, de quo jam dixi, ut totum nomen fuerit *Claudius Euſthenius Mamertinus*:) auctor *Panegyrici* Maximiano Herculeo Auguſto dicti Parilibus ſive die Urbis Romæ natali XI. Cal. Martii in Gallia (Treveris fortaſſe) Anno Chriſti 292. ſive potius 289. Vide Anſelmi Bandurii numiſmata Imperatorum T. II. pag. 71. & Antonii Pagi diſſertationem Hypaticam pag. 135. Idem Claudius auctor *Genethliaci* in Maximianum & Diocletianum Auguſtos, quem idem Pagi dictum putat coram Maximiano Herculio An. 291. Ait Mamertinus ſe Panegyricam Orationem *quinquennalibus* ejuſdem deſtinatam ſervare velle in decennalia, poſt aliud rurſus exactum quinquennium celebranda.

Claudius Mamertinus junior, cujus ætate jam provecti (*a*) *gratiarum actio*

 pro

(*a*) *Meliorem ævi partem tranſactam* ſcribit cap. 18. *Claudi Mamertine non fruſtra vixiſti*. idem cap. 17. ubi *canitiei ſuæ* meminit.

pro Conſulatu ad Julianum Imperatorem dicta Romæ Kalendis Januarii A. 362. ſæpius excuſa & a variis illuſtrata una cum ſuperioris Mamertini Orationibus inter veteres Panegyricos eſt, ut dixi libro II. Bibliothecæ Latinæ cap. 22. Collega in Conſulatu *adoreis militaribus glorioſus* cap. 15. intelligitur Nevita Gothus, quem cum Mamertino hocce plus ſimplici vice Ammianus Marcellinus celebrat. Vide Petri Relandi faſtos Conſulares pag. 398.

Claudium in Gennadii Codicibus quibuſdam & a Trithemio appellari, qui rectius eſt *Mamertus Claudianus*, ſupra in *Claudiano* notare me memini.

Claudius Marius Victor, ſive *Victorinus*, Rhetor Maſſilienſis & Poeta ante Annum 350. defunctus, de quo ſicut de aliis hoc nomine infra, *Victor*.

Claudius Hiſpanus, (*a*) diſcipulus Felicis Urgellenſis, ſive Orgelitani Epiſcopi & ab Anno 821. ad 839. Epiſcopus *Taurinenſis* a Claudio Clemente Scoto utroque diligenter diſtinguendus. Male paſſim audit apud Iconolatras, propter repreſſum ab eo & oppugnatum, præter religioſas peregrinationes, immoderatum imaginum cultum, quem eodem Sæculo Carolus M. (*b*) & Ludovicus Pius, & Concilium Francofordienſe non minus graviter, indignum Chriſtianis ac deſerendum eſſe ſanciverunt. *De legitimo tamen ſenſu Concilii Francfordienſis vide Diſſertationem P. Natal. Alexan. Hiſt. Eccl. ſec. VIII. diſſ.* Primus Claudium oppugnandum ſibi ſumſit Abbas *Theodomirus*, Epiſcopus deinde Caligurritanus, (*c*) cui Claudius reſpondit in *Apologetico & reſcripto ad Theodomirum de cultu imaginum & Sanctorum*, ex quo pridem deperdito fragmenta exſtant apud *Jonam* Aurelianenſem, & *Dungalum*, (*d*) recluſum, quorum utriuſque libri de imaginibus, Claudii Apologetico oppoſiti ætatem tulerunt, de quibus ſuo loco. Calumnia de Arianiſmo ei objecto poſt obitum, quem vivus non docuit, ſed oppugnavit, refellitur a Richardo Simone in Cenſura Bibliothecæ Eccleſiaſticæ Dupinianæ Tom. I. p. 286. ſeq. & 289. & Tom. III. Bibliothecæ Criticæ Novi Teſtamenti pag. 360. ſeq.

Ex Commentariis ejus in libros ſacros dolendum eſt nihil hactenus vidiſſe lucem præter illum, quem circa Annum 816. ſcripſit *in Epiſtolam ad Galatas* dicavitque Dructeranno Abbati Sollemniacenſi. Prodiit Pariſiis 1542. 8. ſub falſo titulo *Claudii Autiſiodorenſis*. recuſus in Bibliothecis Patrum & noviſſima Lugdunenſi Tom. XIV. pag. 141.

Fragmentum præfationis Commentarii *in Matthæum* ad Juſtum Abbatem Carrofenſem, quem Græco nomine etiam Euſebium appellat, An. 815. ſcriptæ edidit Jacobus Uſſerius in Epiſtolis Hibernicis p. 53. una cum dedicatione pridem edita ad Galatas, auctorem vocans *Claudium Scotum* Presbyterum. Commentarius ipſe libris tribus digeſtus exſtat in variis Galliæ Biblioth. ut Collegii Jeſuitarum Pariſienſ. & in Bibliotheca Eccleſiæ Laudunenſis. Vide Labbei Tom. I. de S. E. p. 228. & Bibl. MSS. pag. 24.

Duo Volumina in fol. Commentariorum *in Paulum Apoſtolum* (exceptis Epiſtolis ad Theſſalonicenſes & Timotheum,) MSS. in Floriacenſi (hodie Vaticana Bibliotheca) Colbertinaque & Benedictinorum S. Germani de Pratis. Etiam in Bibliotheca Regia Pariſ. in Epiſtolam *ad Romanos*, ubi Auguſtinum, & *in utramque ad Corinthios*, ubi Hilarium Diaconum maxime ſequitur. Ex illo ad Romanos hoc S. Auguſtini elogium affert Richardus Simonius pag. 288. & lib. 3. hiſtoriæ Criticæ

(*a*) Labbe Tom. II. de S. E. pag. 755. ſeq. Nicolaus Antonius Bibl. Hiſp. vet. lib. VI. cap. 5. Tom. I. p. 336. ſeqq.

(*b*) ſupra pag. 943. 947.

(*c*) Carolus le Cointe ad Annum 828. Tom. VIII. Annal. pag. 33.

(*d*) Biblioth. Patrum Tom. XIV. edit. Lugdunenſ. pag. 197. ſeq.

ticæ Novi Teſtamenti cap. 25. pag. 354. *Amantiſſimus Domini ſanctiſſimus Auguſtinus, calamus Trinitatis, lingua Spiritus Sancti, terrenus homo, ſed cœleſtis Angelus, in expoſitione fidei noſtræ Catholicus, in quæſtionibus ſolvendis acutus, in revincendis hæreticis circumſpectus, in explicandis ſcripturis canonicis cautus*, &c. *Ex ipſius ſancti Viri ſententiis, quas pro diverſis ejus libris invenire quivimus, hanc expoſuimus Epiſtolam, aliqua etiam ex* Origenis *expoſitione ibidem adjunximus, nonnulla etiam, ut nobis viſum eſt, pertractavimus. Nullam admonitionem meliorem potui invenire, quam Epiſtolæ primæ Pauli Apoſtoli, quam miſi, quia tota inde agitur, ut merita hominum tollat, unde maxime nunc Monachi gloriantur, & Gratiam Dei commendet.*

In Epiſtolam *ad Epheſios* MS. in Bibliotheca S. Germani de Pratis. Præfationem qua illam dicavit Ludovico Pio Imperatori publicavit Mabillonius Tomo I. Analect. pag. 40. (edit. novæ p. 91.)

In Epiſtolam *ad Philippenſes*, *ad Titum* & *ad Hebræos* loca adducit Richardus Simon Tom. III. hiſtoriæ Criticæ Novi Teſtamenti pag. 361. & 363. & p. 364. teſtatur in Codice Colbertino 600. annorum exſtare ſub Claudii nomine ad calcem genuini ejus in Epiſt. ad Romanos Commentarii, alium in Epiſt. *ad Hebræos* diverſum a priore & eundem cum illo, qui editus eſt ſub Ambroſii nomine, cum hac *retractatione* Claudii Epiſcopi de auctoribus explanationum ſuper epiſt. ad Hebræos.

Illud quoque in præfatione commoneo, mi chariſſime, ut ſcias Origenem tria volumina in hanc Epiſtolam conſcripſiſſe, quem & nos ex parte ſecuti ſumus: Apollinarem *etiam &* Didymum *quoſdam Commentarios edidiſſe, e quibus licet pauca decerpſimus, plura etiam ex ſancti Viri* Auguſtini *ſententiis, quas per diverſos ejus libros invenire quivimus, hanc expoſuimus Epiſtolam, & nonnulla quæ nobis videbantur adjunximus, ſive ſubtraximus, ut ſtudioſus ſtatim in principio lectorum agnoſcat, hoc opus vel alienum eſſe vel noſtrum.*

Pentateuchum auditoribus ſuis expoſuiſſe & juſſu Ludovici Imperatoris etiam expoſitionem ſuam calamo ſcriptitaſſe Claudius ipſe teſtatur in præfatione ad Epiſtolam ad Corinthios, apud Richardum Simonem Tomo III. hiſtoriæ Criticæ Novi Teſtamenti pag. 356. In *Geneſin* libros III. An. 814. In *Exodum* libros IV. An. 821. Commentaria, ſive *informationes litteræ & ſpiritus ſuper Leviticum* ſcriptæ A. 823. & diviſæ in libros quatuor, Theodomiroque Abbati, (ſuo poſtea adverſario) dicata habuit Mabillonius, præfationemque & clauſulam edidit Tom. I. Analect. pag. 30. (editionis novæ pag. 90.) Habuit etiam Labbeus loco laudato. Huic Theodomiro quoque dicatum Claudii commentarium in Epiſt. ad Corinthios, notavit Richardus Simon Tomo III. hiſtoriæ Criticæ Novi Teſtamenti pag. 355.

In Bibliothecis Pariſienſibus reperiri etiam *in Epiſtolas Canonicas*, teſtatur Richardus Simon pag. 289. cenſuræ Bibliothecæ Eccleſ. Dupin. notatque Claudium ubique ſequi verſionem S. Hieronymi, quam *novellam* appellat, & non modo ex ſcriptis Patrum vetuſtiorum ſapuiſſe, ſed etiam defloratorum inſtitiſſe veſtigiis, ut *Bedæ* ac *Primaſii*.

In Joſue, & *Judicum* MS. Colbertin. 5429. teſte Jacobo le Long pag. 677. Bibliothecæ Exegeticæ.

In Ruth, MS. Biblioth. Belgic. apud Sanderum pag. 308. In Ruth & *libros Regum*, Mutinæ MS. teſte celeberrimo Montfauconio Diarii Italici pag. 36. *In Pſalmos* quoque & *Concordiam Evangeliſtarum* Joannes Jacobus Friſius commemorat.

Denique *Chronicon* etiam huic Claudio tribuit Labbeus, quod ab eo editum dixi ſupra ut emendandum ſit, quod de Labbeo legas ap. laudatum Longum p. 667. Bibliothecæ Exegeticæ, *qui hujus non eſſe merito ſuſpicatur*. Ejus eſſe enim

enim non temere ſuſpicari ſe profitetur Labbeus, idque repetit Tom. II. de S. E. p. 288.

Claudius Epiſcopus Maſſilienſis primum, deinde ab Anno 1517. ad 1520. *Taurinenſis* Archiepiſcopus, cognomne *Seyſſelius*, idem, qui a patria *Claudius de Aquis* (*a*) dictus, Ludovici XII. Galliæ Regis ad varios Principes Legatus, Juris ſcientia celebris & variis ſcriptis Latine & Gallice editis, vel in Gallicam linguam tranſlatis famam aſſecutus. Latina ſunt: *In tria priora Lucæ capita, de triplici ſtatu Viatoris*, pœnitentium, proficientium & perfectorum ad Leonem X. Taurini 1518. fol. cujus commentarii pars lucem viderat Pariſiis 1514. 4. ſub titulo: *Moralis explicatio Evangelii Lucæ:* Miſſus eſt Angelus. *Diſputationes adverſus errores & ſectam Waldenſium*. (*b*) Pariſiis 1520. 4. *De Divina Providentia*. Pariſiis 1518. 4. & 1637. 4. *Speculum Feudorum*. Baſileæ 1566. 8. *Additiones ad Bartholum* & *aliquot repetitiones in Jure Civili* inter varios repetitionum Juris ſcriptores, junctim editos Lugduni 1553. fol.

Gallice ſcripſit hiſtoriam, ſive panegyricum lectu dignum Ludovici XII. editum Pariſiis 1508. (*c*) 8. (de quo Jacobus le Long in Bibliotheca ſcriptorum Galliæ num. 7543. ſeqq.) De Republica Gallorum libros duos, Pariſiis 1519. 1540. 1548. 8. quos Latine vertit Joannes Sleidanus, Argentorati 1548. Francofurti 1608. 8. (idem num. 1101.) Legem Salicam Gallorum, Pariſiis 1540. 1557. 8. (idem num. 11762.) Victoriam Ludovici XII. contra Venetos & prælium Agnadellenſe An. 1508. commiſſum in Lombardia, Pariſiis 1510. 4.

In Gallicam linguam traſtulit (præter proprias lucubrationes de Providentia & contra errores Waldenſium) Thucydidem, Pariſiis 1527. 1559. fol. Xenophontis libros VII. de expeditione Cyri, ex Latina verſione Joannis Laſcaris, Pariſiis 1529. fol. Hiſtoriam ſucceſſorum Alexandri Magni ex Diodoro Siculo & Plutarcho. Pariſiis 1530. fol. Appianum Alexandrinum. Lugduni 1544. fol. Juſtinum. Pariſiis 1559. in fol. Aurea dicta Senecæ & librum de quatuor virtutibus Cardinalibus. Lugduni 1530. 8. Hiſtoriam Eccleſiaſticam Euſebii. Pariſiis 1554. 8. 1579. 8. & duorum librorum, quos Euſebio Rufinus addidit. ibid. 1553. 8. & cum Euſebio 1560. fol.

* *Claudius de Seiſſello* ab Aquis Allobrox primum Maſſilienſis dein Taurinenſis Epiſcopus An. 1520. defunctus. Ejus Repetitio in (*d*) .... Taurini prodiit Anno 1493. apud Nicolaum de Benedictis & Jacobum Suygo de S. Germano fol.

Cledonius Romanus Senator, Conſtantinopolitanus Grammaticus, cujus *Commentarius in artem utramque Donati* ex Franciſci Pithœi Codice editus inter Grammaticos Eliæ Putſchii pag. 1856. 1939. Hanov. 1605. 4. Grammaticum nec ineruditum nec malæ frugis laudat Barthius pag. 1555. Adverſar.

Nicolaus de Clemangis (a patria Catalunenſi, pago, Clamenge) Magiſter Pariſienſis & ex curia Avenionenſi Benedicti XIII. cui ab Epiſtolis fuerat, Cantor (*e*) Bajocenſis, vir doctus & cordatus, diem obiit circa Annum 1440. cujus vitam poſt Launojum parte II. Hiſtoriæ Gymnaſii Navarrei pag. 558. ſeq. (recenſæ nuper Tomo IV. Launoji Operum) diligenter expoſuit V. C. Hermannus ab Hardt Tomo I. Concilii Conſtantienſis parte 2. pag. 71. ſeq. Elogia ejus offert idem Launojus in diſſertatione de auctore librorum de imitatione Chriſti pag. 7. ſeq. 19. ſeq. & Remarques

(*a*) Guido Pancirollus lib. II. de interpretibus Juris cap. 137. Niſſeron Memoires T. XXIV. pag. 322.

(*b*) Poſſevinus neſcio quem Claudium *Cuſſordium* ait ſcripſiſſe *contra Waldenſes*, eumque librum exſtare.

(*c*) Emendandus Morlierius, qui hanc laudans hiſtoriam ait, ab Anno 1498. procedere ad Annum 1515. *Eſſais de Litterature* Tom. I. pag. 74.

(*d*) Deeſt in codice.

(*e*) Non Archidiaconus, ut Trithemium c. 730. ſeculi tradidere.

ques ſommaires pag. 10. ſeq. 19. & p. 56. ubi de eo, quod Nicolaus Clemangis in Romano Indice prohibitus eſt, ita ut ejus opera illa tantummodo permitti poſſint, quæ juxta cenſuras Patrum deputatorum emendata excudentur. Si quis Gracchos de ſeditione querentes ferre didicerit, ei lepidus etiam videbitur Theophilus Raynaudus Nicolao acerbitatem in ſcribendo objiciens inſectanſque pag. 114. de bonis & malis libris. Scripta Clemangis, etiam poſt Launoji, Henrici Warthoni ad Caveum & Oudini (*a*) induſtriam, diſtinctè recenſere operæ pretium duxi.

1. Liber *de corrupto Eccleſiæ ſtatu*, An. circiter 1400. ſcriptus, qui in editione Operum Clemangii *Lydiana* ducit familiam, prodierat ſeorſim cura viri egregii, qui ſub *Eubuli Cordati* nomine voluit latere, Romæ 1519. 4. ſine loci nota. Hæc vetus editio fuit in Bibl. Baluziana & Telleriana. Prælis iterum datus eſt liber iſte a *D. Leonardo Huttero*, Witteb. 1601. 4. & ab *Eduardo Bulklei*, inſcriptus *Speculum Eccleſiæ Pontificiæ*, Lond. 1606. 8. inde Helmaſtdii 1620. 8. cum præfatione *Johannis Fuchtenii*, & noviſſime emendatior ex duobus MStis Wolffenbuttelenſibus, ſub titulo *de ruina Eccleſiæ*, in laudati *Hermanni ab Hardt* Tomo I. Concilii Conſtantienſis parte tertia. Adde Jacobi Lenfant hiſtoriam ejuſdem Concilii p. 632. ſeq.

2. *Deploratio calamitatis Eccleſiaſticæ per Schiſma nefandiſſimum, cum exhortatione Pontificum ad ejus exſtirpationem* p. 32. carmine epico, quod incipit:

Chriſte, graves ſponſæ ſemper miſerate labores

Averſos refer huc oculos . .

Præmittuntur pag. 29. alterius auctoris rhythmi in Curiam Romanam, quorum initium: *Propter Sion non tacebo*.

3. *Liber de lapſu & reparatione Juſtitiæ* pag. 37. ad Philippum, Burgundionum Ducem, ſcripta circa Ann. 1421. Prodierat Viennæ 1481. 4. & Pariſiis 1512. 1519. 4.

4. *Diſputatio cum quodam Pariſienſi Scholaſtico de Concilio generali* p. 61. ſcripta An. 1409. editaque pridem Viennæ 1482. 4. Pariſiis 1512. 4. cum ſcripto ſuperiore, atque 1617. 8. cum Gvil. Durandi de eodem argumento & Petri de Alliaco, & Gentiani Herveti de reparanda diſciplina Eccleſiaſtica.

5. *Collatio duplex ad eundem Scholaſticum, de eodem argumento* pag. 65. 78. & cum ſuperiore ſcripto ex MS. Wolffenbuttelenſi Epiſtolarum Nicolai Clemangii, in Clariſſimi Hardtii Tomo I. Concilii Conſtantienſis parte 2. pag. 45. 50.

6. Reſponſio Apoſtolorum Gallicanæ nationis, Cardinalibus appellantibus ab ejuſd. ſuffragio, concluſione & deliberatione Conſtantiæ A. 1417. factis, *quod vacantiæ ac minuta ſervitia nullo jure ſint debita*, & *de Annatis amplius non ſolvendis* pag. 82. Prodierat Viennæ 1482. 4. Pariſiis 1519. 4. & in faſciculo rerum expetendarum *Ortuini Gratii*, Coloniæ 1535. fol. pag. 189. qui faſciculus cum inſigni auctario recuſus curante *Eduardo Brovvn* Londini 1690. fol. Denique poſt editiones *Edmundi Richerii* lib. 2. hiſt. Conciliorum generalium pag. 197. ſeq. & *Petri Puteani* in hiſtoria ſchiſmatis, Pariſiis 1652. 4. hoc ſcriptum ex veteri editione Anni 1519. exhibetur in *Hermanni ab Hardt* Concilio Conſtantienſi Tom. I. parte XIII.

7. *In parabolam de filio prodigo*. Luc. XV. pag. 109. Hoc cum quatuor quæ proxime recenſebo ſcriptis prodierat Pariſiis 1521. 4. e Bibliotheca S. Victoris, & una cum iiſdem exſtat etiam in prima editione Bibliothecæ Patrum Bigneanæ Pariſ. 1575. Tom. VIII. p. 557.

8. *De fructu eremi*, ad Petrum de Alliaco pag. 121. liber compoſitus circa Annum 1413. & de fuga ſæculi curiæque Papalis in Clemangio luculentum teſtimonium.

9. *De*

(*a*) Tom. III. pag. 2322. ſeq.

9. *De fructu ſeu proſperitate rerum* (*a*) *adverſarum* pag. 132.

10. *De novis feſtivitatibus non inſtituendis*. pag. 143. Etiam hunc libellum circa idem tempus ſcriptum, recudi curavit & ſeparatim edidit *Hermannus ab Hardt*, Helmſtad. 1703. 4.

11. *De Præſulibus Simoniacis* p. 160. ad Joannem Gerſonium Pariſienſem, circa Annum 1411.

12. *Oratio ad Galliæ Principes*, qua a bello Civili dehortatur. p. 169.

14. *Epiſtola* ad Gerhardum Maketum, quod tam corpore e Babylone ſit fugiendum, quam mente. p. 174.

15. *Epiſtolæ III.* ad Gregorium XII. ſcriptæ nomine Benedicti XIII. pro exſtirpatione Schiſmatis & unione Eccleſiæ pag. 179. una cum *quarta Epiſtola* ad Paulum Lucanenſem. hic eſt Paulus Guiviſius tunc temporis Lucæ Dominus p. 186. una cum interrogationibus ad Gregorium XII.

16. *Scripta quædam nomine Univerſitatis Pariſienſis*, adverſus Schiſma pag. 187.

17. *Epiſtolæ CXXXVII.* editæ a Lydio e Bibliotheca *Theodori Canteri*, & ad hiſtoriam Eccleſiæ illis temporibus non inutiles. Argumenta ſingularum videri poſſunt etiam apud Launojum in hiſtoria Gymnaſii Navarrei Tom. II. pag. 572. ſeqq. Harum integrior Codex A. 1480. exaratus ab *Euchario Troſter*, Prębendario Eccleſiæ majoris Argentinenſis, exſtat in Bibliotheca Wolffenbuttelenſi, ex quo Epiſtolas I. II. CII. & CXII. recenſitas edidit Hermannus ab Hardt Tomo I. Concilii Conſtantienſis parte 2. pag. 4. 20. 31. 38. Alios Codices tres in Bibliotheca Regis Chriſtianiſſimi exſtantes, Oudino indicavit Placidus Porcheron. Verſu etiam valuiſſe Clemangem docet *elegia in obitum Jacobi de Burrey* Epiſtola LXX. & *ad Gerhardum Maketum invitatio* Epiſtola CXVI.

18. Fragmentum *deſcriptionis Vitæ tyrannicæ* cum ejus deteſtatione, pag. 355. carmine epico, ad Guntherum Colli.

19. *Liber de Antichriſto, de ortu ejus, vita, moribus & operibus*. p. 357. 359. Hæc ſunt, quæ junctim a ſe collecta Clemangis opera edidit *Johannes Martinus Lydius*, Eccleſiæ Veteraquinæ in Belgio Paſtor, additiſque in librum de corrupto Eccleſiæ ſtatu Analectis, & Gloſſario in totum opus Latino-barbaro illuſtravit, Lugduni Batavorum 1613. 4. Nec dubito laudandum ejus eſſe ſtudium, quo de Eccleſiaſticis litteris præclare meruit, licet editionem hanc mendoſiſſimam eſſe querantur Paulus Colomeſius in paralipomenis de S. E. & laudatus Hardtius Tomo I. Concilii Conſtantienſis parte 2. pag. 82. Si nova adornanda ſit editio, hæc illi Clemangis ſcripta adjungentur:

20. *Liber de ſtudio Theologiæ*, (*b*) lectu digniſſimus ad Joannem de Pedemontio, Baccalarium ſcriptus circa Annum 1409. vulgatuſque primum a Luca Dacherio Tom. VII. ſpicilegii pag. 138. (Tomo I. editionis novæ pag. 473.) Fragmentum ejus adduxerat Launojus libro de varia Ariſtotelis fortuna.

21. *Epiſtolæ aliquot* antea ineditæ, quæ ſub Benedicti III. nomine ſcriptæ, occurrunt apud eundem Dacherium T. VI. (editionis novæ Tomo I. pag. 787. ſeq.) *Epiſtolæ aliæ III.* in Baluzii Miſcellaneis Tomo VI. pag. 539. ſeq.

22. *Carmen de Vitæ ruſticæ felicitate & de miſeriis tyrannorum*, quod incipit: *Fronde ſuper viridi locus eſt in gramine amœ-*

(*a*) Utile hoc argumentum præter Clemangem tractarunt *Ovidius* III. 1. Triſtium: *Plutarchus* libro, quo dictum Xenophontis illuſtrandum ſibi ſumſit, quod ſapiens ex inimicis debeat utilitatem capere: *Maximus Tyrius* diſſertatione XXXV. *Iſidorus* Peluſiota III. 280. Epiſt. *Auguſtinus* lib. 1. contra Academicos cap. 1. *Boethius* de Conſolatione Philoſophiæ lib. 2. proſa 8. *Petrus Blæſenſis* de utilitate tribulationum Tom. XXIV. Bibliothecæ Patrum edit. Lugdunenſ. pag. 1242. & e recentioribus *Hieronymus Cardanus* libris IV. de utilitate ex adverſis, Tom. II. Operum. *Rogerus de Buſſy Rabutin* in libro cui titulus: *l'Uſage des adverſitez*, Paris 1694. Amſt. 1697. 12. *Johannis Chriſtophori Becmanni* Exercitatio, Francoforti ad Viadrum edita: *felices injuriæ* &c.

(*b*) Confer quæ de illo argumento, Clemangis Epiſtola CXXII. ad Joannem de Templis, Baccalarium in Theologia.

Digitized by Google

amœno, expreſſum ex Gallico *Philippi de Vitry*, Meldenſis Epiſcopi, qui A. 1351. obiit: *Sous feuille verd, ſur herbe delectable*. Exſtat Gallice & Latine in Philippi Camerarii Operis ſubciſivis ſive meditationibus hiſtoricis Tomo III. cap. 93. & Latine in Caſparis Dornavii amphitheatro ſapientię Socraticæ T. I. p. 788.

· Inedita apud Lydium in vita Clemangis p. 191. & (qui Bibliothecas etiam Galliæ memorant, ubi illa MSS. exſtant,) Launojum Tomo II. Gymnaſii Navarrei pag. 578. ſeq. & Oudinum T. III. pag. 2323.

23. *Commentarius in Eſaiam Prophetam*, uſque ad caput ſexageſimum.

24. *Epiſtolæ IX.* nomine Univerſitatis Pariſienſis pro Eccleſiaſtica unitate. Et *Epiſtolæ* aliæ XII. quarum nonnullæ etiam in Bibliotheca Lambethana & apud V. C. Joannem Batteley, & in aliis Angliæ Bibliothecis.

25. *Deſcriptio & laus urbis Genuæ*, carmen CXVIII. verſuum, incipit: *Janua quam perhibent*.

25. *Exhortatio ad reſiſtendum contra Mahometicos*.

27. *Sermo de Sanctis innocentibus*.

28. *Deſcriptio rei cujuſdam mirabilis, quæ in Gallia accidiſſe dicebatur*.

29. *Orationes decem devotæ ad Deum* horis Canonicis præmittendæ.

* *Nicolai de Clemangis* liber *de corrupto Eccleſiæ ſtatu* prodiit abſque adſcriptione Anni & loci in Germania, non vero Romæ, ut hic Fabricius aſſeruit; id enim vel ſolo libri aſpectu perſuaderi animadvertit vir mihi dudum amicitiis conjunctus Philippus Jacobus Lambacher in Bibliotheca antiqua Vindobonenſi Civica pag. 168. qui & monet ex conjectura tamen, Eubulum illum Cordatum, qui editionem hanc curavit, eumdem eſſe Uldricum Hutthenum libris editis ſatis celebrem in Germania, ſed Lutheranum.

Aurelius Prudentius Clemens, vide, *Prudentius*.

Clemens Romanus, Vir Apoſtolicus, cui circa Annum Chriſti 83. in Romano Epiſcopatu Evariſtus traditur ſucceſſiſſe, Græce ſcripſit, non Latine, itaque eſſet hoc loco a me prætereundus, qui de Græcis ejus etiam genuinis atque illi ſuppoſitis monumentis dixi libro IV. Bibliothecæ Græcæ cap. 5. §. 14. & libro V. cap. 1. §. 12. Sed debuit ejus mentio a me fieri propter *Epiſtolas quinque* decretales, quæ Latine ex veteri verſione venditantur a Ludovico Jacobo in Bibliotheca Pontificia, aliiſque, at in Blondelli Pſeudo-Iſidoro appoſitiſque notis, ubi ducunt familiam, falſitatis arguuntur, aſſentientibus doctiſſimis quibuſque viris ex Romana etiam Eccleſia.

Clemens II. alio nomine *Svidgerus*, Saxo, (*a*) depoſitis ab Henrico III. tribus Anti-Papis Benedicto IX. Sylveſtro III. & Gregorio VI. ex Epiſcopo Bambergenſi Papa, *renovavit Eccleſiæ Bremenſi & Hamburgenſi omnia privilegia, quæ dudum a Romana ſede conceſſa fuerant.* (*b*) Ejus *Epiſtola ad Joannem*, Archiepiſcopum *Salernitanum*, apud Baronium ad Annum 1047. num. XI. & in Conciliorum Tomis. Alia pro *Humfredo* ſive *Arnulfo* Henrici Imperatoris fratre, Archiepiſcopo Ravennate, apud Ughellum Tomo II. Italiæ ſacræ pag. 361. & in Conciliis Labbei Tomo IX. pag. 1251. De Concilio contra Simoniacos Romæ habito vide Pagium ad Annum 1047. num. 1. & de Wiborada a Clemente II. inter Sanctos adſcripto n. 4. De aliis privilegiis per eum datis cœnobio Michaelis Archangeli, & Thariſſienſi in diœceſi Bambergenſi, vide Johannis Petri Ludevvig Scriptores Bambergenſes pag. 69.

Clemens III. Anti-Papa, antea *Guibertus* ſive *Wibertus* Parmenſis, ex Archiepiſcopo Ravennatenſi electus in Concilio Brixinenſi Pontifex, fuit ab Anno 1088. uſque ad 1101. contra Gregorium VII. Victorem III. Urbanum II. faven-

(*a*) Vide Joannem Andream Schmidium de triumviris Halberſtadenſibus, Helmſt. 1715. 4. cap. 1.

(*b*) Vide Lindenbrogii ſcriptores ſeptentrionales pag. 79. ſeq.

Digitized by Google

tæ ei Henrico IV. Imperatore. Vide Acta Sanctorum Tomo VI. Junii pag. 190. & Pagium ad Annum Chriſti 1083. nu. 2. ſeq. In exilium Urbani II. ita luſit, ut refert Anonymus Mellicenſis, *facundi eloquio & acuti ingenio* elogium ei perhibens cap. 98. de S. E.

Diceris Urbanus, cum ſis projectus ab Urbe,
Vel muta nomen, vel regrediaris in Urbem.

Scripſerat quædam in ſui defenſionem, ad quæ reſpondit pro Gregorio VII. *Anſelmus* Lucenſis, de quo ſupra.

Clemens III. Romanus, antea *Paulus* dictus, Papa ab Anno 1188. Jan. 6. ad 1191. April. 10. ſive Martii menſis, ut eſt in Chronico Caſſinenſi Tomo V. Theſauri Muratoriani pag. 143. *Epiſtolarum VII.* in Conciliorum Tomis, ultima eſt de Ottonis, Bambergenſis Epiſcopi & Pomeranorum Apoſtoli, Canonizatione. Sed longe plura ejus *Decreta* in pervetuſto Codice *tribus libris* diſtincto evolviſſe ſe teſtatur Ludovicus Jacobus a Sancto Carolo in Bibliotheca Pontificia p. 48.

Clemens IV. antea *Guido Groſſus*, ſive *Falcodius*, ex oppido S. Ægidii Narbonenſis Archiepiſcopus, atque inde Papa ab An. 1265. Februar. 6. ad Annum 1268. 19. Novembr. Vitam ejus ſcripſit Claudius Clemens, Soc. Jeſ. Lugduni 1623. 12. Hujus *tres Epiſtolæ* in Tomis Conciliorum, & paucæ *aliæ* apud Bzovium, Raynaldum, Waddingum, aliosque, ut Ludovicus Jacobus a S. Carolo pag. 49. & Caveus jam annotarunt. Sed *Epiſtolas DCCXI.* primi vulgaverunt Edmundus Martene & Urſinus Durand in Theſauro Anecdotorum Tomo ſecundo, Pariſiis 1717. fol. ex Codice Oratorii Trecenſis. Fortaſſe non aliæ nec plures exſtant in Codice Bibliothecæ S. Victoris Pariſienſis, quem ex dono Petri de Marca, Archiepiſcopi Pariſienſis, in eam illatum refert Oudinus Tomo III. p. 463. ubi etiam ex Ludovici Caſtanei de la Rochepozay Nomenclatura Scriptorum S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalium narrat integrum Epiſtolarum Clementis IV. regeſtum exſtare V. Voluminibus in Bibliotheca Vaticana. Inter XIV. Conſtitutiones Clementis IV. obvias in bullario magno Laurentii Cherubini habetur etiam T. I. p. 166. Decretum A. 1267. de *Hedvvige*, Duce Polonica Sanctis adſcribenda & feſto ejus memoriæ die XV. Octobr. Idem qui poſtea Clemens IV. *Guido*, Archiepiſcopus Narbonenſis, cujus *ſtatuta* leguntur in Tomis Conciliorum Labbei, Harduini, Coleti ad An. 1260. *Gvilelmi de S. Amore* Collectionibus Catholicis & Canonicis An. 1266. Clementi IV. oblatis vide Bulæum in hiſtoria Academiæ Pariſienſis Tomo III. pag. 382. De ſcriptis ad Jus Civile ſpectantibus, quæ Clementi IV. præter rem a multis tributa ſunt, dicam infra, *Guido* cognomento *Papa*. Sermo in Ludovicum Bavarum non Clementis IV. eſt, ſed Clementis VI. ut notavit Labbeus Tom. I. de S. E. p. 233.

Clemens V. antea *Bertrandus Gotto*, Gallus, ex Burdegalenſi Archiepiſcopo Papa ab Anno 1305. 5. Junii ad 1314. April. 20. De hoc accurate Baluzius in Papis Avenionenſibus, primus enim hic Clemens, qui Roma ſedem Avenionem tranſtulit. Idem Baluzius vitam Clementis hujus exhibet ſcriptam a *Johanne*, Canonico S. Victoris, *Ptolemæo* Lucenſi, Ordinis Prædicatorum, *Bernardo Guidonis*, de quo ſupra. *Anonymo* Veneto, coævo ſcriptore, & ab *Amalario Augerio* de Biterris, de quo ſupra. Huic Clementi dicata *Nicolai* Botrontinenſis in Albania Epiſcopi relatio de itinere Henrici VII. Imperatoris, quam edidit idem Baluzius Tomo II. Paparum Avenionenſium pag. 1143. ſeq. Ab hoc Clemente dictæ *Clementinæ*, ſive *liber ſeptimus decretalium* diviſus in libros V. & a ſucceſſore Clementis Joanne XXII. promulgatus A. 1317. editusque Baſileæ 1476. fol. cum apparatu *Johannis Andreæ* JCti, quæ editio exſtat in Bibliotheca templi S. Petri hujus urbis, & deſcribitur a B. Nicolao Staphorſt Tomo III. hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Hambur-

burgenſis pag. 138. ſeq. De aliis editionibus nihil opus referre, toties repetitis in Juris Canonici corpore, neque opus laudare, qui Clementinas commentariis illuſtrarunt notatos ab iis, qui Bibliothecas Juridicas reales & Bibliothecas Juris Canonici tradidere, In Actis Concilii Viennenſis An. 1311. (*a*) maximæ fuere hujus Clementis partes, & inde plura in Clementinas derivata. Inter *quatuor Conſtitutiones*, quas Laurentius Cherubinus in bullario ſuo exhibet, T. I. pag. 212. occurrit etiam *Damnatio Templariorum*, (*b*) quorum ordo poſt annos CLXXXIV. quibus floruerat extinctus eſt agente hoc Clemente V. & Philippo, Rege Francorum. Præter Clementis Quinti *Epiſtolas* in Conciliorum Tomis, & apud Waddingum, Raynaldum, Bzovium &c. obvias, longe plures nempe LIX. numero una cum Philippi Regis & aliorum ad Clementem ex archivo Regio Pariſienſi publicavit laudatus Baluzius Tomo II. Paparum Avenionenſium, Clementis quidem pag. 55. 57. 58. 60. 62. 63. 65. 67. 69. 71. 73. 76. 78. 90. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 100. 101. 102. 103. 106. 107. 110. 112. 115. 123. 124. 126. 129. 132. 136. 139. 141. 142. 143. 144. 146. 149. 151. 152. 153. 154. 156. 158. 165. 169. 171. 175. 275. 276. 283. Ludovicus vero Jacobus in Bibliotheca Pontificia pag. 54. teſtatur ejus regeſti Epiſtolarum & Decretorum Volumina IX. ſervari in Bibliotheca Vaticana, quanquam trium priorum annorum regeſta fere deleta incendio notavit Baluzius Tom. I. pag. 687. Idem Ludovicus *ſermones* ejus ad populum memorat. Tria privilegia Ordini *Præmonſtratenſi* conceſſa leguntur in Johannis le Paige Bibliotheca Præmonſtratenſi lib. 3. pag. 694. ſeq. *Epiſtola* ad Jacobum Regem Aragonium apud Agvirium T. III. Concil. Hiſpan. p. 548.

Clemens VI. antea *Petrus Rogerius* Lemovicenſis, Ordinis Benedict. ex Archiepiſcopo Rothomagenſi Papa ab An. 1342. 7. Maji ad 1352. 6. Decembr. de quo itidem, ut ſolet diligenter & accurate Baluzius in Papis Avenionenſibus, ne dicam de Franciſci Boſqueti hiſtoria Pontificum Romanorum, qui e Gallia oriundi Avenione ſederunt ab Anno 1315. ad 1394. Pariſiis 1632. 8. Declarationem Clementis VI. *de Monachis nigris* exhibet Baluzius Tomo V. Miſcellan. pag. 152. Aliam *de Epiſcopatu Oſtienſi* & *Velletrenſi* Tom. IV. pag. 508. Epiſtolam ad Archi-Epiſcopum Tarraconenſem *de Jubileis anno quovis quinquageſimo celebrandis* Agvirre Tomo III. Conciliorum Hiſpaniæ pag. 612. *Encyclicam adverſus flagellantes* Labbeus Tom. XI. Conciliorum pag. 1876. Harduinus VII. pag. 1641. *Bullam contra adulteratores monetarum* (*c*) Dacherius Tomo XI. ſpicilegii pag. 392. (editionis novæ Tomo III. p. 730.) Eodem Tomo tertio novæ editionis aliæ exſtant hujus Clementis VI. *Epiſtolæ XXXII.* p. 722. ſeq. quas prior ſpicilegii editio offert Tom. IV. pag. 271. ſeq. & Tomo VII. pag. 242. Epiſtolæ XLV. apud Baluzium Tomo II. Paparum Avenionenſium pag. 615. 625. 656. ad 662. 665. ad 678. 681. ad 695. 697. & 701. ad 731. De aliis longe pluribus ex ejus regeſto apud Waddingum, Bzovium, Raynaldum: & de ejus *Sermonibus* aliiſque lucubrationibus non habeo, quæ addam notatis a Baluzio Tomo I. pag. 909. Roberto Gerio ad Caveum ad An. 1342. & Oudino Tomo III. pag. 931. ſeq. Inter *quinque Conſtitutiones* apud Laertium Cherubinum Tomo I. bullarii pag. 278. exſtat publicata A. 1347. *de Ivone* ſanctis adſcribendo, de quo plura Surius & Acta Sanctorum 19. Maji.

Clemens VII. Anti-Papa contra Urba-

(*a*) Stephani Baluzii hiſtoria Pontificum Romanorum, qui in Gallia ſederunt ab Anno 1305. ad 1394. lucem vidit Pariſiis 1693. 4. duobus Voluminibus. Clemens V. electus 5. Junii A. 1305. Peruſii, & coronatus (hoc enim verbo ſcriptores illorum temporum utuntur) Lugduni, præſente Rege Philippo 18. Cal. Decembr.

(*b*) Vide notata in Bibliotheca Græca Tom. XI. pag. 650. ſeq.

(*c*) Eadem quam ſub Clementis V. nomine vulgavit Baluzius Tomo II. Paparum Avenionenſium pag. 136.

num VI. ab Anno 1378. 20. Septembr. uſque ad 1394. Septembr. 16. antea *Robertus* Gebennenſis, ſive Genevenſis, de quo præter Annalium ſcriptores, Jacobus Lenfant in hiſtoria Concilii Piſani pag. 8. &c. Hujus non modo vitam illuſtrat Baluzius in Tomo priore laudati operis de Papis Avenionenſibus pag. 482. ſeq. 1236. ſeq. ſed etiam *Epiſtolas* ejus *quatuor* publicavit Tomo II. pag. 848. 853. 873. 876. aliaque ad ejus res ſpectantia monumenta pag. 920. 941. 943. 988. 1052. 1058. *Epiſtolæ XX.* apud Waddingum in Annalibus Minorum T. IV. Vide iterum Oudinum T.III.p. 1217.

Clemens VIII. Anti-Papa ab An. 1424. ad 1429. quo ſponte dignitati Papali iterum renunciavit, antea dictus *Ægidius Sancius Munio*, Decretorum Doctor ex Serrania Aragoniæ, ut refert Bzovius T. XV. ad A. 1429. n. 32.

Clemens VII. inter legitimos Papas ſolitus computari, antea *Julius Medices*, Florentinus, ab Anno 1529. 19. Novembr. ad 1534. 25. Septembris. *Clemens VIII.* antea *Hippolytus Aldobrandinus*, itidem Florentinus, ab Anno 1592. 30. Januarii ad 1605. 3. Martii. *Clemens IX.* alio nomine *Julius Hieronymus Roſpigliofus*, Piſtorienſis, ab Anno 1667. Jun. 20. ad 1669. Decembr. 9. *Clemens X.* ab Anno 1670. April. 29. ad 1676. Jul. 22. antea *Æmilius Laurentius de Alticriis*. *Clemens XI.* avito nomine Johannes Franciſcus Albani, & virtutum atque ingenii laude celebratiſſimus, ab Anno 1700. 23. Novemb. ad 1721. Martii 19. & qui hodie præeſt *Clemens XII.* alio nomine *Laurentius Corſini*, Florentinus, ab 13. Jul. Anni 1730. Hi omnes quoniam ætas eorum noſtris temporibus propior eſt, quam ut de illorum Decretis, Epiſtolis, aliiſque ſcriptis dicere ingrediar, tantum hoc loco nominandi a me fuere, ut a prioribus tanto facilius diſtinguerentur.

Clemente Hiſtorico *de Vita Caroli Magni* & *Herimberto* de rebus a Carolo M. geſtis uſum ſe teſtatur Wolfgangus Lazius in calce duodecim Commentariorum de Republica Romana, Baſileæ 1550. fol. *Herimberti*, ſive *Erchemperti* Hiſtoriam Longobardorum Beneventi, vulgavere Caracciolus, Muratorius, Eccardus, in qua Caroli vix tribus verbis fit mentio: itaque aliud opus a Lazio notabatur, quod perinde ut Clementis iſtud aliis incognitum, nec a quoquam hactenus in dias luminis auras prolatum eſt, niſi ex Anonymis, quæ habemus monumentis Lazius ſub Herimberti vel Clementis proſcripta nomine aliqua evolverit.

Clemens Claudioceſtrienſis, Anglus, Presbyter Canonicus Regularis *Lanthonienſis*, Lelando cap. 199. Lanhondenenſis, defunctus Anno 1170. de quo Pitſeus p. 232. Ejus *duodecim libros Concordiæ Evangeliſtarum* Anglice vertit Johannes Wicleſus teſte Joh. Baleo VI. 1. pag. 456. Et hanc verſionem MS. Londini & prolixum *in ſeptem Epiſtolas Canonicas* Commentarium, MS. in Bibliotheca Lambethana memorat Warthonus ad Caveum, ubi de Wicleſo. Præterea a Pitſeo memorantur Lelando etiam laudata *Commentaria in IV. Evangelia*, & *de alis Cherubim*: quibus addit ex Poſſevino: *Commentarium in Epiſtolas Canonicas Jacobi, Petri, Johannis, Judæ: Sermones*, librum *de arte Fidei Catholicæ*, *Epiſtolas*, *Lecturas Scholaſticas*, & *librum de orbibus aſtrologicis*.

Clemens Florentinus, Ordinis Servitarum, ſive Servorum Mariæ, Pariſienſis Theologus, circa Annum 1370. ſcripſit *in Pſalterium*, & Catenam auream *in Pauli Epiſtolas* MStam in Bibliotheca Medicea: & *Concordantias* ad Anibaldum Cardinalem Ordinis ſui Protectorem MS. Florentiæ in Bibliotheca Servitarum: Vide Poſſevinum Tom. I. apparatus p. 363. & Julium Nigrum in Hiſtoria Scriptorum Florentinorum p. 127.

Claudius Clemens Scotus, ſupra in *Claudio*.

Clementianus, ad quem S. Ambroſii Epiſtola. Alius junior *Venantius Honorius Clementianus Fortunatus*, de quo infra, *Fortunatus*.

Cle-

Clementinus Poeta, cujus mentio apud Auſonium Epiſtola IV.

Jacobus Clericus Arteſienſis, Abbas Vedaſtinus, diem obiit An. 1462. ætatis 86. Huic tribuenda videtur *Hiſtoria rerum geſtarum Philippi Boni*, Burgundiæ Ducis, ad Pium II. Pontificem, quæ MSta in Bibliotheca Cæſarea ſine nomine auctoris. Vide Lambecium Tomo II. pag. 956. Oudinum Tomo III. p. 2624. Diverſa ab hoc opere videntur *Commentaria*, ſive *Diarium earum rerum, quæ Atrebati & locis finitimis contigerunt*, MSS. in Bibliotheca Vedaſtina teſte Svvertio p. 359. Athen. Belg. & Valerio Andrea pag. 406.

Johannes de Cermenate, Notarius Mediolanenſis, ſcriptor *Hiſtoriæ de ſitu, origine & cultoribus Ambroſianæ Urbis, ac Mediolanenſium geſtis ſub Imperio Henrici VII. ab Anno* 1307. *ad* 1313. editæ a laudatiſſimo Muratorio (*a*) Tom. II. Anecdotorum Latinorum Mediolan. 1698. 4. pag. 31. 111. Aliquot foliorum lacuna capite 50. pag. 81.

* *Joannis de Cermenate*. Hiſtoriam in Anecdotorum Muratorii Tom. II. ab ea pagina quam deſignat Fabricius legendam mancam eſſe optime Fabricius monet; ſed & monendi pariter erant lectores pleraſque hujus luxationes ſanatas eſſe ab eodem Muratorio ex altero codice; eaque ſupplementa legi Anecd. Tom. III. pag. 212. 228. Sed nec ita tamen integra hæc hiſtoria prodivit, cum hiatus paginæ 81. nullibi expleatur.

Cletus, ſive *Anacletus*, (*b*) Epiſcopus Romanus labente primo ſeculo, in ſuis Epiſtolis traditur primus uſus eſſe verbis illis, vix uſurpatis ante Joannem V. & Sergium I. *Salutem & Apoſtolicam Benedictionem*. Sed Epiſtolas ipſas Cleti nec Ludovicus Jacobus, qui hoc ex Martino Polono narrat pag. 58. Bibliothecæ Pontificiæ, nec alius quiſquam proferre potuit. *Epiſtolas tres*, quæ ſub Anacleti nomine jactantur, Blondellus pag. 101. ſeq. Pſeudo-Iſidori exhibet & ſuppoſititias eſſe demonſtrat, viris doctis etiam Romanæ Eccleſiæ ſuffragatoribus, quanquam aliud placet Ludovico Jacobo p. 14.

Climitonus Langlejus, Anglus, Theologus, Philoſophus & Aſtronomus clarus circa Annum 1350. a Pitſeo pag. 469. perhibetur ſcripſiſſe *Replicationes Scholaſticas*, librum *de orbibus aſtrologicis*, (*c*) & *problemata Sophiſtica*.

Fridericus Cloſnerus res Civitatis Argentinenſis a Rudolpho Habſpurgico exorſus perduxit uſque ad Annum Chriſti 1362. Hæc ex Voſſio Kœnigius, Struvius & Hertzius.

Ludovicus Cœlius Richerius, patria *Rhodiginus*, humaniores litteras Vicentiæ primum, deinde Ferrariæ, tum Mediolani, ac denique Patavii docuit, obiitque A. 1520. ſeptuageſimo ætatis anno. Ejus vitam ſcripſit Comes *Camillus de Sylveſtris*, Rhodiginus, editam in Tomo quarto ſylloges Venetæ: *Raccolta degli opuſcoli ſcientifici e filologici*, 1731. 12. Hic Cœlius, quem præceptorem ſuum doctiſſimum laudat, Julius Cæſar Scaliger in extremo libri 3. poetices pag. 398. in *libris triginta Antiquarum Lectionum*, quos ad Verrii, Vindiciſque Ceſelli, Gellio laudati, exemplum ſcripſit, & Jo. Grolierio dedicatos edidit Venetiis 1516. fol. non modo vocabula multa utriuſque linguæ abſtruſa explicavit & innumeris Græcorum Latinorumque ſcriptorum locis egregiam lucem affudit, ſed & quamplurimas antiquitates feliciter illuſtravit. Adeo ut illius opus auro contra carum, non frequentius juvenum manibus teri miretur & indignetur Voſſius lib. 3. de Hiſtoricis Latinis pag. 814. ſeq. Prodiit deinde recognitum ab auctore & tertia parte auctius

(*a*) Acta Eruditorum A. 1699. pag. 305.

(*b*) Idem alterutro nomine ſignatur, licet a decimi ſæculi Scriptoribus, ac deinceps multi Cletum ab Anacleto diſtinxere. Vide Tillemontium Tomo II. Memoriarum pag. 555. ſeq. edit. Pariſ. & Petrum Halloix Tomo II. Scriptorum Oriental. pag. 642. ſeq. Qui diſtinguunt, Cletum ajunt ab Anno Chriſti 77. Anacletum ab Anno 85. ſedem Romanam ornaſſe. Vide Franciſcum Pagium breviar. Pontificum Tom. I. pag. 14. ſq.

(*c*) Ut Clemens Claudiocestr. ſupra.

ctius recuſum variis in locis, ut Baſileæ 1542. 1551. 1566. apud Frebenium atque apud Andreæ Wechelii hæredes An. 1599. ac denique Genevæ 1620. fol. Solet in Rhodigino (ut in Alexandro ab Alex. de quo ſupra) reprehendi, quod paſſim diſſimulat fontes unde veteres narrationes repetiit, vel laudat Scriptorum deperditorum monumenta, auctoribus, in quibus illa nominari reperit, haud nominatis, qua de re videndus Jacobus Thomaſius ὁ πλαγιαστὴς lib. de plagio §. 532. Eraſmus (*a*) in Adagio *Chœnici ne inſideas*, Voſſius III. 84. de idololatria, & Gothofredus Jungermannus ad Pollucem pag. 1347. Caſp. Barthio judice T. III. ad Statium pag. 440. *Cœlius Rhodiginus vir longe eruditiſſimus, ſed amœnitati ſcriptionis parum conſulens omiſſis verbis auctorum quibus obſervationes ſuas debet*. Jano Rutgerſio IV. 18. variarum Lectionum: *Vir diligens quidem & eruditus, ſed qui temere in molem illam lectionum congerebat quicquid ſeſe obtuliſſet*. Optandum etiam erat ut inter tot lectiones antiquas nullos novos errores proſeminaret Cœlii incuria, ut ait Joſua Barnes in vita Euripidis pag. 33. Valet tamen hic illud Varronis, *cum qui tam multa dixerit commode, potius laudandum, quam ſi quædam ignoraverit peccaveritque, acriter reprehendendum & exagitandum*. Sive ut Horatius: *ubi plura nitent in carmine, non ego paucis*

Offendar maculis, quas aut incuria fudit,

Aut humana parum cavit natura..

Cœlii Rhodigini *adagia*, quæ in ſylloge magna adagiorum in locos communes digeſtorum leguntur Hanov. 1617. 1643. fol. ex ejus antiquis lectionibus deprompta ſunt. Idem dicendum de *notis in Horatium*, *Epiſtolas Ciceronis*, *Ovidii Metamorphoſin* &c.

De Rhodigino videndi Jovius & Thomaſinus in elogiis, Nicolaus Comnenus Papadopoli Hiſt. Gymnaſii Patavini p. 296. ſeq. Jacobus Gaddius de ſcriptoribus non Eccleſiaſticis, Balthaſar Bonifacius XV. 4. Hiſtor. ludicræ (qui plura etiam dixiſſe ſe teſtatur in elogiis illuſtrium Rhodiginorum, dubito an editis:) Adolphus Clarmundus ſive Rudigerus in vitis Doctorum Virorum editis Germanice Tom. VII. pag. 61. Paulus Freherus in Theatro, G. Matthias Kœnigius in Bibl. Thomas Popeblount in cenſura doctorum, Adr. Bailletus in judiciis Gallice editis, Lexicon eruditorum Lipſienſe, & ad Tobiæ Magiri Eponymologium p. 706. ſeq. illuſtris Chriſtianus Wilhelmus Eybenius.

Radulphus de Coggeshale Anglus, Abbas Ciſtercienſis, ſcriptor *additionum ad Chronicon Radulphi Nigri de Regibus Angliæ & Franciæ*, ſive Continuationis ab Anno 1114. ad 1228. quam obviam & hodie in Angliæ Bibliothecis, & cum Nigro edere voluit Baleus Centur. XIII. pag. 170. Alia ejus, ſed itidem inedita præter *Sermones* Pitſeo pag. 302. memoratos ſunt *Chronicon terræ ſanctæ* & *Speculum Curatorum*. Vide Oudinum Tomo III. pag. 95. ſeq. *Expoſitio* quam *ſuper ænigmatibus* Oudinus vocat, eadem videtur eſſe quæ Pitſeo *liber ſuper quibuſdam viſionibus*. * Anglicanam ejus hiſtoriam vulgavit P. Martene Vet. Mon. Tom. VI. pag. 801. Incipit ab Anno 1066. definit in Annum 1200. cui ſtatim adjunctus erat in MS. Codice, & in edito pariter exhibetur ejuſdem, ut creditur, authoris *libellus de motibus Anglicanis*, qui cum Anno 1216. abſolvitur. Denique ejus *chronicon Terræ Sanctæ* prodiit ibidem pag. 548. Additiones vero ad Chronicon Radulphi Nigri, plane diverſas eſſe ab hiſtoria Anglicana facile credo; cum additionem hanc cœpiſſe ab A. 1114. & deſiiſſe A. 1228. Anglici Scriptores affirment. Nondum prodierunt.

Cogitoſus ſcriptor *Vitæ S. Brigittæ* (*b*) alio

(*a*) Cœlii Rhodigini Epiſtola Apologetica ad Eraſmum legitur poſt Epiſtolas Gudianas pag. 117. Vide & Bælii Lexicon, *Eraſme*, nota &c.

(*b*) Hiberniam tunc ſignari ſolitam Scotiæ nomine, pervulgatum eſt. Iſidorus Hiſpanus, qui non diu poſt Brigittam ſcripſit, lib. XIV. Originum cap. 6. *Scotia eadem & Hibernia, proxima Britanniæ inſula ſpatio terrarum anguſtior, ſed ſitu fœcundior*.

alio indicio, quis fuerit, nullo lectores ſuos docuit, niſi quod valedicens illis ait: *Orate pro me Cogitoſo, nepote culpabili*. Brigittæ nepotem inde quidam ſuſpicati ſunt, adeoque non longe disjunctum ab ejus ætate, quæ circa Annum 523. obiit. Rem ſibi glorioſam non ſiluiſſet Cogitoſus, ſed difertius profeſſus fuiſſet, quod facile accredo V. C. Jacobo Baſnagio, illum ſcriptorem multo recentiorem exiſtimanti Tom. I. Caniſ. lect. pag. 415. *Fortaſſe*, inquit pag. 699. Voſſius, *ob adoleſcentiam luxurioſe tranſactam* culpabilem *ſe* nepotem *vocat*, *uti Horatius dixit* diſcinctum nepotem *IV*. 32. *epod. unde apud Senecam I. ult. de benefic. & Tertullianum cap.* 46. *apologet.* nepotari *dicuntur*, *qui ſua inutiliter profundunt*. Vita Brigittæ edita primum a Caniſio, ut dixi ſupra, deinde a Surio, & in Thomæ Meſſinghami florilegio Inſulæ Sanctorum Hiberniæ pag. 192. & in Joannis Colgani triade thaumaturga, & Actis Sanctorum Hiberniæ, denique in Johannis Bollandi Actis Sanctorum ad 1. Febr. p. 625.

Petrus Apollonius Collatius, ſive *Collatinus*, ſupra,

Pandulphus Collenucius Piſaurenſis, JCtus & Orator ingenio peracri atque eruditione, apud Joannem Sfortiam Piſaurenſium Tyrannum, (*a*) qui deprehenſis litteris offenſus, ignoviſſe ſe ei fidem fecerat, ſtrangulatus in carcere An. 1500. de quo Jovius in elogiis, Voſſius pag. 673. ſeq. Joannes Matthæus Toſcanus in peplo Italiæ pag. 413. & Iſaacus Bullartius Tom. II. Academiæ ſcientiarum pag. 142. Ejus *Plinianæ defenſioni* ſæpius recuſæ (ut Ferrariæ 1511. 4. & in Tomo ſecundo herbarii Brunfelſiani) *de interpretatione ſimplicium, quę ſunt apud Plinium*, contra Nicolai Leoniceni Vicentini librum de *Plinii* & aliorum Medicorum erroribus An. 1491. editum reſpondit Pontius Virunius, Bellunenſis. Facetum Collenucii apologum, cui titulus: *Agenoria* ſive dialogus Capitis & Pilei, de pigris & induſtrioſis hominibus, recudit Jacobus de Breda, Daventriæ 1497. Idem familiam ducit inter quatuor ejus dialogos junctim vulgatos Argentorati 1511. 4. Romæ 1526. 4. & Baſileæ 1547. cum colloquiis Johannis Artopœi, ex quibus cæteri tres ſunt 2. *Miſopenes*, de auri ac ſapientię uſu ad utramque felicitatem, 3. *Alethia*, & 4. *Bombarda*. Libellus *de vipera* prodiit Venetiis 1506. 4. *Etiam Latine*, inquit Voſſius, *conſtrinxit compendio Hiſtoriam Neapolitanam*, eam puto innuens, quæ cum Joannis Joviani Pontani VI. libris de bello Neapolitano recuſa Dordraci 1618. 8. in Anno 1492. deſinit, unde incipit Guicciardinus. *Idem* Collenucius *libris VI. hiſtoriam Neapolitanam proſecutus eſt*, *ſed Italice in gratiam Herculis Ateſtini*, ſive *Eſtenſis*, *Ferrarienſium Ducis*, *Latine autem tranſtulit Joannes Nicolaus Stupanus Rhætus*, *Baſ.* 1572. 4. Italice autem, Compendio dell' hiſtorie di Napoli, Venet. 1552. 8. ex Hieronymi Ruſcelli recenſione, & Venet. 1558. 1591. & 1613. 4. additis Mambrini Roſei de Fabriano & Thomæ Coſti Neapolitani lucubrationibus & continuatione uſque ad An. 1610. *Vita Friderici II. Imperatoris* ex Italica hiſtoria Neapolitana Collenucii prodiit cum Petri de Vineis ſex libris Epiſtolarum, Baſileæ 1566. 8. Latine verſa a Simone Schardio. *Orationem ad Imperatorem Maximilianum* ex editione Baſileæ 1520. aliis junctam panegyricis, exhibet Freherus Tomo II. ſcriptorum de rebus Germanicis pag. 476. habitam An. 1494. Oeniponti, cum Herculis Eſtenſis, Ferrariæ Ducis Orator eſſet Collenucius. In Bibliotheca Barberina Romæ, exſtat *Plauti Amphitruo* ex Italica ejus metaphraſi.

Collutius Pierius, cujus quædam MSta in Codice Pergameno Bibliothecæ Menarſianæ pag. 159. eſt L. *Collutius Pierius Salutatus* de Stignano, inter inſtauratores litterarum celebrandus cum Petrar-

(*a*) Neſcio quo auctore Collenucius juſſu Alexandri VI. interfectus eſſe traditur in Lexico Eruditorum, tertium jam Lipſiæ edito.

trarcha, Gaſparino Bergomenſi, Leonardo Aretino, Poggio: patria Florentinus, Urbani V. & Gregorii XI. ab Epiſtolis, & Cancellarius Reipublicæ Florentinæ, defunctus Florentiæ A. 1406. de quo Jacobus Lenfant, auctor Poggianorum, in Epiſtola inſerta Bibliothecæ Germanicæ lingua Gallica ab An. 1720. edi ſolitæ Tom. I. pag. 112. ſeq. & Julius Niger in hiſtoria ſcriptorum Florentinorum pag. 128. Hunc Collucium Poſſevinus ait *de vera Religione* ſcripſiſſe: Sed Mabillonius diſertius, qui in itinere Italico pag. 183. teſtatur ſe in Bibliotheca Monaſterii Vallumbroſani vidiſſe hujus Collutii Codicem haud vulgatum librorum duorum *de ſæculo & religione* ad Hieronymum de Uzano, Camaldulenſis Ordinis Monachum, Florentiæ apud S. Mariam de Angelis, quem Hieronymum, in *ſæculo*, hoc eſt antequam Monachi *religionem* indueret, Nicolai nomen tuliſſe idem auctor tradit. *Epiſtolam* nomine multitudinis fidelium ad Cardinales Ultramontanos ſervavit Raynaldus Tomo XVII. ad Ann. 1378. num. 52. 58. *Aliam* ad Jodocum Marchionem Brandenburg. Marchionem Moraviæ Caroli IV. Imperatoris propinquum An. 1398. Edmundus Martene T. II. Anecdotorum pag. 1155. quæ una eſt ex illis quatuor, quas deſcripſiſſe ſe ait Mabillonius itinere Italico pag. 170. *Ad Innocentium VII.* Papam dedi ſupra, ubi *Linus Collucius Salutatus* ſcripſi ex MSto Codice, pro quo alii *Lucium Collucium* appellant. *Epiſtolas tres* unam ad Nicolaum de Auſino Protonotarium Papæ An. 1368. alteram ad Franciſcum Brunum de obitu Urbani V. A. 1371. tertiam ad Regem Francorum Carolum VI. An. 1404. ſcriptam edidit Baluzius T. IV. Miſc. pag. 510. 511. 516. Plures ejus Epiſtolas cum ineditis Petrarchæ, Aretini & aliorum virorum illuſtrium illa ætate Epiſtolis edere voluit V. C. Anſelmus Bandurius pluribus in quarta forma Voluminibus, ſed ab Anno 1703. quo ſpes hujus rei nobis facta eſt, (*a*) nihil quod ſciam ejus lucem vidit. Liber *de nobilitate Legum & Medicinæ*, in quo palmam tribuit Juris prudentię, prodiit Venetiis 1542. 8. *Epiſtola* ad Ubaldinum, una cum *Epitaphio in Lapum de Caſtellione, Florentinum*, ſcriptum verſibus, quod edidit Lambecius Tom. II. pag. 940. *Epitaphium Nicolao Capucchio* Cardinali poſitum exſtat apud Ciacconium Tomo II. pag. 510. & in Bibliotheca Germanica Tom. I. pag. 136. Cætera ejus ſunt *liber de fortuna & fato* in quinque Tractatus diſtinctus ad Felicem Abbatem Ciſterc. (cui libro Joannes de Dominico, Ordinis Prædicatorum, qui An. 1419. obiit, Cardinalis, luculam noctis oppoſuit, in quo Chriſtianos (*b*) accuſat de ſtudio immodico Gentilium litterarum.) *Hiſtoria de caſu hominis*, quam auctor ipſe vertit Italice ſub nomine *Gvidonis de Meſſina*. Liber *de Tyranno* ad Antonium Aquilam. *Carmina* exhortatoria ad Jacobum Allegretum Forolivienſem, ne prophetare vellet: *Phyllis & Daphne* aliaque *Carmina* ſcripta Italice. *Liber Declamationum*. Liber *de arte dictandi* &c.

* Viri hujus doctiſſimi epiſtolæ duobus in 8. Tomis recuſæ ſunt Florentiæ An. 1741. & 1742. Operum ejus catalogus exhibetur in priori tomo, in quo tamen deſideratur ejus verſio, ſeu potius reformatio verſionis libelli Plutarchi de remediis iræ. Hanc verſionem dederat Simon Conſtantinopolitanus Hieromonachus. Libellum hunc ſic reformatum ſervat MS. Codex meus chartaceus.

Liber ejus de Sæculo & religione exhibetur in MS. Cod. Bibliothecæ Ricardianę, ex quo Cl. Lamius in catalogo ejuſdem Bibliothecæ profert procemium operis ad F. Hieronymum de Vezzano. In eodem etiam Codice ſunt epiſtolæ quædam. Ex his alteram F. Raphaelis ad Ser Collucium: aliam vero Collucii ad eumdem idem Lamius ibidem vulgavit.

Col-

(*a*) Memoires de Trevoux An. 1703. Septembr. pag. 258.

(*b*) Jacobus Quetif Bibliothecæ Dominicanorum Tom. I. pag. 770.

Colmannus Anglus, cognomento *Sapiens*, vixit circa Annum 1200. & licet inter Hiſtoricos Latinos a Voſſio refertur, non Latine ſcripſit, ſed Saxonica dialecto illorum temporum *deſcriptionem Angliæ*, eamque fidelius quam elegantius ab eo compoſitam Lelandus cap. 204. refert evolviſſe ſe in Bibliotheca Paulina Londinenſi. Idem dicendum de ejus *Chronico*, quo uſum ſe profitetur amicus ejus Johannes Hardingus & de *Catalogo Regum Angliæ* & *Dialogo de Bellis Danicis*, quæ memorat Johannes Baleus III. 43. atque ex illo Johannes Pitſeus pag. 266. Dubitat Guilelmus Nicolſonus Bibliotheca Hiſtoricorum Angliæ pag. 2. idem ne hic ſit cum *Colemanno* Monacho Vigornienſi, qui ſcripſit *Vitam S. Wolſtani*, Epiſcopi Worceſtriæ, ſive Vigornienſis, defuncti An. 1095. (*a*) De Wolſtani vita a *Bravonio* ſcripta dixi ſupra diverſa ab illa a *Guilelmo* Malmesburienſi, quam digeſtam in libros tres vulgavit e Codice Cottoniano Henricus Warthonus Tom. II. Angliæ Sacræ p. 241.

Chronicon Dominicarum Columbarienſium, ſive *Colmarienſium* in Alſatia, quo rerum *Alſaticarum* Annales ſuccincte primum perſtringuntur, deinde uberius enarrantur ab A. 1211. ad 1303. Tom. II. Urſtiſii pag. 5. 62.

Anonymi *Chronicon Colonienſe*, deſinens in Anno 1496. non adeo magnæ auctoritatis, prodiit An. 1499. vide Martini Zeileri Hiſtoricos celebres Parte II. pag. 40.

Columba Hibernus, Presbyter & Abbas Conditorque Monaſterii Dermagh primum in Hibernia, (*b*) deinde aliorum & in Jova inſula (Hu ſive Hay,) ubi diem obiit Anno 597. ætatis 77. laudatus Bedæ III. 4. V. 18. Hiſt. Angl. & apud Surium 5. Auguſti, in vita S. Oſvvaldi Regis, & Notkero in Martyrolog. V. Idus Junii, & *Cummeneo* atque *Adamnano*, qui Columbæ vitam ſcripſere, de quibus ſuo loco. Præter *Regulam S. Columbæ Monaſticam* (qualem ſcripſere Columbanus quoque & in Hibernia Brendanus, Congallus &c.) Waræus (*c*) memorat ejus *hymnum in laudem S. Kiarani Abbatis*, & alios *hymnos tres*, quorum primus incipit: *Altus Proſator*.

Columba alter, (*d*) ſive *Columbanus* itidem Hibernus, multorum Conditor Monaſteriorum, Abbas in Gallia Luxovienſis, & denique in Italia Bobienſis, Ordinis Benedictini, (*e*) diem obiit A. 615. de quo præter ſcriptorem Vitæ, *Jonam Scotum*, apud Surium 21. Novembr. & Vincentium Barralim parte 2. Chronologiæ Lerinenſis: Chronicon S. Benigni Divionenſis Tom. I. ſpicilegii Dacheriani pag. 377. ſeq. Bernardus in vita S. Malachiæ cap. 6. pag. 670. & e recentioribus præter editores & Jacobum Waræum pag. 18. de ſcriptoribus Hibern. Jacobum Baſnagium Tomo I. Caniſii pag. 772. ſeq. Mabillonium Sec. 2. Benedictin. ſcriptoreſque de Sanctis Hiberniæ Thomam Meſſinganum, Johannem Colganum &c. Carolus le Cointe Tomo II. Annalium Francorum pag. 98. ſeqq. Scripta Columbani junctim edita Lovanii 1667. a *Patricio Flemingo*, (*f*) Ordinis Minorum, atque inde recuſa in Bibliotheca Patrum Lugdunenſi T. XII. ſub init. diſtincte referre placet.

(*a*) Henricus Warthonus Tomo II. Angliæ Sacræ pag. 267.

(*b*) Vide Jacobi Waræi Antiquitates Hibernicas p. 186. 193. 199. ſeq. 214.

(*c*) De Scriptoribus Hiberniæ pag. 15. Cave ad Annum 560.

(*d*) In Epiſtolis ad Bonifacium IV. alioſque, & Anonymo Mellicenſi cap. 25. etiam hic *Columba* dicitur, ut viciſſim ſenior Columba vocatur aliis *Columbanus*. Nimirum idem nomen eſt utrumque, ut Beda, Bedanus; Oſſa, Oſſanus: Thega, Theganus &c. Vide Daumium pag. 237. ad Catonis Diſticha.

(*e*) Benedictinum facit Johannes Trithemius cap. 223. de S. E. & illuſtrium Benedictinor. lib. 2. cap. 5. & magna contentione Conſtantinus Cajetanus libro edito An. 1627. quanquam aliud viſum Antonio Gallonio in libro inedito, de quo operæ pretium eſt conſulere Epiſtolas ſelectas Richardi Simonis, Tomo III. Epiſtola XI. p. 67. ſeq.

(*f*) Vide Waddiogum Biblioth. Ordinis Minorum pag. 272.

1. *Regula Monaſtica*, capita X. (*a*) & liber *pœnitentialis*, de quotidianis pœnitentiis Monachorum, capita XV. pag. 3. & 6. & in Lucæ Hoſtenii Codice Regularum parte 2. pag. 88. 98. Memoria fefellit clariſſimum Caveum, cum Regulam Columbani ſcripſit editam fuiſſe a Caniſio. Sed a Carolo Stengelio edita eſt, *præfatione* Columbani auctior, in Corona lucida Ordinis Benedictini, Aug. Vindel. 1622. 8. pag. 128. Apud Goldaſtum quoque & Meſſinghamum liber pœnitentialis deſideratur. Regulam Columbani ab Agreſtini calumniis defenſitavit *Euſtaſius* Abbas in Synodo *Matiſconenſi*, ut narrat *Jonas* Scotus in vita Euſtaſii apud Surium & Henſchenium 29. Mart. & Sirmondum Tomo I. Concil. Galliæ pag. 477. Synodum Matiſconenſem ad A. 627. alii referunt, Mabillonius Sec. 2. Benedictin. pag. 119. ad Annum 624. Cointius Tom. II. Annal. pag. 730. ſeq. ad Annum 623.

2. De fide & officiis Chriſtiani hominis *Inſtructiones XVI.* pag. 9. In MS. addita etiam decima ſeptima, ſed quæ poſt libros duos de libero arbitrio ſub *Fauſti* Regienſis nomine legitur To. XVIII. Bibliothecæ Patrum Lugdunenſ. p. 545. Quinta eſt etiam apud Meſſinghamum p. 407. & ſub Epiſtolæ nomine vulgata ab Uſſerio in Epiſtolis Hibernicis p. 7. Dublin. 1632. 4. Pariſ. 1665. 4.

3. *De Pœnitentiarum menſura taxanda*, capita XLII. pag. 21.

4. *De octo vitiis principalibus* p. 23.

5. *Epiſtolæ quinque* pag. 24. I. & IV. ad Bonifacium quartum Papam, II. ad Patres Synodi Gallicanæ ſuper quæſtione de Paſcha congregatæ, III. ad Diſcipulos ſuos & Monachos, & V. ad Gregorium primum Papam, itidem de Paſchate. Merito haſce Epiſtolas magni facit Mabillonius in itinere Italico pag. 216. ſeq.

6. (*b*) *Carmina*. α'. Acroſtichum *Columbanus Hunaldo* pag. 33. Incipit: *Caſibus innumeris decurrunt tempora vitæ*. β'. *Carmen ad Sethum*, in quo deteſtatur avaritiam. Incipit: *Suſcipe Sethe libens*. Apud Georgium Fabricium in poetis Chriſtianis pag. 779. Caniſium Tom. I. pag. 779. Meſſinghamum pag. 411. Vinc. Barralim Tomo II. pag. 113. & Uſſerium pag. 11. legitur: *Suſcipe Hunalde libens*. At apud Sirmondum ad calcem Eugenii Toletani, Pariſ. 1619. 8. & Tom. II. Operum pag. 908. *Suſcipe quæſo libens*. γ'. *Ad Fedolium*; carmen Adonium pag. 34. Incipit: *Accipe quæſo nunc bipedali condita verſu*, ad cujus calcem annos LXXII. ætatis ſuæ indicat: *Nunc ad Olympiadis ter ſenos venimus annos*. δ'. *Epigramma de muliere*. ε'. *Monoſticha* p. 35. incipit: *Hæc præcepta legat devote & impleat actu*. Hæc carmina junctim edidit notiſque illuſtravit Goldaſtus in paræneticis veteribus pag. 47. ſeq. Inſulæ 1604. 4. Notis ſuis illuſtrata exhibet etiam vir doctus Chriſtianus Daumius ad calcem Diſtichorum Catonis. Cygneæ 1672. 8. Ediderat Uſſerius, etiam in Epiſtolis Hibernicis pag. 10. ſeq. ſed exceptis Monoſtichis & Epigrammate. Monoſticha exſtant quoque apud Caniſium Tomo I. editionis novæ pag. 775. & inde in Bibliothecis Patrum Colonienſi & Pariſienſi, & apud Meſſinghamum pag. 408. inque iis plura ſimilia diſtichis Catonis, quæ *Octaviano* cuipiam Romano Goldaſtus tribuit. Monoſticha autem eadem ſub *Alcuini* nomine leguntur in ejus Operibus p. 1715. & ſub *Aldhelmi* edita a Delrione, ut dixi ſupra.

7. *Rhythmus de vanitate & miſeria vitæ mortalis* pag. 36. ſeq. Incipit: *Mundus iſte tranſit & quotidie decreſcit*, editus primum ab Uſſerio in Epiſtolis Hibernicis p. 9. ſeq.

Conſtantinum Cajetanum voluiſſe S. Columbani ſcripta notis & argumentis illuſtrata edere, notavit Allatius in apibus Urbanis pag. 74.

De-

(*a*) Hæc etiam in Thomæ Meſſinghami florilegio Sanctorum Hiberniæ pag. 403. ſed in Goldaſti paræneticis pag. 16. ſeq. deeſt caput ultimum, licet Regula ibi diviſa ſit in capita XIV.

(*b*) Polycarpus Leyſerus hiſt. poetarum medii ævi pag. 177. ſeq.

Deſiderantur Columbani *Liber Pſalmorum* ſive Hymnorum, quem elimato ſermone ab adoleſcente adhuc ſcriptum teſtatur Sigbertus Gemblacenſis capite 60. unde Trithemius poſſet videri feciſſe *Commentariorum librum in totum Pſalterium*, quem a Columbano eleganti ſtylo ſcriptum ait cap. 223. ſed expoſitionis Columbani ſuper omnes Pſalmos meminit etiam apud Goldaſtum in paræneticis pag. 72. Hartmotus, qui Abbas S. Galli fuit circa Annum 880. inter libros in Bibliotheca S. Galli ſuo tempore aſſervatos. *Liber contra Arianos*, de quo Jonas in vita cap. 29. & Columbanus ipſe Epiſtola 4. Confer Mabillonii iter Italicum pag. 216. ſeq. *Adverſus Regem adulterum*, quod memorat Baleus XIV. 12. ad Theodoricum Regem Auſtraſiæ reſpicit, quem ob conſuetudinem cum Brunehilde a Columbano & coram & per litteras fortiter reprehenſum refert Jonas in ejus vita capite 18.

Chriſtophori Columbi Genuenſis, ab Anno 1492. ſuſcepta navigatio, qua duabus primum a Rege Hiſpaniar. Ferdinando deinde XVII. liburnicis acceptis rem ab hominum memoria maximam eſt orditus, viamque ad novum Orbem Europæis aperuit, Latine deſcripta legitur in Simonis Grynæi novo Orbe, Baſileæ 1532. fol. pag. 90. Latine vertit ex Hiſpanico Archangelus Madrignanus. Hujus Columbi nomen in Abrahami Periſſoli Judæi itineribus Mundi, A. 1536. expoſitis, ita ſcribitur p. 117 : כריסטיאל קולומבי ניגוביס׳ - Vitam Columbi prodidit Antonius Gallus: digno elogio proſecutus eſt Ubertus Folieta in libro, quo claros Ligures (*a*) celebravit. Iconem ære pulchre expreſſam dedit Iſaacus Bullartius Tomo II. Academiæ Scientiarum pag. 265.

Franciſcus Columna, ab amoribus Poliæ, virginis nobilis Tarviſinæ, *Poliphili* nomine adſcito, poſt juveniles amores Mileſia fabula Italice deſcriptos, paullo provectior ætate An. 1467. Tarviſii ſcripſit *Hypnerotomachiam* editam ibid. 1499. in qua propoſitum ei eſt oſtendere, cuncta quorum amore depereunt homines, nihil aliud quam ſomnium videri, ut jam notatum Voſſio pag. 803. qui propter hoc ſcriptum ei locum inter Hiſtoricos Latinos dare non dubitavit. Vide Johannis Hallervordi Bibliothecam curioſam pag. 344. & Diarium Eruditorum Italiæ, Tomo tertio ſupplementi p. 461. ſeq.

* *Franciſcus Columna* Monachus ſive Ord. S. Dominici, ſive Canonicus Regularis nullam Mileſiacam fabellam de juvenilibus amoribus ſuis ſub ementito Poliphili nomine ſcripſit Italice; vel ſaltem opus iſtud idem plane eſt ac ejus Hypnerotomachia edita primum non quidem Tarviſii, ſed Venetiis an. 1499. Immerito vero a Voſſio inter latinos hiſtoricos accenſetur; nam ſub Græco, Latinove hoc titulo fabellam plane Italicam dedit. Nec ſatis conſtat an ſuos in ſapientiam amores ſub Poliæ, & Poliphili nomine, ſeu potius juvenilia ſua depinxerit. Vide Fontanini Eloquenza Ital. pag. 562. ed. Ven. 1737.

Guido de Columna, Judex Meſſanenſis, Siculus circa Annum 1287. in gratiam Matthæi de Porta, Archiepiſcopi Salernitani ex Darete & Dictye compoſuit *Hiſtoriam Trojanam* in variis MStam Bibliothecis, ut notavit Oudinus Tomo III. pag. 581. Sed typis exſcripta etiam prodiit Argentinæ 1486. & 1489. fol. Utramque editionem inſpexi. Germanicam verſionem proſariam veterem in Bibliotheca Cæſarea MS. memorat Lambecius Tomo II. pag. 948. una cum altera quam verſibus Germanicis circa Annum 1210. compoſuit Henricus de Veldeek, Thuringus. De Hiſpanica verſione Petri Nunnez Delgado, Nicolaus Antonius Tomo II. Bibliothecæ Hiſpanæ pag. 179. De Italica Antonius Mongitor, qui diligentius de Columna noſtro & de aliis ejus ſcriptis Italice editis diſſerit T. I. Bibliothecæ Siculæ pag. 267.

(*a*) Tom. I. Theſauri Italiæ Græviani pag. 770. ſeq.

Johannes Columna, Ordinis Prædicatorum, & ex Meſſanenſi Archiepiſcopus Anno 1262. Nicoſienſis in Cypro Inſula, auctor *Maris Hiſtoriarum* ab Orbe condito uſque ad Annum 1250. MS. in variis Bibliothecis, ſicut ejus *Pontificum Romanorum Hiſtoria*, nec non liber *de infelicitate curialium*, & alter *de gloria Paradiſi*: & ad diverſos *Epiſtolæ*. Vide Oudinum Tomo III. pag. 185. ſeq. ſed inprimis Jacobum Quetif Tomo I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 419. ſeq. qui etiam notat longe aliud opus eſſe, quod Gallice lucem vidit Pariſiis 1488. fol. *la mer des hiſtoires* verſum ex Latino, quod *Brochartus* quidam Theologus Latine A. 1475. ediderat ſub titulo: *Rudimenti Novitiorum*. Idem Quetiſus Tom. II. pag. 829. & 996. notat Johannis hujus Columnæ librum *de Viris illuſtribus Ethnicis & Chriſtianis* editione dignum judicatum pag. 50. Diarii Italici a Celeberrimo Montfaucono, etiam An. 1720. ad prælа paratum & notis illuſtratum fuiſſe a V. C. Benedicto Zoannelli, Romanæ Caſanatenſis Bibliothecæ præfecto. Illum necdum vidimus, licet prælo commiſſum referunt Nova Litteraria Lipſ. An. 1721. pag. 49. * Conſilium edendi operis illius a Joanne Columna adornati depoſitum plane fuiſſe jam olim ab aliquot annis per literas Roma ad me datas intellexi; atque extare inſuper didici in Bibliotheca Caſanatenſi adnotationes MSS. Clariſſ. P. Zoannelli, quas ad prælum paraverat. Importuna forte viri docti mors obſtitit ne communi eruditorum deſiderio ſatisfieret.

Landulphus de Columna, quem Cangius perperam diſtinguit a Landulpho Sagace auctore librorum poſtremorum *Hiſtoriæ Miſcellæ*. Vide infra, *Landulphus Sagax*.

Petrus cognomine *Comeſtor*, ſive *Manducator*, (Mangeur, Gallis) inde dictus ſi Trithemio (*a*) credimus, quod *Scripturarum auctoritates in ſuis ſermonibus & opuſculis crebrius allegando quaſi in ventrem memoriæ manducarit*. Trecenſis ex Presbytero ac Decano Eccleſiæ Patriæ Cancellarius Pariſienſis, denique in ſeceſſu ad Canonicos S. Victoris Pariſienſis, diem obiit An. 1178. 12. Kal. Novembr. ubi hoc ei poſitum Epitaphium, apud Germanum Briceum in deſcriptione Lutetiæ Tomo II. pag. 188. & alios multos relatum:

Petrus eram quem petra tegit, dictuſque Comeſtor
Nunc comedor. Vivus docui, nec ceſſo docere
Mortuus, ut dicat, qui me videt incineratum,
Quod ſumus, iſte fuit, erimus quandoque quod hic eſt.

Sripſit *Hiſtoriam Scholaſticam* ad Gvilelmum Archiepiſcopum ab Anno 1169. ad 1175. Senonenſem: ſive librorum Veteris & Novi Teſtamenti Hiſtoricorum breviarium quoddam, Scholæ uſu probatum, adjectis ſubinde præter expoſitionem variis non tantum ex Joſepho & probatæ fidei, ſed etiam ex apocryphis atque ethnicis ſcriptoribus. Vide Johannis Rainoldi cenſuram apocryphorum librorum Tomo I. pag. 477. & 1239. ſeq. Prodiit Reutlingæ 1473. magni folii forma, & Argent. 1483. 1502. Baſileæ 1486. fol. Pariſiis 1513. 4. Haganoæ 1519. fol. Lugduni 1526. 4. 1543. 8. In antiquis editionibus nullum librorum ſive XVI. ut Labbeus & Caveus, ſive XX. ut Trithemius & Simlerus, veſtigium, ſed tantum librorum Hiſtoricorum hiſtoriæ diſtinguuntur, ut Hiſtoria Geneſeos per capita 115. Hiſtoria Exodi per capita 78. &c. Sic in Novo Teſtamento Hiſtoria Evangelica per capita 198. & Hiſtoria Actuum Apoſtolorum per capita 127. Noviſſime hoc opus recuſum Venetiis 1728. dicatumque Reverendiſſimis & Sanctiſſimis Patribus Concilii, quod tunc celebrabatur Beneventani. Extſtat & *Gallica*

(*a*) Cap. 380. de S. E. Ridiculum id videtur Labbeo T. II. p. 199. Sed veriſſima interdum etiam videmus eſſe quæ ſunt ridicula.

lica verſio (*a*) ante ducentos excuſa annos ſine temporis nota & loci, cum iconibus ligno deſcriptis in ſol. duobus Voluminibus, dicata Carolo VIII. ab interprete, Gviars de Moulins. Vide Richardi Simonis Hiſtoriam Criticam Novi Teſtamenti lib. 2. pag. 19. & 320. ubi notat eandem verſionem ex recentiore recognitione & interpolatione prodiiſſe Pariſiis An. 1545. *Rhythmis Saxonicis* juſſu Henrici Landgravii Thuringiæ ſæculo XIII. expreſſa uſque ad Samuelis tempora: exſtat MS. & memoratur in Catalogo Bibliothecæ Paulinæ Lipſienſis pag. 163. Memorat & Sanderus in Bibliotheca Belgica MS. pag. 285. Hiſtoriam Scholaſticam verſibus *Rhythmicis Teutonicis* deſcriptam per Jacobum van Mierlandt, circa Annum 1271. Denique in compendium eam redegit *Gvaltherus Hunte* Anglus Carmelita. Vide Voſſium pag. 434. & 635.

Commentarium *in Epiſtolas Pauli* MS. in Bibliotheca Sorbonica exſtare Pariſiis teſtatur Jacobus le Long. in Bibliotheca Exegetica pag. 683.

Ex Tractatu brevi *de pœnitentia*, MS. in Bibliotheca Angliæ Lambethana, & ex *Sermonum* Volumine in eadem Bibliotheca, quod vocat pulcherrimo, loca quædam affert Henricus Warthonus in auctario ad Uſſerii hiſtoriam dogmaticam pag. 407. & 353.

De *Sermonibus* Comeſtoris ſive illis, qui ſub *Petri Blæſenſis* (*b*) leguntur nomine, ſive aliis & de CXIV. illis, qui ſervantur in Bibliotheca Longipontis Ordinis Ciſtercienſis in Epiſcopatu Sveſſionenſi, & in Bibliothecis aliis Galliæ Angliæque, vide Oudinum Tomo II. pag. 1527. ſeq. Bulæum hiſt. Academiæ Pariſienſis Tomo IV. pag. 374. ſeqq. Nova Litteraria maris Balthici A. 1698. pag. 246.

Sermones LXVIII. nuper venierunt Hafniæ in Bibliotheca Roſtgaardiana pag. 461.

Sermonem de immaculata B. Virginis conceptione editum eſſe Antvverpiæ 1536. ex MSto Codice Bibliothecæ Anglicanæ, notat Labbeus Tomo II. de S. E. pag. 200.

Ut venæ etiam Comeſtoris ſpecimen a me Lectori offeratur, en *Decaſtichon in laudem B. Mariæ Virginis*, quod ſervarunt Vincentius Bellov. XXIX. 1. ſpeculi hiſt. & Antoninus Florentinus ſummæ hiſt. tit. 18. cap. 8. Tom. III. pag. 77.

Si fieri poſſet quod arenæ pulvis & undæ
Undarum guttæ, roſa, gemmæ, lilia, flammæ,
Æthere cœlicolæ, nix, grando, ſexus uterque,
Ventorum pennæ, volucrum, pecudum genus omne,
Sylvarum rami, frondes, avium quoque pennæ,
Gramina, ros, ſtellæ, piſces, angues, & ariſtæ,
Et lapides, montes, convalles, terra, dracones
Linguæ cuncta forent, minime depromere poſſent
Quæ ſit vel quanta Virgo Regina Maria,
Quæ tua ſit pietas nec littera, nec dabit ætas.

Philippus Cominæus nobilis Hiſtoricus rerum in Gallia geſtarum temporibus Ludovici XI. Regis, libris X. ab Anno 1464. ad 1483. & de bello Neapolitano per Carolum VIII. ſuſcepto libris V. Ipſe Cominæus qui Angelo Cattho, Viennenſi Epiſcopo, invitante animum ad ſcribendum appulit, defunctus eſt An. 1509. Gallice quidem ſcripſit & poſt obitum ejus demum lucem vidit poſtuma proles An. 1523. ſol. ſed in opere de Hiſtoricis Latinis a Voſſio pag. 642. ſeq. celebratur, quia Latine be-

(*a*) Rich. Simon Tom. II. Hiſt. Crit. du Nouveau Teſtament pag. 320. *Il n'y avoit rien en ce tems-là de plus grand ni de plus eſtimé pour l'Ecriture Sainte que le Pierre Comeſtor, qui a été traduit dans pluſieurs langues de l'Europe. On ne liſoit la Bible que de la maniere qu'elle étoit dans ce Compilateur, & avec ſes gloſes. Cet uſage a duré long têms en France.*

(*b*) Biblioth. Patrum Tom. XXIV. edit. Lugdun. pag. 1385.

bene loquentem habemus interprete Johanne Sleidano, cujus verſioni utpote liberiori etiam præfertur a quibusdam altera Caſparis Barthii vulgata Francofurti 1619. 8. Exſtat quoque verſus Italice, Anglice, Hiſpanice, Germanice, Belgice & in Bibliotheca Roſtgaardiana pag. 502. Danice MS. De editionibus præter Jacobum le Long in Bibliotheca Hiſtoricorum Galliæ num. 7444. & præcipue 7494. conſulendus B. Hubnerus noſter in Bibliotheca Hiſtorica Hamburgenſi Centur. 3. p. 273. ſeq.

De *Commodiano* ita Gennadius de Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 15. *Commodianus (a) dum inter ſæculares litteras etiam noſtras legit, occaſionem accepit fidei. Factus itaque Chriſtianus, & volens aliquid ſtudiorum ſuorum muneris offerre Chriſto, ſuæ ſalutis auctori, ſcripſit mediocri ſermone, quaſi verſu* librum adverſum Paganos. *Et quia parum noſtrarum attigerat litterarum, magis illorum deſtruere potuit dogmata, quam noſtra firmare*. Quod ait *quaſi verſu* ſcripſiſſe, inſpecto Commodiani libro facile intelligitur. Eſt quippe in LXXX. capita ſive *inſtructiones*, ut appellat diviſus, quarum ſingulæ per *acroſtichidem* ſive litteras verſuum primas (*b*) vocabulum aliquod referunt: verſus autem ita ſunt comparati, ut numerus hexametri carminis utcunque ſervetur, neglecta ſyllabarum quantitate, ſicut in Pſalmo trochaico S. Auguſtini contra partem Donati, qui ejus ſcriptis contra Donatum Tom. IX. Operum præmittitur: vel ſicut in aliis apud illuſtrem Scipionem Maffejum diſſ. (ſubjecta ejus hiſtoriæ diplomaticæ) *ſopra i verſi ritmici* pag. 186. ſeqq. & in hexametris Codici Latino-Biblico præmiſſis circa Annum Chriſti 750. a Gregorio Cardinali apud Juſtum Fontaninum in appendice ad diſcum argenteum votivum pag. 86. vel ut in carminibus politicis recentis Græciæ ſolet fieri, vel quale carmen hexametron Græcum ex Pſalterio MS. Murbacenſi edidit celeberrimus Montfauconus in Palæographia Græca pag. 220.

Floruit hic ſcriptor, ſi Gennadium audimus, poſt Lactantium, ait enim *Tertullianum & Lactantium & Papiam auctores ſecutum*. Ac ſane Papiam ſequitur, probans dogma de mille annis, c. ult. Tertullianum vero in multis, quæ de Gentium Diis diſputat. De Lactantio quidem dubito, licet Gennadio hac in parte ſuffragatus primum eſt etiam Rigaltius (nam in curis ſecundis ad inſtruct. 33. huic ſententiæ ipſe non multum tribuit,) qui Sylveſtri Pontificis mentionem fieri Inſtruct. 33. v. 5. non dubitavit, ita enim illum verſum legit: *Intrate ſtabulis Sylveſtri ad (c) præſepe Paſtoris*. Confer Barthii Adverſar. LIII. 5. Verum H. Dodvvellus V. C. in diſſertatione de Commodiani ætate, quam Annalibus Vellejanis, Quintilianeis & Statianis Oxon. 1698. 8. ſubjecit, cum ex toto opuſculo obſervaſſet illud ſæculo tertio & flagrantibus adhuc Eccleſiæ perſecutionibus ſcriptum eſſe, præcipue cum auctor ipſe Inſtruct. VI. verſu 6. annos tantum ducentos a Chriſto numeret: *Et ſi parvulitas ſic ſenſit, cur annis ducentis fuiſtis infantes, numquid & ſemper eritis?* Deinceps verſum ex inſtructione 33. ad veſtigia MSti Codicis contendit (*d*) legendum eſſe ſic: *Intrate ſtabula ſylveſtres ad præſepia tauri*. Ad tempora ſæculi ſecundi vergentis ſive deſinentis hunc ſcriptorem refert *Sebaſtianus Pauli*, Clericus Regularis, in diſſertatione Italice edita Neapoli 1714. 8. de poeſi SS. Patrum Græcorum Lati-

(*a*) Commodianus ipſe in præf.
Ego ſimiliter erravi tempore multo
Fana proſequendo: parentibus inſciis ipſis
Abſtuli me tandem inde, legendo de Lege.

(*b*) In ultimo capite, acroſtichis non ut in aliis a primo ad ultimum, ſed a poſtremo ad primum verſum legenda refert verba: *Commodianus mendicus Chriſti*.

(*c*) Sylveſter Epiſcopus Romanus fuit ab Anno Chriſti 314. ad 335.

(*d*) Sirmondus legit: *Intrate ſtabiles veſtra ad præſepia tauri*. In Apographo erat: *Intrate ſtabilis ſilveſtri ad præſepia tauri.*

Digitized by Google

tinorumque in primis Eccleſiæ Chriſti ſæculis pag. 180. Primus Commodianum e Jacobi Sirmondi apographo (*a*) admodum mendoſo edidit Nicolaus Rigaltius, Tulli Leucorum apud S. Belgrand & J. Laurentium Typographos Regios 1650. 4. additis notis eruditis. Deinde ſubjectus eſt ad calcem Cypriani, Minucii, Arnobii & Julii Firmici, qui ejuſdem Rigaltii & Phil. Priorii cura illuſtrati prodierunt Pariſiis 1666. fol. Deinde omiſſis Rigaltii notis Tom. XXVII. Bibliothecæ Patrum Lugd. Ab eo tempore cum Rigaltii animadverſionibus, Dodwellique diſſertatione, & præfatione D. Henrici Leonardi Schurtzfleiſchii recuſus eſt Wittebergæ 1705. 4. Supplementum notarum in illum ſcriptorem ex Ezech. Spanhemii Bibl. cum laudati Schurtzfleiſchii gloſſario & indice ſeparatim excuſum eſt Wittebergæ 1709. 4. Poſteriori ſuæ Minutii Felicis editioni Commodianum quoque novis ſuis & Rigaltii notis illuſtratum ſubjunxit vir clariſſimus *Joannes Davies*, Cantabrig. 1711. 8. Ex MSto Codice S. Albini Andegavenſis loca quædam emendat Baluxius ad Cyprianum pag. 454. 455. 458.

Dignus eſt pius hic & zelo Chriſti plenus ſcriptor, licet arte rudis, qui etiam poſt Rigaltii & Daviſii præclaram operam a viro quodam docto penitius excutiatur atque illuſtretur.

De *Computo* Eccleſiaſtico ſcriptores medii ævi ſunt præter *Anonymos* quoſdam, *Beda*, de quo ſupra pag. 187. *Dionyſius*, Abbas Romanus, *Garlandus*, ſive *Gerlandus* Lotharingus, *Helpericus*, Abbas Anglicus, quem dedit Bernhardus Pezius Tomo II. parte 2. Anecdotorum: *Lambertus*, *Matthæus*, Magiſter *Nigellus*, *Rabanus* Maurus vulgatus a Baluzio Tomo I. Miſcellan. *Petrus de Roſenheim*, *Wicpertus* & *Wierammus*, de quibus laudatus Pezius in diſſertatione Iſagogica ad Tomum ſecundum Anecdotorum p. XXV. ſeq. * Libellum ignoti cujuſdam ſcriptoris vetuſtiſſimi, atque arbitror, Afri vetuſto ſæculi VIII. MS. codice membranaceo exceptum habeo apud me editioni paratum. Memini hujus in meo commentariolo de vetuſtiſſimo Lucenſi codice tempore Caroli Magni ſcripto legendo in tom. XLV. collectionis opuſculorum P. Calogierà. Scribebat author an. XIV. Genſerici regis, Chriſti 445.

Eſt etiam de eodem computo libellus alter anonymus Venetiis editus an. 1519. hujus tituli: *Computus novus & eccleſiaſticus &c.* Regulas carminis legibus adſcriptas exhibet, quibus commentarium proſa oratione adiicit.

Conantius, de quo hæc Ildephonſus de S. E. cap. XI. *Conantius poſt Murilam* (qui Concilio Toletano (*b*) III. An. 589. ſubſcripſit) *Eccleſiæ Palentinæ* (*c*) *ſedem adeptus eſt*, (An. 609.) *vir tam pondere mentis quam habitudine ſpeciei gravis, communi eloquio facundus & gravis, Eccleſiaſticorum Officiorum ordinibus intentus & providus. Nam melodias ſonis multas noviter edidit*, ſive ut Nicolaus Antonius Tom. I. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ p. 238. hæc verba exponit, ad Eccleſiaſtica officia formavit hymnos ſive alia metro aut proſa, eaque muſicis adoptavit modulis, ut in Eccleſia canerentur. *Orationum quoque libellum de omnium decenter conſcripſit proprietate Pſalmorum*, ſive preces aptatas pſalmis ſingulis & hymnis, qui in Eccleſia decantarentur. *Vixit in Pontificatu amplius triginta annos*, (*d*) *dignuſque habitus fuit ab ultimo tempore Witterici, per tempora Gundemari, Siſebuthi, Svinthilani, Siſenandi & Cinthilæ Regum.*

Gvi-

(*a*) Meminit ejus adhuc inediti & loca duo emendat Gilbertus Gaulminus ad Euſtathium de Iſmeniæ & Iſmenes amoribus pag. 17. ſeq.

(*b*) Agvirre Tomo II. Conciliorum Hiſpaniæ pag. 338.

(*c*) Non *Valentinæ*, ut perperam in prioribus Concil. Hiſp. editionibus.

(*d*) Ab Anno 609. ad 639. Subſcripſit hic Conantius Toletanis Conciliis An. 610. 633. 638. Vide Nicolaum Antonium loco laudato, apud quem Tom. II. pag. 285. alterius *Conantii* mentio, qui in ſede Toletana eodem tempore ſucceſſit Adelphio A. 638.

Gvilelmus de Conchis Waddingo p. 151. Bibliothecæ Ord. Midorum male *de Combis*, Ebroicenſis Normannus, quem per triennium Pariſiis audivit Joannes Sarisberienſis, ut ipſe refert lib. 2. Metalogici cap. 10. Idem lib. 1. cap. 5. Gvilelmum hunc, *Grammaticum* poſt Bernardum Carnotenſem *opulentiſſimum* appellat. Fuit autem Philoſophus quoque & Theologus, ut patet ex ejus Philoſophia minore & majore, ex qua multa Vincentius Bellovacenſis in ſpeculo naturali libro II. & lib. XXIV. 57. ſeq. & XXV. 12. 29. 31. &c. *Philoſophia minor* Gvilelmi ſub titulo διδάξεων ſive *quatuor librorum de elementis Philoſophiæ* prodiit inter Bedæ opera Tomo II. pag. 206. ut jam notavi ſupra pag. 187. Prodiit etiam etiam ſub tempus naſcentis Typographiæ *Philoſophia ejus major* de naturis Creaturarum ſuperiorum & inferiorum, ſive ſuper opere ſex dierum libri XXXIII. duobus majoribus in folio Voluminibus rariſſime obviis, excuſiſque ſine anni nota locive. In hoc opere, quod ipſe *Philoſophiam quodammodo Theologicam* appellavit, nonnulla ſcripſerat quæ ipſe deinde recantavit in *Dragmatico* (*a*) *Philoſophiæ*, ſive dialogo cum Henrico II. Normanniæ Duce & Comite Andegavenſium, quod ſcriptum adhuc in variis Bibliothecis Angliæ ſervatur. *Gvilelmi de S. Theodorico* opuſculum de erroribus Gvilelmi Conchis ad S. Bernhardum exſtat in Bertrandi Tiſſierii Bibliotheca Patrum Ciſtercienſium Tomo IV. Obiit Gvilelmus de Conchis circa Annum 1150. de quo Bulæus in hiſtoria Academiæ Pariſienſis Tomo IV. pag. 143. ſeq. p. 742. & Oudinus Tomo II. pag. 1228. ſeq. qui monet notatum etiam a *Gvaltero de S. Victore* in opere adverſus quatuor Galliæ Labyrinthos, quod ex minutiſſimorum corporum concretione fieri omnia docuerit. Majora ſunt quæ ipſe retractat, atque inter alia quod ſcripſerat. *Patrem eſſe Potentiam*, *Filium Sapientiam*, *Spiritum Sanctum voluntatem*. Gloſſam Gvilelmi de Conchis *in quatuor Evangelia* MStam memorat Jacobus le Long pag. 758. Bibliothecæ Exegeticæ.

Conchubranus, qui ſcripſiſſe traditur *Vitam S. Darercæ* ſive *Monuinæ* Virginis Britannicæ Sæculo VI. Exſtat in Actis Sanctorum Tomo II. Julii VI. pag. 297. 312.

Concordantias Latinas, ſive opus utiliſſimum indicis omnium vocabulorum Biblicorum in univerſo Volumine ſacro utriuſque Teſtamenti, varii ſcriptores ſibi vindicant, ut dixi in *Clemente Floro* & *Arloto* p. 353. & 1111. Nec male Antoninus Florentinus ſummæ hiſtoricæ tit. XXIII. c. XI. §. 2. T. III. p. 682. *Librum Concordantiarum valde neceſſarium ad inveniendum ſubito quotationes capitulorum circa authoritates Scripturæ ſanctæ, non autem ad generandum ſcientiam, a fratribus Ordinis* (Dominicani) *compilatum fuiſſe non dubitatur, ſed a quo, non clare invenitur. Dicitur a quibusdam fuiſſe commiſſum opus pluribus patribus in diverſis Provinciis, ut unus faceret unam litteram, alius aliam, quia per alphabetum eſt liber ille ordinatus ad citius inveniendum*. Vide infra, *Conradus Halberſtadienſis*, *Hugo de S. Caro*, *Johannes* de Derlingtonia, *Johannes*, Abbas Nivicellenſis, *Johannes de Segovia*, *Richardus* Stavenesby. A Sixto quidem Senenſis lib. IV. Bibliothecæ Sanctæ pag. 312. traditur ab Hugone Carenſi *injunctum fuiſſe quingentis ſtudioſis patribus diverſorum Cœnobiorum, ut ſingulis ſingulas dictiones in Alphabeticas claſſes redigerent: ſicque brevi tempore multorum ſedulitate perfectum fuiſſe opus*. Sed cum plures longe quingentis dictiones digerendæ fuerint, quingentos dixit (ut ſexcentos ſolemus ponere) pro plurimis, & ſin-

(*a*) Ac ſi *Manipulum Philoſophiæ* dixeris, *Dragma* enim manipulus, ut ex Mario Mercatore Cangius jam notavit. Heſychius: δράγμα ὅσον περιλαμβάνει τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ὁ θερίζων. Vereor autem ne Gvilelmus de Conchis titulum huic ſcripto ſuo fecerit *Dramaticon*: illud enim eſt, in quo duo vel plures colloquentes inducuntur.

ſingulas dictiones pro pluribus. Latinas Concordantias imitati ſunt Græci, de quibus dictum IV. 35. Bibliothecæ Græcæ pag. 553. imitati Judæi, tum Germani, Belgæ, Angli &c.

Condomenſis Abbatiæ & ab Anno 1317. Epiſcopatus in Gallia, *Chronicon* uſque ad Annum 1371. editum a Dacherio T. XIII. ſpicilegii pag. 432. Tom. II. editionis novæ pag. 580. 602.

Conganus Abbas Hibernus Ciſtercienſis, S. Bernardi amicus, eique auctor ſcribendæ vitæ S. Malachiæ, Epiſcopi Hiberni, An. 1148. defuncti, quæ in operibus Bernardi legitur, ut ſupra pag. 224. notare me memini, & in Thomæ Meſſinghami florilegio Sanctorum Hiberniæ pag. 350. Idem Conganus etiam ipſe vitam illius Malachiæ ſcripſiſſe traditur a Baleo XIV. 86. atque inde a Simlero & Poſſevino, quod merito miratus Voſſius pag. 418. de Hiſtoricis Latinis, neque dubito Baleum & hanc vitam Malachiæ & Epiſtolarum ad Bernardum librum Congani, ex verbis Bernardi confinxiſſe. Obiit Bernardus A. 1153.

Congellus Britannus, Abbas Bannochorenſis circa Annum Chriſti 583. ſcriptor *Regulæ Monachorum*, quæ a Baleo Centur. I. cap. 53. Pitſeo pag. 95. Waræo aliiſque memoratur ſub titulo *de regularis vitæ methodo*, & *Epiſtolarum ad Cœnobitarum Patres*.

* *Congellus* non *Britannus*, ut hic Fabricius, ſed Hibernus, & in Benchorenſi Ultoniæ monaſterio Abbas, ut evincit Muratorius in præfatione ad Antiphonarium vetuſtum monaſterii Benchorenſis a ſe vulgatum Anecdot. tom, 4. In eo vero Antiphonario vetuſtiſſimo, & ſæculi ſaltem, ut ipſe Muratorius arbitratur, VIII. legitur *hymnus S. Congillo Abbati noſtro* (ſic) *dicatus* pag. 139. Incipit:

Recordemur juſtitiæ
Noſtri patroni fulgidæ

In eo carmine deſignari haud obſcure cenſeo ſcriptam ab eo regulam, cujus hic Fabricius meminit; ita enim ibi lego:

Rexit S. Eccleſiam
Catholicam per regulam.

Jacobus Congelſhovius, ſive *Tvvinger de Koningſhofen*, (*a*) nobilis Argentoratenſis & Presbyter, ex cujus Chronico Urſtiſius Tom. II. ſcriptorum rerum Germanicarum pag. 180. edidit Latine translatam *ſententiam exauctorationis & privationis Wenceslai Imperatoris* latam ab Electoribus Imperii A. 1400. 20. Auguſt. Koningsfenii *Chronicon* integrum ſcriptum Germanice & res ab orbe condito, Alſaticas præſertim & Argentoratenſes uſque ad Annum 1386. perſequens edidit vir præclarus Johannes Schilterus, (*b*) Argentorati 1698. 4. additis præclaris obſervationibus hiſtoricis & Diplomatum veterum auctario. Cum Chronicon iſtud in Anno 1386. deſinat, neceſſe eſt Urſtiſium ſententiam exauctorationis Wenceslai accepiſſe ex Codice, in quo illa ab alia manu Chronico Konigshofenii ſubjuncta fuerat.

Connovitius Sacerdos, ſcriptor coævus *Vitæ S. Hildegundis*, quæ A. 1188. obiit, editæ in Actis Sanctorum Tomo II. April. 20. pag. 782.

Rogerus Conovvay, ſive *Conovvæus* (apud Goldaſtum *Chonoe*) ex Conovio Cambrenſis, Anglus, Ordinis Minorum, defunctus Londini Anno 1360. *Ejus defenſio religionis mendicantium* de Confeſſionibus per Regulares audiendis contra Richardi Philoradulphi, (*c*) Archiepiſcopi Armachani, ſcriptum An. 1357. Avenione propoſitum, exſtat in Goldaſti Monarchia Imperii Tom. III. p. 1410. 1434. cui pag. 1392. Armachani ſcriptum præmittitur. Utraque prius excuſa Pariſiis 1496. & 1511. teſte Waddingo pag. 312. Bibliothecæ Ordinis Minorum, qui præterea teſtatus eſt ſe habere MSS. Connovii quæſtiones tres ſatis diffuſas & in plures di-

Fff ſtin-

(*a*) Franciſco Guillimanno hic *Regio villanus*.
(*c*) Lelandus cap. 415. & 423.
(*b*) Acta Erud. A. 1698. pag. 362.

ſtinctas articulos *de Chriſti paupertate & dominio temporali*. Jo. Baleus VI. 7. & Pitſeus p. 484. præterea cum Waddingo memorant ejus *Sermones*, *Lecturas*, *Quæſtiones Theologiæ*, *Determinationes Scholaſticas*, & *de Extravagantis* Pontificiæ *intellectione*.

Conradini Sermones de tempore MSS. in Bibliotheca Paulina Lipſienſi pag. 153. fortaſſe *Conradini Bornati*, Brixienſis, Ordinis Prædicatorum, quem ex concionandi munere uberrimos fructus tuliſſe notat Bzovius, qui plura de hoc Conradino ad Annum 1429. num. 97.

Conradus Abbas, ex quo fragmentum ſcriptoris de rebus Francorum (tempore Caroli III. & Roberti Anno Chriſti 922. Henrici Aucupis tertio) edidit Petrus Pithœus inter ſcriptores coætaneos XII. Pariſiis 1588. & Francofurti 1594. 8. pag. 216. 218.

Conradus Alpendorp a Simlero traditur Germanus Carmelita & Epiſcopus Arotenſis circa Annum 1390. ſcripſiſſe *Hiſtoriam Cyrilli* Doctoris. Sed nec cujus Cyrilli, nec ubi terrarum exſtet, vigueritve Epiſcopatus Arotenſis, docent, qui hæc ex Simlero referunt, Poſſevinus, Alegrius, Voſſius & Cangius. Sane tres Cyrilli a Carmelitis ſingulari cultu honorantur, Hieroſolymitanus, Alexandrinus & Conſtantinopolitanus. Hunc tertium Generalem Carmelitani ajunt Anno 1225. obiiſſe, de quo differens Alegre in paradiſo Carmelitici decoris pag. 255. *Late*, inquit, *vitam illius ſcripſit Conradus Aldendorpus Carmelita*, *ſub Anno* 1590. Nomen *Aldendorpii* (ac ſi *ex veteri pago* dicas) rectum eſt, ſed Annus 1390. reponendus, qui eſt etiam apud Alegrium pag. 318. In Catalogo ſcriptorum Ordinis Carmelitici, qui Trithemii II. libris de Carmelitis illuſtribus ſubjungitur, hic Conradus recte vocatur *Epiſcopus Azotenſis*, *ſuffraganeus Archiep. Trevirenſis*. Atque ita ſcribendum utique apud Poſſevinum pro *Arotenſi*. Vide librum editum Bruxellis 1724. 8. Hiſtoire Eccleſiaſtique d' Allemagne Tom. I. p. 222. Ut Miræum de Ordine Carmelit. pag. 214. alioſque prætercam.

Conradus de Altzeya, ſive *Altsheimenſis* in diœceſi Moguntina circa Annum 1370. laudatus Trithemio cap. 660. de S. E. qui præter *Epiſtolarum* librum & *Carminum* celebrat ejus volumen verſibus & rhythmis pulchra varietate depictum de S. Virgine Maria & redemptione generis humani, quod *figurarum opus* inſcripſit. Apud Poſſevinum hic male ſcribitur *Conradus ex Altreya*.

Conradus de Aſculo, (*Aſcoli* in Piceno) Ordinis Prædicatorum (licet Franciſcanis eum adſcribat Waddingus) circa Annum 1330. dicitur compoſuiſſe commentarium *in Epiſtolam Jacobi*, nec non Philoſophi Phyſica, Meteora, & libros Ethicorum. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 569. qui Tomo II. pag. 819. notat etiam Bononiæ aſſervari ejusdem Commentaria de impreſſionibus æris & de meteoris.

Conradus Aſtenſis Inſuber, Ordinis Prædicatorum, defunctus A. 1470. cujus ſcripta: opus quo dicta Thomæ Aquinatis per materias digeſſit, liber deciſionum caſuum Conſcientiæ, Commentaria in jus Canonicum, & Epiſtola encyclica ad univerſum ſuum Ordinem. idem Tomo I. pag. 821.

Conradus Bavariæ Dux. infra, *Moguntinus*.

Conradus Monachus *Brunvvilerenſis*, Ordinis S. Benedicti in diœceſi Colonienſi, ſcripſit *vitam* Magiſtri ſui *S. Wolphelmi*, Abbatis Brunvvilerenſis, defuncti A. 1091. ad Everhardum Abbatem ejuſdem Cœnobii, & Herimannum, Abbatem S. Pantaleonis Colonienſis. Exſtat apud Surium 22. April. & in Actis Sanctorum Tomo III. Aprilis pag. 77. & in Actis Mabillonii Benedictinis Sec. VI. parte 2. pag. 684. *Sermones* ejusdem Conradi *de Sanctis* Poſſevinus commemorat. De ſorore hujus Wolphelmi dictum ſupra. *Bertha*.

Conradus Celtes, ſupra, *Celtes* pag. 367.

Con-

Conradus Baro *de Cimbern*, Ordinis Benedictini, eximius circa Annum 1430. verſificator, cujus carmen, in quo ſtatum Augiæ divitis, in inſula Coſtantiæ vicina, Abbatiæ deplorat, exhibetur a Caſpare Bruſchio in Chronologia Monaſteriorum Germaniæ pag. 47. Incipit: *Augia regalis dives qandoque fuiſti*.

Conradus, *Dalmatiæ* Dux, Comes *Dachuni*, in expeditione Italica Friderici Barbaroſſæ apud Mediolanum mortem oppetiit An. 1156. teſte Aventino in annalibus Schirenſibus pag. 214. De eodem Gvil. Eyſengreinius in Catalogo pag. 103. *Hic ſalutiferæ crucis*, *ſacro-ſanctiove ligni magnam partem ab Heraclito*, (*a*) *Patriarcha Hieroſolymitano*, *impetravit: quod ſacroſanctum munus Cœnobio Schirenſi* (in diœceſi Friſingenſi) *tradidit: & quidem eo omine*, *uti quicunque preſſus inopia*, *valetudineve adverſa Solymos proficiſci nequiverit*, *non minorem veniam*, *quam ſi illuc iviſſet*, *conſequeretur*, *ſi quidem donaria*, *pro ſua pietate elargitus fuerit*. *Conveniunt in Cœnobio Schirenſi*, (*b*) *religionis ergo certatim ſingularum ſeptimanarum ſexto die* (*c*) *populus ac Sacerdotes complures*. *Fama denique conſtantiſſima manet*, *ſicuti graves viri teſtantur*, *quicunque hanc ſacro-ſanctæ crucis partem*, *dum ei monſtratur*, *conſpicatus non fuerit*, *aut crimini flagitioſo obnoxium eſſe*, *aut eodem anno procul dubio moriturum*, *id quod probatum non ſemel eſſe*, *ſunt qui dicant*. *Extant adhuc iſtæ reliquiæ*, *atque diligenter ſervantur*. *Conradus princeps ingenioſus*, *gravis & ornatus moribus*, *Numinis reverentiſſimus*, *liberalibus ſtudiis ſacriſque diſciplinis deditus*, *priſcæ ſanctitatis æmulus*, *ſcripſit* de laudibus ſanctæ Crucis *doctiſſimos Commentarios*.

Conradus Teuto *Dominicani* Ordinis in Germania Provincialis, a Leandro Alberto & aliis traditur ſcripſiſſe *vitam S. Dominici*, quod non ſine ratione in dubium vocat Jacobus Quetif, quem vide Tomo I. Bibliothecæ Ordinis Prædicatorum pag. 421. Scriptor autem libelli *de Roſario B. Virginis*, qui eidem tribuitur, longe junioris eſt ætatis Conradus Zittardus, utut ipſe quoque ſæculo XVII. Provinciæ Germaniæ Provincialis, cujus lucubratio de origine & utilitate confraternitatis S. Roſarii lucem vidit Conſtantiæ & Coloniæ 1603. 12. idem Tom. II. pag. 360. De alio Conrado Teutone Provinciali An. 1230. idem Tom. I. pag. 21.

Conradus Engelhuſius inter Chronicorum ſcriptores refertur a Baſilio Johanne Heroldo, qui eum edere promiſit præf. ad Mariani Scoti Chronicon vulgatum ab eo Baſileæ 1559. Chriſtophori Sandii ſuſpicio eſt eundem eſſe hunc Engelhuſium ab Heroldo memoratum, cum Magiſtro *Theodorico Engelhuſio* Eimbeccenſi, cujus Chronicon ab orbe condito uſque ad Annum Chriſti 1420. in lucem diu poſt Heroldum protulit, MSS. quatuor Codicibus uſus Joachimus Johannes Maderus Helmſtadii 1671. 4.

Conradus Epiſcopus, vide infra, *Moguntinus*.

Conradus ex Monacho Clarævallenſi Abbas *Everbacenſis* in Diœceſi Moguntina, Ordinis Ciſtercienſis, circa Annum 1230. ſcripſit *Exordium magnum Ordinis Ciſtercienſis*, ſex libris ſive diſtinctionibus, editum a Tiſſierio Tom. I. Bibliothecæ veterum ſcriptorum hujus Ordinis, Bonofonte 1660. fol. Vide ſupra pag. 382. & Carolum de Viſch pag. 79. Bibliothecæ Ordinis Ciſtercienſis, cui nomen auctoris tunc adhuc inedi-

(*a*) Lege *Heraclio*. Sed is Patriarcha Hieroſolymitanus fuiſſe perhibetur ab Anno 1180. ad 1191. Vide Tomum X. Bibliothecæ Græcæ pag. 505.

(*b*) Confer Jacobi Gretſeri hortum de Cruce Schirenſi, & G. Chriſtianum Joannis ad Conradi Chronicon Schirenſe pag. 25. qui Heraclii diplomata duo pag. 91. 94. exhibet, & iconem duplicem ære deſcriptam donarii Crucis, argento ſplendide veſtiti.

(*c*) Præterea ſemel quotannis in feſto inventionis ejus accurrit ad hanc Crucem colendam multitudo 4000. & amplius hominum ad promerendas indulgentias, quæ jam ab A. 1617. plenariæ ea die conceduntur.

editi, ignotum fuit, opus ipſum bene cognitum tritumque.

Conradus de Fabaria, Presbyter S. Othmari circa Annum 1442. ſcripſit librum *de Caſibus Monaſterii S. Galli*, & *Catalogum Abbatum S. Galli* ab Othmaro, qui A. 614. B. Gallo ſucceſſit, uſque ad Eglolfum, qui obiit An. 1442. Utrumque edidit Goldaſtus Tom. I. Alemannicorum pag. 76. & 91. editionis novæ.

Conradus Fabularius, infra, *Conradus de Mure*.

Conradi Fratris, cognomento *Gratia Dei*, Ordinis Prædicatorum, & Prioris Monaſterii S. Catharinæ Panormitani in Sicilia, *Epiſtola* ad Angelum Boccamazzam, Epiſcopum Catanenſem, ſeu *breve Chronicon* ab Anno 1027. ad 1283. ſcriptum circa Annum 1305. (*a*) editumque primum a Johanne Baptiſta de Groſſis in Catana ſacra 1654. fol. pag. 143. deinde a Johanne Franciſco Abela in Melita illuſtrata p. 262. A. 1647. fol. & parte XV. Theſauri Siciliæ, & nuper in Tomo primo Bibliothecæ Hiſtoricæ Regni Siciliæ Johannis Baptiſtæ Caruſii, Panormi 1723. fol.

Conradus de Gerlenhuſen nominatus ad Epiſcopatum Wormatienſem, quem tamen nunquam obtinuit, ſcripſit circa Annum 1388. *Epiſtolam ad Carolum VI.* Galliæ Regem, de concordantia, ſive de tollendo ſchiſmate etiam per Concilium generale convocandum. Exſtat MS. Baſileæ, ex quo vide quæ notavit V. C. Jacobus Lenfant in Hiſtoria Concilii Piſani Tomo I. pag. 53.

Conradus Germanus, de quo Voſſius p. 497. Vide ſupra, *Dominicanus*.

Conradus Gratia Dei, ſupra, *Fratris*.

Conrados de Media Civitate, ſive *Halberſtadienſes* Ordinis Prædicatorum duos (*b*) vel tres faciunt nonnulli, quia in unius hominis ætatem cadere non viſum, quod de eo Johannes Trithemius in Annalibus Hirſaugienſibus ad Annum 1295. & quod idem Conradus Conventui generali diffinitor Saxoniæ interfuit Florentiæ A. 1321. (*c*) idemque gloſſemata ſua in Joſuam dicavit Carolo IV. Imperatori, non ante A. 1350. Si vero ponamus Trithemium paullo laxius locutum, cum ad An. 1295. ſcripſit *hæc tempora* etiam Conradi ingenio illuſtrata, nihil impedit cætera de uno Conrado accipere, & ad illum referre ſcripta, quæ tum dicto annalium Hirſaugienſium loco, tum cap. 592. Trithemii de S. E. tum alibi Conrado Halberſtadienſi tribuuntur. Sunt autem hæc: *Tripartita per Abecedarium*, (*d*) ſive Loci communes Theologico-morales, per tria alphabeta: *Lectura*, ſive *Scholaſtica Poſtilla in Jobum*, (*e*) & plures Sacræ Scripturæ libros. (*f*) *Gloſſemata in librum Joſuæ*, ad Carolum Imperatorem. (*g*) *De numero duodenario*, ad eundem. *In quatuor Libros Sententiarum*. *De trivio*, ſive Grammatica, Rhetorica, & Logica. *Summa Studentium*, libris III. *Quadripartitum morale*. *Sermones de tempore & de Sanctis*. *De origine regnorum*, *& de regno Romanorum*. *De muliere bona & mala*. *De viduitate*. *De virginitate*. *De paupertate*. *De ſenectute*. *De bono mortis*. *De vera beatitudine*. *De viſione beatifica*. *De conſolatione mæſtorum*, MS. Helmſtadii apud D. Johannem Andream Schmidium τὸν μακαρίτην, qui in diſſ. de triumviris Galberſtadienſibus An. 1715. edita pag. 39. argumentum ejus exponit his verbis: *Inprimis ſtatum vitæ humanæ mutabilem & miſeriarum ſarcinam ob oculos ponit & ſex oſtendit argumentis:* 1. quia præſens vita habeat vilitatem inchoationis, 2. brevitatem durationis, 3. multiplicitatem vexationis, 4. fragilitatem continuationis, 5. celeritatem oblivionis, & 6. inſtabilem mu-

(*a*) Jac. Echardus Tom. I. p. 498. 499.

(*b*) Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 466. 610. 632.

(*c*) Idem pag. 610.

(*d*) Idem Tom. I. pag. 466. ſeq. Tom. II. p. 820. Oudinus Tom. III. pag. 1023.

(*e*) Sixtus Senenſis lib. IV. Bibl. S.

(*f*) Trithemius.

(*g*) Leander Albertus de Viris illuſtribus Ordinis Prædicatorum lib. 4. pag. 147t

mutabilitatem variationis. *Singula argumenta confirmat Conradus : 1.* poeticis integumentis, 2. ex ſacris pandectis, & 3. hiſtoricis documentis: *& tandem docet qua ratione homo conſtans inter ſummos infortuniorum inſultus poſſit fortis perſeverare, ſalvuſque & incolumis permanere*. Apud eundem Schmidium fuit MS. Conradi hujus liber *de proſperitate malorum*, ſive *quomodo mali proſperentur, & innocentes premantur & affligantur*, in quo per capita ſex demonſtrare ingreditur, 1. *quod impii in hoc mundo præ cæteris proſperantur*. 2. *quot & quanta triſtia admiſceantur*. 3. *ad quem finem per iſtam proſperitatem deducantur*. 4. *quomodo pii hic in mundo conſolentur, & in futuro exaltentur & honorentur*. 5. *quomodo ſemper in veritate ſint felices*. In hoc libro Conradus quoque narrat initum a Sylveſtro II. pactum cum malo dæmone, quod Benno, (*a*) quod Nicolaus Lyranus, quod Æneas Sylvius & Platina non intactum reliquere. Memorat præterea laudatus Schmidius ejuſdem Conradi MS. in Bibliotheca Gvelpherbytana *Reſponſorium*, ſive *Tractatum menſæ Philoſophicæ*, cujus argumentum auctor ipſe hunc in modum exponit: *Quia multi homines libenter de raris & curioſis quærunt, & de talibus delectabiliter audiunt & loquuntur : ideo ut fratres noſtri prædicatores, quos frequenter apud homines diverſorum ſtatuum & conditionum eſſe videmus, etiam inter eos gratius converſentur, quo ad talia valent aptius reſpondere, & de talibus ſciant etiam convenientius conferre : præſens opuſculum, quod de raris & curioſis quæſtionibus ex diverſis breviter compilavi, reſponſorium curioſorum nominavi, quia breves in eo reſponſiones ad hujuſmodi quæſtiones ordinavi, ſicut ex auctoritatibus authenticis melius & aptius potui invenire. Et iſtum librum in quatuor libros partiales diſtinxi. Primus eſt de corporibus ſupercæleſtibus ſive elementis ſimplicibus, & aliquibus mixtis, ſcilicet mineralibus & vegetabilibus. II. eſt de animalibus in generali & eorum membris & partibus. III. de homine in ſpeciali. IV. de animalibus in ſpeciali. Ponam autem in ſingulis quæſtiones breves ſine rationibus pro & contra, quia non ad diſputandum, ſed ad breviter reſpondendum & familiariter conferendum illud opuſculum ordinavi*.

Sed maxime omnium nomen Conradi celebratum eſt, quod ipſe auctor fuiſſe perhibetur *Concordantiarum*, ſive repertorii Biblici in utrumque Teſtamentum Vulgatæ editionis. Probe autem notandum eſt, ne de *Antonii Patavini* Concordantiis Moralibus dicam, (de quibus ſupra pag. 130.) *triplex Concordantiarum verbalium genus* exſtare, quæ a Jacobo Quetif Tomo I. pag. 203. ſeq. & 611. probe diſtinguuntur: unum brevius, cujus auctor habetur *Hugo de S. Caro*, Cardinalis, defunctus A. 1263. in quibus litterarum ordine vocabulum unumquodque quæſitum ſimplex, ut *tempus*, vel cum adjuncto, ut *tempus partus* ſemel ponitur, voces etiam indeclinabiles alicujus momenti, ut *olim*, *quaſi* : deinde loca modo indicantur, in quibus idem vocabulum obvium eſt, Liber, caput, & una ex ſeptem litteris primoribus alphabeti, in quas caput unumquodque dividere placuit : commata autem ipſa non deſcribuntur. Hæc *Concordantiæ S. Jacobi*, ſive *de S. Jacobo* dictæ ſunt, quia Hugo Cardinalis pridem Pariſiis domus San Jacobeæ Prior Dominicanorum ab Anno 1227. præfectus dici conſuevit *Hugo de S. Jacobo*.

Secundum genus fuit Concordantiarum, in quibus non indicata tantum loca, ſed deſcripta leguntur commata integra, longiora etiam quandoque. Hoc poſt Hugonem adornatum eſt circa Annum 1250. a fratribus Dominicanis de Anglia, ſtudentibus in eodem Gymnaſio San Jacobeo, venitque inde & ipſum *S. Jacobi* nomine, vel *Concordantiarum Anglicanarum :* auctoribus *Johanne de Derlingtona*, *Richardo de Sta-*

(*a*) Vide Uſſerium de ſucceſſione Eccleſiar. p. 84. ſeq.

Digitized by Google

Stavensby, *Hugone de Croyndonio*, aliiſque.

Tertium genus paullo concinnius eſt, quod a Conrado noſtro circa Annum 1310. ita adornatum, ut longioribus ſententiis reſectis, capitibuſque brevioribus non per ſeptem, ſed per quatuor tantum litteras diviſis, volumen brevius, uſum eundem præſtaret. Hoc deinde communiter receptum, & primo poſt repertam Typographiam tempore excuſum ſine anni & loci nota in charta regia in fol. inde Norimbergæ 1485. per Antonium Coburgerum, (*a*) Baſileæ 1496. typis Petri de Langendorf & Johannis Frobenii de Hamelburg, & 1525. 1543. apud Joannem Frobenium, Lugduni 1526.. apud Joannem Mareſchallum per Johannem Schottum, Argentorati 1526. 1530. Joannem Hervvagium Ingolſt. 1537. & Lugduni 1551. apud Sebaſtianum Gryphium.

Quanquam in his non omnino, ut dixi, nulla ratio *particularum*, *vocumque indeclinabilium* habita fuerat, tamen pleraſque negligi contigit: itaque tempore Concilii Baſileenſis cum magna eſſet cum Græcis de particulis *ex* & *per* concertatio, Procuratori Ordinis Prædicatorum generali *Joanni* de *Raguſio*, qui An. 1433. in Concilio illo contra Bohemos ſtrenue depugnavit (*b*) in mentem venit per *Gvalterum Jonam Scotum* Capellanum ſuum curare componendas etiam particularum Concordantias, quod ille annorum quinque ſpatio perfecit. Narrat hæc *Joannes Segobienſis*, Canonicus Toletanus, in Actis Concilii Baſileenſis, (*c*) cui ipſe interfuit: unde factum ut huic Joanni Concordantiæ vocum indeclinabilium tribuantur apud Nicolaum Antonium Tomo II. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ p. 149. ſeq. & ab Hottingero (*d*) præter rem tradatur editionem Frobenianam Concordantiarum Anni 1469. curatam opera Johannis de Secubia, quo tempore ille jampridem diem obierat.

A quo tempore capita librorum Biblicorum etiam in minutos verſiculos diſtingui, verſuſque numeris notari utiliſſimo inſtituto cœperunt, non perfectiores modo plenioreſque, ſed ad uſum quoque longe commodiores Concordantias Latinas nominum appellativorum propriorumque, verborum & particularum debemus *Roberto Stephano*, editas Pariſiis 1555. fol. quas ipſe novas & majores non falſo titulo vocat. Repetitæ deinde apud Johannem Hervvagium Baſileæ 1561. & curante *Georgio Bulloco* Antvverp. 1567. 1572. 1599. & typis Wechelianis 1600. & Hanov. 1618. Francofurti 1620. Coloniæ 1663. fol. ne dicam de *Joannis Benedicti* cura Pariſ. 1562. & ex emendatione *Franciſci Lucæ Brugenſis* Antvverpiæ 1612. Venetiis 1616. Pariſ. 1635. 1646. *Petri de Beſſe* ibidem 1611. *Huberti Plateſini* Antvverpiæ 1641. fol. & *Gaſparis de Zamora*, qui particulas, ut vocat invariabiles, a nominibus verbiſque variabilibus ſejunctim edidit Romæ 1627. in folio.

Conradus Haſſus Caſſelenſis, cognomento *Hænſel*, Rector Francofordienſis Eccleſiæ circa Annum 1495. a Trithemio de ſcriptoribus Germanicis & a Poſſevino traditur ſcripſiſſe *in Pſalterium*, ſecundum quadruplicem expoſitionem: *in Cantica Canticorum*, & *Epiſtolas Canonicas*: Lecturam inchoatam *in Apocalypſin*: *in Evangelia & Epiſtolas per Anni Circulum*: Præterea *in IV. libros ſententiarum*, *in Ethica & Oeconomica Ariſtotelis*: *De libertate Eccleſiaſtica*: *De interdicto*: *De præceptis Eccleſiæ ac veritate Evangelica*: *In officium Miſſæ* ad Archiepiſcopum Colonienſem: *Contra hæreticos & maleficos contra Huſſitas Boemos*: *De pœnitentia*, *jejunio & oratione*: *De fide*, *ſpe & charitate*: *De quatuor virtutibus cardinalibus*: *De ſabbato*, & *ſermones* ad populum.

Con-

(*a*) Chevilier de origine Typographiæ Pariſienſ. pag. 129. Mich. Mattaire Annal. Typogr. Tom. I. pag. 257. Tom. II. p. 28.

(*b*) Bzovius ad Annum 1433. pag. 99.

(*c*) Jacobus Quetif Tom. I. pag. 206. ſeq.

(*d*) Bibliothecar. quadripartit. pag. 171.

Conradus II. Epiſcopus *Hildeſienſis* ab Anno 1221. ad 1248. cujus *Sermones* Eyſengrenius pag. 110. & Poſſevinus commemorant. * Alter ab iſto fuit Conradus alter de Hildeshaym, de quo Andreas Ratisbonenſis in chronico ad annum 1409. his verbis: *Albertus* (Ratisbonenſis Epiſcopus,) *perpendens quod Magiſter Conradus de Hildeshaym licentiatus decretorum presbyter & Cappellanus S. Georgii ſecus pontem Ratiſponæ juriſta civium pecunia, quam a Domino acceperat in Sudario, hoc eſt per certa dona ſub otia lenti corporis abſcondere nollet, ordinavit ut legeret in jure Canonico in aula ſua Epiſcopali quod & factum eſt.*

Conradus Hirſaugienſis, Monachus Ordinis Benedictini, Spirenſis diœceſis circa Annum 1190. ſcripſit Trithemio teſte cap. 384. de S. E. carmen *de S. Benedicti laudibus*, quod incipit: *Luce velut laudem*. *Speculum Virginum* libris octo dialogorum inter Peregrinum Preſbyterum & Theodoram Deo ſacratam Virginem. *Matricularium*, *Didaſcalum*, *In Evangelia per annum*, *De vita ſpiritus & fructu mortis*, *De Muſica & tonis*.

Conradus Kœllin Ulmenſis, Ordinis Prædicatorum Coloniæ B. Lutheri adverſarius, defunctus A. 1536. de quo appendix ad Trithemium, Johannes Cochleus in Actis Lutheri ad Annum 1523. Labbeus Tom. II. de S. E. pag. 234. & Centifolium meum Lutheranum pag. 698. Scripſit *in Summam S. Thomæ*, *Quodlibeta* XXVII. per modum Dialogi, Everſionem epithalamii Lutherani &c. Vide Jacobum Echardum Tomo II. pag. 100.

Conradus Lauterbergenſis, ſive *Montis ſereni* prope Halam Saxoniæ, S. Petri Monachus & Presbyter, auctor *Chronici* (Georgio Fabricio & Petro Albino ſæpius laudati) ab Anno Chriſti 1124. ad 1225. quo non ſolum cœnobii illius, ſed & Marchionum Miſniæ geſta & aliæ Germanicæ illorum temporum res exponuntur. Promiſſum illud a Marquardo Frehero & Henrico Meibomio primus edidit Joachimus Johannes Maderus, Helmſtadii 1665. 4. illiſque adjunxit (præter Genealogicas varias obſervationes) veteris ſcriptoris *Chronicon Monaſterii Gozecenſis* (*a*) cum primis Veterum Saxoniæ & Sommerſenburgi Comitum Palatinorum, Thuringiæque Landgraviorum facta enarrans ab Anno 1041. ad 1135. *Chronicon* item *Monaſterii Pegavienſis* (*b*) ab Anno 1040. ad 1212. in quo hiſtoria Wiperti, Luſatiæ quondam Marchionis, ejuſque filiorum. Et *Variorum Germaniæ Monaſteriorum fundationes* a temporibus Henrici III. ad Annum Chriſti 1212. collectas olim per Monachum quendam Benedictinum pag. 241. 294.

Conradus de Leonberg, ſive *Leontorius*, Monachus Mulbronenſis in Svevia Ordinis Ciſterc. æqualis Joannis Trithemii, a quo celebratus cap. 921. de S. E. & de ſcriptoribus Germanicis cap. 281. memorante ejus *Carmina* multa, *Orationes* & *Volumen Epiſtolarum*.

Conradus a Lichtenau, Presbyter & ab Anno 1215. ad 1240. Abbas in diœceſi Auguſtana *Uſpergenſis*, ſive *Averſpergenſis*: Ordinis Præmonſtratenſis, ſcriptor nobilis *Chronici* a Belo primo, Aſſyriorum Rege, uſque ad nonum Annum Friderici II. Imperatoris: Chriſti 1229. de quo præ cæteris conſulendus Oudinus Tom. III. pag. 81. ſeq. & Obſervationes ſelectæ Hallenſes Tomo I. Obſervatione vigeſima. Jacobus le Long Bibliotheca Hiſtoricorum Galliæ num. 7097. Cæterum fallitur Oudinus cum ait primum vidiſſe lucem Baſileæ Anno 1540. fol. nam ante illam editionem Melanchthonis præfatione ornatam, vulgatum eſt a Conrado Peutingero Argentorati An. 1515. fol. & cum paralipomenis *Caſparis Hedionis* uſque ad Annum 1537. ibid. 1538. fol.

ſed

(*a*) Partem vulgaverat Reineccius A. 1577.

(*b*) Epitome hæc eſt Chronici Pegavienſ. a Reinero Reineccio An. 1580. & Chriſtiano Gottfrid Hofmanno An. 1719. editi & Continuationis ejus vulgatæ a Johanne Burchardo Menckenio Tomo III. ſcriptorum rerum Germanicarum.

ſed emendatior eſt Baſileenſis editio, & eadem continuatione Hedionis uſque ad Annum 1537. locupletata, recuſaque deinde An. 1569. fol. & cum Reginone ac Lamberto Schafnaburgenſi An. 1609. Argentorati, fol. Halleuſes non totius Chronici Auctorem hunc Conradum, ſed tantum ab Anno 1126. continuatorem fuiſſe diſputant pag. 311. ſq. auctorem vero ſibi perſuadent eſſe eundem, quem ſub *Chronici Schvvarzhamenſis* titulo laudant Freherus & Goldaſtus. ibid pag. 318. ſeq. *De Hiſtoria Germanica*, judice Melanchthone, *optime meritus Conradus eſt*, *quippe qui de Imperatoribus noſtris multa ſtudioſe collegit*. *Præterea notationem temporis*, *alterum Hiſtoriæ oculum*, *reliquis diligentius adhibuit*. Vide tamen, quæ contra Urſpergienſem diſſerit Meibomius in apologia pro Othone IV. Tom. III. rerum Germanicarum pag. 114. ſeq. Fuit & alius *Conradus Abbas Præmonſtratenſis* Vallis ſecretæ in Epiſcopatu Sueſſionenſi, quem tempore mortis Henrici, filii Friderici I. Barbaroſſæ in Camera Imperatoris exſtitiſſe familiariſſimum, & a ſe auditum ſcribit Urſpergenſis ad Annum 1198. Vide Oudinum Tom. III. p. 83.

Conradus de Martburg, ſive *Marpurgicus*, Germanus, S. Eliſabethæ a ſacris Confeſſionibus, quæ Andreæ Hungariæ Regis filia, relicta a Ludovico Landgravio Thuringiæ vidua obiit Anno 1231. adſcriptaque (*a*) Sanctis eſt a Gregorio IX. A. 1235. Hic Conradus ab aliis Ordini Minorum, ab aliis rectius Prædicatorum Ordini adſcribitur, (*b*) quem Magiſtrum tradunt in Teutonia contra hæreticos prædicaſſe & ab illis *feliciter martyrizatum*. Vide Jacobum Quetif Tomo I. pag. 487. ſeq. *Epiſtolam de vita & miraculis hujus Eliſabethæ* ad Gregorium IX. ſcriptam An. 1232. edidit Leo Allatius in συμμίκτοις Coloniæ 1653. 8. pag. 269. 293. Laudat hanc Conradi Epiſtolam *Theodoricus* de Apoldia Thuringus, qui A. 1289. ſcripſit, prologo ad libros VIII. de vita ejuſdem Eliſabethæ apud Caniſium Tomo V. parte 2. (Tomo IV. editionis novæ pag. 116.) Nonnulla Theodorici illius ſupplevit V. C. Burchard Gotthelf Struvius in Actorum Litteratorum ex Manuſcriptis eruditorum Tomo II. Faſciculo 1. ex duobus Codicibus MS. Bibliothecæ Jenenſis.

Conradus I. Abbas *Mellicenſis*, cujus *Chronicon breve veterum Auſtriæ Marchionum & Ducum* a Leopoldo I. ſive A. 1098. ad Leopoldum VI. ſive Virtuoſum A. 1194. editum ab Hieronymo Pez, Tomo I. ſcriptorum Auſtriacorum, de quibus ſupra.

Conradus Mildevienſis, Abbas Ordinis S. Auguſtini, cujus tres Tomos Sermonum MStos vidiſſe ſe Patavii Poſſevinus teſtatur, Quadrageſimalium, Dominicalium & Sanctorum.

Conradus ſcriptor *Chronici rerum Moguntinarum* ab Anno 1140. ad 1251. ab Eyſengrenio pag. 105. b. Dux Bavariæ & ex Saliſburgenſi Moguntinus Archiepiſcopus fuiſſe traditur: Verum is jam defunctus An. 1205. teſte ipſo Eyſengreinio, vel A. 1200. potius, ut eſt apud Serarium pag. 581. editionis novæ. Ab aliis *Conradus Colonienſis* Archiepiſcopus, Comes de Hœſteden, ut in ipſo narratur Chronico, ad Moguntinam ſedem poſtulatus, ſed intercedente Pontifice Innocentio IV. non admiſſus A. 1249. Verum quare Chronicon iſtud potius tribuendum ſit *Chriſtiano II.* Moguntino ab Anno 1249. ad 1251. Ar-

(*a*) Laertius Cherubinus Tomo I. bullarii p. 104. vide & Surium 19. Novembris, ubi Vita S. Eliſabethæ ſcripta a Jacobo Montano Spirenſi: & Johannis Georgii Liebknechti bigam ſanctarum Eliſabetharum Sec. XII. Eliſabethæ a Schœnaugia & Sec. XII. Eliſabethæ viduæ Landgraviæ, teſtium veritatis in Haſſia memoriam. Gieſſæ 1729. 4. Johannem Balthaſarem Happelium in diva Eliſabetha, Marpurgi 1645. Eundem Liebknechtium in diſſ. I. de Evangelicæ Veritatis teſtibus in Haſſia ante reformationem & I. de Confeſſoribus in Haſſia &c. Accuratum de hoc Conrado Marpurgenſi commentarium nuper expectare juſſi ſumus a V. C. Joanne Henrico Schminckio.

(*b*) Vide Jo. Georgium Eſtor in Analectis Haſſiacis faſciculo I. pag. 154. ſeq.

Archiepiſcopo, dictum eſt ſupra ubi editiones ejus quatuor retuli, quibus addes haſce alias quatuor: Baſileenſes tres, unam quam memorat Jacobus le Long in Bibliotheca Hiſtoricorum Galliæ num. 3572. antiquiorem omnibus 1525. fol. alteram Hervagianam 1555. 8. tertiam in Petri Pithœi collectione in qua familiam ducit Otho Friſingienſis, Baſileæ 1569. fol. & quartam in Reuberi ſcriptoribus pag. 450. 458. ſub titulo: *Chronici veteris rerum Moguntinarum, per Conradum Epiſcopum*.

Conradus Molitor, Notarius circa Annum 1489. a quo collecta e confuſe diperſorum acervo acta MSta evolviſſe ſe profitetur Caſpar Hedio, auctor paralipomenon ad Conradum Abbatem Urſpergenſem pag. 485. infra, *Molitor*.

Conradus de Monte puellarum, Aventino *Conradus de Maydenburg*, (*a*) rectius *Maydenberg*; (*Madgen-Berg*) ne de Magdeburgo quis cogitet: Canonicus Ratisbonenſis circa Annum 1350. citatur in Chronico Andreæ Presbyteri Ratisbonenſis Tom. IV. Anecdotorum Clariſſimi Pezii parte 3. pag. 444. Præter *Politicam*, & tribus libris diſtinctam *Oeconomicam* ad Laupoldum, Epiſcopum Bambergenſem, *Monaſticamque* ad Ducem Auſtriæ, & *Quæſtiones varias* memoratas Trithemio de S. E. cap. 670. ſcripſit *vitam S. Erhardi*, Epiſcopi Ratisbonenſis, editam in Actis Sanctorum 8. Januarii Tomo I. pag. 541. Deinde librum *contra Beghardos & Beginas*, ex quo fragmentum vulgatum a Jacobo Gretſero cum Reinerio adverſus Waldenſes, Ingolſtad. 1613. 4. & recuſum Tomo XXV. Bibliothecæ Patrum edit. Lugd. p. 310. & in Operibus Gretſeri Tomo XII. Denique teſte Labbeo pag. 235. Bibliothecæ MStorum, in Bibliotheca Gabrielis Naudæi ineditus fuit *Planctus Eccleſiæ in Germania*: auctore Conrado de Magdenberg, id eſt, de Monte puellarum Anno Domini Jeſu Chriſti 1337. ætatis ſuæ 28. Præmittitur gemina præfatio: Prior, *glorioſiſſimo vice Chriſti in Alemanniam Legato Domno Arnaldo de Virdello*, &c. Altera ad Capellanum Domini Papæ (Benedicti XI.) *Joannem de Piſcibus*, Legum Profeſſorem: Sequitur deinde opus metricum, in cujus primo capite Auctor Papam alloquitur:

Flos & apex mundi qui totius eſſe rotundi,
Nectare dulcorum conditus aromate morum
Orbis Papa ſtupor, clauſor cœli, & reſerator,
Tu ſidus clarum, theſaurus deliciarum,
Sedes ſancta, polus, tu mundo ſol modo ſolus, &c.

Continet opus illud duas partes: Prima eſt de planctu Eccleſiæ in Germania ob diſcordiam inter Papam & Ludovicum Bavarum Imperatorem: altera vero Clericos ac maxime Mendicantes exagitat, quod ſub habitu ſimplici fundant venenum in Eccleſiam Dei, & prænotatam illam nutriant inter fideles diſcordiam. Hæc vero pars poſtrema his verſibus clauditur:

... Tu Virginis ipſe Mariæ
Fili, ſicque Dei, meretrices & Phariſæi,
Non dedignati ſunt a te; ſed venerati,
Cum ſua flevere peccata. Mei miſerere. Amen!

Conradus Montis ſereni Presbyter, ſupra, *Lauterberg*.

Conradus a Mure, Tigurinæ Canonicus ac Præcentor Eccleſiæ, Germanus, Eyſengrenio pag. 118. b. ad Annum 1273. judice *vir diſſertiſſimus, non minus vita quam eloquentia clarus, veterum lectione dives, ingenio ſubtilis, Theologus profundus, Orator eloquens, Poeta gravis & ingenioſus*, ſcripſit *Paſſionem* SS. Martyrum *Felicis, Regulæ & Exuperantii*: *Laudes B. Mariæ Virginis*. *Catalogum Romanorum Pontificum & Imperatorum*. *Commentarium de Sacramentis*. Idem non ignotus condito *Fabularii* carmine, quod in Codice Thuano 470. ſervatum notavit

(*a*) Urbanus Godfrid Siberus de illuſtribus Alemannis pag. 112.

vit Labbeus Biblioth. MSS. pag. 44. illo ipſo nimirum, qui in Catalogo Bibliothecæ Thuanæ pag. 445. memoratur *Fabularius M. Conradi*, ubi vero dicitur *Cantor Eccleſiæ Turicenſis Conſtantien.* Conradum *Thuricenſem*, id eſt, *Tigurinum* allegat Johannes Baptiſta Pigna in opere de Principibus Ateſtinis. Parum abeſt Joannes Mabillonius a conjectura, quin Conrado a Mure tribuat *Carmen Apologeticum adverſus obtrectatores Curiæ Romanæ*, quod primus edidit Tom. IV. Analectorum pag. 535. (editionis novæ p. 369. 376.) Elegia eſt verſuum 1026. interlocutoribus Gaufrido & Aprile, incipit: *Paſtor Apoſtolicus de cardine Solis ad undas*. Quid vero libri ſit, *Cathedrale Romanum*, quod ſicut Catalogum Pontificum Voſſius huic Conrado tribuit pag. 489. de Hiſtor. Latin. alius dicet non ego. Verum huic Conrado Jacobus le Long in Bibliotheca Hiſtoricorum Galliæ n. 6724. etiam tribuit auctori *Hiſtoriam Caroli Magni*, de qua ſupra.

Conradus Mutianus Rufus, de quo D. Georgius Spalatinus in Diario MSto: (*a*) *An.* 1526. *in menſe Aprili die* 30. *quæ fuit hoc anno dies paſſionis Dominicæ, obiit D. Chuonradus Mutianus Rufus, Decretorum Doctor, Canonicus Gothenſis, Præceptor meus, vir doctiſſimus & omnium ſæculorum memoria digniſſimus... Utinam hæc lux adhuc luceret... ſed placeat nobis, quod placuit Chriſto, cujus ſe voluntati vir ille, tranquillitatis ac pacis amator totum ſubjecerat. Argumento eſt, quod priori die ſedens, & neſcio quid ſecum gerens certaminis, arrepto calamo ita ſcripſit:* Multa ſcit ruſticus, quæ Philoſophus ignorat: Chriſtus vero pro nobis mortuus eſt, qui eſt vita noſtra, quod certiſſime credo. *Et ante mortem toto pectore ſe dedit ad perlegendum myſteria Novi Teſtamenti*. O Jeſu, reſpice famulum tuum! *Hæc ultima hominis Vox fuit*. Epiſtolas ejus longe plures quam Joachimus Camerarius vulgaverat, & plus quam quingentas, (*b*) carmina & elogia edidit Vihelmus Erneſtus Tentzelius in ſupplemento Hiſtoriæ Gothanæ, Jenæ 1701. 4. præmiſſa vita Conradi, ſcripta a Melchiore Adamo & Tentzelii notis illuſtrata. Vide Acta Eruditorum An. 1701. pag. 162. ſeq. & Diarium Hanoverannum ejus anni (*c*) auctore Johanne Georgio Eccardo, menſe Aprili pag. 42. ſeq. Laudant ex merito Mutianum Eobanus Heſſus, poematum pag. 290. 345. & Johannes Stigelius Tomo III. poematum pag. 99. b. Hic fuit qui *beatæ tranquillitatis* uſque amantiſſimus, adeo non perdite amavit ſua, ut *quoniam iſta ſibi nuſquam ſatis placerent, ideo malle ſe frui aliorum ſtultitia*, arroganter vel commode magis, quam humani nihil a ſe alienum putans, judicaverit.

Conradi de Nyzza Congregatio multarum aquarum, ſive ſermones varii de Sanctis, inter MStos Codices Bibliothecæ Paulinæ Lipſienſis pag. 149.

Conradus Peregrinus, Toloſanus, Ordinis Prædicatorum, circa Annum 1290. cujus *Sermones* a quibuſdam memorantur.

Conradus Peutingerus Patricius Auguſtanus natus An. 1465. ſæculi XV. magnam partem adhuc vivendo attigit, licet anno ætatis LXXXII. An. 1547. demum rebus humanis valedixit 28. Decembris. Quoniam & ipſum inter inſtauratores naſcentium litterarum jure computare mihi videor, igitur de ejus in litteras meritis dicendi occaſionem hanc nolui prætermittere. Potero autem brevibus defungi, quoniam vita ejus & elogia ſcripta ſunt a multis, Henrico Pantaleone, Melchiore Adamo, Antonio Teiſſerio in elogiis Thuaneis, Voſſio, Seckendorfio, Chriſtiano Junckero (*im Ehren-Gedächtnis* Lutheri p. 183. (& a Niſſerone Tomo XIII. Memoriarum pag. 328. & noviſſime a V. C. Johanne Georgio Lottero in Epiſto-
la

(*a*) Tom. IV. Amœnitat. Litterar. V. C. Johannis Georgii Schelhornii pag. 419.

(*b*) DXXII.

(*c*) *Monathliche Auszuge* &c.

la ad Virum egregium Johannem Georgium Schelhornium de junctim edendis Peutingeri lucubrationibus, Lipſiæ 1731. 4. Acta Eruditorum A. 1731. pag. 196. Acta Eruditorum Germanica Sect. 161. Tom. XIV. p. 377. De Tabula veteri Geographica Peutingeriana in Bibliotheca Latina dicere me memini.

Conradus Philoſophus, infra, *Conradus Schirenſis*.

Conradus Pragenſis, cujus *Poſtilla ſtudentium* MS. in Bibliotheca S. Petri hujus Urbis Hamburgenſis. Vide B. noſtri Nicolai Staphorſtii Hiſtoriam Eccleſiæ Hamburgenſis Tomo III. p. 272. 284. 380.

Conradus Presbyter, ſupra & *Conradus a Mure*.

Conradus de Rondenberg, Abbas Joannis Baptiſtæ Rinaugienſis, Moguntinæ diœceſis defunctus An. 1486. de quo Trithemius cap. 860. de S. E. & illuſtrium Benedictin. II. 142. ſcripſit *de præparatione Sacerdotis ante Miſſam*, varias *Orationes collectas*, quas in capitulis ad fratres habuit, & Orationem *de ruina cordis*, aliamque de *cauſis ruinæ*, & aliam *de cura Paſtorali*. *Exercitium novitiorum*, & *de vinea Domini Sabaoth*.

Conradus Rufi Eſterlingenſis Scotus, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1319. cujus memoratur abbreviatio expoſitionis Thomæ Aquinatis in Evangelia.

Conradus de Saxonia Ordinis Prædicatorum, cujus *Chronicon* ab origine rerum ad Innocentium VI. A. 1360. MS. memorat Jac. Quetif Tomo I. Biblioth. Dominicanorum pag. 640.

Conradus de Saxonia, Ordinis Minorum, cujus commentarios in libros Biblicos, in libros IV. Magiſtri Sententiarum, Sermones de Tempore, Quadrageſimales & de Sanctis, ſuper Orationem Dominicam, & de Salutatione Angelica laudat Waddingus pag. 93. Bibl. Franciſcan.

Conradus Philoſophus, Monachus Cuſtos, Prior Cœnobii *Schirenſis*, diœceſis Friſingenſis, (Aventino (*a*) *Scheurnenſis*,) Ordinis Benedicti, defunctus Anno 1241. ſcripſit *Chronicon Schirenſe* ab Anno 1196. ad 1226. editum a P. F. Stephano, Abbate Schirenſi, cum additionibus & notis Anno 1623. in fol. & noviſſime Argentorati 1716. 4. cura Georgii Chriſtiani Johannis qui præter continuationem & privilegia Schirenſia adjunxit *Johannis Aventini* Annales Schirenſes, de quibus dictum ſupra, deſinentes in An. 1505. & continuatos deinde ad Annum 1708. Hic Conradus manu ſua, rogatu Abbatum ſuorum plus quam quadraginta ingentia volumina in membranis ſcripſit, quorum pleraque ab Aventino pag. 222. ſeq. enumerantur. Inter cæteros libros deſcripſit quoque Hiſtoriam Eccleſiaſticam, ad quam depinxit ſeptem artes liberales, & ad Aſtronomiam quidem Ptolemæum, contemplantem aſtra & ſtellas per tubum opticum quatuor ductus habentem. Vide Johannis Mabillonii iter Germanicum pag. 54. editionis a me curatæ Hamburgi 1710. 8. & de ſimili imagine in Codice Petri Comeſtoris ſæculo XIII. exarati memorias Trevoltinas Anni 1723. pag. 402. Illud unum reſtat inquirendum conſtetne idoneo aliquo argumento vel teſtimonio, num tubi vitris lenticularibus inſtructi, an dioptræ vitris vacuæ in imaginibus illis ſignentur, ut jam notare me memini IV. 14. Bibliothecæ Græcæ pag. 466.

Conradus Soltau, infra, *Conradus Verdenſis*.

Conradus Summenhart, Theologus Tubingenſis, & An. 1483. 1497. Rector, & Academiæ illius An. 1477. condendæ auctor optimo Principi Eberhardo Barbato, cognomine Probo: in Schutterano Cœnobio defunctus Anno 1501. Ejus ſcripta a Geſnero & aliis laudata hæc ſunt: *De XII. abuſibus Monaſticis* Oratio ad Patres Benedictinos in Capitu-

(*a*) Vide Voſſium pag. 456. & 458.

tulo Hirſaugienſi, Tubingæ 1498. 4. Tractatus bipartitus, *quod Deus homo fieri voluerit, quodque Meſſias in Lege & Prophetis promiſſus non ſolum homo, ſed & Deus eſſe debuerit*, quinquaginta amplius Sacræ Scripturæ Hebræorumque teſtimoniis & rationibus confirmatus. ibid. 1494. 4. *De contractibus* licitis atque illicitis pro foro Conſcientiæ & Theologico, ſeptipartitum opus. Haganoæ 1515. Venetiis 1580. fol. *In ſententias Petri Lombardi Concluſiones. In univerſam Ariſtotelis Phyſicam*, de Phyſico auditu, de Cœlo, de generatione & corruptione, de meteoris & de anima, occaſione ſumta ex ſumma Alberti Magni. Baſileæ 1517. fol. * ſcripſit præterea *tractatum bipartitum de decimis defenſivum* (male Simlerus ſcribit *defenſivis*) *opinionis Theologorum adverſus communiter canoniſtas de quota decimarum, ſi debita ſit jure divino vel humano, in Univerſitate Tubingenſi lectus, ſolemniterque an.* 1497. *diſputatus*. Fol. Hagenoæ 1497.

Conradus Teuto, ſupra, *Dominicanus*.

Conradus Thuricenſis, ſive *Tigurinus*, ſupra, *a Mure*.

Conradus Tremonius, Carmelita circa Annum 1419. ſcriptor Catalogi de Viris illuſtribus ſui Ordinis, laudatus Trithemio, Sixto Senenſi, aliiſque.

Conradus S. Udalrici, a quo univerſalem Hiſtoriam Voſſius ait deductam uſque ad Annum 1334. eſt, de quo infra, *Conradas Welling*.

Conradus Vercerius Lucemburgenſis, Maximiliani I. Imperatoris a ſecretis, cujus libellus *de rebus geſtis Henrici VII.* Imperatoris, extincti (*a*) A. 1313. 14. Auguſt. Poſt editionem Haganoenſem & Hervagianam A. 1532. immo 1531. exſtat in Tomo ſecundo Hiſtoriæ Orientalis vulgatæ a Reinero Reineccio, Helmſtadii 1585. 4. & in Urſtiſii ſcriptoribus, Baſileæ 1584. & Francof. 1670. fol. Tom. II. pag. 63. 73. una cum Henrici VII. Epiſtola ad Johannem de Elnbogen, Cœnobii Waldſaſſenſis in Nariſcis Abbatem Ciſtercienſem. Ejuſdem Conradi Hiſtoria *de duabus ſeditionibus Siciliæ* ſub Imperio Caroli V. Imperatoris & Regis Hiſpaniæ A. 1517. Haganoæ 1531. 4. Baſileæ 1532. & in theſauro ſcriptorum & antiquitatum Siciliæ Burmanniano parte V. Lugd. Bat. 1722. fol.

Conradus Soltovv, Luneburgenſis, Epiſcopus *Verdenſis* defunctus A. 1407. apud Albertum Crantzium XI. 3. metropoleos, ut homo ventri & gulæ deditus infamatur, *quam infamiam*, inquit, *illatam profeſſioni, merito ingemiſcunt boni Theologi, quibus aliud ſtudium eſſe ſolet & debet, quam ut ventri ſerviant*. Hujus Conradi *Poſtilla ſuper Evangelia per totum annum*, MS. in Bibliotheca S. Petri hujus Urbis. Vide B. Staphorſtii Hiſtoriam Eccleſiæ Hamburg. Tom. III. pag. 380.

Conradus Epiſcopus *Ultrajectinus* (*b*) ab Anno 1075. ad 1098. & Comes Oſt-Friſiæ apud Henricum IV. Imperatorem gratioſus, habuit Anno 1085. *Orationem ad Principes Imperii* in Conventu Gerſtungenſi pro Henrico IV. quam ex Aventino exhibet Goldaſtus in Apologiis pro Henrico IV. pag. 48. Eidem a nonnullis tribuuntur *libri tres de unitate Eccleſiæ conſervanda*, ſive *Apologia pro Henrico IV. contra Hildebrandi*, ſive *Gregorii VII.* Epiſtolam ad Hermannum, Metenſem Epiſcopum, quam *Bruno*, (de quo ſupra) hiſtoriæ ſuæ inſeruit, & adverſus Epiſtolas Stephani

(*a*) Mortem Henrici, Vecerius narrat his verbis, *Varia de genere mortis opinio. Nonnulli venenum malum niveo libello inditum aſſerunt, quod per ineffabilia myſteria commutatum quotannis morituri que libamus. Monachos Prædicatoris Ordinis, quibus ille miniſtris utebatur in ſacrificiis, horrendi facinoris extitiſſe auctores, eamque rem* Beneventus Imolenſis, *ſeculi ejus, in litteras retulit. Fuiſſe tamen poſtea ex ea familia*, Carthuſienſis in Faſciculo *tradit, qui re delata ad Pontificem Maximum, decretum cauſa cognita impetrarint, quo innoxius ejus veneficii Ordo univerſus pronunciatus fuerit*. De Beneventi hujus libro Auguſtali ſupra. Per *Carthuſienſem* intellige VVernerum Roleſinkium, notum faſciculi temporum ſcriptorem.

(*b*) Sammarthani Tomo I. Galliæ Chriſtianæ pag. 828. ſeq.

ni *Herrandi* & *Monachi* cujuſdam *Hirſaugienſis*. Ab aliis autem *Venerico* Vercellenſi adſcribitur, ab aliis rectius, ut videtur *Waltramo* Epiſcopo Numbergenſi, de quibus ſuo loco. Hanc apologiam primus ex Bibliotheca Fuldenſi vulgavit, Ulricus Huttenus, in ædibus Johannis Schæferi, Moguntiæ 1520. 4. inde Simon Schardius Baſileæ 1566. fol. Goldaſtus in Apologiis pro Henrico IV. pag. 53. Hanov. 1611. 4. & Freherus Tomo I. ſcriptorum rerum Germanicarum pag. 153. (editionis novæ pag. 244.) Vide ſis etiam Matthiam Flacium in Catalogo teſtium veritatis, Burchardum Gotthelf Struvium in Bibliotheca antiqua An. 1705. pag. 59. & ad Freherum Tomo I. pag. 234. ſeq. Jacobum Buckardum in vita Hutteni Tomo II. pag. 28. ſeq. ubi Epiſtolam ejus ad Eobauum Heſſum de hac apologia, dignam lectu exhibet.

Conradus Abbas *Urſpergenſis*, ſupra, *de Lichtenau*.

Conradus Welling, Monachus Auguſtanus S. Afræ Ordinis Benedictini, qui cum fratre *Ulrico Welingio*, Monacho S. Udalrici, compoſuit *Continuationem Annalium Henrici Steronis* ab Anno 1301. ad 1334. Edidit Freherus Tomo I. ſcriptorum rerum Germanicarum pag. 581. 596. editionis novæ. Plura infra in *Henrico Sterone*. De Wellingiano hoc labore tribus locis agit Voſſius, pag. 512. ubi *Conradum S. Udalrici* vocat & p. 502. 571.

Conradi Wengeri, Canonici Brixinenſis, Commentarium *de bello inter Venetos & Sigiſmundum*, Archiducem Auſtriæ, Anno 1487. ſq. geſto exhibet Freherus Tom. II. Germ. pag. 449. 458. editionis novæ Struvianæ, ſecutus editionem Baſileenſem 1544. 8. cum Coriolani Cepionis Dalmatæ libris III. de geſtis Ducis Veneti, Petri Mocenici.

Conradus Cocus *de Wimpina*, ſive ex Fagis (Buchonia, ſive Buchovia) Wimpinenſis, oppido Odenvvaldenſi, diœceſis Herbipolenſis, Canonicus Eccleſiarum Cathedralium Brandenburgenſis & Havelbergenſis, Profeſſor Academiæ Lipſienſis, unde ad erigendam novam Academiam Francofurti ad Oderam, & ad Theologiam ibi docendam accitus An. 1506. Rector ejus primus exſtitit, obiitque An. 1531. Fuit inter præcipuos D. Lutheri adverſarios, & fortaſſe etiam architectus Theſium Tetzelianarum: etiam inter eos, qui contra Articulos Torgenſes & Auguſtanam Confeſſionem in Comitiis Auguſtanis ſcripſerunt. Vitam ejus præter auctorem Centuriæ ſcriptorum a Madero editæ num. 75. Seckendorfium, Lœſcherum, Bælium, & in memorandis Francofurtanis pag. 70. & in elogiis Profeſſorum Francofurtenſium Johannem Chriſtophorum Becmannum, ſingulari libello tradidit V. C. Chriſtianus Gotthold Wiliſch, eamque præmiſit Carmini Wimpinæ verſuum 1881. ex edit. Lipſienſ. 1497. *de Alberti Animoſi, Saxonum Ducis, expeditionibus bellicis*, quod in tres libellos digeſtum legit auctor Centuriæ, atque incipit: *Saxonicos revocare duces conabor avitos*. (*a*) Altenburgi 1725. 8. Ex eodem catalogum ſcriptorum Wimpinæ hoc loco excerpere, operæ pretium duxi, ſed paullo alio digeſtum ordine.

1. *Farrago Miſcellaneorum*, collecta a *Johanne Romberch a Kyrſpe*, Dominicano Colonienſi, Coloniæ 1531. fol. in quibus liber de ortu, (*b*) progreſſu & fructu S. Theologiæ. Palillogia de faſtigio Theologico libri III. De nobilitate Chriſti, libri totidem: De laudibus Chriſti, Panegyricus quintuplex, de ſublimitate ejus, de admirabilitate, bonitate, clementia, & amabilitate. De ſignis & inſomniis, eorumque interpretationibus libri III. De ſex ſophorum erramentis eorumque confutationibus libri III. Oratio in primitiis Alberti, Archiepiſcopi Magdeburgenſis, Marchionis Brandenb. habita Berlinii in æde D. Mariæ A. 1513. Alia in electione Rectoris Academiæ Lipſienſis. In ſtatuto-rum

(*a*) Pavillon *der Muſen* pag. 241. ſeq.

(*b*) *Sammlung von Alten und Neuen* An. 1732. p. 18.

rum lectione, Orationes II. Alia in commendationem S. Theologiæ: & A. 1503. Lipſiæ in æde S. Thomæ habita in gratiam Cardinalis Melchioris. Univerſitatis ſtudii Francofurtani ad Oderam invulgatio A. 1506. 26. Febr. Ad Francofurdianam Academiam die Pentecoſtes A. 1514. Ad eandem, Cotbuſiam translatam ob inclementiorem aerem & peſtiferum. Ad clerum in Studio Francofurdiano An. 1529. Ad Academiam Francofurdianam in aſſumtione B. Virginis: In Carthuſianos Francof. Ad Academiam Francofurdianam in Paſchate. Pro auſpiciis Diſputationis Quodlibeticæ An. 1510.

2. *Errologium*, ſive Tractatus de erroribus Philoſophorum in Fide Chriſtiana, Ariſtotelis, Commentatoris Avicennæ & Alkindi, cum confutationibus eorundem. Lipſiæ 1493. 4.

3. *Sectarum*, *errorum*, *hallucinationum* & ſchiſmatum ab origine ferme Chriſtianæ Eccleſiæ ad Wimpinæ tempora conciſioris anacephalæoſeos, una cum aliquantis Pigardicarum, Wigleficarum & Lutheranarum hæreſium confutationibus, librorum partes tres. Francofurti ad Oderam 1528. fol. Apologiæ quinque pro Theologia *contra Martinum Pollichium Mellerſtadium*. (*a*) Cribratio contra ejuſdem tergiverſationes & adverſus Mellerſtadianas offenſiones reſponſio Apologetica.

4. *Super IV. libros Sententiarum* epitome variarum opinionum, cujus liber primus excuſus Lipſiæ.

5. *Explanatio initii Evangelii ſecundum Joannem*, & *Symboli Athanaſiani*.

6. *De Fato*, *de Providentia*, *de Prædeſtinatione*, & *de bona fortuna* libri XII. De ſingularibus argumentis libri tres.

7. *Euchariſtiæ memorabilia*. *Glaubens Spiegel 1666.* 12.

8. De *S. Annæ* trinubio & trium filiarum ejus aſſervatione libri III.

9. Opus *Quodlibeticæ diſputationis*.

10. *De hypocriſi*, *ſuperſtitione & divinatione*, in quo opere deprehenſus eſt Joannis Pici veſtigiis inſiſtere.

11. De eo *an animati Cæli poſſint dici*, & *de animarum Cæli nobilitate*.

12. *Editio proprietatum Logicalium* libri quatuor.

13. *Præcepta coagmentandi Rhetoricæ Orationes*.

14. *Orationes* duæ An. 1503. in exceptionem Legati Cardinalis Gurzenſis: alia habita in Aula Doctorali Studii Lipzenſis pro receptis inſignibus a Legato. Congratulatoria pro Cardinale Brixienſi. Invocatoria in miſſa Quodlibeti Lipſenſis, An. 1497.

15. *De Univerſitate & Civitate Lipſenſi*, Carminum libri duo.

Conſentius Grammaticus Conſtantinopolitanus, de cujus libello *de duabus Orationis partibus* Nomine & Verbo dixi in Bibliotheca Latina IV. 7. Alius ut videtur *Conſentius*, ad quem Sidonii lib. VIII. Epiſtola 4. Certe alius *Q. Conſentius*, quem laudat Svetonius in Terentii vita.

Conſtantis Sacerdotis Sermonem *de paſſione & gloria B. Emmerammi* Martyris edidit Bernardus Pez Tomo IV. Anecdotorum parte 2. pag. 24. 26. De B. Emmerammo hoc dictum ſupra in *Arnoldo* p. 360. & 351. in *Aribone*.

Conſtantinus Papa ab Anno Chriſti 708. Mart. 4. ad 715. Mart. 18. Ejus brevis *Epiſtola ad Brithwaldum*, Archiepiſcopum Cantuarienſem, de viſione Egvini Epiſcopi Wigornienſis pro ſuadendo imaginum cultu, & de Concilio habendo, inſtituendoque Cœnobio exſtat apud Speelmannum Tomo I. Conciliorum Britanniæ pag. 213. Labbeum Tomo VI. Conciliorum pag. 1397. Harduinum Tomo III. pag. 1827. Alia *ad Edaldum*, Archiepiſcopum Viennenſem, quam Ludovicus Jacobus pag. 58. Bibliothecæ Pontificiæ jam notavit legi in Bibliotheca Floriacenſi, & in Antiquitatibus Viennenſibus Johannis Lievræi. De eo num *Canones Trullanos* confirmaverit hic Conſtantinus, vide ſis Pagium ad Annum Chriſti 710. num. 2. Ad hunc,

(*a*) Vide D. Val. Erneſti Lœſcheri Acta Reformat. Tom. I. pag. 87. ſeq.

hunc, Johannis Conſtantinopolitani Epiſtola Apologetica apud Labbeum Tomo VI. pag. 1410. Harduinum Tomo III. pag. 1838.

Conſtantinus, Anti-Papa ab Anno 767. 5. Julii, cujus *duæ Epiſtolæ* ad Pipinum, in Codice Carolino 98. & 99. de quo ſupra. Vide eundem Pagium ad Annum 747. num. 3. ſeq.

Conſtantinus, *Afer*, vide mox, *Caſſinenſis*.

Conſtantinus Cæſareenſis, cujus hiſtoriam Romanam ex Latino Græce vertit Georgius Zegabenus. Vide Allatium de Georgiis pag. 350. (Tom. X. Bibliothecæ Græcæ pag. 679.)

Conſtantinus Carthuſianus, infra, *Peregrinus*.

Conſtantinus Afer ex Carthagine, Monachus ab Anno 1086. *Caſſinenſis*, Antonino Florentino Tom. III. ſummæ hiſtor. pag. 583. *Conſtantinus Philoſophus*, Petro Diacono cap. 23. de viris illuſtribus Caſſinenſibus, *Philoſophicis ſtudiis pleniſſime eruditus Orientis & Occidentis Magiſter, novuſque effulgens Hippocrates*. Vide & Leonem Oſtienſem III. 34. Plura Medici & Philoſophi argumenti ipſe ſcripſit, alia ex Græco, Hebraico, Arabico Latine vertit, quæ retuli in Bibliotheca Græca VI. 9. Tom. XIII. pag. 123. ſeq. Opera junctim edita Baſileæ 1536. fol. 2. Voll. recenſet Geſnerus.

Conſtantinus, ſive potius *Conſtantius*, (*a*) Presbyter *Lugdunenſis*, circa Annum 480. cui Sidonius Apollinaris Epiſtolas ſuas deſecandas limandaſque commiſit, ſcriptor *Vitæ S. Germani*, Autiſſiodorenſis Epiſcopi A. 448. defuncti, ad Patientem (*b*) Lugdunenſem & Cenſorium Autiſſiodorenſem Epiſcopos, libris II. qui exſtant apud Surium & in Actis Sanctorum 31. Julii. Vide Tillemontii memorias Eccleſ. Tom. XV. pag. 6. ſeq. & Dominicum de Colonia in hiſtoria litteraria Lugdunenſi Tom. I. parte 2. pag. 184. ſeqq. De eodem S. Germano infra, *Ericus*.

Conſtantinus Peregrinus Carthuſienſis, auctor *ſpeculi* aurei *animæ* peccatricis de cognitione ſui, poſt vetuſtam editionem excuſi Antvverp. 1635. 8. Fratris Peregrini in regionem Divinæ paginæ peregre proficiſcentis ſermones de tempore & Sanctis per circulum anni, A. 1493. 4. Vide Tobiæ Eckarti Catalogum MSS. Bibliothecæ Quedlimburgenſis p. 43.

Conſtantius ex eremitis Hieronymianis Petri de Piſis, Ordinis Prædicator. A. 1460. in Monaſterio S. Raphaelis Venetiis, ſcripſit de martyrio *Antonii de Ripolis*. * Qui ſane Religioſorum ordo plane diverſus eſt ab ordine Prædicatorum; quare emendandus eſt hic Fabricius, qui hunc ſcriptorem Dominicanis accenſet. Porro Conſtans iſte ex inſula ſive Cypro, ſive Capri (variant enim MSS. Codd.) natus eſt. Hiſtoriam ejus de martyrio Antonii Ripolani produxerunt Bollandiani ſocii ad diem 29. Auguſti. Erat Antonius Tripolanus Ripoli in Pedemontio natus ex ordine Prædicatorum ſacerdos, qui a piratis captus Tunetum translatus fuit, ubi martyr occubuit.

Conſtantius de Fabriano Picenus Ord. Præd. defunctus Aſculi An. 1481. ſcriptor *Vitæ* Magiſtri ſui *Conradi Brixienſis* aliorumque ejuſdem Ordinis & *ſermonum* de tempore & de Sanctis. Diverſus ab hoc *Conſtantinus de Aſculo*, Dominicanus & ipſe circa Annum 1348. cujus *quæſtiones* memorant Philoſophicas, Theologicas, Canonicas.

Conſtantii liber *de naturis liquidorum*, cuncta includens accidentia & effectus aquæ, vini, olei, nivis, roris, pluviæ, pruinæ, fontium, maris, fluvii, ſtagni & cujuslibet liquoris. Hunc ſuo tempore Cadurci repertum teſtatur auctor Lu-

(*a*) Conſtantium Epiſcopum vocant Iſidori Codices cap. 4. de S. E. ubi fortaſſe legendum *Conſtantius Epiſcopi Germani vitam contexuit*, non *Conſtantius Epiſcopus*.

(*b*) Vide Sandium ad Voſſium pag. 12. ſeq. & de Cenſorio ſive Cenſurio Jacobum Baſnage ad Caniſium Tom. I. p. 404.

ta prodiit Venetiis 1662. 4. Italice.

De *Caſpare Contareno* Cardinali, qui Ann. 1542. Bononiæ diem obiit ſupremum, Johannes Caſa in ejus vita, præmiſſa operibus Contareni junctim editis Pariſiis 1571. Venetiis 1589. fol. illuſtris Seckendorfius libro tertio hiſtoriæ Lutheraniſmi, Andreas du Sauſſay continuatione Bellarmini de S. E. pag. 13. ſeq. Nicolaus Comnenus Papadopoli Tomo II. Gymnaſii Patavini pag. 47. & Niſſeronus Tomo XXII. memoriarum pag. 331. In operibus a fratris filio Aloyſio Contareno editis continentur: *De Elementis libri V. Primæ Philoſophiæ* ad Paulum Juſtinianum eremitam Camaldulenſem *libri VII.* pag. 93. *De immortalitate animæ* adverſus Pomponatium, cujus auditor per aliquod tempus fuerat, *libri II.* pag. 179. *Non dari quartam figuram ſyllogiſmorum ſecundum opinionem Galeni*, ad Oddum de Oddis p. 233. *De Homocentricis* ad Hieronymum Fracaſtorium pag. 238. *De ratione anni* ad Joannem Geneſium Sepulvedam pag. 253. *De Magiſtratibus & Republica Venetorum* (a) *libri V.* pag. 261. *De Sacramentis Chriſtianæ Legis & Catholicæ Eccleſiæ libri IV.* pag. 329. *De Officio Epiſcopi libri II.* pag. 401. *Scholia in Epiſtolas Pauli* ad Romanos pag. 435. in I. & II. ad Corinthios pag. 448. 464. ad Galatas pag. 475. ad Epheſios p. 482. ad Philippenſes p. 492. ad Coloſſenſes pag. 497. in utramque ad Theſſalonicenſes p. 503. 505. & utramque ad Timotheum pag. 507. 511. ad Titum pag. 513. & ad Hebræos pag. 515. *Catecheſis*, ſive Chriſtiana inſtructio pag. 533. *Conciliorum magis illuſtrium ſumma* ad Paulum III. Pontificem Maximum p. 546. *Contra Articulos*, ſive *Quæſtiones Lutheri* pag. 564. *De poteſtate Pontificis*, quod Divinitus ſit tradita, ad Nicolaum Teupolum pag. 581. *De Juſtificatione* pag. 588. *De libero arbitrio* pag. 597. *De Prædeſtinatione* pag. 604. *In Pſalmum CXXII. Ad Te levavi oculos meos* p. 623. 627.

De *Franciſco Contareno*, *Nicolai* filio, Balthaſar Bonifacius in elogiis Contarenis ad Dominicum Molinum 1623. 8. & Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XII. pag. 332. Hujus præcipuum opus *de rebus* quibus ipſe interfuit fortiter geſtis *in Hetruria* A. 1453. a Rege Neapolitano Alphonſo, a Venetis & Senenſibus *libri III.* adverſus Florentinos & Ildibrandinum Urſinum Comitem Petilianenſem, inde ubi deſiit Barthol. Facius in commentariis de rebus geſtis ejuſdem Alphonſi. *Eademque eſt cauſſa*, inquit Voſſius pag. 582. *cur Johannes Michael Brutus, cum prius Facii illud Volumen edidiſſet, poſtea etiam egregium hoc Contareni opus publici juris fecerit*, editum Lugd. 1562. 4. Venet. 1623. 4. & noviſſime in Theſauro Italiæ Burmanniano Tomo VIII. parte 2.

Georgium Contarenum præclaris ingenii monumentis, æternitatis laudem conſecutum eſſe ſcribit Tomaſinus in elogiis poſterioribus pag. 278. Quoniam autem purpuratis cum principibus adſcribit, puto eum loqui de Caſpare.

Hieronymus Contarenus præter totius Orbis deſcriptionem Venetiis 1605. 4. publici juris fecit Opus quod vocatur aureum in Thomam Aquinatem de Ente & Eſſentia. ibid. 1606. 8.

Joannem Baptiſtam Contarenum, Patricium Venetum, laudat Phyſicorum addictum perſcrutationi Johannes Imperialis in Muſeo pag. 205. Ejus de Deo & quæ ex Deo efluxere libri III. prodierunt Venetiis 1594. 4. quæſtiones Peripateticæ de rebus naturalibus ad mentem Ariſtotelis examinatæ. ibid. 1617.

Johannes Petrus Contarenus de Bello Turcico Selimi contra Venetos ſcripſit Italice, qui liber Latine verſus a Nicolao Stupano prodiit Baſileæ 1573. 4.

Julius Contarenus, Epiſcopus Bellunenſis Concilio Tridentino ſub Pio II. interfuit, & cuncta fidei & *Jeſu Chriſti* meritis, nihil operibus noſtris adſcribens, indignationem multorum ſubiit me-

(a) Vide Conſpectum Theſauri Eruditorum Italiæ pag. 93. ſeq.

Digitized by Google

memoriamque recentavit veterum accuſationum quas patruus ejus Caſpar Contarenus ſubierat, quod eadem ſentire ſe non diſſimulaſſet. Vide Seckendorfii hiſtoriam Lutheraniſmi Tom. III. p. 602.

Ludovicus (Luigi) idem cum *Aloyſio Contareno*, de quo ſupra.

Nicolaus Contarenus, poſtea Dux Venetus, florenti ætate ſex libros *de rerum perfectione* compoſuit, qui excuſi ſunt Venetiis 1576. Lugduni 1588. 8. De hiſtoria ejus Veneta ab Anno 1598. ad 1628. quam Italice ſcripſit, nec edidit, vide Nicolaum Comnenum Papadopoli de Gymnaſio Patavino Tom. II. pag. 126. Libellus de modo electionis Ducis Veneti prodiit Italice Romæ 1630. 4. Obiit Nicolaus An. 1631. ætatis 75.

Paulus Contarenus in eloquentia Paulo Manutio uſus eſt præceptore, quem vide ſis lib. I. Epiſt. XI.

Petrus Maria Contarenus ſcriptor Compendii Politici, & artis militaris, quæ utraque prodiere Italice Venetiis 1601. & 1602. utraque obvia in Bibliotheca Bodlejana.

Simon Contarenus, Procurator S. Marci, defunctus Anno 1633. cujus aliquot volumina commentariorum de legationibus ab ipſo cum laude obitis apud Venetos ſervari notat Jacobus Philippus Thomaſinus in elogiis poſterioribus Anno 1644. editis pag. 282.

Thomas Contarenus, quem de humana tranquillitate ſcripſiſſe, libro Venetiis A. 1572. edito, ex Kœnigio didici.

Vincentius Contarenus Mureto in eloquentia Magiſtro uſus, humaniores litteras docuit Patavii, & rebus humanis valedixit A. 1617. de quo Thomaſinus in elogiis poſterioribus pag. 179. Martinus Hanckius libro 2. de Romanarum rerum ſcriptoribus cap. 42. pag. 171. ſeq. & Nicolaus Comnenus Papadopoli in Hiſtoria Gymnaſii Patavini pag. 348. Hic eſt, qui præter *variarum lectionum librum*, Venetiis 1606. 4. editum vulgavit eruditos *de re frumentaria* & *de militari Romanorum ſtipendio*, commentarios, in quibus Lipſium non raro ſupplet & emendat. ibidem 1609. 4. & in Theſauri Græviani Tomo VIII. & X. *Virgilii laudatio* A. 1593. MS. Patavii teſte Thomaſino pag. 77.

Robertus Conton, infra, *Couton*.

Coperius Magiſter, ſcriptor *rerum Vicentinarum* non ex alio notus mihi quam ex Cangio. * Muratorio teſte in præfatione ad Fragmenta hiſtoriæ Vicentinæ Conforti Pulicis Rer. Ital. Script. tom. XIII. pag. 1235. illi omnes, quibus Coperii hujus nomen innotuit, debent id Joanni Baptiſtæ Pajarino, qui hiſtoriam Vicentinam ſcribebat vernacule ſæculo XV. Ille enim profeciſſe ſe fatetur ex *Magiſtro Coperio antiquiſſimo rerum Vicentinarum ſcriptore*.

Copingerus, infra, *Gvilelmus Copingerus*.

Annales *Corbejæ* Saxonicæ antiqui ab Anno 815. uſque ad 1471. poſt primos auctores interpolati & ad illud tempus continuati ab *Antonio Snakenburgio* Monacho Corbejenſi & deinde Hersfeldenſi defuncto An. 1476. Vide illuſtris Leibnitzii prolegomena ad Tomum ſecundum ſcriptorum Brunſvicenſium num. XXV. Primus Annales illos vulgavit Chriſtianus Franciſcus Paulini in rerum & antiquitatum Germanicarum ſyntagmate, Francof. 1698. 4. & poſt eum laudatus Leibnitius Tom. II. pag. 296. 319.

Aliud *Chronicon breve Corbejenſe* ab An. 822. ſive enumerationem Abbatum fratrumque uſque ad Wickboldum Abbatem, qui An. 1147. expeditioni contra Slavos, Obotritos & Luticios interfuit, editum cum notis ab Henrico Meibomio Tom. I. pag. 753. 755. ſubjunctis notis pag. 758. ſq. & Litania veteri Corbejenſi pag. 762.

Petrus de Corbolio, ex Canonico Pariſienſi Cameracenſis Epiſcopus & deinde ab Anno 1200. ad 1222. Archiepiſcopus Senonenſis. Præter *Summam Quæſtionum Theologicarum*, quam MS. evolvit Launojus, ſcripſit *Commentarium in Pſal-*

Pſalmos. Vide quæ Oudinus Tomo III. pag. 33. ſeq. ex Sammarthanis Tomo I. Galliæ Chriſtianæ pag. 635. & Bulæo Tom. IV. & V. hiſt. Academiæ Pariſienſis pag. 106. Ex Henrici Gandavenſis cap. 33. de Scriptoribus Eccleſ. ad de eundem Corbolienſem etiam *totum Apoſtolum expoſuiſſe ſubtiliter & copioſe, appoſitis SS. Patrum ſententiis, locis ſingulis convenientibus*.

Ælius Junius (*a*) *Cordus*, qui Maximinorum & Gordianorum temporibus, ſingulari homo ingenio non niſi obſcuriorum Imperatorum vitas tradere & in his minuta ac frivola ad fabellam uſque perſequi & voluptates domeſticas infimaſque res duxit operæ pretium. Vide quæ pag. 179. ſeq. Voſſius ex Julii Capitolini Maximinis cap. 4. 6. 12. Maximino juniore cap. 1. 2. 3. 5. Gordianis cap. 2. 12. 14. 17. 19. 21. 22. 26. 31. 33. Maximino & Balbino cap. 4. 12. Recentiore memoria celebratur *Euricius Cordus* Simeſuſius, Heſſus, Poeta & Medicus excellens, defunctus Bremæ 1526. Vita ejus ab Henrico Meibomio præmiſſa ejus *poematibus* editis Helmſt. 1614. 8. in quibus *Nicandri* theriaca & alexipharmaca latino reddita carmine. Videndi etiam de eodem Melchior Adamus in Medicorum vitis, Joachimus Camerarius in vita Eobani Heſſi, Henricus Pantaleon Tomo II. proſopographiæ pag. 163. Jacobus Gaddius Tomo I. de ſcriptoribus non Eccleſiaſticis, Petrus Lotichius in Bibliotheca poetica parte 3. pag. 41. & Philippus Julius Rehtmayerus hiſt. Eccleſiaſt. Brunſvic. Tom. III. pag. 34. ſeq. ubi etiam de ejus *Anti-Lutheromaſtige* & *parænetico pro agnoſcenda Vera Religione* ad Carolum V. Imperatorem. De *Botanologico* ejus, *judicio de herbis*, *de ſudore Anglico*, & concluſionibus *de abuſu uroſcopiæ* adeundi Bibliothecæ Medicæ ſcriptores, & Joſephus Pitton Tournefort iſagoge in rem herbariam, præmiſſa inſtitutionibus rei herbariæ præclari ejus viri. Filius Eurycii *Valerius Cordus* præcocibus annumerandus eruditis, qui herbarum vires adoleſcens ſenibus traditur expoſuiſſe, defunctus Romæ An. 1544. ætatis 28. Ejus effigies & elogium in iconibus Ioannis Sambuci num. 51. Vita apud Melchiorem Adamum in Medicis pag. 19. De *notis* ejus *in Dioſcoridem*, *Diſpenſatorio*, ſcriptiſque aliis, videndus Joannes Jacobus Mangetus in Bibliotheca Medica Tom. I. pag. 116.

Ambroſius Coriolanus, rectius *Coranus* ex Cora oppido Volſcorum, Magiſter Generalis eremitarum S. Auguſtini ab Anno 1478. ad 1485. Scripſit *Commentarium ſuper regulam S. P. Auguſtini. Commendationem ejuſdem Regulæ. De vita & laudibus S. ejuſdem Patris, ac Orationes tres in ipſius encomium. Defenſorium Ordinis, ſeu Apologiam contra Euſebium Tarviſinum & Euſebium Mediolanenſem, Congregationis Friſionariæ Canonicos. Chronica Ordinis, ubi de Viris illuſtribus ſanctitate & doctrina, ac de Generalibus, nec non de privilegiis*. Junctim edita Romæ 1481. & Argentinæ 1490. fol. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XIX. p. 378. ſeq. & ex illo emenda Voſſium alioſque qui Dominicanis adſcribunt, quorumque errorem etiam notavit Jacobus Quetif Tomo I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 907. *Vita Chriſtinæ Spoletanæ* & *de laudibus Urbis Romæ* lucubratio perinde ut alia ſupra memorata adhuc inedita deliteſcunt.

Coriolanus Cepio, ſive *Cippicus*, de quo ſupra, *Cepio*. Vide ſis etiam Hallervordi ſpicilegium de Hiſtoricis Latinis pag. 699.

Corippus, infra, *Creſcentius*.

Petrus Coriſinus, infra, de *Corſinis*.

Bernardinus Corius Marci Filius, Patricius Mediolanenſis, a Voſſio Latinis Hiſtoricis accenſetur, licet noverat Italice ab eo ſcriptam *Hiſtoriam Mediolanenſem*, quæ in Anno 1499. deſinit, & abſoluta ab auctore propriiſque ſumti-

(*a*) De *Cremutio* Cordo Annalium ſcriptore dictum ad Dionis pag. 619. & in Bibliotheca Latina. De Cordo Poeta vitioſo, ad Juvenal. Sat. 1. verſ. 2.

lus edita eſt Mediolani A. 1503. quadrageſimo ætatis: recuſa deinde Johanne Maria Bonello curante Venetiis 1554. & nimium libertatis ſibi permittente in alterandis truncandiſque variis locis Porcacchio 1565. atque inde Patavii 1646. Vide iterum Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXIII. pag. 385. ſqq. Hiſtoriæ ſive Annalibus Mediolanenſ. ſubjiciuntur *Vitæ Imperatorum* a Julio Cæſare uſque ad Fridericum Barbaroſſam Henrici VI. Parentem. Vitas autem quas idem Corius promiſit Poetarum, fœminarum illuſtrium, Philoſophorumque Græcorum & Latinorum nunquam in lucem datas ab eo accepimus. Corio Mediolanum non minus debere quam Livio Romam, ſcripſit in peplo Italiæ lib. 1. cap. 49. Joannes Matthæus Toſcanus. Atque ut recte Jovius in elogiis monuit, non debet ſtylus impolitior auctoritati hiſtoriæ ejus detrahere, quam fides & rerum alibi non obviarum (*a*) copia commendat. De Johannis Pauli Mazzuchelli diſſertatione apologetica pro Mediolanenſi hoc Hiſtorico contra Hieronymum Vidam, quam ſub nomine Juſti Vicecomitis edidit Bergomi 1712. 8. vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. IX. pag. 294. & Acta Eruditorum Anno 1712. pag. 502. * Optime hæc omnia Fabricius, ſed extra ſuum locum. Nam Mediolanenſis hiſtoria Bernardini Corii latini nihil habet præter titulum. Ita pariter vitæ Imperatorum nonniſi Italice ſcriptæ ſunt a Corio. Quare ſcriptor iſte a latinis ſcriptoribus plane alienus eſt.

Adamus de Corladon Canonicus B. Mariæ Laudunenſis & Decanus circa A. 1200. ſcripſit *Ordinarium Eccleſiæ*, ſive *Ordinem Divini Officii in Eccleſia Laudunenſi:* editum ab Antonio Belloto, Laudunenſi Decano cum ampla additionum farragine Pariſiis 1662. fol. 2. Voluminibus. Ejuſdem Corladonis *variæ quæſtionum in ſacram Scripturam ſolutiones* tribus in folio Voluminibus, MStæ in Galliæ Bibliothecis. Vide Oudinum Tomo II. pag. 1702. ſeq.

Antonius Cornazanus, de quo ſupra & Voſſius p. 627.

Cornelius Capitolinus citatur a Trebellio Pollione in XXX. Tyrannis cap. 15. ubi de Odenato, ejuſque conjuge Zenobia. De aliis Corneliis ſcriptoribus dictum in Bibliotheca Latina.

Cornelius A. 251. Fabiano datus in Epiſcopatu Romano ſucceſſor, deinde in Decii perſecutione poſt paullo plus quam anni ſpatium, pro Chriſto obiit martyrium, cujus memoria recolitur in Martyrologio Romano 14. Septembris. Diligentiſſime Epiſtolas hujus Cornelii genuinas & ab aliis ad eum ſcriptas collegit recenſitaſque, & notis illuſtratas edidit Petrus Couſtant in Epiſtolis Romanorum Pontificum, ubi poſt quatuor S. Cypriani ad eum Epiſtolas exhibet 1. Cornelii *duas* (*b*) *ad S. Cyprianum* pag. 134. 135. & poſt alias Cypriani duas, 2. Cornelii *ad Fabium Filium Antiochenum* pag. 146. Græce & Latine ex Euſebii VI. 43. hiſt. Hinc poſt alias quatuor Cypriani, Notitiam Epiſtolarum plurium ſive ipſius Cornelii (*c*) aut ad eum vel de ejus rebus apud veteres ſcriptores memoratarum, quæ interciderunt. pag. 195. 206. Suppoſita autem eſſe arguitur, quæ a Johanne a Boſco edita in Bibliotheca Floriacenſi, a Baronio ad Annum 255. num. 47. & in Tomis Conciliorum, in Blondelli Pſeudo-Iſidoro pag. 320. atque inde in laudati Couſtanti appendice pag. 26. exhibetur *Epiſtola* brevis *ad Lupicinum*, Viennenſem Archiepiſcopum. Epiſtolam vero Cornelii quæ incipit *Dilectionis tuæ non delectabilia*, quamque primus ex MSto Bohieriano & Remigiano vulgavit in nova Cypriani editione Steph. Baluzius, non ad Cornelium, ſed ad Ste-

(*a*) Jovius pag. 113. elog. *in enarrandis rebus, quibus ipſe interfuit, fide & diligentia mirus agnoſcitur, quando eum in aula ſplendide verſantem & ex ſecretioris archivi copia opportune adjutum, nuſquam arcana fallerent.*

(*b*) Sæpius prodiere inter Cyprianicas edit. Panel. & Baluz. 46. 48. & Oxon. 49. 50.

(*c*) De his vide quæ notavi ad Hieron. cap. 66. de S. E.

Stephanum Epiſcopum Rom. a Cypriano videtur ſcripta fuiſſe.

Omitto alias Cornelio huic ſubjectas & communiter rejectas ab eruditis Epiſtolas duas in Blondelli Pſeudo-Iſidoro pag. 308. *ad Eccleſiæ filios*, & pag. 313. *ad Rufum*, nec non decreta, de quibus Ludovicus Jacobus in Bibliotheca Pontificia p. 59. & Couſtantus p. 206.

Cornelius Loplenus Aurelius Gaudanus Batavus, cui Maximilianus I. laurum Poeticam circa Annum 1500. ultro miſit per Stephanum Cracovienſem, virum eruditum, Oratorem ſuum. Ejus ſcripta varia ad Hiſtoriam Belgicam facientia & de aliis argumentis neſcio an edita laudant Franciſcus Svveertius in Athenis Batavis pag. 180. & Valerius Andreas p. 143.

Cornelii Hiberni Chronicon circa Annum 1230. ſcriptum laudat Hector Boethius & ex eo Baleus XV. 88. Voſſiuſque.

Joannes Cornelii, Dieſtenſis Brabantus Canonicus regularis S. Auguſtini, defunctus A. 1472. ætatis 69. in Monaſterio Bethleemitico prope Lovanium præter *Orationes*, *Meditationeſque* varias, ſcripſit metro & rhythmo *Omne ſcibile pauperis*, cum ſodalis ejus Eimericus de Campo auditoribus ſuis artem Raymundi tradens, *Omne ſcibile* eos docere profeſſus fuiſſet. Vide Valerium Andream pag. 485. & Oudinum Tomo III. pag. 2567. ſq.

Cornelius Santfliet Monachus Benedictinus Leodienſis, ſcriptor *Chronici* ab Orbe condito ad Annum 1461. & libri *de geſtis Epiſcoporum Leodienſium*, ex quo profecit Johannes Chapeavillius in opere de eodem argumento. Vide Andream iterum pag. 163. * Scriptor Chronici ab orbe condito uſque ad an. 1461. Hujus Chronici pars nobilior nempe ab an. 1230. vulgata eſt a P. Martene Vet. Mon. T. 5. pag. 67. 504. In fine legitur: *Hucuſque ſcripſit P. Cornelius Decanus Habulenſis noſter quondam Monachus* (S. Laurentii Leodienſis)

Magiſter *Hermannus Cornerus*, ſive *Kornerus* Lubecenſis, Ordinis Prædicatorum, auctor *Chronicæ* quam ipſe ita inſcripſit: *Novellæ* ab Orbe condito ad A. 1435. concinnatæ ex *Vincentio Bellovacenſi*, *Henrico de Hervordia*, (*a*) *Egghardo*, *Martino Polono*, *Helmoldo* (*b*) *Arnoldo*, aliiſque, (*c*) quibus ipſe de ſuis præcipue temporibus plura nova & ſingularia addidit. Hoc cum Clariſſimo Collega meo Michaele Richeyo MStum luſtrare me memini Lubecæ, atque exſtare novi etiam Luneburgi, Helmſtadii, aliiſque in locis. Sed bene eſt, quod præclarum opus bonis avibus in lucem ex Codice Luneburgenſi produxit Johannes Georgius Eccardus, in Tomo ſecundo Corporis Hiſtoricorum medii ævi, Lipſiæ 1723. fol. pag. 432. 1343. ita tamen ut res ab exordio Mundi uſque ad Caroli Magni tempora, utpote ab aliis melius exactiuſque traditas omiſerit. Specimen collationis cum Codice Lubecenſi, ex quo poſſunt nonnulla in Eccardiana editione emendari, dedit V. C. Johannes Henricus van Seelen, qui

(*a*) Vide Johannis Friderici Felleri Monumenta varia inedita pag. 39. & 141. ſeq. ad 178. ubi excerpta ex MSto Luneburgenſi recenſita exhibentur, quæ ex Eggehardo Cornerus delibavit.

(*b*) Excerpta ex Cornero loca quæ ille ex Helmoldo vel Arnoldo affert, atque in editionibus utriuſque illius ſcriptoris vel deſunt vel aliter leguntur, exſtant apud Leibnitium T. II. ſcriptorum Brunſvicenſium pag. 743. 751. Idem Germanice dialecto inferioris Saxoniæ ex Cornero verſa quædam edidit Tom. III. pag. 199. 201. ab Anno 1371. ad 1435. & continuationem ab Anno 1435. ad 1438. pag. 203. 216. aliamque ab Anno 1438. ad 1466. pag. 201. 202. De Germanica verſione Chronici Corneriani, auctore Dominico Drevvero Goslarienſi, vide Jacobum Quetif Tomo primo de ſcriptoribus Dominicanis pag. 783.

(*c*) Laudat præterea Cornerus *Joſephum*, *Solinum*, *Oroſium*, *Chronicon & geſta Romanorum*, *Euſebium*, *Bedam*, *Sigebertum*, *Chronicon Saxonicum*, *Hugonem Floriacenſem*, *Geſta Longobardorum*, *Chronicon Francorum*, *Gratianum*, *Petrum Damianum*, *Chronicon Lubecenſe*, *Vvihelmum*, *Chronicon Danorum*, *Obotritorum*, *Bohemorum*, *Anglorum*, *Gothorum*, *ſummorum Pontificum*, *& Pontificum Hamburgenſium*: *Uſuardum*, *Turpinum*, *Luitprandum*, *Schoneveldum*, *M. Eylardum*, *Hiſtoriam Scholaſticam*, *Vitam S. Bernvvardi*, *Baldrici Hiſtoriam Hieroſolymitanam*, *Viaticum narrationum*, *Jacobum de Voragine* &c. Vide Joh. Henrici van Seelen meletemata litteraria pag. 85. 87.

qui de Cornero ejuſque opere erudite eſt commentatus in ſelectis litterariis pag. 102. 131. Idem pollicitus eſt alio tempore collationem integram ſe editurum, etſi alioqui fatetur Luneburgenſem Codicem, quem Eccardus eſt ſecutus, Lubecenſi in pluribus etiam præſtare.

Diſticha Magiſtri *Cornuti*, & ad ea gloſſa MS. citatur a Cangio in gloſſario, voce: *Hippocoercium*, quod locum denotat in quo ferantur equi.

* Ad Cornutum hunc reſpicere arbitror Codicem MStum apud amicum meum ſingularem D. Martium Micheli majoris eccleſiæ Lucenſis Canonicum, cujus uſum mihi permiſit. In ejus fronte ſic lego: *Lectura ſuper ſatyras Juvenalis Aquinatis ex commentariis Cornuti copioſiſſime edita, & primo ipſius vitam noſce*. Codex eſt chartaceus in fol. ſcriptus an. 1452. & in Satyras tantum octo verſatur. Eſt autem commentarius ſapiens indolem ſcriptoris non ſane docti, & ad genium ſcriptoris Sæculi XIII. vel XIV. In fine eſt commentarius alius in procemium œconomicorum Ariſtotelis. Eſt etiam ibi commentarius alius in primam & ſecundam Satyram Juvenalis, ſed ſcriptoris ignoti, nec plane docti.

Gvalterus Cornutus, Archiepiſcopus ab Anno 1223. ad 1241. Senonenſis, de quo præter Gvilelmum Britonem XII. 680. ſeq. Sammarthani Tomo I. Galliæ Chriſtianæ pag. 637. ſeq. Bulæus Tomo III. hiſt. Academiæ Pariſienſis pag. 170. ſeq. 182. Ejus *Hiſtoria Coronæ ſpineæ Jeſu Chriſti* Conſtantinopoli, ubi Venetis oppignorata & a Ludovico ſancto redemta, Anno 1239. in Galliam advectæ, apud Andream du Cheſne Tomo V. ſcriptorum rerum Francicarum p.407.

Coronatus Notarius, ſcriptor *vitæ S. Zenonis*, (de quo infra) Veronenſis Epiſcopi, editæ primum ab Ughello T. V. Italiæ ſacræ pag. 680. ſeq. ex pervetuſto Codice hædino Abbatiæ S. Salvatoris Montis Amiati, deinde ab Heſchenio in Actis Sanctorum 12. Aprilis T. II. pag. 69. ſeq.

Gvilelmus Cortuſius Patavinus cœpit condere *Hiſtoriam de Novitatibus Paduæ & Lombardiæ* ab Anno 1256. quod affectum ejus opus continuavit & ad Annum 1364. perduxit conſanguineus Gvilelmi *Albrigetus Cortuſius*. Primus illud XI. conſtans libris edidit ex IV. MSS. Felix Oſius notaſque addidit Venetiis 1636. fol. Repetitæ editioni in Theſauro Italiæ Burmaniano Tomo VI. parte I. acceſſit *ſupplementum* ex MSto Codice Comitis Pii de Comitibus, Patricii Veneti: Sed in tertia editione Muratoriana Tomo XII. Theſauri Mediolanenſis non modo adhibitis aliis Codicibus MSS. & Chronico inedito Andreæ Reduſii de Quero, qui ex Cortuſiis profecit, opus ipſum exhibetur caſtigatius & capitibus XXIV. libri ſecundi auctius: ſed etiam ex Eſtenſi Codice adjuncta additamenta, non ut opus ipſum ſcripta Latine, ſed Italice dialecto Patavina, alterum per ipſos Cortuſios fortaſſe ab Anno 1359. ad 1365. alterum ſcriptore Anonymo ab An. 1354. ad 1391. Vide Conſpectum Theſauri Eruditorum Italiæ p. 99. & 167. & Acta Eruditorum A. 1733. pag. 355.

Petrus de Corſinis Florentinus Epiſcopus & Cardinalis Portunenſis & S. Rufinæ: partes ſecutus Clementis VII. Anti-Papæ contra Urbanum VI. & defunctus Anno 1405. De eo conſulendus Baluzius notis ad Papas Avenionenſes Tomo I. pag. 1040. ſeq. Diarium Eruditorum Italiæ Tomo IX. pag. 147. ſeq. & Julius Niger in Hiſtoria ſcriptorum Florentinorum pag. 461. ſeq. Scripſit *vitas Pontificum quorundam & Cardinalium*, ſed necdum editas. *Relationem de electione Urbani VI.* & *Reſponſionem ad quæſtiones Archiepiſcopi Toletani*. *Ad Principes Chriſtianos de componendo Schiſmate*. Plura ejus loca affert laudatus Baluzius variis locis notarum, quibus Paparum Avenionenſium hiſtoriam illuſtravit. Brevem *Epiſtolam ad Gubernatores Civitatis Senarum*, edidit Ughellus To. III. editionis novæ, ubi plura de hoc Corſinio pag. 153.

Cor-

Corvinus Celer Clemens, Apuleji amicus, qui *eruditiſſimum & ſuaviſſimum Poetarum* appellat, in Floridis pag. 770. edit. in uſum Delphini, ubi omnia *Alexandri Magni ſublimia facinora*, *vel belli auſa vel domi proviſa* ait eum *pulcherrimo carmine illuſtraſſe*. Non alium igitur auctorem a Cuſpiniano quam Apulejum debebat Voſſius pag. 739. vel expetere vel exſpectare, quem de Corvino hoc eadem memorans laudare potuiſſet. Ejuſdem Corvini Celeris quæſtoris meminit Apulejus in Apologia pag. 540.

Coſmas Laurus Brixienſis circa Ann. 1470. ſcriptor rerum Brixienſium, de originibus familiarum nobilium, & de præſulibus Brixienſibus. Vide Voſſium pag. 809.

Coſmas Japygus Materienſis circa An. 950. traditur carmen quoddam compoſuiſſe in honorem *Theopompi* Epiſcopi, *Theonæ* & *Syneſii*, quorum Martyrium in Diocletianea perſecutione paſſorum celebrant 21. Maji. Incipit: *Contulit agminibus fratrum pia munera Chriſtus*. Præmiſſo exordio ad Gregorium Ligum, Monachum Nonantulanum: *Coſmas Gregorio Monacho dedit iſta benigno*. Subjicitur hymnus, cujus initium: *Celſum triumphum Martyrum*. Edidit ex Nonantulano Codice Ughellus Tomo II. Italiæ ſacræ, ubi de Mutinenſibus Epiſcopis p. 111. 112. *edit.* novæ (veteris p. 139. ſeq.)

Coſmas Pragenſis Decanus a Coſma, Pragenſis Eccleſiæ ab Anno 1091. ad 1098. Epiſcopo diligenter diſtinguendus (*a*) eoque junior & A. 1099. demum ſacerdotio inauguratus, ſcripſit *Chronicam Bohemorum* libris III. ad Severum Præpoſitum Melnicenſem & Gervaſium Magiſtrum, quem archigerontem appellat, ab Primislai ſive Brzetislai I. temporibus An. 1038. uſque ad Sobeslaum Ducem A. C. 1125. (*b*) quo ipſo anno etiam Coſmas chronici auctor tumulatus eſſe perhibetur in Codice veteri Pragenſis Eccleſiæ, quem Bohuslaus Balbinus inſpexit. Hos libros primus edidit Freherus in limine ſcriptorum rerum Bohemicarum, Hanoviæ 1602. fol. deinde integriorem ibid. 1607. fol. ex qua editione rariore recudendos Jo. Burchardus Menckenius ὁ μακαρίτης dedit Tom. I. ſcriptorum rerum Germanicarum pag. 1968. 2132. additis quoque eruditis notis C. V. Chriſtiani Gottlieb Schvvartzii. Lipſ. 1728. fol. Addidit in poſteriore editione ſua Freherus etiam S. *Adalberti vitam*, Epiſcopi Pragenſis, Bohemorum, Polonorum & Pruſſorum Apoſtoli, præfixis Martini Cutheni & Caſparis Cropaxii elogiis Ducum Regumque Bohemicorum, carmine; ſed eam vitam Menckenius laudatus omiſit, quod alterius potius auctoris quam Coſmæ eſſe (*c*) videatur, atque edita eadem vita eſt a Caniſio T. V. antiquarum lectionum parte 2. p. 332. & T. III. edit. novæ p. 45. & emendatior in Actis Sanctor. 23. April. To. III. p. 178. & ſub falſo (*d*) Sylveſtri II. nomine e Bibl. Caſſinenſi ab Abrah. Bzovio, Rom. 1629. fol. & in appendice ad Tom. XX. Annalium Rom. 1640. Colon. 1641. fol. p. 598. * De anno emortuali ſcriptoris hujus in vetuſtis codicibus diſſidium reperitur; nam Balbinus in ſuo codice legit obiiſſe illum XII. Kal. novembris An. 1125. Menkenius vero Rer. Germanic. T. 3. pag. 1800. in codice, ut ipſe ait, fere coævo legit XII. Kal. Novembris An. 1126. Idem vero Menkenius ibidem dedit ex eodem cod. variantes plane multas, nec contemnendas, quas ibidem legas. Subjunxit ex eodem cod. additamentum uſque ad An. 1162. quod auctorem habuit Anonymum Abbatiæ Zazovienſis Monachum; qui ſane auctor in ipſam pariter Coſmæ hiſtoriam multa,

(*a*) Vide Menckenii præfationem ad Tomum I. & pag. 1668. & 2065. ex Bohuslai Balbini epitome rerum Bohem. p. 211.

(*b*) Præter rem apud Cangium traditur deſinere in A. 1086. & apud Oudinum Tom. II. p. 766. refertur ad Annum 1080.

(*c*) Balbinus lib. III. epitome rerum Bohemicar. c. 8. p. 212.

(*d*) Fortaſſe Sylveſtri II. juſſu edita. Vide Acta Sanctorum loc. cit. & Jacobum Echardum Tomo II. de ſcriptis Dominicanorum p. 489.

norum *Juris Summam*, & *dubiorum quorundam circa regulam* S. Franciſci, *declarationem* memorat. Omitto de aliis Creſcentiis dicere, ut de illo qui contra Alexandrum Alexandrinum Epiſcopum defendit, Paſcha die ſemper Dominico eſſe celebrandum. Vide Epiphanium LXX. 9. To. I. p. 821. Græce enim hunc, non Latine ſcripſiſſe mihi perſuadeo.

Petrus de Creſcentiis, ſive *Creſcentienſis*, qui circa A. 1280. floruit Bononiæ, ſcriptor operis pro illa ætate eximii in XII. diſtributi libros *de omnibus Agriculturæ partibus & de plantarum animaliumque natura & utilitate*, Lovanii 1473. fol. Baſileæ 1548. fol. & Germanice von dem Nutzen der Dinge, Argent. 1518. fol. Hujus Creſcentii effigies & elogium in iconibus Jo. Sambuci num. 65.

Hubertini, *Clerici Creſcentinatis* notæ in Epiſtolas Ciceronis ad diverſos editæ. Venet. 1480. In Valerium Maximum quoque & Ovidii Heroides, ut in Bibliotheca Latina notare me memini. Ipſe teſtatur Mediolani ſe & Papiæ bonas litteras publice docuiſſe, ſed ipſum, poſt ſublatum An. 1466. cruenta cæde in templo Galeatium Sforṫiam, Mediolanenſem Ducem, ſponte ſua id munus omiſiſſe & in Montemferratum Caſaleque ſe contuliſſe.

Creſconius Grammaticus partis Donati, prolixiore *Epiſtola* S. Auguſtinum oppugnandum ſibi ſumſit, refellendaque ea quæ libris tribus ille ſcripſerat adverſus Epiſtolam *Petiliani*, Cirtenſis Donatiſtarum Epiſcopi. Reſpondit Auguſtinus circa Annum Chriſti 406. & fragmenta nonnulla ejuſdem nobis ſervavit in libris quatuor adverſus Creſconium, qui periude ut priores adverſus Petilianum tres, exſtant ſuperiorum editionum T. ſeptimo & in To. nono Operum S. Auguſtini, quæ ex Benedictinorum recenſione poſt iteratos Pariſienſes typos, jam Amſtelodamenſibus & Venetis recuſa habemus. Vide ſi placet Tillemontium T. XIII. Memoriar. Eccleſ. p. 435.

Creſconius Villaregienſis, de quo Codex Eccleſiæ Africanæ can. LXXVII.

Creſconius ſive *Criſconius*, Epiſcopus Africanus circa A. 570. ſcripſit *breviarium Canonum* ad Epiſcopum Liberinum, per titulos CCC. (in Codice Helmſtadienſi (*a*) CCCIII.) digeſtum ex Canonibus Apoſtolorum, & Nicænis, Ancyranis, Neocæſarienſibus, Gangrenſibus, Antiochenis, Laodicenſibus, Chalcedonenſibus, Sardicenſibus, Carthaginienſibus, nec non ex decretis præſulum Romanorum, quæ primus Canonibus ſociavit Eccleſiaſticis primique ex illis Siricii, tum Innocentii, Zoſimi, Cæleſtini, Leonis & Gelaſii. Editum primum eſt hoc breviarium a Petro Pithœo ex Codice MS. Eccleſiæ Trecenſis, ſive Tricaſſinæ una cum *Fulgentii Ferrandi*, laudati Creſconio, concinnata circa Annum 540. breviatione Canonum, Pariſiis 1588. 8. deinde ad calcem Codicis Canonum Eccleſiæ Romanæ, ibid. 1609. 8. Inde cum *Dionyſii Exigui* (circa A. 500.) Codice Canonum Eccleſiaſticorum Chriſtophorus Juſtellus, Pariſ. 1628. 8. Hinc poſt Antonii Dandini Alteſerræ (Flavii Franciſci de Hauteferre a Salvaizon) editionem, cum notis & *Fulgentii Ferrandi* breviatione, Auguſtoriti Pictonum 1830. 4. in qua *indiculus* breviationi antiquus cum notis annectitur: & poſt editionem Petri Franciſci Chifletii J. S. Divione 1649. 4. emendatius recuſum eſt (*b*) hoc Creſconii breviarium in Tomo priore Bibliothecæ Canonicæ Gvil. Voelli & Henrici Juſtelli p. 458. Pariſ. 1661. fol. ubi etiam duplices indices harmonici in Ferrandum & Creſconium exſtant, & in appendice præterea pag. 34. 112. ejuſdem Creſconii *Concordia Canonum*, Canones ipſos & decreta eodem ordine per titulos trecentos deſcripta exhibens ex Codice MS. Bibl. Claromontanæ S. J. Recuſum deinde Breviarium quoque in Bibliotheca Patrum edit. Lugd. Tomo IX. ex Chifletii editione: & ex Pithœi editione

(*a*) Vide B. Gebhardi Theodori Meieri hiſtoricam relationem de Collectionibus Canonum §. XVII.

(*b*) Vide Oudinum T. I. p. 1668.

cum Codice Canonum Eccleſiæ Romanæ & Petri Pithœi Miſcellaneis Eccleſiaſticis pag. 316. Pariſ. 1687. fol. In Codice MSto Patrum Oratorii Romani Bibl. Vallifcellanæ Mabillonius p. 69. Itineris Italici teſtatur hanc ſe reperiſſe notam : *Iſte Creſconius bella & victorias quas Johannes Des. Patricius apud Africam* (circa A. 698.) *de Saracenis geſſit , hexametris verſibus deſcripſit ſub libris* ... Hi libri nuſquam hodie exſtant. Vide Pagium ad Annum 696. num. 5. & ad Annum 527. num. 14. Geſnerus in appendice Biblioth. *Creſconius Afer Poeta , quem alii Creſcentium nominant , Juſtiniani Imperatoris bella in Africa geſta carmine deſcripſit , item Concordiam Canonum*. Certe hæc Concordia non eſt carmine deſcripta a Creſconio. At Creſconium hunc vix dubitem eundem eſſe cum *Flavio Creſconio Corippo* , de quo vide ſi lubet quæ mox dicturus ſum.

Creſconius , Epiſcopus Compoſtellanus , qui An. 1056. in Concilio Compoſtellano auctor fuit *VI. Canonum* ad diſciplinam Eccleſiaſticam in Hiſpania inſtaurandam conditorum , qui in Tomis Conciliorum & apud Agvirrium Tom. III. Concil. Hiſpan. p. 218. leguntur.

Fl. Creſconius , Africanus Poeta , notior *Corippi* nomine , & a Creſconio Afro propterea breviatore Canonum (de quo jam dixi) longe diverſus communiter exiſtimatus . Sed eundem eſſe libenter mihi perſuadeo , nam & tempus pulchre convenit , & argumentum operis , & patria , & nomen . Creſconium Epiſcopum Afrum Concordiæ Canonum ſcriptorem eundem eſſe , qui bella Joannis Ducis in Africa geſta carmine hexametro deſcripſit , in veteri illo Codice ante Mabillonium legerat etiam Baronius ad Annum 527. num. 76. Hic eſt Joannes de cujus victoria Africana (*a*) Procopius II. 17. & in extremo libri II. Vandal. & IV. 17. Gothic. & de cujus victoria Africana idem opus , quod *Joanneidem* Corippus inſcripſit , & quam MS. fuiſſe in Bibliotheca Budenſi notavit poſt Geſnerum in appendice , Simlerum & alios Chriſtianus Daumius Epiſtola ad Nicolaum Heinſium Tom. V. ſylloges Burmannianæ p. 217. Eandem in Monaſterio Italiæ Caſſinenſi uſurpaſſe ſe oculis monuit & exinde verſus quoſdam produxit Jo. Cuſpinianus in Cæſaribus , unde eam MS. ſervari Viennæ ſuſpicatus eſt Barthius LV. 2. Adverſariorum p. 2581. Idem auctor Joanneidos ſub falſo *Creſconii* Corippi nomine laudatur a Jo: Cuſpiniano . Quis jam dubitet idem hoc eſſe opus Creſconii in Codice Vallifcellanæ memoratum , & Corippi poema de bellis Libycis , quod laudat Leo Marſicanus III. 62. p. 339. & quod memorat Corippus ipſe in fragmento panegyrici in Juſtinum minorem v. 35.

Quid Libycas gentes , quid Syrtica prælia dicam
Jam libris completa meis ...

Quæ vero ſub Corippi nomine typis exſtant deſcripta verſibus hexametris , & ab ætate provecto jam (*b*) ſed nondum fortaſſe Epiſcopo compoſita hæc ſunt :

1. *Fragmentum Panegyrici in Juſtinum* minorem , qui imperitavit ab An. 565. ad 578.

2. *Panegyricum breve in laudem Anaſtaſii* Quæſtoris & Magiſtri , in aula Juſtini II.

Summe Magiſtrorum , Procerum decus , arbiter Orbis,
Principis auſpicio leges & jura gubernans ,
Juſtitiæ vindex , inopum Pater &c.

3. *De laudibus Juſtini minoris* , (qui ex Curopalata (*c*) Imperator fuit , ab Anno 565. ejuſque in Juſtinianum I. avunculum pietate , libri IV.

Prodiere hæc addito recentioris ſcriptoris Petri Apollonii Collatii (de quo ſupra ,) carmine de excidio Hieroſolymitano : cum notis *Mich.* (*a*) *Ruizii*

AC.

(*a*) Longe alia igitur hæc victoria & alius Johannes , de quo Cedrenus apud Cangium , Labbeum T. VI. Concil. p. 1381. & Baronium ad A. 696. n. XIII.

(*b*) Paneg. Anaſtaſii v. 48. *feſſæ miſerere ſenectæ*. & paneg. Juſtini v. 37. *feni: dextram pie porrige feſſo*.

(*c*) Lib. 1. v. 136. *Ordine pro rerum vocitatus Cura palati*. & lib. 2. v. 286. *Succeſſor ſoceri factus mox Cura palati eſt*.

Digitized by Google

Aſſagrii, ſive de Azagra, Celtiberi, Antvv. 1581. 8. & cum *Thomæ Dempſteri* (*b*) animadverſionibus, Pariſ. 1610. 8. quanquam ejus curas ad emendationem Poetæ parum feciſſe judicat *Barthius* (ad Statii Thebaid. XII. 418.) a quo ipſo Corippi plura in Adverſariis illuſtrantur, ſicut & Joannis Meurſii Critico Arnobiano pag. 149. Ruizii editionem ſecutus *Andras Rivinus*, qui Corippum recudi curavit ſine notis Lipſiæ 1653. 8. Denique emendatiora curante *Nicholao Ritershuſio*, qui & Ruizii & parentis ſui *Conradi Rittershuſii* notas ſubjunxit, Altdorf. 1664. 4. *Cornelii Arckelii* commentarium ineditum in Corippum memorat Adrianus a Cattenburg in Bibliotheca Remonſtrantium pag. 6. *Ornatiſſimum* hunc *ultra ſeculum* quo vixit, & *ultimum Poetarum* vocat Barthius ad Claudian. pag. 6. & 495. *ſatiſque ſuavem in deſcriptionibus* p. 1258. *adeo vero preſſum & jucundum ob æqualilitatem ſtyli, & acuminum quendam opportunum contentum, ut demtis quibuſdam quæ plane barbariem redolent, vix illo quiſquam Chriſtianus ſit ſuperior*.

Leodrix ſive *Leodriſius* (Ludovicus) *Cribellus* Mediolanenſis, defunctus Ann. 1463. ad quem exſtant Franciſci Philelfi Epiſtolæ & Jacobi Piccolominei Cardinalis, nec non Æneæ Sylvii, poſtea Pii II. Vertit e Græco Latine *Orphei Argonautica*, quæ etiam lucem vidit verſio ad calcem editionis Orphei Aldinæ 1523. 8. Et *Epiſtolam S. Chryſoſtomi ad Cyriacum Epiſcopum*. Scripſit præterea editum nuper a Clariſſimo Muratorio Tomo XIX. rerum Italicarum, *de vita & rebus geſtis Sfortiæ ejuſque filii Franciſci Sfortiæ*, Vice-Comitum ac Ducum Mediolanenſium, ab An. 1369. ad 1424. tum Librum *de expeditione Pii II. Pontificis adverſus Turcas*, A. 1464. qui juniori Leodriſio Cribello a Clariſſimo Saxio tribuitur: Explanationes *in Decretalium primum ac ſecundum Librum*. *Elegias* unam ad Jacobum Cardinalem Piccolomineum & alteram ad Lazarum Scarampam, A. 1461. electum Comenſem Epiſcopum: *Orationes duas*, unam habitam ad Franciſcum Sfortiam, Modoetiæ A. 1450. & alteram de ejuſdem Franciſci triumphali ingreſſu in Urbem Mediolanenſem. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XV. pag. 303. ſeq. & Joſephi Antonii Saxii Epiſtolam ad Muratorium: Acta Eruditor. A. 1733. p. 353. * Alter ab iſto, de quo hic Fabricius, eſt Laudriſius Cribellus Prætor Brixiani populi, cujus extant epiſtolæ quædam *de negotiis politicis* ſuorum temporum vulgatæ a Muratorio de Antiq. Med. Ævi Tom. 4. pag. 497. quæ omnes epiſtolæ res politicas An. 1251. & proxime ſequentes tangunt.

Petrus Crinitus (*c*) Florentinus, Laurentii Laurentiani, Politiani & Ugolini Verini diſcipulus, florens ingenio obiit anno undequadrageſimo ætatis ſub initia ſæculi XVI. Notus eſt Miſcellaneorum *libellis XXV.* quos Gellium æmulatus amœna varietate compoſuit, inſcripſitque *de honeſta diſciplina* ad Bernardinum Caraſſam Neapolitanum, Pontificem Antiochenſem An. 1500. Hi ſæpiſſime typis exſcripti ſunt, ut Pariſ. 1510. fol. apud Aſcenſium, Baſileæ 1532. 4. Lugduni 1543. 1555. 4. 1561. 12. Genevæ 1598. 12. quanquam Mureto judice XIII. 8. variarum lectionum: *negari non poſſit multa in eis vulgaria pro reconditis, falſa pro veris, nova pro veteribus legi*. Subjiciuntur his libellis *Vitæ Poetarum Latinorum* XCVI. a Livio Andronico ad Sidonium Apollinarem *libri V.* & *Carminum libri II.* collecti editique a Lucejo Veronenſi. Similiter etiam libros de *Grammaticorum* atque *Oratorum vitis* condere voluit, & libros *Epiſtolicarum reſponſionum, quæſtionumque promiſcuarum*, *Vitam S. Fulgentii*, *Parthenica*, *de Diis*, *de Urbibus*, *de numero Sibyllarum*, *de Romanis familiis*, *de ſortitione Judicum &* ſor-

Iii 2

(*a*) Perperam *Johannes Ruizius* in Nicolai Antonii Bibliotheca Hiſpana Tomo primo p. 592.

(*b*) In Erythræi pinacotheca I. pag. 25. (ubi de Dempſtero) typorum vitio *Criſpus* poeta Africanus nominatur pro Corippo.

(*c*) Hetruſco nomine *Riccius*, teſte Jovio: perinde ut alter Petrus Crinitus (de quo mox) Germanice appellabatur Haarer.

ſortilegiis, *de ſacris theorematis*, *de origine ac ſignificatu verborum*, *de Cenſorum poteſtate aliiſque Magiſtratibus Romanæ Civitatis*, *de Hieroglyphicis Ægyptiorum*. Sed nihil ex his exſtat editum, niſi quod Epiſtolæ ejus quædam in ſecundo Epiſtolarum Johannis Franciſci Pici libro & in duodecimo Politiani, ut jam Geſnerus annotavit. Plura de Crinito præter Jovium, Voſſium, Gaddium, Kœnigium, & libro quinto Anecdotorum Florentinorum Varillaſium, dabunt Julius Niger hiſtoria ſcriptorum Florentinorum p. 462. Burchard Gotthelf Struvius Bibliotheca antiqua An. 1705. p. 411. ſeq. Adolphus Clarmundus T. VII. vitarum p. 29. ſeq. * Quamquam viri hujus docti nonniſi libri duo carminum prodierunt, quos ad ſe miſſos a Cotta vulgaſſe ſcribit Lucejus Veronenſis in epiſtola ad Bembum præfixa editioni ejuſdem Luceji in 4. abſque loco & tempore; tamen multo plura ex illis carminibus extare ſcribit (ut ex relatione aliorum didicerat) tum in aliis Bibliothecis, cum Ferrariæ apud Eſtenſes.

Petrus Crinitus Germanus, Electoris Palatini a ſecretis, ſcriptor *hiſtoriæ ruſticorum tumultuum* in Germaniæ diverſis partibus An. 1525. exortorum & a Magiſtratibus feliciter ſedatorum, quam Germanice primum ſcripſit ac Latine ipſe vertit. Prodiit Latine in Freheri Tomo tertio ſcriptorum rerum Germanicarum, editionis novæ Clariſſimi Struvii pag. 235. 278. qui illam in capita XCV. diſtinxit, & locis quibuſdam ſupplevit ex editione locupletiore ſcripti hujus Germanica, Francofurti 1627. 4.

Criſolanus Trithemio cap. 397. de S. E. (Baronio, Cangioque *Chryſolanus*) Ughello Tomo III. pag. 126. & Allatio *Petrus Groſolanus*, aliis *Ariſolanus*, *Gryſolanus*, vel *Proculanus* etiam: ex Savonenſi Epiſcopo Archiepiſcopus Mediolanenſis ab Anno 1102. ſed ob Simoniæ objectum crimen depoſitus A. 1112. Exulem Paſchalis II. Papa miſit Cpolin ad Alexium Comnenum, ut Græcos ad Romana ſacra amplectenda reduceret, ubi ſcripſit *de Spiritus Sancti proceſſione* ad Alexium Imperatorem & cum reſpondiſſent illi e Græcis Johannes Phurnus, montis Gani primarius, Nicolaus Methonenſis & Euſtratius Metropolita Nicænus, idem Johanni Phurno oppoſuit *diſputationem de eodem argumento*. Incertum eſt Græce ipſe ſcripſerit an Latine potius, ſed Græce exſtant e Latinis ut videtur verſa MSS. in Bibliotheca Regis Chriſtianiſſimi. Vide Allatium de conſenſu utriuſque Eccleſiæ II. 10. pag. 626. ſeq. & Baronium ad Annum 1116. num. 7. ſeq. ubi Diſputationem ad Alexium Imperatorem, ſive compendium illius atque argumentum refert ex Latina verſione Federici Metii, Epiſcopi Thermularum. Trithemius hunc Chryſolanum quoque *librum de S. Trinitate*, & *Epiſtolas* ac *Sermones* & alios diverſos Tractatus, ſed non viſos a ſe ſcripſiſſe annotat. Diem obiit Chryſolanus Romæ A. 1117.

Milo Criſpinus, infra, *Milo*.

Benedictus Criſpus Archiepiſcopus per 47. annos Mediolanenſis, defunctus circa Annum Chriſti 725. cujus memoria a Mediolanenſibus, nulla Sanctorum feſta intra Quadrageſimam recipientibus colitur 6. Septembr. quanquam diem obiiſſe traditur V. Id. Martii. Vitam ejus vulgavit Benedictus Lentinus, Neapoli 1674. 12. qui eum Patronum & Advocatum litigantium celebrat. Nonnulla commentaria laude digna ſcripſiſſe teſtatur Johannes de Deis in ſucceſſoribus S. Barnabæ Apoſtoli, Romæ 1589. 8. numero XLIII. cum quo conferendus Ughellus Tomo III. Italiæ ſacræ pag. 69. editionis novæ: ſed nullum eorum reperi aut vidi nominari præter *epitaphium* Regis Anglo-Saxonum *Cadoaldi*, ſive *Ceadual*, qui ejurata idololatria Chriſto nomen dedit & a Sergio I. Papa (*a*) baptizatus Romæ rebus humanis valedixit & in baſilica S. Petri fuit ſepultus. Illud ne quis deſideret, ita ſe habet:

Cul-

(*a*) Sergius I. Papa Romanus ab Anno 688. ad 702.

Digitized by Google

Culmen, opes, ſobolem, pollentia regna, triumphos,
Exuvias, proceres, mœnia, caſtra, lares.
Quæque Patrum virtus & quæ congeſſerat ipſe
Armipotens Cedual *liquit amore Dei.*
Ut Petrum, Petrique ſedem Rex cerneret hoſpes,
Cujus fonte ſacras ſumeret albus aquas.
Splendificumque jubar radianti carperet haſta,
Ex quo vivificus fulgor ubique fluit.
Perſpicienſque alacer rediviva præmia vitæ,
Barbaricam rabiem, nomen & inde ſuum,
Converſus convertit ovans, Petrumque *vocari*
Sergius *antiſtes juſſit & ipſe pater.*
Fonte renaſcentis quem Chriſti gratia purgans
Protinus ablutum vexit in arce poli.
Mira fides Regis, clementia maxima Chriſti,
Cujus conſilium nullus adire poteſt.
Soſpes enim veniens ſupremo ex orbe Britanni
Per varias gentes, per freta, perque vias,
Urbem Romuleam vidit templumque verendum
Adſpexit Petri, myſtica dona ferens.
Candidus inter oves Chriſti ſociabilis ibit,
Corpore nam tumulum, mente ſuperna tenet.
Commutaſſe magis ſceptrorum inſignia eredas,
Quem regnum Chriſti promeruiſſe vides.

Croylandenſes, ſive Abbatiæ in Anglia Croylandenſis Annales, auctoribus *Ingulpho* An. 1109. defuncto, ejuſque continuatoribus uſque ad Henrici ſexti & Eduardi quarti A. 1483. defuncti tempora: vulgati in collectione ſcriptorum rerum Anglicarum A. 1684. de qua ſupra. Vide *Ingulphus*.

Cruindmeli neſcio cujus excerpta ex multis Grammaticorum libris cum præfatione ejus metrica Cangius evolvit in Codice 540. Bibliothecæ Sancti Germani de Pratis.

Albertus Crummendyk, ſupra, *Albertus*.

Henricus Crumpa, Hibernus, ſcriptor *Determinationum Scholaſticarum* circa Annum 1382. in quibus ſuffragari viſus Berengario eſt, ſiquidem docuit corpus Chriſti in altaris ſacramento eſſe ſpeculum ad corpus ejus in cœlo. Vide Jac. Waræum de ſcriptoribus Hibernicis p. 73.

Petrus Cunerius ſive *de Cugneriis*, Regis Galliæ Philippi VI. Valeſii Conſiliarius. Hujus cum *Petro Bertrando* Cardinale & Epiſcopo Æduenſi, Pontificis cauſam propugnante, Actio *de Juriſdictione Eccleſiaſtica* A. 1329. Lutetiæ præſente Rege habita, exſtat in Goldaſti Monarchia Imperii Tomo III. (*a*) p. 1361. ex editione Pariſ. 1495. 4. Occurrit etiam apud Rocabertum, & in Bibliothecis Patrum, ut Tomo XXVI. editionis Lugdunenſis pag. 109. 127. Vide & Raynaldum ad Annum 1329. num. 75. ſeq. Bzovium ad Annum 1327. num. 8.

Cuigo, infra, *Guigo*.

Engelbertus Cultificis, ſive *Cultrificis*, (*Meſſmaaker* Belgice) Ordinis Prædicatorum Prior Zvvollenſis, defunctus A. 1491. *Denſenſorium & Epiſtola declaratoria Jurium & Privilegiorum Fratrum mendicantium* contra quoſdam articulos erroneos quorundam magiſtrorum & curatorum Eccleſiarum parochialium condemnatos. MS. Lipſiæ in Paulina, & ſæpius editum, Neomagi 1479. 4. & eodem anno, ſine loco, 8. Coloniæ 1497. Pariſiis 1507. & Delphis 1508. 8. Epiſtola *de Simonia vitanda in receptione Novitiorum & Novitiarum*. ibidem. Carmen *de moribus menſæ* & aliud *de pane*, in

(*b*) Ita in meo reperio: in aliis Tom. II. Vide D. Thomam Ittigium de Bibliothecis Patrum pag. 793.

in modum Dialogi, interlocutoribus piſtore & uxore, una cum elegia Petri de Rivo, Theologi Lovanienſis, quod omnia in meliorem partem ſint interpretanda. Lugduni Batavor. 4. Vide Jacobum Quetif To. I. de ſcriptoribus Dominicanis pag. 873. ubi & alia ejus commemorat, *in Johannem*, *in Regulam Auguſtini*, *Idioma Juris*, *De tribus votis*, *De audientia Confeſſionum*, *ad Canonicos Clivenſes*.

Cumbertus, ſupra, *Cimbertus*.

Cummeneus, ſive *Cummeanus*, *Albus*, Hibernus, ante Adamnanum (*a*) (de quo ſupra.) ſcriptor *Vitæ S. Columbæ*, Abbatis Huenſis, ſive in Inſula Hu vicina Hiberniæ, defuncti An. Chriſti 598. Edidit Mabillonius Tomo I. Sanctorum Benedictin. p. 361.

Cummianus, ſive *Cumminus*, *Longus*, neſcio an diverſus a priore, itidem Hibernus Abbas ſive Epiſcopus, quem ajunt diem obiiſſe circa Annum 661. Ejus *Epiſtola de Controverſia* (*b*) *Paſchali* ad Segienum, (*c*) Abbatem Huenſem, edita ab Uſſerio in Epiſtolis Hibernicis pag. 25. 35. Dublin. 1632. 4. Pariſiis 1665. 4. Ejuſdem *Pœnitentiale*, ſive liber *de Pœnitentiarum menſura* exſtat cum S. Columbani pœnitentiali aliiſque opuſculis, (*d*) Lovan. 1667. pag. 197. & in Bibliotheca Patrum Tom. XII. edit. Lugd. p. 41. 48. Hunc librum Cummeano Albo tribuere non dubitat Mabillonius, ubi fragmentum ejus ex Codice *pœnitentialis* Rabani Mauri Biblioth. S. Galli affert in Analectis pag. 17. 18. editionis in folio.

* In Ughellio de Epiſcopis Bobienſ. legitur epitaphium S. Cummiano Epiſcopo poſitum, & a Joanne Magiſtro ſcriptum, quod hodie pariter ſervat tabula marmorea in Bobienſi templo adhuc viſenda. In ea vero non Hibernus Abbas, ſed e Scotia miſſus legitur, additurque ad annos nonaginta ætatis perveniſſe, in monaſterio annos 21. egiſſe, ac demum ejus ſepulchrum marmoribus decoraſſe Luitprandus Rex. Denique depoſitionis ejus dies ſignatur XIV. Kal. Septembris. Epitaphium iſtud longe accuratius, quam Ughellius legit Muratorius, vulgavitque Antiq. Med. Ævi tom. 3. pag. 680.

Curius Fortunatianus, Rhetor, de cujus *libris III. Scholæ Rhetoricæ* dixi in Bibliotheca Latina IV. 8. num. 4. Idem, ut videtur, qui *vitam Maximi* Pupieni Imperatoris ſcripſit laudatam a Julio Capitolino in Maximo & Balbino c. 4. & 18. Vide Voſſium de Hiſt. Lat. p. 181.

Nicolaus Cuſanus a patria *Cuſa*, vico Moſellæ vicino, Trevirenſis Diœceſis, in quo A. 1401. obſcuris natus initiis, inſigni ingenii acie & doctrinæ dotibus, animique virtute magnis Viris accenſeri meruit, Theologiæ & Decretorum Doctor, Epiſcopus in Tirolenſi Comitatu Brixinenſis, & ab Anno 1448. Cardinalis, defunctus Tuderti in Umbria A. 1464. (non 1451. ut eſt in Ephemeridibus Pariſienſ. a. 1684. p. 38. nec demum 1500. ut viro docto (*e*) nuper viſum) XI. Auguſti. De eo conſulendi Trithemius cap. 805. Hundii metropolis Salisburg. p. 304. Henricus Warthonus ad Caveum, & de Cuſani diſſidiis cum Sigiſmundo, Auſtriæ Archi-Duce, Gundlingiana XIII. pag. 265. ſeqq. Poſſevinus memorat eum prope Cuſam vicum, ubi natus fuit, domum hoſpitalem exſtruxiſſe, ampliſque reditibus & divite librorum Græcorum, Latinorum, & aliorum ſupellectile ornaſſe. Scripta ejus prodiere Pariſiis 1513. Norimbergæ 1514. & Baſileæ 1565. fol. quam poſtremam editionem locupletiorem & in tres diſtributam partes ordine referre placet:

I. *De docta ignorantia* præciſionis veri-

(*a*) Vide Jacobum Baſnagium ad Caniſii Tom. I. pag. 675.

(*b*) De illa Beda III. 25. hiſt. Eccleſ. Bucherius ad Victorini Canonem Paſchalem pag. 188. ſeq.

(*c*) Male excuſum *Legienum* apud Bucherium in teſtimoniis de Victorio p. XXX.

(*d*) De illis ſupra.

(*e*) Acta Eruditorum An. 1730. pag. 230.

Digitized by Google

ritatis inattingibilis, ad Julianum Cardinalem, libri III. inter parum ſolidas quaſdam, quibus ſacris vult myſteriis lumen affundere, referti profundis & ingenioſis meditationibus. pag. 1.

Apologia doctæ ignorantiæ contra Magiſtri in Theologia *Joannis Venechi* ſcriptum, cui titulus *ignota litteratura*. p. 63.

De conjecturis ſive omnem humanam veri poſitivam aſſertionem eſſe conjecturam, libri II. pag. 75. ad eundem Julianum Cardinalem, quem Præceptorem ſuum metuendum appellat.

De filiatione Dei ad Conradum Wartobergenſem, Canonicum Monaſterii Mempheldi. pag. 119.

Dialogus cum eodem Conrado *de Geneſi* Moſaica, ſcriptus A. 1447. p. 127.

Dialogorum libri IV. An. 1456. conditi, quorum duobus prioribus *de Sapientia* Auctor cum Oratore Romano & *Idiota*, tertio *de mentis natura* cum Philoſopho, Oratore & Idiota colloquitur: quarto cum Idiota & Oratore *de ſtaticis experimentis*, pag. 147. qui poſtremus quartus prodiit etiam Argentorati 1550. 4. ad calcem Vitruvii.

De viſione Dei, ſive *de Icona* & facilitate myſticæ Theologiæ p. 181. ad Abbatem & fratres Tegernenſes.

De ludo globi vitæ humanæ per ſemitas ſpirales centrum ferire geſtientis, libri duo pag. 208. dialogorum more prior cum Johanne Duce Bavariæ, alter cum Alberto Bavariæ Duce, adoleſcente.

Compendium ſive directio ſpeculandæ veritatis, ad eundem Albertum. p. 239.

De Poſſeſt pag. 249. Dialogus trilocutorius cum Bernardo & Johanne, de poſſibilitate ſive materia Univerſi. Confer librum ſecundum de docta ignorantia capite 8. pag. 32. ſeq. librum de venatione ſapientiæ cap. 13. pag. 307. & de apice theoriæ pag. 335. Excitationum lib. I. pag. 350. ſeqq.

De beryllo ſive ſpeculo intellectuali per quod res cognoſcimus. p. 267.

De dato Patris luminum Jacob. I. 17. pag. 284. ad Gerhardum Epiſcopum Solonenſem. (*a*)

De quærendo Deum p. 291. liber ſcriptus Moguntiæ A. 1445.

De venatione Sapientiæ p. 298. liber lectu dignus inprimis.

De apice theoriæ dialogus cum Petro Canonico & Decano B. Mariæ Aquenſis, Leodienſis diœceſis. p. 332.

De Deo abſcondito dialogus Gentilis & Chriſtiani. p. 337.

II. *De annunciatione B. Virginis Mariæ* devotus Dialogus. p. 343.

Excitationum ex ſermonibus ſacris Nicolai de Cuſa libri X. pag. 349. In libro ſexto pag. 550. dialogus quo ſingula Orationis Dominicæ verba explicantur. In his decem libris non invenio veſtigium ſermonis *in Pſalm. XXX.* 11. in quo Nicolaus Cuſanus teſte Sixto Senenſi lib. V. annotat. 165. docuit Chriſtum Dominum ſuſtinuiſſe in anima ſua dolorem inferni.

De Catholica Concordantia libri III. p. 683. ſcripti a Cuſano, cum eſſet Decanus S. Florini Confluentienſis, tempore Concilii Baſileenſis ante Annum 1438. ſuperſtite adhuc Sigiſmundo Imperatore. Multa in his libris præclara de juribus & auctoritate Conciliorum Cuſanus diſſerit, teſtatus documenta quæ affert originalia ſe multa longo uſu perdita per veterum Cœnobiorum armaria, non ſine magna diligentia collegiſſe. Hi tres libri ſæpius recuſi in Simonis Schardii ſyntagmate de Imperiali Juriſdictione & poteſtate Eccleſiaſtica. Baſileæ 1559. Argentorati 1609. & 1618. fol. Tractatus vero quo *donatio Conſtantini Magni* rejicitur, obvius in Orthuini Gratii faſciculo rerum expetendarum & fugiendarum pag. 79. & cum veteri editione Donationis & Vallæ in eandem declamatione excuſus, excerptus eſt ex libri II. capite 1. pag. 780. ſeq.

Epiſtolæ VII. pag. 825. quarum prima Anno 1442. in diæta Francofordienſi ſcri-

(*a*) Fortaſſe Salonenſem.

ſcripta de poteſtate Romanæ Eccleſiæ ad Rodericum de Trevino, Archidiaconum, Regis Caſtellæ Oratorem. Cæteræ ſex *ad Bohemos*, de uſu Communionis, & amplectenda unione Eccleſiæ. p. 825.

Dialogus Petri cum Græco, Arabe, Indo, Chaldæo, Judæo, Scytha, Gallo, Perſa, Syro, Hiſpano, Turco, Alemanno, Tartaro, Armeno, Bohemo, & Anglico, *de Pace* ſeu *Concordantia Fidei*, pag. 862.

Cribratio Alcorani ad Pium ſecundum ſcripta A. 1460. libris III. pag. 869. Hæc legitur etiam in Theodori Bibliandri ſylloge ſcriptorum adverſus Muhamedanos Baſil. 1543. fol.

Conjectura de noviſſimis diebus p. 932. in qua inter alia: *Et videbitur ipſa Eccleſia extingui, quia ſancti Apoſtoli ſatores verbi Dei eam deſerent & fugient. Nec ſtabit Petri aut cujuſque Apoſtoli ſucceſſor, omnes ſcandalum patientur. Et quando ſic oculis inſipientium Chriſti corpus tradetur ignominioſe, quaſi per crucis mortem de mundo ſublatum, reſument ſancti vires &c.* De hac conjectura Cuſani quæ ſeparatim cum Gallica verſione prodiit Amſtelod. 1700. 12. præter editorem videri poſſunt Janus Nicius Erythræus lib. 4. Epiſt. ad diverſos 10. Petrus Bælius Epiſtolis ad amicum in Provincia Tom. II. cap. 117. Morlierius Eſſais de Litterature Tom. II. pag. 98. *Monatlicher Aufzug* A. 1700. p. 364. ſeq. & Memoriæ litterariæ Trevoltinæ An. 1715. p. 420. 2153.

III. *De Geometricis transmutationibus* ad Paulum Magiſtri Dominici, Phyſicum Florentinum p. 939. cum annotationibus Omniſancti.

De Arithmeticis complementis, ad eundem Paulum. p. 991.

De Mathematicis complementis, ad Nicolaum V. An. 1450. p. 1004. cum Omniſancti annotationibus.

Quadratura Circuli auctore Nicolao de Cuſa, Cardinali, Legato Pontificis & Epiſcopo Brixinenſi. p. 1091. Confer Joannis Wallıſii Opera Tom. III. pag. 677. ſeq.

De finibus & chordis, p. 1095.

Dialogus De Circuli quadratura, cum Paulo Phyſico Florentino. ibid.

De una recta curvique menſura. p. 1101. Hoc ſcriptum cum tribus ſuperioribus lucem vidit Norimbergæ 1533. fol. adjunctum Joanni Regiomontano de triangulis omnimodis.

Complementum Theologicum, figuratum in complementis Mathematicis. p. 1107.

De Mathematica perfectione p. 1110. ad Antonium Cardinalem S. Chryſogoni, additis Omniſancti Annotationibus.

Reparatio Calendarii, p. 1155. Hæc cum ſuperiore opuſculo & libris duobus de ludo globi prodiere etiam ſeparatim in folio.

Correctio tabularum Alphonſi, p. 1168. 1187. Vide ſupra.

Hactenus Nic. Cuſani opera junctim excuſa.

Video præterea exſtare *Statuta* Cuſani Legati de latere per Alemanniam Nicolai V. Papæ *in Concilio Colonienſi* recepta An. 1452. in Conciliis Labbei, Harduini, Coleti, nec non in clariſſimi Lunigii continuatione Spicilegii Eccleſiaſtici Parte I. p. 590.

Seb. Munſteri Germaniæ & aliarum regionum, quæ ad Imperium uſque Conſtantinopolitanum protenduntur, deſcriptio ex Hiſtoricis & Coſmographis pro *tabula* Nicolai Cuſani iatelligenda, in Sim. Schardii ſcriptoribus rerum Germanicarum Tom. I. p. 467.

Video etiam memorari a Warthono ſcriptum Cuſani *de fortuna* & aliud *de æqualitate*, quæ in operibus ejus non reperio.

In Bibl. Leodenſi inter Codices Iſ. Voſſii habetur Varietas Lectionum editi *itinerarii Antonini* Aug. ab MSto exemplari Nic. Cuſani. Vide Catalogum illius Bibl. p. 387.

Cuſentinus Archiepiſcopus, hoc eſt *Conſentinus* in regno Neapol. apud Ptolemæum Lucenſem recte & ſæpius a Martino Polono diſtinguitur: & Cuſentinum Archiepiſcopum, *Chronici* ſcriptorem, quando cum Ptolemæi Chro-

Digitized by Google

Chronico memorat Jo. Gerſon de ſtatu Vet. & Novi Teſtamenti Tom. II. Opp. pag. 154. non neceſſe eſt Martinum Polonum ab eo intelligi. Vide Jacobum Quetif de ſcriptoribus Ord. Præd. Tom. I. p. 362.

Ignoti auctoris Opuſculum, quo *Conſulum Romanorum* nomina quadrienniis digeſta traduntur, toties laudatum a *Joanne Cuſpiniano* in commentariis ad Caſſiodori Conſules pag. 314. ac paſſim alibi, & de quo Joſephus Scaliger V. de emendat. temporum p. 404. idem eſt quod *Henricus Noriſius* ex Codice MS. *Bibl. Cæſareæ* vulgavit ad calcem operis præclari de annis & epochis Syromacedonum, poſt editionem Florentinam A. 1689. recuſum Lipſ. 1696. 4. & tomo ſecundo Operum Noriſii, junctim editorum Veronæ 1729. fol. Idem opuſculum a Grævio etiam, Noriſianam editionem ſecuto inſertum eſt, faſtiſque Capitolinis (quos illuſtravere Sigonius, Onufrius, Pighius) Idatianis & Tironis Proſperi Labbeanis ſubjunctum, tomo undecimo theſauri Antiquitatum Romanorum p. 335. 360. Aliud *laterculum Conſulare* (*a*) *Colbertinum* ab A. C. 381. ad 551. quod ex Codice Franciſci Pithœi ad calcem Chronici Euſebiani edidit Arnoldus Pontacus p. 801. 804. una cum aliis faſtis Conſularibus ex Codice Fuxenſi p. 791. 801. Burdigalæ 1604. fol. Alios Conſulum Catalogos, unum in An. C. 493. alterum in An. 534. definentem dedit Jo. Georgius Eccardus Tomo I. corporis hiſtoricorum medii ævi p. 33. & 41.

Joannes Cuſpinianus, Germanico nomine *Spieſſhammer*, Svvinfurtenſis, poſt Conradum Celtem A. 1508. 4. Febr. extinctum præfectus (*b*) a Maximiliano I. Imp. Cæſareæ Bibliothecæ, & majoribus deinde rebus admotus. Hujus effigies in iconibus Joannis Sambuci p. 50. addito hexaſticho quod ita ſe habet:

Carmine Virgilius, Medicina Phœbus & arte,
Hiſtoria immenſa Livius alter eras.
Tu niſi faſtorum rationes, abdita primus
Tractaſſes, quid nunc marmora ſacra forent?
Præſidis (c) officio rexiſti Jure Viennam,
Te Phœbum & Vatem, Jus quoque nemo negat.

Epitaphium ejus apud Lambecium Tom. II. pag. 1011.

Joannes Cuſpinianus, Doctor, quondam Civitatis Viennenſis Præfectus.
Excolui primum Muſas & Apollinis artes,
Nempe fui Medicus, tumque Poeta ſimul.
Poſtea me rebus natum majoribus, auxit
Cæſar & ornavit Præſidis officio.
Illa igitur noſtro ſint verba inſcripta ſepulchro
Unica: vixi olim, Cuſpinianus eram.
Hiſtoriæ immenſæ monumenta æterna reliqui:
Vivus in his ſemper Cuſpinianus erit.
Vixit ann. LVI. obiit A. MDXXIX. Menſ. April. die XIX.

Præter Jovium, Melchiorem Adamum, Voſſium aliosque diligentius de Cuſpiniano dixere Nicolaus Gerbelius ad ejus Cæſares præfatus, & Martinus Hanckius libro ſecundo de Rom. rerum ſcriptoribus cap. 16. pag. 126. ſeqq. Mihi ſcripta ejus breviter referre placet.

Liber *de Cæſaribus & Imperatoribus Romanorum*, a C. Julio ad Maximilianum I. Auguſtum, in quo poſt Conſtantinum VIII. Palæologum p. 528. 579. *de Turcarum origine* differens, illorum Reges ſive Amyras Cæſareſque deſcribit a Mahomethe Saracenorum Phylarcho & Pſeudopropheta uſque ad

 Ze-

(*a*) Vide illuſtriſſ. Scipionis Maffeji Antiquitates Galliæ ſelectas pag. 97.

(*b*) Lambec. T. I. p. 32. ſeq.

(*c*) *Stadt-Anvvalt*.

Zelymum Othomanuum: nec non tractat *de Turcarum re militari* pag. 579. 585. Religione p. 585. 692. & *de cæteris eorum moribus domeſticis* p. 592. 595. ac denique *Maximiliani I.* An. 1519. defuncti ſubjungit res atque elogium (poſt adjunctum Felicis Petancii, Cancellarii Segniæ, ſcriptum, quibus itineribus Turcæ aggrediendi ſint, pag. 595. 601.) pag. 601. 615. Prodiit Argentorati 1540. in fol. Baſileæ apud Joannem Oporinum 1561. fol. & Francoſ. 1601. fol.

Diarium de congreſſu Cæſaris Maximiliani Auguſti & trium Regum, Hungariæ, Bohemiæ & Poloniæ, Uladiſlai, Ludovici & Sigiſmundi in urbe Viennenſi, An. 1515. XVII. Jul. ibid pag. 616. 635. Subjunctæ & *Wolfgangi Hungeri*, Bajoarii Aquiburgenſis in Cuſpiniani Cæſares & Diarium annotationes.

Auſtria, ſive commentarius de rebus Auſtriæ Marchionum, Ducum, Archi-Ducum a Leopoldo An. 933. ad Ferdinandum I. Caroli V. fratrem: Deſcriptio Auſtriæ, Urbis Viennenſis, Danubiique & LX. in eam labentium fluminum: De Auſtriæ Ordinibus, Prælatis, (Epiſcopis, Præpoſitis, Abbatibus, Prioribus,) Baronibus, Nobilibus, Militibus, ac Civibus. De Sanctis Auſtriæ Patronis, Baſil. 1553. fol. ad calcem commentarii in Caſſiodori Conſules p. 591. 667. & Francoſ. 1601. fol.

Oratio de bello Turcis inferendo, ad Imperii Romani Proceres. ibid. pag. 711. 723. In hac deſcribitur infelix prælium, quo A. 1526. interiit Rex Hungarorum Ludovicus: Turcarum progreſſus ab Alba Græca Budam uſque, & Hungariæ felix ſolum, vinis, agris, piſcibus, jumentis, feris, metallis & aliis rebus abundantis.

Commonefactio ad Leonem X. Papam, ad Carolum V. Imperatorem, ac cæteros Chriſtianos Principes de Conſtantinopoli A. 1453. capta a Turcis & de aliis cladibus per eos Chriſtiano nomini illatis, ad bellum adverſus Turcas ſuſcipiendum, in Nicolai Ruſneri Orationibus & Conſultationibus de bello Turcico, per quatuor digeſtis Volumina, Tomo II. pag. 172. 182. Lipſ. 1596. 4.

Commentarius in *Sexti Rufi* libellum de Regia, Conſulari, Imperialique dignitate, ac de acceſſione Romani Imperii. Baſileæ 1553. (*a*) fol. cum præfatione Nic. Gerbelii ad Jo. Jacobum Fuggerum, & Francoſ. 1601. fol.

Commentarius in Chronicon, ſive Conſules *Magni Aurelii Caſſiodori*, præmiſſa ejusdem vita per Cuſpinianum collecta. ibid. pag. 70. 578. Huic commentario eique ſubjunctæ Auſtriæ etiam ex Cuſpiniani conſilio pag. 667. 710. ſubjectum Chronicon *Alberti* Argentinenſis, de quo ſupra.

Cuthbertus Mageſetus, *Herefordenſis* primum Epiſcopus, deinde Archiepiſcopus *Cantuarienſis*, de quo plura Wilhelmus Malmesburienſis, qui & verſus ejus quosdam affert libro IV. de geſtis Pontificum Anglorum pag. 285. plures etiam quam Lelandus cap. 101. *Synodalia Decreta* ſui temporis & *Carmina* non contemnenda ſcripſiſſe teſtatus. Obiit hic Cuthbertus A. C. 758.

De *Cuthberto*, Epiſcopo, *Haguſtaldenſi* & ab Anno 676. ad 687. *Farnenſi*, ſive *Lindisfarnenſi*, cujus vitam a Beda compoſitam habemus, dictum ſupra pag. 185. Huic *Ordinationes Eccleſiæ ſuæ* tribuit Pitſeus pag. 112. ex Baleo Centur. 1. cap. 81. & librum *de vita Monaſtica*, quæ *præcepta vitæ regularis* Baleus appellat.

Cuthbertus Monachus *Gervicius*, ſive *Girovicenſis*, de *Bedæ*, cujus diſcipulus fuit, *vita* & *obitu* libellum ſcripſit ad Cuthvinum Monachum, *quem libellum*, inquit Lelandus cap. 90. *cum nuper reperiſſem in palatina illuſtriſſimi Henrici VIII. Anglorum Regis*, *Bibliotheca*, *avide ſemel legi*, *& majori voluptate relegi*: *mul-*

(*a*) In Bibliotheca D. Johannis Fabricii Helmſt. Tom. III. p. 76. typorum vitio excuſus numerus 1533.

multum diuque mecum conſiderans quantus & quam non ullo eſſet virtutis titulo Beda cum noſtræ ætatis monachis conferendus. Edidit Mabillonius Tomo III. Sanctorum Ordinis Benedicti pag. 534. Etiam opera Bedæ collegiſſe hunc Cuthbertum atque in ordinem digeſſiſſe ait Baleus Centur. II. c. 7. Obiit Beda A. C. 735.

De Juniore *Cuthberto* Tunſtallo ex Londinenſi Epiſcopo A. 1530. Dunelmenſi, vide Henrici Warthoni Angliam ſacram Tom. I. p. 783.

S. Thaſcius Cæcilius Cyprianus, Epiſcopus Carthaginienſis, doctrina & virtute venerabilis, qui in perſecutione Deciana alacriter pro *Chriſto* ſubiit Martyrium An. 258. 14. Septembris. De ejus ſcriptis vitæque ſcriptoribus, editionibus atque interpretibus non repetam ab aliis dicta & partem notata a me ad Hieronymi Catalogum LXVII. atque diligentius in delectu argumentorum ac ſyllabo Scriptorum de veritate Religionis Chriſtianæ pag. 217. ſeqq. Tantum addam noviſſime lucem vidiſſe ſplendidam & accuratam Operum S. Martyris editionem, quam collatis editionibus & Codicibus MSS. plus quam triginta adornaverat, notiſque inſtructam ad præla paraverat præclarus Vir *Stephanus Baluzius*, & poſt eum A. 1718. 28. Jul. exſtinctum, in lucem extulit Prudentius Maranus, Monachus Benedictinus, præmiſſis de vita & doctrina S. Cypriani prolegomenis, Pariſiis 1727. fol. Eadem editio repetita Venetiis 1728. fol. Quam vero pag. 345. ex duobus ſub Cypriani nomine *ad Turaſium* Presbyterum vulgavit Baluzius, eadem legitur inter Hieronymi Opera Tomo V. Marcianæi pag. 405. & emendatior quidem variis locis, quanquam in aliis recta magis & integrior eſt Baluziana editio. Cæteras duas Epiſtolas primum editas a Baluzio, quia breves ſunt & in omnibus aliis Cypriani editionibus deſiderantur, hoc loco offerre Lectori meo volui.

Cornelii (*a*) Papæ ad Cyprianum.

Dilectionis tuæ non delectabilia & contra fidei regulam ſcripta ſuſcepi, in quibus nauſeas recognovi & venena ſermonum adverſus Catholicam per totum Orbem diffuſam Eccleſiam horribilibus a te ſuperſeri zizaniis non laudavi. Quæ peto velociter tollas, ac prædamnes. Quod prius quidem te facere oportebat, quam in mundo letale virus aſperſum ſimplicium & innocentium interficeret mentes. Non ergo dignum eſt rebaptizare. Ergo eradica & extrica, ut diximus, flórulentis ſermonibus atque dignis per poſteriorem Epiſtolam priora ſcripta, quæ contra Catholicam Fidem ſervare (*b*) *cenſuerunt genimina viperarum. Non enim decet tantæ Urbis Antiſtitem excellentiſſimumque Doctorem, ut, dum putas hæreſis baptiſma prædamnandum, verum baptiſma ſermonibus maculare audias,* (*c*) *quæ doles contra Apoſtolum ſcilicet repugnare dicentem:* (*d*) Unus *DEUS*, una Fides, unum Baptiſma.

Cyprianus Plebi Carthagine conſiſtenti, æternam in Domine Salutem.

Gratias quidem agimus Deo Patri & Domino Jeſu Chriſto, qui vos adunatos atque in conventicula reſtituit. Propter quam rem memoravimus & ſcriptum beatiſſimorum Martyrum atque Confeſſorum voluimus ad Conſilium noſtrum ſervare. Jubet deſuper Majeſtas atque Spiritus Sanctus, cujus in nobis Gratia teſtis eſt ſalutaris. Nam cum tractaret de traditoribus, *jubet tam in Evangelio quam in Apoſtolo, tam in Pſalmis quam in Prophetis & cæteris Scripturis,* (*e*) Scruta-

(*a*) Suppoſititia videtur hæc Epiſtola Marano in prolegomenis p. XCII. Sane *Stephano*, Epiſcopo Romano, magis videtur convenire. De tota autem illa controverſia conſulas diſſertationem dogmaticam de baptiſmo hæreticorum editam Pariſiis 1724. 12. & vulgatam Gallice 1727. 12.

(*b*) fortaſſe *ſerere*.

(*c*) *audeas*.

(*d*) Epheſ. IV. 5.

(*e*) Joh. V. 39.

tamini. *Quo ſcrutato a nobis invenitis ab iis, qui Scripturas Sanctas tradiderunt, non mereri eos congredi Conſilium noſtrum, id eſt Conſilium habitare. Nemo enim eſt, qui hoc Conſilium congrediatur, non Cœleſtem ſpectet. Ac propterea memoravimus, ut ii, qui taliter Scripturas tractaverunt, ad ſtatum plebis, & judicium ab ipſis porrectum, nec aliqua actio ab ipſis promi, ſed nec etiam ad ſtatum ſacrificii, neque plebis eſſe proximi; quia utique jam dudum derelicta plebe, nudata altaria, promta* (*a*) *ſacrificia. Merito hæc memorantes cum mœſtitia ac dolore animi profici teſte ad Dominum quod debuimus ſtatuere quam omnes diſceptationes & diſſenſiones & hæreſes & ſcandala hauſerant, ne ulterius provocent ſe homines, ſeu minus fidei, ſeu Scripturis leves ſint & lectores, id ſtatuimus, atque ſtatuto noſtro recedi nolumus, ut ſi qui tradidit præpoſitus huic plebi, mereantur antiſtitem adminiſtrantem altari ac corpore integro. Iis vero juſſimus, a quibus & ſacrificium offerri jubemus. Merito præceptis iis obtemperari debet, nec aliud fiet quam ſtatuta Evangelica vox ſincera cata Johannem* (*b*) *loquitur:* Nolo, *inquit*, de manibus veſtris ſacrificia, quia non veniſtis ad me cum hoſtia munda. *Qui utique hoſtiam mundam non offert, hoſtia de manibus ejus non adſcendit. Nam iterum legimus:* (*c*) In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. *Qui per Verbum fictionem finxerint dare res inhabitabiles apud illos ſeu veras Scripturas ſacras ſeu fictas, qui dat vocem & qui dat deſideria proxima, qui utique finget tradere, ſupplebit traditionem. Merito negantes volumus interim veniam habere confitentes patres. Nam qui dicit ſe Scripturas non habere, utique paratus fuit & torqueri, quorum exempla habemus. Tertio negaverunt, & Sacramentum non tradiderunt. Hi autem qui nec interrogati obtulerunt, interim uſque ad ſtatum Conſilii, laici communicabunt. Veruntamen in ſtatum Conſilii quod Scriptura ſacra promoverit ſecundum ſententiam fixam ſanctis & amicis Dei ſuppleri volumus, cum jam teſtes & proximi aliquid jam dudum ſtatuerant noſtri anteceſſores. Ob quam rem neceſſe eſt nos teſtibus conſentire complecti & ſupplere. Opto vos in Domino ſemper valere.*

Carmen de Reſurrectione, quod ſub Cypriani nomine in Codice Corbejenſi Edmundus Martene repetit, legitur quidem in Tertulliani quibusdam editionibus, ſed malo more interpolatum, ex MSto autem ſincerum in laudati Martene nova collectione monumentorum veterum, in limine Tomi IX. Pariſ. 1733. fol.

Cypriano Carthaginienſi liceat alios ſubjungere Cyprianos decem vel undecim, quorum primus *Cyprianus Antiochenus* ſub Diocletiano paſſus Nicomediæ. Cujus *Confeſſio* ex veteri verſione Latina cum eruditis notis exſtat ad calcem editionis S. Cypriani curatæ a Johanne Fello, Oxonienſi Epiſcopo: Græce vero ex Codice Colbertino Comitis de Seignelay cum nova Prudentii Marani, Benedictini, verſione, in editione Baluziana p. CCLXXVI-CCCX. Vide etiam de eo Nazianzenum Orat. XVIII. Eudociam apud Photium Cod. 184. Simeonem Metaphraſten & Lipomannum Tom. VI. 2. Octobr. Surium 26. Septembr. Goarum ad Euchologium pag. 719. Marbodeum Rhedonenſem p. 1513. Operum. Edmundum Martene Tomo III. Anecdotor. p. 1622. ſeqq.

Cyprianus Benetus, ſeu *Benedictus*, Aragonius, Ordinis Prædicatorum, qui adhuc vixit An. 1529. De ejus ſcriptis accurate Jacobus Echardus Tomo II. de ſcriptoribus Dominicanis pag. 49. ſq. & pag. 824. b. Non dubito falli Simlerum alioſque, qui *Venetum* appellant pro *Beneto*. Nam Benedictum Valen-

(*a*) Legendum fortaſſe *peremta*, vel *promota* h. e. remota, ut apud Ciceronem III. 16. de finibus: Tamen *promovendi* vocabulo in eadem hac Epiſtola alio ſenſu deinde Cyprianus utitur.

(*b*) κατὰ Ἰωάννην. Sed apud Johannem verba illa non leguntur. Senſus exſtat Eſaiæ I. 13.

(*c*) Joh. I. 1.

lentinæ gentis dialecto ſolere efferri Benet, notavit Nicolaus Antonius Tom. II. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ pag. 262.

Cyprianus Brixienſis, de quo Acta Sanctorum Tomo II. April. 21. p. 849.

Cyprianus Burdegalenſis Archiepiſcopus, qui Concilio Agathenſi interfuit An. 506. præfuitque Aurelianenſi A. 511. ut notatum Sammarthanis Tom. I. Galliæ Chriſtianæ p. 199.

Cyprianus Cæſarii Arelatenſis diſcipulus & vitæ ejus ſcriptor. Infra, *Cyprianus Tolonenſis*.

Cyprianus Presbyter, Monachus *Caſſinenſis* circa Annum 760. auctor *hymni de miraculis S. Benedicti*, cujus initium: *Aureo ſolis radio perennis*. Vide Petrum Diaconum cap. 7. de viris illuſtribus Caſſinenſibus.

Cyprianus Cordubenſis in Hiſpania Archipresbyter circa Annum Chriſti 900. de cujus epigrammatibus IX. genuinis, lectiſque ab Ambroſio Morales & Mich. Ruizio: & de aliis XXI. ſuppoſititiis videndus Nicolaus Antonius lib. VI. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ cap. 7. Cypriano huic multum tribuunt Laurentius Ramireſius de Prado ad Luitprandum p. 432. Jo Tamajus in martyrologio Hiſp. aliique.

Cyprianus Abbas, cognomento *Cuculus*, de quo Moſchus in prato ſpiritali cap. 132.

Cyprianus Martyr Corinthius circa Annum Chriſti 258. cujus & Codrati (Quadrati) Dionyſii aliorumque Acta Latine ex verſione Petri Franciſci Zini apud Lipomannum, & 10. Martii apud Surium & in Actis Sanctorum Martii Tomo ſecundo pag. 5.

Cyprianus Petragorici Abbas, de quo Gregorius Turonenſis de gloria Confeſſorum cap. 100.

Cyprianus Tolonenſis (Toulon) in Gallia Epiſcopus; qui Concilio Arelatenſi Anno 541. interfuit, *vitam* Magiſtri ſui *Cæſarii Arelatenſis* ſcripſit cum *Meſſiano* Presbytero & *Stephano* Diacono ante Annum Chriſti 549. *libris duobus*. Exſtat apud Surium 27. Auguſt. & integrior apud Vincentium Barralim in ſanctis & illuſtribus Lerinenſibus: & apud Mabillonium I. Sanctorum Ordinis Benedictini pag. 658. De Cæſario hoc ſupra pag. 317. Cæſarius hic obiit A. 542. non 554. ut excuſum apud Voſſium pag. 243. * De vita S. Cæſarii Arelatenſis a Cypriano hoc ſcripta diligentius differendum eſſe judico; operis enim hujus librum tantummodo priorem ſcripſit Cyprianus iſte, nec ipſe per ſe ſolus, ſed opere cum Firmino, & Viventio Epiſcopo conjuncto. Ejus librum ſecundum adjecerunt Meſſianus Presbyter, & Stephanus Diaconus, ut ex cap. I. ejuſdem libri ſecundi diſcimus. Vitam hanc Cæſarii poſt Mabillonem novis curis recenſitam ad MSS. codd. dederunt Bollandiani ſocii ad diem XXVII. Auguſti adjectis adnotationibus ſuis, nec Mabillonianis omiſſis.

Cyriacus Antiquarius Anconitanus circa medium ſæc. XV. inter primos fuit, qui *veteres Inſcriptiones* undique collegit, laudatus Angelo Decembrio, Franciſco Philelſo, (*a*) Leonhardo Aretino, (*b*) Leandro Alberto, aliiſque. Ab Antonio Auguſtino (*c*) arguitur falſas etiam confinxiſſe & Ambroſio Moraleſio in Annalibus Hiſpanicis fidem ei habenti ſublecta merce impoſuiſſe, perinde ut in Mazochii & Apiani, Amantiique collectionibus fidem deſiderare ſe ſignificat. Nonnullas Cyriaco debere ſe profitentur in collectione ſua A. 1534. edita Ingolſtadii in fol. Petrus Apianus & Bartholomæus Amantius: ut primam ſtatim, ubi eum laudant his verbis: *Monumentum hoc Gaditanum eximius vir Cyriacus Anconitanus reperit, qui non abſque magnis moleſtiis longiſſimorum itinerum faciendorum, quaſcunque*

(*a*) Franciſcus Burmannus præfatione ad Inſcriptiones Gruterianas, Grævii cura recognitas Amſt. 1707. fol.

(*b*) Baluzii Miſc. Tom. VI. p. 539.

(*c*) Auguſtinus Dialog. IX. & XI. de numiſmait. Voſſius de Hiſt. Lat. p. 809.

que inſcriptiones vetuſtas, quoad licuit, deſcripſit: neque tamen ſuis impenſis hoc peregit, ſed Nicolaus V. Pontifex Maximus cum incredibili antiquitatis explorandæ ardore flagrans, tum & bonorum librorum comparandorum deſiderio ſumtus ad hunc laborem conficiendum quam magnificentiſſime ſuppeditavit. Inſcriptiones Græcas & Latinas collectas ab hoc in Illyrico & Græcia, una cum nonnullis ejus Epiſtolis excudi curavit Franciſc. Barberinus (*a*) Cardinalis ſenior, ſed XXXIV. paginis in majoris folii forma prælo abſolutis opera illa omiſſa ac ſuppreſſa eſt. *Itinerarium* Cyriaci Anconitani citatur a Torello Sarayna: Ab aliis etiam *Imperatorum vitæ* uſque ad Fridericum Barbaroſſam, ſed ſcriptæ Italico idiomate.

* *Cyriacus Anconitanus*. De viro hoc doctiſſimo liceat mihi hæc dare, quæ ſcripſit Ambroſius Camaldulenſis in ſuo hodoeporico pag. 30. *Adiit nos inter cæteros & Cyriacus Anconitanus, multaque nobis oſtendit antiquitatis, cujus curioſiſſimus indagator erat, monumenta; tum epigrammata vetuſta, tum ſignatos nummos argenteos, & aureos, tum ſigna*.

Itinerarium Cyriaci Anconitani non ante multos annos, anno ſcilicet 1742. typis Florentinis in 8. vulgavit amicus meus doctuſque veterum codicum indagator Laurentius Mehus.

Epiſtolas Cyriaci nonnullas ſervat codex MS. Felinianus; inter quas prior ad Joannem Palæologum Græcorum Imperatorem ſcripta, miſſam ad eundem Principem commemorat orationem ejuſdem Cyriaci coram Cardinali Firmano, Alfonſo Rege, aliiſque Principum legatis habitam de colligendis in Turcas armis.

Epiſtolæ vero iſtæ propemodum diverſæ ab iis octo ſunt, quas Itinerario Cyriaci partim jam evulgatas, partim e MSS. codicibus extractas cl. Mehus ſubjecit. Porro ex his Lucenſis codicis epiſtolis poſtrema non quidem epiſtola eſt, ſed potius oratio a Cyriaco habita, quo tempore Raguſæi legatione a Marino de Reſtis cive ſuo geſta fœderis innovationem cum Anconitanis, & poſtularunt, & impetrarunt. Acta hæc ſunt Eugenii IV. anno X. die iduum Juniarum. Anconæ laudes tunc percenſens Cyriacus ea omnia, totidem fere verbis repetit, quæ in Itinerario ſuo præſcripſerat, ab illis verbis: *eſt enim civitas Anconæ &c.* pag. 38. uſque ad illa pag. 48. *pietatem, devotionem, & fidem*. In referenda vero inſcriptione Trajani, quæ utrimque recurrit, animadvertiſſe juvat inſigne mendum, quod in excuſum Itinerarii irrepſit: verba enim illa: *Hoc etiam addito .... reddiderit*, quæ tamquam in lapide inſculpta iiſdem exarata literis dantur in edito, in noſtro codice literis expreſſa diverſis a reliqua inſcriptione exhibentur, tamquam ſi verba eſſent hiſtorici narrantis, non lapidis.

Demum præter hæc ſcripſit Cyriacus opuſculum *de ſeptem Mundi ſpectaculis*; alterum *de Familiis Romanorum*; & *de Gregorio Theologo*, quæ ſervat MS. codex Bibliothecæ Riccardianæ; ac denique ejus *de navali conflictu Pontiniani Tarraconenſium Regis* ſervat Ambroſiana Bibliotheca. Vide Mehum in Præfatione pag. XXV. qui tamen vir clariſſimus & ego pariter, qui ex illo accepi, corrigendus in eo eſt, quod libellum de ſeptem mundi ſpectaculis, & de Gregorio Theologo ſecat in duos; cum idem omnino ſit opuſculum ut ex titulo relato in catalogo Bibl. Riccardianæ didici; en illum: *de ſeptem mundi ſpectaculis ex Gregorio Theologo ad Federicum Contarenum*.

Cyricius, ſive *Quiricius* (Caveo *Syricius*) Epiſcopus Barcinonenſis in Hiſpania circa Annum Chriſti 662. cujus *Epiſtolas duas* ad Ildefonſum Toletanum cum Ildefonſi reſponſionibus edidit ex Corbejenſi Codice Lucas Dacherius T. I. ſpicilegii p. 308. 311. quas habes editionis novæ Tomo tertio pag. 314. emendatiores ex Codice Hardenſiano. Prio-

(*a*) Giornale de' letterati d'Italia Tom. XXI. p. 428. Burmannus l. c.

Priore Epiſtola Cyricius Ildefonſo gratias agit pro Opere ipſius de Virginitate ſanctæ Mariæ contra Jovinianum & Helvidium.

Cyrillus de miraculis Hieronymi ad S. Auguſtinum, cum præmiſſa ſub Auguſtini nomine ad Cyrillum Epiſtola, ſæpius prodiit inter S. Hieronymi Opera, ut Tom. IV. edit. Francof. 1684. pag. 243. 245. Lucubratio Latini ſcriptoris, longe inferioris ævi, Cyrillo Hieroſolymitano & Auguſtino ſuppoſita.

Cyrillus patria Conſtantinopolitanus, tertius Carmelitarum Generalis ab Anno 1197. ad 1225. de quo Acta Sanctorum 6. Martii Tom. I. pag. 498. ſeq. ubi vita ſcripta a Johanne Palæonydoro. Traditur hic Armeniæ Apoſtolus Soldanum Iconii ad Chriſtiana ſacra adduxiſſe, atque operam impendiſſe in Græcis ad Latinam Eccleſiam adducendis. Vide Marci Antonii Alegre paradiſum Carmelitici decoris pag. 254. ſeq. Faſciculus temporum ad Annum 1224. *S. Cyrillus Græcus melliflui Carmeli Paſtor Doctorque tum vitæ ſanctitate tum Prophetiæ ſpiritu conſpicuus, multa conſcribit poſteris profutura ſæculis, & copioſis miraculis Dei procurat gloriam, Mundo ſtuporem*. Ex ſcriptis ejus Philippus Ribotus operi ſuo de inſtitutione & peculiaribus geſtis Carmelitarum, Venet. 1507. fol. Cyrylli librum *de incolis Carmeli & incremento Ordinis ſui* inſeruit. Cætera ſunt: ad Abbatem Joachimum de oraculo Angeli. Epiſtolæ ad diverſos & ad Euſebium fratrem ſingularis. Liber Prophetiarum. Vide Didaci Coriæ antiquitates Ordinis Carmelitici, Hiſpanice editas Cordubæ 1598. fol. lib. X. cap. 7.

Statius ſive *Tatius Cyrillus*, tempore Conſtantini Magni vixit, ejuſque juſſu monumenta quædam de vitis Imperatorum e Græco vertit Latine. Vide Julium Capitolinum de duobus Maximinis cap. 1. qui clariſſimum virum appellat.

Cyrillus Trevirenſis Epiſcopus circa Annum Chriſti 458. de quo Acta Sanctorum 19. Maji Tom. IV. p. 331.

Cyrinus, ſupra, *Aribo* pag. 134. ſeq. & quæ ad Voſſii paginam 700. Sandius.

Petrus Cyrnæus Clericus Alerienſis, cujus commentarius *de bello Ferrarienſi* ab Anno Chriſti 1482. ad 1484. geſto, nuper in lucem prolatus eſt ex MSto Codice Bibliothecæ Eſtenſis a laudatiſſimo Muratorio, Corporis ſplendidi Hiſtoricorum Italiæ Tomo XXI. qui numero voluminum eſt XXIII. *Rerum Corſicarum hiſtoriam* & de vita ac doctrina hujus Cyrnæi commentationem alio Tom. a præclariſſimo viro exſpectamus.

* *Petrus Cyrnæus Corſus*; olim enim Corſica Cyrne appellata eſt, natus eſt ex paupere familia Aliſiane diœceſis Alerienſis oppido an. 1474. ex patre Picino Felice; profeſſione erat ſacerdos, operamque ſuam impendit apud Venetos typographos in corrigendis typorum ſpeciminibus. Opus ejus *de rebus Corſicis* evulgavit tandem Muratorius in tom. 24. præclariſſimi operis Rer. Ital. ſcript. Hæc omnia ex Muratorio ibidem accepta ſunt.

PROVERBIA

Wipponis Presb. ad Henricum, Conradi Imp. Filium.

Incipit inventum, referens proverbia centum.
Decet regem diſcere legem. Audiat rex quod præcipit lex. Legem ſervare hoc eſt regnare.
Notitia litterarum lux eſt animarum.
Sæpius offendit qui lumen non attendit.
Qui habet ſcientiam, ornat ſententiam. 5
Melior eſt ſapientia, quam ſæcularis potentia.
Plus unicus ſenſus, quam multiplex cenſus.
Eſt ſapiens multum, qui amat Dei cultum.
Vir fidelis coronatur in cœlis.
Bene credit qui neminem lædit. 10
Qui fidus ſeniori, adproximat honori.

Qui

Qui confidit in Deo, fortis eſt ut leo.
Melius eſt in Deo ſperare, quam divitias congregare.
Fortiſſima ſpes beatificat res.
Charitas non ficta odit delicta.
Qui diligit fratrem, placat Deum & patrem.
Regnum cœlorum non eſt invidorum.
Melius eſt humiliari quam exaltari.
Humilis homo triumphat in domo.
Qui per ardua vadit, ſæpius cadit.
Viri mites renuunt lites.
Qui aſſidue rixantur, a paucis amantur.
Malos pro Deo tolerare eſt ſuperare.
Pacis donum omnibus eſt bonum.
Qui in pace fundantur, non eradicantur.
Incendium bellorum corruptio eſt morum.
Homo pudicus eſt animæ amicus.
Ubi frequens luxuria, non deerit penuria.
Voluptas mundana ſemper eſt vana.
Judicis ſententiam oportet ſequi clementiam.
Melius eſt interdum ignoſcere, quam vindictam poſcere.
Qui miſeretur, miſericordiam conſequetur.
Verbum veritatis ſubveniet judicatis.
Falſus in ore caret honore.
Qui falſitate vivit, omnia occidit.
Qui eſt hilaris dator, hunc amat Salvator.
Omnis avarus nulli eſt carus.
Bona tribuere non eſt minuere.
Ubi pugnat ſancta oratio, ibi vincitur tribulatio.
Inceſſanter orare eſt delicta purgare.
Bene orat qui in corde plorat.
Jejunium forte liberat a ſecunda ſorte.
Qui non poteſt jejunare, diſcat eleemoſynam dare.
Bene jubilabit qui a bono non ceſſabit.
Melius eſt interdum dormire, quam diabolo ſervire.
Dormire non multum exhilarat vultum.
Qui ſe fatetur reum, placet Deum.
Ubi eſt vera pœnitentia, ibi Dei clementia.
Oportet enim parcere diu poſitis in careere.
Valde decipitur qui numquam corripitur.
Amicabilis increpatio non eſt damnatio.
Oleum peccatoris laus eſt adulatoris.
Ubi longa ebrietas, ibi brevis eſt pietas.
Vinum multum & forte parum diſtat a morte.
Per crapulam cibi & potus perit homo totus.
Per moderantiam pervenitur ad abundantiam.
Mediocriter plura gaudet natura.
Proverbium Ne quid nimis *laudatur in primis.*
Juvenis animoſus ſenex fit glorioſus.
Qui torpeſcit dum calet, frigidus nihil valet.
Qui vacat in juventute, turbatur in ſenectute.
Fortes viri omnibus ſunt miri.
Reges & præſides non decet eſſe deſides.
Mundi rectores æquent cum nomine mores.
Viri pontificales ſanctis ſunt æquales.
Medici animarum exorbitent parum.
Contra lupum vigilare eſt raptus vitare.
Qui viduam defendit ad Chriſtum regem tendit.
Qui vindicat pupillum Deus coronet illum.
Pauperum conſolator eſt æternæ vitæ amator.
Oportet cavere vanitatem videre.
Cor incendit oculus ut ſtipulam foculus.
Voluptas non viſa citius erit eliſa.
Qui libenter bonum audit, corde Deum plaudit.
Melius eſt pauperem audire quam ſonitum lyræ.
Incaſſum miſeros audit, qui os & manus claudit.
Lingua placabilis ligno vitæ eſt comparabilis.
Lingua doloſa ſemper eſt odioſa.
Qui loquitur modeſte liber eſt a peſte.
Manus ſine opere mendicabit propere.
Manuum labores præſtant honores.
Qui bonum operatur, a Deo benedicatur.
Beati pedes qui viſitant infirmorum ædes.
Cum Deo ambulare eſt animam ſalvare.
Qui migrat ad æternam ſedem, non offendit pedem.
Iniquum eſt ob beneficium reddere ſupplicium.
Qui reddit malum pro bono, indignum eſt dono.
Bono vincere mala ad cœlum eſt ſcala.

Mun-

Mundi contemtus a Deo eſt inventus.
Qui amat mundum præſentem, ſequitur rem fugientem.
Melius eſt ſupernum conſilium quam hujus vitæ auxilium.
Pulcra tenet atria ſuperna patria.
Tendit filius & frater qui vocat illos pater.
Auro cœleſti ſunt ſemper gaudia feſti.
Quid fugis ex illo, qui claudit cuncta pugillo?
O quicumque velis mentem conjungere cœlis.
Qua reſident juſti ſerto palmiſque venuſti
Mundi ſperne minas, & res pede ſubige blandas.
Superbia dicit: *In cunctis operibus tibi non æquabitur ullus.*
Humilis: *Putridus es vermis, quid homo moriture ſuperbis?*
Inanis gloria: *Fac propter famam quæcumque potes bona coram hominibus.*
Timor Dei: *Opta celari bona quæque ſoles operari.*
Hypocriſis: *Exterius ſancto te conformare ſtudeto.*
Religio: *Væ foris albatis, qui vos tumulis ſimulatis.*
Inobedientia: *Quid faciat ſe, qui multum vilior eſt te?*
Subjectio: *Quiſquis vos ſpernit, Deus inquit, me quoque ſpernit.*
Invidia: *Cur quocumque modo non is ſublimior illo?*
Congratulatio: *Congaude fratri, fer opemque proficienti.*
Odium: *Qualiter hunc quis amet, ſibi qui contrarius extet?*
Charitas: *Verus amor fratris, brevis eſt impletio legis.*
Detractio: *Quis toleret? ſileat veniam quod perpetrat ille.*
Juſta correptio: *Occulte numquam debes reprehendere quemquam.*
Ira: *Cur non obſiſtis, cum quid fieri tibi non vis?*
Patientia: *Quid non pro Chriſto toleres pro te crucifixo?*
Protervia: *Peccanti ſemper ſis durus & aſper.*
Manſuetudo: *Argue, coge, roga, Timothee, ſagaciter inſta.*
Timor mentis: *Scit Deus ipſe quid eſt, nullo de judice cures.*
Satisfactio: *Suſpicioſus eris, ſi non delicta fateris.*
Triſtitia: *Quo gaudere potes qui gratis tot mala perfers?*
Gaudium ſpirituale: *Cur modo contriſtat quod non tibi gaudia præſtat?*
Torpor vel ignavia: *Viſu privaris ſi continue lacrymaris.*
Virtutis exercitatio: *Mors venit abſque mora, tu nocte dieque labora.*
Vagatio: *Hoc diſcede loco, locus ille beatior iſto.*
Stabilitas: *Cum ſit ubique Deus, maneas ubique quietus.*
Deſperatio: *Non ſurges penitus peccati mole gravatus.*
Spei fiducia: *Dant tibi ſpem veniæ peccata remiſſa Mariæ.*
Cupiditas: *Multiplica fœnus, nec mendicabis egenus.*
Mundi contemtus: *Quantum vis habeas, nil hinc moriture reportas.*
Obduratio: *Unde tuos paſcis, tua ſi diſpergis?*
Miſericordia: *Si quid habes tribuas, tua ſit tibi larga voluntas.*
Fraus, furtum: *Non eſt quod tribuas? furto vel fraude requiras.*
Innocentia: *Præſtat nulla dari quam te fraude furari.*
Fallacia & mendacium dicit: *Perfice fallendo quod non vis vera loquendo.*
Veritas: *Os quod mentitur, animæ mors eſſe probatur.*
Ventris ingluvies: *A factore datis cur non epulis ſatiaris?*
Parſimonia ciborum: *Parce quibuſque cibis, pereas ne cum Sodomitis.*
Inepta lætitia: *Fac ſocios gaudere tuos riſumque movere.*
Moderatus mæror: *Unde tibi riſus, cum ſis miſer hic peregrinus?*
Multiloquium: *Eſt nil peccati per plurima ſi bona fari.*
Diſcreta taciturnitas: *Numquam vitabis culpam ſi multa loquaris.*

Im-

Immunditia: *Non eſt culpa gravis quævis pollutio carnis.*

Integritas carnis: *Clauditur inceſtis cæleſtis janua regni.*

Luxuria: *Utere luxuria, neſcis quæ vita futura.*

Caſtitas inlibata: *Si caſtus fueris, vita ſine fine frueris.*

Spiritalis fornicatio: *Non eſt grande nefas, animo concepta voluptas.*

Munditia carnis: *Certe mœcharis, cum ſis cupidus mulieris.*

Amor præſentis ſæculi: *Quid dulci vita valet eſſe momentaneus iſta?*

Amor patriæ cæleſtis: *Si carcer talis, Deus o tua manſio qualis!*

Expliciunt Proverbia.

FINIS TOMI I.

MAG 2015561

Digitized by Google